Sac. Joseph Romanelli
[illegible]
Romae
1866,

[illegible]

ARISTOTELIS

omnia quæ extant Opera.

Selectis translationibus, collatisq; cum græcis emendatissimis, ac vetustissimis exemplaribus, illustrata, præstantissimorumq; ætatis nostræ Philosophorum industria diligentissime recognita.

AVERROIS CORDVBENSIS

in ea opera omnes, qui ad hæc vsq; tempora peruenere, commentarij.

Nonnulli etiam ipsius in Logica, Philosophia, & Medicina libri, cum Leui Gersonidis in Libros Logicos annotationibus, quorum plurimi sunt, à IACOB MANTINO, *in Latinum conuersi.*

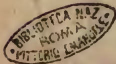
Græcorum, Arabum & Latinorum lucubrationes quædam, ad hoc opus pertinentes.

MARCIANTONII ZIMARAE PHILOSOPHI, *in Aristotelis, & Auerrois dicta in Philosophia Contradictionum Solutiones, proprijs locis annexæ.*

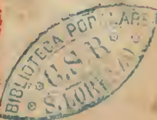
BERNARDINI TOMITANI LOGICI, ATQVE PHILOSOPHI præstantissimi, in Arist. & Auer. dicta in Primo libro Poster. Resolut. Contradictionum Solutiones: nec non eiusdem libri locorum, qui obscuriores habentur Conuersiones, & Animaduersiones. in Auer. quæsita demonstratiua, argumenta, & magnorum commentariorum grauiores sententiæ, certo ordine collectæ. quæ omnia ex eiusdem Tomitani lectionibus excerpta fuere.

Elenchus autem qui in sequenti pagina cernitur, omnia clara faciet.

Tabulam vero M. A. Zimaræ huic adiunximus operi, veluti lucidissimam, ac eruditissimam, grauissimorum virorum iudicio approbatam.

VENETIIS APVD IVNCTAS
M. D. LXII.

INDEX
LIBRORVM OMNIVM,

qui in hoc Aristotelis, & Auerrois Opere in decem voluminibus distincto, continentur.

In quo compendiose traditur, quid noui additum sit, qui librorum fuerit ordo, quæ uè sint Interpretum nomina.

IN PRIMO VOLVMINE IN TRES PARTES DIVISO HÆC HABENTVR.

In Secunda Primi Voluminis parte, hæc habentur.

In Tertia Primi Voluminis parte, haec continentur.

IN II. VOLVMINE.

IN III. VOLVMINE.

Ante singula vero opera appositæ sunt ipsorum translatorum præfationes,& in Moralia Eudemia ipsius Aretini: doctissime quidem,ac non parum ad eorum,quæ in ipsis tractantur, intelligendam conferentes.

IN IIII. VOLVMINE.

IN V. VOLVMINE.

Para-

IN VI. VOLVMINE in duas partes distincto.

Sexti Voluminis Pars Secunda.

IN VII. VOLVMINE.

ARISTOTELIS VITA EX DIOGENE LAERTIO, LIBRO QVINTO DE VITA PHILOSOPHORVM.

Ristoteles Nicomachi Phæstiadisq; filius Stagirites fuit. Porrò Nicomacus à Nicomacho Machaonis filio Aesculapiiq; nepote originem duxit, ut Hermippus eo libro, quem de Aristotele scripsit tradit. conuixit autem Amintæ Macedonum regi medicinæ, & amicitiæ gratiâ. Hic inter omnes Platonis discipulos maxime excelluit, uoceq; gracili, ut Timotheus Atheniensis in libro de Vitis refert, & exilibus cruribus paruisq; oculis fuit, ueste insigni, & annulis, ac tonsura utens. Natus est autem illi, & filius Nicomachus ex Herpylide concubina, ut Timotheus ait. Recessit à Platone dū adhuc superuiueret. Vnde dixisse illum tradunt, Aristoteles in nos recalcitrauit, non secus atq; in matrem pulli geniti. Refert Hermippus in uitis, cum Atheniensium legatus ad Philippum profectus esset Aristoteles, Academicæ scholæ præfectum fuisse Xenocratem. Cum uero reuersus esset, scholamq; sub alio uidisset, elegisse in Lyceo περìπατον, illicq; usq; ad unctionem deambulando cum discipulis philosophari solitum, atq; inde peripateticum appellatum esse. Alij idcirco sic uocatum asserunt, quòd ex ægritudine conualescenti, ac deambulanti Alexandro aßistens quædam disserere soleret. Vbi uero iā plures esse cœperāt, sedens docebat, dicēs.

Silere turpe me, & Xenocratem loqui.

Ad propositam quæstionem discipulos unà exercebat simul & oratoriam docens. Deinde ad Hermiam eunuchum profectus est, Atarnensium tyranum, quem alij quidem delicias, ac lusus ipsius fuisse tradunt. alij uero sibi affinitate iunctum tradita ei filia siue nepte, ut refert Demetrius Magnesius in libris de poetis, ac scriptoribus æquinocis, qui & Eubuli seruum Hermiam fuisse ait, Bithynium genere, quem & dominum suum enecasse. Porrò Aristippus in primo de antiquis delicijs libro, Aristotelem ait Hermiæ concubinam adamasse, quam ille cùm sibi permisisset, duxisse eam, & gaudio elatum immolasse

molasse mulieri; Vt Athenienses Eleusinæ Cereri, Hermiæq; pæana scripsisse, qui ἔνδον, hoc est, intus scriptus est. Hinc in Macedonia apud Philippum vixisse, atq; ab eo Alexandrum filium erudiendū accepisse, petiisseq; instaurari solum patrium à Philippo euersum. Id vbi impetrasset, dedisse illis leges. In schola quoq; leges tulit imitando Xenocratem, vt decendialem principem facerent. Vbi vero Alexandro instituendo satis visus est nauasse operam, eumq; sibi deuinxisse, commendato illi cognato Callisthene Olynthio, Athenas concessit. Eum audacius quàm par erat alloquentem regem, & minime illi obsequentem, ab ipso increpitum asserunt versu, admonente, ni talia loqui desisteret, mature periturum, quod & factum est: uersus autem sic habet,

Qualia mi loqueris, vereor sis nate superstes.

Namq; Hermolao in Alexandrum insidiarum socius fuisse deprehensus, cauea ferrea circumduci, pædore atque squalore oblitus, leoni postremo obiectus est, sicq; excessit é vita. Enimuero Aristoteles Athenas profectus, cum illic tredecim annis docuisset, clàm in Chalcidem concessit, quòd ab Eurymedonte hierophanta impietatis accusatus esset, siue, vt Phauorinus ait, in omnimoda historia, à Demophilo, quòd hymnum in eum, quem prædiximus Hermia scripserit, quodq; hoc epigramma statuæ, quæ in Delphis est, incidi curauerit.

Impius hunc quondam Persarum morte tyrannus
Mulctauit violans iusq; nefasq; virum.
Nam neque collato oppreßit certamine, verum
Insidiose hominis vsus amicitia.

Hic uero, ut ait Eumolus in quinto historiarum, aconitum bibens, mortuus est septuagesimo ætatis anno. In quem est nostrum hoc epigramma,

Nuper Aristotelem, læsa vt pietate nocentem
Detulit Eurimedon sacrificis Cereris.
Ille aconita bibens subterfugit. certe aconiti
Hoc erat iniustum uincere sacrificum.

Idem uero refert ipsum Platoni trigenarium se in disciplinam dedisse, sed profecto fallitur. Namq; septimo decimo ætatis anno Platonem audire cœpit. Est autem hymnus huiusmodi.

Virtus laboriosa generi mortalium, honestißimum vitæ humanæ incitamen-

citamentum. Pro tuo siquidem forma o uirgo, expetenda est in Græcia mortis conditio, & grauium assiduorumq; laborum tolerantia. Talem nimirum inferis hominum animis fructum plane immortalem, & auro præstantiorem, parentibusq; ipsis, somnoq; dulcissimo. Nam in gratiam tuam Iouis Hercules, & Ledæ filij multa perpessi sunt, qui quid possent, opere declararunt. Quin & tui desiderio Achilles, & Aiax ad inferos penetrarunt, tuaq; formæ luculentissima gratia Atarneæ ciuem Solis priuauit lumine. Quo enim clarus spectatusq; rebus gestis? Hunc immortales meæ auctiorem reddent musæ, quæ Iouis hospitalis decus augere solent,

Primam hunc orationem iudicialem pro seipso scripsisse, cum huius criminis argueretur, Phauorinus in omnimoda historia author est, ac dixisse Athenis,

Et pyra nata pyris, ficusq; in ficubus extant.

Ait autem Apollodorus in chronicis, natum illũ anno primo, nonagesimæ nonæ olympiadis, perrexisseq; ad Platonem decimoseptimo ætatis anno, annosq; viginti apud eum fuisse commoratum. Tum vero venisse Mitylenem principe Eubulo, quarto anno centesimæ octauæ olympiadis. Verum Platone primo anno functo uita, sub Theophilo profectum esse ad Hermiam, mansisseq; annos tres. sub Pythodoto autem se contulisse ad Philippum secundo anno centesimæ nonæ olympiadis, Alexandrum quintumdecimum iam annum ætatis agente. Athenas vero concessisse secundo anno centesimæ vndecimæ olympiadis, atq; in Lyceo tredecim annos docuisse, ac demum perrexisse Chalcidem, tertio anno centesimæ quartadecimæ olympiadis, morboq; periisse, cum esset annorum ferme sexaginta trium. Quo etiam tempore Demosthenes in Calabris defunctus sit sub Philocle. Fertur autem ob Calisthenis insidias in Alexandrum, infensum fuisse regi, illumq; ad eum contristandum Anaximenem extulisse, ac misisse Xenocrati dona. Lusit in eum epigrammate Theocritus Chius, ut ait Ambryon in libro de Theocriti uita, in hunc sensum,

Hermiæ eunuchi simul Eubuliq; sepulchrum
Mente uacans, uacuum struxit Aristoteles:
Timum quoque sic illum agit,
Sed neque Aristotelis leuitas miseranda loquacis.

Hæc uita philosophi fuit. Cæterum nos ipsius quoque testamenta legi-

mus

mus in hunc ferme modum. Bene quidem ac rite erit. Quod si quid contigerit ita legauit Aristoteles. Curatorem quidem omnium, & per omnia iussit esse Antipatrum. Quoad uero Nicanor adolescat, curatores ac tutores instituit Aristomenem, Timarchum, Hipparchum, Cliotelem, & Theophrastum si uoluerit, ac si curam suscipere uelit filiorum & Herpylidis, rerumq; omnium. Cumq; puella fuerit matura uiro tradi illam Nicanori. Sin uero puellæ quippiam contigerit, quod absit, uitaq; prius quàm connubio iungatur, siue etiam postquam nupserit antequam filios procreet, excesserit, Nicanor dominus esto, ut & de puero & de cæteris dignæ nobis ac sese disponat. Curet autem Nicanor & de puella, & de puero Nicomacho, nihil ut illis desit, patris ac fratris una implens munus. Quod si Nicanori quidpiam contigerit, quod absit, siue priusquam puellam duxerit, siue postquam duxerit, nondum filiis natis, quæ quidem ille instituerit, ea rata sunto. Sin autem uoluerit, & Theophrastus puellæ curam habeat. Sin alias, curatores habito cum Antipatro consilio, & de puella, & de puero disponant, ut eis uidebitur optimum. Curam autem habeant tutores, & Nicanoris mei, & Herpylidis memores. Namque erga me studiosa plurimum fuit, cæterorumq; omnium: & si uirum accipere uoluerit, curent, ne indigne nobis locetur. Dentq; illi præter ea quæ antea acceperat, de nostra substantia, talentum argenti, tresq;, si uoluerit, famulas, & ancillam quam habet, & Pyrrhæum puerum. At siquidem in Chalcide habitare uoluerit, hospitium quod ad ortum est: sin autem in Stagyris, paternam domum. Vtrum uero horum maluerit, studeant procuratores domum ita necessaria supellectile instruere, ut & sibi honeste, & Herpylidi sufficienter instructa uideatur. Curæ sit autem Nicanori & Myrmecem puerum non indigne nobis ad suos referri, cùm eius, quas cepimus, facultatibus. Si autem & Ambracis libera, cumq; puella uiro tradetur, quingentas illi drachmas, ancillamq; quam habeat, dari iubeo. Sed & Thaleti præter ancillam quam habet emptam, drachmas mille, et ancillulam. Simo quoque absque priore pecunia, in puerum alium, siue puerum emi, siue pecuniam dari. Tychonem esse liberum cum puella nupserit, Philonemq; & Olympium eiusq; filiorum. Porrò eorum qui mihi famulantur puerorum nullum uendi uolo, sed hæredes eis uti. Cum uero adulti erunt, pro merito dimitti liberos uolo. Curent

rent item, ut consummentur, quæ Gryllioni sunt traditæ exculpendæ imagines. Vbi uero perfectæ erunt, suis imponantur locis. Nicanoris quoque ac Proxeni quàm sculpendam cogitabam, matrisq́ Nicanoris. Arimnesti uero quæ perfecta est, suo statuatur loco, ut sit ipsius monumentum, quia sine liberis defunctus est. Matris quoque nostræ Cererem in Nemea locet, aut ubicunque uidebitur. Vbi uero tumulum fecerit, ibi & Pythiadis sublata ossa condat, sicut ipsa præcepit, sistat, & seruari Nicanoris uotum, quod pro illo uouimus. Animalia lapidea cubitorum quatuor Ioui seruatori, ac Mineruæ seruatrici in Stagyris. Hæ testamentorum ipsius series fuit. Fertur autem ollas plurimas repertas esse, Lyconemq́ dicere, illum in pelui calentis olei lauari solitum, oleumq́ uenundare. Quidam utrem calentis olei stomacho illum imponere consueuisse tradunt, & cum se ad quiescendum componeret, æream sphæram tenere in manu pelui subiecta, eo consilio, ut cum dormientis manu excussa sphæra in subditum æreum uas incidisset, sono illius excitus exurgeret. Eius esse præclaras istas sententias legimus. Interrogatus quidnam mendaces lucrarentur, ut cum uera, inquit, dixerint, non illis credatur. Cum sibi probro daretur, quòd flagitioso homini misericorditer tulisset opem, non, inquit, mores miseratus sum, sed hominem. Amicis ac discipulis ista consueuerat dicere, ubicunque moraretur, Aspectus quidem a circunfuso aere lumen accipit, animus autem à disciplinis liberalibus, Sæpe numero cum in Athenienses inueheretur, aiebat illos frumenta & leges inuenisse, uerū frumentis quidem uti, non autem legibus. Studiorum liberalium amaras radices, fructus autem dulces esse asserebat. Rogatus quidnam cito cō senesceret, gratia, inquit. Quid sit spes, uigilantis, ait, insomnium. Diogene caricam porrigente, cogitans nisi acciperet, usum esse, meditatus sumens, Diogenem ait, caricam simul cum usu perdidisse. Rursus ab eo porrectam accipiens, atque puerili more in sublime eleuans cum dixisset, magnus Diogenes, eam illi reddidit. Tria dicebat pueris esse necessaria, ingenium: exercitationem, disciplinam. Audierat aliquando se á quodam maledictis esse lacessitum. Tum ille, absentem, inquit, etiam uerberet: Dicebat pulchritudinem plus, quàm epistolas omnes ualere ad commendationem. Plerique Diogenem ita statuisse asserūt, ipsum autem donum formæ dixisse: Socratem uero modici temporis tyrannidem, Platonem naturæ priuilegium, Theophrastum tacitam

deceptio-

deceptionem, Theocritum vero eburneum detrimentum, Carneadem regnum solitarium. Rogatus quo differrent docti ab indoctis, quo, inquit, viuentes à mortuis. Eruditionem dicebat inter prospera esse ornamentum, inter aduersa refugium. Parentes qui liberos erudiendos curassent, longe honorabiliores esse his, qui solum genuissent. Eos enim viuendi tantum, illos etiã bene beateq; viuendi authores esse. Glorianti cuidam quòd magnæ esset vrbis ciuis, noli, inquit, hoc attendere, sed an dignus sis magna et illustri patria. Rogatus quid sit amicus, vna; inquit, anima in duobus corporibus habitans. Homines plerosq; dicebat ita esse parcos, ac si semper victuri essent: alios tam prodigos, ac si continuo morituri. Percontanti cur honesta forma præstantibus diutius congredimur, cæci, inquit, huiusce interrogatio est. Rogatus quid ex philosophia lucratus fuisset, hoc, inquit, vt iniussus ea faciam, quæ pleriq; per legum metum faciant. Interrogatus quo pacto discipuli egregie proficerent: Si excellentiores, ait, prosequentes tardiores nõ morentur. Loquaci homini cum illum improbe probris multis obtudisset, dicenti, num te satis obtudi? Hercle, inquit, non tibi animum aduerti. Causanti cur stipem non bono homini dedisset, nam & ita contigisse ferunt: Non, inquit, homini dedi, sed humanitati. Rogatus erga amicos quales esse debeamus, quales, inquit, eos erga nos esse optamus. Iustitiam dicebat virtutem animi, vnicuiq; secundum dignitatem distribuentem. Disciplinam optimum esse dicebat viaticũ ad senectutem. Refert Phauorinus in secundo cõmentariorum illum crebro dicere solitum: O amici, amicus nemo. Et ista quidem ad illum referuntur. Conscripsit aũt et complura uolumina, quæ ut summa ingenij illius uis, ac præcipua circa omne orationis genus exercitatio clarius eluceat, subnectenda necessario existimaui. De iustitia libros quatuor, de poetis tres, de philosophia tres, de republica duo, de rhetorica Gryllus vnũ, Nerinthus vnũ, Sophista vnum, Menexenus vnum, Amatorius vnũ, Conuiuium vnum, de diuitiis vnum, Exhortationum vnum, de anima vnum, de præcatione vnum, de nobilitate vnum, de voluptate unum, Alexander seu de colonis unum, de regno unum, de doctrina unum, de bono tres, de Platonis legibus tres, de eiusdem reip. duos, Oeconomicus unum, de amicitia unum, Quid sit tolerare siue tolerantia unum, de disciplinis unum, de his, quæ in contentionem cadunt duos, Solutiones eorũ quæ in contentionem ueniunt, quatuor, Diuisiones sophisticæ quatuor,

tuor, de contrariis vnum, de speciebus & generibus unum, de propriis unum. Commentaria, ἐπιχειρηματικοῦ tres. Propositiones de uirtute tres, Obiectiones unum, de his quæ quot modis dicuntur, siue secundum propositum, unum, de elementis tres, de scientia unum, de perturbationibus iræ unum, Moralium quatuor, de principio unum, Diuisiones. xvij. Diuisibilium unum, de interrogatione & responsione duo, de motu unum, Propositiones unum, Propositiones cōtentiosæ quatuor, Syllogismi unum, Priorum analyticorum nouem, Posteriorum analyticorum maiorum duo, de quæstionibus ad disciplinam pertinentibus octo, de meliore unum, de idea unum, Termini Topicorum septem, Syllogismorum duo, συλλογιστικὸν & diffinitiones unum, de eligibili & accidenti unum, de iis, quæ ante locos sunt, unum, Topicorum ad diffinitiones duo, Perturbationum unum, Diuisibiliū unum, Mathematicus unum, Diffinitiones. xiij. Epicherematum duo, de uoluptate unū, Propositionum unum, de uoluntario unum, de pulchro unum. Quæstiones epicherematicæ. xxv. Quæstiones de amicitia duo, Quæstiones de anima unum, Politicorū duo, Politicæ auditionis, sicut Theophrasti, octo, de iustis duo, Artiū introductio duo, Artis rhetoricæ duo, Ars unū, alia ars duo, Methodicū unum, Artis Theodecti introductionis unum, Artis poeticæ libros duos, Enthymemata rhetorica, de magnitudine unum, Enthymematum diuisiones unum, de dictione duo, de consilio unum, Collectionis duo, de natura tres, Physicon unum, de Architæ philosophia tres, de Speusippi Xenocratisq; philosophia unum, ex Timæi Archytæq; disciplinis sumpta unum, Aduersus Melissi dicta unum, Aduersus Alcmæonis dicta unum, Aduersus Pythagoricos unum, Aduersus Gorgiam unum, Aduersus Xenocratem unum, Aduersus Zenonis scita unum, de Pythagoricis unum, de animalibus nouem, Anatomorum octo, Electio anatomorum unum, de compositis animalibus unum, de fabulosis animalibus unum, de non gignendo unum, de plantis duo, Physiognomicon unū, Medicinalia duos, de monade unum, Signa tempestatum unum, astronomicon speculatiuus unum, de motu unum, de musica unum, Memoriale unum, Homericarum ambiguitatum sex, Poetica unum, Naturalium secundū elementa triginta octo, Inspectorum problematum duos, Liberalium disciplinarum duos, Mechanicus unum, Problematum ex Democrito sex, de lapide unum, Parabolæ unum, Inordinata. xij. Exposita generatim. xiiij. Iura unum,

Olympionicę unum, Pythionicæ musices unum, Pythicus unum, Pythionicorum argumenta unum, Dionysiacæ uictoriæ unum, de tragœdiis unum, Doctrinæ unum, Prouerbia unum, Lex commendatitia unum, Legum, quatuor, Prædicamentorum unum, de interpretatione unum. Respublicæ urbium. clviij. Seorsumq; ad Philippum de populari, paucorumq; & optimatum & tyrannorum rep. epistolæ. Selymbriorum epistolæ, ad Alexandrum quatuor, ad Antipatrum nouem, ad Mentorem unam, ad Aristonem unam, ad Olympiadem unã, ad Hephæstionem unam, ad Themistagoram unam, ad Philoxenum unam, ad Democritum uersus, quorum initiũ est, Sancte deum, Elegiæ, quarum est initium, Formosæ matris filia: Sunt in summa uersus omnes plus minus quadragesies quinquies mille, trecenti & triginta. Hæc librorum illius series, hic numerus, in quibus quid agat summatim exponendum est, Duplicem esse philosophiæ rationem, alteram uersari circa actus, appellariq; πρακτικὴν, alteram in intelligentia & speculatione consistere, & θεωρητικὴν dici. Ad actionem pertinere ethicen & politicen, qua in parte tum de publica, tum de familiari re agi. Ad intelligentiam Physicen logicenq; referri. Porro logicen instrumentum esse exactißimum. Eius cũm geminam destinationem ac scopum subiecisset, uerisimile ac uerum, ad utranq; duarum maxime rerum uiribus nititur. Nanq; ad uerisimile seu probabile, oratoria & dialectica, ad uerum autem analytica & philosophia usus est, nihil omnino omittens eorum, quæ uel ad inuentionem, uel ad iudicium, uel etiam ad usum pertinerent. Enimuero ad inuentionis adminicula, atq; ad eas res, quæ speculationi & arti inseruiunt, propositionũ multitudinem tradidit, ex quibus quæstiones probabilium epicherematum elicere affatim licet. Porrò ad iudicandum analytica priora, & posteriora conscripsisse, prioribus assumptionum iudicia permittens, posterioribus collectionis examen tradens. Cæterum ad iudicandum ea quæ sub certamen cadunt, quæq; in interrogatione uersantur, & contentione sophisticorum argumentorum, atq; syllogismis atque his similibus. Veritatis uero iudicium earum quidem, quæ secundum imaginationem sunt actionum, sensum definiuit. Moralium uero, ubi de re publica, ac domestica, ubi de legibus agitur mentem, finem autem unum exposuit, uirtutis usum in uita perfecta. Felicitatem ait plenitudinem ex tribus maxime bonis constantem, iis nimirũ quæ in animo sunt, quæ et priora

uiribus

uiribus appellat, ijs quæ ad corpus attinent, ut sunt bona ualetudo, fortitudo, pulchritudo, cæteraq; his similia, atque ijs quæ extrinsecus ueniunt, diuitijs, nobilitate, & claritudine, atque in hunc modum cæteris, quibus tertium locum aßignauit. Virtutem ad beatam uitam sibi minime sufficere dixit, quippe corporis bonis, exterioribusq; indigere. Miserum atque infelicem fore sapientem, siue doloribus afficiatur, siue inopia, & cæteris huiusmodi incommodis prematur. Vitiũ autem ad miseriam atq; infelicem uitam sufficere, quantumlibet corporis affluat bonis. Virtutes ait non se inuicem sequi. Fieri enim posse, ut prudens quispiam, ac iustus, idemq; intemperans atque incontinens sit. Sapientem quidem non omnino perturbationibus uacare, uerum perturbari modice dixit. Amicitiam æquitatem esse definiuit reciprocæ beneuolentiæ. Eius tres species esse tradidit. Esse quippe aliam cognationis, aliam amatoriam, tertiam hospitalem. Amorem non modo congreßionis, uerum & philosophiæ esse. Amaturum quoque sapientem, atque accessurum ad rempublicam, ducturumq; uxorem, & cum rege unà uicturum. Tribus autem generibus uitæ constitutis, primo quod in speculatione, sequenti quod in actu, & tertio quod in uoluptate consistit: speculatiuum genus semper prætulit. Liberales disciplinas ad apprehensionem uirtutis multum conferre sensit. In descriptione rerum naturalium præter cæteros rationem maxime secutus est, adeo ut minimarum quarumq; rerum reddiderit causas. Vnde, et naturalium commentariorum complura scripsit uolumina. Deum sicut & Plato incorporalem diffiniuit, eiusq; prouidentiam ad cœlestia usq; pertingere, ipsum uero immobilem esse. Porro terrena omnia ad cœlestium congruentiam, ordinemq; disponit. Præter elementa ista quatuor esse & quintum aliud, ex quo cœlestia consistant, eiusq; motum orbicularem esse uarium. Animam item incorporeã, primamq; esse ἐντελέχειαν, corporis nempe naturalis & organici potentia uitam habentis. Est autem ea iuxta illum duplex. Entelechiam uero appellat, cuius sit species quædam incorporea. Altera ex his quidem secundum potentiam, ut est Mercurius in cera, informis quidem, sed idoneus ad percipienda lineamenta, sicut item in ære statua. Secundum uero habitum entelechia dicitur ea quæ est consummata ac perfectæ Mercurii statuæ. Naturalis autem corporis dixit, nam sunt corpora alia quidem manu & arte elaborata, ut sunt quæ ab artificibus fiunt, puta turris atq;

nauis. Alia uerò sic à natura prodeunt ut arbores, & animaliũ corpora. Porro organici dixit, hoc est, ad aliquid parati & conditi, ut est ad uidendum oculus, aurisq; ad audiendum. Virtute autem uitam habentis, utputa in seipso. Virtute autem uel potentia minus est secundum efficaciam. Secundum actionem autem, ut uigilans habere animam dicitur. Secundum habitum autem, ut dormiens. Vt igitur & hic intelligatur, adiecit potentia. Multa igitur eiusmodi & alia, & de aliis multis in hunc modum philosophatus est, quæ perlongum esset numerare. Cunctis enim in rebus summo studio atque industria fuit, inuentionisq; incredibilis copia uiguit, ut ex his quæ supra annotauimus uoluminibus constat, quæ ad quadringentorum numerum fere perueniunt, de quibus nihil ambigitur. Nam sunt & alia complura, quæ ipsi ascribuntur uolumina atque sententiæ. Verumenimuerò octo fuere Aristoteles. Primus hic ipse. Secundus, qui Athenis rempub. administrauit, cuius etiam iudiciales leguntur orationes sanè quam elegantes. Tertius, qui Iliadem Homeri scripsit. Quartus Siculus orator, qui ad Panegyricum Isocratis rescripsit. Quintus, qui cognominatus est Mythus, Aeschinis Socratici necessarius. Sextus Cyrenaicus, qui de poetica scripsit. Septimus pædotriba cuius meminit Aristoxenus in Platonis uita. Octauus grammaticus obscurus & ignobilis, cuius de pleonasmo ars legitur. Huius autem Stagyritæ philosophi complures quidem fuere discipuli, sed omnibus maxime præcelluit Theophrastus, de quo modo dicendum est.

ARISTOTELIS VITA EX MONIMENTIS IOANNIS GRAMMATICI PHILOPONI ALEXANDRINI.

VIT Aristoteles genere Macedo, Stageirites, filius Nicomachi, qui Amyntæ Macedoniæ Regi medicam præstitit operam, ob eamq; rem filium, quem susceperit, ut patris memoriam renouaret, Nicomachū appellauit, ad quem item Nicomacheia scripsit. Matre Phæstide, qui ambo genus ab Aesculapio trahebant: cuius quidem rei fidem facit epigramma in Aristotelem his uerbis factum.

Matre creatur Phæstide, Nichomachoq; parente,
Stirpe Asclepiadon Diuus Aristoteles.

Post parentū obitum à quodam, qui publico Aternensium nomine peregrinos hospitio excipiebat, educatur: cuius dein officii memor nō modo filium eius Nicanora enutriuit, et omni liberali instituit doctrina, sed etiam ut uerum, & germanum tractauit. Quinetiā, ante mortem testamento cauit, ut filia Pythais in matrimonium eidem Nicanori locaretur. Cùm adhuc adolescens esset, omni ingenuarum artium scientia excultus fuit, quod satis declarant commentarii, quibus res poeticas complexus est, & scripta, quæ in poetas edidit. Homericæ item quæstiones, et libri artis Rhetoricæ. Annos. xvij. natus uoce Pythiæ, qua philosophari iubebatur, Athenas mittitur, ubi cum Socrate treis annos coniunctissime uixit, quo extincto, ad amicitiam Platonis se contulit, qui cum. xx. annos magno familiaritatis usu coniunctus fuit, eamq; diligentiam, & industriā ad disciplinas percipiendas adhibuit, ut Plato illius ædeis non aliter appellarit, atq; ædeis lectoris. Neq; uero fides habenda iis, qui existimant Aristotelem aperuisse Lyceū contra Platonem adhuc superstitem. Qui enim hoc potuisset? cùm Chabrias, & Timotheus Atticarum copiarum duces opibus magnaq; potentia Athenis florerent, & Platoni arcta necessitudine coniuncti essent. Sed non desunt, qui tradant ab Aristotele Lyceum constitutum in humanis adhuc agente Platone, ut multas hominis sentētias conuelleret.

Ad

Ad quos respondere satis habemus, non simpliciter quicquam contra Platonem statui, sed contra eos, qui Platonica decreta minus perspecta haberent. attamen si quid contra eum profertur, non absurdum iudicari debet, cũ in hac ipsa philosophandi ratione nihil discrepet ab iis, quæ Plato senserit. illius enim uox est, magis conuenire nos de ueritate solicitos esse, quàm de quauis alia re. Quinetiam ad uerbum ita scribit. Amicus quidem Socrates, sed ueritas amicissima. Et alibi. Socratis, inquit, parua cura agenda est, ueritatis autẽ magna. Hoc idem institutum Aristoteles tenuit, monimentaq; Platonica immutanda censuit, cum et in huiusmodi consilio ab illo non discrepet, quippe qui ueritatis decus non contempserit, cum tamen mirifico studio, egregiaq; uoluntate Aristotelem fuisse erga Platonem constet ex Ara, quam ei consecrauit hac inscriptione.

Ponit Aristoteles pius hoc altare Platoni.
Quem laudare nefas ora profana foret.

Cum Platone multis officiis, & magna familiaritate. xx. annos coniunctus fuit, post cuius obitum ita euenit, ut Speusippus sororis Potones filius scholam teneret, docendiq; munus susciperet, Aristoteles autẽ in Macedoniæ Vrbem secederet, quo loci alumnum disciplinæ suæ Alexandrum conditorem habuit, magnaq; authoritate in eius regno præstitit. Nam apud Regem opibus, & gratia florentissimus fuit, plurimaq; opportune impetrauit. nam multa studia, & officia in singulos priuatim, & in uniuersos publice contulit. Declarant epistolæ commẽdatitiæ, quæ ad regem scriptæ sub illius nomine feruntur, & patria Stageritæ, quæ cum euersa esset, author fuit, ut ab eodem ipso instauraretur. Quapropter Stageiritæ Aristotelis festũ celebrant, quod Aristoteleum nominant, & mensem, in quo dies festo dicatus est, Stageiritem appellant. Eressus quoq; Theophrasti patria, quam cum Alexander grauiter uindicare cogitaret, periculo liberata est. Dein cum Speusippus è uita excessisset, Athenienses Aristotelem ad se inuitant, ac unà cum Xenocrate scholæ Platonis præficitur. Xenocrates igitur in Academia docebat: Aristoteles in Lyceo. Ac non longo interuallo cũ Athenæ defecissent, Aristoteles in Chalcida nauigauit, illud usurpans. Non patiar Athenienses in philosophiam semel, ac iterum uos peccare. Iam enim Socratem è medio sustulerant. Nec dissimulauit iudicium suũ apud Antipatrũ, quàm difficile, & multi operis esset,

Athe-

Athenis agere, carmen illud Homeri referens.

Inq; piris pira, ficis fici molle senescunt.

Ita peruersitatem morum Atheniensium indicabat. Macedoniam repetiit, ubi gratia, & authoritate apud Reges, qui prouinciam illam tenebant, plurimum ualuit, apud Alexandrum, & matrem Olympiada, apud Antipatrum, apud Philippum. Ad Alexandrum de regno librum scripsit, in quo praecepta de regno administrando ei dat. Quinetiam se comitem Regi adiunxit in intimos Brachmanas proficiscenti, ubi etiam opus confecit, in quo memoriam CCLV. rerumpu. colligauit. Illum quoq; secutus est contra Persas mouentem. ubi cum bellum exortum esset, & Alexander mortem obiisset, in patriam reuertitur. Morum summam coluit moderationem, in Philosophia captũ excessit humanum, cum nullam partem eius disciplinae imperfectam explicatione reliquerit sua. immo propria fretus solertia, eum pleraq; adiecisset, uniuersam philosophiam castigauit, optimisq; instruxit praeceptis. Magnam item accessionem fecit ad artem disserendi, quandoquidem ab ipsis rebus normas, praeceptaq; secreuit, & demonstrandi rationem cum uia instituit, nam superioris memoriae Philosophi demõstrare quidem, ac euidentibus probationibus uti sciebant, sed demonstrare, ac euidentes probationes conficere ignorabãt, atq; idem illis usu ueniebat, quod Sutoribus, qui coria secare nõ queunt, calceis autem uti probe queunt. Rerum naturalium indagationi quintam addidit naturam. Diuinarum contemplationi, quamuis nihil eiusmodi adiecerit, attamen ita docuit, ut nihil, quatenus causa ferret, praetermiserit. Siquidem tantum abest, ut duntaxat, quae intra orbem continentur, quẽadmodum nonnulli existimant, comperta habuerit, ut etiam quae supra orbem habentur, probe tenuisse affirmemus. quod quidem idem ipse Aristoteles probat viij. naturalis auscultationis libro. Princeps, inquit, causa neq; per se, neq; ex accidenti motu cietur. Atq; ex hoc nimirum planum facit Deum neq; corpus, neq; patibilem esse. Vniuersum uitae tempus, quod uixit. lxiij. annorum numero describitur. cum enim. xvij. ageret annum Socrati operam dare coepit, quo praeceptore usus est triennio. in intimis, & necessariis Platonis. xx. annos fuit, à cuius obitu. xxiij. annos uixit.*

DE

DE VITA AVERROIS EX LIBRIS CHRONICORVM A MVNDI ORIGINE EXCERPTA.

Verrois quoque medicus cognomento Commentator, philosophus quidem & ipse apud Cordubam Hispaniæ vrbem hoc tempore floruit, vt ex Secundo libro eius, qui de Cœlo tractat, Commento 110. & 111. habetur. Fuit enim à natiuitate Christi anno MCL. vt asserit Conciliator, & Aegidius Romanus in suis quolibetis Libro Secundo, quæstione de vnitate intellectus. Vbi verba hæc habentur. Nam Commentator summus Auerroes, non est diu, quòd fuit. Nam dicitur filios suos in curia Federici primi cognomento Barbarossa Imperatoris fuisse, qui temporibus nostris obijt. Fuit ergo dictus Auerrois tempore, quo fides christiana erat valde dilatata. Constat auté ꝙ apud christianos erat solennis mentio de statu animarum separatarum. Et ideo Auerrois, qui fuit isto tempore, potissimum debuit videre hoc inconueniens. Multa autem composuit, & adeo excellenter in omnes Aristotelis libros scripsit, vt Commentatoris cognomentum promeruerit: deinde de Substantia orbis, de Theriaca, librum quoq; pulchrum de medicina Colliget appellatum, ac alia multa edidit. Auicennæ tamen ac medicorum ęmulus dictus fuit, vt palàm in eius libris manifestum est.

MARCIANTONII ZIMARAE

PHILOSOPHI CONSVMMATISSIMI

Tabula dilucidationum, in dictis Aristotelis, & Auerrois.

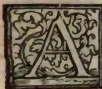
VENETIIS APVD IVNCTAS
M. D. LXII.

TABVLA CVM DILVCIDATIONIBVS IN DICTIS ARIST. ET AVER.

A D. M. ANTONIO ZIMARA COMPILATA.

Qua, digressionibus passim ab eo insertis, via Peripateticæ veritatis, edocetur.

De litera A.

B, prępositio ĩ idiomate Arabico notat, tá cãm agenté, q̃ subiectũ, & oppositũ. primo physic. com. 58. Vide qũo importet subiectũ. primo cęli. cõ. 20. vbi litera trãslationis Arabicę habet in tex. ꝙ corpus gloriosum nõ est gñatũ ab aliquo. Qđ Cõm. põderans in cõ. dicit. Et dixit: neq; gñabile ab aliquo. & nõ dixit: neq; gñabile simplr. qm̃ hæc ẽ dña inter dicẽtes, ꝙ hoc corpus ẽ creatũ à prima cã: & opinãtes ipsũ primã cã 3. s. ꝙ dicẽtes ipsũ eẽ primã cã3, opinant̃ ipsum nõ eẽ gñabile simplr. Et dicẽtes, ꝙ ẽ cãtum à prima cã, opinant̃, ꝙ nõ ẽ gñabile ab alio .i. ex alio. Et ꝙ si diceret̃ esse gñabile à nullo, & ĩ nullo tpe, posset hoc institui fm vocẽ, & fm trãsumptionẽ. Gñabile vere, est creatũ tpe, & gñabile ab aliquo. Et hoc nomen gñonis est vulgariter, qđ Arist. intẽdit remouere à cęlo. Vbi patet, ꝙ ly ab aliquo, dicit cã3 mãlem. Ari. .n. ibi demõstrat, ꝙ cęlũ nõ ẽ gñabile, qa nõ habet subiectũ, neq; cõtrariũ. Et ex illo loco patet quãtũ deuiauerũt à veritate Io. de Bac. & Greg. Arim. in. 2. snĩarũ. di. 1. q. 1. q tenẽt ex mẽte Arist. & Auer. cęlũ & substãtias ęternas nõ hr̃e cã3 ęternã effectricẽ. Et licet ista qõ in via Peripateticorũ ardua sit, & ambigua. Eudemus. n. & Alex. (vt recitat Simpl. ĩ principio physicæ auscultationis) tenuerũt Deũ fm mẽtẽ Arist. nõ esse cãm efficiẽtem, sed finale3 tm̃ & formalẽ ęternorum.

Digressio de cã efficiẽte ĩ subiectis æternis contra opĩ. de Bacco. & Greg. Ari.

Opi. Eudemi et Alex. ꝙ vna positione.

Ammo. tñ, Simp. & Io. Gram. oppositũ tenuerũt, & multi sapiẽtes. Verũtñ quidquid sit de Ari. vnum scio indubitãter, Auer. tenuisse de mẽte Philosophi, ęterna eẽ cãta in triplici gñe cãç. etenim hic aperte testat̃ cęlũ esse cãtum à prima cã. Et ꝙ Ari. in. 1. cęli demrat cęlũ nõ eẽ gñabile, illo mõ gñonis quo generant̃ ista tpalia: quia hoc sonat nomẽ gñonis, vere & non trãsumptiue sumptũ. Aris. n. abhorret metaphoras & trãsumptiones ĩ doctrina demõstratiua: vt ipse pcepit in 2. poster. analit. Et iõ Arist. nomẽ gñonis vere & ĩ ppria signatione intẽdit remouere à corporib' cęlestib'. Et hoc apparet manifeste ex sñia eiusdẽ Auer. ĩ lib. destr. destr. in disp. 3. in sol. 18. dubij, vbi dicit, ꝙ Philosophi ascẽderũt gradatim inuestigare de supcęlestibus corporibus, & apparuit eis ꝙ sunt ingñabilia, & nõ sunt sicut inferiora corpora. Gñabile. n. inquantũ gñabile, est pars hui' mũdi sensibilis: cuius gño non sequeret̃ nisi put est eius pars, eo qđ oẽ gñabile gñatur sine dubio de re, ex re, & pro re, & in loco, & ĩ tpe. Et inuenerũt ꝙ orbiũ corpa sunt necessaria ĩ gnone inferiorũ corporũ, prout sunt agẽ-

Pro opin. contraria fuerunt Amm. Simplic. Philoponus, & alij. Quæ ad mentem Auer.

Tex. c. 22.

" tia remota. Vñ si corpa cęlestia ge-
" nerabilia esset mõ istius gñonis: í-
" digerẽt aliis corpibus pcedẽtib⁹ ea:
" q̃ sicut essent ptes alteri⁹ mũdi. & ita
" esset alia corpa supcęlestia. Et talia
" ẽt ĩdigerẽt aliis: & sic ĩ infinitũ. Ec-
ce igit, q vult demrõnẽ intelligi de
vera gñone ĩ ppria signatione sũ-
pta: q̃ indiget cã agẽte m ãli, & fina
" li, tpe, & loco. Cõfirmat authorita-
" te eiusdẽ in. 1. cęli. cõ. 105. vbi ha-
" bet. Defendẽtes aũt Platonẽ dicũt,
" q assimilatio gñonis mũdi ex suis
" entis, gñoni figurarũ ex lineis, &
" supficieb⁹ à Platone, signat q mũ-
" dus semp fuit apud Platonẽ, & q
" ipse nõ intẽdebat p hũc sermonẽ,
" nisi q ptes ei⁹ sunt priores nã toto:
" nõ q ipse fuit gñat⁹ vere. Et si hoc
" intẽdebat nihil differt ab Aris. Sed
" tñ male fecit in hoc qđ dixit mun-
" dũ eẽ gñatum, & nõ corruptibilẽ.
Hoc. n. nõ intelligit ex gñone, nisi
cũ difficultate. Et maxĩe cũ dixit, q
efficit ex nõ ordine in ordinẽ. Nã
Plato dixit deũ, elnta q̃ ante mũdi
gñonẽ mouebant motu inordina-
to, deduxisse ex nõ ordine in ordi-
nẽ. Mõ talis gño q̃ fit ex priuatiõe
ad habitũ, vr esse vera gño, q̃ est tẽ
poralis: & ita cũ difficultate pt in-
telligi gño illa apud Platonẽ fuisse
ęternã. Aut igit male sẽsit: aut ma
le docuit: quia abutebat vocabulo
gñonis (vt dicit pfatus Cõm. ẽt. 1.
cęli. cõ. 106.) Tenet igit Cõm. cœ-
lũ & intelligẽtias eẽ cãtas ab æter-
no à prima intelligẽtia: sed non p
gñonem verã, q̃ fit cũ trãsmutatio
ne & tpe. sed nobiliori mõ. Sciẽtia
. n. Dei gloriosi est cã entitatis & ve
ritatis oĩum entiũ: vt scribit Cõm.
in. 2. primę philosophię. cõ. 4. Et ĩ
12. primę philosophię. cõ. 51. De

hoc vide notabilẽ authoritatẽ in
lib. destruc. disp. 3. in fol. 18. dubij. In fine.
vbi scribit. Amplius declaratũ est à "
Philosophis, q illud qđ dat entib⁹ "
separatis à materia finẽ, ẽ illud qđ "
dat eis esse. Forma. n. & finis sunt "
vnũ & idẽ in hac specie entiũ. Er- "
go illud qđ dat finẽ entibus, illud- "
met dat formã, & illud qđ dat for- "
mã est agẽs. ergo qđ dat finẽ huic "
etiam est agens. Apparet igitur q "
primum principiũ est oĩum isto- "
rum principium. s. forma, & agẽs, "
& finis. Quid clarius?

Ab antiquo nõ prouenit nouũ abso
lute, sm Philosophos. ex disputa-
tione. 12. in fol. tertij dubij.

Ab oĩbus excellẽtib⁹ Philosophis ho
die existimat, q ab vno primo pce
dũt pricipal'r oĩa entia mutabilia.
Ex lib. destr. disp. 3. 1 fol. 12. dubij. In medio.

Ab vno vtrũ multitudo pueniř pos
sit. vide diffuse in lib. destruc. in di
sput. 3 in fol. 12. dubij.

Ab vno agẽte nõ puenire nisi vnũ
effectũ tñ, propõ falsissima ẽ, qua
vtebat Auic. & Alpharab. Ex disp.
3. in lib. destr. in fol. 23. dubij.

Ab vno simplici numero non posse
pueniř nisi vnũ simplex numero,
nõ quodammõ vnũ in numero &
quodãmõ pla. Et q illi⁹ vnitas sit
cã eẽ pluralitatis: si isto mõ intelli
gãt nõ põt hõ euadere à dubijs Al
gazelis. Ibidẽ in fol. 26. dubij.

Ab vno essentialiter nõ inuenit nisi
vnum motum: sed intrant plura
ipsum per accidens. 8. physic. com.
51. & elicitur ex textu.

Abstinẽtes, appetẽtes, & cõcupiscen
tes, nõ operant ea quorũ habẽt ap-
petitum: sed sequunt intellectum.
3. de aĩa. tex. cõm. 48.

Abstrahẽtium nõ est mendaciũ. 2.
phy.

phy.tex.cõ.18.idẽ.3.de aĩa.35.

Abstractione mathematica plerũq; vtit̃ scĩa nãlis. Alex.snĩa est in plerisq; locis: & signãter in principio libri prior.anal. Estq; dcm̃ notabile & aureũ. Ex cui⁹ ignorãtia doctores nr̃i Latini ĩ plerisq; q̃onib⁹ ĩ philosophia allucinati sunt. Sciẽ .n.sibiuicẽ subseruiũt,sicut ẽ in artib⁹. Certũ ẽ,ꝙ nãlis Phs q̃nq; ꝯcipit forã ꝫ naturalẽ sine materia.nã & Cõm.dicit in 12. primę philosophię ĩ cõ.39.Intelĺs ĩnat⁹ ẽ diuidere ꝯiũcta ĩ eẽ,sicut diuidit materiã à forã,& forã ꝫ à cõgregato ex mã & forã. Hoc ẽt.d.lucidisĺ. Themist. in 4.phy.ĩ digressione ꝯtra Gal. de spatio separato:vbi mouet q̃onem cõtra se dicẽs.Sed dices,vñ nã spaciũ illud si nõ est separatũ à corpe: intelligit̃ tñ quoquo mõ seorsum à corpore? Et soluẽs inq̃t. Tu vero (inq̃) vñ albedinẽ? vñ nigritiẽ? ea tñ & si in cõtẽplatione veniũt sine corpore: nec tñ p se sunt, nec à corporib⁹ redẽpta,absoluta,pcisa: sed sola est cogitatio q̃ id cõminiscit̃. Nõ.n.idẽ est huic aquę essentia, & ipsius aquę dimẽsiones. pariter in hoc vino,& ĩ hoc aere. sed qualitates tñ aĩo sequestratę, atq; adeo abiũctę corporibus,nõ quidẽ seorsum hñtur,sed seorsũ intelliguñt à nobis.Sed tñ in tali cõsiderõne naturalis nõ vtit̃ abstractione sibi ꝓpria,qa ipse à materia sensibili nõ abstrahit vt patet in.6.meta. tex.c. 2.& 1. de aĩa.tex.cõ.16. Et tñ Ari. ĩ,2.phy.definiẽs naturã q̃ est forã. inq̃t.Alio aũt mõ natura vtiq; erit habẽnũ in seipsis principiũ mot⁹. Forã & spẽs ñ sepabilis ens:sed aut fm rõneꝫ. Hoc aũt. vt Alex.d.est, qa naturalis vtit̃ metaphysica abstractione.Ex hoc,aũt nõ sequitur ꝙ scĩa mathematica q̃dditatiue cõsideret q̃dditates particulares rerũ naturaliũ,quaten⁹ nãles sunt. Silr̃ naturalis pt ista abstractione abstrahere: vt inq̃t pfatus Alex. accñtia noue generũ à substãtia fm rõnẽ. Sed hoc fm mathematicã cõsiderõnẽ. Et silr̃ naturalis pt cõsiderare entia q̃dditatiue cõsiderata à scĩa diuina fm abstractionẽ sibi ꝓpriã:p viã silitudinis: sicut qñ imaginat̃ intelligẽtiã in rõne qua est aĩa cęli:vt talis assimilat̃ forę mãli,sicut imaginat̃ eã Cõm:ĩ 2.cęli.ĩ cõ.3.vbi.d.ꝙ ĩtelligẽtia quodãmõ assimilat̃ forę mãli,ĩquãtũ dat orbi motũ circularẽ,& est in eo. Ex hoc ãt nõ sequit̃ nãlẽ quidditatiue cõsiderare ĩtelligẽtias: sicut quidã fatui ꝯfessi sunt,ĩtelligẽtias abstractas q̃dditatiue nõ solũ ĩ scĩa diuina cõsiderari: verũetiã in scĩa nãli. Nullibi .n.Ari.posuit,nec aliqs pipatetic⁹, ĩtelligẽtias q̃dditatiue ꝯsiderari:q̃ sunt aĩę æternorũ aĩaliũ, nisi ĩ scĩa diuina.Nã licet nãlis cõsiderẽt ĩtelligẽtiã,vt ẽ aĩa cęli,& motor,& id gen⁹: clarũ ẽ ĩtelligẽtib⁹, ista esse aduẽtitia & extranea sibi, nec spectãt ad ei⁹ q̃dditatẽ:& ĩmorari ĩ hoc,ẽ supfluũ nimis. Stultas .n.opiones insectari stultissimũ ẽ: vt.d. Ari.3.de ptib.aĩal.cap.4.& 1. top.ca.9.

Quod naturalis nõ cõsiderat quidditatiue intelligẽtias abstractas, cõtra opinionem aliquorũ.

Dubitatio

Sed dices,si forę & qualitates nãles pñt abstrahi p rõnẽ: & nãlis ĩ hoc vtit̃ mathemat. abstractiõe:quõ igr̃ nãlis ꝯsiderõ distinguit̃ à mathematica?

Solutio

Rñdet̃ ꝙ alid ẽ abstraher̃,& alid diffinir̃:scĩę speculatiuę distĩguũt̃ abiuicẽ ex diuersis modis diffiniẽdi: vt pꝫ 6.meta. Diffõ ãt ẽ pfecta & ꝯpleta q̃dditatis cognõ. vñ lꝫ nãlis possit mathema-

Ap.8.su ta.c.36.

Tex.c.12.

Tex.cõ.1.

tica abstractiōe' foras n̄ales intelliger sine m̄a: nō p̄t t̄n eas diffinire: q̄a n̄alis diffinit p mām. 1 d̄ aīa. 16

Abstracta entia ꝯphendūt nobilitatē p̄fectā sine opatione: & diuersantur ſm magis & minus. 2. cęli. cō. 66. Idem ibidem. cō. 62. & 65.

Abstrahere, nihil aliud ē, q̄ facere ītētiones imaginatas ī actu ītell'as, postq̄ erāt in pōa. Intelligere āt, nihil ē aliud, q̄ recipe has ītētiōes. 3. de aīa. cō. 18. Primū dictū locū hēt de abstractione q̄ est opus intell's agētis. Ille. n. ē qui trāsfert res d̄ ordine ī ordinē. Sed ē alia abstractio q̄ est op' intell's po'is: & ē q̄n intelligit prius, nō intellecto posteriori: vt q̄n intelligit sup' sine īferiori: vel subiectū nō ītellecta passione. De tali d̄r. 2. phy. abstrahentiū nō est mēdaciū. Scd̄m vero dictū Cōm intelligēdū est in p̄dicatione cāli, q̄a formal'r loquēdo, receptio intētionis nō est intellectio. Sic. n. se h̄ȝ intelligibile apud intellectū: sicut sensibile apud sensū. 3. de aīa. tex. c. 2 Nō receptio sensatæ intētionis ī sensu, nō est sensatio: q̄d rōne ostēdit', & authoritate cōprobat'. Rōne quidē, nā q̄ inuicē separātur in esse, illa nō sunt foraliter eadē, neq; real'r: sed stat, q̄ sit receptio sp̄ei in sensu absq; hoc, q̄ cōsequat' sensatio. Ad alia. n. fortiter intēti, delata sub oculis non videmus: vt dicit Aris. in lib. de sensu & sensato. Authoritas ēt exp̄ssa de hoc ē Cōm. & in. 2. de aīa. cō. 149. vbi dicit, q̄ recipere aliq̄d est aliud à iudicare illud. Et ex hoc patet quātum errauerit Io. de Gand. qui voluit sensationē real'r nō differre à specie sēsibili, & sequaces moderni ēt sunt in hoc errore. Et forte litera est corrupta: & debet dicere, q̄ intelligere nihil aliud est, q̄ recipere istas intētiones. hoc aūt idem est q̄d cognoscere. Et ita credo, q̄ meli' est corrigere l'ram. Si aūt dicit recipere, hoc intelligit' in p̄dicatione cāli, quia ad hoc vt fiat intellectio p̄requirit' receptio intētionū in intell'u m̄ali: q̄a scribit Cōm. in cō. 19. Intell's materialis ē passio & actio: & prius ē passio, q̄ actio: q̄a prius recipit intētiones v'les, postea fit actiuus producendo intellectionē. Nō. n. intellectio quā cōiter experimur ī nobis producit' ab ītell'u agēte: sed ab intell'u possibili: quia p intell'm agentē ſm Auer. & antiquos Peripateticos, hō non intellīgit in principio, sed in postremo, vt fingūt. Vnde Cōm. accusat Auēp. in. 3. de aīa. cō. 19. asserētem p intell'm agētem nos cognoscere infinita in propōne v'li. Dicit. n. q̄ iudiciū & distinctio attribuit' in nobis intell'ui materiali, & nō intellectui agēti. vn̄ Arist. in. 3. de aīa in principio dicit. De parte aūt aīæ p quā aīa intelligit & sapit, ibi Themi. & Cōm. exponūt. i. p quā nos sapim' & intelligimus, & patet q̄ ille ē intell's materialis, & nō agēs de quo loquit' in principio terti; de aīa.

Digressio de intellectiōe qūo est intell's agentis, & qūo intell' lect' po'is & m̄alis.

Tex. c. 18.

Ca. de odoribus versus finē.

Aduersus Io. de gād.

L're Auer. correctio.

3. de aīa.

Abstractum non potest moueri. 3. meta. tex. com 7. & 9.

Abstractę res sunt priores in eē entibus nō abstractis. 6. meta. cō. 2.

Abstractę ītelligētię attribuunt' corporibus cęlestibus sicut aīa corpori. 8. meta. cō. vlt. Expono, quo ad mouere, nō quo ad forālē inherentiā. Sic exponit Cōm. in. 2 cęli. cō. 3. & in 2. cap. libri de subst. orbis.

Abstractorū entiū illud q̄d diligitur pp se, & desiderat' pp se, est in fine sim-

ſimplicitatis, vnitatis, & nobilitatis
12. met. cõ. 37. & tex. Vbi Cõm. no-
tat Ariſ. ponere dr̃iam inter primũ
principiũ, & alia entia abſtracta:
quia alia videtur eſſe electa, & deſi-
derata propter alia, ſed primũ prin-
cipiũ eſt electũ per ſe, & amatũ ab
oĩbus, & tale eſt ens pfectũ in fine.
Abſtractũ & cõcretũ (q̃ Cõm. appel-
lat principale & ſumptũ: nã cõcre-
tũ, ſeu denoĩatiuũ ſummitã princi-
pali) dñunt, q̃a ſumptũ ſignat illud
qd ſignat principale & magis. vita
.n. ſignat aliqd nõ ĩ ſubiecto: viuũ
aũt ſignat aliqd ĩ ſubiecto. ſignat
.n. foram in materia, & hĩtu ʒ ĩ ſu-
biecto, 12. met. c. 39. Nota tñ q̃ no-
mẽ tale denoĩatiuũ prĩo ſignat ac-
cidẽs, & ſcdo ſubtũ: vt ſcribit Cõm.
5. met. c. 14. ꝯtra Auic. Et iõ dixerũt
ſapiẽtes, q̃ ꝯcretũ pricipalr ſignat
forã ʒ, ſed ꝯnotatiue dicit ſubiectũ.
Abſtractę forę à mã ita ſe hñt, q̃ di-
ſpõ & diſpoſitũ in eis ſunt vnũ ĩ eẽ.
& duo in cõſiderõne. 12. met. c. 39.
Abſtractũ eẽ, impoſſe ẽ demrari, niſi
via mot᷒ 12. me. c. 5. idẽ. 1. ph. c. vlt.
& 8. phy. c. 3. idẽ. 2. phy. c. 22. & 26.
Abſtractarũ ſubſtãtiarũ nulla eſt q̃
non moueatꝫ: quia tunc inuenire-
tur in diſpoſitione diminuta. 12.
meta. cõ. 48. & elicitur ex tex.
Abſtracta aĩę opatio ẽ, q̃ fit ſine in-
ſtrõ corpali, & nõ eſt in rebus exñ-
tibus ĩ corpe. Si aũt opatio aĩę fue-
rit in rebus exñtibus in corpore, il-
la nõ erit abſtracta. 1. de aĩa. c. 13.
Vbi aduerte ſʒ mentẽ Auer. duas
cõditiones requiri ad qualitatẽ ab-
ſtractionis opationis aĩę, prima vt
non fiat p organũ corporale, ita q̃
nõ depẽdeat à corpe, vt à ſubiecto.
Et ſcda vt nõ ſit in rebus exñtibus
in corpore. i. q̃ nõ depẽdeat ab ali-
quo exñte in corpe, vt ab obiecto.
Et iſta eſt operatio ſempiterna, &
abſtracta intell's agẽtis intelligen-
tis Deũ & ęternas ſubſtãtias. Sed il-
la operatio aĩæ, quæ nõ fit p orga-
num corporeũ, & tñ eſt ĩ rebus exi-
ſtẽtibus in corpore, ita q̃ dependet
obiectiue à corpore: illa inq̃ nõ eſt
abſtracta: ſicut ẽ opatio intell's poſ-
ſibilis: licet intell's talis nõ ſit depẽ-
dens, ſed ſit abſtract᷒ à corpore. Vñ
Auer: ſnĩa ex mẽte Ariſt. tenet in-
tell'm materialẽ quo ad ſubſtantiã
eẽ abſtractũ à corpore: ſed quo ad
opationẽ eius nõ eſſe abſtractum:
quare intellectio eius fit cũ imagi-
natiõe. Et hoc ẽ qd notauit Cõm.
in. 1. de aĩa. cõ. 12. vbi dicit. q̃ hæc »
eſt ſnĩa eius in intellectu materia- »
li, q̃ ipſe eſt abſtract᷒ à corpore: & »
q̃ nihil intelligit ſine imaginatio- »
ne. Et ſi iſta eſt opin. Ariſt. vĩ, q̃ ſit
fundata ſuper iſta rõne: quia natu-
ra (vt dicit Ariſt.) eſt cã oĩs ordina-
tionis. ex. 8. phy. tex. cõ. 15. & in. 8.
de natura aĩalium. cap. 1. natura p
media trãſit ad extrema. Cum aũt
ſit duplex gen᷒ formarũ extrema-
rũ, ſeu virtutũ: quædã. n. ſunt ĩmer-
ſę materię vtroq; modo, & quo ad
ſubſtãtiã, & quo ad opationẽ, q̃dã
vero vtroq; mõ ſeiũctę: ĩ prĩo gra-
du ſunt oẽs formæ eductæ de põa
materiæ: ĩ q bus tñ eſt latitudo. q̃a
diſtãtiæ entiũ ſunt valde diuerſæ.
in ſcdo vero gradu ſũt Deus & ſe-
paratę intelligẽtiæ, q̃ ẽt inter ſe di-
ſtãt. vt patet. 12. primę philoſophię
cõ. 44. Et iõ fuit neceſſariũ vt inter
iſta duo extrema caderent media.
Talia aũt (vt oñdit natura diuiſio-
nis) ſunt, vel eſſe pñt, aut imagina-
ri eẽ: vel quia aliquid ſit abſtractũ
quo ad operõnẽ, & nõ quo ad ſub-

Genus formarũ duplex.

Olympionicæ unum, Pythionicæ musices unum, Pythicus unum, Pythionicorum argumenta unum, Dionysiacæ uictoriæ unum, de tragœdiis unum, Doctrinæ unum, Prouerbia unum, Lex commendatitia unum, Legum, quatuor, Prædicamentorum unum, de interpretatione unum. Respublicæ urbium. clviij. Seorsumq; ad Philippum de populari, paucorumq; & optimatum & tyrannorum rep. epistolæ. Selymbriorum epistolæ, ad Alexandrum quatuor, ad Antipatrum nouem, ad Mentorem unam, ad Aristonem unam, ad Olympiadem unā, ad Hephæstionem unam, ad Themistagoram unam, ad Philoxenum unam, ad Democritum uersus, quorum initiū est, Sancte deum, Elegiæ, quarum est initium, Formosæ matris filia: Sunt in summa uersus omnes plus minus quadragesies quinquies mille, trecenti & triginta. Hæc librorum illius series, hic numerus, in quibus quid agat summatim exponendum est, Duplicem esse philosophiæ rationem, alteram uersari circa actus, appellariq; πρακτικὴν, alteram in intelligentia & speculatione consistere, & θεωρητικὴν dici. Ad actionem pertinere ethicen & politicen, qua in parte tum de publica, tum de familiari re agi. Ad intelligentiam Physicen logicenq; referri. Porro logicen instrumentum esse exactissimum. Eius cūm geminam destinationem ac scopum subiecisset, uerisimile ac uerum, ad utranq; duarum maxime rerum uiribus nititur. Nanq; ad uerisimile seu probabile, oratoria & dialectica, ad uerum autem analytica & philosophia usus est, nihil omnino omittens eorum, quæ uel ad inuētionem, uel ad iudicium, uel etiam ad usum pertinerent. Enimuero ad inuentionis adminicula, atq; ad eas res, quæ speculationi & arti inseruiunt, propositionū multitudinem tradidit, ex quibus quæstiones probabilium epicherematum elicere affatim licet. Porrò ad iudicandum analytica priora, & posteriora conscripsisse, prioribus assumptionum iudicia permittens, posterioribus collectionis examen tradens. Cæterum ad iudicandum ea quæ sub certamen cadunt, quæq; in interrogatione uersantur, & contentione sophisticorum argumentorum, atq; syllogismis atque his similibus. Veritatis uero iudicium earum quidem, quæ secundum imaginationem sunt actionum, sensum definiuit. Moralium uero, ubi de re publica, ac domestica, ubi de legibus agitur mentem, finem autem unum exposuit, uirtutis usum in uita perfecta. Felicitatem ait plenitudinem ex tribus maxime bonis constantem, iis nimirū quæ in animo sunt, quæ et priora

uiribus

uiribus appellat, ijs quæ ad corpus attinent, ut sunt bona ualetudo, fortitudo, pulchritudo, cæteraq; his similia, atque ijs quæ extrinsecus ueniunt, diuitiis, nobilitate, & claritudine, atque in hunc modum cæteris, quibus tertium locum aßignauit. Virtutem ad beatam uitam sibi minime sufficere dixit, quippe corporis bonis, exterioribusq; indigere. Miserum atque infelicem fore sapientem, siue doloribus afficiatur, siue inopia, & cæteris huiusmodi incommodis prematur. Vitiũ autem ad miseriam atq; infelicem uitam sufficere, quantumlibet corporis affluat bonis. Virtutes ait non se inuicem sequi. Fieri enim posse, ut prudens quispiam, ac iustus, idemq; intemperans atque incontinens sit. Sapientem quidem non omnino perturbationibus uacare, uerum perturbari modice dixit. Amicitiam æquitatem esse definiuit reciprocæ beneuolentiæ. Eius tres species esse tradidit. Esse quippe aliam cognationis, aliam amatoriam, tertiam hospitalem. Amorem non modo congreßionis, uerum & philosophiæ esse. Amaturum quoque sapientem, atque accessurum ad rempublicam, ducturumq; uxorem, & cum rege unà uicturum. Tribus autem generibus uitæ constitutis, primo quod in speculatione, sequenti quod in actu, & tertio quod in uoluptate consistit: speculatiuum genus semper prætulit. Liberales disciplinas ad apprehensionem uirtutis multum conferre sensit. In descriptione rerum naturalium præter cæteros rationem maxime secutus est, adeo ut minimarum quarumq; rerum reddiderit causas. Vnde, et naturalium commentariorum complura scripsit uolumina. Deum sicut & Plato incorporalem diffiniuit, eiusq; prouidentiam ad cœlestia usq; pertingere, ipsum uero immobilem esse. Porro terrena omnia ad cœlestium congruentiam, ordinemq; disponit. Præter elementa ista quatuor esse & quintum aliud, ex quo cœlestia consistant, eiusq; motum orbicularem esse uarium. Animam item incorporeã, primamq; esse ἐντελέχειαν, corporis nempe naturalis & organici potentia uitam habentis. Est autem ea iuxta illum duplex. Entelechiam uero appellat, cuius sit species quædam incorporea. Altera ex his quidem secundum potentiam, ut est Mercurius in cera, informis quidem, sed idoneus ad percipienda lineamenta, sicut item in ære statua. Secundum uero habitum entelechia dicitur ea quæ est consummata ac perfecta Mercurii statuæ. Naturalis autem corporis dixit, nam sunt corpora alia quidem manu & arte elaborata, ut sunt quæ ab artificibus fiunt, puta turris atq;

✠✠ ij nauis.

nauis. Alia uerò sic à natura prodeunt ut arbores, & animaliū corpora. Porro organici dixit, hoc est, ad aliquid parati & conditi, ut est ad uidendum oculus, aurisq; ad audiendum. Virtute autem uitam habentis, utputa in seipso. Virtute autem uel potentia minus est secundum efficaciam. Secundum actionem autem, ut uigilans habere animam dicitur. Secundum habitum autem, ut dormiens. Vt igitur & hic intelligatur, adiecit potentia. Multa igitur eiusmodi & alia, & de aliis multis in hunc modum philosophatus est, quæ perlongum esset numerare. Cunctis enim in rebus summo studio atque industria fuit, inuentionisq; incredibilis copia uiguit, ut ex his quæ supra annotauimus uoluminibus constat, quæ ad quadringentorum numerum ferè perueniunt, de quibus nihil ambigitur. Nam sunt & alia complura, quæ ipsi ascribuntur uolumina atque sententiæ. Verumenimuero octo fuere Aristoteles. Primus hic ipse. Secundus, qui Athenis rempub. administrauit, cuius etiam iudiciales leguntur orationes sanè quam elegantes. Tertius, qui Iliadem Homeri scripsit. Quartus Siculus orator, qui ad Panegyricum Isocratis rescripsit. Quintus, qui cognominatus est Mythus, Aeschinis Socratici necessarius. Sextus Cyrenaicus, qui de poetica scripsit. Septimus pædotriba cuius meminit Aristoxenus in Platonis uita. Octauus grammaticus obscurus & ignobilis, cuius de pleonasmo ars legitur. Huius autem Stagyritæ philosophi complures quidem fuere discipuli, sed omnibus maxime præcelluit Theophrastus, de quo modo dicendum est.

Aristotelis

ARISTOTELIS VITA EX MONIMENTIS IOANNIS GRAMMATICI PHILOPONI ALEXANDRINI.

VIT Aristoteles genere Macedo, Stageiris, filius Nicomachi, qui Amyntæ Macedoniæ Regi medicam præstitit operam, ob eamq; rem filium, quem suscepit, ut patris memoriam renouaret, Nicomachū appellauit, ad quem item Nicomacheia scripsit. Matre Phæstide, qui ambo genus ab Aesculapio trahebant: cuius quidem rei fidem facit epigramma in Aristotelem his uerbis factum.

Matre creatur Phæstide, Nichomachoq; parente,
Stirpe Asclepiadon Diuus Aristoteles.

Post parentū obitum à quodam, qui publico Aternensium nomine peregrinos hospitio excipiebat, educatur: cuius dein officii memor nō modo filium eius Nicanora enutriuit, et omni liberali instituit doctrina, sed etiam ut uerum, & germanum tractauit. Quinetiā, ante mortem testamento cauit, ut filia Pythais in matrimonium eidem Nicanori locaretur. Cùm adhuc adolescens esset, omni ingenuarum artium scientia excultus fuit, quod satis declarant commentarii, quibus res poeticas complexus est, & scripta, quæ in poetas edidit. Homericæ item quæstiones, et libri artis Rhetoricæ. Annos. XVII. natus uoce Pythiæ, qua philosophari iubebatur, Athenas mittitur, ubi cum Socrate treis annos coniunctissime uixit, quo extincto, ad amicitiam Platonis se contulit, qui cum. XX. annos magno familiaritatis usu coniunctus fuit, eamq; diligentiam, & industriā ad disciplinas percipiendas adhibuit, ut Plato illius ædeis non aliter appellarit, atq; ædeis lectoris. Neq; uero fides habenda iis, qui existimant Aristotelem aperuisse Lyceū contra Platonem adhuc superstitem. Qui enim hoc potuisset? cùm Chabria, & Timotheus Atticarum copiarum duces opibus magnaq; potentia Athenis florerent, & Platoni arcta necessitudine coniuncti essent. Sed non desunt, qui tradant ab Aristotele Lyceum constitutum in humanis adhuc agente Platone, ut multas hominis sententias conuelleret.

Ad

Ad quos respondere satis habemus, non simpliciter quicquam contra Platonem statui, sed contra eos, qui Platonica decreta minus perspecta haberent. attamen si quid contra eum profertur, non absurdum iudicari debet, cũ in hac ipsa philosophandi ratione nihil discrepet ab iis, quæ Plato senserit. illius enim uox est, magis conuenire nos de ueritate solicitos esse, quàm de quauis alia re. Quinetiam ad uerbum ita scribit. Amicus quidem Socrates, sed ueritas amicissima. Et alibi. Socratis, inquit, parua cura agenda est, ueritatis autẽ magna.

Hoc idem institutum Aristoteles tenuit, monimentaq; Platonica immutanda censuit, cum et in huiusmodi consilio ab illo non discrepet, quippe qui ueritatis decus non contempserit, cum tamen mirifico studio, egregiaq; uoluntate Aristotelem fuisse erga Platonem constet ex Ara, quam ei consecrauit hac inscriptione.

Ponit Aristoteles pius hoc altare Platoni.

Quem laudare nefas ora profana foret.

Cum Platone multis officiis, & magna familiaritate. xx. annos coniunctus fuit, post cuius obitum ita euenit, ut Speusippus sororis Potones filius scholam teneret, docendiq; munus susciperet, Aristoteles autẽ in Macedoniæ Vrbem secederet, quo loci alumnum disciplinæ suæ Alexandrum conditorem habuit, magnaq; authoritate in eius regno præstitit. Nam apud Regem opibus, & gratia florentissimus fuit, plurimaq; opportune impetrauit. nam multa studia, & officia in singulos priuatim, & in uniuersos publice contulit. Declarant epistolæ commẽdatitiæ, quæ ad regem scriptæ sub illius nomine feruntur, & patria Stagerita, quæ cum euersa esset, author fuit, ut ab eodem ipso instauraretur. Quapropter Stageiritæ Aristotelis festũ celebrant, quod Aristoteleum nominant, & mensem, in quo dies festo dicatus est, Stageiritem appellant. Eressus quoq; Theophrasti patria, quam cum Alexander grauiter uindicare cogitaret, periculo liberata est. Dein cum Speusippus è uita excessisset, Athenienses Aristotelem ad se inuitant, ac unà cum Xenocrate scholæ Platonis præficitur. Xenocrates igitur in Academia docebat: Aristoteles in Lyceo. Ac non longo interuallo cũ Athenæ defecissent, Aristoteles in Chalcida nauigauit, illud usurpans. Non patiar Athenienses in philosophiam semel, ac iterum uos peccare. Iam enim Socratem è medio sustulerant. Nec dissimulauit iudicium suũ apud Antipatrũ, quàm difficile, & multi operis esset,

Athe-

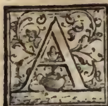
Athenis agere, carmen illud Homeri referens.

Inq; piris pira, ficis fici molle senescunt.

*Ita peruersitatem morum Athenienſium indicabat. Macedoniam repetiit, ubi gratia, & authoritate apud Reges, qui prouinciam illam tenebant, plurimum ualuit, apud Alexandrum, & matrem Olympiada, apud Antipatrum, apud Philippum. Ad Alexandrum de regno librum ſcripſit, in quo præcepta de regno adminiſtrando ei dat. Quinetiam ſe comitem * Regi adiunxit in intimos Brachmanas proficiſcenti, ubi etiam opus confecit, in quo memoriam CCLV. rerumpu. colligauit. Illum quoq; ſecutus eſt contra Perſas mouentem. ubi cum bellum exortum eſſet, & Alexander mortem obiiſſet, in patriam reuertitur. Morum ſummam coluit moderationem, in Philoſophia captũ exceſſit humanum, cum nullam partem eius diſciplinæ imperfectam explicatione reliquerit ſua. immo propria fretus ſolertiâ, cum pleraq; adieciſſet, uniuerſam philoſophiam caſtigauit, optimisq; inſtruxit præceptis. Magnam item acceſſionem fecit ad artem diſſerendi, quandoquidem ab ipſis rebus normas, præceptaq; ſecreuit, & demonſtrandi rationem cum uia inſtituit, nam ſuperioris memoriæ Philoſophi demõſtrare quidem, ac euidentibus probationibus uti ſciebant, ſed demonſtrare, ac euidentes probationes conficere ignorabãt, atq; idem illis uſu ueniebat, quod Sutoribus, qui coria ſecare nõ queunt; calceis autem uti probe queunt. Rerum naturalium indagationi quintam addidit naturam. Diuinarum contemplationi, quamuis nihil eiuſmodi adiecerit, attamen ita docuit, ut nihil, quatenus cauſa ferret, prætermiſerit. Siquidem tantum abeſt, ut duntaxat, quæ intra orbem continentur, quẽadmodum nonnulli exiſtimant, comperta habuerit, ut etiam quæ ſupra orbem habentur, probe tenuiſſe affirmemus. quod quidem idem ipſe Ariſtoteles probat viij. naturalis auſcultationis libro. Princeps, inquit, cauſa neq; per ſe, neq; ex accidenti motu cietur. Atq; ex hoc nimirum planum facit Deum neq; corpus, neq; patibilem eſſe. Vniuerſum uitæ tempus, quod uixit. lxiij. annorum numero deſcribitur. cum enim. xvij. ageret annum Socrati operam dare cœpit, quo præceptore uſus eſt triennio. in intimis, & neceſſariis Platonis. xx. annos fuit, à cuius obitu. xxiij. annos uixit.*

DE

DE VITA AVERROIS EX LIBRIS CHRONICORVM A MVNDI ORIGINE EXCERPTA.

Verrois quoque medicus cognomento Commentator, philoſophus quidem & ipſe apud Cordubam Hiſpaniæ vrbem hoc tempore floruit, vt ex Secundo libro eius, qui de Cœlo tractat, Commento 110. & 111. habetur. Fuit enim à natiuitate Christi anno MCL. vt aſſerit Conciliator, & Aegidius Romanus in ſuis quolibetis Libro Secundo, quæſtione de vnitate intellectus. Vbi verba hæc habentur. Nam Commentator ſummus Auerroes, non eſt diu, quòd fuit. Nam dicitur filios ſuos in curia Federici primi cognomento Barbaroſſa Imperatoris fuiſſe, qui temporibus noſtris obijt. Fuit ergo dictus Auerrois tempore, quo fides christiana erat valde dilatata. Conſtat autẽ ꝙ apud christianos erat ſolennis mentio de ſtatu animarum ſeparatarum. Et ideo Auerrois, qui fuit iſto tempore, potisſimum debuit videre hoc inconueniens. Multa autem compoſuit, & adeo excellenter in omnes Ariſtotelis libros ſcripſit, vt Commentatoris cognomentum promeruerit: deinde de Subſtantia orbis, de Theriaca, librum quoq; pulchrum de medicina Colliget appellatum, ac alia multa edidit. Auicennæ tamen ac medicorum æmulus dictus fuit, vt palàm in eius libris manifeſtum eſt.

MARCIANTONII ZIMARAE

PHILOSOPHI CONSVMMATISSIMI

Tabula dilucidationum, in dictis Aristotelis, & Auerrois.

VENETIIS APVD IVNCTAS
M. D. LXII.

TABVLA CVM DILVCIDATIONIBVS IN DICTIS ARIST. ET AVER.

A D. M. ANTONIO ZIMARA COMPILATA.

Qua, digressionibus passim ab eo insertis, via Peripateticæ veritatis, edocetur.

De litera A.

B, pręposítio ĩ idiomate Arabico notat, tã cãm agenté, q̃ subiectũ, & oppositũ. primo physic. com. 58. Vide quõ importet subiectũ. primo cęli. cõ. 20. vbi litera trãslationis Arabicę habet in tex. ꝙ corpus gloriosũm nõ est gñatũ ab aliquo. Qđ Cõm. põderans in cõ. dicit. Et dixit: neq; gñabile ab aliquo. & nõ dixit: neq; gñabile simplr. qm̃ hæc ẽ dña inter dicẽtes, ꝙ hoc corpus ẽ creatũ à prima cã: & opinãtes ipsũ primã cã; .s. ꝙ dicẽtes ipsũ eẽ primã cã; opinant̃ ipsum nõ eẽ gñabile simplr. Et dicẽtes, ꝙ ẽ cãtum à prima cã, opinant̃, ꝙ nõ ẽ gñabile ab alio .i. ex alio. Et ꝙ si diceret̃ esse gñabile à nullo, & ĩ nullo tpe, posset hoc institui ſm vocẽ, & ſm trãsumptionẽ. Gñabile vere, est creatũ tpe, & gñabile ab aliquo. Et hoc nomen gñonis est vulgariter, qđ Arist. intẽdit remouere à cęlo. Vbi patet, ꝙ ly ab aliquo, dicit cã; mãlem. Ari. .n. ibi demõstrat, ꝙ cęlũ nõ ẽ gñabile, qa nõ habet subiectũ, neq; cõtrariũ. Et ex illo loco patet quãtũ deuiauerũt à veritate Io. de Bac. & Greg. Arim. in. 2. ſnĩarũ. di. 1. q. 1. q tenẽt ex mẽte Arist. & Auer. cęlũ & substãtias ęternas nõ hr̃e cã; ęternã effectricẽ. Et licet ista qõ in via Peripateticorũ ardua sit, & ambigua. Eudemus. n. & Alex. (vt recitat Simpl. ĩ principio physicæ auscultationis) tenuerũt Deũ ſm mẽtẽ Arist. nõ esse cãm efficiẽtem, sed finale; tm̃ & formalẽ ęternorum. Opi. Eudemi et Ale. ꝓ vna positione.

Ammo. tñ, Simp. & Io. Gram. oppositũ tenuerũt, & multi sapiẽtes. Pro opin. contraria fuerunt Amm. Simplic. Philoponus, & alij. Verũtñ quidquid sit de Ari. vnum scio indubitãter, Auer. tenuisse de mẽte Philosophi, ęterna eẽ cãta in triplici gñe cãę. etenim hic aperte testat̃ cęlũ esse cãtum à prima cã. Quæ ad mentem Auer. Et ꝙ Ari. in. 1. cęli demr̃at cęlũ nõ eẽ gñabile, illo mõ gñonis quo generant̃ ista tpalia: quia hoc sonat nomẽ gñonis, vere & non trãsumptiue sumptũ. Arist. n. abhorret metaphoras & trãsumptiones ĩ doctrina demõstratiua: vt ipse ꝑcepit in 2. poster. analit. Et iõ Arist. nomẽ gñonis vere & ĩ ꝓptia signatione intẽdit remouere à corporib⁹ cęlestib⁹. Tex. c. 22. Et hoc apparet manifeste ex sñia eiusdẽ Auer. ĩ lib. destr. destr. in disp. 3. in sol. 18. dubij, vbi dicit, ꝙ Philosophi ascẽderũt gradatim inuestigare de supcęlestibus corporibus, & apparuit eis ꝙ sunt ingnabilia, & nõ sunt sicut inferiora corpora. Gñabile. n. inquantũ gñabile, est pars hui⁹ mũdi sensibilis: cuius gño non sequeret̃ nisi ꝓut est eius pars, eo qđ oẽ gñabile gñatur sine dubio de re, ex re, & pro re, & in loco, & ĩ tpe. Et inuenerũt ꝙ orbiũ corpa sunt necessaria ĩ gnone inferiorũ corporũ, prout sunt agẽ-

 tia

» tia remota. Vñ si corpa cęlestia ge-
» nerabilia esset mõ istius gñonis: î-
» digerēt aliis corpibus pcedētib' ea:
» q̃ sisit esset ptes alteri' mũdi. & ita
» esset alia corpa supcęlestia. Et talia
» et îdigerēt aliis:& sic î infinitũ. Ecce igit, q̃ vult demrõnē intelligi de vera gñone î ppria signatione sũpta:q̃ indiget cã agēte mãli,& fina
» li,tpe,& loco. Cõfirmat authorita-
» te eiusdē in.1.cęli.cõ.105.vbi ha-
» bet. Defendētes aũt Platonē dicũt,
» q̃ assimilatio gñonis mũdi ex suis
» entis, gñoni figurarũ ex lineis,&
» sufficieb' à Platone, signat q̃ mũ-
» dus semp fuit apud Platonē, & q̃
» ipse nõ intēdebat p hũc sermonē,
» nisi q̃ ptes ei' sunt priores nã toto:
» nõ q̃ ipse fuit gñat' vere. Et si hoc
» intēdebat nihil differt ab Aris. Sed
» tñ male fecit in hoc q̃d dixit mun-
» dũ eẽ gñatum, & nõ corruptibilē. Hoc.n.nõ intelligit ex gñone,nisi cũ difficultate. Et maxīe cũ dixit, q̃ efficit ex nõ ordine in ordinē. Nã Plato dixit deũ,elñta q̃ ante mũdi gñonē mouebant motu inordinato,deduxisse ex nõ ordine in ordinē. Mõ talis gño q̃ fit ex priuatiõe ad habitũ,vr esse vera gño,q̃ est tẽporalis: & ita cũ difficultate pt intelligi gño illa apud Platonē fuisse ęternã. Aut igit male sēsit:aut male docuit:quia abutebat vocabulo gñonis(vt dicit pfatus Cõm. et.1.cęli.cõ.106.)Tenet igit Cõm. cœlũ & intelligētias eẽ cãtas ab æterno à prima intelligētia: sed non p gñonem verã,q̃ fit cũ trãsmutatione & tpe.sed nobiliori mõ. Sciētia .n. Dei gloriosi est cã entitatis & veritatis oĩum entiũ: vt scribit Cõm. in.2.primę philosophię.cõ.4. Et î 12.primę philosophię.cõ.51. De hoc vide notabilē authoritatē in lib.destruc.disp.3.in sol.18.dubij. In fine.
vbi scribit. Amplius declaratũ est à »
Philosophis,q̃ illud q̃d dat entib' »
separatis à materia finē,ē illud q̃d »
dat eis esse. Forma.n.& finis sunt »
vnũ & idē in hac specie entiũ. Er- »
go illud q̃d dat finē entibus, illud- »
met dat form,& illud q̃d dat for- »
mã est agēs. ergo q̃d dat finē huic »
etiam est agens. Apparet igitur q̃ »
primum principiũ est oĩum isto- »
rum principium.s.forma, & agēs, »
& finis. Quid clarius?

Ab antiquo nõ prouenit nouũ absolute, fm Philosophos. ex disputatione.12.in sol.tertij dubij.

Ab oĩbus excellētib' Philosophis hodie existimat,q̃ ab vno primo pcedũt pricipalr oĩa entia mutabilia. Ex lib.destr.disp.3.1 sol.12.dubij. In medio.

Ab vno vtrũ multitudo pueniẽ possit. vide diffuse in lib.destruc. in disput.3 in sol.12.dubij.

Ab vno agēte nõ puenire nisi vnũ effectũ tm̃,propõ falsissima ē,qua vtebat Auic.& Alpharab. Ex disp. 3.in lib.destr.in sol.23.dubij.

Ab vno simplici numero non posse puenir nisi vnũ simplex numero, nõ quodammõ vnũ in numero & quodãmõ plã. Et q̃ illi' vnitas sit cã eẽ pluralitatis:si isto mõ intelligãt nõ põt hõ euadere à dubijs Algazelis. Ibidē. in sol.26.dubij.

Ab vno essentialiter nõ inuenit nisi vnum motum: sed intrant plura ipsum per accidens.8.physic.com. 51. & elicitur ex textu.

Abstinētes,appetētes, & cõcupiscentes,nõ operant ea quorũ habēt appetitum:sed sequunt intellectum. 3.de aĩa.tex.cõm.48.

Abstrahētium nõ est mendaciũ. 2. phy.

phy.tex.cō.18.idē.3.de aīa.35. Abstractione mathematica plerūq; vtit̄ scīa nālis. Alex.snīa est in plerisq; locis: & signāter in principio libri prior.anal. Estq; dcm̄ notabile & aureū. Ex cui⁹ ignorātia doctores nr̄i Latini ī plerisq; qōnib⁹ ī philosophia allucinati sunt. Scīæ .n.sibiuicē subseruiūt,sicut ē in artib⁹. Certū ē,ꝙ nālis Phs qn̄q; ꝯcipit forā ꝫ naturalē sine materia.nā & Cōm.dicit in 12. primę philosophię ī cō.39.Intelſs ĩnat⁹ ē diuidere ꝯiūcta ī eē,sicut diuidit materiā à forā,& forā ꝫ à cōgregato ex mā & forā. Hoc ēt.d.lucidisſ. Themist. in 4.phy.ī digressione ꝯtra Gal. de spatio separato:vbi mouet qōnem cōtra se dicēs.Sed dices,vñ nā spatiū illud si nō est separatū à corpe: intelligit̄ tn̄ quoquo mō seorsum à corpore? Et soluēs inqt. Tu vero (inq̄) vñ albedinē? vñ nigritiē? ea tn̄ & si in cōtēplatione veniūt sine corpore: nec tn̄ p se sunt, nec à corporib⁹ redēpta,absoluta,pcisa: sed sola est cogitatio q̄ id cōminiscit̄. Nō.n.idē est huic aquę essentia, & ipsius aquę dimēsiones. pariter in hoc vino,& ī hoc aere. sed qualitates tm̄ aīo sequestratæ, atq; adeo abiūctę corporibus,nō quidē seorsum hn̄tur,sed seorsū intelliguntᷓ à nobis.Sed tn̄ in tali cōsiderōne naturalis nō vtit̄ abstractione sibi ꝑpria,qa ipse à materia sensibili nō abstrahit vt patet in.6.meta. tex.c. ..& 1. de aīa.tex.cō.16. Et tn̄ Ari. .2.phy.definiēs naturā q̄ est forā. inqt.Alio aūt mō natura vtiq; erit habēnū in seipsis principiū mot⁹. forā & ſpēs ñ separabilis ens:sed aut m rōneꝫ. Hoc aūt. vt Alex.d.est, qa naturalis vtit̄ metaphysica abstractione.Ex hoc,aūt nō sequitur ꝙ scīa mathematica qdditatiue cōsideret qdditates particulares rerū naturaliū,quaten⁹ nāles sunt. Silr̄ naturalis p̄t ista abstractione abstrahere: vt inqt p̄fatus Alex. accn̄tia noué generū à substātia fm rōnē. Sed hoc fm mathematicā cōsiderōnē. Et silr̄ naturalis p̄t cōsiderare entia qdditatiue cōsiderata à scīa diuina fm abstractionē sibi ꝑpriā:p viā silr̄tudinis: sicut qn̄ imaginat̄ intelligētiā in rōne qua est aīa cęli:vt talis assimilat̄ forę mālī,sicut imaginat̄ eā Cōm:ī 2.cęli.ī cō.3.vbi.d.ꝙ ītelligētia quodāmō assimilat̄ forę mālī,īquātū dat orbi motū circularē,& est in eo. Ex hocāt nō sequit̄ nālē quiddítatiue cōsiderare ītelligētias: sicut quidā fatui ꝯfessi sunt,ītelligētias abstractas qdditatiue nō solū ī scīa diuina cōsiderari: verūetiā in scīa nāli. Nullibi n. Ari.posuit,nec aliqs pipatetic⁹, ītelligātias qdditatiue ꝯsiderari:q̄ sunt aīę æternorū aīaliū, nisi ī scīa diuina.Nā licet nālis cōsiderēt ītelligētiā,vt ē aīa cęli,& motor,& id gen⁹: clarū ē ītelligētib⁹, ista esse aduētitia & extranea sibi, nec spectāt ad ei⁹ qdditatē:& īmorari ī hoc,ē supfluū nimis. Stultas .n.opiones insectari stultissimū ē: vt.d. Ari.3.de ptib.aīal.cap.4.& 1. top.ca.9. Sed dices,si forę & qualitates nāles pn̄t abstrahi p rōnē: & nālis ī hoc vtit̄ mathemat. abstractiōe:qūo igr̄ nālis ꝯsiderō distinguit̄ à mathematica? Rn̄det̄ ꝙ alid̄ ē abstraheŕ,& alid̄ diffinir̄:scię speculatiuę distīguūt̄ abiuicē ex diuersis modis diffiniēdi: vt p3 6.meta. Diffō āt ē pfecta & ꝯpleta qdditatis cognō.vñ l3 nālis possit mathematica

Quod naturalis nō cōsiderat quidditatiue intelligētias abstractas, cōtra opinionem aliquorū.

Dubitatio

Solutio

Tex.cō.1.

 uca

tica abstractiōe' formas nāles intelligeř sine mā: nō p̄t tñ eas diffinire: qa nālis diffinit p mām. 1 ð aīa. 16

Abstracta entia ꝯphendūt nobilitatē pfectā sine opatione: & diuersantur fm magis & minus. 2. cęli. cō. 66. Idem ibidem. cō. 62. & 65.

Abstrahere, nihil aliud ē, q̄ facere Itētiones imaginatas ī actu ītellas, postq̄ erāt in pōa. Intelligere āt, nihil ē aliud, q̄ recipe has ītētiōes. 3. de aīa. cō. 18. Primū dictū locū hēt de abstractione q̄ est opus intell's agētis. Ille. n. ē qui trāsfert res ð ordine ī ordinē. Sed ē alia abstractio q̄ est op' intell's pof's: & ē q̄n intelligit prius, nō intellecto posteriori: vt q̄n intelligit supi' sine Iferiori: vel subiectū nō Itellecta passione. De tali dr. 2. phy. abstrahentiū nō est mēdaciū. Scdm vero dictū Cōm intelligēdū est in p̄dicatione cāli, qa formalr loquēdo, receptio intētionis nō est intellectio. Sic. n. se h3 intelligibile apud intellectū: sicut sensibile apud sensū. 3. de aīa. tex. c. 2 Nō receptio sensatæ intētionis ī sensu, nō est sensatio: qđ rōne ostēdit, & authoritate cōprobat. Rōne quidē, nā q̄ inuicē separātur in esse, illa nō sunt formaliter eadē, neq; realr: sed stat, ꝙ fit receptio spēi in sensu absq; hoc, ꝙ cōsequat sensatio. Ad alia. n. fortiter intēti, delata sub oculis non videmus: vt dicit Aris. in lib. de sensu & sensato. Authoritas ēt expssa de hoc ē Cōm. & in. 2. de aīa. cō. 149. vbi dicit, ꝙ recipere aliqd est aliud à iudicare illud. Et ex hoc patet quātum errauerit Io. de Gand. qui voluit sensationē realr nō differre à specie sēsibili, & sequaces moderni ēt sunt in hoc errore. Et forte litera est corrupta: & debet dicere, ꝙ intelligere nihil aliud est, q̄ respicere istas intētiones. hoc aūt idem est qđ cognoscere. Et ita credo, ꝙ meli' est corrigere lrām. Si aūt dicit recipere, hoc intelligit in p̄dicatione cāli, quia ad hoc vt fiat intellectio p̄requirit receptio intētionū in intellu mālí: qa scribit Cōm. in cō. 19. Intell's materialis ē passio & actio: & prius ē passio, q̄ actio: qa prius recipit intētiones vles, postea fit actiuus producendo intellectionē. Nō. n. intellectio quā cōiter experimur ī nobis producit ab itellu agēte: sed ab intellu possibili: quia p intellm agentē fm Auer. & antiquos Peripateticos, hō non intelligit in principio, sed in postremo, vt fingūt. Vnde Cōm. accusat Auēp. in. 3. de aīa. cō. 19. asserētem p intellm agētem nos cognoscere infinita in propōne vli. Dicit. n. ꝙ iudiciū & distinctio attribuit in nobis intellui materiali, & nō intellectui agēti. vñ Arist. in. 3. de aīa in principio dicit. De parte aūt aīæ p quā aīa intelligit & sapit, ibi Themi. & Cōm. exponūt. i. p quā nos sapim' & intelligimus, & patet ꝙ ille ē intell's materialis, & nō agēs de quo loquit in principio tertij de aīa.

Abstractum non potest moueri. 3. meta. tex. com 7. & 9.

Abstractę res sunt priores in eē entibus nō abstractis. 6. meta. cō. 2.

Abstractę Itelligētię attribuunt corporibus cęlestibus sicut aīa corpori. 8. meta. cō. vlt. Expono, quo ad mouere, nō quo ad formalē inherentiā. Sic exponit Cōm. in. 2. cęli. cō. 3. & in 2. cap. libri de subst. orbis.

Abstractorū entiū illud qđ diligitur pp se, & desiderat pp se, est in fine sim-

Digressio de intellectiōe quō est intell's agentis, & quō intellect' pof's & mālis.

Tex. c. 18.

Ca. de odoribus versus finē.

Aduersus Io. de gād.

Lre Auer. correctio.

3. de aīa.

simplicitatis, vnitatis, & nobilitatis 12. met. cō. 37. & tex. Vbi Cōm. notat Aris. ponere dr̃iam inter primũ principiũ, & alia entia abstracta: quia alia videtur esse electa, & desiderata propter alia, sed primũ principiũ est electũ per se, & amatũ ab oĩbus, & tale est ens p̃fectũ in fine. Abstractũ & cõcretũ (q̃ Cōm. appel. lat principale & sumptũ: nã cõcretũ, seu denoĩatiuũ sũmitã principali) drũt, q̃a sumptũ sign̄at illud qd sign̄at principale & magis. vita .n. sign̄at aliqd nõ ĩ subiecto: viuũ: aũt sign̄at aliqd ĩ subiecto. sign̄at .n. forã in materia, & hĩt ĩ subiecto, 12. met. c. 39. Nota tñ q̃ nomẽ tale denoĩatiuũ p̃rio sign̄at accidẽs, & scdo subtũ: vt scribit Cōm. 5. met. c. 14. p̃tra Auic. Et iõ dixerũt sapiẽtes, q̃ p̃cretũ p̃cipaliť sign̄at forã, sed p̃notatiue dicit subiectũ. Abstractę forę à m̃a ita se hñt, q̃ dispõ & dispositũ in eis sunt vnũ ĩ eẽ. & duo in cõsideratiõne. 12. met. c. 39. Abstractũ eẽ, impoĩe ẽ demfari, nisi p̃ia mot⁹ 12. me. c. 5. idẽ. 1. ph. c. vlt. & 8. phy. c. 3. idẽ. 2. phy. c. 22. & 26. Abstractarũ substãtiarũ nulla est q̃ non moueat: quia tunc inueniretur in dispositione diminuta. 12. meta. cõ. 48. & elicitur ex tex. Abstracta aĩę opatio ẽ, q̃ fit sine instro corpali, & nõ est in rebus exñtibus ĩ corpe. si aũt opatio aĩę fuerit in rebus exñtibus in corpore, illa nõ erit abstracta. 1. de aĩa. c. 13.

Vbi aduerte s3 mentẽ Auer. duas cõditiones requiri ad qualitatẽ abstractionis opationis aĩę, prima vt non fiat p organũ corporale, ita q̃ nõ depẽdeat à corpe, vt à subiecto. Et scda vt nõ sit in rebus exñtibus in corpore. i. q̃ nõ depẽdeat ab aliquo exñte in corpe, vt ab obiecto. Et ista est operatio sempiterna, & abstracta intell's agẽtis intelligentis Deũ & ęternas substãtias. Sed illa operatio aĩæ, quæ nõ fit p orga-num corporeũ, & tñ est ĩ rebus existẽtibus in corpore, ita q̃ depẽdeat obiectiue à corpore: illa inq̃ nõ est abstracta: sicut ẽ opatio intell's possibilis: licet intell's talis nõ sit depẽdens, sed sit abstract⁹ à corpore. Vñ Auer: s̃ñia ex mẽte Arist. tenet intell'm materialẽ quo ad substantiã eẽ abstractũ à corpore: sed quo ad opationẽ eius nõ esse abstractum: quare intellectio eius fit cũ imaginatiõe. Et hoc ẽ qd notauit Cōm. in. 3. de aĩa. cõ. 12. vbi dicit. q̃ hæc » est s̃ñia eius in intellectu materiali, q̃ ipse est abstract⁹ à corpore: & » q̃ nihil intelligit sine imaginatione. » Et si ista est opin. Arist. vr̃, q̃ sit fundata super ista rõne: quia natura (vt dicit Arist.) est cã oĩs ordinationis. ex. 8. phy. tex. cõ. 15. & in. 8. de natura aĩalium. cap. 1. natura p media trãsit ad extrema. Cum aũt sit duplex gen⁹ formarũ extremarũ, seu virtutũ: quædã. n. sunt ĩ mer. sę materię vtroq; modo, & quo ad substãtiã, & quo ad opationẽ, q̃dã vero vtroq; mõ sciũctę: ĩ p̃rio gradu sunt oẽs formæ eductæ de põa materiæ: ĩ q̃bus tñ est latitudo, q̃ a distãtiæ entiũ sunt valde diuersæ. in scdo vero gradu sũt Deus & separatę intelligẽtiæ, q̃ ẽt inter se distãt. vt patet. 12. primę philosophię cõ. 44. Et iõ fuit necessariũ vt inter ista duo extrema caderent media. Talia aũt (vt ondit natura diuisionis) sunt, vel esse p̃nt, aut imaginari eẽ: vel quia aliquid sit abstractũ quo ad operõnẽ, & nõ quo ad sub-

Genus formarũ duplex.

stăciã: vel extra, q̃ sit abstractũ quo ad sub̃am, & depẽdẽs quo ad opationẽ. Primũ dari nõ pt, qa opatio emanat à põa, & põa ab essẽtia: & iõ si opatio erit abstracta, & substãtia ĩmersa: tũc opatio eẽt sine põa, aut essentia opante, qđ est impoſe: quia nõ pt opatio trãscẽdere essentiã, aut põam operantẽ. Relinquitˀ ergo vt solũ in re possit eẽ aliud qđ sm suã sub̃am ẽ abstractũ à corpe & ĩ operatione depẽdet à corpe. & hoc ẽ natura intellẽs mãlis. Vñ ex hoc scire poteris quãtũ deuiauerit à via Peripateticoꝝ Pet. ille Pomp. in suo libello de mortalitate aĩæ, q̃ suã intẽtionẽ fundauit in hoc fundamẽto, q̃ oĩs sub̃a abstracta à corpore hẽt opationẽ abstractã à corpore. Nã æquiuocatio decepit eũ: qa hęc natura media ipsũ latuit. sicut in p̃ĩ. d. Arĩ. cõtra antiquos, qui negabãt gñonem, quia latuit eos nã media ĩter nõ ens simpl̃r, & ĩter ens sĩpl̃r: & paralogizabãt ex ęquocatiõe. Sed hęc visa nã soluit oẽm coꝝ ignorantiã. ita ĩ ppõ, abstractũ ęquiuoce dr̃ de intellu mãli, & de aliis separatis intelligẽtijs, (vt. d. Auer. ĩ lib. destr. disp. 5. ĩ sol. 3. dubii.) Et hoc rõnabil̃r. nã scĩa ęquiuoce dr̃ de scĩa nr̃i intellẽs & đ scĩa intelligẽtiarũ. 12. met. cõ. 51. & ĩ lib. destr. disp. 6. Et iõ licet vere abstracta, q̃ p essẽtiã intelligũt habeãt opationẽ vere abstractã, q̃ nullo mõ à corpe, neq; subiectiue, neque obiectiue depẽdet: tñ de ĩfimo abstractoꝝ qđ mediat ĩter vere materialia & vere abstracta; fallit hoc. vñ ẽt multa verificantˀ de illis, q̃ de intellu mãli nõ verificãtˀ: qa iste ẽ cãtˀ ab obiecto, illi sunt cã. & scĩa ĩ hoc ẽ q̃litas, ĩ illis ẽ sub̃a. & scĩa in hoc hẽt ignorãtiã oppositã, illis vero nullũ ẽ oppositũ & mlta id genus.

Aduersus Pet. Põpo. de mortalitate aĩæ.

Abstractę sub̃ę nõ pñt eẽ cãę neque sm formas, neq; agẽtes istorũ gñabiliũ & corruptibiliũ. 1. meta. cõ. 31. qđ sic ĩtelligo. Arguit. n. Phs sibi cõtra Platonẽ, q̃ ponebat ideas eẽ cãs formales & agẽtes respectu corruptibiliũ & gñabiliũ: formas qđ dãtes eẽ formal̃r, qa asserebat q̃ sortes & idea sortis erant idẽ formal̃r, & dicebat q̃ erãt causæ effectrices immediate. Caueant igitˀ qui ponũt aĩam intellectiuã esse formã formaliter inherentẽ homini in via Auerrois.

Cõtra ponẽtes animã intellectiuã sm Auer. esse formã dãtẽ esse formal̃r hoĩ.

Absurdũ est simul quęrere scĩam & sciẽdi modũ. 2. met. tex. c. 15. Vbi aduerte, q̃ p modũ sciẽdi Cõm. exponit logicã, etenĩ sm Alex. & antiquos Peripateticos, logica pprie ñ est scĩa, sed modˀ sciẽdi, seu organũ vtriusq; philosophię. Nã ĩ speculatiua scĩa docet discernere verũ à falso: ĩ practicis vero bonũ à malo. vñ caueãt, qui dicũt logicã esse scĩam proprie dictã, & vltra hoc q̃ sit speculatiua. Nõ. n. vñr scire qđ noĩs theorici. Nã (vt inquit Alex.) theoricũ dr̃ παρα το θεορειν qđ ẽ τα θεια ορᾶν, hoc ẽ à ɔtẽplãdis diuinis rebus. ĩ entibˀ ãt rõnis & scđo ĩtellectis nihil diuinitatis ẽ videre. Vñ Arist. in 6. primæ philosophiæ abiicit à ɔsiderõne scĩæ diuinę ens ĩ aĩa: quia ẽ ens diminutũ. licet igr̃ ĩ logica fiãt rõnes necessarię; non tñ sunt demr̃atiuę. Stat n. aliquam rõnẽ eẽ ex veris, semp, & tñ nõ erit rõ demr̃atiua, sicut. d. Cõm. in. 4. phy. in cõ. 20. sed appellantˀ dialecticę demr̃ationes. De hoc tñ vide in q̃õnibus miscellaneis diffuse. Vñ si aliqñ inuenitur logicam dici sciam, illud est sm cõitatem noĩs.

Quod logica non sit scĩa, nec speculatiua.

A cari

Acari aial noie, oium aialium minimum eē videt̄, & est candidū, & nascitur in cera vetusta. Arist. in 5. de natura animalium. cap. 32.

Accidētia, & vl'r omnia q̄ sunt in subiecto, sicut forā in subiecto, impoꝭe ē vt p se moueri possint. 4. physi. t.c. 32. idem 5. physi. tex. cō. 1.

Accñtis sunt duo modi. vȝ. attribuere accñti rei illud qd attribuit rei: & attribuere toti illud qd attribuit parti. 4. physi. com. 45.

Accñtalitas inuēta in motorib⁹, qui sunt hic, aliqd operat̄ in esse eorū. Sed accidētalitas in motoribus planetaꝝ nihil operat̄. 8. phy. cō. 52.

Accidētia nō posse pmanere p duo tēpora, dixerunt loquentes in rege Maurorū. 8. phy. com. 74.

Accñtia ī separabilia diffiniūtur p subiecta, sed nō subm p illa. 1. ph. cō. 29. & 7. met. t. c. 17. 19. & 40. Vide in contradictionibus nuper editis.

Accñtale sūit duob⁹ modis. vl' vt opponitur naturali vel vt opponitur eētiali. 1. cęli. com. 14.

Accidentiū essentialiū conditio ē, vt cognitio eoꝝ sequat̄ cognitionem substantię. 2. cæli. cō. 40. idē 1. de aīa tex. cō. 11. & 4. phy. com. 33.

Accñtia de quibus artifex cōsiderat sunt duobus modis, q̄dā existūt in suo subto eētialr̄ & 1. & quędam existūt siītudine ad accñia exñtia ī subto, alterius sciē. 3. cęli. cō. 7.

Accidētia sunt diuisibilia duob⁹ modis. 3. cæli. tex. com. 7.

Accidentia existētia in re gñata existūt a gñante: tñ mediante forma generati. & ita est de motu. 3. cæli. cōm. 28. idē 8. phy. tex. cō. 32.

Accñtia, magnā partē ɔferunt ad cognoscēdū qd quid ē. 1. d aīa. t. c. 11. Vide cōditiōes requisitas positas p luc: dissimū Themi. & etiā p Auer.

Accidēs alicui, accidit nō fm qd ē, & qd accidit alicui nō fm qd ē, necesse ē vt separet̄ ab eo. 3. de aīa. cō. 28. Vide 1. cæli. cōm. 14. & 4. phy. cō. 31. & 43. 67. & 2. de aīa. c. 133.

Accñtiū q̄dā sunt existētia ī indiuiduis subarū simpliciū: & quędā in indiuiduis subaꝝ cōpositaꝝ: vel in habētib⁹ aīam, vel in carētib⁹ aīa. Ex cō. libri de diuina. fm quietē.

Accidētia, quæ nō trāsmutāt substātiam differētis, sunt cōia vtriq; corpori. scdo cap. de substātia orbis.

Accñtiū gñatio nō ē necesse vt fiat a sibi siīb⁹, nec ī gñe, nec in spe, vt dicit Arist. in met. 2. cap. de substātia orbis. 2. cæli. cōm. 42. 7. meta. cōm. 31. 12. metaphy. tex. cōmen. 13. & cōmen. 18.

Accñtiū pdicatio de substātiis, & accidētiū de seinuicē ē p accñs 1. meta. cōm. 30. idē 1. posteriorū.

Accñtia attribuūt̄ subę nō qa est agēs aut finis eoꝝ: sed qa ɔstituūt̄ p illā, & ē subm eorū. 4. meta. cō. 2.

Accñtiū entis, q̄dā sunt opinabilia, & q̄dā sūt entia 4. met. t. c. 6. Inde Col. q̄ diuisiōes ētis sūt multiples & diuersaꝝ rōnū, qa q̄dā sūt p ētia rōis, vt p, se, & p accñs, p cōplexū & īcōplexū, & id genus: & q̄dā sūt ex nā rei, vt diuisio entis p subaȝ & accñs, p pōam & actū, p vnū & multa. Tales. n. diuisiones sūt entus extra aīam, qd ē subm sciē diuinę. Et fm istas tres diuisiones scīa diuina ē diuisa ī tres partes, vt bñ no. Cō. ī phemio sup 7. priē philosophię. Et ex hoc pȝ error illoꝝ, q ponūt ens ī sua maxīa cōitate fm q̄ dr̄ de entib⁹ realibus & rōnis, esse subm adequatū ī scīa diuina, eo mō quo de ente vr̄ loq Ari. ī 4. me. t. c. 2 vbi loqt̄ de ente in sua maxīa cōitate, fm q̄ dr̄ de oīb⁹ & d affirmatiōib⁹, &

Digressio de diuisione entis.

Error aliquorū in assignādo subm sciē diuinę.

priuationib⁹,& negationib⁹,vbi ēt vt notat Cōm. dr̄ de ſcdis ītellīs,& vlter ſunt res logicę: Intātū ꝙ Frāciſc⁹ille de Mayrone voluit ens iſto mō trāſcēdentu⁹ ſe ſumptū,eē vniuocū enti reali & entib⁹ rōnis. Sed iſti multū deuiāt a doctrina Ariſt. nā Ariſt. poſita diuiſione entis per ens in aīa & extra aīam, & p ens p ſe & p accn̄s,in 6. meta .excludit a ↄſideratiōe ſcīę diuinę ens p accn̄s, qa nō ē teriatū,neq; h3 cās terminatas ex qb⁹ ſciri poſſit.& excludit ens in aīa,qa eſt ens diminutū. Et p cōſequēs oēs libri pcedētes ſeptimū meta. ſunt tanq̄ pparatorij:ſicut bn̄ notauit Cōmē. vbi.ſ. Ampli⁹ ens qd̄ dr̄ de affirmatiōe & negatione.ē pure equocū,ſicut expſſe no. Cō. 7.met cō.15. Pure autē equiuocū nō pōt eē ſubm ī aliqua ſcīa:l3.n.vt notat Cō. in 4.meta. ī pure equocis reperiaẗ pdicatū vex, vt iſta,oīs canis ē pulcher:nō tñ in talib⁹ reperiūẗ pdicata eēntialia.i. pdicata p ſe 1.aut.2. tmodi dicēdi p ſe,q̄ ingrediunẗ in ſimpl'r ſcibilibus:vt docuit Ari.in 1.poſte.anal.

Lapſ⁹ Frā ciſci mayro. circa vniuocationē entis.

In phe. 7. meta.

Te. cō.11. Accn̄s accn̄ti nō accidit,niſi qa ambo eidē accidūt.4.meta.t.c.14.

Accn̄tiū attributio ad ſubam ē eēntialis.v.g.muſica ī ſorte:ſ3 attributio accn̄tis ad accn̄s ē p accn̄s.4.meta.t.c.14. Vbi aduerte ꝙ Com. declarās quō accn̄tia de ſuba dicanẗ eſſentiał'r,dicit, qa iſta pdicatio cō uenit cū pdicatione ſubali in hoc qd̄ ē fm curſū nālem. Accn̄tia.n. exiſtūt in ſubiis p ſe, & attribuunẗ eis eſſēntiał'r:& fm ꝙ ſubę diſponūẗ p illa ſunt accn̄tia ſubarū. Attributio aūt accn̄tis ad accn̄s nō ē eſſentialis. Vbi aīaduerte ꝙ fm Peripateticos duplex ē pdicatio,nālis.v3.

Digreſſio de duplici pdicatiōe naturali, & pter naturalem.

& pter nām,ſicut bn̄ no. Cō.in.7. priīę philoſophię,ī cō.59. Vbi ſcire debes ꝙ (vt dn̄t logici) pdicatū h3 modū formę, & ſubm hēt modū mãę:ideo ppōnes ſpecificātur a pdicatis & nō a ſubis. Et quia reſpectus ſupioris ad inferiorē reſpect⁹ ↄtinētis ad ↄtētū,& toti⁹ ad partes: talis aūt reſpect⁹ ē ſicut reſpectus formę ad mām,de ↄtinēte ad ↄtentū p3 4.cęli & mūdi.t.c.23. De toto & ptib⁹ p3 ex 7. meta cō.35. Similr̄ qa diſpō accn̄tis ad ſubam ē reſpect⁹ formę fm qd̄ pficiētis ad ſubiectum tanq̄ ad mām. Suba.n.vt ſcribit Cō.4.met.cō.2.nō ē cā accidētiū,neq; fm agēs,neq; fm finē: ſ3 qa ē ſubm eox & ↄſtituunẗ p illā. Inde ſequiẗ ꝙ quotiēſcūq; ſupiora pdicanẗ de īferiorib⁹,aut accn̄ia de ſubijs,ſiue ſint ꝓpria,ſiue cōia, oēs iſtę pdicationes ſunt nāles,qa ī talib⁹ pdicaẗ id qd̄ debet pdicari, & ſubijciẗ id ꝙ deb3 ſubiici fm naturā.nā fm nām illud aptū ē pdicari qd̄ h3 reſpectū formę, & illud ē aptū natū ſubiici,qd̄ h3 reſpectū mãę. Ex quo ſequiẗ ꝙ quotiēs pdicanẗ inferiora de ſupiorib⁹, aut ſubīa de accn̄tibus,aut accn̄tia de accn̄tibus,aut idē de ſeipſo,oēs iſtę pdicationes ſunt nō nāles:nā ī talibus pdicaẗ id qd̄ nō h3 habitudinē formę & ſubiiciẗ id qd̄ non h3 habitudinē mãę. De primis duob⁹ modis clarū ē.nā qn̄ pdicaẗ īferius de ſupiori,aut ſubm de accidente, nō ē habitudo pdicati ad ſubtum. habitudo formę ad materiā. De 3. ēt vbi pdicaẗ accn̄s de accidēte,nō eſt habitudo ſubiecti ad pdicatū, habitudo mãe ad formā : qdlibet .n.accn̄s eſt forma in ſe,& ideo ſi vnū ſit mā alteri⁹, hoc eſt p accn̄s.

Predicatio duplex

v3.

vi. respectu subti tertii, cui ambo accidūt. Similr ꝑdicatio ĩ qua idē ꝑdicatᷓ de seipso, ē ꝓter cursū naturalē. Cū.n.mã sit 1. diuersa a forma: impolē est vt idē respectu suimet habeat respectū mãe ad formã: & ideo ista ꝑdicatio ē in fine ꝑdicatiōis exeūtis a nãli ꝑdicatiōe. Vnde Cōm. I 1. prioꝝ. in digressiōe de quarta figura ꝯtra Gale. infert. ꝙ data quarta figura, sequitᷓ ꝙ idē sit ꝑdicatū de seipso, qđ est in fine abhominationis. Et in 4. meta. cō. 3. d. ꝙ ꝑdicatio ĩ qua idē ꝑdicatur de seipso ē nugatoria. Licet.n. Porphy. dixerit indiuiduū de vno solo ꝑdicari: illud tñ nō est ſm cursum naturalē. Vñ Arist. aĩaduertēs ad istud, dixit ĩ ꝑdicamentis, a prima subã nullã eē ꝑdicationē. sc3 naturalē & ꝓprie dictã de qua ē scīa. Et aĩaduerte, ꝙ l3 triplex dicatᷓ eē ꝑdicatio p accñs: vna ē, qñ accñs ꝑdicatᷓ de subiecto. secūda qñ de accidēte: ꝑdicatᷓ subm. 3. qñ accñs ꝑdicatᷓ de accidēte prima sola dr̃ prędicatio nãlis, duę reliquę sunt ꝓter naturã. Et prima ex hoc ꝙ est ſm cursū naturalē, cōparata ad alias duas, q̃ sunt ꝓter nãę ordinē, quodãmō essētialis dici pōt, q̃a assimilatᷓ ꝑdicationib⁹ substãtialibus & p se. q̃ sunt ſm cursum nãlem. Ex quo p3 ſm Peripatheticos, ꝑdicationes p se & essētiales nō couerti in p se. quia impolē ē ambas eē prędicationes ſm cursum naturalē. Et ꝑdicationes p se. q̃ ingrediunᷓ demōstrationē simplr, debēt esse ſm cursū naturalē: sicut eliciᷓ ex Ari. 1. posterioꝝ. vbi ꝓbat ꝙ in ꝑdicatis p se, nō est ꝓcessus in infinitū, nec in sursum, nec in deorsum. Et ibi pulchre eliciᷓ distinctio ꝑallegata de duplici ꝑdicatione ſm naturã & ꝓter naturã, sicut bene ibi notauit Ioānes grãmaticus. Et hoc ēt pulchre eliciᷓ ex doctrina Cōm. in ꝑsenti loco, sicut poteris bñ perpēdere. Hic tñ considera, q̃ sit ꝑdicatio magis præter naturã, an qñ subm prędicatᷓ de accidēte, an qñ accidens de accidēte ꝑdicatur.

Accidēs, impolē ē vt sit sine suo subiecto. 4. meta. cō. 25. Idem 1. physi. tex. cō. 14. 39. & 7. meta. tex. cō. 2.

Accñs ſm rōnē ē toto pri⁹, vt musicum cum hoīe musico. non. n. cōungit musicū eē, non exñte aliquo musico. 5. me. t. c. 16. & ē ĩ cap. de priori.

Accñtium diffinitiones signãt plures intētiones vna intētione, q̃a in diffinitionibus accidentiū summūtur sua subiecta: & ideo dñt habere aliquã diffinitionē. 5. meta. c. 34. vide 7. meta. 12. 17. 18. & 19.

Accñtiū quędã sūt separabilia, quędã vero ĩseparabilia. 5. met. t. c. vlt.

Accidēs multis modis dicitur. 5. metaphy. tex. com. vltimi.

Accidētaliter eueniētia nō hñt cãm terminatã. ibi. & 2. ph. t. c. 49. & 50

Accñtis prim⁹ mod⁹ posit⁹ in 5. meta. & 2. differunt, quia 1. est de casu, 2. est de ꝑdicabilibus p accñs. Itē 1. modus est cã, sed p accñs, sed scđs modus nō est cã. 5. meta. cō. vltimo. Vide clare de hoc ĩ 2. phy. cō. 49. vbi aĩaduerte ꝙ ista differētia fuit notata p lucidissimū Themistium, in 2. physi. loco ꝑallegato. vide illum si placet.

Accñs videtᷓ ꝓpinquū nō enti. 6. meta. tex. cō. 4. & rō: vt inq̃t Cōm. est, q̃a tale qđ est p accñs raro fit.

Accñs illud eē dicim⁹ qđ neq; semꝑ neq; frequēter euenit. 6. met. t. c. 5.

Accñtaliter factorū causæ sunt ſm acci-

accidens. ibidem.
Accñtia non dñt entia nisi qa sunt dispositiões entis, & multi hoies negãt ea eẽ. albedo. n. nõ est album. 4. metaphy cõm. 2 idem. 7. meta. tex. com. 2. & 12. meta. tex. cõ. 3.
Accñtia dñr entia eo qa talr entis. 7 priæ pħç. t. c. 2. Nota ꝙ ly qa, est redditio cãç mãlis, sicut expõit istã authoritatẽ Auer. ĩ 4. meta. t. c. 2. vbi. d. ꝙ l3 hoc nomẽ ens dicatur multis modis, tñ ĩ oĩbus dr̃ ens: qa attribuit prĩo enti subę, & istę attributiões ĩ vnoquoq; sunt diuersæ. Prędicamẽta. n. attribuũtur subię, nõ quia ẽ agẽs aut finis eorũ, s3 qa ꝯstituunt p illã, & subm ẽ eorũ. & vĩter nõ dñr entia, nisi qa sunt dispões entis, & multi hoẽs negant ea eẽ. Albedo. n. nõ est, sed album. Vide q̃ scripsi ĩ ꝓprio Theoremate de hoc, in Theorematib⁹ meis.
Accñs nullũ separabile ẽ a substãtia 7. meta. tex. cõ. 4. & 12. meta. tex. cõ. 3. idẽ 1. physi. tex. com. 14.
Accñtia nõ sunt q̃sita p se, s3 fm qđ sunt dispositiones substãtię demõstratę. 7. meta. tex. com. 4.
Accñtia q̃libet sunt posteriora tpe suba. Nã si fuerint separabilia, clarũ ẽ. Si vero fuerint inseparabilia, illud veritatẽ h3 rõne subũ: quia subm ex quo gñatur ignis ẽ prius igne & calore eius. Cõm. 7. meta. cõ. 4. Michael ephesi⁹ locũ illũ aliter interp̃tat. Vide ẽt, si placet, expõnem nr̃am ĩ theorematib⁹ nr̃is.
Accñtium subiecta sunt alia a naturis eoꝝ, & ideo subiecta nõ sũt gña çoꝝ. 7. meta. cõmen. 13.
Accñtia nõ hñt diffõnem simplr̃, s3 hñt sermonẽ, qui ẽ maioris declarõnis q̃ nomen. 7. met. tex. cõ. 14.
Accñtia l3 nõ habeãt quiditatẽ simplr̃, habẽt tñ aliquã q̃uiditatẽ. 7. meta. tex. com. 14. & 15.
Accñtia, si qs dixerit hr̃e diffõnes, dicet ipsa hr̃e magis q̃ hñt, & qui negat ea hr̃e diffõnes, d. ea nõ hr̃e illud qđ hr̃e debẽt. Cõ. 7. met. cõm. 15. vbi Cõ. documẽtũ apponit dicẽs, illud ẽẽ dictũ fuisse pp ãtiquos q de hoc duas habuerũt opiones: s3 ipse ĩduxit 3. q̃ est vera, & ẽ ꝙ cũ diffões sint duob⁹ modis. v3. simplr̃, & mod⁹ ꝯueniẽs naturę rei cui⁹ ẽ diffõ, & iõ l3 accñtia nõ hẽant diffõnẽ sĩplr̃, hñt tñ aliq̃ diffõem.
Accñtia sunt ĩ subiectis duob⁹ modis. 7. met. c. 18. & 17. & 1. phy. 29.
Accñtia p accñs nõ hñt diffõnẽ oĩno, sed bñ accñtia eẽntialia, qa diffinitio significat res terminatas in diffinito. 7. meta. com. 18.
Accñtia p accñs ĩherẽtia suis subtis, qñ accipiunt ĩ suis subtis eẽntialibus, hñt noĩa, q̃ signãt vtrũq;, vt symitas 7. met. c. 18. Inde collige de intẽtione Auer. accñtia p accñs posse cõparari ad duplex subj. v3. ꝓpriũ, & sic respcũ ei⁹ sũt eẽtialia & diffiniũt p illud, vt symitas p nasu3. Et ad subm extraneũ, & sic sũt p accñs respectu illi⁹, & sic nõ hñt diffõnẽ datã p illud. Vñ ista ꝓpõ ẽ satis vulgata ĩ doctrina ei⁹, vt p3. 1. cęli. c. 14. vbi scribit, ꝙ nãle ĩ aliq̃ spe necessariũ ẽ vt sit pri⁹ accñte, & ĩpoẽ ẽ vt posteri⁹ sit sine priori, & ꝙ aliqđ sit accñtalr & nũq̃ nãliter. Consie hr̃ in eodẽ lib. 1. de cęlo, in c. 62. & in 4. physi. 43. & 67. idẽ 2. de aĩa. cõ. 133. 3. de aĩa c. 28. Et ẽ sñia Ari. in 2, phy. in trac. đ casu & fortũa. ĩ. t. c. 66. vbi expsse hr̃, ꝙ nihil p accñs ẽ nã pri⁹ eo, qđ ẽ p se: & ita, cũ posteri⁹ nõ possit eẽ sine priori, impoẽ est simplr̃, ꝙ aliquid

quid sit accñtalr & nūq̄ eēntialr.
Accñtia quodāmō hn̄t diffōnē, & quodāmō nō hn̄t. Nā si p diffōnē itellr illd qd dat qditatē rei ꝓpriā sibi: & ꝯuenit noī sine additiōe & reiteratione: tūc diffō non erit nisi substantiarū. Et cū fuerint accepta alia q̄ sunt ꝑter subā, fm ꝙ sūt entia, ꝯtīgetvt hēāt diffōes. 7. me. c. 19
Accñtia fm ꝙ sunt passiones substātiarū ꝑdicāt de substātijs, fm noīa sed fm diffōes nō possunt ꝑdicari. 7. meta. c. 21. idē in p̄ntis.
Accñtia magis dn̄r pati q̄ gn̄ari, qa gn̄atio ꝓprie ē subē. 7. met. cō. 22. Credo cām eē qa ex 1. de gn̄atione cap. de facere & pati, & ē in t. c. 50. passio ē merito ꝯtrarietatis. Et gn̄atio nō ē de ꝯtrario I cōtrariū, sꝫ de ꝯtradictorio I cōtradictoriū: vt p 3. 5. ph t. c. 7. iō accñia magis dn̄r pati q̄ gn̄ari. (subax. 7. me. c. 31.
Accntiū gn̄atio qūo ē silis gn̄ationi
Accidētia possūt accipi loco dr̄iax̧ subaliū pp latētiā dr̄iarū subaliū. 8. meta. cō. 5. & 7, meta. cō. 41.
Accn̄s nullū prius ē iis, quę sunt fm se. 11. met. cap. 7. & I 2. phy. t. c. 66.
Accidētiū radix ē, ꝙ ab alijs sustentant & quiditatē hn̄t. Ex lib. destr. disputa. 6. in solut. 6. dubii I fine.
Accñtia nō denominant receptione: neq; formæ, q̄ sunt supficies, lineæ neq; puncta. Ex dispu. 7. in solutione. 3. dubii. & est authoritas Phi 4. meta. t. c 14. Accn̄s accñti nō accidit, nisi qa ambo eidē acci.
Accidētia aīæ faciūt dilatādo & cōstringendo spūs, exalare supflue, vt excedēs gaudiū & tristitia & inde I suba mēbrox̧ anhelitus spūs malā requirit cōplexionē. 7. Col. cap 16.
Accn̄s nemo posuit eē partē subę in q̄tū accn̄s, sꝫ inq̄tū existimat ipm notificare eēntiā Idiuidui subę, vt q posuit cōpletatē, q̄ cōstat lōgitudine, latitudine, & profunditate, notificare essenntiam Idiuidui substantię, opinatus ē istas dimēsiones esse subas. Cōm. in paraphrasi. met. trac. 1. ca. de suba. De hac opiniōe meminit Cō. ēt. 4. cęli. cō. 40.
Accñtiū nouē ꝑdicamētox̧, q̄dā hn̄t relationē ad subam, ita ꝙ suba apparet manifeste I eox̧ diffōnib⁹, q̄dā v̇o nō, ut sūt q̄tuor ꝑdicamēta v3. q̄titas, q̄litas, relatio, & qn̄, & ꝑcipue qn̄ sūmūt p Itellū abstracta & signāt p noīa I abstracto. v. g. albedo dū diffinit, & dr̄ ꝙ est color disgregatiu⁹ vis⁹, & magis adhuc ꝺ magnīne & figura, ex par. me. tra. 2.
Accidētia habēt ꝙ in sui diffōne recipit diffō substātię, vel potētia ꝓpinqua, vel actu. ibidem.
Accidētia & affectiones, q̄uis nō sint a subiectis abiuncta, tn̄ eadē subtis nō sunt. Themi. 4. phy. super. 99.
Accn̄tiū separabiliū & inseꝑabiliū cōditio hęc ē, vt inueniant in qualibet spē q̄nq; & q̄nq; nō. 5. physi. com. 45. & elicit ex tex. de regularitate & irregularitate motus.
Accidit in quibusdā artificialib⁹ vt principium sit in ipso subiecto. 2. phy. com. 3. & 5. physi. com. 2.
Acetū est in vltimitate subtilitatis & Icisionis. & tn̄ est frigidū: qa calor, qui ē in eo sustentat frigiditate, q̄ est in eo. qa frigiditas sua cōpungit ipm & cōprimit ipm ad partes intrinsecas mēbri. 5. Colli. cō. 30.
Acetū a tota suba sua assimilat spleni, eo ꝙ suū nutrimētū cōplexioni aceti assilat, & hęc ē melācholia. Et iō potiōes, q̄ in purgatione splenis dant, nō, debēt ab aceto priuari, qa ipm ē ei cib⁹ & medici. 7. Col. ca. 31
Acetū Iq̄tū acetū os stomachi lędit. 6. Col. ca. 11. Gal. ēt I 6. li. ꝺ causis

Ibidē.com.21.& 2.phy.com.88.
Actio entis æterni ē suū eē, ibi.c.17.
Actio rei nō æternæ nō ē 1. nisi pp eē aliorū entium.ibidē.
Actio ē manifestior habitu, cū sēsu apphēdat,& habit⁹ itellu,mediāte actiōe 4.cæli.c.2.idē.12.me.c.14. Vr fauere opinioni Doc. subtilis te nētis,formā subāle, nō intelligi p ppriā spē,s3 argumētatiue s3 op positū hr 3.d aīa.c.4.& 5.vide ī ɔc.
Actio ē finis forę, & forā ē finis gñationis.4.cę c.22.idē 2.ph.c.24.& 70
Actiões ponūt loco differentiaꝝ,vbi differētiæ rerū latuerint. 4. cæli in paraphrasi sūma tertia. cap. 1. idē 4.cæli.cō.26.& 8.phy.cō.32.
Actio ē merito ɔtrarietatis, & passio est merito simitudinis. 1. de generatione & corrup. tex.cō.48.& 49.
Actionis cā est cōtrarietas, & causa receptionis est genus cōmune. 1. de generatione.tex.cō.50.
Actiones aīę sunt quinq; in gñe. 1. d aīa.t. c.89. vide tu in ɔcordātijs.
Actio attributa alicui pp aliq duo, necesse ē vt vnū eoꝝ sit mā,& aliđ forma.Forma aūt ē illud pp qđ actio primit⁹ attribuit enti,2.d aīa. cō. 24. Nota tñ deficit vna alia pars quā exp̃ssit Cō. 3. de aīa. cō. 36. quia pōt aliqua actio attribui alicui ppter duo,quorū vnum est agēs,& aliud est instrumentū.
Actio primit⁹ attribuit enti pp formā.Et ista ɔuertit.2.de aīa.cō.24.
Actio & passio in patiēte sunt,& nō in agēte.2.de aīa. tex.cō. 140.
Actio intellus ē duplex, formatio & fides. 3.de anima.tex.com.21,idē, 5.metaphy. com. 34.
Actio intells,quę est formatio semp ē vera:nō autē actio quæ est fides. 3.de anima.tex.com.26.

Actio ista,q ē creare intellu & facere,eā est prior in nobis q̃ itelligere ea,sicut dixit Alex.3.de aīa.c.36.
Actio aīę sensibilis ē cōis aīę & corpori,qa nō fit nisi p instrumentā. Ex cōmē.sup lib.de somno & vigi.
Actio alicui⁹ agētis,aut mot⁹ in aliquo patiēte,in respectu agentis dr actio,& in respectu patiētis dr passio.5.meta.cō.25.idem 3. phy.20.
Actionis malitia demōstrat in idiomate græco,p priuationē,tā in animatis q̃ ī inaīatis.5.meta.cō.17.
Actio cū passiōe pprie nō ē idē: sed cui hęc insunt mot⁹.3.phy.t.c.22. Vbi aīaduerte de mēte Philosophi actionē & passionē fūdari ī motu, tāq̃ in subto:& qa vn⁹ & idē ē mot⁹ q p respectū ad motorē vt agit ī mobile,qđ nihil aliud ē q̃ mouere, vt.d. Philosoph⁹ 3. phy. t.c.16.sic dr actio.Per respectū aūt ad mobile,vt recipit in eo a motore, dr passio.Nā vt.d.cō.ibi,mouere ē actio motoris ī rem motā.& moueri est actio moti a motore;iō actio& passio dñr eadem subto: sed nō sunt simpłr & pprie eadē. Identitas.n. pprie & simpłr est a forma,non a mā,&qa alia ē forā & rō actionis, & alia ē forma & rō passionis,ideo nō sunt eadē simpłr & pprie. Vñ l3 Arist.in tex.21.ibidē dixerit. At „ vo neq; si doctio & disciplina idē, „ & addiscere cū docere idē: illđ(vt no. Alex.& Themi.)d3 legi & itelligi ex supabūdāti.ita q gra disputationis si ɔcedat actionē & passionē & doctrinā & disciplinā esse eadē,nō tñ sequeret agere & pati, q docere & adiscere eē eadē:qa aliqd cōnotant cōcreta, qđ nō cōnotant abstracta. Tñ sm rei veritatē actio & passio nō sūnt pprie eadē. ita q

ista

ista authoritas ē de mēte Philosophi absolute adducta & nō ex sup abūdāti & disputatiōis gra. Et ē in fini, quia l3 albū & dulce sint eadē subto, nō tn̄ simplr & ,ppriе sunt eadē: qa alia ē forma albi inquātū albū, & alia ē forma dulcis īquātū dulce. Et īde bñ colligit hoc. Collige ēt ex pñti loco qūo ī itelligētijs abstractis, & ī reb⁹ necessarijs non reperit verū agēs: qa vera actio & vera passio fundāt ī motu vero, q ē actus entis ī pōa, īquantū in pōa. Et qa in sempiternis nō ē vera pōa nec verus mot⁹, sed solū ē mot⁹ eq uocus & fm similitudinē: iō ēt ibi ē actio fm sititudinem. Intellio.n. dei ē mot⁹ equoce dictus, vt notat Cō. in 8 phy. in cō. 40. Et qa illa ē cā efficiēs toti⁹ entis, sic intellus diuinus est actiuus fm siltudinē. Sic ītellige dictū Cō. 12. meta. cō. 44. vbi. d. φ ī abstractis nō ē agēs nisi fm siltudinē, qa vera actio fundātur ī motu: & ibi nō est mot⁹ vere sed equoce, & sic actio ibi, si q̄ ē, est fm siltudinē, quia fundāt ī motu equoco, pro quanto scia dei est cā oīum entium. 12. meta. t. c. 51.

Actiōes ,ppriе rex sūt il!a ex qb⁹ puenit ad notitiā eētiе rex occulte 7. me. c. 9. idē 4. cęli cō 2. & ī lib. destructionū. disp. 6. ī solōne. 6. dub.

Actio agētis nihil aliud ē q̄ extrahere illud qd est in potētia ad actum. 7. meta. cō. 28. & 8. meta cō. 15. 12. meta. cōmen. 18. & 44. & destruc. disp. 2. in solutione. 5. dubij.

Actio agētis nō pendet a subto sine forma, neq; a forma sine subiecto 7 meta. cōmen. 31.

Actio agētis depēdet a subto fm φ subtū depēdet a forma: qa subtū nō h3 eē nisi p formā ibidem.

Actiōes nō diuersant nisi p diuersas essentias: & ideo cū entia non habuerint actiones ,pprias, nō habebūt essentias ,pprias. 9. meta. t. c. 7.

Actio alia immanens, alia trāsiens. 9. meta. tex. com. 16.

Actio agētis nō depēdet ab eē in tpe priuationis qd ē eē in pōa: neq; depēdet ab esse in actu inquantū in actu, neq; de priuatione inqtū priuatio, īmo de eē defectibili cui con iūcta ē priuatio, vñ actio agētis nō depēdet a priuatiōe, qa priuatio n̄ ē actio, neq; depēdet de esse incon iūcto priuationi: id nāq; qd habet esse ī vltīa pfectione, nō indiget aliquo dāte esse. Ex lib. destru. dispu. 3. in solutione. 8. dubij. Vide in cōtradictionibus nup ęditis. (38.

Actio qnq; sūmit p passiōe. 5. ph. c.

Actio anime vr̄ in capitulo qualis & nō quāti. 1. de aīa. com. 68.

Actionē & passionē ab vna & eadē nā ,pcedere impoſe est: iō Philosophi sūpserūt signū subti ex passionib⁹, & signū forme ex opatiōib⁹. Ex lib. destru. disp. 6. ī solu. 6. dub.

Actiōes p organa, passiones p similaria. & iō uis senuēdi ī similatib⁹ sita est ex scdo de partibus animalium. cap. 1 & Cōmen. in cōmen.

Actio & motus differūt, quia actio conseruat naturā agentis, motus autem abiicit a substātia. Itē actio momēto pficitur, vt visio, auditio, motus vero fit in tempore. Themistius 1. de anima. cap. 19. vide in cōcordantiis nuper ęditis.

Actio tāto fusius & passio quā motus est, quāto gen⁹ a specie. Them. 2. de aīa. cap. 19. super. tex. 53. & habet in tex. vbi Ari. d. motum eē q̄ndam actū: et. n. actus duplex est īcoat⁹ seu ī absolut⁹: alter vo pfec.

Actiones vnius agētis nō est extraneū diuersificari dispōnibus subiecti diuersificatis. 5. Colli. ca. 23. vide in concordant.

Actiua sicut diuersificant adinuicē p diuersitatē materierū & formarū eorum. ita ēt actiua differunt à passiuis in potentia & actu, per diuersitatem materierum & formarum eorum. 12. Meta. cō. 26.

Actiuarū sciarū principiū est ī agēte pro heresis. 6. Met. tex. c. primi.

Actiui & motiui actus in patiente fit. 2. de Anima. te. cō. 139.

Actus alius primus, alius secundus. 2. de Anima. tex. c. secundi.

Nota fm Alex. in paraphrasi. ca. 3. vbi pbat aīam esse formā corporis: actū primū eē habitū seu potestatē, actū fm eē actū à potestate pfectū. Idē Simp. Amm. & Albe. ī .q. de hoīe: & oēs latini. Cōmētator aūt actū fm dicit formā operātem, actū primū formā circūscripta operatione. Et Themist. videtur etiam in hac opinione esse.

Actu & potētia cōposita ita se hūt, q in eis aliud sit ipsa res, aliud eēntia. Them. 3. de Aīa. ca. 27. Ex hoc scire potes quare ī sola pria intelligētia essentia & qditas sunt idē oībus modis: in cęteris vero essentia quodāmō differt à quiditate, vt tenet. cō. 1. 3. de Aīa. cō. 5. ī solu. q. 3. qa ī oībus citra primā est potētia & īperfectio aliqua. vñ & scriptura. d. ī angelis suis repit prauitatē.

Act⁹ sēds ī his, q nā cōstāt, nō sepaī ab actu. ibi. Them. 2. de Aīa. ca. 3.

Actus ē ꝑns ipsius & formæ & vmbra eius, licet dicaī fm prius & posterius. Et potētia ē ꝑns ipsi⁹ materię & ei⁹ vmbra, lꝫ dicaī fm prius & posterius. Ex Paraph. primę philosophię, tract. 3. col. 4. Inde patet error illorū, q sumpserunt rei vmbrā p rei subā, & n distīxerūt īter absolutā rōnē māæ & respectiuā.

Actus oīs cū motu. 3. Met. te. cō. 3.

Actus & potentia sunt contraria. 5. Met. cō. 19. ītelligiī p oppositis relatiue. 9. Met. te. cō. 13. vide etiam 1. de Anima. com. 6.

Actus vnus numero eiusdem est. 5. Physi. tex. com. 38.

Actus leuis est alicubi esse, & sursum. 8. Phy. tex. com. 32.

Actu quicquid existit est in tēpore s. demonstrato. 8. Phy. tex. cō. 63.

Act⁹ vniuscuiusqꝫ determinatū minimū tps hēt ad non excedere. 2. Cœ. t. c. 39. & ē: vt īqt Simpl. ibid. dignitas q inductione probatur.

Act⁹ vniuscuiusqꝫ vr ī patiēte, & disposito ī eē. 2. de Ani. t. c. 24. & 26.

Actu existente vno, vn⁹ erit habit⁹. 5. Phy. t. cō. 38. & vide Them. ibi.

Actus & generationes omnes circa singulare sunt: ex prohemio Met.

Actus & potētia sunt drię valde oppositę, & accidūt oībus pdicamētis. 1. de Ani. cō. 6. Nota q qñqꝫ cōmentator potētiā & actū nūcupat genera, sicut, 3. Phy. cō. 3. vbi d. q Arist. volēs inuestigare diffinitionē motus, īcepit diuidere ens p potētiā & actū, q sūt duo gña extra q nō pōt motus esse, aut nō eē mediū inter illa. Cōsimilē modū dicēdi hēt in. 2. de Aīa. cō. 30. vbi d. q genera in diffinitiōibus accepta, aut sunt fm vniuocationē, vt aīal in diffinitione hoīs, aut dicta multipli͂r, vt ens & potētia, & act⁹. Qñqꝫ appellat accñtia, vt patet in 2. Phy. cō. 32. vbi. d. q diuisio per modos cārū est diuisio p accñtia. vbi īter illas diuisiōes datas p mo-

dos cadit diuisio causarũ per potẽtiã & actũ, vt patet ibid. in te. c. 34. Imo illa est cõis tribus pcedẽtibus diuisionibus modalibus. s. diuisioni p prius & posteri°, & p se & p accidẽs, vl'e & particulare, sicut ibidẽ hr, & ẽt i. 5. Meta. te. c. 3. vbi notat dñs Alber. q hoc iõ cõtingit, qa talis diuisio p potentiã & actũ nõ superaddit illis diuisionibus pcedẽtibus aliquã naturã: & siſr est de cã ppinqua: & eodẽ mõ est de cã per se, & de cã p accñs: & de cã vl'i & de cã pticulari. & iõ ẽt tales diuisiões dicunt datę p modos, & accidẽtia, quia nõ diuersificãt genera causalitatũ, quia vnũqdq; genus causę pt habere hmõi diuisiões datas p modos. Et ẽt quia cã diuisa p tales modos nõ diuersificat nisi accidẽtali dña. Et sic ẽ de potẽtia & actu. dicit. n. Cõmen. 8. Meta. cõ. 15. q agẽs extrahẽs aliqd de potẽtia ad actũ non largit multitudinẽ sed pfectionẽ. idẽ. n. numero est sortes in actu cũ seipso dũ erat i potẽtia: & nõ differt nisi sm accñtalẽ alietatẽ, qa nũc habet eẽ magis perfectũ q̃ dũ erat ĩ potẽtia. Vnde Auic. in. 5. suæ Meta. d. q equinitas est tm̃ equinitas, & nõ est in actu nec in potẽtia, nec singularis, nec vl'is, qa ista sunt accñtia & nõ sunt de rei qditate. Nõ ĩcõuenit ergo sm diuersas cõsideratiões, actũ & potentiã nũcupare genera, & nuncupare dñas, & nũcupare modos seu accñtia: nã nõ ẽ cura Philosophis de noĩbus. 1. Phy. cõ. 1. si. n. cõsiderãtur vt sunt cõceptus cões & trãscẽdentes, sic dñr genera, nõ vniuoce dicta sed multipl'r. i. sm prius & posteri°. sicut ẽt plerũq; Cõmẽta. d. d ente, vt patet. 5. Met. c. 4. vbi. d. Philosoph° ĩ. te. q oẽ qđ hẽt dñam hẽt genus, sed nõ oẽ qđ hẽt genus hẽt dñã. vbi Cõmẽta. d. q hoc fuit dictũ pp genera gñalissima q hñt genus multipl'r dictũ. s. ens & vnũ, & nõ hẽt dñas. Vñ dictũ Porphy. asserẽtis ens non esse genus decẽ pdicamẽtis, intelligit de genere vniuoco, sicut logicus loquit de genere. Si vero cõsiderantur potẽtia & actus, vt p illas tanq̃ p dñas analogas ens diuidit: sic appellant dñę. Si vero cõsiderant vt nõ faciũt diuersitatẽ essentialẽ, sic dicunt modi, siue accñtia. Ex quo patet contra formalizãtes q appellãt hmõi diuisiões entis datas p modos ĩtrĩsecos, & volũt modũ intrinsecũ nõ dicere aliã formalitatẽ aut pceptũ nisi cuius ẽ modus, & volũt qđ nõ egredit nec ingredit ptimũ modũ dicendi p se: sed est sicut hõ q stat cũ vno pede ĩ limine dom° ĩtra, & cũ alio extra. Patet. n. q imaginatio istorũ est phãtastica, & nõ hẽt robur ex fundamẽtis veris, qa idẽ est iudiciũ de istis & de cęteris accñtibus: sed nõ est dña, nisi qa ista sunt trãscẽdentia, & alia sunt limitata. Et aduerte q oppositio intẽr potẽtiã & actũ ẽ relatiua, & ista est pria ĩter oppõnes relatiuas, sicut diuisio p vnũ & multa ẽ pria ĩter diuisionẽ, q̃ dant p priuationẽ & habitũ, vt alias declaraui. Et aduerte q accidũt oĩb° decẽ pñtis. vnũqdq;. n. decẽ pdicamẽtorũ diuidit p potentiã & actũ: qa vt habet. 12. Met. t. cõ. 26. res vniuscuiusq; pdicamẽti, qñq; est ĩ potẽtia, qnq, est ĩ actu, sicut ẽt. d. Cõm. 3 Ph. cõ. 6. Ex quo patet ex mẽte Arist. & Cõmẽ. Cœlũ & sempiternas subas ñ eẽ ĩ pdicamẽto. nullũ. n. sempiternũ

Qũo ens dicat gen° ad. 10. pdicamẽta.

Taxat Scotistas de modis intrinsecis.

Notãdũ.

nũ ẽ in potẽtia, vt dr̃.9.Met.t.c 17. ita notat Cõmẽ.in.2.Cœ.cõ.49.& super Porphyrio. in cap. de specie.

Actus duplex. perfectus & impfect⁹ 3.Phy.te.cõ.15. Vbi lucidissimus Them. ponit pulchrã drĩã.inqt n. Duplex est in vnaquaq; re spẽs pfectiõis & actus: vna q̃ adest cum absoluta perfectaq; res est, cũq; naturã suã est plenissime cõsecuta. v.g oculus postq̃ est pfect⁹ actũ suũ & pfectionẽ seu functionẽ suã hẽt. q̃ visio est. ipse aũt actus à forma nihil differt. Hoc n est oculũ esse, qđ est actu ipso videre. atq; hunc ego actũ pfectionemq;, motũ ẽt nõ dico: vtpote q sit forma & spẽs, & ad quiens potius q̃ ad motus naturã accedẽs. Altera species pfectionis & actus est q̃ adest rei vna cum potestate, qualis est ipsa formatio & fabricatio pupillarum. Et talis actus motus est &c.

Actus separat.7.Meta.te.c.49. Vide in Theoremate proprio de hoc.

Actus nomen venit, qui ad endelechiam cõpositus.9. Meta.te. cõ.3.

Actus est forma. tex.com.17.

Actus est prior potẽtia rõne, substãtia, & tpe.9. Met.te.c.13. Et declarans quõ sit prior tpe. inqt. Tpe ẽ quidẽ vt sic: est aũt vt non. nã spe qdẽ pri⁹ est agẽs, numero vero ñ.

Actu ens fit ex potestate ente, ab aliquo actu ente.9. Meta. tex.cõ.13.

Act⁹ est melior & honorabilior potẽtia: & hoc ĩ bõis, nã ĩ malis actũ eẽ deteriorẽ potẽtia.9.Met.t c.19.

Act⁹ mal⁹ ẽ peior potẽtia ad illũ.ibi.

Actus est rõ intelligendi.9. Meta.t. c.20. vide in Theorematibus.

Actus vltimus est causa in vnoquoque ente, vt in ipso inueniant̃ plures actus q̃ vnus. Et sĩr vltimũ subiectũ qđ est in pura potẽtia, est cã vt alia subiecta acquirãt potentiã. Et iõ illud qđ est inter hęc duo extrema nõ dicitur esse purus actus, neq; pura potentia. ex Paraphrasi Metaphy tracta 3.

Act⁹ descriptio ẽ vt res nõ sit in illa dispõne ſm quã ẽ ĩ potẽtia.9.Met. t.c.11.vbi Cõm.d. ꝙ qa act⁹ & potẽtia sunt opposita relatiue, nullũ malũ sequit̃ ex hoc ꝙ vnũ ponit̃ ĩ descriptione alterius. vnde ẽt illud dr̃ esse in potentia, qđ nõ est in illa dispõne in qua est dũ est in actu.

Acumen angulorũ in corpibus cõburẽtibus, forte ſm Arist. est cã cõbustionis p accidens.3.Cœ.cõ.72.

Acutũ ęquiuoce dicitur de stilo, vino, & sono.7. Phy.te cõ.24.

Acutũ mouet sensum in pauco tpe multũ, graue vero in multo paucum.2.de Ani.tex.com.86.

Acute videre, audire, & olfacere, bifariã dr̃. Arist.in.5.de Gener. Aĩaliũ.ca.2.& in fine.1.ca. eadẽ distõ ĩ spãli đ visu ponit̃. Inde colligere potes sẽsus hoĩs oẽs ɔpatiores eẽ, sẽsib⁹ alioꝶ brutoꝶ ɔtra vulgares.

Ad aliqd necessario ẽ oẽ qđ intelligit̃ in respectu alteri⁹.7. Ph.c.17.

Ad aliquid tres sunt modi.5. Meta. tex.comm.20.

Ad aliquid alia ſm se, alia ſm accidens sunt.5. Meta.te.cõ.20.

Ad aliquid quędã dicunt̃ ſm genera eorũ, vt medicina ad aliqd est, qa scĩa est eorũ q̃ sunt ad aliqd.5.

Ad aliqd q̃cũq; nõ sunt ɔtraria, nõ hñt mediũ, vt scibilis & scĩę nullũ est mediũ.10.Meta.te.com.22.

Additio caliditatis agentis in caliditatẽ corporis nõ est ſm additionẽ ptis ĩ toto, & vĩr ſm additionẽ agẽtis ĩ passionẽ patiẽtis.4.Ph.cõ.84.

leuitatis caliditas,& humiditas ei' ē maior caliditate.4. Cœ.com.39.

Aer est humidior oībus elementis, ex definitiōe humidi. Cōmenta.4. Cœ.cō. 39. idē tenet Ioā. Grām.pp eandē rōnē ī. 2.de Gene. licet aqua plus humectare videaẗ in.2.Colli. ca.2.d. Auer. Aer est humidior aq̄, vt ē declaratū ī Nāli philosophia.

Aer, licet sit humidior aqua, vt dcm̄ est, tñ non humectat corpus sicut aqua, eo ꝙ nō applicaẗ corpori sicut aqua, imo desiccat corpa, & ſʒ ꝙ calidior ē magis desiccat.6.colliget.ca.3.de iuuamento balnei. Inde collige agens debile pp meliorē applicationē respectu passi forti' agere, quàm agens fortius.

Aer impoſſe est vt moueaẗ à suo loco, nisi corpus qd̄ tangit sequaẗ ipsum, & iō cū corp' impoſſe est vt attrahaẗ ab eo, iō ventosa posita supra corpus siccum, si sugatur fortiter, finditur.4.Cœ.tex.com.39.

Aer ē magis diuisibilis q̄ aq̄, & aq̄ q̄ terra.4.Cœ.cō.44.&.tex.com.45.

Aer alio mō intelligiẗ esse grauis in loco ꝓprio, q̄ in loco ignis. Cōmē. in Paraph.4.de Cœ. summa.3.ca. 2.&.4.cœ.cō. 29.contra Themist.

Aer ſm intellectū est perfectioris eē q̄ terra, & terra pfectioris esse ſm sensum. Et iō nō cōuenit vt illud qd̄ est magis sensibile sit pfectius, perfectius.n.ī rei veritate est illud qd̄ est perfectius apud Itellectū.1. de Generat.tex.com.19.

Aer qui est in aure semp moueẗ motu proprio, & ille motus non impedit motum soni, quia ille ē extraneus.2.de Ani.com.84.

Aere natura vtiẗ ī duo opa, sicut lingua in gustū & locutionem .2. de Ani.te.cō.88. Ex quo patet nām plerunq; vnico instrō cōsequi plures vtilitates, & non facere aliquid p plura, qd̄ potest per pauciora cōsequi. Deus.n.& natura nihil frustra faciunt.1.Cœ.tex.com.32.

Aer qñ est cōtrarius morbo, est bonum īfirmo, & gaudiū medico.7. Colliget. cap.2.

Aer minime aliorū habet drīas sensibiles, consequenter autem aqua. 1. Ph.te.cō.54. Super hoc loco dū " essem iunior tenui in cōcordātijs, ambas qualitates in elemētis esse " in summū, licet quantū ad agere " vna qualitas in vno elemēto potētior sit ad agendū q̄ consimilis in alio elemēto. Nunc aūt dico, quē- Qd̄ vnū-admodū & in Theorematibus me qdq; elemini me dixisse, ꝙ vnumqdq; ele- mētū, vnā mētū primo vnā qualitatē sibi vē- tm̄ quali dicat ī summo. Et rō q̄ me mouet tatē hēt in est, quia Philosophus.7.Phy.t.cō. summo ſz 29.d. ꝙ susceptiuū cuiuslibet acci- duas. » dētis nō est cōtingēs, sed vnū vni' » primū. Et ideo cū hoc fundamēto » ꝓcessit in.2.de Gener.te.c.23. vbi d. Sed tunc simplr̄ quatuor entia » vnius vnūqdq; est, terra quidē ma » gis sicci q̄ frigidi. aqua aūt in ma- » gis frigidi q̄ humidi, aer aūt humi » di magis q̄ calidi. ignis aūt calidi » magis q̄ sicci. & cōmēta. in.4.Cœ. » cō.39. expresse.d.ꝙ oēs cōueniunt in hoc, ꝙ humiditas in aere ē maior q̄ caliditas. & Alex.& Ioā.Grā. in.2.de Gene. tenent aerē eē humidiorē aqua, ex definitione humidi posita in.2. de Gener. vʒ.ꝙ humi- Tex.c.9. dū est male terminabile termino proprio, hoc aūt verius verificatur de humido aereo, q̄ de humido aqueo, & est rō cōmentatoris quā tangit.4.cœli com.39.& in.1.lib. cāticę cāticorū.com.15. & ista est

 sola

fnia et Alex.in.1. Metheor.cap.4. ꝙ vnumquodq; elementū hēt vnam qualitatē in summo. Bene verum est ꝙ alia & si sit remissa, nō tñ est remissa ꝑ qualitatē contrariā, sicut .n.d.Commenta.in.2.Cœ.cō.15. nō sequitur vt remissio sit semper ex admixtiōe cōtrarij, sicut.d.Ale. in multis locis. vnde loco prçallegato scribit Ale. ꝙ terra est magis
» sicca q̄ frigida, sed nō permixtiōe
» alicuius caliditatis est minus frigi
» da q̄ aqua, & magis qđē terra sic-
» ca ē q̄ ignis, sed nō mixtura alicu-
» ius humidi est ignis minus siccus
» q̄ terra, & aer est minus calidus q̄
» ignis, sed non mixtura alicuius fri
» giditatis est aer min' calidus q̄ sit
» ignis, & aer magis humidus est q̄
» aqua, sed nō mixtura alicuius soli
» di aqua ē minus humida q̄ si aer.
» Non.n. vtiq; aliqđ simpliciū corporū esset. Hęc ille. Ex quo patet error modernorū tenentiū alterā qualitatē in elemētis esse remissā ex cōtrario, quia tūc elementum: vt asserit Ale. nō esset simplex corpus Arist.n.in.2. de Gener. venat' est numerū elementorū ex combinationibus quatuor qualitatū primarum, & vnicuiq; tm̄ duas attribuit. Si igit' esset tertia in qualitate remissa, tūc rō eius fuisset diminuta. Sed tunc est difficultas, quia si Arist. tenet alterā solū qualitatem esse in summo, aliā vero remissā, dicā sibi ꝙ adhuc nō habet intensū suū, quia si caliditas summā, & siccitas vt sex facit ignē. v.g. dicam sibi ꝙ caliditas summa, & siccitas vt septē facit aliud elementū. Soluitur, quia oīum natura cōstātiū determinat' est numerus, ex.2.de aīa. & ideo siccitas associata caliditati non ſm quēlibet gradū constituit elementū, sed ſm determinatū. Nā & Alex. tenet in lib.1. naturaliū qōnū, ꝙ siccitas terræ & siccitas ignis nō sunt eiusdē speciei, ꝑp hoc aūt nullus est vt dicat ꝙ caliditas cum vna siccitate cōstituat vnū elementū, & cū alia aliud, qa Arist. venatur istas primas qualitates cōtrarias, vt ꝓcedunt formā in materia: & vt sic, sunt eiusdē generis, & quia non pn̄t cōbinari nisi quatuor modis, inde ꝓuenit, ꝙ nō constituunt nisi quatuor corpora. Bene verū est ꝙ illę qualitates, vt sunt terminatę ꝑ diuersas formas specie, sic postea specie distinguūtur. Nō.n. oportet qualitatem ſm quēlibet gradū cōstituere determinatū corp' ſm spēm, alioqn oporteret ꝙ qñ fit transitus in contrarijs de vno extremo ad aliđ extremū, vt fieret per oīa media, qđ est falsum, vt bene scribit Cōmenta.ī »
2.đ aīa.cō.105.vbi.d. Nō ē neces- »
sariū vt trāslatio in extremis fit su »
per oīa media, vnde in colorib' si »
translatio fiat ab albedine ī nigredinē, qñq; fit mediante chiano, & qñq; mediāte charoppo. Ista igit' ē via Arist. ꝙ vnaquęq; forma elemēti vnā qualitatē sibi prīo determinet. & si Cōmē.3.Cœ. videat' dicere ignē esse calidū & siccū ī fine, loquit' ſm Auic. cōtra quē inuehit ibi, sed ista est via ei' in locis adductis, & in.4.Methe.cō.10. & hoc teneo, & sic volo dicta mea teneri & corrigi. Ad authoritatē āt Arist. ex qua colligit Burle' terrā eē magis frigidā q̄ aqua, quia Arist. d. ꝙ aeris qualitates sūt minīe sensibiles, ꝯnter aūt aqua. hoc nō dr̄ ratione qua frigiditas aq̄ sit minor, sed est rōne

Error modernorū.

Dubitatio

Solutio.

T.c.41.

rõne corpulẽtię, quia terra est magis corpulẽta q̃ aqua, quia ex vno pugillo terrę fiunt decẽ pugilli aq̃. Aut iõ post aerẽ succedit aqua, q̃a aer inter oĩa elementa maxiẽ ẽ varietati subiectus, quia de facili calefit, infrigidatur, humectatur, & exsiccatur. post ipsum aũt ẽ aqua, quia aqua licet frigida sit & humida, tñ facile calefit & facile exsiccatur p cõgelationẽ, vt nullã qualitatẽ sibi ĩseparabilẽ determinare videatur ad sensum: vnde in crystallũ conuertitur & ammittit humiditatẽ, frigiditatẽ ẽt manifeste depedit. Nõ sic aũt sunt elementa extrema ad sensum. & ẽ expõ Them Simp. & magni Alber. ibi. Vnde animaduerte q̃ elemẽta extrema vt ignis & terra habẽt qualitates sibi appropriatas, valde p̃manẽtes & sensatas, caliditas n. ignis est maxime actiuitatis, & iõ igni non põt cõpetere rõ subiecti & materię, quia est formalissimũ oĩum. Vnde in. 4 Metheo. solus ignis nõ putrescit, & iõ potius sibi competit rõ agẽdi, & est maioris actiuitatis q̃ frigiditas aq̃, & siccitas terrę est maximę resistiua, & nõ est tantę resistentię humiditas aeris. Vnde medici experimẽto cõprobant morbos à siccitate prouenientes esse difficilioris curę, q̃ qui p̃ueniũt ab humiditate.

Aer propinquus corporibus cœlestibus est inflãmatus & ignitus. Cõmenta. 1. Metheo. in digressiõe de via lactea in media sua expõne.

Aer frigidus putrefactionem diminuit. 4. Colli. ca. 14.

Aer pestilentialis fit ex corruptione suæ substãtię, & hoc accidit sæpe, pp multã pluuiã in ęstate. 4. Colli. ca. 14. & ibi etiã ponit aliã cãm, ex permistione malorum vaporum.

Aer temperatus est inter multam & paucam pluuiam. s.

Aer patitur à colore & capit eum, & hoc apparet de coloratione eiusdẽ rei fm illud p q̃d transeunt nubes lucidę. v. g. q̃n nubes pertranseunt per planetas virides, multotiens colorantur parietes p colorẽ illorũ planetarum. Commen. in com lib. de Sensu & Sẽsato. & in. 2. de Anima. com. 67. authoritate Alexan.

Aeris sunt duo loca, vnus est supior in quo generantur cometę & flãmę, alius ẽ inferior ĩ quo generantur pluuia, nix, & pruina, & grando, & hic locus in quo ista fiunt habet gradus. 1. Metheor. cap. 4.

Aeris locus ad quẽ ñ p̃uenit reflexio radiorũ ẽ frigidior oĩbus locis aeris. s.

Aer licet sit humidior aqua. vt alibi declaratũ est, tñ nõ humectat corpus sicut aqua, eo q̃ nõ applicatur corpori sicut aqua, immo desiccat. corpora: & fm q̃ calidior est magis desiccat. 6. Coll. ca. 3. d̃ iuuamẽto balnei. Inde collige agẽs debile pp meliorẽ applicationẽ respectu passi fortius agere q̃ agẽs fortius.

Aer perlucẽs albedinem facit, quẽadmodum spumã effici certũ est. Arist. in. 5. de Gene. Aĩaliũ. cap. 6.

AFFECTUS & ĩtellectus patibilis idẽ sũt. Them. 3. de aĩa. ca. 38. Idẽ Cõmẽ. 3. de Ani. com. 20. vbi recitat opinionẽ Them. Hic aduerte appetitũ nõ distĩgui à virtute distĩguẽte nisi rõne tm̃, fʒ Peripatetic.

Affectus hoĩs subditi sunt rõni, nõ ãt affectus brutorum. Et vide cãm in Them 3. d̃ Ani. 38. ca. Inde scitur poteris sẽsus & virtutes ĩteriores hoĩs hr̃e aliq̃d sibi p̃priũ. Vide d̃ hoc ĩ fine libri d̃ Sensu & Sensa. Et Auer ibid.

ibid.&.2. de Anima.cō.63.&.65.

Affirmatio magis est digna vt attribuatur compositiōi,& negatio diuisioni.3.de Ani.22.&.6.Meta.8.

Affirmatio notior est negatione.4. Met.t.c.16.vbi cōmēta.d.in cōm. reddens cām, ꝙ nō ens nō intelligit nisi p cōparationē ad ens. Idē hr.3.de Ani. te.cō.25.&.1.Physi. com.69.&.1.Elench.dicitur,ꝙ in non facere intelligitur facere. T.c. 10.

Affirmatio & repręsentatio,seu (vt habet alia litera) dictio, non sunt idem.9.Meta.tex.com.22.

Africa semp aliquid noui affert, vnde prouerbium emersit. vide in.8. de Natura animalium.cap.28.

AGENTIA equalia in patientibus equalibus, agunt in eis in oībus partibus in equali tpe. Et agēs maius ī equali tēpore in patientia equalia agit magis q̄ agens min⁹. 1.cœli.tex.com.64.

Agentia & patiētia in tpibus equalibus sunt proportionalia. cōmēta. 1.cœ.64.& elicitur ex textu.

Agentia duo diuersa agūt in idem patiēs, eadē actione cōtingit vt sit in tēporibus diuersis,& vt sit ꝓportio agētis ad agens,sicut proportio tēporis ad tēpus. Et ideo si ponam⁹ duo agētia, quorū vnū est finitum & aliud infinitū,cōtinget vt infinitum agat in nullo tēpore,qa nullā proportionē habebūt in actiōe,ex hoc ꝙ nullā habēt proportionē in quātitate. Cōmenta.1.cęli.cō.64.

Agens ęternū in se hēt,ꝙ actū ex eo est necessariū, ī generabilib⁹ vero ex agente sequitur actū in maiori parte.2.phy.cō.74.idē secūdo cap. de substātia orbis. vide ī cōcordā.

Agens maius in minori tempore in patiens minus, ne dum ꝙ alterum sit finitum, & alterum infinitū.& hoc est propriū.primo cęli.cō.66.

Agens bipartium est sicut mouens. primo de generatione.tex.cap.53.

Agens & patiens nō debēt esse adunata, sed debent se contangere:& si non se contangant,necesse est ꝙ actio fiat mediante aliquo corpore recipiente passionem. primo de generatione. tex. commen. 78. Hinc scire potes causam propter quā ethicus nō sentit febrē suam.

Agēte existēte eodē,& materia eadē nō necessario sequit effectum esse eundē.2.de genera.tex.cō. vltimi. vide causam.12. meta. tex.cō. 11.

Agens non est necessariū vt ab omni patiente patiatur eo modo quo patiēs patit ab eo,2.de aīa.te.c.45. &.2.cęli.cō.42. authoritate Alex.

Agentium quodam est prius tēpore acto,quodam vero est pri⁹ naturaliter, & non tempore. 2. cap. de substantia orbis Consimile primo Cœ. commen.105.&.106.

Agens debile non est impossibile vt agat actionē maiorē actiōe agētis fortis,& hoc ꝓpter diuersitatē subiecti, in dispositione seu preparatiōe. Commen.2. Metheororum. cap.2.vbi agit de ventis.

Agens vel differt specie vel fm magis & minus:& similiter patiēs vel differt specie, vel fm magis & minus Commentator supra.

Agēs per intellectum semper alicuius gratia facit. 2. meta. tex.cō.9.

Agens & materia non sunt nisi propter finem, & similiter formę non sunt in rei veritate nisi propter vltimum finē.secūdo phy. cōm.31.

Agens malum sponte, peius agit q̄ qui agit malum. in.5.meta.te. cō. 34.vide de hoc.3.ethico.diffuse.

Agibile

Agibile & eligibile idem 6.metaph. tex.commen.primi.& 6.Ethi.cap. 3.dicitur: Rei agẽdæ principium est electio vnde motus:sed non cu ius gratia.Idem tertio ethi. cap.5. vbi dicitur. Omninoauté electio videtur circa illa versari quæ in no stra sunt potestate.

Agens facit ex alio aliud,& non facit aliud in alio.facit.n ex materia formatum,& non facit in materia formam 7.Metaph.commen. 27. & 28.Cõsimile habetur in 12.Me taph.commen.18.vbi dicit,Imaginatio super creationes formarum induxit homines dicere formas esse,& datorem esse formarum.

Agens si formam ageret per se,tunc faciet formam ex forma & materia,& illam formam etiam ex materia & forma,& sic in infinitum 7.Metaph.tex.commen. 27.& 28. Vide pro deductione huius 12.Metaph.commen.12.

Agens, si generaret formam vl'em, tunc generatio esset ex nihilo 7. Metaph.commen.27. vide etiam in 1.de Generatione,& corruptione tex.commen.40.

Agens vnum,est quod agit omnia sine medio, fm loquentes in lege Maurorum.Et istud agens non est corpus 7.Metaphy.commen.31.& 9.Metaph.commen.7.& 12.Metaphy.commen 18.

Agens incorporeum impossibile est trãsmutare materiam, nisi mediãte aliquo corpore non transmutabili s.corporibus cœlestibus: & iõ impossibile est vt intelligẽtię dent aliquam formarum mistarum cũ materia 7.Metaph.commẽ. 31.& 8.Physi.commen.15.

Agens extrahens aliquid de potẽtia ad actum,non largitur multitudinẽ,sed perfectionem 8.Meta.com. 15.idem 12.Meta.com. 18. idem etiam 8.Meta.tex.com.vltimi.

Agere in seipsam nulla res potest 9. Meta.com.2.& 3.de Anima com. 4.& 3.Physi.com.8.&8.Phy.com. 40.Et in libro Destru. destruct.disput.prima,in solutione primi du bij dicitur, principium concessum ab omnib' est ꝙ nulla res seipsam permutare potest.

Agente naturali approximato passo & non impedito, necessario prouenit actio 9.Meta.tex.com. 10.

Agens & actum sunt idem in forma 9.Metaph.tex.commen. 13.& 14. & 7.Metaphy.28.

Agente existente vno & materia vna, necesse est vt nõ sit multitudo 12.Met.tex.com.11.cõtra Anaxa.

Agente existẽte vno & materia vna, & potentia vna, nulla prorsus erit multitudo,supra.

Agens apud Aristo. non est congregãs inter duo in rei veritate:sed est extrahens illud quod est in potentia ad actum 12.Metaph.com.18. iuxta medium commenti. Consimilem sentẽtiam require in 8. Metaph.commen.15.vbi dicit,Agens extrahens aliquid de potentia ad actum nõ largitur multitudinem, sed perfectionem.

Agens extrahẽs aliquid de potentia ad actum:necesse est vt in eo sit illud quod extrahit aliquo mõ, sed nõ ꝙ sit ipsum fm omnes modos 12.meta.commen.18.

Agens facit priuationes sicut facit ĩuenire,& est extrahere illud de potentia ad actum: quia gñatum in actu est corruptum in potẽtia 12 Met.c.18.ĩ calce cõ. vid ĩ ꝯcordãt.

Agẽs

Agēs est mouēs & faciēs passionē,& ıō oē agēs ē mouēs. Mouēs aūt nullā facit passionē: ıō nō oē mouēs ē agēs 12. Meta. com. 23. & hr̄ 1. de Gñatio. te. c. 45. & 3. Phy. tex. cō. 3

Agētis prioritas apd Philosophos nō ē aliqd ītellectuale, īmo ē aliquid reale: extra aīa 3. ex l. Destr. destru. dispu. prima. in fol. vltimi dubij.

Agentia sunt duobus modis, quorū vnū agit tm̄ vnā actionē p se, vt calor agit calorem, & frigus frigorē, & talia agentia naturalia nūcupātur. Secūdus mod' agētiū est eorū quæ agūt interdū quādā actionē, & interdū eius contrariū: & a philosophis vocant volentia & eligentia. ex disputatione 3. in fol. primi

Agēs inuenitur duobus modis, vn' ē a quo depēdet effect' quo ad fieri tm̄, & talis efficiēs nō īdiget agēte tali postq̄ est pduct' in actu, sed indiget alio agēte cōseruāte ipsum: sicut est domus respectu artificis. Aliud vero agēs ē a quo depēdet actio, sine qua effectus ille non pōt consistere, & tale est agēs & conseruans. & tale est nobilius priori. ex disputa. 4. in fol. primi dubij.

Agētis pfectio & virtus ē vt dñet pas so dñio pfecto, absq; hoc q alteret a passo alteratiōe sensibili: & īperfectio agētis eiusq; debilitas est vt agēs alteretur a passo donec reducat ipm ad suam formā, q̄ quidem malitia & debilitas hēt grad'. Auer. in 4. de Gñatio. aīal. cap. 1. & est ex mēte philosophi ibi assignātis causas maris & fœminæ veras.

Agēs & mouēs arbitrari pñt q drīā hñt, quia mouēs nō dat mobili nisi motū tm̄, agēs vero dat sibi formā pp quā fit motus. Auer. in Epitho. Meta. tract. 1. ca. 1. Inde collige mentē Auer. expresse fuisse res æternas quo ad sui subiam dependere & eē cātas a Deo glioso, & nō solū vt a forma & fine, quia in hoc loco ītēdit declarare quo mō scīa diuina cōsiderat quatuor causas & declarando quomodo considerat efficiens dicit, quòd intelligētia vt dat motum cœlo, sic dicitur motor: & sic a naturali consideratur. Et hoc testatur etiam in 2. Cœli. cō. 3. quia motor nō dat mobili, nisi motū tm̄: sed inquantū dat cęlo formā. i. essentiā, quā formā appellat, pp quā fit mot' tāq̄ pp finē, quia motus cœli est pp cœli subiā & nō ecōtra 12. Meta. com. 36. & 2. Cœ. com. 17. & 21. Ista. n. ē dispō entis necessarij (vt d. Commē. in 2. Physi. cō. 88.) vt nō sit pp suā actionē: sed actio ei' est pp ipm. Et isto mō inquātū ītelligētia efficit ab æterno cœli subiam sic dr̄ dare sibi formā. nō. n. in orbe ē alia forma ex qua cōponat: quia ē subia simplex: sed formā intelligit essentiā orbis. Et p hoc vid expresse Auer. ī eadē paraph. tract. 4. in col. 7 vbi scribit. Ex his ergo dictis appet „ qd nā esse habeant isti motores, & „ qūo sit motio ipsorū. Ex quo ēt oñ „ dit q nō sunt tm̄ motores corporū „ cœlestiū, īmo dant eis formas suas „ quib' sunt id qd sunt. nā si ipsæ tol „ lant nequaq̄ īueniet forma corporū circulariū: queadmodū si tollat intellectus qui ē in actu, nequaq̄ īueniet ī nobis vltima pfectio. & ideo sunt eorū agētia quoquo mō, cum „ ipm agēs pstet eēntiā rei. Ecce qūo „ ipsemet se declarat q forma sumit „ p eēntia rei. Et forte fuit error trāslatoris. nā in 2. ca. epith. d. cœlū ī sui subia īdiget largiēte virtute permanentiā

Quare æterna dpēdēt a Deo tanq̄ a cā agente.

manentiā sempiternā, sicut largit' motū sempiternū,& vt dat sibi substātiā appellat' agēs,& a diuino cōsiderat', vt vero largit' motū cōsiderat' a nāli. Et hoc manifestat verū fuisse nostrū iudiciū ī iuuētute nostra, vbi disputauim' in spāli qōne de triplici cālitate intelligētiæ, contra Gregoriū Ariminē.& Io.de Baccone. Asseuerātes in via Auer. Corpa sempiterna nō eē cāta ab æterno quo ad substātiam, sed quo ad motū tm̄ ab ipsa ītelligētia. Et tūc iā nō erat īpressus tract. iste. lȝ manifeste ēt pateat hoc idē ex 2.ca.de Subst.orb. vbi Cōmē. expresse d. se fecisse illā digressionē pp amorem veritatis. quia multi ēt suo tpe asserebāt cęlū nō habere nisi cām mouētē,& nō agētē. Et est via ista Grego.& Io.de Bacco. quā īponūt ipsi Auer. ptinaciter. Et mirū est p vitā meā qūo pclara īgenia allucinantur in re luce meridiana clariori,& Deus sit dator auxilij in tanta perplexitate & varietate doctorum.

Contra Grego. arimi. Io.de Bacco.

Agēs trāsmutatiōis ſm Arist. est idē cū agēte ipsi' finis trāsmutatiōis,& trāsmutās & gn̄ans, aut ē corp' aut virt' in corpe. Auer. in paraph. Metaph. tract. 2. col. 7. idē 7. Meta. cō. 31. ī quib' locis vide diffuse de Generatiōe aīal.& plantarū spōte nascentiū. Et de Gn̄atiōe ignis a motu, quia clarissime loquitur.

Agēs & passium seu cā & cāsatū de necessitate ita se hn̄t, cū agēs pstet passo, quid simile sibi, vl' q diuersū sit ab ipso in materia,& hoc est necessariū qn̄ agēs ē eiusdē spēi cum passo, absq, hoc q sit excessus dignitatis inter ipsa in forma, vl' illa diuersitas inter ipsa sit ī excessu dignitatis ī eadē specie:& hoc qn̄ agēs ī illa specie sit nobili' ipso passo,& ē in pricipijs ī materialib'. Ex paraph. Metaph. tract. 4.

Agēs nō posse agere aliqd' impoſe, nō dr̄ eē diminutio: sed dicere ipm posse facer aliqd īpoſe, & facer aliqd impoſe, ē deceptio 8. Phy. cō. 4.

Agēs cui' pportio, ad agēdū duo cōtraria, fuerit eadē, nō aget vnū cōtrariorū poti' q̄ reliquum, nisi aliū delimitet 8. Physi. commen. 8.

Agēs qdlibet qd pōt agere qnq;, & qnq; nō: inuenit' qnq; ī potētia,& qnq; in actu 8. Physi. commen. 4.

Agēs cuius eē nō hēt initium, necesse est vt actiones eius nō habeant initium 8. Physi. commen. 15.

Agēs & mouēs vlt ē illd ex quo puenit mouere,& actio pueniēs ex eo dr̄ motus 8. phy. commen. 15.

Agēs ē duob' modis, quodā qd mouet, absq, eo q pcedat in eo appetitus, aut volūtas, aut desiderium,& hoc dr̄ mouere naturale: & agens seu mouēs, ī quo pcedit appetit' & voluntas ad mouendū,& dr̄ actio voluntaria 8. Physi. cō. 15. vide in concordantijs.

Agēs vnū nō hȝ naturā largiēdi essentialr nisi vnū tm̄ 8. Ph. t. c. 31. & 51. idem 1. de Gn̄atio. t. cō. 56.

Agēs nō ē agēs nisi pp aliquid.& iō q cōcedit cām agētē, dēt cōcedere cām finalem 1. Met. commē. 50.

Agēs debile qn̄ agit in mām magis passibilē, vr̄ eē mai' & manifesti' q̄ agēs forti' qd agit ī mām difficilis passibilitatis. Au. 2. d Gn̄a. aīa. ca. 1

ALBEDO ē forma cū qua nō cōiūgitur priuatio oīno: nigredo vero est forma cū qua cōiungit' priuatio albedinis. Et silr vr̄ in oībus contrarijs. Auer. 2. Phy. cōmē. 15. vide in contradictionibus.

Al-

Albedo non transfertᶜ ad nigredinē, nisi mediante aliquo medio. In aliquo igitᶜ trāsfertur mediante chiano, & in aliquo mediante charoppo. non. n. est necesse vt translatio in extremis sit super oīa media 2. de Aīa tex. commen. 105.

Albū sigñat albedinē, & recipiēs albedinē 1. phy. comm. 25. Et vide quō hoc sit intelligendū in 5. Metaph. com. 14. contra Aui. Et vide consimile in 12. Meta. com. 29.

Album fit ex nigro p se, sed ex non albo per accñs 5. Phy. com. 8. & 51

Albū aut nō albū dicimus, non quo oēs, sed quo pl'es, aut magis principales ptes h 3. 6. Phy. t. commē. 83.

Alchimistæ imaginantᶜ idē posse fieri ab arte & a nā, & hoc esse nō potest. quia cāæ artis & naturę, sunt cāæ diuersæ. Auer. in 1. de Gñatio. aīaliū. cap. 1. Vbi aduerte φ vr̄ negare artē alchimię, de qua tñ sub dubio loquutᵘ fuit ī 3. de aīa. c. 36

Alchimia est ars in qua est dubium an repiatur: & si repitur impoſſe est vt ipsius esse sit nāle: nā ars diminuitᶜ in assimilādo aliqd nāę. Ex dispu. Physi. in 1. disputatio.

Alchimię artē posse esse pōt elici ex his verbis Arist. 7. Met. tex. c. 29 & Auer. 3. de Aīa. cō. 18. vbi inqt.

» Artificialiū quarūdā māę hñt prīcipiū nāle, quo pñt moueri per se ad finē, quē intēdit ars, sicut est ars medicinę & agriculturæ, in quibᵘ ars iuuat nām: quorūdā vero materię non hñt tale principiū nāle, quo possint moueri ad finem intētum ab arte, neq; perfectum, neq; diminutū, nisi p artē tm̄: & talia solū ab arte fiūt, vt domᵘ: sed prima ab vtroq;. v3. a nā & ab arte, vt sanitas. Ex quo eliciᶜ alchimię artē posse eē, qa ē de artibᵘ iuuātibus nām ad talē trāsmutationē faciendā: sicut ē de medicīa & agricultura. Vid. p hoc diffusę q̄ scripsi ī speciali tra. quē feci d' drījs nāę & artis

Alcyonū vidi ī aquis, tutissimi ab aquis, maximā nō solū admirationē hñt, sed ēt sigñationē solertis & īgeniosæ naturę. The. 2. Ph. 80. vide p hoc 9. de Hist. aīalium ca. 14

Alcyōe excepta, auiū genᵘ pte plīma vere, ac ineūte æstate coit & parit: ipsa v̊o circa brumā parere solita est. quapropter quoties bruma existit, dies alcyonę appellātur 3. de Natura aīalium. cap. 9.

Alēs ē duplex 2. de Aīa. te. cō mē. 50.

Alexā. opinatᵘ ē φ sphęra stellarū fixarū nō ē ī loco. 4. Physi. com. 43.

Alex. dixit, φ nō oē corpᵘ ē ī loco eēntialr 1. Cœ. cō. 91. idē 4. Ph. cō. 45.

Alexā. dixit, φ motus circularis nō est in loco: & φ nō est translatio s̄.

Alexā. opinatus est φ prima simplicia sunt contraria fm formas, & non fm materiam 5. Physi. cō. 10.

Alexander inquit. Nō fuimus sustētati super sententiam Aristote. nisi quia inuenimᵘ ipsam minoris ambiguitatis inter alias, & remotiorē a contradictione 2. Cœ. com. 1. idē 12. Meta. commen. 18.

Alexāder prorsus arbitratus est omnia in tempore commutari. Themist. 6. Physi. commen. 56. contra quem Themist. ibi asserit dari momentaneas mutationes. Et idē vide a Themi. 6. Phy. 32. idem & habet Commen. ibidem.

Alexander & Auicenna concedunt φ corpora cœlestia habent finitā potentiam, & non acquirunt operationem æternam, nisi a potentia infinita, quæ mouet illa, secundo

Cœ.

Cœ.com.71:Idem 8.Ph. com.79. & in paraphr. 1.de Cœ.iuxta finē.

Alexander vt credimus & verè scimus fuit vnus de bonis expositoribus Arist.& pp famositatē istius viri apud modernos, nullus est sciens & perfectus apud eos,nisi qui est Alexandreus 3.de Aīa.commen.14.

Alexander aperte vr̄ dicere ꝙ naturalis considerat de substantia mobili,quærendo principia eius a primo philosopho, & ꝙ substātia immobilis est propria primæ philosophiæ.sed iam declarauimus ꝙ iste sermo non est verus.12.Met.cō.6.

Alexandri opō de intellectu fuit ꝙ nullus intellectus remanet nisi intellectus adeptus 12.Met com.17. & in 3.de Aīa cō.5.in prima parte digressionis. Alia tñ est opō Theophrasti & Them.& aliorum Peripateticorum de hoc:vt d.Commē. in prædictis locis.

Alices vñ causenč. vid. 3.Coll.ca.30

Alietas est aliqua relatio:&relatiua insimul existunt, in actu 2.de Aīa tex.commen.146.

Alijs quidem cōicatum est esse & viuere:ijs quidem clarius,ijs vero obscurius 1.Cœli tex.commen.100. idem in 2.Cœli commen.64.

Alimentum contrarium dr̄ esse 8. Phy.tex.commen.55.

Alimento nihil confert sonus, neq; color,neq; odor, sapor autē vnum tangibilium est 2.de Aīa t. cō.28.

Alimentum omne esse extrinsecus, hoc vere non dr̄,sed protinus vt in plantarum seminibus inest aliqd tale primum quod lacteum vocatur:sic ī aīalium materia extremū constitutionis alimentū est. Arist. in 2.de Gñatio.aīalium cap.4.

Alimentū vtile duplex, & duplex ēt excremētum,primū & nouissimū: ita excrementū aliud est primi alimenti aliud nouissimi. Vide in 1. de Gñatio.aīalium cap.18.

Aliquid esse non corpus dr̄ quatuor modis diuersis,s. de intellectu materiali,de præparatiōe exñte in materijs,de prima materia, & de formis abstractis 3.de Anima com.5

Aliqñ,est tempus determinatum p instans præcedens & instans posterius terminantia rem factam: & ēt est terminum per suam distantiā ab instanti præsenti.4. Physi. tex. com.123. & 124.& nota ꝙ ita est etiam respectu futuri.

Aliud ex alio fieri multifariam dr̄ 1.de Gñat.aīalium cap. 18.iuxta dimidium capl̄i.vbi dr̄.Aut.n.aliqd dr̄ fieri ex alio vt ex nocte diē: quia hoc post hoc: aut ex alio qd īsit,vt ex ligno scamnum:aliud vt ex cōtrario, vt sanum ex ęgro:aut vt ex efficiente,vt ex maledictis pugna. Vbi nō.ꝙ sunt quatuor modi vt bene pōderauit Auer.ī illo loco.

Allatio facit gñationē actualr̄,quia adducit & abducit gñans. 2. de Generatione tex.commen.55.

Allatio prima non est cā gñationis & corruptionis:sed quæ circa obliquum circulum s̄.tex.com.56.

Almeon crotoniates a Pithagoricis aut ipsi ab eo hunc sermonem susceperunt,ꝙ decem sunt principia fm correlationē dicta.v3. finitum & infinitum,par & impar,dextrū & sinistrum,vnum & multitudo, mas & fœmina, quiescens & motum,rectum,curuum,lux,tenebrę bonum,malum, altera parte longius & quadrangulare 1.Met.ca.

Aloes,non nisi a stomacho trahit 7 Colliget.cap.28.

Alpha-

Alteratio cōtrariorū coegit oēs credere quod oia corpa sunt cōposita 1. Ph.cō.51.& 83.aduersus Auicen. Vid cōsilīe 1.cœ.t.cō.20.& 8.Met. cō.12.Caueāt ergo ponētes formā corporeitatis perpetuā in materia.

Alteratio dr̄ cōiter & ꝓprie 4. Cœli commen.24.

Alteratio & gñatio differunt 1. de Gñatio.tex.commen.23.

Alteratio ſm̄ quā trāſmutat̄ ſubſtā tia alterati, vt̄ eē ꝓpria corpib⁹ quorū ſubæ admiſcent̄ potētiæ:& sūt corpa gñabilia & corruptibilia 2. c.d Sub.orb.idē 1.Cœ.t.c.20.&21

Alteratiōis paſſiuæ cā ē materia q̄ ē in potētia 8.Me.c.12.& 1.Cę.tex. com.20.&21.

Alunt̄ oīa viuentia ſiccis & hūidis, calidis,& frigidis 2.de aīa te.c 28.

AMARITVDO ſequitur complexionem calidam & ſiccam,& com plōnem frigidam, & ſiccam contra Gal.5.Colli. cap.27.Et in 2.de aīa cō.105.vbi ponit dr̄iam, nā ſapor amar⁹ qui ꝓcedit dulcē fit a frigiditate, vt in glandib⁹ & xilocarachis:ſed ſapor amarus, qui ſequit̄ dulcem fit a calore.

Amaritudo eſt in vltimitate contrarietatis nutrimēto aīalium,& ē cōtraria dulcedini pp ſiccitatē,&iō in aqua maris maioris, quia ē nimis ſalſa & multū amara, nō pōt viuere aliqd aīal 5.Coll.ca.27.

ANALOGVM, non dicit naturam vnam & eandem communem analogatis. Et vide cauſam in 7.diſputat.in ſol. vlti.dubij.Iſta etiā ē ſententia lucidiſſimi Them̄.in paraph.2. de aīa s̄.tex.commen.30.

Analogū mediat inter vniuocum & æquiuocū.ibid. Et 4.Met. com.2.

Analoga quæ dr̄ ſm̄ prius & poſterius, neceſſe eſt vt illud qd̄ eſt prius ſit cauſa poſterioris. Ex paraphraſi Metaph.tracta.4.columna 16.

Analogum apud Peripateticos non dicit vnam naturam communem analogatis, vt aſſerit Themiſt.ex intentione Ariſtote.in ſecundo de anima tex.commen.30. Idem elicit idem Themiſt. in tertio Phyſi. in tex.commen. 70. vbi Ariſtote. dicit, infinitum non idem eſſe in motu,in magnitudine, & tempore,tanquam vna quædam natura, ſed poſterius dicitur & prius. Vbi Themiſt.dicit. Sed ſcire licet,cum infinitum dicimus in magnitudine,tempore,motu,conſtare,non ita loquimur vt putemus īfinitum eſſe genus quoddam & communē ad naturam illorū,ſed ita vt eo ordinē quem res illę gerunt inter ſe, eodemq; ſint infinitudinem aſſequutæ. Hoc ēt elicitur ex intētiōe Auer.4.Ph.com.2.vbi reddēs cā3 difficultatis inueſtigandi definitionem loci.d.quia locus non inuenitur in omnibus corporib⁹ naturalibus dici vniuoce,ſed dr̄ mō dubitatiuo.i.multipl̄r: & ſcire quiditatiue hmōi entia eſt difficile,quia appropinquat ei quod non hēt naturam cōem. Vide ēt de ente & vno Auer.10.Meta.com.8.&in 12.Meta.cōmen.20.in calce commenti. vbi expreſſe dicit quod hoc nomē ens nō ſignat aliquam naturā cōem decem prædicamentis. Et ens apd̄ Ariſt.eſt analogū,vt p3.4.Meta.t. commen.2.dr̄.n. de entibus ſicut ſanum de ſanis.

Analogū ſi dicit vnā nām cōem analogum.

Anguium magnitudo in Africa mira,ita vt triremes euertāt,& boues abſumere credantur. 8.de Natura animalium.c.28.

Angues

Anima est fons & origo oĩum motuum. Themist. 1. de aĩa. tex. 2. Idē Auer. 2. de anima. cō. 37.

Anima si seipsam primo cognouerit bene ac plane vtiq; erit dignissima, cui de rebus alijs disputāti dissinientiq; fides habeatur. Them. 1. de anima. tex. 2.

Animam nōnulli multarū esse potētiarū rentur, sub vna tñ vniuersitate subiectoq; collocatam. alij partibus & membris multiplicibus dirimunt, quā & loco discludūt & disparant, queādmodùm Stoici fortasse & Plato. Themi. 1. de anima tex. commen. 7.

Anima a tribus sectis fuit diffinita, quidam. n. diffinierunt eā p motū, quidā pcognitionē, quidā vero p vtrunq;. 1. de anima. tex. com. 28.

Anima in quibusdā partibus nō mouet, neq; essentialiter neq; accñtaliter, ut in intelľu, ĩ q̃busdā aūt mouet accñtaľr nō essentiaľr. 1. de aĩa. cō. 66. Ex hoc collige de mente eius, animā intellectiuā non dare esse formaľr hoĩ. quia vȷ. impoſſe esset eam nō moueri accñtaliter.

Quod aĩa intellectiua nō det esse.

Anima aliquid melius esse aut antiquius impoſſe est, impossibilius autem adhuc intelľu: rōnabilissimū enim hunc esse nobilissimum & diuinū fm naturā. 1. de aĩa. tex. 82.

Intellẽ nō est imortalis aduersus Pomponaciū.

Videat ergo Pōponacius qūo intellectus in via Ari. mortalis eē possit, cū lōga sit dr̃ia inter aĩam & intelľm in via eius, vnde. 1. de aĩa reprehendit antiquos, qui nō distinxerunt inter animā & intellectum. Vnde bene verum est in via eius, ꝙ aĩa non pōt esse sine corpore, & ex consequenti est generabilis & corruptibilis, sicut & cęteræ formæ naturales. Dicit. n. Philosophus. 3. cœli. tex com. primi. omnes substātiæ naturales, aut corpora sunt, aut cū corporibus gñantur & corrūpunť. vnde. 2. de aĩa. tex. cō. 26. inquit. Et propter hoc bene opinanť quibus vř neq; sine corpore, esse, neq; corpus aliqđ aĩa: sed intelľus quatenus intelľus in via Peripateticorū dicit virtutē abstractam a corpore, vere ĩmaterialem & vere incorruptibilē. vñ. 2. de aĩa. tex. c. 21. postq̃ præmisit diuisionē illā in tex. cō. 18. videlicet. ꝙ aĩa ijs vř esse determinata vegetatiuo & sensitiuo, intellectiuo & motiuo: subdit. in te. cō. 19. vtrū aūt vnumquodq; sit aĩa, aut pars aĩæ. & si pars, vtrum sit separabile rōne solū, aut & loco, dubiū est. de quibusdam aūt non est difficile videre. Et postq̃ in. 20. tex. iam declarauit in quibus non erat difficile videre, an tales virtutes essent eedem subiecto, & plures in intentione: statim in tex. 21. inquit, continuando intentionem suā ad præcedentia. De intellectu aūt & pspectiua potentia nihil adhuc manifestum est: sed vř genus alterum esse animæ: & hoc solum contingere separari sicut perpetuū a corruptibili. vbi expresse colligitur intellectū esse virtutē abstractā, & incorruptibilem, & esse aliud genus animæ, à prædictis, quia est longe diuersum, sicut natura ĩmortalis a natura corruptibili, qđ Cōmen. bene ponderauit dicens, ꝙ si dicatur aĩa, erit fm æquiuocationem. Cōsimile scribit Cō. in. 2. de aĩa. cō. 32. Vbi Arist. d. in lr̃a. de intelľu aūt speculatiuo altera rō ē. d. Auer. ꝙ sermo de eo est, ita ꝙ sit extra illā naturā. Existimatur. n. ꝙ nō est aĩa, neq; pars aĩę, & ĩnuit nobilitatē & diuer-

uersitatē illius ad alias partes. Opinādū ē.n. q̄ ē de natura superiori naturæ aīe. Et ista est expō Them. Simplicij, Io. grāmatici: Auerrois, & oīum expositorū: & nullus vsq; ad ista tēpora legit illū textū p viā īterrogationis, sicut finxit iste bonus hō, q̄ Arist. mouet ibi qōnem de intelligētijs, non aīaduertit, q̄ illa particula [aūt] est nota cōtinuationis cū præcedētibus: quia sermo Arist. est ɔtinuus, & depēdet ex diuisione facta in tex. c. 18. & 19. & 20. vñ Ioā. grāma. ī principio libri de Gñatione, qui incipit. De Gñatione aūt & Corruptione, notat, q̄ ly aūt, dicit cōtinuationem cū fine. 4 libri de Cœlo & Mundo. De graui quidem & leui, & circa ipsa accñtia determinatū sit hoc mō. Et deinde sequitur principiū libri sequentis, de Gñatione aūt & Corruptiōe. Vbi igr̄ sermo ē cōtinuus cū p̄cedētibus, dicit cōtinuationē & nusq̄ legit in ijs casibus esse notā dubōnis, sicut finxit iste somniator. Vñ lucidissimus græcorū interpres The. inquit. De Intellu vero & ea vi, q̄ cogitat & cōmentatur nihil adhuc liquet, quid ꝓbandū sit aut sentiēdū. Vbi refert hoc ad intellūm, de quo. 3. de Aīa. inquit. De intellu vero per quem aīa intelligit & sapit. Amplius Arist. 3. de aīa. tex. cō. 4. talē intellūm dicit esse īmixtū, & laudat Anaxagorā de hoc: & dicit ip̄m eē simplicē, impassibilē & immortalē: vt patet 3 de Aīa. ista aūt verba nō pnt intelligi nisi de virtute, quę vere est īmaterialis. Nec valet glosa eius q̄ talia debēt intelligi sm quid primo, quāto v3 intellectus nō est passibilis, neq; corruptibilis, sicut sunt cæteræ virtutes aīe q̄ sunt organicæ. Nā tunc verba Ari. ī grauissima qōne & oīum desideratissima, aliud ꝑtenderēt, & aliud significarent: qđ non decet virū ingennū ac Philosophum. inquit. n. lucidissimus Them. in. 1. de Aīa. cap. 20. non est equū in altissimis philosophię qōnibus aliud sentire aliud dicere. Cum. n. semp digna hoīe res est, ne a mente verba dissentiant: tū id maxime in rebus obscuris & creperis obseruandum. cū ea q̄ suapte ingenio remota & cōdita videntur, verbis illustribus & q̄ maxime pōt declarantibus vē dicētur a tenebris. Amplius autē Arist. plerunq; dānat antiquos, & p̄cipue Pla. q̄ metaphoris vtebat, & abutebat terminis philosophicis. Tex. c. 22. Vñ ipse p̄cipit in 2. post. nō eē diffiniēdū p metaphoras, neq; disputādū. Et Cōm plerunq; dicit q̄ Arist. reprehendit Plat. aut quia male sensit, aut quia male docuit, vt est uidere 1. cœli. cō. 105. &. 106. de Gñatione mundi. & tertio cœli. tex. cō. 68. inquit. Quare si quis certe loqui voluerit, & nō ex transumptione rationes suscipere elemēti: ipsos auferentes videbit gñationem ex entibus. Sed īmorari in hoc amplius est superfluum. nam in libro nostro de intellectu plura ad hoc adduximus.

Anima præcedit elementa causalitate, & nobilitate: elementa aūt tēpore. 1. de anima. cōmen. 82.

Anima & intellectus sunt principia entium sm finem & formam: elementa aūt sm materiam, supra.

Anima videtur magis continere corpus, quàm corp⁹ aīam, 1. de anima tex. cō. 90. Vbi Auer. scribit in cō. q̄ aīa est magis digna vt sit causa copula-

copulationis corporis:& suæ vnitatis in numero, q̄ vt sit corpus causa copulationis aię. Oē.n. quod est vnū & cōtinuum, nō est p suam materiā, sed p suam formā: quod intellige principaliter, per alias authoritates, quæ dicunt materiā esse etiā cām vnitatis numeralis, dr.n.5.meta.tex.cōmē.12. vnū numero sunt quorū materia est vna. Ex pñti loco collige aperte ex mente Auer. esse, vnitatem numeralem intimius depēdere a forma q̄ a materia. Cuius oppositum tenuit Diuus Tho. & Egid. Romanus. Cōsimilē sententiam habet Cōmenta. 4. Phy. cō. 38.&.2.de Aīa.cō.7.&.8.&. 60. &. 3. Phy.c.60.& alibi frequenter. (Aduersus Diuū Th. & Egidiū.)

Aīa est vna fm subiectum, & plures fm virtutes.

Aīa in aīalib⁹ anulosis, & in plātis ē vna in actu, & plures potestate, & sunt plures numero in potētia, licet sint eiusdē spēi. primo de Aīa.cōm. 93.&.94. idem. 1.de Aīa. 19.&.20.

Animā ponere esse accñs est impolse fm φ dat nobis prīa cognitio naturalis. 2.de aīa.cō.2. Reddit aūt causam. opinamur.n. φ sūba est nobilior accñte, aīa aūt est nobilior oībus accñtibus existentibus hic.

Aīa nutritiua nunq̄ inuenit in aīalibus, nisi fm postremā perfectionē. 2.de Anima.tex.cō.5. idem.8.Phy. 20.&.3.de anima.44.&.59.

Animā ex motu diffinierunt Dem. Anaxa. forsitā ēt Plat. hi.n. arbitrabant φ id quod non mouetur, alia mouere non posset. 1. de Anima Themist. cap. 10.

Anima est actus corporis physici, habentis vitam in potentia. 2. de Aīa. tex.cōmen.4.&.6.&.7.

Aīa est perfectio corporis, fm qd per fectiones cōstituunt p materiā. ex. 2.de aīa.c.21. Dria.n. magna est inter aīam & intellectū apud Peripateticos, vt notaui superius.

Animæ definitio comprehendit oēs aīas, nō φ eiusdē spēi sint, sed quia ordinē quēpiā inuicē habeāt Alex. in paraph. de anima. cap.3.

Aīa est fons & origo oīum motuum fm Anax. Themi.1.de aīa cui non contradicit Arist. Nā Themi.ēt in principio libri de aīa, hoc idem asserit. inquit.n. Naturę vero & mūdi cōtemplatores, qui esse poterimus, si nobis ignorabitur ea natura, q̄ fons & initiū ē oīum motuū.

Anima est quo viuimus, & sentim⁹, & intelligimus. 1.2. de aīa.t.cō.24.

Animę potentię sunt vegetatiuū, sēsitiuū, appetitiuum, motiuum fm locū, & intelltiuū. 2.de aīa.t. cō.27.

Anima est cā corporis aīati in tripli ci gñe causæ. 2. de aīa.tex.cōm.36.

Anima & corpus, vtrūq; nō sūt nisi propter animatum. 2. de anima. commen. 37.

Animæ nutritiuæ actiones sūt tres, nutrire. augumentare, & gñare. 2. de aīa.cō.42.& tex.cōmen.47.

Animas plures in quolibet hoīe cōtineri deridiculū est, vt īquit Plato, tanq̄ troianū equū īsideant: sed singulas in singulis contineri, quę partibus tñ differētibus cōstēt. Them. 1.de aīa sup tex. 9. Ex quo patet falso imponi Plat. plures aīas esse ī vno hoīe, sed est vna aīa habēs plures partes in distinctis membris fm Plat. Et quia Plato & sequaces non fecerunt differentiam in modo loquendi inter partes aīæ & animā: inde emersit iste error. Vnde Gale. Plat. ī hoc & in alijs plerisq; sequutus: vt inquit in lib. de sequela vir- (Vnam tm̄ animā in uno hoīe fm Plat.)

tutum aīe ad corporis cōplexionē. Vide ēt Themi.1.ꝺ Aīa.ca.35.vbi recitat opinionē Plat. ī Timeo. Et Auer.in.1.de Aīa.super tex.com. 90.&.ſ.vbi Ariſt.impugnat in hoc ſenſu Plato. ꝙ poſuit aīam habere plures partes in diuerſis membris.

Anima eſt cā efficiens oēs motus tā veros q̄ exiſtimatos.2.de Aīa.cō. 37. Ex quo patet ſenſationē,cū ſit vnus ex motibus imaginatis,& intellectionē, effectiue eſſe ab aīa. & intelľu.de intelľu:patet. 3. de Aīa. cō.19.Vbi Auer.vult ꝙ intellectus materialis ſit paſſio & actio.licet.n. intelľus materialis vt moueť a phātaſmatibus & intelľu agēte ſit paſſiuus,quia recipit ſpeciem intelligibilē,tñ poſtea fit actiuus & productiuus intellectionis. De ſenſatione ēt tenendū eſt ꝙ ſenſatio, actio eſt ex parte aīæ, & paſſio ex parte corporis:& vř eſſe ſnīa Ariſt. in 7. Phy.tex.cō.12.vbi loquēs de ſenſibus.inquit.Actio.n. ipſorū motus eſt,patiente aliquid per corpus ſenſu.Nā cū obiectū moueat organū tunc virtus aīæ ſenſitiua fit productiua ſenſationis.licet igř ſenſus ponanť de virtutibus paſſiuis, hoc eſt quo ad receptionē ſpei,q̄ recipitur in organo in quo eſt virtus ſenſitiua. Sed ſenſus eſt qui informatus ſpe recepta in organo:in quo ſēſus exiſtit, fit productiuus ſenſationis. Vñ non eſt credendū in virtutibus aīæ ſenſitiuæ nullā eſſe actionem, quia iudicare de obiecto ſenſibili pertinet ad formā,& ex ꝯſequēti dicit agere,& nō pati. Vñ Cōmen.in 2. de Aīa. cō. 149. vbi loquitur de ſenſu cōi.inqt.ꝙ ſenſus cōis vt mouetur a ſenſibus exterioribus, hēt rōnem ſubti & recipiētis:ſed vt iudicat de illis ponendo cōuenientiā aut dřiam, ſic habet rōnem act⁹ & formæ.Vnde dicit, ꝙ iudiciū iſtius virtutis, magis eſt ſm ꝙ eſt act⁹, q̄ ſm ꝙ eſt potentia : quēadmodum motio eius paſſiua a ſenſibus, dignior eſt attribui ſibi ſm ꝙ eſt ſubiectū ř cipiēs. Eſt.n.vt vř, recipiēs ſm ſenſus,& agēs ſm iudicium.recipere.n.eſt aliud a iudicare illud. ſicut aūt ſe habet ſenſus cōis ad ſēſus exteriores,ſic ſenſus exterior ſe hēt ad ſenſibile extra. Sicut igitur ſenſus coīs eſt patiens vt moueť a ſenſibus & eſt agēs vt iudicat.ſic pariformiter ſenſus exterior vt moueť mediāte organo a ſenſibili, eſt patiens,vt vero elicit iudicium ſic eſt agēs : nō.n.eſt idem receptio cum iudicio,qa ſtat ꝙ ſit receptio in organo & ꝙ nō ſubſequať iudicium. Dicit.n. Philoſoph⁹ ī lib.ꝺ Sēſu & Sēſato ꝙ ad alia fortiter intēti dela ta ſub oculis nō videm⁹. Vñ nō eſt credēdū ꝙ ſēſus ſint ſolū patiētes: & nullo mō agētes. Nā Comē.2.de aīa.c.140.d.ꝙ ſēſibilia ſūt virtutes agētes, ſēſus aūt agētes & patiētes. Cōſiľe hř ibidē.cō.143. vbi pōderat dictū Philoſophi ī textu,aſſerētis ſēſū auditus eſſe aliquā ꝓportionē. inquit.n.&.d.ꝙ neceſſe eſt vt auditus ſit aliqua proportio,& nō. d.ꝓportio ſimpľr,qa exiſtimať ꝙ iſta ꝓportio,q̄uis ſit in ca.re ľonis, tñ eſt proportio agēs:& ꝓportiōes in eo ꝙ ꝓportiones nō ſū t agētes. ſed ī eo ꝙ qualitates. Senſus igř ſūt vľ numeranť ī reľone vno mō,& ī qualitate alio mō. Et nota bñ hoc: quia pauci potuerūt intelligere.

Cap. de odoribus verſus finem.

Animæ virtutes quædam ſunt actiuę & quædā paſſiuæ, & iſta eſt prima dřiarū eay.2.de Anima.cō.52.

Anima

Anima plurimũ tẽpus prçfuit in deceptione & ignorãtia. 2. de aĩa. te. cõ. 150. Vbi lucidissim⁹ Them. ait. ꝙ ea q̃ nouimus portione minima cõtinentur: si collata cõparataque ijs fuerint, quæ ignoramus.

Anima est locus spẽrum, nõ tota, sed itellectiua. 3. de Aĩa. t. cõ. 6. Them. ẽt. d. de sẽsitiua. & vide quõ aĩa dr̃ locus, nõ sicut ille qui nos ambit: sed pro quanto anima quodãmodo fit illa quæ intelligit & sentit.

Anima sensibilis est qualitas existẽs in cõplexione addita complexioni 3. de Aĩa. cõmen. 6. vbi per qualitatem intelligas formam.

Anima est vnũ entiũ naturalium: & consideratio de anima est cõsideratio naturalis. 3. de anima. cõ. 17.

Anima concupiscibilis, per eandem virtutẽ prosequitur & fugit. 3. de anima. tex. cõ. 29.

Aĩa nequaq̃ sine phãtasmate intelligit. 3. de aĩa. tex. cõmen. 30.

Anima est quodãmõ oĩa ea, q̃ sunt. 3. de Aĩa. tex. cõ. 37. Vide pro hoc pulchre Alex. in paraphrasi de Aĩa in cap. vbi declarat quõ aĩa est oẽs res, & inquit. ponderans ly quodãmodo, ꝙ aĩa nõ simpl'r idẽ est, sed solũ quatenus excipit rerum spẽs: quæ res ipsæ quodãmõ sunt, quum per easdem spẽs aĩa id sortiatur vt sit. Neq; vero coaceruatas sit̃ res aĩam ob id esse cõcesseris: sed quia singulatim cuicunq; rei aĩa se se similẽ præstat̃ põt: ea ratione res oẽs quadãtenus & est & fit. Et intelligitur nõ de oĩ aĩa, sed de perfecta & absoluta (vt inquit) quæ præter sẽsum, intellectum etiam obtinet.

Animæ partes qudãmõ infinitæ eẽ videntur, 3. de Aĩa tex. cõ. 41.

Anima concupiscibilis mouet ad rẽ, quæ est in actu voluptuosa: anima aũt rõnalis multoties prohibet, & hoc quia respicit nouissimum futurũ, sed anima concupiscibilis nõ inspicit contristationem contingentem in futuro. 3. de anima. cõ. 53. & habetur ex tex.

Anima sensibilis impedit in maiori parte itellectum. 3. de aĩa. cõ. 61. & 2. de anima. cõmen. 151.

Anima recipit formas contrarioꝝ in simul: & hoc nõ solũ inuenitur in anima, verumetiam in medio. Apparet. n. ꝙ per eandem partẽ aeris videns, recipit cõtraria. s. albũ & nigrum. 6. Meta. cõmen. vltimo.

Anima est vna in subõ & multa fm virtutes, & iõ qñ vtit' vna virtute debilitat' in vsu alterius virtutis. v. g. qñ vtetur cõprehensione extrinseca, debilitatur in cõprehẽsione intrinseca. Cõmen. in. cõ. libri de diuinatione secundum quietem.

Anima brutalis qñ desideraverit aliquã rẽ, inata est facere similitudinem foꝝ illi⁹ rei desideratæ in illa dispõne desiderata, & pñtare idolũ illius rei: & iõ q, desiderat mulieres vr̃ coire, & hñs siti' vr̃ bibe'. s. iuxta finẽ.

Animę corpoꝝ cœlestiũ nõ sunt formæ in materijs. s. quæ in materia acquirãt æternitatẽ ex formis ĩmaterialibus, vt dicunt incipiẽtes philosophari'. Contingeret. n. vt illud qd nõ hẽt naturã essendi æternum acquirat ęternitatem ab alio, quod est impoẽ. 1. c. de Substan. orbis.

Anima cœli nõ est abstracta a corpore suo: & cũ hoc separata est ab ipso inquantũ ipsum non indiget ipsa, quia est permanens per se, sicut est dispositio in aĩalibus cũ virtutibus naturalibus, & oportet vt illa anima sit in eo. nã oẽ motũ' ex

Cōtra ponētes intelligētiā esse formā perficiens orbē formaliter.

se, mouet per virtutē existētem in eo. de Substan. orbis, cap. 4. Et ex hoc loco patet, q̄ intelligentia nō est forma, formalr perficiens orbē: vt dixerūt nōnulli: sed est fora separata dans sibi motū & appetitū. & iō Alex. ī Paraphrasi de aīa. d. q̄ intelligētia ęquiuoce dr esse forma respectu cœli, & aīa rspectu corpis.

Anima fm veritatē nō attribuit cor poribus cœlestibus, nisi æquiuocę. Ex lib. destru. disp. 13. in solutione primi dub.

Animā additā esse formis cōplexionalibus manifestū est. 7. meta. cō. 31. Cōsire. 3. de aīa. cō. 5. ɔtra. Alc. vbi. d. Et magis inopinabile de opi » nione Alex. est hoc qd̄ dixit, q̄ pri- » mæ pparationes ad intellecta & ad » alias postremas pfectiones de aīa, » sunt res pfecte a cōplexiōne, nō vir » tutes factę a motore extrinseco, vt » est famosū ex opinione Arist. & oī- » um Peripatet. Ista. n. opinio, si est » fm quod nos intelleximus est fal- » sa. a suba. n. elemētorꝶ & a natura eorū nō pōt fieri virtus distinguēs aut cōprehēsiua, q̄ si esset posse vt a natura eorum, & sine extrinseco motore fierent tales virtutes, tūc esset posse vt extrema perfectio q̄ est intella, esset aliquod factū a suba eorꝶ, vt color & sapor fiunt. Et ista opīo est silis opīoni negātiū causas agentes, & nō concedentiū nisi cās materiales tm̄. Et sunt illi q dicūt casum. Vbi aduerte q̄ vt scribit Cōmen. in 3. de aīa. cō. 6. Oīs virt⁹ existēs in corpore cōposito, aut attribuitur primis qualitatibus. s. for mę cōplexionis, aut erit virtus existēs in forma complexionali. Vbi p virtutē attributā primis qualitatibus, intelligas formas elementarias: q̄ fm sn̄iam Philosophi in 2. de gnatione, resultāt ex cōbinationibus quatuor qualitatū primarū, vt patet. ibi in tex. cōm. 16. Et scias q̄ forma mixti perfecti est superaddita formis elementariis, & distincta ab eis, alioquī nō esset mixtio nisi ad sensum: vt patet ex fine primi de gnatione. Et est aperta sn̄ia Auer. 7. met. cōm. 60. Et in 3. cœli. cō. 67. & 1. de aīa. cō. 77. vbi. d. q̄ essentię rerum superadditæ sunt elemētis. Idē. 1. Meta. cō. 12. Et multo magis aīa est forma superaddita, & distincta a formis elemētorum. sicut patet in 2. de aīa contra Emped. & antiquos. tex. cō 41. & infra.

Animæ sunt aliæ virtutes pręter formas cōplexionales. Auer. 2. Collig. cap. 7. idē. 3. de aīa. cōm. 5. & . 6.

Animæ esse, & anima idē, & circulo esse, & circulus. 7. Metaphy. t. c. 35.

Animā dicere esse aīal, est falsum & q̄ est aīatū, est verum. 7. Meta tex. cō. 36. quod q̄uo sit intelligēdum. vide ibidem in cōmen. 21.

Anima est quædam suba prima: corpus vero materia. 7. Met. te. cō. 39.

Vbi nota p primam substātiā intellexisse formā, & nō substantiam cōpositam singularē, que sumpsit in pdicamētis, quandoq; ēt prima substantia accipitur pro suba abstracta. vt, 7. Met. tex. cō. 41. vbi dr̄ q̄ in quibusdā idem est quodquid est cū eo cuius est quodquidest, vt in primis substantiis.

Anima dupliciter dr̄, alij nāq; vt animā. alii uero vt totū. 7. Met t. c. 39.

Anima quia est existens in alio, non habet perfectam diffinitionem. 7. Meta. tex. cōm. 40.

Animā & corpus asserentes esse duo diuersa: nō possunt assignare causam

sum, quæ sit cã ligaměti animæ cũ corpore, sed qui ponit ꝙ aĩa est per fectio corporis, & ꝙ nõ existit corpus sine aĩa, non sunt apud ipsum duo diuersa. 8. Meta. tex. cõ. 16.

Anima ita se hēt ad corpus sicut figura ad cuprũ, & albedo ad superficiē. oĩa. n. sunt perfectiones & formę subiecti. 8 Meta. cõ. 16. Ex quo colligitur ꝙ cũ aĩa intellectiua fm Arist. & Auer. 2. de aĩa. tex. cõ. 21. sit aliud genus aĩe, & Auer. in. cõ. dicat ꝙ rectius est vt sit non aĩa, qđ nõ est forma formaliter perficiens ꝑ inherentiam ipsum corpus, sicut multi ex mēte Auer. dicere voluerunt, vt defenderēt vnitatem, ĩmo fatuitatem intellꝰus eius. Aĩa. n. proprie est quæ ita se habet ad corpus, sicut albedo ad supficiem: &. 2. de aĩa tex. cõ. 26. bene dixerũt quicunque dixerũt aĩam nõ eē corpus, neque sine corpoř esse. Manifeste aũt in. 3. de aĩa intellꝰus nullius corpis actus esse asseritur. licet fm fidē & veritatē ego teneā aĩam intellectiuã esse formam substãtialē hoĩs & multiplicatã, atq; ĩmortalē. Vide ĩ cõtradictionibus nuper editis.

Anima cũ corpore sunt vnũ, sicut dicimus ꝙ prima materia cum forã sunt vnũ. 8. Meta. tex. cõ. vlt.

Anima non proprie disponitur per sciam, nisi qñ fuerit sciens in actu, & maxime qñ fuerit in sua vltima perfectione. s. qñ vtitur scientia. 9. Meta. cõmen. 16.

Aĩas esse separatas a materia: vtrũ sit opinio cõcessa a Phis. Vide in lib. destr. disp. pria. in soſone. 7. dubij.

Anima vere ē similis luci, quia sicut lux diuidiť diuisione corporum lucentium, sic est de aĩa cum corporibus. Ex libro Destru. Dispu. prima in solutione octaui dubij.

Animæ ĩnouatio est relatiua, & nullus sapiētum dixit aliter nisi Auic. supra in solutione. 22. dubij.

Anima inter cæteras forãs materiales purior inuenitur, & maxime intellꝰus. s. aĩa intellꝰiua, đ; qua fuit maximũ dubium apud Philosophos vtrũ esset de materialibus formis. Ex dispu. 10. in soſone. 2. dubij.

Anima rõnalis qũo intelligiť ex duplici natura esse cõposita ĩdiuidua & diuidua, vide Themist. 1. de aĩa. cap. 12. sup tex. 26. vbi pertractat opinionē Thimei, dicētis aĩam eē cõpositã ex eodē & diuerso. d. eñ. hoc eē silitudinē & nõ vere, ꝑ hoc facit authoritas Auer. đ duplici medio fm cõpõnē, & fm comparationē. 4. Cœli. cõ. 26. sic ēt. d. The. cũ dr aĩam ex duplici natura cõstare, id ita accipiēdũ est, vt rõnabilis aĩę natura, minoris esse q̃ intellꝰus, & pluris q̃ irrõnabiles potentiæ iudicentur: cũ vtroq; tñ cognationem quandã hře, qualē ferè mixta & cõposita cũ his ex quibus formãtur.

Animæ sermo est multũ profundꝰ: & iõ deus appropriauit eũ hoĩbus sapientibus, & multũ profundis in scia. Ex disputationibus physicis. dispu. 2. in soſ. 7. dubij. Et ē authoritas Philosophi. 1. de aĩa. t. cõm. 4.

Aĩę cõtēplatio naturali scię cõuenit, cũ aĩa sit vltima forã aĩaliũ. Ex 1. de partibus aĩaliũ.

Aĩam ignē eē arbitrari, sīſe ēac si serrã aut asciã fabrũ, aut artē fabrilē eē idē arbitreris: qa opꝰ nõ nisi ĩçētis ijs effici põt. Ex. 2. de ptibꝰ. ca. 7.

Aĩa est corpore melior, aĩatum inanimato pstat pp animam: & esse q̃ non esse, & viuere quã non viuerē. melius est. Arist. in principio scđi

 de

de generatione aīalium. Quod & diuus Augustin. confirmat primo de trini. Viuētia nō viuētibus, existentia nō existētibus, beata miseris præferēda esse iudicamus.

Anima sensualis & intellectualis, potentia prius hrī q̄ actu necesse est. Arist. 2. de gñatione aīaliū. cap. 3.

Animę vegetabilis facultas seu virt' in aīalibus & plantis, ex alimēto efficit incrementū, vtēdo caliditate & frigiditate quasi instrīs. mot'. n. in his, consistit, & rōne aliqua vnūquodq; efficitur. supra cap. 4. vide in contradictionibus.

Anima quodāmodo sunt oīa plena. Arist. in. 3. de gene. aīa. cap. 2. Vbi declarat qūo calor viuificus est in aere, aqua, & terra, oīa aīata gñans, hoc ēt sentit Auer. in. 12. Met. cō. 18. Vbi scribit, calor solis & stellarū diffusus in aere & aqua, gñat aīalia ex materia putri, & oīa sine semine nata. Vide in contradictionibus.

Animę propriæ dicunt, quæ sunt organicæ, & nō sunt virtutes naturales: quod si medici appellāt eas naturales, largo mō, hoc esset veritas si ipsi crederēt φ ipsa est, sm relatiōnē, aut sm operationē: sed si ipsi credūt φ ipsa in sui essentia sit virtus propria solū, istud est error. 2. Colli. cap. 7. Ex hoc scire potes, φ est drīa magna valde inter aīam & intellectum. hoc. n. est in quo taxat Arist. antiquos, vt Democ. & alios, qui nō distinxerunt inter intellectū & aīam: & ex hoc fundamento patet solutio magni Achillis illius Pōponacij super ratione illa, in primo de anima fundata, in text. cō. 12. vt alibi notaui diffusius.

Anima nutritiua, quæ est in embrione præparata est recipeř aīam sensibilē, & stat cū ea loco formæ & finis: & nutritiua est ei loco materię. Auer. sñia in 2. Colliget. c. ij. de iuuamentis mēbrorū officialium deseruientium sensui in gñali. Et aduerte φ ista est sñia oīum Perip. Vñ lucidissimus Them. in 3. de anima. cap. 27. scribit. Sane ordo nāę & processus hic est, vt respectu īferiorū supioribus vtať vice forarū: respectu superiorū īferioribus loco materię. Et ex hoc bene intelligere poteris frater mi, qūo semp viu' cōposui, vna solūmō est substātialis fora: vt alias notaui tibi in Theorematib'. & ex isto fundamēto mirabiles qōnes soluuntur ī scīa naturali. Et pondera & obliuioni nō tradas hoc. Notandū

Animā asserentes terreri p humorē melācum nigrū, sicut terreť hō in obscuro, dicūt in hoc verba cātionū: qa aliqua lęsio nō aduenit aīæ in obscuro nisi priuatio sensati sensui visibili: quia nō videt aīa ī corpore, vt possit dici, quia sentiat terrorē nigredinis. Et magis fedū est dicere vt videat extra, quia aīa nō est intra, nec extra. 3. Collig. c. 40. quod est de accīntibus triū virtutū.

Animæ habitus sequuntur corporis complexionem. supra.

Animæ affectiones maiorē affinitatē hñt cū corpore q̄ sensationes. Dicit. n. Them. 1. de Aīa. neq;. n. corpus tāq̄ instrm machinamentūq; affectionū: ast qualia sūt sensibiliū viriū sua organa, & intermunia sētiēdi. sed maior qdā affinitas ē corpori cū pturbationib' aī, q̄ sensib' cū instrīs. Et reddit cām. hęc. n. si lacessita, pauloq; affecta fuerit, minus sētiēdi legitimū abrūpunt & īpediūt: corpis aūt mala pmixtio

non

non impedit affectiones, sed promouet potiusatq; exhaurit. Ex hoc nota animam magis esse abstractam in sentiendo quã in appetendo: & virtutes concupiscibiles sunt magis immersæ materiæ quã virtutes cognitiuæ.

Animæ essentiam non cõstitui per modum.probatur.1.de Anima.t. cõ.43.&.44.& vide ibi Themi.

Anima,cœlesti quadam natura particeps est.nam apud Platonem vehiculum illud rarum ac splendidũ nihil aliud quã ingenium e quo animus cõstet ostendit. Apud Ari. quoq; naturam quandam aĩæ tributam inuenias, quæ quinto corpori proportione respondeat. quã & ad omnes animalium animas p tinere censuit.Them.1.de Ani.ca. 20. Vbi aduerte Platonem triplex animæ vehiculum dedisse, vt refert Proculus in Thimæo,& etiã Simplicius in.1.de Aĩa. videlicet sensibile,phãtasticum,& æthereũ. Arist.autem opinionem require in.2.de Gene.Animal.ca.3. vbi in
" quit.Inest enim ĩ semine omnium
" quod facit vt fęcunda sint semina.
" videlicet quod calor vocatur, idq; non ignis, non talis facultas aliqua est,sed spiritus qui in semine, spumosoq; corpore continetur,& natura quæ in eo spiritu est proportione respondens elemento stellarum. Et aduerte ꝙ talis natura, quæ est in spiritu gignitiuo inclusõ in semine, est virtus informatiua,quæ est a decidente semen & a sole. ingenitis vero ex materia putri,talis virtus est a sole tantum: vt.d. Auer.in.12.Meta.com.13.in calce commenti.

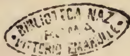
Animam magnitudinem aut corp⁹ eẽ,impugnatur.1. de Anima. tex. com.47.contra Timæum. & vide ibi lucidissimum Themi.

Animam non esse armoniam corporis destruitur variis rationibus ab Arist.& Platone. Themi.1.de Anima.te.cõ.54.& infra. Et est in Themi.ca.23. vbi multas rationes adducit, ꝙ non addunt ibi ab Ari.

Animæ diffinitio data ab Arist.nõ fuit data pro anima illa vnica singulari,quæ tam longe abest a corpore,sed ad perfectionem iſtam, quæ organicis corporibus, ab illa sua singulis corporibus tribuitur. Them.1.de Aĩa.ca.24. Vbi tenet dari animam mundi,a qua proueniunt animæ singularium animalium.quã (vt asserit) manifestant animalia sponte nascentia ex materia putri. Vide tñ impugnationem ab Auer.7.Met.cõ.31.&.12.Met. commen.13.&.18.

Anima quæ vitam vegetabilem pręstat,& quæ iracundiam & cupiditates continet, non põt intelligi qua rõne seorsum a corpore maneat. nam ea quæ princeps est, & quæ intellectus vocatur,forte potest ab iuncta defendi,quæ vim intelligẽdi animæ inijciat & influat. At reliquas naturas inherere, & quodãmodo intexi corporibus necesse ẽ, si præstare vires & actiones suas debeat. Them.1.de Aĩa,ca 24. Nota qſio potest in via Peripateticorum tueri per principium separatum hominem intelligere, qđ tamẽ apud multos latinorum ne dũ difficile: sed impossibile visum est.

Anima non irascitur neq; gaudet, sed animalia.1. de Anima.tex.cõ. 63. Vbi aduerte ꝙ Themi.inq̃t. ꝙ anima ita se habet in hoc,sicut gladius

gladius qui incidit per aciẽ,& sphe ra voluitur per figuram, non tamen incidit acies, nec figura voluitur. ita homo irascitur per animã, non tamen anima hominis irascitur. Et ibi vide pulchram differentiam inter animam & accidentia, quia (vt inquit) globus neq; seipsum quærit, neq; simul diuersis cõuersionibus agi põt. gladius quoq; neq; per se incidit, neq; multas simul ac varias cæsuras exercet: & anima ipsa est fons motus, ipsa præbet initium, ipsa ꝓcurat, ipsa se de motu vno ad alium refert, ipsa per se hanc transitionem facit non in tempore, sed momento: vt visio a cãdidis ad nigra, ab his ad rubida, a quibus ad viridia confertur. Est etiam alia differentia quam Themistius vt notam omisit, quia anima facit hoc aliquid, sed accidentia quale solum.

Anima videt̃ solo motu locali mouere animal. 1. de Aĩa. t. cõ. 83. qd̃ sm̃ Auer. est ex opinione antiquorum, sm̃ Themi. vero intelligitur etiam sm̃ Arist. nam solius motus localis anima videt̃ eẽ dux & princeps, nam in cæteris motibus tota ratio non transfertur ad animam. nam exteriora ad hoc suum habẽt momentum, ad sensum sensibilia, ad nutritionẽ auctionẽq; alimẽta.

Anima ẽ vna subiecto, quæ se tamẽ multis viribus spargit: sicut pomũ quod subiecto vnum est, varias tamen & diuersas obtinet qualitates. 1. de Anima Themi. & Auer. tex. commen. 92.

Animam intellectiuam cum Plato & Aristo. vidissent vim quandam immortalem habere, cæteras vero caducas atq; mortales: alter in prima hominis cõstitutione rõnabilẽ idest mentis optimam portionem in proprium habitaculũ condidit. Alteri extrinsecus accedere visa ẽ. Themi. 1. de Aĩa. ca. 35. quod ideo dicit, quia Plato in Timæo collocauit partem intellectualem in cerebro, appetitiuam vero in corde, irascibilẽ in iecore. Aristo. vero in 2. de Generatio. Aĩalium, mentem deforis accedere opinatus est, quæ nullius organi corporei actus est.

Animam nõ habere partes in diuersis membris existentes impugnat̃ contra Platonem in. 1. de Anima a tex. c. 90. vsq; ad finem primi lib.

Anima cognoscimus animal & cadauer, vtpote per quam & adsit & absit animantibus vita. Themi. 2. de Anima. ca. 3. Rectum enim vt dicit̃ 1. de Aĩa, est iudex sui & obliq.

Anima, neq; cadaueris, neq; seminis perfectio est alterum, quia desiit viuere, alterum vero quia nondum in vitam promotum est. Item alterum non põt amplius vitam habere: alterũ põt quidem, sed nondũ habet: põt vero quia fieri organũ potest, & vitam accipere. Themi. 2. de Anima. ca. 6.

Anima, vtraq; perfectione describitur, sed prima diffusius. Themi. 2. de Anima. ca. 6.

Anima est forma formarũ: nec propterea omnia esse dr̃ quia formas omnium cognitione cõplectitur: sed etiam ppea ꝙ materiæ formas exhibet, & vultus imponit. Ipsa. n. est anima quæ materiam rudem significatione & impressione formarum insignit. Nam & viuacitas omnis & vigor qui plurimus in materia cernitur, ab aĩa videtur ortum habere, atque hoc in aĩalibus quidem

quidem conspicuum incontrouersumq; est: sed in plantis & elementis obscurius. Themi. 3. de Anima. cap. 52. hanc authoritatem allegat Commenta. 7. Meta. comm. 31. Et considera φ positio Auicen. ponẽtis colchodeam, seu datricem formarum, hinc sumpsit originem.

Animæ diuisio secũdum Platonem erat secundum partes, locis & inter capedinibus differentes. sed secundum Aristo. est per potestates, sola diffinitione & ratione distantes, vt est diuisio pomi in cãdorem, odorem, & dulcorem, Themistii sententia in. 3. de Anima. cap. 56. & idem habet ipse in. 1. de Anima. cap. 3. idem Commentator. 1. de Anima. commento. 89.

Anima de qua agit Aristot. in libris de Anima, est quæcunq; versatur in corpore, quod generatur & interit. Alexan. in principio enarrationis de anima. Hinc patet error eorum qui volunt diffinitionem datam de anima competere intelligentiæ mouenti orbem. Vide etiã contra istam opinionem illorum Themi. in. 1. de Anima. cap. 20. cõtra illos qui volebant animæ diffinitionem competere animæ mundi. Item nota ex Themistio ex. 2. de Anima. ca. 5. vbi vult corpus organicum positum in diffinitione animæ eẽ corpus quod generatur & interit, cui ad vitam cibi præsidio sit opus. Idem notat Simplicius ibi & Ammonius & omnes qui sapiunt. Idem expresse notat Alexã. ibidem in illo capite vbi agit quot & quæ sint animæ. vbi vult talem animæ diffinitionem solis animabus quæ generantur & corrumpũtur competere & ibi expresse dicit Alex. φ anima deorũ si anima dicenda est per rationis cognomen anima nuncupari potest.

Anima corpus non est: sed aliquid corporis. Ari. 2. de Anima. t. c. 26. Vbi aduerte φ cum pluribus modis aliquid eẽ in alio dicatur, vt patet ex. 4. Phy. t. cõ. 23. Anima nullo illorum modorum in corpore dicitur nisi eo modo quo forma esse dicit' in materia. Et vide super hoc Alex. pulchre ĩ sua paraph. de Anima. cap. 3. vbi probat animam eẽ formam corporis. Et ibi nota quia Aristo. ipsam in. 2. de Aĩa enthelechiã appellat eo: quia: vt inquit, ei' causa sit vt ea res cui' est in fine ac perfectione consistat.

Anima non est actus corporis, sicut nauta nauis. Alex. in paraphra. de Anima. ca. 5. vbi probat φ nullum ex simplicibus corporibus sit anima. cogita de anima intellectiua secundum viam Auer. & Themi.

Animam Stoici spũm quendam ex igne & aere compositum faciunt. Itẽq; Epicurei, qui ex quibusdam corporibus inter se differentibus animam cõpositam faciunt. Alex. in paraphra. de Anima. ca. 7.

Animæ ptãtes plures esse & finitas. Vide pro hoc Alex. pulchre in sua paraph. de Aĩa. c. 8. vbi agit de partibus animæ. Et ibi nota rõnes contra illos qui asserunt aĩam fm quamlibet potestatem esse in qualibet parte corporis: licet non operetur in qualibet, ꝑpter organi defectum. Quam opinionem nititur defendere Ioã. Gadauensis. q. 7. in 2. de Anima & male. Cõtra opinionẽ Io. de Gandauo.

Anima animalium non est similiũ partium, sicut aĩa stirpiũ. Alex. supra ca. 10. vbi reddit cãm ꝑ quid partes

partes plantarum decisæ viuunt: non autem animalium.

Animæ potestates diximus vegetatiuum, sensitiuum, appetitiuum, motiuum secundum locum, cogitatiuū. Arist. in. 2. de Anima tex. com. 27.

Vbi aduerte quod, textus græcus habet dianoiticon, vbi cōiter interpretes transtulerunt intellectiuū, sed vere cogitatiuum dicitur, nam diania est in parte sensitiua, vt notat Simplicius in. 2. de Anima. in expositione tex. 29. vbi Philosophus dicit quod, quibusdam autē inest cogitatiuū & intellectus. vnde aīaduerte quod inter potentias aīæ quæ simul sunt in eadem essentia coniunctæ, intellectus particularis qui dicitur passiuus 3. de Aīa, coniungitur in hoīe cū aliis potentiis minus perfectis, quia in mortalibus vbi inuenitur potētia perfecta, ibi etiam inuenitur imperfecta. sed intellectus per quem homo vbiter discurrit est abstractus & deforis accedit: & iste non est de potentiis illius aīæ, a qua emanant aliæ potentiæ, quare ille videtur esse aliud genus aīæ, & hoc solum contingere separari sicut perpetuum a corruptibili. Vnde etiam in. 2. de Anima tex. cō. 18. Anima his videtur esse determinata seu definita, vegetatiuo sensitiuo, dianoitico, & motu, vbi per dianoiticum intelligit cogitationem. inquit enim lucidissimus Themi. in commen. super libro de Memoria & Reminiscentia. lib. 2. ca. 14. dianoea nihil aliud est quā cum imaginatione actio intellectus coniuncta. Vnde nota bñ hoc: quia multi sūt grauiter decepti in hoc. & Petrus ille Pomponacius est vnus de illis, in libro suo de animæ mortalitate. Et hoc notat Cōmen. in. 2. de Anima. commē. 20. & 21. qui vult Aris. soluere illas duas qōnes, quarum vna fuit, vtrum potentiæ aīæ sint diuisæ secundum magnitudinem. secunda autem erat, vtrum omnes sint aīa aut partes & potentiæ aīæ. Et soluta prima in tex. cō. 20. secunda soluitur in. 21. & 22. Nam de intellectu & perspectiua potentia Aristot. d. quod nihil adhuc » manifestum est, sed videtur esse a- » liud genus animæ, & illud solum » contingere separari sicut perpetuū a corruptibili. Et ibi notat Comē. quod intellectus secundum Aristo. per quem homo speculatur & cogitat, nō est anima nec potētia animæ, reliquæ autem virtutes aīæ manifestū est quod sunt potentiæ animæ & inseparabiles. Idem habet infra tex. cōm. 31. vbi Aris. d. enumeratis omnibus virtutibus animæ, & dixerat quod vbi sunt perfectiores, sunt et imperfectiores in mortalibus, & non econtra. Tandem excipit a numero potentiarum animæ intellectum speculatiuum. inquit enim. De intellectu speculatiuo alia ratio est. vbi lucidissimus Themi. notat, mentem » qua cogitamus & sapimus non mi- » re cōem rōnem cum aliis virtuti- » bus. neq; enim potētia aut pars a- » nimæ esse pōt vt cæteræ, sed substātia quædam, intelligitur longe præclarior, melior, pulchrior, quæ tamen in naturam inferiorem ignobilioremq; se inserta receptaq; sit.

Vbi nota contra illos, qui ponunt intellectum esse potentiam animę, & de secunda specie qualitatis, & non esse substantiam. Vtrunq; n. secundum Peripateticos falsum est, quia neq; anima, neq; potentia animę est,

est, sed est superior natura quã sit anima, sicut anima est supra naturam, sic intellectus supra animam, & deus supra intellectum apud Peripateticos. nec etiam qualitas est, sed substantia. Vnde omnes expositores excepto Alex. & Peripateticis antiquis notant istud.

Anima proprie corpus mouere nõ dicitur. Alex. in paraphra. de Aïa, in cap. de impulsu & virtute impulsoria. vide in contradictionib.

Animæ principat⁹ fm omnes sui potestates, in corde est, vel in proportionali cordi. Arist. in. 3. de Partitibus Aïalium. c. de corde & Alex. diffuse in paraph. de Aïa cap. vlti.

Animam hominis in puerili ætate nihil a beluarum aïa differre prope dixerim. Aristo. in 8. de natura Animalium. cap. 1. Facit pro tenentibus animam hoïs esse mortalem. Sed tu dic, ꝙ isti non faciunt dñam apud Aristo. inter animam & intellectum. & hoc est maximus error vt alibi notaui.

Anima sensibilis non est nisi ad qualitates. 3. Colliget. ca. 31.

Supra in digressiõe cõtra Põponaciũ.

Animatũ fere equiuoce dr̃ de istis q̃ sunt hic, & de superioribus. 2. Cœli. com. 60. & 71.

Animatum nobilius est inanimato necessario. 2. Cœli. cõ. 61. & textu.

Animata quædam & sentientia non mouentur localiter, vt spongia maris. 1. de Anima, cõmẽ. 83. &. 2. de Anima. com. 16.

Animatorum semper in eo qđ consequens est, in potentia est id quod prius est: vt in figuris trigonũ in tetragono. 2. de Anima. t. & c. 31.

Animatum corpus ex aere aut aqua constare impossibile est. 2. de Anima. tex. com. 111. Idem. 4. Metheorum. tex. cõ. 29. & 2. de Generatione. tex. com. 50.

Animatorum nobilissimum nõ potest inanimatum esse, neq; æternũ potest vilius esse corruptibili. auctoritate Alex. in paraphrasi Meta. Auer. tract. 4. Colli. 3.

Animatũ differt ab inanimato sensu & motu. 1. de Anima tex. com. 19. idem. 2. de Anima. 16. quo ad sensum, & 2. de Anim. 14. quo ad motum.

Animata alterantur alteratione spirituali existente in sensibus: & alteratione corporali existente in sensibilibus. 7. Phy. com. 11.

Animalia & vegetabilia sunt viliora corporibus cœlestibus. 2. Phy. cõ. 46. 2. Cœli. tex. cõ. 50. & 61.

Animal est paruus mundus. 8. Phy. tex. com. 10. idem Galenus. 3. de vtili. particu. ca. 10. prope finem.

Animal dicim⁹ ipsum seipsum mouere, quia non videmus ipsum moueri ab aliquo extrinseco. secus autem de rebus inanimatis. 8. Physi. tex. commen. 17.

Animalia & inanimata, licet vtrũq; indigeat in rei veritate motore extrinseco: tamen est latentius in rebus habentibus animas. 8. Physic. commen. 17.

Animalia dicuntur mota ex se, inanimata vero non: quia animalia existimantur posse moueri & quiescere ex se, quod non inuenitur in eis, quæ mouẽt᷑ naturaliter, supra.

Animal quod mouetur ex se assimilatur toti mundo. supra tex. c. 17.

Animalia semper habent motũ naturalem intrinsecum ab anima nutritiua per calorem naturalem, & etiam alterat᷑ a continente. 8. Physico. commen. 20.

Animali

Animali non accidit appetitus, nisi ex imaginatione. supra. & .2. de Anima. tex. com. 20.

Animalis quies in somno, est perfectissima quies quę fit post motum & expergefactio ab eo est perfectissimus motus post quietem perfectam. 8. Phy. com. 20.

Animal cum sit motũ ex se, est motum naturaliter, quia mouetur p principium intrinsecum, & tale est natura. 8. Physi. tex. com. 27. Ex quo patet ꝙ anima vt est pricipiũ intrinsecum respectu motus existẽtis in animatis, natura dici potest. Ita etiam notat Simpli. authoritate Alexan. in. 2. Physico. de diffinitione naturæ.

alia & na tura dici potest.

Animalis proprium est & animatorum ipsa a seipsis moueri, & facere stare posse ipsa secundũ seipsa. 8. Physi. tex. com. 29. Idem ibidem. tex. commen. 17.

Animal mouetur motu processiuo cum phantasia & appetitu. 3. de Anima. tex. com. 44.

Animalia multa immobilia sunt. 3. de Anima. tex. com. 45.

Animalia non indigẽt in principio sui motus causa extrĩseca, sicut inanimata, supra.

Animal corruptibile non continue mouetur ex se, quia corpus ei' mouetur ab extrinseco. 8. Physic. tex. commen. 20. & . 51.

Animal generabile quandoq; mouetur per partem instrumenti, & quandoq; per totum instrumentum. verbi gratia, quandoq; mouetur per partem caloris naturalis, & & quandoq; per totum, & dũ mouetur per totum mouet per duas potentias. 2. cœli. cõ. 36.

Animalium omnes impotentiæ pręter naturam sunt: vt senectus & decrementum, supra tex. cõ. 37.

Animalibus quę sunt hic accidit trãsmutatio & corruptio propter duo, tum quia sunt cõposita ex elementis contrariis: tum quia elementa ex quibus constant nõ sunt in suis locis propriis. Vnde pp contrarietatem transmutantur adinuicem. & quia non sunt in suis locis appetunt separationẽ, & reuerti ad sua loca naturalia. 2. Cœli cõ. 37. & habetur ex tex. Ex quo patet quantum deuiauerit Tho. de Garbo in summa sua a veritate, qui tenet ꝙ si humanum substantificum posset eque perfectum reparari, ꝙ possent vna homines perpetuari, Paralogizat enim per fallaciã cõsequẽtis: nam sunt aliæ causæ mortis naturalis, vltra illam. Elementa enim existẽtia in aïali naturalr appetũt separationem, & reuerti ad sua loca naturalia: & ille appetit' frustrari non põt, cum sit a natura. Deus aũt & natura nihil frustra faciũt. Oporteret igit ꝙ qñq; ad actũ reducatur: dissolutio autem illa & separatio necessario inferret corruptionẽ ipsi cõposito, vt manifestũ ẽ.

Cõtra Tho. de garbo.

Aïalium gñabiliũ motus variari potest in velocitate & tarditate, ex sola apprehẽsione, quia mouet ab extrinsecis: aïal aũt cœleste hoc nõ patitur, quia extra ipsum nihil est qđ moueat ipsum. 2. Cœli. cõ. 37.

Animal cęleste semper habet imaginationem in actu: sed animal corruptibile quandoq; in potentia, & quandoq; in actu. supra.

Animalium progressiuus motus in medio intenditur. 2. Cœli. 35.

Animal ligatum, & animal diuinũ non ligatum non dñr vnum nisi equiuo-

equiuoce, ficut etiam nō dñr vnū motum nisi equiuoce. 2. Cœli. cō. 71. Consimile. supra cōmen. 60. & ibi moderatius loquitur, quia. d. ꝙ dicuntur fere equiuoce.

Animalia, quæ non inueniuntur in tota habitatiōe terrę nisi in aliquo loco, propria sunt illis locis. Et causa in hoc est conuenientia illorum locorum in complexione cōueniē ti illis animalibus, & hoc dat vt nō sint valde remota adinuicem. natu ræ. n. remotorum locorum sunt diuersæ. 2. Cœli. tex. com. 111.

Animalia sunt nobilissima corporū generabilium & corruptibilium, & anima ē nobilior omnibus, quæ sunt in animalibus. 1. de Aīa. cō. 2.

Animal vle, aut nihil est, aut posterius est. 1. de Anima. tex. comm. 8. quomodo sit intelligendum, vide pulchre Alexand. in libro naturalium quæstionum.

Animal quodlibet diciť viuere dū nutritur. 2. de Anima. t. c. 14.

Animal nō potest esse sine sensu. 2. de Anima. tex. cōm. 15. idem. 3. de Aīa. tex. cō. 60. & 2. Cœli. 61. & 12 Metaph. 36. intelligitur de anima li generabili.

Animal est per sensum primum. 2. de Anima. tex. c. 16. Intelligitur in mortalibus. huius autem signū est spongia maris quæ dicitur animal, & tamen non hēt nisi sensum tactus, & nō mouetur, & multa ex habentibus testam dicuntur animalia, & non solum viua, quæ tamen non mouentur.

Animalis anulosi quelibet pars habet naturam sensibilem, imaginatiuam, & desideratiuam & motiuā sm̄ locū. 2. de Anima. t. com. 20.

Animalia diminuta nō habent imaginatiuam in absentia sensātorū, sicut animalia perfecta. supra. commento. 20.

Animalium quædam habent quinque sensus, quædam habent quosdam, vt talpa, & quædam habent vnum. s. tactum, vt spongia maris. 2. de Anima. com. 23.

Animal inuenitur quod nutritur ex rebus carentibus sapore, & nutriť a suis radicibus sicut planta: vt est spongia maris, supra cō. 31.

Animal quodlibet habens os, habet aliquem gustum. ibidem.

Animalium complementum & finis eorum qui intendebatur in generatione, quem cum natura potuit pertingere stetit: est modus animalium, habens virtutem cogitatiuam, idest intelligibilem. Ex. 2. de Anima. commento. 32. ex quo patet hominem finem esse omniū generabilium.

Animalia carentia sanguine non habent vocem, ex habentibus autem sanguinem, pisces. 2. de Anima. te. commento. 87.

Animalia excedunt nos, non in cōprehendendo differētias odorum, sed in comprehendendo eas a remoto spatio. 2. de Anima. comm. 92. Idem Aristot. 5. de Generatione Animalium. cap. 2. vide etiam pro hoc in fine libri de Sensu & Sensato.

Aīal quodlibet quod est innatū eē ī aere aut aqua, non sentit aliq̄ qualitatem caliditatis aut frigiditatis in eis, si fuerit in simplicitate quā dicunt habere: quia est locus eius naturalis: & locus est similis locato & sensibile debet esse contrarium ante passionem. 2. de Anima commento. 115.

Animal

Animal ſecundum totum, & non ſecundum partes animal eſt. Cōmē. in. 2. de Partibus. cap. de carne.

Animalium actiones quãq; fiunt per membra ſuperaddita, vel melioris notæ gratia: vel ex neceſſitate contingente ipſis ex aliquo accidente ſuperueniente. ex. 2. de partibus. cap. de carne.

Animalia quæ non ſunt vtrinq; dētata, & cornua habent, ſeuum plurimum habent. 2. de partib. ca. 5.

Animalia vtrinq; dētata & cornua habentia, vice ſeui, adipem habent. ibidem.

Animalia teſtata, teſtā habent propter duas cauſas, ſupra cap. 8.

Animalia inſecta habent naturam corporis mediam inter carnem & neruum, ſupra.

Animalia quædam exanguia, vt apes, & formicæ, prudentiora ſunt quibuſdam ſanguine præditis. Et vide cauſam in. 2. de parti. ca. 4.

Animalia exanguia tumidiora ſunt ſanguineis, ſupra.

Animalia magni incremēti ſunt minus fœcunda, parua fœcundiſſima ſunt. 1. de Gene. animal. ca. 18.

Animalia ſanguine carentia, neque venam, neq; pulmonem, neq; veſicam, neq; renes, neq; epar habent. & hoc indicat ipſa nutriri corde atque ſentire. Eſt tamen in iſtis animalibus membrum cordi proportionatum, in quo ſenſus fundatur. Auer. in. 4. de parti. cap. de molli, cruſtaceo, teſtato, & genere inſectorum. & elicitur ex ſententia Ariſt. ibidem. cap. 5. in principio.

Animalia quędam ſunt media inter plantas & perfecta animalia, ſcilicet ſanguine prædita ibidem. Et nota quòd iſta a græcis zoophita appellantur. Et nota ſecundū Themi. in 2. de Anima. in expoſitione tex. 131. quòd iſta animalia zoophita, quædam habent tactum tantum, quædam etiam guſtum: quædam etiam habent olfactū. Sed Simplicius in eodem loco videtur dicere oppoſitum. videlicet ꝙ zoophita nullū habent alium ſenſum præter tactum. Dic ꝙ Themi. largius intellexit, vt comparatio fiat inter plantas & animalia habentia omnes quinq; ſenſus, omnia talia zoophita dicuntur, ſic alia, ſed Simplicius ſtrictius.

Animalia inſecta plures pedes habēt & priores maiores habent poſterioribus. Vide cauſam in. 4. de partibus. cap. 6. de Inſectis.

Animalia omnia ſanguine prædita, excepto homine, formam gerunt pomilionis. eſt autem pomilio cuius pars ſuperior magna eſt, inferior verò parua quæ pondus ſuſtinet, motumq; exercet. ex. 4. de partibus. c. 9. Et ibidem ea de cauſa dicitur animalia dementiora eſſe homine, & inter homines pueri viris, & inter viros, pomiliones mente deficiunt.

Animalia ouipara mammis carent, quia non habent lac. māma enim lactis coniectaculum eſt, & tanquā vas lactis eſt. In ouo autem lacteus ille humor ingenitus continetur. ex. 4. de partib. ca. 10.

Animalia quędam ſunt, vt aquatilia & terreſtria: & quædam cū volucribus & pedeſtribus cōicant. ex. 4. de partib. ca. 11. prope finem.

Aīalia ſanguinea non pn̄t moueri pluribus pedib' quā quatuor. Iſta enim eſt proprietas aīalis exāguis. ſupra. & Auer. ibid. ca. de piſcibus,

Animalium partes respectu toti⁹ vt materia, sunt partes dissimilares, dissimilarium vero similares, similarium vero vocata elementa. ex 1. de Genera. animal. cap. 1. Consimile. in. 2. de partib. ca. 1.

Animalium quædam ex coitu maris & fœminæ procreantur, quædam vero ex putri materia, atq; ex crementis. supra.

Animalia ex putri materia genita, generant quid diuersum, quod nõ est mas neq; fœmina, supra.

Animalium sanguine carentiũ sunt quatuor genera. s. crustatum, molle, insectum, & testatum. Auer. 1. de Genera. animal. exanguium.

Animalia tanquã plantę diuisa sunt & dum coeũt sicut plantæ euadũt. fiunt enim vt vnũ animal. in plantis enim mas a fœmina diuisa non sunt. Aristo. in. 1. de gene. animal. cap. vltimo in fine.

Animalium, alia perficiunt partum forasq; mittunt sibi simile: alia vero nondum explanatum suamq; formam adeptum pariunt. quorũ sanguinea ouum pariunt. exãguia vero vermem. ex. 2. de generatio. animalium. ca. 1.

Animal est pars animæ sensuali. 2. de genera. animalium. cap. 3. & in 2. de anima tex. com. 17.

Animalia quæ non ex coitu generãtur, non generant neq; marem neque fœminam. ex. 2. de generatione animalium. cap. 4. contra latinos, in opinione sua de genitis ex putredine, vbi iniuste Auer. reprehendũt. Idem etiam habetur. 1. de genera. animal. ca. 1.

Animalia quæ non vnigena coeũt, quod ea faciunt quorum tempus par, & vteri gestatio proxima, & corporis magno non multo discrepans: hæc primos partus similes sibi edunt communi generis vtriusque: quales ex vulpe & cane generãtur, aut ex perdice & gallinaceo. sed tempore procedente diuersi ex diuersis proueniunt, demum forma fœminę instituti euadunt. Aristo. in. 2. de generatione animaliũ cap. 4. Idem repetit & clarius in capi. sequenti. videlicet ca. 5. vbi reddit causam quare in prouerbio est. Africã sem p aliquid noui afferre.

Animalium quartum genus non in iis locis quærendum est, quamquã aliquid esse exigit ordine ignis, id enim quartum corpus enumeratᷣ. Verum ignis semper formam nõ propriam habere videtur, sed in alio corpore. aut enim aer, aut fumus, aut terra esse videtur qđ ignitum est. sed genus hoc apud lunã quærendum est. hoc enim quartã illam distantiam adipisci videtur. sed de his aliàs. Aristo. sententia in 3. de generatione animal. ca 11.

Vbi animaduerte vt dicit Ioan. Philoponus in isto loco Aristo. dicit hoc ex intentione Platonis, qui posuit in ethere animalia ignea, rationalia, multum diuturna, quæ tãdem morti sunt obnoxia. sed Aristo. nõ assentit ei. Istud ẽt genus animalium videtur innuisse Arist. in. 2. de anima. tex. com. 29. vbi dicit quibusdam autem cogitatiuã; & intellectum, vt hominibus, & si quid aliud genus animalium est melius & honorabili⁹: vt notat ibi Ammonius & Simplicius in vna expositionum, quia tres ponit. Et hoc notat etiam dominus Alber. philosophum illud dixisse ꝓpter opinionem Platonis, non ꝙ illa sit

Arist.

Arist. opinio. Nam Aristo. in fine tertij de Anima. demonstrat non posse dari animal ex elemento simplici constitutum.

Animalia testata sponte nascuntur. 3. de generatione animalium. cap. vltimo in fine.

Animal nullum in loco ignis existẽtis in cõcauo lunæ generari potest, & vide causam, in 3. de gener. animalium. cap. de generatione apũ. ab Auer. prope finem. Arist. enim illud dicit alibi esse declaratum.

Animalia multa testibus carentia generant mares & fęminas, veluti ea quæ carent pedibus, vt piscium genus atque serpentum. Aristo. in. 4. de gene. animal ca. 1.

Animalium quædam superfetant, quædã vero nequaquã. supra. c. 5.

Animalibus omnibus partus fit ꝓnisin caput conuersis. Et vide causam. 4 de genera. anim. ca. 9.

Animalium alia vnicolora, alia versicolora, alia toticolora sunt. 5. de genera. anim. ca 6.

Animalium diuisiones diuersas, require. 1. de histo. anima. ca. 1.

Animalia insecta illa appellant quorum corpus incisuris præcingitur, aut parte tantum supina, aut etiam prona. Arist. 1. de histo. aïal. cap. 1. & in. 4. lib etiam ca 1.

Animal a vno initu plura concipere possunt. Et vide causam. in. 4. de generatione animalium. ca. 4. vbi impugnatur opinio antiquorum asserẽtium hoc prouenire ex multitudine locorum & acceptabulorum, & est opinio quam multi vulgares philosophi & medici tenent hodiernis temporibus.

Animalia habentia partem qua excrementum humidum emittitur, habent etiam illam per quã emittitur excrementum siccum. sed nõ omnia quę hoc habent, illud habere dicimus. 1. de hist animalium. capi. 2. Vnde quæcunq; animalia habentia vesicam habent aluum, sed non econtra.

Animalia quæcunq; ambulant, pedes pari numero possident. 1. de histo. anim. cap. 5.

Animal effemerũ, quod a vita die vno describenda ita appellatũ est, pedibus quatuor pennisque totidẽ mouetur, supra. Vide etiam de hoc in. 5. de natura animalium ca. 19. in fine. Inde forte medici, genus febris effimeram nuncupauerunt.

Animalibus testa opertis deest discrimen sexus. Arist in. 4. de natura animalium. cap vlti.

Animalia cum stirpibus commune habent vt alia ex semine alia sponte nascantur. 5. de natura animal. ca. 1. Et. 1. de generatione animalium cap. 1.

Animalia sponte nata, si sexus discrimẽ maris & fœminæ obtinent, iis coeuntibus gignitur quidem aliquid, sed ex quo nihil amplius gigni possit. ibidem.

Animalibus qui ex vermibus proueniunt, & omnibus vermibus commune est vt primordium generationis, aut a sole, aut a spiritu præstetur. Aristote. in 5. de natura animalium. ca. 19. Idem Auer. 12. Metaph. com. 18.

Animalia quædã nascuntur in ijs et quæ nullam putredinem recipere posse existimantur, vt in niue vetustiore & in igne. Aristot. sententia. in. 5. de historia animalium. cap. 19. Et considera bene quæ notauerim in contradictionibus nu-

per editis.

Animalibus omnibus cōmune eſt, vt cupidine voluptateq; rei venereæ maxime geſtiant incitenturq; 6.de natura animalium.ca.18.

Animalia imbecilliora vtrauis rōne prius diſcedunt.ſ.vel propter eſtus vel propter frigus, nam ſcombri priuſquam tunni, coturnices antequàm grues. altera enim Auguſto altera Septembri mēſe incipiunt, 8.de natura animalium.ca.12.

Animalia habere quandā vim naturalem in quauis animi affectione videntur, hoc eſt prudentia, ſtultitia, fortitudine, ignauia, clemētia, acerbitate, & reliquis habitibus generis eiuſdem. 9. de natura animalium.cap.1.

Animalia alia ab homine, quæ.ſ.auditu non carent, non modo ſtrepēdi, verumetiam ſignificandi differentias poſſunt dignoſcere, ſupra.

Animalia multa vt ſpongia marina & multa alia bruta, non videntur indigere cerebro & neruo magno deſcendente a cerebro, & propterea talia inciſa viuūt.2.Coll.c.11.

Animalium corpora calidiora ſunt terræ naſcentibus: & propterea nō inuenitur in terræ naſcentibus calor in actu.5.Colliget.ca.24. Vide in contradictionibus.

Animalium complexiones diuerſificantur in vna ſpecie propter paſſiua, & propter aquā.ſupra.ca.30.

Animalia ſanguinea ſunt calida & humida, ſed exanguia ſunt frigida & ſicca.ſupra.

Animalia ouatilia ſunt calida & humida, & q̄ n̄ frigida & ſicca. ſupra.

Animalia quæ naſcuntur in aqua, ſunt frigida & humida.ſupra.

Animalia volatilia ſūt magis aerea ambulatiuis.ſupra.

Animalia anhelantia ſunt calida, nō anhelantia frigida.ſupra.

Animal ſi quod ex aere ſolo conſtaret, quamuis viſus ab auditu ab eo non diſtaret, propterea quòd toto ſe & videret & audiret: argumento tamen ſenſilium negari non poſſet duos eſſe ſenſus. Temiſtius.2. de Anima.cap.39. Inde elice ex mente Peripateticorum, non eſſe neceſſarium ſemper diuerſorum ſenſuum diuerſa eſſe organa ſecūdum rem, nā, vt ibidem dicit Themiſtius in eadem parte linguæ eſt tactus & guſtus.

Animalia cætera præter hominem delectari & contriſtari vel dolere poſſunt: quod genus non niſi præſentibus & inſtantibus rebus contingit, quæ voluptatis & quæ doloris inuehunt ſenſum: non autem poſſunt confidere, timere, & ſperare. Nam audacia mentis, & ſpes ſtatim oſtendunt ſe rationalis animæ ditioni ſubeſſe: quia futurum & conſequens tempus videntur reſpicere, quod bruta non poſſunt. Themi.3.de Anima.ca.38.

Animal depictum, & animal eſt & imago: & licet ſint eadem ſubiecto, differunt tamen cognitione, & ratione. Ex libro de Memoria & reminiſcentia.

Animal in vtero nutritur vt planta non vt animal: nam anima ſenſualis poſterior aduenit. Themiſtius in libro de Somno & Vigilia. cap. 13. Et videtur eſſe ſententia Ariſtotelis, in.2.de Generatione Animalium.cap.3. Vide de hoc diffuſe Ammonium ſuper.2.de Anima, in expoſitione textus tertii. vbi dicit naturam gradatim ab inanimato

nimato transire per gradum vegetabilem, qui constituit plantam, ad gradum medium, qui constituit zoophita, & tandem ad gradū perfectum, quando vere animalia dicuntur, vnde embriones alligati matricibus cum nutriātur per vmbilicum & non per os, & moueantur ad motum matricis cum qua sunt alligati, dicuntur esse zoophita. sed quando in lucem veniunt, & possunt propriis instrumentis nutriri & sentire, & praecipue ingredi, tunc vere animalia dicuntur. Vide etiam Alexandrum in paraphrasi de Anima. cap. 10. vbi reddit causam quare a stirpibus abscissae partes viuunt: vbi dicit quòd animal in vtero non dicitur simpliciter animal, neque simpliciter viuere: quia nutrimentum sumit veluti pars, licet per propriam virtutem fiat nutritio in eo. Idem Alexander in eodem libro in cap. de vi impulsoria dicit. In animalibus a primis generationis exordiis vis altrix inest. alimento enim vtitur iam effectum animal, & in vtero degens viuit, & hac sola potestate vtitur. Sensualis autem anima mox animalibus dum nascuntur innascitur. Contractio enim & extensio nonnullarum partium, quibus id quod in vtero est saepius vtitur, ex peculiari, & addicto sensu non est: sed velut animati portio, per has affectiones motu agitatur. Et nota quòd, vt notat Philoponus in commento super libro secundo de Generatione Animalium: hoc nō debet intelligi quòd anima sensitiua quo ad actum sit posterior in foetu vegetatiua, immo est vna anima secundum essentiam, sed prius apparent opera vegetatiuae quàm sensitiuae. ita etiam tenet ibidem Albertus Magnus.

Animalium, quaedam habent tactū tantum, vt spongia marina & vrtica marina, sed non habet gustū: quia spongia maris nutritur per radices ex rebus carentibus sapore, sicut plantae. Quaedam autem habent vltra tactum gustum, vt aiunt, vt ostrea & cocleae, nam vidémus talia pasci rebus sapidis, & in istis cernitur membrum simile ori, & ventri proportionale. In quibus autem os, aut ori proportionale est in animalibus, necesse est gustum inesse. talia autem olfactu carent. non enim esca talia venātur. Purpurae vero, & murices vltra gustum, habent olfatus sensum. nam videmus talia sequi escam, & venantur piscatores talia per escā. non autem habent auditum, quia nihil a sonis patiuntur huiusmodi. Nonnulla vero animalia vltra hos tres sensus habent auditus sensum, vt talpa quae caret visu. Animalia vero perfecta habent vltra istos, visum, qui est perfectissimus sensuum. Vbi cum in potentiis animae, semper perfectior, & posterior inferat priorem, & non econtra: sic omne habens visum habet auditum, & omne habens auditum habet olfatum, & omne habens olfatum habet gustum, & omne habens gustum habet tactū, sed non econtra. Ammonius in .2. de Anima super expositione tex. 31. Et ex hoc scire potes ordinem naturae. quòd quae dispersa sunt in imperfectioribus, vnitiue continentur in superioribus, & nobiliori modo. Et hoc est quod plerunq;

tunq; dicit Dionysius in libro de diuinis nominibus.

Animalia habentia vnam potentiā animæ tantum, non proprie animalia, sed animata viuentiaq; nuncupantur. Themistius in secundo de Anima. tex. commento. 23. vbi Arist. dicit, quòd quædam habent vnam tantum. Et ita notat Ammonius in illo loco, asserens animal ibi accipi pro animato.

Animalia quædam magis immortalitatem participant, quædam vero minus. Illa enim quorum generatio est continua, magis participant sempiternitate, quæ vero statis temporibus & descriptis, modo cōparent, modo vero penitus abolentur minus. Themist. 2. de Anima. capi. 14. in expositione. textu 34. & 35.

Anaxagoras, partes similares, & intellectum diuinum principia statuit. 1. Physico. tex. com. 32. & 33. & Themist. ibidem.

Anaxagoras posuit intellectum (qui est Deus apud ipsum) segregare elementa quæ erant in mixto. 8. Physicorum, comm. 2. & 3. de Anima. tex. commen. 4.

Anaxagoras dixit intellectum impassibilem affirmans, & immixtū esse. sic enim mouebit cum sit immobilis, & imperabit cum sit immixtus. 8. Physicor. tex. commen. 37. Et Commentator in commento dicit, quòd Anaxagoras fuit primus, qui cognouit proprietates primi principii. Idem tertio de Anima text. commento. 4. Ex hoc loco collige quòd ad hoc quòd forma dominetur materiæ requiritur immixtio & separatio: hoc enim requiritur ad imperium, contra rudes, qui non possunt imaginari primum motorem mouere orbem, nisi formaliter perficiat orbem, non animaduertunt quòd intellectus diuinus propter sui puritatem & abstractionem est per sui scientiam causa totius entis, vt scribit Commentator. 12. Metaphysi. commen. 51. vnde est maxime actiuus. nam per intelligere & velle mouet, intellectus autem nullius corporis est actus. tertio de Anima tex. commen. 4.

Anaxagoras & quicunq; posuerunt mundum de nouo genitum, posuerunt motum localem præcedere omnes motus. 8. Physicorum. tex. commen. 77.

Anaxagoras nominat æthera pro igne, & non bene vtitur nomine. 1. Cœli. tex. com. 22.

Anaxagoras posuit mundum semel fuisse generatum: sed Empe. infinities. 1. Phy. tex commen. 32. Vide in concordantiis.

Anaxagoras infinita asseruit eē principia: & generationem & corruptionem congregatione, & segregatione fieri asseruit. in prohemio Metaphysicæ.

Anaxagoras recte dicit, intellectum immixtum & impassibilem esse affirmans, quoniam quidem principium motus ipsum esse fecit: sic. n. vtique solus mouebit, cum sit immobilis: & imperabit cum sit immixtus. 8. Physicorum. tex. comm. 37. consimile ibidem tex. com. 77. & 3. de Anima. tex. com. 4.

Anaxagoras artificialiter vtitur ad mundi generationem intellectu. 1. Metaphy. cap 2.

Anaxagoras omnia mixta esse dixit, præter intellectum: hunc autē dixit

dixit impermixtum solum, & purum. 1. Meta. tex. com. 18. idem. 3. de Anima tex com. 4.

Anaxagoras bonum vt mouens dixit esse principium. 12. Metaphy. tex. commen. 55. Vide. 2. Physico. tex. commen 75.

Anaxagoras solus intellectum impassibilem esse dixit, & commune nihil alicui aliorum habere. 1. de Anima. tex. commen. 34. idem. 3. de Anima. textu commen. 4. &. 8. Physicorum tex. commen. 37. Et asseruit eum esse causam efficientem in prima mundi generatione, sed in aliis rebus non vtitur causa efficiēte. Et in hoc mordetur a Platone in Phœdone: & ab Arist. in 2. Physi. tex. com. 75.

Anaximenes, & Diogenes, aerem priorem aqua, & maxime principium simplicium corporū posuere. Ex erratis primi Metaph.

Anni, aliqui sunt pluuiosi, aliqui vero sicci, propter dispositionem materiæ, vel propter illud quod accidit elementis ex corporibus cœlestib⁹, vel ex ambobus. primo Metheororum. cap. 4.

Anothomia, ars, corporis humani fuit perfectior tempore Galeni quàm tempore Aristo. Auer. 2. de partibus. & in. 2. de Anima. commento. 108.

Anomiomera augentur cum augentur omiomera. 1. de Generatione. tex. com. 35.

Anterius est principium profunditatis, dextrum latitudinis, sinistrum vero longitudinis. 2. Cœli tex. commen. 8.

Anterius est principium sensationis. supra.

Antiqui omnes reducebant necessitatē in generabilibus. 2. Physi. tex. commen. 75. & 87.

Antiqui opinabantur quòd formæ sequantur materiam, & diuersantur per materiam: & Aristote. opinatur oppositum. 2. Physico. commen. 87. Idem primo de Anima. commen. 53. & 2. de Anima. 36. & 60 Idem. 2. Physi. 91.

Antiqui non perceperunt actū medium inter potentiam, & actum, qui est perfectio potentiæ secundū quòd est potentia. 3. Phy. commē. 14. Consimile. primo Physic. tex. com. 78. & 1. de Anima com. 43.

Antiqui nō perceperunt motus diffinitionem. 3. Physico. tex. comm. 15. propter latentiam suæ naturæ.

Antiqui ponentes infinitum, posuerunt illud pro principio. 3. Physic. tex. commen. 25.

Antiqui naturales omnes posuerūt infinitum accidens principiis. 3. Physi. tex. com. 27.

Antiqui omnes cōuenerunt in hoc ꝙ ex nihilo nihil fit. primo Physicorum tex. commē. 34. & Auer. in prologo tertii Physi.

Antiqui omnes negauerunt causam agentem, præter Anaxagorā, & Empedoclem. 3. Physicor. textu commento. 30.

Antiqui opinabantur locum esse necessarium in esse cuiuslibet entis. 4. Physi. tex. com. primi.

Antiqui ponentes vacuum, existimabant ꝙ omne ens est corpus. 4. Physi. com. 52. & habetur ex tex.

Antiqui, quia aer est insensibilis, crediderunt ꝙ omnia plena aere sint vacua, supra.

Antiqua videtur opinio esse quòd vnum, & superabundantia, & defectus, principia rerū sunt. 1. Physicorum

ficorum.tex.comm.55. vbi Auer. dicit esse Antiquam, quia non fuit inuenta a Platone.

Antiqui conueniunt in diffiniendo animam per motum localem, & per cognitionem.1. de Anima.te.com.150.&.1.de Anima.19.

Antiqui dubitauerunt, vtrum principia rerum corruptibilium sint corruptibilia, aut æterna.8. Physicorum.commen.15.

Antiqui omnes dixerunt corpus cœleste non esse patiens: immo omnes dixerũt ipsum esse ignem, aut compositum, in quo dominatur ignis.& maxime de stellis. primo Cœli.commen.68.

Antiquorum quidam dixerunt nihil omnino generari aut corrumpi, vt Parmenides & Melissus, quidam vero dixerunt sermonẽ contrarium quòd omnes res generantur, & isti sunt bipartiti: quidam.n. dicunt quòd quædam sunt generabilia & corruptibilia, quidam vero quòd quædam sunt generabilia & non corruptibilia, vt Plato de mundo.3.Cęli.tex.com.2.&.3.

Antiqui de elementis diuersimode opinati sunt. quidã enim asseruerunt esse simplicia, & quidã quòd essent composita.4. Cœli.cõ.20.

Antiqui negauerunt causam formalem, & non concesserunt nisi causam materialem, supra. cõ.37.idẽ. 1.Phy.9.&.7.Meta.7.&.8.

Antiquorum quidam opinati sunt generationem & alterationẽ idem esse, quidam vero non.1. de Generatione.tex.com.1.

Antiqui duo quidem facere, vnum vero pati, posteriorum autem quidam contrarium, vnum quidem facere, duo autem pati dicunt magis.1.Phy.tex.com.55. Vbi notat Simplicius ꝙ Aristo. ponit differentiam inter antiquos & Platonem: quia licet in numero ternario principiorum conuenerit Plato cũ prioribus, tamen discrepauit in modo: quia antiqui posuerunt duo principia ex parte formæ, q̃a contraria erant duo ex quibus est actio: sed posuerunt vnum ex parte materiæ. Plato autem posuit ecõtrario duo ex parte materię & vnũ ex parte formæ, dicit autẽ Platonẽ dum asseruit vnũ esse ex parte formæ agentis, si per efficiens ipse intellexit id quod est ꝓprie efficiẽs: tunc nõ potest hoc saluari de principiis quæ sunt elementa, quia tale est principium extrinsecũ, non intrinsecũ. Si autẽ intellexit hoc de forma, tunc loquutus est sm̃ morẽ Pithagoreorum, qui per numeros significabãt res: vnde formã appellabãt vnũ, & m̃am dualitatẽ, quia forma est cã vnitatis, & finitudinis & terminationis, sicut est vnitas in numeris: m̃a aũt est cã diuisiõis, & infinitudinis, sicut dualitas in numeris est prima alteritas, & ab ea incipit infinitudo: vt.d. Boetius in 2. Arithmeticę, authoritate Nicomachi. Et subdit ꝑfatus Doctor ꝙ et Arist. est istius sñiæ.v3. ꝙ dualitas sit ex pte materiæ, quia.1. Phy tex.cõ.66 dicit. ꝙ subiectũ quidẽ est numero q̃dẽ vnũ, specie vero duo. reducit.n. Arist. priuationem ad m̃am, & ita Arist. in hoc non discrepat a Platone. Ista ẽopio Simplicii. Nobis autem videtur ꝙ opinio Arist. potius faueat opinioni antiquorum ponentiũ duo ex parte formæ, quia infra in tex. cõ. 56. Arist.d.ꝙ ad patiendum sufficit

est vnū: ita ꝙ cum apud ipsum tria sint principia: duo sunt contraria & tertium est subiectum cōe illis contrarijs, ita ꝙ vni contrarietati correspōdet vnū subiectū. Et si cōtrarietas multiplicaretur, oporteret multiplicari subiecta, sicut est videre ibidem. Vnde vr̄ mihi ꝙ Aristo. discrepauit ab opinione Plat. multū: quia Plato ponens ideā, asserebat formas diuersificari ex diuersitate materiæ. vñ asserebat formas dari sm̄ merita materiæ. Sed Arist. vt scribit Cōmen. in. 2. Phy. cō. 85. tenebat oppositum, ꝙ potius diuersitas materierum sequatur diuersitatem formarꝫ q̄ econtra. vñ. 1. de aīa. cō. 52. mēbra cerui non differunt à mēbris leonis, nisi quia anima differt ab aīa. &. 2. de aīa. cō. 60. melius est existimare ꝙ diuersitas formæ sit causa diuersitatis materię, q̄ econtra. Et 3. de aīa. cō. 5. iuxta principiū. d. ꝙ diuersitas naturæ receptæ, facit diuersitatē naturę recipientis. Et. 1. de aīa. cō. 90. etiam scribit, ꝙ oē quod est vnū & continuum, est vnū per suam formam, non per suam materiam. Licet igitur Philosophus in tex. cō. 66. ponat dr̄iam sm̄ rationem inter materiam & priuationem, quā ignorauit Plato: pp hoc tn̄ non tenuit ex numero trium principiorū modum Plat. quia vt ipse. d. 1. Physi. tex. cōm. 80. est alius modus trinitatis iste ab illo quem posuit Pla. Nam Plato posuit magnū & paruum ex parte materiæ: sed non ponebat vnum istorum esse priuationem & aliud materiam. Sed Arist. ponit materiā, priuationem, & formā: q priuatio licet sit idē numero cū materia, nō tn̄ ē eadē sm̄ rōnē.

Antiqui omnes posuerunt vnū quatuor elm̄torū esse principiū materiale oīum pter terrā, pter ponētes leges. 1. Meta. cō. 1. & 7. Meta. 12. & 14. Idem. 1. de anima. 32.

Antiqui non cognouerunt de causis nisi materialem, tm̄ supra.

Antiqui posuerunt materiā eē corpus: & errauerunt: quia corpus vr̄ esse cōpositū, & iō cōtingit ei gn̄atio & corruptio. primū aūt elm̄tum non gn̄atur neq; corrumpitur. 1. Met. tex. cō. 11. Caueant ergo ponentes formam corporeitatis substantialem in materia.

Cōtra ponentes formā corporeitatis substantialem.

Antiquis contingit dicere sermonē non conuenientē in sensibilib⁹: qa intromiserunt se date causas rerū mobilium ex imobilibus. 1. Meta. cō. 21. idē cō. 19 & 3. cœli. t. cō. 61. &. 2. cœli. 59. 1. de gn̄atione. 7. idē 1. Meta. 22. & 29.

Antiqui opinabantur vnum dici de vna intentione indiuiduali substātiali, sicut opinabantur de hoc nomine ens, & errauerunt in hoc. 1. Meta. cōmen. 41.

Antiqui tempore Aristo. cognouerunt quatuor causas. vide 1. Meta. cō. 50. vide in concordantijs.

Antiqui in maiori parte de rebus naturalibus locuti sunt de materia, & non de forma, propria rebus mobilibus excepto Emped. qui innuit eam, sed non dixit eam aperte. primo metaph. cō. vlti. Vide 1. Phy. 6. & 2. Phy. cōm. 9.

Antiquorum quidam posuerūt tria genera substantiarum. vt 3. abstractas substantias, & substantias sensibiles, & substantias medias inter istas. 3. meta. tex. c. 7.

Antiqui opinabantur ꝙ naturę elementorum sint naturæ rerum. & ista

ista fuit opinio eorum, qui negabant formã esse. 5. Met. cõ. 5. idẽ 2. Phy. 9 & 8. Met. 8. & 2. de aĩa. 36.

Antiqui de corpore quod est trina dimẽsio, duas opiones habuerũt 7. Met. 5. vide. 3. cœli. 60. & 4. cœ. 40.

Antiqui dicebant ꝙ cognitio fit per aĩam & corpus: sed causa veritatis est aĩa, & falsitatis accidentis in ea, causa est corpus. 8. Meta. 16.

Antiqui putabant substantias rerũ esse materias earũ, & ꝙ formæ nõ sunt substãtiæ. 12. Meta. cõ. 14. auctoritate Alex. idem. 2. Phy. 9.

Antiqui faciũt principia oĩum entiũ contraria tm̃. Et pecant in duobus, quoꝝ alterũ est ꝙ principia oĩum nõ sunt cõtraria, cũ in pricipiis corporũ cœlestiũ nõ est cõtrarietas: & sm̃ est ꝙ sola cõtraria sunt principia. 12. Met cõ. 53. Hinc patet error quorũdã asserẽtiũ Arist. in 1. Physi. inuestigasse principia oĩum transmutationũ, tã cœlestiũ, q̃ corruptibiliũ, & tenẽt istud ẽt ex mẽte nedũ Aris. verũ & ex snĩa Cõm. quoꝝ snĩæ Arist. magis aperte reclamat in 1. cœli. tex. cũ. 20. Asserẽs in cœlo nõ esse materiã neq; cõtrariũ. & in præsenti loco dãnat antiquos asserentes oĩum principia cõtraria esse. & 1. Phy. 57. & 68. fateẽ se principia gñationis physicorum corporũ ibi explorare. Et Auer. expresse in. 12. met. cõ. 5. cõtta Alex. fateẽ Arist. I. 1. Phi. explorasse pricipia subb̃ sẽsibilis gñabilis & corruptib. & in. 8. Phy. iuestigasset subã æternam, q̃ est pric. subæ sensibilis æternæ, & diffuse in paraphrasi primi de cœlo in fine cõtra Aui. asserẽ tẽ I omni corpore eẽ materiã exp̃sse. d. in. 1. Phy. fuisse declaratũ talẽ cõpositionem ex materia & forma de corpe generabili & corruptibili. Ita. d. ẽt lucidissimus The. Alexã. & Simpli. in. 1. Phisicę auscultationis in variis locis vt alias notaui tibi.

Cõtra modernos, de quib' principiis agatur in lib. 1. Physi.

Antiquũ opus est ab agẽte antiquo, & nouũ opus est ab agẽte nouo. ex lib. destr. disp. pria in sol. 11. dubij.

Antiquũ a Philosophis non cõcediẽ reperiri cõstitutũ ex partib' nouis, inquãtũ illæ partes sunt infinitę: vt sũt partes motus & tẽporis. Et vide cãm, in 4. disp. I solone. 6. dubij. vbi d. ꝙ bene cõcedunt Philosophi ꝙ talia gña & eis silia, prout cõstituũẽ ex partibus poĩbus particularib', hñt sine dubio cãm extrinsecã, a q̃ prædicta gña ęterna procedunt.

Antiquorũ entiũ quędã sunt q̃ nouitatẽ nõ recipiunt, q̃ trãsmutãt substãtiã: nouitatẽ tñ quæ substãtiam subiecti non transmutat, vt ẽ motus localis, & locus mobilis corporis, & splendor recipiunt. Sunt aũt quædã antiqua q̃ nullã prorsus admittũt nouitatẽ, vt sunt antiqua in corporea. ex dispu. 12. in solutione tertij dubij.

Antiqui ex causis quatuor materialẽ & efficiẽtẽ cognouerũt, vt Emp. qui posuit quatuor elñta & lucẽ & animam. Et Anaxago. qui posuit mixtionẽ, infinitũ, & intellũm diuidentẽ. Formalis vero & finalis causa nõ fuit cognita vsq; ad tempora Socratis: vt. d. Aris. Ex cõmẽto sup primo de partibus animaliũ. Vide de hoc in 1. Meta. tex. cõmen. 5. &. 2. Phy. cõ. 9.

Antiquorũ opiones de semine, asserentes illud ex oĩbus partibus pronenire, fuerunt duæ, quarũ vna dixit in semine ꝓdire mẽbra ĩ actu: alia vero tenuit semen esse fluxũ & spumã oĩum mẽbrorũ pp motũ, & hæc

& hęc fuit opinio Hippoc. Auer. 1. de gñatione aīalium ī illo cap. vbi ponitur improbatio antiquorum. & habet̃ in tex. ab Arist. ibidē. cap. 18.
Antisthenes fatue opinatus est, nihil dici dignatus nisi ppria rõne vnũ in vno: ex quibus accidit non esse contradicere neq; mentiri, est. n. unũquodq; dicet̃, nõ solũ sua rõne, uerumẽt eaq̃ alteri⁹. 5. met. t. c. 34.
A per piscis quẽ achelo⁹ gignit uocalis habitus est. 4. de natura aīa. c. 9.
Apri & tauri animosi & iracundi sunt, sanguis. n. eorum fibris referciot est, & taurorum sanguis oīum celerrime coit & durescit. 2. de par cibus animalium. cap. 4.
Apria est humor quẽ sues ꝑpe coitus emittunt: sicut equę tale quid emittunt, quod Hyppomenes appellat̃. 6. de natura animalium. cap. 18.
Apes & hirũdines agunt actiones artificiales, sine arte & cognitione. 2. Physi. cõm. 80. Et nota ꝙ fuit sñia Hyppocratis, ut recitat Gale. in. 1. lib. de utilitate particulariũ. cap. 3. ubi. d. Naturæ aīaliũ indoctę sunt: ut ait Hippo. Et uide Gal. etiā ibi hoc idẽ sentiẽtẽ. uide I cõcordātiis.
Apũ generationis uaria est opio. 5. de natura animalium. c. 21.
Apes generantur ex corporibus uaccarum mortuarũ: & uespę ex corporibus equorum mortuorum: & ranę ex putrefactione aquæ: & muscilio nes ex uino cõrrupto. 12. meta. au thoritate The. in cõme. 18. in principio digressio. Vide opinionem il lam Them. I paraphrasi super. 1. de anima. cap. 24.
Apes hñt intra se sexum maris & fe minæ, sicut plantę. Arist. in. 3. de generatione animalium. cap. 10.
Apes sunt vnicolores: crabrones vero & vespę versicolores. & vide causam. 5. de generatione aīaliũ. ca. 6.
Apũ reges ducesq; aculeum habent: sed non vtũtur eo. 5. de natura animalium. cap. 21.
Apũ examen, non vnum tm̃ ducem habet sed plures, quod non tā principis desiderio q̃ ortus: vt aiunt ad quem illi necessarii sunt incidit. 5. de natura anim ca. 22. iuxta illud, pluralitas principum mala.
Apis vna ex insectis, nullis putridis assidet, nec vtitur alio cibo q̃ dulci. Aquam ẽt libentissime inde haurit quã sinceri clarissimiq; fontes scaturiunt. 8. de natura anim. c. 11.
Apes egrotant maxime, cũ sylua flores profert eruginosos, atq; ẽt ꝑib⁹ siccis, ex. 8. de natura aīaliũ. c. 27.
Apibus mos est ne florum plura genera petāt vno eodemq; profectu, sed singulis singula. v. g. a viola ad violā aduolant: nec aliud attingũt donec in suam aluum redeāt, 9. de natura animalium cap. 40.
Apes necant duces, qñ plures q̃ satis sit habeantur, & potissimũ improbos: ne principum multitudo seditiones in examine faciat. 5.
Apum reges nunq̃ procedunt foras vel vt pascantur, vel alia causa, nisi vniuersa cũ plebe. Et si cũ pergunt rex ipse forte aberrauerit: oẽs ingrere, odoratuq; sagaci persequi, donec inueniant accepimus. Gestari ẽt eũ a plebe, cũ volare non põt, & si perierit, omnes discedere. 5.
Ab apibus equus occisus est. 5.
Apis mundissimũ est olum aīalium & odit non solum fædos odores, sed etiam vnguentorum delicias. ex quo fit, vt homines ijs delibutos percutiant. 5.
Apes an audiant, incertum est. 5.

Apes præsagiunt hiemē & imbres.s.

Apostema quod non facit saniē, nō habet calorem extraneū: sicut apostemata quæ sunt causa ventositatis aut duriciei, 4. Colli. cap 46.

Apostemata melancholica raro fiūt intrinsecus: & dū fiunt incurabilia sunt: quia non nisi medicinis fortibus indigent: quas mēbra intrinseca tollerare non pñt: eo ꝙ horum cura non fit nisi cum ferro: qñ talia apostemata non resoluuntur nisi post longitudinem tēporis, & tūc virtus infirmi inuenitur defecta. 7. Colliget. cap. 29.

Apostemata in emunctorijs mēbrorum principalium existētia, & quæ per viā crisis eueniunt, non sunt curanda cum medicinis repercussiuis & refrigeratiuis.s.

Apparentia dicentes omnia vera esse: omnia ad aliquid esse faciunt. 4. meta. tex. cōmen. 26.

Apparentia refractionis causatur ex debilitate visus, sicut accidit ex grossitie medij. Auer. 1. Metheo. in digressio. de via lactea, in media sua expositione.

Appetitus est principiū motionis in agēdis rebus, id. n. quod appeti aut declinari natū est, principiū est in agēdis reb⁹. Impulsus. n. nihil aliud esse vr̄ q̄ aīati corporis motus, q a re aliqua q̄ declinari aut expeti nata est imaginatione gignit̄. Alex. I paraphrasi de aīa. cap. de impulsu. vbi vide qūo ad imaginationē rei appetibilis consequitur caliditas, frigiditas, & alteratio in toto.

Appetitio in materia quonā mō est, pfecto verissimū puto ꝙ dr̄ prouidentiā fuisse, q̄ & turpi desiderium honestatis, & ęgēti opulētiæ q̄tū sit satis iniecerit. The. 1. Ph. su p. t. c. 81.

Appetitus quidē ɔcupiscētia, & ira, & volūtas sunt. 2. de aīa. tex. cōm. 27. Vbi aduerte ꝙ appetitus est veluti genus, cōcupiscētia aūt in aīalibus proprie est appetitus respectu delectabilis & cōtristabilis, existentis in parte sensitiua, vt est respectu cibi & sitium quæ delectare apta sunt. Ira aūt est appetitus vindictæ, vel victorię. Volūtas vero est appetit⁹ boni sm rōnē, vel existētis vel appārēns. ita notat Simpl. 2. de aīa. 27. & Alex. in paraphrasi de aīa. in cap. de impulsu & impulsoria vi.

Appetitu plerunq; perciti accidit vt nihil agamus, quoties appetitui, ne que cōsiliū, neq; deliberatio suffragat̄. Alex. in para. de aīa. ca. de phātasia. Vbi nota ordinē positum ab eodē inter sensum, imaginationē, assensum, impulsum, qui est idem quod appetitus & actionem.

Appetitus est in parte practicę, fine actiua vi, agēdi. n. & operādi facultatē hr̄e vr̄. est. n. causa aīalium motionū. Sensualis aūt vis in passione, & affectione quadā ɔsistit. Alex. in para. de anima. cap. de impulsu & impulsoria vi, & ibi require alias differentias.

Appetitus alius naturalis, alius aīalis. 1. Phy. cō. 81.

Appetitus naturalis est fine cognitione, supra.

Appetitus animalis est cū sensu seu cognitione, supra.

Appetitus materiæ est illud quod habet materia de motu ad recipiendum formam.s.

Appetitus est pp indigētiā.s. & tex.

Appetitus & intellect⁹ mouētia duo esse vident̄: si quis posuerit phātasiam & intelligentiā quandā. Alia animalia nō habent intelligentiā,

neq;

neq; rationem, sed phantasiam. 3. de anima. tex. cō. 48.
Appetitus oīs pp aliquid est. 3. de aīa tex. commen. 49.
Appetibile mouet. s̄.
Appetitus & intelligētia practica mouent hæc duo. s̄.
Appetitus & phantasia recta & nō recta. s̄. tex. cō. 51.
Appetitus sunt contrarij adinuicē, cum rō & cōcupiscentiæ contrariæ fuerint. s̄. tex. cōmen. 53.
Appetitus alius ab intellu, alius ab imaginatione. 9. Met. cō. 10. Vbi nota ꝙ peripatetici appetitū intellectiuū appellāt volūtatē, appetitum ab imaginatione appellāt appetitū sensitiuū. & aduerte ꝙ virtus quælibet apprehēsiua habet propriā appetitiuā sibi correspōdentem. d. n. Cōm. 12. primæ philosophiæ. cō. 39. ꝙ voluptas sequit̄ cōpræhēsionē sicut vmbra corpus. Et sunt vnū in subiecto, & duo fm modū: sicut deduci pōt ex verbis Arist. & Auer. in 3. de aīa. tex. cō. 49. vbi dr̄ ꝙ intellectus est mouēs, vt est desiderans, nō vt est cōprehēdēs, neq; fm ꝙ desideriū ē alia virtus ab intellu.
Appetitus principiū est intelligētia. 12. Meta. tex. cō. 36.
Appetitus est causa motus, & motus est in corpore.
Appetitus necessario est in corpore animato. Ex libro destr. dispu. 10. in solu. primi dubij.
Appetitus toties cōtrarij attolūtur, quoties rō cupiditati aduersa est, quorū alter. qa respicit futurū & cōsequēs tēp⁹ obsistit & renitit̄ vitio, alter quia pn̄s letabile attēdit, nec spectat a tergo quod imminet, dat sceleri mās & pceps agitur. Est. n. hoc ingeniū voluptatis eius quæ sensus titillat, vt quū pn̄s est si de futuro non cogites, sūmū bonū ab solutūq, videat̄ Them. aurea sūia. 3. de anima. cap. 64. & est Arist. ibi in tex. cōmen. 53.
Appetitus in hoīe, & cū opinione & sine opinione esse pōt. itaq; fit vt oīs voluntas in nobis appetitus sit, sed non oīs appetitus sit voluntas. Themist. s̄.
Appetitus irrationalis in hoīe, qñq; mouet rōnalē, qñq; vero econtrario. mouet tn̄ semper appetitus validior & vehemētior debiliorem. Them. s̄. & habetur ex tex. 57.
Appetitio sensus, concupiscentia & desideriū dr̄, appetitio intellectus dr̄ voluntas. 3. de anima 29. & Themist. cap. 48.
Appetitio sensus, & sēsus, sunt idem subiecto: & appetitio intellect⁹, seu voluntas, & intellectus sunt idē subiecto: sed cogitatione rōneq; discrepant. Them. expresse. 3. de aīa. cap. 48. Idē Cōmen. 3. de aīa. cōm. 49. Collige fm. Peripateticos virtutem apprehendētē, non esse re, sed ratione distinctā a potentia, seu virtute appetēte. Cuius oppositum tenuit. D. Tho. & multi alij. Et potissimū argumentū est, quia in. 3. de anima Arist. non fecit capl'm separatum de voluntate, vbi de intellectu pertractat, & de potestatibus animæ intellectiuæ.
Appropinquatio & remotio nō operantur nisi in motibus, quorū motor est extrinsecus. 1. cœli. cō. 81. vide. 7. phy. cō. 10. &. 1. cœli. 89.
Aqua est potētia aer: aer aūt est act⁹ quidā, & est potētia aqua alio mō. 4. Phy. tex. & cō. 49. Vbi Cōmen. aqua est creata in potentia primitus, & prima intentione vt sit aer: aer

Digressio de forma māæ: & d duplici naturæ consilio.

set vero est quasi in potentia aqua propter formam materiæ. Inde patet q̄ deterius semper est nobilioris gratia: vt. d. Philosophus in 7. Politice: sed quia forma materiæ est ipsam non habere formam, sed esse in potentia oẽs formæ, siue sint vniuersales, siue particulares, siue perfectę, siue imperfectæ. Ista. n. est forma materiæ, ipsam, videlicet, eē priuatā oī forma, & hrē oēm formā in potētia 7. Meta. cō. 60. Et. 1. cap. de sub̄a orbis, mā̄ substantiat̄ p posse, & potētia est dña sustātialis eius. 2. Phy. cō. 15. priuatio in mā̄ nō est priuatio simplr̄, sed est sicut sosa materiæ. & 12. met. cō. 18. oēs formæ sunt in actu in .1. motore, & sunt in potentia in prima materia. Alio mō igr̄ aqua vt d. Arist. in tex. & Auer. in cōm. dr̄ esse in potētia aer, & lio mō aer dr̄ esse in potētia aqua: quia in aqua ē potētia tā ex parte materię, q̄ ēt ex parte naturæ agētis pp finē, quæ nō errat, cū rememoret̄ ab ītelligētia nō errante, & iō ex eius intētione primaria, & ex eius. 1. consilio fuit vt vilora ordinent̄ ad nobiliora. Sed in aere non est potētia aqua nisi pp materiam q̄ indiscriminatim & confuse hēt oēm formā. in fundamento. n. naturæ nihil distinctū est. sed non est ibi potētia quæ dirigat̄ ad actū ab agēte pp finem ex prima intentione, & ex. 1. cōsilio, sed ex 2. quia. sm naturæ agētis cōsiliū est, vt oēs formæ quæ sunt in potestate materię, educant̄ ad actū, alioquin potentiæ passiuæ materiæ nō correspon deret potētia actiua primi motoris adequate, & accideret q̄ potētia illa materiæ esset frustra: & nō oē qd̄ est posse ex parte passi, esset posse ex parte agentis, qd̄ est falsum; & cōtra Arist. in. 4. met. in cap. de potestate, & in. 9. tex. cō. 2. vbi diffinit potentiā passiuā p actiuā, & ecōtra Et Cōment. ibi. d in cō. īmo Arist. in textu, q̄ in deffinitione cuiuslibet potētię passiuæ, accipitur diffinitio potētiæ primæ materiæ: & in diffinitione cuiuslibet potentiæ actiuæ accipitur diffinitio actionis primæ formæ. Et ne videat̄ tibi iste sermo extraneus de duplici naturę cōsilio: vidę frater mi Auer. in fisi in 1. cœli & mundi in cō. 20. Placuit aūt nobis in hoc digredi, quia loc⁹ ille multos in errorem detrusit, ponentes formā corporeitatis de mēte Auer. sed videāt quęso ipsi Auer. seipm̄ declarantem, quæ sit forma materiæ. 7. meta. cō. vlt.

Aquæ superficies sphærica est. 2. cœli. tex. cō. 30. Et ibi demonstratur.

Aqua semper nata est fluere in magis cōcāuū: tale aūt est quod est cētro propinquius. s̄. tex. cō. 31. & ibi vide Auer. quō hoc intelligatur.

Aqua vr̄ magis recipere figurā rotūdā q̄ terra, propterea q̄ est corpus liquidū, & de facili descendit ad cētrum. s̄. cōmen.

Aqua non naturaliter mouetur ad mediū totius, nisi terra esset extra suum locum naturalem. s̄.

Aqua, licet non nutriat, tn̄ est vtilis, quia facit nutrimētū penetrare ad angustas partes corporis. Galen. in 4. de vtili. particu. cap. 5.

Aquæ vniuersum. s. mare, si non sentiretur tunc ex hoc q̄ videremus q̄ oēs fluuii currūt ad mediū: sciremus q̄ inter aerē & terram est locus eius, & q̄ vniuersum aquæ est I illo loco. 4. cœli. cō. 32.

Aqua facilius mouetur ad locū terræ

rix q̃ ad locū aeris,& aer facili' mouetur ad locū aquæ,q̃ ad locū ignis 4.cœli.cō.39.

Aquā propterea primū subiectū esse credebatur, ꝙ & informissimū videretur,& lōge carentissimū figura.2.Phy.Them.super tex.7. vide ēt aliam causam positam ab Arist. in.1.primæ Philosophiæ.

Aqua eleuatur in vase ignito supposito aquæ, & aer non eleuat' qui est ī eo. Et expositores hui',problematis non pñt reddere causam:quā tu require ab eo.4.cœli cō.39.

Aqua sponte mouet'ad locū terrę,& violēter mouet' ad locū aeris. Aer aūt spōte mouetur ad locū aquę,& violēter ad locū ignis,sed ignis violenter mouet'ad locū aeris:& terra violenter mouetur ad locum aquę 4.cœli. commen. 39. Vide in concordantiis.

Aqua nō calefit dū fuerit aqua pura 2.de aīa.cōm.115.

Aqua a vulgo consueuit existimari dū liquefactio remanet in ea : & iō existimat' frigiditatē nō esse inseparabilē ab aqua, sicut est caliditas inseparabilis ab igne:sed in rei veritate nō est aqua pura,sed admixta.2. de anima.cō.115.

Aqua & terra dominantur in gñatione corporum homogeneorum.4. metheo.cō.1.

Aqua nō ingrossatur sola humidorum.4.metheo.tex cō.21.

Aqua propriissime ē humidi,& terra sicci.s̄.tex.cō.29. idē.2. de gñatione.tex.cō.23.

Aqua mollis nō est,nō.n.cedit impssioni superficies in profundū , sed ecōtra circūstat.4.methe.t.cō. 43.

Aqua & aer sūt media inter materialia & formalia : licet ignis sit veracius mediū īter materiā & formam & sunt media ī sensu visus. 3.Colli. cap.38.de visu & accn̄tibus ei.

Aqua feruēs calidior est q̃ ignis exiguus:q̃uis citi' refrigescat, quippe q ignis q̃uis exigu', nūq̃ frigidus fieri possit.ex.2.de partib' aīaliū.c. 20.Vide in cōcordātijs nup editis.

Aqua feruēs pleni' calefacit q̃ flāma: sed flāma vrit aut liquat rē, vri aut liquari idoneam,quod aqua efficere non potest. s̄.

Aqua feruēs calidior sētit',sed celeri' refrigescit & cōgelascit q̃ oleū. s̄.

Aquæ nā viuacior ē q̃ natura terrę; & iō aīalia aquatilia sūt multiforia & plura q̃ aīalia terrestria. Auer.in 3.de gñatione aīaliū. ca de gñatione apū in fine.& elicit' ex mēte Phi ibidē in prin.cap.11.vbi agit de generatione & ortu testatorum.

Aquę crudę sterilitatē aut partū femineū faciūt 4.de gñatione aīaliū cap.2. Vide ēt in.6.de natura aīaliū cap.19.vbi agit de coitu fetuque ouium & caprarum.

Aquæ calidæ efficiunt colorē albū, frigidę vero nigrū. Aristo.in.5.de gñatione aīalium.cap.6.& ibi vide in quibus aīalibus hoc verificet'. vide ēt hoc clare ī.3. de natura aīaliū cap.12.de duobus fluuiis in Antandria, quoꝶ alter candorē, alter nigritiē in pecoribus facit, & de scamādro q flauas reddit oues:ideoq; xanthū ꝑ scamādro apud Home. nuncupari autumāt Vide ēt ibi de amne thraciæ,quē psyorū vocant, qui nigras oues producit, si ipsius aquæ ante coitum bibantur.

Aqua ordei qūo fiat. Vide.5. Colliget. cap. 31.

Aqua melior fm Hippo. ē aqua fontiū orientaliū,quæ scaturit ex terra

quæ

quæ nõ habet grossam substantiã, nec luteã, sed est mediocris: & propterea est subtilior & leuior & cito permutat a calido & frigido. Sed Rasis sentit ꝙ melior aqua est fluminũ magnorũ ductuum. Et mihi videtur ꝙ Rasis nõ laudarit flumina magna grossa, nisi propterea quia sol operatur in eis vnam operationem, per quam separantur partes grossæ a subtilibus. Sed opus quod fit in aqua est diuersum ab aqua. Sed quod inspiciendum est in aqua est diuersitas terrarum, quia non potest esse in estate quin fluant ad flumina aquæ multitudo & pluuiæ. Et propterea, quãto plus elongatur flumẽ a suo ortu, tanto est deterius. Vbi finaliter cõcludit opinionẽ Hippo. esse magis verã. 5. Colli. cap. 38. de aquis.

Aqua calida, quæ est inter calidã & frigidam tẽperata, corpus refrigerat & humectat, & paucam dissolutionem operat: & in hac pauca dissolutione abstergit sorditiem quæ in cute retinetur. 6. Colliget. ca. 3. de balnei iuuamento.

Aqua grauis est respectu aeris, & leuis respectu terræ. & ideo si esset in centro mundi. s. in loco naturali terræ, moueret ad cõcauitatẽ aeris. 1. cœ. cõ. 17. Cõsimile de aere si poneretur in loco ignis, vt patet 1. cœli. cõmẽ. 8. cõtra Ioan. grãma. ponentem loca mediorũ non esse specie distincta ab extremis.

Aqua quodammodo & aer continẽtur sub descriptiõe grauis & sub descriptione leuis: sed in aqua magis abundat grauitas, quia descendit in duobus elementis, in aere vero magis abũdat leuitas, quia in duobus elementis ascendit. 2. cœli. cõ. 17.

Aquæ sunt duæ species, vna est sub terra, reliqua supra terrã, & quælibet istarum specierum vel fluit vel stat. cap. 5. 1. Metheo.

Aqua etiã sub terra gñari potest, ex aere qui est. j. terrã: cum ad. uuabitur per locum cõuenientem huic, sm dispositionem conuenientem ei supra terram. s.

Aqua nõ est exhalabilis, sed vaporabilis: ecõtrario aũt oleũ est exhalabile sed non vaporabile. 4. methe. tex. cõmen. 48.

Aquila sola apud hoĩes diuina perhibetur. 9. de natura aĩaliũ. cap. 32. Et ibi vide vñ locus datus sit fabulæ de homine cõuerso in aquilam, qui hospiti iniuriam intulit.

Aquila suos pullos excludit, quos ossifraga libenter recipit, tuetur, & alit. supra. cap. 33.

Aquila vt plurimum tria oua edit, sed binos pullos excludit, vt ex versu quẽ ad Museum authorem referunt. Excludit binos, edit terna, educat vnũ. 6. de nã aĩalium. ca. 6.

Aquilonis flatu mares poti⁹ ꝯcipiũt, austri feminæ. Vis tanta est aquilonis, vt vel ea q̃ non nisi feminas pariant inuitet ad prolis masculæ procreationẽ. Arist. in. 6. de natura aĩalium. ca. 19. vbi agit de coitu & fetu ouium & caprarum.

Aranei statĩ cũ editi sũt, fila mittũt, nõ ĩtrinsec⁹ tãq̃ excremẽtũ (vt Democ. ait) sed extrĩsec⁹ de suo corpe veluti corticẽ, mor eoꝝ q̃ suis villis iaculantur, vt histrices. 9. de naturæ animalium. 39.

Architectores. manu artificibus circa quodlibet honorabiliores. & magis scire putamus, & sapiẽtiores esse, quia factorum cãs sciũt. Ex prohæmio metaphy.

Architas

Architas approbauit terminos qui vtriusque sunt .i. definitiones datas per materiam & formã 8. Meta.tex.cõmen.6.

Argentũ uiuum & oleum sunt plus aeris 4.Methe.t.c. 43.

Aridum, sicci est 2. de Generatione tex.commen. 12.

Arietes ĩ africa statim cornigeri generantur,nec solum mares(ut Homerus scribit)sed etiam fœminę.8 de natura animal.cap.28

Aristippus mathematicus scías despexit.3.Meta.t.com.3.

Aristo. tres scientias inuenit,logicã, naturalem,& diuinã.Et nullus error inuentus est u sq; ad hoc tẽpus quod est mille & quingentorum annorum. Et talẽ dispõnẽ esse in uno indiuiduo potius est miraculosum q̃ humanum. Auer.in prologo 1.Ph.Consimile uide in 3.de aĩa 14.& in 3.Methe.ultimo,in ex põne media.& in 2.cœ.cõ.1.& 12. Meta.cõ.14.& 1. de Gñatio.c.38.

Aristot.ea q̃ sunt manifesta per se, qñq; ponit pro manifestis, apud eos qui innati sunt recipere illud qd est manifestũ per se.Et qñq; utitur in declaratiõe eorũ propõnibus famosioribus eis ad confirmã dũ eas,&iõ qñq; fit iteratio sermonis 2.Ph.c.85. Collige ex hoc hãc esse unã cãm reiterationis in scĩa. Alia cã,tãgit ex diuersitate cõsiderationis,& hoc obseruauit Aristo. in prima philosophia, ubi multas demrãtiones philosophicas reiterauit,sed altiori mõ: ut d.Commẽta.2.Met.c.6.Tertia cã est ad rememorandum,& hoc pręcipue obseruat in logica, ut dicunt expositores in lib.Priorũ . Idem h3 Cõmẽ. 2.Ph.c.90 . Quarta cã est qñ ordo scĩæ hoc requirit.uide 3.Ph.c.48. de reiteratione trac. de infinito,in lib.de cœlo.

Aristo.consuetudo est præordinare sermones logicos sermonibus demrãtiuis,qui hñt cum cognitione rei,dissolutionẽ illorum sermonũ contrariorum 4.Ph.cõm.3.&2.de aĩa c.136.& 3.Meta. com.1.quod qũo ueritatem contineat. Vide in concordantijs.

Aristo.utitur exemplis rhetoris,propter difficultatem imaginandi 4. Ph.commẽ.84.& 1.Ph.81.& 3.de anima 14.

Arist.ut dr̃,composuit philosophiã extraneam 4.Ph.com.87.Et ibi uide quid sit philosophia extranea. uide ẽt 1.Cœ.te.commen. 100.

Aristo.in inueniendo definitiones, multotiens utitur uia ablationis, quã uiã dãnauit Alpharab. 4. Ph. commen.101.

Arist.plerũq; adducit exempla ĩ lr̃is ut sermo eius sit magis manifest⁹ 6.Ph.com.16.

Arist.& oẽs Peripatetici dicunt hic esse transmutationes q̃ fiunt in nõ tempore 6.Ph.commen.32.

Arist.in 7. Ph.uersus finem non loquitur nisi de motoribus mãlib⁹. Auer.7.phy.com.35.

Aristo.prima intentio est in 8.Phy. pertractare de primo motore:ideo quæsiuit utrum motus sit antiqu⁹ uel nouus 8.Ph.com.1.

Aristo. opinio non est ut ante motum continentem totũ sit motus, aut ante trãsmutationem quæ est prima transmutatio,sit transmutatio 8.Ph.com.1.

Aristotelis opinio fuit , ꝙ principia trãsmutationis sunt quatuor qualitates,caliditas,frigiditas, humiditas

tas,& ſiccitas.Sed opinio antiquorum fuit ꝙ principium tranſmutationis ſunt raritas & dẽſitas 8.Phyſi.commen.55.

Ariſto.opinatus eſt impoſſe eſſe,aliquid eſſe æternum,in quo eſt potẽtia ad corruptionem. & hoc demõſtrauit in fine 1.de Cœlo & mũdo, contra Alexand. Commen.8.Phy. cõ.79.& eſt contra opinionẽ Plat. & Auic.idem 1.ca. de ſubſtã.orbis & 12.Metaph.41.

Ariſt.primo inuenit & ſciuit naturã primæ materiæ principaľr 1.Phy. commen.78.

Ariſt.ſcripta atq; commentationes ſunt duarum ſpẽrũ,vna eorũ ꝙ exteriora noĩabat, altera vero ꝙ auſcultatoria. Vide ꝓ hoc Simpliciũ clare, in prologo Phyſi. & vide ẽt Auer.in 1.Cœ.100.

Ariſt.via eſt minoris ambiguitatis in philoſophia,& remotior a contradictione:& iõ ſuſtentati ſumus ſuper ſententia eius.Auer.2.Cœ.c. 1.auctoritate Alex. & 12.Met.18.

Ariſt.intentio eſt in lib.de Cœlo & mundo inquirere de mũdo, eiuſq; primarijs partibus,& de oĩ inſuper qđ mũdũ ipm, parteſq; primarias conſequiť.Auer.ſnĩa in paraph.li. de Cœlo in principio & in 3.Cœ.c. 1.& vlti.vbi notat ꝙ aliter cõſideranťelnta in lib. de Cœlo,& alr in lib.de Gñat.quia in ſcĩa lib. de Cęlo conſiderantur inquantum ſunt partes mũdi:in ſcĩa aũt lib.de Generatione,inquantũ ſunt cã æ corporum compoſitorum. Ex quo p3 Auer.non diſcrepare ab Alexan.in ſubiecto iſtius libri:ſicut quidã ſibi falſo ĩpoſuere ꝙ ſit corpus ſimplex vt tenuit Simplicius.

Cõtra Petrũ Pöponatiũ.

Ariſt. vtitur diuiſione & inductione in declaratione eorum quę ſunt latentiora primis cognitionibus, & apertiora primis qõnibus 1. Cœli cõ.2.& 6.Ph.41.& 2.Ph.com.3.& 1.Priorum ĩ digreſſ.de ſyllogiſmo hypothetico.

Ariſ.cõſueuit adducere rõnes famoſas poſt rõnes certificãtes 1.Cœ.c. 2.idem 1.de aĩa commen.65. vide. in concordantijs.

Ariſt.fuit primus ex Græcis qui poſuit cœlum eſſe ingñabile,& incorruptibile: ſed fuit opinio antiqua Caldeorũ 1.Cœ.c.22.& 102.

Ariſt. vtitur ſermonibus ꝓbabilib⁹. duob⁹ modis,aliqñ præinducẽs eos añ demrãtiuos, & ad exercitandũ, & dubitandum, & aliqñ poſt,vt faciat conuenire 1.Cœ.com.85.

Ariſto.ſermo eſt breuis, & ita eſt de quolibet uerbo eius 1. Ph.com.35 idẽ 1.de Gña.cõ.38. & 1.Ph.cõ.6. Auerte tñ ꝙ breuitate vtiť pp obſcuritatẽ,iuxta illud Horatij.Cum breuis eſſe laboro obſcurus fio. Et pſertim hoc obſeruat in principijs librorũ(vt notant Græci expoſitores)ut rudiũ ingenia deterreat.Nã nouit Ariſt.non quẽlibet eſſe aptũ ad philoſophandum.

Ariſt.opinaťꝙ ſub polo meridionali ſit habitatio 2.Cœ.c.16.idem 3. de aĩa cõ.5.in ſo°one 2.qõnis.

Ariſt.opinabatur ſolẽ eſſe ſub mercurio, econtrario ꝙ̃ Ptolomęus 2. Cœli com.58.

Ariſt.fecit librum qui dr̃ de regiminibus cœleſtib⁹ 2.Cœ.c.68.

Ariſto.plerunq; ſolet deſtructionẽ conſequentis prætermittere, conſiderando ꝙ audiens intelligit, ſicut dimittit multas propoſitiones manifeſtas per ſe 3.Cœ.c.23.

Ariſt.fuit primus qui dixit modum quo

quo fit generatio in substantia, & nullus antiquorum ante ipsum di xitillum. 3.Cœli. commen.68. & 12.Metaphy.com.18.

Arist.sępe vtitur isto modo arguendi,ex falso possibili deducendo fal sum impře. Auer. in paraphrasi. 3.Cœli. in summa 3. parte secunda,in contradictione prima idem 4.Physi.com.72. vbi etiam asserit ꝙ etiam Plato sępe vtitur isto mo do. vide pro hoc. 6.Phy. cõ.15.& 7.Phy.com.2. & 5.Phy. com.45.

Aristo. resistit Platoni quia forma non est causa agẽs simpliciter: sed quia sunt causæ propinquæ & essentiales,ponit enim Arist.formas agentes,quamuis esse earum apud ipsum sit aliud ab esse earũ apud Platonem.differt quidem à Platone in modo essendi formas, & in modo actionis earum tantum: nõ in esse earum simpliciter, neq; in actione earũ simpliciter. 2. de Generatione.cõ.52. vide calcem com menti.18.12.Meta.

Aristo.istis verbis, videtur, & existimatur, vtitur loco certitudinis, in locis in quibus certitudo est famosa.1.de anima.c.19.

Aristoteles assimilat intellectũ sphęræ,quia reuertitur supra se,& intel ligit se,sed anima sensibilis & desi deratiua hoc non habet,quia motus earum & actio nõ assimilatur circulationi 1.de anima. com.46. & habetur in tex. Ex hoc patet quãtum a veritate deuiauerit Pet. Põponatius ĩ apologia sua de fal sa illa opinione de mortalitate ani mę intellectiuæ quã imposuit Aristo. Expresse enim in Thimęũ arguens.d. non bene dici animã ma gnitudinem esse, eã enim quæ vni uersi, manifestũ ꝙ talem esse vult qualis est aliquando vocatus intel lectus,non enim veluti sensitiua ẽ, neq; vt desideratiua. Harũ enim motus nõ circulatio est: vbi Commen.notat pręallegatam authoritatem,ꝙ intells apud Arist. assimi latur sphæræ, quia intelligit se & re uerti s supra se. Sed dicebat ꝙ ocu lus est organicus,& nullus sani capitis,negare potest oculum cognoscere se videre. Et cogitatiua nõne cognoscit an ꝗ aliquo cogitet? Negare enim hoc:vt asserit:simile est insaniæ.Nam Arist.Themi.& cęteri interpretes illud manifeste ponunt in 2.de aïa. Authoritas est ẽt Themi.in 1. de aïa. super tex.10. vbi.d.Sẽtire se & imaginari,nemo est qui nõ intelligat., fide ad id vel experimenti ducta, quorũ iudicio nullum exquisitius est. Diuus etiã Tho. in quæstionibus de veritate, quæsito.9. primæ qõnis apertissime.d. vnumquęq; sensum sentire se sentire. Decima ẽt quæstione ꝗ est de mente.d. visum videre se videre:quis añt neget sensum virtutem esse organicã? Et subdit,ꝙ nõ est verũ semper ꝙ organũ mediat īter virtutẽ & obiectũ:licet fortassis illud veritatẽ habere põt de primo obiecto,nõ aũt de secundario. nam quãuis visus distet à colore viso, quod est eius primariũ obiectum,non tñ à sua operatione quę est secundarium obiectum.

Digressio a virtutis sensiti e cognoscant suos ctus con a Di.Th. : Pet. Põ onatiũ

Dicimus nos ꝙ mirũ est de isto viro, qũo talia Aristoteli & Themistio & aliis expositoribus in 2. de anima imponat. Immo Themi.in 2.de aïa. in expositione tex. 148. vbi Arist.quæstionem motam,an p visum cognoscamus nos videre, Aduersus Pe. Põpo.

 absol-

absoluit, inquit, Quemadmodum .n. quamuis multi magistratibus, libelliones, pragmatici, exceptores assideāt: unus tn̄ est qui ius habeat snīæ proferendę. Ita & his tametsi multa instrā machinamētaq; sint in quæ rerum simulachra recepte tur: una tn̄ uis arbitra est quæ de omnibus sciscat, pronunciet, iudicet. Hæc illa uis est, qua nos uisu ui dere, & auditu audire sentimus, ea dem .n. potentia percipi actiones sensuum necesse est, qua dñas actionum percipimus. Nō ergo ve rum est qđ paulo ante uisi sumus probare quum diximus, uisu nos sentire hoc ꝙ cernamus, & auditu ꝙ audiamus, hoc suum est sensus cōis ingenium, munusq;: cui noti tiam omnium sensibilium natura mandauit. Vbi quid clarius?

Istius sententiæ ēt quam sequit͛ Themist. est Commen. 2. de aīa c. 144. qui continuando intētionem Arist. d. ꝙ l3 Arist. illam qōnē mo uerit & soluerit supra in tex. com. 136. & interposuit quædam in me dio: iterum reuertitur supra eandē q. & probat ꝙ virtus illa sit una. ut d. in tex. 145.

Ita ēt tenet Alber. in 2. de aīa tra. 3. cap. 7. in digressio. de uirtutibus interiorib' d. n. ꝙ sensus cōis utiq; proprium est apprehendere opera tiones sensibiles.

Amplius Ari. in li. de somno & vi gilia expresse d. Quoniam aūt exi stit unicuiq; sensuū aliquid ꝓpriū illđ uero aliquid cōe: ꝓpriū quidē uelut uisui uidere, auditui audire, & alijs sm eūdē modū. Est aūt quę dā & cōis potentia q̄ sequit͛ oēs, qa & qđ uidet & qđ audit sentit. nō. n. uisu uidet qm̄ uidet & iudicat.

Vide ēt Themist. in lib. de Sōno & uigil'. ca. 6. Et Alexā. in 2. de Aīa in cap. de sensu cōi. ubi d. Hoc aūt sensu cōi, & uidentes nos & audien tes, & singulis sensibus sentiētes sen timus, qui. n. uidet, auditue audire sese & uidere iam sentit: nāq; non alia ptāte q̄ sensu nos sentire per cipimus: neq; tn̄ nos uidere uide mus, neq; nos audire audim': quū nec uidere ipm, aut uisio uisibilis sit, neq; audire, aut auditio audibi lis sit. Sed hoc primi & ꝓprij sen sus qui cōis dr̄, opus & functio est. Silr̄ in paraph. de aīa. ca. de impul su, & ui impulsoria. Item in cap. de intellectu in actu. Idem in tract. de intellectu cap. 1.

Quid igitur clarius aut aptius ex mente Arist. Themist. Alexandri. Alberti, & Auerrois?

Arist. n. ibi in 2. de aīa expresse t. c. 148. & 149. d. sensum cōem sm ꝙ quodammodo ē virtus una & indi uisibilis exn̄s: l3 s3 aliū modū quo dammodo exn̄s diuisibilis iudicet de cōtrarijs nā ut iudicat, est una: ut recipit quodammodo est plres. Vnde Commē. com. 149. d. & qua si opinatur ꝙ uirtus primi sentien tis meli' est ut dicatur una forma & multa instrīs copulatis cum ea q̄ ptrāseūt motus sensibilium, quo usq; copulēt͛ cū ea, q̄ dicere ipsam unam esse subiecto, & multa sm formas quæ describuntur in ea. Il lud. n. esse est dignius sm ꝙ est iu dicans, istud autem secundum ꝙ est recipiens.

Amplius Arist. cōtra antiquos 4. Met. t. c. 25. expresse d. Non. n. sen sus suimet est, sed aliquid alterum præter sensum, quod prius esse sen su necesse est. Mouens enim moto prius

prius est natura: & utiq; si hęc ad-inuicem dicantur nihil min'. Quē locum exponēs Alex. īquit. Postq̄ ex eorū opinione hoc sequi docuit v 3. φ si sublat' fuerit sensus auferū tur sensibilia: ꝑtin' addit verū esse sensationes actiōesq; sensuum nō fore, si sensus non fuerint. at non i-tem subiecta non fore in quib' sen suū actiones efficiunt. Falsum est ẽ n: dictu sublatis sensibus subiecta tolli, a quibus affectiones in sensi-bus gignunt. si. n. sensus, non sui sensus & perceptio est, sed extra-neę semp cuiuspiā rei certæ, quod sensationem & sensus affectionē efficit id: vt prius sit q̄ sensus perci-piens ipsum necesse est. Nec valet si dicas φ hoc est verum respectu primarij obiecti sed non respectu secundarij: nam Alexā. d. φ sensus semp est externæ cuiuspiā rei, alio quin oporteret dicere sensum co-gnoscere seipsum, post cognitionē aliorū, sicut est de intelľu māli qui nō cognoscit se nisi post aliorū co gnitionē 3. de aīa t. c. 8. qđ dicere ē figmēto sĩle. Et btūs Tho. ibi ẽt in expōne tex. 25. expresse d. φ visus non videt se sed colorem. Vide tñ comm. 39. 12. Meta. in fine & cogi ta. Vide in physicis disputationib' contra Algazelem disp. 2. in sol. 6. dubij. Et in lib. de coniunctione in tellect' abstracti cum hoīe expres se d. φ formæ apprehendentes, ma teriales s. virtutes sensitiuæ, non ap prehendunt seipsas neq; finē suæ dispositionis.

Ioannes etiam Gram. in prīcipio 1. de aīa vbi spāľr probat intelľum non esse corpus, ondit quia nullū corpus nec virtus in corpore est cō uersiuū supra se, nec cognoscit se. vnde neq; visus cognoscit, se ne-que auditus.

Sed quid cāę fuit φ iste vir dece-ptus est? fuit illđ qđ asserit Commē ta. 4. Ph. c. 95. vbi Arist. reprehēdit illos qui asserebāt tp̄s esse motum vbi Commen. inquit, φ multotiēs existimatur φ illud qđ sequitur rē sit ipsa res. ita in casu nr̃o, quia cū nos oculo videmus aliquam rem, quia coniungit virtus superior. v 3 sensus cōis qui est apprehendēs o-culi visionem: & quia per sensum cōem oculo applicatum discerni-mus & percipimus nos videre, cre-dimus istud iudiciū fieri in nobis ꝑ oculū, cū reuera sit sensus cōis. Nā qñ aliqua opatio attribuit duo bus, quorum alterum cōcurrit vt organū, alterū vero vt agēs ꝑtinci-pale, illa opatio simpľr attribuitur agenti principali & nō instr̃o: vt colligit ex 2. de aīa te. c. 41. contra antiquos qui motum augmēti at-tribuebāt igni. Aristo. aūt vult φ augmentatio sit ab aīa, & non ab igne, quia ignis cōcurrit vt instr̃m & vt cōcausa. Immo 2. de Gña. t. c. 55. motio ignis ē deterior q̄ motio organi, cuius cām vide ab Au. ibi.

Ad ꝓpositum igit, bñ sentimus nos sentire, & percipimus nos vide re, sed hoc nō est per virtutē ꝑticu larē cui' ē talis actus. V3 nō ꝑcipi-mus nos videre ꝑ virtutē visiuam oculi, sed per virtutem superiorem illa virtute, puta per sensum cōem. Et bene percipimus nos pōnere dif ferentiam inter sensibilia propria diuersorum sensuum, qđ est opus sensus communis, sed sensus com-munis non est qui percipiat se illū actū exercere: sed est virtus supior & spūalior. I homine. n. est cogita-

tiua:& in brutis est extimatiua. Si aũt inter sensitiuas istæ sunt supremæ, dicemus hoĩem actum cogitãdi percipere, aut per intellectũ qui est virt' abstracta, aut si hoc cõpetit cogitatiuæ hoĩs, ẽ ex spãli quodam priuilegio, ex quo est multũ vicina intellectui, & aliquid ex ꝓprietatib' intellʼus participat. Pro hoc aũt facit authoritas Simpl. in 3. de aĩa in expõne tex: 136. vbi auctoritate Iãblici d. ꝙ sensitiua æquiuoce dr̃ de sensitiua bruti & sensitiua nr̃a. vbi d. ꝙ sentire se sentire ẽ humanæ vitæ, q̃ rõnalis ẽ, ꝓpriũ, & soli hoĩ competit. nã rõnalis vitæ opus est supra seip̃m conuerti. Et iõ quia virtus organica & corpalis nõ põt cõuerti supra seipsam talis est. nam oẽ corp' & virtus in corpore est diuisibilis, & h3 partes extra partes, loco & subiecto distinctas. conuersio aũt alicuius in seipsum in indiuisibili consistit, corp' aũt & virtus in corpore in indiuisibili cõsistere non põt. Oẽ. n. corp' est diuisibile in infinitum. Et iõ solius virtutis immãlis ẽ ꝓpriũ supra seipsam conuerti. Tenet aũt Simp. sensitiuas virtutes esse potẽtias aĩę rõnalis, sicut & intellʼus, & iõ tenet illud eẽ ꝓprium sensitiuę hoĩs. l3 Commen. illud non teneat.

In consimili tñ h3 Di. Tho. in 2. de aĩa lect. 13. in expõne t. 65. vbi inquit. ꝙ differenter se h3 cogitatiua hoĩs ab æstimatiua bruti. Nã cogitatiua apprehendit indiuiduũ vt exñs sub nã cõi: qd contingit ei inquantum vnitur intellectiuæ, in eodem supposito: vt cognoscit hũc hominẽ prout est hic homo. Estimatiua aũt bruti non apprehẽdit aliquod indiuiduum sm ꝙ est sub natura communi: sed solum sm ꝙ est terminus, aut principium alicuius actionis aut passiõis: sicut ouis cognoscit hunc agnum, nõ inquãtum est agnus: sed inquantum est lactabilis, & hanc herbam inquantum est eius cibus. ita ẽt dico ꝙ l3 in brutis virt' supior apprehendat actũ inferioris virtutis, quia sunt differentes in perfectione & gradu altiori, vna sit respectu alterius. vbi tñ deuentum est ad actum supremæ virtutis, qualis est actus æstimatiuæ aũt memoratiuæ: dico ꝙ bruta non pñt illũ actũ apprehendere: quia neq; per inferiorem virtutem hoc fieri põt, vt clarũ ẽ, neq; per uirtutem illam cuius ponitur actus, cũ sit organica. nulla. n. virtus organica conuersiua est supra suum actum, quia si esset conuersiua supra actũ suũ, esset ẽt conuersiua supra suam essentiã, & ita ĩ virtute sensitiua eẽt mot', & actio circularis, qd Arist. expresse negat cõtra Thimæum. Them. ẽt in lib. 1. de memoria & reminiscentia ca. 5 ponẽs drĩam inter memoriam hominis & brutorũ, ponit duas drĩas quia bruta hoc solũ cognoscunt p̃sens & p̃teritum tp̃s, in quibus est memoria, non futurum vt homo, secũda drĩa ẽ, quia homo percipit se recordari, qd tñ brutis est negatum. Ecce igitur ꝙ cum memoria sit altior uirtus & spiritualior, ut d. Commen. 3. de aĩa commen. 6. & tñ nõ pcipit actũ suũ in brutis.

Non possum aũt non mirari de Di. Tho. in loco prælegato. nam l3 sensum non posse apprehendere suam essentiam. Cuius rationẽ (ut inquit) Auicenna talem adducit, quia sensus nihil cognoscit nisi per — *Instat aduersus D. Tho.*

si p organū corporale. non est aūt posse vt organum corporale mediū cadat inter potentiam sensitiuam & seipsum. Sed si hoc est, quō sensus cognoscit suum actum? si. n. p te organum non est necessariū potentiæ sentienti ad percipiendum actum suum, uidebitur igitur seq actum sensitiuæ uirtutis esse magis abstractum a mā, q̄ sit essentia ipsius uirtutis: ita φ accñtia erunt magis abstracta q̄ essentia, qd uř absurdum. Confirmatur, quia actus ille magis dependet a potentia iudicante actum & eliciente, q̄ ab obiecto. igitur si actus sine organo pōt cognosci ut depēdet ab obiecto, multo magis, ut dependet a potentia.

Et confirmatur melius, quia act⁹ iste uirtutis sensitiuæ est organic⁹, & dependet a corpore ut ab obiecto, & ut a subiecto. si igitur anima & potētia sensitiua non est cōuersiua supra se, quia est uirtus alligata organo: non ēt erit conuersiua supra suum actum. nam si inter actum & potentiam non mediat organum: igitur cum deuentum est ad actum, quid prohibet quin possit progressus ab actu fieri ad potē tiam? non uideo. Implicat igiř manifeste sensum posse cōuerti supra actum suum, & non posse conuerti supra seipm: nisi poneretur actū illum esse abstractū ab organo, sicut est de actu intelľus: & potentiā esse organicam, quod nullus sani capitis adhuc somniare potuit. Si .n. organū est necessarium pp primarium obiectum & non pp secūdariū, cuius est actus per uos, sequitur ergo istum actum nō esse organicum, & ita non erit sentire actus coniuncti, sed actus aīę tm̄. Cuius oppositum d. Philosoph⁹ 1. de aīa t. c. 14. ubi d. Vř aūt & aīæ passiões oēs cū corpore eē, ira, mā suetudo, timor, misericordia, confidētia: adhuc aūt & amare & odire, simul .n. ijs patitur aliquid corpus. unde contra antiquos ibid. tex. com. 64 Dicere autem irasci animam, simile est, & si aliquis dicat eam texere aut ędificare.

Præterea Si potētia sensitiua pcipit actū suum: quare nō percipit suum organū? Vñ Aui. d. in 6. naturalium in fine. φ imaginatiua nō imaginatur suum organum: & ita ēt non imaginatur suam imaginationem. Sicut. n. uisio non est uisibilis, sic nec imaginatio est imaginabilis. Illa. n. rōne Alexand. probat ī 2. de aīa p sensum cōem sentire nos uidere, & nos audire, quia non uidemus ipm uidere, quia uisio non est uisibilis. Ampli⁹ essentia aīæ potentia & actus ita se hñt fm istam uiā, φ potētia mediat inter essentiam & actum. quia tenet D. Tho. potētias aīæ realř distīgui ab essentia animæ. Si igitur potentia sensitiua q̄ est organica pōt cognoscere actum suum: quare non pōt essentiā aīæ cognoscere? Dices quia inter potentiam & essentiam non cadit mediū organum corporeum, quia sensus quicquid cognōscit, cognōscit p organū corpale: mō stante eadē cā sequiř eadē cōclusio, qa neq; cognoscit suū actū Vñ Albertus cognomēto magn⁹ in 3. de aīa ca. 14. in tract. 1. expresse tenet, φ nulla uirtus organica apprehendit se uel instrumentum suum. quin imaginatio nec se, nec instrumentum suum imaginatur

& sic ẽ de oĩb' alijs organicis. vnde si visus cognoscit suum videre, deberet etiam cognoscere oculũ quo fit visio, & cognoscere seipsum, vt deduximus.

Veruntñ ipse ẽt Di. Tho. in 2. de aĩa, vt prætactum est: in expõne tex. 65. expresse d. ꝗ sensu cõi percipimus nos videre, quod non possunt facere sensus particulares. Idẽ etiam tenet in comm. super lib. de Somno & vigil.

Tãdẽ cõtra istos qui tenẽt visum sentire suum videre, q̃rẽdũ est cur non sortiat pariformiter sua organa? cur nõ spẽs quibus fit visio? vñ Arist. istã qõnem terminauit in 2. de aĩa, & ꝑcipue ſm Them. & Alexan. in t. c. 57. huius rõ ẽ quia sentire consistit in quodã moueri: nullus aũt motus a iunctis innexisq; prouenit, nam talia organa sensitiua, licet vim sentiẽdi cõtineãt, non tñ ipsa seipsa mouẽt, sed sẽsibilia: sensibilia aũt nõ mouẽt nec impellunt, nisi remotiuscula sint. Vñ sensibile positum supra organum sentiendi non cãt sensationem. vnde a iunctis & innexis nulli ictus eueniunt: quia iam ipsi se ferirẽt sensus, qd fieri posse reclamat rõ: etenim neq; marculus per se excudendo ẽ, neq; sera secãdo, neq; terebra in forando: sed excussor & faber adhibendi extrinsecus sunt, quorũ opa atq; vi & entia illa cõsistant, excussio, inforatio, sectio. Themist. ibid. Mõ actus vidẽdi ẽ ĩmediate coniũctus potẽriç per vos, quia non indiget organo, ergo nõ mouet potentiã pp eãdẽ rõnẽ, quia potẽtia sensitiua ad hoc vt exeat in actũ sentiẽdi, oportet vt moueatur, & forma existens in subiecto non mouet subiectum nec alterat ipsum.

Arist. cõsuetudo est inducere sermones sufficientes, aut post demonstratiuos, aut in locis in quibus nõ potest habere sermones demonstratiuos primo de anima commẽto. 65.

Arist. nõ opinat̃ ꝙ aĩa faciat actiones diuersas p virtutes diuersas, & vnica membra tñ, neq; per vnicas virtutes & mẽbra diuersa tñ. neq; ẽt p virtutes diuersas & mẽbra diuersa tñ. Sed opinat̃ ꝙ faciat p virtutes diuersas & mẽbra vnica, s. prĩcipalia, & mẽbra diuersa 1. de aĩa. c. 89. & 92. Vide lucidissimum Themist. in 1. de aĩa in cap. 3. in expõne tex. 7. Et eũdem ibid. ca. 35. vbi ponit drĩam inter opinionẽ Plato: & Arist. quorum alter diuisit aĩam p partes, alter vero per potẽtias, magna enim est drĩa inter potentiam & partem.

Arist. tenuit ꝙ nõ est habitatio sub æquinoctiali, pp dominium caliditatis 2. Metheo. cap. 2.

Aristo. fuit regula in natura & exemplar quod natura ĩuenit ad demõstrandum vltimam perfectionem humanam in materijs 3. de aĩa cõmen. 14. Cõsimile: vt habes supra in prologo 1. Ph. & 1. de Gñat. cõ. 38. & 3. Metheo. ca. de iride. Auer. insuper in 1. de Gñat. aĩalium ĩ digressio. contra Galenum. ita scribit, de Arist. laudemus Deum, qui separauit hunc virum ab alijs in perfectione, appropriauitq; ei vltimam dignitatem humanam, quã non omnis homo põt in quacũq; ætate attingere.

Aristo. narrauit ꝙ quidã passus fuit debilitatem visus, & videbat ante ipsum suam imaginem seu figurã in

in aere. nam aer fuit sicut speculũ respectu visus eius. 3. Methe. ca. 1.
Arist. ĩ sciã diuina adducit multa q̃ fuerũt declarata ĩ sciã naturali pp tres cãs, prĩo ad rememorationẽ. hæc cã tãgit. 1. Met. c. 15. scdo qa vtraq; sciã cõsiderat de principijs substãtię sensibilis inquãtũ sensibilis est, sed diuin⁹ de prĩcipijs substãtię quaten⁹ substãtia: & ĩquãtũ ens, istã ẽt cãm tãgit Cõmẽ. ĩ eodẽ loco, & in. cõ. 18. & 7. Met. te. 9. & 39. & 12. Met. 1. 5. 6. & 29. cõ. Et ĩ 8. Meta. cõ. 4. & 4. Met. cõ. 1. & 6. Met. te. cõ. 1. Et. 2. Phy. cõ. 4. & 21. Tertia cã, quia licet eędẽ demrões adducant in naturali Philosophia & ĩ sciã diuina: tñ vl̃iori modo in scientia diuina adducuntur. Vide pro hoc. 2. Meta. com. 6.
Arist. opinabatur ꝙ intellecta rerũ notificãt substãtias rerũ, & nõ sũt substantię earũ. 1. Meta. com. 45.
Aris. innuit se cõprehẽdere veritatẽ simplr̃, aut in maiori pte, fm ꝙ est poss̃e ĩ humana natura. 2. Met. cõ. 1. Idem. 3. de Ani. cõ. 14. & alibi.
Arist. ĩ Meta. dũ adducit demrões sciẽ naturalis, tñ inducit eas vl̃ius. qm̃ quanto demrõ fuerit vl̃ior, tãto magis erit ꝓpria illi sciẽ. Et Aristo. obseruat se in hac intẽtiõe. s. ĩ inducẽdo demrões vl̃es, alio mõ q̃ in sciã naturali. Et hęc ẽ cã reite ratiõis earũ demrõnũ in sciã diuina. 2. Meta. cõ. 6. Cõtra fatuos qui dicũt Arist. fuisse malũ Metaphy. quia vtit eisdẽ rõnibus, quib⁹ vsus fuit in sciã naturali. Isti. n. non animaduertũt ꝙ vl̃iori & altiori modo inducũtur ibi q̃ in naturalib⁹.
Arist. consuetudo fuit in oĩbus sciẽtijs in qõnibus difficilibus inducere sermones disputatiuos, q affirmãt & destruunt idẽ. nullus, n. scit quãtũ sint difficiles, nisi sciat illas p sermones disputatiuos. 3. Meta. cõ. 1. Idem. 4. Physi. com. 3. & 51.
Arist. mos est inducere res famosas post demõstrationes. 4. Ph. c. 133.
Arist. sermo in 3. Met. est fm probabilitatẽ hominũ. 3. Meta. com. 11.
Arist. in. 5. Met. nõ intẽdit loqui de speciebus q̃titatis, & qualitatis fm ꝙ sunt ꝑdicamẽta: sed solũmodo intendit numerare intẽtiões quas significãt hæ dictiões quantitas & qualitas. Snĩa Auer. 5. Met. cõ. 19.
Arist. mot⁹ fuit ad ponẽdũ motorẽ separatũ in virtutũ intelligẽtiũ factione, qa virtutes intellectuales apud ipsum sunt nõ mixtę cũ materia. Vnde necesse est vt illud qđ nõ est mixtũ cũ materia fiat à nõ mixto cũ materia quoquomodo, quẽadmodũ necesse ẽ vt oẽ mixtũ cũ materia generet à mixto cum materia. 7. Met. cõ. 31. Ex quo patet fm mentẽ Auer. Itelligẽtias dependere à prima ẽt in gñe causæ efficiẽtis quoquo mõ, cõtra Greg. & Io. de Baccone in. 2. sentẽtiarũ. disp. 1. q. 1. qui violẽter glosant ꝑsentẽ authoritatẽ. Dicũt. n. ꝙ per virtutes intellectuales intellexit ĩtellectionẽ: pp quã Arist. coactus fuit in. 3. de Ani. ponere intellectũ agẽtẽ. Sed tũc impropria eẽt Auer. orõ ac sermo sumere habitũ p ipsam potẽtiã, & actũ fm p actũ primũ. Virtutes. n. intellectuales sunt intelligẽtię ꝓprie loquẽdo, nõ ĩtellectiões, sed tales sunt habit⁹ taliũ ꝟtutũ, aut signant p modũ habit⁹.
Arist. snĩa (vt dicit Alex.) ẽ minoris ambiguitatis oĩum snĩarũ: & magis cõueniẽs vt sit vera. 12. Met. c. 18. in. 2. coll. Idem. 2. Cœ. com. 1.

Arist.

Arist. opinio de Gener. quõ fiat requirat. 12. Met. cõ. 18. iuxta dimidiũ cõm. ibi. Tertia aũt opio Arist.

Arist. concedit q mundus est vnus & ab vno procedit, & q vnum est cã vnitatis quodãmodo, & pluralitatis causa alio mõ. Ex lib. destr. dispu. 3. in solu. 12. dub. in fine.

Arist. opinio est summa veritas, ꝓpter suus intellectus fuit finis humani intellectus, quare pclare de Ari. dr̃ q ipse creatus fuit & datus nobis diuina prouisione, vt non ignorem⁹ possibilia sciendi. Ex lib. destru. dispu. 3. in solu. 13. du.

Arist. consueuit in omnibus suis libris adducere rõnes suorum aduersariorum. & vide causam ex li. destru. dispu. 3. in solu. 18. dubij.

Arist. fuit princeps quo perficiũtur oẽs sapientes post eum, licet differant in intelligendo verba eius: & in eo q sequitur ex eis. Ex libello de continuatiõe intellectus abstracti cũ homine. Idem. 3. de anima. 14. & alibi sæpe.

Arist. vtitur via composita ex diuisione & ex sensus conuenientia in enumerãdis subiectis sciẽ de aĩalibus. Commẽ. in. 1. de partibus.

Arist. in libris nouẽ de natura animaliũ ꝓcessit ex fide sensus, & ex ijs quę reuelata sibi fuerũt, p indubitatam reuelationẽ. Auer. ibidẽ. Et inde scis quare liber ille dr̃ liber de historijs animalium.

Arist. demrones suapte sunt ex propõnibus naturalibus primis & vlibus & essentialibus. & ꝓprietas talium demrõnũ est vt nullus ex quibus que sensibus eis contradicat. Commenta. in. 2. de partibus animaliũ cõtra Gal. ĩ ca. de cerebro. Vide de istis dmrõnib⁹ ẽt. 8. Ph. &. 1. cœ. 22

Arist. opinatus est principium sanguinis & venarum eẽ cor: pp duas rationes, quas require in. 3. de partibus animalium. cap. de corde.

Arist. in libris de partibus aĩalium vlia iuuamẽta ꝓsequutus ẽ p summas, sed restat multa particularia iuuamẽta prosequi, q Gale. solũ de hoĩe ꝓsequutus est. promittẽs idẽ de omni genere animaliũ se facturum. Ex Auer. super comm. lib. 4. de partibus aĩalium. in fine libri.

Arist. d. q in terra Latinorum sunt duo flumina, ex quorũ vno oues bibentes generant masculos, & ex alio fœminas. 3. de Animal. cap. 3.

Arist. philosophię pater, nõ studuit in maiori parte librorum suorũ facere diuisiones in vnaquaq; re, qa illę non inducunt ab authoribus nisi pp debilitatẽ discretiuę scholariũ. Ex snĩa Auer. 1. Colli. cap. 1.

Arist. nõ debet tribui in defectum si ei⁹ tempore nõ fuit cognitũ aliud iuuamentũ diaphragmatis, nisi vt distinguat mẽbra superiora ab inferioribus. nã eius tpe ars anothomiæ nõ erat cõpleta sicut fuit tpe Gale. qui posuit q prima operatio istius mẽbri est pp modũ anhelitus. 2. Colli. ca. 19. de iuua. mẽbro. motus anhelit⁹. Idẽ. 2. de aĩa. 123.

Aristotelicus mos est generum loco vti vocabulis spẽrũ. Them. snĩa in 4. Phy. in. t. c. 45. vbi. d. p accñs ibi summi generalius q̃ s. vt ẽ p alid.

Arist. in. 1. de aĩa potius cã discernẽdi disputãdiq; diligẽtia, q̃ cũ snĩa aut fiducia decernendi disseruit. Them. 1. de aĩa. ca. 26. & ẽ ĩ expo. te. 66. Ex hoc patet solo ad Achillẽ Pet. Põpon. qui pp rõnẽ Arist. ĩ 1. de aĩa. t. c. 12. tenuit aĩam intellectiuã sm Arist. eẽ mortalẽ. & nõ aĩaduertit Solo ad Achillem Pe. Põponatij.

aduertit ꝙ Arist. ibi ꝓponit qõnes difficiles circa animę substantiã, & circa accidẽtia eius, & est sermo eius in disputatione. Nam locus decernendi est in. 3. de aĩa; vt omnes expositores fatentur.

Arist. mediã quãdã rõnẽ sequutus, fructices animata non aĩalia nuncupauit, ꝙ Plato confunderet. Stoici vero neq; aĩata, neq; aĩalia fatereñt. Them. 2. de aĩa. ca. 8. in fine.

Aristo. in more est substãtię & subiecto accñtis appellationẽ asciscere. Them. in. 2. de aĩa. ca. 21. in expõne te. 65. Vbi Aris. loquẽs de sensibili p accñs dat exẽplũ de Diarij filio. D. n. ꝙ accidit albo hoc ꝙ sentiť. Et ꝓbat hoc ẽt p illud Arist. in pdicamẽtis. in ca. de ad aliqd. vbi Iqt. Circũscriptis semotisq; reliqs rebus q̃ accidũt dño. i. circũscripto semotoq; hoĩe, & cęter. d gñe hoc.

Aristo. in multis libris aliud doctrinę principiũ fecit à pricipio qđ est principiũ ĩ rei veritate Auer. sñia. 5. Meta. cõ. 1. Et est de mẽte Philosophi ibi. d. n. ꝙ ĩter alias acceptiones principij principiũ qñq; sumitur ꝓ principio rei, sed a quo quis facillime addiscet. Et p hoc. frater mi, pñt cõciliari tot altercationes & rixę inter Arabes, Latinos, & antiquos expositores de ordĩe librorum in scĩa naturali, sicut declaraui late in Theorematibus.

Arithmeticus & geometra ĩ enumerandis suis subiectis vtunť via diuisiõis, sed astronom⁹ enumerat ea ex sensu. Ex cõ. sup. 1. de partibus aĩaliũ. Sed naturali, scĩę diuisio ñ semp sufficit de p se, cã autẽ quarẽ mathematicis sufficiat ĩ hoc diuisio, & nãli scĩę nõ deseruiat, est, qa ibi eadẽ sunt nãę nota & nobis, in naturalibus secus est. Cõmẽ. ibid.

Ars medicinæ & alię artes p se sunt paratę vt agãt ĩ alia a subto ĩ quo sunt. 2. Ph. cõ. 3. &. 1. &. 5. Ph. c. 2.

Artes sunt duobus modis, aut ars cuius principiũ extrinsecũ est necessario, vt edificatoria, aut ars ĩ qua p accñs põt cõungere ꝙ principiũ sit ĩtrĩsecũ, vt medicina. 2. Ph. c. 3.

Artiũ qdã faciũt formas, & qdã ppa rãt materiã. 2. Ph. te. cõ. 24. &. 25.

Artes principãtes sunt duobus modis. 5. &. 1. Ethic. cap. 1.

Artes sunt tribus modis, aut operãs simplr, aut vtens simplr, aut operans quodammodo & vtens quodãmodo. 2. Phy. com. 25.

Ars aliqua perficit quę natura non potest operari: aliqua vero imitať. 2. Phy. tex. & com. 78. & 77.

Ars agit extra & natura ĩtra. 2. Ph. cõ. 86. 3. de aĩa. 18. 12. Meta. 13.

Artes quędam vtuntur cogitatiõe, quędam non. 2. Phy. com. 86.

Ars est inducẽs ad cognitionem cõuenientię & diuersitatis in speciebus, cum non fuerint manifestę p se: fm regulas datas in. 7. Topico. de eodẽ & diuerso. 7. Phy. cõ. 31.

Artes mechanicę, & scĩę volũtarię, oẽs vtunť motu, & cũ mot⁹ destruitur destruũť oĩa ista. 8. Ph. t. c. 22.

Artes speculatiuę dicunť verę, quia considerãs in eis vadit a determinatis rebus ad res determinatas, & per media terminata. 1. Phy. com. 1. Et ita Alex. exposuit locum illũ. Aduerte tñ ꝙ etiam scĩæ speculatiuę appellanť veritates, vt patet. 1. de Ani. tex. cõ. 2. quia a fine vnũquodq; denominare fas est. vt patet. 2. de Ani. tex. com. 49. Finis autem scĩarũ speculatiuarũ m est veritas, & actiuarũ op⁹. 2. Met. t. c. 3.

Artiū speculatiuarū, aut suarū partiū sunt q̄dā cōsiderantes de rebus simplicibus carētibus prīcipijs. Et hęc est dispō sciȩ considerantis de principijs cuiuslibet entis. 1. Phy. cō. 1. Vbi aduerte ꝙ ista ē scīa diuina. Ipsa.n.est q̄ cōsiderat altissimas cāsoīum entiū inquatū entia sunt, vt patet ex prohemio Meta. Et. 4. Met. te. c. primi. nā in vna sui parte cōsiderat de principijs entiū sensibiliū, inquātū entia sunt & ī quātum substātię sunt: in alia vero de principijs entiū sempiternorū, vt testatᷣ Aue. 12. Met. c. 1. 2. 29. Ex hoc loco aliqui accipiunt entia ęterna nō habere cām efficientē, quia Auer. exponit hic p prīcipiū, cām agentem & mouentem. Vide in contradictionibus.

Artes nō differūt ab inuicē nisi aliquo istorū modorū, aut cōfirmatiōe demſonis, aut nobilitate subiecti, aut vtroq;. 1. de aīa. com. 1.

Ars imponit formā ī tota materia, absq; eo ꝙ in materia fit aliquid existēs de intentione formę anteq̄ artificiū fecerit eā. 3. de aīa. cō. 18. Idē. 6. Ethi. ca. 5. & 7. Meta c. 29. & 12. Met. 13. & 2. Ph. 1. 3. & 86. cō.

Artes operatiuę existimatū ē ꝙ pn̄t acquiri in somno sed de scientijs speculatiuis remotum est, in commento libri de diuinatione.

Ars imitatur naturam inquantum potest. 4. Metheo. tex. com. 28.

Ars fit cum ex multis experimentalibus cōceptiōib⁹ vna fit vl̄is, velut de similibus acceptio. Ex pͥhę. Meta.

Ars est vniuersalium cognitio: experientia vero singularium. s.

Arte scire & intelligere, magis q̄ experimento arbitramur. s.

Artibus pluribus repertis, alijs quidem ad necessaria, alijs vero ad introductionem: tales illis arbitrādum est sapientiores esse, pp id q̄d scietię eorum ad vsum nō sunt. s.

Ars quælibet cōsiderat de causis sui subiecti. 1. Meta. cō. 47. vide qūo ī 2. Phy. 22. & 26. & 12. Meta. 5.

Ars nō deliberat. 2. Ph. te. c. 26. Nota ꝙ habet veritatē vt in pluribꝰ, sed fallit in artibus vtentibus coniectura, vt nautica & medicina. & ita glosāt gręci & Auer. ī cō. vt p3.

Arte & natura cōstātia hn̄t materiā & agens. 7. Meta. tex. com. 22.

Arte confecta, q̄dā eadē ā natura ēt fieri pn̄t, q̄dā vero solū ā pte. 7. Meta. te. cō. 29. Et ibi redditur causa.

Artes quędam adiuuant se inuicem supra, & in principio libri Ethico.

Artiū, quędā materiā exornant, q̄dā vero defectū & inualentiā corrigunt: materiā exornant excussores significi sellularij: inualentiā corrigit medicina & agricultura. Themist. 1. de anima. 16.

Ars est species. 7. Meta. t. cō. 30. Vbi vt bene deducit Cōmē. in cō. ista ē dr̄ia īter gn̄ata ā natura & generata ab arte, quia in generatione rerum naturaliū totū cōgregatū ex materia & forma est q̄d generat & q̄d generatur: sed in generatis ab arte totū nō generatᷣ a toto. Artificiū. n. nō est nisi forma tn̄ generati & nō congregatū ex materia & forma. Vide. 2. Ph. 13. & 3. de aīa. 18. Et in. 2. de aīa. 8. & 8. Meta. 12.

Artiū quarundā actio cōponitᷣ ex natura & arte, quarūdā vero artiū ā sola arte ē. 7. Meta. t. c. 29. & 30.

Artes oēs & factiuę scīæ, & potentię sunt. 9. Met. te. c. 3. Et rō est (vt ibi dī) quia sunt principia permutabilia in alio inquantum aliud.

Artes

Artes operatiuę quędã acquirunt̃ ꝑ ꝯsuetudinẽ, & q̃dã ꝑ rõnẽ, & q̃dã ꝑ rõnẽ & assuefactionẽ. 9. Met. c. x.

Ars nihil agit in corpore nisi in extremitatibus tñ: natura vero in ipso corpore toto. 12. Metaph. cõ. 18, authoritate Themistij. & est in prima parte digressio.

Ars medicinalis est aliqualiter sanitas. 12. Meta. tex. com. 24.

Artes multæ (vt multi opinati sunt hominũ) nõ acquirũtur ex humanis cõprehẽsionib⁹: imo dicũt aliqui ꝙ traduntur à demonibus, alii vero ꝙ tradunt̃ ab angelis s. ꝓphetis. & iõ dixit q̃dã sapiẽtũ ꝙ hę artes sũt maximũ testõniũ ꝓphetię. Ex li. destr. disp. 3. in sol. 18. du.

Ars q̃libet contemplatiua duos hẽt habitus seu modos notitię, vnus ẽ rerũ inquisitarũ ĩ illa arte, alter vero est canonum & semitę proprię fm quã speculat̃ artifex, si quid verũ aut falsum dictũ est. Ex cõmento super primo de partibus aĩaliũ. Et habetur in principio ab Arist.

Ars extra opus suum & lucerna extra domus incendiũ. 1. de Genera. animaliũ. ca. 18. iuxta dimidium.

Artes practicæ inquantũ sunt artes tria cõtinẽt. primum est scire loca suorũ subiectorũ. fm est scire finẽ q̃situm ad ducendũ ipsum in locis subiecti. tertiũ est scire instrumenta quib⁹ valeamus ducere finẽ illũ ĩ locũ illius subiecti. 1. Colli. ca. 1.

Artes oẽs q̃ super materiã dominãtur, aut ipsam sunt manifestantes, tribus sunt modis, aut erunt supsistentes absolute, qui neq; materiã neq; formã faciunt, sed ꝑcipiunt: aut efficiẽtes absolute, qui nõ pręcipiunt, sed faciunt formã in materia ꝑparata: aut sunt medij vt sint efficientes in parte, & supersistentes in parte. 6. Col lig. cap. 1. Et habetur. 2. Physi. te. cõ. 23. & 24.

Artes operatiuæ nonnullæ materiã faciunt, sed artes speculatiuę materiam cognoscunt. Them. 2. Phy. super tex. 24.

Artes & scientiarũ genera sunt tria, vel. s. artes speculatiuę, & sunt illæ quarum finis est scire tñ, vel artes practicæ, quarũ finis est ꝑp opus: aut sunt artes auxiliantes ijs, & dirigentes, & sunt. s. artes logicales. Auer. sñia ẽ in paraphrasi suę Meta. tract. 1. ca. 1. in principio. Et ex hoc scire potes, male sentire illos qui asserunt logicã eẽ vere sciãm: quorũ aliqui dixerunt ipsam esse speculatiuam, vt Scot. & Anto. Andreę, nõnulli v̓o practicã. Sed sñia Alexã. in topicis & in lib. Priorũ, & sñia Auer. (vt vides) fuit logicã nõ eẽ ptẽ philosophię, neq; practicæ, neq; speculatiuę, sed organum. Et colligit̃ satis bñ ex. 2. Topi. vt notauit ibi Alex. & ꝑpea in. 2. Meta. dr̃ sciẽdi modus. Cõsimilẽ sñiam habet Commenta. in. 2. Poster. in commento magno in principio.

Artes speculatiuę sunt vlis & particularis, vt dr̃ in li. Poste. & ars vl̃is est q̃ cõtẽplat̃ de ente absolute, & de cõcomitãtibus ipsum essentialibus: cuius spẽs sunt tres. s. ars topico. ars Elencho. & sc̃ia diuina. ꝯ. Et habetur ẽt. 4. Metaph. te. cõ. 5.

Ars pticularis est q̃ de ente quoquo mõ speculatur: & diuidit̃ in duo, ĩ naturalẽ, q̃ de ente transmutabili considerat: & in mathematicã, quę de quantitate denudata à materia contemplatur, supra.

Artes omnes actiuę dicuntur potentię. Auer. in Paraph. Meta. tract. 1. cap.

cap.de potentia & actu. Et sunt po tētię actiuę,ita notat Ale.ī.1.Top.

Ars & nā,dū errāt,non longe diuer sūt à fine:neq; id qd euenit diuersum admodū,aut alienū est ab eo qd proposuerant.Them.2.Ph.82.

Ars & natura intendunt actum & non potentiam.9.Meta.te.cō.16.

Artifex necesse ē vt ponat subiectū de quo considerat,& diuidat genera ei⁹ quasi manifesta ī eē. Artifex .n.nō pōt demrare subiectū suę artis,neq; spēs illi⁹ subiecti.2.de aīa. cō.27.Idē.7.Met.cō.1.&.12.Met. cō.5.&.1.Ph.c.vlti.&.2.Ph.c.22. Nota tn̄ ꝙ aliquibus scientijs sufficit diuisio in numerādis subiectis: vt arithmeticę & geometriæ: qdā aūt talē numerū venant̄ ex sensu: vt astronomia:qdā ꝟo neutra via sibi sufficit, sicut scię de aīalibus: Comm.in.1.de Partibus aīalium.

Artifex demratiuus distinguit nomina ęquiuoca in scīa.4.Ph.c.24. Qūo sit intelligendū, vide.3.Met. com.1.&.5.Meta.com.t.

Artifex naturalis non solū considerat corpa & magnitudies & passiones istorū: verūetiā & q̄ sunt extra ista:vt vacuū & ifinitū.1.Cœ.c.t.

Artifex primo debet describere genus de quo cōsiderat.1.Cœ.cō.2.

Artifex qui potest se assimilare naturę s̄m suum posse,est melior.Cōmenta.in lib.de Sensu & Sensato.

Artifices sapientiores esse exptis opinamur. Ex prohemio Meta.

Artifex quilibet cum voluerit,nullo existente impedimēto agit suum actum.Ista.n.est definitio cōis oīb⁹ actis ab artificio.9.Meta.t c.12.

Artifex artis inquātū est artifex alteri⁹ artis nō pōt cognoscere principia recepta in illa arte, q̄uis sciāt illa. Nescit.n. ea nisi inquantū est artifex alterius artis. Auer.1.Colli. cap.t. Idē.2.Phy.22.&.26.&.t2. Metaph.com.5.contra Auic.

Artificiales res non agunt in se nisi per accidens.5.Phy.com.2.idē.2. Physi.com.1.& tex.com.3.

Artificialia nō hn̄t vl'ia extra aīam: nullus.n.d.hoc.1.Meta.com.34.

Artificiales res voluntate fiunt: sed naturalia fiunt à natura.ex dispu. 11.in solu.primi dubij. Et ex principio secundi Physi.

Artificialia & naturalia conueniūt in istis tribus.v3.ꝙ hn̄t materiā,& ꝙ sunt p aliqd, & ꝙ sunt aliqd.7. Met.cō.22.Idē.3.de Aīa.te.c.17.

Artificiale īdiuiduū est vnū p violētiā.10.Met.c.1.&.t1.& elicit̄ ex t.

Artificiatū & voluntas idem sunt in forma.6.Meta.com.1.

Arterię non dilatantur quia implētur sicut vtres: sed econtra,quia dilatantur ideo implentur sicut folles.Gal.6.de vtilita.particu.ca.vlt.

Asilvm quid sit vide in.8.de natura aīalium.ca.19.vbi dr̄ esse ceu vermiculum effigie scorpiōis,magnitudine aranei.

Asina,conceptus incōtinēs est,genitură.n.iniectam emittit.quamobrē verberibus eius sectantes cogūt ne id faciat.Arist.2.de Gen.aīaliū ca.6.idē.6.de natura aīaliū.ca.23

Asinus est animal frigidum, ideo ī locis frigidis gigni non potest.s.

Asinus si superuenerit equā quam equus inierit, puertet initū, ob sui seminis frigiditatem. Si vero equ⁹ superueniat asinā quā asinus inierit, non peruertet initū. Arist.2. de Gener.animaliū.cap.6.&.3.de Generat.animalium.cap.vlt.&.6. de natura animalium.Cap.23.

Asinus est aĩal maxime frigoris impatiens, quapp scytica, & pontica terra asinis caret. 8. de natura animalium. cap. 25.

Asperitas significat siccitatẽ multã ĩ superficie rei asperæ. lenitas vero humiditatẽ in superficie rei lenis. Et ideo lapides qui generantur in aq̃ sicci sunt & duri, & tñ sũt lenes.

Assata habẽt exteriora ficciora interioribus: in elixatis est econtrario. 4. Metheo. tex. com. 28.

Assare magis opus est manu artificum q̃ elixare. s̃.

Assub, & fulmina, descendunt p partem aeris humidam permixtam cum eis. 4. Cœli. com. 39.

Astra, si non viderentur à nobis, nõ minus existimo forẽt sempiternæ substantię, post eas quas nos videmus. 7. Metaph. te. com. 58.

Astra & sol semper agunt, & nõ est timẽdũ ne q̃n̄q; stẽt. 9. Met. t. c. 17.

Astrologus cõsiderat de figura solis & lunę fm q mẽs abstrahit eas à motu. 2. Phy. com. 18. & idẽ habet Them. vide in concordantijs.

Astrologus de ordine & situ & qualitate motuum cœli vtplurimum dat quia: & naturalis pp quid. 2. Cœli. commen. 57.

Astrologus & naturalis, licet eandẽ q̃õnẽ a priori & p cãm absoluant, differenter tamen. 2. Cœ. com. 57.

Astrologi omnes dissentiũt ab opinione tenente solem esse sub mercurio & venere. 2. Cœ. com. 58.

Astronomi non dantur ad iudicandum res futuras, nisi quia existimant scire ex corporibus cœlestibus causas proprias generationis cuiuslibet indiuidui modorũ spẽi. ĩ com. libri de diuinat. fm quietẽ.

Astrologiæ subiecta licet sint mota. f. corpora cœlestia: non tñ cõsiderat de eis astrolog⁹ fm q sunt mota: sed considerat de figuris & sitibus eorum fm qualitatẽ motuũ, & fm velocitatem & tarditatem: & considerat etiam quantitatẽ eorũ. naturalis vero considerat de naturis eorum fm q sunt mobilia: & declarat qualis modus motuũ est possibilis in eis, & qualis nõ. 1. Meta. com. 19. Vide ẽt. 12. Meta. com. 44. & in. 2. Ph. te. c. 18. &. 19. &. 2. Cœ. com. 57. Vide de dr̃ia astrologi & Physici. Themi. &. 2. Ph. sup tex. 18. & põdera bene verba eius.

Astronomi dicunt q quædã stellæ sunt fortunatę & q̃dã ĩfortunatæ, & hoc nõ est posse, sed tñ est posse scire de eis q quędam sunt meliores quibusdam. hoc. n. inuenit̃ in absolutis a motu, nedum ĩ immobilibus. 9. Metaph. com. 19. & elicitur ex tex. in quo dicitur q in sempiternis non est malum, neq; peccatum, neq; corruptio.

Astronomi ponũt motũ cę. mẽsurã oĩum motuũ, & iste motus ẽ motus cę diurnus: tẽpus. n. istius motus est minimum omnium temporum. 10. Metaph. tex. com. 4.

Astrorũ natura est sempiterna. 12. Metaphy. tex. commen. 43.

Astrologia sola mathematicarũ de substantia sensibili sẽpiterna theoriam facit: aliarum vero de nulla substantia, puta quæ circa numeros, & Geometria. 12. Metaph. te. comm. 44. Inde scire potes quantum deuiauerint qui posuerũt substantiam corpoream esse subiectũ mathematicarum: & qui materiã intelligibilẽ, à qua mathematicus nõ abstrahit dixerũt eẽ ipsam substantiam, vt Scotus & Egidius Ro. Cõtra Scotũ. 6. sue Me q. j. & Egid. ro. 2. Phy.

Astrologi

pite hñt. ex.2.de partib.cō.10.
Auditus sensorium aeris esse fatemur. ibid.&.2.de Ani.130.
Auditus attribuitur aeri,visus aq̄, & olfatus igni.3.Coll.cap.36.
Audimus tonitrua post visionē coruscationis: & videt hō ictū lotricis vltra aquā anteq̄ audiat sonū: quis cā amborū fit eadem:& vide cām.3.Coll.ca.37.&in.2. de Ani. in tract. de sono & auditu.
Auditus phantasticus quomō fiat. vide.3.Coll.cap.37.
Auditus in columis argumentū est cū aures insonāt tinniuntq;, vtpote vnde cōstet aeri cōgenito nalē vigorē & vtilitatē inesse. Them.2. de Ani.ca.28.&est te.com. 84.
Auēpace dixit, φ opīo eius est opīo oīum Peripatet.v3. φ cōtinuatio cū intelligētijs est pol'is:& φ ē forma & finis.3. de Ani.cō.14.&.36.
Auēpace opinatus ē φ diffinitio loci q̄ est data ab Ari.φ est cōtinens diuisum à re,intelligit̃ de corporibus rectis ab extrinseco, & in rotūdis ab intrinseco.4. Phy.c.43.
Auerroes fatet̃ se vidisse arietē abscisso capite ambulare huc, atq; illuc, multotiēs.7.Ph.cōtra Gal.c.4
Aues & pisces autes ñ hñt,sed meatus quosdā, & vide duas cās huius 2.de partib.ca.12.Et ab Auer. ibidem in cap.de olfatu,quia Aristo. vnam tm̄ expressit de duabus.
Aues pro labris & dentibus vtuntur rostro.2.de partib. cap.16.
Aues quæ literas proferre maxime pñt, lingua sunt latiore q̄ cæteræ 2.de partib.cap. vltimo.
Aues omnes lingua ēt vtunt̃ ad sui sensus mutuā interpretationē. ex 2. de partib.cap.vlt.Vide etiam.9. de Histor. Animal.ca.10.
Aues q̄ habent vngues aduncas,habent rostrū aduncum,& quarē. vide in cap.1.tertij de partib. aīaliū.
Aues, & pisces, & serpentes, & insecta, & cortice tecta vesica carent. Vide cām.3.de partib.cap.8.
Auibus rostrū osseū vice dentium manusq; datū ē.4.de ptib.cap.11.
Auibus q̄bus lōga sunt eruta,& collū longū est, & q̄bus breuia collū breue, exceptis palmipedibus.s̄.
Auis nulla est q̄ pariter & calcar & vngues aduncas habeat.natura.n. nihil superuacaneum efficit.s̄.
Auibus oīb' testes adesse certū ē,sed īt',lūbis adhęrētes.s̄.ca.11.ī fine.
Auiū proprium est pennas hēre.s̄.
Auiū rapaciū terrestriū collū breue existit:sed degentiū in aqua lōgū est,& vide cām.4.de partib.ca.11. Et ibi. Auer.clarissime.ca.de auib.
Aues & aīalia quæ pedibus vacant, instrm ad coitum accommodatū habere nō possunt,& vide causam 1.de Generat. Animal.cap.5.
Aues paruæ sunt fecundiores.3.de Generat.Animal.cap.1.
Aues aduncę sunt infecundiores pp duas causas: & pp siccitatē complexionis earū: & pp multitudinē pennarū & magnitudinē rostri & vnguiū, in quibus absumit̃ excrementū sui corporis. Auer.& Arist. 3.de Generat. Animal.cap.1.
Aues nōnullę imp̄fectos & cecos pariunt pullos.v3. q̄ cū corpore puæ sint multos p̄generant, vt cornix, pica, passer, hyrūdo: & pauciperi generis q̄ copiā alimēti parere vna cū prole ñ solēt, vt palūbes, turtur, colūba.q̄obrē si q̄s hyrundinū nouellarū adhuc,oculos p̄pūgat, rursum incolumes reddent̃. cū.n. fiunt,nō facti iā corrūpunt̃,itaq; de

nuo oriunť ac pullulant. Arist.in 4.de Generat.Animal.cap.6.
Aues minores sunt garrulę,& ligua ciores.4. de natura aīalium.ca.9.
Aues quibus vngues aduncę sunt, pullos cū primū prouolādi facultas fuerit,nido expellunt, percutiētesq; cogunt discedere. Et cæteræ quoq; aues maxīa fere sui pte id faciūt. cūq; enutrierīt, nihil āpli⁹ adhibēt curę:excepta cornice,quę aliquādiu ꝓuidet, qppe q̄ volātes iā suos pullos,pascēs ipsa cōmitatť. Arist.in.6.de natura aīaliū.ca.18.
Auib⁹,anni pluuij incōmodi sūt, pi scib⁹ v̄o sicci.8.đ nā aīaliū.ca.12.
Aues aduncę viuūt ꝓpe dixerim sine vllo potu,qđ hesiodus nesciuit. Facit.n.in narratione obsessionis Nini,aquilā augurij pręsidēbi bentem.8. de natura aīaliū.cap. 18.
Auibus ęgrotantibus, plumę īdiciū proferunt: turbanť.n.nec positurā eandē seruant quā hn̄t cū recte valent.8.de natura aīalium.cap. 18.
Aues cū coeunt,plurimas tunc maximas voces emittunt.9. de natura animalium.cap.49.
Aues quibus vngues aduncæ sunt, carniuore sunt. fruges aūt ēt si in os indideris nequeunt deuorare. Arist.8.de natura aīalium. cap.3.
Aues oēs vncę breui sunt collo & ligua lata, apte ad imitandū. nā & indica auis, cui nomē psitacæ quā loqui aiūt, talis ē: & loquacior cū biberit vinum reddiť.8.de natura animalium.cap.12.
Aues,& pisces.mammis & lacte carent.3.de natura animal. cap.20.
Auferēs impedimentū est mouens per accidens.8. Phy.tex.com.32.
Augmētatio contingit ingrediente aliquo,aut ex alteratiōe,vt si aqua fiat aer.4. Phy.tex.com.63.
Augmentum in rebus inanimatis dr̄ trāsumptiue:sed augmētum verū ē in rebus aīatis,& p aliqđ extrī secum.4.Phy.cō.63.&.1. Cœ.23.
Augeri & diminui īpoſſe ē cōtinue, sed est & mediū.8.Ph. tex. cō.23.
Augmētū q đ ē digitale ī anno,non ꝑt dici q̄ ī qualibet pte tpis demōstrata inueniať ꝑs magnitudinis ī actu sicut ī vbi.Et cā ē qa q̄libet talis ī itellu ē determīata ī actu,& q̄libet eaꝝ fit ī īstāti, cū sit īdiuisibilis ī factiōe. Intelligas quo ad fcm̄ esse.8.Phy.cō.23.&.3. Phy.cō.6.
Augmentationē esse, impoſſe est alteratione nō existēte.8.Ph. t.c.55.
Augmētatio quodammō fit a simili,& quodammō a contrario.5.
Augmēti & diminutiōis termini oppositi sunt,magnitudo aut puitas, aut pfectio magnitudinis aut īpfectio.8. Ph.t.c.62. idē.4.Ph.t.c.18.
Augmētatio tā ī cōpositis q̄ ī simplicibus, fit in corpibus nālibus & partibus corū mediante alteratiōe passiua 1.Cœli tex.com.21.
Augmentabile qđlibet est alterabile,& non conuertitur.1. cœ.c.22.
Augmētatio sūmiť large & ꝓprie.5
Augmētatio large ē trib⁹ modis,aut ē ſm augmētū veꝝ, & hęc ē tm̄ in aīalib.& plātis: aut ſm raritatē & dēsitatē,vt ꝯtīgit aeri & aq̄: aut ſꝫ accumulationē & iuxtapositionē, & hęc īueniť ī corpibus cōsimiliū partiū, vt in mineris. 1.Cœ.c.22.
Augmētatio ī īfinitū ē ex materia, & nō ex forma.3.Cœ.cō.6.idē.1. ca.de Subst. Orb.&.3.Ph.cō.60.
Augmentabilis finis cōueniens est mēsura terminata ī lōgitudine & latitudine & profunditate.4. Cœ. com.14.cōsimile.5.Meta.cō.1.

Augmẽtatio ẽ ꝑexiñtis magnitudĩs additamẽtũ: diminutio vero mino ramẽtũ.1.de Generat te.com.31.
Augmentatio fit adueniẽte aliquo ab extrin ſeco.s̃.tex.com.32.
Augmẽtatio tria reqrit, quorũ vnũ ẽ, quãcũq; ptẽ maiorẽ eẽ ei⁹ qđ au get: & aduẽiẽte aliquo:& tertiũ vt ſaluet̃ qđ auget̃ & mãeat.s̃.t.c.33.
Augmẽtatio fit ſ3 ptes formales & ñ mãles.1.de Gener.t.c.35.&.37.
Augmẽtatio quodãmodo fit a ſimi li & quodãmõ à diſſimili.s̃.t.c.38
Augmẽtũ ẽ pfectio actiõis nutrimẽ ti.2.de Ani.cõ.14.idẽ.1.de Gene-rat.te.com.38.&.42.1.Cœli.21.
Augmẽtatiõis initiũ pri⁹ ẽ ĩ magni tudĩe,ĩ lõgitudĩe,deĩde ĩ latitudĩe, deinde in ꝓfundũ.5.Meta.cõ.1.
Augmẽtũ differt ab additiõe,qa au gmẽtũ ꝓprie ẽ ĩ viuẽtibus, & p ali qđ extriſecũ,& ẽ ĩ oĩb⁹ ptib.ſ3 ad-ditio ẽ in reb⁹ inanimatis in qbus corpus nõ auget̃ in oĩbus ptibus. ex.4.Phy.cõ.63.idem.1.Cœl.22.
Augmẽtũ in magnitudine põt fieri dupliciter,ex extrinſeco, & p alte-rationem.4.Phy.te.cõ.63.&.84.
Augent̃ in profundũ ꝑcipue aĩalia poſtq̃ ſuæ lõgitudinis & latitudi-nis modũ adepta ſunt. Ariſt.3. de natura aĩalium.ca.18. vbi loquit̃ de ijs quæ pingueſcunt. & nota ꝙ illud non eſt verum augmentum.
Augures, diſſidia & cõſidia colligũt ab auib⁹: diſſidio bellũ oẽmq; di-ſcordiã ſtatuũt: cõſidio pacẽ om-nẽq; cõcordiã.9.de nã aĩal.cap.1.
Auic.credidit ꝙ nãlis ñ loqt̃ niſi de mã ꝓpiqua:ſ3 prim⁹ Philus ꝯſide-rat d.j.mã:& peccauit.2.Ph.c.22.
Auic. ſermo ſemper eſt medius ĩter Peripateticos & loquẽtes.2.Ph.22
Auic. opinatus eſt ꝙ cœlũ nõ eſt in loco,neq; per ſe neq; per accñs.4. Phy.cõ.45.&.6.Phy.85.
Auic.opinatus eſt ꝙ motus cœli nõ eſt in loco,ſed in ſitu, ſupra.
Auic.exiſtimauit ꝙ motus q mutat locũ ſm formã & ñ ſm ſubiectũ, eſt motus in ſitu, & hoc ẽ error.s̃.
Auic. nõ diſtixit alietatẽ ĩ loco p ſe, ab alietate p accidẽs.6.Ph.cõ.85.
Auic.exiſtimauit & Algaz. ſequut⁹ eſt ipſum,ꝙ diuinus debet demr̃a re primũ principiũ eſſe: & eſt fal-ſum, & eſt via tenuis & nõ demr̃a tiua.8.Ph.cõ.3.&.1.Phy.cõ.vlti.
Auic.dixit hoĩem poſſe generari ex terra, ſed cõueniẽtius in matrice. 8.Phy.com.46.&.2.Metaph.15.
Auic.in ijs q̃ trãſtulit ab Ariſt.ĩ pri-ma facie,talia vident̃ eẽ demr̃atio Ariſt.ſed nõ ſunt ĩ rei veritate.Vn de libri huius hoĩs potius faciũt à ſapientia recedere, q̃ ipſam largiã tur.8.Phyſi.cõ.78.conſimile.3.de Ani.30.&.3.Cœ.67.&.2.Phy.22.
Auic. opinatus ẽ duplex eẽ neceſſa-riũ.ſ.ex alio qđ tñ de ſe eſt poſe:& neceſſariũ ex ſeipſo.8.Ph.cõ.79. vide pro hoc.1.Cœ.com.124.
Auic.non eſt imitatus Ariſt. niſi in dialectica:ſed ĩ alijs errauit, & ma xime in Meta. & hoc quia incipit quaſi a ſe.3.de Ani.cõ.30. vide cõ ſimile de Auicẽ.3.Cœ.com.67.
Auic. credidit ꝙ diſpõ triũ dimẽſio nũ exiñtiũ ĩ.j. mã ſimplr̃.ſ.nõ ter minatarũ, ẽ diſpõ dimẽſionũ ter-minatarũ: quapp.d.neceſſe eẽ pri mã formã exiſter̃ ĩ.j. mã primit⁹, añq̃ dimẽſiões exiſtãt ĩ ea.Ex quo accidũt ei mr̃a ĩpoĩa,q̃ vid.1.ca. de ſuba orb.ꝯtra temerarios tenẽ-tes formã corpeitatis ſubſtãtialem in via Auerr.quã ex propoſito de-ſtruit, tã in hoc loco,q̃ ẽt.1.Phyſi.

commē.63. ficut late diſputatum eſt a nobis ĩ q̃one ſpeciali de hoc.
Auicen.cum tota ſua famoſitate in philoſophia, d.hominem generari ex terra, ſicut murē & alia multa.2. Metaph.com.15.
Auic.admiſcuit ſuam ſciam diuinā cum loquētibus in ſua lege.4. Meta.cō.3. conſimile.2.Phy.22.
Auic.credidit q ens & vnū ſignificāt diſpōnes additas eſſentię: & q vnū qđ dr̃ de oib⁹ p̃dicamētis,ē illud vnū qđ ē pricipiū numerorū. 4.Meta.c.3 &.10.Met.c.8. vid ibi motiua ei⁹ & ĩpugnationē ab Aue.
Auicē.credidit oēs formas eē ab intelligētia agēte, quā vocat datorē formarū.7. Meta.cō.31.vbi ēt.d. q exiſtimat q Them.ēt dicat hoc. Vide clare Them. in.3.de Ani.ca. 52.&ē ſup te.38. vbi Philoſoph⁹. d.aīam eē quodammō oīa.Ibi.n. d.Them. aīam eſſe formā formarū: ñ ſolū qa oēs formas cognitione cōplectit̃, verũetiā qđ materiæ formas exhibet, & vult⁹ imponit. ipſa.n. aīa ē q̃ materiā rudē ſignatione & impſſione formarum inſignit. Nā & viuacitas oīs & vigor, qui plurimus in mā cernit̃, ab aīa vr̃ ortū habere. Atq, hoc quidē in aīalib⁹ cōſpicuū incōtrouerſumq; ē: ſed ĩ plātis & elemētis obſcuri⁹.

Aīa ē fōrā formarū: & quare.

Auic. ignorauit q vnū qđ eſt principium numeri, eſt aliud ab vno qđ conuertitur cū ente. 10. Meta.cō. 5.&.8.&.4.Meta.com.3.
Auic.exiſtimauit q vnū & ens ſignificāt accñs ĩ reb⁹, & deceperunt ipſū duo.vid.x. Meta c.8.&.4.Meta.3.
Auic.ignorauit q hoc nomē ens qđ ſignificat genus differt ab hoc nomine ens q ſignificat verum.5.
Auic. abſolute dixit q primus Philoſophus hēt declarare pria pricipia ſenſibilis ſubſtantiæ, ſiue ęternæ,ſiue nō.12.Meta.cōm.5.idē.2. Phyſi.com.22.&.26.idem.2.Phy. de natura. com.3.
Auic.poſuit q aīæ hoīum ſunt infinitæ, & infinitas nō ē impoſſibilis niſi in rebus ſituatis, ſed nullus veracium Philoſophorū poſuit hoc. ex diſpu 4 in Solōne.4.dubij.
Auic. viam ad probādū primū principiū per neceſſariū & poſſe, & per cām & cauſatū ſumpſit a loquētibus, & nō ē nota de ſe diuiſio illa. Diſpu.4. in Solone quinti & ſexti dub. & ad hūc locū remiſit ſe Cōmen. 1.Phy.com.vlt.contra Auic. dū.d. q certior illorū ſermonū nō ptranſit rōnū probabiliū ordinē, & huius cauſam innuimus alibi.
Auic. opinatus eſt q deus bñdictus ſcit oīa mō vr̃i,tēpore nō ĩgrediēte: & q ipſe ignorat pticularia qa ſequit̃ ex particulariū ſcīa pmutatio in ſubſtantia.Diſpu.6.authoritate Algazelis in.1.dubio.
Auic.ſolus ex Peripateticis dixit, q hoc nomē ens ſignificat pñs vr̃e in ſubſtātijs rerū, & nullus ali⁹ dixit hoc.Ex diſp.7.in Solone primi dubij. Et.4.Meta.cō.3.&.10. Meta. cō. 8.& in libro deſtru.ſæpe.
Auic.negauit iſtā naturā mediā inter naturā ſignificatā per noīa vniuoca, & nām rerū quę tm̃ in noīe conueniunt. ita q negauit analogū mediare inter vniuocū & equiuocū. Et iſtam viā tenuit Scotus. vide in.7.diſp. in ſol.vltimi dub.
Auicennæ via ad probandū neceſſe eſſe, eſt inſufficiens. vide cauſam diſp.8.in ſolu.primi dubij.
Auic.& ſequaces ei⁹ poſuerūt datorē formarū ſepatū. ex diſp.9.ĩ ſol. ſcdi

sedi vid. 7. Met. c. 31. & 12. Met. 18.
Auic. solus ex Philosophis d. ꝙ corpora cœlestia hn̄t imaginationes, quāto magis vt habeant infinitas imaginatiōes. Sed Alexā. in lib. de pricipijs totius d. ꝙ ista corpa nō imaginanť ex disp. 16. I sol. primi.
Auic. solus opinatꝰ est nō dari vnū mēbrū in corpore qd̄ sit principiū venarum. Et nullus antiquorum opinatus est hoc, ex. 3. de partibus animalium. Auer. I cap. de corde.
Auic. declarationes ad probandum primū principiū sunt topicę & nō verę. Et tu scies hoc ex cōtradictionibus adductis ab Algazele cōtra eas in lib. destru. Auer. I epithoma te Met. tract. 1. ca. 1. Idē. 1. Ph. cō. vlti. vide in lib. destru. dispu. 4.
Aures sunt in medio capitis, & vide cām in. 2. de partib. aīaliū. cap. 10. Et Cōmen. d. hoc esse in hoīe, sed I alijs aīalibus quadrupedibꝰ sunt in pte superiori, vt patet ab eo ibidem. in cap. de olfatu.
Aurium foramen fuit tortuosum, ne aer frigidus ingrediēs intraret tali mō ꝙ ledat auditum. Sed melius est dicere ꝙ fuit tortuosum ne auditus lederet a fortissimis vocibus. 2. Colli. cap. 16. de iuuamento instrumenti auditus.
Auribus Iternus aer immobilis dr̄, quia non diffunditur, neq; alꝰ ad eius vicem corrogatur. Themi. 2. de Anima. ca. 28. & est sup tex. 84.
Aurum & margaritæ a tota substātia confortāt cor. 5. coll. ca. 19.
Auster est humidus & grauis. 8. de natura Animal. cap. 12.
Aut, est nota diuersitatis & dubitationis, Commen. 1. Phy. cō. 1. vbi d. ꝙ Arist. induxit sermonē in forma dubitationis, & d. habentibus principia, aut causas, aut elemēta.
Autem, est nota continuationis, pręsertim in principijs librorum qui continuanť cum ꝑcedentibus, aut in principijs tractatuū præsupponentiū præcedentes. Ita notat Ioā. Philop. in principio sup lib. de Generat. qui incipit. De generatione aūt & corruptione. Ex illa. n. coniunctione aūt, innuitur continuatio cum vltimis verbis quarti de cœlo, vbi dicit, graui quidem igiť & leui. & circa ipsa accidētibus determinatū sit hoc modo. De Generatiōe aūt & corruptiōe &c. Ita etiā apparet in principio tertij de Anima. vbi incipit. De parte autem animæ per quam anima cognoscit & sapit. Nam debet continuari cum fine secundi, vbi fuit dictum. De Phantasia quidem igiť quid sit, & propter quid sit, intātū dictū sit. De parte aūt animæ per quā anima cognoscit & c. Nam (vt inquit lucidissimus Them. in ca. 44. super. 2. de aīa) erat maxima similitudo īter phantasiā & intellectum, q̄ est cā deceptionis, fm̄ quā multi non distinxerunt inter Itellectū & imaginationē, & ideo eorum distinctio ex suis definitionibus erat pquirenda. Et ideo tractatus de intellectu cōtinuatur cum tractatu de phantasia.
Autem particula significat diuisionem. 1. de Ani. com. 84. & 1. Phy. com. 1. & 3. de Ani. com. 16.
Autumni tempus tempori senectutis assimilatur, & propterea tunc plurima terræ nascentia senescūt: nam virtus generatiua hoc tempore in vegetabilibus & animalibus debilitatur. 4. Colli. cap. de tactu.

De Litera B.

ABILONICI & Egyptij habuerunt magnā solicitudinē circa scientias. 2. Cœ. tex. cō. 60.

Babilonici cōsiderātes opatiōes stellarū, asserebāt stellas hēre opatiōes pprias, ī pprijs generib' entiū: & opationes oēs in generibus cōibus: & non solum in corporibus, verūetiā in animabus. 2. cœ. c. 68.

Balneū duplicē formā hēt, in aīa & extra animā, & pp illā formā q̄ ē ī aīa, desideramus illā q̄ ē extra animā. Forma igit̄ balnei inquātū ē ī aīa, est agēs desiderii & motū: fm aūt q̄ ē extra animā ē finis mot', & nō ē agēs motū. 12. Meta. c. 36.

Balnei iuuamēta reqre. 6. Coll. ca. 3

Barbari & arabes & hñtes cō psones dēsas, a fortibus egritudinib' euadūt sine medico & medicīa: & illi q ī dserto habitāt: & hoc fit qa als gtulū cū brutis assimilationē hñt. Et p maiori pte accidit hoc illis q hñt cōpsonē effrenē. 7. coll. ca. 31.

BENE ñ sp fit qd sępe fit, nec idē ē bñ q̄ sępe. Them. 1. de Ani. ca. 20.

Benefacientē necesse est facere, sed solū facientē non necesse est benefacere. 9. Meta. tex. com. 4.

Bestiarum nulli ïest fides. 2. de Anima tex. commen. 157.

BONITATI q̄ ē ī itelligētijs separatis nullū malū ē oppositū. s3 bono qd ē in materia, malū opponit̄ authoritate Pla. Amm. ī pdicamētis.

Bonitas ī itellu & malitia, sūt sicut voluptas & dolor sunt in sensu. 3. de Ani. 28. vide Them. ibi ca. 47.

Bonitas discretiōis nō seqt̄ nisi bonitatē sensus tact', & nō seqt̄ bonitatē aliorū sensuū. Boni. n. visus pt eē īdiscret', & siłr boni audit': sed boni tactus semp vr̄ esse discretus 2. de Ani. cō. 94. & elicitur ex tex.

Bonitas īuenit̄ tā in potētijs actiuis q̄ ēt in potētjs passiuis. 5. Meta. te. com. 17. in cap. de potestate.

Bonitas trāsumptiue dr̄ de malis, vt bon' latro & bonus calūniator. Et si bonitas trāsumptiue dr̄ de malis, a fortiori psectio. 5. Meta. t. cō. 21. in cap. de psecto. Valet aūt argumētū p locū a minori, qa malū opponit̄ bono, nō aūt opponit̄ psecto. sed impfectū psecto opponit̄.

Boni naturā auferunt infinitum facientes. 2. Meta. tex. com. 8.

Bonū intētū in reb' naturalib' ē bonū verū, s3 bonū ītētū ī reb' volūtarijs ē bonū apparēs. 2. Ph. cō. 31. Huius (ni fallor) cā est, qa opus naturę ē opus ītelligētię nō errātis, vt d. Cōm. ī. 12. Met. c. 18. vñ natura cū agat pp finē dirigit̄ ī illū (& si ipsa nō cognoscat) ab ītelligētia cognoscēte, cui ñ pt ptīgere error. Et iō bonū ītētū ī nā ē bonū verū, l3 raro natura p accñs ex aliquo īpedimēto frustret̄ suo fine: vt dr̄ ī. 2. Phy. Sed bonū & finis intēt' a nobis ē a nr̄a rōne propositus, cui plerūq; accidit error pp mixtionē aut dependētiā quā habet a corpore. Et ideo bonū istud est apparens, et raro est bonū in rei veritate. pauci. n. dignoscere pñt vera bona: atque illis multum diuersa remota erroris nebula, vt dixit Poeta.

Bonum simplr̄ est cui nō accidit in sua actione fatigatio. 2. Cœ. cō. 3.

Bonū ī aīalibus ē posse: sed ī eternis est necessariū, id qd est melius ex duobus possibilibus. 2. Cœ. c. 34.

Bonū, aut apparens bonū est appetibile qd sp mouet. 3. de Ani. t. c. 51.

Bonum, non omne, sed actuale bonum

nũ ẽ qđ mouet. ĩ. vbi Them. notat φ nõ oẽ bonũ appetitũ mouet, nã & summũ bonũ, aut si qđ simpl'r & ꝑpetuo bonũ est, quale fortasse id oĩbus rebus cõiter cupitum & desideratũ hr̃, nõ mouet aut pellit, nisi alia rõne q̃ qua nũc agit: de quo nobis alia institutione dicet. Hoc autẽ ꝑpea puto dictũ fuisse a Themist. quia motio summi boni est in rõne finis, vt est declaratũ ĩ. 12. Meta. tex. cõ. 36. sed motio obiecti mouentis appetitum animalium est in rõne cause efficientis. Et facit ista Themistij sñia pro tenentibus, æterna non habere causam efficientem, sed finẽ, vt tenuit Alexander, cuius ipse est emulus.

Bonum commune omnibus est bonum purum. 3. de Anima cõ. 51.

Bonum actuale est motor immobilis, appetitus aũt est motor motus 3. de Anima tex. commen. 54.

Bonum est qđ cuius gratia vna causarum est. Ex prohemio Met.

Bonum nihil dicitur eẽ nisi pp causas finales. 2. Metaphy. 8.

Bonũ qđlibet quod per se bonũ est & pp suam naturam, finis ẽ: & ita causa φ illius causa & sunt & fiũt cætera. 3. Meta. tex. com. 3.

Bonũ in rebus immobilibus nõ est p se sed per accidens. 3. Meta. cõ. 3: Vide qũo sit intelligẽdũ infra, vbi de mathematicis feci digressionẽ an in eis sit bonum.

Bonum est per qđ disponitur causa finalis: bonum. n. est desiderabile, & cã finalis est desiderabilis. 3. Meta. cõ. 3. idem. 2. Phy. tex. com. 31.

Bonum & malum non solum sunt in rebus diuersis numeratis, sed ẽt in partibus eiusdẽ rei cũ fuerint diuersarum virtutum. 4. Meta. c. 18.

Bonum & malum multorum & cognitionis & motus principia sunt 5. Metaphysi. tex. commen. primi.

Bonum, largitas, & ppquid seu finis idẽ sunt, sed tñ non sunt synonyma simpl'r. 5. Meta. cõ. 1. in calce.

Bonum, cõplementũ, & largitas nõ inueniunt in rebus nisi p causam finalem, & iõ qđ caret cã finali caret bono. 5. Meta. c. 3. idẽ. 2. Met. t. c. 8. & 2. Ph. t. c. 31. & 3. Met. t. c. 3.

Bonum & malum maxime in animatis, qualitatem significat, & horum maxime in habentibus prohæresim. 5. Meta. 19. ĩ ca. de quali.

Bonum non est qđ non habet boni essentiam. 7. Metaph. tex. com. 20

Bonum & boni quiditas sunt idẽ, sicut ens & entis quiditas, supra.

Bonũ est natura prius malo. 9. Metaph. tex. commen. 19.

Bonũ & melius reperit in rebus absolutis à motu, nedũ in rebus mobilib9. 9. Meta. c. 19. vide ĩ cõcord.

Bonum maius necesse est vt sit magis, desideratũ. desiderium. n. non est nisi pp existimationem eius φ aliquid sit bonum. 12. Meta. c. 36

Bonum vniuersi consistit in ordine 12. Metaphsi. 52.

Bonum vniuersi est duobus modis sicut bonum exercitus. v3. in duce & in exercitus ordine, supra.

Bonum vniuersi qđ consistit in primo principio est maius bonum q̃ bonum vniuersi consistentis in ordine: quia sicut bonum ducis est maius bonum q̃ bonum ordinis exercitus, quia dux est causa illius ordinis, & non ordo est causa ducis: ita pariformiter est de primo principio, cum ordine existente in entibus adinuicẽ comparatis. 12. Metaphy. tex. & com. 52.

Bonũ vniuersi est sicut bonũ in vna domo in qua sunt serui & liberi.s.

Bonũ & malũ q̃ sunt forma & materia, sunt principia oĩum entium sm quosdam.12.Meta.54.

Bonũ vt mouens sm Anaxa. positũ fuit principiũ oĩum.s.te.com.55.

Bonũ valde est in quacunq; q̃one audire & speculari rões duarum partium. maxime qñ partes sunt prudentes & celebres. Ex lib destr. dispu 2.in sol. secundi dubij.

Bonum & malũ sunt in rebus: verũ & falsum sunt in mente.6.Met.t. cõ.8.Intelligitur isto mõ.nam ex. 2. de Ani. a fine vnumqdq; denominare iustum est.te.cõ.49. Et qa bonum est obiectum in qd tendit appetitus, & obiectũ non habet rationẽ terminãdi appetitũ nisi sm esse reale qd habet extra, & nõ sm esse cognitum qd esse sm quid & diminutum, qd habet in Anima. Nã vt.d.Commeti.entia q̃ sunt in aĩa cogitatiua, sunt entia diminuta & in potentia, vt patet.9.Meta. tex.cõ.7. Vnde auarus appetit aurũ qd est in bursa, non aurũ quod ẽ imaginatũ in aĩa. Sic igit bonũ & malum sunt ĩ rebus. vnde Auer. 12. Meta. cõ.36.d. q balneum in aĩa mouet vt efficiẽs, & balneũ extra aĩam mouet vt finis, quia rõ finis ẽ rõ boni amati & desiderati: & res hẽt bonitatẽ in esse extra & non esse intra qd est esse diminutũ & aduenticiũ. Sed veritas & falsitas fundatur in re & terminatur ad animã: quia vt.d. Cõmenta. in 1.dispu. libri destru. in solu. 22. dñ. Veritas est adequatio rei ad intellectũ. vnde qñ res ostendit se intellectui sicut est, in hoc cõsistit eius veritas, & ideo veritas dr̃ in mente consistere. Non ppea aũt Arist. intẽtio fuit nõ eẽ bonitatẽ in rebus aĩatis: immo bona animi sunt diuiniora bonis corporis, vt patet. 5. Metaph. tex.com.19.

Bonũ & diuinũ voco primã formã & primã cãm, quo referunt colli mantq; oĩa: & cui queq; res cupit fieri q̃ simillima quãtum potest. Themi.1.Phy. super tex.com.81. Et ita ẽt exponit Auer. locũ illum. Ex quo patet quantũ deuient a veritate, qui per primã formam interpretantur formã corporeitatis.

Bonum & malum pertinent ad intellectum actiuum, veritas & mẽdacium ad intellectũ contemplatiuum.3.de Ani.tex.com.31.

Bonũ & melius est quærendũ ĩ his quæ sm qd deficiũt a summitate, & nõ ĩ his q̃ oĩno sine culpa sunt. Gale.3.de vtilitate particularium. ca.11. Sensus est q summũ ĩ quolibet genere consistit in indiuisibili: sed q̃ circa summũ sunt latitudinẽ hñt. iuxta illud Arist.10.Meta. tex.cõ.5. In oĩ genere est vnũ primũ qd est metrũ & mensura omniũ: mensura aũt inter alias condões requirit q sit minima. ibi.

Bobus fœminis vox grauior ẽ q̃ maribꝰ: ĩ cęteris aũt vox feminarũ tenuior ẽ & acutior. In.4.de nã aĩal. ca.vlt.&.5.d natura aĩaliũ.ca.14.

Boues in Phrigia & alibi, cornua veluti auriculas mouent, idq; argumentũ est cornua cuti potiꝰ q̃ ossi adhęrere.3.de natura aĩaliũ.ca.9.

Bouis struma idem est q ĩ homine febris.8. de natura aĩal. cap.23.

Bos, nisi aqua sit limpida, frigida, & clara, non vult bibere, econtrario equus bibit aquas turbidas libentius. 8. de natura animal.cap.24.

Bos si a recenti castratu ineat, perea re pōt. Arist.9.de natura aīal. cap. vltimo. Contra medicos ponentes virtutem generatiuam in semine acquiri in testibus.

Bruta percipiūt sensibilia sicut cortices fructuū: hō aūt sicut medullā de cortice. Auer. in fine lib. de Sensu & sensa.

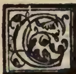
Bruta non mouentur a sensibilib⁹ sicut hō. mouetur etenim hō apd cantū: qđ nō faciūt bruta, & sisr hō mouetur a picturis & figuris motu quo bruta non mouentur. Ibidem

Bruta carent actiōe intellect⁹. i. volūtaria: non tñ carent actione absolute. Ex dispu. 3. in sol. 4. dub.

Brutorū cognitio non desiderat aliquam cognitionem 2. Cœ.cō.77. Ex quo p3 error illorum qui asserunt cognitiuas potētias brutorū esse eiusdē spēi cū potētijs cognitiuis hoīs, in quib⁹ hō cōicat cū brutis. Vñ asserūt visiuam hoīs eē eiusdē spēi cum visiua aqle, quod stare nō pōt, tū quia aīæ a quibus fluūt istæ potentiæ, specie distīguunt, tū ēt quia sensus aīalibus tm̄ dati sūt ad salutē: sed hoī ne dū ad salutē, verumetiam pp cognitionem. Oēs .n. hoīes nā cognoscere desiderāt, vt d. Arist. in principio primæ philosophiæ, qđ probat a signo dicēs. Signū aūt ē sensuum dilectio. Præter .n. vtilitatē pp seipsos diligūt: & maxime aliorum q est p ipsos oculos. non .n. solum vt agamus, sed & nihil agere debentes, ipm videre p omnibus: vt ita dicam: diligimus. Cā aūt ē quia maxime hic sensuū cognoscere nos facit, & plures drias rerum demrat. Vñ Commē. in cō. super lib. de Sensu & sensa. aīaduertens istā driam scribit. Pproprietas cōprehensiōis istorum sensuū in aīalib⁹ non est eadem. hō .n. cōprehendit drias rerū, & intentiōes earum proprias q̄ sunt in re sensata, quasi medullā de fructu. In aīali vero bruto comprehēduntur ea quę sunt extra, quæ sunt quasi cortices fructuum.

Butirum & sperma ingrossant a calido pp admixtionem partiū aerearum cum aqueis 4. Metheo. cō. 1.

De Litera C.

ALIDVM simplr si est ignis simplr, & aliquod calidum ē aliquis ignis 4. Physi. com. 102.

Calido & frigido res attribuuntur duobus modis, sm nām & accñtaliter. Cō.4. Metheo. in summa.

Calidū & frigidum, humidum & siccum sunt causę in formis elntorū: & sunt cātæ in formis aīalium 4. Cœ. cōm. 40.

Calidum & frigidum sunt actiua: humidum & siccum sunt passiua. Non intelligitur in comparatione actionis & passionis in se, sed in cōparatiōe indiuiduorum mixtorū. Auer. 4. Metheo. in paraphr. cō. 1. Vult dicere q̄ iste quatuor qualitates primæ, si in se considerent oēs sunt actiuæ, quia sicut caliditas calefacit & frigiditas īfrigidat, sic humiditas humectat & siccitas exsiccat. Sed si dicuntur duæ actiuæ puta caliditas & frigiditas, & duæ reliquæ passiuæ. s. humiditas & siccitas, hoc est in comparatione ad generationem mixti. Genetāt enim calidū & frigidum: vt inquit Arist. obtinētia mām. Et ita d3 stare lra cōmēti, qa communiter locus ille inuenitur deprauatus.

Ca-

Calidum & frigidum, humidum & siccum quatuor modis dicuntur. ex 2. de part. aĩalium cap. 2.

Calidum & frigidum, quæ omniũ, quæ sensu sentiuntur manifestissima sunt, si tantam ambiguitatem recipiunt & controuersiã: quid de alijs rebus existimare debemus? ex 2. de part. aĩal. ca. 2.

Caliditas non est motus, sed calefactio 11. Met. cap. 10. & 5. Phy. tex. commen. 5. non est albedo motus sed albatio.

Calidorum quædam externum calorem retinent, quędã vero suũ. 5.

Calefacta omnia quæ solida & firmiora sunt, vehementius q̃ humida calefaciunt. Ex 2. de partibus animaliũ cap. 4. Inde dixerunt medici siccitatem lunam esse caloris.

Caliditas habet dissoluere res congelatas per frigiditatem, si sunt resolubiles, vt est plumbum & stannum 5. Coll. ca. 6.

Calidum decoctionem operatur 2. de anima tex. com. 50.

Intelligitur autem non de calore absolute, sed de calido naturali & conuenienti, vt glosat Commẽ. in his quę determinata sunt in 4. Methe. t. com. 14. vñ Auenzoar in prĩcipio sui theysir. non omne calidũ digestionem procurat, vt dixerunt vulgares.

Calor in igne est propĩquior substãtiæ q̃ sit in alijs compositis, & ideo ponitur in definitione eius 5. phy. com. 10. Vide idem 8. Meta. com. 5. & 7. Meta. 41. & 4. Cœ. 6. & 26. Qualiter autem sit propinquior substantiæ in igne quàm in rebus compositis, vide clare Auer. 4. Cœli 40.

Calor naturalis est motor & motũ in aĩalibus necessario 8. Phy. com. 43. & 37. & 7. Ph. cõ. 1.

Calor & lumẽ gñatur a stellis attrito aere ab earum latione 2. Cœ. t. com. 42. & 1. Metheo.

Calor naturalis innatus est cõsumere humiditatẽ, quũ sit quasi mã & nutrimentum illius. ex cõ mẽ. libri de longi. & bre. vitæ.

Calor equiuoce dr̃ de calore ignis & de calore cœlesti, quia calor ignis corrumpit entia, & maxime ignis illuminãtis: calor vero corporum cœlestium largitur vitã vegetabilẽ sensibilem, & animalem 2. cap. de subst. or. Idẽ 12. Met. c. 18. & ẽ sñia Arist. 2. de Gñat. aĩalium cap. 3.

Per ignem vero illuminãtem intellige ignẽ qui est hic apud nos, talis. n. est supabundantia caliditatis, quemadmodum glacies frigiditatis: vt dr̃ in 2. de gñatio. t. cõ. 21. vñ vt scribit ibi Auer. auctoritate Alex. hoc nõ inuenitur nisi ĩ igne qui est hic, ignis aũt qui est in vltimo continentis, non est in fine caliditatis & ebullitionis: quapropter plura eľnta sunt cãæ gñationis.

Calor dr̃ duob' modis, quidã qui ẽ de qualitatibus passiuis quæ transmutant substantiã in qua sunt: & calor qui non est de qualitatibus passiuis 2 ca. de subst. or.

Caloris naturalis materia est sanguis 5. Coll. cap. 3.

Calor cum quo fit sensus, non est idem cum eo cum quo fit motus: & diuersitas quæ est inter eos non est nisi mensura temperantiæ quæ est in unoquoq; ipsorum 3. Colliget cap. 33.

Calor est qui transmutat mãm ad recipiendũ aliquam formam, & se parare faciens priorẽ formã a materia

teria de necessitate est calor. sed tñ respectu corporis corrupti & putrefacti est extraneus, & respectu gña ti est naturalis 4.Methe.com.1.

Calor duplex, naturalis & extrane': naturalis operatur gñationem: extraneus corruptionem s.

Calor extraneus gñatur a duab' causis, vna est per se & est calor extrinsecus, cũ nõ fuerit conueniens calori naturali, nam dissoluit ipm & frigefacit ipm, & iõ putrefactio multiplicat in æstate. Efficiens vero secundaria intẽtione est frigiditas caloris naturalis, & congelatio eius. Nã cũ ipse fuerit debilis, nõ potẽs congregare materiam, & dñari sup ipsam, putrefit materia, sicut fit in corporibus mortuorum & senũ: & in corpibus inaiatis frigefactis, s.

Caloris naturalis opatio in reb' posibus, de quarũ consuetudine est pcedere ad perfectionẽ, est prima decoctio, & postea alia decoctio: & ẽ qñ apparet in re quædam corrugatio seu maturatio, & postea digestio 4.Methe.cõ.1.

Caloris extranei opatio prima & p se in reb' in quibus est calor extraneus, est cũ dñat super illas indecoctio siue combustio, s.

Calor extraneus aliqñ facit indecoctionẽ & corruptionẽ cũ est debilis: sicut accidit in febribus flegmaticis putridis, & multotiẽs in fine febriũ combustiuarum: sed hęc operatio inest ei per accidens, s.

Caloris extranei consuetudo est extĩguere naturalem, & resoluere humiditates sibiectas ei: & accẽdunt illę res & comburunt: vt in febrib' quæ dicuntur combustiuæ, s.

Calor naturalis est forma rei. Com. 4.Metheo. in summa.

Calor qui transmittitur a corde ad epar & cerebrũ ẽ mediãte quo ista mẽbra opant artes suas: quia calor nõ est pprius in eorũ eẽ, nisi calor partium consimiliũ ex quib' sunt cõposita: & ille ẽ sicut materia: sed calor trãsmissus eis a corde ẽ sicut forma 4.Colli.ca.2.

Calor qui est in corpore, aut ẽ ps sanitatis, aut est sanitas in potentia: quia sequit ipm pars sanitatis quę ẽ quasi vltia pfectio 7. Met.t.c.30

Vbi aduerte sicut bñ dicit plusq̃ Commẽ. in 2. paruæ artis. Sanitas in complexione non est caliditas, aut frigiditas, aut humiditas, aut siccitas formaliter loquendo: sed temperamentum in istis qualitatibus existens.

Calor non põt esse dña substantialis in igne 8. Meta. cõmẽ. 5. idem 5.Phy.10.

Caloris ablatio aufert ignẽ, sed non primo, sed p ablationẽ formę ignis sicut ablatio risibilitatis aufert hominẽ, sed non primo, sed mediante ablatiõe rõnabilitatis 8.Me.c.5

Calor, si in aliquo eẽt suba, & ĩ aliquo accñs, tũc diceret equiuoce, sicut hoc nomẽ ens dr de suba & accñte 8.Me.cõ.5. Vbi clare elicit q in vniuoce dictis impose est, quod uni est substantia, alteri sit accñs. Caueant igitur tenentes vniuocationem entis.

Calor in igne est sicut abscissio de acumine gladij: & nõ est sicut ablatio in ablato 8.Met.commen.5.

Hoc ẽ dictu, ẽ actio seu pprietas eius. actio.n. ignis est calor maximus & motus ad supius. & iõ non est ĩ igne calor sicut ablatio ĩ ablato. i. sicut differentia substantialis specifica ignis: ad cuius ablationẽ primo

Ca-

Caloris certus ꝓfixusq; termin' est, vltra quē si ignem augeas nihilo reddes aquā calidiorē, sed efficies vt magis euaporetur exsiccetq;,ac deleatur. Arist. in 4. de Gnat. aīal. cap. 4. Contra sophystas & philosophastros qui non concedunt dari minima in qualitatib' aliquo mō: sed solum in magnitudinib', cum loc' iste aperte sit contra istos, & Auer. sententia in plerisque locis, vt alibi notauimus.

Cōtra negātes minia ī quālitatibus

Calor ac frigus indurant, nāq; euenit vt ab vtrisq; humor euaporet, sed a calore per se, a frigore per accñs. Aristo. 5. de Generatione animalium cap. 3.

Calor naturalis non hȝ aliquā viā gñandi frigiditatem, & iō medici qñ speculant operationes medicinarum in corpus, facile est eis dicere quō calefaciunt: sed difficile est eis dicere qualiter refrigerant. ita ꝙ Gale. d. ꝙ hoc non fit nisi per diuisionem in paruas partes. 5. col lig. cap. 3. & ibi vide impugnationem Galeni.

Calor in actu in nullo composito reperitur nisi in animalibus pp eorū perfectionem, & ideo alia composita indigent calore extrinseco ad hoc vt calefaciant & ppea non inuenitur in eis ꝑpantia elementorū sicut in animalibus. s.

Calor dñatur in oībus aīalib' & in oībus terræ nascentib': sed quędā eorū reperiunt calida respectu humani corporis, & quædam frigida: & nō solū frigida, verumetiā mortifera pp frigiditatē 5. Col. cap. 24.

Calor naturalis mouetur a virtute animæ, & ipse mouet & alterat nutrimentum. sed vis animæ remanet immota 2. de anima. tex. c. 50. Vbi lucidissimus Themi. notat ꝙ sicut nauta nauim regit manu & clauo, dissimilis tamen est rō manus & claui in regenda naui, nam manu vt coherente & coalita, clauo vt extrinsecus adiuncto atque applicito vtitur. ita duo sunt quib' in nutritione aīa vtitur: primū, vis animæ ipsa quæ nutrit: deinde calor insitus innexusq; corpori. hæc aūt duo illo differūt, ꝙ anima vim suam ipsa ex se confert, & tanq̄ de sinu suo promit: at calorem tanq̄ machinamētum quoddam extrinsecus adhibet, eumq; incidens instar gubernatoris intemperat. Vbi pȝ motū caloris naturalis ab aīa vel virtute aīæ esse ab extrinseco. Insuper ex Themi. authoritate collige calorē naturalē nō eē aīatū.

Calor naturalis qui est in ipsis animalibus statim conuertit multas res quæ conuerti non possunt a calore ignis, sed hoc nō ꝓuenit ppea ꝙ calor animalium sit fortior calore ignis, quia hoc verbum esset vanum, sed hæc res prouenit a tota substantia, sicut dr̄ ꝙ cum strucionibus datur ad comedendum aurum & in continenti extrahatur a stomacho, inuenitur multum diminutum, & hoc est veritas. q̄uis aurū dure patiatur ab igne 5. Colliget ca. 24.

Calor naturalis est humidus, & est debilioris caloris q̄ ignis. 5. Coll. c. 26. Idem ibidem cap. 25. vbi d. ꝙ calor strucionum non est fortior calore ignis, quia hoc verbum est vanum.

Calor naturalis qñ diminuitur, nō pōt regere corp': & omnes operationes frigidiores debito existunt 7. Colli. ca. 16.

Calor

pili est 5.de genera.aĩaliũ.cap.5.

Canities quibusdam ob ægritudinẽ contingit, qui mox vbi valitudini fuerint restituti, nigri iterum facti sunt.& vide causam 5. de Gñatio. animalium ca.4.

Canitiei resistit olei aquæ pmixti punctio: aqua.n.refrigerat, oleum vero ne celeriter exsiccetur prohibet: aqua nãq; facile exsiccatur. 5. de Gñatio.animal.ca.5.

Canes somniare declarant suo latratu quẽ agunt ẜm quietem, ex 4.de natu.animal.ca.vlt.

Canum ætas dentibus iudicatur: iuuenibus.n.candidi & acuti: ætate prouectis nigri, obtusiq; 1.de natura aĩal.cap.2.& 6. de natu.animalium cap.20.

Canes laconici pariunt catellos.qui visum non recipiunt ante duodecim dies 6.de nat.aĩaliũ.ca.20.

Canum mares sexto mense ætatis mingunt crure erecto, fœminę omnes considentes mingunt: licet in hoc sexu nonnullæ crure etiam erecto mingant.s̃.

Canes nonnulli vsq; ad vigesimum annum protrahunt vitam: quamobrem recte apud Homerũ Canẽ Vlyxis.&c.vigesimo anno mori aliqui iudicant, s̃.authoritatem Homeri require in 17.Odisseæ.

Canes & lupi nõ alio tpe herbas gustãtq̃ dũ morbo laborãt: herba.n. ingesta euomũt, atq; ita purgant̃. ex 8.de natu.aĩal.ca.5.& 9.de natu.animal.cap.6.

Canes cum lumbricis infestãtur, comedunt herbam tritici 9. de natu. animalium cap.6.

Canis lupi semen potest recipere, & econtra ad prolem generandam: & vulpes canis, & econtra: sicut equus & asinus.3.de vtilitate particularum Gale. Et ibi reddit cãm quare non sic est de hoĩe & equa.

Cannæ pulmonis longitudo vtrum sit pp necessitatẽ vel pp bene esse, vide Auer.in cõ. super 3.de ptibus animal.ca.de collo.

Canon maior appellat̃ prima philosophia 1.cœ.com.10.& hoc secundum arabicam translationem.

Capillorũ crispitudo ex duob⁹ causis exorit̃ ẜm Arist. 5.de Gña.aĩa. require eas cap.3. & ab Auer.ibid. ca.de varietate pilorum: prima.n. causa est, fumus ex quo pilus crispus gñatur est compositus ex portione ignea & terrea: ex quo cõtingit vt ps terrea moueat ipm deorsum: & ignea sursum: quare cõtingit pilum ĩflecti propter hos duos motus contrarios. Secunda cã esse potest propter siccitatem & humiditatẽ, nam si siccus fuerit pilus & igneus valde, tunc pilo accidit tortuositas: si vero humidus cõtingit ipsum extendi.

Capillorum, & pilorum diuersitas caloris causatur in cęteris animalibus ex cute: alborum enim alba est cutis, nigrorum nigra, variorũ, permixtorumq; partim nigra conspicitur: at in homine cutis nulla causa est: qui enim sunt albi admodum, nigros habent capillos. Aristote. 5. de Generatio.animal. cap.5.& ibi redditur causa.

Aduerte tamen illam sentẽtiam Aristo.veritatem habere in regionibus tpatis: quia certum est ꝙ apud Aethiopes, omnes capilli eorũ nigri sunt: & est glosa Gale in 2. paruæ artis.

Capra gerẽs cornu in crure visa est. Aristo.in 4.de Gña.anima.cap.4. vbi

Caro non est organũ tactus. Caro organũ tactus esse nõ potest, quia qualitates cũ materia recipit, more quo solẽt in aĩa. Nemo.n.est cui hæc sæpe nõ incaluerit, humuerit, frixerit: itaque & hęc materia qualitatũ efficit, quod in cæteris instrũs nõ cõtingit: pupilla.n. nõ albescit aer, qui i auditorio est, nec grauis, nec acutus redditur. Them. 2. de aĩa.c.44. Inde collige cõtra multos asserẽtes organũ tactus realiter immutari, nedũ spiritualiter in sentiendo: cũ tñ Arist. gñaliter dixerit propriũ esse vniuscuiusq; sensus, receptiuũ esse specierũ sine materia.

Caro hẽt magnitudinem terminatã in paruitate, quã non pertransit. 1. Phy. tex. cõ. 37. & 38. & 2. de aĩa tex. cõ. 41. & 97. 6. Phy. 91 & 7. Ph. cõ. 1. 8. Phy. cõ. 62. 1. cœ. cõ. 116. & 2. cap de substantia orbis. cõtra negantes minima.

Caro porci (vt sentit Auic. ex animalibus ambulantibus) est magis hoĩ naturalis: & experientia dictat hoc 5. colliget. cap. 31.

Caro differt ab osse in quiddi tate & diffinitione. 1. de Aĩa. cõm. 77.

Caro est mediũ, & nõ est organũ in sensu tactus 2. de Aĩa. cõ. 116. contra Alex. vide in concordantiis.

Caro non est terra & ignis ex quib' cõponit: sed est aliud quoddam ad dictum. 7. meta. tex cõ. 60.

Caro nec pars aliqua eiusmodi primũ est tactus sensoriũ: sed aliquid intimũ. ex 2. de partibus Aĩa. c. 10. vide in concordantiis.

Caro ẽ organum tactus. Caro est primũ & propriũ organũ tactus sm Arist. & vide demonstrationẽ eius bene declaratam in 2. de partibus Aĩalium. ca. de carne, per Auer. contra Gal. ponentem cerebrum & neruũ esse principiũ sensus tact': cum tñ (oĩum sñia) tactus cõsistat in tẽperamento qualitatũ primarũ: & cerebrũ est frigidum & humidum, & neruus frigidus & siccus & qũo ex istis resultare põt tẽperamentum? Caro aũt est magis tẽperata inter oĩa mẽbra humani corporis. Vide ẽt Auer. in 2. Colli. cap. 8. de iuuamentis mẽbrorũ consimiliũ. vbi ponit duas species carnis, simplicem, & musculosam: & ibi. d. ꝙ neruus sm Arist. est inseruiens carni in sensatione, inquantũ cõtemperat calorem transmissũ a corde. & ita. d. ibidẽ de neruo, vbi ponit iuuamenta nerui.

Caro est propriũ instrũm sensus tactus, ppea quia cõicat oĩb' aĩalib', sicut sensus tactus, qui est cõis oĩb' aĩalibus. Et in aĩalibus perfectis, in carnibus sunt sparsi multi nerui ad temperandã cõplexionem carnis, quia nerui sunt similes complexioni cerebri. 2. Colli. cap. 13. quod est de proprio instrõ sensus tactus, vid in contradictionibus nuper editis.

Carnis tẽperãtia sequitur pro maiori parte tẽperantiã cõplexionis cordis, & proprie caro existẽs in hoc loco. & pp hoc caro hñs tẽperatam cõplexionẽ cordis, non erit macilẽta, neq; pinguis. 4. Colli. cap. 2.

Caro mollis arguit bonitatem ingenij. 2. de aĩa. tex. cõ. 94. dummodo mollicies illa sit naturalis, non arte cõparata, aut gñe aliquo exercitamenti quæsita. Causa forte illa ꝙ in molli corpore primus, ĩnatusq; spũs aĩæ facilius funditur, & libentius, expeditiusq; discurrit. Contra, durities, & crassicies, repagulo sũt, & meatus obturant, oppilantq; ne purus & liquidus transmittat. Themistius ibidem.

Carnis, q̄uis in eo ꝙ corpus eſt, in finitam ſectionē poſſis agnoſcere: in eo tamen ꝙ caro eſt non potes. Them.2.Phy.37.

Caro eſt primũ membrũ ex ſimilaribus quod gñatur,& gñat ex minori ꝯcoctione q̄ venę,& nerui, & mẽbranæ:& minori tpe. Auer. in 2.de gñatione anim.c.2. ppe finē.

Carnis duæ ſunt ſpẽs.2.Colli.cap. 8.

Caro,quã Gale.vocat muſculoſam, eſt membrum officiale.s̄,

Caro ſpongioſa, vt inguinum & ſubaſſellarum ,eſt propter expulſionem ſuperfluitatum.s̄.

Carnem aliquam eſſe ad replēdum loca vacua non eſt multum lōginquum ad credendum.s̄.

Caro in ſumma eſt mẽbrũ ſimplex in quo cõicant oĩa alia, ſicut cor ē mẽbrum officiale in quo cõicant oĩa aĩalia.2.Coll.ca.8.de iuuamẽto mẽbroꝝ conſimiliũ.intellige tñ de carne vel proportionale carni.

Caro eſt tutela æſtus & hiemis. Plato. ſnĩa in Timæo citata per Gale. in.1.de vtili.parti.cap.13.

Carnis tres ſunt ſpẽs.ſ.mixta cũ neruo,& dr lacertus,& caro pura, tertia eſt glandoſa.1.Coll.c.de carne.

Caro feminarũ eſt humidior. Ariſt. in 4.de natura Anim.cap. vltimo.

Et iõ cum humidę dietæ oĩbus febricitantibus competant, caro pullarum magis expedit q̄ caro pullorum:ēt caro illa eſt frigidior, ſicut bene notat Gentilis in cap. de cura putridarum in gñali.

Cartilago & oſſa eandem naturam habent:quapropter neutrum præciſum recreſcere põt ex 2.de partibus Anim.cap.9.

Cartilago rupta nunq̄ reparaẜ, quẽadmodum oſſa præciſa nunq̄ recreſcunt.3.de natura aĩmaliũ.c.7.

Cartilago enumeratur inter partes ſimilares animalium ſiccas ac ſolidas.1.de natura Anim.cap.1.Gal. 7.de vtili. partic.c.3.d. ꝙ eſt pars ſimplex durior oĩ alia parte ſimilari, excepto oſſe, nã ē mollior oſſe.

Caſtrati plus viuunt q̄ non caſtrati, multum enim coeuntes parum viuunt: vnde pp paucitatem coitus mulus viuit plusq̄ equus.ex cõm. lib.de longi.& bre. vitæ.

Caſu facta ſunt monſtruoſa non naturalia.8.phy.cõ.46.

Caſu factum ſemper eſt oppoſitum ei,quod fit a natura:& ideo eadem ſpecies non poteſt inueniri a natura & a caſu.8.phy. cõ. 46. idem.7. meta.cõ.22. vide in cõcordantiis.

Caſu facta raro fiunt, & cito conſumuntur.1.cœ.tex.cõ. 135.& 118. idem.2.phyſi.48.&.77.& 1. cœli. tex.cõmen.15.

Caſus non inuenitur in ſempiternis.2.cœ.tex.cõ.35.

Caſus non eſt in corporibus cœleſtibus.2.cœ.cõ.44.& 2. phy. tex. cõmen.46.& 48.

Caſus impoſſe eſt vt ſit in vniuerſo alicuius ſpẽi,in cuius gñe non cadit caſus:nedũ in ſpecie,in qua impoſſe eſt cadere caſũ.2 cœli.cõ 44.

Caſus reperitur in poſſibilibus, non in neceſſariis.s̄.&.2. phyſico. tex. cõmen.46.&.48.

Caſus non eſt in corporibus cœleſtibus:quia ibi non eſt materia.2. cœli.cõ.45. vide cauſam iſtius deductionis.6.meta.tex.cõ.5.&.2.phy. 45.&.48.&.9.meta.19.

Caſu gñata quorumcunq; materia põt a ſeipſa moueri hoc motu,quo ſperma mouet:põt ex ſe & aliter generari;quorumcunq; vero non ea impoſſia

Impossibilia sunt asr q̃ ex seipsis generari.7.met.tex.cõ.31. Facit pro tenentibus genita ex semine & ex putri materia esse eiusdem speciei: cuius oppositũ sensit Auer. 8 phy. cõ.46.vide in litera H, ibi hõ non põt gñari a non semine hoĩs, ubi Cõmeta.subtiliter defenditur.

Casus est inopinatæ rei euentus. 2. Phy.tex cõ.61.

Casu facta non hñt ordinem, neque sunt species intentæ a natura. 12. met.cõ. 13. idẽ ibidem cõ.18.&.7. met.cõ.31.&.8.phy.46.

Casus & fortuna hoc est, cũ volũtas aut natura alicuius facta est p accidens cã. Themi.2.phy.sup tex. 50. & elicitur ex tex.

Casu factũ differt ab eo quod temere seu frustra euenire dr̃. vide The. 2.phy.super.tex.62.& 63.

Casus & fortuna nõ sunt in his quæ sũt vt ĩ plurib⁹, neq; sẽp: sed ĩ his q̃ sunt raro.2.phy.cõ. 48. ꝯtra Auic.

Casus rectus vr̃ significare subsistẽs & permanens: sed inflexio de recto vr̃ abiẽs quoddam, & recedẽs significare. Themi. 1.phy.super tex.61. vbi reddit cãm quare in quibusdã aliquid fieri ex alio vt de subiecto loquimur in recto, in quibusdam vero in obliquo. & vide ꝓ opinione eius Arist. in.7.meta.tex.cõ.25.

Catarri, vrinæ, & secessiones homa, seu cruda dñr, eo ꝙ non sunt obtẽta a caliditate.4. methe tex. cõ.22.

Cauda quadrupedibus data est ad cooperiendũ anũ: sed hoĩ nates & ad hoc, & ad sessionẽ accõmodauit natura 4.de partibus anim.cap.9.

Caude lacertoꝝ & serpentũ trũcatæ renascũtur. 2. de natura ani.c.vlt.

Cã, in propria sigñatione sumiť pro fine, sed cõĩter põt sumi pro quali-bet cã. Auer. 1.phy.cõ. 1. Huius rõ, ni fallor, est quia causalitas finis est incausata, finis.n.est cã causaꝝ. Aduerte tñ apud expositores ꝙ differentia est inter cãs & cõcausas, vt notat Simpli. in prologo. nã cãæ apud Aristotelicos sunt efficientes & fines. concausæ vero materia & forma, & postremo eĩnta. Veruntamen Plato causis addidit exẽplarẽ, quia posuit ideas, cõcausas vero officialem siue instrumentariam.

Causæ cões oĩbus rebus naturalibus inuestigãtur in libro physi.ex prologo Auer.& ẽt ibidẽ cõ. 4.&.5.

Causæ priæ.s.prima materia, & primus motor ꝯsiderant in sciã naturali, sed prima foꝛa, & prim⁹ finis a diuino.s̃.vide idẽ 3.met. cõ.3.& 7.met.cõ.5.& 9 & ĩ suo prohe.sup 12.meta. Et ibi patet error modernorũ, q̃ p primã formã intellexerunt formã corporeitatis: nã tunc, si ista dareť, ptineret ad naturalẽ, nõ ad diuinũ. Amplius prima forma apud Auer. & primus motor, & primus finis sunt idẽ subto, & differunt rõne. 12.met.cõ. 5. & 6.

Cãæ simplices existẽtes ĩ re nõ sunt cõpositę: q̃.n.sunt ꝑter primã materiã & vltimã formã, sũt materiæ cõpositę & foꝛę cõpositę. 1.phy.cõ. 1. Nõ ĩtelligitur (vt exposuit Ioã. de Baccõe ĩ quolibetis, quolibet. 2. qõne q̃ q̃rit vtꝝ mã̃ sit pura põa) p vltimã foꝛam primũ motorẽ.nã licet (teste Auer.) priã mã̃, & prim⁹ motor sĩt extrẽa latitudinis subãꝝ, ex hoc ꝙ oẽs foꝛę sũt in põa ĩ priã mã̃, & ĩ actu ĩ prĩo motoꝛ̃. 12.met. cõ.18.tñ nõ de tali foꝛa loquiť hic, nã prim⁹ motor nõ ẽ de causis exñtibus in re: imo est extrinsecus. Cõmẽtator aũt loquiť de causis sim-plicibus

Examinatio ꝑticulæ primi cõ. primi Physi.

Io.de Bac ĩpugnaĉ.

plicibus exñtibus in re. & mixę est p vitá meá qũo iste vir in re notissimá adeo allucinatus fuerit. Amplius mos est Auer. & Peripateticorũ dicere, deum esse primã formã, non vltimã, vt patet. 12. meta. cõme. 5. & .6. & alibi frequẽter. Egid. Rom. habet pulchrũ modũ dicendi, fundatum super propositione Auer. 1. meta. 17. ꝙ in materia sũt gradus, q̃a prius recipit forãm vl'issimam, deinde formas minus vl'es, vsq; ad indiuiduales. ita ꝙ oẽs cãæ mediæ inter primã materiã, & vltimã formã. vꝫ. gñis gñalissimi, põt dici materiæ cõpositæ & forẽ cõpositę. Et licet ille modus sustineri possit, nõ tñ credo ꝙ illud intellexerit Cõmenta. hic, quia hic loquit' fm esse quod hñt causæ in re, quia naturalis est artifex realis. talis aũt imaginatio fm grad' penes magis abstractũ & minus abstractũ potius pertinet ad artificẽ cõem & rõnalem, q̃ ad naturalẽ. Et iõ dico ꝙ ẽt expõ Burlei stare nõ põt, qui p vltimam formã intelligit formã non resolubilẽ in vlteriorem formam, cuiusmodi est forã elñti. Nam tunc propositio Auer. nõ eẽt vł'r vera, cuius cõtrarium patet ex verbis eius. Inquit. n. ꝙ Arist. p causas simplices intellexit cãs existentes in re, & sũt prima materia & vltima forma: q̃ enim sũt pter primã materiã & vltimã formã, sunt materiæ cõpositę & forẽ cõpositæ cuiuslibet rerũ naturaliũ. Si igr̃ forã vltima est q̃ nõ põt resolui in aliã formã. accideret ꝙ mixta nõ haberẽt vltimã formã: quia forma mixti per te, est resolubilis in aliã, quæ cõtinet ipsam in virtute. Et iõ dico ꝙ Comentator loquit' de causis intrinsecis cõponẽtibus, non fm esse rõnis, sed fm esse reale. & in via cõpõnis intelligunt' verba eius, non in via resolõnis. vnde debes scire ex doctrina eius in lib. de subã orbis, ꝙ vnũ cõpositum subale non hẽt nisi vnã formã substantialẽ: quia vnius rei est vnũ eẽ. & iõ prima materia quæ est prima via cõpõnis, & forã vltima, ẽt via cõpositionis, & ẽ illa q̃ dat esse ĩ actu & perficit rẽ, sũt cãæ simplices. Quę aũt sunt in aliquo ente naturali, vltra formã perficientem & primam materiã, dñr materiæ cõpositæ, & formæ cõpositæ. Pro quo debes scire ꝙ oẽs subæ cõpositę naturales sunt aut simplices, aut mixtæ: dico mõ ꝙ in simplicibus nõ est nisi forma elñti: ista. n. est prĩa forã perficiens elñtum, & prima materia: & ideo istæ sunt causæ simplices in elñtis inuentæ, prima materia & forã elemẽti: ita ꝙ in elñtis nõ est reperir' materias cõpositas neq; formas cõpositas, sed solũ causas simplices. s. primã materiã & formam vltimã, quæ est elñtaria merito suæ simplicitatis. nã si aliquã vlteriorẽ materiã aut formã cõtineret elñtum: nõ amplius simplex esset, sed mixtũ. In mixto aũt causæ simplices sunt prima materia, & forma mixti est vltima forã: quia illa perficit mixtũ: inter aũt primã materiã & formã mixti sunt elñta, & talia dñr materię cõpositæ cũ forma, & forma composita cum materia. Sic igr̃ in qualibet re naturali vł'r est reperire causas simplices existẽtes in re. s. primã materiã & vltimã formã in via cõpõnis, quia prima materia est quæ concurrit primit' in via cõpositionis, quia est subiectũ presuppositũ gñationi, & forma

Egidius.

Burleus.

Opinio autho.

ma perficiens est vltima in via cõ-
positionis, quia generatio termi-
natur ad formã. non tñ in qualibet
re naturali ẽ inuenire materias cõ-
positas & formas compositas sed ĩ
mixtis tm̃. naturalis.n vt.d. Cõmẽ.
1. cœli. cõ. 1. habet considerare cau
sas corporum simplicium, quæ sũt
prima mã & sofa, & partes seu cãs
corporũ compositorũ. Et ne videa-
mur ista gratis dixisse, adduco au-
thoritatẽ Auer. in. 3. cœ. cõ. 31. ubi
Arist. diffinit eñtũ. Ponit. n. Com
mẽtator ibi documẽtũ dicẽs. ꝙ hęc
eñta sunt alia ab eñtis de quibus
perscrutať in 1. Phy. Illuc. n. decla-
rauit eñta vña corporũ simpliciũ
& cõpositorũ. s. primã mãm & for
mã: hic aũt declarare intẽdit eñta
corporũ cõpositorũ tm̃, q̃ equiuo-
ce dñr eñta cũ illis. qm̃ cũ cõposi-
tũ diuidiť, non existũt in actu: for-
ma. n. corrũpitur, & mã induit aliã
formã. Manifestũ ẽ aũt ꝙ si eñta
de quibus Arist. agit in 1. Phy. sunt
prima mã & sofa. In hoc n. omnes
expositores cõuenerũt. Vñ Simpl.
aperte d. in. 1. Physi. agi de causis s.
mã & sofa. & de priuatione, in. 2.
vero de efficiẽte cã quã nãm eẽ di-
cit: & simłr de ipso fine. Causæ igiť
simplices cões oĩbus rebus tã sim-
plicibus q̃ cõpositis, exñtes ĩ reꝫ, nõ
sunt nisi pria mã, & sofa perficiẽs.
Amplius Cõmẽta in. 2. Phy. cõ. 10.
sup illis verbis. Vno quidẽ igr̃ mõ
natura sic dr̃ de materia prima vni
cuiq; subiecta. Inquit ibi Cõment.
ꝙ iõ dixit prima: quia non prima
est cõposita ex forma & materia:
qm̃, quia vnumquodque entiũ hẽt
subiectum propriũ, necesse est præ
ter cõe subiectum ipsum habere su
biectum proprium, est igr̃ nõ mate
ria pura, sed cõposita: est igr̃ habẽs
naturam, non natura. vide pro hac
expositione ẽt 1. Physi cõ. 82. & . 5.
meta. cõ. 29. & 1. cœ. cõ. 1. Sed con
tra istã expõnem est vnũ satis ma-
nifestũ, quia Auer. p eñta hic expo
nit cãs propinquas & essentiales. si
igr̃ per cãs simplices intellexit pri-
mã materiã, & vltimã formã, intel
ligẽdo p vltimã formã in via cõpõ
nis, q̃ est sofa perficiẽs, tũc idẽ esset
cã simplex, & eñtũ: & tũc nõ hẽret
Auer. itẽtum suũ: quia ipse pp hoc
deductus fuit ad illud ĩ quo cõiter
ab expositorib' dãnatur: quia mu
tauit expõnem illorũ triũ termino
rũ, principiũ, cãm, & eñtum, in p-
batione maioris a sensu quẽ posuit
in maiori, vt eliceret documẽtum
illud, quod ex mõ loquendi Arist.
in tali propõne innuit nobis ordi-
nẽ doctrinæ: inquit n. Tunc. n. arbi
tramur cognoscere vnũquodq;, cũ „
causas simplices cognouerimus, & „
principia prima, & vsque ad eñta. „
Vbi ĩnuitur quidã motus in scĩa in
ter terminũ a quo, & terminum ad
quẽ p mediũ. nam terminus a quo
sunt causę simplices, medium sunt
principia prima: & terminus sunt
eñta. Oportet igr̃ ꝙ causa simplex
& eñtum non coincidant, sicut ter
minus a quo, & terminus ad quem
nõ debet coincidere. Et per vitam
meam hoc argũ demõstrat apud
me in hoc loco contra illam ex-
positionem, quam alibi in theore-
matibus sustinui: quæ etsi in se pos
sit sustineri: non tñ in hoc loco sa-
tisfacit menti authoris sicut vides.
Inquit. n. & ĩnuit ꝙ doctrina ordi-
nata est incipere a cognitione cau
sarum primarum rei cognoscẽdæ
perfectę, deinde intẽdere ad cogni-

tionem aliarum causarum remota rum sm ordinem, donec perueniatur ad causas propinquas. Nisi eēt propter diuersitatem compositorū, quorum cās naturalis considerat: quædā.n. sunt simplicia: & quædā cōposita ex simplicibus, vt sunt mixta: nō incōuenit cās simplices, & elīta coincidere ī idē sm subm, licet nō sm rōnē: in aliquib' aūt distingui vtroq; mō. Vnde dico ꝙ in mixtis, aliæ sunt causę simplices, & aliæ sunt elīta: causæ simplices sūt pria materia, q̄ nō ꝑsupponit priorē materiā: & fora simplex est fora elīti, q̄ nō ꝑsuppōit priorē formā. Elīta aūt in mixto sunt causæ, propinquæ, ex quib' mixtū īmediate resultat, & sūt forma mixti & elīta ipsa quatuor, q̄ formalr̄ sunt ī mixto sub esse tñ refracto sm Auer. 3. cœli. cō. 67. In simplicibus aūt eædē sunt causæ simplices & elīta, distinctis tñ rōnibus: quia ꝓ quāto materia prima non ꝑsupponit aliā materiā in elīto, & forma elīti nō ꝑsupponit aliā formā, sic dñr causę simplices: inqāntū aūt elītum immediate ex istis duabus substantiis resultat, sic dñr elīta. Vnde nō pōt inueniri eadē rō præcisa in simplicibus & in mixtis, pp diuersitatem naturæ simplicis a natura cōpositorū ex simplicibus. Ordo igr̄ doctrinæ in naturalib' est, vt semp a simplicioribus procedat ad cās propinquas cōpositiores, siue ibi sit distinctio sm rōnē tm̄, siue sm rē & rōnem sil'. Et iō in hoc loco melius ē dicere ꝙ cāæ simplices sunt prima materia & vltima forma: per vltimam formam intelligendo formā elementi, quem licet sit ēt ipsa prima in compōne respectu aliarū formarum, sicut prima materia respectu materierū propinquarū: cōpō tñ magis appropriat materiæ: quia materia vere & proprijssime est ex quo fit aliqd vt inexñte: & ad hoc exprimendū, talē primitatē ꝑ antonomasiā attribuit materiæ: & vltimitatē ex parte resolōnis ap ꝓpria uit foræ. Et ex hoc patet error eoꝝ qui tenent in via Auer. formā mixti esse formā realr̄ cōpositā ex elītis, & spē distinctā ab eisdem. Fuerūt.n. moti ex hac authoritate, qa ꝑter primam materiā, & formā vltimā. s. elītariam, oēs aliæ sunt materiæ cōpositæ & foræ compositæ.

Amplius aūt Cōment. 3. cœli. cō. 67. tenet, ꝙ elīta sunt in mixto refracta sicut sūt colores medij ex extremis, sed forma coloris medij est cōposita ex extremis. 5. phy. cō. 52. & spē differt ab extremis, vt patet. 10. meta. cō. 23. Igitur eodē modo est forma mixti. Sed hoc quidem stare nō pōt: quia elītum est materia formæ mixti: mō materia nō pōt esse pars essentialis suę formæ.

Amplius si forma mixti essentialiter ē cōposita ex formis elītorū: cū formæ illæ nō sint separabiles: tunc igr̄ erit ēt forma illa cōposita ex materia elītorum. & ita formæ mixti esset essentialiter cōposita ex corporibus: sed oē cōpositū ex corporibus est corpus: igr̄ forma mixtionis esset corpus. sed nullū corp' est perfectio neq; forma corporis: vt probatur in 2. de anima. tex. cō. 26. quia corpus non est innatū esse in subiecto, sicut forma. Amplius sequeretur ꝙ forma mixti pōt intēdi & remitti: quia sicut colores medii intendunt & remittuntur: quia extremi ex quibus cōponūtur intenduntur

tenduntur & remittuntur: eodem mō cum elnta fm Cōment. intendantur & remittant̄:ita esset de forma mixti. Et præterea Cōment.ex presse d.in.7.meta.cōm.60.ꝙ caro nō est terra & ignis, sed est aliquid additū.& 1.de aīa.cō.77.idē &.1. de gñatione.tex.cō.84 & 5. meta. cō.6.& alibi vult,ꝙ in cōpositis est natura superaddita naturis componentibus. Ad anthoritatē igr̄ rñdetur,ꝙ aliæ formæ dñr cōpositæ præsuppositiue,quia præsupponūt alias priores. Ad illud de extremo, non requiritur verificatio,sed manifestatio:curtit similitudo q̄tū ad permanentiā eorū in medio, sicut elnta in mixto:sed aliud est mixtū, aliud est forma mixti: & ratio diuersitatis est,quia forā coloris non hēt materiā sicut forma elnti:& iō formæ colorū possunt refrangi vt resultet tertia forma, nec tñ sic est de elementis.

Causę sunt notiores quo ad naturā: quia natura facit composita ex causis. Cōment.1.phy.cō.3. Alii subtiles dicūt ꝙ iō cā ē notior naturę, quia res sicut se hēt ad esse,ita se habet ad cognosci:& per ꝯñs sicut fm naturā præcedit in esse,ita fm nām prius est cognoscibilis. Aduerte tñ in illo cōm.3.ꝙ Cōment. facit istā rōnem. Si nos faceremus res naturales,causæ essent nobis notiores: sed quia non possumus agere res naturales:ideo causæ non sunt nobis notiores: videtur enim peccare per fallaciam consequentis. arguit enim penes secundum modum syllogismorum hypotheticorum,destruendo añs, cum sit cōtra artem. nam vt dicūt Peripatetici, & Auer. in primo priorum, in digress. de

Examinatio parti- uic.3.cō- primu ph.

syllo hypothetico.syllorum conditionaliū quidam est constructiuus cōtinuus: & iste est a pōne añtis ad pōnem consequentis.& nō ecōtra. at iste est primus modus. Secundus est a destructione ꝯñtis ad destructionē añtis, & non econtra. nisi esset ꝙ in materia.conuertibili licet vtroq; mō arguere.nam ꝓpria se inuicē ponūt. & se inuicē destruunt,vt d.Porphyrius. Sic in ꝓposito,si res naturales essent opera nr̄a:in his q̄ sunt opera ista conuertuntur, ꝙ quicquid est notius, est causa:& quicquid est causa in talibus est notius. quia in talibus a causis incipimus operari.& apud agentem per cognitionem,oportet causam a qua incipit operari esse sibi notiorem. Sed contra in agētibus per cognitionem effectus prius cognoscitur:quia 2.Phy.finis est primus in cognitione, & vltimus in executione. Soluitur. effectus non est primus in cognitione in rōne effectus secundum esse, sed quo ad causalitatem. vnde id quod est finis quo ad suam causalitatem secundum quam mouet agentē metaphorice, prius occurrit in cognitione & in intentione agentis. vnde Philo. in.1. de gñtione. tex. cō. 55.vbi ponit dīam inter cām efficientem & finalem, inquit. Est autem efficiens causa, vt vnde principium motus: cuius autem gratia nō actiuum nisi secundum metaphoram. nam sanitas non factiuum est nisi secundum metaphoram. Igitur quod est finis, vt hēt rationem in intentione agentis,& sic est causa, & mouet metaphorice in gñe causæ finalis: non tñ pro esse qđ hēt in aīa,quia finis nō mo

uet nisi rõne qua habẽt bonitatẽ. sic.n.ratione bonitatis mouet in ratione amati & desiderati: bonitatẽ hẽt in esse reali, quia aurum si appetitur, non appetitur ab auaro ꝑ esse cognito quod habet in mente, sed ꝑ esse reali quod habet in bursa. Ideo Cõmenta. dixit. 12. meta. Balneũ in anima mouet vt efficiés, & balneũ extra aĩam mouet vt finis. nõ ꝙ id quod producitur fm esse in effectu habeat rõnem causæ; imo vt sic est effectus agẽtis realiter productus ab agente: sed quia bonitas fm quam mouet in rõne finis est fm esse reale. sic finis in intẽtione agentis, cũ tali tendentia ad talem bonitatem, est causa finalis, & metaphorice mouet agẽtem: & sic habet rõnẽ causę, & nõ effect°. Et hoc valde pauci intellexerunt.

Discussio particulæ 4.&.5.cõ. primi.Ph. Causa in hoc ꝙ viæ demonstrationũ in scientia naturali sunt de compositis ad simplicia: & in hoc ꝙ prĩcipium doctrinæ est ab vlibus ad propria: & ꝙ vle est notius apud nos ꝓprio, est ꝙ vniuersum demõstratum est notius apud sensum ꝙ͂ partes. Auer. 1.Phy.cõ.4. & idẽ repetit cõ. 5. Vbi aduerte quãntam vim habeat cognitio sensitiua ĩ nobis. Tres n. propositiones illius prologi depẽdent ab ista radice: quia omnis nostra intellectualis notitia a cognitione sensitiua sumit exordium.

Notula de primo cognito ab intellectu. Nota tñ diligenter ꝙ intellectus ĩmitatur sensum ĩ sua prima cognitione naturali: sic.n. incipit a cõfusis, & a toto supra partes. In cognitione aũt distĩcta ꝓcedit a cognitione partiũ ad cognitionẽ totius. hoc quidẽ obseruauit 1. cœ. tex.cõ.5. vbi inquit. De totius aũt natura vtrum finitum sit aut infinitum magnitudine, posterius dicendũ. Et ĩmediate ĩ principio sexti textus infert. nunc aũt de his quę ipsius partibus fm speciem dicam°. non.n. põt haberi distincta cognitio totius, nisi distincte cognoscantur omnes eius partes, & principia & elementa. vt.d. Arist. et in principio primi Phy. & ibidẽ tex.cõ.35.

Causæ subiecti licet non possint demõstrari in scĩa demõstrõne simpl'r, & demõstrõne ꝑ quid: pñt tñ demonstrari demõstrõne quia, vbi latuerint. 2.Phy.cõ.22.& 26.idẽ. 12. meta.cõmen.5.

Causæ sunt sibi inuicẽ causę. 2. Phy. tex. commen.30. & 5. metaphysię tex.commen.2.

Causa contrariorum eadẽ est. ibidẽ.

Causæ multæ possunt esse eiusdem, nõ fm accñs. 2.Phy.tex.cõ.30.

Causa per se & per accñs qualiter. 2. Phy.tex.cõ.33.

Causa in actu & causa in potentia. 5. tex.cõmen.34.

Causa simplex & causa complexa. 5. tex cõmen.36.

Causa in actu sit cum effectu. 2. Phy.tex cõ.37.&.5. meta.te. cõ.5.

Causę vlium sunt vles, & particulariũ particulares. 2. Phi.tex.cõ. 38.

Causata sunt notiora apud nos causis. 2. Physi. cõmen.48.&. 1. Physi. tex.cõmen. 3.

Causæ per accñs non sunt terminatę 2.Physi.tex.cõmen 50.& 6. meta. tex.cõmen.4.

Causæ per accñs remotę, magis sunt de capitulo accidentis, ꝙ͂ causæ per accñs propinquæ. 2.Phy.55.

Causa agens aut est naturalis aut voluntaria, & non datur tertia causa alia ab istis duabus causis. 2. Physi. tex.cõmen.65.

Causæ

Causę tres multotiens veniunt in vnum.s.efficiens,formalis, & finis. 2.Phy.tex.com.70.

Causa ꝙ corpora mouentur ad loca propria,est quia vltimum corporis continentis conuenit cum vltimo rei motæ.4.Phy.c.48.

Causæ essentiales sunt finitæ necessario.8.Phy.com.46.& habetur ꝑ lixe.2.Metaph.

Causa fatigationis contingens ex motu,est quia motor dum mouet mouetur.& hoc prouenit quia est in materia.9.Phy.t.com.83.

Causæ quædam sunt causæ simplicium,vt materia & forma: quędã vero sunt causæ compositorum,vt quatuor elementa respectu corporum consimilium partium.1.cœli com.1.vide in concordantiis.

Causa prima aliter attribuitur continenti quàm orbi,quia ibi dicitur esse,vbi apparet eius operatio.1.cęli.com.100.vide.8.Phy.t.c.84.

Causæ diuiduntur in duas partes,nã quædam sunt causæ per violentiã, quædam vero per naturam 8.Physic.tex.com.31.

Causa fatigationis ĩ animalibus est quia principium motus in eis est contrarium motui animæ.2.cœli. com.3.idem 2.ca.de substan. orb.

Causa laboris in animalibus est qa potentia moti est opposita potentiæ motoris.2.cœli. com.71.idem 8.Physico.79.

Causatorum consimiliũ,causæ sunt consimiles 2.cœli.86.

Causarum contrariarum contrariæ sunt operationes.2.cœli.92 & 93.

Causa motus & quietis naturalis est vna & eadem fm diuersas dispositiones.2.cœli commen.92.contra Themistium.

Causa substantiæ est substãtia.3.cœli.com.1.&.2 de anima.com.2.

Causa ꝙ superficies existat in materia est quia prima forma substantialis existit in ea s.grauitas & leuitas.3.cœli.com.17. in calce commenti. Contra illos qui ponunt formam corporeitatis in materiã substãtialem esse primam,formã, & coęternam materiæ.

Causas quarum natura est eadem, & non differunt nisi fm magis & minus,non sequitur natura diuersa nisi fm magis & minus. 3.Cœli. commen.72.

Causa non est cã per quantitatẽ suã, nisi accidentaliter:quantitas enim est non terminata, & causæ agentes, & patientes sunt terminatæ. 3. cœli.com.72.

Causa equiuoce dicitur de causa agente & fine. 1.de generatio.c.55.

Causa propter quã non potuerunt confessa videre,inexperientia fuit. ideo quicunq; magis insudauerũt naturalibus,magis possunt supponere talia principia quib⁹ possunt multa complicare. Qui autem ex multis sermonibus indocti existẽtium entis intuentes & ad pauca respicientes de facili enuntiant. 1. de generatione,te com.7. Vbi reddit causam propter quam errauerit Plato in naturalibus:& est paucitas exercitationis & experientiæ in rebus naturalibus. Versabat.n.ĩ mathematicis,& ex intelligibilibus causis volebat assignare rationes rerum sensibilium.vnde 3.de cęlo.tex.com.61. Amor geometriæ & magistri duxerunt Plato. in errorem rerum naturalium. Dicit enim philosophus in.6.Ethico.ca. 9.ꝙ pueri mathematici quidẽ fieri pos-

Digressio de causis pp quas cõtigit error in sciã nãli.

Inexperiẽtia nãlid.

ri possunt,sapientes autem vel phy sici fieri non possunt ratio autem est quia principia scientiarum ma thematicalium . experimento nõ indigent , sicut principia scien-tiarum naturalium: longitudo au tem temporis experientiam facit, vt asserit. Sic Auer. reprehendit Auic.3.cœli.cõmẽ.67. vbi scribit.
» Paucitas exercitatiõis istius viri in
» naturalibus,& bona cõfidentia in
» proprio ĩgenio, induxerũt ipsum in multos errores. Placet autem nobis adducere alias causas ꝓpter quas cõtingit error in scientia naturali,& est ignorantia logicæ. Nã Arist. plerũq; taxat antiquos,& oñ dit eos errasse, & paralogizasse pp logicæ defectũ. Necesse.n.erat eos falli qui abiecta [illegible] ia disputandi de rerum varietate perquirerent: vt ait Boetius super Porphyrio.

Ignorãtia logicæ.

Alia causa erroris est, quia propositiones naturales sunt dubitabiles pp duas causas: vt testatur Auer 1. cœli.com.90. aut enim hoc euenit pp alias propositiones probabiles contrarias eis, aut pp existimationem ꝙ principia istius artis debẽt esse in fide,sicut principia geometriæ. Et hanc cãm notauit Arist.in 2.Meta.tex.com.15. Acribologia mathematica non est in omnibus expetenda. ideo in. 1. Ethicorum scribit.Sermones fieri in scientijs sm mãm subiectam . simile qnippe videtᷓ a mathematico expectare persuasionem, & ab oratore demonstrationem requirere. Alia causa est impedimentum naturæ. vt scribit philosophus. 2. Met.tex. com.14.& Cõmen.1.cœli.22.

Propõnũ dubitabilitas.

Impedimentum naturæ.

Alia causa est pessima cõsuetudo, quæ radicata est in eis,qui accipiũt primo doctrinas falsas: licet sint apparentes.quam causam tangit philosophus vbi supra.& Auer.1.cœli.22.& in prologo.3. Physi.& in multis aliis locis. Alia causa est quia negliguntur textus. Aristo.& solum,inspiciuntur verba expositorum.hanc causam tangit Commen.3.de anima.comm.30.contra Auicen.vbi scribit. Sed quod fecit
» istum hominem errare,& nos etiã
» longo tempore , fuit quia moder-
» ni considerãt libros expositorum.

Mala con suetudo.

Negligentia tex.Aristo.

Alia causa est quia multi nitunt miscere principia naturalia cum principiis creditis.hanc causam tetigit Cõmẽ.aduersus Auicen in.2. Phy.com.22. Via autem qua processit Auic. in probando primum principium est via loquentium: & »
vniuersaliter sermo eius semper re »
peritur mediꝰ inter Peripateticos »
& loquentes. Et aduerte ꝙ hoc cõtingit nostris latinis doctoribus, q multas cõclusiones creditas conantur sustinere,cum principiis naturalibus, & multas naturales cum principiis creditis,ita ꝙ illud quod prouenit non est neq; theologia, neq; philosophia. Animaduertant bene & considerent Deum non indigere nostro mẽdacio, vt asserit beatus Augustinus,nec fides Christi fundatur in principiis Arist. sed a lumine spũs sancti habet euidentiam,qui nec fallitur,nec fallere potest. Alia causa est diuersitas trãslationum.hanc causam tangit Cõmen.3.cœli.com.35. vbi inquit.
Et hæc intentio est difficilis ad in- »
telligendum ex ista translatione »
quam modo habemus:& forte di- »
minutio cecidit in hac translatio- »
ne a translatore. Nos enim nõ ha- »
bemus

Principiorũ admix tio.

Trãslationũ diuersitas.

bemus nisi translationem Alchiadi, trāslationes vero veriores sunt Isaach. Et inde scire potes quare Commen. magis erret in expositione libri de cœlo, quam in aliis locis. hoc autem maxime contingit latinis nostris, qui studuerunt nostris temporibus sequi translationes Theodori, Argyropoli, & aliorum: qui conati sunt non reddere verbum verbo, sed solum iuxta sensum. Animaduertant autē

In principio.

sententiam peritissimi latinorum
" Seuerini Boetij, scribit.n. In prin-
" cipio libri prędicamentorum, ꝙ in
" his scriptis in quibus rerum cogni
" tio quæritur, non luculentę oratio
" nis lepos, sed incorrupta veritas ex
" primenda est. Et in libro de disci-
" plina scholastica scribit de suis trāſ
" lationibus in Arist. Aristot. quoq;
" tota succincta breuitas, licet voce
" tediosa, non tñ infructuosa: malui
" enim potius fideli deseruire trans-
" lationi, quā arrogantiæ reprehendi temeritate. Vtinam & illi hoc p pendissent. Legimus apud Alexandrum, & Auer. sæpenumero in sciētiis demonstratiuis non vsitari debere verba synonima: quia sicut nihil ociosum est in natura, eodē modo nihil ociosum esse debet in sciētiis de natura rerum considerantibus. vnde Auer. 1. de generatione. com. 38. Primus magister creditur nihil dixisse sine forti probatione. &. 1. Phy. com. 35. inquit. Et vide quō est sermo hominis huius breuis, & forte ita est de quolibet verbo eius. Amplius Arist. in. 2. Posterio. scribit non esse diffiniendū per metaphoras. Vnde sæpe taxat Platonem, & antiquos, qui vtebantur sermonibus metaphoricis. Et videmus antiquos expositores, vt Alexandrum, Themistium, Porphyrium, Iamblicum, Sirianum, Ammonium, Io. Grammaticum, Simplicium, Auerroē. Ex latinis autem expositoribus Albertum cognomento Magnū, diuū Thomā, & Egidium romanū, singula verba Arist ponderare, vsq; ad minimas particulas, sicut sunt coniunctiones, & id genus, tanquā mirabili quadam arte, & supra humanū ingenium doctrina eius in indiuisibili constituta esse videatur, vt nihil addi, nihilq; detrahi possit. Et quod valde admiratione dignum est plerunq; euenit, in auscultatoriis præcipue scriptis eius, ꝙ vna met oratio varios, & subtiles, & admirabiles continet sensus. Mos n. est sapientum, vt ait Liuconiensis, verba onerare sententiis. O temerariam & maniacam, ni fallor, confidentiam hoīum nostræ tempestatis, qui persuadent sensa Arist. penetrare, & addunt multa verba, & coloribus rhetoricis ac fucatis, & metaphoricis sinceritatem & sensē textus non conuertunt: sed peruertunt, & funditus destruunt. Nō studio contradicendi ista scribo, sed pp amorem veritatis, sicut philosophū decet ingenuum. Et consulo illis, qui ingenue philosophari desiderant, vt linguā græcam addiscant: quia percipiet me dixisse veritatem, cum vtilitate quam consequentur. Si vero hoc aliquis consequi non poterit, consulo vt translationes Boetij & antiquas immitet: quia sunt magis fideles, & expositores græcos præcipue immitentur: postea ex arabibus Auerroem, ex latinis Albertum, diuum Thomā,

Meta.tex.com.1.non tamen omne principium est cã : priuatio .n. principium est, sed non est causa.

Causæ agentes in rebus naturalibus non sunt extrinsecæ, sicut in artificialibus. Auer.in.5. Meta.com.1.

Pondera tamen quia voluit saluare literam, quę erat mendosa. vide in concordantiis.

Causæ omnes nõ sunt principia nisi pp primum principium, quod est causa finalis omnium entium. supra.idem.2.Meta.tex.com.4.

Causa multis modis dicitur. 5. Meta.tex.com.2.

Causæ sibi inuicem causæ sunt. sup.

Causæ plures non sm accidens eiusdem esse possunt. supra.

Causa eadem contrariorum esse potest diuersimode se habens. supra.

Causę omnes reducũtur in quatuor genera. 5. Meta. tex. com. 3. idem 2.Phy.tex.com.31.

Causæ aliæ remotæ, aliæ propinquę vbi Cõm. 5. Meta.com. 3. dicit ꝙ ista distinctio non solum inueniẽ in cã efficiente & formali, de quibus Arist. ibi exemplum apposuit: verum etiam in cã finali & mãli.

Causarum quædam sunt per se, & quædam per accidens. 5. Metaph. tex.commen. 3.

Causarum per accidens, quædã propinquæ: & quædã remote. supra.

Causarum quædam vniuersales, & quædam propriæ. supra.

Causarũ quædam actu, & quædam potentia. supra. & 2. phy. t. cõ. 38.

Causarum quędam cum complexione, ꝗdam sine. 5. Meta.tex.com.3.

Causa in actu sil'est cum cãto. ibid.

Causa alia est vltima in esse, & est cã remota: alia est vltima in qõne, & est cã propinqua. 2. Phy. com. 38.

ita ẽt notat ibi lucidissim' Them.

Causæ per accidens sunt effectuum per accidens. & sunt infinitæ. 6. meta.tex.cõ. 5. idẽ. 2. physi. 50. & 53.

Causa rerum quæ sunt per accidens est cã rerũ quæ sunt in maiori parte, & nulla alia cã eẽ potest præter istam. 6. meta.com. 5. vide. 2. phy. com.48. contra. Auic.

Causa agens maxime quæritẽ in rebus generabilibus & corruptibilibus. 7. meta.com. 59. & 4. cęli.cõ. 1. vide idem contra Auicen. in. 12. meta.com.44. Et nota ꝙ loquitur de vero agente, actio.n. fit merito contrarietatis, & contrarietas non est in rebus æternis. & illo modo Cõmẽ. negauit agens in sempiternis substantiis, bene tamen concessit causalitatem causæ efficientis ab æterno, vt alibi probaui.

Causas ꝓximas vniuscuiusq; dicere oportet. 8. meta.tex.cõ. 12. idem 2. phy.tex.com.38.

Causa pp quam est forma. s. finis, multum intrat diffinitiones perfectas, quæ dñr transmutatæ demonstrationes in situ. 8. meta.com.13.

Causæ apud Aristotelicos sunt efficientes & fines, concausæ vero sũt materia & forma. Causis Pla. addidit exẽplarẽ, concausis vero officialem seu instrumentariam. Simp. in prologo physi.

Causa diuiditur sicut & ens. nam sicut ens aliud sm se, aliud secũdum accidens, sic & causa. 11. meta.cap. 7. & 2. physi.tex.com.50.

Causæ per accidens non sunt priores causis per se. 2. physic.tex.com. 66. & in. 11. meta.ca.7. in fine.

Causa per accidẽs est incerta humanę cognitioni. 11. meta.ca.7. & 2. physi.tex.com.47.

Causa

Causa prima omnium quæ fiũt intentio actionis est, vt ait Plato. Galen. lib. 6. de vtilita. parti. ca. 12. Et istam causam. idem Plato diuinã speciem causæ nominabat. vt patet ibidem. cap. 13. & est causa finalis. ita etiam Arist. 1. physi. & 2.

Causa formalis, finalis, & mouens. sunt idem secũdum subiectum, & differunt secundum modum. 12. meta. com. 6. & 10. meta. cõ. 7.

Causa prima formalis & finalis à diuino cõsideratur, sed materialis & mouens a naturali. 12. meta. cõ. 6.

Duo enim prima genera causarũ a diuino, & duo reliqua a naturali considerantur, vt alias declaraui. Vnde Cõmẽ. cõ. 6. isto modo dicit dictum Alex. veritatem habere, dũ dixit ꝙ primus philosophus habet demonstrare principia entiũ, & ꝙ talia principia naturalis ponit ea positione. videlicet. qđ sunt intelligenda principia quæ sunt cã formalis & finalis, sed prima materia, & primum mouens sunt naturalia, & a naturali habẽt demonstrari. pro quo vide etiam. 1. physi. cõ. vltimo. contra Auic. & 2. phy. cõ. 22. & 26. & in. 8. physi. com. 3.

Causa agens & mouens differunt a causa formali, quia præcedit causatũ, sed formalis & materialis sunt simul. 12. met. tex. com. 16.

Causæ aut sunt conuenientes in specie & differunt numero, aut conueniunt in genere & differũt specie: aut conuenientes in genere dicto sm proportionem, & diuersæ in vero genere, sicut causæ substantiarũ differunt a causis quãtitatis, & qualitatis. 12. meta. com. 27.

Causæ rerũ gñe differentium genere differunt, & causæ rerũ differentium specie, differunt specie, & causæ rerũ differentiũ numero, differunt numero. 12. met. t. com. 28.

Causæ in substantia ęterna inueniũtur secundũ similitudinem cũ causis inuentis in substantia gñabili, & corruptibili. 12. meta. cõ. 29.

Causa sequitur causatum qñ causa est modo formæ vel modo finis: sed non quando est cã mõ agẽtis, quia potest inueniri cã agens sine suo causato. ex lib. destr. disp. 3. in solutione. 10. dubii. Vide in concordantiis nuper editis.

Causatum quodlibet est posse esse; vera est de causato composito, nõ in causato æternali. Impoße. n. est inuenire compositum æternale, & ideo quodlibet poße ẽ nouum. ex lib. destru. disp. 3. in solut. 19. dub. vbi expreße tenet Cõm. æternum aliquid esse causatũ sicut vides.

Causæ nomen dicitur equiuoce de quatuor causis. ex dispu. 4. in solutione. 2. dubii.

Causa prima nõ demonstratur per viam causæ & causati. vt Algazel & Auic conantur probare. ex disp. 4. in solutione. 2. dub.

Causatum infinitas apud philosophos quodammodo est necessaria & quodammodo est impossibilis. ibidem & in solu. 4. dub.

Causæ natura & causati impoße est, ꝙ sit vna & eadem, nisi in particularibus causis. disputa. 7. in solutione vltimi dub.

Causarum duæ cognitæ fuerunt ab antiquis, materialis & efficiens, sed efficiens in primis rebus: cã aut formalis & finalis non fuit cognita vſ que ad tpa Socratis, vt. d. Arist. ex com. super. 1. de part. aïalium. vide in. 2. phy. c. 9. authoritate Alex. Est

etiam

etiam snia Arist. in erroribus. primi meta. t. c. 5. &. 1. de parti. ca. 1. sm translationem Theodori, & est in fine cap. vbi. d. φ cã quamobrẽ antiquiores illi authores non ad hunc venerunt modum quod qd res esset, atq; substantiæ diffinitionẽ ipsam explicare haud quaquã solebant: Socratis vero tpibus vsus quidem diffiniẽdi increuit, sed indagatio rerũ naturalium desiit. nã omne philosophãdi studiũ ad vtilẽ virtutẽ ciuileq; vsum trãslatũ ẽ.

Causa quæ primo mouet, cui ratio inest, & forma semper melior est, & magis diuina quàm materia. in 2. de genera. aĩalium in principio. idem. 3 de anima. t. cõ. 19.

Causa mouens & materia sunt prio res tpe ipsa forã & fine, sed forma & finis sunt priores diffinitiõe. Cõmẽ. in. 2. de genera. aĩal. ca. 2. vide etiam in. 2. de genera. &. cor. cõ. 7.

Causa est ad cuius esse sequit̃ aliud.

Vulgata ẽ propõ, & vr̃ colligi posse. &. 5. met. tex. cõ. primo. Omnes cãæ sunt principia, non tñ oĩa principia sunt causæ: nã priuatio ẽ pricipium generationis naturalium, sed cã minime. Sed est propõ quæ non habet veritatem vlr, quia fallit in genere cãæ materialis. nã prima materia est cã, & ad eius eẽ nõ sequit̃ aliud, in hoc sensu, φ sit̃ cã essendi alterius. quia si est cã essendi, aut est respectu formę, aut respectu compositi: nõ respectu formę, quia. d. Auic. in. 5. suæ meta. mã ẽ mã formæ, sed non est cã formæ, quia forma est nã simplex, non habẽs materiã ex qua componatur. tunc enim esset processus in infinitum, Sicut bene deducit Arist. i. 7. meta. te. com. 26. & infra. & te. cõ. 91. forma est cã materiæ, sed non hæc causa finis. Vnde ista fuit opinio antiquorum ponentium oĩa esse a casu, & nihil esse pp finẽ, qui asserebant formas sequi materiam ex necessitate, sicut notat Cõm. in 2. physi. in cõ. 87. Hæc etiam est cã compositi quo ad esse, quia ens & vnũ cum multipliciter dicãtur, qd̃ proprie est, actus est. 2. de aĩa. tex. com. 7. vbi Them. & Alex. notant φ a forma res habent & eẽ, & vnũ eẽ. Et ita notat Cõm. in com. Amplius Themi. 2. de aĩa in princi. d. istã esse drĩam ĩter materiã & formã, quia a materia res hñt vt fiant, a forma vt sint. Amplius Cõm. 7. meta. cõ. 37. expresse. d. φ materia cũ fuerit, nõ erit res cõposita ex materia & forma, sed forã existẽte res erit. Etiõ si Itelligat̃ materiam esse cãm ad cuius esse sequit̃ aliud ita φ ipsa sit cã essendi vel formæ: vel formato, est ꝓpositio falsa: qa oẽ esse est a forma, vt. d. Boetius in lib. de vnitate & vno. Quod etiam Peripatetici describentes dixerunt esse est existentia formæ in materia. Si autem intelligat̃ arguendo a posteriori & a signo, sic bene valet. si materia est, igitur forma est, quia materia dicit̃ relatiue ad formam. 2. physic. 26. Et in hoc sensu intelligitur dictum Auer. 2. physi. com. 70. vbi dicit φ in quo est materia sunt omnes causæ, quia non potest esse materia sine forma. 2. physi. com. 12. & forma nõ est in materia nisi agens sit præsens. vt dicit Commen. 1. physic. com. 81. Et omne agens agit pp finẽ ex. 2. phy. & illo modo per viã illationis materia infert omnes causas, sed illud nõ ẽ per viã cãæ, sed viã signi.

Licet igitur materia sit cā compositi, quia partes substātiæ sunt substantiæ, tñ esse compositi est a sola forma, & vnitas positiua eiusdem. Et ista est via oīum sapientum peripateticorum, licet multi latinorū oppositum teneāt. vt formalizantes & sequaces eorum. vnde Commen. 2. de anima. com. 8. expresse dicit, ꝙ indiuiduum nō est hoc nisi per suam formā, non per suam materiam: materia. n. nullum hēt esse in actu in rebus naturalibus, secundum quod est materia, & esse in actu nō est nisi formæ. & ita patet ꝙ esse actualis existentiæ est effectus formalis formæ tm̄, & non materiæ, quia nihil dat quod non habet, sed materia nullū eē actualis existentiæ habet ex se, vt patet p Cōmē. in pn̄ti loco, & etiā. 5. phy. com. 8. Cum esse primæ materiæ non admiscetur actus oīno. Dixit aūt Cōmē. materiam fm ꝙ est materia nullum habere esse in actu in rebus naturalibus, ad specificandū ipsam vt est subm: quia dr̄ia est inter materiam & subm apud Peripateticos, vt alias declaraui tibi.

Causa rei est dignior causato. 2. physico. com. 4 vide in Theorematib. qūo sit intelligenda propositio.

CAECVS de coloribus disputans, de nominibus rōnem habebit, nihil tamen intelliget. 2. phy. tex. cō. 6. idem. 1. posterio.

Cæci & surdi a natiuitate sunt perfectiores fm virtutes interiores, quia virtutes interiores sunt perfectiores apud quietem virtutum exteriorum. Et signum est ꝙ in ꝓfun de cogitantibus virtutes sensibiles contrahuntur interius, adeo ꝙ cōsequitur somnus magnus. ex commento libri. de diuinatione secundum quietem.

Cæcus & non videns, qñ non videt differunt, quia cæcus non hēt potentiam videndi, & clausi oculi habent potentiam videndi. 9. meta. com. 5. & elicitur ex textu ista differentia ibi cum dr̄. Si igit̄ cæcum est quod non habet visum in tpe ī quo debet habere visum, iidē erūt cęci & surdi in eadem die.

CEDENS quodlibet aut non cedēs diuisibile est. 3. cœli. tex. com. 11. & hoc patet ex diffinitionibus eoꝝ vt dicit ibi Commen. in cōmen.

COELVM habere locum latet. 4. physi. com. 32. & ibi vide causam.

Cœlum esse in loco per accidens displicet oībus expositoribus, authoritate Themi. 4. physi. com. 43.

Cœlum est fixum fm totum & isto modo est quiescens, & quies eius est propter quietem centri. 4. physic. commen. 43.

Cœlum mutat locum fm totū quātum ad formam, non fm materiā, supra. &. 6. physi. com. 85.

Cœlum & anima sunt ī loco per accidens 4. phy. te. com. 44.

Cœlum non habet qualitatem tangibilem. 4. physi. com. 58. idem. 1. cęli. tex. com. 20. & infra. & in. 1. & 2. cap. de substan. orbis.

Cœli potentia finita est fm Arist. vt elicitur ex 2. de cœlo & mūdo. Cōmenta 8. phy. com. 79.

Cœli substantia est præter consistētias quæ sunt hic quædam natura prior & diuinior. 1. cęli. t. com. 13.

Cœlum non est corruptibile neque cōsumptibile per sensum. & est ꝓpositio de illis de quib⁹ dixit Albumasar, quæ non ducunt ad primæ certitudinis ordinem, sed tamen nullus

nullus sensus contradicit eis neque ratio.1.cœli.com.15.

Cœlum est segregatum a corporib' quæ sunt hic, tanto honorabiliorẽ habens naturam, quanto magis elongatum est ab his, quæ sunt hic. 1.cœli tex.com.16.

Cœlum aliqui opinati sunt esse primam causam, & isti dixerunt simpliciter.i omnibus modis q̃ sit ingenerabile. Aliq vero opinati sunt ipsum esse reatum a prima causa, & isti dixerunt q̃ non sit generabile ab aliquo.i.tãquam ex subiecto, & istum modum generatiõis, qui fit per alterationem passiuam, vult Arist.remouere a corpore cœlesti. Cõm.in.1.cœli.cõ. 20. Ex quo patet contra Grego.Ariminen. & contra Ioan.de Baccone, qui tenẽt in secundo sñiarum ad mentẽ Aristo.& Auer.æterna nõ habere causam efficientem. Vide aperte in lib. destru.disp.3 in solutione.18.dubij versus finem.vbi expresse.d.q̃ in hoc genere entium illud qđ dat finem entibus dat etiam formam: & illud quod dat formam est agẽs, ergo illud quod dat finem huic eẽ est agẽs. Apparet icc irco q̃ primũ principium est omnium istorum principium.s.agens,& forma, & finis.Consimile habet in.2.ca. libri de substantia orbis.

Cœlum habet alterationem,quę nõ est passiua,quia alteratio, quæ est illuminatio, non est impossibilis in eo.1.cœli.com.20.idem in.2.capi.de substan.orbis.

Cœlum ex primo naturæ consilio ẽ ingenerabile & incorruptibile: ex secundo vero consilio natura non fecit ei contrarium.1.cœli.cõ.20. & elicitur ex textu.

Cœlum nõ est compositum ex materia & forma sicut quatuor corpora simplicia,supra.idem.2.cap.de substan.orbis.&.8.meta.com.12. & 12.meta.com.10.

Cœlum non est graue neq; leue.1.cęli.tex.com.17.& infra. Quod non est intelligendum vt simplex priuatio,sicut dum dicitur q̃ lapis non est cęcus neq; videns, sed affirmationis vim sermo obtinet.Cõmen.in paraphra.super.1.cœli in summa.5.&.1.cęli.com.17.

Cœlum simplex est,& non compositum ex materia & forma, sed veluti ad formas abstractas in materia in actu,magisq; sic se materiæ q̃ formæ,licet neutri horũ similitudinem obtineat:adumbrat.n. materiam,tũ quia sensibile, tũ quia potentiam hẽt ad vbi,tũ quia est corpus.assimilatur autem formę quià existentiam possidet actu,eiusque suba non in potentia est. Auer.sententia in paraph.1.de cęlo & mundo,in summa.6.iuxta principium.

Ista fuit antiqua Peripateticorũ sñia,& Themi.in.3.physi. qui fuit abbreuiator Alex.ponit eam in expõne.3.tex. Vbi philosophus ponit diuisionẽ entis per actum tm̃. & p actum permixtum potentiæ vt habet litera antiqua.inquit.n. Ex entibus hñt q̃dã tm̃ actu,qualia sunt prima illa summaq;,motus & materiæ prorsus immunia, q̃ nec alterari nec fieri pñt diuersa qua sunt: sed semp eodem mõ & sui paria & sui similia inueniũ tur,generis; plane sui naturæq; tenacissima. Quædam cum actu potentiam iunctã ferunt,qualia sunt ea q̃ ex materia existũt & forma.actu sũt,quia formã intra se tenent:ptãte, quia pñt aliam

Digressio qualr materia cęli sit i actu.

aliam formã p reciprocationem & successionẽ induere. Sed æthereũ corpus vi suæ naturæ solo actu est, quia nequit de forma & specie sua mutari. particeps tñ quodãmodo ẽ potentiæ, quatenus in loco mouet quia vbiq; simul totũ esse nõ possit. Et hãc ẽt snĩam verboten' imitat Simpli. ibidem. Ex his verbis soluit Achilles diui Thomæ in. 1. cœli. in lectione. 6. in expõne text. 20. Inquit. n. φ cũ cęlum sit quodam actu ens, alioquin nõ ageret ĩ hæc inferiora: oẽ aũt qđ est actu ens, vel est actus, vel est habens actum. Non põt aũt dici φ corpus cœleste sit actus. quia sic esset forã subsistens, & esset aliqđ intellm̃ in actu non aũt sensñ apprehensum, & iõ oportet in corpore cęlesti ponere aliqđ subm̃ suæ actualitati. Dicimus pro Auer. opinione, quã sine dubio credimus fuisse ex mente Aristo. φ in hac rõne vr̃ duplex esse peccatum. primo quidem ex equiuocatione cęli: tum ẽt quia argumentũ est ab insufficienti: vnde cęlum qñq; sumit vt est quoddã ãlal motũ ex se, & illo mõ dr̃ eẽ cõpositũ ex duabus naturis. v ʒ. natura mouẽte & natura mota. Et isto modo sumpsit Cõmẽ. cęlum in. 1. lib. de substan. orb. & sic dr̃ esse in actu, & dr̃ agere in hæc inferiora. nam sm̃ philosophos cœlum non agit nisi lumine & motu, & in huiusmodi dispõnibus est constitutũ per ipsam intelligentiam, quia primitus intelligitur sibi aduenire sm̃ naturæ ordinem, quã dimẽsiones, aut alia accidentia. Alio modo sumitur cœlum circunscripta intelligentia, & tunc si quæras vtrum sit ens aliquod actu, respondeo φ est quoddam ens simplex, & est materia, quæ materia est materia in actu, pro quanto substantia eius nõ est in potentia ad transmutationẽ substantialem, sicut est prima materia Dicit. n. Commẽ. in vltimo cap. libri de substan orb. φ materia habet gradus, sicut & potentia etiã habet gradus. tñ cœlum circũscripta intelligentia non est ens in actu, quod agere possit, aut alterare ipsa inferiora nisi potentia remota: quia circunscripta intelligẽtia per rõnem, non intelligitur remanere cum dispõnibus ex quibus prouenit alteratio ab eo ĩ hoc mũdo inferiori: motus enim tunc sibi non inesset, qui est tanquam vita omnium natura constantium. Cęlum igitur pro orbe, non est subã. composita ex materia & forma, qa esset corruptibile. nec est forma, quia formæ nõ est moueri, sed mouere poti'. Vnde ipse. 9. primæ philosophiæ. com. 17. nihil prohibet, vt cęlum sit materia, sed prohibet, vt sit forma. nec etiam est materia in potentia, quæ. v ʒ. est in potẽtia ad generationem & corruptionẽ, quia hoc competit primę materię, quæ est in corporib' generabilib. & corruptibilibus. hoc. n. est sibi ꝓprium & inseparabile, vt testatur Commen. 1. cœli. com. 20. sed est materia in actu, in qua solum fundatur potentia ad vbi tantum. Vñ de recte. d. Cõ. φ orbis est ad sĩlitudinẽ formæ quodãmodo, & quodãmodo est ad sĩlitudinẽ materię, & ex consequenti quodammodo est in actu & quodammodo in potentia, vt patet ex verbis eius in ꝑfata authoritate, & tu applica. Et ex hoc patet solutio contradictionis

nisi in com. 95. & in paraphr. quia ibi dicit ꝙ cęlum pro orbe est natura neutra, & non existens per se in actu, sed est materia formæ corporis cœlestis. In paraphrasi autē dicit, ꝙ habet existentiam in actu, patet quia est in actu, non quanto sua substantia non est in potentia ad generationem sicut prima materia, quia est I altiori gradu, sed nō est in actu secundo, nisi per intelligentiam, vt ipsemet seipsum ibi declarat. Et ex hoc patet etiam solutio ad argumentum Ioan. Grammatici, quia etiam credidit in hoc demonstrasse. Inquit enim ꝙ si cęlum non habet talem materiam sicut ista corpora, sed ipsum est cōpositum ex materia alterius rationis, aut si ipsum est materia alteri⁹ rationis a materia istorum inferiorum, tunc talis materia adhuc esset composita, quia haberet aliqd cōe in quo conueniret cum prima materia, & aliquod per quod differret ab ea. Diuus autem Thom. volens soluere hoc argumentum in pręal legato loco. d. ꝙ ista dn̄ia inter materiam generabilium & inter materiam cęlestiū corporum non est per aliquam compositionem, sed solū per habitudines ad diuersas formas. Sed in veritate ista solutio non videtur satisfacere quia sub̄a materiæ primæ, & sub̄a materiæ cęli, natura præcedunt suas habitudines, & in illo priori sunt adhuc duæ naturæ distinctæ. concessum est. n. substantiam præcedere omne accidens natura tempore & diffinitione. ex. 7. meta. tex. com. 4. Amplius Aristo. 1. Ethicor. ca. 7. ꝙ per se est, atq; sub̄a est prius natura quā id qđ ad aliquid est. nam id tanquā adiacens quoddā, & accidens sub̄æ vr̄ eē. Et iō aliter rn̄deo ꝙ non est vl̄r verum ꝙ quicquid distinguitur ab alio, per formam distinguatur: sed bene hoc est in cōpositis, fallit aūt in simplicibus: simplicia. n. seipsis distinguuntur. Vnde materia prima & orbis, circunscriptis oībus habitudinibus ad suas formas, adhuc distincta sunt.

Amplius aūt scire debes non omnem dn̄iam esse fm̄ speciem: illa. n. bene a forma proficiscitur: sed est etiam dn̄ia fm̄ magis & minus. Et si dico ꝙ materia analogum quoddam est, in quo analogantur plures modi materierum. & in supremo gradu materiæ corporalis, in extremo intensiori, & perfectiori est orbis, qui dr̄ materia in actu: in extremo aūt inferiori & imperfectiori est prima materia, & I medio sunt grad⁹ etiam. Vnde Auer. in. 2. ca. de substan. orbis, inquit. Necesse est vt corpus cęleste sit materia animalium cęlestium q̄ mouentur circulariter ex se, & vt sit pfectius cæteris modis materiæ: & reddit causam dicens. Non enim est in eo de potentiis nisi potentia ad vbi tantum. & hoc consonat cū his, quæ dixit in vltimo capitulo, ꝙ materia habet gradus, & potentia similiter. Vnde etiam Alexander in libro naturalium quæstionum plerunq; dicit ꝙ non omne qđ⁹ ab alio diuersum est, per differentiam dicatur esse diuersum. Et sic patet solo fm̄ peripateticos.

Cęlum est ligamentum inter generabilia & corruptibilia & entia incorporea, 1. cęli. commen. 22. idē 8. physi. commen. 15. & in prin. libri metheoro.

Cęlum impoſſibile eſt vt ſit ſemper mobile per ſe niſi per principium extrinſecum nō corporeum, neq; vt ſit virtus in corpore. 1. cęli.cō. 22.idem. 3.ca.de ſubſtan.orb.
Cęlum non eſt contrarium elemen tis,quia tunc corrumperet ipſa,ſed apparet contrarium quia cōſeruat ipſa,& continet ipſa & vl't eſt in eis quaſi forma. 1.cęli.com.24.
Cœlum ſi eſſet contrarium elemen tis,ſtatim totus mundus corrumpe retur. 1.cœli.com.16. idem Ariſt. primo Metheo.
Cęlum non mutat locum ſm ſe totum numero, ſed ſm formam. 1. cęli.com.31.idem.4.phy.cō.43.& 45.&.6.phy.c.85.&.8.phy.cō.76.
Cœlum I lingua gręcorum dicitur tribus modis, aut de toto mundo, aut de corpore rotundo, aut de or be ſupremo. 1.cęli. com.55. idem tex.com.76.& 96.
Cœlum eſt ſenſibile per materiam, & intelligibile per formā. ſupra. commento.92.
Cęlum dicit formam, hoc cœlū vero materiam.ſupra.& cōm.95.
Cœlum eſt compoſitum ex materia, ſicut & alia corpora.ſupra tex. com.95. Vbi aduerte, vt notat Alex.Simpl.& Auer. ꝙ ſumitur cęlum pro toto mundo.
Cęlum qđ eſt corpus neutrum, non eſt compoſitum ex materia ſicut reliqua, & ē quaſi forma reſpectu mundi, & quatuor elementa ſunt quaſi materia. 1.cęli.cō.95.&.24.
Cœlum eſt natura neutra, non exiſtens per ſe in actu, ſed eſt materia formę corporis cœleſtis, quæ eſt in actu.ſupra.cō.95. vide in cōcord.
Cœlum cum ſit materia non compoſita, non habet formam ita vt ſit intellecta, ſed eſt vna numero indiuiduata per ſe, & eſt intellecta per reſpectum ad aliud, vt eſt materia communis.ſupra.com.95.
Cęlum & eum qui ſurſum eſt locū antiqui aliis attribuunt, veluti exiſtens ſolum immortale. 2.cęl.tex. cō.2.idē.1.cęli.t.c.22.96.&. 100.
Cęlum ingenerabile eſt & incorruptibile adhuc & impaſſibile omnis mortalis difficultatis eſt. 2.cęl.tex. commento.3.
Cœlum non habet motum naturalem aliū a motu voluntario.ſupra commento.3.
Cęlum non eſt graue neq; leue, ſed qui diceret ipſum, eſſe leue melius diceret quam qui dicit ipſum eſſe graue.ſupra com.4.
Cœli motus non eſt ab anima cogēte manere ſempiternum. 2.cęl. te. com.6. Iſte locus fuit cā erroris Ioan Grammatici, qui videns Ariſto.contradicere in hoc: tenuit Ariſt.tenuiſſe cœlum non eſſe aīatum, vt tentat Simplici.in. 1. cęli. ſed non animaduertit ꝙ antiqui ponebant cœlum habere contrarium, & de ſe eſſe corruptibile, ſed anima erat cauſa ſuæ permanētię. & ad hunc ſenſum Ariſt.negat cęlum eſſe ab anima cogente ipſum manere ſempiternum. & hoc etiā habetur ex textu: quia tunc illa aīa non eſſet beata, quia eſſet cum labore & triſtitia. vnde Cōm. in cōmen.6.inquit. Et hęc contradictio intrat eos qui ponunt hoc corpus habere contrarium motui animę. ſed qđ Ariſt. tenuerit corpora cęleſtia animata anima intellectuali, ꝗ non mouet cum labore & pęna demonſtratum eſt in.8.phy.&.2.cœli eſt authoritas expreſſa philoſophi.

phi.in tex.com.60.

Cęlum etsi nequaquã incipiat moueri, si tñ incepisset necessario hr principium, vnde incepisset 2.cœli.tex.cõ.13. vide in concordantiis propter manifestam contradictionem, ex.76.tex 8.phy.& ex tex.cõ.100.primi de cęlo.

Cęlum cũ corpus finitum sit, necessario potentiam finitã habet quapp Alex.d.ipsum ex se corruptibile esse, incorruptibile vero esse pp infinitam potentiam mouentẽ ipsum & Auic secutus est eũ in hoc. Cõm.in paraph.1.de cęlo. in vlti. ca.idem.8.phy.cõ.79.& in.12.meta.cõ.41.&.2.cęli.com.71.& in.3. cap.de substan orb.

Cęli motus etsi circularis sit, potest tñ excogitari in eo principiũ & finis ex parte motoris. Cõmenta in paraphrasi secũdi de cęlo, summa 2.quæsito primo.

Cęli motus primaria intentione fit super orizonta superius.i.super terram habitabilem: & secundaria intentione fit super orizontem occidentis, vt iterum redeat. Cõm. vbi supra.&.2.cœli.com.14.&.15.

Cęli dextrum & sinistrũ & alię drię reperiũtur in cęlo in ordine ad intentionem virtutis motricis cœli. Auer. pulchre & lucidissime vbi.s.

Cęlum habere dextrum & sinistrũ consimili modo est intelligẽdum sicut dictũ philosophi.in.8.de physico auditu, vbi fuit dictum ꝙ mouens orbem est in maximo circulo. Præter hoc, quia ibi ostendit circulũ in quo apparet potentia motoris: in secundo vero cœli determinauit locum circuli in quo apparet potentia mouendi. Idem in 2.cęli.com.15.& in paraph. vbi.s. vide in concordantiis.

Cęli accidentia magis sunt remota a cognitione nostra quã ipsa corpora cęlestia sint remota a nobis fm situm.2.cęli tex.com.17.

Cœlum est quoddam corpus diuinum.ibidem.

Cęlum habet melius & maius bonũ ex.2.cęli.tex cõ 34. & ibidem cõ. 15. Vbi infert ꝙ pp hoc non sequitur vt sit cõpositum ex virtutibus contrariis. stellæ enim sunt nobiliores partes cęli.

Cęlum non recipit motum rectum, neq; naturaliter, neq; violenter: nam si reciperet eum violenter, reciperet eum naturaliter 2.cęli. cõ. 46. vide pro hoc.1.cęli com 14.

Cęlum non recipit diuisionẽ, quia si reciperet diuisionem, reciperet ẽt corruptionẽ. supra cõ.46. & te cõ. 47. Hinc tollitur ꝙ diuisio attẽstatur corruptioni, & est via ad corruptionem.

Cęlum primum qđ mouetur motũ diurno, acquirit suam nobilitatẽ vna actione, quia est nobilius eoꝝ quæ mouentur.2.cęli, com.62.

Cęlum totũ ẽ sicut vnũ animal, sed non est vnũ animal quasi ligatũ multis ligamentis, sicut aĩal dissimilium partiũ, sed est ligatum prima potentia spũali diffusa in suo totoq; non diuidiť in aliis orbib⁹ nisi quia primo diuidiť in primo orbe: sicut potentia mouens aĩal non diuidiť in aliis membris, nisi quia primo diuiditur in corde. & sic intelligiť ꝙ prim⁹ orbis mouet alios orbes. s. sicut dr ꝙ nobili⁹ mouet totum.2.cęli.cõ.71. idem.12. meta.com 44 &.2.cęli.com.42.

Cęlũ inquantũ mouet per se, & inquantum est aĩal, necesse est vt ha-

beat figuram. 3. cęli. com. 45.

Cęlum quare melius est vt moueat quã quiescat, & quare circulariter magis quã recte, ẽ qõ propria primæ philosophiæ. 1. de Anima. cõ. 51. vide in concordantiis.

Cœlum nũquam inuenitur diaphanum in potentia, quia natura cęlestis semper inuenitur illuminata, 2. de anima. tex. c. 69. & c. 71.

Cœlum non recipit primo dimensiones ante formã, quia tũc forma eius diuideret ad eius diuisionem, 1. ca. de sũba orb. & 2. cęl. cõ. 3.

Qđ intelligentia nõ est forma formalr dans esse cœlo. ex verbis Auer.

Ex hoc aliqui accipiunt intelligentiam esse formã formalr dantẽ eẽ orbi. quia si solum assisteret orbi, ista consequentia nullius eẽt roboris, quia fo͂ra assistens dato ꝙ vniatur orbi quanto, non pp hoc sequitur ꝙ diuideret ad orbis diuisionẽ sicut patet de nauta & naui. Dicimus nos ꝙ opinio Auer. est ibi, ꝙ aliter est vnio & cõpõ in istis gñabilibus, aliter in æternis: in istis. n. forma vnitur mediantibus dimensionibus interminatis, & ideo istæ sunt extensæ ad extensionẽ sũbri vnde ǭcunq; forma sic vnit diuisibilis & materialis. Et ex hoc seqꝫ ꝙ si intelligentia vnit mediante dimensione interminata, sequeretur ꝙ esset de ordine formarũ materialium. Ad obseruandũ igitur & saluandam diuersitatẽ inter formas abstractas & materiales, dixerũt ꝙ ibi non sunt dimensiones interminatæ præparantes materiã ad receptionẽ formæ; sed solum sunt dimensiones terminatæ insequentes formã, ad hoc ꝙ sũbm eius constituat in dispõnib' necessariis: sic. n. intelligentia constituit suũ sũbm I eẽ, pro q̃to dat sibi motũ & appetitũ: fit vnũ. n. appetẽs & intelligẽs, & motũ in loco, non per formalẽ inhęrentiam, quia intellectus nullius corporis est actus. Vnde consequẽtia illa sequitur ex hoc ꝙ immediate quod ponit aliqua forma vniri mediante dimensione interminata, quæ est in potentia, sequit talẽ formã esse educibilem de potentia materiæ quæ est potentia multa. Dicit. n. Cõm. ibidem ꝙ quia prima materia non fuit multa in potentia ideo oportuit ꝙ dimẽsio interminata cõcomitetur eã necessario, alioquin non haberet plures formas in actu in eodem tpe. Et ꝙ ista sit via eius patet ex verbis ei'. nã parũ infra scribit. Et q a manifestũ ẽ sensui ꝙ corpa cęlestia recipiũt dimẽsiões terminatas sm suas formas, neq; põt recipe formas mediãtibus dimẽsionib' interminatis sicut ẽ dispõ de formis gñabilibus & corruptibilib. necesse est ea recipere dimẽsiones tali mõ ꝙ ex quo nõ cõtingat formas eẽ gñabiles, & corruptibiles, qđ ẽ q a materia eo͂ꝶ recipit dimẽsiones prima receptione, mediãtib' illis formis suis, & nõ recipit formas mediãtibus dimensionib', q̃ sunt ĩ prima mã cũ fo͂ra istius mãæ, sed dimẽsiones q̃ sunt in materia cęlesti sunt ꝓpriũ propriorũ ei'. Et ad instãtiã de nauta & naui negat nautã vniri naui mediãtibus dimẽsionibus interminatis: immo nauis hẽt dimẽsiones terminatas. hõ ẽt non est forma simplex sicut est intelligentia, sed est compositum ex materia & forma.

Cęli & stellarũ sũba est eadẽ: & in hoc conueniunt oẽs antiqui, vt dixit Arist. in lib. cęli, & mũdi. 2. ca. de substan orb. & 2. cęl. t. com. 41.

Cęlum

Cœlum non fuit dictū habere animam nisi pp appetitum existentē in eo,& motum localem.1.cap.de substan.orb.&.8.meta.com.12.& 12.meta.com.36.

Cœlum dicitur eē motum per principium separatum quod est in eo, non per principium quod est pars in eo.1.ca.de sub̄a or. Et illo modo etiam dicitur viuū & ītelligēs.

Cęlum non assimilatur materiæ, nisi in hoc tantum quia est materia fixa ad recipiēdum formā: & ideo dignius dr̄ sub̄m quā materia. materia.n.quæ est hic dr̄ materia, qa est in potentia forma in ea figi, & dr̄ sub̄m quia est fixa formæ,& est pars compositi ex materia & for̄a. Auer.in.2.ca.de substā.orb. Pro quo aīaduerte φ apud peripateticos,vt no. Alex.ī prin.lib.metheo. & lucidissimus Them.in.1.physi. in digressione de priuatione & potentia materiæ,φ licet hæc nomina materia & sub̄m sint de numero eorū quæ dñr ad aliud,qa materia alicuius est materia,& sub̄m alicui,est sub̄m:ī hoc tñ est dr̄ia,qa nomē materiæ est cū priuatione & respicit futura. Vñ lignū aut æs ex quo statua fieri pōt,antequā recipiat figurā statuę recte materia dr̄ sed quāprimū forma illa introducta est,nō materia dr̄ sed sub̄m.vñ nomē sub̄ti nō importat priuationē,& respicit pñtia.& hoc est quod dixit Boetius. Materia qualitatib⁹ » sensibilibus informata nō ampli⁹ » materia remanet, sed ex materia » transit in subiectū.Quia ignis orbis semper ab æterno subiectus est suæ formæ:non.n.est ibi potentia abiciens actū,neq; per consequens priuatio sicut est in materia illorū inferiorū,vbi materia qñq; habet formā in potētia,& qñq; ī actu: & qñ h3 eā ī potētia dr̄ materia,& qñ h3 eā in actu dr̄ sub̄m: sed hoc ī cęlestibus non est vt materia trāseat de potētia ad actū:& iō non est ibi materia quæ trāseat in sub̄m, sed semp sub̄m est & sub̄m vere & ꝓprie dr̄.Ita ēt scribit Cōm.8.meta. cō.12.loquit̄.n.vt faciūt veri Peripatetici,qui vtunt̄ verbis in ꝓpria significatione,& non vtunt̄ transumptionibus,neq; metaphoricis, vt docuit magister.in.2.posteriorum analiticorum.

Cœli motus nō h̄et continuitatem motus a forma a qua mouet̄, sed illud qd̄ largitur ei cōtinuitatē est aliqd̄ appetibile, quia continuatio non prouenit nisi a motore non moto.4.ca.de substan.orbis.Sic intelliges dictū eius in.12.met.c.41. sicut declaraui in theorematibus.

Cœli motus si destrueret̄, cœlū etiā destrueret̄:cœlum.n.est pp motū suum:etsi motus cœli destrueretur motus entium inferiorū destrueretur.4.cap.de substan.orbis. vide in concordantiis.

Cœlum h̄et naturam propriam existentē,aliam a natura generabiliū & corruptibiliū,cū cęlum semper est in pñti,præterito, & futuro, & oīa gñabilia & corruptibilia sunt transmutabilia.1.meta.cōmē.22. vide.2.physico. commen.3. &.1. cęli.commen.5. quomodo natura equiuoce,seu secūdum prius & posterius dicitur de cœlo & aliis.

Cœlum non habet materiam generabilem & corruptibilem, sed locālem tm̄.8.meta.t.c.4 &.12.&.12. meta.tex.com.10.& in lib. de substan.orb.fere per totum.

Cęlestes subæ non sunt compositæ ex materia & foŕa: sed sunt ex corpore & forma aīata intelligibili, ñ ita φ aīa sit res animata: non ita φ illic est aliquid qd aīatur per animam, aut quod viuit per vitam. Oē.n.quod viuit per vitā est gñabile & corruptibile: sed sunt aiata per se & viua. 8. meta. com. 12.

Cęlum cū sit in potentia ad vbi nō prohibet vt sit materia: ista. n. est dispō materiæ non denudari a potentia: sed prohibet vt sit forma. 9. metaphy. tex. cō 17. vide etiam in 2. ca. de substantia orbis & 8. met. com. 12. & 1. cęli. 20.

Cęlum & natura a primo dependēt principio. 12. meta. te. com. 38.

Cęlum non habet aliam possibilitatem, nisi vt quiescat. 12. met. c. 41. Vnde ibidem. d. Corruptio nō est possis in eo sicut quies: & ideo ī motu cęli tm̄ verū est φ possibile ex se ab alio quærit necessitatem.

Cœlum vnum numero est. 12. meta. tex. com. 49.

Cęlum est manifestum per se, φ sit aut sphera perfecta, aut medietas spheræ. 1. cęli. com 44.

Cęli & aliæ res īferiores sunt de hoc genere entium. v3. quorū esse consistit in motu, & ideo sunt in continua innouatione ab ęterno. ex disputa. 3. in solone. 9. dubii.

Cęlum quodam modo est simplex & quodam modo etherogeneū. vide modū in. 3. disp. in sol. 23. dub.

Cęli secundum peripateticos id qđ desiderant in suis motibus est motus inquantū motus absolute: perfectio.n. cuiuslibet viuentis inquātum viuit est motus. ex dispu. 14. in solutione. 1. dub.

Cęli in eorum motibus assimilāt se creatori, inquantum dant vitā inferioribus corporib⁹: licet hoc fiat secunda intētione fm philosophos supra. &. 2. cęli. 17. & 21. & 12. metaph. commen. 36.

Cęlum loco progenitoris, ac solem, cęteraq; astra appellant terram vero loco matris ex. 1. de generatio. animalium. ca. 2.

Cęlū est aīal sempiternū, ac forte q-dē cognoscēs sensibilia, sed alia rōne. i. illa qua cāæ gñantes effecta, ef secta & euētu sua cognoscūt. Themi. 3. de aīa. cap. 73. Hoc autem congruit dicto prophetæ: nūquid qui creauit ignorat?

Cētrū aliud est mathematicū, & est punctus: aliud vero est naturale, & est corpus sphericū, circa qd mouetur corp⁹ circulare. 8. phy c. 76.

Cera quare a medicis fiat mā emplastrorū. vide cām. 5. colli. ca. 42. vbi d φ cera citrina est tpata in quattuor qualitatibus: & qa pōt applicari carni: iō medici posuerūt ipsā materiam oīb⁹ cataplasmatibus, & vnctionibus calidis & frigidis.

Cerebrū ē seruiens cordi, & dando eidem virtutes sensibiles, per modū quē dat camerarius regi vt faciat volūtatē suā: quis rex illi det illā virtutē p quā agit. 2 colli. ca. 11.

Cerebri iuuamentum fuit vt tēperaret caliditatē & siccitatē cordis. 2. Colli. ca. 21. de somno. item. 2. de partibus. cap. 7.

Cerebrum fuit creatū pp̄ istos sensus. videlicet visum, auditum, & olfatum. 2. Colli. ca. 11. vide in. 2. de partibus aīa. ca. 10.

Cerebrū ptiū oīum corporis frigidissimū ē. ex. 2. de parti. aīal. ca. 7.

Cerebrum nullum sensum habet, sicut patet sensu tactus, supra.

Cerebrum

Cerebrũ hñt oĩa aĩalia sanguinea: reliqua aliquid proportionale.s̃.
Cerebrum est somni causa.s̃.
Cerebrũ est cõe aquæ & terræ & hoc experiméto demonstratur.s̃.
Cerebrum hoĩs, sui corporis proportione, maius est cæteris.s̃.
Cerebrum maris maius est cerebro mulieris.s̃.
Cerebri propria & familiaris ægritudo est catarrus.s̃. & Cõmenta. in cap. de cerebro.
Cerebrũ habere aliquẽ particularẽ principatũ super tres sensus Arist. concedit, sed nõ supra tactũ, & gustũ inquantũ sensus sunt. Cõment. in.2.de partib' anima. in cap. de cerebro. in digress. ꝯtra Gal. Vide de hoc Arist. in.2.de partibus anim.c: 10. vbi dicit tria organa, sensus, visus, olfatus, & audit' a cerebro manifeste oriri.
Cerebrum magis alteratur a frigiditate q̃ a caliditate: & iõ oportet cõseruare ipm a frigore conseruatione vltima.6.Coll.c.14.idẽ.7. Coll. ca.2. Si indiges calefactiõe cerebri, fac hoc sine timore: sed si indiges infrigidatione fac hoc cũ timore.
Cerebri cameræ q̃uis sint mẽbra in quibus cõplẽtur operationes virtutũ interiorũ.s. imaginatiuæ, cogitatiuæ, cõseruatiuæ, & reminiscibilis: tñ inueniuntur radices istarum virtutũ in corde: & illa mẽbra non sunt nisi instra in quibus manifestantur operationes illarum virtutum: & non est hoc obliuioni tradendum.2.Coll.cap.19.
Cerebrum sincipiti subditum est: occiput vero inane est. primo de natura aĩalium.cap.7.
Cerebrum primum capitis obtinet situm, nõ solum in hoĩe, sed in cæteris animalibus, quib' ea pars data est.1.de natura anim.cap.16.
Cerebrũ oĩum expers sanguinis est. 3.de natura anim. cap. 3. in fine.
Certitudo mathematica non est in omnibus expetenda. 2. meta. tex. cõmen vlti.
Certitudo diuersatur in eadem scia. v g. fm demstrõnem simpl̃r, & fm demstrõnem quia. Et cũ diuersat' in eadem scia, magis diuersatur in sciis diuersis fm gen'.2.me.cõ. vlt. vide ꝓ hoc Arist. 1. post. in illo ca. Certior aũt scia altera, altera ẽ. &c.
Cerui oẽs continent vermes in capite viuos, qui nasci solẽt sub lingua in concauo circa vertebrã. ex 2. de de natura anim cap.15.
Ceruo soli cornua oĩbus annis decidua initio a bimatu, oĩbus aliis perpetua.1.de natura aĩalium.cap.1.
Ceruus solus ex cornigeris hẽt cornua tota solida & sparsa in ramos, & omnibus annis decidua, nisi castrentur: cum ex cæteris cornigeris nullum cornua amittat.3.de natura anim.cap.9.
Cerua ferarũ prudentissima esse vr. uide in.9.de natura anim.cap.5.
Cerui locis difficilib' amittunt cornua, & qua inueniri nequeant. vñ illud prouerbium ortum, qua cerui amittunt cornua. ibidem.
Ceruus iã captus est hederã suis enatam cornibus gerens viridem, quæ cornu adhuc tenello forte inserta, quasi ligno viridi coaluerit s̃.
Cerui morsi vel a phalangio, vel a quouis gñis eiusdem, cãcros edũt: qd idẽ hoĩ ẽt prodesse putat'.s̃.
Cibatio fm quid est gñatio, Cõmẽ. 4.metheo.cõ.15.
Cibus & potus nõ sunt necessarii nisi vt restauretur deperditũ: & ideo indigẽs

indigens cibo est corrupt. 3. meta. tex.côm. 15.
Cibus est illud quod patit a corpore, medicina vero est illud a quo patit corpus autho. Gale. Auer. 5. Colli. cap. 2. ibi ponitur declaratio istius differentiæ.
Cibus qũo dr̃ tẽperat⁹ & medicina. vide. 5. colli. cap. 3.
Cibus ex vna parte est similis, & ex alia est dissĩlis: & ex parte silitudinis est patiens, & ex parte dissĩlitudinis est agens. 5. coll. cap. 3.
Ciborum duæ res considerari dñt: prima est res quæ miscetur eis, quę põt eoꝝ malitiã remouere si est: & secunda est delectatio cibi: quia qñ est multum delectabilis, lęsio quæ prouenit ex eo non est multũ manifesta. Auer. snĩa in. 5. coll. cap. de herbis, & oleribus, & est. 41. qñ loquitur de melongijs.
Cicadarũ genus maxime oĩum ieiunum est. ex 4. de part. anim. cap. 5.
Ciconiæ, cæteræq; aues cum uuln⁹ per pugnã acceperint, cunilam herbã plagę apponunt. 9. de nã animalium cap. 6.
Ciconias senectutem parentum educare inuicem inuulgatum est. Sed sunt qui & meropes hoc idem agere confirment. 9. de natura animalium. cap. 13.
Circa idem & fortuna & intellectus versatur. 2. phy. tex. cõ 52.
Circulũ dicunt esse humanas res. 4. phy. tex. cõ. 134.
Circulare, alterũ a recto ĩ specie est. 5. phy. tex. cõ. 33.
Circulus non hẽt in circũferentia locũ q̃ sit dignior, vt sit potius principiũ, aut mediũ, aut finis. 8. physi. cõ. 76. & elicitur ex tex.
Circulus perfect⁹ est. 1. cœli. tex. cõ. 12. idem. 5. met. tex. cõ. 11.
Circuli sectiones non sunt circuli, sicut sectiones lineæ rectæ sunt lineę rectę. 1. cœ. tex. cõmen. 29.
Circulus contrariatur recto ſm concauũ & conuexũ. 1. cœli. tex. cõ. 25. idẽ Cõmenta. in paraphasi. vide in concordantiis.
Circulare corpus nullũ sortit locũ⁹ nisi cõuexũ corporis circa quod reuoluit vere. si aũt dimẽsiones loca dñr̃, hoc erit in loco trãsumptiue, non vere: hoc est dictu ſm imaginationem, & naturalr̃, & præcipue de vltimo intellige. 1. cœ. in paraphrasi, summa octaua. cap. 6. inde collige ex cõ. 91. vbi. d. ꝙ locus cœli est duplex, ſm imaginationem, & ſm veritatem.
Circulus est prior triãgulo, qũo ĩtelligit, vide pulchra in 2. cœli. cõ. 22.
Circulari figurę nõ põt fieri additio 2. cœ. tex. cõ. 23.
Circularis corporis spacium est magnitudo ipsius corporis: magnitudines. n. in corporibus circularibus sunt sicut spacia in rectis. 2. cœ. cõ. 41. Collige ex hoc ꝙ motus circularis non dr̃ fieri in spacio circulari, quod sit extra ipsum vel in ipso: quia non est aliud spacium circulationis nisi ipse circulus: nihil autẽ mouetur in spacio quod est in ipso. vnde patet ꝙ circulare spacium nõ est cã ꝙ mot⁹ sit circularis: ergo a sĩli nec spaciũ rectũ est cã ꝙ motus sit rectus. Bene igr̃ dixit Cõmẽ. & dñs Alber. in. 1. cœ. ĩ expõne tex. cõ. 5. ꝙ simplicitas motus attẽditur penes simplicitatem magnitudinis mobiliũ, nõ penes simplicitatẽ magnitudinũ sup quib⁹ fit mot⁹. licet D. Tho. & parisiẽses alr̃ sẽtiãt: vt declaraui diffusi⁹ in theorẽatib⁹ meis.

Ciuitates in quibus sunt plures principes facile incurrunt corruptioné, cũ hẽant vnitatẽ quodam accñtis mõ. ex paphra. meta. tract. 4. & est Arist. in. 12. meta. tex. cõ. 52.

CLIMA quartũ ẽ tẽperatũ (vt dixit Gale.) & nõ quartũ, vt crediderunt multi hoĩes. Cõm. in. 2. methe. c. 2.

Clima magis tẽperatũ hoĩ, & pl'ibus aĩalib', & plãtis ẽ quartũ, & qntũ. & hoc ex parte caliditatis, cui' cã ẽ reflexio. Cõmẽ. in. 2. methe. cap. 2.

Clima quartũ tẽperatius esse quinto non est verum. 2. Coll. cap. vlti. contra Galenum.

COAGVLATA q̃dã a calido, liq̃fiũt a frigido, sicut sal: coagulata vero a frigido, liquefiũt a calido, sicut ferrum: q̃dã vero a calido coagulata, nõ liq̃fiunt a frigido, vt fictilia: & q̃dã coagulata a frigido nõ liq̃fiũt a calido, sicut sũt multi lapides minerales. 4. metheo. cõ. 1.

Coagulatum a calido, & præcipue illud quod a frigido non potest dissolui a prædominio est terreũ. s.

Coagulantur quæcunq; coagulanẽ, aut ex mã aquę, aut terræ & aquæ sic. 4. metheo. tex. cõ. 35.

Coagulata a calido sicco, soluuntur ab aqua, quæ est humida. ibidẽ tex. cõmen. 36. & 40.

Coagulũ antiquũ cõfert ad ꝓfluuiũ alui. Arist. in. 3. de nã anim. ca. 21.

Coagulũ, cũ sit calidũ & siccũ, q̃uo vẽtrẽ cõstipat bibitũ, vide cãm. 5. Coll. cap. 47. vbi dr̃. ꝙ hoc aut facit a proprietate, cuius causæ sũt ignotæ: aut facit hoc, quia coagulat humores & eosdem indurat.

Cogitatiua virtus viget in somno, & apud quietem aliorum sensuum. & ideo homo in somno cognoscit futura, & nõ in vigilia, ex libro de memoria & reminiscentia.

Cogitatiua hoĩs distinguit intentionẽ indiuidualem a forma imaginatiua, & expoliat eam ab eis q̃ sunt adiuncta cũ ea ex istis sensibilibus cõmunibus & propriis, & reponit eam in memoratiuam, & hæc eadẽ est quam comprehendit imaginatiua, sed imaginatiua comprehendit eam coniunctam cum istis sensibilibus. 2. de anima cõ. 63.

Cogitatiua uirtus est aliqua actio, & eius rõ est ponere intẽtionẽ formę imaginatiõis cũ suo idolo apud rememorationẽ aut distinguere eã apud formationem. 3. de aĩa. cõ. 20 & cõ, 6.

Cogitatiua scientia, pro speculatiua summitur. 6. met. cõ. 1. & 9. meta. cõmen. vltimo.

Cognitio gñationis nõ perficiẽ nisi dãdo duas causas, primam materiã & primum motorem. 2. physi. tex. cõ. 72. idem, 1. de gener. tex. cõ 14.

Cognitio simplicis dabit tibi cognitionem compositi. 5. Coll. cap. 58.

Cognitio existit in nobis in principio per quietem animæ, & rectitudinem accidentium. 7. phy. cõ. 20. & habetur in textu.

Cognitio perfecta in pluribus rebus nõ est nisi fm ꝙ est in posse hoĩs, vt veniat ad illam rem per demõstrationem, non fm rem in se. 2. cœli. cõmen. 80. & 60.

Cognitio rerum non fit nisi per cognitionem principiorũ. 3. cœli cõ. & tex. 30. idem 1. physico. tex. cõmen. primi.

Cognitio cuiuslibet generis, & speciei eius non completur nisi per cognitionem substantiæ eius, & per cognitionem eorum quæ contingunt illi. primo de Anima cõmen.

cō.3.& hf.1.poſt.tex.cō.43.

Cognitio vl'is ſemper debet præcedere cognitionē propriā. 2. de aīa. cō.1.idem.3.phy.tex.cō.4.&.57.

Cognitionem creditam & intellectā præcedūt duo modi cognitionis. ſ. agens & præparans, vt eſt declaratum in poſterioribus.ex cō. lib. de diuinatione ſm quietem.

Cognitio nota ſeu extranea ſm Pla. quæ dicatur. Vide Themiſt. 3.de anima.cap. 44.

Cognoſcimus oīa ſm ſpēm. 4. met. tex.cō. 22. Inde elicitur q cognitio eſt a forma, nā forma eſt act', & actus eſt rō cognoſcendi: forma etiā eſt ſubiectum vl'itatis. 1. cœli. cō. 92. vniuerſale autem eſt obiectum intellectus.

Cognoſcimus oīa inquantum vnū, aliquid,& idem, & inquantum vl'e aliquid eſt.3.meta.tex cō.12.

Coitum frequenter exercentib' minor voluptas accidit; & vide causā 1.de gñatione animalium.cap.18. prope dimidium capituli.

Coitus aīalium generantium quō fiat, vide in. 5. de gñatione anim. cap.2. Et ibi nota iuſtum animalium coitum eſſe vt mas ſuperueniat feminam.

Coitus plus omnibus cōplexionib' nocet frigidis & ſiccis: & complexio calida & humida:cæteris ſuperfluū tolerare poteſt leuius. 5. Colliget.cap.12.

Coleræ duæ. ſ. flaua & atra non pñt conuerti in ſanguinem,ſed ſunt in eo in potentia,quia qñ ſanguis corrumpitur multoties cōuertitur ad eas.2.Colli.cap.1.

Colera vtraq; eſt ſanguinis ſuperfluitas, eo quod quodlibet generabile habet aliquā ſuperfluitatē qñ gñatur.2.Colli.cap.1.in fine. Conſidera autem vbi ſm Philoſophos iſtæ ſuperfluitates reſecentur, vtrū in capite,aut in corde:quia in hoc variæ ſunt opiniones

Colera non naturalis habet quattuor ſpecies.3.Coll.cap.3.

Colera praxina & eruginoſa nō ſūt ſimplices,& non recipiūt digeſtionem a calore naturali, ſicut neque venenum. ibidem.

Colera praxina & eruginoſa vtrum in ſtomacho gñetur. vide ibidem.

Colera abſolute non eſt in homine, ita vt ſit pars mēbri, niſi colera quę ſtat in ſacculo fellis ſm quoſdam,& propterea Auer tenet q colera abſoluta non ſit ſubiectum febris,ſed ſanguis,aut humiditas in qua dñatur colera.3.Coll.cap.4.

Colera non eſt poſſibile vt recipiat digeſtionem,quia quod tranſit terminum digeſtionis, vel decoctionis, impoſſe eſt vt redeat ad terminum decoctionis: ſicut aſſum non pōt reuerti vt ſit elixum.ſ.

Colericū apma,quod eriſipilla dr,fit duobus modis, vel ex mixtione in qua ſanguis dominatur coleræ:vel qñ colera dominatur.primum dr eriſipilla ruboris. ſecūdū eriſipilla formicularis.3.Col.ca.5.de egritudinibus colericis localibus.

Colliquamentū & excrementū differunt.1.de gener.anim. cap. 18.

Color ſm ſe viſibil s eſt.2. de aīa. te. cō.66. & ibi Auer.d. q color eſt p ſe viſibilis in ſecundo modo dicēdi per ſe.& idem repetit in cōmē. 67. contra Auempacem.

Color nihil aliud eſt niſi admixtio corporis lucidi cum corpore diaphano,vt declaratum eſt in lib. de ſenſu & ſenſato.2.de aīa.cō.67.

Coloris

Coloris susceptiuum est sine colore 2.de aia tex.cõ.71.

Color habet duplex esse, vnũ est naturale, & aliud extraneum. 2.de aia commen.76. & 97.& 121. Et ita est de odore.

Color sm q est color est visibilis, nõ mediante alia forma contingente sibi. 2.de anima.cõ.63.contra Auẽpa. qui asserebat nõn esse colores in obscuro.

Color & lux differũt, quia color est vltimũ diaphani terminati: lux autem est cõplementũ diaphani non terminati. 2.de aia.cõ.67.

Color non de necessitate mouet nõ lucidum, sed non coloratum. ibid.

Coloris eẽ ẽ magis spũale q̃ esse odoris. secundo de aia.t.cõ.97.& 101.

Color & superficies differũt, quia superficies est terminus corporis quatenus corpus est, & color est terminus corporis quatenus perspicuum est. Amplius, vnius corporis numero vna est superficies numero: non tñ si vna est superficies numero igr & vnus numero color. Sæpissime enim vnam numero superficiẽ cõtrariis coloribus distinctam eẽ cõtingit. Amplius, terminabilia sane perspicua, siue collustrata, siue non collustrata sunt. superficiẽ & terminũ hñt: colorem aũt tunc solũ hñt cum illustrantur. Alex. in paraphrasi de aia. cap. 12. versus finem. vbi declarat, quæ sunt per se sensibilia: & quæ per accidens. Et vr esse ɔtra Auer in 2.de aia.cõ.67.

Color & visibile licet sint idẽ subiecto, tñ rõne & diffinitione distinguuntur: nã visibile refertur ad visum, color absoluta vis est. Itẽ, visibile abiuncto visu, nõ remanet nisi potẽtia; at color, ẽt nunq̃ cõspectus semper est color. Themi. 2. de aia. cap. 12. & est super tex. 66.

Color fit ex admixtione corporis lucidi cũ diaphano. ex lib. de sensu & sensa. Et iõ necesse est vt colores sint cõpositi ex istis duabus naturis. s. natura diaphani, & natura luminosi: & q diuersitas istarũ duarũ naturaꝝ fit cã diuersitatis eorũ.

Color albus fit ex pmixtione ignis clari cũ elnto valde diaphano qd ẽ aer: & color niger fit ex igne turbido cum permixtione elnti minime diaphani. s. terra: & colores medij diuersantur sm magis & minus istorum duorum. ĩ.

Color albus, & color niger sunt elementa colorum mediorum. ex cõ. lib. de sensu & sensato. Ex quo patet contra Burleum & alios negantes sm viam Auer. colores medios esse compositos ex extremis.

Colores non componuntur ex albo & nigro, qm̃ nigredo est priuatio albi. 10.meta.cõ.7. vide in concor.

Color est perfectio diaphani terminati: lux vero est pfectio diaphani nõ terminati. Ex lib de. sen. & sẽsa.

Colores qui fiunt ex albo & nigro, sm magis & minus diuersantur in hoc diuersitate infinita sm materiam. ex libro de sensu & sensato.

Colores nõ recipiũtur in aïa sm extensionem corporalẽ, sed spũalem. & hoc apparet ex hoc, q visus p pupillã, licet sit ita parua, comprehendit maxima corpora, adeo q comprehendit medietatem sphæræ mũdi. Auer. in cõ. lib. de sensu & sensa.

Colores non sunt quæ videtur in tenebris & videntur in luce, nõ.n. in diffinitione coloris comprehendũtur, si color actu perspicui mouendi facultatẽ hẽt. Alex. in paraphrasi

d 3

Arist. & Auer. in. 3. de gneratione Anim. cap. 1.
Columbis peculiare est in coitu, vt nisi antea osculentur, mas non ascē dat: sed iunior sit an senior Ierest, senior. n. osculo coitū exorditur sequentem, & sine osculo agit: at iunior quoties lubet coire toties osculať Arist. 6. de nā anim. cap. 2.
Columborum calor est fortis, & rō qui volunt purgare margaritas dāt illis ad comedendum, & statim debent occidi, quia diminuereť quantitas margaritarum. Columbi vero caro habet mirabilem proprietatem in epilēticis & paraliticis. 5. colliget cap. 31.
Combustibile oportet prius esse q̃ comburi, & combustiuum q̃ comburere. 8. phy. tex. cō. 4.
Combustibilia sunt illa corpora in quibus sunt vię pertransitionis, & recipiunt ignem, & humiditas eoꝝ est conueniens, & est aerea non aquea. 4. metheororum.
Comparatio, qn̄ accipitur inter cōprehensibilia ab intellectu & a sensu, non verificatur nisi qn̄ accipitur in respectu cōis comprehensionis. 1. phy. cō. 48. Ex quo summitur ꝙ cognitio quādoq; summitur in gn̄e, & qn̄q; in specie.
Comparatio est accidens separabile a re, res aūt non separatur a se. secū dum. n. ꝙ est respectiuum hēt dispositiones contrarias & infinitas: & sm ꝙ est essentia non habet nisi vnum, & est quasi sua essentia. 3. cœli. cōmen. 9.
Comparatio in oībus quę in comparatione consistunt, quod simpliciter tale est, alicuius rei tale est: non aūt oē alicuius tale, simplr tale est. vt aqua quidē leuior est terra, non tn̄ aqua leuis est: & aer grauior est igne, non tn̄ aer grauis est, sed bene valet, ign is leuior est aere, igr leuis est: & terra grauior est aqua, & tn̄ terra grauis est, 3. cœli. in paraphrasi. summa tertia, parte. 2. in cōtradictione. 1.
Comparatio non accidit inter ea q̃ sunt diuersorum gn̄um. 10. meta. cō. 14. & . 7. phy. tex. cō. 27.
Comparatio nō est in equiuocis. 7. phy. tex. cō. 24.
Cōmplexio tēperata quæ est sm extrema tēperantiæ quā posuit Gale. est impossibilis. 2. de gn̄atione. cō. 48. vide etiam 1. cœ. cō. 7. 10. met. cōmen. 23.
Complexiones sunt sm magis & minus in eadem specie. 2. de generatione. cō. 58.
Cōplexio duplex: equalis & inequalis. 2. coll. cap. 1.
Complexio temperata quid sit. vide in. 2. coll. in cap. de complexionib⁹ membrorum officialium.
Complexionis temperantia non cōsistit, neq; dicitur nisi in comparatione oīum partium, corporis. s̄. Et idem ponit Auic. in prima sen primi, in cap. de complōnibus.
Cōplexioni accidit permutatio aut corruptio propter multas causas: aut propter clima, aut propter yle, aut propter agens, aut propter ætates, aut propter cibos, aut pp exercitia, aut pp sexum. s̄.
Cōplexio maris est calidior & siccior cōplōne feminæ, & hoc apparet ex operationibus ipsorum. s̄.
Complexio iuuenis est calida & sicca, pueri calida & humida, senis frigida & sicca. s̄.
Cōplōnes sunt nouem sm medicos, vna tēperata, & octo distēperatæ.

Com-

Complexiones quæ significant sup cōpōnes mēbrorum, sunt cōpōnes innatę, q̄ fiūt a prima essentia. & hoc dico propterea quia inueniūtur cō plexiones acquisitæ calidæ & frigidæ, quæ fiunt a cōsuetudine, & vl'r a rebus extrinsecis. 4. colliget. c. 4.

Complexio appropriata vnicuique rei de necessitate est attributa dominio vnius qualitatis actiuæ, quę stat ei loco formę, & dn̄ationi vni' qualitatis passiuę, q̄ stat ei loco materiæ Et si ita nō eēt, cōplexionatū nō esset vnum in forma. Imo duo, & operatio vna nō esset recepta in suo termino, si duæ qualitates contrariæ dn̄antes essent super ipsum, ambe in potentia vel in actu super ipsum, quia ex duab' rebus ī actu contrariis, nō pōt fieri vnū in actu, & ēt de duabus nō contrariis, sicut ex duabus lineis in actu nō fit vna linea in actu. secūdo Coll. cap. vlti. quod est de cōpōnibus temporū.

Cōplexio tēperata, q̄ est fm extremitates, in quatuor qualitatibus inueniri nō pōt. 2. Coll. cap. vlti. s̄.

Cōplexio tēperata, in vna qualitatū actiuarū tm̄ inueniri nō pōt: quia q̄libet actiuarum hēt suā operationē propriā pp vnā qualitatē passiuā, q̄ stat ei loco mateæ ꝯtra medicos s̄.

Cōplexio temperata dr respectu extremitatū ad medias: extremitates aūt sunt octo cōplexiones, sed qn̄ cōparamus ipsam dn̄io elmtorum superfluitates quę sunt in ipsa, nos dicimus ꝙ sit calida & humida, eo ꝙ caliditas & humiditas plus dominantur in ipsa q̄ frigiditas & humiditas 6. Coll. cap. 11.

Cōplexio mala calida & frigida, aut ex causis intrinsecis, aut extrinsecis prouenit. 7. coll. cap. 16. de sinopi.

Cōplexionatū est corpus consistēs ī partibus. & dn̄ię superuenientes eis a mensuris mixtionis elmtorum quę dā cōpetunt oībus corporibus consimilibus, & sunt enumeratæ in 4. metheo & quędā sunt q̄ sunt propriæ quibusdā corporibus cōsimilibus: sicut sunt odores, sapores, & colores 5 coll. cap. 25. Vbi elicitur aperte ꝙ licet odor, sapor, & color, vere nō sint nisi in corpore mixto, nō tn̄ oē mixtū hēt odorē, saporē, & colorē. Vn̄ Auer. 5. coll. c. 27. dicit. non esse necessariū ut vnūqdq; mixtū sit saporitū, vt declararū est in naturali philosophia. Idē habet in. 2. de anima cōmē. 31.

Cōplementum hoīum non completur nisi per congregationes, & congregatio per bonitatem. Esse ergo boni est necessarium. & non est necessariū eos scire veritatem. 2. met. cōmen. 14.

Cōposita in rebus naturalibus causata ex elmtis sunt notiora nobis, & causæ eorū sunt ignotæ apud nos. cō. 3. primi phy. idem. 3. cœ. cō. 61. Idem Themi. 2. de aīa. cap 8. in expositione tex. 12. Exponit, composita & concreta maxime sunt nobis manifesta, simplicia autem, naturę & rationi. Habet hoc veritatem vt in pluribus, quia stat quandoque causas esse notiores quo ad nos, licet raro hoc contingat.

Cōpositum est motus apud sensum.

Exponit Cōmentator totum, seu compositum pro indiuiduo demōstrato. singularia enim sensibilia, dicuntur indiuidua demonstrata: quia existunt in rerum natura in actu, & demonstrari pn̄t signo demonstratiuo, vt hoc lignū, hic hō: quia quicquid existit, est singulare

contra

contra Plato. Indiuidua aũt in abstractis, in quibus nõ est aliud magnitudo a magnitudinis esse: dñr indiuidua intellecta, intelligit̃ non singularia quo ad nostram cognitionem de qua loquitur Arist. ibi, sint notiora nobis, quia falsum est, vt d. Commen. in 1. poster. cõ. 12. sensatum apud nos nõ est notius apud nos ipso conceptu intellecto. 1. q̃ prima intelligibilia, & ibi patet contra Gregorium Arimi. & Io. de Bac. qui tenẽt quo ad nos singulare esse primũ cognitum. Tñ aduerte hic est contradictio. qa 2. Poster. dr̃, sensus est vl'is. vide in contradictionibus.

Taxat Gre. Ari. et Io. d bac.

Compositum quodlibet resoluitur in sua componentia 1. Ph. t. c. 65. & 3. Met. com. 15. & 3. Cœ. 15.

Compositum est pp opationem, & materia est pp formã. Et hoc ẽ verũ tã in naturalib', q̃ arte cõstantib'. Auer. 2. Col. cap. 7.

Compositũ est dignius hr̃e hoc nomen subã, q̃ materia & forma 2. Ph. com. 4. 7. & 8. Meta. cõ. 7. & 2. de aĩa. com. 7.

Compositũ ex partib' finitis in numero & magnitudine equalib', necessario est finitum 6. ph. com. 20. & 21. & 60.

Composita q̃dã immediate gñant̃ a simplicibus, vt mineralia & plantę sine semine natæ, & aĩalia ex putri materia q̃ ex el'ntis gñant̃: q̃dã vero gñant̃ mediãte aliquo composito, vt gñatio sanguĩs ex cibo, & mẽbrorũ ex sanguine 1. cœ. c. 20

Compositum corpus non intelligit̃ esse infinitum, nisi aut quia unum simpliciũ, ex quibus componitur est infinitum, aut plura vno, aut quia est compositum ex pluribus infinitis numero, finitis vero sm magnitudinem 1. Cœ. t. & cõ. 34. vbi Commẽ. d. ista ppõ est manifesta in compositis ex elementis in actu: vt est compositio dictionis ex literis, & sil'r est in compositis secundum mixtionem.

Compositum non differt ab el'ntis nisi quantitate 3. Cœ. com. 51. vide in concordantijs.

Cõposita & actiones eorum in nãlibus, sunt notiora quo ad nos, q̃ cãę cõpositorũ. secus in mathematicis 3. Cœ. com. 61. idem 2. Phy. te. cõ. 2. & 7. Met. tex. cõ. 10.

Cõpositorũ cãæ ppriæ sunt res additæ causis simplicibus & vl'ibus: in simplicibus vero non inueniũtur nisi cãæ vl'es tm̃. Simplicium siquidem causę simplices sunt. Auerr. sententia, aduersũs Them. in summa 2. paraphr. 4. de Cœ. Consimile scribit aduersus eundem 4. Cœli com. 22.

Composita in quibus dñat̃ terra, sicut plumbũ, sunt grauia in oĩbus locis: cõposita vero in quib' dñat̃ aqua, sunt grauia in trib' locis, qa aqua est grauis in tribus locis: sil'r cõposita ĩ quibus dñatur aer sunt grauia in duobus locis tm̃, vt lignũ quod natat super aquam 4. Cœli commen. 29.

Cõpositum ex aliquibus necesse est vt in eo existãt quoquo modo exñtia in cõponentibus 2. de anima c. 158. idem 5. Phy. com. 19. & 51. & 10. Met. 23. & 3. Ph. com. 43.

Compositum q̃dlibet ex materia & forma est diuisibile, 1. Met. com. 7. idem 7. Met. t. com. 17.

Cõpositum h3 naturã additam naturæ cõponẽtiũ 5. Met. com. 6. idẽ 3. de aĩa. cõ. 5. in solo. 2. quęstiõis,

vbi declarat qũo ex intellu & intellecti fit verius vnum, q̃ ex materia & forma.& reddit cãm.qđ.n.fit ex eis non est aliud sicut in compositis ex materia & forma.idẽ 7.Met.t.c.26.& 27.& tex.com.vlt.contra negãtes tertiã entitatẽ in via Auer.

Compositum quodlibet est p se,aut per suam materiam, aut p formã, aut per vtrunq; 5.Met.c.23.

Compositum ex duobus diffinitur composite ex duabus definitionibus illorum duorum 7.Met.c.11.

Compositum ex subiecto, & accñte differt a composito ex substantijs, quia in primo accidit iteratio, sed non accidit iteratio in composito ex substantijs 7.Met.t.c.11.

Compositæ subæ manifestũ est ipsas hr̃e definitiones,& noĩa æqualia eis 7.Met.cõ.12.& 8.Met.commen.vltimo.

Compositum est qđ p se gñatur,nõ forma,neq; materia.&hoc est cõe pdicamento subæ, & alijs prædicamentis 7.Met.t.cõ.32.idem te.cõ.23.26.& 31.

Compositũ quodammodo est pri⁹ partibus, & quodammodo posterius, p quanto. n. partes non pñt consistere separatæ, totum aũt potest consistere sine quibusdam partibus,sic totum est prius partibus. inquantum autem partes sunt cõponẽtes,sic totum est posterius 7.Met.t.com.35.

Compositorum sunt qõnes per quare aut pquid,sed non simplicium: sed in simplicibus est alter qõnis modus 7.Meta.t.commen.60. *De mõ cra co- ſnoſcim⁹ ſubas ab ſ ractas.*

Vbi Diuus Tho.exponens locum illum.d.ꝙ in cognitione habenda de substantijs separatis pcedimus ex effectib⁹ sensibilib⁹ quorũ ipsæ *D. Tho.* sunt cãæ:tñ de eis non põt haberi scĩa per doctrinã,quia doctrina est gñatio scĩæ:scĩa aũt fit in nobis p hoc ꝙ scimus pp quid.Sed ista expositio non est cum supportatiõe Peripatetica:tunc.n. sequeretur ꝙ nullam scientiam de substantijs separatis hr̃e possemus, nisi quo ad quia est, & quia ista est naturalis, ex motu demrã⁹ ipsas esse. Tũc igitur dicimus non habere sciẽtiã quidditatiuam de talibus substantijs abstractis, cuius oppositũ scribit philosophus 1.Ph.t.c.vlt. & 2.Ph.t.c 26.& in 6.Met.t.c.2.

Michael vero Ephesius: vt mihi datur cernere: rectius interpretat⁹ est locũ illũ.nã cũ Aristo. ipse late declaret qõnem per quare in reb⁹ cõpositis ex materia & forma eius esse,qđ aliud in alio inest,sine dubio in simplicib⁹& quæ solum formæ sunt, qõni locus non relinquitur, nec interrogationi per quare. Sed est alius inquirendi modus. q̃ aũt sit inquisitionis rõ in simplicibus Aristot. declarabit in illo loco vbi de simplicib⁹ disputare aggrediet,& lʒ ipse non declaret locũ,vide tñ Arist. in 9.Meta.t.c.vlti late determinãtem talem drĩam inter composita & simplicia, & quis sit inquisitiõis modus in simplicibus &qualis,quia est per modũ simplicis attingentiæ & visionis intuitiuæ,& non per modum affirmationis,& est sicut visus dũ cernit colores nihil de colorib⁹affirmat, sed aspicit tm̃ & fruetur:eodem pacto qn intellectus human⁹ intueẽ simplices subas, tunc ipsarum ditionem habet,sed non affirmationẽ. affirmatio enim de composito dicitur ex subiecto & prædicato, & ideo *Michaell Ephesius.*

ideo qñ intellus attingit intuitiue abstracta, tūc dr̄ verum dicere: qñ vero non attingit, neq; intuetur, & cernit, ignorantiam de talibus hr̄e dr̄, nō tñ dr̄ falli. nam & visus dum noctu colores non aspicit non dr̄ falli, sed ipsos ignorare. vñ de talibus simplicib' q̄rit̄ ipm quid est, non vt aliquid de ipsis prædicem', sed vt intelligamus dūtaxat, & quasi cernamus. Ista aūt visio contīgit his qui ad doctrinæ veritatem peruenerunt, ac optime vixerunt. Et hoc ēt bñ ponderauit Com. in eodem loco. d. n. in cō. 10. super 9. Meta. exponens illa verba philosophi in textu, uerum autem intelligere ipsa, falsum vero non est deceptio sed ignorātia, non qualis cæcitas. Cęcitas. n. est vt vtiq; si ītellectiuū oīno nō habeat aliquis. Dicit. n. & intēdebat cū d. intelligere eas non esse verum. i. cū dicim' qd apd nos nō est uerū de subiectis simplicibus, non intendimus q accidit nobis error, qui ē ignorātia fm habitū, sed accidit priuatio veritatis, q̄ ē ignorantia tm̄, & hoc est in virtute rōnali sicut cæcitas in oculo. Et innuit p hoc q non intelligere res sepatas p ītellectū hūanū, est in intellu nr̄o in principio simile cæcitati in oculo, anteq̄ pficiat̄ intellectus. hoc. n. non solūmō inuenit̄ ī hac virtute in suo primo eē, sed in suo vltimo eē, & hoc declarauim' in alio loco. & declarauimus q fortunitas maxima, quæ est inspicere intellum sepatū, est p potentiam q̄ fit in intellu speculatiuo apud suā vltimam pfectionem, similem potentiæ, quæ fit in visu apd aspectū ad colores, non per potentiam de modo potentiarum cogitatiuarū, quæ acquirunt̄ per cognitionem: quoniam non est sicut existimauit Auēpace q hoc acquiritur per cognitionem. Et ita etiam d. in 3. de aīa. cō. 36. & in libello de beatitudine animæ.

Composita per se differūt a compositis per contactum, quia in cōpositis per se fit ex congregato aliqd additum aliud a componentibus, quod non fit in compositis per cōtactum 7. Met. tex. commē. vltimi. idem 5. Meta. commen. 6. & 8. Metaphy. commē. 26. & 27. Vide in concordantijs.

Cōpositū est cuius solius est gn̄atio & corruptio, & ē separabile simplr̄ 8 Me. t. com. 3. vbi Com. d. compositū iō esse simplr̄ separabile, quia separatur fm definitionem, & fm eē, & hoc ad dr̄iam formę, q̄ ē subā separabilis solū fm rōnem. Iō aūt compositū dr̄ separabile fm definitionem, quia alia est definitio eius, & alia partiū cōponentiū. & dr̄ ēt separabile fm esse, quia solū cōpositū pōt per se existere: forma autem, aut materia nō pōt p se existere, simile hr̄ 2. Phy. t. com. 12. & 1. cœ. 92. & 95. & 12. Meta. com. 39. Hoc posset esse motiuum ad tenēdum compositum esse perfectius ipsa forma. cogitet diligenter Auerroista. Quō cōpositū sit separabile simplr̄

Composita ex duobus, debent habere ex altero illorum minus, ex altero maius 10. Meta. c 23. vbi est digressio de æquali ad pondus, & de complexione tpata, quam posuit Gale. Vide etiam pro illo 1. cœ. cō. 7. & in 4. Metheo. com. 10. & 1. colliget cap. 1.

Compositum est vnum in actu per partem dominantem: & si non, nō

 esset

esset vnum in actu 10.Me.cõ.23.

Compositũ qdl3 ex duob⁹,quorum alterum inuenit͛ per se,posse ẽ vt alterũ ẽt inueniatur p se: nisi sit cõpõ subiæ & accidentis 12.Metap. com.35.& 8.Ph.com.37.

Compositũ qdl3 ex duobus oppositis extremis, si vnũ eorũ inuenit͛ p se,ẽt & reliquũ 12.Meta.com.35.

Vbi Com.auctoritate Alex.d.ꝓponem istam esse manifestam, & nulla alia cõditiõe ĩdigere, nisi vt alterũ non sit accñs in reliquo.

Compositum est omne cui potẽtia admiscet͛ 12.Met.cõ.37.& 8.Phy. commen.79.

Compositæ res hñt præter suas formas ẽt cãs agentes,& illæ sunt cãæ ipsarũ ſm cõpositiones & compaginationes ipsarũ,& earũ partium sed res simplices nullas alias habẽt causas respectu actuum procedentium ab eis,nisi suas naturas & formas earum. Ex dispu.14.in solut. vltimi dubij.

Cõpositũ ex ẽñtis,non est compositum, nisi per modũ tpantiæ cõplõnis,& complõ fit p modũ decoctionis, & decoctio p modũ caloris 2. Col.ca.9.vbi probat cor esse principiũ virtutis nutritiuæ cõtra Ga.

Compositum naturale non h3 ptes componẽtes quarum quælibet sit ĩ actu,sicut est ĩ cõposito facto ab arte:immo ipm indiuiduum compositum ex materia & forma, ita se h3 ꝙ materia inuenit͛ in eo ĩ potentia,& forma in actu.& dicere ꝙ materia inuenit͛ in ĩdiuiduo in potentia,est aliud q̃ dicere,ꝙ est potẽtiale ad aliquid tale,sed cum dicimus,quod materia est ĩ indiuiduo in potentia,intelligimus ꝙ separabitur forma ab ea per corruptionẽ illius indiuidui, & sic inuenietur transmutari in actu, postq̃ fuit in potentia. Ex paraph. Metaphysicę tractatu 2.

Compositum quodlibet est nouum 12.Met.com.39.

Compositum quodlibet rẽdit ad locum dñantis 1.Cœ.cõm.19.idem ibidem tex.com.7.& 8.& 12.

Cõpositio alia ex materia,& forma & alia ex ẽñtis in actu, cœlum autem neutram compositionem istarum h3 2.Cœ.com.1.idem 1.Cœli tex.com.20.

Cõpõ spẽi,alia est ex causis ſm imaginationem, alia ex causis ſm fidem. Vide in diuisionibus 1. Phy. commen.5.

Compositio, alia spẽi ex suis causis, alia gñis ex spẽbus, alia indiuidui demonstrati. vide ibid.

Compositio quælibet necesse est, vt dissoluatur in ea ex quibus cõstat, vel in actu, vel in potentia 3.Cœli commẽ.15.Consimile primo phy si.tex.commen.65.

Cõpositio quę est in corporibus cœlestib⁹,ex duab⁹ naturis fuit cognita,ex motu locali: cõpõ aũt q̃ est ĩ gñabilibus & corruptibilibus,fuit cognita per gñationẽ & corruptionem in eis inuentas. Auer. in principio libri de substantia orbis.

Ex quo p3 ſm viam eius ibi esse compositionem ex mouẽte & moto,& non ex forma formal͛r informante. naturalis vero non ascẽdit ad illum modum quo intelligẽtia dicitur forma, sed diuinus,sicut d. Commen. 12.Meta. ꝙ diuinus declarat postquam accepit pro constanti a naturali via motus substãtiam abstractam esse, declarat, ꝙ sit forma & finis. Nam scribit idẽ

Auer.

Auer. 12. Met. com. 37. q perfectio num ad quas mouetur perfectum, quædam sunt qualitates quibus p ficitur illud quod mouetur, vt illd quod mouetur propter sanitatem: & quædam sunt substantiæ extrin secæ a re quę mouetur ad eas, vt as similet eis: vt in ueniūtur oēs actio nes erubrum, qm̄ sunt erga gn̄a ī tentionum dn̄i sui: igitur dn̄r esse pp dn̄m. & sil'r oīa entia cum hoc primo principio. Et hoc idem declarat apte idē cō. 44. p tria exēpla, quorum vnum est de principe sub quo sunt multi constituti in regēdo ciuitatem. 2. est de artibus deseruientibus vni arti principali, vt frenifactiua & aliæ id genus, q̄ deseruiunt arti equestri, vt d. Arist. in princ. lib. Aethic. Et. 3. exemplum est de cæteris scientijs accipientib' sua prīcipia a prima philosophia, & isto mō primū principium dr̄ esse forma cœli & oīum entium, & non sicut sanitas in corpore viuente, quemadmodū dixerunt rudes, imponentes Arist. & Auer. Deum gloriosum qui est in fine simplicitatis, vnitatis, & nobilitatis, esse formam formal'r inhærentem, & perficientem ip̄m orbem, & dantem sibi ne dum esse isto mō, verūetiam & motum, & non vident q ineuitabil'r sequeretur Deū & reliquas intelligentias moueri p accn̄s ad motum orbis. Qūo. n. fieri pōt vt formatū moueat, & q forma sua pficiens formal'r & inhęrenter, nō moueat p accn̄s? Vtinam ex hoc manifestissimo errore excepissent Deum gl'iosum: quia minus peccauissent. De alijs. n. intelligentijs concedit Auer. in 8. Ph. com. 52. q moueant p accn̄s, non quia moueant ad motū orbiū, sicut formæ q̄ sunt in suo subiecto mouent ad motū sui subiecti p accn̄s: sed p quanto accidit q orbes moti ab ipsis, moueant ad motū primi orbis. Sed de nullo intellectu concesserunt Peripatetici moueri p accn̄s, sicut forma mouet ad motū sui subiecti: quia repugnat intellectui inquātū intell'us est, q sit actus corporis, vt p3. 3. de aīa. tex. cō. 4. & 5. & si hoc repugnat intellectui posi, qui est infimus abstractorum: quanto magis repugnabit alijs? & q̄maxime primo, qui est liberatus ab oī potētia? Sed isti non possunt transcendere imaginationem, & iō sincerā non pn̄t perspicere formā, sed solum imaginem attingunt.

Cōpō cōsistit in positione partium adinuicem 5. Met. com. 25.

Compō ex gn̄e & dn̄a sil'is est cōpō ni ex re potētiali & actuali. Gn̄is. n. natura nunq̄ reperit a natura dn̄ę vel formali, & qdcunq; istorū duorū compositorū apud philosophos gn̄abile est & corruptibile, & h3 agens. Ex dispu. 7. in sol. 3. dubij. Vide idem in 2. cœ. cō. 49. cōtra Aui. & in ca. de specie super Porphyrio.

Compositio non determinat vel infert componens esse compositum. Ex lib. Destruct. disput. 8. in solutio. primi.

Cōpō triplex est: vna est el'ntorum, secūda ē similariū ex el'ntis, tertia est organicorū ex similaribus. Ex principio 2. de part. aīalium. Et vide q aliter Auer. & al'r Albertus diuisionem illam intelligit in 12. de animalibus.

Cōpō corporis vnius ex plurib' materijs, non esse potest, nisi altero duorum modorum: vel sicut est

cōpō mēbro℞ organicorū ex simplicib⁹, & cōpō totius ex organis: vel mixtione & tpatura, vt est compō membrorum simplicium, ex elñtis. Commē.in digressio.contra Gal.de virtute actiua seminis 1.de Gñatione animalium in 1.ca.vbi ponitur improbatio antiquorum.

Compositiones exñtes in eadē re,q̄dam sunt primę,& quædā sunt nō primæ 5. Meta.com.4.Consimile 1.Ph.com.1.28.82.& 2.Ph.cō.10. & 1.cœ.com.1.

Compō triplex est, vna ex partibus corporalibus,quæ sunt in distinctis locis,vt cōpositio aīalis ex carnib⁹ & ossibus, & compō dom⁹ex lapidibus & lignis. Aliud genus cōpōnis est quicquid ex confusione, & permixtione conflatur,vt mulsum ex aqua & melle,& differt a primo quia in hoc quicquid loco secerni tur,non venit in mixtionem, quia totum & partes in eodem loco esse videntur,re vera aūt partes abolitę sunt,& saluatur integritas.Tertius modus est quo ex ære & figura cōstare dicimus statuam, vbi partes saluantur in toto composito quod ex eis resultat,& non sunt locis, & subiecto distinctæ, sicut in primo gñe compōnis.Themi.in 2.de aīa ca.3.Idem no. Alex. in paraphr.de aīa,in illo ca.vbi ostendit aīam eē formam.& in 2.de aīa ca.de phantasia,vbi ponit drīam īter mixtionem & compōnem,quia mixtum ex his est quibus cum admiscetur, sed non illa:compositum aūt est illa,ex quibus componitur, cum cōpositione quadam & ordine.

Comprehensio quædam est ex disciplina,&quædam sine disciplina 5. Ph.commen.31.

Comprehensio intentionum indiuidualium substantiarum est ꝓpria sensibus hoīs 2.de aīa com.65.idē 3.de anima com.6.& 20.

Comprehensio drīarum rerum sensibilium a sensu,est cā comprehensionis earum ab intellu, & ideo q̄ caret sensu,caret ītellectu illius generis sensibilis 2. de aīa cōmē.92. idem 1.Poste.com.33. Consimile 2.Ph.t.com.6.

Comprehendere per sensum fit per duo subiecta:p vnum p quod sensus est verus,per alterum aūt h3 qꝫ sit vnum entium:&silr est de comprehensione intellectus 3.de aīa c.5.in sol.1.quæstionis.

Comprehendens alietatem inter aliqua duo,necesse est vt sit vnum vno modo,&multa alio modo 3.de anima com. 9. idem 2. de anima commen.149.

Comprehensibilia humana diuidūtur in hæc duo.v3.in comprehensibile cuius principium est sensus, &in comprehensibile cuius principium est cogitatio 3.de aīa c.33.

Comprehensio,aut est de pn̄ti, aut de futuro,aut de præterito. Ex lib. de memo.& remini. in principio.

Comprehensiones quæ accidunt in somno,quædam somnia dn̄r,& q̄dam diuinationes,& quædam prophetiæ.Commen.ex libro de Somno & vigilia.

Comprehensiones, quæ dicunt̄ sciētiæ,quæ sunt in sensibilibus, sunt non generabiles, neq3 corruptibiles,nisi accidentaliter,& sunt ītētiones vniuersales quas intellectus comprehēdit in eis, & sunt formę. Comprehensiones vero particularium generabilium & corruptibilium non sunt scientiæ, sed imagina-

ginationes eorum 1.Meta. cõmẽ. 27.idem secundo de Anima tex. com. 60.

Comprehensio quæ fit vno sensu, & vno modo sensus, & in eadem dispositione, est semp vera. Commẽ. 4.Met.com.26.in calce com. Vr alludere ad illas tres cõditiones positas a Them.in 2.de aīa, circa illā ꝓpõnem ꝙ sensus non decipitur circa sensibile, quas require ab ipso in cap.21.

Comprehensio est causa voluptatis 12.Met.tex.com.39.

Siguũ hui⁹ est (vt ibi dr̃) quia sensus, & vigilia, & intellus sunt in nobis voluptuosi. Et hoc ẽt testat̃ Di. Aug.d.n. ꝙ inuisa diligere possumus, sed incognita nequaq̃.

Comprehensio non est delectabilis nisi respectu ei⁹, qđ ẽ in actu, & nõ in potentia: & desiderium præcedens comprehensionem magis vr̃ dolor, q̃ voluptas 12.Met.com.39.

Comprehensio quæ nullum opposi tum h3 & nunq̃ est in potẽtia, tũc comprehendenti nunq̃ accidit dolor propter defectum comprehensionis, supra.

Comprehensiones sunt duarum entium, in gñe.s.sensibiliũ, q̃ sensu iudicant̃, & eorum q̃ comprehendũtur ab intellectu, sicut sunt quidditates & naturæ sensibiliũ reiũ. Ex dispu.6 in sol.6.dubij.

Communia sunt notiora nobis q̃ ꝓpria. sunt enim tanquam compositiora. Them.1.Phy.in expõne.t.3. Et concordat in hoc Diuus Thomas. Commenta. autem exponit aliter, per confusa composita ex elementis.

Communiora sunt ordine doctrinę præponenda in sciẽijs 1.Ph.t.c.4. Propter tres causas: vt d.Cõmẽ. in prologo, tum quia sunt notiora apud nos, tum ẽt ne fiat in sciẽtia repetitio, tum ẽt vt demr̃ationes ꝓcedant ex primis & ꝓprijs. Prima cã assignat̃ ẽt a philosopho ī 1.ph. t.c.4.& 57.est.n.ſm naturam pri⁹ cõia dicere, & sic circa vnumquodque ꝓpria speculari. Et Commẽ. ibi repetit istas tres causas. Secũda causa sumitur ab Arist.in 1.de partibus animal. in princ.inquit.n.ꝙ ab ipsis communibus est incipiendum, ne idem multoties repetere contingat. Et tertia cã summit̃ ex lib. posteriorum analiticorum, ex ca.de vl̃i. Vide tamẽ quæ scripsi in Theorematibus.

Commune nõ est singulare, sed est exemplar oĩbus singularibus hñtibus illam formam 3.Met.com.vlti.idem 12.Met. com.4.& 1. de anima com.8.

Commune omnibus generib⁹entis est de accñtibus entis inquantum ens est 4.Met.com.7.

Cõe nullum est sub̃a. & quia vl̃ia sunt cõia: iõ vl̃ia non sunt sub̃æ rerum 7.Met.t.com.57. Ideo Commen.1.Met.c.45.bene dixit.ꝙ intellecta vl̃ia apud Aristo.non sunt sub̃æ rerum, sed sigñant sub̃as rerum. In 7.n.Meta.a tex.com. 44. vsq; ad t.cõ.59. ostendit cõtra Plato.vl̃ia nõ esse rerum sensibilium substantias. vide idem 10.met.cõ. 6.& 12.Met. com.21.

Commune pluribus impossibile est ꝙ sit substantia, nisi ſm ꝙ est ī anima tm̃ 10.Meta.t.com.6. vide 12. Met.4.& 14.

Cõitas q̃ intelligit̃ in formis cõibus est extra animam in potentia, & cõitas, quæ intelligitur in prima

materia est pura priuatio,& est in aĩa tm̃ 12.priæ philosophię c.14.
Cõe est prius proprio,aut ſm formã aut ſm genus in oĩ gñe cãæ 2.Ph. t.commen.32.
Cõia ſm naturam op3 dicere,& sic circa vnumquodq; ꝓpria ſpeculari 1.Ph.tex.cõmen. 57. idem primo Phy.tex.commen.4.& 3.Phy. t.commen.2.
Cõcursus ab vl'ibus ad particularia est maior via cognitionis in natura 2.de gñat.com.51.& hr̃.ex tex. idem 1.Ph.t.com.4.& 54.&3.Ph. t.commen.2.
Congelatio seu coagulatio est quædam siccitas,& liquefactio est quędam humiditas 4.Methe. com.1.
Conceptum appello primam maris & fœminæ mixturam. Aristo.1.de gñat.aĩal.ca.20. Et hoc in plãtis in quibus mas a fœmina non separatur semen dr̃, vt testat' Arist.ibi. sed genitura est in aĩalibus tm̃. Et no.vt tradit Gal.in lib.de accñti & morbo 4. vbi pertractat de causis sinthomatum, ĩ illa parte vbi agit de cã caninæ appetentiæ, reddens cãm quare in prægnantibus in primis tribus mensibus est iste prau' appetitus,in quarto vero mẽse qescunt.inter alias causas inquit, ꝙ primis duobus mensibus fœt' paucum ad se sanguinem attrahit, eo ꝙ parum adhuc auctus sit, adeo vt tũc ne Fœtus nominari debeat,sed ciema potius,i.conceptus.
Conceptionis indicia require 7. de natu.animal.ca.3.
Concessum est ab omnibus,ꝙ nulla res est ociosa in fundamento naturæ & creaturæ, secũdo Metaph. commen.1.idem 1.Cœli.tex.com men.32.& 2.Cœ.tex.commẽ.50.
& 59.& 3.de anima tex. com. 45.
Congruit maxime cognoscẽtẽ circa vnumquodq; genus habere,dicere firmissima rei principia 4.Meta.tex.com.8.
Coniunctio & vnio sunt pp humiditatem, separatio autem & diuisio sunt pp siccitatẽ. Commen.4.Motheo. in commento magno.
Quod intellige de mixtis, sicut glosat Aui.in prima Fen primi, in ca.de elementis.
Coniunctio duplex est,vera & nodatilis.Coniunctio vera attribuit', & appropriat' membris cõsimilibus, sed nodatilis officialibus. Auerr.in 2.colli.in ca.de complexionib' mẽbrorum officialium.
Coniunctum ex duabus rebus, quæ sunt vnius virtutis:l3 vna sit debilior alia,non est impo!e, vt sit fortius alia re singulari.l3 Gale.dixerit ꝙ eam debilitet, sicut videmus ꝙ acetũ misceat' medicinis calidis ad iuuandum illarũ aptionẽ,l3 sit' minus calidũ illis.Etiõ dicimus ꝙ medicina debilis mixta cũ forti iuuat fortificationi ipsius fortioris, quia operationes medicinarum in corporibus humanis,non sunt nisi per viam comparationis & assimilationis, & non sunt nisi ex parte ipsius medicinæ, quia nos videm' multas medicinas, quæ sunt paucæ caliditatis, & comparatæ hũanis corporib' inueniunt' calidiores illis,quæ vñr esse calidiores illis 5. colli.ca.57.in fine.
Congregatio est gñatio, & segregatio est corruptio 3.cœli comm.74. Vide in concordantijs.
Cõgregatio & segregatio faciunt vt res sint tardioris,aut velocioris corruptionis 1.de Gñat.com.10.

Con-

Consequētia sunt illa in qbus sunt prius & posterius, aut in situ, aut ī specie. 5. Phy. tex com. 25.
Consequens est posterius respectu prioris. & non ecōtra. quia nullus dicit ꝙ vnum sequitur duo. 5.
Consecutio pōt ēt esse in tb' carētibus situ, vt in numeris & vnitatibus: sed tactus nequaquā. 4. Phy. 29. Vide Themistium ibidem.
Consequentia non solum sunt quę sunt eiusdem speciei, sed etiā quæ differunt specie, vt certamē est cōsequens pompę. Themi. 5. Ph. 27.
Consequens est prius naturaliter q̄ sit tangens. 5. Phy. tex. cō. 27.
Cōsequēter, ens cōtangēs, cōtinuū, adunatū. quatuor hæc se hūt fm ordinē naturaliter. 5. Phy. te c. 27.
Consideratio asserentium oīa fieri a casu, non est naturalis. 2. Physi. commen. 46. & 48.
Cōsideratio scię naturalis diuidit ī duas ptes, prima est de cōib' oīb' rebus naturalib'. scda ē de ꝓprijs. & Commen. reddit cām ibi iuxta illud, productio scię sequitur rerū diuisionem. patet in prologo Phy.
Considerare de primo pricipio formali pertinet ad primum Philosophū. 1. Ph. t. c. vltimi. Consile. 12. Meta. com. 6. & 5. & 2. Ph. t. c 26.
Cōsideratio de formis est duarum sciarū, nā consideratio de formis materialibus est sciæ naturalis, cōsideratio aūt de formis abstractis a materia est primæ Philosophiæ 1. Phy. cō. vlti. Vide in concordan.
Consideratio de substātia nō est ꝓpriū scię naturalis. qđ intellige inquātū substātia est. 2. Ph. cō. 4. 1. Met. c. 15. & 18. 7. Met. 5. & 9. 12 Meta. 1. 5. & 6. 4. Meta. c. 1. 8. Meta. com. 4. & 2. Phy. com. 21.
Consideratio de magnitudinibus quā hēt naturalis & geometer nō ducit ad idē ī oī loco, immo inducit ad dispōnes diuersas. 2. Ph. cō. 18. vide pro hoc in. 1. Cœ. c. 32. & 4. Ph. 72. & 3. Ph. 60. & 1. Cœ. c. 1. & 3. Cœ. commen. 5.
Consideratio perspectiui nō est naturalis, sed est ꝓpinquior naturali considerationi q̄ sit consideratio geometrica. 2. Phy. cō. 20. Cōtra tenentes sciētias medias absolute magis esse nāles q̄ mathematicas.
Consideratio quiditatiua de primo motore nō est naturalis. 2. Ph. t. c. 73. Et nota ꝙ ibi redditur cā quia nō habet ī se principiū motus. vnde patet ꝙ natura est rō formalis subiecti ī scīa naturali, vt alias declaraui. idem. 8. Ph. c. 3. & 1. Phy. com. vlti. 1. de Generat. cō. 14. & 12. Meta. com. 5. & 2. Meta. cō. 4.
Consideratio de substantia sensibili & accidētibus eius est prima in cognitiōe, & scda in esse, cōsideratio aūt in substātia abstracta ē prima in esse & postrema in cognitione. Et iō scīa cōsiderans de illa dr̄ Metaphy. 4. Meta. c. 4. Consile habetur. 7. Metaphy. com. 39.
Consideratio de rebus naturalibus cōib' est de Physico auditu. 4. cœ. c. 2. idē in ꝓlogo. 1. Ph. & ibid. c. 4
Cōsideratio de formis habita in naturali Philosophia & in scīa diuina, sunt diuersæ. 7. Metaph. com. 9. & 5. & alibi multotiens.
Consimiles seu omiomeræ partes sunt quæ hūt eandē diffinitionem totius. 5. Metaphy. comm. 4. Vide 1. Cœli tex. com. 19. Vbi Arist. de talibus lquit. ꝙ est eadē rō totius & partis. Vbi Com. notabiliter scribit reddens cām de hoc, dicēs, natura

tura partis corporũ consimiliũ ea dẽ est cũ natura totius diffinitiõe, & cũ sit eadẽ diffinitione eadẽ est forma, & cũ eadẽ est forma est eadẽ actiõe proueniente ab ipsa forma. Et ideo dr̃ ꝙ vbi fertur totum ibi & ps, & ecõtra in grauib' & leuib', puta tota terra, & p̃tis bolus.

Consistere & sisti differunt, q̃a consistere est a motu cessare, sisti vero est ad cessationẽ tendere. Colligitur ex 6. Physi. tex. com. 67. Et ibi vide Themistium aperte.

Consolidatio & tactus differunt, q̃a contangẽtia nõ congtegant̃ p aliquod commune per qd̃ fiant vnũ, consolidata vero fiunt vnum per aliqd̃ cõe cõsolidans 5. Met t.c. 5.

Consolidata fiunt vnum ƒm aliqd̃ cõe per qd̃ fiunt vnum ƒm quantitatẽ, & nõ ƒm qualitatẽ, & ecõtra rio miscibilibus quæ reuertuntur in vnum ƒm qualitatem & continuationem 5. Meta. commẽ. 5.

Constituta per eadẽ drĩam omnia sunt eiusdem speciei 7. Metaphy. com. 18.

Cõsuetudo est altera natura 1. Ph. cõ. 71. & 2. Meta. t.c. 14. idẽ in ꝓlogo tertij Ph. & hr̃ in li. de memoria & reminiscentia. Vbi aduerte ꝙ ista fuit Heracliti antiqua sñia, vt scribit Alex. in li. de fato, qui d. ἦθος γάρ ἀνῶν δαίμον, τμοτερ τιν φύσις. Cõsuetudo est hominum dæmon, idest natura.

Consuetudo est maxima cã impediens a pluribus rebus manifestis per se. Com. in prologo tertij Phy. idem 2. Meta. tex. com. 14. & 12. Meta. te. com. 50. & 1. Phy. cõ. 71.

Cõsuetudinẽ loquendi cõem ꝓbare oportet, cui pro rõne vsus est. Them. 2. de Anima tex. 18.

Consuetudo in sciã naturali est vt ꝓcedamus p̃io a posteriorib' ad priora, & dare ex prioribus causas posteriorum 8. Phy. 53. idem cõ. 50. Vnde ex hoc patet error illorũ qui asserunt sciam naturalẽ eẽ imperfectam, quia vtplurimum procedit a posterioribus ad priora, ac si esset vetitum postmodum regredi a prioribus ad posteriora.

Cõsuetũ notius est, et vt ꝯsueuim' ita dignamur dici 2. Meta. t.c. 14.

Consuetudo quãtã vim habeat leges ondũt, in quibus fabularia & puerilia magis quidẽ valẽt cognitione de eis pp cõsuetudinẽ, s. vide Auerr. in prologo 3. Physi.

Consuetudo est fortissimũ impedimentum ad percipiendam veritatem 2. Metaphy. commen. 14.

Cõsuetudo mala ẽ paulatĩ dimittẽda ne subito facta mutatiõe nã deterreat̃. Ex 6. coll. c. 14. & 7, col. c. 2.

Consuetudine dictũ est a quibusdã aliquos paulatim atq; gradatĩ sũpto veneno, qd̃ cõuersum fuit ĩ eis in cibũ, & in habitu sine nocumẽto. Et q̃uis ita dicãt, ego dictũ eoꝝ nõ cõcedo, ĩmo argumẽto demr̃atiuo, & in epistola tyriacę & veneni quã ad Glauionem trãsmisi. 7. Coll. ca. 2. Vide ĩ cõcor. nup editis.

Consumatio, medium, & principiũ numerũ h̃ñt eum qui omnis, hic aũt eũ qui trinitatis 1. Cœ. t. cõ. 2.

Cõtactus est rõne alterius, & finitas rõne suijpsius 3. Phy. tex. com. 74.

Contactus mathematicus est per lineam, superficiem, & corpus: sed contactus naturalis est per corpus tantum 5. Physi. commen. 30.

Continentia, dr̃ de tribus, de fine cõtingente: & de fine nõ contingẽte, & de forma 4. Physic. commẽ. 34.

Continere

Continere est formę,& cõtineri est materię 4.cœ.tex.com.35.

Cõtinens & contentũ differũt a materia & forma, quia cõtinẽs & contentũ vtraq; sunt in actu,sed materia & forma nõ sunt ĩ actu vtraque per se.cõmẽta.4. Phy.cõ.49.

Continens est nobilius contẽto, & alterum est quasi priuatio,& alterum quasi forma 4.Phy.com.49.

Continens honorabilius est & finis cõtento & finito 2 cœ.te.com.74.

Continens est simile formę,& contentum est simile materiæ 4.cœli com.23. & habetur in te. idem 2. cœ.74. & scdo de Generat.50. idẽ 4.cœ. tex.com.35.37 & 39.

Contentum non semper mouetur ad cõtinens, sed ad cõtinens illud in quo fuerit ĩ loco naturali 4. cœli te.com.22. & cõ.23.in calce cõ.

Contentum se habet ad continens sicut materia ad formam: & quẽadmodum materia perficitur per formam,ita contentum perficitur per continens 4.Physi.com.49. & 4. cœli tex.commen.35.

Contiguatio mathematica dr̃ a cõtiguatione naturali 5.Phy.cõ.22.

Cõtinuitas essentialiter impossis est in omni motore primo, quia non est corpus 8.Physi.com.44.

Cõtinuatio in naturalibus fit qñ vltima sunt vnum, absq; hoc ꝙ vltimũ cõe corrũpat:& hoc põt eẽ vel ſm imaginationem vel ſm esse,5. Ph. cõ.39 Sed de hoc vide ĩ cõcor.

Continuatio primo nõ inuenit̃ nisi in magnitudine 2. de Genera.t. cõ.62.idem 6.Phy.tex.com.4.

Continuatio in motu primo est ex moto,non ex forma,aut termino, supra. Vide in concordantijs.

Continuatio cœli cum principio separato est semper, sed cõtinuatio cũ principio, qd est ĩ nobis nõ est semper. Illud.n.qd cõtinuatur de cœlo est ęternum,sed.qd continuatur de nobis est generabile & corruptibile 12. Meta.com.38.

Continuatio, in magnitudine prĩo reperitur, & pp magnitudinẽ inuenitur in motu,& pp motũ reperit̃ in tpe 6.Phy.cõ 72.ibid. tex.5.& 39.

Continuatio in motu locali est manifesta p se,quia impossẽ est imaginari aliquã partẽ eius fieri subito, sed in cęteris motibus est quæstio non parua commenta.6.Phy cõ. 74. vide 8.Phy tex.commen.23.

Cõtinuationis cã in indiuiduis est forma, & ideo forma dicit̃ magis vnum q̃ continuatio, quia forma est cã cõtinuationis 10.Meta.c.1.

Continuum est diuisibile in infinitum 3.Physi.tex.cõ.primi & 31.& 69.idem 1.cœli.tex.com.2.

Continuum est in cuius medio est aliqs termin⁹ cõis duab⁹ pti.3.Ph. c.1.& ĩ ꝑdicamẽtis ĩ ca. de q̃titate.

Continuum habet aliqua accidentia propria continuo, & habet aliqua propria numero 4.Phy. 108.

Cõtinue mouetur qd nihil aut paucissimum deficit rei, sed non tempori 5.Physi.tex.com.23.

Continua sunt, quorũ vltima sunt vnum 5.Physi.tex.comm.26.& 6. Physic. in principio.

Continua in naturalibus sunt quorũ vltima sunt vnum naturaſr.s̃.

Cõtinua in mathematicis quorũ vltima sũt vnũ ſm imaginationẽ.s̃.

Cõtinua in artificialibus sunt,quorum vltima sunt vnum ſm artificium. Auerr.s̃.com.26.

Cõtinuum est posterius natura tangente.s̃. tex.com.27.

eodē genere. Ex Paraphrasi Met. tractatu 1.cap.de oppositis.

Contrarium non recipit suū cōtrariū 1.Phy.tex.c.51.& 54.57.& 8. Phy.com.4.& 12. Meta.com. 53. & 5.Phy.14.& 1.Cœ.106.

Contrarium non mutatur in suum contrarium. 1.Phy.c 42 & 51.

Cōtraria sunt adinuicem corruptiua 1.Phy.tex.com.81.

Contrariorū semper vnū est priuatio alterius 2.Ph.c.15.idē 10 Met. te.c.15. & 16.& 7 4. Met 27 1.de Generat.18 2.cœ.18.2. de Gener. 32.5.Metaph c.17.12.Meta.c.22 3.de Ani.25.4. Phy 49.& 118.

Contraria debent esse equipotentia 3.Physi.tex.com.42.

Contraria esse in eodem genere est propositio famosa, & verificatur ī prima Philosophia 5.Phy com.8.

Contraria & media in tribus prędicamentis sunt, in quibus est vere motus 5. Phy.com.9.& te.cō.10.

Contrarium ſm locū est quod ſm rectitudinem distat plurimum 5. Physi.tex.commen.24.

Cōtrariorū diffinitio principaliter dr̄ de his quę sunt in loco: deinde ſm similitudinē dr̄ de his q̄ sunt ī q̄litate 5.Ph.c.59.idē.x.Me.t.c.13

Cōtraria impoſſe est simul esse ſm totum, sed ſm partes non inconuenit 6.Phy.tex.com.83.

Contraria q̄ inueniunť in alteratione sunt proprie & principaliter 6. Phy.com.91.vide 4 Cœ.com.38.

Cōtrariū generari ex cōtrario intelligitur dupľr, vel ex subiecto, vľ ex termino. Colligiť ex 8 Phy cō.4.

Contrarium fieri ex contrario est per accidens.ī.8 Physi 4.

Cōtrarijs oībus est hoc cōmune ꝙ q̄dā sunt determinantia,& quędā determinata 1.Phy.te c.49. Arist. enim assignat ibi quō antiqui ponentes principia rerū naturalium esse cōtraria, conueniebant ſm ꝙ eadem dicebant esse principia ſm analogiā. nā quilibet in positione propria posuit principia determinantia & cōtinētia alia. & vt Alex. ibi exponit, principia determinantia & cōtinētia sunt q̄ sunt formaliora, q̄ autem sunt materialiora sunt cōtenta & determinata. sicut impar, amicitia, rarū, magnū, calidum, sunt determinantia: opposita aūt ijs sunt determinata. nam formæ est cōtinere, vt patet 4.Ph. te.c 49 & materię contineri,& determinatio est a forma 1.cap. de subst.orb & 1.Cœ.c.72. vnde ista propō habeť in textu, ꝙ cōtrariorū alia continent, alia continenť. Verū melius est dicere vt Simpl.& Auer.in cō 49. ꝙ hoc refertur ad diuersas contrariorū oppositiōes. nam cōtrariorū quędā sunt priora, q̄dam sunt posteriora: sicut qui posuerūt par & impar esse prima contraria oēs alias cōtrariorū oppositiones reducebāt ad istam. & similiter qui posuerunt magnum & paruū. Vnde hoc nō debet referri ad alterū membrū alterius contrarietatis, quia nō esset ad propositū Philosophi ibi, cum iam dixerit principia nō esse ex alterutris, neq; cōtraria prima, sed hoc refertur ad posteriora Vnde ista determinatio est respectu aliorū, & nō respectu suimet, cum nullā adinuicem videātur habere cālitatē ex pte qua sunt cōtraria, vt dr̄ in tex.

Cōtrariari pn̄t plura vni, aut qn̄ cōtrarietas īter ea nō est maxima: sicut sunt media cum extremis: aut qn̄

qn̄ idem habet plura contraria diuersis modis. Auer. est limitatio in 8. Physi. super tex. commen. 62.
Contrariorū si alterū determinatū est, & alterum determinatū erit. 1. Cœ te.cō.44. Vbi animaduerte ꝙ cōmētator declarat hoc duplici ratiōe. prima est ex descriptione cōtrariorū. & secūda est ducēs ad incōueniēs, quia tūc proportio vni⁹ ad reliquum nō esset sicut reliqui ad primum, quod est impossibile: quia notū est per se ꝙ qualis ē proportio ignis ad aquā ī ꝯtrarietate, talis est aq̄ ad ignē. Vid in cōcord.
Contrariū, cum adiunctū fuerit alteri contrario, manifestius reddit: & præcipue cū fuerit auditum visius contrarium 1. Cœli tex. com. 101. & 2. Cœ tex. com. 29. & 40.
Cōtrariorū, si vnum fuerit in natura, & reliquum 2. Cœ. tex. comm. 18. Vide in concordantijs.
Contrariorum, illo existente qđ est sicut priuatio, dignius ē vt sit illud qđ ē sicut forma: sicut si graue est, dignius ē vt sit leue, & si quies est, digni⁹ est vt sit mot⁹ 2. Cœ. t. c. 18
Contrariorū aliud est vt habitus & forma, alid vero sicut priuatio 2. cœ. 18. 1. đ Gene. 18. 2. Ph. 15. 10 Meta. 7. & 15. 4. Met. 27. & 12. Me. 22
Contraria nō possunt attribui eidē agenti eodē mō 2. Cœli cō. 92. idē 2 Phy. te com. 30. & 5 Meta. 2.
Contrario vno existente in aliquo genere, necesse est inueniri & reliquū. 1. đ Gen. t. c. 65. idē 2. cę. t. c. 18
Cōtraria sunt naturę diuersę, & cā huius est, quia subiectum eorū est duo in potentia 1. de Generat. cō. 74. & elicitur ex textu.
Contraria q̄ cōtrariantur alicui eadem contrarietate, sunt eiusdē speciei 2. de Generat. com. 56.
Contrarie qualitates prīę sunt quatuor, & ad illas oēs alię reducūtur ex 2. de Generat. tex. com. 15.
Contraria nō innata sunt coniungi 2. de Gen. t. c. 16. Facit ꝓ opīone tenētiū ꝙ fm nullū gradū ꝯiūgi pn̄t. alioquin ex cōbinationib⁹ quatuor qualitatū primarum nō sufficienter Arist. venatus eēt numerū quatuor elemētoꝝ, cuius tn̄ oppositū tenet Auer. & antiqui Peripatetici. nisi eēt ꝙ cōtraria refracta ad mediū non sunt dispō simplicis sed mixti potius, vt elicit̄ ex fine 1. de Gener. & ex 2. de Gener. t. cō. 48. & 3. Cœ. cō. 67. vide ibid.
Contraria tactus non vident̄ habere genus qđ dicat̄ de eis nisi equiuoce 2. de Anima com. 108.
Contraria sunt alia in specie a medijs 3. de Ani. c. 4. Vbi, dicit ꝙ pallidū nō differt ab albo fm magis & minus, sed fm formā & qualitatē. Sed 10. Meta. c. 23. vr̄ dicere oppositum. Vide in concordantijs.
Contraria quodammō similia sunt adinuicem passiua 1. ca. de subst. orb. idem 1. de Gener. te. cō. 50.
Cōtrarij nā & cōsuetudo ē fortificari p suum cōtrariū. 1. Methe. ca. 4
Cōtrariorum si vnum reperitur in rerum natura in fine, oportet ꝙ reperiatur & aliud ēt in fine. Cōmē. 2. Metheo. cap. 2. Consimile habetur 3. Cœ. tex. commen. 18.
Contrariorū contrarię sunt causæ. 4. Metheo. tex. com. 40. & 41. & 2. de Generatione. tex. commen. 56.
Cōtraria prima ad quæ omnia alia reducuntur, a prima Philosophia sunt scienda 4. Met. te. comm. 6. Vbi animaduerte ex mente Philosophi ibidē ꝙ prima cōtraria ad q̄ omnia

omnia alia reducunt̃ sunt vnũ & multa. Et hoc credo fuisse in cã ꝙ Arist. in 1. Phy. inuestigaturus numerũ principiorũ naturaliũ, prĩo posuit diuisionẽ principij p vnum & multa, vt patet in te.c.6. vñ Aristo. oẽm cõtrarietatẽ positã ab antiquis in principijs, vr̃ reducere ad istã: vt patet 4. Met. te.c.6. vbi Cõmen. d. ꝙ entia aut cõtraria sunt, aut cõposita ex cõtrarijs, & caput huius contrarietatis est vnum & multa, licet illa diuisio, vt scribit Cõmen. sit fm probabilitatem & non fm necessitatem, quia corpus quintum nec est contrarium, neque compositum ex contrarijs.

Contraria possunt esse simul potestate, actu vero non 4. Meta. te. cõ. 20. vide 5. Phy. com. 6. & 52.

Contraria simul esse, aut esse eadẽ nullus intellectus, hoc intelligere põt 4. Meta. cõ. 21. idem ibid. tex. cõ. 9. & 7. Meta. te. cõ. 27.

Contraria sunt quęcũq, eidẽ simul inesse non possunt, & sub eodẽ genere maxime distant 5. Metaph. ĩ cap. de eodem & diuerso, & in 10. Metaph. te. cõ. 13. & in postprædicamentis cap. de oppositis.

Contraria plura vni esse non contingit 10. Meta. tex. com. 14.

Contrariorum mã eadem est. s̃.

Contrariũ, vnũ habet contrarium, & hoc vtit̃ tanq̃ sumpto in 1. cœli te. cõ. 10. Auer. 10. Meta. com. 14.

Contrarium nõ est mediũ ĩter duo contraria, sed cõtraria sunt illa inter q̃ est medium 10. Meta. cõ. 19.

Contraria possunt esse mediata 10. Metaphysi. tex. com. 22.

Contraria nõ prima & media sunt ex primis cõtrarijs 10. Met. t. c. 23.

Contraria differunt specie, supra tex. commen. 26.

Contraria oportet equari, & nõ esse vnũ eorũ infinitũ 11. Met. ca. 9.

Contraria adinuicem impassibilia sunt 12. Meta. tex. com. 53.

Cõtraria sunt tribus modis 10. Metaphy. commen. 26.

Contraria vnius scientiæ est speculari 11. Metaphy. com. 3.

Contrarium primo, nihil 12. Meta phy. tex. commen. vltimi.

Contraria omnia mãm habent. s̃.

Contraria, aliter distare dicunt̃ adinuicẽ, & aliter decẽ prædicamenta. Vide modum in Paraph. Meta. tract. 3. Vbi dicitur ꝙ distantia cõtrariorum prouenit a forma, quia vnũ est corruptiuũ alterius, & iõ non pñt esse in eodẽ subiecto & talis distantia est in eodem genere. Sed distantia decẽ prędicamentorũ est ex eo, ꝙ ex seinuicem generari mutuo non possunt, neq; aggregant̃ in vno & eodẽ genere, & ideo pñt esse in eodẽ subiecto, qa distãtia eorũ nõ ẽ ex cõtrarietate.

Cõtrariorũ qđcũq; sequitur formã rei est de necessitate diuersum forma. i. specie, nã impoſ'e est inuenire generabile, corruptibile & perpetuũ in eadẽ specie. aliter. n. esset possibile ĩuenire hoĩes perpetuos. Sed illa contraria q̃ sunt alicui rei pp materiã, pñt esse eiusdẽ speciei, vt mas & fœmina, & albedo & nigredo q̃ sunt in eadẽ specie. ibidẽ. Et dicamus ꝙ contrariorum &c.

Cõtraria eidẽ simul inesse nequeũt Ari. sñia ĩ prędicamẽtis. & 10. Meta. ex diffinitione contrariorũ te. cõ. 13. & 4. Meta. te. cõ. 9. & 27. vbi ait, ꝙ si contraria ponant̃ in eodẽ, sequitur cõtradictoria verificari. Aduersatur tñ experimentũ huic propõni. Digressio quõ intelligit cõtraria ñ posse sĩ' eidẽ inesse.

proponi. nā Philosophi & medici, insuper & nostri Theol. instāt. Philosophi quidē, nā experimento inueniūt esurientes dū comedūt sil' & semel tristitiā pati & lętitiā. esuries. n. tristitiā habet annexā, comestio vero lętitiam Insup scabie seu pruritu laborātes, dū scalpūt, simul tristant' & gaudēt. Medici etiā asserūt in febre emphiala & lipari ca sil' p vniuersum corpus pcipi frigus & calorē. Nostri et diuini asserūt aperte in aīa Chri in pte supiori tpe passionis fuisse gaudiū & tristitiā simul: vt disputāt late ī 3. sententiarū, distin. 15. q. 1. Soluit aūt, p Philosophis Alex. in 1. li. naturaliū qōnū. q. 12. ꝙ delectatio & tristitia sunt cōtraria ad idē cōparata: sʒ ñ ad diuersa. nō. n. cuilibet delectationi opponit' qlibet tristitia, sed determinata. In esuriēte ē tristitia respectu indigētię nutrimēti, sed lętitia ē ex assumptione cibi remouētis illā indigētiā. Nō sunt igit' cōtraria, quia sunt respectu diuersorū. Sil'r in pruritu nō ē ex ipso scalpere tristitia, sed ꝗa ī digeat eo. nā scalpendo euaporat humor ille īter duas cutes ī clusus. Ad aliud aūt pro medicis soluit Gal. in lib. de malitia cōplexiōis, & 3. de simplici medicina ca. 3. ī dist 2. & Auicē. in 4. canone, in ca. proprio de febre emphiala. Dicūt. n. ꝙ cā eius ē iuxta positio humoris actual'r calidi & frigidi fm minimas ptes, vt non sit pars aliqua parua corporis cui aduenit frig⁹, cui ad lat⁹ nō sit ps aliqua parua cui aduenit calor, ita ꝙ iuxta minimas ptes membri sensibilis ē res infrigidās & calefaciēs. Vñ ppea accidit vt sensus cuiuslibet mēbri existimet se sentire vtrūq; in eadē pte. Et dat exēplum Gal. in 3. de simp. medicina, de gustu, in quo asserit simile ꝗd accidere. nā si quis accipiat absinthiū & mel, in æquali portiōe, pmiscēs in lingua, sil' inueniet saporē amarū & dulcē, ꝗa confunditur sensus pp magnā illarū partiū permixtionē ī partib⁹ minimis, & accidit vt nō possit distinguere ꝗ pars ē sentiēs dulcedinē, & ꝗ amaritudinem. Et ita calor & frigus nō sunt pcise in eadē parte, sed sunt in paruissimis partibus inuicē iuxta positis, vnde accidit pdictū accidens. ita asserit ēt cōciliator ī dr̄ia speciali de hoc. & oēs moderni sequunt' istā viā. Nobis aūt vr̄ ꝙ ista nō soluūt qōnē, si verū est Aristo. dictū in 2. de Ani. te. cō. 146. ꝙ vltimū sensoriū nō est caro: sicq;, cōtigit, vt demōstrat' ibidē, vnū esse primū sensitiuū ī quo terminent' oēs spēs & sensatiōes sensuū exteriorū, & est vna & eadē virtus, ꝗ sensus cōis dr̄, qnę in eodē nūc habet de cōtrarijs iudicare. Et tūc reddit' argum. ētū difficilius & stat ī suo vigore & robore, & solutio illa data a viris illustrib⁹ nō satisfacit in hoc, sicut vides. Themist autē in 2. de Aīa. videns Arist. hāc difficultatē examinantē īduxisse solutionē quandā, ꝙ sensus cōis est diuisibilis fm eē, loco aūt & subiecto est indiuisibilis, p intētiones n. quas recipit ē diuisibilis, sed fm subiectū & materiā est īdiuisibilis. sed hāc solutionē īfringebat Arist. quia cōtraria vt d. in tex. cō. 148. licet potentia possint esse sil' in eodē, in actu tamē impoſſe est. Et transiuit postea Arist. ad aliā solutionē, per viā exempli dissoluens qōnē de puncto

in circulo, qui quodámodo est diuisibilis, & quodámõ non, sic sensus, vt est iudex, est vnus ſm formã: vt vero copulatur instrumentis sensuum quib' vtitur sicut extremis de lineis terminatis p punctũ q est centrũ in circulo. Ex hac aũt solutione non apparet solutio formaliter ad argumentũ de contrarijs, sed in virtute tm̃, quod declarans Them. inquit. In eodẽ loco dicit ꝙ quinq; sensus extrinseci sunt apparitores, & mutui, & exploratores, & ministri: & sẽsus cõmunis est tanq̃ arbiter & iudex, q eo suggestu positus, non patitur ipsas contrarias qualitates, sed ante se positas, sed ad pedes genuaque aduolutas iacentesq; contẽplatur: ita demũ iudiciũ suum promit, & dulce ab amaro discernit, & albũ a dulci discriminat. Et quẽadmodum vnus pluribus vellitantibus litigantibusq; põt simul ius dicere, ita nõ sit ab vlla rõne remotũ, esse aliquem sensum in nobis promiscuum, qui contrarijs sensibus simul operam det. Illud eẽt absurdũ putare, sensum eũdẽ siẽ cõtraria pati. Sed in hac solõne Them. latitat ambiguitas magna, tũ qa vr̃ dicere sensum cõem nõ recipere species ꝯtrariorũ, sed solũ de cõtrarijs iudicare: hoc ãt vr̃ repugnare cõi snĩę Peripate. asserentiũ oẽs spẽs ĩ sensorijs exteriorũ sensuum deferri ad sensum cõem. Amplius nõ euadit difficultatẽ, quin cõtrariorũ species simul sint ĩ eodẽ subiecto in actu: quia si euitet spẽs albi & nigri nõ eẽ in sensu cõi tãq̃ ĩ subiecto, sed tãq̃ in iudicãte, saltẽ erũt ĩ oculo, & sic species dulcis & amari ĩ lingua, & ita adhuc remanet difficultas. Experimur. n. dũ legimus literas, in eodẽ instãti cernere albũ & nigrũ: nec dici pt ꝙ spẽs albedinis sit in alia pte oculi, & in alia spẽs nigredinis, nullus. n. sapiẽ tũ. d. hactenus hoc. Et ita remanet difficultas sicut vides. Vnde vr̃ nobis Arist. in ĩfringẽdo ptimã solõnẽ, nõ efficaciter eã ĩpugnare. Inqt. n. aut ñ pose, potẽtia qdẽ. n. idẽ & indiuisibile & cõtraria, ſm eẽ ãt nõ: sed ĩ opari diuisibile, & ĩpose est albũ & nigrũ eẽ simul, qa neq; spẽs pati ipsorũ si hmõi est sensus & ĩtelligẽtia. Sed dicã sibi ꝙ nõ sequit, si albũ & nigrũ ñ pñt eẽ sil ĩ eodẽ subiecto, ꝙ spẽs albi & nigri nõ pñt eẽ sil, qa spẽs cõtrariorũ ñ sunt cõtrarię, qa sunt abstractæ a mã. propriũ. n. vniuscuiusq; sensuũ est eẽ susceptiuũ specierũ sensibiliũ sine mã: & iõ licet albedo & nigredo ĩ eẽ materiali cõtrariẽtur, in eẽ tñ spirituali nõ cõtrariãtur. vñ Cõmẽ. in 6. Meta. cõ. 8. expresse d. qd est ĩ aĩa cõtingit vt recipiat duo opposita sil: sed qd est extra aĩam nõ pt ea sil recipe. Sed rõ Arist. si quis bñ perpẽdat, aliter ibi ꝓcedit: nã pria solutio innuebat ꝙ sensus vt ẽ vn' ſm subiectũ, ſm ꝙ ẽ recipiẽs, est ĩdiuisibilis, sed ſm esse & rõnẽ est diuisibilis, rõne pluriũ formarũ q̃ recipiunt in eo. innuit ergo solõ, sensus vnitatẽ & indiuisionẽ, esse ex parte qua recipit, & multitudinẽ & diuisionẽ esse ex parte formarũ quę recipiuntur. Sed si ita esset, sensus haberet vnitatẽ materię, q̃ actuat per formam: & ita receptio sensus eẽt sicut receptio materię. Et ex datis sequitur vt sicut albũ & nigrũ sunt contraria, & nõ pñt esse simul, sic

&

& species albi, & species nigri. Nõ fuit igitur opinio Arist. vt species contrariorũ sint contrarię: sed sermo eius est conditionalis. Et iõ bene intulit iuxta illam solutionem. Et impoſſe est albũ & nigrũ simul esse, quia neq; species pati ipsorũ, si hmõi est sensus & intelligentia. Ecce q sub cõditione conclusit. q. d. si sensus & Itellectus sint hmõi qui habeãt vnitatẽ & indiuisionẽ, ex pte qua sunt subiectũ recipiens, & habent diuisionem ex parte formarum receptarũ, in hoc, idẽ erit de receptione materiæ, & de receptione ipsorũ. materia. n. vt d. Cõmen. 12. Meta. cõ. 14. est vna numero priuatiue: & non fit plures numero nisi per multitudinẽ formarum quas recipit. materię. n. diuersãtur pp diuersitatẽ formarũ & nõ econtra 2. Physi. com. 87. & 1. de Ani. com. 52. & 2. de Ani. cõ. 60. Et propterea dicit Commẽta. animaduertens ad id qd mõ dixi, q Aristo. opinatur q virtus primi sentientis melius est vt dicat᷑ vna forma, & multa instrumentis copulatis cum ea: per quę transeant motus sensibilium quousq; copulentur cum ea: q̃ dicere ipsam esse vnã subiecto, & multa fm formas quę describuntur in ea. Illud. n. est dignius ei fm q d est iudicãs, istud aũt fm qd est recipiens. Sed tñ cũ nõ ponimus illic eandem intẽtionem pp formam, nõ possemus inuenire aliquid per quod iudicet diuersa esse diuersa. Iudicium enim dignius est attribui huic potentiæ fm q est actus, q̃ secundum q est potentia. quemadmodum motio eius passiua a sensibus dignior est ei attribui secũdũ q ẽ subiectum recipiens, est. n. vt videtur, recipiẽs fm sensus, & agens fm iudicium, recipere. n. aliquid est aliud a iudicare illud. Et hęc duo debent inueniri in aliquo duobus modis diuersis. Et ad hoc tẽdũt verba Themistij asserentis sensum cõmunẽ non recipere contraria, sed iudiciũ de contrarijs afferre. quia obiecta contraria relucentia in speciebus offeruntur illi tanq̃ iudici, & sunt comparata ad ipsum, nõ tanq̃ ad materiã, sed tanq̃ ad formam & iudicem: quia sunt sicut cognitum in cognoscente, & non sunt in esse materiali cum contrarietate, sicut afficiunt materiã extra animam. Et isto pacto soluitur qõ completa introducta per medicos. Ad illud qd adducunt diuini, Subtilis Doctor post longã perscrutationẽ hoc argumentũ dimisit insolutũ, videns rei difficultatẽ. Alij vero dixerũt in anima Christi fm diuersas portiones habuisse cõtraria simul: quia tristitia erat fm portionem inferiorem sensuum, & delectatio erat in portiõe superiori intellectiua. Sed dato qd in eadẽ portione fuissent, adhuc non procedit argumentum: vt mihi datur cernere, quia tristitia non erat contraria delectationi, quia sicut dixit bene Alexan. non quælibet tristitia cuilibet letitiæ & delectationi est contraria, sed quando sunt circa idem obiectum. Patet autem q obiectum contristans voluntatem Christi tunc, non erat illud quo fruebatur illa voluntas. Et sic optimæ veritas Philosophiæ non contradicit fidei nostræ. Sed hæc altioribus relinquantur, quia sermones fiunt fm materiã subiectã.

Conueniens dicere a cõuenienti fieri, nõ est ꝙ cõueniens agat p se & p suã formã sibi cõuenientis: sed est dicere ꝙ extrahit formam sibi cõueniẽtis de potẽtia ad actum, & nõ est agens, quia addit in illã materiã aliquid extrinsecũ, & sic est ĩ hoc de substãtia sicut de alijs accidẽtibus. Calidum.n.nõ inducit in corpus calidũ calorẽ extrinsecũ: sed facit calidũ in potentia esse calidũ in actu. Et sic est de magnitudine cõsequente generationẽ, & similiter est de motu locali. motus .n.localis nõ prouenit ab extrinseco motore 12.Met.cõ.18. parum post mediũ. & est sñia sumpta ab Arist formaliter in 4. Ph.te.c.84.

Conueniens fit a conueniẽti. Propõ ista verificatur tribus condõnib⁹. v3. vt sit in agente & nõ instrumẽto: vt sit in propinquo, & nõ remoto & vt sit essentialiter & nõ accidẽtaliter 12. Meta.c.42.auct.Alc.

Cor est primũ per se motũ in aĩali, quia nõ mouet se, quia pars mouet se & mouet totũ 7.Ph.c.1.& 4

Cor, venarum est principium 3.de partibus Animalium cap.4.

Cor animalium carentiũ pulmone nõ habet vẽtriculum dextrũ: & tñ in illis animalibus inuenit̃ illa vena ꝗ est inter epar & cor, & iõ Gale.d. istam nõ oriri ex dextro vẽtriculo cordis 3.de partib.ca. de corde. Vide ibi solutionẽ Auer. dicẽtis illam de necessitate oriri a cordis substantia inquantum cor, nõ inquantum dextrum aut sinistrũ.

Cordis temperãtia principaliter cognoscitur ex pulsu, & secundario ex anhelitu 4. Col i.cap.2. vbi vide etiam alia signa.

Cor fm Arist.est principiũ sanguinis, sed fm Gale cor nõ est principium nisi sanguinis arterialis, sed sanguinis venalis principiũ ẽ epar 3.de partib.Auer.in cap.de corde. Vbi videas tres rõnes Arist. ꝓ sua opinione. Vbi aduerte ꝙ, vt ibi dicit Auer. Arist.nõ opinatur cor eẽ prĩcipiũ specierum sanguinis, sed primi qui est verum nutrimẽtum & vltimum nutrimentum.

Cor animalium magnorum inuenitur habere os, & vide causam in 3. de partibus cap. de corde.

Cor magnorũ aĩaliũ fm Arist. inuenit̃ triplicẽ habere vẽtriculũ: paruorũ vero duplicẽ. ibid. vbi d.Gal. negasse aliqđ aĩal habere triplicẽ vẽtriculũ ĩ corde, ſ3 d.aĩalia hñria pulmonẽ habere duos vẽtriculos: carẽtia vero pulmone hr̃e vnũ tñ.

Cordi accidentia supueuientia sunt sinopis, cardiaca, & tremor 3. Colliget cap. 25.

Cordis ventriculus dexter calidior est sinistro fm Ari.:& iõ pars dextra calidior ẽ sinistra. Et iõ oẽ animal fm Arist. habet istã duplicem naturã dextri & sinistri vẽtriculi: quia ista est cã diuersitatis partis dextrę a sinistra: contra Gale.qui voluit animalia carentia pulmone non habere duplicem ventriculum, sed vnum tantum ibidem.

Cordis situs est in medio pectore in alijs animalibus: sed in homine vergit ad sinistrũ. & vide causam in 3.de partibus Animal cap.4.

Cordis propriũ est nõ tollerare apostema, & alias ægritudines, sicut alia membra ibidem. Vide tamẽ Auer.3.Collig.ca.25.vbi d.ꝙ medici dicunt ꝙ põt contingere apostema in panniculo cordis.

Cor est principiũ motus letitię, tristitiæ,

ditiæ, & oῗum sensuũ. ex 3. de ptibus ca. 4. idẽ in lib. de Sẽsu & sen.

Cor & iecur oῗbus animalibus necessaria sunt: alterum pp caloris originem, alterum pp concoquendum cibum, supra cap. 7.

Cor est primũ qd in formatiõe fœtus actu secernitur, qd nõ mõ sensu ita fieri cõstat, verũetiã ratione Arist. 2. de Gener. Animaliũ. ca. 4.

Cor est primum quod viuit, & vltimum quod moritur. s. cap. 4.

Corde carens nullum vnq̃ aı̃al ortum est. Arist. in 4. de Gener. Animalium cap. 4. Ex hoc poterit cordis principatus ostendi.

Cor triplicẽ habet sinum, dextrum maiorẽ, sinistrũ minorẽ, et mediũ magnitudine inter dextrũ & sinistrum 1. de natura Animaliũ ca. 17. Et 3. de natura cap. 3.

Cor solum sanguinem extra venas continet ibidem.

Cor in alijs animalibus est ĩ medio pectore, in quibus s. pectus inest, sed in hoĩe tñ ad partẽ potius sinistram vergit. ibid. & infra ca. 16.

Cor est in medio, quia hic est locus regis, ad hoc vt sit regimen huius proportionatũ omnib⁹ mẽbris & circunferentijs, & ẽt vt melius custodiarur 2. Coll. cap. 9. de iuuamẽto membrorum officialium.

Cor poſſe est vt sit bonæ cõplexiõis & bonę cõpositionis, & tñ cõpositio aliorũ membrorũ erit lęsa: sed hoc prouenit a materia. Et iõ tẽperãtia in cõpõne & cõplexione mẽbrorũ adiacẽtiũ cordi, vt pectoris, & aliorũ propinquorũ, est signum certũ tẽperamẽti cordis, quia virt⁹ informatiua nõ format alia membra nisi mediãte calore cordis, sed non conuertitur hæc significatio.

Auerr. 4. Collig. cap. 1.

Cor ẽ vltimũ mẽbrũ qd refrigerat̃ morte 2. Coll. ca. 1. & de sõno &c.

Cor est calidũ de necessitate pp spiritũ, & pp partem carnosam, & pp sanguinem. & est sicut clibanus. Auerr. 2. Collig. cap. de complexionibus membrorum officialium.

Cor vr̃ mihi q̃ sit declinans ad humiditatẽ propter spiritũ in eo existẽtem. s. in ca. proprio de corde.

Cor est mẽbrũ cuius cõplexio cõicat toti corpori, quia qñ cõplexio cordis e st tẽperata, mẽbra ꝑ maiori parte sunt temperata in caliditate, quia cor dat complexionem omnibus membris qua agunt & patiuntur 4 Colli cap. 1.

Cor in sinistro vẽtriculo per paruũ foramen cõtinuat̃ pulmoni, p maius vero oῗbus arterijs corporis, & istũ ventriculũ medici spiritualẽ appellãt Gal. 6. de vtilita. partu. ca. 7. Et iõ est magis prĩcipalis q̃ dexter vẽtricul⁹, quẽ sãguificũ vocãt. sed nota q̃ Arist. oppositum sentit.

Cor & iecur oı̃b⁹ aı̃alib⁹ necessaria sunt, alterũ pp caloris originẽ, locũ. n. adesse aliquẽ, quasi lares forũq; oportet: quo nãæ fomites & primordia ignis natiui cõtineantur & seruent̃. eũdẽq, tutũ eẽ, veluti arcã corporis totius necesse est. Alterũ iecur dico, cibi cõcoquẽdi grã adest. Et quidem nullũ sanguine præditũ ijs duobus carere pot. Arist. sñia in 3. de partib. Animal. cap. 7. Ex ista authoritate, aliqui summunt de mente Arist. sanguinem qui est verus humor & nutrimentũ verũ in habẽtibus sanguinem generari in epate. & q̃ ĩ corde non accipit nisi quandam subtiliationẽ & dispositionẽ accidentalem.

Digressio pulchra d̃ gñatione sanguinis apd̃ Arist. & Peripa.

talem. Et astruūt hoc authoritate Auer. in 2. Colli. in ca. de iuuamēto epatis, vbi d. q̄d epar est mutatiuum cibi ad cōuertēdū ipsum in sanguinē: & postea mittit ipsū ad oīa mēbra. Et parū infra ī eodē loco d. φ epar habet quinq; virtutes p̄dictas, hoc ē digestiuā q̄ facit sāguinē, retētiuā tpe digestiōis, attractiuā, qn̄ trahit chilū ex īteſtinis, discretiuā, qn̄ diuidit & discernit tres superfluitates, hoc est supfluitatē aquosam quā attrahunt renes, cholericā quā trahit bursa fellis, & melācholica, quā trahit splē. Vbi clare patet Auerr. dicere sanguinē generari in epate. Et cōfirmaẛ, qa ibi ē generatio veri sanguinis vbi generantur superfluitates & excrementa eius, qa a qualibet digestione resecaẛ aliqua superfluitas. Sed ſm Ari. & Auer. in habentibus sanguinē, sanguis ē vltimū nutrimentū, flegma āt & vtraq; cholera ſm Arist. sunt superfluitates, igiẛ si ſm sniām Auer. pręallegatā, epar per virtutē suā discretiuam discernit istas superfluitates & sanguine: sequiẛ φ epar est mēbrū sanguinis veri generatiuū. Et ita quidā indubitanter tenent tpe meo Paduę, dū in circulis disputarē. Sed ista opinio stare non pōt in via Peripateticorū, licet Gale. dicat illud. Nam Arist. expręsse in 3. de partib. Animal. cap. 4. & est in cap. de corde, determinat cor esse principiū omniū virtutū, quia vbi fieri pōt vnū multitudini est pręferendū. Istud est maximum fundamētū in via Aristo. quia natura & deus nihil frustra faciunt. 1. Cœ. te. cō. 32. vnde multæ positiōes Arist. sunt fundatæ super isto principio. vnde. 1. Phy. præposuit opinionē Empedoclis opinioni Anaxago. qui posuit principia finita, & in 12. Meta. cōclusit vnum esse principē vniuersi, quia multitudo prīcipatuū mala: vt testatur ēt doctus Home. Et ideo Arist. vim nutritiuam & sensitiuā in corde locauit. Et quia tenuit cor esse principiū virtutis talis, & ſm ipsum sanguis in habentibus sanguinē est vltimum nutrimentū: in non habētibus vero est aliquid proportiōale sanguini. posuit sanguinē qui est ver⁹ humor, & qui vere nutrit, generari in corde. argumēto φ in nulla parte corporis reperiẛ extra venā, nisi ī corde. Amplı⁹ lucidissimus Them. in com. super lib. de Som. & Vigi. ca. 13. inquit, deuoratus. n. & īgestus per os, cibus, indeq̄, in locos suos i. in intestina & vētriculū collatus, euaporaẛ & sursum spirat per venas, per quas deinde permanat ad iecur: in iecinore mutatur & natura sanguinis tingitur, a iecinore īfluit & subit ad cor, in corde vincitur & cōficiẛ plenissime: inibiq; in sanguinē pfecte ꝯuertiẛ. & idē subdit. Et venę quidē alię cor adeunt: alię a corde proueniūt. Venę quæ adeūt cor, tanq̄ ministrę & gerulę sunt: vt q̄ a iecinore ad cor īcoctū & imperfectum sanguinē conuehāt: quē cor susceptum sua vi meracum & absolutū sanguinē reddit. At venę q̄ a corde pertinēt, cōparatæ ad alium vsum sunt. v3. vt succus p eas cōcoct⁹, iā, pfectusq;, in totū corpus distribuaẛ atq; dedatur Idē d. Alexan. in Paraph. de Anima ca. vltimo. vbi agit de animæ principatu, in qua parte corporis consultat. Auer. etiā 2. Colli. cap.

cap.11.d. ꝙ epar seruit cordi, & hoc est quia pparat ei suum nutrimētum. & ideo oportet declarare viam per quā cerebrū seruit cordi. Amplius quia generatio veri humoris non nisi per digestionē perficitur, & ista a calore procedit, cū cor sit principiū & fons caloris. sequit̃ igit̃ cor habere hmõi principatū. Epar vero est necessariū in sanguinis generatione, pro quāto decoquit cibū. nā licet cibus ĩ stomacho conuertat̃ in chilum, & p venas mesaraicas attrahatur ad epar, non ppea ibi materia est sufficienter preparata, vt forma substātialis veri sanguinis inducatur, & iõ indiget vlteriori decoctiõe, quā decoctione epatis, per quā generatur non verus sanguis, sed aliqua species sanguinis. i. modus quidā. & in tali decoctione celebrata in epate sequestrat̃ pituita. i. flegma: & si quid aliud eiusmodi est, vt dixit Aristo. in 1. de Gener. Animalium cā. 28. vbi d. ꝙ pituita est excrementum primi alimenti. vbi per primū alimentum intelligit cibum, qui iam in chilum cõuersus, attractus fuit ad epar. Nam (vt notat Philopo. in illo loco) alimentū vtile duplex est. s. primum & vltimum, primū est cibus, puta panis, aut vinū. scdm aūt seu nouissimus est sanguis, quia tale vbiq; ab Aristo. appellat̃ vltimū alimētū. & sic duplex est excrementū, primū qđ ē respectu primi, & tale est pituita, aut aliquid hmõi, siquid est. qđ d. pp vtraq; colerā, & pp aquositatē vrinalē. Talia. n. sequestrant̃ ab illa decoctione, q̃ fit in epate, in generatione sanguinis qui nõ est verus humor fm Arist. sed ē aliqua species eius, i. modus, quia est sanguis in potētia propinqua, sed nõ est verus sanguis qui ē humor, de quo Arist. dicit ipsum esse vltimū nutrimentū. Et isto mõ intelligit̃ dictū Auer. in 2. coll. supra allegatū per istos viros oppositū tenētes. Et ne videamur dicere ista gratis adducamus verba Auer. ĩ eodem cap. de iuuamēto epatis, vbi postq̃ multa intulit cõtra Gale. opinantē epar habere principatū ĩ nutritione, tandē dicit finaliter concludendo. Et est cõfirmat' iste sermo vt cor sit necessitate princeps virtutis nutritiuę, quia nec Gale. nec alius ex anathomicis dixerūt nec crediderunt, ꝙ cordi veniret calor ab alio mēbro, sed est sufficiens p se sicut cõueniens est principi. Et ego iā probaui tibi virtutē à calore p modū doctrinę resolutiuę. Et si tu vides ꝙ indiget cor epate propter pparationē nutrimenti: nõn propterea epar indiget vocari princeps, sicut nõ est conueniens stomacho propter preparationem cibi vt vocetur princeps epatis. Nec bubulcus qui preparat cibum alijs bubulcis vocatur princeps.

Pro hoc faciūt etiam verba Auer. in 2. coll. in cap. 8. de iuuamentis membrorum consimilium vbi d. ꝙ flegma est sanguis ĩdigestus, & propter hoc debet dici superfluitas sanguinea, hoc ē diminuta superfluitas vt sit sanguis: non superfluitas cuius separatiõe remaneat sanguis completus, sicut a colera & melancolia. ergo si ita est, tūc eē flegmatis in corpore est de necessitate, hoc est ꝙ impoſſe est cibū cõuerti, nisi ex eo generent̃ superfluitates flegmaticæ. Præterea Auerr.

In eodē ca.d.ꝙ Arist. vult ꝙ nutrimētū oīum mēbrorū fiat ex duobus sanguinibus mixtis insimul: & ꝙ sanguis, qui est in epate & in venis nō pulsatilibus, est sicut mã sanguinis missi in arterijs cordis. & ꝙ sanguis arteriarū est sicut forma sanguinis. & hoc ē quia dat ei dē cōplementum, & coctionem, & facit ipsum cibum propinquum actui. Consimilē snīam inuenies in cō.73. super 1. Canticę canticorū ab ipso, vbi d. istã fuisse opinionē Hyppocra. Plat. & Gal. ꝙ sunt tres virtutes & d. ꝙ ista opinio est falsa in duobus. Amplius Auerr. 14. Colli. ca.2. d. ꝙ epar & cerebrū nō habēt calorem propriū in eorū esse nisi illū, qui est ī membris consimilibus ex quibus cōponuntur. sed calor mediāte quo ista mēbra operant̄ artes suas, ē calor trāsmissus eis a corde: & iste calor a corde transmissus ē sicut forma respectu caloris ꝓprij sibi debiti merito partiū consimiliū. Talis.n. est sicut mã, & ideo epar concurrit vt instrm̄. Alexan. ēt in Paraphr. de Ani. cap. vlti. vbi agit in qua parte corporis cōsistat aīę principat⁹ expresse d. ꝙ cor est maxime sanguinosum, & iō maxime sensuale. & iō ossa, capilli, & vngues, quia exãguia sunt, non sentiunt. Et subdit ꝙ sanguis in iecinore generat̄, indigestus atq; nō coctus ē, neq; ꝓpria appellatiōe sanguis nūcupari debet. Amplius adducamus ī cōfirmationē nostrę declaratiōis ṽba Auer. in cō. sup lib. 3. de partib. Animal. in ca. de corde. vbi in digressione de hoc q̄sito soluēs argumenta Galeni d. Et totū hoc qd visum ē ex anathomia ipsi Galeno non contradicit rōne dictorū Aristo. Ex his.n. propositiōibus nihil aliud sequit̄ nisi ꝙ illud mēbrum qd est principiū venarū & in quo est virtus nutritiua prima, in eodē est sanguis primus ſm naturã. Nã sanguis existēs in epate est prim⁹ in generatiōe, & vltimus ſm naturã. Arist. n. non dicit cor esse principiū specierū sanguinis, vel oīum specierū sanguinis. sed dicit eē prīcipiū primi sanguinis, qui est vere vltimū nutrimētū, quē sanguinē dicit exire a corde & transire p venas. s. pulsatiles ad omnia mēbra: adeo ꝙ sanguis nō venit ad cor ex alio mēbro. Ipse igit̄ nō opinatur cor mittere sanguinē ad epar, eo mō quo stomach⁹ trãsmittit succū chilosum ad epar, aliter āt epar nō iuuaret. Arbitrari tandē debemus ꝙ proportio sanguinis generati in corde ad sanguinē generatū ī epate est proportio formę ad materiã. Quid clarius dici potuit in hoc negocio? Et ꝙ ista fuerit opinio Aristo. clarissime patet ex 3. de partib. Animal in cap. de corde. & est cap. 4. vbi formaliter ita scribit. Iecur aūt oīb⁹ sanguine pręditis inest, sed nemo id cēsuerit eē prīcipiū vel corporis totius, vel sanguinis: sitū.n. nequaq̄ obtinet prīcipalē. Lienem vero sibi habet aduersum in ijs quę exquisitius constēt. Nec vero sanguinis cōceptaculū intra se cōtinet modo orbis, sed vt reliquæ partes sanguinē in venis inclusum habet. Ad hæc vena per iecur tendit, nec vlla ex eo prouenit. venę.n. oēs ex corde sua initia trahūt. Itaq; cū alterū istorum principiū eē necesse sit, iecur aūt n̄ sit: cor ēt prīcipiū sanguinis esse

esse necesse est. animal. n. sensu definitur: vis aūt illa sentiendi illi tribuitur quod primum sanguine p̄ditum est. Tale aūt est cor, quippe quod & origo sanguinis sit, & primum quod sanguinē habet. Hæc sunt verba eius. Ex quibus facile p3 erroris cā opinantium oppositum ſm Arist. pp inductam auctoritatem in principio istius digressionis ex cap. 7. 3. de part. animal. vbi Arist. d. cor & epar esse duo mēbra necessaria oībus sanguine prędius, alterum pp calorem, alterum pp concoctionem cibi: nam equiuocatio decipit eos. Cibus. n. apud Aristo. duplex est (vt colligitur ex mente eius aperte in 1. de Gñatio. animal. cap. 18.) primus & vltim⁹. Decoctio cibi primi apud Aristot. fit primo in ventre, deinde in epate, sed decoctio vltimi cibi. i. eius gñatio fit in corde. nam sanguis q̃ gñatur in epate (vt d. Auer. in loco prællegato in 3. de part. aīalium) comparatur ad sanguinem gñatū in corde, sicut materia ad formā: quia Arist. non opinat̄ cor esse prīcipiū ſpērū sanguinis, aut omniū ſpērum sanguinis, sed veri sanguinis, qui est vltimum nutrimentū. Verus igitur sanguis, qui est verus humor, & habet nutrire, generatur ſūbaliter in corde, & ibi recipit oīa accidentia necessaria consequētia formam sanguinis, quia nō est aliud agens, quod largitur formam substantialem, & aliud qđ largitur accidentia necessario consequētia illā, vt est declaratū in naturali philosophia. Epar igitur apud Aristo. præparat cibū modo prædicto decoquendo & transmutando, sed qđ per talem transmutationem inducitur non est verus sanguis, sed species aliqua. i. modus quidam sanguinis, quia est sanguis in potētia, loquendo de vero sanguine. Vnde credo q̄ sicut panis & vinum ī stomacho substantialiter transmutātur in chilum, ita chilus, substantialiter transmutatur in hepate, in qua trāsmutatione gñatur illa superfluitas. i. pituita, & si quid aliud hmōi est, vt testat̄ Arist. in 1. de generat. aīal. Vbi no. q̄ flegma, vt d. Auer. equiuoce dr̄ ſupfluitas respectu cholerę & melancholiæ. nam flegma est sanguis diminute decoctus, & est superfluitas sanguinea, . i. diminuta superfluitas, vt sit sanguis. & istud generatur ī illa digestione, quæ fit in hepate. Sed sanguis ille in epate generatus non est verus sanguis, qui est vltimum nutrimentum, sed est necessarium q̄ transmittatur ad cor, & cor trāsmutat ipsum ad verum sanguinem, q̄ est humor vere nutriens. Sed dices: Istius sanguinis, qui est vltimum nutrimentum, q̄ est ſupfluitas ei⁹? Arist. in 1. de generatio. aīal. d. esse semen in adultis. Istud aūt ī his, q̄ crescunt conuertit̄ in ſubam corpis, vnde non d3 hō mirari de tot trāsmutationib⁹, quia nā ordinate procedit, & non facit saltum in suis operationibus (vt testatur Aristo. in 9. de natura animalium.) Nam & medici dicunt etiam vltra quatuor hūores dari quatuor humiditates ex secundis: & nos videmus etiam in transmutationibus factis beneficio artis, & naturæ, per diuersas decoctiones diuersa fieri, & diuersos liquores emanare: vt patet in sublimationibus numeralium & mixtorum, vt patet exercitatis.

tatis. Et immorari in hoc amplius est superfluum. Nota tamen secundum Aristo. ꝙ vbiq; locorum inuenitur bilis, aut pituita, semper excrementum dici d3: & ita et de felle existimandum est. nã quædã aĩalia hñt fel iuxta iecur: quędam vero hñt fel iuxta intestina, vt pisces. Talia autem locis differũt, tñ vbiq; sint, semp excrementa sunt iudicanda. vñ Arist. in 4. de parti. aĩal. ca. 2. scribit. Absurdum aũt sit nisi vbicunq; pituitam aut alui sedimen videris, excrementum id eẽ putes, pariq; mõ de bile, felle ve censeas, sed locis discrimen elicere velis. Et ibi nota apud Arist. ꝙ bilis ĩ qualibet parte corporis gñari põt, & est excrementum. vñ l3 Auer. & Arist. dicant ꝙ bursa fellis est data ad attrahendam cholam in hepate gñatam: hoc est intelligendum in animalibus habẽtibus fel: quia multa animalia felle vacant, vt d. Arist. ibi. s. equus, mulus, asinus, & id genus. & Aristo. ibi reddit cãm. Nã in aĩalibus quorum iecoris cõstitutio sana est, & sanguis qui est in eo dulcis est, talia fel non hñt, aut si hñt, venulis quibusdam inclusum continent: sed illa quæ sanguine minus puro consistunt, tũc iecur talium segregat hmõi superfluitatem, quia excrementum est contrarium alimento, & amarum dulci, & sanguis integer dulcis est. Auer enim in 2. Colliget cap. 1. d. ꝙ duæ choleræ sunt potentia in ipso sanguine. Et ideo Aristo. decernit istas esse superfluitates, in quacunque parte corpis gñentur. Nã non negat Aristote. quin sanguis possit in choleram conuerti, vel in melancholiam. Vnde in problematibus de proprietatibus animaliũ quæsiuit pp quid febres, & acuti morbi potius in æstate q̃ in alijs tẽporibus contingunt. Respõdet, q᷑ putredo a calore continentis exoritur, qui calor magis æstate dominatur. Ex hoc p3 error Isach, qui voluit istas superfluitates in corde gñari. argumento quia sanguis generatur in corde. immo Aristo. in 4. de part. animal. fel asserit hepatis esse excrementum, & non cordis: quia cordi nullus hmõi humor appropinquare põt, qm̃ illud affectum nullum violentum pati potest. Cæterorum vero nullũ necessarium animalib⁹ est nisi iecur. Et iõ concludit Arist. ibi fel esse excrementum solius iecoris, & nulli⁹ alterius. nã. n. đ nobiliorib⁹ magis solicita est. & (vt dixi) in hñtib⁹ fel hoc est intelligendum. Vñ no. ꝙ humor ille cholericus quem attrahit chistis fellis, segregatur ab hepate, in digestione sanguinis illi⁹, qui non est verus sanguis, vt supra dixi. & humor melancholicus attrahitur a splene, & aquositas vrinalis a renibus, pituita. i. flegma ẽ hñs hoc priuilegium, ꝙ permixta cum cibo puro. i. cum vero sanguine alere põt, & labore absumere. & ista est sententia Aristo. in 1. de genera. animal. cap. 18. Vide pro ista sententia Auer. 2. coll. cap. 8. de iuuamentis membrorum consimilium, vbi loquitur de iuuamento choleræ & melãcholię. & d. ꝙ sunt pp necessitatem, quia cibus chilosus, qui vadit a stomacho ad hepar, non posset digeri, nec esse sanguis, nisi separarentur ab eo illæ duæ superfluitates, vna grossa terrestris, & alia subtilis. & ideo natura præparauit

parauit illis propria membra, qđ non facit flegmati.& istæ duæ sup fluitates non hñt aptitudinem, vt possint fieri pars membri aliquo mõ, quod in flegmate bene esse po test. Idem tenet in 3.Coll.cap.4 de gñatione febris cholericæ sesfrariæ. vbi d. ꝙ chola nõ h; partẽ ex quo possint membra aliquo modo nu triri.& dico hoc de naturali, quan to magis de non nãli, si sic est de nãli. Sed dices, quare chola non potest nutrire? Rñdetur, quia hẽt dispões contrarias nutrimento, quia nutrimẽtum est dulce, & cho lera est amara. Sed quare melãcho lia? Quia est frigida & sicca,& non est dulcis sicut sanguis: & ideo v-traque cholera, superfluitas apud Arist. iudicatur. Ista (ni fallor) fuit sñia & opio Arist.& Auer. & siqs melius ĩtelligit, melius dicat: quia non est obstrusa posteris ad philo sophandum via. Vnum scio ꝙ opi nio illa quæ tenet in via Aristo. he par esse illud quod largitur formã substantialem sanguinis, qui est vl timum nutrimentum, est impossi bilis,& rõ demrãtiua apud me est ista. Quãdo sunt duo agentia quo rum alterũ concurrit, vt dispões & alterum vt agẽs: effectus simpl'r attribuitur agenti, & non dispone ti: quia effectus insequitur agens, & non instrumentum. Isto mõ A-rist. inuehit contra antiquos in 2. de aĩa t.c.41.& infra, qui attribue-bant nutritionem & augmentum igni. Sed hepar, fm Arist. & Auer. in præallegatis locis, concurrit vt præparans, & cor vt agens: igit' se-quitur ꝙ forma substantialis san-guinis est a corde,& nõ ab hepate. Sed dices: Contra, idem est agens disponens & inducens formam, vt asserit Commen. in 7.Meta. com. 31. contra Auic. si igitur hepar est præparans, erit etiam inducens for mam sanguinis. Soluit, intelligit' d vltimate præparãte. vñ dico ꝙ san guis gñatus in hepate est diminu-te sanguis,& non est ver', quia est diminute decoctus, sed decoquitur vltima & perfecta decoctione ĩ cor de:& ibi vere transmutatur in ue-rum sanguinem. vnde nõ quodl; præparans est inducens formam, sed ultimate præparãs. Nã stoma-chus etiã apud medicos præparat mãm ad gñationem humorum, & tñ ipsi non dicũt hũores gñari ĩ stomacho, sed ĩ hepate. Ita dicim' nos in uia Peripateticorum.

In circulis autem ille excellẽs do ctor tenens illam opinionem suã ex mente Auer. in uia Aristot. isto modo glosabat dictum Aristot. in 3. de part. animal. asserentis hepar nõ esse principium sanguinis. Nã duplex est sanguis, uenalis, & arte rialis, & tunc glosabat hepar non esse principium sanguinis arteria-lis, sed uenalis. Secundo glosabat, ꝙ illud dictum intelligebat' in pri-ma corporis gñatione, quia primũ quod uiuit est cor. & cum uita san guine constet in sanguineis: sequi tur, ꝙ cor est principiũ sanguinis tunc. Tertio d. ꝙ in aĩali completo sanguis gñat' in hepate quo ad for mam subalem fm Aristo.& Auer. sed uirtute cordis: in corde autẽ re cipit quandam dispositionem ac-cidentalem. Et dicit discordiam inter medicos & philosophos cõsistere ĩ hoc, quia l; ambo conueniant in hoc ꝙ uerus sanguis gñet' in hepa te, tñ discordia ẽ penes hoc, q2 me

dici dicunt q hepar facit hoc virtute propria, sed philosophi, & Auer. dicunt hoc fieri virtute cordis.
Contra istas tres vias, & modos arguitur nullum ex istis modis stare posse. Primus quidē stare non pōt quia Gal. ēt confitetur illud, q sanguis arterialis gñatur in corde. si igitur venalis ēt fm Arist. & Gale. gñatur in hepate, in quo est discordia? Vñ Auer. contra istam primā sol. directe d. q in 3. de part. anim. in cap. de corde Arist. d. cor esse principium sanguinis, sed Gal. d. cor esse solum principium sanguinis arterialis. Alex. ēt in sua abbreuiatione de anima in vlti. cap. scribit, q sanguis qui in iecinore redundat, indigestus & non coctus est: neq; ꝓpria appellatione sanguis appellari d3. & ibi per longū processum probat cor esse principium sanguinis & sensus ex consequenti: & q nihil est sanguinosius corde. Cōfirmatur auctoritate Aristo. in lib. de Somno, & vig. vbi d. oīs aūt sanguinis principium, sicut dictum ē hic & in alijs, est cor. horum autē qui in cordis vtrisq; thalamis, cōmunis qui medius, quorum vterq; suscipit ex vtraq; vena, & ex ea, q̄ vocatur magna, & q̄ adorti. in medio vero fit discretio. Et subdit, qa vero fit maxime sanguis post nutrimenti oblationem indiscretus, donec secernat sanguis, sonus fit quousq; secernatur sanguis, hoc q dem purissimum sursum: illud vero turbidū deorsum. vbi patet omnem sanguinem, & purissimum, vt est arterialis, & turbidū & grossum vt est venalis, fm Arist. in corde generari. Secunda ēt solō minime stare pōt, quia tunc Aristot. nimis inepte locutus fuisset & puerilr, q iecur nō est principium sanguinis in prima gñatione: quia si iecur in prima gñatione non est: non entis nullæ sunt actiones. operatio. n. est operatio entis in actu, vt patet in naturali philosophia. īmo sermo Arist. est in animalibus hñtib' iecur, sicut sunt sanguinea, vbi ꝓbat q in talib' alterū istorum duorum membrorū necesse est vt sit principium sanguinis. v3. vel iecur, vel cor. & ꝓbat q iecur esse nō pōt pp tres cās, tum quia nō h3 situm cōuenientem, vt possit demādare sanguinē ad totum corpus, quia non est in medio totius sicut cor: tū ēt quia non habet concauitatem, & receptaculum sanguinis sicut cor: quia sanguis qui inuenitur in hepate, inuenitur intra venas, sicut ī reliquis membris: sed in corde ubi sunt tres ventriculi in animalibus magnis īuenitur extra venas, quia ibi est fons & origo sanguinis. 3. rō est, quia hepar non est principium venarū q̄ deferūt sanguinē ad totū corpus, quia suba hepatis est carnosa: est. n sicut sanguis coagulatus, sed substātia cordis est venosa. Mō, nā vbi dat nutrimētū, ibi etiā dat originē vasis deferētis illd: alr nā esset māca in necessarijs. Patet aūt q rōnes istæ ꝓcedūt in aīalib' nō solum in fieri, sed in facto esse exñtibus. Tertia solō ēt stare non pōt, quia Auer. in 2. Colliget ca. 9. vbi loquit' de iuuamētis mēbrorū officialium, qñ loquitur de hepate, expresse d. q Gal. opinat' est q epar sit princeps virtutis nutritiuę: & ignorauit Gale. q vltimum nutrimentum fit in corde. Et in eodem cap. versus finē illius digressionis

d. Et si tu vides, ꝙ cor in hoc indiget hepate. i. in sanguinis gñatiõe: igitur hepar est priceps. Soluit, hoc non sequi, sicut nõ sequitur de hepate, quod in sua actione indiget stomacho, nõ ꝑpea sequitur, vt stomachus sit princeps in illa actiõe: & sicut bubulcus, qui præparat cibum alijs bubulcis, non sequit, vt sit princeps aliorum bubulcorum. Vbi patet manifeste ſm Auer. ĩ via Arist. sanguinem formam substãtialem recipere in corde, tanquam ab agente immediato & principali: & ꝙ hepar non concurrit, nisi vt minister.

Sed illud qđ ẽ inquirendũ diligẽter apud viam Arist. est, in qua digõne resecent' illæ sụpfluitates. v3. cholẽ & melancholia. nam Auer. ĩ prędictis locis lib. Coll. vr̃ dicere ꝙ in hepate, ex aduerso aũt vr̃ eẽ ipsemet ibid. cap. 8. vbi loquitur đ flegmate. d. n ꝙ flegma aſt dr̃ sụpfluitas sanguinis, & aſt cholera, & melancholia. flegma. n. est sụpfluitas sanguinea. i. diminuta superfluitas, vt fiat sanguis: sed chola & melancholia dñr superfluitates, quia ex separatione earũ remanet complet' sanguis. Est igitur vtraq; cholera sụpfluitas sanguĩs, quia a sanguine sequestrata in generatione eius. sed generatio sanguinis compleri est in corde, igitur ibi sequestrantur & generantur. Pro hoc facit authoritas Isaach, & stat ratio, quia in qualibet digõne aliqua superfluitas generatur. Pro hoc facit auctoritas Auer. in tract. de corde, vbi vult ꝙ hepar mundificat cor, & non econtra, & tunc secundum istam viam dicere possumus, ꝙ in veri & completi sanguinis gñatione duplex superfluitas resecat': vtilis, & est semen: & inutilis, & est vtraq; chola. Quia aũt cor nullum hmõi humorẽ pati põt, iõ ordinauit natura hepar, vt mundificaret ipm cor ab istis sụpfluitatib', & ita transmittit choleram ad chistim fellis, & melancholiam ad splen. & tunc qñ Arist. d. fel esse excrementum iecoris, intelligendum est immediate, sed mediate est cordis. & Arist. ibi sumit fel ꝓ mẽbro continente choleram. Tale. n. membrũ bñ põt eẽ vnitũ iecori, & nõ cordi, ꝑp eius excellentiam. Si aũt teneat' alia via, op3 dicere ꝙ in hepate generat' flegma, qui est sanguis diminute decoctus, & ibi sequestrantur duæ choleræ in hñtib' mẽbra illa, quæ sunt receptacula earũ: postea sanguis ille indigestus digeritur & complet' in corde, & sụpfluitas ei' vtilis semen est. Et ista via vr̃ magis Arist. esse. Et illo mõ glosa auctoritates in oppositum.

Cor est quasi animal in animali ob septum, conclusumq;. Alexander in paraphrasi libri de anima, cap. vltimo.

Cor est colligatum cum alijs membris principalibus: ideo quia cor ẽ omnibus his membris in potentia quamuis sit vnum in actu. Auer. 7. Coll. cap. 2.

Cor ꝑp quid non attrahit immediate aerem per guttur, sed mediante pulmone. vide Gale. 6. de vtili. parti. cap. 2.

Cordis caliditatẽ sequitur caliditas oĩum membrorum, excepto ꝙ nõ sit resistentia accñtalis, ex mẽbris hñtibus dominium in toto, vt est hepar, & cerebrum 4. Col. ca. 2.

Corda aĩalium calidorum & humidorum

dorum sunt maiora cæteris, sicut animalia nascentia in locis humidis, supra.

Cor oīum viscerum sanguinem extra venas continet: cæteræ partes sanguinem hñt venis contentum 3. de part. animal. ca. 4.

Cor hēt oēm modū attractionis, siue a vacuo, siue a calido, siue a virtute fiat. Gal. 6. de vtili. partic. cap. 1. 15. de auriculis cordis.

Cordi nihil est familiarius ad refrigerationē spū: & ad nutritionem sanguine. Gale. ibid. Inde p3 aerem maxime cōferre in regimine sanitatis & ægritudinis.

Cor cum sit prīcipium virtutis sensualis & nutricis, iō ex ptib' similarib', & dissimilarib' ꝯstat: similares sensui, dissimilares motui ꝯgruūt. Alexā. in paraph. de aīa cap. vlt.

Inde collige alr cor esse prīcipiū sensus, alr motus: quod Themist. non videtur intellexisse in 2. de anima ca. 40. vbi digreditur contra Alexan. ponentem carnem esse organum tactus: nam si caro nō sit, quid aliud afferri potest? Sed meminerit, inquit Themistius, Aristotelem sensorium tactus cordi mādasse: quasi Alex. neget cor esse prīcipium tactus. Sed animaduertat virtutes passiuas appropriari membris similaribus, virtutes aūt actiuas membris organicis, seu dissimilaribus: vt testat Arist. in 1. de nat. animal. cap. 4. Quia igitur ipsum cor vtriusq; virtutis princeps est, & sensualis & motiuę, quarum altera actiua, altera in passione quadam consistit, ideo diuersimode istarū virtutum cor princeps est. nam ratione simplicium est princeps sensus, ratione organicorum est princeps motus. Et nec hoc Aristo. contradicit, qñ Arist. carnem sensoriū constituit in tactu, in loco præallegato de natura animalium. & intelligitur de carne cordis. quando autem in 2. de anima dicit, carnē esse medium, & non organum, loquitur de carne extrinseca, quæ est in reliquo corpe: illa. n. est vt medium, sed caro cordis, quæ est int', est sensoriū. Ista diffuse magis inuenies in contradict. nostris nuper editis, qd nullus vsq; ad nostra tpa vidit post Alex. vnde Alex. ibid. d. Cor rōne carnis esse principiū virtutis sensilis, rōne neruorum esse principium virtutis motiuæ.

Cordis membrana qua inuoluitur, dura adeo est & densa, vt vix ferro incidi queat. & dr pericardiū, siue præcordium. Alex. in paraphr. de anima. cap. vlt. No. tamen ꝙ antiqui præcordium os stomachi appellare etiam consueuerunt, vt notat Gale. in 1. particula separatorū sermonum.

Corde ablato ab aīali potest moueri & viuere, velut testudo & cameleo, & pari ratione ablato capite. Alex. 5. in fine. vbi d. argumēta de principatu aīæ vtrū in corde, vl' in capite cōsistat esse cōia. Idē Auer. 7. Phy. com. 4.

Cordis vētriculi omnes participant sanguine & spiritu, sed non equantur: dexter. n. plus sanguinis, sinister vero plus spiritus particeps est. Sunt. n. in omnibus omnia, vt d. Hippocrates. Gale. 6. de vtilit. parti. cap. 16.

Cor habet copiam neruorum 3. de partibus animalium cap. 4. vide in contradict. nuper editis.

Cor sine osse, exceptis quibusdā ma

gnis animalibus, quib⁹ datum est gratia filamenti 3. de partibus animaliuni cap. 4. idem Gale. 6. de vtili. parti. ca. 19. vbi approbat dictum Arist.

Corduba est ciuitas temperatior oībus ciuitatibus Andalugiæ, & alijs remotioribus, Et huius ciuitatis tēperamentum ostenditur ex virtutibus hominum eius, & bonitate intellectus, hñtq; naturalr optimos mores, præsertim virtutes, quæ paci & bonæ opinioni tribuuntur. Auer. in 4. de Gener. animal. cap. de varietate pilorum.

Cornua adhærent potius cuti q̄ ossi. vñ fit, vt in phrigia, & alibi boues fint qui cornua perinde, vt auriculas moueant 3. de nat. aīal. cap. 9.

Corporeitas quæ constat longitudine, latitudine, & profunditate fm aliquos notificat indiuidui substātiæ quidditatem. Et ideo isti appellauerunt dimensiones substantias. & silr qui credunt essentiam indiuidui constare ex partibus indiuisibilibus, appellant illas substātias vt audiuimus loquētes nostri æui, appellare athomum substantiam indiuisibilē. & silr qui imaginant mācharacteristics & formam esse principia in diuidui, existimant conuenientius appellari noīe subæ q̄ ipm indiuiduum. Conueniunt aūt oēs hoc iudicio, quia id quod notificat quidditatem huius indiuidui, dꝫ magis appellari substantia, quia propter quod vnumquodq; tale & illd magis. Et iō nemo ipsorum posuit accñs inquantum accñs esse partem subæ, sed inquantū ipm existimat notificare essentiā indiuidui substantiæ: vt qui posuit dimensiones esse substātias. Auer. in paraphrasi Meta. tract. 1. cap. de substātia. De ipsa opīone ponentium dimensiones esse substantias meminit Cō. in 4. Cœ. com. 40.

Corpora cœlestia non hñt māṁ oīno, quia essent gñabilia, & corruptibilia 1. Ph. c. 79. 63. 1. cœ. t. cō. 20. 8. Meta. t. c. 12. & 12. Met. t. cō. 10. & in lib. de subst. or.

Corpus cœleste caret potentia ad aliquam dispositionem, nisi ī vbi 1. phy. com. 63. 1. cœ. cō. 20. 8. meta. com. 12. 12. meta. tex. cō. 10. & 2. cap. de subst. orb.

Corpora cœlestia nō moueut ab illis, q̄ mouent 3. phy. com. 16. & 1. de Gñat. tex. com. 43.

Corpus cœleste est sensibile visu, & non est tangibile omnino 3. phy. commen. 48.

Corpora cœlestia non continentur a tpe: tamen habent coexistētiam cum tempore: coexistentia quantitatis cum quantitate 4. Phy. commen. 117.

Corpora cœlestia fm q͂ motus illorum est voluntarius possunt moueri velocius. authoritate Alexan. Licet Auer. dicat de hoc esse considerandum 6. physi. commen. 15.

Quod ideo dixit meo iudicio, qa si ītelligatur de aliqua potētia reali, & phylosophica, illd veritatē habere nō pōt: quia in æternis nō dif fert eē a posse, vt dī ī 3. ph. pos̄e. n. tale in æternis est necessarium 2. Cœ. com. 32. Nam si ista potentia nunq̄ reducitur ad actum, esset igitur frustra in nā: Deus autē & nā nihil frustra faciunt 1. Cœ. 32. sic arguit in simili Commen. 1. Cœli com. 20. Si vero potentia illa sit logica, quæ non ponit aliquid in re, sed dicit solum non repugnātiam ter-

terminorum, inquantum nõn repugnãt, sic illud dictũ saluari põt.

Corpus cœleste põt quiescere inquã tum corpus, nõ aũt inquãtum est tale corpus, qd. vз. non est neque graue, neq; leue 7. ph. com. 2.

Ex illo loco elicitur ꝙ aliqd prædicatum põt alicui nõ repugnare rõne gñis, qd tñ ẜm ratione speciale ipsi repugnat. Consimile elicitur de velocitate motus in ĩfinitũ ĩquãtũ mot⁹. ex 6. ph. c. 15. & de regul'ita. & irregul'ita. ex 5. ph. c. 45. & de gñatione terræ 2. Cœ. c. 104

Corporis cœlestis ꝓpinquitas ad quãdam qñq;, & remotio ei⁹ a quibusdam qñq; est cã tertiæ diuisionis. vз. vt quædam moueantur qñq;, & quędã quiescãt qñq; 8. ph. c. 21.

Corporis cœlestis motus simpl'r est naturalis. vз. tam ex parte animæ q̃ ex parte corporis, cum nullũ sit ibi principium contrarium 8. phy. commen. 27.

Corpora cœlestia sunt materiæ simplices, & formæ eorum sunt formę abstractæ a materia 8. Phy. cõ. 78.

Contra illos qui asserunt in via Auer. orbem esclusa intelligentia esse substãtiã quandã, quæ est forma simplex: immo dr̃ mã simplex aut materia in actu, & rectius adhuc dr̃ subiectũ in via ei⁹, vt pз ex 8. met. com. 12. & 2. ca. lib. de sub. orbis. & 9. metaph. com. 17. Cõtra Grego. Ariminen. & Burlæum.

Corpus cœleste caret materia, & forma eius non habet subsistere per ipsum 8. phy. com 79. 1. ph 63. 8. meta. 4. & 12. 1. Cœ. tex. com. 20. 12. met. t. com. 10. & in lib. de substan. or. fere per totum.

Corpus cœleste ẜm Aristo. non põt ex se ẜm suam naturam recipere trãsmutationem. Et causa est, quia non est compositum ex materia, & forma, & est necessariũ ex se nõ ex alio. vt Auic. dixit: verũtñ necessitas est in ipso mõ recipiẽdi, ĩ motore vero mõ agẽdi 8. ph. com. 83. vide in concordantijs.

Corpus cœleste est ingenerabile, & incorruptibile, & ẜm partes, & secundum totum: alia vero corpora gñabilia & corruptibilia sunt, aut ẜm partes, aut ẜm totum 1. Cœli, com. 13. idem 2. Cœ. t. c. 3.

Corpora cœlestia ita sunt ordinata in nobilitate sicut sunt ordinata ĩ situ, seu loco 1. Cœ. t. com. 15. idẽ 12. Met. com. 44. Ex opõne Arist. contra Ptolomęum & astrologos.

Corpus cœleste nulli est elementũ, sicut ex nullo est elemento 1. cœ. commen. 57. vide in concordãtijs.

Corporis cœlestis esse, necessario requirit esse corporis quiescentis circa quod reuoluitur 1. cœ. 97. idẽ 8. phy. com. 84.

Corpus cœleste ita se habet, ꝙ forma & formatũ in eo sunt idem numero, sed secundum dispositionẽ magis diminutam, quàm sit a dunatio recipientis, & recepti in forma abstracta 2. Cœ. com. 3.

Aduerte tamen ꝙ Petrus Pomponna. legit aliter locum istum: dicit enim, in formã nõ abstracta, quia vult ꝙ fiat minus vnum ex intelligentia & orbe, q̃ ex materia & forma. Qui ab ipsa tandem veritate coactus in senio mutauit sententiam. Tenet enim ipsam non date esse formaliter orbi. Sed nos literam istam affirmatiue inuenimus in multis antiquis codicib⁹, & quo modo saluetur vide in tractatu nostro de intelligentijs, quæstione pro- Lapsus Pe Pompo.

propria de hoc, vtrum ex intelligẽtia & orbe fiat verius vnũ q̃ ex materia & forma.

Corporis cęlestis forma non coheret suæ materiæ mediantibus dimẽsionibus, sicut formæ materiales 2. cęli cõ. 3. idẽ in 1. cap. de sub̃a orb.

Corpora cęlestia sunt intelligẽtia & 'aĩata fm vniuersum 2. cœ. cõ. 3. idẽ 8. mer. cõ. 12. & 12. met. cõm. 36. & cap. 1. & 2. libri de substan. orbis.

Corporis cęlestis motus non est ab aĩa cogente manere sempiternum 2. cę. tex. cõ. 6. Iste locus fuit causa erroris Ioan. Gram. qui videns Arist. cõtradicere antiquis in hoc, tenuit Arist. tenuisse cęlũ non esse animatũ. vt recitat Simpli. in 1. cę. Sed nõ animaduertit ꝙ antiqui ponebant cęlum habere contrariũ, & de se esse corruptibile, sed aĩa erat causa suę permanentiæ. Et ad hũc sensum Aristo. negat cęlum esse ab aĩa cogente ipm manere sempiternum. Et hoc etiã hr̃ ex textu, quia tũc illa anima nõ esset beata, quia esset cum labore & tristitia. vñ Cõmenta in cõmen. 6. inquit. Et hæc contradictio intrat eos qui ponunt hoc corpus habere contrarium motui animę. Sed ꝙ Aristo. tenuerit corpora cælestia animata aĩa intellectuali, quę nõ mouet cum labore & pena, demonstratum est 8 phy. & 2 cęli est authoritas expressa philosophi in tex. cõ. 60.

Aduersus Ioan. Grã.

Corpora cęlestia oĩa habent figurã sphericam essentialiter, & elemẽta accñtaliter 2. cę. cõ. 22. & 26. & 3. cęli cõmen. 67.

Corp' cęleste supremũ est maxime perfectũ in rotũditate & alia differũt ad inuicẽ ĩ participãdo illã, fm ꝙ sũt magis illi ꝓpiqua 2. cę. c. 32.

Corpora cęlestia nõ hñt loca diuersa, sed vnũ locũ numero circa quẽ reuoluunt oĩa, & ẽ mediũ mundi. Elñta vero hñt loca diuersa. vide eãm in 2. cęli cõ. 35.

Corpora cęlestia nõ hñt phãtasiã, vt putauit Auic. quia haberent instrumẽtũ sensus, & tũc sensus eis eẽt datus ad salutẽ: & si propter salutẽ: tũc eis possent accidere occasiones, seu impedimenta 2. cęli cõm. 37. vide idem 12. met cõ. 36. & 1. & 3. cap. de substantia orbis. & 3. de anima cõ. 60. & 61. idem tenet lucidissimus. Themist in 2. de aĩa in expositione tex. 15. vide verba eius.

Corpus cęleste non est sensibile, sed rõne cõprehenditur. 2. cęli cõ. 41.

Et animaduerte ꝓ complemẽto eorum quæ scripsi in contradictionib' in pñti loco dũ essem iunior, ꝙ intentio Cõmenta. est ꝙ cęlum nullo sensu sẽtitur, nisi sensu vis': sed visus per se terminatur ad stellas, quæ sunt partes eius. vnde proprie loquendo stellæ sunt per se sẽsibiles sensu visus, sed esse totius cęli non est sensibile, sed rõne cõprehenditur. nã cũ stellæ sint partes cęli, & videmus ꝙ mouentur motu circulari, & cum non possint per se moueri, rõ demõstrat ꝙ sunt ĩ corpore quod circulariter mouetur: quod nõ est neq; graue neq; leue. Et ista est resoluta intentio eius, & sic volo dicta mea deberi suppleri. vnde Cõmen. 2. cęli cõm. 43 super verbis Arist. ibi dum dicit Qm̃ autem videntur & astra translata, & totũ cęlum: inquit, & debes intelligere per hoc quod dicit, videntur, in stellis p sensum, & in cęlo p existimationẽ. & forte dicit hoc, in cęlo, pp hoc qđ apparet in Astrol. &c.

quisq; orbiũ stellarũ erraticarum vt moueri per appetitũ orbis stellarum fixarum motu diurno, licet cum suo appetitu proprio moueãtur motu proprio 3. de Aĩa. cõ. 57. idem 2. cęli cõ. 58. & 12. meta. 37. & 44. Et sic ĩtelligere potes, an motus planetarũ a primo orbe, sit motus raptus, aut sit motus desiderij contra mathematicos.

Corpora cęlestia non hñt, sensum quia non esset neq; propter melius animæ, neq; pp melius corporis 3. de aĩa. tex. cõ. 6. contra Auic.

Corpora cęlestia quia non nutriuntur, neq; fatigantur, iõ nõ indigent somno. ex libro de somno & vig.

Corpora cęlestia sm Arist. non calefaciunt quia sint calida, sed sm velocitatem motus 2. cap. de substantia orbis. & 2. cęli 42. & 1. metheor.

Corpus cęleste est indiuiduũ demõstratũ, & ens demõstratũ in actu 2. cap. de suƀa orbis & 2. cęli cõ. 3.

Corpus cęleste est mã aĩalium cęlestiũ, quę mouent circulariter ex se: & est perfectius cæteris modis materiæ: non. n est in eo de potentiis nisi potentia in loco tm̃. 2. cap. de substantia orbis, & cap. vltimo. & 1. phy. cõ. 63.

Corporis cęlestis, & præcipue corporis vltimi forma quodãmodo est aĩa, & quodãmodo intellus 2. cap. de substantia orbis.

Corpus cęleste non indiget in suo esse forma, sicut est dispositio corporum animaliũ quæ sunt hic 2. cap. de substantia orbis.

Corpus cęleste non indiget anima sensibili, neq; imaginatiua, sed solum indiget virtute mouente ipm in loco semper, & virtute quæ non sit corpus, neq; virtus in corpore, ad largiendum sibi permanentiam æternam & motum æternũ. ibidẽ.

Corpori cęlesti non datur subiectũ nisi propter motum localem tm̃. corporibus autem generabilib⁹ & corruptibilibus datur materia pp generationem & corruptionẽ. forma autẽ datur eis pp actionem 3. cap. de substantia orbis.

Corpora cęlestia sunt corpora absoluta a materia. vlt. cap. de suƀa or.

Corpus cęleste est vnum p continuationem, & formã totalẽ, & per motum vnum continuũ 5. met. cõ. 11. Vide pro hoc 2. cęli cõ. 42. & 12. meta. 44. & in 2. cap. de suƀa orbis. & in lib. destruc. dispu. tertia in solutione. 18. dubij.

Corporibus cęlestibus attributę qualitates quæ possunt esse & non eẽ, vt illuminatio lunæ & obscuritas, sunt aliæ a qualitatibus quibus attribuitur alteratio. 9. met. cõm. 17. Intelligas de alteratione passiua. vide pro hoc 1. cęli cõ. 21. & 2. cap. de substantia orbis.

Corpora cęlestia nedũ non hñt potentiam ad corruptionem, verum etiam neq; ad fatigationẽ 9. meta. tex. cõmen. 17.

Corpus cęleste nõ hẽt potentiam diuisibilem secundum diuisionẽ corporis, scilicet formam materialem 12. metaphysi. cõmen. 10. idem 8. physi. tex. cõmen. 79. & 12. meta. tex. cõmen. 41.

Corpora cęlestia quia sunt principia animatorum & non animatorum, fuit necesse vt essent animata: & vt principia eorum essent corpus & anima. 12. metaphysi. cõmen 25.

Corpora cęlestia idem desiderant & intelligunt: sed in nobis desideratũ

 differt

differt ab intellecto. 12. met. cō. 36. in principio ɔmēti, & ibi redditur causa. vide in concordantijs.

Corpora cœlestia carent sensu, quia sensus dati sunt aīalibus ad salutē. 12. met. cō. 36. idem contra Aui. in 1. & 2. ca. de sub̄a orbis. & 3. de aīa. tex. cō. 60. 61. & 2. de aīa cōmē. vlt.

Corpor a cœlestia de virtutibus aīæ nō h̄nt nisi intellectū, & virtutē desideratiuā. 12. met. cō. 36. idem. 1. cœli 90. & 2. cœli. 39. & tex. cō. 61. & 2. de anima. 15. & 32. & 2. cap. & 4. de substantia orbis.

Corpora cœlestia cum sint nobilissima corporum sensibilium, & meliora: necesse est vt illud quod appetunt sit nobilissimum entiū. & maxime quod appetit totum cœlum in motu diurno 12. metap. cō. 36. in calce cōmenti.

Corpus cœleste non mouetur p potentiam existēem in eo: quia aut est finita aut infinita. si finita possibile esset quiescere, quod improbandum est. si infinita continget moueri in instanti. Et ideo mouetur p potentiam non existentē in subiecto oīo 12. met. cō. 41. Cōtra Grossipedales qui dicunt intelligētiam formaliter inhærere orbi.

Corpus cœleste non habet potentiā vt corrumpatur, quia nō habet cōtrarium. est igr remanēs per se, & p suam substantiam: sed motus eius impoſſe est vt sit remanēs per suam substātiam, quia habet cōtrariū. s. quietem 12 metaph cō 41.

Corpus cœleste est animatum necessario 12. met. cō. 41.

Corporum cœlestiū materia est corpus. Et disp. 4. in sol. 2. dubij. idem in 2. ca. de substā. orbis & 8. meta. cōmen. 12.

Corp⁹ cœleste quia est nobilissimū corporū, habuit nobilissimū motuum. s. localē, qui est primus motuum. Et quia motor cęli non recipit motum istum qui est nobilissimus, non recipit viliorem. & quia est nobilior corpore cœlesti, ideo causa permanentie eius fuit in nobiliori dispositione q̄ sit motus, quia est īmobilis 12. meta. cō. 41. in fine. Et hoc vř ꝙ quies sit natura prior & pfectior motu. vide in concordantiis.

Corpora cœlestia habent perfectum ordinem, & bonū perfectum: quia non admiscetur eis aliquid per accidēs. sed in corporibus quæ sunt sub corporib⁹ cœlestib⁹ inuenitř priuatio ordinis per accn̄s 12. me. cō. 52.

Corpora cœlestium orbium nō sūt vnum in specie, & multa in numero, īmo sunt multa specie, sicut est indiuiduum aīalium vřium, q̄uis de illa specie nō inueniatř nisi vnū indiuiduum. ex lib. destruc. dispu. prima in solone. 11. dubij.

Corpus cœleste primum, est vnum animal per se, cuius natura est aut fm necessitatem esse, aut bene esse quod moueatur cū oībus suis partibus motu diurno. Et de nā aliorū orbium est ꝙ moueatur versus cōtrariam partem. ibidem.

Corporū cœlestiū esse cōsistit ī motu. & iō dans motū est fm veritatē agens. ex disp. 3. in solo. 10. dubii.

Corpora cœlestia mouētur erga sua principia separata modo amoris & obediētiæ, quia sunt animata & viua. ex dis. 3. in solo. 13. dubij: Vbi ēt vide quasdam pulchras rationes probabiles, per quas ōnditur cœlū esse animatum & viuum.

Corpus cœleste fm veritatem habet

vnum motum vniuersalem, & est simile vnianimali habenti vnum motum vniuersalem, & est translatio sui corporis. & hic motus vniuersalis in corpore cęlesti est vnus motus qui in suprema sphera fit: alii aūt orbes habent motus particulares similes motibus particulari bus qui sunt in membris viuis animalis. ex dispu. 3. in solo. 18. dubii idem. 2. cœli. cōmen. 42. & 2. cap. de substantia orbis.

Corpus cœleste absit vt s̄m opinionē Peripateticorū sit cōpositū ex mā & forma: esset. n. corruptibile. sed hoc est de erroribus Auic. ex disp. 3. in solo 21. dubij.

Corporis cœlestis aīa non sustentať in ipso corpore: hoc. n. corpus non indiget aīa in suo esse, in sua cōseruatione perpetua, sicut indigētanimalium corpora ex disputa. 4. in solo. secundi dubij.

Corpora cœlestia etsi non indigeāt aīa, quia ipsis sit necessaria in suo esse, uerumtamen indigent anima vt sit animatum, quia id quod est nobilius oportet vt habeat nobiliorem gradum, sed aīatum est nobilius inanimato. ex dispu. 4. in solo. 2. dubii. vide in cōcordantiis.

Corpora cœlestia (autho. Themis.) aut sunt formæ, aut sunt materię dictæ cum nostra materia equiuoce, aut sunt materiæ viuæ de se, nō ab aliqua alia vita ex disp. 4. in sol. secundi dubii. idem. 8. met. cō. 12.

Corpus cœleste s̄m Philosophos est tanq̄ medium inter antiquum absolute & nouū absolute, quia quodammodo est antiquum, & quodāmodo nouum, & istud antiquū est motus supercelestis, qui est antiquus in specie, & nouus in suis partibus: & ideo inquantum est antiquus procedit ab antiquo, & ratione suarum partium procedunt ab eo infinitæ nouitates ex disp. 12. in sol. 3. dubij. idē in 8. phy. cō. 15.

Corpus cœleste non mouet ab alio corpore, quia neq; a corpore extra ipsum, neq; a corpore infra ipsum. extra cęlum enim demonstratum est ꝙ non est corpus neq; locus: intra ipsum aūt sunt entia quæ mouent a cœlo, & cœlum non mouet ab eis. ex disp. in solo secūdi dubij.

Corpora cęlestia casui & fortunæ attribuentes magis errant, q̄ qui aīalia corruptibilia attribuunt fortunæ ex 1. de partibus aīalium ca. 1. & hꝫ ēt in 2. phy. tex. cō. 46.

Corpora cœlestia non habent phantasiam, vt est imaginatus Auic. Et vide rationes Auerr. in paraphrasi meta. tractatu. 4.

Corpora cęlestia cum non habeant phantasiam impossibile est ꝙ habeant motus particulares, sed mot⁹ eorum est vnus continu⁹ hoc modo, quem dicam. videlicet. qd cum ipsa comprehendant bonum, quorum perfectio consistit in eius conceptione, desiderant assimilari sibi secd m perfectionē, sic. videlicet. vt proueniant ad nobiliorem gradū essendi sibi posēm. Et quia melius est vt moueantur q̄ quiescant, cum motus sit quædā vita omnibus naturalibus, ideo sunt in cōtinuo motu, & hoc non est quia eorum conceptio sit gratia motus. nam si ita esset, tunc nobile esset propter minus nobile. Sed quia motus prouenit ex illa perfectione, & insequitur ipsam sicut combustio insequitur formam ignis, & sicut quando nos peruenimus ad vltimā perfectionem,

 nem,

nem,est melius nobis ꝙ influamus de illa perfectione aliis iuxta posse, nõ ꝙ perfectio nostra sit pp aliud.

Vbi patet quantum moderni rudes defecerint in hoc ꝙ posuerunt intelligentiam non posse mouere cęlum nisi sibi per informationem inhęreret: cum tñ motus sequatur simplicem perfectionem intelligẽtiæ p viam consecutionis,& non p viam principalitatis. Et ex hoc ét soluitur argumentum Auic.ponẽtis animam imaginatiuam, quia imaginatur ꝙ illa virtus quæ mouet cęlum,debet apprehendere suã hanc,& hanc reuolutionẽ hodiernam tanq̃ per se cõprehensam ,sed nõ ita se habet res per vitam meã: quia intelligentia intelligendo primum intelligibile,in eo pficitur:& ad illam intelligibilis apprehensionẽ, per viam sequelæ resultat motùs in orbe. sicut clare Auerr. verba testantur.

Corpora cœlestia mobilia cõicant cum primo mobili: & vnũquodq; eorum habet comprehensionem vlem & propriam. Et vide modũ clarum in paraphrasi meta. trac.4. per illud intelliges clarius ea quæ scribit Cõmen.12.meta.cõ.44.

Corpus finitum qñ exit ex corpore finito, necessario cõsumetur illud 1.phy.tex.cõ.37.vbi dicitur.Omne corpus finitum ablatione finiti consumitur.idem.6.phy.cõ. 20.

Corpora esse composita ex materia & forma,nulla alia via sciri potest, nisi ex transmutatione in substantia 1.physi.cõ. vltimo & cõm. 51. & 60.idem 12.meta.cõ.5. & 8. idẽ 8.meta.4.& 12.& 4. phy. 38. & 1. ca.de substantia orbis.

Corpora naturalia habent superficies,lineas,& puncta, sicut mathematica.2.phy.tex.cõ.16.

Corpus aliud intelligibile.i.mathematicũ,aliud sensibile.3. phy. tex. cõ.40.& 1.cę.35. Ex quo patet nõ dari corpus metaphysicum contra dominum Albertum.

Corpus quodlibet,aut vna,aut pluribꝰ superficiebus terminatum est. 3.phy.tex.cõ.35.

Corpus omne figuratum est.s̃.

Corpus rotũdum cõtinetur ab una superficie, supra.

Corpus non rotũdũ continet a pluribꝰ superficiebus.s̃.

Corpus sensibile extra elñta esse est impossibile.s̃.tex.cõ.45.

Corpora simplicia sunt contraria.3. phy.cõ.49.vbi Cõmen.d. ꝙ habet locũ in his quę mouentur motu recto.in cęlo.n.nõ est subiectũ, neq; contrarietas 1.cęli.tex.cõ.20.

Corpus quodlibet sensibile, in loco est.3.phy.tex.cõ.54.

Corpus oẽ superficie clauditur, ista enim est eius ratio.3. phy. tex. cõ. 40. Et aduerte ꝙ hoc competit oĩ corpori, siue sit naturale, siue mathematicum,vt ibi habetur.

Corpus circulare non est innatum tangere,quia est completum & finitum per se: corpus autem rectũ est innatum tangere, quia est cõpletũ & finitũ p aliud 3.phy.cõ.74.

Corpora mathematica non hñt dextrum & sinistrum,& loci differentias ex natura rei,sed sm positionẽ ad nos.4.phy.t.cõ.5.& cõ.47.ibid.

Corpora naturalia habent locum & loci dñias distinctas in natura.ibid.

Corpora mouentur ad sua vltima propria vt perficiantur per illa, & vt tangãt illa.4.phy. cõ. 36. idẽ 4. cęli tex.cõ.24.

Cor

Corpora rotunda finiuntur per se, quia linea circularis est perfecta, & non recipit additionem.

Corpora recta finiuntur per aliud 4.phy.43.idem 3.phy.74.& 1. cęli cõmen.12.

Corpora naturalia apud Arist. sunt tribus modis. quædam sunt in loco essentialiter, vt corpora recta, quædam sunt in loco per accidens, vt corpora rotunda: quædã vero sunt I loco p partes.s. totus mũdꝰ.s. corpus cõpositum ex quinq; corporibꝰ simplicibus. Cõ.4.physi. cõ.43.

Corpus quodlibet attribuitur I motũ & quiete, aut p se, aut p accñs.s.

Corpus quodlibet in loco est, ibidẽ contra Alexandrum.

Corpus quoddam est in loco actu, quoddã vero potentia.s.te cõ.44.

Corpus consimiliũ partium, dũ nõ diuiditur, partes eius sunt in loco in potentia: & cum diuiditur, partes eius sunt in actu.s.

Corpus mathematicũ est in loco ẜm imaginationem 4.phy.47.idem 1. de generatione.tex.cõmẽ.44.&.4. phy.cõmẽ.76.

Corpus quodlibet naturaliter mouetur ad vltimum alterius corporis donec tãgat illud, & illud aliud corpus est vnigeneũ cũ eo.4. phy.tex. cõ.48.idẽ tex.cõ.36.& 69.

Corpus mathematicum & vacuum nullam habent differentiam, cum vtrinq; sint tres dimensiones abstractæ a materia. Commẽ.4.phy. cõ.51.& tex.cõ.76.& 77.

Corporibus duobus si in eodem loco possibile esset existere: & infinita, & totus mundus posset esse in grano sinapis 4.ph.t.cõ.53.& 76.

Corpora duo simul esse impossibile est.4.phy.55.tex.

Corporum penetrationis impossibilitas est ex suis terminis mathematicis, non ex suis accidentibus sensibilibus 4.phy.cõmen.76.& elicitur ex textu.

Corpora non est necessarium habere alias dimensiones præter dimensiones sui 4.phy.cõ.77.

Corpora naturalia non diuiduntur in infinitum, inquantum naturalia sunt 7.physi.cõmen.2.idem.6. physico. 32.

Corpus quod circulariter mouetur, scilicet cęleste, est mediũ inter æternum & corruptibile, quia est nouum quantum ad vbi: & est æternum quantum ad substantiam 8. phy.cõ.15.

Corpora simplicia sunt quę maxime dubitare faciunt vtrum omne motum habeat motorem 9.physi. cõ.28.& 2.phy.cõ.3.& 7. physico. cõmen.2.

Corpora simplicia a generante habent formam & omnia accidentia consequentia formam, quorum vnum est motus in loco, mediante tamen forma 8.phy.cõ.32.& 3. cęli.cõmen.28.

Corpora simplicia hñt principiũ receptionis motus essentialr, nõ aũt principiũ quo moueant se nisi per accidens 8.phy.cõ.32. Vbi aduerte ꝙ Arist. in fine illius textus in illa ardua qõne de motu grauiũ & leuiũ, cõcludit finalr, ꝙ nõ hñt principium mouendi aut faciẽdi, sed patiendi. Quæ verba multos in errorẽ detruserunt, nõ põderantes verba Cõmen. glosantis mentẽ philosophi fuisse, ꝙ essentialr.i.qñ eẽnta mouenť de potentia essentiali, non hñt principium intrinsecũ actiuũ, sic.n. mouenť a gñante, sed bñ ha-

bent principiũ intrinsecũ passiuũ, quod est mã ex qua gñant. Sed p accñs i. dũ mouent de põa accñtali, est cõuerso mõ, quia sic hñt principiũ intrinsecũ actiuum, & est sua fora, sed non hñt principiũ intrinsecũ passiuũ: quia si qd esset, illa esset mã prima, q̃ cũ sit ens in pura põa, non põt esse subm motus, & iõ non hñt resistẽtiã intrinsecam, sed mediũ est illud qd resistit. vnde eẽntum de põa accñtali postq̃ ĩ initio motus fuit motum p accñs a remouente prohibens: tunc ipsum mouendo per se mediũ, mouet seipsum p accñs: & iste motus effectiue est a sua fora. Arist. aũt iõ eẽnta collocauit in numero eoꝝ quæ mouentur ab extrinseco, quia talia nõ mouent ex se, nisi postq̃ fuerĩt mota ab aliis, vt testat Cõmẽta. 8. phy. cõ. 27. & 29. Et pp aliã cãm quã allegat Commenta. in 8. physico. cõ. 44. quia Arist. in 8. physi. motũ ex se describit, non solũ per habere principiũ mouendi se, sed ẽt quiescẽdi se: & hoc est aĩalis & animatorũ proprium. vt patet 8. phy. tex. & cõ. 29. vnde stricte sumitur motũ ex se ab Arist. & ista est veritas. videample cõ. 28. in 3. cœli. de hoc, & alibi sæpe.

Corpus impoẽe est ꝙ moueat in loco, absq; hoc ꝙ moueatur essentialiter 8. phy. cõ. 35.

Cõtra Alexan. achillinum & Pet. Põp. Corpus mutat locum, & ideo quod in corpore est etiam mutare locũ necesse est 8. phy. tex. cõ. 51. Caueant igitur ponentes primũ motorem & reliquas intelligentias dare esse per informationem orbib⁹: quia tũc ineuitabiliter sequitur ꝙ moueantur per accñs ad motũ orbis quia nullus intellectus recte dispositus potest sine implicatione contradictionis intelligere esse formam abstractã informantẽ suum subm, quæ ad motũ sui subi nullo modo moueatur, neq; per se, neq; p accñs. Nec ualet euasio dum dñt ꝙ hoc fallit in formis non eductis de potentia materiæ, quia tales ex hoc ꝙ non sunt constitutæ in esse per subm, pñt informare materiã, & tñ non mouebuntur aliquo modo. Nã certum est ꝙ forma illa aut ibi est vbi est formatum, aut nõ. si non igitur non informat. si sic, igitur dum formatum mutat locum, etiam forma mutat. vnde etiã oẽs Theologi qui fuerunt etiam doctissimi in philosophia concedunt animam ĩtellectiuam moueri per accidens ad motum corporis, cum tamen non sit educta ex materia, nec extensa ad corporis extẽsionẽ.

Corpus aut virtus in corpore, actionem infinitam habere non põt 8. physi. tex. cõ. 79.

Corpora simplicia ab extrinsecis recipiunt raritatem, & densitatem: & recipiendo densitatem, quasi recipiunt quandam penetrationem in suis partibus 8. phy. cõ. 82. Et talis penetratio (vt subdit) ẽ quasi quid mediũ inter eẽ spũale & corporale.

Corpora simplicia caret figura & termino, & multum vicinantur in natura naturæ materiæ. 8. physico. cõ. 82 Consimile 3. cœ. cõ. 67. & 2. cœli cõ. 32.

Corpus naturale solũ inter alia corpora est completum. Auerro. in prohemio primi libri de cœlo.

Ex quo datur intelligi esse plura corpora q̃ mathematicũ, vltra corpus naturale. & forte iste locus fuit in cã ꝙ Alber. posuit tertiũ corpus, videlicet

videlicet metaphysicum, in principio primi physi. vide de hoc in cōcordantiis nuper editis a nobis.

Corpus est subiectū vniuersale sciētiæ naturalis. 1. cœl. com. 2. idem 12. meta. cō. 5. &. 3. de Anima. cō. 39. vide in concordan.

Corporum quædam non continentur in alijs, vt totus mūdus. & quędam continentur, vt partes mundi. 1. cęli. tex. com. 4.

Corporis cęlestis esse est sensibile per se. 1. Cœli. cō. 5. vide quo sensu in 3. phy. com. 48. vbi. d. q͞ est sensibile visu, & non est tangibile oīno.

Corporis simplicis diffinitio est habere principium motus localis in seipso sm naturam. ex qua diffinitione apparet etiam diffinitio corporis compositi, & est illud quod habet in se plura principia vno. Auer. 1. cęli. c. 7. & elicitur ex tex.

Corporis simplicis simplex est motus, & compositi mixtus. 1. cœ. tex. commen. 7.

Corpora composita impossibile est, vt sint composita æqualiter. supra cō. 7. idem. 2. de generatione. 48. & 4. metheo. cō. 10. &. 10. met. 23 & in. 2. Colli. ca. vlti. contra Gal.

Corpora composita mouētur ab elemento dominante. 1. cœl. te. c. 7. & 8. & in. 2. de anima. 14. &. 39. &. 2. de generatione. 49. Ex quo patet quantum deuiet a veritate ille Suessanus qui renuit mixtum moueri principaliter a forma mixti: cum tamen Arist. hic aperte reclamet, & Auer. in com. cōposita moueri ab elemēto dominātē. in tex. 7. & 8. 1. cęli. Vnde Comment. ibi in princ. com. 8. scribit formaliter hæc verba. Quia eadem natura est principium vnius motus, necesse est vt vnus motus habeat eandem naturam: & quia corp' simplex habet eandem naturam, oportet vt corpus simplex habeat eūdem motum. Et quia naturæ plures vna, necesse est vt habeant plus vno motu corpora in quibus sunt plures vna natura, oportet vt habeant pl' vno motu. & forte si habuerint vnum motum, erit secundum corp' simplex dominans, non sm q͞ est compositum, quoniam si ita esset, contingeret vt cōpositum sit simplex: motus enim vnus prouenit ab vna natura: & habens vnam naturam necessario est simplex. Patet autē cuilibet etiam de nouo incipienti philosophari q͞ illa Auerr. consequētia nulla esset, nec dictum philosophi haberet veritatem. Amplius Commen. 1. cęl. com. 18. expresse. d. q͞ vnus motus specie non est nisi vnius corporis specie. vnde impossibile est q͞ ęque primo vn' motus sm speciem insequatur diuersas formas specie differentes. in hoc enim damnat Commen. Ioā. Gramma. 1. cęli. comm. 8. qui voluit motum ignis & aeris esse idē specie, & motum aquæ & terræ.

Digressio contra Aug. Suess. quo mouetur mixtum.

Vnde scire debes q͞ corpora cōposita de quibus Arist. loquit' sunt corpora mixta inanimata. non. n. loquitur de animatis quæ mouentur motu voluntario, vt bene notauit Commen. in sua paraphrasi in summa. 4. & fuit dictum Alexand. & Simpli. Talia enim mouentur illo motu ab anima, & non ab elemento dominante. Corpora autē mixta inanimata sunt in duplici differentia, quia quædam nō sunt vere mixta, quia in quadam iuxtapositione partium cōsistit eorum mixtio;

mixtio:& ideo non sunt vere mixta, vt patet ex. 2. de generatione & corrupt. Et talia sunt vt turbines, & venti, & id genus: vnde talia nõ vno motu simplici mouentur, sed mixto, quia vna natura mouet sursum, & alia deorsum: & cum neutra possit simpliciter vincere aliã, tunc prouenit quidam motus mixtus & inflexus. Sed in mixtis perfectis habentibus veram mixtionẽ & formam superadditã formis elementorum, non est nisi vnus motus simplex: & ille insequitur primo elementum dominans in eo. Impossibile enim est in vere mixto, plura elementa dominari. vnde Commen. in. 10. meta. com. 23. inquit, ꝙ compositum est vnum in actu per partem dominantem. & si non, non esset vnum in actu. Et habetur etiam aperte ex determinatis per philosophum. 2. de generatione. te. com. 48. & 4. metheo. comm. 10. Ne autem aliquis suspicetur nos ita scribere studio contradicendi, videat Auer. in sua paraphrasi in summa. 4. Sed quod decepit istum hominem & sequaces eius, fuit, quia cum mixtũ hẽat formam substantialem per quam mixtum est in specie: igitur sua forma est principium mot⁹ per se primum in talibus, & non forma elementi, quæ videtur eẽ in mixto in potentia respectu formæ mixti. natura enim est principium motus. Sed animaduertat dictum Auer. in 1. phy. com. 1. vbi dicit, ꝙ quæcunque sunt præter primam materiã, & vltimam formam, sunt materiæ compositæ & formæ compositæ. vnde materia prima & forma elementaris dicũtur causæ simplices.

Diffinitio igitur naturæ (vt inquit Simpli. in. 1. cœli) magis coartate sumitur in. 1. cœli. quã in. 2. physi. quia sumitur vt ẽ principium motus localis tantum. Vnde Arist. pro principio suæ disputationis assumpsit in tex. com. 5. ꝙ omnia corpora naturalia habent principiũ motus in seipsis sm locum. Et probat hoc per diffinitionem naturæ. natura autem ista quæ est principiũ motus localis, est forma corporis simplicis, quia illa vere natura dicitur: forma autem mixti potius dicitur forma naturata, quia ex naturis simplicium est causata. Et ideo falsum est ꝙ elementum dominãs sit in potentia respectu motus simplicis, qui debeť mixto merito sui: immo vt sic, est in actu sufficienti ad mouendum: licet respectu formæ mixti vna cum alijs sit quodammodo in potentia, inquãtum mixtum vt est quodam naturatũ, reponitur in specie per formã mixti. Sed in motu, elemẽtum, ex quo dominatur cæteris, habet rationẽ formæ & actus. nam forma mixti non est de principiis actiuis motus localis simplicis: quia motus simplex est effectus formæ simplicis, non formæ compositæ. Et immorari in istis amplius est superfluũ. Nam clarius ẽ apud Peripateticos ꝙ drĩa (vt. d. Comm. com. 7. primi de cœlo.) inter simplex & compositum est, ex suis diffinitionibus, penes hoc, quia ĩ simplicibus est vna natura mouens, in compositis sunt plures vna. & si fuerint vna, ẽ simplex natura dñans in illo cõposito. Corpora in quibus sunt plures naturæ oportet ꝙ sint plures motus: & si fuerit vn⁹, erit sm corpus dñans.

1. cęli

1.cœli.com.8.& habetur ex tex.

Corpora simplicia oportet ꝙ sint tot sm numerum quot sunt mot⁹ simplices, supra. Côm. Ex quo patet ꝙ numerus simplicium corporum non solum ex qualitatibus verum etiam ex motibus localib⁹ comprehendi potest. vide tñ quæ via sit certior.4 cœl.t.com.34.

Corpus simplex impossibile est ꝙ habeat duos motus naturales.1.cœli.tex.commen.9.

Corpus infinitum non habet complementum,neq; finem.1.cœli.c.12.&.3.phy.tex.com.64.

Corpus rectarum dimensionũ nõ est finitum,nisi propter corpus cõtinens ipsum exterius.supra.c.12.

Corporum similium est eadem natura partis & totius.1.cœli.t.c.19.

Corpora simplicia sunt quinq;,quia numerus earum est sm numerum motuum.1.cœli.tex.com.23.

Corpus circulare non habet contrarium,& huius vera demonstratio est:licet eam Arist.subticuerit: talis est:quia sursum & deorsum cõtrarietatis causa est: & ipsius sursũ & deorsum cã est ipsum corpus circulare,vnde ipsum circulare corp⁹ contrarietatis cã est.ei igitur nulla inest contrarietas. Auer.in paraphrasi.primi de Cœlo. in summa 6.iuxta finem.

Corpus quodlibet aut simplex ẽ aut compositum.1.cœli.tex.com.34. Vbi Commen.d.ꝙ hæc diuisio est manifesta per se: & nullus põt dicere ꝙ nullũ corpus simplex est: plura enim corpora dissoluuntur in alia:sed hæc dissolutio non procedit in infinitum.quapropter necesse est vt sint corpora simplicia. & ẽtiã declarauit corpora simplicia esse per motus simplices, & ꝙ sunt quinq;. Et ideo hæc propositio aut est manifesta per se, aut iã est declarata.

Corpus non potest imaginari eẽ infinitum,nisi ex parte generis eius. videlicet inquantum magnitudo: non autem ex parte differentiæ.1.cœli.commen. 39. & similiter est de linea & superficie.

Corpus figuratum est quod continetur ab vna superficie,aut a pluribus superficiebus.supra.

Corpora grauia non pertranseunt medium:& ex suo descensu eundẽ locum intendunt.1.cęli.t.c.44.

Corporis infiniti grauis, aut leuis, necesse est grauitatem, aut leuitatem esse infinitam supra.46.

Corpora sunt proportionata in grauitate & leuitate,sicut sunt in magnitudine.1.cęli t.c.47. Vbi habetur in tex.ꝙ proportionant̃ magnitudines grauitatibus.Com.autem limitat istã propõnem in tex. 48.In his quæ sunt eiusdem speciei maxime, ꝑ pͥd qđ est de plumbo respectu terræ,vt no.Com.ibidem com.49 &.3.cęli.com 8.vbi aduertat diligens lector trãspositionem in commẽ.arabico.quia commentũ.48.correspondet textui nřo.47.

Corpus quodlibet physicum semꝑ necesse est motum habere. 1. cęli. tex.com.57.&tex.com.5.

Corpus compositum ex graui & leui,aut componitur secundum mixtionem,aut secundum vicinitatẽ partium.supra.

Corpus quodlibet aut est agens,aut patiens,aut vtroq; participans. 1. cęli.com.63.& ponitur expresse in tex.com.68. Hæc autem propositio est manifesta per se(vt asserit Commen.

Commen.)quia corpora cœlestia agunt & non patiuntur: corpora autem quæ sunt hic & agunt & patiuntur. Aduerte tamē q̄ Commen.in cō.68.ibidem limitat istā propōnem de corpore sensibili sensu tactus.& tacuit, vt ait, corpus cęleste:quia antiqui omnes dixerunt ipsum esse non patiens:immo oēs dixerunt ipsum esse ignem,aut cōpositum in quo dominatur ignis, & maxime de stellis.

Corpus infinitum si cōcedatur agere in tempore:necessario sequitur ipsum habere proportionem ad finitum,quod est impossibile.1. cęli.commen.64.

Corpus nullum potest mouere infinito tempore,quia moueret in nullo tempore.& hoc sequitur in corpore cęlesti sicut in aliis.1.cęli.cō. 65. Ratio autem est,quia(vt asserit Commē. ibi in cōmen.) hoc est motoris incorporei proprium. idem.8.physi.tex.com.79. vide ēt 1.cęli.com.100.in fine.

Corpora quæcūq; in loco sunt,sunt sensibilia.1.cęli.tex.cō.69.

Corpus aliud sensibile aliud intelligibile.Colligitur ex.1.cęli.t.c.69. &.3.meta.com.17.

Corporum infinitorum potentiæ sunt infinitæ.supra.cō.71.&.65.

Corpora naturalia aut sunt mota, aut quiescentia.supra.76.

Corpora naturalia aut mouētur naturaliter,aut violentia.supra.

Corpora naturalia quiescentia, aut quiescunt naturaliter, aut violenter.supra.

Corpus naturale inueniri,cuius motus non sit naturalis,impossibile ē. supra com.81.&.57.&.3.cęli. tex. com.18.19.&.26.

Corpora simplicia p se naturaliter mouentur.i.a principiis intrinsecis,& non a principiis extrinsecis. 1.cęli.c.89.& idem.c.81.& alibi.

Corpora omnia, præter vltimū corporum cęlestium,sunt in loco essētialiter.1.cęli.cō.91.idem.4.phy. com.43.45,&.71.

Corporis quiescentis esse, requirit esse corporis mobilis.s. ignem. & de necessitate essendi extrema, est. medium.s.aerem & aquam.1.cęli com.97.vide pro hoc philosophū 2.cęli.tex com.18.

Corpus quodlibet siue rectum, siue circulare sit,habet virtutem finitā in vigore,seu velocitate motus, vt, ostensum est in.1.cęli, in tractatu de infinito.Commen.1.cęli in paraphrasi in fine.

Corpus quodlibet compositum esse ex materia & forma demonstratū est in primo physicæ auscultationis,sed ista non est v̄is, sed solum de generabilibus, & corruptibilib⁹ quorum rō inuētione materię demonstratur. Corpora vero æterna nequaquā hoc modo compositionis componuntur.Cōm. in para. 1.de cęlo in fine,contra Auic.

Corporis potentia duobus modis finita intelligi potest supra.

Corpus primum primam figuram habet.2.cęli.c.22.& te.com.26.

Corpora quædam sunt rotunda ex suis naturis,quædam vero ex naturis eorum in quibus existunt. 2. cęli.tex.commen.26.

Corporis sphęrici partes succedunt super eodem loco ante & post:sec⁹ est de partibus corporis non sphęrici supra.com.27.

Corpus sphęricum est minus in circunferentia corpore rectarum dimensio-

mensionum æquali ei in magnitudine, vt est ostēsum in geometria. 2.cęli.tex.com.29.

Corpus sphericum continēs totum non est in loco, cum nihil sit extra continens ipsum, quia est perfectū. alia autem necessario sunt in loco, & necesse est vt extra ea sit aliquid. 2.cęli.com.27.

Corporis partes naturaliter sunt ex natura corporis cuius sunt partes. 2.cęli.tex.com.41.

Corpora duo tangētia vnum aliud, si æqualia fuerint, & fuerit vnum eorum profundius alio, necesse est vt actio profundioris & spissioris in corpus quod tangit sit maior: quamuis superficies quibus fit cōtactus ex ambobus sint ęquales. nā potentia diuiditur secundum corporis diuisionem. supra. cō.42.

Corpora duo ęqualia, quorum vnū est densius altero, necesse est ꝙ densius sit fortioris actionis. 2.cę.c.42

Corpus calidum cum fuerit motū, erit in sua vltima pfectione, quia motus est perfectio corporis calidi & hoc est manifestum in igne, qui dum non mouetur extinguitur. 2. cęli.commen.42.

Corpus quodlibet habere finitā potentiam, intelligitur de potentia finita in vigore. 2.cęli.cō.71.

Corpora naturalia sunt naturalia eodem modo, & impossibile est in illo modo vt inueniantur contrarietates. 2.cęli. commen. 83 vide in concordantiis.

Corpus sphericum ferri, positum in centro sphæræ adamanteæ, necessario staret in centro, pp æqualitatē attractionis. 2.cęli.com.90.

Corpora habentia declinationem vigorantur in motu, quanto magis fuerint propinqua loco. supra cō.92. idem te.c.35.&.8.phy. 76.

Corpus quod neq; sit elementum, neq; ex elementis constet inueniri impossibile est. 3.cęli.te. c.13. Sed opponebam de cœlo, qdꝫ nulli est elemētū, neq; est ex elemētis. 1. cęli.tex.com.57.& tex.com.5. vide in concordantiis.

Corpus quodlibet simplex hēt quietem naturalem. 3.cęli.t.c.19.

Corpori accidit elementū esse: quia elementum non dicitur nisi respectu eius, cuius est elementum. 3.cęli.t.cō.31. Hoc idem elicitur ex 10.meta.t.c.2. vbi dicitur. Nō.n. idem igni & elemento esse, sed vt quidem re & natura ignis: elementum vero nomen significat, eo ꝙ hoc acciderit ipsi, quia est aliquid ex quo vt primo inexistente, sic & in causa, & vno, & talibus oībus.

Corpus semper corpori comparabile est fm quantum. 3.cęli.t.c.47.

Corpus minus maiori est facili' corruptibile. tex.cō.52.

Corpus mathematicum immobile est, & nullam habens inclinationē. 3.cęli.t.c.55. Vbi aduerte dictū Cōme. & pōdera ꝙ alio modo corpus mathematicum dr̄ nullam habere inclinationem videlicet, neq; grauitatem, aut leuitatem, & alio modo cęlum, quia in corpore mathematico est fm negationē simplicem: secus aūt est de orbe. vide pro hoc. 1.cęli.cō.17.& in paraph. Auer. ibidē in summa.5. Quū nō graue aut leue esse profero,' circulari motu mobile corpus, non de simpliciter priuatione intētio est, sed affirmationis vim sermo intenditur non vt lapidem dicimus, neq; tacitum esse, neq; loquentem.

Corpora

sita ex istis, dr̃iæ eorũ apparent magis, quia formæ eorũ nõ sunt complexionales, nec attribuunt cõplexioni seu admixtioni, sicut pes & cętera membra. & ideo cum remouentur formæ eorũ per quas sunt, organica nõ remanẽt nisi equiuoce. Cõm. ibidẽ. vide etiam de hoc. 4. cœli. com 40.

Corporũ omogeneorũ sunt duę species, vna est eorũ quæ nõ sunt mã alteri⁹, vt numeralia: alia est eorũ q̃ sunt mã cõpositionis aliorũ, vt caro & mẽbra cõsimilia, q̃ sũt mã organicorũ mẽbrorũ: & cõpõ in eis est quasi forma. & iõ qñ inueniũt separata ab organicis, nõ dñr nisi equiuoce, sicut caro dr̃ de viua & mortua. Cõm in summa, super 4. metheo. prope finem.

Corpora omnia terminata, q̃ sunt hic, non sine terra & aqua sunt. 4. metheo. tex. com. 29.

Corpus nullũ est, nisi mathematicũ & sensibile. 3. meta. t. c. 15. Contra dñm Albertum, qui posuit corpus metaphysicum.

Corpus impossibile est vt intelligať sine superficie. sed superficies põt ĩtelligi sine corpore 3. met. t. c. 17.

Corpus nõnulli crediderunt ꝙ tres dimensiones sunt forma sub̃alis corporis, & isti dicunt corpus. quidam vero dicunt ꝙ corpus sit per coniunctionem superficierum ad inuicem: & isti dicunt corporeum 7. meta. cõ. 5. vide. 3 cœli cõ. 60. De prima etiam opinione vide. 4. cœli. cõ. 40. vbi d. ꝙ quidam existimauerũt ꝙ corporeitas est sub̃a q̃ est trina dimẽsio, existẽs in prima materia. Cõtra hanc tñ opinionẽ est expressa snĩa Arist. in. 7. met. t. cõ. 8. vbi scribit ꝙ longitudo, & latitudo, & profunditas, quantitates quædam sunt, sed non sub̃æ. quantitas. n. non est sub̃a, sed magis, cui hæc insunt primũ, illud est sub̃a. Et Auer. in lib. de sub̃a orb ca. 1. & 1. physi. com. 63. expresse tenet trinam dimensionem quæ primitus fundatur in prima materia, esse accidens, & de dispõnibus accidentalibus a quibus impossibile est materiam primam separari.

Corpus qd̃ dr̃ de corruptibili & incorruptibili dr̃ equiuoce. 10. met. com. 26. idem. 1. cœli. cõ. 5.

Corpus neq; sensibile neq; intellectuale infinitum est. 11. metaph. cap. 9. Ex quo patet non dari tertium corpus.

Corpus omne sensibile in loco. 5̃.

Corpus & anima proprie sunt substantiæ abstractæ, non materia, neque natura authoritate Alex. Cõ. 12. meta. com. 25.

Corpus sphericũ necessario est ambiens mundum: alioquin corpora procederent in infinitum, aut terminarentur ad vanum: & ambo sunt falsa. ex lib. destr. dispata. 1. in solutio. 11. dub.

Corp⁹ illud diffinitiue dicẽdũ ẽ aĩatũ eẽ, qñ terminatũ in quãtitate & qualitate, mobile fuerit ex seipso in loco ab aliqua terminata pte, & nõ a cã aliqua extrinseca. ex lib. de stru. disp. 1. in sol. 11. dub. & ẽ snĩa philosophi. 8. phy. t. c. 29.

Corpus sm̃ philosophos nõ ẽ agens vmbrã, quia vmbra nõ cãtur a corpore nisi largo modo, quia agẽs separari debet naturalr̃ ab effectu: & corpus cum vmbra nõ sic se habet. ex dispu. 3. in solu. 2. dub.

Corpus secundum peripateticos omnino a separato non procedit: & si proce-

cap. 34. Ex quo patet ꝙ complexio viuentium declinat ab equali ad pondus per calidum, & humidum. vita enim in calido & humido consistit.

Corporibus quibusdam accidit ꝑꝑ fortitudinem caloris eorum, & ꝑꝑ præparationem corporum ipsorũ vt conuertant omnia quæ eis adueniunt ad substantiam igneam, etiã si essent minoris caliditatis quàm illa. 5. Coll. cap. 57. Vbi aduerte quomodo potest variari actio ex diuersa dispositione agentis, vltra id quod aptũ est recipere passum. vnde ibidem. d. ꝙ aqua cucumerũ in causone, quæ est febris incensiua valde, conuertitur in colerã in talibus corporibus laborantibus tali febre, licet talis aqua ex sui natura habeat infrigidare & humectare. Et similiter contingit ex dispositione passi, vt agens agat maiorẽ effectum, sicut habet Auerr. in. 2. metheo. ca. de ventis, vbi. d. Agens debile nõ est impossibile ꝙ faciat in vno met loco actionem maiorẽ actione agentis fortis: & hoc propter diuersitatẽ subiecti in dispositione, seu præparatione. vnde propositiones calculatorum seu iũctatorum sunt imaginariæ.

Corporibus non accidit nocumentum, nisi ex parte elementi dominantis in ipsis. 7. Collig. ca. 2 iuxta illud, in habentibus simbolum facilior est transitus.

Corpus est primũ genus in ipsa substantia. ex paraph. meta. tract. 2. in fine. Vbi aduerte ꝙ Auer. facit pulchram digressionem circa hoc, & recitat duas positiones, prima est positio antiquorũ, quæ (vt asserit) vr̃ fuisse opinio Porphirii ex intẽtione Platonis. Ista. n. opinatᷓ tres dimẽsiones primo inherere materiæ, & dixerunt isti ꝙ ista trina dimensio est prima forma sub̃alis materiæ: & ex ipsa & prima mã cõficitur hoc prædicatũ qd est corp⁹ & est genus sub̃aliter dictum de individuis prædicamenti sub̃æ. Et hanc opinionem recitat & impugnat late. Secũda opinio fuit Auic. ꝙ istæ dimensiones insequunᷓ formam simplicem, repertã in prima materia, & ꝙ per hãc formã dẽt recipere corpus diuisionẽ & cõtinuationem. & putant istã formam. eẽ cõem, & vnã oĩbus rebus sensibilibus, sicut est prima materia. Et huius opinionis vr̃ esse Auic. & ponit corporeum magis indicare hoc, cũ sit denominatiuũ siue concretum & concretum magis significat accidentia. Et Auer. perscrutatur circa istã opinionem Auic. & inquit. Secunda autem opinio, si intendit ꝙ datur forma simplex in actu, præter formã corporũ simpliciũ, quæ est leuitas & grauitas: & tandem ipsa inclinatio, vt ex verbis Auic. potest hoc colligi, & ꝙ coniũctio huius formæ cum materia prima est illa sub̃a cui accidit corporeitas. i. cui accidunt illæ tres dimẽsiones, quod significatur per nomen corporis, seu corporei, cũ nomen concretum, vt dixit, prius significet illud, est opinio quidẽ falsa. Sequeretur nanque ex hoc, ꝙ generatio elementorum esset alteratio. Sed si intendit per hoc, ipsam naturam inclinationis aduenientis materię primæ, quæ est veluti genus ipsis formis elementorum. tunc dictũ est verum, ita me dij ament. Et sm hoc dicemus ꝙ corpus, aut corpo-

teum est cõius genus quod reperitur in indiuiduis substantiæ. Vbi patet error apertius Io. Gandauensis modernorum ponẽtium ex mẽte Auer. formam corporeitatis substantialem genericam, realiter distinctam a formis simplicium corporum, coæternam primæ materiæ, in qua fundantur dimensiones interminatæ, pro quanto ponunt corpus istud compositũ ex prima materia, & tali forma perpetua generali esse primũ cõpositum. Cum tamen Auer. hic expresse detestet istum sensum. Vbi aduerte ꝙ formam inclinationis intelligas formã corporis simplicis, quæ est grauitas vel leuitas iuxta suam consuetudinem, quia per talem formam inclinantur elẽta in sua loca, quando sunt extra, & per eandem conseruantur in suis locis. Vnde patet, ꝙ non est de mente Auer. istam formam esse in actu in materia realiter distinctam a formis simplicib.

Vnde si Auic. illo modo intellexit, vt prætendunt verba eius, errauit, quia tũc subiectum gñonis elementorum esset corpus illud compositum ex prima materia & illa forma simplici corporeitatis subſtãlis, & tũc gño eẽt alteratiõ. Et hoc argumento vtit̃ ẽt contra Auic. 1. phy. cõ. 63. & in lib. de substã. orb. Sed si Auicẽ. per hoc intendit formam inclinationis seu naturam aduenientis primæ materiæ, quæ est veluti genus ipsis formis elemẽtorum, dictum est verum. Vult dicere si Auic. intellexit ꝙ forma elementaris adueniens primæ materiæ, non est forma simplex distincta ſm rem a forma corporeitatis substãtiali, sed ſm rõnem. ita ꝙ intelligatur primo forma ista informare materiam sub ratione grad⁹ generalis, quod est corpus, quam sub ratione gradus specifici, quod est ignis vel terra, sic dictum eius ẽ verum. Nam vt scribit Commen. 1. meta. commen. 17. materia primo recipit formas magis generales: & eis mediantibus recipit formas minus vniuersales, vsq; ad indiuiduales. Non tamẽ apud ipsum & Arist. est realis distinctio inter formam generis, & inter formam speciei. vnde (vt asserit) corpus illo modo significatũ, significat & repræsentat quoddam esse medium inter potentiam & actum. quia Genus apud Auer. significat materiã compositam ex materia & forma. Tamen hoc est secũdum rationẽ, nam corpus significat compositũ ex materia, & forma substantiali, vt intelligitur ipsa materia per formam perfici in hoc gradu substantialitatis corporeitatis: non tamen ista forma secundum rem est alia ab illa qua afficitur materia in ratione speciei. immo vna & eadem est forma substantialis in vno composito, licet ſm diuersos gradus abstractionis intelligatur differẽtia. Et subdit ꝙ corporeitas qua communicant corpora simplicia non est forma indiuiduationis, ex eo ꝙ acciderunt sibi dimensiones. vnde in hoc etiam damnat Auicen. quia credidit vt sequitur ex verbis eius, dum dixit magis istud genus significari in concreto quàm in abstracto, vt dicatur corporeum, quã corpus in abstracto, quia concretum plus significat accidentia, ac si corpus prædicatum de indiuiduis substantiæ includat actu dimensionẽ quæ

quæ est accidens. Et multum decipitur in hoc, quia prædicata quæ i dicant indiuiduum substantiæ, nõ sunt accidentia, nec includunt accidẽtia, quia est differẽtia magna inter corpus vt est pars, & inter corpus quod est genus. & ideo hoc nomen corpus quod est genus, non significat corporeitatẽ, quæ est forma simplex substantialis modo declarato, ratione differens, & nõ res ex eo ꝙ acciderunt sibi dimensiones, quia dimensiones istæ quæ includuntur in conceptu corporis quod est vt genus, non sunt dimensiones terminatæ, quia corpora simplicia in istis dimensionibus terminatis non communicant. neq; etiã potest esse dimensio interminata, quia ista est eadẽ numero ex parte qua insunt primæ materiæ: neque corpus isto modo potest esse gen' elementorum, neque ponuntur vice formæ vniuersalis. Et ita patet ꝙ corpus quod est genus omnibus indiuiduis & rebus prædicamenti substantiæ, significat formam sub gradu communi in quo communicant, non vt importatur actualis inclusio dimensionum, sed solum in aptitudine. Et ista est via eius.

Corpus neq; sensibile neq; intelligibile infinitum esse potest. 3. physi. tex. comm. 40. Vbi lucidissimus Themi. d. hoc primo probari rationibus communibus, postea vero physicis. Vbi collige aliquas easdem rationẽ communes eẽ posse tam mathematicis quam sensibilibus entibus. Vnde tamen in quibus casibus hoc contingat diligenter Auer. 8. phy. com. 76.

Corpus quomodo ex materia, quæ corpus non est, & ex forma, quæ etiam corpus nõ est, fieri possit. Vide pulchre Alex. in principio abbreuiatiõis de anima ca. 1. & vide quomodo secundum rationem generatio corporis est incorporea, sicut separatio materiæ ab ipsa forma per rationem & cogitationem solam consistit.

Corpus organicum in quo est anima, vt organicum sit, habet ab anima. Elicitur ex primo de partibus animalium. cap. 1. vbi habet: quãprimum enim anima a corpore discedit, animal esse desinit, neq; mẽbrum vllum nisi figuræ suæ ratione idem relinquitur. Idem habet Alexander expresse in paraphrasi de anima, cap. 3. vbi ostendit animam esse formam corporis. vbi formaliter ponit istam propositionem. idem dicit beatus Thomas in quęstionibus disputatis de anima, & in. 2. de anima in expositiõe diffinitionis animæ.

Corpus organicum illud appellam' quod habet partes diuersas, & plures. quæ naturalibus potestatibus fungi valeant. Alexander in paraphrasi de anima. capi. 3. Inde patet cœlum non esse corpus organicum: quia licet stella sit nobilior pars orbis, tamen est eiusdem naturæ cum orbe.

Corpus omne aut materiam, aut ex materia eẽ, Stoicorũ opinio fuit. Alexander in paraphrasi de anima ca. 1. vbi probat animam esse inseparabilem a corpore.

Corporis non omnes partes corporis, quia materia & forma nõ sunt eadẽ rõne ꝑtes corporis, sicut partes integrales in quas diuiditur corp'. Alex. cõtra stoicos 1 para. de aĩa cap. 4. Et ibi nota differentiam

inter partes secundum quantitatẽ, & sm̃ qualitatem. Vide etiã Cõm. 1.physi.com.5.

Corpus quodcunq; naturale, & generabile, tactile est. Alex. in lib.de intellectu.ca.1. Dicit autem, & generabile, ad excipiendum cœlũ quod non est sensibile, nisi visu, vt habetur.3.physic.com.48. & non est tangibile omnino. licet Plato dixerit cœlum esse visibile & tangibile, & ideo posuit ipsum compositum ex quatuor elementis: quia est visibile ratione lucis, q̃ est ignis & tangibile ratione terræ. Et vbi sunt extrema, ibi sunt media: & iõ posuit ipsum esse compositum ex sincerissimis partibus quatuor elementorum. Cuius opinio improbatur late in.1.de cęlo & mundo.

Corruptio alia ab intrinseco, & alia ab extrinseco.4.physi.tex.cõ.128.

Corruptio quælibet est contristabilis, sed quæ est violenta est magis contristabilis.5.physi.cõ.58.

Corruptio duobus modis potest cõtingere, a contrario, & hoc est per se, vel a simili, & hoc est per accidens, vt lucerna in clibano seu furno accensa extinguitur. Auerr. in paraphrasi.3.de cœlo. in summa. 6.& elicitur ex textu ibidem. text. commento.52.

Corruptio vnius est generatio alterius, & econtra.1.de generatione. tex.cõ.18.& hoc in substantiis, vt habetur ibidem.t.c.20.

Corruptio contingit indiuiduis modis naturaliter, & est quando calor naturalis consumit humiditatem, aut accidentaliter, & est quando in eis adgenerãtur superfluitates per viam indigestionis. ex cõmento libri de longitudine & breuit. vitę.

Corruptionis cã in entibus, & factionis eorum est contrarietas existẽs in suis formis, & cõe subiectum.1.ca.de substan.orb.idem.1.cœli.t.cõ.20. Them.etiam in.4.physi. in tex.cõ.128.vbi Arist.d. temp⁹ esse causam per se corruptiõis, magis quã generationis: inquit. ꝙ licet ita videatur q̃n latet cã: tñ nec interitum per se tempus creat, sed creari accidit illum in tẽpore. Natura autem & subiecta vnicuique materia, corruptionis est cã.i.agẽs naturale & materia. Istę.n.sũt duę causæ per se generationis & corruptionis. v3.materia & agens, vt dr̃ 1.de gñone & corrup.t.c.14.

Corruptionis cã apud Philosophos est materia. ex quo sequitur ꝙ illud qd est incorruptibile sit immateriale.& simplex. ex dispu.4.in solutione.2.dub.

Corruptio & interitus non proueniunt ab ipso nobili prima intentione. Auer.in.4.de generatione. animalium.ca.vlti.

Corruptibile dicitur tripliciter.1.cęli.tex.com.113.

Corruptibile aliud potentia, aliud actu.1.cœli.121.

Corruptile & incorruptibile contraria.10.meta.26.

Corruptibile & incorruptibile sunt genere diuersa.10.meta t.c.26.

Ex hoc, sumitur authoritas pro opinione Auer.super Porphirio 1 ca.de Specie. ꝙ genus generalissimum prædicamenti substantiæ sit corpus compositum ex materiã, & forma, & ꝙ nullum ęternum est in prædicamento, vt tenuit etiam Commen.2.cęli.cõ.49.

Coruos ore coire, & Ibin, Anaxagoras & quidam alij opinati sunt. Contra

Contra quos vide Arist. in .3. de generatio. anima ca.6.

Coruus, perdix, passer, & vrsa, albo colore visa sunt eē colorata. Et vide causam in .5. de generatio. animalium. ca.6.

Corui, tempore quo apud pharsala hospites mediæ periere, corui locis athenarum peloponesiq; defuerūt quasi sensum haberent aliquē, quo inter se rerum cruenta significarēt & mouerētur. 9. de natura animalium. cap.31.

CRISIS signa, require in 4. Coll. ca.38. Et ibi nota vnū pulchrū, ꝙ dicta antiquorum in hac materia non verificantur, nisi in ęgritudinibus acutis, quæ terminātur in 14 diebus vel infra.

Crisis dies a principio ægritudinis enumerantur: & est qn̄ manifeste lesio in operationibus apparet: excepto in patiente, quia ab ipso partu incipere debemus, quāuis ægritudo post partum per. 30. dies sensibiliř extiusset. 4. Coll. ca.40.

Crisium laudabiliū, & illaudabiliū causas, require in .3. Coll. ca.9.

Crisis bona quinq; causis iudicatur vna vt fiat in statu ægritudinis, itē post bonam digestionem: & vt humor qui euacuat' sit similis humori ægritudinem facienti: & vt fiat i die laudabili, & vt sit bonis iudicātē diebus 4. Colli. ca.41.

Crocum esse calidum in .2. & vinū, equiuoce dr̄r. 5. Coll. ca 3. vbi vř dicitur de cibo & medicina, dum dicuntur esse talia in caliditate, frigiditate, humiditate, & siccitate, ista equiuoce dr̄r, & vide ibi cām.

Crocodillus fluuiatilis lingua caret, & ex ouiparis solus maxillam superiorem mouet. Et vide cām in .4. de parti. animal. ca. 10.

Crocodillus fluuiatilis ouū nō maiusquam anseris parit, minimaq; hac origine maximū aīal euadit. Crescit. n. ad quindecim cubita. Sunt qui eum tandiu augeri quādiu viuat confirmant. Arist. in .5. de natura animal ca. 33.

Crurium natura, & penis neruosa 6. 1. de genera. animal. ca. 5.

Cruribus carentia animalia, carent etiam pene. supra. ca. 5. & 6.

CVBO posito in aqua, tantum distabit aqua, quantus est cubus. 4. physi. tex, com.76.

Cuculi prudentia in procreanda ꝓle requiratur. 9. de natura aīal. ca. 29. Vbi dr̄, satis prudenter se gerere: cum. n. se ignauū, minimeq; opitulari potētē nouerit, facit quasi suppositiios suos pullos, quo seruari possint.

Cuius causa, potissimum est: & finis aliorum voluit esse, 2. physic. tex, commen, 31.

Cum fuerit aliqđ cōpositū ex duobus, necesse est vt diffinitio illi' cōpositi sit composita ex diffinitionibus illorum duorum. 3 physi. c.43 & 2. de anima. cō. 158.

Cum fuerint duo consequētia se cōplete, & posuerimus aliqđ eē præcedens, aut disponi, vt disponeret' p̄cedēs, necessario sequet' cōsequēs licet sit impoſle illud disponi p̄ præcedens: vt si quis poneret lapidem volare, necessario sequeret' lapidē habere alas. Cō. 4. phy. cō. 93. & 7. phy. cō 2. & 8. physi. com. 78.

Cum fuerint duo quorum alterum est cā alterius, & habuerint idem nomen, & vnū habet illud nomen ꝑ aliud, illud aliud est digni' illo noīe. 8. met. c 7. Et hr̄ ab Arist. 2. meta.

2.meta.t.c.4.vnūquodq; est maxime tale pp quod aliis inest vniuocatio. Et in.1.Poster. pp qd vnunquodq; tale,& illud magis. idē hr. 8.phy.cō.77.&.7.meta.com.7.

Cutis videtur esse pp defendere, & abscondere,& stat foris sicut coop turæ.2.Coll.ca.8.in fine.

Cutis ē illud quod fit a natura post carnis generationē, & cutis est siccior carne.5.Colli.ca.11.de medicinis cicatrizantibus.

De litera D.

E fabulose sophisticantibus non est dignū cū studio intendere.3.meta.tex.com.15.

De Deo omnium qõnum nobilissima & ab omnibus naturaliter desiderata.s.scire quid ītelligit.12.meta.tex.com.51.

De Dei scientia formatę propositiones,& de scientia humana sine dubio dicuntur equiuoce. Ex dispu: 10.in solu 3.dub.

De apparentibus dicentibus accidit non consentanea dicere, pp nō bñ sumere principia.3.coel.t.c.61.

Decem pdicamenta sunt diuersa ad inuicem.5.met.t.c.33.

Deceptio non accidit in substantiis simplicibus ex suis naturis:& silr ē in substantiis cōpositis, cū quibus non admiscetur potētia, & sunt in actu.sed deceptio in hoc est ex nobis.9.met.cō.22.Et elicitur ex tex. Sed considera quia verba Cōmē. vīr implicare.v3.q̄ sint sub̄x cōpositæ,cum quibus nō sit admixta potentia.vide in concor.

Declaratio propria,est magis manifesta quā vniuersalis.8.phy.cō.65. Vide in concordan.

Declaratio circularis,licet per se nō det fidem simpliciter,dat tamen aliquam fidem.auctoritate Alex.1. de genera.com.50.

Deinde præpositio,& post, quandoque dicunt ordinem temporis, & quādoq; ordinem naturæ, seu causæ. Colligitur ex mente Cōmē.4. cęli.com.25. vbi philosophus dicit q̄ aqua cōuertitur in aerem,& deinde mouetur superius. Vbi notat q̄ ly deinde,non intelligitur fm tēpus,& fm causam & causatum.Cōsimile.d.in.1.ca.de substan.orbis. q̄ prius vnitur orbi intelligētia, & postea accidētia terminata.vbi notat q̄ ly post,intelligitur fm esse,& non secundum tempus.

Delectamur per rememorationem, quando imaginati fuerimus illud rememoratum, quasi iā existeret ī actu. Et similiter est de sperato,Omnia igitur pēdent a sensu.7.phy. tex.comm.19.

Delectabile præsens, vr simpliciter delectabile,& bonum simpliciter, propterea q̄ nō videtur quid futurum.3.de anima.t.c.53.

Delectatio fm q̄ delectatio, non est cā permanentiæ alicuius rei.3.meta tex.comm.15.

Delectationis causa est comprehensio.12.meta.t.c.39.

Delectatio quæ est in nobis est paruo tempore.delectatio vero quæ ē in corpore cęlesti est sempiterna. 12.met.t.com.39.

Delectatio quæ est in intellectu Dei non est passio,neq; habet oppositā ipsam tristitiam, quia ista cōprehensio nō opponitur ignorātię.s.

Delectatio,ita consequitur comprehensionem,sicut vmbra consequitur corpus.supra.

Delecta-

Delectatio quæ est contraria dolori est comprehensio obiecti tempera ti.3.Colli.ca.31.

Delphinus est animal partim com municans cũ aquatilibus, partim cum terrestribus. Ex.4.de partib. animalium.ca.11.prope finem. Et ibi vide qũo respiret. vide etiã Auer.ibidem.in ca.de piscibus, & 6.de natura animal.ca.15.&. 8. de natura animal.ca.2.

Delphinus dormire visus est, & rostro emerso stertere. Viuitq; viginti & etiam triginta annis, & in ortu canis sideris tricenis diebus latitat. Et adultos fętus diu comitať. Magna:n.est in hac aĩali erga gnatos charitas.6.de part.aĩal.ca.13.

Delphini celeritas, atq; edendi facultas mira esse videtur. 8. de natura animalium.ca 2.

Delphinus oĩum velocissimum aĩalium esse creditur, tum aquatiliũ, tum terrestrium.9. de natura aĩal. ca.47. Et ibi vide de misericordia delphinorum erga defunctos.

Democritus dixit impossibile esse omnia esse generata, quia tempus non potest generari.8.physic.tex. commen.10.

Democritus non distinxit inter mẽ tem & animã, prohinc sensus veri nuntios esse asserebat, & omnia q̃ sensibus viderentur vera esse defendebat.1.de anima.tex.com. 24. & Themist.ibidem.

Democritus ait, aut nihil esse verũ, aut nobis non esse manifestum.4. met.tex.com.21.

Democritus opinabatur causam sterilitatis mulorum esse, quia meat⁹ mulorum in vteris sunt corrupti. Cuius impugnationem. vide in.2. de genera.animal.ca.6.

Democritus posuit tres dñas in par tibus indiuisibilibus, figuram, positionem, & ordinem.1.phy.t.c.41. &.8.meta.t.com.5.

Democritus ex antiquis fuit de propinquis ad inspiciendã nãm mate riæ.Com.12.met.c.9.& hr̃ in tex.

Democritus opinabať primũ exteriora aĩalis mẽbra discerni, postea vero quę sunt intus.& male. Arist. in.2.de genera.animal.ca.4.

Democritus opinabať aĩal in vtero manere vt mẽbra eius formentur sm membra parẽtis, sed fallitur, & vide quare.2.de gene.aĩal.ca.4.

Democritus abderitanus opinabať nullius sempiterni, principiũ aut causam esse quærendã, & male, accideret.n.eorũ quæ semp fiũt, aut sunt, nullam esse posse demonstrationẽ:quod totũ falsum est. Triangul⁹.n.semp hẽt tres angulos ęquales duobus rectis. Arist.in.2. de genera. anima.ca.4.idem.8.phy.tex. com.7.contra eundem.

Democritus opinabatur a corporibus decidi simulachra & imagines quasdam, quæ dormiẽtiũ animos pulsant. Peripatetici vero motiões quasdam, non simulachra, aut deci siones a corporibus decidi volunt. Vide lib.de diuinatione, & Themi stium ibi ca.7.

Democriti opinio fuit φ causa maris & fœminæ sit quia semen maris & fœminæ ex omnibus membris corporis fluit, & quando semẽ maris vicerit, tũc primo venit mas, quando vero fœminæ, tunc primo venit fœmina.4.de generatio. animalium.cap.1. vbi ponitur impugnatio eiusdem.

Democritus non bene disseruit de dentium generatione.5.de gñone

animalium.ca.vlti.

Democritus vnam esse animæ potestatem asseuerabat, duntaxat: quã immutationes functionesq; secus ad alia & per alia disiunctæ, plures esse videri faciat. Et fuit plurimũ aliorum opinio Philosophorum. Alex. in paraph. de anima. ca. 8. vbi agit quot & quæ sint partes animę. Et ibi vide impugnationẽ pulchre ab Alexã. Et nota ꝙ istius opinionis fuit etiam Gal. in lib. de sequela potentiarum animæ ad corporis complexionem.

Demonstrationis causæ & esse, procedunt ex notioribus naturæ & nobis. 1. phy. com. 2. idem in. 2. cœli. cõ. 35. &. 1. poster. Est tamen in hoc altercatio pp Them. auctoritatem, qui in. 1. poster. ca. 4. in expositione diffinitionis demonstrationis simpliciter (nam demonstratio simpliciter, & demonstratio dans causam & esse, seu demõstratio potissima, sunt nomina synonima apud Peripateticos, & est vt dixi sæpe, quando per demonstrationem simul & semel, vtraq; qõ compositũ absoluitur, & quia est, & ꝓpter quid est.) Dicit igitur Them. ꝙ demonstratio talis, vt etiam testatur Arist. in tex. procedit ex notiorib⁹ quantum ad naturam, & non quo ad nos, & huius rõnem reddit dicens. Non. n. demonstratio ad mẽsurã se ĩgenij nostri submittit, sed rectam tenet ad veritatem viam. Nec quid ipsi possimus attẽdit, sed in solam rei naturam incumbit, illam vestigat, illam explorat, etiam si nobis ignota inconspectaq; sit. Vide igitur in contradictionibus. Videat insuper diligens lector differentiam inter demõstrationem esse, & causæ. Auer. in. 5. Collig. ca. 24. pulchre & copiose.

Demõstratio facta l. 7. fuit iterata l. 8. q̃a q̃d maxime facit dubitare, vtrũ oẽ motũ hẽat motorẽ, sũt corpora simplicia. & iõ oportuit cõsiderare sermõe ꝓprio, & voluit iterare a prin. istã q̃õnẽ: q̃a oẽ q̃d fuit declaratũ de eo, fuit decisum in locis diuersis, & nõ vult cõgregarĩ illud, & cõplere. ꝑscrutationẽ de eo. Cõ. I. 8. phy. c. 28. vide ẽt ibidẽ. cõ. 27. &. 33. Demõstratio ẽt illa septimi ẽ ĩpfecta, q̃a nõ fuit ibi declaratũ, vtrũ motũ ex se cõponatur ex motore q nõ mouet, aut nõ. & iõ necesse fuit eẽ iterare in. 8. vt pficeret, vt. d. Cõ 8. phy. c. 45. Vide etiã 4. cœli & mundi. com. 25.

Demõstratiões differẽtes, quarũ alteri attestatᷣ sensus & alteri nõ attestatᷣ: vel q̃a nõ ẽ nata sentiri: vl q̃a nõ est possis vt sentiatᷣ. Fides primę d̃mõstratiõis ẽ pfectior 1. cęli. cõ. 22. vide ẽt. 8. phy. c. 22. & 3. de anima. c. 7. Vide in concordantiis.

Demõstratio logica ẽ q̃ ꝓcedit ex ꝓpõnib. veris & vlib⁹, nõ ꝓpriis. 1. cœli. c. 70. &. 8. phy. 70. &. 4. physi. 87. vide distincte. Commen. in paraphrasi primi de cœlo. in summa. 7. prope finem.

Demonstrationes ducentes ad impossibile sunt generis signorum. 1. cœli. commen. 95.

Demonstratione, plura conuincimus quæ cogitatione, aut imaginatione capere non possumus, vt ꝙ extra cęlum nõ sit vacuum; aut tempus Auer. in. 1. cœli. in paraph. summa. 9.

Demonstrationes sunt in q̃bus itur ex notiori, ad latẽtius. Si igiᷣ noti⁹ fuerit posterius demonstrationes

erunt

erunt quia:& si notius fuerit prius, erit demonstratio absoluta, q̃ dat cām & esse,& si latentius fuerit causa rei q̃ suum esse:erit demonstratio pp quid tm̃ 2.cœli.cōmen. 35.

Vbi aduerte ꝙ lra quæ cōiter inuenitur,est corrupta, & sic dēt stare sicut nos castigauimus. Et scias ꝙ nullibi Auer. ita clare & distincte loquutus est in philosophia de hoc triplici gñe demstrōnis, quod via doctrinæ nuncupatur ab ipso, in ꝓlogo primi phy.sicut hic. Scias igitur demstrōnem signi, seu quia fieri qñ procedimus ab effectu qui est notior apud nos, q̃ sit sua causa. Et ad hoc genus reducuntur etiam (licet Auer. de hoc non meminerit in pręsenti loco) demonstrationes quæ fiunt a signo supra effectum. vt qñ demonstrat̃ eclipsis lunę,ex priuatione vmbræ. Reducuntur ēt demonstrationes quæ fiunt per cām remotā.vt.d. Arist. in 1.posterioꝝ.dū ponit drīam inter demonstrationes quia,& pp quid. Demōstrationes ēt ducentes ad impo͞e, sicut scribit Cōmē.in 1.cœli & mūdi.cōmē.95.sunt gñis signoꝝ. Demōstrationes ēt datæ ꝑ cām efficientem, sūt de numero signorum fm viam Auer.1.poste.in cō. magno. cō.34. Qñ vero esse effectus,& pp quid eiusdem latuerit,ita ꝙ effect⁹ seu passio demonstranda (quæ sūt natura posteriora subiecto & sua causa) sunt ignota,tam quo ad quęstionē quia est, q̃ quo ad quæstionem propter quid, & causa fuerit notior,tunc per illam causam notiorem simul & semel demonstratur vtraq; quæstio de effectu. videlicet,& quo ad quia est, quę quærit de inherentia simplici eius in subiecto,& quo ad propter quid est,quę est quæstio de causa illius inherentiæ. Et ista est demstrō absoluta, seu demonstratio simpl̄r, seu demonstratio dans causam & esse, & a modernioribus dicitur demr̄atio potissima. Et ista est quæ principaliter intenditur in lib. post. sicut.d. Cōmen. in cō. magno, & oēs græci expositores. Et lucidissim⁹ Themi. in 2.poste.eandem sententiam scribit cap.2.dicēs. Hoc.n.demstrōnis illius potissimę ingeniū est, vt cōi examine vtranq; absoluat cognitionem,& vt sit,& quāobrem sit.

Demonstratio aūt causæ tm̃, seu demstrō pp quid,est qñ pp quid ipsius effectus est ignotum:licet quo ad quia est,pateat. Tunc quando per cām notiorem demonstratum fuerit effectus ille, quo ad tale pp quid,ista est demōstratio pp quid, seu causę tm̃. Et ideo his noībus nūcupatur,quia ꝑ tale genus demonstrationis non vtraq; quæstio ex illis qōnibus cōpositis absoluit̃, sed vna tm̃. videlicet quæstio pp quid tm̃. Nam ex quo effectus, quia est, ante demstrōnem, vt supponitur, erat notus quo ad quia est: ad nullum notū ad sensum quatenus notū est,erigi pōt demonstratio. hoc enim vt scribit Arist. in 8.phy.tex. cō.26. est hoīs male iudicantis qd melius,& quid peius, & qd credibile & non credibile, & principiū, & nō principiū. Et cōsimilem snīam hēt in 2.physi.tex.cō.6.ubi Cōmē. commento d.ꝙ istud genus hominum qui non distinguunt inter ea quę sunt per se manifesta,& ea quę sunt dubia & naturaliter ignota, sunt cæci corde:& hoc genus hominum nunquā potuit philosophari,

ri,nec poterit.Et ex hoc ſcire poteris frater mi,quantum hallucinentur moderni aſſerentes non eſſe differētiam inter demſonem pp qd, & inter demſonem ſimplr niſi accñtalem tm:cum hoc repugnet veritati,cũ procedãt variis viis & intentionibus. Et aperte ẽt contradicit opinioni Auerr. in cõmentariis magnis,pręſertim in 1.poſt.ca.95. vbi vult ꝙ iſte ſint ſpecie differentes,& vult ꝙ demſones cauſæ tãtũ, ſint quæ cõponuntur ex cauſis quę inferunt neceſſario cãm eſſe: & nõ inferuntur a cauſatis.Demſationes vero ſimplr,quæ dant cauſam & eſſe reciproce ſe hñt:quia inferũt neceſſario ſua cãta,& inferunť ab eis.

Demſationes mathematicæ nõ ſunt innatæ poni in ſcientia naturali 2. cœli cõ.59.Vide cãm 3.cęli cõ.61. & 1.meta.19.21.22.25.& 26.& 1. poſte.a Philoſopho. Sed dum adducuntur, hoc fit ad confirmandũ 2.cęli cõ.109.& 50.

Demſationes naturales debent eſſe ex cauſis naturalibus 4.cęli. cõ. 20. idem in paraphraſi tertij de cœlo, in ſumma 8.cap.2. vbi ſcribit ꝙ rerum naturalium principia conuenit eſſe res naturales,& diuinarum rerũ principia eſſe res diuinas,mathematicaliumque principia eſſe mathematica.

Demonſtrationis cuiuſlibet principium eſt quodquideſt.1.de anima tex.cõmen.11.

Demſonibus neceſſariis hæc eſt cõditio neceſſaria vt apparentia ſenſui non differant ab eo quod vř p rõnem.3.de aïa.cõ.7.idem 8. phy. cõ.22.& 26.& 1.cœli cõ. 22.

Demſones de oĩbus eſſe impoſe eſt 3.meta.tex.cõ.4.

Demõſtrationes quædam dãt quia, & quædam propter quid 3. meta. cõ.5.idem.1. poſteriorum.

Demõſtrationes quædam ſunt ſimplices, & quædam ſunt compoſitæ ex ſimplicibus.5.meta.cõm.4.

Domſones quæ componũtur ex primis propoſitionibus ſunt reſpectu aliarum propoſitionnm, ſicut elementa de compoſitis & reſoluũtur in eas,ſupra.

Demõſtrationes in ſcientia quæ naſcuntur a cauſis remotis vel ſint affirmatiuæ,vel negatiuę,ſunt demõſtrationes eſſe,& non cauſæ demõſtrationis:quia demonſtratio cauſæ eſt per cauſam primã & propinquam.5.Coll.cap 24.

Demonſtratio non eſt ſubſtantię 6. meta.tex cõ.primi.

Demõſtatio nõ eſt ad genus ipſius artis,neque ad ſpecies eius 6. meta. cõ.1.idem 2.de anima.cõ.27. Vide quæ ſcripſi in Theorematibus, in illo Theoremate, ſubiectum in ſcientia eſt notiſſimum.

Demonſtratio non eſt de particularibus,licet particulare ſolum ſit ens in rei veritate 12,meta.cõ.28.

Demõſtrationes vřes ſumptæ a pro põnibus nãlib⁹ primis & vřibus atque eſſentialibus,hñt hanc proprietatẽ quod nullus ſenſus eis contradicit.Cõmẽ.in 2.de partibus aĩaliũ cap. de cerebro.vide de hoc 1. cœli & in 8.phy. vtrobiq; cõm.22.

Demonſtratiua oppoſitio nõ eſt cõtenta vna cõtradictione,ſed duab⁹. nam debemus contradicere pmiſſis,& ẽt concſonibus. Auer. 1.de generatione aĩalium cap.1.vbi ponit improbatio antiquorũ de ſemine.

Demonſtrationẽ logicã appello, qa quo vřior eſt, eo remotior a propriis

priis principiis est. Arist. in 2. de generatione anim. cap. 6.
Demstro quo cu sit ex necessariis, & semper veris pot esse de rebus quae quadoq; sunt, & qnque non sunt. Vide pulchre Auer. in paraph. met. tract. 3. ibi. Et dicamus q oratio vera necessario est: vbi cocludit q actus & perpetuitas in talibus est fm q sunt intelligibilia, & non fm q sunt. aliter. n. vsia essent separata. Et inde patet error illorũ qui volũt demstrones esse de rebus cõcernentibus actualem existentiam.
Demõstrationes naturales quae adducunť in scia diuina, inducuntur vriori modo 2. met. c. 6. & 12. met. cõ. 5. Nota et q qnq; inducunť ad rememorationem 12. meta. cõ. 53.
Demonstrate manifesta per imanifesta, nõ potentis est iudicare per ipsum: & non pp ipsum cognitum 2. phy. tex. cõ. 6. idẽ. 8. phy. t. cõ. 22. & 26. 4. met tex. cõ. 9.
Demõstrationes mathematicę sunt in primo gradu certitudinis, & naturales sequũtur eas 2. met. cõ. 16. Vide in concordantiis.
Denominatio fit ab actu 2. phy. tex. cõmẽ. 11. & 12. & 9. metaphy. tex. cõ. 7. vbi dr. Venit aũt actus nomẽ ad endelechiam compositus.
Denominatiua noĩa significant substantiam & accidens 4. meta. cõ. 3. idem 3. meta. cõ. 16.
Denoĩationes q̃ denoĩant subta, nõ ẽ necessariũ q oẽs significẽt dispões additas, supra rei subam extra animã exñtes in actu. hoc. n. fallit in priuationibus, & reĺonib'. Et ideo quidã opinati sunt q praedicamentum reĺonis non debet computari cũ entibus. Ex libro destruct. disp. 3. in foĺ. 14. Vide pro vltimo dicto et 12. meta. cõ. 19.
Denominationes substantiales dñr a denominationibus accñtalibus. Ex disp. 6. in foĺ. 6. dubij.
Denominationes subsťãtiales ex quibus constituitur suba, entibus separatis a materia conuenire non possunt, quanto magis denominationes additę supra substantiam. Ex dispu. 5. in fol. 4. dubii.
Denominationes substantiales verificanť de denominato, dicimus. n. q homo est aĩal. Sed denominationes additae subśtãtiae, nõ verificanť de denominato, nisi denominatiuę, dicimus. n. q hõ non est sapientia, sed sapiens. s̃.
Denominationes quibus aĩa denoĩatur prudẽs, volẽs, & mouẽs, fm Philosophos nõ sunt denoĩationes additae. s̃. subam aĩae, sed sunt denominationes substantiales. s̃.
Denominationũ substãtialium nãtalis est, q subtum earum nõ multiplicať in actu, sed solũ illo modo quo multiplicatur diffinitũ ex partibus diffinitionis, ita. s. q est multiplicatio mentalis non realis. s̃.
Denominatio inuenta in aliquo ente mõ defectibili, necessario & sine dubio inuenitur in eo rõne alicuius entis illam denominationẽ perfecte possidẽtis, vt dicamus q quicquid habet defectibilem calorem, habet eum talem respectu cuiusdã perfecti calidi. Ex libro destruc. disput. 6. in foĺ. primi dubii. Et elicitur ex secundo meta. tex. cõ. 4. & erat ppositio qua saepe vtiť Plato.
Denominationũ subtum esse non põt nisi cõpositũ ex duabus naturis. s. agente & patiente, & ideo prima causa cum sit denudata a subiecto, est etiam a denominationibus denu-

denudata. Dispu. 6. in sol. 6. dubii.
Denominatio magis fit in rebus factis ab arte, a re a qua fit permutatio, q̃ ab illa ad quam terminatur, secus in rebus naturalibus. Et vide causam 2. phy. cõ. 14. & 4. Coll. c. 1.
Dentes nulli eidem & serrati & exerti sunt, quia natura nihil frustra facit 3. de partibus anim. cap. 1. Vide ibi de dentium natura & vtilitate.
Dentes maxillares sunt ad molendũ, conficiendumq; cibum accõmodãtur, q̃obrẽ quibus desunt maxillares dentes, his deest motus maxillę in latus, sed talia solũ maxillã sursum deorsumq; mouẽt, vt pisces, & aues, & ouiparę quadrupedes. Ex 4. de partibus anim. cap. 10.
Dentes anteriores sunt ad incidendum cibum, maxillares vt frangãt, molares vero vt molant 2. Collig. cap. 9. de iuuamentis membrorum officialium.
Dẽtes soli oĩum ossium tota vita accrescunt. quod patet in ijs dentibus qui mutuum tactum declinãt. Causa autem incrementi est quo ad p̃tinet ad id cuius gratia vt fungi officio possint. Breui. n. tempore attritu consumerentur, nisi subinde repararentur. Arist. 2. de generatione anim. cap. 4 prope finem.
Dentes, & si vita decies milies, aut decies centies annis seruaretur, & prægrandes primos oriri oporteret, & sępius renasci. Quamuis. n. assidue reciperent incrementum: tñ detriti plusq̃ accrescerent, inutiles demũ ad cibum cõficiendum euaderent, supra. Vbi nota ex hoc loco Auic. sumpsisse illam vulgatam & celebrem authoritatem in primo canonis. Fen prima, in cap. de complexionibus ętatum. vbi dicit. Amplius si virtus infinita foret.
Dentes ex eo gignunt alimento qđ in ossa administratur, quapropter eandem quam ossa hñt naturã. s.
Hinc collige contra Gale. quia si eadem est materia generationis dẽtium & ossium, tamẽ dentes reparari p̃nt, non aũt ossa: si illa est rõ, quia materia istorũ membrorum quæ restaurari non possunt vbi incisa fuerint, est ipsum sperma fm̃ Galenum. Hoc. n. maximũ est contra opinionem eius argumẽtum.
Dentes anteriores quare prius oriantur q̃ maxillares. Vide duas causas in. 5. de generatione anim. in fine.
Dẽtes vltimi vigesimo anno exeũt. Nonnullis etiam senescentibus oĩno prodierũt. s. Et in 2. de natura animalium cap. 4 d. quibusdã mulieribus anno etiam octuagesimo, ac ẽt viris non sine dolore exierũt.
Dentes priores homo mutat, maxillares nullũ animal mutat. 2. de natura anim. cap. 1. in fine.
Dentes plures maribus q̃ feminis insunt, vt in genere hominum, suũ, caprarum patet. in cęteris nõdum exploratũ est 2. de natura animalium cap. 3.
Dentes quibus plures, hæc viuaciora: quibus rariores & pauciores hęc magna ex p̃te breuioris vitæ sũt. s.
Dentes omnium piscium genera habent serratos pectinatimq; coeuntes, excepto scaro 2. de natura animalium cap. 13.
Dentes naturam ossium sequuntur: quamobrẽ hominum nigrorũ & æthiopum dentes vt ossa cãdent 3. de natura aĩalium cap. 9.
Dentes sunt in vnaquaq; mandibula viginti sex. Auer. 1. Colli. cap. de anathomia dentium.

Densum spectat vt graue sit & duz, rarum vero vt leue & molle, non tamen hoc perpetuum est, nec vt quicq̃ est durius, sic etiã sit grauius. nã dissonat ea ratio in ferro & plũbo. Themist. 4. phy. 85. & Cõmen. ibidem. d. ꝙ plumbum est grauius ferro, licet ferrum sit durius.

Densum non alteratur nisi fm ꝙ est sensibile, & fm ꝙ est ĩ capitulo qualitatis, & non positionis, & cum est in cap. qualitatis, tunc principium motus eius est, aut a caliditate, aut a frigiditate 7. physico. cõmen. 11.

Digressio. qualr densum & rarum sunt principia alteratio nis.

Vbi aduerte ꝙ ponit tres cõditiones ad hoc ꝙ dẽsum & rarum sint principia alterationis, primo ĩquãtũ sunt sensibilia: quia si mathematice cõsiderẽtur tales qualitates, nõ sũt principia alicui⁹ alterationis sẽsibilis. licet. n. vt dicitur in prædicamentis quadratum circumposito gnomone creuit, & quodãmodo etiam aliqua alteratio fit in mathematicis, non tamen sensibilis, sed imaginaria. Secunda conditio est ꝙ rarum & densum quodammodo pertinent ad prædicamentũ positionis, & quodãmodo ad prædicamentum qualitatis. Si enim fuerint considerata inquantum dicũt partium distantiam aut appropinquationem adinuicem, sic sunt positiones, & non sunt principia alicuius alterationis sensibilis non. n. sic dicũt aliquam actiuitatem. Si autẽ fuerint qualitates, sic possunt terminare motum, inquantum insequuntur caliditatem & frigiditatem. Sunt enim rerum qualitates raritas & densitas in gñabilibus inuentæ, insequẽtes aut caliditatem, aut frigiditatem. Secus autem de illis quæ sunt in corpore cœlesti, quę æquiuoce dñr cum istis quæ sunt hic, vt recitat Cõmen. in 2. cap. lib. de substantia orbis. Sed tunc est difficultas quia pariformiter videtur ꝙ ad relationem sit per se motus, contra Arist. in. 5. physi. tex. cõ. 10. & ad situm erit per se motus contra Auer. in 6. phy. cõ 85. Nã quẽadmodũ raritas & densitas non acquiruntur per se primo p motũ alterationis, sed ratione primarũ qualitatum, quæ sunt caliditas & frigiditas. inquãtum enim aliquid mouetur per se primo ad calorem, secundario dicitur moueri ad raritatem, & inquantum mouetur ad frigiditatem primo, dicitur secundario moueri ad densitatem. sicut expresse habet in tex. 11. septimi phy. Si dicam ꝙ pro quãto aliquid mouetur per se primo ad albedinẽ, quę est fundamẽtum similitudinis, mouetur per se non primo ad similitudinem. & pro quanto aliquid p se primo mouetur ad vbi, per se non primo mouetur ad situm, & est ardua difficultas sicuti vides. nisi esset ꝙ est ratio diuersitatis, quia raritas & densitas vt sunt qualitates, sunt p se causatæ ex primis. Sunt enim vt inquit Cõmẽ. ibi in cõmen. qualitates attributæ alterationi in dupli ci dña, quædam sunt primæ, vt caliditas, frigiditas, humiditas, & siccitas, quædam sunt secundę, & sunt causatæ ex primis, vt raritas & densitas. Amplius qualitates istæ secundæ habent contrarietatem & intensionem & remissionem: quæ sunt de conditionibus requisitis ad verum motum & veram alterationẽ: secus aũt est de relatione: quia illa non per se cõsequitur fundamẽtũ, quia stat esse fundamẽtum sine relatione.

latione. Ampliusaũt,rõ relõnis cõ ſiſtit in indiuiſibili, & eſt de entib' diminutis,intãtũ ꝗ vt.d. Auer.12. primę philoſophię. quidã reputauerunt prædicamẽtum relõnis eſſe de ſecundis intellectis. Aduenit ẽt relõ ſine aliqua mutatione facta in ſubto : quod quidem de raritate & denſitate, vt ſunt qualitates ꝯñtes calidum & frigidũ dici non põt.ni hil.n. rareſieri aut condenſari põt, quin illud caleſiat aut infrigideť. Et ita dicẽdum eſt de ſitu reſpectu vbi:quia ratio eius conſiſtit in indiuiſibili,& nõ habet conditiones requiſitas ad uerum motum.

Dẽſitas & raritas ſunt principia omnium paſſionũ.8.phyſi.tex.cõ.55. Et vide ibi Auer. quomodo ſit intelligendum.

Denſitas & raritas ſunt rerum qualitates, inſequentes calidum & frigidũ.7.phy.cõ.15. Vide in cõcor.

Denſitas & raritas ſm antiquos ſunt conſtrictio & expanſio pororum, & ꝗ hæc duo ſunt cauſæ gñationis & corrup. cum gñatio apud eos & corruptio ſint cõgregatio & ſegregatio 7.phy.cõ.15.

Denſitas & raritas non faciunt tranſmutationem in ſuba, cũ ſint de ſitu 1.met.cõ.15. Vide in concord.

Denſari & rarificari ſunt motus locales 8.phy.tex.cõmen.77. Vide in concordantiis.

Deſcriptiones in aliquibus locis accidit dari per negationes priuationum, vbi accidit priuationes eſſe notiores nobis q̃ ſint ipſi habitus. Auer.8.phy.cõ.27.

Deſcriptio primę perfectionis eſt forma,quæ in tempore in quo poteſt agere non agit. Sed deſcriptio ſecũdæ perfectionis eſt forma quæ agit aut patitur, ſeu res habẽs formam agit aut patitur in tempore in quo agit aut patitur 2. de anima. cõ. 5.

Vnde actus primus eſt ipſa forma a qua eſt apta nata prouenire operatio,ſed non prouenit:ſed actus ſecundus eſt forma operans. Latini autem aliter ſentiunt.

Deſiderių dicitur de appetitu,& ira, & volũtate, & vſr de pluribus 2. de anima tex.cõ.27.

Deſiderii ſenſibilis propriũ eſt,vt nõ moueatur niſi cum præſentia ſenſati in actu : ecõtrario de deſiderio intellectuali 3. de aĩa.tex.cõ.29.

Deſiderium eſt pp exiſtimationem ꝗ aliquid ſit bonũ.12.met. cõ.36.

Deſiderium præcedens comprehenſionem magis videtur dolor q̃ voluptas 12.meta.cõmen.39. Vide in concordantiis.

Deſideratum in corporibus cœleſtibus non differt ab intellecto, ſicut differũt in nobis, quia potẽtia qua in nobis comprehenditur deſideratũ eſt alia a potentia qua comprehenditur intellectũ. Deſideratũ,n. comprehẽditur ſenſu & intellectũ comprehẽditur intellectu.ſed corpora cœleſtia non ſentiũt.ſenſus.n. dati ſunt aĩalibus ad ſalutẽ 12. meta cõ.36.idem 1.cap. de ſubſtantia orbis & 3.idem 3. de anima cõmẽ. 60.& 61.& in 2. de anima cõmen. vltimo.

Deſiderabilia quæ mouent nos ſm ſenſitiuam differunt a deſiderabilibus intelligibilibus, quæ mouent nos ſecundum intellectum 12. meta.cõmen.36.

Deſtructio conſequentis ex deſtructione antecedentis conceſſa eſt in conſecutione conuertibili. 7. phy. cõmen.16.

Deter-

Dei scientiæ non opponitur ignorãtia. 12. meta. cõ. 39. autho. Alexan. cõmen. 51.

Deus non est causa mali, sed mala & ea quæ sunt sine solicitudine proueniunt ex necessitate naturæ, & non ex diminutione agentis, supra cõmen. 52.

Deo impedimentum aliquod attribui impossibile est ex lib. destr. disp. prima in sol. 2. dubii. & habetur. 12. meta. in fine.

Deus benedictus non potest denominari agens neque modo naturę, neq; sm voluntatem quæ est in generabilibus & corruptibilibus. Ex disputatione 3. in sol. primi dubij. & ibi vide causam.

Dei actio sm Philosophos a sciã procedit, absque necessitate inducente eum ad agendum, neq; ex se, neque ab aliqua re extrinseca: imo tantũ ex sua bonitate, & ideo necessario vult & eligit in nobiliori gradu oĩbus gradibus volentium & eligentium. Ex disp. tertia in sol. 2. dubii. Inde patet error Rabbi Moysi, quẽ Scotus vbiq; in hoc & sequaces ei⁹ sunt imitati, asserentes sm philosophos deũ agere ex necessitate nãæ.

Aduersus rabbi Mosen & Scotum.

Deus non est principium totius sm Philosophos, modo formæ sicut anima respectu corporis. Nullus.n. eorum opinatur hoc. Ex dispu. tertia in solo. quinti dubij. Vbi nota frater mi locum apertũ contra modernos, asserẽtes Auerr. opinionem fuisse Deum gloriosum esse formã formaliter perficientem orbẽ. Nec valet glosa Suessani in illo loco, ꝙ Cõmen. non contradicit sibi in 4. cęli. cõ. 1. & alibi, vbi tenet Deũ eẽ formam & finem, quia dicit ꝙ Cõmenta. reprehendit Algazelem, in hoc ꝙ posuit Deum solũ esse causam formalẽ sm Philosophos, sed Philosophi non solum formalem, verumetiam finalẽ & vt motricẽ, vt patet. 12. meta. cõ. 5. & 6. Sed non bene ponderãtur verba Auer. in illa accusatione Algazelis, quia vltra hoc reprehendit eum in modo, quẽ imposuit Philosophis Deũ esse cãm formalem, quia verba eius prætendebant ꝙ Deus esset forma perficiens, sicut anima perficit corpus, & est forma sr dando esse, quẽ errorẽ isti tenent de mente eius. vñ ista sunt verba eius. Dicim⁹ nos ꝙ verba huius hoĩs prætendunt cõcedere aduersarijs ꝙ Deus benedictus nõ est agens, immo est aliqua causarum, qua nulla rerum perficitur sine ea. Vñ dicim⁹ ꝙ ista rñsio est debilis. nãq; ex hoc sequit apud Philosophos, ꝙ primum sit principiũ totius modo formę, sicut aĩa ẽ principiũ corporis, & nullus eorũ opinatur hoc. Quid clarius, aut apertius dici potuit? Et ideo aliter soluimus contradictionẽ istã iuxta fundamentum Auer. & oĩum Peripateticorũ. Quod forma & perfectio est duplex, separata & perficiens de mente Auer. & est ad lrãm in disp. prima in sol. vltimi dubii. & in 12. meta. cõ. 37. vbi. d. ꝙ perfectionũ pp quæ mouetur perfectum, quædã sũt qualitates quibus perficitur illud quod mouet, vt illud qđ mouetur pp sanitatem: & quædam sũt sub̃æ extrinsecæ, vt quę moueť ad ens vt assimiletur eis, vt inueniunť oẽs actiones seruoꝝ, qm̃ sunt erga gña intentionũ dñi sui. igitur dr esse pp dominum suum, & simiĺr omnia entia cum primo prĩcipio. Quid.n. potuimus in hoc loco adducere

ducere pro nr̃a opinione, q̃ Auer. iudicium seipsum declarâtis? Hęc igitur est alia accusatio,& grauior contra Algazelem, quia imposuit philosophis Deum esse formā formalr perficiētem totum,& oīa entia, sicut isti dicunt de orbe, eo mō quo aīa perficit corpus. Et philosophi dicunt, Deum non esse formā perficientem, sicut anima perficit corpus, neq; sicut sanitas perficit illud quod mouetur ad sanitatem, sed dr̃ forma extrinsecus perficiēs oīa entia, pro quāto oīa entia mouent naturali desiderio, vt assimilētur illi ſm q͂ possunt. Esse.n. est cōmunicatum a prima forma oībus entibˢ, ſm varios gradus, quia distantiæ entium sunt valde diuersę, & istum gradum inter corpora in altiori gradu participat primū corpus:& inter intellus, primus ex motoribus planetarum,& sic deinceps. Et hoc est quod declarauit Commé. etiam in 1. Ph. com. 81. vbi Arist. d. exñte. n. quodam diuino, & optimo. d. n. Commé. in illo loco, q͂ cum sit perfectio diuina maxima, cui omnia entia appetunt assimilari: quia igit omnia entia participant esse sibi communicatum, quædam clarius, quædam obscurius,& omne est a forma. Pro quāto igitur Deus glor osus communicat esse omnibus ſm q͂ natura eorum apta ē p̃ticipare: sic est forma oīum, quam oīa imitant.& appetunt ei assimilari, ſm q͂ pñt. Silitudo. n.& conuenientia in entibˢ est a forma: vt. d. Commé. in 1. disp. ī sol. 7. dubij. Forma. n. est rō cōicabilitatis 1. cœli. com. 92. Et ex his frater mi intelligis, qūo cognitio sub̃arum,& entium inquātum entia, ducit ad cognitionē primi principij in rōne formæ, quia esse istud est impartitum a prima forma: oē .n. eē a forma p̃ficiscitur: vt d. Boe. Et ideo non valet declaratio subtiliū, asserentium ſm philosophos Deum esse formā omnium inquātum communicat esse omnibus, q̃ sunt hic per motum. Nam philosophi non solum ponunt Deum esse veluti formam respectu istius mūdi inferioris: verumetiam respectu omnium, vt p͡3. 12. Meta. com. 44. Tum ēt quia talis declaratio ducit ad rōnem primi motoris,& nō ad rōnem primæ formæ:& ad hoc ascendit naturalis via motus. vñ Cōmen. 3. dispu. in sol. 10. dubij. declārans qūo mundus habeat cām agētem. d. Et radix huius est, q͂ esse corporum cœlestium consistit in motu,& ideo dans motum de necessitate dr̃ agens. Sed diuinus ascēdit ad rōnem primæ formę, vt d. Commen. 7. Mete. com. 9. & hoc ex cognitione entium,& substātiarum inquantum entia sunt, vt alibi declarauimus. Et vt altius istam rem intelligamus, scias q͂ ēt formæ istę quæ sunt hic, habent duplex esse s. materiale & abstractum, ſm esse materiale sunt in potētia in prima materia:& sunt in actu uel potētia actiua primi motoris. Et ita ex cognitione formarum mobiliū quatenus mobiles, via motus possum˙ puenire ī naturali philosophia ad primū motorē, quia motus includitur in re mobili quatenus mobilis,& motus ducit ad motorē, sed formæ ſm eē abstractum considerātur sub rōne sub̃æ & entis: quia isti sunt conceptus abstracti,& q̃a secūdum esse abstractum istæ for

mæ eminenter continentur in prima forma abstractarum, q̃ est ens per essentiam, sic ex rõnibus istarũ inquantũ substantiæ sunt, vel inquantum entia, deuenimus ad primam formam. & hoc duplex esse qđ h3 forma.v3. actuale & forma le(vt inquit Commen.) est illđ qđ sauentes formas voluerunt dicere .i. Platonici ponentes ideas, sed nõ perueniunt ad hoc 12. Met. cõ. 36. Et nota bene istam declarationẽ, quia non innotuit mihi, nisi in lõgo tempore, & non sine magno labore vitæ meæ.

Deus non intelligit entia inquantũ sunt cãæ ꝙ ipse intelligit ea, sicut nr̃ intell'us intelligit ea. Vñ philosophi hoc intendunt dicere, dum asserunt Deum non intelligere entia posteriora, eo mõ quo nos ea ĩtelligimus, immo mõ quo nullus intell'us põt ea intelligere. Ex lib. destruct. disput. 3. in sol. 18. dubij. Et nota, ꝙ nr̃i Theologi, quo ad hoc concordant, ꝙ Deus non intelligit creaturas sicut nos, quorum intellectus mouetur ab obiectis.

Deus est causa agens finis, & forma, omnium intelligentiarum. Ex dispu. 3. solu. 18. prope finem. & ibi vide rationem.

Deus est causa efficiens, forma, & finis omnium entium sensibilium. ibidem.

Deus est vnus simplex secũdum Peripateticos, licet pluribus denominationibus denominetur. Ex dispu. 5. in solu vlt. dubij.

Deum scire seipsum, nihil aliud est q̃ ipsum scire entia. vnde si homo similis fuerit alijs entib', & ipse ipsius propriam quidditatem sciret, scire ipsam quidditatem necessario esset scire alias res. Ex libro destruct. dispu. 6. in solu. prmi.

Dei scientia, qualiter sit vna, & eadem cum seipso, cum scientia eius de rebus extrinsecis ab eo. Vide in dispu. 6. in solu. 3.

Vbi animaduerte quod inquit. ꝙ de hoc inuenitur quoddam exemplar in humano intellectu, de quo supra ibidem, in solu. 2. dixit quomodo in intellectu humano intelligibile quodammodo est idem cũ intelligẽte, quanto magis in Deo. Si enim formæ materiales, q̃ sunt potentia intellectę, prout abstrahũtur ab intellectu, sunt in intellectu scientia & intellectus: quanto magis hoc in abstractis ex natura sua a materia verum erit?

Dei scientia vna existente, non est impossibile, ꝙ retineat scibilium multitudinem, non est enim ĩpossibile apud philosophos, ꝙ Deus sciat seipsum, & alia pręter ipsum, multitudo autem est impossibilis apud eos, ꝙ intellectus perficiatur ab intellecto causato a tali intellectu, & perficiatur ab intelligibili. Ex dispu. 6. in solu. 3. dub. Vbi apte colligitur ꝙ Deus intelligit multa, immo omnia intelligibilia alia ab ipso, sed non motiue, vt intellectus noster. Et hoc concedunt etiã nostri Theologi.

Dei scientia in numeratione scibilium non est sicut numeratio scibilium in scĩa humana. In scĩa.n. humana est numeratio duplex, vna est ratione phantasmatum. secunda vero est, prout sunt in humano intellectu conuenientia in vno genere respectu plurium specierum. Et cum remouemus sciẽtiam Dei ab vniuersalitate, remouetur talis

numeratio, & remanebit talis numeratio qualem intellectus humanus non potest comprehendere, nisi scia nostra similis esset sciæ Dei, quod est impoẞe. Ex dispu. 6. in solu. 3. dubij.

Dei scia & si neq; vniuersalis, neque particularis est, quia tñ scire particularia apud nos, est in actu scia, ideo scia Dei est magis propinqua scientiæ particulari, quàm vl'i. ibi.

Deus scit entia nobiliori modo, quo nos scimus ea. ibidem in solutio. 4. dubij.

Deus est quidditas absoluta, & omnia alia entia quidditatem habēt, s̃. in sol. 6. dub.

Deus non est subiectum denominationum, s̃.

Deus sunt omnia entia absolute, entia nanq; hñt esse & sunt intelligibilia primo, vt ipse scit seipsum, s̃.

Dei scia non est similis sciæ humanæ, quia est causa entium, sed scia humana est causata ab entibus, s̃. & 12. met. com. 51.

Deum hāc definitionē quoquo mō est verum, & quoquo mō non est verū. Ex disp. 7. in solu. 1. dub. vbi ponitur dictō de definitione dupli ci. s. data p genus vniuocum & veras differētias, & de definitione data per genus analogum.

Deo philosophi tria attributa attribuunt, & est φ sit sciens, excellens & potens, & dicunt φ voluntas ei⁹ prouenit in entibus secūdum sciētiam eius, & posse eius non deficit a voluntate eius. Ex disp. 10. in solu. 1. dub.

Deus secundum philosophos operatur per sciētiam suam, & quia sciētia in eo φ scientia, est in duobus cōtrarijs, possibile est vt proueniat ab eo vnumquodq; eorum, & prouenit excellentius cōtrariorum, & non vilius ex sciente ea. Et ideo appellatur sciens excellens, s̃.

Dei scientia secūdum philosophos non est nisi vna in Deo, supra.

Idem sentiunt nostri Theologi. d. n. Augusti. in 6. de trinitate. cap. vltimo. Vbi est prima, & summa vita, non est aliud viuere, & aliud esse, sed idem esse & viuere primus ac summus intellectus cui non est aliud viuere, aliud intelligere.

Deo non aufertur voluntas, sed noua voluntas non est in Deo. Ex dispu. 10. in sol. 3. dub.

Dei scia non diuidit verum a falso in oppositis, sicut scia humana, v. g. quia homo aut scit alia a se, aut non, ista. n. sunt contradictoria, & verificata vna, necessario alia est falsa, sed de Deo benedicto ambo verificantur, quia ignorat ea modo inferente defectum, sicut est in scientia humana, & scit ea modo non inferente defectum. Ex disputatio. 10. in solutio. 3 dubij. & in hoc etiam nostri Theologi conueniunt.

Deum agere mō naturę falsum est, immo dicunt Peripatetici ſm veritatem loquentes, φ entia procedūt ab eo modo altiori q̃ sit natura, & quàm humana voluntas. Probatum enim est demonstratiue, φ impossibile est aliquem actum pcedere ab eo naturali modo, seu voluntario iuxta intentionem voluntatis, quæ est in nobis. quapp actus diuinus procedit ab eo modo nobiliori, q̃ voluntario modo, qui clare comprehendi non potest nisi ab eo, ex dispu. 11. in solu. primi dubij. contra Algazelem hoc

philoſophis imponētem. Ex hoc ſcire poteris Scotum in hoc errore fuiſſe, q iuxta Rabbi Moyſen hoc idem opinantē, ſæpe imponit hoc Peripateticis. Idem d. Comment. in diſputationibus phyſicis. diſpu. 1. in ſolutio 4. dubij, vbi d. Quod autem attribuunt philoſophis, ꝙ entia ſeparata agunt naturalr, & non electiue, nemo hoc dixit, cui adhereatur, ſed omnis habens ſciētiam apud eos agit electione, tamē propter dignitatem quæ eſt in eis, non prouenit ex duobus contrarijs niſi dignius eorum, & electio eorū non eſt pp aliquid, quod perficiat ſubſtātiam eorum, cum in eis nulla ſit diminutio: ſed vt perficiatur id ex entibus, quod eſt diuinum in natura ſua.

Deus probatur ꝙ ſit volens, quoniā ipſe ſcit duo contraria, & ſi eſſet agens ex eo, ꝙ eſt ſciens tm̄, operaretur duo contraria ſimul, & hoc eſt falſum, igitur neceſſe eſt ꝙ opereť vnum contrariorum electione. Ex diſputa. 12. in princ. iuxta nouam tranſlationem.

Deus non eſt natura, quæ eſt principium motus in pluribus rebus, vt definitur in 2. phy. Natura. n. apud philoſophos ſumitur duob' modis. v 3. mō prædicto, & ſecūdo modo proferunt eam de omni potentia a qua prouenit actio Itellectualis ordinate, & iſto modo Deus natura dici poteſt. ibid.

Dei intellectus quodammodo non intelligit aliud præter ſe, inquantum ſcientia eius non eſt paſſiua: & aliquo modo ītelligit aliud pręter ſe, ex hoc ꝙ ipſemet eſt ſcientia actiua. Ex diſputa. 13. in ſolutione primi dubij ſecundum nouam tranſlationem.

Dei ſcientia ſm philoſophos nō eſt vl'is. Multiplicatio. n generum, & ſpecierum, neceſſario infert ſciētiæ multiplicationem. Ex lib. deſtr. di ſpu. 12. in ſol'. 2. dubij.

Deum dicere ꝙ induit formas omnium entium, & ꝙ mouet omnia q̄ ſunt hic ſine medio, eſt auferre cām & cantum, & omnia intelligibilia. Ex diſpu. 13. in ſol'. 4. dub.

Deo eſt prima cura de nobis, & ipſe eſt cauſa loci habitabilis ſuper terram, & quicquid inuenitur hic de eo, quod eſt bonum perfectū prouenit quidem a voluntate & intentione eius. Sed proueniunt mala ex neceſſitate materiæ, ſicut corruptio, & debilitas, & tabes, & ſimilia. In paraphraſi Metaphyſi. tracta. 4. in fine, vbi agit de diuina prouidētia, & cura omnium entium, quæ ſunt hic.

Deo attribuentes cognitionem, & curam rerū particularū, vt dixit Alc. de neceſſitate attribuit ſibi impietatem, vel iniuſtitiam. Auer. in paraphraſi Met. tract. 4 in fi.

Dic pro fide & veritate, ꝙ eſſet verum ſi Deus eēt cauſa mali culpæ.

Dei multiplicitas attributorum eſt intellectu tm̄, non ſm eſſe 12. Meta. com. 39.

Dei actio eſt intenta ab omnibus intelligentijs 12. Metaphyſicæ commen. 44.

Dextrum & ſiniſtrum ſunt differentiæ natura poſteriores, quia omne habens dextrum, & ſiniſtrum, habet ante & retro, & ſurſum & deorſum, ſed non econtra 2. Cœli tex. commen. 7.

Dextrum eſt pricipium latitudinis, s. t. com. 8.

Dex-

Dextrum est principium motus localis in animalibus perfectis s.tex. com.8.& 15.

Dexter pes in animalibus est mot' essentialis: sinister vero accntalis, quia animal primo mouet pedem dextrum, deinde sinistrum, vt sup illum sustentetur. Commẽ.2.Cœ. commen.8.

Dextrum & sinistrum, & aliæ dñæ sm Arist. sentẽtiam, non pñt ascribi cœlo sm similitudinem per põnem ad nos, sicut sunt in reb' inanimatis. falsum quoque est ipsum voluisse has, per determinatas ĩ cœlo ptes variari, sicut in animãtib'. Com. in paraphr. 2. de cœlo, summa 2. quæsito primo. iuxta finem cap. contra dñm Albertum.

Dextra pars nobilior est sinistra, & ante nobilius est retro, nobiliusq; sursum q̃ deorsum 2.Cœ.tex.commen.34.

Dextra pars validior est sinistra, & ideo omnia mẽbra, quę sunt mot' gratia superiora sunt in parte dextra q̃ sinistra, vt renes, supercilia, brachia, & id genus. Ex 3.de part. animal.cap.9.

Dextræ partis natura siccior, & mobilior est. Ex 3.de part.s.

Dialecticæ rationes apud Aristote. sunt sermones veri, qui componũtur ex accidentibus vniuersalibus non proprijs 8.physi.commen.70. idem 4.phy.87.& 1.cœ.70.

Dialectica duobus modis vsitari potest in alijs scientijs 8.Ph. commẽ. 70.idem 1. Physi. commen. 35. Et 2.Metaphysi.15.& 7.Metaphy. commen.2.

Dialecticus definit per formam, & physicus per materiam, primo de anima tex.commen. 16. Vide in Theorematibus.

Dialectica, priores non participauerunt 1.Meta.t.com.8.

Dialectici tentant de omnibus dicere, ex probabilibus, & eorum theoria est de omnibus 3.Meta.tex.cõmen.2.

Dialectici & sophistæ eandem subinduunt figuram philosophi, quia sophistica est apparens sophia, & dialectici de omnibus disputant, ens autem omnibus commune est 4.meta.tex.commen.5.

Dialectica & sophistica, circa idem gen' versantur cũ philosophia, s.

Dialectica differt a prima philosophia per modũ potestatis, seu sciẽtiæ, quia illud qd̃ scit philosophus, scit demrãtiuæ, sed dialecticus scit illud probabiliter 4.Meta.s.

Dialectica & sophistica sunt de accñtibus entium, sed non inquantum entia sunt 11. Metaphysi. cap. 3.

Dianoea nihil aliud est, q̃ cum imaginatione actio intellectus iuncta. Them.in 2.lib.de memo.& remi. ca.14. a latinis dr̃, intelligentia, vel cogitatio.

Diaphanum non est sm se visibile, sed est visibile propter extraneum colorem 2.de anima tex.com.68.

Diaphanũ nõ cõpetit aeri sm q aer aut aquæ sm aqua: sed qm̃ est nã eadẽ ĩ his vtrisq;, & ĩ ppetuo supiori corpe 2. de aĩa t.cõ.68. Ex hoc aũt loco elici põt contra Themist. in 2. de anima, in expositiõne tex. 30. qui vult q terminus analogus non importet vnã naturam cõem analogatis, sicut terminus vniuocus, quæ natura intelligi seorsum possit a naturis analogatis. sicut genus respectu specierum. Patet autẽ

ꝙ diaphaneitas analogice dr̄ de superiori corpore, & de corporibus, q̄ sunt hic, & tñ philosophus, d. ꝙ est natura communis vtrisq;. Nisi diceres, ꝙ per naturam, philosophus intellexit conceptum, aut notionē quandam communem, cui notiōi in re, non correspōdet natura vna communis, distincta a naturis analogatis, immo correspondent plures naturę analogatę, quarum vna habet attributionem ad aliam, sicut dicunt Peripatetici de ente, ꝙ bene dicit conceptum vnum communem analogum, sed non dicit nām aliquam distinctā a nā substantiæ, & a natura accñtis, immo illi conceptui istæ duæ naturæ correspondent in re, s̄m prius tñ & posterius, quia prius sibi s̄m naturā correspondet natura substantiæ, & per posterius nā accidētis, quia natura accidentis dependet a natura substantiæ tanq̄ ab vno & ad vnū. Vñ refert multum dicere, analogo correspondere conceptum cōem distinctum a conceptibus analogatorum, & dicere sibi correspondere nām distinctam a naturis analogatis. Etenim primum est verum, & secundū dictū est falsum. Et hoc est quod dixit lucidiss. Themist. in 2. de aīa, ca. 12. Ea nanq; (inquit) q̄ ita se hñt inter se, vt priora hęc, posteriora sint illa, q̄q̄ notionem habent, quæ de his dicatur, fieri tñ nequit vt illa, aut genus sit, aut natura vna, ita vt sine his intelligi seorsum possit indicatur diciturve.

Diaphragma ē particula distinguēs membra spiritualia a mēbris nutritionis, qui etiam apud Græcos dr̄ παρατόδια φράζιν, quod est distinguere, etiam phrenes dr̄, a nostris vero latinis præcordia. Vide Gal. in 5. de vti. partic. cap. 15. vbi hæc duo noīa asserit sibi ascribi: Vide Arist. in 3. de part. anima. ca. 10. vbi ēt inuenies, ꝙ dicitur sceptum transuersum.

Dicentem aliquid, oportet non solū affirmare, sed cām ipsius dicere, & nihil apponere, neq; velle dignitatem irrationabilem: sed aut inductionem, aut demr̄ationem ipsius afferre 8. ph. t. com. 15.

Dicere hoīem alteratum esse, & domum accipientem finem, ridiculū est 7. ph. t. com. 16.

Dicere, omnia quiescere est falsum, sicut falsum est dicere, omnia moueri, sed minus exit a via naturali qui dicit, omnia moueri. Commē. 8. ph. com. 23.

Dicta s̄m prius & posterius, necessario comparanť ad vnum quod est cā ꝙ illa res insit alijs, v. g. nomē calons, qđ dr̄ de reb⁹ calidis per comparationem ad ignem, qui est cā, vt calor sit in alijs reb⁹ calidis. Extract. 4. in paraphra. met. idem 2. Meta. tex. commen. 4. & in 8. phy. commen. 72.

Dies alcioneæ quę sint, & quare ita appellatæ, vide 5. de natura animalium. cap. 8.

Dies cretici, ante vigesimū, per qua ternarium numerātur, sed post vigesimum per septimanas 4. Colli. cap. 40. vbi vide, qui sint laudabiles, & qui mali.

Dies cretici a principio ægritudinis computanť, & est qñ apparet manifeste læsio in opationibus, excepto in pariēte, vbi a partu numerari debent. Esto ꝙ ægritudo per triginta dies post partū sensibilr̄ extitisset 4. Colli. ca. 40.

Drīæ

Differentiæ sunt cāæ specierum, & sunt causæ accidentium in illis speciebus inuẽtorum 2.cœ.com.80. idem 3.cœ.77.

Differentiæ quarundam substantiarum sunt de alijs prędicamentis.& Aristo.concedit hoc 4.Cœ.cõ.40. quõo aũt sit intelligẽdum,vide, qa (vt inquit) hæc perscrutatio nõ cõuenit scientiæ naturali, sed primæ philosophiæ consideranti de substantijs,& accidentibus vide 7.meta.com.41.& 8.Meta.com.5.

Differentiæ corporũ consimilium partium sunt propinquę sensus 7.ph.com.11. Vide in concordãtijs.

Differentię,(ex positionis in quibusdam inueniuntur essentialr,& vere,in quibusdam non vere.Et ĩ his in quibus non vere reperiuntur in quibusdam reperiuntur ex similitudine non ex respectu,sicut ĩ imaginibus nostris, quæ sunt similitudines nostri: in quibusdam ex respectu tm̃,vt in reliquis rebus inanimatis. Com.innuit hanc diuisionem in 2.Cœ.t.com.10.

Dr̃ia est inter dicentes corpora componi ex partibus indiuisibilibus,& inter componentes corpora ex superficiebus:quia illi non pñt saluare corpus simplex esse,sicut illi qui ponunt ꝙ sunt ex superficiebus cõposita 2.cœ.com.24.

Differentia in subiecto differunt in esse 2.de aĩa.t.cõ.152.inde collige visiuam aquilæ, & visiuam hois, specie distingui.

Differentiæ rerum licet non possint numerari a nobis, tamen non dubitamus eas esse finitas apud naturam 3.Met.com.11.

Differentiæ substantiales sunt de essentia congregati de quo prædicãtur,& congregatum ex eis est vnũ essentialiter quinto Metaphysi.cõmen. 7.

Differentia dicuntur quæcunque diuersa sunt alicui eidem entia 5. Met.cap.de eodem & diuerso.

Differentia substãtialis qualitas dicitur 5.Metaph tex.commen. 19. & est capitulum de quali.

Vbi aduerte ꝙ commentum in illo loco communiter inuenitur deprauatum,dicit enim,& in hoc gẽnere concluduntur vniuersaliter omnes differentiæ substantiales, vltimæ scilicet differentiæ specierum vltimarum, sed non vltimæ: scilicet differentiæ generum substantiales. Sed hoc quidem stare non potest, quia Commen.exponens primum modum, quo sumitur qualitas,dicit, ꝙ dicitur de illo secundum ꝙ differunt substantiæ adinuicem,scilicet de generibus & speciebus substantialibus,& dat exemplum primo de genere. verbi gratia, homo differt a planta per animalitatem,& similiter in equo, quoniam animalitas est in eo qualitas. Amplius Aristo.in prædica. in ca.de sub̃a eodẽ mõ loquit̃ de secũdis sub̃ijs q̃ sunt gñ̃a,sicut de speciebꝰ,ꝙ nõ sign̄ant hoc aliqd, sed potius quale aliquid. Et ibi expresse d.ꝙ genꝰ & spẽs circa sub̃a3 qualitatẽ determinãt, qualẽ.n.quãdã subam sig̃nat.13 (vt asserit)maior sit determinatio in gñe q̃ ĩ spe,dicẽs.n.aĩal plᷓa cõplectit̃ q̃ hoĩem. iõ lr̃a commẽti dẽt castigari,& dẽt stare.Et in hoc gñe cõcludunt̃ vlr̃ oẽs dr̃iæ sub̃ales vltię.s. spẽrũ vltimarũ & non vltimę.s.dr̃ię gñum.

Differentiæ quibus diuiditur genus sunt contrariæ 7.met.t.c.42.

Loc⁹ĩ Au. deprauat⁹

Differentiæ, quæ sunt ante ultimã, sunt in definito in potentia 7. Metaph.t.com.42.& 43.

Differentia finalis substantia erit rei,& definitio 7.Met.tex.com.43 idem Porphirius ca.de differentia. ubi d.Intimius autem perscrutantes,& speculantes, differentiam,dicunt, non quodlibet quod aptum natum est diuidere ea,quæ sub eodem genere sunt differentiam esse,sed quod ad esse conducit, & ad quodquid erat eẽ,& quod est pars quod est esse rei.

Differentiæ substantiales quãdo latuerint circũloqui possunt per accidentia 8. Meta.com.5.& 7.met. commen.41.

Differentiæ quarũdam rerum sunt ex priuatione 8.Met.com.5.

Differentię in quibusdam reb⁹ sunt ex suis materijs 8. Metaphy.commen.6.

Differentia non est ad ea, quæ sunt extra genus 10. Met.tex.com.14. idem t.com.12.

Talia enim diuersa proprie dñr.

Differentiæ colorum, suscipiunt magis & minus 10.Metaph. tex.commen.22.

Differentia in materia,& conueniẽtia in forma,ut duo annuli, quorũ unus est ex auro, alter uero ex argento, per accidens differunt 10. Meta.t.com.24.

Differentia secundum speciem non diuersantur propter diuersitatem suarum materierũ,sed quia in suis formis est contrarietas 10. Meta. tex.commẽ.25.idem 1. de anima commen.53.

Tarat Themistium. Differentia nulla genere participat 11.Meta.ca.1.

Ex quo ur̃ genera non prædicari per se,& vl't de drijs, cuius oppositum sentit in 1.poste.Themist.ca. 12.ubi uult genus de drijs ꝓximis eius uniuersaliter prædicari.

Differentia magna est inter ea quę differunt in esse,& in intellectu,& inter ea, quæ differunt in intellectu tantum 12. Metaphysi. commen.39.

Drijs substantialibus multiplicant' res apud philosophos,sed nullis accñtibus fit dña substantialis cuiuslibet prædicamentorum decem. Ex lib.destruct.dispu.3.in sol.16.

Dña entium in dignitate, si unum non excedat aliud in specie,ita ꝙ sint spẽs plures,quarum una sit nobilior alia, tũc diuersitas,quæ inest eis fit ex prioritate unius ad aliud in eadem specie in qua communicant.& quæ ita se habent de necessitate unum est causatum ab alio, & prius omnibus ĩ hoc est ultima causa eorum,& causa ob quã oĩa hñt esse. Ex paraph.Meta.tract.4. ibi.& dicimus,ꝙ si ista prĩcipia cõsiderentur.Et inde collige, ꝙ omnes intelligentiæ sunt eiusdem speciei analogæ, & prima est causa omnium aliarum.

Differentia rerum in eadem specie existentium est participatione materiæ.Themist.1.de anima ca. 24. & Auer.sententia est in libro Destruct.disputa.1. in solo.7. dubij. Et est sententia Arist.7. Meta.tex. com.28.Vide in contradictionib⁹ nuper editis.

Differens & diuersum differunt 10. Meta.t.com.12.

Differentia sunt alicui eidem entia,supra.

Differens omne differt,aut genere, aut specie,s.

Diffi-

Cōtra Sc. de spe vide late ď hoc 2 Met.

Difficultas in cognitione qñq; prouenit pp latentiā naturę rei 3. Ph. te.c.15.de motu, & de numero hr̄ 4.Phy c.131.& 3. Phy.cō.56.De relatione ēt 12. Meta.cō.21.t.c.1. Ex quo patet ꝙ aliqua difficultas ē ex pte obiecti cogniti. cōtra Sco.

Difficultas in cōprehēdendo res abstractas,ē ex nobis, quia sunt actu intellectę: sed difficultas in comprehendo res naturales, ex ipsis rebus exoritur,quia sunt intellectę ī potentia.Commēta.2.Meta.cō.1.

Difficultas accidit per modum ligamenti,& modus quo auferť est similis dissolutioni ligamēti 3 Meta.te.c.1.vbi dicitur. Soluere autē non est ignorantis vinculum.

Diffinientes per materiam tm̄,diffiniūt rem quæ est ī potentia tm̄: & diffinientes per formam tm̄, non perfecte diffiniunt,quia formę nō sunt sine materijs, vt diffinientes domū,dicēdo ꝙ est cōposita ex lignis & lapidibus,diffiniunt domū quę est in potentia,nō domū quę est in actu,& diffinientes domū dicendo ꝙ est id qđ tegit corpora & census, diffiniunt domū quæ non est in materia 8.Meta.te.c.6.Consimile 1.de Ani.tex.com.16.

Diffinitū & diffinitio sunt vnū 7. Metaphy.tex.com.21.

Diffinitū & sua diffinitio sunt vnū ī actu,& plura ī potētia ibi.&.c.33

Diffinitum cum suis partibus quodammodo est idem, & quodāmō non est idem 8.Meta.tex.cō.8.

Diffinitiuus sermo & affirmatiuus, idē non sunt 9. Meta te.cō.22.

Diffinitiones vl'es cōponunť ex forma vl'i quæ est genus, & propria, quæ est differentia 2. Phy.cō.28. & 91.& 7.Metaphy.43.

Diffinitiones rerum naturalium recipiunt materiam, aut manifeste, aut consecutiue 2. Phy.te.cō.vlti. idem 1.de Ani.tex.com.16.

Diffinitiones datæ ꝭm prius & posterius intrant in artibus demonstratiuis 3. Ph.c.4.idē 2.de Ani.t. c.30.& 3.de Ani.cō.5.& 4. Meta. te.cō.2.& 3. Ph.cō.3.de diffinitione naturę.& 1.& 2. Poster.

Diffinitiones naturaliter ignotę declarantur syll'o, aut in declarando diffinitionem & diffinitum eē qñ vtrunq; fuerit ignotum, aut in declarando ꝙ diffinitio est diffiniti, qñ diffinitum ē manifestū p se, & diffinitio ignorata 3. Phy.cō.12. idem 2.de Anima com.12.

Diffinitio substantiarū consimiliū partiū,eadē ē respectu partiū & totius 3.Ph.t.c.37.idē 1.Cœ.t.c.19.

Diffinitiones entiū quę multipliciter dicūtur sunt difficiles,quia appropinquant ei qđ nō habet naturā cōem, & hmōi diffinitiones difficile inueniuntur per regulas dātes diffinitionem, sicut est diuisio, cōpositio & demr̄o 4.Phy.c.2. De hmōi regulis vide in 2.Poste.&.1. de Ani.cō.5.& 6.Meta.cō.1.

Diffinitiones rerū, q̄ sunt ignoratę diffinitionis,prius in talibus est pscrutandū de genere q̄ de differētia,qñ vtraq; pars diffinitiōis fuerit ignorati esse, sicut est genus & dr̄ia 4.Phy.cō.6. idem 2. Poster.

Diffinitiones quæ dant quidditatē, debent habere tria propria,quorū vnum est vt per illam dissoluātur qōnes cōtingentes in re, ꝭm,vt per illam appareāt accidētia essentialia,quia diffinitiones cōpletę innatę sunt reddere causas oīum accidentium, tertiū est vt ex diffinitione

ne

tex.com 11.& 4. Cœ.2.

Diffinitio numeri nō est numerus: sicut diffiō animalis non est, animal 1.Metaph.tex.com.36.

Diffinitionū duplex gen' est, perfectū qđ cōstituitur ex genere & differētijs, & nō ita perfectū, & est qñ driẹ vere latent & circūloquimur illas per suas actiōes, elicitur ex dictis Auer. ista distīctio ī Para. sup 4.cẹ.ꝯtra Them.ī summa 3.ca.1.

Diffinitionum sciā haberi pōt fm dissolutionē, & ēt fm compositionem, sed diuersis modis. vide secūdo Metaphy.com.11.

Diffiō in rei veritate nō inuenitur nisi in substātia 4 Meta t.c 13.idē 7.Meta.tex com.17.& 19

Diffinitio est ratio cuius nomē est signum 4.Meta.te.com.28.

Diffinitio nō dr̄ quæ non significat essentiā rei, & diffinitionis cuiuslibet proprium est ad minus diuidi in duas partes 5. Meta.com. 11.

Diffiō est finis in cognitiōe, & etiā est finis in esse 5.Meta.te.c.22.ibi Philosophus dicit. ꝙ terminus dr̄ de qđquid erat eē, qđ est cognitionis termin', si āt cognitiōis & rei.

Diffinitiones accidētium significāt plures intētiōes vna intētiōe, qa ī diffinitiōibus accidētiū sumūtur subiecta in quibus existūt, vñ diffinitiōes eorū compōnūtur ex pluribus natura vna, sed diffinitiones substātiarū significāt vnā intētionem tm̄. Et ideo accidētia dicunt hr̄ aliquā diffinitionē, substātiẹ vero hn̄t diffinitionē simplr̄ 5.Meta. cō.34.Vide 7.Meta.17.18.& 19.

Diffinitiones plures substātiarū sumunt his tribus vijs s via diuisionis & cōpositionis & demrōne signi 6.Met.com.1.idem 1.de Anima com.5.& 4.Phy.com.2.

Diffinientium & ipsorum qđquid est, quẹdā sunt vt summū, & qđā vt cōcauum 6. Met.t.c.2. idem 7. Meta.te.com.34.& 3.de aīa 35.& 2.Physi.19. vbi pondera vnum dictum Cōmen.in 2. Phy.com.18. vbi habet, ꝙ sunt aliqua de qbus pōe est considerare vt sunt ī materia, & fm ꝙ extrahūt a materia, & talia sunt illa in quibus conuenit mathematicus cū naturali, & sunt aliqua in quibus impossibile est considerare, nisi cum materia; & ista sunt propria naturali. Distātiẹ.n.entium sunt valde diuersẹ vt dicit Commēt.in 2 Cœ.com.64.

Diffinitiones sunt duobus modis, aut sicut diffinitio summitatis, aut sicut diffinitio concauitatis 6. Metaph.t.c.2.i. aut sunt ꝑ mām sensibilē, aut abstrahūt a mā sensibili.

Diffinitiōes omnium naturalium dantur per materiam sensibilem. idem & 1. de Ani.tex.com. 16.

Diffinitionum partes sunt illẹ per quas constituitur res 7. Meta.c.4. & 1.Phy.com.28.1. de Ani.cō.5.

Diffinitum est vnum ī actu & duo in potentia 7. Meta tex. com. 12. idem com.33.ibidem.

Diffinitiones quæ declarant quidditatem rei sunt rerum quæ significant totum & vnum 7. Met.c.12.

Diffinitio non est omnis sermo significans illud quod significat nomen 7.Meta.tex.cō.13 omnes.n. rōnes essent vtique diffinitiones.

Diffinitio sicut & qđ quid est, multipliciter dicitur 7.Metaphysi.tex. commento 14.

Diffinitio simplr̄ nō ē accn̄tiū, sed est sermo maioris declarationis q̄ nomen 7.Metaph.te.com.14.

Diffiōis

cies, & diffinitiões quarũdã rerũ recipiunt materiã, vt hõ qui nũquã inuenitur, nisi cũ carnibus & ossibus & neruis, & sunt iterũ aliquæ res quæ cũ accipiuntur quodãmodo īuenitur in eis materia, & alio mõ nõ inueniť, vt circulus qui dũ accipitur vt est cupreus inuenitur materia ī diffinitiõe eius. Et quodãmodo nõ vt qñ sumitur vt circulus. Cõmenta.7.Met.cõ.34. Vide cõsimile in 2 Phy.c.18. vbi dicit ꝙ sunt aliqua in quibus possibile est considerare fm ꝙ sunt in materia. & fm ꝙ abstrahuntur a materia. Et talia sunt illa, in quib⁹ conueniunt mathematicus & naturalis, & sunt aliqua de qbus impossibile est considerare, nisi cum materia, & ista sunt propria nãlis.

Diffinitiones sunt duobus modis. f. mõ cui⁹ altera pars est materia, & mõ in cuius diffinitione non apparet materia 7.Metaph.com.35. & tex commento 34.

Diffinitiones in quibus totũ sumitur in diffinitiõe partis sunt de numero illarũ diffinitionũ ī quibus apparet materia, & non de illis in quibus non apparet, nisi pars formę 7. Meta.tex.com.35.

Diffinitio animę q̃ dat eius quidditatẽ vr̃ esse ipsum suũ eẽ, & in eius diffinitione nõ apparet mã oĩno. Et ista in quorũ diffinitione apparet aliud, & diffinitio dr̃ ī illis principaliter, & in istis secundario. Cõmẽ.7.Met.cõ.35. Vide in cõcord.

Diffinitio est formę vl̃is & non cõgregati ex materia & forma 7.Meta.te.com.37. Vide in concordan.

Diffinitio & diffinitum sunt vnum quoquo mõ, quia sunt vnũ ꝑdicatione nõ ꝙ diffinitio, q̃ est forma sit diffinitũ qđ est cõpositũ, ex materia & forma 7.Meta.te.c.40. Vide pro hoc ibidem in cõ.21. vbi dicit forma hominis ẽ hõ vno mõ, & forma hoĩs non est hõ alio modo. vide ẽt ibid.34.& 36.cõmẽtis.

Diffinitio cõpetit formis ī materia existẽtib⁹ quoquo mõ, qm̃ in diffinitiõe isti⁹ substãtię q̃ ẽ fořa apparet aliud, & est substãtia, vera aũt diffinitio est illorũ diffinitorũ ī qbus nõ apparet aliud 7.Meta.te.c.40. vbi ẽt dicit, ꝙ aĩa qa ẽ existẽs ī alio non habet perfectã diffinitionẽ, vnde collige duo primũ ꝙ vere diffinitiones sunt cõpositorum vl̃ium, vt hominis vl̃is, ī cuius diffinitione ponit̃ mã & forma, quæ sunt de essentia hoĩs, sed diffinitio formę materialis nõ ẽ perfecta, qa apparet materia q̃ nõ est de essentia formę fm ꝙ colligit̃ ex hoc ꝙ diffinitiões taliũ formarũ sunt de numero illarũ in quibus apparet aliđ, & ẽ subiectũ vnde quodãmõ sunt ex additiõe, vt notauit etiam Diuus Thom.in 7.primę Philosophiæ in lectione nona sup expõne te.34.& Egid. Rom.in 2.de Ani. in expõne tex.cõ.2.mihi tñ vr̃, ꝙ licet diffinitio formę cõparata ad cõpositi diffinitionẽ non sit perfecta, qa est de numero illarũ ī qbus apparet aliud. subiectũ. Nõ tñ pp hoc est dicenda esse ex additione, quia diffinitiões ex additiõe sunt accidentiũ. Et est dr̃ia magna valde, vt dicit Cõment.in 7.Metaph. com.17.quia subiectũ qđ cadit in diffinitiõe accidentis est aliud fm naturã & fm gen⁹. Similiter illud qđ fit ex subiecto & accidente nõ est vnũ mõ, licet materia fm naturã sit alia a forma, tñ est eiusdẽ generis

aeris cũ forma. Et silr ex materia & forma fit vnũ p se, qđ non fit ex subiecto & accidente, vnde vr mihi fm Peripate. antiquorum disciplinam, ꝙ diffiões formarũ materialium sunt mediæ quodámodo inter diffinitiones accidẽtium, ꝗ simplr dicuntur ex additione & īter diffiões substantiarũ cõposita rũ vlium, quę sunt simplr & principaliter diffinitiões, vnde ꝓ quãto diffinitio formæ materialis dat per subiectũ qđ nõ est de essentia formę, vr esse de numero illarum, ꝗ sunt ex additione, & de numero illarum in quibus apparet aliud, ꝓ quãto vero dat p ea ꝗ sunt eiusdẽ generis, & ex eis fit per se vnũ accedit ad aliud extremũ, & cõuenit cum diffinitionibus quæ sunt simplr diffinitiones, & hoc teneo.

Diffinitiones in se habent qđ in eis nõ est remotũ vt illud qđ est in pdicamento qualitatis accipiatur ī diffinitiõe eius, quod est in pdicamento substãtię, vide idẽ. 8. Meta. cõ. 5. & 4 Cœ. cõ. 6. & 26. & 8. Ph. c. 32. & 5. Ph. c. x. & 1. đ aĩa. t. c. 11

Diffinitio rõ quędã est vna, & substantia vna 7. Meta. tex. cõ. 42.

Diffinitionum cõsideratio est cõis logico & Philosopho, sed duobus modis diuersis, logicus. n. considerat de diffinitione fm ꝙ est instrumentum ꝙ inducit intellectũ ad intelligẽdũ quidditates reiñ. Philosophus autẽ fm ꝙ significat naturas rerũ 7. Metaph. com. 42.

Diffinitio significat vnum & dare causam huius magis pertinet ad primam Philosophiam ꝗ ad logicam 7. Metaphy. com. 42.

Diffinitio ideo significat vnũ, quia vltima dĩa continet formã per ꝗ ens est in actu, & est ens actu. Alię autem dĩę quæ sunt ante vltimã sunt ī diffinito in potẽtia. Et ideo diffinitũ nõ multiplicat p multiplicationẽ partiũ diffiõnis 7. Met. c. 42. & te. c. 43 & 8. Meta. com. 6.

Diffinitio est sermo vnus, qa significat vnã substantiã, & ideo oĩa ꝗ sunt vnum fm diffinitionem, sunt vnũ numero 7. Meta. c. 42. & 43.

Diffinitio nihil aliud in se continet quam primũ dictũ genus & differentias, alia vero genera sunt primum, & cum hoc compræhensæ differentię 7. Meta. tex. com. 43.

Diffinitio est ex differẽtijs rõ, ibid. vbi Cõm. ī c. 43. notat, qa nõ d. ꝙ est ex genere & differentijs, quia genus apud ipsum est forma animalis & differentia particularis.

Diffinitio nõ debet esse nugatoria 7. Meta. tex. com. 43. vbi Cõmẽta. d. in com. ꝙ hoc est præceptũ diffinitionis, vt patet ẽt 6. Topicorum.

Diffinitiones sunt cõpositę ex duabus naturis. s. ex genere & dĩa, siue ī ea sint multæ dĩę, siue genus & dĩa tñ, qñ illa quæ sunt inter primũ gen' & vltimam dĩã, sunt quasi genus 7. Meta. cõ. & tex 43. idem Boetius in lib. de diffinitiõibus. Vide in concor. nuper editis.

Diffinitum est vnũ per vltimã dĩã, & diffinitio ẽt est una, quia illud qđ significat diffinitio est unum, qñ in ea nõ est aliquid in actu nisi unum, & multitudo quæ est in ea est in potentia 7. Meta. tex. cõ. 43 & 8. Metaphy. tex. com. 10.

Diffinitiones quę cõponunt ex uniuersalibus nõ sunt partes substantiarũ sensibiliũ, qñ substãtię sensibiles nõ diuersant in suis substã tijs, qñ diffiniuntur & qñ nõ diffiniuntur

niuntur 7. Met.cõ.46. Consimile 1.Meta.cõ.45.inde collige nõ dari prędicationẽ ex reb⁹ resultantẽ.

Diffinitio aut est solius substantiæ aut maxime 7.Meta.tex.cõ.50.

Diffinitiões significant plures substantias in potentia,& unã in actu 7. Meta. commẽ.50.

Diffiõ scientifica & demro necessariorum est 7. Meta.tex.com.53.

Diffinitio significat substantiã quę nõ habet generationem, neq; corruptionem 7. Meta. tex.com. 53.

Diffiões sunt rerũ permanẽtium fm quod sunt uñes nõ particulares 7. Meta.cõ.53. ubi Philosophus inuehit cõtra Platonẽ, quod si darentur ideæ Plato. extra nãm cum fm quod sunt extra animã sunt singulares, adhuc taliũ nulla esset diffinitio; dicit.n.in tex.neque ideam ullam est diffinire,singulariũ.n.idea, ut dicũt & separabilis est. Ex quo elicitur manifeste quod singulare etiam ęternũ nõ est diffinibile,quatenus singulare est,& est authoritas expressa Arist.ẽt ĩ eodẽ 7.primę philosophię in tex.cõ.55.de sole. ubi Commẽ.dicit in cõ.quod qui laborat ĩ diffiniẽdo singularia rerũ ęternarũ peccat,& est unus de erroribus cõtingẽtib⁹, circa uñe,ut patet ĩ 1. Poster.Analiticor.in illo ca.Oportet autem nõ latere.Scotus autẽ in prĩo snĩarum,ĩ prologo,ĩ qõne deĩ subiecto, limitat hãc propõnẽ in sciẽtijs naturaliter inuẽtis,quia in scientia diuina essentia diuina, ut hæc est subiectum.

Scot⁹ ĩ prologo primi snĩarum ĩ qõne de subiecto.

Diffiõ ratio est,rõ autem partes habet 8.Meta.tex.com.2.

Diffinitiões Architæ q̃ dãtur p materiã & formã sunt approbãdę 8. Meta.te.cõ.6.ubi Commẽ. in cõ. dicit.quod tales sunt diffinitiões perfectę,& sunt rerũ naturalium. Et aduerte quod hoc nõ solum ueritatẽ habet in rebus naturalibus, uerũ etiã & in artificialib⁹, ut bene notauit Ammo super Porphi.

Diffinitiões existẽtes per se sunt illę in quibus genus est quasi materia & dña quasi forma. Diffiões autẽ cõpositorũ ex substãtijs & accidẽtibus,aut diffiões rerũ, quæ sunt ĩ subiecto,sunt ecõtrario,qm illud qđ est ĩ eis quasi dña est materia. Et illud qđ est quasi genus ẽ forma 8.Meta. com.6. & 7.Meta. tex. commẽ.17. & infra.

Diffiniẽtes p mãm tñ diffiniũt rẽ, quæ est ĩ potentia tñ. Et diffiniẽtes per formã tñ,nõ perfectę diffiniunt,qa formę nõ sunt sine materijs, ut diffiniẽtes domũ, dicẽdo quod est cõposita, ex lignis & lapidibus diffiniũt domũ,quæ est ĩ potentia nõ domũ,quę est in actu, & diffiniẽtes domũ dicẽdo quod est id quod tegit corpora & usum, diffiniunt domũ,quę nõ est ĩ materia 8.Metaph. tex.cõ.6. Consimile in 1. de Anima in tex.commẽ.16.

Diffinitum cũ suis partib⁹, quodãmõ est idem, & quodam mõ non est idem 8.Meta.tex.com.8.

Diffiões sunt cõpositorũ ex materijs & formis & formę ultimę sunt simplices 8.Meta.tex.com.9 & ultimi.Et 7.prĩę Philosophię.t.c.40

Diffiõ numerus quidã est 8. Meta. te.cõ.10.ubi Commẽ. dicit in cõ. quod diffiõ assimilaẗ numero, qa diuidiẗ ĩ res ĩdiuisibiles, sicut numerus, sed dñt ĩ hoc, qa illud qđ nõ diuiditur ĩ numero est unitas: sed illud qđ nõ diuiditur in diffiõne est genus & dña 8.Meta.cõ.10.

Diffinitio cũ numero in tribus conueniunt 8. Metaphy. tex. com. 10. Et ibidem vide etiam differentias.

Diffinitiones perfectę quę dicuntur transmutatę demõ̃rationes in situ ita se habẽt, ꝙ in talibus multum intersit cã pp quã est forma. ſ causa finalis. Commẽ. 8. Meta, cõ. 13.

Diffinitiões in oĩbus rebus eodem mõ non sunt, q̃rendę 9. Meta. cõ. & te. 11. vbi Cõmẽt. dicit in cõ. ꝙ Aristo. ideo dixit hoc vt innueret diffinitiones rerũ nõ relatiuarũ.

Diffinitio vl̃is omnibus actis ab artificio ponit᷑ 9. Meta. te. cõ. 12. in illis verbis terminus ei᷒ qđ ab intellectu actu fit ex potentia exñte dũ volitũ sit nullo exteriorũ ꝓhibẽte

Diffinitiuus sermo & affirmatiuus idẽ nõ sunt 9. Meta. te. com. 22.

Diffinitiones in quibus sumuntur differentię contrarię sunt contrariorum 10. Meta. commen. 25.

Diffinitiones datę per genera analoga multotiens ñ sufficiunt ad ꝑfectã cognitionẽ veritatis, sed dirigunt valde ad cognitionẽ rerum ignotarũ, eo ꝙ sunt priores illis ex disp. 7. in Solut. 1. dub. Et vide q̄a dat exẽplũ de diffinitione animę. talis aũt differentia sumitur a Philosopho in 2. de Ani. in te. cõ. 30.

Diffinitiones rerũ q̃ sunt cõpositę ex materia & forma perfectissimę sunt q̃ aggregant ista duo, nã qui diffinit domũ ꝙ est ex laterib᷒ & lignis, tunc dicit domũ in potẽtia, & qui diffinit ꝙ ꝓtegit & cõtinet contentũ in ea, & ꝙ est in tali figura, tũc affert formã tñ, sed non eo mõ quo vere est cũ nõ habeat eẽ nisi in materia ex Paraphr. Meta. tract. 2. idem 1. de Ani. tex. cõ. 16.

Diffinitiões entiũ mathematicorũ dñr per aliquid ꝓportiõale materię, & per aliqđ proportionale formę, licet nõ habeant entia mathematica materiã sensibilem. ibidẽ in Paraphr. vbi. s̃. tractatu 2.

Diffinitiones sunt compositorũ ex materia & forma, & tandẽ oĩa simplicia nõ habẽt diffinitiões, nisi ꝑ modum similitudinis ex paraphr. Meta. tract. 2. vide idẽ in 7. Meta. tex. cõ. 40. & 8. Metaph. te. cõ. 16.

Diffinitiones in quibus ponunt᷑ genera remota sũt diminutę, sed cõpletę dant᷑ per genera propinqua, quia in genere ꝓpinquo continẽtur actu genera remota, & nõ ecõtra in habentibus plura genera, ex Paraphr. Metaphy. tracta. 2.

Diffinitiõis partes q̃ tenẽt se ex parte formę vl̃is q̃ est genus, & ex parte formę proprię quæ est dĩa ꝑcedunt diffinitũ, sed partes rei quę se tenent ex parte quãtitatis existẽtis in ĩdiuiduo rõne materię sunt posteriores diffinito, ex 2. tra. ĩ Para. Met. & hr̃ 7. Meta t. c. 33. & infra.

Diffinitiões materierũ accidẽtaliũ sunt posteriores diffinito, q̄a proportio talium diffinitionũ materierum accidentaliũ est sicut proportio diffinitionũ partiũ quantitatis rei, sed diffinitiões materierum substantialium necessario ꝑcedunt diffinitum. ibidem.

Diffinitiões oĩum rerũ nõ debem᷒ q̃rere ſm vnũ & eũdẽ modũ, cum non oĩa hñt genera & dĩas, ĩmo quędã diffiniũtur ꝑ sua opposita, quędã alia per sua passa: nõnulla vero per suã actionem & passionẽ, & tãdem per ea q̃ insequunt᷑ ipsa. Auerr. sñia in Para. Meta. tract. 3. Et vide ibi pulchre ꝯtra Auic. vtrũ ĩ diffiõne relatiuoꝝ sit circulatio.

Diffinitio

Diffinitio relatiuorũ nõ est circularis, vt d. Aui. quia de nã correlatiuorũ est vt de necessitate vnũ eorũ capiat informatiõe alteri⁹. Nec ex hoc ꝙ vnũ capit informatiõe alterius vr vnũ eorũ pcedere aliud, eo mõ quo vnt causę rei i sua formatiõe, quia nullũ correlatiuorũ est cã alterius. vtraq;.n. sunt simul, & ideo in cõceptu seu formatiõe vni⁹ applicat cõceptus seu apprehẽsio alterius, sed bñ sequeret dictũ Auic. si vnũqdq, inueniret i cõceptu alterius inquãtũ esset prius fm esse, nouusq; fm apprehensionẽ siue formationẽ. & sic oporteret rẽ ipsã inueniri in sui ipsius cõceptu: sed res nõ ẽ ita, imo vtraq; ipsorũ sũt simul fm eẽ, & fm notitiã. ibidẽ.

Diffiões rerũ in qbus est prius & posterius, potius diminutionẽ quã dã & enumeratiõe cõtinẽt q̃ simplicẽ, & generalẽ aliquã rõnẽ ondant, qualis est figuræ diffinitio, qualis ẽ ꝓpõnis. Atq; hoc idẽ manifeste patet ꝙ nũeri hmõi diffiõ spẽbus, aut mẽbris penit⁹ cõgruere, aut accõmodari põt. verũ tñ licet quãplurima hoc genere finiãtur, nõ tñ deterrere id queq̃uã debet. sed qualescunq; sint, qa rerũ nãm sequunt, ꝓbãdę recipiẽdęq; sunt. Them. 2. de aĩa cap. 12. & est sup tex. 30. huius tñ rõnẽ assignauit Alex. in sua abbreuiatione de aĩa ca. 8. vbi agit d numero partiũ seu potestatũ aĩæ. inquit.n. in his quorũ vnũ est primũ, aliud scdm. itemq; aliud perfectius aliud imp fecti⁹, horũ sane substãtiã p cõem definitionẽ ꝯtinẽter & exacte statuere, non est ea de cã ꝙ in his quę perfectiora sunt rerũ nã pcipue ac maxime designari solet: cõis autẽ diffinitio vim hęc ipsa demõstrãtẽ cõtinere põt: qñquidẽ hmõi rõhis, q̃ imperfectiora sunt, aptari nequit. Et nota sicut inquit Cõmẽta. in 2. de aĩa com. 12. diffinitiones vl'es vniuoce nõ sufficiunt, multo magis cum sint vl'es multiplices.

Digestio hoĩum morãtiũ in terris frigidis est melior digestiõe hominũ morãtiũ in terris calidis. & fit fortior digestio i hyeme q̃ in æstate 4. Methe. cõ. 1. & ibi vidẽ cãm, & fuit sñia antiqua Hyppoc. in. j. ꝑticula separatorũ sermionũ. vẽtres hyeme & veræ calidissimi sũt nã.

Digestio est a calido 4. Methe. t. cõ. 14. intellige a calido naturali. non .n. oĩs caliditas digestionẽ procurat, vt dixerunt vulgares. vt iquit Auẽzoar in principio sui Theisir.

Digestionis tres sunt species, pepansis, eptesis, & obtesis. Indigestionis ẽt sunt tres species istis oppositæ. vʒ omotes, moliaris, & statensis 4. Metheo. tex. com. 14.

Digestio est pfectio a naturali & ꝓprio calido ex oppositis passiuis, hæc autem sunt propria vnicuiq; materiæ. ibidem.

Digesta necesse est grossiora & calidiora esse 4. Metheor. tex cõ. 18.

Digestio in pericarpijs alimenti pepansis est. ibidem.

Digestiones sunt tres fm Gale. aut q̃tuor, fm dictũ hoĩs quẽ tu scis. Sed mihi meli⁹ vr vt sint tres. & vt i venis nõ ponat tertia digestio, qa sanguis in eis ad aliã formã, sicut fit i stomacho, & epate, & alijs mẽbris, quia stomachus conuertit cibũ ad chilũ, epar ad sanguinem. Mẽbra alia cõuertunt ad sperma albũ, sed venę nõ faciũt trãsire ad aliã formã, q̃uis nutriant ex eo ali

tiuis, vt dicit Commenta. in com. Disciplina ita fit oībus per minus nota naturę ad nota magis 7. Meta. te. cō. 10. idem 1. Phy. tex. com mē. 2. vbi animaduerte, vt glosat Commē. in præsenti loco, ꝙ propō illa, locū habet in oībus sciētijs prętérq̄ in mathematicis, similem sniam habet in 2. Meta. in cō. 16. Discere, memorari, & reminisci differunt: discimus qđ prorsus ignoramus: memoramur quę iugi memoria nulla interuentiōe obliuionis iuncta tenem⁹: reminiscimur dū aliqđ pri⁹ cogniti memoria excidit, & aliquid ꝑmanet, & ex eo ꝙ permāsit deducimur in notitiā ei⁹ qđ excidit. ex lib. de memo. & reminis. Et vide exēplū a Them. in 2. lib. cap. 1. sunt etiā alię differentię, qa memoria ē et in brutis, sed reminiscētia in hñtibus rōnē tm̄. Dispositio sciē certę ī hñtib⁹ quasdā cās inuenitur ꝑ sciam illarū, sicut in hñtibus oēs causas 1. Phy. cō. 1. Vbi magna altercatio est īter expositores ꝑcipue de cognitiōe incōplexa, q̄ hr̄ ꝑ diffinitionē si debeat dari per oīa quatuor genera causatū an ꝑ causas intrīsecas tm̄. Linconiensis in 1. Poste. in cap. de per se innuit ꝙ in prio mō dicēdi ꝑ se ingrediunt̄ oēs ꝑdicationes, q̄ ꝑdicāt in obliquo siue cām materialē, siue formalē, siue efficiētem & finalē. Sanctus Tho. ēt in 2. sentētiarū dicit, ꝙ licet vnius habētis plures causas possint dari plures diffinitiones impfectę tm̄ vna perfecta debet dari per oēs causas. vide distin. 27 q. prima arti. 2. ad vltimū sic ait. si accipiatur diffinitio rei quę complectitur totum eē rei sm ꝙ ex oībus causis constituitur, quæ est perfecta diffinitio vni⁹ rei non est nisi vna diffinitio. idem tenet primo sniarum dist. 1. q. vlt. in expositione literę. Ex aduerso autem est Scotus, & sequentes eius, vt Burleus, qui volunt ꝙ ad diffinitionem perfectam sufficit ponere causas intrinsecas, vnde diffinitiones datę per causas extrinsecas nō indicant rei quidditatem. Aduerte tamē ꝙ Aristo. in 8. Metaph. in tex. com. 12. & 13. videtur fauere primę opinioni, ꝙ causæ extrinsecæ debent intrare diffinitionem. Et Commētator in commen. 13. exprẹsse dicit ꝙ causa propter quā inuenitur forma multum intrat diffinitiones quæ dicunt̄ transmutare demonstratiōes in situ. & iuxta illam viam vsq; ad diem hunc determinaui. Nunc autem inueni Auerroem decidentē huiusmodi quęstionē in commentarijs magnis. nam in 1. Poster. in com. 35. Aduersus Alpharabium vult ꝙ in demonstrationibus cum non ingrediant̄ nisi duo modi per se tantum. v3. primus & secundus. v3. in demonstrationibus simpl̄r, diffinitiones quę sunt media, sunt illa q̄ dantur per causas intrinsecas. Nā diffinitiones quæ sunt extra rem non intrant diffinitiones rerū nisi per accidens, hoc est, quando contingit cām efficientem esse nō separatam a re, prout est situs terræ inter solem & lunam in eclipsi lunæ. ille enim est causa efficiens coexistens ipsi eclipsi. & similiter finis non ingreditur diffinitionē nisi fuerit ignota differentia, & ponatur loco eius; & in veritate ista sententia Auer. quadrat sententię Arist. in 8. Meta. in loco pręallega

pio Lin on. & di Thomę

to, quia sermo eius ibi est de accñtibus talibus, a qbus cã efficiẽs nõ ẽ separata. Nã postq̃ dixerat ibi ꝙ accidẽtia nõ hñt materiã, ex qua, tñ hñt materiã ĩ qua vt subiectũ. & dat exẽplũ de eclipsi, & addit ꝙ luna est subiectũ qd patit̃: & addit ꝙ ẽt eclipsis habet cãm efficiẽtẽ, & dicit ꝙ est terra: de cã aũt finali vtrũ eclipsis habet talẽ cãm in te. 13. inquit. ꝙ aũt cuius gr̃a est, vbi colligit̃ ꝙ priuatiõis nõ ẽ finis. ita ꝙ tot⁹ sermo ibi est de huius diffinitionibus accidentiũ & nõ substãtiarũ. & iõ Cõmenta. ibi d. ꝙ in diffinitiõibus accidẽtiũ supple positiuorũ quę nõ sunt priuationes, vel est ꝙ sint priuatiões, quia Aris. illud ibi dimisit sub dubio debent poni causę extrinsecę, & finis pręcipuę in diffiõnibus, quę solo situ differũt a demr̃one, sicut est ĩ diffinitione irę, dũ dicimus ꝙ ira ẽ accẽsio sanguinis circa cor ꝓꝑ appetitũ vindictę. vnde si quis bñ inspiciat ꝑ vitã meã est decisio Auerr. ex illo loco sumpta est. vnde ẽt ibi dat exẽplum de somno. & aduerte & pondera vnũ, qd sub dubio reliquit, an eclipsis cũ sit priuatio hẽt cuius gratia. i. finẽ: ac somnus ẽt ẽ priuatio & tñ habet finẽ. Vñ Auicẽ. fen pria tertij ĩ ca. de subeth. & somno ĩquit, ꝙ somnus naturalis est reditus spiritus aĩalis ab instrumẽtis sensuũ & motuũ cũ profundatiõe spiritus vitalis ad ĩteriora, vt digerat̃ cibus: & ꝓꝑ quietẽ ei⁹ ẽt vt spiritus restauret̃ qui in vigilia fuit resolutus. vñ ĩ 7. Meta. vbi posuit dñã inter diffinitionẽ substãtiarũ & accidẽtiũ, nõ posuit diffinitiões substãtiarũ, q̃ sunt simplr̃ dari ꝑ cãs extrinsecas, vt patet ĩtuẽti. Et hoc teneo quia vt sęt Cõmẽta. ꝑ se nõ debeat poni, sed si q̃nq; ponat̃ est ad circũloquiũ ad dñas occultas. sed cõtra viã Auer. vr̃ esse sn̄ia Arist. in 2. Ph. t. c. 91. vbi ponit cõuenientiã inter artẽ & naturã, qa sunt diffinitiões cõpletę artificialiũ & dant̃ a fine, ex illis apparet necessitas cãę materialis, sic in naturalibus. vnde ꝑ cãm finalẽ põt demr̃ari cã materialis. vñ nõ est verũ dictũ suũ ꝙ solũ ꝑ accidẽs cã extrinseca ĩtrat diffinitionẽ, aut qñ ponit̃ circũlocutiue, ĩmo ꝑ se põt sumi ad demĩandũ cãm materialẽ, ĩmo illa demr̃o faciet maxime scire. nã si scire est ꝑ cãm, scire ꝑ maxime cãm, est maxime scire. cõfirmat̃ ex 3. Meta. te. c. 3. vbi Cõmen inquit iuxta textũ. Res vt d. magis notificat̃ multis modis & magis ꝙ notificat̃ est ꝑ suã substãtiam. Et ꝓꝑ hoc ista scĩa debet dici prima Philosophia, & nõ naturalis scĩa: scĩa. n. naturalis cõsiderat de duab⁹ primis causis. v3. prima materia, & pr̃io motore. Ista autẽ de duabus vltimis s. forma & fine: & quia eæ duæ cãæ sunt meliores alijs: iõ ista scĩa est melior naturalis, finis autẽ est melior causis: qa alię cãę sunt ꝓꝑ illã, cõfirmat̃, qa 6. Meta. cõ. 2. iuxta textũ dicit primã philosophiã eẽ nobiliorẽ rõne subiecti, quia sicut in diffinitione naturaliũ ponit̃ natura, sic in diffinitiõe diuinorũ ponit̃ Deus, & iõ sm̃ physicã rõnẽ via scti Thomę est planior. Potest tñ in ista cõtrouersia sic rñderi, ꝙ si diffinitio sumat̃ vt diffinitio est, vt hẽt explicare quidditatẽ, quia vt sic ꝑtinet ad primã operationẽ intellectus, sic nõ datur nisi per causas intrinsecas:

secas: si vero sumat vt mediū & cā & vt enumeratio, sic vero est mediū in demfone: & sic pōt dari per causas extrinsecas. vñ p demfonē q̄ procedūt ex medio qd est diffiō data p finē cōcludit illa q̄ dat per materiā, & hoc teneas. Licet Commen. in commētarijs magnis cō. 35. oppositū tenere videat ꝙ diffinitiōes q̄ sunt medię, sunt p causas intrinsecas. Hoc meo iudicio non pōt stare pp authoritatē Philosophi in cō. & tex. 91. quia p diffinitionē datā a fine, pōt demrari necessitas materię, & illud nō erit q a sit existēs, nec circūlocutiue, & cōfirmat, quia Arist. in 5. de Genera. Ani. cap. 1. reprehēdit antiquos, q̄ opinabant formas sequi gñationē & materiā. ipse aūt opinat oppositū, ꝙ generatio sequat substātiā & formā ipsam, qd notauit et Commēta. in 2. Phy. com. 87.

Assignās aūt Arist cām erroris antiquorū īquit, Veteres aūt naturæ interpretes cōtra esse putarūt, cui⁹ erroris cā fuit ꝙ cās plures eē nō putarēt, sed materię tm̄ & motus cām, eaq; indefinite cognoscerēt: rōnis vero cām finis nō cōsiderarēt: sed. n. alicuius gr̄a vnūqdq; ē: gignit āt iā ob eas cās & reliquas q̄ in rōne cuiusq; cōtinet, q̄ vł alicuius gr̄a est, vel cuius gr̄a aliud ē. Ecce maīfeste ī rōne vniuscuiusq; entis generalis ponit finē. Ampli⁹ Cōmē. ī 2. de Ani. cō. 129. vbi Aristo. demonstrat nō dari sextū sensum per tres demfones, quarū duę sunt ex medijs & instrumentis, & tertia est ex sensibilibus, & dicit ꝙ tertia est magis firma duab⁹ prioribus, quia cā accepta ī ea est finalis, sed cā in illis duabus est quasi materialis, & ita a veritate coactus sentit id qd nos diximus. Sed tunc est difficultas in via Auer. quia in diffinitiōe mot⁹ deberet poni motor, quia motus in suo esse & fieri depēdet a motore 12. Meta. c. 41. Et tm̄ Cōmē. vult in 5. Phy. c. 3. ꝙ motus in sua substantia dependet ex tribus causis. v3. nō extrinsecis s. subiecto, termino a quo, & termino ad quē: motor. n. est de cāis extrinsecis, & tēpus est de accn̄tibus essentialibus cōsequētibus ipsum. vnde sine dubio ex illo capit mentē Auer. fuisse cās extrīsecas n̄ poni in diffinitiōib⁹ quidditatiuarū, quia si tenet hoc de motu multo magis de substantijs tm̄ Arist. in 3. Phy. te. cō. 23. positis illis duabus primis diffinitiōibus motus, ponit tertiā ꝙ motus est actus motiui & mobilis: & d. illā esse notiorē p̄dictis vt patet intuēti: & ita vr̄ ꝙ ad maiorem euidentiā possunt capi in diffinitiōibus cāę efficientes sicut ex illo loco deduci p̄t. licet Cōmēta. dicat ibi in cō. ꝙ illa est notior propter qōnem vtrum motus sit in motore, aut in mobili.

Dispōnes oppositę in cōpositis nō sunt nominatę sicut in simplicib⁹ 1. Phy. t. c. 45. vbi aduerte ꝙ Arist. volēs īdicatiue p̄bare ꝙ ī oī generatione tā simpliciū & eorū quę alteratione fiunt q̄ in gñone cōpositorū q̄ p cōcretionē, secretionēq; generant, oē qd fit ex suo opposito fit: ponit tm̄ hanc dr̄iā quia in cōpositis, oppositę dispōnes n̄ sūt manifestę sicut in simplicibus: nā ī simplicib⁹ bene patet ꝙ musicū fit ex immusico, & albū ex nigro: sed in cōpositis, vt inquit lucidissimus Them. licet cōia oībus com-

positis inuenire nomina facile eét cũ sunt cõuenientia incõueniẽtia: ex quibus generatio oĩs proficisci tur,& in quas corruptio oĩs reuertitť, particularibus vero singulisq; cõpositis propria ĩ cõi loquẽdo cõ suetudine nõ hñtur. Hui⁹ aũt rei cãm solus Alber.cognomẽto magnus adducere conatus est dicẽs, quia oporteret illud nomen a ꝓportione imponere.Proportio aũt illa frequenter ignota ẽ & supple in dictis eius null⁹ imponit nomẽ rei quã ignorat, vt dicit Cõmẽta. 7.Meta.cõ.54.Et habetur 4. Met. te.c.10.Sed pp quid illa proportio est ignota soluiť, qa ẽ relatio. Et ẽ debilis entitatis 12. Meta.cõ.19.ĩ tñ ꝙ,vt inqt Cõmẽta ibi aliq opinati sunt ꝑdicamentũ relationis eẽ de secũdis intellectis, & iõ ẽ difficilis cognitionis, vt testať ẽt Aristo.ĩ ꝑdicamẽtis ĩ ca.de ad aliqd. Accedit ad hoc ꝙ iste proportiões inquantum proportiones nõ sunt terminatæ, vt scribit Commentator in 4. Cœ.commẽ.40.

Dispositio naturalis,& dispõ pręter naturã nõ possunt esse ĩ ęqualitpe 2.Cœ.t.c.38.& 3.Cœ.te.cõ.24.Et Auer.in Paraph. 2.de Cœ. in summa 2. q̃sito 5.scribit ꝙ tẽpus morbi longe breuius ẽ tpe sanitatis, & facit pro opiniõe plusq̃ Commẽ. tenentis ęgritudinẽ non posse con trahi a principijs generationis. videlicet ægritudinem vt numerus.

Nota pro opinione Monachi.

Dispositiones fm Auic. quędã sunt intẽtiões, & q̃dam sunt naturales, seu essentiales 4. Meta.com.3.

Dispõ primi principij.s.dei talis ẽ, ꝙ nulla est in eo impfectio 5.Meta.cõ.21. Ex quo patet quantum errent Moderni tenentes fm Arist. & Auer. in deo Physicę esse aliquã imperfectionem, quia posuerunt ipsum esse finiti vigoris, & ꝑõsequens sequiť ip um nõ posse mouere in instanti,ꝙ vt asserunt impfectionis est,o,ridiculũ caput,o,de Peripateticis male merite. vide Auer.in 8.Phy.cõ.4.vbi asserit agẽs non posse agere aliqd impoĩe non dr̃ eẽ diminutio, sed dicere ipsum facere aliqd ĩpossibile, & posse facere ẽ deceptio. Dato igitur ꝙ Arist. & Commẽ.asserant Deũ esse finiti vigoris: nõ tñ pp hoc dicũt Physicæ in eo aliquam eẽ imperfectionem, ex hoc ꝙ nõ põt mouere in instanti,quia motum fieri ĩ instãti implicat contradictionẽ in via eorũ,quia motus est actus entis in potẽtia inquantum in potẽtia abscinditur cessat motus, vt dicit Cõmen.& Them.in 3.Phy. vnde Cõmenta.in 3.de aĩa cõ.5.ĩ solo. tertie qõnis dicit intelligentiã primã liberatã esse prorsus ab omni potẽtia & impfectione.& in 12. primę Philosophię cõ.37. dicit expræsse ꝙ deus gloriosus est in fine vnitatis,simplicitatis,& nobilitatis: nulla igitur perfectio aut perfectiõis gradus potis reperiri in natura entis deficit primo principio, nec aliqua perfectio est extrinseca ab eo, vt expręsse dicit Commentator in præsenti loco.

Dispositio demonstrationis cũ sermonibus logicis talis est ꝙ distingunt partem veram a parte falsa. Commen.7.Metaph.com.19. idem 1.Phy. com.52.& 53.

Dispositio & dispositũ in rebus abstractis a materia suntvnũ in esse, & duo in consideratione 12. Met. com.39. sed tum subdit Commẽ. non

nõ sunt subiectum & prędicatũ in talibus sicut est in propositióibus cathegoricis substantialibus. vbi vide s̄m mentem Com. de attributis distinctioné esse solum s̄m modum intelligendi nostrũ, & ꝙ non sit aliqua distractio ex natura rei.

Disputatio exigit vt conclusioni cõtradicatur & argumentus primo Physico. commen. 22.

Disputatio dẽt esse remota ab odio & amicitia. odiũ.n. & amicitia sũt causæ maxime diuersitatis 1. Cœli te. c. 101. vnde 3. Cœ. accusatur Plato, quia ꝓp magistri amoré. s. Socr. & ꝓp amoré geometrię ĩ multis deuiauit a veritate, vt p3. t. c. 60

Disputatiui sermones in scĩa ex natura sua requirũt vt pręponant̃ in ordine sermõibus demõstratiuis 3. Meta. cõ. 1. Quod bene verũ est qñ inducunt̃ ad exercitandũ intellectũ. sed dũ inducunt̃ ad cõfirmãdum, inducuntur post demonstratiuos, sic glosat Commẽ. in 1. Cœ. & mũdi in com. 85. Sed tũc insurgit opinio Ioan. Gram. & Auicen. qui voluerunt librũ Topico. ꝑcedere lib. Poste. quia natura sermonum probabiliũ requirit vt pręponant̃ sermonibus demõstratiuis, sicut & Cõmen. in præsenti loco. tum ẽt quia intellectus assuefact⁹ in cognitione probabiliũ melius assentit necessarijs, sed oppositum tenere tutius est. Nã Arist. in principio libri Priorũ exorditur librũ illũ cũ intẽtióe ad lib. Poste. vt patet. Inquit. n. primũ oportet dicere circa quid & de quo est intẽtio artis, qm̃ circa demõnem & de demonstratiua disciplina: postea vero in calce secundi lib. Poster. Analitic. epilogat dicẽs de syllõ, & demonstratione quid vnũquodq; & qũo sit manifestum est: similiter aũt & de scĩa demonstratiua: idẽ enim est nullam mentionem de dialectico syllõ faciens. Nõ est autem consuetudo Arist. aliqd omittere in epilogis ex his quę sunt necessaria. Argumentũ autẽ & motiuum Ioan. Gram. & Auicẽ. nullum est, vt dicit Auer. in commentarijs magnis super lib. Poste. Analitico. quia non sequitur si inquisitio per ratiões probabiles in scientiis realibus pręordinatur inquisitioni demonstratiuę in casu iam declarato, ꝙ eadem rõne in sciẽtia rationali pars illa quæ tradit artẽ in dignoscendis præmissis probabilibus dr̃ præordinari arti docenti dignotionem præmissarum demonstratiuarũ, quia non est talis ordo artis ad artẽ, nec talis connexio qualis est inter inquisitionẽ in aliqua materia per sermones dialecticos & demonstratiuos: qa istę artes sunt diuersę, & diuersis innitunt̃ principijs & fundamẽtis. Nã ars cognoscendi pręmissas probabiles sumit robur ex testimonio & opinione, sed ars cognoscendi propõnes demonstratiuas aliũde depẽdet. v3. ex conditionibus de oĩ, per se, & primo: & iõ nõ est necessariũ intellectũ primo modũ: ad artem demonstratiuã, vt pręexercitet̃ in arte dialectica, quia ꝑmissarũ probabiliũ notitia acquisita ꝑ artẽ est diuersa ab ista: immo si recte cõsideras, si cõtingat vnã artẽ ex istis deseruire alteri secus se habet res, qa potius ars cognoscẽdi ꝑmissas demr̃atiuas deseruiet arti discernẽdi ꝓbabiles, qa probabile videtur eẽ sicut defectus, &

Digressio an li. Top. ꝑcedat li. Poster.

 priuatio

priuatio respectu necessarij & demōstratiui, & priuationes cognoscunt̄ p habitus,& nō ecōtra 3.de aīa cō.& te.25.vnde Alber.cognomēto magnus in principio lib. Poster.ca.1.inquit.id qđ addit syll's dialectic⁹ supra cōsequētię necessitatē substātialē syll'o poti⁹ diminuit necessitatē cōsequētię q̄ promoueat, quia ꝓbabile nō hēt cōsequētię verā necessitatē.& qūocūque res se habeat, expedit & vtili⁹ est incipere ab ea,q̄ naturaliter est magis dilecta,& q̄ magis nāliter ē honorāda.s.scīa demonis, qđ iō d. quia in sciētijs non semp seruat̄ ordo naturę fm viā generationis, sed qn̄q; variat iste ordo. vnde plerunq; scīa incipit a priori fm viā perfectiōis: certū est.n.ꝙ sensus tactus est prior natura alijs sensibus via gn̄atiōis, sicut materia ē prior forma,vt dicit Cōmē in 2. de Genera.& corrup.in c.7.& te. Tactus .n.est basis & fundamentū oīum aliorū sensuū 2. de Ani.17. Aīal ē aīal p sensum.i.tactus. & tū Arist. in 2.de Aīa tractans de sensibus īcepit a visu, qui ē prior via formæ & nobilitatis. vt dicit Cōmē.in 2. de Aīa in cō.77.& in li.cœ.& mūdi prius in duobus primis lib. egit de corporibus cœlestibus, & ī duobus reliquis de quatuor elementis in quantū sunt partes mūdi,& tū corpora cœlestia sunt nobiliora illis,& multotiēs hoc cōtingit: & īmorari ī hoc ampli⁹ ē superfluū.

Disputationis modus nō est idē ad oēs,hi nāq; psuasione egēt,alij vero vi 4.Meta.te.c.19.vbi dicit Cōmēta.in com.ꝙ ars est ī hoc, vt cogant̄ ad cōcedendū aliqđ positum quousq; videat̄ suus defectus. iste .n.nō vult cōcedere p rōnē intrinsecā,quapp necesse est vt faciāt ipsum cōcedere violēter p verbera. ita ēt dicit Auic. ꝙ illi qui negant contingētia & libertatem arbitrij torquendi sunt & verberandi, donec concedant an sit in potestate torquētis eos verberare, & nō aut velle & nolle. ita in simili scribit Philosophus in 1. Topi ca. 8. qui dubitant vtrum oporteat deos venerari, & parentes honorare indigent pena: qui vero dubitāt vtrū nix sit alba indigent visu. Remediū cōtra proteruientes in ea q̄sūt p se nota.

Dissimilia si paterent̄ ab inuicem tūc qđlibet poneret̄ a quolibet 1. de Gener.& corrup. tex.cō.49.

Dissolutio est duobus modis 3.Cœli tex.commen. 52.

Dissolutio fit īcipiēdo a posteriori, & pueniēdo ad primū principiū ī cognitione 7.Meta.cō.23. vide retractationem quam feci in theorematibus circa partē cōtradicentē.

Distantia maxima & minima non diffiniuntur nisi per lineam rectā. Cōmenta.5.Ph.com.24.& reddit causam, pro quo etiam vide in 1. Cœli in tex. commen.27.

Distantię entium sunt valde diuersæ 2. Cœli tex. com.64.

Distantia vltimorum maxima est quare & quæ contrariorum 10. Metaphy.tex.commen.13.

Distantia in loco est maxima.s.centri ad circūferentiā,& ista distātia est cā in cōtrarietate substātiarū corporū propriorū istis locis.Et iō dictū ē ī diffinitiōe ꝯtrariorū simpl'r ꝙ sunt illa inter quæ est distantia in esse maxime 10.Metaph.cōmen.13.vide in concordantijs.

Distātię vnius plura nō sunt q̄ duo vltima 10.Meta.tex.com.14.

Distantia æterni ab innouato maior est q̃ distantia specierum ab inuicem.ex disp. 10.in sol. 1.

Distantia decem prædicamentorũ non est sicut distantia cõtrariorũ. Nam contraria sunt vere quæ sub eodem gñe maxime distant, & nõ pñt simul esse in eodem subiecto. sed decem prædicamenta non distãt merito cõtrarietatis, quia pñt esse in eodem subiecto: sed dñr distare pro quanto non gñanť ex se inuicem mutuo, neq; aggreganť in vno & eodem gñe.ex paraphra. meta tract.3.

Distinctio rerum nõ solũ est p suas formas verumetiam & per suas materias: & non solum p hæc duo verumetiã p suas causas efficientes & finales.ex paraph.met.tract.2.

Distẽsiones insunt corpibus pfectis oẽs rõnabilr 2.Cœ.tex.commẽ. 8. Non intellexit philosophus per distensiones .s. tres dimensiones .s. longitudinem, latitudinem, & profunditatem: quia tales sunt in omnibus corporibus, nedum ĩ perfectis. vt bene notauit ibi Simpl.& Com. in commen. sed intellexit istas differẽtias põnis .s. dextrum, sursum, & anterius: & per consequens alias his oppositas, & per corpora perfecta nõ intellexit corpora aĩata habẽtia virtutem nut. itiuam, & augmentatiuam tm̃, vt sunt plantæ ĩ nec quæcunq; vltra hæc, quæ hñt sensum tactus tm̃, vt sunt animalia quæ Græci Zoophita appellãt. sed quæ vltra hæc hñt appetitum & motum localem. idem philosophus 8.ph.t.c.57. & 58. animalia perfecta talia nuncupat: & hoc hr etiam ex 2 Cœ.t.com.9.

Diuersa in forma diuersantur ĩ materia 2.ph.t.cõ.26. idem 1.de aĩa commen. 53.& 2. de anima com. 60.idem 2.ph.com.87.

Diuersa sm magis & minus necessario communicant in eadem natura 4.ph.com.71.

Diuersarum rerum diuersæ sunt definitiones 4.Met.tex.com.28.

Diuersa dicuntur quorum aut spẽs plures, aut materia, aut ratio substantiæ 5.Met.in cap. de eodem & diuerso.

Diuersa specie & eadem specie quæ sunt vide 5.metaph.in ca.de eodẽ & diuerso.

Diuersa gñe dicuntur quorũcunq; non est idem subiectum primum: & non resoluitur alterum in alterum, nec ambo in idem spẽs materia 5.meta.tex.com.33. & est ĩ ca. de genere.

Diuersa per materiam sunt eadem ĩ forma, vt Sortes & Callias 7.met. t.com.28. Inde elicitur φ ĩdiuidua eiusdem speciei intrinsecę distinguuntur per materiam, & non per aliquod accñs, & habent conueniẽtiam rõne formæ. idem notauit Commen.in lib.destruct.in dispu. prima, in solu.7.dub. Vide quæ ibi notaui in litera M. ibi materia diuersa sunt eadem in forma. vide etiam in hanc sententiam concurrere Themistium in primo de anima.cap.24.

Diuersum & dissimile multiplr dñr 10.met.t.com.10.

Diuersum & idem opponuntur 10. Meta.tex.com.10.

Diuersum non dr in non entib[9], sed non idem 10.met.t.com.10.

Diuersum differt a differente, quia diuersum est per suam essentiã, sed differens est per aliquid existẽs in essen-

essentiam.ex paraphrasi tracta.1. ca.de differente. & habetur ab Aristo.in 5.Meta. ca. de diuerso.item differens suscipit magis & minus, sed diuersum non. ex paraphrasi tract.3.Et dicamus ꝙ vnum opponitur multitudini multis modis.

Diuersitas ĩ finibus est manifestior quam diuersitas in actionibus 3. phy.com.19.

Diuersa ſm formam non hñt eãdẽ actionem 3,ph.19.

Diuersitas ſm appropinquationem & remotionem non est diuersitas in substantia. primo Cœli commen.81.

Diuersitas partium motuum nõ facit diuersitatem formarum specificarum:nam est diuersitas motuũ ĩ animalibus in parte dextra & sinistra:& manifestum est ꝙ inueniuntur in eadem specie 2. Cœli commen.49.

Diuersitas formæ partium corporũ consimilium est ꝓp diuersitatem modorum,v. g. ꝙ os non differt a carne,nisi quia habet plus de terrestreitate q̃ de aquositate, & caro econuerso.vñ est diuersitas ſm magis & minus, & non est diuersitas absoluta 4.Cœ.com.41. Contra ponentes formas partiales specifice distingui.Animaduertant enim entia non esse multiplicanda sine necessitate.

Cõtra ponẽtes formas ptiales.

Diuersitas natur recepti,facit diuersitatem naturæ recipientis 3. de anima com.5.iuxta principium.

Diuersitas artium fit per diuersitatẽ modi terminorum vtẽdorum. Cõmen.6.metã.commen. 2. vbi per terminos intelligas definitiones,& per artes scientias speculatiuas: nã scientiarum speculatiuarum diuersitas est per diuersum modum definiendi.Nam principia in scientijs speculatiuis sunt sicut fines in agibilibus.vt dicitur in 2.phy.tex. com.69.

Diuersitas rerum est duplex, quędã est cum contrarietate, & quædam sine contrarietate 10.Metaph.cõmen 24.

Diuersitas per contrarietatem existens in rebus facit,ꝙ talia nõ sunt in eodem subiecto, sed diuersitas sine contrarietate hoc non efficit. ibidem.

Diuersitas intelligentiarum prouenit ex diuersitate naturarum,quas recipiunt in eo ꝙ ĩtelligunt de primo principio.ex dispu.3.in sol.vl. dub.vide idẽ 12.metaph.com.44.

Diuersitas orbiũ procedit ex diuersitate suorum motorum & formarum,& materierum,si mãs habẽt: & ipsorum operum in hoc mundo,licet orbes ſm philosophos nõ sint pro operibus. ex disp.3.in sol. vlt.dub.

Diuersitas,quæ primo accidit in inferioribus entibus, vt sunt simplicia corpora.s. elñta, procedit sine dubio a diuersitate materiæ, quæ sumitur ex ipsius propinquitate & distantia a supercœlestibus corporibus,vt diuersitas ignis a terra. ex lib.dest.disp.3.in sol.vlt.dub. vide in concordantijs nuper editis.

Diuinus accipit prima prĩcipia mouentia a naturali,& nullam habet viam ad demonstrandum esse primum mototẽ, nisi accipiat ipsum pro cõstantia naturali 1.physi.cõmen.vltimo contra Auic. & 2.ph. com.22.& 26.

Diuinus qui verificat subiecta scientiarum particulariũ dr̃ disputare contra

contra negantes generationem & corruptionem,& contra illos, qui dicunt φ nihil est fixum & permanens: & sist contra negantes scientiam 3.cœ.com.4.idem 1. physi.t. commen.8.& 12.& 8.Ph.22.& 1. Cœ.commen.78.idem 4.metaph. commen. 1.

Diuinum non inuidum esse conuenit.ex proœ. primæ philosophiæ.

Diuinum si in aliqua natura existit ī tali natura existit.s. in natura entium separatorum, & immobiliū 6.Meta.tex.cōmen.2. vbi animaduerte, φ Aristo. ibi distinguit tres partes philosophiæ theoricæ.s. mathematicam physicam, & theologiam, & ait φ scientiam honorabilissimam oportet circa gen⁹ honorabilissimum esse: nullum autem genus entium diuinius & honorabilius etiam esse.

Et patet ex reb⁹immobilib⁹ & separatis φ ideo dixit: nam scientia theorica, vt notat Alexan.in 2. topicorum, dicitur para tho theorin hoc est a contemplandis rebus diuinis,&ideo scientia diuina est maxime theorica,& maxime honorabilis. Et ex hoc loco frater mi, scire & elicere clare poteris,quantum deuiauerit a peripateticorum via Scotus,& Antonius Andreæ, & sequaces istorum, qui non solum logicam scientiam,verum & theoricā scientiam esse asseuerant: cum tamen scientia theorica sit de entibus in quibus est aliquid diuinitatis,vt ethimologia vocabuli denotat: & vt ex prædicta auctoritate clare colligitur ex mēte magistri: scientia autem logicalis est de secūdis intellectis, quæ sunt entia diminuta. vnde Aristo.in 6.meta. a

Cōtra Scoti & Ant. Andreæ ī 6.Met.

contemplatione scientiæ diuinæ, quæ speculatiua est, duo entia remouit,ens.s.per accīs, quia nō est determinatum:&ens in anima,q̄a est ens diminutum: & ideo caueāt isti talia fingentes.

Diuina natura elucescit ī gn̄atione animalium tam perfectorū q̄ imperfectorum,quia non elucescit in quantum aīal nobile,aut ignobile.ex fine lib. de partibus animal. Commenta.

Diuisio,& inductio, & syllogismus hypotheticus per naturam vsitantur ad declarationem eorum, quæ indigent modicula imminutione. Commen.2.ph.commen. 3.& in prologo 1.phy.& 2. Cœ. commē. 22.& 1.Priorum in digressione de syllogismis hypotheticis. & in 6. physi.commen.41.& 1.Cœli commen.2.

Diuisibilitas competit rei,vt est mēsura,vel numerus 3.phy. com.35. idem 5.Meta.t.c.18.idem 3. Cœli com.5.

Diuisio magnitudinis in partes eiusdem proportionis crescit in infinitum: sed non diuisio in partes eiusdem quantitatis 3.ph.t.com.59.& 8.ph.com.69.

Diuisio in numerando est certior via inductione 5.ph.com.7.

Diuisionis via & exempli vsitatur ī definitionibus, & descriptionibus non secundum φ declaratur illud quod est naturaliter ignotū a noto: sed secundum φ declaratur illđ quod est minoris latentiæ,eo φ est ignotum naturaliter 6.physi.commen.41.vide consimile 2. ph.cōmen.3.1.Cœ. commen.2.& in 1. Priorum in digressione de syllogismo hypothetico.

Diuisio

forma enim non est diuisibilis nisi per accñs. ex paraphrasi metaphy. 2. tract.

Diuisibilia in potentia non est impossibile in eis dari primum: licet fm ꝙ sunt in potentia, non sit in eis primum 8. ph. in tex. commen. 44. vbi expresse colligitur dari minimum motum contra negantes minima. immo Commen. d. ꝙ super hoc principio Aristo. fundauit illam demonstrationem in principio 7. physicorum adductam & ita d. in commento 2. etiam super 7. Physicorum.

Diuisio continui in partes equales de necessitate terminat, continuũ est quando illud, quod diuiditur ĩ vnum, quod est maius, & aliud est minus. Et istam diuisionẽ moderni nostri appellant in partes ꝓportionales. Auer. 8. Phy. commen. 68 idem 3. Ph. t. com. 59.

Diuinatio fm quietem contingens a Deo non est: diuinatio fm quietem potius fatuis, q̃ sapientib' contingit. & vide causam in libro de diuinatione.

Diuinatio secundnm quietem data est ꝑ magnam solicitudinem erga hominem. & dr̃ ꝙ est pars prophetię. Commen. in commen. lib. de diuinatione fm quietem. vnde Isach in secundo lib. de elementis . d . somnum secundum Iudæos, Christianos, & omnes, qui prophetizant, est una partium prophetię.

DOCTRINA ordinata debet incipere a cognitione causarũ primarum rei cognoscendæ perfectæ: deinde intendere ad cognitionẽ aliarum cãrũ remotarũ fm ordinẽ, donec perueniat ad causas ꝓpinquas 1. ph. cõ. 1. vide 2. ph. t. c. 72. Non intelligit vt Conciliator in dr̃ia 4. & Vgo Senẽsis, & pleriq;, de aliquo gñe demrãtionis, sicut est demrãtio ꝑ quid. Nam magna est dr̃ia inter ordinem doctrinæ, & inter viam doctrinæ: via enim doctrinæ est triplex genus demonstrationis signi demonstratio cãæ tm̃, & demõstratio simplr̃: sed ordo doctrinę est respectus secundum prius & posterius inuentus in scĩa ex natura scibilium: nam cum in scĩa rerum naturalium quę haberi debet ex cognitione causarum cũ causæ aliæ sunt vl̃es, & cões oĩbus rebus constitutis per naturam: aliæ vero proprie & sñr, cum res naturales de quibus scĩa haberi põt sicut in tali discrimine: quędam enim sunt vniuersales & communes, quædã proprie. Ex hoc insurgit talis ordo doctrinæ in scĩa: nunquid prius debent præponi quęstiones, & problemata de rebus communibus, & vniuersalib' per causas communes & vniuersales terminandæ: an de proprijs. Et sententia Commenta. & Aristote. primo physi. tex. commen. 4. est ꝙ ordo doctrinæ est ab vniuersalioribus ad particularia. Et istum ordinem innuit etiam secundum expositionem Auer. in ꝓbatione maioris. Aristote. in principio primi physi. Tunc, inquit, arbitramur cognoscere vnumquodque, cum cãs eius simplices cognouerimus & principia prima, & vsque ad elementa. dicere autem Auerroem ĩtellexisse in prædicta auctoritate de demonstratione ꝓpter quid, error est: nam demonstratio propter quid non fit per causam remotam: immo Aristote. in primo Posteriorum, huiusmodi demonstratio-

ſtrationes per cauſas remotas videtur collocare in numero demõſtrationum quia, ſeu ſignorum.

Doctrina quæ incipit a communibus eſt naturalis, tum quia propõnes acceptæ ſunt immediate, tum quia ſunt manifeſtiores, tum quia non accidit iteratio 1. phy. cõ. 57. idem in ſuo prologo ibid.

Doctrina eſt actio docentis, & eſt in addiſcente 3. phy. t. c. 20.

Doctrina nominum ſynonimorũ vſitatur ad expoſitiones 4. phyſi. commen. 45.

Doctio & diſciplina, & ſi idẽ eſſent, non propterea docere & addiſcere ſunt idem 3. phy tex. com. 21. vbi colligitur ꝙ licet abſtractum & cõcretum idem ſignificent: differunt tamen ex connotato, quia aliquid connotat concretum, quod nõ cõnotat abſtractum: vnde vt ibidem dr̃, tam & ſi diſtãtia athenis ad thebas, & thebis ad athenas vna & eadem ſit, non tamen idem eſt diſtare hinc illuc, & illinc huc, quia diſtare cõnotat vnum in ratione termini a quo, & aliud in ratione termini ad quem: & ideo ſunt duo diſtare, licet vna ſit diſtantia Nota tamen auctoritate Alexandri, & lucidiſſimi Themiſt. locum illum in 3. phy. debere legi ex ſuperabundãti. v 3. dato ꝙ cõcederetur ꝙ doctio & diſciplina ſint idem, & actio & paſſio ſint eadem: non tamẽ ſequeretur propterea docere, & addiſcere, aut agere & pati eſſe eadem propter cauſam, quam prædiximus. Nihilominꝰ reuera doctrina, & diſciplina non ſunt eadem: neque actio & paſſio eſt vnum & idem. & ideo actio & paſſio ſi dicuntur eadem eſt ſecundum ſubiectum, ſed non ſunt ratione formali eadem: negatiua enim in qua vnum genꝰ generaliſſimũ negatur de alio eſt immediata & vera, vt dicitur ĩ primo poſteriorum. vnde iſta eſt vera. Nulla actio eſt paſſio, quia coordinationes prædicamentales, & impermixtæ: vnde ſicut album, & dulce ſunt eadẽ ſubiecto: pro quãto enim albedo & dulcedo fundanturĩ lacte: ideo verificatur album de dulci & econtra. quia accidens accidẽti non accidit, niſi quia ambo eidem accidunt. vt d. philoſophus in 5. meta. in t. commen. 14. Sic quia actio & paſſio fundantur in motu tanꝗ in ſubiecto, ſic dicũtur eſſe eadem ſubiecto, ſed non ſunt eadem ratione formali: & qa denominatio fit a forma potius, ꝗ a materia, ideo Ariſto. dixit ꝙ proprie actio cum paſſione non eſt idem potius cui rerum identitas, & diuerſitas eſt venanda a forma, ꝗ a materia, præſertim apud Peripateticos, ſicut bene notat Commen. in 2. phy. in commen. 87. vbi d. ꝙ Ariſto. in hoc reſiſtit antiquis aſſerentibus formas diuerſificari propter materias, & ipſe opinatur ecõtrario, ita ſcribit notabiliter etiam ipſe in primo de anima commen. 52. ꝙ membra cerui nõ differunt a membris leonis, niſi quia anima differt ab anima. & 2. de anima cõmen. 60. aſſerit ꝙ melius eſt exiſtimare diuerſitatem eſſe per formã ꝗ per materiam. Ex præſenti loco etiam elicitur quomodo ſit intelligendum dictum Commentatoris in 12. metaph. commẽ. 44. vbi ſcribit, ꝙ in abſtractis a materia, non eſt verum agens, niſi ſecundum ſimilitudinem, quia actio vera, & paſſio

passio fundatur in motu vero, qui est actus vnus in potentia inquantum in potentia, quia ibi non est motus verus, sed motus equiuocus & sm similitudinem, vt intellectio motus dicatur. vt patet 8. Physi. commen. 40. sic ibi est actio secundum similitudinem: nam scientia & intellectio est causa omnium entium. duo enim sunt principia efficientia natura & intellectus. in 2. phy. sicut autem d. Commen. 12. Metaph commen. 5. scia equiuoce dr de sciētia Dei, & de scia nostra: quia scientia nostra causatur a rebus, sed scia Dei est causa rerum: & sic ibi non est agens, nisi secundum similitudinem: quia intellectio Dei est causa productiua natura non tempore præcedens talia æterna. ex 2. cap. de subst. orbis, & est forma, & finis conseruans illa 4. Cœ. com. 1.

Doloris causa non est solutio continuitatis, vt dixit Gale. sed est mala complexio, quæ sequitur solutionem continuitatis 3. Colli. 31. cap. quod est de accidentibus superuenientibus virtuti sensibili.

Doloris causa non sunt duæ res simul. s. solutio continuitatis, & cruditas & frigiditas. vt dixit errans Auic. ibid.

Dolor est causa attractionis, aut propter malam complexionem calidam, quę est causa doloris, aut propter malam complexionem, quæ fit propter superfluitatem motus virtutis expulsiuæ, cum superfluitates expellit, aut propter ambas istas 7. colli. ca. 29.

Domus sine materia facit quodam modo domum materiam habentem 7. Metaphy. tex. com. 23.

Domui esse nō fit sed huic domui, septimo Metaphysi. tex. commen. 53. vbi Commentator d. quòd quidditas domus simpliciter non habet generationem: generatio enim non est nisi huius domus demonstratæ. idem in procemio metaphysi. actus & generationes sunt suppositorum. idem in primo de generatione & corruptio. tex. commen. 40.

Dormire est ligamentum, & quies sensuum, & reuersio ipsorum ab instrumentis eorum ad partem intrinsecam corporis 2. Colliget ca. 21. de somno.

Dormientium partes exteriores corporis refrigerantur. ibid.

Dormientium digestio fortis est. ibidem.

Dormiendi operatio non attribuit nisi virtuti sensibili, & proprie sensui communi ibid.

Dualitas in vna re est propter materiam primo Metaphysi. commen. 40. idem primo Physi. com. 6.

Dubia in scientia diuina contingentia siquis soluere perpenderit, ex his quæ sunt in humana scientia, ille transfert iudicium præsens ad absens in duobus entibus maxime distantibus, in specie, videlicet, & in genere. ex libro destruct. disputat. sexta in solutio. quarta, dubij secundi.

Dubitatio est quasi ligamentum, & responsio est quasi dissolutio 2. Cœli com. 106.

Dubitatio & admiratio attestantur ignorantiæ. ex procemio primæ philosophiæ.

Duæ definitiones diuersæ eidem rei conuenire non possunt. Auerrois sententia est in 1. de gñatione ala. cap. 1.

cap. 1. contra illos qui tenent animam intellectiuam quidditatiue considerari in particulari in duab' scientijs. s. in scia naturali & in scia diuina: vnius enim rei non est nisi vna quidditas.

Dulcedo attribuitur caliditati & humiditati: amaritudo autem caliditati & siccitati. ex li. de sensu & sen. Auerroes.

Dulcedo temperata signat caliditatem & humiditatem 5. Coll. cap. 42. de liquiritia.

Durum est quod non cedit in seipsum sm superficiem. 4 Metheororum tex. commen. 30. & in 2. de generatione, & corruptione tex. commen. 13.

Durities & mollities causæ sunt facilitatis, & difficultatis receptionis non localis mutationis, sed alterationis 4. Ph. t. com. 86.

Dux est causa ordinis existentis in exercitu: & ordo non est causa ducis 12. metaph. t. com. 52.

Ducis bonum est maius bonum, q̃ bonum, quod est in ordine exercitus. ibid.

De Litera E.

ADEM est causa cõtrariorum sm dispositiones diuersas 2. physi. commen. 30. & tex. idem quinto Metaphysi. commen. 2. & secundo Cœli 92.

Eadem est dispositio de causis generationis, & de causis actionum. unde qui attribuit generationem necessitati, attribuit actiones necessitati: & qui attribuit generationem fini, & actiones attribuit fini 2. physi. com. 75.

Eadem alia per accidens, alia secundum se 5. meta. in ca. de eodem & diuerso. & est textus. non habens commentum post t. commen. 15. immediate.

Eadem sunt quorum substãtia vna est. similia vero quorum qualitas vna: equalia quorum quãtitas est una 5. Met. t. com. 20.

Eadem omnia non insunt quolibet modo eisdem: sed solum quibus idem est esse 3. physi. tex. commen. 21. hoc est dictu solum, quæ hñt eandem definitionem, & rationem formalem. Illa etiam habent eadẽ accidentia, seu proprietates, sed nõ qualitercunque eisdem eadem cõpetunt, quia stat aliqua esse eadem subiecto, & album & dulce: & quia talia non habent eandem definitionem, non quicquid competit albo competit dulci: albo enim competit inquantum album est disgregare visum, quod tamen non competit dulci inquantum dulce. Rõ autem istius propositionis est, vt notat Commentator in 1. Cœ. cõmen. 19. vbi Aristote. ibi in litera habet ꝙ in simplicibus, & omogeneis eadem est ratio totius & partis, vt si gleba terræ tendit ad medium: & tota terra etiam si esset a suo loco separata tenderet ad medium: talia enim habent eandem definitionẽ: & quæ habent eandem definitionem, habent eãdem formam: quia forma est ratio: & quicquid erat esse rei: & quæ habent eandem formam, habent easdem operationes consequentes formam.

ECCENTRICI quos ponunt mathematici sunt imposs 2. Cœ. cõ. 32. & ibi vide causam.

Eccentricum, aut epiciclũ dicere est res

res extra naturam: epiciclum autē esse impossibile est oino 12. meta. cō. 45. vide etiam in 2. cœli. cō. 35. & in istis duobus locis vide rationes contra Ptolomeum & modernos astrologos.

Echinus habet quinq; oua, totidéq; dentes, & quinq; partium ventrē. 4. de nā anim. cap. 2. & vide causā in 4 de partibus anim. cap. 2.

Echini spinis ac pedibus vtuntur: iis enim nitibundi mouentur, sedéq; permutant. 4. de nā anim. cap. 2.

Echini pelagici vsus ad stillicidia vrinæ confert Arist. in 4. de generatione anim cap. 3. idem in 4. de natura anim. cap. 2.

Echo semper fit, sed non manifeste. 2. de aīa tex. cō 80.

Egrotantibus omnia amara videnť, quia habent linguam submersam huiusmodi humore. 2. de aīa text. cōmen. 104.

Egritudo est mala dispositio in mē bro p quā mēbrū agit & patiť contra nām 2. Coll. cap. 1.

Egritudinis numerus specierum, est sicut numer⁹ spērum sanitatis: quā uis opinatū sit ꝙ Honores sunt species ægritudinū q̄ species sanitatis, quia multę ęgritudines habent nomina, & sanitates oppositæ illis nō hñt nomina: & tñ impoſſe est cognoscere ægritudines perfecte, nisi per cognitionem suorum oppositorum: & ideo dictum est ꝙ disciplina contrariorū vna est. ibidem.

Egritudinum cōpositio: aut est cōpositio cōplexionis, aut est compō vicinitatis. 3. Coll cap. 9.

Egritudinum quatuor sunt tempora. ibidem.

Egritudinibus duplex contingit declinatio, vna est ex debilitate virtutis sicut in mortiferis, alia ex debilitate ęgritudinis sicut in salubribus. ibidem.

Egritudinū genus quod ē continuitatis solo est duobus modis: vnus est solo continuitatis virtutis: alius est separatio contiguitatis termini a termino 3. Coll. cap. 24.

Egritudinum quædam sunt terminabiles crisi, & quædam sine crisi. 4. Coll cap. 38.

Egritudines sunt colericæ, aut sanguineæ, siue fiant cum apostemate membrorum principaliū siue nō 4. Coll. cap. 38.

Egritudinum quædam sunt p essentiam in mēbro, & quędam per colligantiam alterius membri. 4. Colliget. cap. 45.

Egritudines plures vni membro possunt contingere, quarum vna sit sibi propria, & alia sit propter colligantiam cum alio mēbro. ibidem.

Egritudines plures per colligantiā diuersorum membrorum vni mēbro possunt contingere. ibidem.

Egritudines quæ sunt acutæ in terris Hippoc. in terris nostris per acutæ sunt: & hoc manifestatur ꝙ Hippocrates non curabat ægritudines acutas nisi cum aqua ordei, & mellicrato. 7. Colliget. cap. 9. de cura febrium putridarum in generali.

Egri qui a natura euadunt solum ex fortibus ægritudinibus in fine remanēt in ægritudinibus quę temporaneæ dicuntur, sicut mihi accidit quando ægrotaui febre fortissima, & creticaui ex illa per apostemata in testiculis, eo ꝙ mihi necessaria administrata non fuerunt: quia remansi arteticus: & podagricus 7. Coll. cap. 31.

Egritudines quædam a sola natura

curari possunt: quædam requirūt artis iuuamen, & in hoc ostenditur potentia medicinę: quędam vero nec arte nec natura possunt curari: sed si aliqui euadunt, per accidens euadunt, sicut in rebus naturalibus monstra fiunt. 7. Coll. cap. 31.

Electio non sine mente est 2. physi. tex. cōmē. 52. & 11. primæ philoso phiæ cap. 7.

Electio cuiusdam boni rei absolute apud eligentem semper debet eligi, & quilibet eligens qui sic se hēt continue dicitur eligere & deligere ipsum electum, nisi impedimentum contingeret aut ꝙ dimitteret ipsum pro meliori bono, ex libro destr. disp. prima. in solone secundi dubii. idē 8. phy. cō. 15.

Elephantes generantur in his duobus locis, videlicet in vltimo orientis & in vltimo occidentis 2. cœli tex. cōmen. 111.

Elephantus sensorium olfatus peculiari quadam proprietate præ cæteris animalibus sortitus est: nam vtitur eo & ad potum & ad cibum. ex 2. de partibus anim. cap. 16.

Elephantus est animal terrestre simul & palustre. ibidem.

Elephantus nare arbores cōplectēdo euellit, & vti ea loco manus. ibid.

Elephantus non reperitur in prouincia Andalugiæ, neq; in regionibus meridionalibus: fertur tñ ꝙ inuenitur in extremis regionibus meridionalibus vbi sunt magna deserta. Auer. in 2. de partibus anim. in ca. de instrumentis olfatus.

Elephas solus viuit plusq̃ hō Arist. in 4. de gene. anim. cap. vlti.

Elephantoꝝ vterus diutinus est: biēnio namq; gestatur ꝓp exuberantiam magnitudinis. ibidem.

Elephantis naris prolixa valida, eiusque vsus idem qui manus: ea namque cibos tā humidos q̃ siccos colligunt, capiunt, & in os admouent soli animalium oīum 1. de natura animalium. cap. 11. vide etiam de hoc in 2. de natura animalium ca. 1. vbi etiam multa de elephanto inuenies.

Elephantus femina incipit coire anno aut duodecimo cum celerrime, aut quintodecimo cum lentissime. Mas quinq; aut sex annos natus superuenit: ineunte vero coitum triēnio interposito repetit quam grauidam reddidit: eandem præterea tangere nunq̃ patitur. 5. de hystoria anim. cap. 14.

Elephantem alij annos ducentos, alij trecentos viuere aiunt 8. de natura anim. cap. 9.

Elephantus ferarum omniū mitissimus est & placidissimus. 9. de natura anim cap. 46.

Elemēta Plato primus appellasse traditur causas intrinsecas componētes rem, quæ principia ab antiquioribus dicebātur, vt tradit Eudemus, vt recitat Simplicius in ꝓlogo primi physi. Ad hoc allusit Aristot. in 1. physi. in tex. cō. 48. vbi dicit: oēs enim elnta & ab ipsis vocata principia, & vere sine ratione ponentes: tamē contraria dicunt tanq̃ ab ipsa veritate coacti. Ad hoc etiam aspiciens Philosophus in 11. primę philosophiæ caplo primo. quærit dicens. dubitabit aūt vtiq; aliquis si oportet quærere quęsitam scientiam circa principia vocata ab aliquibus elnta. & in principio secūdi de partibus anim. vbi ponit triplicem esse compositionem primā vtiq; quis ponit eam, quæ ex vocatis

tis ab aliquibus elementis, puta terra, aqua, aere, igne.

Elementum in propria significatione sumptum sumitur pro causis intrinsecis, sicut & materia & forma Cõmenta. in prologo primi phys. cõm. 1. & facit expositio Alex. vide causam in. 5. meta. cõ. 4.

Elementorum cœlum est causa agens conseruans, & veluti forma & finis. tractatu 4. in paraphra meta.

Elemẽta causantur a motu magno: & ideo corpus circulare necessario est eorum agens & conseruans. ex paraphr. meta. tract. 4.

Elementa esse contraria non est propositio per se manifesta, sed declaratur in scientia naturali. Cõmentator 3. physico. cõmen. 42. vide ibidem cõmen. 44. & 2. de generatione & corrupt. tex. cõmen. 7. & in tex. cõ. 49.

Elementa non habent motorem in actu & motum in actu, quia sunt composita ex materia & forma, & motor est in actu & motum in potentia 4. phy. cõmen. 71. 8. physic. cõmen. 30. 2. cęli cõmen. 28. 4. cęli. 22. 24. & 25.

Elementa nõ possunt moueri in uacuo, quia motus fieret in instanti 4. physi. cõ. 71. 74. & 8. phy. cõmẽ. 82. 3. cęli 28.

Elementa in suis naturis succedunt sibi in nobilitate, sicut succedunt sibi in situ: & nõ solum hoc est in elementis, verum etiam & in corporibus cęlestibus. Auer 1. cęli cõm. 16. idem in 12 primæ philosophię cõ. 4. & in 2. cap de substantia orbis. & in 2. cœli. 42.

Elementa habent figuram accidentaliter: cœlum vero essentialiter. 2. cę. cõ. 22. & 3. cęli cõ. 67.

Elementorum esse est propinquius materiæ: cæli vero est propinquius formis 2. cęli cõ. 22. idem 1. cę. 24.

Elementa ex suis substantiis requirunt dum sunt in suis locis naturalibus, vt figurẽtur sphærice. qm̃ motus eorum a centro, & ad centrum est motus equalis ex omnibus partibus .i. ꝙ intendunt dimensiones ęquales, & quiescunt in dimensionibus æqualibus. 2. cęli. cõ. 26. idẽ ibidem cõ. 30.

Elementa quanto magis appropinquant corpori cęlesti, tanto magis recipiunt leuitatem & connexionẽ 2. cęli cõ 32.

Elementa non habent quantitatem terminatam 1. cęli. cõ. 95. vide in concordantiis.

Elementa non habent figuram naturalem cum recipiant omnem figuram. vnde equiuoce dicuntur habere figuram elementa, animal, & cælum. 2. cœli cõ. 108.

Elementa considerantur in sciã libri de cęlo inquantum simplicia sunt 3. cęli cõmen. primo. Inde eliciunt aliqui ex mente Auer. corpus simplex esse subiectum, non mundum seu vniuersum, vt tenuit Alexander imitaus in hoc Simplicium, sed hoc non est verum, sicut late probauimus in quæstionibus nostris Miscellaneis. Quãtum autem spectat ad pręsentem authoritatẽ, verba sequentia declarant mẽtem eius: quia subdit ꝙ considerare de simplicibus est in hoc libro, vt daret intelligere quòd simplicia considerantur in hoc libro, sed non sub ratione simplicitatis, quia in eodemmet commento dicit, ꝙ elementa in scientia libri de cœlo cõsiderantur inquantum sunt partes

mundi: ne igitur illa nota reduplicationis esset causa erroris: iõ statim declarauit seipsum, ꝙ ly inquãtũ, nõ reduplicabat formale sed materiale: quia verum est ꝙ corpora simplicia considerantur ibi, sed nõ ratione simplicitatis Iquantũ sunt partes mundi.

Elementa in sciẽtia libri de cœlo cõsiderantur inquantum sunt partes mundi, & inquantum sunt subiectum: sed in scientia libri de generatione & corruptione considerantur inquantum sunt causæ cõpositorum gñabilium & corruptibiliũ 3. cœli cõ. 1. & cõ. vlti.

Elementorum motus quia non est a generante, nisi mediante forma generati, & motus primo & essentialiter fit a motore & nullo alio mediãte. propter hoc iste motus primo & essentialiter non est a motore extrinseco, sed a forma moti 3. cœli. cõmen. 28.

Elementorum idem est motor & & motum secundum speciem, sed differunt ſm modum: lapis. n. mouet se inquantũ est grauis in actu, & mouetur inquantum est potentia inferius 3. cœli cõm. 28. idem 4. cœli. cõmen. 22.

Elementum seu lapis non est motus per se, sed assimilatur ei quod est motum per se: & ideo indiget in suo motu motore extrinseco, neq; etiã numeratur inter ea quę mouentur ab extrinseco, quia nõn mouetur ab extrinseco immediate, sed a sua forma. vide in concordantiis.

Elementum mouet se mouendo medium, sicut nauta mouendo nauem mouet se per accidens 3. cœli. cõmen. 28.

Elementum corporum est ad quod alia corpora resoluuntur intus existens potentia, aut actu ex 3. cœli tex. cõ. 31.

Elementum dicitur in comparatione eius respectu cuius est elementũ: & ideo corpus esse elementum est ei accidens. Cõmentator 3. cœli cõmento 31.

Elementa de quibus Arist. egit in libro phy. sunt alia ab illis de quibus egit in tertio & quarto cœli. Et elementum equiuoce dr̄ de illis & de istis 3. cęli. cõ 31.

Elementa aut sunt partes mixti ſm quantitatem ſm dicentes gñationẽ fieri per congregationem, aut ſm qualitatem & quantitatem ſm dicentes gñationem esse transmutationẽ in substantia ex pluribus vno corpore 3. cęli cõ. 31.

Elementum si est ex quantitate dẽt esse pauciorum partium: & si est ex qualitate debet esse simplicius 3. cęli cõmen. 42.

Elementorum generatio ex corpore duobus modis intelligi potest 3. cœli cõ. 56.

Elementum est pars elementati. & ideo ꝙ apud generationem alteri⁹ corrumpitur ſm totum, non est elementum eius 3. cœli cõ. 67.

Elementum non est necesse vt sit denudatum a formis oĩno, sed solũ a formis quas recipit. 3. cœli. cõm. 67. secus aũt est de prima materia. & vide ibi causam: & inde ĩtelliges si forma corporeitatis sit ex mentẽ Auer. contra Grossiped.

Elementa cõcurrẽtia ad gñationem mixti corrumpuntur ſm medietatem 3. cęli cõ. 67.

Elementorũ sub̃ales formę sunt diminutæ a formis sub̃alibus perfectis, & esse earũ est medium, inter substan-

substãs & accñtia 3.cœli cõ.67.

Elementorum formæ non recipiũt seipsas, nec elementa sunt sibi inuicem elementa, quia sunt eiusdẽ generis, & sunt in eodẽ ordine in substantialitate 3.cęli cõ.67.

Elementũ indissolubile & incorruptibile est 3.cœli tex.cõ.61.

Elementa mouent se accidentaliter, & quod mouent se propter suã motionem in medium, sicut gubernator nauis mouet se cũ mouerit nauim 4.cœli cõ.22.& 3.cœli.cõ. 28.

Elementa ablato medio nõ possent moueri 4.cęli cõ. 22. & 4.phy cõ. 71. & 8.phy.cõ.82.& 3.cœ. cõ.28.

Elementa mouentur ad sua loca sicut res mouẽtur, & ad suas formas. 4.cęli cõ.23.& tex.cõmenti. 22. & 23.ibidem.

Elñta non mouentur ex se in rei veritate, sed ex extrinseco. & hoc vult determinare Arist.4.cœ.cõ.25. vide in concordantiis.

Elementa remoto impedimẽto mouentur a remouente impedimentũ per accidens, & tunc etiã formæ eorum erunt mouentes per accñs & assimilãtur illis quæ mouentur per se 4.cęli cõ. 25.

Elementa possunt impediri a motu licet non impediantur a forma, ita ꝙ impedimentũ diuidit inter formam & accidens consequens formam. ver.gra.lapis potest impediri a motu ad inferius, licet non impediatur a forma: secus est in aliis motibus 4.cœli cõ. 25.

Elementa mouentur ad sua loca tãquam ad fines: nam loca sunt fines motuum eorum, & sunt quasi forma, quia sunt perfectiua 4.cœli cõmento 25. & habetur ex tex.commenti 24.

Elementa media vt aer, & aqua, licet dicantur grauia & leuia, sunt tamen naturæ simplices, & non dicũtur esse composita ex duabus naturis seu potentiis, nisi sm comparationem. Cõmen.4.cęli cõ.26.

Elementa omnia grauitatem habẽt præter ignem, & leuitatem præter terram 4.cęli t.cõmen.29.

Elementa media vt aer & aqua habent respectu inferentis violẽtiam magis velocem motuum deorsum q̃ sursum. vnde vt sic dicuntur plus esse grauia q̃ leuia. 4.cęli cõ.29.

Elementorum trium s.aeris, aquæ, & terræ, vniuersum & partes sentiũtur sensu in suo loco naturali: partes autem eorum cum sunt extra suum locum naturalem, cõprehenduntur moueri ad totum, sed de igne nihil comprehenditur nisi partes: vnde notum fuit quòd illæ partes mouentur ad vniuersum existens in suo loco naturali: & hęc est demonstratio quia 4. cę cõ. 32.

Elementum quandoque dicitur de quatuor corporibus, & quandoq; de prima materia. quarto cœli cõmento 37. Vide 3.cęli. tex.cõmen. 31. & quinto meta. tex.cõmen. 4.

Elementa non generantur reciproce, quia habent eãdem materiam: & si haberent materias diuersas nõ possent reciproce generari 4.cęli commen.37. & 8. metaphysi tex. cõmen. 11.consimile in 8.Physicorum.cõmen.46.

Elementorum potentiæ sunt æquales.4.cœli.cõ. 30. vide in concord.

Elementa si ita differrent in materia sicut differunt in forma, tunc fingerent se ad inuicẽ in loco, & non mouerentur ad inuicem sm perfectionem, cum contraria fugiant se, &

consimilia sunt ea quæ copulantur adinuicem.4.cęli.cō.39.

Elementum quod dicitur;per prius debet esse omnino intransmutabile.2. de generatione & corrupt. cō. 6.vbi aduerte ꝙ hoc nomen elntū dicitur fm prius & posterius: & ratio elementi primo competit primæ materiæ.vt est videre in 5. primæ philosophiæ.cō. 4. vide etiam Auer. 10.meta.cō.2.& 3.cę.cō.31.

Elementum a primis contratietatibus,quæ sunt fm tactum, solum cōstituit 2.de gñatione.tex.cō.7.

Elementa non inueniuntur in suis locis simplicia & pura. Cōment.4. metheororū cō.10. Vbi nota ꝙ vt dicunt Peripatetici,simplicitas elementorum sola ratione perpenditur:& dicunt insuper ꝙ non quæli bet impuritas remouet elemētū a sua simplicitate,ita ꝙ fiat mixtum. Vnde Auic.in cap de febre pestilentiali in 5.canone dicit. Nos nanq; cum aerem dicimus,nolumus dicere aerem simplicem. Mundus qm̄ ipse non est aer qui nos circundat. & si forte inuentus fuerit purus forte est alius,& subdit.Et nos non dicimus illum aerem , nisi quemadmodum dicimus aquam maris: & tñ cum illa non sit pura aqua simplex,sed mixta ex terra,aeř,& igne, sed supertransiens est aqua.

Elementa omnia contrarietatem habent ad inuicem, quia differentiæ cōtrariæ sunt 2. de gñatione & corrup .tex.cō.24.& 22.& 49.

Elementa simboleitatem habētia facilius transmutātur 2. de gñatione & corrup.tex.cō.25.

Elementum inquantū elementum innatū est manere cum sit pars rei elntatę 2. de gñatione & corrupt. cō.31.idem 5.meta.cō.& tex.4.idē 3.cęli cō.67.

Elnta ex qualibet parte carnis generari possunt, contra Empedoclem 2. de generatione & corruptione. tex.cōmen.47.

Elementa digniora sunt vt corrumpant q̄ vt generēt,quapropter,si generenť res oportet vt habeāt agēs ꝙ faciat ea per temperamentum & alterationē apta, vt aliquid fiat 2. de gñatione & corrup. tex.cō. 54. Ex quo patet ꝙ aliā imo contrariā dispositionē habere pōt aliquid in ratione agentis principalis, & in ratione instři respectu primi alterantis & mouentis ea ad mixtionē, sic sunt causæ gñationis.& nota istud quia multas difficultates euades in philosophia naturali, & in medicina.vnde cōsiře habetur ex 2.de aīa contra antiquos tex.cō.41. de igne respectu augumenti, quia cōcurrit vt concausa,& non vt agens. Et iō in 2.de generat.tex. cō. 55.contra antiquos Arist. inquit ꝙ siře aliqd faciunt,vt si quis serrę & vnicuiq; instřorum attribuit causam eorū quæ generantur. Necesse.n.est serrante diuidi, & diuidente coequari,& in alijs similiter. Quocirca,siquidē maxime facit ignis & mouet sed qōo moueat nō vident,qm̄ deterius est q̄ organa.

Elementa omnia iudicem acceperunt præter terram . primo de aīa. tex.cōmen.59.

Elementa comparantur materiæ 1. de aīa tex.cō.82.

Elementa carent sapore & odore,qa sapor & odor sunt mixti secundū ꝙ est mixtum. ex libro de sensu & sensato .

Elementa sunt elemēta per quatuor vir-

virtutes, vt est declaratum in libro de generatione & corru.4. methe. cõ.1.& in 2.de gñatione & corrup. tex. cõ. 8.

Elementorum dispositio est vt sint æterna fm speciem, & sint generabilia & corruptibilia fm partem. Comenta.in 2.metheo.cap.1.

Elementa non habent ambas qualitates substantiales in fine.4. methe. cõmen. 10.

Elementa non inueniuntur in suis locis simplicia & pura, ibidem.

Elementorum consideratio rerum mobilium est propria sciæ naturali, sed in scientia diuina consideran tur, vt sunt principia substantiæ 1. meta. cõmẽ. 18. consimile ibidem cõmen.5.& 15.

Elẽnta rerum diuersarum in specie esse conuenientia in specie improbabile est 3.meta. contra Zenonẽ. tex.cõ.16.in fine.

Elementum nõ habet odorem neq; saporẽ, eo ꝙ ista duo non sunt nisi in composito 3.Colli.cap.34.

Elementum nõ dicitur de causis extrinsecis, sed de causis intrinsecis, & dignius de mã 5.meta.cõ.4.intelligedum sumitur in significatione proprie dicta. vt limitat Cõmenta. 1.phy.cõ.1.

Elementi diffinitio ponitur & explanat̃ 5.meta.tex.cõ.4.

Elementi conditio non est vt nõ sit diuisibile fm quantitatẽ: sed bene vt sit diuisibile fm formã, sicut sũt membra organica, quæ cõponuntur ex membris consimilibus, quæ non diuiduntur secundũ formam: quælibet.n. pars membri consimilis participat nomen & rationẽ totius: quælibet.n. pars carnis est caro, & ossis os: & tamen bene talia sunt diuisibilia secundũ quantitatẽ. Cõmenta.5.meta cõm.4. Nota tamen vt ex eodem cõmento Colligitur, ꝙ hoc non est verum fm opinionem illorũ, qui asserebãt lineas componi ex punctis, & corpora cõponi ex corporibus indiuisibilibꝰ. vnde fm viam istorũ, elementi conditio non solum est vt non sit diuisibile fm formã, verum etiã dicitur esse indiuisibile fm quantitatem dictum igitur illud est verum fm sententiam Aristot. Et aduerte ꝙ licet Arist. dicat elementum non de necessitate debere esse indiuisibile secundum quantitatem, quia multa sunt elementa quæ secundum quãtitatem diuidi possunt: tñ Aristot. non negat, neq; Cõmenta. ꝙ etiam aliquod indiuisibile fm quantitatẽ inexistens rei quam componit, sit indiuisibile: alioquin vnitates non essent elementa numeri.

Elementi diffinitio data in 5. meta. elementũ est. ex quo primo in existente indiuisibili fm speciẽ in aliã speciem componitur vere competit primæ materię. Cõmen. 5. met. cõ.4. in calce cõmenti.

Elementũ est in quod diuiditur inexistens, vt materia 7.metaphy.tex. cõmen. vlti.

Elementa quæ non corrumpuntur fm totum, sed fm partes assimilantur in hoc ꝙ agunt perpetuo: illis q̃ non corrumpuntur neque fm totũ neq; fm partem. ℂ corporibus cœlestibus.9.meta.20. & in secundo de generatione & corruptione tex. cõmento 59.

Elementa quatuor sunt corporũ cõpositorũ elementa, sed non primo, quia sunt composita ex prima mã & formis simplicibus, sed elemen-

ti nomen vere habet prima materia in compositis. 10. meta. cõ. 2. Inde Collige duo ꝙ videlicet. prima materia vere elementi rationẽ possidet. pro quo etiã vide in 5 primæ philosophiæ in tex. cõ. 4. sed tu vero ꝙ elicitur est ꝙ forma elñti apud Auer. appellatur forma simplex. Et sic intelligas dictũ eius ꝙ quæcunq; sunt præter primam materiã & vltimã formã, sunt materię cõpositæ & formę cõpositæ: oẽs. n. alias formas a formis elñtariis Cõmen. appellat cõpositas formas.

Elementa subæ sunt subæ, & elñta relationis sunt relationes: vnde si suba esset elñtũ relationis & alioꝝ, tunc oĩa essent substantiæ: oẽ. n. cuius elñtum est substantia est suba. 12. primę philosophiæ. tex. cõ. 19. vide tñ ꝙ intelligitur de elñtis propinquis: nam elñta substantię sunt elementa remota aliorum prædicamentorum. sicut notat Cõment. & Philosophus 12. metaph. tex. cõ. 21. & 22. & infra.

Elementum & elementatũ sunt eiusdem naturæ, sed elementum in illa natura est simplex: & elementatũ est compositum 12. primæ philosophię. cõ. 20. authoritate Alex.

Elementum nõ est idẽ cum suo elementato 12. primæ philosophiæ tex. cõmen. 21.

Elemẽta nullo alio motu ex se mouentur q̃ locali. Themist. in principio secundi physico. & idem tenet Auer. ibidem.

Elñta sunt sphericę figurę, quia ambiuntur a corpore spherico. ex lib. destr. dispu. prima in sol. 11. dubii.

Elñtorum cõparatio ad cęlos est, sicut puncta ad circulũ ex lib. destr. disp. prima in sol. 3. dubii.

Elñta sunt mã mẽbroꝝ similariũ: & similaria sunt mã organicorũ. ex 2. de partibus aĩalium cap. 1.

Elñtum quodlibet inuenitur in cõposito in potẽtia, sed nõ conuertiť vt quicquid cõtinetur in aliquo in põa, illud sit ei elñtum. Cõmenta. cõtra Gale. in 2. Coll. cap. 1. Colera enim vtraq; in põa continetur in sanguine: tñ sanguis non est elñtum eis: siĺr acetum in põa continetur in vino: vinum tñ non est elñtum aceti, aut fex & spuma nõ sunt vini elñta, sed superfluitates.

Elñta qñ occurrunt corpori nõ dãt ei nisi qualitatẽ, siue intus, siue extra aduenia nt. & iõ mouẽt nr̃a corpora, sed tñ mouentur ab eisdem: propterea quia qualitates cum quibus operantur elñta sunt in actu, sicut est calor in igne, & frigus in niue: & qñ elñta mouẽt corpora ipsa non mouentur. i. non conuertuntur 3. Coll. cap. 3.

Elñtum dr̃ tripĺr, vno mõ illud ad qd resoluiť aliquid rõne formę, & isto mõ ignis, aer, aqua, & terra dicunť elñta cęteroꝝ cõpositoꝝ: alio mõ ꝑ eo ꝙ crediť eẽ minima pars rei, vt sumunt ponẽtes Atomos: tertio mõ vĺia dr̃r elñta particulariũ apud opinantes vĺia esse principia rerum ex paraphrasi meta. tract. 1. cap. 1. de elemento.

Embrio est pars aĩalis: & iõ necesse ẽ vt nutriať ex nutrimento illius rei cuius ipse est pars. Auer. in 2. de generat anim. capĺo. Qũo fętus in vtero aĩalium augeatur, & habetur ab Arist. ibidem in cap. 5.

Empedocles posuit cãm efficientem in prima gñatione, & Anaxagoras, sed in aliis dimiserunt eã 2. physic. tex. cõ. 75. vide in concordantiis.

Empe-

Empedocles generat mundum ex quatuor elementis, quæ erant principia materialia apud ipsum: lis vero & amicitia erant causæ agentes. 8.phy.tex.com.2.

Empedocles opinabatur mundum generari quando multiplicatio fit per litem, & corrumpitur qñ adunatio fit per amicitiam. ibidem.

Empedocles opinabatur cęlum esse compositum ex quatuor elementis & amicitia tantũ: non enim est in eo lis, quia in cęlo sunt partes diuersæ. Com.8.phy.cõ.2.

Empedocles posuit amicitiam & litem in entibus fm similitudinem amicitiæ & litis in hominibus, vt quemadmodum amicitia congregat homines lis autẽ segregat: ita in entibus sunt duo entia similia istis. v3. odium naturale, & amicitia naturalis. 8.phy.te.c.14.

Empedocles opinabatur elementa & spherum. i. Deum eẽ principia. Them.1.physi.super tex.32. nota tamen q spherum cęlum appellabat, & hoc apud ipsum Deus erat.

Empedocles ponens mundum generari de nouo, posuit motum localem præcedere omnes motus: & similiter Anaxago. & Democritus 8.phy.te.com.77.

Empedocles posuit corpora simplicia fm tempus fuisse ante motum. 2.cęli.te.com.89.

Empedocles opinabatur orbes esse deos, & erant apud ipsum compositi ex quinq; v3. ex quatuor elementis, & ex amicitia: & ideo reputabat Deum esse immortalem: lis enim est causa corruptionis: licet, bene narrauerit q ipse iam opinabatur mundum corrumpi & generari sed forte non opinabat hoc nisi in eisquę sunt sub sphera: quã uis ipse videtur hoc opinari in omnibus partibus mundi. 1.de anima com. 80. Themistius etiam ibidẽ dicit Empedoclem Deũ spherum appellasse.

Empedocli accidit insipientissimũ esse Deum: solus enim elementorum vnum non cognoscit discordiam: mortalia aũt omnia, ex omnibus n vnumquodq; est. 1.de anima te.com.80. & 3. meta.te.cõ.5. Consimile scribit Philosophus in 3.primæ philosophiæ.t.cõ.15. vbi dicit pp quod & accidit ipsi felicissimum Deum minus prudentem eẽ aliis: non enim cognoscit elementa omnium, nam odium non habet: notitia vero simili similis fiat. *Digressio de cognitione Dei benedicti fm peripateticos.* Ex hoc scire poteris de mẽte Arist. fuisse Deum omnia intelligere: alioquin argumentum quod adducit in pallegatis locis facile potest in ipsum retorqueri. & licet in t2. primæ philosophię excluserit a diuina cognitione singularium ipsorum cognitionem, & quia infinita sunt, & quia vilesceret, non pp hoc omnem cognitionem de istis inferioribus exclusit in intellẽu diuino, Cognoscit enim ea nobiliori modo quã sit intellectio eorum in ppria forma existeret, vnde non vt derogaretur pfectioni intellectus diuini talem cognitionem sub rõne qua singularia sunt: & cum pro priis eorum ppríetatibus ab intellectu diuino remouit, sed vt attribueret simplicissimam & perfectissimam cognitionẽ: intellẽs n. diuinus intelligit entia in altiori gradu vnitatis, simplicitatis, & nobilitatis, quã aliquis intellẽs possit intelligere: nam intelligendo se qui est

ens

ens per essentiam, nihilo aliorũ dr ignorare, quia omnia sunt entia p participationem respectu eius, quę nobiliori modo sunt in ipso quã sint in propria forma, & nobiliori modo intelliguntur in ipso quã intelligant, aut intelligantur in ꝓpria forma. Et sic dixerunt peripatetici intellectum diuinum vnum intelligendo solummodo omnia cognoscere & nobiliori mõ quàm aliquis intellectus possit capere. Et ideo dixerunt scientiam Dei benedicti non eẽ neq; vniuersalem, neque particularem, neq; in potentia quandoq;, neq; in actu quandoq;: istæ enim sunt diuisiones & modi scientiæ nostræ, quæ equiuoce dr cum scientia Dei: nam scientia Dei est causa totius entis causati: & sciẽtia nostra est causata ab ente: & sic posuerunt mundum esse sub diuina prouidentia. & talis dependentia est in nobiliori gradu quàm eẽ possit aut intelligi. vnde scribit Cõmen in. 2. physi. suæ auscultationis in commento. 75. & ista propositio. videlicet quæ dicit. Naturam agere propter finem, est maxima, & est fundamentum in scientia naturali, & in scientia diuina: & declarans qñо sit maximum fundamentum in scientia diuina dicit ꝙ, si diuinus non concesserit eam non poterit probare ꝙ Deus habet solicitudinem circa ista quæ sunt hic. & 12. primæ philosophiæ. com. 37. ostendens modum quo intellectus diuinus habet solicitudinem eorũ quæ sunt hic dicit: dicentes autem ꝙ Deus solicitus est circa vnumquodq; indiuiduum, aliqualiter est verum & aliqualiter non: quia nullum indiuiduum habet dispositionem propriam, nisi illa dispositio inueniatur in aliquo modo illius speciei. Et hoc igitur modo verũ est Deum solicitari circa ĩdiuidua solicitudo autem circa indiuiduũ tali modo ꝙ nullus habeat cõicationem cum eo hoc non est fas bonitati diuinæ, quod qñо & qualiter sit intelligendum ample declaraui in concordantiis. Et qui vult diffuse & resolute videre peripateticorum viam, videat quæ scripsi in proprio theoremate de intellectione primi contra Io. de Bachone, & alios. Nos autẽ licet ista scripserimus ex mente eorũ: firmiter tamen credimus & nullatenus dubitamus Deum omnia cognoscere sub rationibus singularibus. verũ enim est quod diuino afflatus spiritu propheta testatur: Et humilia respicit in cœlo & in terra.

Empedocles quatuor elementa asseruit esse principiũ materiale oĩum ex erratis. primi meta.

Empedoclis mentem si quis inspexerit, & nõ ad eaq̃ dicit balbutiendo, inueniet concordiam bonorũ, litem vero malorum causam esse. quia si quis dixerit Empedoclem bonum & malum quodammodo causas seu principia dicere benedicet ex. 1. meta. ca. 2.

Empedocles primus præter veteres hanc causam diuisam adduxit. scilicet efficientem, & non vnũ principium motus, sed diuersa atq; cõtraria fecit. 1. meta. ca. 2.

Empedocles primus in materiæ specie quatuor elementa dixit: non tamen vtitur quatuor, sed vt duobus existentibus solum igne secundũ se, oppositis vero quasi vna natura terra, aere, & aqua.

Empedo-

Empedocles solus ex antiquis vltra materiam innuit causam formalē, sed non dixit eam aperte. 1. meta. tex. commen. vlti.

Empedocles existimauit cœlū esse Deum constantem ex quatuor elementis,& amicitia sine lite: sed omnia generabilia & corruptilia sm ipsum sunt composita ex quatuor elementis,& amicitia & lite. 3. meta. tex. com. 15.

Empedocles dixit permutantes habitum permutare prudentiam: ad psens enim augetur consilium in hominibus. 4. met. tex. com. 21. idē 2. de anima. tex. com. 150.

mixtio x. 2. t.c. 22 tra A- x Sim

Empedocles licet dixerit mixtiōem esse formā rerū, ipse tā non posuit veram mixtionē sm ꝙ de eo narrauit Arist. alibi, sed per mixtionē intellexit compositionem. Cōmē. 5. meta. cō. 5. pro hoc dicto Auer. vide in. 2. de genera.& corrup. tex. com. 37. & etiam in primo eiusdē. tex. com. 85. Ex quo patet solutio ad argumentum & dubitationem Alexan. in. 2. phy. in tex. com. 22. vbi Arist. soluens quæstionem ibi propositam, an eiusdem scientię sit vtranq; naturam cognoscere. s. materiam & formam, an alterius solū modo dicit. in antiquos quidē aspiciēti videbitur vtriq; esse materiei. ex parua. n. parte quadam Empedocles & Democri. speciem & quicquid erat esse tetigerunt. Dubitat autem Alex. pp quid non meminit etiam Anaxagoræ: nā quēadmodum Emped. ea ratione formam,& quodquid erat esse tetigisse visus est, quia vltra quatuor elementa quæ posuit cōcurrere in rōne materiæ, posuit etiā litē & amicitiam, quæ concurrebant in rōne efficientis, sic pariformiter Anaxa. vltra partes similares quæ gerebāt vicem materiæ posuit intellm, qui supplebat vicem causæ efficientis: Soluens aūt Alex. huiusmodi dubitationem rñdet propterea Anaxa. opinionem a philosopho fuisse neglectam, qui intellectu illo separato non veteret Anax. in gñone. Sed contra istam solutionē instat Simpli. nam generatio sm Anaxa. ponentem quodlibet esse in quolibet fiebat per segregationē: segregatio autem fiebat per motū localē, sed cā motus sm Anaxa. erat intellus separatus, vt patet. 8. phy. te. c. 77. & clariusin. 8. phy in tex. com. 37. scribit Arist. vnde Anaxa. intellm impassibilem affirmans & immixtum esse. qm quidem motus principium esse facit: sic. n. vtiq; solum mouebit cū sit immobilis & imperabit cū sit immixtus. Simpli. autē aliter soluit, inquit. n. ꝙ ideo Aris: non meminit Anaxa. quia intellus ille non erat forma m̄alis, sicut est forma naturalis, quę est in materia sed in veritate ista solutio Simpli. minus longe satisfacit quàm solutio Alexan. Nam ea ratione etiam Aristote. non debuit meminisse opinionis Empedoclis, quia vt habetur, primo physic. tex. commen. 48. vbi Aristote. ponit differentiā inter opiniones antiquorum inquit: Differunt autem ad inuicem quòd hi quidem priora,& alij posteriora suscipiunt: & hi quidem notiora secundum rationem, illi autem secundum sensum: hi quidem enim calidum & frigidum, illi autem humidum & siccum: alij autem imparem & parem, quidam autem concordiā,& discordiā cās

ponunt

ponunt generationis: hæc autem differunt fm prædictum modum. vbi patet ꝙ enumerat opinionem Empedo. ponentis concordiam & discordiam in numero eorum, qui posuerunt principia notiora fm rationem, vt exponit Themi. Commenta. & ipsemet Simplicius citat carmen Empedocl. in illo loco, loquentis de lite & amicitia. videlicet ἀλλὰ διέρχευ φησὶ νόῳ μὴ δ᾽ ὄμμασιν ἧσο τε φηπωσ. id est, sed mente inquit inspice neque oculis conspicere speres. Aliã etiam Simpli. intulit ibi expositionem ꝙ ideo Anaxa. non meminit quia intellectus est cã efficiens, sed segregans iam inexistentes res. sed sermo philosophi est de cã vere efficiẽte: sed nec ista solutio stare potest, quia etiam pariformiter nec opinionis Empedo. debuit meminisse, quia lis & amicitia non sunt causa generationis & corruptionis nisi per congregationem & segregationem, ex qua vere non resultabat aliquod mixtum fm rem, sed solum fm apparentiam tantum, sicut hr in. 1. de genera. & corrupt. tex. commẽ. 85. & in. 2. de genera. tex. commen. 37. & habetur in præsenti loco. 5. meta. com. 5. Dicam' igitur nos sermonem conuenientẽ ꝙ Alexan. & Simpli. expositiones in hoc conueniunt, quia credunt Aristo. ea ratione dixisse Empedoclem aliqualiter tetigisse formam, & quodquid erat esse rerum naturalium, quia posuit litem & animã vltra elementa, quæ sunt tanquam materia. sed in veritate hoc nõ intellexit Aristo. in præsenti loco, qa sine dubio tũc meminisset opinionis Anaxagoræ, si hoc ad causam efficientem Aristo. retulisset, cuius argumento est, ꝙ in eodem. 2. physico. in tex. com. 75. vbi in simili dicit, quod in causam materialem omnes inducunt, quoniam quia calidum huius est & frigidum, vnũquodq; igitur talium hæc ex necessitate sunt, & fiũt, & apta nata sunt. Et nanq; si aliam causam dicunt quantacunque gaudere finũt: hic quidem concordiam & discordiã, ille vero intellectum. vbi Commẽta. in commen. scribit. Et quia quidam istorum dicunt agens in generatione mundi non in omnib' generationibus. vt Empedoc. amicitiam, & litem: & Anaxagoras intelligentiam dixit, quoniam etsi ponam, idest dicimus ꝙ isti homines reducunt omnia in causam materialem: quia isti etsi ponunt aliam causam. s. agentem. vt Empedo. & Anaxago. modicum perceperunt eam, & concesserunt eam in principio generationis mundi, deinde dimiserunt eam in aliis rebus. Et ꝓpterea vr mihi ꝙ Arist. refert hoc ad causam formalem, & nõ ad causam efficientem, & fundo opinionem meam in præsenti loco. in. 5. meta. tex. com. 5. vbi Aristo. ponẽs significata naturæ, dum ponit naturam quæ est forma per quã ostẽditur quid sit res, dicit. Amplius autem alio modo natura dr existentium substantia, vt dicentes naturam primam compositionem eẽ, vt Empedoc. dicit, ꝙ natura nulli' est existentium, sed solum mixtio & permutatio mixtorum est, vbi Commẽ. in com. scribit. Nam tertio modo dr illud quod est substãtia rerum naturalium, quæ datur ad interrogationem factam p qd, scilicet

scilicet formam, sicut quidam di-cūt ꝙ natura rerum, natura est forma primæ compositionis in vnaquaq; rerum naturalium, qui.n. opinabantur elementa non admisceri, & ꝙ sunt existentia in actu ī eo, cuius sunt elementa, non tenent formam rei factæ ex elementis, nisi in compositione & figura, sicut est dispositio in domo, quæ fit ex lateribus & lapidibus, & hoc dicit pp Democritum, Commen. & philosophum vt patet. 1. physi. tex. cō. 41. vbi .d. ꝙ posuit principia differre positione figura & ordine. Deinde sequitur d. aut sicut Empedoc. qui .d. ꝙ mixtio & mutatio mixtorum sunt in mixtione naturæ rerum generabilium. s. ꝙ formæ & substantiæ rerum gñabilium sunt in mixtione & mutatione partiū, & iste homo licet expressit hoc nomen mixtio, tamen non opinabaẛ veram mixtionem esse sm ꝙ Aristo. narrauit de eo alibi, sed solum modo per mixtionem intelligebat compositionem. Ecce per vitam meam, quantum iste locus facit ap te ad istam expositionem illius loci in. 2. physi. quia ibi generaliter omnes antiquos, dicit in qõne quęrente. Vtrum naturalis intersit cognoscere vtranq; naturam. s. materiam & formam, rñdere, ꝙ solū de materia exceptis duobus. s. Democrito qui vltra propria athomalia quæ concurrebant in ratione materiæ posuit quodammodo etiam formam, quia reddens causam diuersitatis in compositis asserebat illam diuersitatem prouenire ex positione figura & ordine. Empedo. etiam vltra elementa, quæ erāt materia, & litem & amicit am q̄ erant non causæ formales mixtorū, sed efficienter] tetigit quodammodo formā, quia dicebat mixtum nihil aliud esse nisi talem elementorum compositionem, sed quia illa mixtio non erat vera mixtio, quia ex illa nō resultabat aliqua forma superaddita miscibilibus, vt tenet Arist. & rei veritas est, ideo dr̄ Empedoclem] etiam tetigisse quodammodo formam, pro hoc vide etiā in. 2. de generatio. & corruptio. in tex. com. 41. & 40. vbi Arist. reprę hendit Empedo. quia non assignauit verā causam, quia generata habent magnitudines terminatas. dicit. n. Non. n. amicitia, aut lis sunt causa, quia congregationis hæc, illa vero segregationis causa est, hæc autem est substantia vniuscuiusq;, sed non solum & mixtio & separatio mixtorum, quemadmodum ille inquit. Ecce quod non perfecte Empedo. cognouit formam, quæ est substantia, & quod quid erat eē vniuscuiusq;, sed solum tetigit assignando esse mixtionem illam, q̄ non erat vera sed compositio sola. Vnde mirum est de Alexandro & Simplicio, qui referunt hoc ad causam efficientem cum qō physic. de forma sit non de efficiente, licet idē subiecto efficiens & forma esse possit, & est solutio quietās intellectū sicut vides, vnde ex hoc elice vnū pulchrum contra cōe dictū ꝙ Empedocles licet cōiter dicaẛ duo principia posuisse, materiam, & efficiēs. Dic tamen ex præsenti loco, & ex 2. physico. 22. ꝙ etiam aliqualiter tetigit formam.

Empedocles causam sterilitatis mulorum mixturam seminum opinabatur, quæ ex molli veraque materia

ria generatur, cuius impugnationem vide in. 2. de generatione animalium. cap. 6.

Empedocles opinabať ꝙ causa maris & fœminæ sit caliditas & frigiditas vteri, cuius impugnationem vide in. 4. de generatio. animal. ca. 1. ab Arist. & Auer. ibidem.

Empedocles non recte putauit, aut non bene vsus verbo translatiuo ē cum dixerit octauo decimo mensis pus extitit albũ, putredo enim concoctioni contrariũ est, pus autem putredo est, lac vero est res cõcocta prorsus, Arist. in. 4. de generatio. animalium. ca. 8. Inde scire potes quõ in philosophia naturali, & in demonstratiuis scientiis translaticia verba & metaphorica minime adduci debent. Vide in. 2. Poster. analiticorum, vbi præcipitur nõ eē diffiniẽdũ per metaphoras.

Endelechia & perfectio absq; eo cuius est esse non potest, quemadmodum neq; terminus absq; eo, cuius est terminus. Alex. 1. de anima. ca. 1. quo probat animam esse inseparabilē a corpore, tu tñ nota quod endelechia equiuoce dr̄ de anima intellectiua, & de aliis, vt notat Cõmen. 2. de anima. cõm. 11. & 3. de anima cõ. 5. Nota etiam ꝙ refert considerare animã intellectiuã vt anima est, & refert considerare ipsam vt intellectiuam, quia differt valde anima ab intellectu, vt patet 1. de anima. cõ. & tex. 23. & infra, & per hoc solues Achillem Alexã. & sequacium.

Entis nomen dr̄ de necesse esse & de aliis analogicæ, sicut istud nomen caliditas dr̄ de igne & de aliis reb⁹ calidis. dispu. 5. in solu. 3.

Ens est genus substantię & sumitur in sua diffinitione illo modo quo sumuntur rerum genera in diffinitionibus earum, vt hr̄ ab Alpharabio in suo libro de demonstratione. ex dispu. 7. in solu. 1. dub. cõtra Auic. nota tñ ꝙ loquitur de genere analogo propter dictũ Porphirii & Arist. in. 3. meta. contra Platonem, asserentium ens non esse genus. Plato. n. opinabatur ꝙ ens eēt verum genus vniuocum, vt notat Alexander in. 3. metaphysicę & diuus Thomas.

Ens nomen est quod dr̄ multipliciter de decem prędicamẽtis. 1. phy. com. & tex. 13 idem. 5. meta. text. com. 2. & 7. meta te. com. 10. Non valet glosa Scotizantium, qui asserunt ens esse multiplex multiplicitate suppositorum, quia decẽ genera generalissima, sicr Deus & creatura sunt partes subiectiuę entis. Non tamen ista multiplicitas impedit vniuocationem, alioqnin genus equiuoce diceretur de suis speciebus & species de indiuiduis, sed multiplicitas significationum est quæ impedit vniuocationem sicut canis, sed in veritate ista glosa est contra Arist. in. 1. phy. in loco prę allegato. vbi disputatur contra dicentes ens esse vnum principium suæ disputationis, fundat super diuisiõne significatorum entis, sicut clare patet intuenti tex. 13. & omnes expositores græci & Cõm. hoc asserunt. Amplius autem, si Arist. disputans in illo loco accipit principium suæ disputationis hoc præsuppositũ, ꝙ ens dr̄ multipliciter, si illa per vos est multiplicitas suppositorum cum ibi arguat contra illos qui ponebant vnum esse ens, tales. n. non faciebant differẽtiam

inter ens & principium. Ineuitabi liter igitur ſequit ꝙ in tali diſputatione Ariſt. peteret, quia aduerſarius ſtatim dicens ens eē vnum negat de facto ens habere ſub ſe multitudinem ſuppoſitorum, vt patet intuenti. Amplius Ariſt. in eodem 1. phyſi. te. cō. 25. vbi ſpecialiter arguit cōtra Parmenidis ſyllogiſmū in quo arguebat, quicquid eſt, præter ens, eſt non ens. & quicquid ens non eſt eſt nihil. igitur tm̄ vnum eſt ens. d. ꝙ paralogizat per fallaciam equiuocationis, quia rō ſua falſa eſt & concludens, quia ſimpliciter accipit quod eſt multipliciter dictum. vnde Commē. in com. exponens illum locū dicit, ꝙ propoſitiones eius ſunt falſæ, quia vtiť hoc nomine ens: ita ꝙ dicatur de vna ītentione. ſed dictum eſt de plurib. Ecce igitur ꝙ iſta multiplicitas importata per nomen entis, & multiplicitas intentionum, quia inquit ꝙ hoc nomen intendimus vnum decem prædicamentorum. v. g. ſubiectum aut quantitatem, tūc non erit verum dicere ꝙ quodquid eſt nō ens, eſt nihil, qm̄ non ſequitur vt illud quod non eſt ſubſtantia, aut quantū, vt ſit nihil. ergo propoſitiones eius non ſunt veræ, niſi per hoc nomen ens intelligamus omnia decem prædicamenta. Sed tūc non concludit illud quod intendebāt ꝙ ens eſt vnū, & patet ꝙ ratio Ariſt. conſiſtit in hoc ꝙ Parmenidēs paralogizat, ex hoc præcipue ꝙ multipliciter dicto quantum ad ſignificata vtitur tanquā ſimpliciter dicto, & confirmatur, quia cōſuetudo Ariſtot. in omni diſpu. in qua ē terminus multiplex tali multiplicitate ſignificatorū, quæ ex equocatione eſt diſtinguere illā multiplicitatem, immo dat regulā in hoc libro elencorum. Et eſt etiam expreſſe in. 1. cęli. in tex. com. 110. vbi dicit expreſſe. multipliciter. n. dictis & ſi nulla dr̄ia ad ſermonem neceſſe intellectum confuſum habere, ſi quis diuiſo multipliciter tāquam indiuiſo vtatur: immanifeſtum. n. ſm̄ quam naturam ipſi acciderit quod dictum eſt. Amplius lucidiſſimus Them. in expoſitione illius tex. com. 13. ſic exponit. Initium igitur eorum omnium quæ ſumus dicturi, commodiſſimū eſt percontari, quid illis ſignificet id quod ens vocamus, vtrum putent multiplicem eſſe illius ſignificatū an ſimplicem, ſi multipliceť, vt nos in prædicamentis oſtendimus, &c. Ecce bone Deus, quod. d. de mente Ariſt. in prædicamentis fuiſſe ens eſſe multiplex, quo ad ſignificata, quod oſtendit ſermo Ariſt. in prædicamentis. eorum. n. inquit, quæ ſm̄ nullam cōplexionem dicunť, ſingulum ſignificat, aut quantitatem, aut ſubſtantiam, aut qualitatē rei. Et quinto primæ philoſophiæ. text. com. 14. facta diuiſione inter ens ſm̄ accidens, & ſm̄ ſe, ens ſm̄ ſe ſic diuidit dicens, ſm̄ ſe vero dicuntur eſſe quæcunq; ſignificant figuras prędicationis, quoties enim dr̄, toties eſſe ſignificat. Amplius. 4. meta. text. 2 dicit. ꝙ ens dr̄ multis modis, ſed ad vnum & vnā aliquā naturam, & non equiuoce. vn̄ Cōmen. bene ponderat illud in commen. Et ita aſſerunt omnes Peripatetici antiqui hoc nomen ens diciť multis modis, & non equiuoce, ſicut canis qui dr̄ de latrabili & marino, neque vniuoce vt animal de

homine

homine & asino, sed est de noĩbus attributis vni, & sunt media inter vniuoca & equiuoca, est.n. equiuocum analogum non purum equiuocũ, quia tale nullius scientiæ põt eẽ subiectum & immorari in hoc amplius est superfluum, cum alibi scripserim diffusius. Amplius Aristo. in. 1. phy expresse testat̃ in tex. com. 21. Expresse dicit hoc nomẽ ens dici de pluribus fm rõnẽ, quæ tamẽ sunt vnum fm suppositum. vnde Cõm ibi in cõmen. dicit, hoc nomen ens dicitur de pluribus fm diffinitionem & vno fm subm.

Ens & non ens dicuntur de decem prædicamentis 1. phy com. 25.

Entia esse vnum in forma impossibile est opinari, sicut possibile est opinari ꝙ sint vnum in materia. 1. phy. cõ. 24. vide in concor.

Ens in potentia non est priuatio pura, neque est actio pura. 1. physico. commen. 78.

Ens in potentia est aliquid cui accidit priuatio non in substãtia eius. 1. phy. com. 29. Ex quo patet materiam in sui prima notione præcedere potentiam & priuationem, vt dicit lucidissimus Themi. in aurea digressione. 1. phy.

Entia separata esse non demonstratur nisi in scientia naturali. 1. phy. com. vlti contra Auic. & 8. phy. c. 3. & 2 physi. 26. & in lib. destru. in disputatione. 4

Ens cum diuiditur fm diuisionem demonstratiuam intrabit vna natura in plures artes. 2. physi. cõ. 71. Pondera; quia dixit fm diuisionẽ demonstratiuam, quia aliæ sunt diuisiones entis absolute considerati, & aliæ sunt diuisiones entis, vt cadit sub opere animæ, vt alias declaraui tibi in Theorematib⁹. Ex hac authoritate colligitur ꝙ de eadem re possunt plures scientiæ considerari fm diuersas rationes formales idem. 2. phy. t. cõ. 18. de lineis mathematicis & naturalibus.

Entia naturalia sunt in potentia, & in actu tribus modis, aut in duob⁹ temporibus respectu eiusdem, aut in eodem tempore respectu duorum, aut in eodem tempore respectu eiusdem sed duobus modis. 3. phy. 8. &. 9. com.

Ens tribus modis. s. actu & potentia & fm compositionẽ ex actu & potentia. 3 phy com. 58. vide cõmẽ. 3. tertii physi.

Entia successiua non habent esse cõpletum extra animam. sed esse eorum completur ex opere animæ. 4. phy. com. 88 &. 104. &. 109.

Entia completa sunt illa, i quorum esse nihil facit anima. 4. physic. cõmento. 88. &. 131.

Entium quædam semper mouent̃ vt cœlum, quædam semper quiescunt, vt terra, quædam quandoq; mouentur, & quandoq; quiescunt, & sunt quæcunq; sunt infra cœlũ, & supra terram. 8. phy. com. 19.

Entia naturalia in motu, & quiete diuidũtur quinq;, aut septem modis. 8 phy. t. c. 21.

Entis in actu terminus est vt sit tangibile cum sit impossibile reperire corpus non tangibile. Et oẽ tangibile comprehenditur per sensum tactus. 8. physi. commen. 23. vide in concordantiis.

Ens quodlibet in actu est in tempore. videlicet demonstrato. 8. physi. tex. commen. 62.

Entia quorũ nobilitas est in actione sunt diminuta respectu entium quorum

quorum nobilitas est in ipsis, quia illa quorum nobilitas est in actione, non acquirunt nobilitatem per se, sed oportet ꝙ habeant aliquod exemplum quod dedit eis illud pp quod est actio, & etiam quia sunt pp illud quod facit ipsum, & illud pp quod facit illud quod est factū. 2. cęli com. 63. videtur Auer. ponere exemplaria & ideas quas Arist. impugnat vbiq;. vide in concord.

Entia quæcunq;, non intendunt p suas operationes nisi vt assimilent̃ perfecte nobili, quod est Deus fm ꝙ possunt. 2. cœli. c. 64. idem. 2. de aīa. t. c. 34 &. 1. phy. t. cō. 81. &. 12. meta. com. 44.

Ens cui accidit respectus fm qđ est respectiuū, habet dispositiones cōtrarias & infinitas. 3. cœli. cō. 9. cōparatio enim est accidens separabile a re.

Ens in potentia non inuenitur, nisi in ente in actu. 3. cęli. com. 29.

Ens est comprehensum: & nō comprehensum naturaliter est nō ens. 1. de generatione & corruptio. cō. 19. idē. 2. phy. cō. 47. & habetur ex 3. de anima. tex. cō. 4.

Ens rationabilius est, vt sit cā generationis non entis quàm non ens entis. 2. de generatione & corrupt. tex. com. 55.

Ens aliquod simpliciter nobile in istis rebus inferioribus esse impossibile est, propter remotionē a prima causa. 2. de gene. & cor. t. c. 59.

Ens & vnum licet dicantur pluribꝰ modis, tamē prima perfectio in oībus illis. f. forma magis digna est, vt hēat hoc nomē vnū & ens, q̃uā illud qđ est congregatū ex mā & forma, cōgregatū. n. non dr̃ vnum nisi pp vnitatē existētē I forma. 2. de aīa. c. 7. & est ex mente philosō phi. in tex. cōtra ponētes cōpositū eē magis ens & verius ens ipsa forma. idē scribit Cōm. 7. &. 8. primæ philosophiæ vtrobiq; in. te. c. 7. & 2. phy. c. 4. licet compositū fm formositatem dicat̃ magis ens, sed fm rei veritatem forma est magis ens, vt notaui tibi in concordantiis, & hoc tene.

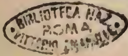
Ens potentia, & actus sunt genera multipliciter dicta. 2. de anima. cō. 30. idem. 4. meta. t. c 2. &. 1. physi. tex. c. 13. &. 5. meta. t. c. 14. 7. meta. 15. &. 12. meta. 21. &. 22.

Entia nihil aliud sunt nisi scientia Dei, & causa entiū nihil aliud sunt, nisi scientia eius. 3. de anima. com. 36. authoritate Them.

Entia omnia, aut sunt sensibilia, aut intelligibilia. 3. de aīa. t. c. 37.

Entium sensibilium dispositio apud sensum est, sicut dispositio intelligibilium apud intellectum. 3. de anima. cō. 37. & tex. cō. 5.

Entia in quibus dominatur mixtio ignis & aquæ super mixtionē terræ, & aeris sunt lōgioris vitæ, & existentiæ, in aqua. n. & igne sunt qualitates actiuæ fortiores, q̃uā in aere & terra, Et in aere & terra sunt passiuæ fortiores. Cōm. in cōm. libri de causa longi. & breuit. vitæ. Inde patet de mente Auerr. non esse in summo ambas qualitates in vnoquoq; elemento, & sine dubio est opinio Arist. in. 2. de generatio. & corruptio, tex. com. 23. & Cōm. 4. cęli. com. 39. dicit. ꝙ omnes conueniunt in hoc ꝙ humiditas in aere est maior quàm caliditas. Et ista fuit opinio eius in comm. super. 1. cantice canticorum. com. 15. & est opinio Alexandri in. 1. Metheo. &

libro naturalium qōnū.quam seq tur etiam Io.Gram.in.2.de gño.& corrup.& Simpl.in.4.cęli.Quicquid senserit Gal.& alii de hoc.

Enti in potentia,& enti in actu non est aliqua vna intentio cōis vniuoce.1.meta.com.46.

Entia omnia non acquirunt esse & veritatē nisi a prima causa: est igit ens p se & verum per se, & omnia alia sunt entia & vera per participationem eius. 2.met.t.c.4.

Ens simpliciter est subiectum vtriusq; scientiæ, quia cōicat scientiæ disputatiue in vītate consideratio nis.3.meta.c.1.idem in cō.2.&.4. meta.tex.com.5.

Ens quodlibet cōparatum ad aliud, aut est idē, aut diuersum, aut simile, aut dissimile, aut contrariū, aut non contrarium. Talia.n.sunt de consequentibus essentialibus entis inquantum ens. Cōm.3.meta. cō. 2.idem.4.meta.t.c.5.&.te.com.6. Ex quo patet ens inquantum ens habere passiones essentialiter consequente ipsum.

Ens & vnū quæ dñr de generib⁹ altissimis nō sunt gña eorū, nō.n no tificant de eis vnā nām cū naturæ eorū sunt diuersę, gña.n. altissima ita se hñ tꝙ neutrū collocatur sub altero,& vnūquodq; hēt dīiā vnā ꝓpriam absq; eo ꝙ conueniunt in vnā naturā.3.met.c.10.idem. 10. met.c.8.&.12.meta.c.19.&.20.& 1.phy.cō.13.&.4 meta.t.c.2. Et in prædicamentis. idem Porphirius. in cap.de specie.

Ens & vnū fm aliquos significant substantias fm aliquos accidentia. 3.meta.c.16.Vide etiā ꝙ Auicen. fuit de illis qui dixerunt, ꝙ significant dispōnes accidentales additas essentiæ, quia non distinxit inter ens, quod significat verum, & inter ens quod significat essentias decē prædicamentorū.4.meta. cō. 3.&.10.meta.com.8.

Ens & vnum fm Platonem & Pitagoricos significant naturas simplices,& nō naturas compositas, sicut nomina denominatiua. Et in hoc conueniunt naturales & Empedocum eis, sed differunt, quia Pithagorici dixerunt, ꝙ ens ꝙ est suba entium est ipse numerus, Plato autem.d.ꝙ sunt ipse formæ numerales, sed nāles dixerunt sermonē manifestiorē in hoc, quia dixerunt ꝙ ens & vnum significant elementū rerum sensibiliū, quidam.n. dixerunt illud esse ignē, quidam aerē, quidam aquam &c.3.met. cō. 16.

Ens & vnum sunt magis vl̄ia aliis.3. meta.tex.com.16.

Ens multis modis dr̄, sed ad vnum, & ad vnā aliquā nām. Et nō equiuoce 4.meta.t.c.2.

Ens non est equiuocum, si.n.esset equiuocū, non consideraret de eo vna ars.4 meta com.2.

Ens non dr̄ equiuoce, sicut canis qui dr̄ de latrabili & marino, neq; vniuoce, sicut animal dicitur de hoīe, & asino, sed est de noibus quę dñr, de rebus attributis eidem, & sunt media inter vniuoca & equiuoca. ibidem com.2. Ex quo patet ꝙ inter vniuoca proprie & pure equiuoca datur medium. Quod detr medīū inter vniuocū purum,& purū equiuocum.

Ens dicitur de affirmatione & negatione,& vniuersaliter dicit de primis intelligibilibus & secundis, & sunt res logicę.4. meta. com. 2. Et habetur etiam in tex.

Ens & vnum se consequuntur, sicut principium & causa, sed nō vt vna

ratione

ratione ostensa 4. meta t.co.5.
Entis tot sunt species, quot sunt vnius.4.meta t.c.3.
Ens & vnum aut significant eandē naturam omnibus modis. s. subiecto & diffinitione, aut vtrunq; cōuertitur super alterum & consequtur ipsum, quia significat eandem naturā subiecto & duas diffinitione.4.meta.com.3.
Ens & vnum significant eādem naturam in forma, licet diuersificentur fm modum. ibidem.
Entis inquātum ens & vnius inquātum vnum eædem sunt passiones fm se.4. meta.t.c.5.
Entis inquantum ens sunt quædam propria de quibus philosophi est perscrutari veritatē, sicut numeri inq̄tū numerus sunt ppriæ passiones, vt īparitas, & paritas cōmensuratio equalitas excedentia & defectus.4.met.t.cō.5. contra illos qui asserunt entis inquātum ens ē nōn esse veras passiones demonstrabiles de ipso.

Cōntra negantes ens nōn habere passiones.

Ens & non ens sunt duæ differentiæ vniuersaliores rerum opinabiliū, sicut vnum & multum sunt rerū entium.4.meta.com.6.
Ens & vnum, licet dicantur multis modis attribuuntur vni primo, sicut alia contraria attribuūtur vni primo in eis, sic vnum & multa alicui primo attribuunt.4.met.t.c.6.
Ens in potentia est indefinitum. 4. meta.t.com.15.
Ens non sequitur existimationem nisi entia habeant esse in anima, sed existimatio sequitur ens.4. meta.commen.15.
Ens qd non est in actu, non est ens. 4.met.t.c.15. vide.9.met.t.c. 7. & 12.meta.com.11.
Ens dicitur dupliciter, actu & potestate.4.met.t.c.20.
Entia sempiterna non acquirunt esse necessarium ab aliquo alio, neque in eis est aliquid extra naturam.5. meta.com 5. vide in concor.
Ens aliud fm se, aliud secundum accidens.5.met.t.c.13.
Ens fm se diuidit in decem prædicamenta.5.meta.t.cō.14.&.6.meta.tex.comm.4.
Ens significat verum & non ens falsum.5.meta.t.c.14.
Ens qd sigñat essentiā rei ē aliud ab ente qd sigñat veritatē. Cōmē.5. meta.cō.14 idem in lib. destru.in dispu.8.in sol.1.dub.
Ens primo diuidit in ens p accñs, & in ens p se.6.met.c.1. vide I cōcor. vbi declaraui q sunt plures diuisiones entis primæ, & illud est bñ dcm̄, quia quęlibet est prima in suo ordine. Dixi tñ ibi illas diuisiones eē diuisiones entis, qd est subiectum in metaphysica, sed aduerte lĭmitādo & meliusdigerendo dicta nostra, quæ aliàs iuxta modū loquēdi cōem diximus, q entis qd est subiectum in scientia diuina, q est ens extra aīam, & ens per se, nam Aristote.in.6 primæ philosophiæ, exclusit ens in aīa a consideratione metaphysici, quia est ens diminutum, & exclusit ens per accñs, qa non est terminatum, nec est scibile. Et ideo entis extra aīam, & per se, nō sunt nisi tres dimēsiones, fm quas tota scīa diuiditur diuina. prima est diuisio I subam & accñs, & de ista diuisione tractatur in.7. & 8.metaphysi. Et ideo illi duo libri appellantur tractatus de suba, qa denominatio fit a prīcipaliori differentia. Vnde Com.2.physi.com. 4.dicit.

4.dicit.ꝙ ſubſtantia & accidẽs ſũt dñiæ entis,ſm ꝙ eſt ens,& iſtam diuiſionem appellant moderni formalizantes diuiſionem in partes ſubiectiuas. Secunda diuiſio eſt ꝑ potentiam & actum,& de tali diuiſione egit philoſophus in.9 primę philoſophiæ,qui appellatur tractatus de potentia & actu. Et iſta ſunt oppoſita relatiue vt patet.9.meta. t.cõ.13. Et ſic intelligitur dictum Cõm.1.de anima.cõ.6. vbi dicit. ꝙ potentia & actus ſunt dñiæ valde oppoſitę, & contingunt omnibus prædicamentis,quia.12.meta. tex. com.22.& infra in omni prædicamento eſt propria potentia & proprius actus,& inter oppoſitiones relatiuas,iſta eſt prima & ſumma. Tertia diuiſio entis eſt per vnũ & multa,& talem diuiſionẽ moderni appellant diuiſionem per paſſiones entis,& hoc eſt ſm Auic.ſnĩam quẽ ipſi ſequũtur in metaphyſica. Nos autem iuxta Ariſt. & Cõmẽ. ſnĩam iſtam diuiſionẽ appellamꝰ eſſe per priuatiue oppoſita. Et de iſta Ariſt.locutus eſt in. 10. meta. Et aduerte ꝙ aliç diuiſiões ab iſtis, ſicut eſt diuiſio entis in ens per accidens,& in ens per ſe,& ſicut eſt diuiſio entis in ens ĩ anima, & in ens extra animam,ſunt diuiſiones logicales, & aliæ quæ ſunt conſimiles illis. Et ſcias frater mi ꝙ alia eſt diuiſio entis in ſubſtantiam & accñs & alia eſt diuiſio entis in ens per ſe & in ens per accidens, cuius argumento eſt ꝙ Ariſt.5. meta.t. com. 14.ens ſm ſe diuidit in.10. prædicamenta.quorum nouẽ ſunt accidẽtia. Et iõ diuiſio entis in ſubãm & accidens eſt de diuiſionibus entis,qđ eſt ſubm in metaph. qđ ſm ſuam abſolutam conſiderationem non euadit quin ſit,aut ſubã, aut accidens,ſed diuiſio entis in ens ꝑ ſe,& in ens per accidens eſt diuiſio penes modum prædicandi per ſe vel per accidens. Et per conſequẽs eſt ſm attributa rõnis. Et ſic diuiſio entis in ens in anima, & in ens extra animam,eſt diuiſio vocis pure equiuoce in ſua equiuocata. Dicit enim Cõm. in.7 met.c. 15. ens non dicitur de ſubſtantia & accidẽte pure equiuoce ſicut dicunť nomina de affirmatione & negatione,& vr̃r de oppoſitis.i. contradictoriis. Et ideõ patet quãtum errant qui tenent ens in ſua maxima cõitate, vt dr̃ de affirmationibꝰ & negationibus,& de entibus in anima & extra animã, eẽ ſubiectum adequatum in ſcientia diuina. Et patet quantum a veritate deuiauerit ille magiſter abſtractionũ Frãciſcus de Mayrone,qui etiã abſtrahit,vbi nulla penitus poteſt eẽ abſtractio volens enti in anima & enti extra animam eſſe conceptum communem vniuocum. Cõ ra Frãci. de Mayro.

Entium cõſideratio eſt duobus modis.ſ.modus cõis & proprius.6. meta.tex.com.1.

Ens prima diuiſione diuiditur in ens per ſe, & in ens per accidens. 6.metaphyſi.commẽ. 4. idem. 5. meta.tex.com.13.

Ens per ſe diuiditur in decem prędicamenta.ibidem.

Ens prima diuiſione diuidiť ꝑ potẽtiã & actũ.6.met.t.cõ.4.idẽ.9. primæ philoſophiæ.t.c.1.

Ens per accñs a nulla ſcĩa conſideratur,neq; ſpeculatiua,neq; operatiua.6.meta.t.c 4.

Entia per accñs nullam hñt ſpẽm, neq;

neq; gñonē, neq; corruptionem. 6. met. t. c. 4. vbi Cō. deducit nullam spēm p accñs inueniri. vide ꝑ hoc 8. phy. c. 46. & 7. met. com. 22.

Ens per accñs & ens verū excludun tur a consideratione sciæ diuinæ, quia ens per accidens nō habet cau sam terminatā, & ens verum non habet cām nisi aīam. Et ideo vtrū que numeratur in genere entis diminuti. 6. primæ philosophię. tex. com. 8. Ex quo elicitur error illoꝝ qui ponunt ens cōissimè sumptū ad ens reale, & ad ens rationis esse vniuocum, & in tali cōitate ponūt illud esse subiectum adequatū in scientia diuina. Primū. n. stare nō potest, quia ens dictum de affirma tionib' & negationib' est pure equ uocum, vt. d. Cōm. 7. meta. cō. 15. secundū est cōtra philosophū hic.

Cōtra Frāci. de Mairo.

Ens non significat prædicamenta, nec modo vniuoco, nec equiuoco. 7. meta. com. 15. & 4. meta. t com. 2. & 1. physi. 13. & 2. de aīa. 30. & 12. meta. 21. & 22. & 5. meta. 14.

Ens dicitur de decem prædicamentis sm ꝙ ens deriuatur ab esse, sed esse non secundum vnam intentio nem est in vnoquoque eorum. 7. metaph. com. 15.

Ens si non est idem cum sua quiddi tate, tunc nihil est idem cum sua quidditate. 7. meta. t. c. 20.

Entia inueniuntur duobus modis. videlicet forma sine materia, & for ma in materia. 7. meta. cō. 34.

Ens & vnum non contingit substātiis rerum esse, sicut neq; elemento, aut principio esse. 7. primę philosophiæ. t. c. 57.

Entia sensibilia sunt entia, licet non intelligantur, sicut sunt entia, licet non sentiantur. 7. meta. t. c. 58. Ex quo patet esse cognitum accidere quidditatibus rerum, &c.

Entia cōposita ex materia & forma sunt entia, & vnū p suas fotas, sed entia cætēria mā sensibili & intellectuali non hūt alias causas a seipsis in hoc ꝙ sunt entia & vnū. 8. met. cō. 16. & habetur ex tex. ibidem.

Ens quod fuit in potentia illud idē est in actu, & non sunt duo diuersa. 8. met. t. c. 15. & 16. idē. 12. met. com. 18. agens extrahēs aliquid de potentia ad actum non congregat Iter diuersa, largitū. n. nō multitudi nem sed perfectionem, vt dicit Cōmen. io cōm. 15. in. 8. meta.

Ens diuiditur essentialiter in potentiam & actum. 9. primæ philosophiæ. tex. com. primi.

Entia cum non habuerint actiones proprias, non habebūt essentias ꝓprias, actiones. n. non diuersantur, nisi per diuersas essentias. 9. meta. com. 7. vide etiam. 1. cœli, cō. 8.

Entia quæ non sunt extra aīam, nō dñr esse simplr, sed dñr esse in aīa cogitatiua, aut appetitiua, sed non dñr entia, sicut res mobiles. 9. met. t. c. 7. vide etiam. 5. meta cō. 15. & 10. meta. com. 2.

Ens in potētia est simile rei. 10. meta. com. 2. vide. 9. meta. commen. & tex. 7.

Ens & vnum vniuersaliter prædicatur maxime de omnibus. 9. meta. tex. commen. 6.

Ens & vnum sunt vniuersalia quæ non habent esse nisi in anima tantum. 10. metaphy. tex. commē. 6, idem 7. metaphy. 57.

Ens dicitur de pluribus quam vnū, & cum dicitur de significato rei, 10. meta. com. 6. Vide in concor.

Ens & vnum dicūtur equaliter. tex.

com.7.in.10.meta.& te.c.8.

Entia si colores essent, essent vtique numerus quidam entia. 10. meta. tex.comm.8.

Ens & vnũ sunt synonyma & ęqualiter prædicamenta diuiduntur fm ea.10.meta.t.c.8.

Ens & vnum fm Auic. significant intentionem additam essentiæ rei, non enim opinatur ꝙ res est ens ꝑ se, sed per dispositionem additam, & vt dicimus aliquid esse album. 10.meta.com.8. Et ibi vide impugnationem, & in 4. primę philosophiæ in com.3. idem in lib. destru. dispu.7. in sol.1.dub.

Ens & vnum fm Auic. significant accidens in rebus ibidem.

Ens quod significat verũ differt ab ente quod significat genus, nã ens qd significat verum est accidens: qd autem significat genus significat vnumquodq;. 10. prædicamentorum multipliciter. 10. meta contra Auic. qui ignorauit huius differentiam, vt patet ibi. cõ. 8. & in. 5. meta. in com.14.

Ens & vnum significant. 10. prædicamenta prima significatione & sine medio, & non mediante aliquo communi, sicut gen⁹ significat suas species. 10.meta.c.8. Vbi pondera differentiam inter genus vniuocũ & inter genus analogum. Nã analogum non significat aliquam naturam communem analogatis, sicut genus respectu specierum, istã differentiam vide etiam apud lucidissimum Themi. in.2. de anima. in ca 12. Et est in expositione tex. 30. Vide etiam Auer. de hoc in lib. destructio. in disputatio.7. in solutione.5.dub.

Ens & vnum significant eandem essentiam, sed differunt fm modum. 10.meta.t.com.8. vbi per rationes tres. ibi ostenditur, vt exponit Commentator.

Ens & vnum non significant idem omnibus modis, sed significant idẽ secundum subiectum, & diuersa secundum modum. 10.met.c.8.

Ens & vnum non sunt genera vera. 10.meta.com.12. vbi per vera genera intelligas genera vniuoca, talia.n. sunt gñã multipliciter dicta.

Ens inquantum ens habet accidentia ꝓpria, quæ prima philosophia speculatur. 11.meta.ca.3. & idem habetur in.4. primæ philosophiæ. tex.com.5.

Ens est aliud secũdum se, hoc autem fm accidens, sic & causa. 11. primæ philosophiæ. ca.7. idem in.2. pyh. tex.comm.50.

Ens per accidens non potest eẽ prius ente fm se. 2.physi.t.com.66. & in 11.metaph.com.7.

Entium hoc quidem est actu solũ, hoc autem potentia & actu. 11 primæ philosophię. ca.8. in prin. & in 3.phy.tex.com.3.

Ens siue significet & demonstret vnum genus & vnam naturam, siue demonstret genera diuersa & nãs diuersas quõcũq; sit, sem ꝑ subã est prior cæteris. 12.met.c.2.

Ens diuiditur in potentiam, & actũ in omnibus prædicamentis. Com, 12.meta.cõ.9.&, 1.de anima.cõ.6, &.12.meta.com.26.

Ens in potentia dicitur non ens.s.in actu.12.meta.t.com.11.&.5.phy, tex.comm.8.

Ens & vnum sunt ex rebus vniuersalibus, quæ non habent esse extra animam.12.meta.com.21.

Ens & vnum nõ sunt aliqua naturã

cõiusalia a decem prædicamentis. 12.meta.com.21.& comm.19.& 20.&.10.meta.com.8.idem.3.me ta.com.10.& 1.phy.13.&.4.meta phy.comm.2.

Entium quædam sunt separabilia, & quædam non. 12.meta.te.com. 25.vbi p separabilia intelligit substantias.per inseparabilia vero accidentia.

Entia sunt duobus modis modo permanente in numero & modo permanente secundum speciem 9.me ta.comm.32.

Entia nolunt male disponi, multitudo principum bona non est, vnus ergo sit princeps. 12.primæ philophiæ.tex.cõ.vlti. Et aduerte q fuit sententia doctissimi Homeri in secundo Iliados.

Entium omnium principia contraria nõ sunt, quia corporum cœlestium propria non sunt contraria. 12.metaphy.tex.commen.53.contra antiquos.

Entium species duæ sunt, quarum altera est de natura motus, & non potest separari a tempore. alia est ab æterno. Et nõ est de natura motus, & nequit aliquo modo a tempore denominari. Ex libro destr. dispu.1.in solu.14.&.15.dub. Ista etiam est Platonis sententia in Timæo, vbi inquit. At qui nati erit, & erit quę nati temporis species sunt, non recte æternæ substantiæ assignamus.

Entia aliqua sunt, quorũ subales diffinitiones cõsistunt in motu, vt vẽtus & aliæ res cõsiles, & cęli, & aliæ inferiores res sunt.de hoc gñe.s.sũt de entibus, quorũ eẽ cõsistit in motu.ex dispu.3.in sol.9.dub.

Entis vnitas nihil sigñat, nisi diuisionis priuationẽ, sicut necessariũ est denoĩatio priuatiua.s. q suũ eẽ nõ est ab alio Ex lib.destru.disput.3. in solu.14.dub.

Ens non sigñat aliqd additũ extra. super rei subam, vt albedo. disput. 3.in sol.14 cõtra Auicen.idem.4. meta.c.3.&.10.meta.cõ.8. Vide diffuse in dispu.5.in sol.3.dub.

Entis diuisio p necessariũ & posse nõ est diuisio, sicut diuisio aĩalis p rõnale & irrõnale, aut p ambulãs volatile & natãs. Ex disp.3. in sol.14. dub. Vbi aduerte q loquit de diuisione necessarii & poss, facta ex intentione Auic.& Algazelis, quam diuisionẽ.d.eẽ ignotã & imaginariã, qa nõ dat in rerũ nã, sed secus est de vero poss, qa illud est aliqd in rebus ex parte mãæ, & aliqd ex parte agẽtis. Dicit.n.Cõm. q si nõ eẽt potẽtia nõ eẽt agẽs. 12.met.cõ. 18. Et in.1.disp.in sol.vlti. dub. d. q possitas agentis est sine dubio aliquid, reale extra animam.

Entis diuisio, aut est in substantiales differentias, aut ad differentias relatiuas, aut ad accidentia addita supra entis sustantiam. disputa.3.in solutio.14.dub.

Entis diuisio in substantiales differentias infert necessario multiplicationem actionum in eodem ente, sed entis diuisiones per relatiuas differẽtias, aut per accidentia addita super substantiam rei, nullam inferunt pluralitatem, ibidem. vbi ad uerte q hoc dupl'r intelligi põt, vl' de diuisione entis transcendenter, & vniuersaliter sumpti, & tunc diuisio entis per substantiales differẽtias est per substantiam & accidẽs, & talis diuisio ĩfert necessario multitudinem actionũ.i.actuũ, qa sub

 stantia

ſtantia & accidens ſunt primo diuerſa,& ſunt de differentiis entis. 2.phy.cō.4. Alia eſt diuiſio entis ꝑ relatiuas differentias, ſicut eſt potẽtia & actus,& talis non largiẽ multitudinem,ſed perfectionẽ.8. met. tex.com.15 &.12.meta. com. 18. Tertia diuiſio entis eſt per differẽtias accidentales,quæ dicunt diſpoſitiones additas eſſentiæ, & iſta nõ variant eſſentiam,nec inſert ſit multitudinem. Vnde non eſt expoſitū hoc vt ſomniauit illæ expoſitor de diuiſione per vnum & multa, quia ſi intelligat de vno, quod eſt ſynonimū enti,non dicit diſpõnem ad ditam ſupra rei ſubſtantiam cõtra Auic.poteſt ẽt exponi de diuiſione entis limitati, quia ens qđ eſt animal.v.g.poteſt diuidi per drias ſubſtantiales,vt per rõnale & irrationale,vel per relatiuas, vel per accidentia,& patet ꝙ prima neceſſario infert pluralitatem actionum, ſed non duæ reliquæ. Nam de diuiſione per relationes ꝙ non inferãt multitudinem in eſſentia rei,patet ex his quæ,d. Cõm.hic,ꝙ priuationes & relationes non ſunt de nominationes ſignificantes aliquam diſpoſitionem additam ſupra rei ſubſtantiam in actu, vnde quidam putauerunt,ꝙ prædicamentum relationis,non eſt connumeratum cū entibus extra animam,vt etiã dicit 12.meta.com.19 Amplius ens ſm ꝙ eſt reſpectiuum habet diſpoſitiones contrarias & infinitas,ſed ſecūdum ꝙ eſt eſſentia,nõ eſt niſi vnū tantum. De diuiſione etiam facta per accidentia, quæ dicunt diſpoſitiones additas ſuper rei ſubſtantiã ꝙ non inferant multitudinem patet,quia infinita alicui poſſunt accidere. Nota bene hoc.

Ens quodlibet appetit finem ſuum cum motu.Cprimū principiū,ꝓut erga illud mouetur deſiderando finem,ſed homo voluntarie, & alia entia naturaliter.ex diſpu.3.in ſolutio.18.dub.in fine.

Entia procedunt gradatim a.1.principio ſm localẽ ordinẽ ſm peripateticos,& quæ fuerit cã,quæ mouit eos ad opinandum hoc,vide in diſpu.3.in ſolu.18.in fine. Et etiã vide.12.meta.com.44.

Ens duas hẽt entitates, vna eſt nobilis.& alia vilis. Et nobilis eſt cã vilis.ex diſpu.12.in ſol.2.dub.

Entium nobilium ſunt duo genera vnū ſempiternū motus ingenitū, atq; immortale. ſcđm indiuiduū, vt ſunt cœleſtia corpora, Aliud vero eſt genus terum,quæ qñq; mouentur,& qñq; quieſcunt, ex.2.de genera.aĩal. Cõm.ca.1. & habetur ibidem ab Ariſt.in tex.

Ens & vnū ſignificant decem prædicamenta. prima ſignificatione, & ſine medio.10.primæ philoſophie cõ.8. Vbi ſcias multiplicẽ eſſe differentiã,vt alias notaui in.12.primę philoſophiæ. in cõ.2. inter genus vniuocum & analogū,quia genus vniuocum ſignificat ſuas cõpõnes mediante aliquo cõi,quia dicitur, aut vnam naturam, aut vnū conceptum realem obiectiuum intendere ad omnes ſuas ſpecies, & illæ in ſuis ſpeciebus,licet diuerſetur per differentias diuiſiuas, per quas contrahitur ad ſpecies, vt tamẽ in ſe ſpectatur,& quo ad ſuam rõnẽ non permutatur, nec quo ad ſuas differentias cõſtitutas,quia talis diuiſio ex vna parte non cõpetit. videlicet ex his quæ rõnem eius complent Annotatio 1.12.met.li.10

plent,sed solum ex his quæ sunt sibi aduenientia, sicut sunt diuisiuæ differentiæ, quæ sunt extra conceptum diuisi. Et ideo aīal ꝙ est ī homine & asino:licet re diuersitatem habeat,quia hoc est rōnale,illud irrationale differentiæ in actū, non tñ inquantū est substantia aīata sēsitiua permutaẽ, quia sic non diuiditur,sed remanet indiuisū,sed genus analogū,vt est in suis analogatis, non solū diuersitas est ex parte analogatorū, Imo sua cōitas ī ipsis inuenta diuersificatur secundū intensius & principalius & debilius & remissius, sicut ens quod ē cōe substātiæ & accidenti, non solū differt ex naturis in quibus saluatur, Imo ratio eius cōis etiā in ipsis differentiā suscipit,ita ꝙ entitas in substantia principalior & prior est, & in accidentali posterior,ita ꝙ non remanet in aliqua ratione cōi & īdifferenti, ita etiā bonū quod dicitur de per se bono, & per se appetibili, & de bono secundū quid appetibili, nō solū differentiā est inuenire ex istis analogatis,Imo ratio cōis ipsius bonitatis variatur ī istis,& hoc non est propter aliā rationē, quia vniuocis generibus est assignaẽ tertiū cōe distinctū ab vniuocatis, siue illud sit natura, siue realis conceptus, sed in analogis hoc non est, quia talia non habent aliā rationē per quā constituantur ab illa secū dū quā diuidūtur. Et hoc est quod egregie notauit Cōmen.in pręsenti,& ante ipsū Arist.& Themist. bñ collegit hoc in 2.de aīa.ex tex.3.Et sequitur etiā eos Simplicius in 2. de anima.in principio.vbi Arist.diuidit ens in substantiā. & alia prædicamenta. Alias aūt differētias require vbi.s̄.Et ideo mirū est de formalizantibus,qui ponunt conceptus transcendentes esse simpliciter simplices, & cum hoc ponunt vniuocationem in ipsis.

Ens dicitur multis modis, vno modo de decem prædicamentis. & est de nominibus,quæ dicuntur secundū merā equiuocationē, neq; vniuocationē,ex paraphrasi metaphy. tract.1. cap.1.idem.4.meta.cōmē. & tex. 2. idem ibidem, in tractatu 2.in principio.

Ens secundo modo dicitur de vero quod.s.ita se habet in intellectu,sicut extra intellectum, sicut si dicimus, si natura est, si vacuum non est ibidem. Ex hoc poteris scire contra Bononienses ꝙ quæstio si est in secundo posteriorum analiticorum,est quæstio de ente vero vt alias notaui ibi.

Ens vt dr̄ de decē prædicamentis aggregantur in eo duo modi, quia.s. dr̄ de eis inqnantum hñt esse extra animam.Et 2.inquantum sigñant quidditates illarū essentiarū.ibid.

Ens est de noībus transūptis,quia illud quod sigñat in philosophia,est aliud ab eo,quod a vulgo sigñatur per ipsū,nam Philosophus indicat aliquid inesse alicui rei cum dicit, inuenitur prædicatū, tandē apud eos significat aliquid inesse in subiecto. ibidem.

Ens si significaret accidens in re vt pluries repetit Auic.aut esset de accidentibus, quæ sunt primæ intentionis, aut secūdæ. Et vide pulchrā rationē contra Auicē. in hoc loco, quā nō adduxit in 4.meta.cō. 3. & est in paraph. vbi.s̄.tract.1. cap.1.

Ens quod sigñat verū est accñs,& est de secundis intelligibilibus,ibidem expresse

expresse colligit ab Auerr. Ex quo sequitur q̄ quæstio si est in 2. posteriorum. quærit de esse vero, quod est accidens non reale, sed intentionale, & est ens diminutum. Et iō abiicitur in 6. primæ philosophiæ ab Arist. qđ nota cōtra modernos.

Ens est subiectum essentiale scientiæ diuinæ, & decē prædicamenta sunt species eius, & dicitᵉ de eis, neq; equiuoce, neq; vniuoce, sed sm prius & posterius, ex tract. 2. in paraphrasi metaphy. in principio.

Entia sūt duplicia, vnum. videlicet. quod aptum est inseruire alteri, qđ est finis eius, aliud vero est qđ perficit, aliud non, quia sit gratia eius, sed quia est princeps, ideo perficit illud ex tract. 4. in paraphrasi met.

Entia oīa esse sub cura & prouidētia Dei gloriosi. Vide pulchre in paraphrasi meta. tract. 4. ab Auer. in fine. Et dicamus q̄ esse harum rerū inferiorū & earum perpetuitas.

Ens vere & maxime ens a Plat. dicebatur ens ipsissimum, vt ita loquar, Them. 1. physico. super tex. 26. Et idem infra ibidem. super tex. 31. inquit q̄ Plato ipsum vere ens cōstituebat ideam, materiā vero primam atque inferiorem esse quidē, sed nihil habere entitatis existimabar, arbitrabatur enim nos entia quodammodo esse.

Enuntiare in omni re & prætermittere nihil forsan vtiq; videbitur esse signum, aut multæ stultitiæ, aut multæ promptitudinis 2. cœli. tex. cōmen. 34.

Eorundem est permixtio & separatio. 1. meta. tex. cō. 16.

EPATIS principatus in generatione sanguinis est paruulᵉ. & non principalis contra Galenum. ex 3. de partibus animaliū. Auer. in cap. de corde.

Epar non est sufficiens in faciendo per se suam operationem, nisi propter calorem transmissum a corde temperatum in quantitate & qualitate 2. Collig. cap. 9. de iuuamentis membrorum officialium.

Epar est in latere dextro, licet, quidā hominum narrēt in aliquibus hominibᵉ fuisse repertum in sinistro & spleuē in dextro. Auer. 3. de partibus animalium. in cap. de epate.

Epar vt dicit Arist. in quibusdā hominibus inuenitᵉ in latere sinistro, & splen in latere dextro. 4. Collig. cap. 4. de signis epatis.

Epatis caro est principium generationis sanguinis & venarum. Gal. 3. de vtil. parti. cap. 12. 13.

Epar habet panniculum in quo est neruus. Vide causam a Galen. 4. de vtil. parti. cap 12. & 13. Et ibi redditur causa, quare habet arteriam, & quare non habet vnum ventriculum magnū, sicut duo sunt in corde, & alia problemata ī illo 13. cap. soluit sm viam suam.

Epar est rubicundius splene, sed splē est rarius & leuius epate, & vide causam in 4 de vtil. parti. a Gal. ca. 15.

Epar a quatuor organis expurgatur a duobus renibus a splene, & cistifellis. 5. de vtil. parti. cap. 10. Et ibi redditur causa, quia habuit minimum neruum,

Epicurus existimauit mobile posse per magnitudinem cōponi ex indiuisibilibus pūctis, & q̄ mobile mouetur per totam magnitudinem, licet in nullo punctorum moueri dicatur, cuius errorē præuidit Arist. tāq̄ præsagieus futurū aliqñ hoīem qui ad talē errorē eēt impetiturus.

Them.

Themist.6.phy.super tex.8.

Epicicli quos ponunt astrologi sunt falsi, & sit̃ est de eccentricis & magis 1.cęli cõ.5.idem cõ.10.& 2.cœli cõmen.35.

Equalitas dicitur duobus modis fm continentiam,& fm hoc dicitur ꝙ circulus est æqualis figuræ recto℞, & dr̃ etiam qñ duo æqualia habẽt mensuram cõem qua mensurantur.4.phy.cõ.43.

Equalitas est propria quantitati nõ qualitati.nam qualitati propria est similitudo 7.phy.tex.cõ 32.idem.5.meta.tex.cõ.20.& in ꝑdicamẽtis

Equalitas est proprium coniunctionis.i.cõparationis.7.phy.cõ.34.

Equinoca inuicem comparari non põt 7.phy.tex.cõ 24.

Equiuocorum alia sunt quorũ diffinitiones sunt diuersę voce & rõne. Alia vero quorũ diffinitiones sunt equiuocę,sicut nomina 7. phy. cõ. 26. Notãdum tñ est ꝙ talia nõ sũt pure equiuoca,sed ambigua,vt notat Cõmen. ibidem in calce cõmẽ.

Equiuocationum, aliæ sunt multũ distantes, aliæ vero habentes quandam similitudinem,aliæ vero proxime, aut genere ,aut similitudine 7.phy.tex.cõ.31.

Equiuocis verbis rectum non est vti in doctrina demonstratiua, nisi in his quę licet sint diuersa,tamen cõueniunt in omnibus intentionibus de quibus dici possunt 3.de aĩa cõ. 20.consi˜le.2.de aĩa. cõ. 30. vide 4. primæ philoso.cõ.2.

Equiuoca non habent prædicatum essentiale,licet in eis possit esse prædicatum, quod vere dicitur de omnibus significatis eius, vt omnis canis est pulcher, sed in equiuocis analogis potest esse pręd icatum essentiale,sicut in vniuocis 4. met. cõmẽ.& tex.2.idẽ 2. posteriorum. vbi dicitur ꝙ si subiectum scientiæ, & demõstrationis fuerit analogũ, & passio erit analoga, taliũ.n.sunt diffinitiones,seu descriptiones quę possunt esse media in demonstrationibus,vt patet 2.physi. de natura tex.cõ.3.& de motu 3. physi.cõ. 4.& tex.cõ.6.sicut est etiam de animæ diffinitione. vt patet 2. de anima.cõ.7.& 30.& cõ.5.in 3.de anima contra Alex. Aduerte tamen ꝙ licet in pure equiuocis aliquod ꝑdicamentum fm oẽm sensum vere dici possit,tñ adhuc propositio est distinguenda,ne remaneat intellectus confusus. 1.cœli tex.cõ. 110. Etiam vt puto propter aliam causam ne videantur ignorare dictam equiuocationem &c.

Equiuoce pure dicitur nomen de affirmatione & negatione, & vñter de oppositis 7.meta.tex.cõ.15.

Eqniuocationis modus multũ apud arabes visitatus inuenitur,vnde qñ aliquod nomen significat aliquid, & suum oppositum.ver.gr.ceram quod significat lucem & tenebras, & alum quod significat magnum & paruum.Cõmen.7.meta.cõ.15. sic ẽt apud nos actio qñque significat actionẽ & qñq; passionem equiuoce 5.phy.cõ.38.

Equiuocę interrogationes sunt distinguendę quando datur responsio talibus interrogationibus 7. metap. cõmẽ. 36.& est regula Philosophi in 1. cœli.tex.cõmẽ.110.& in libro elenchorum.

Equus maxime omnium cæterorũ animalium diuersicolor est oculis. Alii nanq; cesij altero oculo nascũtur, quod nulli ex cęteris bestiis

euenit

euenit, q̃uis hoíes nonnulli altero oculo diuerso gignantur. Arist. in 5. de gn̄atione anim. cap. 1.

Equus inter cætera aīalia vnus euidentius albescit pilo per senectutē. ibidē. Et vide causam istius etiam in cap. 5. ibidem.

Equis cōtra q̃ in cęteris aīalibus accidit: cum. n. in cęteris senectute dentes nigrescāt, equo candidiores rēddunt 2. de natura anim. cap. 5.

Equus mas viuit circiter annis quinque & triginta, femina plusq̃. 40. iā & quinque & sexaginta annos vixisse equum traditum est, quinto de historia anim. cap. 14.

Equę potissimum ex feminis incenduntur libidine, mox vaccæ, equæ itaq; equant, vnde vocabulū id ad hoc vno aīali traditur maledicto in mulieres libidinosas. Arist. in 6. de natura anim. cap. 18.

Equę tempore coitus humorem suis genitalibus sīsem geniture emittunt, sed multo tenuiorem q̃ mares quē hyppomanes nōnulli appellant, non ꝙ pullis nascentibus adhærent accipientium humorem difficilem aiūt esse ꝙ paulatim labitur. Arist 6. de natura anim. cap. 18. Et ibidem dicit ꝙ hic præcipue ad veneficia patitur, quod etiā Theocritus in pharmaceutria sentire vis' est, licet Arist. aduerse in hoc, quia suspicatur hyppomanē plantā esse.

Equus salacissimum omnium animaliū, tū feminarū est: homine excepto. Arist. in 6. de natura animalium cap. 22.

Equi mares sunt propter coitū minus viuaces feminis. ibid.

Equorum vita est vt plurimū longissima vsq; ad triginta protrahi pōt, licet etiam nonnullis vsq; ad quinquaginta protracta sit. ibidem.

Equa cum peperit statim secundas deuorat, atq; ēt ꝙ pulli nascētis frōti adheret hyppomanes dictū: minus carisa parua. ibidē. Vbi aduerte ꝙ aliter sumitur hyppomanes ī hoc loco, & aliter supra in eodē lib. ca. 20. est. n. nomē multiplex apud Arist vt elicitur ex cap. 18. Et vt notaui tibi in loco ꝓprio, licet Theocritus in pharmaceutria ab vtraq; significatione dissentiat & opinetur ēt habere tertiam significationem pro plante genere.

Equ seniores profecto tā mares q̃ feminę sunt fecūdiores 6. de natura anim. cap. 22. quod ea rōne euenire credendū est, quia cū oīum animaliū excepto hoīe salacissimū sit equus ex coitu in iuuentute in modico vsu semen refrigeratur, & est sterile. idem in hominibus plerisq; euenire cernimus.

Equus nō peruertit innitū asini, sed asin' equi 6. de nā cap. 23. vide causam in 5. de gn̄atione aīa cap. vlti.

Equa non asinū vt asina equū recipit, nisi asinus sit qui equā suxerit admittunt de industria, quod hyppotelas vocāt, ac si equi mulgos cognomines, qui in pascuis mō equorum viribus bonis superantes conlescent 6. de natura anim. cap. 23.

Equi, muli, & asini potu maxime pinguescunt 8. de natura anim. cap. 8.

Equi & cameli libentius aquam turbulentā & crassam bibunt, quippe quę nec ex fluuio quidē prius hauriant q̃ pede inturbent. ibidem. & infra cap. 24.

Equum & ouem homines v superiti tot morbis infestari quot hominē referunt 8. de natura animalium cap. 24.

Equarum

Equatũ genus miro quodã amore suę prolis putatur teneri, cuius rei indicium est ꝙ sepius steriles aufe rant pullos a matribus, quos ipsę amore prosequentes tueantur 9. de natura anim. cõ. 4.

Equam regi scitarum ferunt fuisse egregiam, ex qua mares generosi omnes generarẽtur, quorum vnũ quĩ præstantior haberetur cum vt ex matre procrearet admissum omnino recusasse operrã, deinde latuisse matrem, vt imprudens superueniret. verũ vbi a concubitu faciem matris detectã agnouerat, fugam properasseatq; seipsum actũ præcipitem interemisse, ex 9. de natura anim cõ 47.

Erinaceus & elephantus testes intus habent, & vide causam 1. de generatione anim. cap. 12.

Error & peccatum hñt latitudinem, quia minus error est maior alio 4. meta. tex. cõ. 18. Et ponitur exẽplũ in tex ꝙ magis errat qui dicit quatuor esse mille, q̃ ille qui dicit quatuor esse quinque.

Esse ſm veritatẽ in entibus est qd intellualc videlicet esse res extra intellum, sicut est in intellu, ita ꝙ eẽ & veę nomina synonyma sunt ex lib. destru. disputa. 5. in solutione. 3. dubij.

Esse essentialiter non est nisi ex cau sa agente & gñante quæ est, aut natura aut aĩa, aut intellectus. Cõmẽ. 4 physi. cõ. 128.

Esse & non esse dicũtur de subã simpliciter, & de accñtibus nõ simplr. 5. phy. cõ. 7. & 1. de gñatione & corruptione tex. cõ. 11. & 1. physi. tex. cõmen. 62.

Esse non prædicatur per accidens de aliquo, dicere. n. aliquid esse nõ est prędicatio per accidens. Cõmen. 1. physi. cõ. 27. Ex hoc assumit Alex. Achillinus in libro suo de distinctionibus in principio Et in 1. libro de elementis dubio. 23. ꝙ esse existentię & esse essentię sunt idẽ, & sunt nomina synonyma, vnde sum & ex isto sunt verba substãtiua synonyme idem significantia. vnde ponit tria corollaria, primũ, ꝙ ex ñtia qdditatiue dr̃ de his quæ sũt. scd̃m est iam allegatum ꝙ sum & existo sunt verba substantiua idem significãtia synonyme. tertiũ est ꝙ duæ primæ qõnes simplices, videlicet. quæstio si est, & quid est, ambę pertinent ad quidditatem, sed differũt penes hoc, quia quæstio prima an est, pertinet ad quidditatem vniuersalem rei, & dicitur prima. quia vniuersalia sunt nobis notiora, & particularis cognitio vniuersalẽ præsupponit, cũ scientifica fuerit, aut distincta. Ex 1. physi. tex. cõ. 4. Et ideo particularis cognitio secunda dicitur. Secunda vero quæstio. s. quæstio quid sit ad particularẽ rei cognitionem spectat. Ideo per proprium genus & per propriã drĩam, vt patet ex 7. primę philosophiæ cõ. 43. Et subdit ꝙ ex his intelligiẽ dictum Auerrois in 5. meta. cõmẽ. 14 ponentis diuersitatem expositorũ in quæsito simplici, scilicet vtrũ aliquid sit, an scilicet colloceẽ hæc quæstio in quæstionibus accidentis. Et est opinio Auicen. quam sequiẽ Scotus vt asserit, aut in quęstionibus generis, & est opinio Aristo. quam sequitur Auerro. quia intelligunt per hoc nomen ens aliquod cõmune decem prædicamẽtis analogicè dictum. Deus enim non est in genere vniuoce dicto, sed

Margin notes: scẽcia contra Alexã Achillinũ — Viã & ad uerte hic contrariã opinionẽ. y ba auer. in epithomate me; ta. tra. 1. c. 1. ubi dist guit quo modis dr̃ ens quia a prismelo quitur. — ...gressio ...it & ef

ſed bene ē in genere analogo, in libro etiam de elementis loco præallegato dicit. ꝙ ens & eſſe ſola grammaticali differentia diſtinguūtur, qualis eſt inter verbum & participium. Nam ens eſt deriuatum ab eſſe: vt dicit Cōmenta. 7. metaphy. cōmen. 15. Et ſic dicit tria, ꝙ cum ens diſtinguatur in potentiam & actum, & in congregatum dicit, ꝙ forma eſt ipſum eē, quia eſt id quo aliquid eſt, ſed forma eſt, quo aliqd eſt, igiť forma eſt ipſum eſſe 2. dicit, ꝙ materia eſt eſſe potentiale 3. compoſitū eſt ipſum eſſe intranſitiue, & eſt ipſum eſſe cōpoſiti, ſed non eſt eſſe tranſitiue, & eſt eē quo ipſum eſt, quia tale eſt forma.

Sed iſta opinio ſtare non pōt in fundamētis Peripateticorum, quia licet in abſtractis a mā, eſſentia & exiſtētia idē ſunt. tū ſecus eſt in generabilibus & corruptibilibus, ſcribit. n. Philoſophus ꝙ in conceptis cum materia, aliud eſt quidditas, & aliud eſſentia 7. primæ philoſophię tex. cō. 34 & 3. de aīa. tex. cō. 9. vbi ſcribit, ꝙ in quibuſdam aliud eſt caro, & aliud carni eſſe, & magnitudo, & magnitudini eſſe. Nam illud quod diuerſificauit eſſentiā a quidditate in iſtis generabilibus, vt ſcribit Cōmē. 3. de anima. cō. 5. in ſol. 3. quæſtionis. eſt materia. Et inde prouenit maxima diuerſitas inter naturas entiū abſtractorū a materia, & naturas generabilium, vñ vidimus Ariſt. ſæpe dicere, ꝙ nihil eſt cōe vniuocū illis & iſtis. Et propter hoc tenendū eſt exiſtētiam in iſtis inferioribus in materia conſiſtentibus, non eſſe de quidditate, quod ſic oſtēditur, illud quod eſt de intrinſeca ratione quidditatis non poteſt, nec re, nec intellectu ſeparari a tali quidditate, ſed quidditas poteſt intelligi ſine exiſtentia, igitur exiſtentia nō eſt de quidditate. Sed ad hoc præfatus Doctor nititur rñdere. inquit. n. ꝙ duplex eſt eſſe, nāle & intentionale. Et ſimiliter ens diuidiť per reale & rōnis, & tunc negat minorem, quia licet eſſentia cōcipiať ſine eſſe nāli, nō tū cōcipiť ſine eē intētionali, Imo ipſa in cōceptu aīę ē ens rōnis, & oportet ꝓportionabiliter correſpōdere ens reale in eē naturali, & ens rōnis ſoſæ hñti eſſe cognitū p intellm, nulli. n dubiū ē ꝙ res pōt eē cōcepta, q̃uis nō exiſtat.

Sed iſta ſol'o ſtare nō pōt, nec eius euat argm, quia certū eſt ꝙ eſſentia aut quidditas rei, vt eſt in aīa quidditatiue intelligi pōt, & tū in tali eſſe, illud eſſe cognitū eſt ſibi aduētitiū, & nō qdditate includiť in cōceptu quidditatis, quia qñ intellus intelligit hoīs quidditatē, q̃ eſt aīal rationale mortale, non intelligit eſſe cognitū, vt clarū eſt. Vnde Cōmēt. 7. meta. ſenſibilia sūt entia, licet nō ſentiantur, ſicut ſunt entia, licet nō intelligantť. Arguit. n. Philoſophus ibi contra Plat. aſſerentem ꝙ illud, qd' ſignificat diffinitio, ſit pars ſubſtantiæ ſenſibilium, tunc. n. vt aſſerit ſequeretur vt eas eſſe intellectas ſit pars eorū eſſe, adeo ꝙ ſi iſta ſenſibilia nō fuerint, intellecta nō erūt. Arguo igitur ſic, ſicut ſe habet ſenſibile apud ſenſum, ſic ſe habet intelligibile ad intellectum 3. de anima tex cōmen. 2. ſed eſſe ſenſatum accidit ſenſibili in eſſe naturali, nam vt inquit Ariſt. in loco præallegato contra Platonem. ſi aſtra non viderentur a nobis adhuc eſſent, igitur pariformiter eſſe cognitum,

tum, & esse intellectum accidit intelligibili, sed per te ita proportionabiliter est esse rationis ad ens in aĩa, sicut esse naturale ad ens extra animã, igitur sicut esse cognitum accidit obiecto intellecto, ita esse actualis existentiæ accidit essentiæ in esse naturali, ita.s. intelligendo quòd non est de intrinseca ratione eius. Et confirmatur, quia tale esse cognitũ est ens diminutũ, & est cõfirmatio quædam, cõparatio autẽ accidit rei, & est separabilis a re, sicut dicit Cõmen in 3. cœli cõmẽ. 9. Dicit.n. ꝙ ens respectiuum est hñs infinitas dispositiones & cõtrarias, res aũt sm ꝙ est essentia, non habet nisi vnum, & est quodãmodo sua essentia. Et hoc ẽt est quod aperte dicit Auic. in 5. suæ met. ca. 1. Equinitas est tantũ equinitas: non est in actu, nec in potentia, non est singularis, nec vniuersalis, nec est existens in his sensibilibus, nec in anima. Ecce igitur ꝙ tam esse sensibile & naturale, q̃ esse in anima seu esse cognitũ sunt aduẽtitia quidditati. Confirmat̃, quia diuisio p põam & actũ est diuisio per modos q̃ sunt accñtia, sicut scribit Cõmẽ. 2. phy. cõ. 32. vbi per diuisionem causatũ per modos exponit diuisionẽ per accñtia. videlicet. quia non sunt de intrinseca ratione causarũ, sicut p singulare & vniuersale per simplex & cõpositũ per põam & actũ. Vnde sicut singularitas & vl̃itas non sunt de intrinseca ratione quidditatis, sic neq; actus, neq; potẽtia. ampli⁹ si aliqua essentia includeret quidditatiue existentiam actualem, quæ tempore perficitur, maxime esset essentia motus. Nam tempus, aut est idem quod motus, aut est passio q̃dam ipsius. 12. meta. tex. cõmẽ. 29. sed essentia motus abstrahit ab existentia temporis, sicut scribit Cõm. in 4 physicæ auscultationis authoritate Alexan. cõm. 101. vbi dicit ꝙ quando Arist. dicit, tempus esse numerũ motus, non est intelligendũ ꝙ mensurat essentiã motus, & ibidem cõ. 97. dicit, ꝙ motus põt imaginari sine tempore, quia est prior natura, & hoc patet manifeste, quia in diffinitione motus non apparet tempus. Vnde non aduerterunt isti qui ponunt existentiã esse de quidditate rei, quod auferunt prioritatem naturæ, quia existẽtia non est nisi respectu singularis, & ita non posset intelligi genus sine speciebus cum essentia generis sit in specieb⁹, nec posset intelligi species sine singularibus cum existentia speciei sit in indiuiduis, & multa alia quæ cõtra Ioannem superius annotauimus in consimili materia. Amplius in existentia per se quidditatiue diceretur de natura humana, sequæretur quòd omnia attributa quæ vere competunt naturæ humanæ, quatenus est existens sibi per se competerent, & ita cum naturæ humanæ, quatenus existens est competit quòd sit singularis, quia nihil existit nisi sit hoc, & singulare, & similiter sibi vt existens competit quòd generet quòd sanetur, sequeretur igitur quòd homo per se sanaretur per se generaret & per se generaretur, consequens est contra Philosophum septimo primæ philosophiæ. tex. cõmen. 28. & in prohemio meta. actus & generationes omnes sunt circa singulare, vnde homo sanatur, quia Sortes sanatur. Vnde mirum est per vitam

meam quomodo nõ aduerterũt ꝙ non est maior rõ vt existẽtia sit de quidditate rei q̃ singularitas, vnde Cõmen. 2. de anima cõmen 9. dicit, ꝙ indiuiduum ſm ꝙ indiuiduũ est per formam, quia non est indiuiduum nisi secundũ ꝙ est in actu, & nõ est in actu nisi per formam. Ecce igitur ꝙ existentia est, quæ in diuiduo cõpetit ſm ꝙ indiuiduũ, non igitur cõpetit naturæ sub qua indiuiduum est collocatum. principium enim per se notum est, & ab omnibus concessum Peripateticis ꝙ nihil existit nisi singulare. Vnde 12. metaphy. cõmen. 27. verus respectus est particularis, cũ vniuersalia non habent esse extra animã. Amplius autem falsum est, & ab omni veritate remotum ꝙ quæstio si est, & quæstio quid est: sint ambę quęstiones spectãtes ad quid ditatem, & ꝙ non differunt, nisi p particulare & vniuersale, quia tũc sequeretur ꝙ de rebus simplicibus in quibus non sunt nisi causæ vniuersales, nõ possunt ambæ istę quæstiones formari, sed solũ istæ quæstiones formarentur de rebus compositis in quibus aliæ sunt causæ ꝓpinquę a causis vniuersalibus, hoc autem falsum est, & contra Philosophum, & omnes expositores, nã de omnibus formari possunt, scribit enim Cõmen. contra Them. 4. cœli cõmen. 22. & in paraphr. ibidem. clarius in summa secunda, ꝙ est differentia inter simplicia & cõposita: nam simplicium causę sunt simplices & tales sunt etiã propriæ causæ, nam in simplicibus non inueniuntur nisi causæ vniuersales tantum, & hæ sunt sibi etiam causæ proprię, in compositis vero causæ ꝓpriæ sunt res additę causis simplicib⁹ & vniuersalibus. Et ideo ad illorum notitiã non satis est causas vniuersales exponere, & proprias negligere. Amplius si demõstratio non abstrahit ab actuali ex illa, sequeretur ꝙ dem̃strões mathematicæ oẽs essent sophisticè paralogizantes, quia omnes ĩnituntur principiis & propositionibus quæ non habent esse extra aĩam, vt dicit expresse Cõm. in 3. phy cõ. 60. ꝙ istę propõnes, pũctus motus facit lineã, & linea superficiẽ, & superficies corpus, sunt propõnes opinabiles geometriæ, q̃ nõ hñt esse extra aĩam. Amplius Aris. 1. posterioꝝ dicit ꝙ arithmeticus supponit vnitatẽ eẽ, & quid est vnitas. Aliud aũt est vnitatis esse, & quod quid est vnitatis. Alterans autem dicit diuersitatem in essentia, & non alteritatem qualis est inter quidditatem vniuersalem & particularem. Amplius quæstio si est, terminatur syllogismo hipothetico per naturã, vt docuit Cõmen. in lib. prio. in cap. de syllo hypothetico, nec aliqua via quam p diffinitionẽ, diffõ aũt nõ dicit aliquid esse, aut aliquid non esse ex primo posterioꝝ. sequitur ergo ꝙ istę quæstiones longe aliter differũt inter se, q̃ per vniuersale & particulare. Nec obstat authoritas Cõmentatoris in 5. meta. cõmen. 14. dũ dicit, ꝙ in quæsito simplici sunt diuersificati expositores, in quo q̃ritur, an aliquid est, quia quidã dixerunt in 2. topicorũ, ꝙ reducunt ad problema de accidente: & quidam ad propblema de genere, nã illud nõ fuit dictũ pp Auic. qui reduxit illud ad ꝓblema de genere. Nã nõ est cõsuetudinis Auer. Aui. dicere

dicere Arist. expositorem. Nã pex positores appellare cõsueuit Alex. & Them. ex nouis, ex antiquis vero Theophr. & Eudemũ, vt ẽ videre in doctrina eius. Amplius Arist. nõ dr̃ Arist. expositor, nec est verũ fm Arist. qd quęstio si est, quærit de esse quid est genus, immo q̃rit de esse ꝙ significat veritatẽ, & ex consequenti ꝙ spectat ad ꝓblema de accidẽte. Et de hoc adduco verba Auer. in ꝓpria forma in dispu. 8. in Solut. 1. dub. vbi dicit contra. Auic. n. vt recitat Commen. 4. Meta. cõ. 3. voluit ꝙ ens & vnum sunt dispõĩes accidentales, cõsequẽtes propriam naturam. Hoc autẽ est error, & ideo dicit omnia fundantur super vnum errorem. v3. ꝙ esse rei est vnum suorum consequẽtium, & reddit causam, id. n. quod præcedit in scientia nostra quidditatem rei, est id quod significat verum esse. Et ideo qñ petimus si res ẽ ens, vel si habet esse, & illa res habet causam inferẽtem suum esse, tñ valet quantum dicere. vtrum habet causam vel nõ, vt patefecit Arist. in principio secundi Poster. sed si illa res non habet causam tãtum valet quantũ dicere. Vtrũ res habet consequens inferens suum esse, & qñ ĩtelligitur de ente id qd intelligit̃ de re vel substantia, tunc sumitur modo generis analogicẽ dicti. Ecce igitur manifestissimũ ꝙ quæstio si est in principio libri Posterior. quærit de esse quod significat veritatem propositionis, & non quærit de esse quod est genus. Et sic etiam fm Arist. illa quęstio reducitur ad problema de accidente, & non ad problema de genere, nam esse quod significat veritatem propositionis significat accidens & esse, qd significat substantiam rei reducitur ad genus, sed quid fuit in causa ꝙ iste vir & illę Suessanus inciderunt in talem errorem, vt asserant ambas illas quęstiones esse de essentia & quidditate? quia non potuerunt videre quomodo illa prima qõ cũ sit demr̃atiua possit q̃rere d illo eẽ ꝙ significat accñs, quia illa est qõ topica, sed si vidissent Auer. in 2. Poste. in magnis Cõment. com. 3. vtiq; hoc nõ dixissent. ibi. n. apertę vult Cõmen. ꝙ quæsitis quę numerantur in lib. Topi. vtitur demr̃atiuus, sicut eis vtitur topicus, sed diuerso mõ, quia demõstrator q̃rit q̃sita in ordine ad dispositiones q̃ sunt extra animã, & per relationẽ ad primas intentiões, topicus vero tractat de illis in ordine ad secundas intentiões, sicut dicit. Et tu videas ibi eũ, igit̃ in ꝓposito qõ, an sit pt ad vtrunq; spectare, & semp quærit de eẽ qd pertinet ad problema de accidente, qñ quęrit de esse vero & de topico nõ est dubiũ, & de demonstratore patet p authoritatẽ Auer. vbi. s. in dispu. 8. sic igitur esse actualis existentiæ, non est de quidditate rei. Non aũt intelligas qõnẽ si est q̃rere, an res actualiter existat, sed q̃rit vt. um habeat causam, vel in essendo, vel in inferendo per quã põt ostendi ꝙ actualis existentia sibi põt cõpetere, nã demr̃ones & diffinitiones abstrahũt ab actuali existẽtia, sicut probatũ est supra cõtra Ioan. de Gandauo, qui fuit author istius opiniõis manifesti erroris, nõ obstat authoritas Auer. 1. Phy. com. 27. vbi asserit ꝙ dicere aliqd eẽ non est p̃dicatio

tio per accñs, quia sumitur eẽ nominaliter.i.dicere aliqd eẽ ens,qa tunc ens significat substãtiã rei,& ẽ pdicatio in prio mõ,quia pdicatur superius de inferiori, quia ens illo mõ est genus analogũ, & hoc declarant verba eius sequẽtia in illo cõ. sed ibi eẽ significat veritatẽ ppõnis & bene erit pdicatio p accñs, nec obstat authoritas Cõmẽ. 2.Ph.cõ.71.ꝙ prima philosophia cõsiderat de rebus existẽtibus inquãtũ existũt,qa ibi sensus ẽ,ꝙ prima philosophia cõsiderat de entibus ĩquãtũ sunt entia,& nõ significat ꝙ sit d reb⁹ accñtaliter existẽtibus,& ꝙ dicit ꝙ ens est deriuatũ ab esse: vt asserit Cõmẽta.in 7.Meta.cõ.15.Rñdeẽ ꝙ vt exponit Alber.illã authoritatẽ in tract.1.ca.4.Tale ens qd dr de pdicamentis accñtiũ est deriuatũ ab eẽ, sed nõ ens qd dr de forma substãtiali, qa talis nõ est ens, & est deriuatũ ab eẽ,ĩmo est ens,cuius actus est esse, sed actus accidẽtiũ nõ ẽ eẽ,qa multa nõ dãt eẽ nisi fm quid, & eẽ fm quid nõ est esse simplr: sed deficit ab illo,& nõ est deriuata similitudo eius, ꝙ aũt asserit ꝙ sunt tria eẽ. v3. esse qd est forma & eẽ qd ẽ materia,& eẽ cõpositi,dicim⁹ nos ꝙ si p esse ĩtelligit existentiã, vnũ est oĩum istarũ triũ substantiarũ existentia, quia nõ oportet multiplicare entia sine necessitate, sed existentia est a forma pricipaliter, composito vero & materię cõpetit in participationẽ, ens.n. & vnum cũ multipliciter dicant, qd vere ẽ, actus est 2.de Ani.vnde Boet.in li. de vnitate & vno, dicit omne eẽ ẽ a forma.Quod ẽt Peripatetici describentes dixerunt, esse est existẽtia formę ĩ materia. Nec sequitꝰ ꝙ sit dare medium inter actũ primũ & scdm, quia forma non dicitur actus primus, nisi pro quanto dat eẽ simplr ipsi cõposito, & formaliter tale eẽ est effectus formę, effectiuę ꝟo ẽ effect⁹ agẽtis ꝙ mediãte forma pducit tale eẽ, & tale est in pdicamẽto substãtię, sicut effectus reducit in illud genus in quo est cã eius. Vnde ẽt punctus ppriẽ loquẽdo nõ ẽ substãtia,neq; qualitas,neq; quãtitas &c.sed ẽ principiũ quantitatis. nõ oportet.n.oĩa q̃ pertinẽt ad rẽ alicuius pdicamẽti recipere pdicationẽ formalẽ. Et in recto illius vt clarũ est,& sic nõ oportet ꝙ si existẽtia differt realiter ab essentia,vt sit dare mediũ ĩter substãtiã & accñs,qa eẽ existẽtię est reductiue in pdicamẽto substãtię, licet nõ sit formaliter, neq; materia,neq, forma,neq; substantia cõposita,est tñ effectus formalis formæ & efficientis effectiuẽ,vt dictũ est, põt tñ dici accidẽs nõ sumẽdo accñs, vt fm rẽ distinguitur cõtra substãtiã, sed put distinguitꝰ cõtra id qd est de quidditate, & sic existentia accidit quidditati, sicut dicit Philosophus in pdicamẽtis, ꝙ hõ accidit animali. Teneo ergo materiã & formã eẽ partes eẽntiæ cõpositi, & ꝙ ipsa essentia sit ipsũ cõpositũ in istis generabilibus & corruptibilib⁹,& ꝙ eẽ actualis existẽtię,ẽ realiter distinctũ ab essentia, & est fm rẽ in pdicamẽto substantię reductiuẽ mõ prædicto. Et hoc in via Aris.& Cõmẽ. & in hoc concordes sunt Thom.& Egi.Roma. in speciali tractatu de ente & essentia,sed discordia est in duob⁹ inter viã Cõmẽ.& Latinorũ, quia

Latini dixerunt materiā non solū eē partē essentię, verūetiam partē quidditatis imitati in hoc opinionē Auicen.in 5.suę Meta.cap.2.Et Scotus in 7. Metaph.& in 3.snīaꝝ idē tenet. Antiqui aūt Peripatetici & Cōmē.distinguūt inter quidditatē & essentiā in istis īferioribus, & volūt materiā eē partē essentię, sed nō partē quidditatis,nam tota quidditas est ipsa forma. Materia aūt ē quidditatis vehiculū, & sub hac ratione apparet in diffinitiōibus: scribit.n.Commē. ꝙ quidditas hoīs est hō vno mō, & nō est hō alio mō,& est forma hoīs, & ñ est hō qui est cōgregatus ex materia & forma. Alia dña est,quia isti tenent in oībus creaturis eē distingui ab essentia,in solo.n. Deo esse & essentia sunt idē oībus modis,sed fm Auer.& Arist.in oībus abstractis a materia eē & eēntia sunt eadē licet nullibi ęque pfectē verificetur hoc nisi de primo principio, sed in generabilibus & corruptibilibus secus est,vt iā declarauimus. Placuit.n.nobis digredi in hoc loco,qa multi sunt decepti tēpestatē nr̄a ī istis maīfeste sicūt vidisti &c.

Essentia non est elemētum, neq; ex elemētis, & hoc necesse ē in oībus cōpositis:nā formę rerum sunt superadditę elemētis 1.de Ani.com. 77.idem 7. Metaph.tex.com.vlti. & 1.de Generat. & Corruptio. 84.

Esse sensibile & nutribile est fm eē viuum in eo q̄ viuum, sed esse calidum, vel frigidum, vel graue, aut leue est fm ꝙ est corpus naturale 1.de Ani. commē.vltimo.

Esse sensibile queadmodum diuiditur in materiam & formam, sic eē intelligibile diuiditur in consimilia his duobus.s.in aliquid simile materiæ, & in aliquid simile formæ 3. de Ani. commē.5. in Solutione quæstionis tertiæ.

Essentialiter tale prius est eo, ꝙ est per accidens 4. Meta. com.14.idē 3.Physi.t.com.66.& 4.Phy. com. 43. idem 1.Cœ. com.14.

Essentiæ rerum ignotæ cognoscuntur ex suis actionibus 7.Metaphy. comm.9. Vide in 1. de Ani.in t.c. 11.& in 2.de Ani in t c.33. & 41.

Essentiæ rerum ītelligibilium sunt existentes, licet non intelligantur 7.Meta.t.c.58. Vide in concordā.

Esse est nobilius nō esse 9. Metaph. 20.& in 2.de Generatio. & corruptione tex.commen.59.

Essentiæ prædicamentorū & quidditates non habēt aliquod cōe,sed sunt diuersæ 10. Meta.com.8.

Essentia prima nō habet materiam 12. primæ Philosophiæ com. 49. Et elicitur ex tex.

Esse rerum sequitur colligationem earū,& si sic, dans ergo colligationem est dans esse, & quia quodlibet colligatū vnitur ex aliqua re a qua fit vnū, & vnum ex quo colligatur pcedit ab vno per se semper existens. sequitur ergo ꝙ sit vnum solum per se existens,& ꝙ illud det vnam rem per se,& ex hoc procedunt entium species fm naturalem diuisionem earum. Ex libro destru.disp.3.in Solut. 12.du.

Esse fm Auicē. significat dispōnem additā supra substātiam rei extra animam & res & ens quasi accñs rei cui attribuitur. Ex lib. destru. disput.3.in Solut.13.dub. Ita etiā dicit in 4. Metaphysi.commen.3. & in 10.Metaphysi.comm. 10.de ente & vno. idem inquit Auicen. (Digressio cōtra modernos de q̄dditate cōpōne & eē fm Auic. & fm Auerr. in quo cōsistat eorū dña.)

 specia-

specialiter autem in lib. destru. loco preallegato, isto mō deducit ex verbis Auic. istam fuisse eius opinionem q esse & ens significat aliquod accidens extra materiā additum supra rei substātia isto modo quia Aui. dicebat, q quidditas rei est ante esse, hoc aūt ista rōne ostēdebat, quia pōt quidditas hoīs per diffinitionē sciri, ēt quidditas triāguli & figuræ non considerando vtrum habet esse in re extra aīam, vel non, & ideo dixit q tale eē est adueniens post rei quidditatē, & ē accidens inherens ei: vnde tale eē non est pars constituens rei quidditatē, & inde contingit q intellectus comprehendit rei quidditatē ignorando, vtrum tale ens hēt esse reale extra aīam, aut non. Ex istis Auic. verbis deducit Cōmē. hanc fuisse sniām Auic. & aduerte q litera antiqua ē deprauata ibi, & fuit causa erroris, q expositor illius loci & Alex. Achillinus & alij sequaces, nō intellexerunt mentē Aue. ī illo loco, tñ potuerūt ītellexisse ex alijs locis, debet igit litera stare, sic patet q illud esse quo vtit non est illud qd significat substantias rerū. s. illud qd est tanq̄ genus, neq, illud qd significat rē esse extra intellectū &c. Et vis rōnis Auerr. ad probandū Auic. tenuisse esse diceree quoddā accidēs adueniēs extra aīam supra rei substātiā, & inhærere ei in hoc consistit, cū apud Peripateticos ens sumatur duobus modis, Vno mō p vero, & alio mō pro opposito priuationi i. pro illo cui opponit priuatio. i. non ens qd dicit entis priuationē, sed Auic. dictum asserentis rei qdditatē eē ante ipsum esse nō pōt verificari nec pro ente vero, nec pro ente qd opponitur priuationi. igit sumit tertio mō vt. v3, dicit qddā accidens adueniēs extra aīam, sicut albedo corpori, vt statim probabit. Assumptū probat, nā ens qd opponitur priuationi, diuidit in. 10. pdicamēta: & est sicut gen'. v3. analogū dictū de eis: quia prius dr de substātia, & inde procedūt stare, isto mō debet stare alia entia, q sunt in secūdo mō. Vult dicere q cū ens qd opponit priuationi diuidat in 10. pdicamenta Arist. n. in 5. Meta. t. c. 14. & ī fine sexti ens extra aīam diuisit in predicamenta decē. Tale. n. est qd opponitur non enti qd ē entitatis priuatio. Ideo quia ens ē pri' p priuatione, res igit q sunt in decē pdicamētis. pcedunt oīa q significāt priuatiōes, q priuatiōes cōtinent in altero mō. s. sub priuatiōe opposita enti. Figmenta. n. & vīr ea q formaliter entia nō sunt, sub priuatione & nō ente cōtinentur, priuatio āt est posterior habitu, & ostendit tale ens dici fm pri' & posterius, quia absolute dicit de substātia & simpliciter, sed accñs dr ens eo q habet eē ī eo q est ens p se iuxta sniam Philosophi in 7. primę Philosophię te. c. 2. Alia vero dicunt entia, eo quia taliter entis. Et aduerte q in litera antiqua sequit & ens q primo genere ītelligitur est cōe oībus pdictis. Et si sic iaceat sensus clar' est, qa istud ens qd significat essentias decē pdicamentorū prima significatiōe & sine medio, vt dicit Cōmēt. 10. Meta. cō. 8. & illud qd est sicut genus, & est cōe cōmunitate pdicationis analogæ, vt dictum est, sed alia litera nouiter impressa habet,

sed ens qđ dicitur pro vero, cōicat in eo oīa prędicaměta ęqualiter. Et si isto mō iaceat sensus, etiā est clarus,& facit nos lucrari ista secū da translatio vnam differentiā inter ens quod sumitur pro vero. Et inter ens cui opponit privatio, qa ens cui opponitur privatio dr̄ sm prius & posterius,& analogice sm Peripateticos, sed ens pro vero dr̄ de omnibus pdicamētis ęqualiter & quasi vniuoce. Et rō ē, quia ens pro vero non significat nisi ens diminutū, qđ est respectū ad aīam, quia tunc aliquid dr̄ habere eē in veritate, qn̄ ita est extra animā sicut est ī anima. Veritas.n. vt dicit Cōmenta.in disp.1.in Solōne 22. dub. Et ēt hic ē adequatio rei ad ītellum. Et hic dicit sm nouā trāslationē q̄ esse in rei veritate in entibus est quid intellectuale, & est eē rē extra aīam, sicut est in anima, & id qđ illud significat est synonymū veri, & est id qđ significatur p copulā cathegoricā in propōnib9 cathegoricis Nā dictio est, dr̄ dupliciter. primo id qđ significatur vt cum dicimus, si res est, aut non est, aut si hoc erit hoc, aut nō erit hoc scđo mō id qđ pdicatur de entibus tanq̄ gen9,& vbi patet, q̄ ens qđ est synonymū veri sumitur pro esse qđ est copula, q̄ in cathegoricis semp est nota pdicati, significat n. quandā cōparationē quam sine extremis non est ītelligere, & veritas in tali cōpositione & diuisiōe cōsistit, vt dicitur in 3. de aīa. Et ideo tale ens verū, quia est ī anima,& est ens dimidiū Arist. exclusit aditū suū, sed ens extra aīam, quia opponitur diuisiōe retinuit. Et illud diuisit tribus diuisionibus penes quas scīas illa diuidit, sicut pulchre notauit Commen. in prologo super 7. Met. Et ideo scias frater mi, q̄ isto mō ens, p vero sūptū vniuoce dr̄ de decem prędicamentis, quia veritas ęque bene potest adaptari & consistere in cōpositione conceptuū significantium substantiā, sicut in cōpositione conceptuū significantium qualitatē, sicut.n. ista est vera & quidditatiua, hō ē animal, ita sine aliquo discrimine, ista est vera. albedo ē color, & linea est quantitas, non.n. hic ē analogia,& ita patet q̄ tenētes vniuocationē entis, tenuissent hoc de ente, qđ est synonymū veri, tunc Peripatetici nō eēnt discordes ab ipsis, sed ipsi tenēt hoc ēt de ente, qđ significat essentias decē prędicamentorum,& equiuocatio dece pit eos,& opinio Plato. sic igitur ītelligis qūo secunda translatio verior est, & tunc sequitur ēt de tali ente vero, qđ est quid intellectuale. i. ens in anima & dimidiū. Vnde littera antiqua est corrupta quę dicit, sed ens qđ intelligit pro genere est quid intellectuale. s. res eē in anima, sicut est extra aīam, patet. n. q̄ falsa est, sed debet stare p vero. Vbi dicit primo genere, iā. n. pdixerat in illo loco q̄ esse in veritate significare eē extra aīam, sicut in aīa, & hoc est quid intellectuale & ens rōnis & ens diminutū, vt patet etiā ex cōmē. 8. in eadē qōne contra Auic.& ita ēt noua trāslatio iacet vt poteris videre. Et dicit Cōmē. q̄ hęc scīa. s. etiā veram pcedit quidditatē rei. Pro quo debes scire vt est snīa Auerr. in 8. disputa. in Solut. 1. dub. contra Auic. id qđ praecedit in scientia nostra quiddi-

quidditatem rei ē id qđ significat eē verum. Vnde cum in principio secundi Poste. Anali. Philosophus ponat duo q̃sita simplicia. s. si est, & quid est, dicit. ꝙ quęsitum quo quæritur an aliquid sit, pręcedit q̃situm quo quæritur quid sit. vult Comm. ꝙ quęstio si est, quærit de esse vero, quod significat ens dimidium importās cōpositionē quādam sine extremis nō possibilem intelligi, in qua compositione consistit veritas aut falsitas, vnde vt dicit q̃ñ quęritur an res sit, vł habeat eē si illa res est habēs cāṁ, vel nō, & si non habuerit causam, & de illa quęritur: vtrū sit tantum valet, ac si quæratur vtrū habet aliquid cōsequēs, puta effectū vel proprietatem, vel operationē, ex quo possit inferri a posteriori suum eē, & hoc est qđ dicit etiā in 5. Meta. cō. 14. ꝙ expositores in 2. Topi. diuersati fuerunt in q̃sito simplici, quo q̃rit, an res sit. vtrū coordinetur in problematibus accidentis, vel in problematibus generis, qui. n. intellexerunt ꝑ eē verū coordināt in problematibꝰ accidētis, q͞a est veꝶ sicut accidens quoddā rōnis, vt supra dictū est, sed esse qđ est significat essentias decē prædicamētorū & est genus, ita ꝙ q̃ñ quęro, vtrum Deus est, ista quęstio ē multiplex, quia ista dictio est, duo significat, vt paulo ante dicit Cōmen. vel significat copulā cathegoricā in cathegorica ꝓpōne. Et tunc sensus est: vtrū ista cathegorica sit vera, q̃ significat Deum eē & quærit in hoc casu, vtrum sit aliqua causa ī inferēdo, quia Deus nō habet causam in essendo, per quā possit ostēdi veritas istius, si autē ly est, significat essentiā, sensus est, vtrū Deus sit essentia quędā, & tunc primus sensus reducitur ad problema de accidente. Et secundus ad problema de genere, quia ens qđ significat rei essentiā est genus analogū. Et ex his locis intelligis quantum errauerit ille Alex. Achillin. & moderni qui voluerunt ꝙ qō si est in 2. Poste. est qō de essentia rei & de ente qđ significat eēntiā: cuius tñ̄ oppositū aperte colligiť ab Auer. in oībus istis allegatis locis. Et sequtur Cōmen. & illa quidditas q̃ ꝑcedit in nr̄o intellectu esse, nō est vera quidditas, immo ex expositiōe quadā nominis, isto mō debet sta re litera, vt patet ex noua translatione, & sensus est talis, ꝙ q̃ñ dicimus, qđ quid est ꝑcedit, si est: hoc intelligiť nō de vera rei quidditate, sed solū quid nominis, nā vt patet in 2. Poste. duplex est quid seu diffinitio. s. quid nōis & quid rei, quid nōis non est vera quidditas, quia vt dr̄ ibi & notatur ꝑ expositores diffinitio quid nominis indiscriminatim cōpetit tā entibꝰ q̃ñ entibus & cōplexis & incōplexis, sed quid rei nō nisi entibus & incōplexis tñ̄ hominis entis albi, nō est diffinitio. ex 7. Metaphy. sed licet diffinitio quid nominis ꝑcedat qōnē si est, & q̃stionē quid rei, illa. n. ꝑcedit oēm qōnē & oēm sciā. nā, vt dr̄ in 4. primę Philosophiæ oportet ꝑsupponeř significata nominum in oī qōne & inquisitione scientifica, tñ̄ quæstio quid rei ꝑsupponit quęstionem, si est, q̃ quęrat de esse vero, nā quærit vtrū res habeat eē reale extra animam, sicut est in anima, hoc. n. est esse veritatis correspondētia rei extra ad

rei intra. Ex hoc igitur vt colligamus fragmenta ne pereant cōpletur tota Auer. deductio, ex verbis Auic. inferēdo ipsum posuisse ens & esse extra animā significare qd- dā accidens reale inherens, & adueniens ipsi quidditate, & additū supra rei substantiam sic. Nam Auice. dicit, ꝙ quidditas rei est ante esse reale rei, quia intellectus potest scire quidditatē hominis, aut trianguli in generando, verum habeat esse reale extra materiam vel non, tūc sic, aut Auic. intelligitur s̄m diuisionem bimembrem Peripateticorum diuidentium ens in duo. v3. in ens verum, & in ens qd significat substantiam seu eēntiā rei, aut oportet addere tertiū membrū ꝙ est ens, ꝑut significat aliqd accidens reale aduenies quidditati & inherens ei, sed nō potest intelligi pro illis duob' membris ex diuisiōe vulgata Peripateticorum. igitur ipse posuit tertium mēbrū, antecedens probatur, & primo ꝙ non pōt ītelligi pro ente vero, qa quidditas vera rei, quę exprimitur per veram diffinitionē non pręcedit esse verū, quia quando Peripatetici dicunt, ꝙ quidditas pręcedit esse non intelligunt de vera quidditate, sed solum de quid nominis, quia quid nominis pręcedit si est, sed quid rei prӕsupponit, sed quęstio si est vt diximus ex mēte eius in principio disputationis octauę, quӕrit de esse vero, igitur dictum eius non est verū de primo membro. Nec etiam est verum pro secundo membro. v3. ꝙ quidditas pręcedit esse quod significat essentiā rei: quia vera quidditas includit in suo intellectu ens qd significat rei quidditatem & essentiam, igitur relinquitur qd Auic. voluerit esse reale extra animam dicere quoddā accidēs reale superueniēs quidditati rei, sicut sunt accidentia extra animam, q̄ adueniunt supra rei substantiam, vt albedo & sapor, & ista ni fallor est indubitata sn̄ia Auerr. in omnibus ꝑdictis locis, quia verum vero cōsonat ex omni parte. Et ex hoc scire poteris quӕ fuerit mens antiqua Peripateticorum de ista cōpositione qnta, q̄ ē ex quidditate & esse, seu vt loquuntur Latini ex essentia & esse. Et nos si Deo placuerit, faciem' opusculum propter multos errores qui passim circunferuntur, & Deus sit dator auxilij in hoc &c.

In hoc tn̄ vnum pręcipuū dubiū remanet in via Auer. iuxta sn̄iam Peripateticorū, & est, quia etiā ipse concedit dictum Auic. & fundamentū. v3. ꝙ quidditas rei diffinitiuę cognosci pōt sine reali rei existētia, alioqn diffinitiōes nō eēnt, nisi existētiū, quatenus sunt existētes, & ꝑ consequēs diffinitio eēt rerū singulariū, quaten' singulares qd est falsum. Vnde ipse in 4. Cœ. summa 3. cap. 1. concedit, diffinitiones abstrahere ab actuali exiñtia, & tūc reddit dubiū Auic. v3. ꝙ tale sit aliqd additū supra rei substantiā, & per consequēs accidēs. soluitur, vt mihi datur cernere, ꝙ eē realis existētię extra aīam fundamētaliter est natura rei q̄ denotatur existere. tn̄ tale eē vt dr verū sic ad animā, quia importat talē adequationē rei ad intellectū, & tale eē reale isto modo definitio ꝓsupponit, licet tale esse definitio non includat, Aliud. n. est ꝓsupponere

seu prȩexigere, aliud est ĩcludere, & sic conciliantur verba eius. vnde Auic. dicebat verũ esse quidditatiuum præcedere ipsum esse, sed hoc non est verum, quia ꝑsupponitur vere quidditati vt sit habens veritatem.i.non habens conceptũ qui sit ratio ĩ se falsa, de tali enim non potest haberi diffinitio quid rei, sed quid nominis tantum.

Esse in primo principio non est sine quidditate, neq; primũ principiũ habet quidditatẽ scire esse ſm Philosophos, immo opinati sunt ꝙ eẽ cõpositi non est denominatio addita supra substantiã, & ꝙ hęc denominatio acquiritur ei ab agẽte, & sic putauit ꝙ id qđ est simplr & absq; agente, non habet dictã determinationẽ additam supra substantiã, seu quidditatem, & ꝙ qdditas sua nõ differt a suo eẽ. Ex li. destru. dispu. 8. in Solut. 1. du. Vide in concordan. nuper editis.

Essentia dicitur absolute de indiuiduo qđ non est in subiecto, neq; dicitur de subiecto, qđ est indiuiduum substantiæ ex Paraph. Meta. cap. de essentia in tracta. 1.

ETAS nouella & senectus magis q̃ florẽs fęminas generat, ĩ altera .n. calor nõdũ pfect' est, in altera deficit Arist. ĩ 4. de Gene. aĩal ca. 2.

Etas quadrupedum quõ dignoscatur. Vide in 6. de nã Aĩal. cap. 25.

Eterna non continentur a tempore. 3. Phy. 32. & 4. Ph. te. com. 118.

Eternę res non continentur a tempore, & res ęternæ separatę a materia, neque continentur a tempore, neq; habent coexistentiam cũ tempore 4. Physi. com. 117.

Eternitas in continuo est essentialiter, & in successiuo accidentaliter 8. Physi. tex. commen. 56.

Eternũ qđlibet a parte ante est ęternum a parte post, & econuerso 1. Cœ. tex. comm. 124 & infra.

Eternũ si corruptibile foret, natura necessarij cõuerteretur in naturam possibilem 1. Cœ. commen. 138.

Eterna aut causa sunt, aut causam hñtia, & cãm hẽt quicqd illi inest, & accidit cãtũ eẽ necessario 2. Cœ li. Auerr. in Para. summa 2. q̃si. 4.

Eternę res nõ hñt agẽs nisi ſm similitudinẽ, neq; hñt ex quatuor causis nisi formalẽ & finalem, & si habuerint aliqd quasi agens nõ erit nisi inquantum est forma illi, & conseruans ipsum 4. Cœ. com. 1.

Eternæ & non ęternæ nihil est omnino cõmune 3. ca. de Subst. orb.

Eternũ ñ pt eẽ ps rei gñabilis & corruptibilis 1. Meta. te. c. 35. Caueãt igit' q tenẽt ex mẽte Cõmẽ. aĩam intellectiuã eẽ vere ptẽ essentualẽ hoĩs in ratione formæ dantis eẽ. Cõtra ponẽtes aĩaĩ itellectiuã ſm Cõmẽ. eẽ formã dantẽ esse.

Eternũ & corruptibile sũt cõtraria ĩmediata, & hoc ẽ manifestũ, nulla.n. ẽ nã media ĩter eẽ abstractũ & mãle 1. Met. c. 39. vid ĩ ꝯcordã.

Eterna nõ hñt potentiã 9. Meta. te. com. 17. idem 2 Cœl. 32. & 34. & 12. Meta. 30 & 1. Cœ. 20. Et in fine etiam, vbi nota ꝙ ĩtelligitur de potẽtia ad corruptionem, quia in eodem 9. Metaph. in loco allegato dicitur in tex. ꝙ bene potest esse potentia ad aliquod accidens.

Eternum quodlibet est actio pura, & quod est actio pura nõ hẽt potẽtiã 12. primę Philosophię. t. c. 3?. idẽ 9. primę Philosophię te. c. 17. Est autem nihil potẽtia sempiternum 3. de Ani. com. 5. in Solutiõe quęstionis tertię. videtur loqui solum de primo tm̃. Vide in cõcon

Eternũ

Eternum est duplex, quoddam est eā actionis æternæ, quia non facit nisi vnam actionē æternam & hoc est primum cœlum, quod mouet motu diurno,& aliud quod agit actiones diuersas,vt quæ mouentur in orbibus decliuibus, & maxime eorum est sol,remotus.n.& propinquus facit contraria 12.met.t. cō. 33.& in 2.de generatio. & corrup. t com.56.

Eternæ res differunt a rebus creatis in hoc φ qñ sunt effectæ nō adiungitur eis priuatio propter quam indigeant agente: vt ab eo continuetur earum esse,ex lib.destr. disp.3. in sol.8.dub.

Ethera antiqui appellauerunt supremum locum a currere semper sempiterno tempore, ponētes denominationem ipsi, 1.Cœli t.commen. 22.Consimile legitur apud Plato. in Cratillo,qui asserit Deos esse,arbitrabatur,φ sunt in perpetuo cursu,seu motu.

Ethiopum vita est non naturalis,& complexiones eorum exeunt a cōplexionibus humanis valde,& habitatio eorum in suo loco est per accñs,s. cum sint illic speluncę in quibus habitant,sicut reliqua animalia. Auer.in 2. Metheororum, cap. 2.

Ethiopes sunt vna extremitas latitudinis humanæ, & theutonici, & schlaui sunt alia extremitas. ibid.

Ex,pręposltio denotat in idiomate arabum qñq; subiectum, & qñq; oppositum 1.ph. commen.58.vide in 5.primæ philosophiæ, com. 29.vbi hr̄ φ famosior ex significationibus istius pręposltionis ex,est quando importat genus causę materialis, materia enim definitur per esse id ex quo fit aliquid,vt in existente.

Ex,prępositionis famosior significatio est quando aliquid dr̄ fieri, ex alio tanquam ex materia,5. meta. commen.29.

Ex, præpositio transumptiue sumit̄ pro ista præpositione post, 5.met. tex.com.29.

Ex aliquo fieri aliquid dr̄ duob' modis potentia, & actu,1. physi.tex. commen.78.

Ex calido fit magis calidum, nullo facto calido in materia, quod non esset prius calidum 4. phy.t. com. 84. facit contra tenentes intensionem formarum fieri per additionē partis gradualis ad partē gradualē.

Excellens necesse est diuidi in excellentiam,& in id quod excellitur 4. ph.t.com.71.

Excrementum aliud vtile aliud inutile est,primo de generatione aīal. cap. 18.

Excrementum,& colliquamentum differunt.ibid.

Ex duobus elr̄nis summe contrarijs tertium gñari potest 2. de gñat.& corrup t.com.27.

Ex duobus actu existentibus impossibile est vnum actu per se fieri 7. Meta.t. com.49. & 8.Metaph. tex. com 15.

Exempla licet non vsitentur in doctrina demonstratiua,in rebus tn̄, quę non intelliguntur, nisi per cōparationem ad aliud vsitari pn̄t 1. phy.commen. 81. consimile 3.de anima,com.14.4.phy.com.84. & 2.de anima 149.

Exemplis positis de literis si post adducantur exempla de materijs, demonstratio erit manifestior 4.ph. commen.71.

Exē-

Exemplorum non requiritur verificatio sed manifestatio 2. de anima commen. 67. ita & d. Philosophus in lib. Priorum. exemplis vtimur non ut ita sint, sed vt audiant, qui addiscunt.

Exemplaria dicere est propinquum ad dicere formas sensibilium esse separatas 7. met. com. 56.

Exemplum ad faciendum fidem est infirmissimum argumentum. & propterea illorũ demitor prudentiam, qui arbitrãtur exempla vim probationum habere. Themist. 1. de aïa, cap. 24. & habetur ab Arist. in 2. priorum.

Exercitium largitur naturæ hominis præparationem, quæ in ea non erat ante scientiam, & nõ est remotum, vt virtus moralis operetur in hoc, & maxime castitas, 7. physi. commen. 20.

Exercitium quid sit, & quotuplex sit require 6. Coll. ca. 2.

Ex fundamentis quæ ponit natura his est ꝙ plures formæ sunt in materijs 2. physi. commẽ. 21. idem 1. Physi. 11.

Existens in alio per se, aut existit tãquam substantia, aut existit tanq̃ accidens: & vtrunq; aut existit cũ medio, aut sine medio: substantia cum medio est homo vnus: substãtia sine medio est rationale viuũ: accidens cum medio est corpus coloratum: accidens sine medio est superficies colorata. vnde dr̃ in textu, ꝙ anima nanq; pars quædam est hominis: in qua primo est ip̃m viuere: & ideo ista, rõnale viuit est immediata, sed homo viuit est mediata. Et ex hoc loco scire poteris quomodo viuere equiuoce dr̃ ĩ corruptibilibus, & in sempiternis natura, corruptibilia viuunt mediante anima, ĩ qua primo dr̃ esse ip̃m viuere: & quia anima informat talia per formalem inhærentiã: ideo viuere transfunditur ad talia com posita, ita ꝙ ibi aliquid dr̃ viuere ꝑ vitam, & animari per animam: sed corpora cœlestia sunt viua, quia intelligentia est vita, & quia ipsa habet suam substantiam, & non formaľr inhæret orbi: ideo ibi nihil dr̃ esse animatum per animam, nec dr̃ ibi esse aliquid viuum per vitã, sed dñr viuentia per se pro quanto intelligentia ipsa est vita. & dicuntur animata per se pro quanto intelligentia assistens in anima. & hoc est, quod pulchre dixit Commen. in 8. Metaph. in com. 12. & ĩ 1. cap. de subst. orb. habet eandem sententiam sicut poteris videre.

Existimatur verbum hoc apud Aristo. quandoq; d. certitudinem, & scientiam certam 4. ph. com. 33. vide etiam 1. de anima, com. 19. & 2. de anima 52.

Existimatione Arist. quandoq; vti€ pro certitudine 2. de aïa, cõ. 52. & 1. de anima com. 19.

Expellentis duo sunt modi, aut ꝙ expellens separatur ab expulso, & expulsum remaneat in motu, aut ꝙ non separatur ab illo 8. Physi. tex. com. 85. & habetur etiam 7. phy. t. commen. 10.

Experimentum sermonum verorũ est, vt conueniat sensatis, non ecõuerso 8. ph. commen. 22. & 1. Cœ. commen. 22. & 3. de anima com. 7. Et nota ꝙ est authoritas philosophi in 3. de generatione animalium ca. 10.

Experientia artem efficit, vt ait philosophus, inexperientia vero casum.

sum. ex prohœmio metaphysi.

Experientia id agere nihil ab arte differre videtur ibid.

Expertos magis proficere videmus sine experientia rationem habentibus. ibid.

Experientia est singularium cognitio, ars vero vniuersalium.

Experimento carens, & vniuersale cognoscens, in hoc autem singulare ignorans multotiens in curatione peccabit: singulare. n. magis curabile est. ibid.

Experti ipsum quidem quia sciunt, sed propter quid nesciunt. ibid.

Expositores Arist. dixerunt φ demóstratio in principio 7. phy. est superflua 7. ph. commẽ. 1. vide pro hoc 8. ph. commen. 27. & 33. & 4. Cœ. commen. 25.

Expositio nominum est pars scientiæ diuinæ, secus est in sciã naturali, & in alijs scientijs specialib⁹. Cómen. 5. met. com. 1. vide consimile 3. Met. com. 1.

Expositores diuersificantur in 2. topicorum, in quæsito simplici, quo quæritur, vtrum si aliquid sit verũ collocetur in quęstionibus gñis, vł in quæstionibus accidentis: qui enim intelligit de ente illud, quod est commune decem prædicamentis dicit φ collocatur in quęstionibus accidentis. Commen. 5. meta. commen. 14. Iste locus præcipites duxit Bononienses ad asserendum φ quæstio si est in 2. posteriorum pertinet ad rei essentiam, & φ est quæstio de quidditate: cuius tamẽ oppositum scribit Commen. in disputa. 8. in lib. destr. in solõ. 1. dubij. contra Algazelem, qui fuit in opinione Auicennæ tenentis ens & vnum singulare dispositiones accitales consequentes essentiam rei: scribit. enim. sed omnia ista fundantur super vnum errorem, .s. quòd esse rei est vnum suorum cõsequentium: id nanq; qd præcedit in sciã nr̃a quidditatem rei est id, quod signat eẽ verum. Et ideo, qñ petimus si res est ens vel si habet esse, & illa res hꝫ causam inferẽtem suum esse, tantum valet quantum dicere, verum habet cãm vel non; vt patefecit Arist. in principio 2. posteriorum. sed si illa res non habet causam, tñ ualet quantum dicere vtrum res habet consequens inferens suum esse. Sed quando intelligitur de ente id, quod intelligitur de re vel substantia, tunc sumitur modo generis analogice dicti: ecce igitur φ eẽ quod quæritur in quæstione si est, est esse qd significat veritatem, quæ in complexione consistit, & non significat essentiã rei, quia tũc illa quæstio pertineret ad quæstionem generis: ens enĩ quòd significat essentiam rei est genus analogice dictum de decem prædicamentis, vt d. Commen. in prædictis locis: & etiam in 5. meta. cõ. 4. & in 2. de anima cõ. 30. & 3. ph. cõmen. 4. & ista est expressa sentẽtia Auer. sine dubio.

Vid. si epi. ho. met. Auer. tra. 1. i pri. vbi di φ ens verũ dr φ ita se hꝫ i rel'u si ut extra i telle: vt si dicere mus si nõ est, siv uũ nõ est.

Expressibilia sunt illa in quibus profundatur digitus, & postea redesit sicut est cõsuetudo lanæ 4. Methe. commen. 1.

Extensibilia sunt illa, quæ possunt trahi ex vno latere, & elongantur, & non inciduntur, & sunt aliter res conglutinatiuæ 4. Metheoro. commen. 1.

Extra omne & totum nihil est 4. ph t. com. 45. & 1. Cœ. a tex. com. 96. vsq; ad 100.

Extra

Fames est sensus resolutiōis substātiæ grossæ calidæ, & siccæ: sitis est sensus resolutionis substantiæ frigidæ,& humidæ,2.Colliget ca.13. quod est de instrumento tactus.

Fames est vna species euacuationis præsertim in ægritudinibus in quibus status,& crisis sunt propinqua 7.Colliget ca.1.

Famosa apud omnes,aut sunt necessaria fm totum,aut fm partē, impossile est,vt famosum sit falsum fm totum.ex lib.de Somno & vigilia. Commentator.

Fato euenire dr quod naturale est, & naturæ institutionem, ordinéq; sequitur.Themist.super 5.ph.tex. com.57.vbi Aristo.inquit aliquas gnationes esse violentas,& non fato destinatas,seu definitas.& in 4. de gnatione anim.cap. vlt.inquit. Multa principia incidūt,quæ gnationes destinatas fm naturam, & corruptiones sæpe impediant,atq; in cā fiant earum,quæ veniunt præter naturam. Inde Alexā.in lib.de fato pulchre & eleganter collegit, ex sententia peripareticorum fatū a natura non differre. quod & Maro intellexisse visus est in 4. Aenei. vbi inquit.Nam quia nec fato merita,nec morte.vbi de morte Didonis loquitur.

Fauem in homine partem illam dicimus,quæ calue subiecta est.nam piscis,aut bouis fauem dicere non solemus. Aristo. de natura animalium cap.8.

Febres quæ fiunt a phlegmate grosso, sunt magis piculosę,q̄ illę quę fiunt a cholera. & vide causam 3. Coll.ca.6.

[F]ebris ethicę tres sunt species 3.Colliget cap.11.

Febris effimeræ duo sunt signa propria.primnm quód pulsus in hac febre non est diuersus. secundum suum naturale sedimen non mutat,quia solum vrina mutat colorem,4.Coll.ca.26.

Febrium putridarum duo sunt signa. vnum ꝙ vrina in principio hypostasim non habet,aliud vero qa pulsus est varius & diuersus 4.Colliget ca.27.

Febris de cholera pura ĩ corpore fieri,quia talis de necessitate mortifera esset,quia cholera non est apta recipere aliquam digestionem nisi in hoc, ꝙ cum sanguine est admixta, aut cum materia,qua nutriūtur membra radicalia, hoc est sanguis dealbatus 4.Colli.cap.31. de febre sanguinea.

Febribus acutis propria est alienatio mentis.ibid.

Febris ethicæ signum proprium est ꝙ pulsus post tres horas assumpto cibo fit velox,& calor augmentaᵗ, quod in febribus putridis non euenit,quia calor extraneus in membris radicalibus non est fixus,sicut in ethica. Membra autem agūt in cibum,& ideo cibus acquirit calorem extraneū, & ista est vera causa.&cāæ aliæ datæ a medicis super hoc sunt sicut fabulę cantatorum, quia dicunt ꝙ cibus in talibus est ad similitudinem aquæ proiectæ ĩ calce quod est impossibile: virtus nutribilis enim non potestītm̄ esse elongata a nutriente,vt spiritus eidem sit contrarius,sicut aqua calidum reperit. Quod vnumquodq; istorum alterum corripit,4. Colliget ca.33.

Febris definitio est hæc, est calor cōpositus ex calore naturali,& extraneo

animalium cap. 4. prope dimidiũ.

Femina in aĩalibus in quibus est distinctio sexus, & ex seipsa generare non potest, quia mas est, qui perficit gñonem; alioquin mas frustra esset, sed si quod genus fuerit φ femina sit & marem distinctum nõ habeat id ex seipso gñare põt. qđ & si nondum dignum fide exploratum habemus tñ femina, & in gñe piscium quos belliones vocãt, nullus adhuc visus est. sed feminæ omnes fœtu plenę reperiũtur. Ari. in 2. de generatione anima. cap. 4. iuxta dimidium cap.

Femina cruditate frigiditateq; sanguinei alimenti describitur. Arist. in 4. de gñat. animal. ca. 1.

Feminę magis gñantur nouella, ac senescente ætate q̃ in ętate florida. & vide causam in 4. de generatione. cap. 2.

Feminæ gñantur austrinis flatib⁹: mares vero aquilonijs. ibid.

Femineum sexum, quasi lesionem naturalem, & detrimentum putandum est. ex 4. de gener. ca. 6.

Feminarum mulier est maxime sanguinea 3. de natura anim. ca. 19.

Feminæ in pedestribus animalibus ex maiori parte sunt minores, & minus viuacesq̃ mares præterquã in mulorum genere: eius enim femīæ & maiores, & viuaciores sunt maribus. Aristote. in quarto de natu. animal. ca. vlt.

Feminæ piscium esse viuaciores maribus eo, φ vetustiores capiantur esse constat. ibid.

Feminarum partes illæ quæ inferiores, posterioresque dici possunt, robustiores habent, quàm mares. ibidem.

Feminæ partes illas quas natura velut arma animalibus tribuit, vt dẽtes, cornua, calcaria, & cætera id genus, aut non habent, aut imbecilliores habent, quàm mares. ibid.

Feminarum caro humidior est. ibidem.

Feminæ magis q̃ mares pediculum sentiunt. quinto de natura animalium cap. 31.

Feminæ potissimum id temporis custodiri dicuntur, cum semen ferre incipiunt 7. de natu. anima. cap. 1.

Feminę vt plurimum matri, mares patri similes procreantur 7. de natu animal. cap. 6.

Feminę omnes minus q̃ mares sunt animosæ, excepta panthera & vrsa: feminæ enim in his gñibus videntur esse animosiores, cum in cęteris sint proculdubio molliores 9 de natu. animal. ca. 1.

Feminæ sunt malitiosiores, astutiores, insidiosiores, atq; in enutrienda prole sollicitatiores maribus. ibidem.

Ferè est nota dubitationis 2. physi. commen. 30.

Fermẽtum ponitur in pane ad hoc, vt faciat ipsum spongiosum, & in eo dominetur aereitas, & sit facilis ad digerẽdum: propterea quia corpus aereum leuius est ad permutandum propter suam humiditatem, quia substantia sicca est dura ad permutandum & ad digerendum 5. Coll. ca. 26.

Ferrum, & cornu mollificantur 4. metheo. t. com. 36.

Ferrum quod habet minorem purificationem melius est. ibidem. tex. commen 40.

Fœtus qui forma animalis nascunt augentur in vtero per umbilicum 2. de generatione animal. cap. 5. in prin

principio, & idem 4.cap.ibidem.

Fibrarum duo sunt gña 3. de natu. animalium cap.6.

Fides vulgi est fortior fide philosophorum. in prologo tertij. physi. Commentator.

Fides nulli bestiarum inest 2.de aïa tex.commen.157.

Fidem sequitur sensum esse, suasionem autem sequitur ratio.ibid.

Fieri aliquid ex aliquo dr duob⁹ modis, vel ex opposito, vel ex subiecto 2.met.t.com.7. idem primo physi.58.59.61.

Fieri simpliciter est substantiarum fieri fm φ est accidentium 1.phy. tex.com.62.& 1.de generat.& corrup.tex.commẽ.11.& 18.& 5.ph. tex.commen.7.& 8.phy.tex.commen.46.

Fieri hoc ex hoc dupl̃r contingit 8. meta.tex.com.11.aut quia primi primum erit, aut quia ex resoluto in principium.

Figura diuiditur in cõtraria fm esse & non esse.s.in habens angulos & carens angulis 1. ph.com.41.

Figura diuiditur in contrarias differentias fm famositatem.s.in rectã & rotundam. ibidem, vide in concordantijs.

Figura est qualitas in quantitate in eo φ quãtitas 7.ph.com.15.idem in prędicamentis.

Figuræ in hoc assimilantur formis substantialibus, quia non acquirũtur per veram alterationem 7. ph. com.16.idem in calce com.67.super 3.Cœ.& mundi.

Figuræ diuersitas non est fm dĩas substantiales rei : figura enim est qualitas 7.ph.com.19.

Figura sphęrica est substantia & natura prima 2.Cœ.t.com.22.

Figura rotunda est maximè capacitatis, & minime passibilis. Gale.4. de vtilita.part.ca.7.

Figuræ sphæricæ ad alias figuras ꝓportio est, sicut proportio substantiæ corporis cœlestis ad alia corpora.Commen.2.Cœli t.com.22.

Figura cœli non est in eo accidentaliter sicut est in elemẽtis 2.Cœ.cõmen.22. vide etiam quomodo elẽta habent figuram accidentalr in 3.Cœ.com.67.

Figure rotundæ non potest fieri additio 2.cœ.tex.com.23.

Figuræ sphæricæ prioritas ad alias figuras fm simplicitatem, vnitatẽ, & definitionem non est vere, sed secundum similitudinem 2.Cœli cõmen.22.& 25.

Figura prima est primi corporis 2. Cœ.t.com.26.& com.22.

Figura sphærica differt ab alijs figuris, quia quomodolibet mutetur axis, non sequitur euacuatio loci, aut repletio : secus autem est in alijs figuris.

Figura terrę forte ita est, sicut est de generationę & corruptione, quia vз.est separabilis a parte, sed non est separabilis a toto.2. Cœli.commen.108.

Figuræ omnes componuntur ex pyramidibus, rectilinea quidem ex rectilineis, sphęra autem, ex octo partibus 3.Cœ.tex.com.40.

Figuræ regulares sunt finitæ, enormes vero sunt infinitæ. Commen. authoritate Themistij 3.Cœli cõmen 40.

Figuræ sunt ex qualitatibus associatis formis substãtialibus perfectis in hoc, φ non recipiunt diuisionẽ 3.Cœ.commen.67. Non intelligitur, vt exposuit Albertus Magnus

3.Cœ.

3. Cœ. tract. 2. cap. 8. ꝙ figuræ concomitantur formas substantiales perfectas sicut sunt formæ animatorum, & ideo eſnta ſm ꝙ sunt elementa, non habent figuras determinatas. vnde non est proprie figura anima in corporibus. Et sic etiam intellexit præsentem auctoritaté Henrici de Gandauo in quolibet 16. qõne 14. Nam etiam corpora inanimata sunt figurata: qdlibet enim corpus figuratum est 3 phy. tex. comme. 35. & quodlibet corpus, aut pluribus, aut una super ficie continetur. ibid. Et ideo dicamus, ꝙ sensus secundum mentem Auer. est talis: quęrit enim si formæ substantiales elementorum recipiunt magis & minus pariformiter erit & de figuris eorum. & soluẽdo dicit, ꝙ figuræ sunt de qualitatibus, quæ associantur i. assimilãtur formis substantialibus perfectis, in hoc ꝙ non recipiunt diuisionẽ vult dicere, ꝙ sicut formę substantiales perfectę nõ recipiunt magis, & minus: sic etiam figura, quæ est qualitas fundata in quantitate non recipit neq; magis, neq; minus, & hoc declarãt verba sequentia eius, subdit enim. Et ideo carent motu alterationis, vt declaratum est in 7. ph. & ista est rei veritas. vnde sicut in substantia non est motus, quia nõ recipit magis, neq; minus, nec est ibi contrarietas, vt demonstratum est in 5. ph. tex. commen. 10. sic ẽt in 7. ph. demõstratum est ꝙ ĩ quarta specie qualitatis quæ est forma, vel circa aliquid cõstans figura, nõ est nimis alterationis. Et hoc ipse Commẽ. expresse tenet & seipsum declarat in 7. phy. in commen. 16. & ex isto loco patet, ꝙ aliquid qđ attestatur perfectioni potest reperiri in accñte, quod non inuenitur I forma ad quam concomitatur illud accidẽs, vel quod est coniũctũ cum illo, sicut tenentes potentias animæ realiter distigui ab anima intellectiua patiuntur consimilem difficultatem, ꝙ intellectus est plus eleuatus q̃ essentia animæ.

Figuræ ad inuicem non admiscent 3. cœ. com. 68.

Figura sphęrica est figura piramidalis facile pertransiens in re, & facit ad velocitatem motus 3. Cœ. t. cõ. 69. licet ex opinione antiquorum ibi loquatur philosophus.

Figura circularis non debet moueri naturaliter, nisi circulariter 3. Cœl commen. 70.

Figura rotunda est magis remota a lesione sicut faciunt castra Nã tuẽt res rotundas, vt machina nõ possit eis nocere, est etiam figura rotũda plura continens, & est magis aptã ad numerum continuum 2. Colliget cap. 11.

Figuræ per accidens competit incidere, aut diuidere, tertio Cœ. t. cõmen. 73.

Figurę nihil est contrarium, 3. Cœ. t. com. 74.

Figuræ non sunt causæ ꝙ quædam ferantur simpl̃r aut sursum, aut deorsum, sed eius quod velocius, aut tardius 4. Cœli tex. com. 42.

Figura aerea diuidit corpora continua cito, & sil̃r corpus valde graue 4. Cœ. com. 44.

Figura est magnitudo quædam 2. de anima t. com. 133.

Finis duplex 2. phy. t. commen. 24. aut sicut forma est finis materiæ, aut illud cuius est res dicitur finis rei. idem 2. de anima tex. commẽ.

perfectio,& complementum a suo perfectibili 2.de anima, com.22.

Finis seu cuius causa duplex est,hoc quidem cuius,illud cui 2. de anima tex.commen 35.& 37.idem 2.ph. tex.commen.24.vide Themist.2. de anima cap.14.

Fine omnia appellari, seu a fine oĩa appellare iustũ est 2. de anima t. commen.135.

Finalis causa est dignior omnibus causis,ibid.Commen.

Finis significat agens significatione necessaria, sicut motus significat manens 2.ca.de subst.orbis. quod ideo dixit,quia finis est ꝓpter quã agens agit,ex 2. physi. vbi aduerte quantum deuiauerit Ioan.de Baccone,& Gregorius de Arimino, in 2.sententiatum,distinct. 1.tenentes in via Commentatoris, æterna habere finem,&non habere efficiens,cum apertissime totum opposi tum probet ibi Commentator, vt bene patet inspicienti, & ponderãti verba eius:dicit enim, ꝙ cũ quidam ignorauerũt ꝙ duplex est.v3. agens.v3.præcedens ipse actum,& quoddam natura tantum, dixerũt Aristo. non dicere cœlum habere causam agentem, sed mouentem tñ.Et Commen. dicit ꝙ illud fuit valde absurdum, vnde non est dubium in hoc,ꝙ agẽs ipsum est mo uens ipsum.Et isti hanc opinionẽ, quam ipse reprobat, imponunt ip si dicentes,cœlum non habere causam,nisi respectu motus,&videm' ꝙ bone Deus, quomodo ingenia ꝑclara plerunque allucinantur in re clarissima. Manifeste enim Auer. in illa digressione,quam ex amore dicit se fecisse, quia videbat plerosque in hoc sua tempestate erra re,vnde aperte dicit,ꝙ tametsi cœlũ non sit corpus compositum,& nõ habeat principium proprium ĩtellectuũ.v3.materiam per quã possit corrumpi, sic enim formaliter est,necesse esse,quia tamen est finitarum dimensionum, & terminatarum super fine terminante ipm, & omne tale quum intellectus posuerit ipsum existens per se absque hoc, quod aliud largiatur sibi permanentiam, & æternitatem necesse est,vt ita sit de finitate suæ pmanentiæ, sicut est de finitate suæ actionis.& ideo necesse est ĩ intellu eẽ potentiã largiẽtẽ sibi permanentiã æternam,queãdmodũ largitur sibi motum æternum. vbi expresse Comment.vult,ꝙ si intellectus cir cũscriberet ab orbe intelligentiam ĩquid esset ð orbe,soluit ꝙ erit sicut ẽ de motu:manifestum aũt est, ꝙ nisi intelligentia esset: motus non esset,igitur neq; suba orbis eẽt:q̃ ĩ eodẽ gñe cãæ dependent motus, & orbis ab ipsa,sicut in istis forma & añtia communia formam depẽdent ab agente.vnde licet orbis nõ possit desinere esse per principium intrĩsecum, qđ est causa corruptionis,quia caret materia, per quam res potest esse & non esse,posset tñ desinere esse per ablationem principij separati, a quo essentialr depẽdet, tanq̃ a causa extrinseca:cœlum.n. & tota natura dependet a Deo glõso,& in hoc nõ est dubiũ in via Auerrois. Vnde vide si placet ipsum in libro destruct.in disputatione tertia, in solutione 18. dub.inquit enim. Amplius, quod dat entium separatorum a materia finem est illđ,quod dat eis esse. Forma enim & finis sunt idem, &

vnum in hac specie entium, ergo quod dat finem entibus illud met dat formam, & illud quod dat formam est agẽs, ergo quod dat finẽ hoc esse est agens: apparet idcirco qđ primum principium est agens, & forma & finis: & imorari in hoc est superfluum.

Finis terminus est 2. metaphysi. tex. commen. 9.

Finis ẽ melior alijs causis, qa aliꝗcãꝗ sunt propter illam, forma autẽ est melior alijs, quia scientia rei per illam est perfectior q̃ scientia rei per alias 3. met. com. 3.

Finis nõ potest esse priuatio eius cuius est finis. Themistius 5. ph. 47. sic enim probatur ibidem, qui cũ interminato ad quod tendit mot⁹ non est contrarium motui.

Finalis causa est magis manifesta ĩ rebus voluntarijs q̃ in rebus nãlibus 5. metaph. com. 1.

Finita magis q̃ ĩfinita, & vnum magis q̃ multa oportet existimare, eisdem autem accidentibus semper finita magis accipiendum, in his enim quæ sunt natura oportet finitum, & melius si cõtingat 8. ph. tex. commẽ. 48. vbi aduerte ꝙ istđ est maximum fundamentum in via peripateticorum, & quamplures opiniones Aristo. sunt fundatæ super hoc principio. vnde etiam in libro de partib⁹ animalium ca. 4. in libro 3. expresse dicit, vbicunq; fieri potest vnum q̃ plura esse melius est, vbi loquitur de prĩcipio venarum. Et in eodem loco dicit, ꝙ principium vnum esse oportet vbi fieri potest. Et super hoc fundamẽto tenet cor esse primum prĩcipiũ omnium motuũ, & sensationum contra medicos ponentes pluralitatem principiorum super hoc principio, concludit in 12. met. vnum esse principem vniuersi, quia pluralitas principantium mala. & fuit sententia doctissimi Homeri in 1. Iliados super hoc principio prætulit in 1. physi. opinionem Empedoclis ponentis principia finita opiniõi Anaxagoræ, & Democriti ponentium principia esse infinita, vt patet 1. ph. t. com. 50. Et ratio isti⁹ est, quia Deus & natura nihil frustra faciunt 1. Cœ. t. commen. 32. natura enim non abundat in superfluis, immo euitat multitudinem quoad eius fieri potest: videmus enim plerunq; in plantis & animalibus per vnum instrumentum cõsequi varias vtilitates: ita, ꝙ non sunt multiplicata instrumenta, ex actionum diuersitate, vbi hoc fieri potest. vt patet ex 2. de anima de instrumento anhelitus, quo natura vtitur ad duas vtilitates, & ad respirationem & formationẽ vocis, vt patet in tex. commen. 88. vbi d. Aristo. iam enim aere respirato vtitur natura ad duo opera, sicut ĩ lingua ad gustum, & locutionem. Et nota, ꝙ cum ars imitetur naturam hoc etiam veritatem habet in arte sicut natura. vt glosat Commẽ. in 1. physi. commen. 50. qui enim sanare potest modica actione agit actione artificiali: si autem laborauerit maiori actioni aget ociose, & superflue. tene igitur in via peripatetica, ꝙ in naturalibus vbicunq; apparentia saluari possunt, ex vno aut ex finitis principijs vnitas multitudini, & finitas infinitudini est præferenda.

Finis quorundam rerum, est agere tm̃, & finis quorundam est aliqđ actum

actum,9.metaph.t.commen.16.

Finis penes philosophum dr tribus modis,vn' ad quem res necessario tendit,& hic absolute dr finis.secũdus sicut forma dr finis esse materiæ,&hic apparet finis entis inseparabilis.tertius,vt eo exñte stent res per ipsum ordinate,& hic finis causarum appellatur,sicut dr exemplariter,ꝙ terra est finis vasorũ q per eam fiunt.Auer.6.Col.ca.1.

Finis non omnium rerum optimus est,alioquin finis vn' omnium rerum esset fingẽdus, sed id rei cuiq; melius pręesse dicendum est,ꝙ maxime sit cuiq; naturæ congruum, atq; idoneum.Themistius 2. phy. super 74.

Fines corporum diuersantur fm diuersitatem naturarum corporum 4.phy.com.36.& 1.ca. de subst.orbis,idem 1.Cœ.com.72.

Finitũ est quicquid a sua parte mẽsuratur,6.ph.61.

FLAMMA spiritus, aut fumus ardens est 4.Metheororum,tex.commen.48.

Flamma est fumus ardens,fum' autem est ex aere,& terra, 2. de gñat. & corrup.tex.com. 28.

Fluuij & venti constituũtur per motum 1.de anima,com.36.&37.idẽ 8.phy.40.& 20.

Flexibilia sunt illa, quæ possunt redire a rectitudine ad flexibilitatẽ, seu curuitatem, vt virgæ humidæ, & calami.Commen.in 4.Metheororum.in summa.

Flegmaticum corpus si ad ætates respicias nõ est dare.v3.frigidum & humidum,quia ætas senum est frigida & sicca.Gale. in 6.de accidenti & morbo prope finem.

Flamma magis vrit,quam aqua feruens.ex secundo de partibus aĩal. ca.2.licet aqua feruens magis calefaciat,quam flamma.

Flegma est materia remota mẽbrorum consimilium,quia non fiunt ex ea nisi conuertatur in sanguinẽ sed cholera, & melancholia, non sunt aliquo modo materia mẽbrorum 2.Collig. ca.1. nec propĩqua nec remota.idem vide ibid.cap.8. de iuuamentis membrorum. vbi reddit causam, quare natura flegmati nõ ordinauit receptaculum, sicut fecit cholerę & melancholię.

Flegma est sanguis diminute decoctus,& alr dr esse superfluitas sanguinis,alr ex vtraq; cholera 2.Colli.ca.8.de iuuamentis membrorũ consimilium.

Flegma nõ naturale est quatruplex. ex 3.Coll.ca.6.

Flegmatica apostemata quædã fiũt a flegmate grosso,quædam vero a flegmate subtili 3.Colliget cap.6.

Flumen quanto magis elongatur a suo ortu tanto est deterius: & propterea nostrum flumen melius est in Corduba q̃ ĩ Sibilia, propter crementum & decrementum,& propter admixtionem aquæ salsæ ĩ eo quamuis non sentiat'5.Colli.cap. 38.de aquis.

Flumina flumen & flabra,seu venti in se habent ꝙ in essentia eorũ est motus, flumen nisi fluat non erit amplius flumen, sed aqua aut colluuies: flabra nisi flentur nõ erunt flabra,sed aer aut vapor : nihil enĩ aliud ventus est nisi fluctus aeris. Themistius primo de anima,cap. 19. idem Commentator, primo de anima com.36.& 37.

Flobothomia, vt dicit noster charissimus Auenzoar, non dicitur fieri

nisi post corporis mũdificationẽ. & hoc ẽ qa qñ venæ sunt a sanguine inanitę, sugunt superfluitates malas ad enutriendum ineptas, & ab his malam acquirunt complexionem: & tunc flobothomia erit causa maioris constipationis ventris: quia membra sugẽdo superfluitates feculentas & magis exsiccant. 7. Colliget. cap. 1.

Flegma non est causa canitiei, vt quidã putant Auer. in. 5. de generatione animalium. cap. de caluitie. & ibi vide causam.

Formæ naturales, licet nõ moueantur, tamẽ sunt naturales, quia sunt in mobili 1. phy. cõm. 11. Ex quo sequitur quòd si intelligentia esset forma cœli, esset naturalis considerationis quidditatiue. contra Grossipedales.

Forma est principium generationis per se, & priuatio per accidens 1. physi. 64. 67. & 71. 75. & 79.

Formarũ aliæ sunt in materijs: aliæ vero non in materijs 1. phy. commen. vlti. idem 12. meta. cõm. 25.

Forma substantialis non est in subiecto per quod ipsa sustentetur sicut accidentia 2. phy. cõm. 4. & 2. de anima 4. & 8. commentis.

Forma comprehenditur per intellectum 2. physic. comen. 10. idem 1. Cœli. cõ. 92. & 12. meta. cõ. 14. vide in concordantijs.

Forma non separatur a materia in esse, sed secundum diffinitionem tantum 2. physic. tex. cõmen. 12. idem primo cœli. cõmen. 92. & 8. metaph. commen. 8.

Forma est dignior natura quàm materia 2. physic. tex. cõmen. 12. & 1. cœli. cõmen. 5. & 5. metaphysic. commen. 5. idem 7. & 8. metaphy. vtrobiq; tex. cõmen. 7.

Formæ artificiales licet sint accidentia in corporibus naturalibus, tamen constituunt res artificiales secundum quòd sunt artificiales 2. physi. cõmen. 15. vide idem 2. de anima. commen. 8.

Formæ naturales quanquàm a materia animo & cogitatiõe eximuntur: non tamen possunt actu aut substantia eximi. Themistius 2. phy. super tex. 26. idem habet ibidem tex. cõmen. 12. & Commentator 12. metaph. cõmen. 39.

Formæ quædam sunt magis separabiles a materia quàm quædam 2. physic. cõmen. 19. vide 6. meta. tex. commen. 2.

Formæ habent duplex esse, vt est declaratum in scientia de anima sensibile & intelligibile. Nam formæ inquantum formæ, non habent tertium esse. ex paraphrasi meta. trac. 4.

Forma relatiue dicitur ad materiã. 2. phy. tex. commen. 26.

Forma per se consideratur a naturali & materia propter formam 2. physico. commen. 26. & tex. commen. 91.

Forma vltima ad quã peruenit materia est forma hominis 2. physic. commen. 26.

Formæ naturales sunt ĩ materijs 2. physico. tex. cõmen 26. & 3. cœli. text. cõmen. 1. Nota tamen quòd habet veritatem, vt in pluribus, quia fallit in intellectu. vide in 6. metaphysic. tex. cõmen. 1. propter Alexan. & sequaces, qui aliter intellexerunt istam propositionem verificari. & sic solue infinitas authoritates Petri Põponatij de mortalitate intellectus.

Formarum abstractarum considera tio s̃m q̃ sunt abstractæ,& de quid ditatibus earum est primæ philosophiæ, non sciæ nãlis 2. Phy.cõ. 26.pondera reduplicationis notã.

Formarum abstractarum esse consideratur in scia naturali, non in 1. philosophia.contra Auic. 2.ph.cõ. 26.& 1.ph com.vlt.& in lib.destr. dispu.4.in solutione 5. dub.8. ph. commen.3.

Forma triplex compositionis,alterationis,& vtriusq; simul 2. ph. tex. commen.31.

Forma exemplar ab Aristote. nuncupatur,non eo modo,quo hi, qui ideam posuere separatas quasdam species,atque ipsas per se nullo innexu materiæ subsistentes: sed ꝓpterea quia definita, præscriptaq; est omnis forma,quæ a natura ꝓuenit.Themist.2.ph.28.idem Cõmentator 12.Metaph.com. 18.in illa parte.& hæ sunt ideæ quas cõminiscebatur Plato.

Forma est actio agentis, & est illud, quod existit in recipiente 2. de aĩa t.cõ.24.vbi dr̃,videtur etiam in disponente, & dispositio actiuorum inesse actus. vide in contradictio. nuper editis.

Forma non sequitur necessario naturam materiæ,vt opinati sunt antiqui 2.physi. commen.74.& 87. vide Aristotelem expresse contra antiquos in 5: de gñatio. animal. cap.1.& ibidem require causam erroris eorum.

Formis non accidit nobilitas, nisi s̃m q̃ forma est finis,2.physi.com. 74.vnde Commentator inde colligit in mathematicis non esse nobilitatem,quod sic intellige. nam cũ lineę,& magnitudĩes naturales & mathematicę sunt eadem,tamẽ forma magnitudinis nõ habet rationem boni,nisi,vt est termin⁹,& finis generatiõis naturalis, aut terminus corporis sensibilis,non aũt absolute inquantum magnitudo est, abstrahens a tali motu,& sensibili etiam sicut est, dum est in sola imaginatione.sic.n. pręposítiones geometriæ,sunt fundamenta imaginationis 3.physi.com.60.& isto modo intelligitur vulgata propositio,q̃ in mathematicis non est ratio boni,neq; finis in respectu quo a naturali considerant͛, vt sunt in imaginatione huiusmodi, & esse tale est esse in anima, & eẽ in aĩa ẽ esse diminutũ 6.met.cõ.& t.vlt.sic in simili dicimus,q̃ aurum in mẽte nõ mouet in ratione finis: quia aurum non primo illo esse apparet,sed pro esse reali, quod habet ĩ bursa: sic enim mouet,vt finis, sicut dicit de balneo Commentator 12.metaph. commen. 36.non intelligas autem in sententijs mathematicis non inesse nobilitatem, & bonitatem in via peripateticorũ, quicquid sit de Platone in hoc, vt aliàs declaraui.vide in concordan.

Forma est causa terminationis, & continentiæ 3.physi.tex. commẽ. 67. idem primo de Anima, commen.90.

Forma si ex ea esset infinitum,possibile esset viuere corpus infinitum in actu 3.phy.com.67.

Forma est causa, quód omnis res sit vna, & forma est indiuisibilis per se,3.physi.commen.68.idem 2.de anima,tex. commen.7. idem 1.de anima,com.90.& 53.idem 3.meta.commen.15.1.Cœ.92. 8.Met. commen.vltimo 7. Meta.com.5.

For-

Forma est subiectũ vñitatis & is ẽ ĩtellectus cuiuslibet formæ: & ideo dr̃ in diffinitione vñis quod est illud quod aptum natum est prędicari de pluribus 1. Cœ. com. 92.
Formę substantia alia est a substantia materię, & hoc manifestum est 1. Cœ. com. 92. & 2. Phy. com. 12. & 8. Metaph. commen. 8.
Forma est aliud ab habente formã 1. Cœ. commen. 93. & 7. Metaph. 21. & 26. 27. & 60.
Formę generaliter ĩ oĩbus quę sunt apud nos, sunt causa permanẽtiæ entium in aliquo tempore 2. Cœ. com. 6. idem 1. de Ani. com. 90.
Forã ẽ añ priuationẽ 2. Cœ. t. c. 18.
Formã inquantũ forma impoẽ esse augeri in infinitum 3. Cœ. cõ. 6.
Forma patris prior est materia filij tempore & natura 3. Cœ. com. 25 idem 9. Meta. tex. com. 13.
Forma inquantũ forma mouet, & mouetur inquantũ est in materia 3. Cœ. com. 28. & 4. Cœ. cõ. 22.
Forma ad materiã est sicut cõtinẽs ad contentũ 4. Cœ. te. cõ. 35. & 1. de Ani. tex. com. 90.
Formę elementorum sunt diminuti esse 4. Cœ. cõ. 40. & 3. Cœ. c. 67.
Forma quãto magis fuerit pfectior tanto magis erit manifestius vt sit accepta in diffinitione accidentiũ informato, & quãto magis fuerit diminuti esse, tanto magis erit ecõ uerso. Et iõ videm⁹ q̃ calidum & humidũ, & frigidũ & siccum sunt causę in formis elemẽtorũ, & sunt causatę in formis Animal. 4. Cœ. cõ. 40. vbi põderabis ipsum sequi opinionem Alexandri, vt ex prætextu verborum eligi potest.
Forma est manifestior in membris officialibus q̃ in membris cõsimilibus. cuius argumento est q̃ mortu⁹ magis dicitur habere carnem aut os q̃ manum aut brachium 1. de Generat. & corrup. te. cõ. 37.
Forma inuenitur duobus modis sicut scientia & sicut considerare 2. de Ani. tex. com. 2. & 5.
Forma substantialis ęquiuoce dicit̃ eẽ in subiecto & accñs eẽ in subiecto, quia subiectũ accidẽtis ẽ ens in actu, sed subiectũ formę substãtialis est ens in potentia, & p̃cipue primũ subiectũ qđ non denudat̃ a forma oĩno 2. de Ani cõ. 4. idẽ 1. Ph. cõ. 63. & 1. ca. de substã. orbis.
Sed quid dicemus de qualitatibus interminatis, & vñr de accñtib⁹ interminatis, quorũ subiectũ ẽ prĩa materia, vt vult Cõmen. nisi esset q̃ differũt adhuc talia accidẽtia a forma substãtiali per aliã dñiã po sitam p̃ Auer. in eodẽ cõ. 4. secũdi de Ani. & est quia forma substantialis est pars substãtialis substantię cõpositę, sed nullum accidens siue terminatum, siue interminatum est pars substantiæ.
Formę rerũ naturalium cũ fuerint ablatę auferuntur materię, & nullũ ens remanet nisi ęquiuoce 2. de Ani. t. cõ. 8. secus autem est de forma artificiali, vt ibidem dicitur.
Forma est pp quã attribuitur primitus actio enti, & ista cõuertitur 2. de Ani. cõ. 24 idem 2. Ph. 17. & 2. de Generat & corrup. te. cõ. 53.
Formę materialis non sunt separabiles 3. de Ani. cõ. 4. idem 4. Phy. com. 18. & 3. Cœ. com. 31.
Forã nulla ẽ liberata a potẽtia simplr̃ nisi prima forma, q̃ nihil intelligit extra se, sed essentia ei⁹ ẽ q̃ddiitas ei⁹: alię aũt formę diuersificãtur ĩ essentia & q̃dditate quoquo mõ

mõ 3.đ Ani.c.5.Ĩ fol.qõnis tertię.

Forma est indiuisibilis p se, sed est diuisibilis per accidens 3. de Anima tex. commen. 24.

Formę extra animã habẽt esse materiale purũ, & in anima spirituale purũ, & in medio habent eẽ medium inter spirituale & corporale. Auer. in com. lib. de Sen. & Sensa.

Formę habent tres ordines, quorũ vnus est corporalis, secũdus est in sensu communi & est spiritualis, tertius est in virtute imaginatiua & est magis spiritualis. ibid. Auer.

Forma in sensu cõi statim definitĩ absẽtia sensibilis, & tunc virtus imaginatiua imaginabit̃ illã. ibi.

Formę vl'es non indiuiduantur nisi per materiã. Commen. in cõ. libri de diuinatione fm quietem. idem 1. Cœ. te. com. 92. & 1. Meta. com. 40. & 12. Metaph. com. 14.

Formam vnam habere nisi vnum subiectum impossibile est. 1. capite de substñtia orbis.

Forma compositi quãto magis fuerit remota a formis simpliciũ, tanto magis erit cõtraria illis formis, quapropter actio simplicium fortior est in ea. Commẽta. in com. libri de lõgitudine & breuitate vitę.

Formę omnes cõicant in dimensionibus non terminatis primo cap. de substantia orbis.

Formę corporũ cœlestium sunt abstractę in esse, & non sunt neq; in toto, neq; in pte, neq; in diuisibili, neq; Ĩ idiuisibili 1. ca. đ subst. orb.

Fořa abstracta differt a formis constitutis in esse p subiectũ, quia in ea idẽ est efficiens & finis, secus in formis cõstitutis in eẽ p subiectũ, quia forma a qua moueť dr̃ a forma ad quã mouetur 1. ca. de substantia orb. idem 12. Metã. cõ. 36.

Formas remanere & res quarũ sunt formę deficere ĩpoſſe est, quia tũc nõ esset generatio neq; corruptio. Cõment. 1. Meta. c. 33. vbi ẽt dicit ꝙ impossibile est existimare formas eẽ abstractas a substãtijs quarũ sunt formæ. Caueãt igitur qui ponunt de mẽte Auer. animã ĩtellectiuã esse formã dantem esse formaliter hoĩ, quia tunc hõ non eẽt generabilis & corruptibilis inquãtũ hõ. vnde quęcunq; solutio daretur, eadẽ dabitur a Platone contra quem arguit Philosophus ibi de idea, vt patet consideranti. Cõtra aſſerẽtẽ aiam intellectiuã fm Auerr. dare eẽ formaliter hoĩ.

Formas specificas esse proprias in materijs, licet sit principiũ in Philosophia: aliqui tñ negauerunt illud vt Auic. qui cũ sua famositate dixit hoĩe3 generari ex terra sicut murẽ 2. Met. c. 15. vide Ph. cõ. 46.

Formæ formarũ considerãdæ sunt in scĩa diuina 4. Meta. com. 2. vbi Auer. in calce com. dicit ꝙ formę quas quidã dicunt considerandæ sunt in hac scĩa, sicut. n. apud dicẽtes eas formas formarũ entiũ cũ hęc scĩa considerat de formis, igiť cõsiderat de formis formarũ. vbi animaduerte ꝙ hoc diciť pp ideas Plat. qui existimabat eas eẽ extra animam, & appellabat eas formas formarũ: & si tales formę eẽnt, ptinerẽt ad scĩam diuinã, quia essent de numero entiũ abstractorũ fm eẽ. Et ex hoc loco volo tibi declarare locũ adhuc nõ intellectũ ĩ doctrina Cõmẽ. in 2. Ph cõ. 26, vbi ĩ calce cõ. scribit, ꝙ scĩa nãlis de eẽ formarũ cõsiderat quousq; perueniat ad vltimã formarũ nãliũ, & primũ abstractarũ aut ad formas fořarũ q̃ sunt medię ĩ eẽ ĩter illas Nota locũ ĩ Auer. adhuc nõ intellectũ.

sicut

sicut existimatur forma hoīs vltīa quod cū disiūctiua detur p mēbra opposita, dico quod sensus est quod naturalis sciā quo ad quidditatiuā consi derationē de esse formarū.i.de essentijs formarū se extendit inclusiue vsq; ad illā formā, quę ē vltima inter formas nāles & est pria iter abstractas .s. vsq; ad formā hominis vltimā.i. ad animā Itellectiuā, quia ascēdēdo ex istis Iferioribus progrediēdo vsq; ad primā formā quę est Deus gloriosus, anima ē vltima inter formam habentem habitudinem ad materiā & est pria inter abstractas, licet descēdēdo a pria ad infima Itellectus hominis sit postremus Iter abstracta, vt patet 3.de Ani.com.19.quia aūt opinio Commentatoris fuit considerationē quidditatiuā de intellectu hominis pertinere ad naturalē, vt patet 3.de Ani.cō.17.& alibi.Ideo Iclusiue seextēdit vsq; ad formas formarū quę sunt medię in esse Iter ipsas scilicet vsque ad ideas exclusiue, quia consideratio de ideis si essent pertinere ad scientiā diuinam, vt dicit Commēt. in commēto pręsenti, & ideę a ponentibus illas appellabātur formę formarū, & erūt medię in eē sm Platonē Iter formas immersas I materia, & Iter formas simpl̄r abstractas. Ita quod Cōmē. voluit in istis verbis obscuris assignare terminū cōsiderationis quidditatiue nālis, & inclusiue terminantē & ista est aīa Itellectiua, & terminū exclusiue terminantē si daret̄ & sunt Plat.ideę, & non pōt aliter intelligi, quia nil melius est q̄ Auer. interpretari. Et hoc cōcordat cū his quę dixerat Cōmē.I eodē .c. 26.vbi exponēs illud dictū Philosophi ibi quod sunt spēs separatę I materia dicit, & dicit hoc quasi contradicēdo dicētibus formas separari. Ecce qūo verū vero cōsonat ex oī parte: & ideo illa verba sic p parenthesim debent legi. v3.quod cōsideratio nālis se extendit vsq; ad formā vltimā materialiū & primā abstractarū, sicut existimat̄ de forma vltima hominū, & hoc est primū membrū, aut ad formas formarū, quæ sunt mediæ in eē inter illas.s.ad ideas quę sunt mediæ inter simpl̄r abstractas vt est deus : & simpliciter materiales, vt sunt istæ formæ singularium.

Formæ quædam sunt magis separabiles a materia : & quædam minus 2.Phy.tex.com.18.& 19.

Formę quæ differenter pñt concipi & diffiniri absq; materia sensibili & cū mā sensibili sunt illę, in qb° cōmunicat naturalis cum mathematico. Commēta. 2. Phy.cō.18.

Formarū sunt multi ordines. s. abstractę a materia & non abstractę 2.Phy.com.26.& 1.Phy cō. vlti.

Forma ē spēs & exēplar, hæc āt ē rō & qđqđ erat eē rei 2.Ph.t.c.28.vbi pōdera dictū Alex.qđ ēt abbreuiator eius Them. ibidem annotauit qđ Arist. nō appellat formā exemplar eo mō quo, hi q ideas posuere separatas quasdā spēs atq; ipsas p se nullo nexu māę subsistētes, sį ppea qa diffinita pscriptaq; & oīū eorū fofa q a nā puenūt hoīs, ęq, bouis, fici, olei, platani, ēt illā pricipiū vñ hęc otiunt̄ eaten° pgit mouendo & exercēdo materiā, donec fofa illa & spēs māę coaptet̄ & cōgruat plene atq; pfecte, vñ vt inqt Ale.forma ē tanq̄ scop° & naturæ intētio, forte ēt vt notat Simplici°, forma

forma naturalis q̄ in materia existit, illa.n.ibi diffinit́, ea rōne exēplar dī.v3. respectu artis: iam.n. Philosoph⁹ multotiens dicere cōsueuit artem imitari naturā, & iā ibidem in tex.21. dixerat.

Forma recepta habet tres grad⁹, corporeum primū secundū spiritualem & iste est in sensu cōi, tertius autē est spiritualior & iste ē ī imaginatiua virtute, & ab isto gradu deuenit ad alios gradus altiores & nobiliores 3.Colliget ca.38.de visu & videntibus.

Forma est substātia p quā indiciū substantię fit substātia 5. Meta.t.cō.15.idem 2.de Ani.t.cō.2.

Forma est finis materię & cōpositi ex materia & forma, vt forma hominis est finis suę materię, & finis hominis qui componitur ex forma & materia 5.Meta.tex.cō.22.

Forma est finis, perfectum autē est habens finem 5.Meta.t.cō.29.

Forma speciei diuiditur ī genus & dr̄iam 5.Metaph.t.com.30.

Formę vt sunt genera & species seu differentiæ differunt a seipsis: vt sunt formę tm̄: illas.n.genus esse aut differentias accidit illis 5.Meta.c.30.idē 7.Meta.c.46. vbi colligitur ꝙ vl'e pōt summi duob⁹ modis, & pro pria intētiōe & ꝑ scda.

Forma est cā substātię demōstratę, & substātię demōstratę non sunt substātię nisi p illā 7. Meta.cō.5. idem in 2.de Ani.cō.2.7. & 8.Metaph.com.7.idem 1.de Ani com.90.& 2.Physi.com.4.

Foīa ſm illū modū ſm quē ē prior mā eodē mō est prior cōposito 7. Meta.t.cō.7. vbi aduerte de mēte Cōmēta.ibi, & in 8.Meta.in t.c.7. & in 2.Ph.cō.4. formam eē magis ens & magis substantia q̄ sit compositū, quia textus iacet ꝙ eadem ratiōe forma est prior eo quod ex vtrisq; & ita cōiter inuenitur litera hodiernis tēporibus, & ēt ī quibusdā gręcis codicibus. Simpl. tamen in 1.Ph.auscultationis.& Argy.aliter legit locū istum ī recto, & sensus est ꝙ pp eandē rationē illud quod ex vtrisq; compositū est, est magis ens vtrisq;, s. materia & forma. vnde tenuit Simp. substantiā cōpositā esse magis ens & substātia q̄ sit materia & forma, & forma ē magis ens q̄ materia, & ista fuit ēt opinio Alex. vt recitat Commē.in 12.primę Philosophię. hāc opinionē sequunt́ diuus Tho. & Scot⁹. & ferè omnes latini, sed Cōmen.est alterius opinionis. vide in concordan. de hoc & in qōnibus Miscellaneis in proprio quæsito.

Forma non est essentialiter in materia neque priuatio, qm̄ si aliqua forma eēt essentialiter in materia, tunc mā nō reciperet oēs formas 7.Meta.com.8.idem 1.Phy.com. 63.& 69.& 79.& 1.cap.de substātia orbis idem 3.Cœ. com. 67.vide tamē Alexan. pulchre in 1.lib. Natural.qōnum cap.vel qōne vlt. vbi pulchre declarat qūo forma licet nō sit p se in mā in primo modo dicēdi p se & similiter de priuatione. si tamen loquamur de p se secundo modo, de quo meminit Arist. & Theophr. in posteriorib⁹ Analiticis, & est qn̄ aliquid per se inest alicui qd̄ ponitur in ratione dicente ꝙ est sicut par & impar p se insunt numero, quia numerus ponitur in ratione ipsorum, sic forma materialis per se inest materię & priuatio ēt, quia materia ponitur

Ale. ih nll. qōnū

tur in rõne istorũ & non econtra. Et ita qñ Commẽt dicit q forma & priuatio nõ sunt essentialiter ĩ materia, intelligitur eẽntialiter pri mo modo & non ſcdo mõ . nã vt ſcribit Commẽ.in 2.de Ani. com. 67.iuxta doctrinam Arist.in 1.Poster.Analit. duo sunt modi propositionũ essentialium. vnus in quo prædicatum est causa ſubiecti, ſicut dicẽdo q homo est rationalis: alius vbi ſubiectum est causa prædicati, vt homo est visibilis.

Forma habet intentionẽ magis ſeparabilẽ q̃ materia 7. Met.t.cõ.8. vbi Commẽ.dicit q intẽtiones ſeparabiles in intellectu, quæ.ſ non intelligũtur per ſe, ſunt magis ſubſtantię. Et ideo existimatur q forma ẽt ſit ſubſtantia cum ſit quidditas quam ſignificat diffinitio & cõgregatũ ex materia & forma ẽt ẽ ſubſtãtia. Et hęc duo ſunt magis ſubſtantia q̃ materia. vbi aduerte q vt ſcribitur in 9. Primę Philoſophię.t.c.13.licet potẽtia & act⁹ oponant relatiue: potẽtia tñ p ſe refertur ad actum: actus autẽ nõ refertur ad potẽtiã niſi pro quanto potẽtia refert ad ipsũ. Et ĩde pue nit alia dña q potẽtia intelligitur p aliud: actus autẽ per ſe. vt colligitur ex 9.primę Philoſophię.t.c. 20.& quia potentia ad materiã reducitur, & actus ad formã. vt ſcribit Commẽ.in 12.primę Philoſophię, in com.&.t.26.ſic intellectus formę eſt magis ſeparabilis quam intellectus materiæ. De hoc tamẽ vide latius in contradictionibus.

Formæ ſunt plures & non habent eandẽ actionem cõmunẽ. ideo ex actionibus formarum non potuit in naturali Philoſophia declarari prima forma ſicut ex paſſionibus materierũ potuit declarari prima materia Commẽta.7. Meta.com. 9. vide in concordantijs.

Formę Plat. ſunt destructę ab Arist. in ſcĩa diuina, & quia non pſunt ad ſcĩam, & ẽt quia nihil proſunt ad generationẽ 7. Meta.com.22.

Forma non eſt generabilis & corruptibilis niſi p accidẽs, & ſilr eſt de materia & generabile & corruptibile in rei veritate eſt indiciũ ſuũ cõpoſitũ ex mã & forma 7.Meta. t.c.23.& 26.27.31.33.idẽ 8.Met. t.c.8.& 12.Metaph.com.18.

Forma ſi per ſe generaretur & faceret, tunc generationes protẽderẽtur in infinitum 7 Meta.t.cõ.26.

Forma eſt cauſa ipſius eẽ omnibus 2.de Ani.t.c.37.inde locans in libro de vnitate & vno omne eẽ eſt a forma, quod ẽt Peripatetici deſcribentes dixerunt q eſſe eſt exiſtentia formæ in materia.

Formæ ſeparatæ non pñt tranſmutare mãm: non.n.tranſmutat materiam niſi illud quod eſt in mã. & ideo contingit dicẽtibus mundũ generari q trãſmutans ipſum ſit aliquod indiuiduum .ſ. corpus particulare 7.Meta.t.cõ.28.& 31.

Formæ non generantur per ſe, quia ſi ita eſſet, tunc generatio eẽt non a materia 7. Meta. com.31.

Forma & materia dñã habẽt, quoniã forma prædicatur p ſe de habẽte formã ſm q declarat quidditatem eius ſubſtantialẽ: materia vero nõ prædicatur de habẽte formam vera prædicatione nedũ vt prædicaret per ſe: idolum.n. non dicitur cuprum, nec homo caro 7. Meta.com.34.vbi aduerte q notabiliter appoſuit illam conditionẽ ſpecifi-

specificatę.v3. ſm ꝙ declarat qd-ditatē eius ſubſtantialē: nā forma & materia pñt comparari ad ſubſtantiā cōpoſitā ex materia & forma dupľr, vno mō in eē reali. & ſic appellanť partes ſm ſidē apud Cōmeta. in 1. Phy cō. 5. & ſic tā materia q̄ forma ſunt partes eſſentiales ſubſtātię compoſitę ex materia & forma, ſicut fateť idē Commen. in principio iſtiuſmodi cō. 34. vbi dicit ꝙ, materia ſm cōſiderationem ad ſubſtātiā cōpoſitā ex materia & forma, eſt pars ſubſtantię cōpoſitę, alio mō pñt cōparari ī eē qd-ditatiuo, & ſic ſola forma indicat rei q̄dditatē & eſt tota rei quidditas & materia, & ſic nō ē pars qd-ditatis, ſed eſt vehiculū deferēs ipſam quidditatē: & hoc eſt qđ dicit Commē. ꝙ forma in tali cōſideratione vt habet declarare quidditatē rei ꝑdicať p ſe de formato, vnde forma hoīs eſt hō vno mō. i. in eē quidditatiue ꝯſiderato ipſo hoīe, alio mō nō eſt hō, & eſt dū hō cōſideraťin eē reali, vt teſtaťCōmēta. ēt in eodē 7. Meta. in cō. 21. Ex quo collige iſtā p ſe in primo mō, hō eſt aīa ei⁹ ī illo mō cōſiderādo hoīem, ſed materia nō prędicatur vera ꝑdicatiōe de formato p verā prędicationem. Commen. intelligit prædicationem formalē & in recto, quia iſta eſt falſa, hō eſt caro, aut ſanguis, nedū vt prędiceť p ſe, ſed ſolū materia prædicatur de formato denominatiue, quia dicitur homo carneus, & idolum cupreum, conſimilem ſententiam imitatur Themiſt. in 3. de Anima in cap. 27.

Forma inuenitur ſine materia & in materia 7. Metaph. com. 34.

Forma nō dicitur de forma vniuerſali & de forma particulari, quæ ē forma materię demōſtratæ 7. Metaph. commē. 35. & 36.

Forma differt a materia, quia cum fuerit forma erit res, ſed materia cū fuerit non erit res 7. Meta. c. 37 Et fuit ſentētia lucidiſſimi Them. ī Paraph. ſup 2. de Ani. ī principio, vbi dicit hoc eē diſcrimē inter materiā & formā, a materia. n. res habent vt fierent, a forā vero vt eēnt.

Formę q̄ nō niſi in vna materia exiſtunt a qua nunq̄ ſeparanť in eē ꝗ pñt tñ intellectu ſeparari 7. Meta. t. cō. 37. idem 2. Phy. tex. com. 12. cogita tamen de tali abſtractione ad quem artificem ſpectat.

Formæ mathematicę differūt a formis naturalibus, qa cū inueniank in diuerſis materijs, intellectus facile cōprehendit diuiſionē talium formarum a materia, ſed in naturalibus cum difficultate 7. Meta. commen. 37.

Formę naturales, aut plures, aut oēs nō pñt eē ſine materia Cō. 7. Meta. cō. 39. idem Philoſophus in 6. prīę Philoſophię. t. c. 1. Et ibi Cōmē. declarat quare dixerit aut plures, ad excipiendum intellectum.

Formas quarū actiones apparēt in materia ſeparatas eē, ē ſermo magis exiſtimabilis q̄ ſermo Plat. de Ideis. & de hoc perſcrutatus eſt Ariſtot. in libro de Anima. 7. Metaphy. commen. 51.

Forma eſt ratio & hoc aliquid ens ratione ſeparabile 8. Meta. tex. cō. 3. idem 2. Phy. tex. com. 12. vbi dicit Commen. ꝙ forma eſt ſeparata a materia ſm diffinitionē non in eſſe: impoſſibile. n. eſt formam ſeparari a materia: ſeparatio enim

formæ

formæ à materia ẽ corruptio eius 4. Phy. com. 18. & in eodem octauo, inquit Comměta. in com. 8. ꝙ formæ cũm distinguunt ab intellectu a materijs, inuenit eas aliud a subiecto, & aliud a cõposito ex eis & subiecto: cum aũt intelligit congregatum ex eis. i. sensatũ inuenit eas, idem in diffinitione & non diuersa.

Forma nulla artificialis est substantia, nedum vt sit separata 8. Meta. com. 9. & 2. Physi. com. 13.

Forã nulla substãtialis recipit magis aut minus, nõ est vnus hõ maioris humanitatis q̃ alius hõ fm formã, sed si fuerit, erit fm ꝙ est ĩ eo forma in materia 8. Metaphy. tex. com. 10. & hoc est rationabile, quia in 1. Cœ. & mundi in t. c. 92. & 95. similiter in omnibus his quæ natura, & his quæ ab arte cõ simili alterũ est ipsa fm se ipsam forma, & q̃ est mixta cũ materia.

Forma quæ est vltimum in Gener. & finis sunt vnum in subiecto & duo fm modum. 8. Meta. t. cõ. 12. idem in 2. Phy. tex. com. 70.

Forma non patitur fm ꝙ est forma a primo transmutãte essentialiter, sed patitur per accidẽs. vnde trãsmutatio eius nõ est prĩa transmutatio, sed fm ꝙ est forma in passiuo. s. in materia. Commentat. 9. Primæ Philosophiæ. commen. 2. idem ni 4. Cœ commen. 22. & in 3. Cœli commento 28. vbi habet quòd in motu elementorum, Forma inquãtum forma mouet, sed vt ẽ forma in materia mouet.

Formæ q̃ non sunt in materia non patiuntur neq; essentialiter neq; accidentaliter 9. Metaphy. com. 2. vide in concordantijs.

Forma est continuationis causa, & ideo forma est dignior modo vna q̃ continuatio, quia forma est causa continuationis 10. Metaphysi. com. 1. idem 1. de Ani. com. 90.

Forma eadem in specie impoßest vt sit ęterna & nõ ęterna, quia sic possibile eẽt vt quidã homines essent ęterni, & quidã generabiles & corruptibiles 10. Meta. t. cõ. vlt. & elicitur ex te. formas separatas ponentes dicunt ꝙ ta'es formæ sunt substãtiæ formarum sensibilium 10. Metaphy. com. vltimo.

Formas separatas siquis posuerit non vniuoce sed equiuoce, vt hominem separatum cum homine sensibili, non est loquendum cum eo. ibidem.

Forma est cã p accidens Infimis fm electionem eorum quę gratia huius fiunt. 11. Metaphy. cap. 7. & in 2. Physi. tex com. 52.

Fortuna & mens circa eadem versantur: electio enim fine mente est 11. Metaphysi. cap. 7. & 2. Physico. tex. commen. 52.

Forma nõ generatur nec materia, sed compositum 12. Metaphysic. tex. commen. 12. idem 7. Primæ Philosophiæ 23. 26. 27. 31. vide in concordantijs.

Forma posito ꝙ sit quarta sequeretur quòd esset composita ex materia & forma 12. Metaphy. textu commen. 12. idem 7. Metaphysi. 26. & 27. vbi nota, quòd Commẽtator ponit pulchrum documentum in isto commento. 12. limitans dictum Aristot. inquit enim, quòd hoc quod dixit, non est impossibile in materijs compositis & in cupro, sed in prima materia & in formis simplicibus.

Forma non comprehẽditur ſm ſenſum ſed ſm ſuam actionẽ, & ideo non comprehẽditur niſi in intellectu 12.Meta.com.14.

Forma artis eſt ĩ anima, & eſt aliud ab eo quod eſt extra animam 12. Metaphy.com.14.

Formę artificiales non habẽt generationem neq; corruptionẽ cum ſint accidentia 12. Meta.com.14. idem in 2.Phyſi.com.13.

Formæ artificiales non ſunt abſtractę, quia aut ſunt ĩ aĩa aut in mã. ibidẽ Cõmẽta.in calce cõ.14.& in 36.cõ.& in 7. primę Philoſophiæ de forma ſanitatis te. com 23.

Formas abſtractas eſſe eſt pſcrutatio naturalis, ſed vtrum formę abſtractæ ſint aliæ a formis ſenſibilibus non eſt perſcrutatio naturalis 12.Metaphy.com.15.

Formatum rerũ naturalium quędã ſunt quæ ſunt materia aliarũ formarũ, vt forma ignis & aliorũ elemẽtorum quæ ſunt materia capitis. Commẽta.12. Meta.com.15. authoritate Alex. idem 3.Cœ. cõ. 67. colligitur ex mẽte philoſophi in principio ſcdi de partibus Aĩal. cap.1. vbi ponit triplicẽ compoſitionẽ. Ex hoc loco poterimus gloſare ſatis ſubtiliter authoritatem Auer. in 1.Phyſi. ſuæ auſcultationis in com.1. vbi per cauſas ſimplices exponit primam mãm & vltimam formã quæ ſunt exiſtẽtes in re, nam quęcunq; ſunt præter primam materiã & vltimam formã ſunt formæ compoſitę & materię compoſitę. vbi prima materia appellatur materia ſimplex, quia ſolum habet rõnem materię & nulli eſt forma: & forma vltima quæ non ordinatur ad aliam formam eſt forã ſimplex, quia nulli eſt mã teria, ſed q̃cunq; ſunt inter primã materiã & vltimã formã, ſunt materiæ compoſitæ & formæ compoſitæ, quia habent rõnem formę & habent rationem materiæ reſpectu diuerſorum, ſicut forma ignis in mixto ratione primæ materiæ habet rõnem formæ, ſed rõne formæ mixti habet rationẽ materiæ, & ſimiliter forma carnis reſpectu formæ elementarię habet rõnem formæ, ſed reſpectu formæ organicæ ſic habet rationẽ materię: nam ſicut membra conſimilia componũtur ex elemẽtis, vt ex materia, ſic organica cõponunt ex cõſimilibus, vt dicit Ariſt. in loco pręallegato.& in primo de Genera & corruptio.t.c 35. mẽbra anomiomera augentur quia omiomera augentur. Et eſt expoſitio ſatis ſubtilis & bona ſi bene cõſideras, licet aliàs varijs modis locũ illũ expoſuerim, & ſic illud vulgatum q̃d forma ſimplex ſubiectum ſeu materia eſſe nõ poteſt, gloſari poteſt, & ſatis philoſophicẽ iuxta Peripateticorum doctrinam.

Formę omnes ſubſtantiales fiunt a forma abſtracta extrinſeca, quæ a quibuſdã dicitur dator formarũ & eſt intelligentia agẽs 12. primæ Philoſophiæ com.18. in fine. vbi aduerte ꝙ iſta fuit opinio Auicennæ de qua vide ẽt in 7. Primę Philoſophiæ commen. 31.

Forma apud Ariſto. non habet generationem neq; corruptionẽ niſi accidẽtaliter .ſ. per generationem & corruptionem compoſiti. & cũ homo conſeruauerit hoc fundamentũ nullus error accidet & 12. primæ Philoſophiæ com.18.

Formarum

Formarũ imaginatio ꝙ per se generentur induxit homines dicere formas esse & datorem formarum: & induxit loquentes trium legum q̃ hodie sunt dicere, aliquid fieri ex nihilo 12. primæ philosophiæ cõ. 18. prope finem.

Formæ simplicium sunt aliæ a formis compositorũ & mãæ eorũ propinquæ sunt aliæ a materiis eorũ, sed tñ sunt eadem proportionalr: in simplicibus aũt sunt prima mã & formæ contrariæ substantiales, & in cõposito ex simplicibus virtus quæ est in simplicibus ad recipiendũ foras compositas ex foris finalib⁹ & istis formis 12. me. cõ. 21. hinc sumitᵉ formas simplicium esse alias a formis mixtorũ, pro quo vide et in 7. meta. tex. co. 60. & in 1. meta. cõm. 12. & 1. de generatione 84. & 3 cæli cõ. 67. hinc etiam sumitur pro expõne Burlei quid sit forma cõposita. Et ex hoc loco poteris exponere cõ. 10. secũdi phy. quia dũ ibi Cõmen. dicit vnumquodq; hẽt principium proprium motus præter cõe, intellexit in mixtis & nõ in simplicibus, quia in eis non est nisi prima mã & forma simplex.

Forma primi mouentis est quodámodo oẽs formę. 12. meta. tex. cõ. 24. & cõ. 18. in calce cõ.

Forma prima est tm̃ abstracta apud Alex. 12. meta. cõ. 25. vbi colligitur de mente Alex. aĩam cęli nõ esse abstractam, sed solum primã formã esse abstractã. vide quod forte hoc voluit dicere Cõmen. 12. met. cõ. 41. cœlum moueri ex duobus motoribus ex intentione forte Alexandri. nam fm Cõmen. 12. primę philosophiæ cõ. 36. motor corporis cœlestis mouetur vt finis & vt efficiens. & idem tenet cõtra Auic. in 1. cap. de substantia orbis.

Forma mouens corpora cœlestia in 8. phy. est demonstratum ꝙ sit abstracta & ꝙ in ea nulla existit mã. & in libro de anima est demonstratum ꝙ formę abstractæ sunt intellectus. 12. meta. cõ. 36. idem 1. de anima cõm. 2. & 3. de aĩa in solone tertię qõnis cõ. 5. & 2. cœ. cõ. 61. & in vltimo cap. libri de subã orbis.

Forma balnei vt est in anima mouet vt agens, & forma balnei vt est extra animam mouet vt finis. 12. meta. cõ. 36.

Forma balnei si non esset in materia moueret fm agens & fm finem 12. meta. cõ. 36.

Formę materiales videntur habere duplex esse in actu & in potẽtia, in actu. s. materiale esse, in potẽtia autem fm quod sunt in forma abstracta vt formæ artificiales habẽt esse in actu in materia & habent esse in potentia in anima artificis. 12. met. cõmen. 36.

Formarum intellecta sunt in intellectis per se, sed intellecta materierũ sunt in intellectis per assimilationẽ 12. me. cõ. 37. authoritate Alex. idẽ 7. meta. cõ. 8. in calce cõ. & 12. meta. cõmen. 14.

Formarum quædam sunt substãtiales, & quædam non: & substantialium quædã sunt materiales, & quędam nõ. 12 meta. cõ. 37.

Forma hominũ in eo quod sunt homines secundum Aristo. opinionẽ non est nisi per continuationẽ cũ intellectu, qui declaratus est in libro de anima, quod est agens nos & mouens nos: intelligentiæ enim abstractæ duobus modis sunt principia in eo ꝙ sunt abstractę eorũ,

quorum sunt principia fm ꝙ sunt mouentes, & fm ꝙ sunt fines 12. meta.cõ. 38. Ex hoc accipiunt aliqui ex mente Auer. aīam intellectiuam esse formā formalr perficientem hoīem, sed isti multum errant tū quia sequeretur fm mentē eorū intellectum agentē, quem asserunt ex mente Auerr. esse deū, esse formā hominis, quia ista authoritas est de intellectu agente: de illo .n. fuit declaratū ꝙ est agēs & mouēs. nos & ita isti incidunt in maiorem errorem. Amplius non habetur ex isto loco intellectum esse formam formaliter perficientem p inherentiam, vt ipsi glosant: quia probatū est ꝙ intelligentiæ abstractæ in eo ꝙ abstractæ duobus modis sunt principia in rōne mouentis & in ratione finis: talis aūt finis non perficit sicut sunt qualitates quibꝰ perficitur res perfectibilis, sed talis finis est forma & substantia extrinsecus perficiens sicut sunt actiones seruorum erga intētiones dn̄i sui, sic est dispositio primi principij cū oībus entibus in 2.meta.cō 37. vnde isti Grossipedales non potuerunt imaginari aliud genus perfectionū nisi illarū quæ sunt qualitates & perfectiones inhęrentes perfectibilibꝰ iuxta rudē imaginationē antiquorum non valentiū ascēdere ad perfectiones abstractas & per se subsistentes. vult igitur Cōmen. dicere ꝙ forma & perfectio hoīum in eo ꝙ homines est per continuationē idest per copulationem cū intellu abstracto de quo locutus est in. 3. de anima. Homo.n. est homo per supremum quod est in eo, vt dicit Philosophus in 10. ethi. & tale est intellectus, sed intellectus, apud ipsum non est de genere formarum inhęrentium sed abstractarum quæ extrinsecus perficiunt sicut dominus est forma serui sui, vt dicit Cōmen. in cōm. allegato, licet via eius sit contra fidem & veritatem tamen est via eius.

Formæ quæ sunt abstractæ a materia ita se habent ꝙ dispō & dispositum in eis reducuntur in vnum, sic esse & duo in consideratione. 12. meta.cō.39.

Formæ quæ sunt hic fm astrologos obediūt formis cœlestibus 12.metaphy.cōmen. 50.

Forma artificialis quę est in materia & quæ est in anima medici est eadem, quanto magis in rebus intelligibilibus quibus non admiscetur materia 12.meta.cō.51. vide in cō tradictionibus nuper editis.

Forma & anima diuiduntur diuisione subtorum. ex lib. destru. dispu. prima in solutione octaui dubii.

Forma duplex hēt esse separatū materia per intellectum & esse sensibile. ex dispu. 3. in solō. 18 dubii. ubi dicit lapis sine dubio habet materialē formā in materia & aliam formam quæ est intellectio & cōprehensio facta in anima, prout aīa rationalis capit eam separatam.

Formę apud peripateticos non sunt scientes prout in materia consistūt, & si forte inueniretur aliquid in materia non consistens manifestū est ꝙ est pura scientia. ex lib. destruc. disp. 6. in solōne 2. dubij.

Formę naturales aliquo modo a materia separatæ inueniuntur, & sunt pura scīa & intellectus, & intellectꝰ in essentia nihil aliud est a forma rerū a materia separatarū. vn̄ postq̄ res quæ de ipsarū naturis non separantur

parantur sic se hñt, quanto magis illæ quæ de natura earum cõtinue separantur, digniores sunt in hoc ꝙ sint purus intellectus & pura scientia. ibidem.

Formæ signum philosophi sumpserunt ex operationibus, & signum subiecti sumpserunt ex passionibus: impossibile enim est quòd actio & passio ab vna & eadem natura procedant. ex distin. 6. in solone. 6. dubij idem 4. cœli. cõmen. 2. & 12. meta. cõmen. 14. & 4. physi. cõmen. 38. & in 1. cap. de substantia orbis.

Forma in rebus compositis ex materia & forma, vt ex duabus naturis, est solum comprehensa ab intellectu quia formæ sunt intelligibiles & intellectę, qñ intellectus humanus separauerit eas a subiectis eaꝝ. ex disp. 6. in solo. 6. dubij.

Forma est per quã ens est ens, & ab ea ꝓuenit operatio in quolibet ente. ex dispu. 10. in solo. 2. dubij.

Formarum materialiũ quædã sunt propinquiores ad actum q̃ aliæ ꝓut magis purificantur a passione q̃ est signum materiæ. ex distin. 10. in solotione 2. vide de essutis exemplum 2. cęli. cõ. 32.

Formę signũ apud Philosophos est operatio, & materię signum est passio. ex lib. dest. dispu. 6. in solutione 6. dubij & ex disp. 10. in sol. 2. dub.

Formę substãtiales sm Philosophos non agunt ad inuicem, sed in accidẽtibus omnes conueniunt ꝙ calidũ auget calidum sibi simile & omnes aliæ qualitates quatuor. ex disputationibus physic. in disputa. prima in solutio. 4. Hoc etiam habetur a Philosopho in libro de sensu & sensato. vbi dicit ꝙ ignis non agit inquantum ignis, sed inquantum calidus.

Forma vna nõ habet nisi vnam materiã. ex cõ. super 2. de partibus aĩalium. in cap. de carne.

Forma est per quã aliquid est vnũ, alioquin aliquid esset vnum p aliquid posterius. Auer. in 3. de partibus anim. cap. de corde. vbi arguit contra Gal Plat. & Hippoc. ponentes plures aĩas in vno & eodem aĩali. aduerte tñ ad vnũ ꝙ licet Auer. & multi ex latinis ascribant istam opinionem Plat. Them. tñ oppositum sentit in sua paraphrasi super 1. de anima. in cap. 2. inquit enim sit ridiculum vt diuinus inquit Plato tanq̃ Troianũ equum insideant plures aĩas in quolibet homine cõtineri, sed singulas in singulis quoq; partibus in differentibus cõstent.

Forma vna non est nisi in vna materia. ex primo de gener. anim. cap. 1. Auerroes.

Formã vnã habere vnam materiam est suppositio in sciã naturali, sicut nãm esse: & multa p se nota. Auer. in 1. de gñone anim. in digressiõe ↄtra Gal. vtrũ semen mulieris concurrat actiue ad gñonem. idem 8. physi. cõ. 46.

Formã habere partes, quarũ quædã sunt in vna materia, & quædam in alia materia impossibile est. v. g. corpus aĩalis quod est subiectũ propinquũ aĩæ. videt ꝙ eius partes nõ possunt habere materias diuersas, quãuis partes sui corporis quę sunt sicut subiectũ ꝓpinquũ, reperiant in diuersis modis, veluti ĩ discrepãtia mẽbrorũ singulariũ in se ĩ duritie & mollitie &c. Auer. in 1. de gñatione animaliũ. cap. 1. vbi ponitur improbatio antiquorũ, ex quo col- Contra ponentes formas naturales.

lige contra ponentes formas partia les specie substaliter differentes.

Formæ agentis cōditio non est vt sit in materia eiusdem speciei cū mā in quā agit forma ex gratia forma agens ipsius lecti reperitur in anima artificis, quæ differt a materia formæ lecti, quæ est lignum. Auer. in 2. de gener. anim. cap. 2. semen sit animatum.

Forma & efficiens proprium & determinatum tempus habet sibi ad agēdum, & similiter materia ad patiendum habet tempus proprium & determinatū, & quamuis tēpus veraciter formæ non attribuatur sed materiæ, tñ hoc est dictū in formis abstractis, verumēt in formis relatiuis hoc pōt dici ꝙ dictum est 4. Coll. ca. 38. de signis crisis quod sic intelligo: tempus enim hēt secū annexam successionem, sed successio causatur ex resistentia passi seu mobilis, & resistentia causatur ex contrarietate 4. physi. cō. 71. materia añt est subiectum contrarietatis, & eius est proprie pati & resistere non formę, quia illius proprium est agere & mouere, hoc autem dictum principaliter veritatem hēt in formis abstractis, quæ sunt absolutæ a subiecto pro quanto nō sūt constitutæ in esse per suum subiectum. & ideo tales nullo modo sūt patientes, neq; per se neq; per accidens, sed solum sunt agentes 9. metaphy. cō. 2. tamen hoc etiam veritatem habet in formis relatiuis, formas autem relatiuas ni fallor, appareti istas formas materiales quę sūt constitutæ in esse per subiectū, quibus competit agere per se, & competit pati per accidens, forma enim inquātum forma mouetur, sed vt est forma in materia patitur & mouetur. 4. cœli cō 24. & 3. cœli. cōm. 28. & ideo etiam in talibus formis relatiuis veracirer & per se loquendo, tempus attribuitur materiæ & non formæ. ex hoc inferas vnū pulchrum & vtile valde, ꝙlicet tempus sit aut motus aut passio quædā mouens. vt dicit 12. meta cōm. & tex. 29. & 4. phy. tex. cō. 90. essentia tamen motus magis dependet a motore. 12. meta. cōm. 41. licet quo ad denominationem magis attribuitur mobili, quia motus est in mobili & non in motore. 3. phy. tamen tempus magis denominatur pati mobilis q̄ agere motoris, & iō quo ad denominationem est differentia, quia motus denominat mobile non motorem, sed tempus veraciter magis attribuit᷑ mobili quàm motori.

Forma dicitur multis modis, nam qñq; sumitur ꝑ formis corporum simplicium non organicorū, quandoque pro formis corporum organicorum & istæ sunt animæ, quandoq; ꝑ foris corporum cœlestium quæ similantur partibus simplicibus pro quanto sunt non organica, & partim organica pro quanto sunt mobilia rōne illarum, & quandoq; pro qualitate & quantitate aduenientibus mixto inquātum mixtum, & per hunc modum differūt formę corporū similariū partium & acquirunt diuersas proprietates. ex paraphrasi mec. tracta. 1. cap. de forma. Ex quo patet diffinitionē aīæ non cōpetere intelligentię ꝯtra modernos, tum quia corpus cœleste proprie non est corpus organicum cōpositū ex partibus consimilaribus, tum quia non est habens vitam

vitam in p5a. Et omnes græci expositores vt Alex. in princ. suæ abbreuiationis de anima. & Themistius 1. de anima. cap. & Amonius & Simplicius volunt solum illā diffinitionē competere viuentibus generabilibus & corruptibilibus. vnde Simplicius in princi. secundi de anima, & alibi plerunq; notat hoc. Amplius sequeretur ꝙ intelligentia quidditatiue consideraretur a naturali, quia cognitio per diffinitionem est cognitio quidditatiua, nec respōsio chimerica valet ꝙ habet duas quidditates, quia vnius rei non est nisi vna quidditas præsertim in rebus per se subsistentib', sicut est intelligentia separata.

Forma mixti est superaddita formis elementorum, neq; est elementum neq; est composita ex elntis. & vide ratione in paraphrasi metaphy. tracta. 2.

Forma est causa vt res sit intelligibilis, & materia est causa vt res sit sensibilis. ex tract. 2. in paraph. meta. idem primo cœli. cōmen. 95.

Formarum esse intelligibile Aristo. distinxit ab esse earū sensibili: & enim esse intelligibile non hn̄t extra intellectum inquantum est intelligile: habent tn̄ esse extra intellectum inquantū sunt sensibiles in tract. 3. paraph. meta. ibi & dicam' ꝙ iam fuit ostensum hic.

Forma & finis sunt agentia quodāmodo similitudinis. Auer. in paraphrasi mataph. tract. 4.

Forma naturalis non pōt nisi sola ratione a materia separari, separatio enim talis formæ est eius interitus. Alex. in paraphrasi de aīa. in cap. de intellectu agente. & idem habet Cōmenta. in 4. phy. cō. 18.

Formæ quæ sunt hic cum habeant esse in substantiis separatis nobiliori modo q̄ in materia, quęri potest, quia si ibi sunt in esse nobiliori, deinde fuit necesse vt habeāt eē ignobilitatis. Et vide solutionem istius dubij ibidē. vbi dicitur ꝙ hoc fuit necessarium propter suum secundum esse, quia esse est nobilius q̄ non esse.

Forma est a qua res est id quod est non a subiecto. Themist. in. 2. phy. in tex. 11. idem habet in 2. de anima. cōmen. 90. Et ideo licet materia & forma sint partes essentiales compositi, esse tamen & vnitas est a forma non a materia, quia materia solum est vt subiectum.

Forma & materia non re ipsa, sed ratione adiunguntur. 2. phy. tex. cō. 12. idem Them. & Cōment. ibidē. idē Cōmentator in. 12. primę phi losophię. cō. 39.

Forma & finis tunc coniunguntur atq; concurrunt, quia ex rei diffinitione statim apparet melius ac potius rem illo modo q̄ alio quouis se hr̄e, ꝙ in rebus naturalib' passim aduertere est: quum vero non statim apparet tunc est forma solum & non habet rationem finis, vt in mathematicis cernitur. Themisti' in 2. phy. super tex. 74. idem etiam tenet Auerr. super verbis obscuris ibidem, sed est eadem ferme sententia. glosat etiam Auerr. de fine generationis ꝙ est idem cum forma rei generatę: falli autem de fine rei generatæ. vt patet. 2. phy. cō. 70. & & 24. & 8. meta. cō. 12.

Forma presius si quis de me quæreat id terminus non nuncupatur, vt pote quæ non sit superficies, sed ratio & id quod sub hoc verbo quid sit

rem esse percipitur, nisi quis digna tioni eius hoc tribuat, quaten⁹ materiam fusam diffluentemq; cohercet finibus ꝙ intra certos limites reuocat, veluti norma quædam mensuraq; rerum ac numerus. Them. 4. phy. super 35.

Formę nonnullæ mouere dicuntur vt animal anima, & lapidem grauitas, non tñ ab his mouentur illa quatenus procreantur. i. quatenus ad ea genialis trāsmutatio inita ē. hæc. n. grauitas lapidescentē & concrescentem vaporem progignit, ipsa aliquid motus in his necessario haberet, quod statim conuincit esse falsum, quoniam in rebus motis non in mouentibus motum esse ē persuasum. Them. 5. phy. tex. 4. Ex quo habetur ꝙ forma non mouet vt terminus motus, sed ut agens.

Forma, aut naturalis, aut mathematica, aut artificiaria est naturalē & physici & dialectici occupant, sed dialectici materiam negligūt phy. sici curant Themist. 1 de aīa. 17. & colligitur ex sñīa Arist. ibi. t. c. 16.

Forma est rei causa quantum ad eē, materia vero quo ad fieri. Themi. 2. de aīa. in prin. & ibidē. cap. 6. inquit. sicut a forma res hēt vt sit, ita ēt a forma hēt vt sit vnū. Alex. etiā in paraphrasi de aīa. vbi ostēdit animam esse formā. inquit, a specie res habet vt sit, vide etiam Alex. ibidē in 1. capit. vbi dicit. & forma est a qua vnum quodque est id quod est, & ꝙ differentia rei per formā non per materiam. Et elicitur ex tex. ibidem tex. commen. septimo. ens & vnum quum multis modis dicantur quod vere est actus est, vbi Themist. asserit, quod modis autem esse quid dicitur totidem vnumquodq; dicitur. Decem autem sunt, verum intra decem quoque erunt appellationes vnius atq; vtrumq; præstat forma ea quam nos endelechiam appellamus.

Forma licet in materia producitur, non tñ est ipsi materiæ forma, sed eius ꝙ ex ambabus facultatibus cōditum est. Them. 2. de anima. cap. 6. Vide pro hoc Auerr. & Philosophum. 7. primę philosophiæ. tex. r. cōmen. 26.

Forma minus videtur posse per se subsistere q̄ materia, licet materia fm se subsistere nequeat absq; forma. Alexander in principio abbreuiationis de anima cap. 1. Vide in concordantiis nuper editis.

Forma est principium a quo dr̄ię ꝗ fm id quod est agere & pati corporibus insunt, omnia. n. quę agūt & quę patiuntur, quatenus corpora sunt, vt hoc aut illud agant patianturue, a specie possidet, iccirco nō ab re dr̄ pati & agere corporea per ea quæ in corporea sunt, Alexā. in paraphrasi de aīa cap. 2. Vide in concordantiis nuper editis.

Forma dicitur in respectu materiæ, & econuerso. 9. met. cō. 11. vide in concordantiis nuper editis.

Formicarum quędam sunt pennatę, quędam vero pennis priuatę 4. de natura anim. cap. 8.

Formicę origani sulfurisq; puluisculo insperso suas relinquunt cauernas alioq; migrant Ari. in 4. de natura anim. cap. 8.

Formicæ nihil venātur, sed facta ab aliis colligunt. Arist. in 9. de natura anim. cap. 40.

Fortuna est causa per accñs in his ꝗ sunt in minori, fm propositū, ꝗ pp hoc sunt 2. phy. tex. cō. 52.

Fortuni-

Fortunitas est in actionibus, nihil.n. aliud est q̃ actiones laudabilium fi nium. ibidem in cõ. 58.

Fortitudo est dispositio fm cursum naturæ eius in potentia, & dr respe ctu debilitatis. 7. phy. cõ. 7.

Fortuna & casus, hoc est cũ volũtas, aut natura facta est alicuius per ac cidens causa. Them. 2. physi. super tex. 50. Et elicitur ex textu.

Fortuna differt ab aliis causis per ac cidens, in eo, q̃ ille ideo causæ nun cupantur, quia accidentia sunt cau sę per se, vt aĩalibus, grammaticus, musicus, deãbulator, quo fit vt nul lum talium sit causa editum, at in fortuna actio vna eademq; est hu ius effecti causa per se illius vero p accñs. Them. 2. phy. 51.

Fortuitæ rei si causas per accñs quæ propinquiores sunt & quæ remo tiores scire voluerimus, oportet il las actu constituere, quandoquidẽ in causis per accñs simplr liceat in infinitũ procedere. Them. 2. phy. sup 55. Ex his liquet solõ ad qõnẽ quã teste Simplicio Aristot. mouit in 2. phy. Sed non soluit, relinquẽs nobis solõnem, nam videri posset fortuitam non infinitam rẽesse cũ sit causa per accidens, sed in causis per accidenss, quædam sunt pro pinquę quędam remotę. In infi nitis autem non est propinquum neque remotum, quia non est pri mũ nec vltimum, ex dictis autem Them. patet solõ sicut vides.

Fortuna constare non oĩa dicuntur quæ extra cõsiliũ & voluntatẽ eue niunt. Euenit nanq; nauiganti in hieme naufragiũ facere, hoc neq; ex proposito cõsilioue, neq; fortui to euenire dicimus, quia plurimũ solet exitus ille nauigãtibus hieme euenire Them. 2. phy. super. 61.

Frangibilia sunt illa quę diuiduntur ad partes magnas, & minutim fran gibilia sunt opposita istorũ: & di uidunť ad partes paruas, causa antẽ est distãtia pororum & propinqui tas poroꝝ ĩminẽtes frangibilibus. Cõmen. in 4. methe. in summa.

Frangi est diuidi in partes magnas & cõminui est diuidi in partes sub tiles. 4. metheo. tex. cõ. 44.

Frigidum calefacit conuei sum quo dãmodo, & ambiens, queadmodũ peccat volũtari9 sciẽs qñ ecõtrario vti sciã 8. phy. tex. cõ. 8.

Frigus quodãmõ est defectus calo ris. 1. de gñat. & corrup. tex. cõ. 18. & 2. cęli cõ. 18. & 2. physi. 15 & 10. primę philosophię. tex. cõ. 7.

Frigus congregat omogenea & ete rogenea 2. de gener. & corruptio ne. tex. cõ. 8.

Frigiditatis operatio prima & per se est priuatio operationis caloris na turalis, & est indecoctio & corru ptio. 4. metheor. in summa.

Frigiditas aliquo mõ adiuuat in ge neratione, & hoc secundaria inten tione, inquãtum coequat ipsum ca lorẽ naturalem, & ẽt frigiditas con seruat calorem naturalem genera ti ne exalet, seu vaporet, ibidem.

Frigiditas est duarũ specierum. vide licet. frigiditas aquea, & frigiditas terrea, frigiditas aquea operať hu miditatem, terrea vero siccitatem. Auer. sñia in 4. metheo. Ex quo vť q̃ qualitates primæ in elementis in uentę tam actiuæ q̃ etiam passiuæ specie distinguantur de intentione eius, & fuit etiã sententia Alexã. in 1. lib. nãliũ quõnũ q̃õne 6. quã ẽt sequitur Simplicius in 4. de cœlo & mundo. Considera tamẽ instan-

tiam contra istam viam, quia tunc non sufficienter Aristotel. venatus fuisset ex coniugationibus qualitatum primarum numerum quaternatium elementorum. in 2. de generatione & corruptione. in text. cõ. 16. Accidit. n. iuxta istam viam quatuor qualitates primas esse geminatas, & ita erunt octo nisi esset ꝙ sunt quatuor genere vt sunt interminatę, & vt pręcedunt formas elementarias in materia, sic enim considerantur ibi, vnde Aristo. dicit, ꝙ primum principium est prima materia, secundũ vero sunt primæ cõtrarietates. tertiũ vero ignis & aqua, & talia, sed huiusmodi contrarietates, vt sũt terminatę sic specie distinguuntur specialissima, vñ quidã dixerunt ꝙ rõ Aristo. demõstrat quatuor eẽ elementa in genere, non aũt in specie athoma. Nam ignis tres sunt species, ignis, carbo, flamma, & lux, similiter variæ sunt species terræ, & aquę. vnde. Cõmẽ. in 3. de cœlo & mũdo cõ. 52. dicit, ꝙ cum sit declaratum ꝙ elementa non sunt æterna, oportet quærere numerum elementorum in corporibus simplicibus gñabilibus & corruptibilibus, in hoc igitur est iuuamen in hac perscrutatione in sciendo numerum, & deus scit, tñ considera super hoc diligenter, tequiras. n. specialem qõnem circa hoc.

Frigiditas ſm Alex. facit substãtiam in corporibus frigidis, & caliditas in corporibus calidis, econtrario in rebus in quibus sunt accidentia. s. ꝙ caliditas & frigiditas non sunt substantię in rebus, quarum species non faciunt caliditas & frigiditas: sed alię virtutes. s. aĩa in animatis. 12, meta. cõ. 22. idem 1. phy. cõ. 52. & 5. phy. cõ. 10. & 8. meta. cõ. 5.

Frigiditas est contraria calori naturali & impedit ipsum in omnibus suis operationibus pp suam qualitatem. 3. Coll. cõmen. 20.

Frigiditas vt est declaratum in naturali philosophia est in corpore sicut instrumentum temperans calorem naturalem qui est primũ agẽs & substantiale 3. Coll. cap. 21. de accidentibus superuenientibus virtuti epatis. Et ibi nota vnum pulchrum ꝙ qñ augumentum frigiditatis est paruũ, tunc operatio naturalis membri diminuitur. Et similr quando augumẽtum caloris extranei est paruum, tunc operatio naturalis membri diminuitur, & similiter quando augumentum caloris extranei est paruum, tunc operatio mẽbri augetur, & fit mala, sed quando augumentum frigiditatis & caliditatis est notabile, vt trahant calorem naturalem extra suam formam naturalem, tum mẽbrum faciet operationẽ contrariã suę operationi naturali.

Frigiditate natura non vtitur per se, & prima intẽtione vt frigiditas est in aliqua operatione eius, sed per accñs, & ex secunda intentione. videlicet. in tẽperando & cõmẽsurando calorẽ nãlem in 2 de par. aĩaliũ cap de cete. & in 4. methe. cõ. 1. in digressiõe. Et isto mõ intelligit̃ dictũ Gal. 16. de accñti & morbo ꝓpe fine, vbi hẽt ꝙ frigiditas: nulli functioni vtilis est. videlicet, ꝑ se & essentialiter, per accidens iuuat, vt patet in pria particula aphorismorum ventres hieme & vere.

Frigiditasq́ non est terrestris est debilis operationis. 5. Col. cap. 12. vide in cõtradictionibus nuꝑ editis.

Fulmina

Fulmina quæ eonstant ex materia subtili aerea non corrumpunt corpora mollia in quæ cadunt, sicut narratur: fulmina resoluunt siue liquefaciunt æs, & non comburunt pannum, seu bombicem qui est cũ eis, & occidunt multa animalia absque hoc ꝙ appareat in eis signum combustionis 2. Metheor. ca. 2. de fulminibus prope finem.

Fulminibus cadentibus in aliquibus locis inueniuntur in illis corpora similia ferro & æri, vt narrauit Auic. & ꝙ ipse laborauit in dissoluẽdo illud, & non potuit, sed dissoluebatur & conuertebatur in ignẽ. Et nullus Peripateticorum meminit de hoc, & dixit etiam Auicẽ. ꝙ lapis magnus cecidit in Corduba igneus in die sereno seu claro, & ipse vidit illum lapidem, & habebat odorem sulphuris, & quasi naturã ammoniaci, & hoc non est remotum. ibidem.

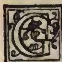
Fulmen seu ventus accensus descendit inferius cũ velocitate, quia hæc pars fumosa est composita, seu cõstituta ex pte leui & graui, & hoc cum accidit parti graui frigefieri, tunc ab illa parte graui mouetur inferius, & impossibile est propter fortem mixtionem separari partẽ leuem a graui. ibidem.

Fumus est ex aere & terra. 2. de gña tio. & corrup. t. com. 28.

Fumus est calidus & siccus, & quanuis fumus habeat hanc complexionem, tamen semper remanet in eo virtus rei ex qua fit fumus, propterea vtimur in medicatione palpebrarum inuersarum fumo thuris ad generãdam carnem bonam. 5. Colli. ca. 42. in fine capi. dum agit de fumo, hoc est contraponentes resolutionem fieri vsq; ad materiã primam, ibidem etiam paulo superius, idẽ Auerr. d de cinere, ꝙ cineres diuersificantur fm diuersitatẽ rerum, ex quibus fiunt, vnde videmus ꝙ habent diuersas proprietates iuxta naturam rerum ex quib⁹ generantur. Et Seneca in lib. naturalium qõnum dicit. ꝙ sapor herbæ remanet in uasis, & experimento hoc patet, ꝙ caro aĩalium retinet saporem ciborum & herbarũ, ex quibus nutriuntur, sicut Paduæ caro vituli tempore hiemis habet saporem raparum.

Futurus incedere quis non incedet. Ex. 2. de gener. & corru. t. c. 64. ex quo patet non quæcunq; eueniunt ex necessitate euenire.

De litera G.

ALENO sæpe accidit opinando aliquas esse demonstrationes Aristo in illis quæ intelliguntur ex verbis Aristo. in primo aspectu, & non sunt in rei veritate, quapropter mox incepit ei contradicere, nesciens ipsimet contradicere in veritate. 8. phy c. 78 idem. 4. phy. in trac de tempore, super tex. com. 97. & 98. vbi etiam lucidissimus Them. hoc idem asseuerat. inquit enim, verum Gal in plurimis omnibus fere ad hũc modum molestus importunusq; est, & domin⁹ Albertus cognomẽto Magnus, ibidem. 4. v 3. physi. tracta. 3. cap. 4. inquit. nec Gal nec Augu. sciuerunt bene naturas rerum.

Galenus errauit circa intellectum demonstrationis in principio. 7. phy. quia nõ intellexit quid sit primum motum per se 7. physicorũ. com.

commen.1.&.2.

Gal.opinatus est ꝙ cor non est primum principium motus in animalibus, quia vidit animal extracto corde moueri per duos passus, sed quia animal non mouetur absciso capite, opinatus est caput esse proprium motus.7.phy.com.4.

Galenus existimauit ꝙ nos non percipimus tempus nisi perceperimus nos moueri in materia nostra, & est imaginatio corrupta per se.4. physi.com.97.

Gal.redarguit temporis diffinitionē datam ab Arist. vide.4.physic. Themist.super tex.102. vbi ponit duas sol̃ones ad eius argumentũ.

Gal.cum existimaret ꝙ nullus pōt scire mundum esse æternum nisi pp has propositiones, quarum origo est a sensu & testimonio vetustatis, dixit in suo libro, quem composuit de his q̃ dubitauit, ꝙ nullã certitudinē habebat de mundo, vtrum esset nouus, aut antiquus. Et manifestum est ex verbis suis ꝙ ipse non vtitur in antiquitate mũdi, nisi talibus propositionibus, & in lib. suo quem appellauit de demõstratione.1.cœli.cõ.22. vide etiam quæ ratio maxime fecit Gal.dubitare.1.cœli.com.92.

Galen.non sufficienter determinauit de anhelitu.2.de aĩa.com.88.

Gale.existimauit ꝙ virtus cogitatiua est rationalis materialis.3. de anima.com.6.

Galenus tantum applicabatur errori ꝙ existimauit aerem esse sentiētem. Auer.in comm.libri de sensu & sensa prope finem.

Galenus dubitauit vtrum virtus informatiua esset creator aut creatura.7.meta.com.3. Et vide ibi cãm.

Galenus dubitauit, an virtus dans animam sit Deus, aut aliud. ibidem dispu.3.in fol.18.dub.&.7.meta. commen.31.

Galenus opinatus est principiũ sanguinis non pulsatilium esse iecur per duas rationes. Aristo.autem opinatus est esse cor, ex.3.de partib. animalium.in ca.de corde, etiam duabus demonstrationibus.

Galenus concessit vnam propositionem & dixit eam conuerti, ꝙ vbi ē de virtute aliqua animalis quæcunque sit illa virtus, ibi etiam est principium instrumenti illius virtutis, & econuerso, vbi est principium instrumenti alicuius virtutis, ibi ēt est principium virtutis illius.ex.3. de part.animalium.in cap. de corde Commentator.

Gal.in lib. de ingenio sanita. dicit. ꝙ in apostemate epatis est flobotomanda basilica dextra, & in suis sermonibus vƀibus dicit contrarium, ponit Auer.7.Coll.ca.29.& ibi ponit solutionem ipsius apparentis contradictionis.

Gal.in his quæ apparent in anathomia vbi discordat ab Arist. maximam facit difficultatem, quia hac nostra ætate non possumus acquirere veritatem.Cõm.in.3.de part. aĩal.in ca.de corde. & est authoritas Damasceni in suis aforis.

Gal.fuit qui inuenit aliud iuuamentum diaphragmatis a iuuamentis positis ab Aristot. & aliis antiquis, quod est magis nobile, quia huius modi velamē vt ipse opinatur, est lacertus quo animal mouet pect' in respiratione, qd gen' mēbrorũ, s.lacerti p qđ fit motus voluntari' vt imaginor, non fuit cognitũ tpe Arist. Et ideo laudem' Gal.de hoc

sicut

Sicut tenemus laudare ipsum in aliis rebus manifestatis ab ipso in arte anathomica. Auer. in. 3. de partibus animalium. in capi. de septo tranuerso.

Gal. non intellexit Arist. opione de capite. i. de osse tutante cerebrum, an sit pp cerebrum, vide Auer. cōtra Gal. in. 4. de part. animal. in ca. de mēbris animalium sanguineorum extrinsecis.

Galenus opinatus est fœminam habere verum semen, & actiue concurrere ad generationē, cōtra quē vide Auer. in. 1. de generatio. animalium. vbi adducit rationes eius, & impugnationem opinionis eius in illo cap. vbi ponitur impugnatio antiquorum.

Galenus non perspexit fundamenta naturalia, & ideo non est mirum si errauerit in mō generationis corporis ex membris, sed de sequentibus ipsum mirandum est. i. de Auicen. qui habebat notitiam scientiarum speculatiuarum. ibidem.

Gale. dicit ꝙ in epate est fons spiritualis. 2. Coll. ca. 8.

Galenus posuit neruos, & membra flegmatica & viscosa generari ex spermate, & reliqua membra ex sanguine, contra quem vide Auerroem. ibidem.

Galenus posuit neruos esse instrumentum motus voluntarii & sensus. Et vide motiuum eius. 2. Coll. capi. 8. de iuuamen. membrorum consimilium. 6.

Galenus assimilat in vno suo libro animam lapidi adamanti. 2. Colliget. cap. 7.

Gal. opinatus est illa mēbra restaurari non posse, q̄ ex spermate generātur, sed non est ita, nā si ita eēt, tūc non videret aliqd membrum restaurari in aliquo aīali, & in alio non, & in aliqua ętate restaurari I alia vero non. dr̄. n. ꝙ si oculi pullorum irundinum ernia patiūtur, mox reuertūtur. ossa vero sensim, aut non restaurantur, aut difficile recuperantur: sed priuatio partis aereæ quæ est in semine, & primi humidi inutilius reperti est in causa ꝙ talia membra, quæ incidūtur non coniunguntur, neq; restaurātur. 2. de gene. aīa. ca. 2. Auer. vide et in eodem cap. in fine ca. vbi apertius Auer. huius problematis explicat causam.

Gal. doctrina in libro de complexionibus non incedit per viā per quā incessit in lib. de elementis. i. p viā demōstratiuā. Auer. 2. Colli. ca. 1.

Gal. error quem dixit de cōplexione temperata est paruus. ibidem.

Gal. dixit ꝙ pil' gn̄at ex vno vapore fumoso adulto, sed hoc īdiget speculatione, quia vr̄ ꝙ pilus sit corp' extensibile siccū. Auer. in. 2. Colli. ca. 8. de iuuamen. mēbrorum consimiliū. Opinio ista Gale. est in. 2. complexionum. ca. 5. pōt tn̄ dici p Gal. ꝙ extēsionē illā pilus sumit ex cute in qua est viscositas quædā, vt est uidere ad sensum, vbi extracto pilo ē in extrema radice vn ctuositas qdā, & sic p cōsumptionē eius in nobis contingit caluitium: vt dicit Arist. in. 5. de gene. aīaliū.

Gal. opinatus est locum esse spatiū separatum, contra quem vide pulchre Them. in. 4. phy. super tex. 36 vbi pulchre digreditur ibi, sed statuamus inquies.

Galenus opinabatur ꝙ epar propter dominium quod habet super oīa membra nutritiua, qd eēt penit' in virtute

virtute nutritiua princeps & ipse nesciuit ꝙ postremum nutrimentum est in corde, & ĩ eo est primo virtus nutritiua princeps. 2. Colliget in cap. 9. de iuuamentis membrorum officialium.

Gale. d. Aristot. & si vir doctus & ad quancunq; partem rõnem adduceret eximius extiterit, nullam tamẽ potuit probabilem rõnem reddere, cur repleto capite vis sentiendi quiescat, sed in corde est colloca ta. Ex fine quarti lib. de causis sim ptomatum.

Gale. dixit ꝙ testiculi habent virtutem principalem generatiuam: sed vide impugnationẽ eius in. 2. Colli. ca. 10. de iuuamẽ. membrorum deseruientium generatiuæ, vbi tenet virtutem istam fm Aristo esse in corde, & ibi est virtus principalis, quia cor trãsmittit eis calorem temperatum in debita quantitate, & qualitate. Et ideo ista membra inseruiunt, & cõcurrunt, vt instrumentum, & si qua est virtus in eis illa est particularis.

Gale. opinatur ꝙ instrm̃ tactus est neruus qui venit a cerebro, & Aristo. opinatur ꝙ organum tactus ẽ caro. 2. Colli. ca. 11. de iuuamento membro. officialiũ deseruientium virtuti sensitiuæ.

Gale. qñ dicit ꝙ in euacuatione mẽ bri maior cadit timor in euacuando quã in alterando, nõ sane loquĩ tur, sed errat, quia sicut timẽda est euacuatio ne virtutem ledam⁹, ita ẽ ĩ alteratione & maxĩe ĩ alteratione frigiditatis, sed dic tu ꝑ Gal ꝙ sermo est cõparatiu⁹ & ñ absolut⁹.

Gale. dixit ꝙ sensus cõis est in cerebro, & Arist d. ꝙ primo & principaliter est in corde. 2. Coll. cap. 11. Opinionẽ Arist. require in lib. de sensu & sensato. & in. 3. de partib⁹ animal. ca. 4.

Gal. dixit odoratus sensum fieri in duabus carunculis, quæ sunt similes capitibus mãmillarum, sed Aristot. d. ꝙ fit in duobus meatibus q̃ sunt in naso. 2. Col. ca. 17. de iuuamento instrumenti odoratus. Et ibi require impugnationem Auerrois contra Gal.

Gale. sentit ꝙ origo, & situs caloris naturalis deseruientis motui volũ tario sit cerebrum, & ad totum corpus misceatur per neruos ab eo, sed Aristot. opinatur ꝙ cerebrum sit seruitor cordis in hac opinione ꝑ viam qua seruit & in sensibus & origo eius est in corde. 2. Colli. cap. 18. de iuuamẽtis membrorum voluntarii motus.

Galenus & omnes medici confitentur quòd virtus voluntaria est in corde. ibidem.

Gale. opinatus est ꝙ motus voluntarius nõ fit nisi per musculos, & nõ est ita: musculi enim non sunt nisi in animalibus sanguineis perfectis, & non est impossibile esse motum volũtarium sine musculo, & si est, est ꝑpter calorem naturalem, aut propter rem quæ stat loco eius in animalibus, quæ sunt sanguinea neq; carnosa. 2. Colli. ca. 18. de iuuamentis membrorum anhelitus, vbi etiam vide impugnationẽ an sit minus voluntarius.

Gale. opinatus est ꝙ virtus voluntaria motiua principaliter sit in cerebro, & ꝙ immediatũ instrm̃ istius virtutis sit neruorum. Aristo autẽ & Auer. tenẽt virtutem istam principaliter esse in corde, & ꝙ primũ instrm̃ ꝑ se mobile ab ista virtute

sit musculus in animalibus perfectis. Et ideo egritudo a qua prouenit lesio in motu, est primo & per se in musculo & in neruo & cerebro non est nisi per viam & modū colligantiæ. 2. Coll. ca. 18. & c. 19.

Gal. non habuit veram radicem in logica. ibidem. ca. 19.

Gal. in maiori parte rerū in quibus putant hoīes ꝙ contradicit Aristo. non est vera contradictio, sed sunt sicut conclusiones & complemēta. Et ideo nō est dicendū quod illud quod dicit Gale. in particularibus rebus contradicit in vsibus. Arist. 2. Coll. ca. 19. de iuuamentis membrorum motus anhelitus.

Gal. & si tempore suo ars medicinę esset plene completa dixit, nō est impossibile ꝙ aliquis veniat post me, & inueniat aliquid quod per me non fuit inuentum. 2. Coll. ca. 19.

Galenus dixit ꝙ in motu anhelitus pulmo nullum habet propriū motum in se, sed sequitur motum pectoris, sed Aristoteles tenet oppositum. ibidem.

Galeni sententia motus pulmonis est violentus vel per violentiam. i. per viam per quam mouentur corpora artificialia. Et melius est dicēdum ꝙ illud principium est in eo per motum, secundum quem mouentur naturalia. ibidem.

Gale. sentit ꝙ temperatior regio est terra græcorum, & inter alias est terrā Hippocra. Et dicit ꝙ totum tempus illarum terrarum est, sicut tempus veris. 2. Coll. ca. vlti. quod est de complexiōibus temporum. vide tamen tu Gal. in prima particula separatorum sermonum. cō. 14. & in lib. de tuenda sanitate parum post principium, quia Auer. nō bene habuit mentem Gal. quia non dicit Gal. totum tempus illius regionis absolute eē, sicut veris, sed respectu climatum inter quæ mediatur quartum clima, quia respectu tertij est, sicut estas, & respectu quinti est sicut hiems.

Galen. opinatus est ꝙ cholera non naturalis vitellina est calidior naturali, & alii medici præter ipsum tenent oppositum, & Auer. laudat dictum Gale. 3. Coll ca. 4. de causis egritudinum naturalium.

Gale. non cognouit virtutem discretiuam, cuius officium est vt cognoscat sanguinem a superfluitatibus, vt nutriat membrum ex conuenientiori, & mittat vnicuiq; membro quod est ei simile, & virtus separatiua non est hæc virtus de qua ipse loquitur, Etenim est magna differentia inter virtutem discretiuam & separatiuam, & in esse & tempore. 3. Colli. cap. 16. de accidentibus superuenientibus virtuti nutritiuę in generali.

Gal. dixit ꝙ solutio continuitatis sit causa doloris contra quem vide Auerro. 3. Colliget. cap. 31. de accidentibus superuenientibus virtuti sensibili.

Gale. & medicorum causæ inductæ super accidentibus visus, sunt fundatę super falsa fundamenta, quia non est aliquid in oculo, nisi calor naturalis qui aduenit ei a cerebro per duos neruos perforatos, nec calor potest separari a corpore I momento, etiam remanente calore intrinseco, & homine viuente, & impossibile est vt extendat vsque ad stellas, quia antequā veniret illuc esset corruptus. Nec etiam in eo ē corpus cœleste, nec igneum habēs splendo-

splendorem.3.Coll.cap.38. & fuit contra illos qui tenent visionem fieri extra mittendo.

Gale.conatur per rationes ostendere, ꝙ veritas ordinationis in circuitibus febrium ꝓuenit a calore putredinali, sed rationes eius infringuntur: nam mea sñia penitus est, ꝙ natura istos circuitus cum calore ĩtrinseco operatur, quãuis huic calori aduenerit aliquid extrinsecum in quantitate, aut qualitate in eo ꝙ est agens in materia non naturali.4.Coll.ca.27.

Galeni verba de febre sanguinis varia sunt, quia aliquãdo dicit ꝙ est cholerica continua, & aliquando ꝙ est aliud a continua cholerica, & tu sententiam meam nosti in hoc. 4.Coll.ca.31. de febre sanguinis, & & sanguinis eius.

Gal.sicut fugitiuus dixit medicinæ frigidæ non refrigerant corpus, nisi propter diuisionẽ in paruas partes: cuius impugnationem.vide.5. Colli.cap.3.

Gale.saporem amarum non appropriauit nisi calido tantum, sed amaritudo potest esse, & a calido, & a frigido, sicut calor niger inuenitur & per calidum, & per frigus.5.Colli.ca.27.& in.2.de anima.cõ.105. & argumentum efficax contra Gale.& medicos est de oppio, qđ est in fine amaritudinis, & indicat pa ralisim ꝓpter suam frigiditatem. Et quamuis possent dicere ꝙ nõ ꝓuenit amaritudo a parte frigida, nos dicemus iã amaritudo est dominans in suo sapore, & sapor fortis est in iudicio super natura, ibi. vnde debet iudicari ꝙ sit magis calidum quàm frigidum, & quomodo non cogitauit hoc.

Gal.fuit verax, & legalis experimẽtator in arte medicinæ, & null⁹ põt ei comparari, nisi is qui cũ clamat nõ ĩtelligit id quod clamat.5.Colli.ca.31. Forte dicit hoc pp Rasim qui fuit maximus experimẽtator, & ille dum Gal.cõtradicit, plerũq; vocem propriam vr̃ ignorare, alij referunt hoc ad Auicẽ. sed primus intellꝰ est magis cõsonus veritati.

Gale.opinatus est medicinę compositę opationes contrarias prouenire a contrariis qualitatibus, & nõ ab vna media resultante ex cõtrariis, cuius impugnationem requiritur ab Auer.in.5.Coll.cap.57.vbi etiam excluditur responsio Gale. assimilantis operationem medicinæ compositę operationi sensus & sensibilium, nam sensus simul a cõtrariis sensibilibus immutat̃, sicut visus ab albo & nigro, vbi ponitur ratio diuersitatis, & ibi vide pulchra de hoc.

Gal.dixit ꝙ qñ sunt duæ medicinæ eiusdem virtutis, & vna est debilior alia si misceantur debilis diminuit fortiorem, cuius oppositum potest prouenire, & vide motiuũ. 5.Coll.ca.57.versus finem.

Gal dixit ĩ regimine complexionis temperatę, ꝙ qñ nascuntur sal tritum super corpus illorum aspergatur, sed melius est, vt inungat̃ cum oleo de glandibus, quia mordicationem non inducit & facit consimilẽ operationẽ, qa corpora eorũ pp extrinsecas adueniẽtias indurãtur, vt dicit Auẽzoar.6.Coll.ca.6.

Gal.d ꝙ qdã medici dicũt ꝙ homo tpatus ter dẽt exercitari & ter balneari, & hoc eidẽ placere vr̃, de quo nõ modicũ admiror, qa si hoc fiat ter, & horæ ciborũ ternã sectionẽ habe-

habebunt. Auer. 6. Coll. cap. 6. vbi recitat opinionē aliorum asserentium cōplexionibus temperatis in duobus diebus ter comedendi tempora distribuantur, & totis virib' exerceantur, & opinio istorum ē magis veritati propinqua, cui mirabilis Auēzoar assentire videtur.

Gal. præcepit si sanguis sit coagulatus in pulmone vt ꝓpinetᷓ acetum cum aqua mixtum, sed hæc medicina est contraria iuuamēto causæ & accidenti, propterea quia aceto inest per naturam, vt moueat tussim, & tussis est prauum accidens, & hoc est timendum, & acetum cū sit pungitiuum vulneri nocet, & sanguinē subtiliat & aperit, & propterea acetum est dimittēdum. 7. Colliget. ca. 34. solue primo Gale. ꝙ in casu necessitatis minus malū præfertur maiori, quia si sanguis ē coagulatus indiget subtiliatione ꝙ fit p acetū, & tussis adiuuat ad expulsionē eius, nocumento autem derelicto, potest medicus postmodum obuiare.

Gale. dixit complexionē calidam, & humidam esse temperatam, contra quem, vide. 6. Coll. ca. 11.

Gal. in febribus æstiuis ex dominio sanguinis qñ sanguis nondum putruit, ꝑcepit euacuationē sanguinis per flobotomiam fieri vsq; ad sincopim, cuius opinio est erronea & vide rōnes Auer. in. 7. Coll. cap. 8. quia sunt fortes contra Gal.

Gal. d. ꝙ patientes febres ex humoribus viscosis & mucillaginosis, non sunt euacuandi nisi per frictionem solā. Ego aūt dico ꝙ climāta ī hoc sunt multum consideranda, & propterea in hoc non est danda regula generalis. 7. Coll cap. 9. vide etiā de hoc. ibidem. ca. 10.

Gallinas ꝓcurātes vt gnosē ꝓpereentur mutatis admissariis id efficiūt. Et vide cām. 1. de gene. aīal. ca. 20.

Gallinæ cum mares vicerint currūt, & ex tēplo mariū tētant supuentu coire, crista ēt ac caudaq; erigiᷓ, ita ne facile ꝑterea sit, an fœminæ etiā cognoscere nōnunquā etiam calcaria parua iis enascunᷓ. 9. de natura aīa ca. 49. Ex illo loco scire poteris mores & actiones mutare posse complexionem.

Gallinæ paruæ sunt fœcundiores generosis. 3. de genera. aīal. cap. 1.

Gallinæ bis parientes in die cito pereunt. Arist. in. 3. de gene. ca. 1.

Gallinæ iuuenis & pinguis caro melior ex omnibus volatilibus, & hēt mirabilem proprietatē in temperando complexionem, & ideo brodium suum est optima medicina leprosis. 5. Colli. ca. 31.

Gemini sæpenumero euenit, vt in eadem parte vteri generentur mas & fœmina, idq; satis inspeximus in dissectionibus animalium ouiparorum, tum pedestrium, tum ēt pisciū. Arist. 4. de genera. aīalium cap. 1. aduersum Democritum, & Empedocl.

Geminos pariunt qñq; oues vel capræ vel pabuli beneficio, vel si mater, aut pater vim eā geminandi p naturam obtineat. 6. de natura animalium. cap 19. vbi nota ex indiuiduali ꝓprietate posse proueniré, vt mas vł fęmina geminos edat.

Gemini in solo humano genere si alter mas alter fœmina sit, raro seruantur, in reliquis animalibus, si alter mas alter fœmina sit enutriuntur & seruantur. 7. de natura animalium. ca. 4.

Gemini

biectum transmutationis talium formarum est prima materia. prima enim habilitas in materia est ad tales formas simplicium. 3. cœli. comm. 67. &. 12. primæ philosophiæ. commen. 11. Tum etiã quia motus est inter contraria, sed formæ illę non sunt contrariæ secundum se, sed fm sui qualitates cõtra Alex. vt patet. 5. phy. com. 10. Sed dic ꝙ sic Comm. habet consequenter loqui iuxta sua fundamenta, ꝙ quemmadmodum ipse tenet ꝙ formæ elementariæ sunt mediæ inter substantias & accidentia, sic transmutatio earum, neq; est vere motus, nec vere generatio, sed est medium, quodammodo, idem enim est iudicio & termino motus, & de via & termino viæ, quia non differunt nisi sicut perfectum a diminuto: vt patet in. 5. phy. com. 9.

Genus est prius in ratione Cõm. 5. phy. comm. 27.

Generatio & corruptio mutationes sunt, & non sunt motus. 5. phy. t. c. 51. & tex. com. 8.

Generatio & corruptio sequuntur alterationem, & non sunt motus, sed sequuntur motus. 6. physi. cõmen. 32. &. 45.

Generatio quodammodo est in magnitudine. 6. phy. com. 59.

Generabilia quædam sunt indiuisibilia vt sentire & intelligere. ibid.

Generationis motus est compositus ex transmutatione in qualitate, & ex transmutatione in substantia. 6. phy. com. 59. & 32.

Generationis finis necessario est de alia specie motus, cum finis sit substantia & transmutatio, cuius finis est in qualitate. 6. phy. com. 59.

Generatio est tribus modis, aut simplicium, aut organicorum, aut cõplexionis & mixtionis. 6. physico. commen. 59.

Generatio & corruptio non sunt extra magnitudinem, licet non sint in ipsa magnitudine. 6. physicor. tex. commen. 59.

Generatio primæ partis carnis componitur ex alteratione, & generatione, vt cum generatur caro ex sãguine, primo amittuntur qualitates & accidentia sanguini propria, & fient accidẽtia propria carni donec amittatur forma sanguinis, & fiat forma carnis. s in fine mot⁹. & in non tempore. 6. physi. com. 59. idem. 1. phy. com. 62.

Generabile quodlibet habet aliquã quantitatem naturaliter in initio generationis & fine, & ista quantitas habet extrema & medium. Vide consimile. 6. phy. commen. 32. &. 1. physic. 34. &. 2. de anima. text. commen. 41.

Generatio ita se habet ꝙ in ea forte est magis manifestum quã in aliis motibus ꝙ generãs est simul cum generato. 7. phy. com. 10.

Genus non videtur esse subiectũm propinquum formarum. 7. physi. tex. commen. 29.

Genus vnum aliquid non est, sed iuxta hoc latent multa. 7. physi. tex. commen. 30.

Generatio impossibile est vt sit ex non esse puro, vt apparet ex diffinitione motus. 8. physi. com. 4. idem 1. phy. com. 71.

Generatio impossibile est vt sit ex prima materia secũdum ꝙ potest intelligi nuda a forma. 8. phy. c. 4. vide in concordantiis.

Generibus licet quandoq; abuti loco specierum, licet enim omnibus

vocabula arbitratu suo interprætari ac fingere. Themistius primo de anima. cap. 19.

Generari contrarium ex contrario potest intelligi duobus modis. 8. physi. com. 4.

Generatio non est primus motus tẽporalis, quia generatio non est motus, sed finis motus. 8. physic. com. 7. idem. 6. phy. com. 32.

Generatione existẽte erunt alij motus, quia generatio est finis aliorũ motuum, & qui destruit finem, destruit omnia quæ sunt ad finem. 8. physico. commento. 24. Vide in concordan.

Generans est quod dat generato formam suam corpori simplici & omnia accidentia contingentia formæ, quorum vnum est motus in loco. 8. physicor. com. 32. &. 3. cœli. commen. 28.

Genus aut mera notio est sine euidenti soliditate aliqua, sed ex tenui sub obscuraq; similitudine singularium collecta, aut penitissime nihil antequam singularia multo posterius, at species natura quædam esse amat & forma, nam ratio hominis simularque iugata materiæ est, homo fit. Themist. primo de anima. tex. 8. idem Boetius in prædicamento substantiæ. & Commẽ. 12. meta. com. 4 &. 27. & 1. de anima. comm. 8.

Generum & specierum nomina, vtrum notiones fabraque sint an naturæ aliquando in singularibus cõtentę pulcherrima consideratio est. Themistius. 1. de anima. tex. commen. 8. idem Porphirius. vbi pondera, quia dicit, ꝙ neque animalis notio substantia est animata sensibilis multoq; minus notio hominis põt esse animal rationale mortale, sed singulares homines propria animalia rationalia & dicuntur & sunt, idem vide ab Auer. ibidem commen. 8. &, 1. metaph. comm. 45. tenet Alexan. in. 1. lib. naturalium quæstionum. quæstione tertia. vbi quærit quorum sunt diffinitiones.

Generabilia ex semine habent esse perpetuum: quia habent in seipsis generãs propinquum, secus est de genitis ex materia putri. Cõmẽ. in 8. phy. com. 46.

Generatio eorum quæ generant se nõ completur nisi illic sit generãs extrinsecus præter generans propinquum ꝙ dedit solum generationis principium. 8. physi. comm. 46. & habet 2. physi. tex. commen. 26. &. 12. primæ philosophie. tex. com. 13. vbi dicitur, sol & homo generant hominem.

Generans extrinsecum necessario ẽ alterans, & sua alteratio est temperata, ita ꝙ necesse est, vt sit simi lis calori naturali per quem completur illud ens. 8 phy. comm. 46. & idem habet in. 12. metaph. com. 18. & in. 2. de gener. animalium.

Generatio Ciceronis a Platone non est propter generationem eius ex Socrate, sed est propter voluntatẽ eius, quia voluit proijcere semẽ in illam fœminam, Sortem. n. generare Ciceronem est per accidens. 8. phy. com. 47. Ex quo patet contra illos qui asserũt ꝙ Plato nõ potuit gñari nisi a suo pr̃e & nõ ab alio.

Generatio aut est alteratio, aut seqũ alterationem. 8. phy. com. 55.

Generatio in animalibus quę sunt hic præcedit alios motus sm̃ ꝙ prędicamentum substantiæ præcedit reli-

reliqua prædicamenta in quibus ē motus. 8. phy. tex. com. 57. Et ista est glosa Auer. in com.

Generationem si alteratio præcedat hoc est per accidens. ibid. cō. 57.

Generatione posterius natura prius est. 8. physi. tex. com. 58. & 9. met. t. c. 15. & 2. de parti. anim. ca. 1.

Generatio & corruptio cū sint motus oppositi, non tñ habent alterationē per quietem mediam: sicut cæteri motus. 8. phy, com. 62. & ibi require causam. inquit. n. ꝙ hoc est, quia subiectū non est aliquod demonstratum in actu, sed ambobus extremis motuum. Caueāt igitur ponentes corporeitatem de prædicamento substantiæ coeternam in prima materia, sm viam Aristo. & Auer. tunc enim istud dictū minime verificari posset, vt patet intelligenti. In generatione & corruptione inconueniens penitus eē videbitur si factū mox necesse est corrumpi, & nullo tempore pmanere. 8 phy. te. com. 62.

Generatio quælibet ex contrario fit in cōtrarium, & ex subiecto quoddam & sili̅r corruptio. 1. cœli. tex. com. 20. idē. 1. phy. t. c. 43. & 44.

Generatio duplex, vera & transumptiua, generatio vera est quæ fit p alterationem passiuam, quæ requirit subiectū & cōtrarietatem & tēpus. inquit. n. Cōm. 1 cęl. com. 20. generabile vere est terminatum tempore, & fit ab aliquo. s. tanquā ex subiecto ne dum tanquā ab agēte, sed generatio transumptiua est quæ non fit ab aliquo, sicut ex subiecto, & in nullo tempore Auer. est distributio. 1. cœli. com. 20.

Generabile quodlibet non generatur nisi ex aliquo ente sibi contrario, & ista propositio est vera, tam in generatione simplicium, quàm in generatione compositorum ex simplicib. quā in gñone vnius cōpositi ex alio cōposito. 1. cœl. c. 20.

Gño triplex, simplicis ex simplici, cōpositi ex simplici, & cōpositi ex composito: & ita est triplex corruptio. 1. cęli. com. 20.

Gñatiō cōpositorū fit duob' modis, vt fit ex primis cōtrariis nullo alio cōposito mediāte, vt gñatio mineraliū, & eorū q̄ sine semine gñant ab eñtis, vt plantę, & sicut gñatio aīaliū q̄ p putrefactionē gñant, & qa eēt alius mod' qñ vnū cōpositū gñat mediāte alio cōposito, vt gñatio sanguinis ex pane, & gñatio mēbrorū a sāguine. 1. cęl. c. 20.

Gñans est sil̄e gñato, & est cōtrariū ei, ex quo fit gñatum, nō. n. agit in materiam generandi nisi in quantum est contrarium. 1. cęl. c. 20.

Gñabile quodlibet, & corruptibile est terminatū a tpe, & ideo qd̄ nō est terminatum a tēpore, est ingenerabile & Icorruptibile. 1. cęli authoritate Alex. & Them. in. c. 100.

Non gñabile non vere dr̄ duobus modis, aut illud qd̄ fit sine causis generationis, aut quod est difficilis generationis. 1. cęli. com. 3.

Generabile tribus modis sumitur. 1. cęli. tex. com. 112.

Gñatū vel illud qd̄ gñat necessario nō fit sm viā gñonis. s. p alterationē. Cō. 1. cœli c. 112. vbi p3 ex intētione Auer. in entib' ęternis & necessariis eē aliū modū gñonis a mō verę gñonis, q̄ fit p alterationem. contra Grego. Ariminen. & Io. de Baccone, qui dicunt sm Aristo. & Com. nullū aliū modū gñonis ipsos intellexisse nisi illū, qui fit per

 alte-

alterationem temporalem, cum tamen Com. etiam. 1. Cœli. cõ. 105. Dicit ꝙ si Plato dum dixit, mundũ esse generatum, intellexit ꝙ partes eius præcedunt ipsum natura non tpe. Arist. nõ discrepat ab eo, & in eodem lib. com. 106. inquit. ꝙ innatum est inueniri in tpe non habet prius & posterius, nisi fm esse, qđ est de lineis cum figuris. Et magis de rebus abstractis. qm̃ si aliqua generatio fuerit ex rebus non temporalibus, tunc illę res non erunt priores nisi in esse tantum, si igiť intendebat dum dicebant eẽ generatum, qa est ex causis priorib' in esse erit verum, sed verba eorum non compatiuntur hoc. Ecce igiť quõ in via Cõm. & Arist. datur aliquis modus generans in rebus ęternis & non temporalibus, in quibus est prioritas naturæ nõ temporis. Negauit autem Arist ibi esse generationem quæ fit ex subiecto præsupposito & priuatione, quia talis fit per veram alterationem, & cum tẽpore. Et hoc sequebatur ad verba Platonis, quia posuit ipsum esse generatum ex inordinatione elementorum reductorum in ordinem. Inordinatio autem est priuatio & talis generatio quæ fit ex priuatione præexistente est cum nouitate & tempore, & ideo dixit Cõmẽ. ꝙ verba Platonis non patiuntur illã defensionem. Et confirmatur per Auer. in. 2. ca. de substan. orbis. vbi postquam dixit. ꝙ finis significat agens significatione necessaria, intulit ꝙ agens est duplex, quoddam est prius tempore acto, & hoc est ĩ rebus generabilibus, quoddam vero est prius fm esse. i. fm naturam qđ ẽt illo modo est prius ipso tẽpore. Et ideo via istorũ virorũ multum deuiat a via Cõm. sicut vides, vnde Cõm. 1. cęli. com. 114. scribit & innuit per hoc, vt reputo opinionem Plato. dicentis ꝙ mundus ante hoc non fuit equalis per naturã, & hoc est ordinatio quam intendebat cum dixit, ꝙ mund' prius fuit ordinatus. deinde post venit ad ordinem. Et voluit hic notificare ꝙ mundus si semper fuit ordinatus, non est in eo potentia ad ordinationem. Et si venit ex inordinatione ad ordinationem, potentiam habet ad ordinationem & inordinationem, sic igitur philosophus fm Auer. negat istum modum generationis qui fit ex priuatione ad esse in rebus non tpalibus, quia talis est generabilibus proprius & corruptibilibus, vt patet in. 1. phy.

Generationem rei cuiuslibet prædicamenti diffinimus vel potẽtiam ad generationem per primũ tempus in quo possibile est generari, & corruptionẽ determinamus ex primo tempore in quo possibile ẽ corrumpi. 1. cœli. 118.

Generabile quodlibet est corruptibile & econuerso. 1. cœl. t. cõ. 131.

Generabile est quodlibet a suo simili, & corrumpitur a contrario. 1. cœli. tex. com. vlti.

Generatio cuiuslibet speciei istius mundi nõn perficitur, nisi per aggregationem motuum corporum cœlestium. 2. cœli. t. c. 2.

Generatur quodlibet a suo simili in substantiis, in accidentibus aũt nõ est necessarium, vt oẽ accñs fiat a suo simĩ specie vel genere. 2. cęl. cõ. 42. Vide in Theorem. nostris quõ sit plene intelligendum hoc.

Gñatũ & nõ gñatũ non differũt in necessitate

vbi Them. dicit. q̄ gn̄a porro sunt notiones animi nostri & non elementa rerum.

Gn̄a accepta in diffinitionibus, aut sunt vniuoca vt animal in diffinitione hominis, aut dicta multipliciter, vt ens & potentia & actus. 2. de anima. cō. 30. Vbi patet duplex eē genus s̄m Peripateticos, vniuocū, videlicet, & analogū, vide pro hoc etiam 4. met. cō. 2 & 5. meta. cō. 4. & 1. de ani. cō. 7. & 3. de aīa. cō. 4. & & 3. phy. cō. 4.

Generat nihil ipsum seipsum, sed saluat 2. de ani. tex. cō. 47.

Genera rerum scitarū, aut sunt scientiæ speculatiuę, aut artes operatiuę, aut virtutes cogitatiuę particulares Cōmenta. in cōmē. libri de diuinatione.

Generatio & corruptio & omnis motus est a virtute quæ est habitus, & omne quod caret causis motus, est necesse habere quietem, quæ est priuatio motus. Cōmē. in vlti. cap. de substan. orbis.

Genus rei cum ignotum fuerit non debemus stabilire illud 1. metheo. cap. 2. Cōmenta. in sua media.

Generatio mixti est dū virtutes actiuę dominantur passiuis, corruptio autem fit quando passiuę dominā tur actiuis. 4. methe. in principio.

Generatio simplex & naturalis est permutatio ab his virtutibus, cum habeant rationem ex subiecta materia 4. metheororum. tex. cōmen. 2. Vbi scite debes q̄ triplex inuenitur generationis diffinitio tradita ab Aristo. vna est generalis q̄ principaliter verificatur de communi generatione, in qua vnum generatur ex vno, siue sit simplicium, siue compositorum. Et isto modo fuit diffinita in sermonibus vniuersalibus de generatione & corruptione in tex. cō. 23. Generatio est transitio totius in totum, nullo sensibili remanente vt subiecto. Secunda descriptio est quæ competit generationi mixtorū omogeneorum, in qua vnum fit ex pluribus, & est descriptio assignata hic. Tertia est quæ competit viuentibus, quæ fuit tradita ab Aristo. in libro de morte & vita, dum dicit generatio est prima participatio animæ in calido naturali, & vita est eius permansio.

Genus est distractum a materia 1. meta. cō. 17.

Genus est forma vniuersalis, & est vnum in forma media inter potentiam & actum. 1. metaphy. cōmen. 17. & secundo methe. cō. 14.

Generatio semper est medium inter esse & non esse, secundo metaphy. tex. cōmē. 7.

Genera non sunt in actu, nisi in suis speciebus. 3. met. tex. cō. 11. idem 7. meta. tex. cō. 43.

Genera generalissima non habent genus nisi multipliciter dictum, quia omne quod habet differentiā hēt genus, & non conuertitur. Cōmenta. 5. meta. cō. 4.

Genus duplex, vniuocum & multipliciter dictum: elicitur distinctio ex 4. quinti metaph. & 4. meta. cō. 2. & 1. de anima. cōmen. 7. & secundo de anima. cō. 30. & 3. de anima cōmen. 4.

Generatio est natura, quia est via in naturam 5. met. tex. cō. 5. & 2. phy. tex. cōmen. 14.

Generatio rerum naturalium non vt contingit, quemadmodum Empe. sed ratione quadā consistit 2.

de

de generatione & corru.t.com.40. Vide in concordan.

Genus est simile materiæ. 5. meta. tex.com.10.idem in Porphyrio in cap.de differentia, nota tamen ꝙ non est vera materia. 1. metaphy. com.17.&.12.metaphy.commen. 14 Alexander enim demonstratiue scripsit, quòd materia nõ est genus in libro naturalium qõnum secundo.cap.vlti.

Genus pars speciei dicitur, aliter autem species generationis pars dicitur.5.meta t.com.30.

Genus multifariam dicitur. 5. meta physi.tex.commen.33. Et est in capi.de genere.

Genere diuersa dñr, quorũ diuersum primũ subiectum & nõ resoluitur alterum in alterum, nec ambo in idem.quinto metaphy.text. commen.33.

Genere diuersa sunt materia & forma.ibidem.

Genere diuersa sunt decem prædicamenta.ibidem.

Generatio hominum potius attribuitur primo patri quàm primæ matri, quia motor est nobilior materia.5.metaph.commẽ.33.& habet in textu.

Genus dicitur tribus modis. 5. met. tex com.33.

Generatio quælibet, aut natura, aut ab arte, aut a casu est.7.metaphysi. tex.com.22.

Generatio propriæ est respectu substantiarum, accidentia, aut magis dicuntur pati quã generari.7.metaph.com.22.

Generationes quædam dicuntur factiones.7.metaphysico. tex. commento.22.

Generationum & motuum hęc quidem intelligentia vocatur, illa vero factio.7.met.t.c.23.

Generabile in rei veritate est indiuiduum compositum, ex materia & forma, sed forma non est generabilis, neq; corruptibilis nisi per accidens, & similiter est de materia. 7.met c.23.& tex.com.26. &. 27. 31.33 &.12.meta com.18.

Genus differt a materia, quia genus prædicatur essentialiter etiam in recto de specie & materia prædicatur denominatiue.7. metaph. tex. commento.24.& 43.idem primo metaphy.com.17.& 12.metaphy. com.14 Vide de hoc pulchre Alexand.in.2.libro naturalium quæstionum, quæstione vltima, vbi ostendit ꝙ materia non sit genus demonstratiue & apponit varias & diuersas differentias.

Generatio magis attribuitur priuationi quàm subiecto priuationis. 7.met.c.25.vide in concor.

Generatum ex materia & forma est aliud ab eis.7.metaphy. in cõmen. 26.&.27.&.60 idem. 5. meta.cõ. 6.& in 3.de anima.comm.5.iuxta dimidium, contra tenentes compositum non dicere tertiam entitatẽ in via Auer.

Generatum quodlibet necesse est, vt sit diuisibile in duas partes ratione non actu, in materiam.& formam.7.meta.te.com.27. Et ratio est quia in hoc est differentia inter per se generata a natura, & inter generata ab arte, quorum generatio fit per contactum, quia in talibus compositum potest dissolui in duo, vel in partes ipsius componentis in actu, nedum secundum rationem, sed in generatis etiam præsertim simplicibus non potest

compositum diuidi in duo ī actu, quia separatio formę a materia est corruptio ipsius.4.physi.com.17. vbi scribit ꝙ est positio naturalis, ꝙ forma non mutatur per se, scilicet non mutatur de materia in materiam secundum ꝙ corpora mutantur de loco ad locum, sed separatio eius a materia est corruptio, similiter etiam separatio materiæ secundum actum ab omni forma impossibilis est, quia quod non est in actu esset in actu, vt deducit Cōmenta.in.2.physicorum in commento 12. Dixi autem notabiliter hoc veritatem habere in simplicibus, nam vt scribit Cōmenta.in 3. cęli & mundi.in com. 31. vbi philosophus ponit elementi diffinitionem asserens sic, igitur elementū corporum ad quod alia corpora diuiduntur intus existens potentia aut actu, hoc enim vero modo se habet indubitabile ē. Dicit Cōmē. ibi & debes scire ꝙ hæc elementa de quibus perscrutatum fuit in.1. phy. sunt alia ab elementis, de quibus perscrutatur hic. Illic enim declarauit materiam primam, & formam quæ sunt elementa vniuersalia corporum, tam simplicium quā compositorum. Hic autem declarare intendit elementa corporum compositorum tantum, quæ equiuoce dicuntur elementa cum illis, quoniam quum compositum diuiditur non existunt in actu, forma enim corrumpitur & materia induit aliam formam. Vnde Aris. etiam in.2.phy.t.c.12. dicit descrībēdo naturā, quæ est forma, quia alio modo natura dicitur habentium in seipsis principium mot⁹, forma & species non est separabilis ens, sed aut ſm rōnem. Et sic ēē dicit Cōm. ibi ꝙ est separabilis nō in esse, sed secundum diffinitionē tantum.&.12.meta.commen.39. dicit ꝙ intellectus innatus est diuidere adunata in esse in ea ex quibus componuntur, quamuis non diu datur in esse, sicut diuidit materiam a forma, & formam a composito ex materia & forma, & Aristo. in.1.cœli & mundi, hoc idem asserit in tex.commen.92. &.95. in omnibus, tam natura quā etiam arte constantibus, aliud est ipsa secundum seipsam forma, & quę est mixta cum materia, de tali autem abstractione facta ab intellectu qualis sit, & ad quem spectet artificem pulchra difficultas est, & tu recurre ad ea quæ notaui tibi in concordantiis.

Genus est quod est commune & ꝓximum equó, & asino, & non est nominatum.7.metaphysi.tex.28. Ex quo patet ꝙ non est vniuersaliter verum ꝙ vniuersalia sunt notiora minus vniuersalibus in cognitione confusa, talia enim genera proxima rerum quandoq; latēt & sunt minus nota quām species, ex hoc enim prouenit quód sunt innominata. Nullus enim imponit nomen rei quam ignorat, vt habetur.7.primæ philosophiæ.cōmē.54.&.4.etiam primę philoso. cō.10. Cuius oppositum tenuit diuus Thomas & sequaces. Cōtra diuum Thomam.

Generās & generatum sunt duo numero, & vnum in intentione vniuersali.7.met.t c.28.

Genus aliud verum, aliud rhetoricū 3.de anima.com.6.

Generatio quælibet fit per transmutationem materiæ: & materia est indiui-

indiuiduum generationis.7. met. tex com.28.

Generatum quodlibet generatione actuali.i.de generatione non cessabili generatur a suo simili. 7. met. tex.com.28. Vide limitationes huius propositionis. 12. primæ philosophiæ. in commen.24. authoritate Alexandri.

Generatio si a formis separatis proueniret non esset possibile, vt istę formæ essent causæ eius, quod apparet.s. φ generans & genitum essent duo in numero, & vnum in forma.7.met.com.28. Et ratio est quia multiplicatio indiuiduorum in vna specie, prouenit ratione materiæ, vt ibi dicit Côm.& in.1.meta.com.40. Et in libro destruct.in disputa.1.in solutione septimi, & octaui dub.

Generabilia ita se habent, sicut mobilia: nam quemadmodum corū, quæ mouentur in loco, quædam mouentur ex se,& quędam ex alio ita est de generabilibus.7.meta.cõmen.29. vide in concord.

Generata ab arte sunt in duplici differentia, nam in materia quorundam est pars potentiæ naturalis similis artificio, & talia indiscriminatim,& a natura,& ab arte generari possunt,& in materia, quorundam non est pars potentiæ naturalis,& talia non nisi ab arte generari possunt. vt domus.7.meta.text. commen.29.

Generata per accidens non generantur a sibi simili.7.meta.commẽ.& tex.28.&.30.vbi etiam in.12. primæ philosophiæ. in com. 24. vbi inter illas tres limitationes ista est vna, authoritate Alexan. etiam, vt ibi refert Côm.

Generatis ex semine formas exhibet semina per formas quas dederunt generantia semina, sed generans non ex se.i. casu quia corpora cœlestia sunt illa quæ dant istis aliquid loco seminum & virtutū, quæ sunt in seminibus.7.meta.cõ. 31.&.12.met.c.13.& 18.

Generatum ẽ formatū, & generans est formans.s. illud. quod mouet materiam, donec recipiat formā, idest illud, quod extrahit illam de potentia ad actum, & illud quod mouet materiam necessario est corpus habẽs qualitatem actiuam aut potentiam quæ agit per corp'. habens qualitatem actiuam.7. meta.com.31.idem 12.metaphysicę commen.18. vbi dicit. imaginatio super creationes formarum, induxit homines dicere formas esse datorem formarum.

Generans subiectum formæ si aliud esset a generante formā, tūc subiectum & sua forma essent duo in actu φ est imposs.7.meta.com.31. inde colligitur vulgata propositio φ idem est agens disponẽs mām, & introducẽs formā, nota tū qd fallit in gñone artificialium rerū, vt patet in.2.physic in.tex.commen. 24.&.25.

Generatio substantiæ proprium habet quod requirit aliquam substantiam actu existentem quæ facit, vt anima, si animal nascitur, generatio autem qualis, aut quanti nõ necessarium, nisi potestate solum.7. meta.t.com.32. vide pro hoc in.2. cœli.com.42.

Generatio est ipsius compositi non formæ neq; materię,& hoc est cõetā substantiæ quā aliis prædicamẽtis.7.met.tex.c.32.

Generatio qualitatum & accidentiũ fit duobus modis, nam quandoq; generant a sibi simili, & quandoq; sequuntur formam mixtionis primarum qualitatum.7.meta.cõ.32.

Genus non videtur participare differentias,simul.n. contrariis idẽ participaret,nam differentiæ contrariæ sunt quibus differt genus 7.meta.tex.cõ.42.

Genus non est præter eas quæ sunt vt generis species,aut si equidem vt materia est, vox.n.genus & mã.7.meta.cõ.& tex.43.

Genus propinquum appellatur primum,quia in diffinitione ponitur primus.7.meta.cõ.43.

Generis rationem obtinent quæcũque mediant inter primum genus & vltimam differentiam in diffinitionibus.7.primę philosophię tex.cõ.43.vbi per primum genus non intelligitur proximum,sed genera le quod est primum secundum naturã,& ita vides quomodo in paruo spatio equiuocat Philosophus de primo genere in eodẽ tex.in habendo modicam solicitudinem de nõibus sicut in simili notauit Cõmen.in 1.physicæ auscuscationis 1 cõmen. 1.quod durum videbatur expositori.

Genera diuersantur quia quędã magis assimilantur formæ,& quędam magis materiæ.7.primæ philosophiæ.cõ.43.

Genus assimilatur materiæ.ibidem.& 1.meta.cõ.17.& 12.met.cõ.14.& 5.meta.cõ.33.& 10.met.cõ.24.& 8.meta.5.& 6.

Genera sunt repræsentatio & exemplar materierum compositarum, quæ sunt partim actus, partim potentia, vnde huiusmodi esse ꝙ repręsentant genera est membrũ inter formam quæ est in actu & materiam primam, quæ nõ habet formam. Et ideo genera habent diffinitiones,sicut & species donec perueniatur ad primum genus, quo nihil est propinquius materiæ primæ. Et propterea huiusmodi gen⁹ nõ habet diffinitionem, sicut neq; vltima formã nisi per modum similitudinis. Et vnumquodq; istorum genus dicitur vniuoce, quia id quod repræsentatur per ista genera inuenitur perfectius q̃ ea quę repræsentãtur per genera analoga, vt ens & res,ex paraphrasi metaph. tracta.2.

Genus per se non prędicatur de drĩa 3.meta.tex.cõ.10.

Genus gñalissimũ est simplex & genera subalterna sunt composita 3.meta.cõ.11.

Genus duplex propinquũ & remotum 5.met.cõ.10 & 2.phy.28.

Genus quodãmodo assimilatur materiæ & quodammodo assimilatur formę, sonus.n. quodãmodo assimilatur materiæ, quia est propinquus materię literarũ,et quodammodo assimilatur formæ quæ prædicatur de literis in quid. 7.meta.tex.cõ.43.

Genus apud Arist.est forma vniuersalis, & differentia particularis 7.meta.cõ.43.1.meta.cõ.17. 8. metaphysi.cõmen.6.& 2.phy. cõ.28.& cõ.vltimo, vbi per formã intellige formam declarantem quidditatem, seu vniuersalem conceptum ne incidas in errorem Burlei & Ioãnis de Gandauo.

Genus primo debet diuidi in primã differentiã & sibi oppositã, & non primo debet diuidi in differẽtiam

suæ differentiæ 7. meta. tex. cõ. 43. & 1. posteriorũ in illo cap. ad probandum autem terminum per diuisionem, oportet coniecturare eũ. Et est in tex. cõ. 21. in translatione antiqua.

Genus prædicatur de hoĩe ſm materiam, ſed materia non prædicatur 8. primæ philoſophię. cõm. 6. & ibi Cõmenta. reddit cauſam dicens, & non debes dubitare in hoc, ex hoc quod dictum eſt in nono, ſcilicet quòd materia non prædicatur de aliquo ſecundum numerum, & ſecundum diffinitionem. Et eſt dictum hic ꝙ diffinitiones naturales conſtituunt ex formis & materiis, in diffinitionibus.n. compoſitorum ex ſubſtantiis & accidentibus, & in diffinitionibus rerũ quæ ſunt in ſubiecto eſt materia quaſi differentia & forma quaſi genus, & ſi nõ attribuitur ei niſi ſm aliquã prædicationem, quod ideo dixitq́; quia. 7. metaphyſi. commen. 41. & 23. materia non prædicatur de habente materiam nomineq́; principali, idest in recto, ſed in obliquo, aut denominatiue, & ſequitur. verbi gra. vt dicatur ꝙ ſimitas eſt concauitas in naſo, & idolũ terreſtre idolum ex terra, in diffinitionibus vero rerum exiſtentium per ſe, genus eſt quaſi materia, & differentia quaſi forma, & ſic genus nõ dicitur materia de diffinito niſi ſecundum quòd eſt genus ei. hoc eſt dictum ꝙ materia induit rationẽ generis, aut quod verius eſt, ꝓ quã to gen⁹ eſt proportionale materię, non ꝙ materia fiat genus. Et hoc declarant verba ſequentia. Nomẽ enim generis ſignificat materiam ſecundũ quod eſt in potentia illud quod habet materiam, & ſic prædicatur de habẽte materiam ſecundũ quod eſt. Nomen autem materiæ ſignificat in materia aliquid ĩ actu, pars.n. eius materia eſt. Et ideo nõ prædicatur de eo cum non prędicetur aliquid in actu de aliquo ĩ actu niſi per aliquam prædicationẽ importantem habitudinem. Et hoc eſt ꝙ confirmauit etiam dominus Albertus cognomento Magnus ſuper Porphyrio. in ca de generatione. vbi inquit. ꝙ hæc eſt cauſa vera, ꝙ genus prædicatur, non ideo tantum, quia eſt maris, ſed quia eſt forma, & ſecundũ aliquem modũ totum eſſe dicit, nam eſt totũ eſſe ſpeciei, ſed non eſt perfectum eſſe ſpeciei, totum enim eſſe eſt in potẽtia. Et nihil eſt de eſſe in potentia quod non ſit ante vltimum actum, ad quem terminatur motus potentiæ. Eſſe autem in potentia eſt eſſe in genere, & quòd ſic ſe habet ad ſubiectũ, prædicatur de eo prædicatione eſſentiali, & non per prędicationem ſeu denominationem accidentalem, & hoc eſt quod a multis dicitur, quòd eſt forma partis quæ non prædicatur, & eſt forma totius quæ prædicatur, ſed hoc non ſufficit, ſed oportet addere quòd forma totius ſit, & totum eſſe ſignificet & non ſignificet eſſentiam, cuius eſt actus proprius.

Animalitas enim non prædicatur, nec etiam humanitas quamuis animalitatis eſſe ſit animal & humanitatis eſſe ſit homo, talis ergo forma deſignãs formam totius & eſſe prædicatur & non aliter, & aĩa ſenſibilis loco animalis poſita non prædicatur, quia animal non eſt anima ſenſibilis. Et ſimiliter aĩa hominis

minis non prędicatur de homine, hæc.n.dicit formam partis & non totius esse. Aialitas autē & humanitas non prædicantur de his, quorū sunt formæ, non enim designant formas vt esse subiecti, sed vt essentias, aial autē & homo prędicātur, quia designant formas vt totum esse subiecti, vel in potentia, vel in actu, subiectū dico de quo prædicatur. Et sic est ēt in oībus formis accidentalibus, homo.n. est risibilis & non risibilitas, & est albus & nō albedo, hæc illæ. Et hanc etiam sententiā sequitur diffuse Diuus Thomas in speciali tractatu de ente & essentia, sicut poteris videre, & est doctrina etiam Auicennę in sua logica & in sua prima philosophia.

Genus vniuocum qñō distinguatur ab analogo, vide Simpliciū in 2. de anim. in tex. secundo.

Genera altissima sūt simplicia cum non habeant gña, diffinitiones vero sunt cōpositorum. 8. me. cō. 16.

Generatio ex tribus perficitur additione, diminutione, & transmutatione. 9. meta. tex. cō. 12. Nam vt inquit Cōmentator in cō. necesse est quādo aliquid generatur, vt aliquid superfluum quod non conuenit ad recipiendum formam diuidatur a sua materia, & necesse est vt aliquid addatur ei. s. forma per quam dicitur generari, & additio & diminutio non fiunt sine transmutatione. vbi aduerte vt habetur ibi in textu, hoc tñ hēt in his, quorum generatio est ab extrinseco, sicut est generatio domus & rerum factarum ab arte, nam in naturalibus generatio non fit per congregationem, vel additionē aut diminutionem, sed alterationem vt dicitur primo phy. tex. cō. 63. & in 1. de gener. & cor. contra antiquos.

Generabilia ex se sunt quæcunq; sūt in potentia, & sunt illa in quibus sicut nō est aliquid, quod indiget primo motore extrinseco, ita ꝙ sit in potentia illud, sicut sperma, non qñ fuerit in aliquo in quo indiget trāmutatione, vt dum est sanguis in venis, sed quando fuerit sperma in in actu. 9. meta. tex. cō. 22.

Generatione posteriora spē & substantia sunt priora vt vir puero, & homo spermate. 9. met. tex. cō. 15.

Genera non sunt subæ & naturæ separabiles ab alijs in 10. meta. habetur in tex. cō. 6.

Genus quodlibet habet in se vnū primū, quod est metrū oīum ī illo genere. 10. primę philosophię. t. c. 7.

Genus vniuocum significat suas species mediante aliquo cōi, sed analogum significat prima significatione, & sine medio vt ens & vnum significat. 10. prædicamenta prima signatione, & sine medio. 10. met. cō. 8. & in lib. destruct. in dispnta. 7. in solutione 5. dubij. Vide de hoc lucidissimum Themist. in 2. de anima in cap 12. & est in expositione tex. 30. Vide etiam de hoc. 12. primæ philosophiæ. cō. 19. & 20.

Gña entium naturaliū repręsentant materias sensibiles: sed gña in diffinitionibus entium mathematicorum, repræsentant materias fictas intentionales, quia in diffinitionibus eorū non apparet materia sensibilis, ex paraphrasi meta. tracta. 2.

Gñe differunt, quorum non est cōmunis materia, nec gñatio ad inuicem. 10. meta. tex. cō. 12.

Genere differentia mutuā ad se viā non habent, sed plurimum distant

10. met.

10. meta.tex.cōmen. 13.

Genus significat materiam 10. meta.tex.cōmen.24. Vide in concor.

Genere distantia nō conueniunt in vna natura oīno. 10. meta.cō. vlti. Ex quo patet ꝙ genus analogū nō significat vnam naturam cōmunē analogatis fm Peripateticos, ita ēt sensit lucidissimus Themi. in 2. de anima cap. 32. Et est in expositione tex. 30. idem tenet Cōm, 10. metaphy.cō.8. de ente & vno. idem tenet in lib. destruct. in disp.7. in solu sione quinti dubij.

Genus verum nō habet species prio res se adinuicem, 11. meta. Commenta. ex authoritate Alexan. Et est sententia Aristo. in prędicamentis, in cap. de simul. Et est authoritas Porphyrii in cōmunitatibus, licet Auerrois ibi dicat ꝙ prioritas inuenitur, & in eodem genere, & in diuersis generibus quę dicuntur in respectu eiusdem rei, Themist. etiam in 2. de anima in cap. 32. in expositione textus. 30. expresse dicit, ea namq; quæ ita inter se hñt, vt priora hæc posteriora sint illa, quamq̄ communem aliquam notionem habeāt, quæ de his dicatur fieri, tamen negauit, vt illa, aut genus sit, aut natura vna, ita vt sine his intelligi seorsum possit, de quibus iudicatur dici diciturue, vide quid senserim de hoc in. 12. primæ philosophiæ, in expositione secundi cōmentarii.

Genus quandoque dicitur vniuoce, quandoq; secundum prius & posterius 12. meta. cōmen. 2. idem. 1. de anima. cōmen. 7. & in secundo de aīa. cō. 30. Et in. 3. de a'ā. cōmē. 4. & 4. meta. cō. 2. & 5. metaphysi. cōmen. 4.

Generationes priuationum nō proprie dicuntur. nec est rectū eas appellari generationes, quia non pro ueniunt fm primā intētionem, sed sunt ex erroribus contingentibus, & hoc est tā in natura q̄ in arte. 12. meta. cō. 13.

Genita ex materia putri videntur esse species intentę a natura, & plura eorum generantur in temporibus terminatis, & etiam in locis terminatis. 12. meta. cō. 13. Et lucidissimus Themist. in primo de anima. in cap. 24. inquit. in ægypto mures sponte nasci, & in nostro cœlo vermes & locustę.

Genitorum ex materia putri, virtus quæ est in materia putri similis arti est a sole tantum, sed genitorum ex semine fit virtus a sole, & habente semen. 12. primæ philosophiæ cō. 13. & 18. & 7. meta. cō. 31. idem 12. meta. cō. 40.

Generatio quō fiat require quinque opiniones duas extremas, quarum vna est ponentium latitationem, & quodlibet esse in quolibet. & fuit opinio Anaxagorę, & secunda est ponentium creationem ex nihilo, & tres aliæ opiniones sunt mediæ inter ipsas. 12. meta cō. 18. ab illa parte, dicamus igitur ꝙ omnes dicētes agens & gnationem esse sunt bipartiti & contrarii, & habent me dios vsq; ad calcē cōmenti istarum autem mediarum. una est Auicen. secunda est The. & tertia est Arist.

Gnatio assimilatur creationi quodammodo inquantum illud quod est in potentia fit in actu, sed differt a creatione inquantum non conuenit per formam ex non forma. Et aliqualiter assimilatur latitationi. 12. primæ philosophiæ. cōmē.

cõ.18.iuxta dimidium cõmenti.

Generans animam non ponit animam in materia, sed extrahit illud quod est in anima in potẽtia ad esse animam in actu. 12. meta. cõ. 18.

Generabile quodlibet & corruptibile, & oẽ generabile & corruptibile reciprocatur infinities. 12. meta. cõmen. 50.

Generatio nihil aliud est nisi res conuerti de potentia ad actum, nulla namq; permutatio de summa priuatione fit, ex libro destructionũ. disp. prima, in sol. 21. dubij.

Generationem fieri in infinitum recte impossibile est, sed non circulariter, quia daretur infinitum in actu, ex disp. 3. in sol. 18.

Generabile inquantum generabile pars est huius mundi, sensibilis. Ex libro destruct. disp. 3. in sol. 18. dubii.

Generabile quodlibet vere generatur, ex re, & de re, & pro re, & in loco, & tempore. ibidem distin. 3. in solutione. 18.

Genera apud hoĩum opiniones ita se hñt, ꝙ tres sunt de generibus opiniones, quidam posuerunt ꝙ genera sunt omnia generabilia & corruptibilia, prout continent finita indiuidua, secũda opinio tenet, ꝙ quodam genus est ab æterno. s. sine prĩcipio, & sine fine, vt apparet continere infinita indiuidua. Et hæc opinio est bipartita, nam aliqui tenẽt ꝙ talia genera acquirunt ęternitatem ab aliqua causa extrinseca necessaria, & ista est via Philosophorum. Alij vero dicunt ꝙ prout continẽtur infinita indiuidua optime dici põt ꝙ sunt ab æterno. Et hæc est opinio illoꝝ qui dñr æternales.

Genus vniuocum & differentia vniuoca ponuntur in diffinitionibus rerum compositarũ ex forma vniuersali & particulari, ex dispu. 7. in solone primi.

Generis compositio & differẽtia eadem est compositioni ex re potentiali & actuali, generis namq; natura nunq̃ actu reperitur nuda a natura differẽtiali seu formali & qđcunq; compositum, Ex istis duabꝰ naturis apud philosophos est generabile & corrup. & habent agens ex disput 7. in solone. 3.

Generis vniuoci cõmunicatio opposita est cõmunicationi generis analogi, & vide causam. in. lib. destr. in disp. 7. in solone vltimi dubii.

Genitum membrum. debet esse de substantia illius mẽbri ex quo genitum est ẽm Arist. sed Galen. negauit hanc propositionem Cõmẽ. in 3 de partibus anim. in ca. de corde, & Auicenna etiam negauit illã propositionem. dixit enim ꝙ corallum, quod est durissimum oritur ex terra molli. Auer. autem dicit propositionem isto modo intelligi ꝙ quoties ortum est eiusdẽ speciei cum membro a quo oritur, & quoties ramus est eiusdem formæ cũ sua radice, semper sunt eiusdem substantiæ. Et ideo non potest nasci malum punicum in ramo citri.

Generationis natura est ꝙ post multa genera similitudo redditur, vt ẜlide quæ cum æthiope concubuerat non filiam forma æthiopis peperit, sed ex filia erat ęthiops, prĩo de generatione anim. cap. 18.

Generatio & compositio naturalis non est ex simplicibꝰ prius tempore & loco distincte generantis generate composita, sicut in generatione

tione artificiali contingere potest. ibidem.

Generatio aialibus data est ad specierum perpetuitatem quum numero perpetuari, nequeant, Arist. sententia est in principio secundi de generatione animalium. & est sententia repetita per ipsum met & per Auerroem in 2. de anima. tex. cōmen. 34

Generare tale quale ipsius, hoc est cuiuscunq; perfecti, tum animalis, tum stirpis secundum naturā effectum est in 2. de gene. animalium in cap. 1. in fine. & in 2. de anima. tex. cōmen. 34. & in 4. metheoro.

Generatio animalium quinque modis perficitur, quorum primus est animalium gignentium sibi simile, figura & similitudine intra se & extra se. secundus est animalium quæ ouum generant intra se mox animal edunt foras, & hoc est dū ouum intra corpus animalis corrumpitur, & est species animalium cartilaginea nuncupata. tertius est animalium generantiū intra ouū imperfectum & extra perficitur vt pisces non habentes squamas & pēnulas, quartus est animalium quæ vermiculum extra pariunt, & sunt animalia quæ non gignuntur, sed sponte natura gignuntur Auer. ex 2. de generatione animalium colligit hanc diuisionem ex Philosopho. ibidem cap. 1.

Generationum secūdum naturam distinctarum & corruptionū principia quędam incidunt, quæ illas impediunt, atq; ita causæ fuerit eorum quę præter naturam eueniūt. Arist. in 4. de gener. anim. cap. vlt. inde patet ꝙ non omnia ex necessitate proueniunt.

Generatio similis in specie & quidditate magis videtur apparere in artificialibus q̄ in naturalibus, tamen ita est in natura, sicut in arte. Ex paraph. meta. tract. 2.

Generationis proprium in his quæ gignuntur in paruo consistit, paruum autem facile moueri deprauariq; potest. Arist. in 5. de generatione anima.

Generatio præcedit motum localē singularium, sed vniuersaliter motus localis præcedit omnem motū. Them. 8. phy. 58.

Generatio est ꝙ nō a sua natura degenerauit. Nobile autem est quod ex bono prodiit genere. 1. de historia anim. cap. 1.

Genera multa in species diuidi possunt, sed nullis noībus nominatas. 1. de historia anim. cap. 6. Et ibi ēt colligitur ꝙ multa sunt genera carentia nomine. Et habetur ēt in 7. meta. tex. cō. 28.

Generatio animalium & stirpium alia ex semine, alia uero sponte naturæ proficiscitur. Arist. in 5. de natura animalium. cap. 1. & 11. primæ philosophiæ. tex. cō. 27.

Generatio animalium sponte nascētium, aut ex humo, aut stirpe putrescente consistit, aut in animalibus & eoꝝ excremētis fit. 5. de gen. anim. cap. 1.

Generatio piscium ex ouo differt a generatione auium. sexto de natura anim. cap. 10.

Gentes diuersantur duobus modis, quorum vnus est naturaliter. s. fm uirtutes eorū, & fm entia propria suis regionibus, secundus est fm similitudinēs & opiniones eorū fm leges suas. Cōmenta. in cō. libri de diuinatione.

Geo-

Geometer non habet disputare cōtra negantes principia geometrię. 1. Phy. te. cō. 8. Nā redditur ibi ratio, quia hoc pertinet ad sciētiam cōmunē. idē habetur in 1. Posterio. ab Arist. idem 3. Cœli cō. 4. & 8. Phy. com. 22.

Geometer habet pro principio φ diuisio magnitudinis procedit ī infinitum, idē 3. Ph. cō. 60. & 1. Physico. com. 11. 3. Cœ. com. 6. & 4. Physi. cōmen. 72.

Geometer considerat superficies lineas & pūcta & corpora, vt abstrahunt a materia sensibili. 2. Ph. t. c. 18. 1. Cœ. cō. 1. 3. Cœ. co. 5. 6. Meta. t. c. 2. 3. Meta. tex. c. 3. 7. Meta. t. c. 34. & 35. 1. de aīa. 17. 1. cœ. 92.

Geometer habet pro maximo fundamento φ omnis magnitudo diuiditur ī duo æqualia 3. Ph. c. 56.

Geometer dicit magnitudinem augeri in infinitum. 3. Ph. cō. 60.

Geometer cōuenit cum naturali in hoc φ magnitudo est diuisibilis ī infinitū, sed non conuenit in hoc φ sit augumentabilis in infinitū 3. Phy. com. 60. & 3. Cœ. com. 6.

Geometricę propositiones sunt de capitulo opinabilium propositionum, quæ sunt fundamenta geometrię absq; eo φ sunt extra animam 3. Physico. commen. 60. & 3. Cœ. cōmen. 72. Nota tamen φ ex hoc non sequit᷑, vt scientia geometrię sit scientia rationalis, & de secūdis intellectis vt alibi notaui.

Geometer dicit φ linea recta ē breuissima linea ducta inter duo puncta, sed hoc est large. & sil'r φ figura circularis est ęqualis figurę polygoniæ 1. Phy. com. 29.

Geometer imaginat᷑ φ linea recta incuruetur, & decipitur in hoc 7. Phy. com. 29. Vide in concordan.

Geometra licet ponat diffinitionē continui, tñ naturalis experitur probare 1. Cœli commen. 4. vide idem 3. Physi. cō. 31.

Geometra & naturalis communicāt in tribus magnitudinibus, sed diuersis modis 3. Cœli com. 6. & 3. Phy. com. 60. & alibi.

Geometrię certitudo in demonstrādis rebus & iudicādis maior astronomię: nobilitas amplior ē merito eius naturæ, circa quam versatur, demonstratiōes vero eius probationesq; eius imbecilliores sunt φ̄ geometriæ aliquāto, propterea quia agit de rebus agnoscentibus motum, Themist 1. de Aui. & Cō. ibidem tex. cō. primi.

Geometriæ principia non oīa sunt eadem numero, sed propria numerorum sunt eadē numero. 3. Cœli commento 35.

Geometrię principium est φ omne corp' est diuisibile, & φ omne corpus diuiditur in quęcunq; pūcta. 3. Cœ. com. 37. & tex. cō. 38.

Geometria erat in magno prętio tēpore Plato. & Plato propter amorem geometriæ, & magistri ī multis errauit, opinās res geometricas esse principia rerum sensibilium. 3. Cœli com. 61.

Graue & leue nō habent motus naturales a medio impeditos 4. Phy. com. 71. & 74.

Grauitas qñq; separatur a densitate 4. Phy. t. c 85. vbi dicitur in tex. distonant autem graue & durum, in plumbo & ferro, vbi dicit Cō. φ plumbum est grauius ferro, & tamen est rarius, vide idē in 3. Cœ. in cō. 10. & in 2. de Generatiōe & corruptione in com. 15.

Grauitas & leuitas sunt numeratę in tactu, & similiter mollities & durities 7.physic. cōmen. 11. vide in concordantijs.

Grauis & leuis essentia efficit vt leue vbi dicitur superius, & graue inferius 8.physi.tex.cōm.32.

Grauitas & leuitas in descriptione grauis & leuis sumuntur pro habitu & forma, quæ est principium mouendi, licet vulgariter sumantur pro qualitate 1. cœli. cōmen. 17. Ex quo patet grauia & leuia habere principium intrinsecum actiuum respectu motus, vide etiam in primo Cœli.cōmen.81.

Graue & leue habent duas descriptionas, vnam ex motu, aliam ex quiete. vide primo Cœli.tex.cōm. 17. vide quæ sit magis declarans substātiam in 4.cœli. cō.26.& 31.

Grauitas est leuitatis priuatio 2. cœli.tex.cōmen.19.

Grauium corporum descensus ad medium totius coegit nos dicere ea esse rotunda, ita motus leuium a centro ęqualiter ad circūferentiam cogit nos dicere ꝙ circūferentia sit rotūda 2. cęli.cō.30.& c.26.

Grauitas quādoq; sumitur pro motu ad medium,& quādoq; pro forma corporis grauis 2. cœli.tex.cōmen. 104.

Graue & leue quodlibet quod est grauitatem, aut leuitatem habens non per se,sed in comparatione alterius necesse est vt sit grauius alio, & leuius alio. 3. cœli.tex.cōm.9.

Grauitas & leuitas non sunt eiusdē naturæ in simplicibus, quia terra est grauis simpliciter:& aqua est grauis secundum comparationem 3.cœli.cōm.8. Simplicia enim vt asserit non sunt eiusdem naturæ inter se vbi ponit tres conclusiones. Prima conclusio quę elicitur est ista, ꝙ grauitas & leuitas nō est eiusdem naturæ In simplicibus natura differunt specie, quia grauitas terræ est grauitas simpliciter, & grauitas aquę est grauitas comparatiua. Similiter leuitas ignis est leuitas simpliciter, & leuitas aeris aeris est cōparatiua. Secunda conclusio est, ꝙ grauitas & leuitas simplicium non sunt eiusdem naturæ & speciei, cū illis quæ sunt in corporibus compositis, i. mixtis, quia vt asserit parua pars plūbi est grauior magna parte terræ. Tertia conclusio est, ꝙ grauitas & leuitas mixtorum corporum adinuicem comparatę differunt specie, vt grauitas plūbi & grauitas auri, quia pars parua auri est grauior magna parte plumbi.

Graue simpliciter non est grauius alio secundum Arist. inquantum est terra, aut aqua, sed inquantum est graue 3.cœli.cōmen. 8. Consimile de subtilitate dicit Cōmē. in 4.physi.cō.72.& de velocitate motus 6.physi.cōmen. 15. & de regularitate motus 5.physi.cōmen.45.

Graue quodlibet densum esse & omne leue esse rarum non est vniuersaliter verum, lapis enim diaphanus est grauis, & tamen est rarus & nubes sunt densæ,& tamen sunt leues.3.cœli.cōmen.8.

Graue esse oportet ꝙ graui grauius est, quemadmodum albo albius album.3.cœli.tex comen. 12.

Graue aliquod esse compositum secundum quantitatem ex non grauibus impossibile est, & ideo additum est secundum quantitatem ad excipiendum materiam & for-

mam, quę non sunt graues, aut leues, ex quibus comparantur corpora grauia & leuia, quia compositio ex materia & forma, est secundum qualitatem. 3. cœli. cōmen. 12. Ex quo habes q͂ sint partes f͂m qualitatem secundum viam eius.

Graui quolibet dato grauius aliqd accipi potest, quomodo sit intelligendum hoc dictum Philosophi. 3. cœ. t. c. 9. vide Auer. ĩ paraphra. 3. cœli. in sum parte secunda, in contradictione prima.

Graue & leue quandoq; significāt habitum & formam, & quandoq; significāt actionem. 4. cœli. cōm. 2. Vide etiam. 1. cœli. cōmen. 17.

Graue & leue aliud simpliciter, aliud ad alterum. 4. cœli, tex. cō. 3.

Graue & leue secundum comparationem est illud in quo non est pura grauitas, neq; pura leuitas 4. cœli. cōm. 3. vide quomodo sit intelligendum. 4. cœli. in cōm. 26.

Graue & leue simplicia fuerunt cognita ex motibus eorum naturalibus, quia cū inuenimus duo corpora, quorum vnū eorum moueť ex eodē loco ex partibus oībus ad partes oppositas, & alterum eorū mouetur ad illum eundem locum ex omnibus partibus oppositis, necesse est vt sint hic duo loca naturaliter opposita, medium, s. qđ vocat inferius & circunferentia quā vocat superius simpliciter, & non secundum comparationem. 4. cœli. cōm. 3. & habetur in tex.

Grauitas in magnitudinibus quæ sunt eiusdem speciei, non differt nisi secūdum magnitudinem & paruitatem, sed in magnitudinibus diuersarum specierum sunt diuersę in grauitate, quia quemadmodum velocius mouentur ad medium. 42 cœli cō. 6. vide cō. 8. tertij de cœlo & bene intelliges illud.

Grauitas in cōpositis magis dominatur, raro enim dominatur leuitas in eis. 4. cœli. commen. 6.

Grauitatem diuersificari ex diuersitate corporum intelligibile est, sed non ex diuersitate superficierum, quia grauitas non dicitur de superficie 4. cœli. tex. cō. 11. vbi prefertur opinio Democriti opinioni Platonis in assignanda causa grauitatis & leuitatis maioris & minoris in corporibus.

Grauitatis & leuitatis causæ traditę ab antiquis diuersimode sunt, & vľiter sunt quatuor opiniones antiquorū. de hoc vide 4. cœli. cō. 20.

Grauitas in elementis mouet vt est forma. & mouetur vt est in prima materia. 4. cœli. cōmen. 22.

Graue simpliciter est illud qđ quiescit sub omni corpore, & leue simpliciter est illud quod naturaliter quiescit sup oīa corpora. 4. cœ. t. c. 26.

Grauis & leuis diffinitiones datæ p quietem, magis demonstrant naturas eorū quàm diffinitiōes datæ per motū, quia motus a medio, vel ad mediū non accidit eis, nisi post violentiam. 4. cœli. cōm. 26. & 31.

Grauitas & leuitas, vt tradit Aristo. in græco idiomate, sunt duo nomina significātia potētias q̄bus hæc corpora mouentur, ipsorum vero corporū motus nullum, vt inq̄t nomen effertur, in arabica vero lingua vsus horū noīum videtur esse in cōtrarium. Auer. in paraphrasi, 4. de cœlo. summa 1. cap. 1.

Grauis & leuis subiectum perfectū est & propinquū est substātiæ elemētorū. secus est de subiectis aliorum

rum motuũ; subiectũ enim albedinis & nigredinis; & subiectum receptiuũ sanitatis & egritudinis longe distant à substantia,& perfectione rei recipientis sanitaté & ægritudiné.4. cœli. in paraphrasi in sum.secũda.idé 4.cœli.t.c.24.

Grauis & leuis diffinitiões fm The. rectius dantur p motũ q̃ p quieté: huius tamé oppositũ sentit Auer. in para.quarti de cęlo. sum.3.c.1. Et considera ibi auream digressionem contra Themist. vide etiam ipsum 4.cœli.cõ.26. & 31.vbi habetur q diffinitiones datæ p quietem demonstrant magis naturam eorũ,licet descriptiones datæ per motũ,magis ostendunt dñas quæ sunt inter absolutũ & cõparatiuũ.

Grauitatis & leuitatis diuersitas iuẽta in compositis proficiscitur ex diuersitate simplicium in multitudine & paucitate 4.cœli.tex.cõ.28.

Grauitas magis aurũ q̃ argentum in eodem loco, qa cõstat ex pluribus partibus terrestribus,q̃ ex quibus componitur argentum,& hoc est manifestum.4.cœli.cõm.28.

Grauitat ex cõpositis quoddã magis q̃ alia in eodẽ loco,& quædam in locis diuersis.4.cœli.ibidem.

Grauitat in aere magis lignũ centũ librarũ q̃ plumbũ vnius libræ, in aqua vero est leuius 4.cœli.t.com. 28.vide causam ibi contra Them.

Grauitas & leuitas elementorũ mediorũ in proprijs locis est alterius rationis & equiuoce cum grauitate & leuitate dictis,quando sunt extra loca propria: & hoc ignorauit Themist.4.cœli.cõmen.29. idem habet in paraphrasi.vide etiam.4. cœli. cõm. 39. contra Themistiũ.

Graue & leue vno modo sunt contraria & alio mõ sunt relatiua, cũ vnũ sit pfectio alterius.4.cœ.c.35.

Grauitas in aere magis dñatur q̃ leuitas: vide causam & signa.4 cœli.tex.cõmen.39.

Grauitatis & leuitatis simplr causa est terminatio in parte superiori & inferiori simplr,& causa qd superius & inferius simplr sint est finitas extremorum loci,& causa finitatis extremorũ in loco est q vnũ extremorũ est cẽtrũ & reliquũ est circũferẽtia: alioqn nõ iueniret finitas ĩ lõgitudine recta, q a lõgitudo recta nõ est forma p se,& pp ast quod finitũ p se,sed pp lõgitudiné rotundã. & ex hoc apparet q loca sunt duo tm̃:& impose est esse plures mundos vno ex 4. cœli.cõ. 40.

Grauis & leuis antiqui causas assignauerunt ex quãtitatibus. Arist. autem ex formis, & nõ parua dña quia finitas nõ est ex quãtitatibus rerum,sed ex formis.4.cœli. c.40.

Grauitas aeris in suo loco proprio non est sicut grauitas quã dicitur habere in loco ignis. Cõmentator cõtra Themistium in paraphrasi, quarti de cœlo in sum.3.cap.2.

Grauitas & leuitas non sunt qualitates actiuæ.2.de genera.& corruptione.tex.com.8. vide in concor.

Graue & leue sunt in prædicamento substãtiæ.2. de anima.cõmen. 108.idem 4 cœli.cõmen.20.

Grauitas & leuitas sunt in prædicamento quantitatis,secunda intentione.5.metaphy.cõmen.18.

Grauitas terræ causa est maxima distantia a motu orbium,& per contrariam causam ignis est in maxima leuitate, ex libro destructio. dispu.prima. in solutione.11.dubij.idem in 2.cœli.cõmen.94.

Grauitas ſequitur priuationem motus, & leuitas ſequitur ad calorem qui cauſatur a motu. ex praphraſi metaph. tract. 4.

Granis granatorũ ineſt proprietas reſiſtendi putrefactioni, & vt cibus in fumoſitatibus malis minime cõuerti poſſit 7. colli. cap. 16. Ideo in cura putridarum febrium ſolet a medicis expertis adhiberi in digeſtiuis ſyrupis commiſcendo vinum granatorum.

Gradus virtutum actiuarum eſt ſuper vnam eãdem complexionem ſecũdum comparationem graduũ virtutum paſſiuarũ. ex 2. colliget, cap. de complexionibus membrorum conſimilium, vbi etiam dixit contra Galenum ꝙ menſura duarum qualitatũ actiuarum ſequit̃a mẽſura duarum paſſiuarum, quia formæ proprie habent materias proprias ſub eis.

Grando eſt aqua congelata in nube 1. metheo. cap. 4.

Grando magis generatur in autumno & in vere; econtrario diſpoſitioni huius ibidem.

Groſſitudinem habens ex admixtione aeris cum aqua eſt aereũ a predominio, ſicut oleum, & ideo natat ſuper aquam. Commẽtator in 4. metheo. in ſumma.

Grues ſeneſcẽtes cuius effectus cauſa eſſe poteſt ꝙ pennarum natura earum albicet pluſquam humoris his ſeneſcentibus conſtituitur in pennis quàm vt facilius putredini pareat. Ariſtoteles in 5. de generatione animalium. cap. 5.

Grues ex ſcyticis campis ad paludes ægypto ſuperiores, vbi nilus profluit, veniunt, quo in loco pugnare cum pigmeis dicuntur: non enim id fabula eſt, ſed certe genus tũ hominum, tum equorum puſillum eſt, vt dicitur, deguntq; in cauernis. vnde nomẽ troglodite a ſubeũdis cauernis accepere Ariſto. in 8. de natura animalium. cap. 12. Credo autem ideo Ariſt. dixiſſe id nõ eſſe fabulam, quia de hac re multiſcius Home. meminit in 3. lib. Iliados. vbi ſcribit. Aduerte tamen ꝙ tametſi & Ariſt. & Homerus aſſeriant pigmeos eſſe hominũ genus, non propterea intelligendum eſt ꝙ ſint eiuſdem ſpeciei, non enim habent animam rationalem, ſicut bene notauit Albertus cognomento magnus in libro ſuo de animalibus libro 7. ca. 6. Eſt igitur genus ſimile homini, quia ſunt figuræ recte ſed non ſunt vere homines. Nota de pigmeis.

Grues volant de vltimis in vltima, vt dictum eſt, & volant flatu ſecundo. Quod de lapide narrãt falſum eſt: lapidem enim eas tenere fulcimento quem vbi deciderit accipi vtilem ad auri probationem. ibid.

Gruum prudentia requiratur in 9. de natura animalium. cap. 10.

Grues inter ſe tam acriter pugnant, vt dimicantes capiantur: hominẽ enim expectant potius quàm pugna deſiſtere patiantur. 9. de natura animalium. cap. 12.

Gummi ſunt ingroſſata & inſpiſſata a calore, quia ſunt ſuperfluitates terræ naſcentium, & in omnibus eſt ſiccitas aliqua per viſcoſitatem exiſtẽtem in ipſis. 5. colliget. ca. 2. vbi loquitur de ammoniaco.

Guſtus & tactus in vnamet parte linguæ ſunt. Themiſt. in 2. de anima cap. 39. vbi collige non eſſe ſemper neceſſarium diuerſorum ſenſuũ eſſe organa diuerſa ſm rẽ.

Gustus est quidam tactus 2.de anima.tex.cōmen.94.

Gustus cum sit in homine absolutior & certior odoratu, cur degustatis rebus statim voluptas, ęgritudoue consequatur, neq; Arist. neq; expositores attingunt. The. 2.de anima.cap.32.& est sup t.95.

Gutta vltima lapidem cauat, 8.phy. tex.comen.23.& vide Themistiū in 2.li.de memoria & reminiscentia ꝙ praecedētes molliunt & subigunt lapidem, cap.8.

Gutta quomodo cauet lapidem, vide 8.phy.tex.c.23.& vide Them. in 7.physi. versus finem super tex. 38.vbi dicit neq; si lapidem multa stillicidia incauant, necesse est singulis stillicidijs separatum sua ramenta respondeant: haec enim semper ad discretionem potentiarum subiectae magnitudines dissecantur, & nonnullae quoque potentiae sunt, quae illas quasi trans cursu praetereunt non diuidendo, secandoue, sed ita efficiendo & praeparando vt secari & diuidi aliquando possint.

Guttur quod & arteria dicitur corpore cōstat cartilaginoso.2.de partibus animalium.cap.3. vide 7.de vtili.particu.Gal.ca.3. vbi agit de trachea arteria, & ibi videbis quid sit cartilago. Et nota etiam ibi ꝙ anuli qui sunt ī trachea iuxta substantiam pulmonis, non sunt completi cōtra Mondinum & modernos anathomistas.

De litera H.

HABITVS nō īdiget ad sui cognitionē concipi respectu priuationis, nisi eēt habitus inquantū est perfectus, & priuatio ex parte qua est quid imperfectum, & vt vniuersalius dicam inquantum est habitus, hoc est, inquātum est relatiuū, ex commento magno in prologo primi posteriorum Cōmentator.

Habituum continuas passiones facit series & continuatio temporis: Actuum vero vnum esse non con concesserim: nisi iunctus sit & continuo defluat. Themist.5. physic. 38.& habetur in tex.

Habitus est prior priuatione ī re carēte habitu.4.phy.cō.67. vbi subdit Cōment. ꝙ haec propositio, vt mihi videtur, non conceditur ab Auicen.& est fatuitas in illo.

Habitum est quod consequenter est cum tangat.4.phy.tex.cō.26.

Habitibus praesentibus nō dum generatur aliquid, sed iam est 1. de generatione & corrup. t. cōm.55.

Habitatio tota impossibile est vt fugiat a philosophia, & forte philosophia inuenitur in maiori parte subiecti, 3.de aīa.c.5.in sol.qōnis.2.

Habitatio est possibilis in quarta meridionali, ibidem.

Habitus diffinitio est vt habens ipsum operetur per ipsum quando voluerit, & ex se absq; hoc ꝙ indigeat aliquo extrinseco; 3. de anima.commento 18.

Habitus mediat inter habentem & habitum 5.metaphy.tex.cōm.25.

Habitū haberi non contingit, alioquin in infinitū erit, habiti fuerit habere habitum.ibidem.

Habitus est praedicamentum fm ꝙ contētum dicitur habere cōtinēs. Cōm.5.meta.cō.28. sed quando continēs habet cōtentū, tunc hoc est predicamētum vbi vt idē dicit.

Habeo verbū demōstrat tot respectus

ctus quot demõstrantur per hanc propositionem in, licet differat qa habere dignius. d. respectum continentis ad contentum, sed, in, præpositio, est conuerso modo. Commenta. 5. metaphy. cõm. 28.

Hanelitus instrumenta sunt canna, dyafragma, pulmo, trachea, atteria, epiglottis, & vuula, 2. coll. c. 19.

Hanelitus secundum Galenum est motus volũtarius, & vide rationẽ. 2. colli. cap. 19.

Hanelitus secundum alios est motus naturalis. ibidem. sicut motus pulsus.

Hanelitus secũdum aliquos sapientes est compositus ex duabus virtutibus. v3 naturali & voluntaria: & ista opinio est verior sm Auer. ibidem. Comparando autem duas primas opiniones ad inuicem, secunda est verior prima. ibidem.

Harmonia ẽ posterior instrumẽto.

Harmonia non pugnat cum instrumento.

Harmonia intẽditur & remittitur.

Harmonia cõstante nõ potest consonantiæ accidere offensio.

Harmonia corporis nihil aliud est q̃ firmitas valẽtia & pulchritudo.

Harmonia est quædã ratio mixtorum aut compositio. primo de anima. tex. cõmen. 53.

Harmonia nõ est substantia. ibidẽ.

Harmonia non mouet instrumentum. ibidem.

Heraclitus ignẽ principiũ oĩnm esse asseruit, & orbẽ quandoq; deflagraturũ, vt hæc oĩa redeant, vnde profecta deriuataq; fuerint. 3. phy. tex. cõm. 46. Forte hoc est q̃ Ouidius cecinit ĩ 1. Metamorphoseos, esse quoq; in fatis reminiscitur affore tempus, Quo mare quo cœlũ, correptaque regia cœli, Ardeat & mundi moles operosa laboret.

Heraclitus negauit sciam, & existimauit oĩa entia sensibilia esse, qa sunt in continua trãsmutatione, ideo nulla de eis potest haberi materia. 4. metap. tex. cõmen. 22. ibidem dicitur q̃ Cratillus increpauit ipsum asserentem eundem nõ posse bis in idem flumen intrare, immo nec semel.

Herinaceus solus inter animalia, quæ animal generant, habet testes contrario modo adhærentes: cætera aũt hñt, añ, vel intus, vel extra. vide causam 1. de gen. ani. c. 2.

Herinacei cõmutant sua cubilia austrorũ & aquilonũ mutatione, qui autẽ intra tecta aluntur ad parietes discedũt, quod ita fieri cũ Bizantij quidam aduertisset, cõsecutus existimationẽ est, vt tempus futurum posset præsagire, 9. de natura animalium. cap. 6.

Hesiodus primum omnium chaos, deinde terra, itẽ & amorẽ fuisse testatur, ex erratis primi metaphysi.

Hirci pingues minus fecundi sunt, quorum argumento vites quoties per nimiam alimenti copiã luxuriantes fructum non ferunt, hirci stare rustici dicunt. Aristo. in 5, de natura animalium. cap. 14. idem in 1. de generatione ani. cap. 18.

Hiems nostra est æstas in partibus meridionalibus, & cũ fuerit frigiditas in parte septẽtrionali, erit caliditas in parte meridionali, & ecõuerso. Cõ. in princi. lib. metheoro.

Homo est magis aptus ad discernẽdum indiuidua odorabiliũ q̃ cætera aĩalia, quãuis quædã aĩalia habeant fortiorem sensum odoratus a remotis. 3. colli. cap. 34.

Hominum

Hominum perfectorum in artibus vna conditio est, vt sit dominus artis ex se, ita vt hoīs cognoscat res necessarias perfecte cū inspexerit rerum diuersitatē ex 7. coll ca.28.

Hominis tactus est fortior q̃ in cæteris animalibus. 3.collig.ca.36.

Homo diuersificat̄ ī sensu olfactus a ceteris animalibus, quia homo non pōt odorare nisi cū olfactione, sed multa animalia odorant sine olfactione, vt animalia carentia sanguine, vt apes & formicæ. 3.collig.cap.36.

Homo pluries cribrat vnū modiū sabuli, vt inueniat vnam margaritam. Auerroes.4.colliget.cap.9.de signis ægritudinis in generali.

Homini ab Apolline pythio iniunctum est, vt se ipsum noscat, perinde quasi oībus ex sua cuiusq; cognitione naturalis viuendi ratio statuenda videatur. Alexander in princ.paraphrasis de anima.

Homini soli pariendi tempus multiplex datum est:cætera autē animalia oīa singulari ac simplici modo partum suum perficiunt: nam & septimo mense, & octauo, & nono parere potest,& quod plurimum decimo:nonnullæ etiā vndecimū attingūt.9.de na.ani. c.4.

Hō cū aīalia alia singulos pariāt,alia plures in ancipiti est: nā ꝙ plurimū & in locis plurimis agit̄ mulieres singulos singulæ pariūt, sed sæpe & locis plerisq; geminos etiā, vt in terra ægypti fieri certum est: pariunt etiā tres & quatuor, & quidem locis nonnullis valde, ita fit quod dictum est: sed quinq; cum plurimum nascuntur: iam enim hoc pluribus euenisse certū est, & quædam partubus quatuor, viginti enixa est: quinos enim singulis partubus edidit.ibidem.

Hoībus solis contingit vt si gemini concipiant̄ quorū alter mas alter femina sit pauco seruentur:in cæteris autem aīalibus gemini nati si mas & femina sint, enutriuntur atque seruantur. ibidem.

Hoīes octauo mēse geniti in terra, ægypto viuere & adolescere possunt,& quibusdā alijs locis vbi mulieres fertiliores sunt, multosq; simul & ferūt & pariūt,sed locis greciæ multi intereūt,nec nisi perpauci seruant̄. vnde fit,vt si quis seruet̄ nō octauo mense natus existimet̄. ibidem. Ex quo patet rationē mathematicorū nullam esse, quia natus octimensis nō possit viuere. vide Cōciliat.in dr̄ia ꝓpria de hoc.

Hominis ossa sunt numero 348. exceptis paruis quæ replent spatia iuncturæ, & osse epiglottis, & osse cartilaginoso quod est in corde secundum aliquos anathomicos. 1. colliget.capit. de anathomia dentium & ossium.

Homines ætatis ratione inuitantur vt iuuenes inter se feminas generent,seniores facti mares, & quidā iuuenes nihil procreant seniores facti incipiunt procreare.7.de natura animalium cap.6.

Homini in pueritia sinciput molle est seroq; duratur: cæteris autem animalibus discrimen ossiū nullum est,sed omnia perfecta iā inde a natiuitate proueniunt, Aristo.in 7.de natura animaliū.c.11.

Homo est id quo coniungitur esse sensibile cum intellgibili, & propterea perfecit Deus in ipso esse sensibile cui euenit imperfectio propter distantiam ab ipso. ex pa-

raphtasi metap. tex. 4.
Homo cũ cætera animalia nascantur cum dentibus in pueritia, septimo mense dentire incipit. ibidem.
Homo sicut cætera animalia quæ secundum naturam inuersa in caput nascuntur, & manus etiam ad costas porrectas extensasq; habet qui cum extierit statim vocẽ emittit, & manus in os admouet ibidẽ.
Hominis aĩam ĩ pueritia ab anima beluarum nihil differre prope dixerim. 8. de natura animalium. capitulo primo.
Hominis saliua plurimis morsibus venenosorum animalium aduersatur, vel animalibus venenosis. 8. de natura anima. cap. 19.
Homo est perfectissima natura, & ideo affectus animi in eo conspectiores cõtinentur, quàm in cæteris 9. de natura animaliũ, cap. 1.
Hominis stercus panthera quærit cum venenum pardalianches ab angore dictum comederit, quo etiam leones intereunt 9. de natura animalium. cap. 6. vnde venenis aduersatur, vt medicis etiam videt.
Homo solus ambidexter nascitur. Aristote. in 2. de natura animalium. cap. 1.
Homo paucissimis pilis integitur nisi in capite, qua quidem parte irsutissimus omnium est. ibidem.
Homo maxime oĩum animalium suæ magnitudinis ꝓportione plurimũ seminis emittit, & inter mares qui humidiores sunt natura, nec valde carnosi. 7. de natura animalium. cap. 1.
Homo solus ex animalibus pedes habentibus, pedes carnosos habere cernitur. ibidem.
Homo cũ ad iusta incrementa peruenit partem superiorem minorẽ habet quàm inferiorem, contra atque cætera animalia quæ sanguine constant, partem superiorẽ intelligi volo quantum de capite ad eam portendit partem qua exitus patet excrementis: inferiorem vero quantum ab ea ipsa subsequitur reliquum corporis. ibidem.
Homo priusquam adultior sit, partem corporis superiorẽ habet maiorem quàm inferiorem. ibidem.
Homo dentes priores mutat: maxillares autẽ nullum animal mutat. ibidem.
Hominis sanguis est tenuissimus & minutissimus. 3. de natura animalium. cap. 19.
Homines tam mares quàm feminæ a primo ortu infecundi nasci possunt. 7. de natura ani. cap. 1.
Homines mares nimis salaces & feminæ quæ frequentius pariunt citius senescunt ibidem.
Homo corporis proportione plurimum semen emittit. Aristote in tertio de natura animalium, capitulo vltimo.
Hominis proprium est locutio. Aristote. in 4. de natura animalium capit. nono.
Homines locutione vtuntur varia cum vocem omnes emittant eandem, quarto de natura animaliũ, capi. nono.
Homines surdi a natiuitate sunt etiam muti & vocem emittere possunt, locutionem vero nullam. ibidem.
Homo maxime animalium somniat. Aristote. in. 4. de natura animalium, cap. 10.
Homo anno quarto aut q̃nto somniare incipit, ibidem,

Homines

Hoies quidam nunq̃ somniauerũt, & nõnullis accidit in processũ ętatis vt viso somnio mutarentur habitu sui corporis, vel in mortem vel in morbum, ibidem.

Homini maxime temporib' oībus coitus opportunitas est, atq; etiā plura alia pedestris generis 5. de natura Animal. cap. 8.

Hominum mas stimulatur magis ad venerem hyberno tempore, fẽmina ęstiuo. ibidem.

Hominum in genere & quadrupedũ aīal gignentium maxime patet vt nouellorum prima emissio, seminis, vt ĩ cęteris generibus animalium, aut infœcunda, aut si fœcunda sit imbecilliora tñ generat. 5. de natura Animaliũ ca. 14. & in 7. de natura Animal. cap. 1.

Homo in quartodecimo anno, semen incipit ferre, sed vim genitalẽ recipit circa annos ter septẽ. ibidem & in 7. de natura aīal. cap. 1.

Homo mas ad annũ vsq; septuagesimũ. v 3. termino vltio potest generare, fœmina vsq; ad quinquagesimũ, verũ id raro: paucis. n. proles in eo ętatis tẽpore procreata ẽ, sed magna ex parte manbus quĩtus & sexagesimus annus finis, fœminis progenerandi est quintus & quadragesimus. Arist. in 5. de historia Animal. cap. 14. vide in contradictionibus nuper editis super 7. lib. de natura Animal. ca. 5. vbi oppositum habetur.

Hominibus tempore quo semen incipiunt ferre qui iam fricari, cõtrectariq; per libidinem ceperint, accidit vt cũ semen emittũt nõ mõ voluptate, verum ẽt dolore afficiātur 7. de natura aīal. cap. 1. cogita quõ hoc sit posse, & vide in simulj de hoc Alexan. in 1. libro naturalium qõnum. qõne. 12.

Hominis vox & fœminarũ immutatur dum semen ferre incipiunt qđ caprire denominant 7. de natura Animal. cap. 1.

Homines nonnulli a natura bivertices nati sunt, verum non osse sed capillorum equamento. 1. de historia animalium cap. 7.

Homo per se tempus sentit, sed cętera animalia per accidens vtpote q̃ non ipsius temporis sensum proprie habeant, sed motiones & passiones eius q̃ tempore aliquo accęperunt. Them, 3. de aīa. cap. 64.

Homo audit, homo gustat, olfacit, obtuitur quanq̃ propões istę receptæ sunt non tñ primariæ sunt nec primum competunt functiones ille homini sed sensarijs & internuntijs suis hoc est auribus, lingua, naribus, oculis sicut dicit' triāgulus equilaterus duos rectos habere sed non primum, quia ea afferre primo deberet triangulo, qcquid. n. in partibus aut in genere primum inest nõ põt de integritate aut de specie primũ afferri. Themist. 6. Ph. super, t. 44. vide in concordan. nuper editis.

Homines habentes magnam frontem sunt segnes, quibus autẽ parua ẽ sunt mobiles, quibus lata mẽte moueri idonei, quibus rotunda iracundi. Aristote. in 1. de natura Animal. cap. 8.

Hominis supercilia si in rectũ porrigantur mollem aīum significāt. Arist. in 1. de natura Aīal. cap. 9. si iuxta nasum inflexa sunt austerũ notant & acerbũ, sed si iuxta tempora inflectantur derisorem simul latoremq; indicant: si vero in totum

tum demersa notã inuidiæ habẽt.
Hominis oculi duos angulos hñt, quorũ, alter iuxta nasum, alter iuxta tẽpora est, & angulus ille albugo oculi dicitur, qui si iusto longiores fuerint notam maleficorũ & morem præbent. ibidem.
Hõ solus aĩaliũ numerosa oculorũ varietatẽ notatur. Arist. in 1. de natura animalium cap. 10.
Hominis oculi id qđ nigrũ appellatur, & est id qđ pupillã ĩ qua fit visio ambit, in quibusdã est atrũ in quibusdam valde cesium, alijs fulũ, alijs caprinũ, quod morũ optimorũ indicium est, & ad cernẽdi claritatem primatũ obtinet. Arist. in 1. de natura Animal. ca. 10. credo ꝙ istud sit glauci coloris, & iõ Hom. Miner. glaucopiã appellat.
Hominis oculi qui mediocriter cõniuent, notam morum laudabiliũ habent. idem.
Hominis aures tñ sunt ĩmobiles. Arist. in 1. de natura aĩal. cap. 11.
Hominis aures magnæ arrectæq; vltra modum, stultitiæ indices sunt aut loquacitatis. ibidem.
Hominis sternutamenium ex naso est vniuersi flatus eruptio p nasum signum augurale & vnũ ex spirituum omniũ generibus sanctum & sacrum. Aristo. 1. de natura Animal. cap. 11.
Homines quorũ interior pars plantæ pedum non caua est, sed ita pleniuscula plena est vt solum toto attingat vestigio, hi versuti sunt & fraudulenti. Aristo. in 1. de natura animal. cap. 15.
Hoĩem omniũ maxime aĩaliũ superiora ac inferiora habere rõne locorũ naturaliũ intelligimus 1. de natura animalium cap. 15.
Homines qbus pedes exigui ijs ẽt manus paruæ habentur, & quibus cubiti breues, ijs etiam femora breuia magna ex parte sunt. ibidem.
Hominis sinistra omnia ĩbecilliora dextris sunt. ibidem.
Hoĩes duos eiusdẽ cõplexionis tẽperatæ equaliter, qui vno vtuntur regimine possibile est vt alter deueniat ad finem naturalem suæ vitæ quem põt habere per naturã, alter vero non poterit, & vide cãm. 6. Collig. cap. 1. vbi dicit ꝙ est ꝑ p individualẽ ꝑparationẽ in materia, & ibidẽ dicitur ꝙ non est impossibile vt homo tẽperatus bono vtens regimine, non viuat diutius alio vtẽte malo regimine, licet hoc rarissime contingat.
Hominis inferiora similitudinẽ superiorũ præ se ferre ea ratiõe dixerim, qua venter intus rñdere dĩ faciei ĩ gracilitate & corpulẽtia. ibi.
Hõ plurimũ cerebri ꝓportione magnitudinis ac humidũ habet 1. de natura animal. ca. 16. & 2. de partibus animal. cap. 7.
Hoĩs tñ cor ad partem potius sinistrã vergit, sed in cæteris quibus pectus inest, est in medio pectore 1. de natura Animal. ca. 17.
Hõ cum cætera aĩaliuni in senectute non canescant manifeste maxime omniũ ita afficitur. Arist. in 5. de Gener. animal. ca. 1.
Homo solus canescit, & inter cætera animalia equus solus pilo albescit, & euidentius per senectutẽ: canities. n. debilitas quędã humoris sita in cerebro & cruditas est. Ari. in 5. de Gener. Aĩal. cap. 1.
Hominis oculi diuersicolores sunt, sed cæterorũ aĩalium ĩ suo cuiusq; genere vnicolores potius sunt, vt boum

boũ nigri, ouiũ aquilini, aliorum ruffi toto genere aut cesij sunt, nõnullorũ caprini vt caprarij generis Arist. in 5. de Gener. animal. ca. 1.

Hõ prę magnitudine minime ferè aĩalium omniũ procul sentire pt, cũ tñ differentiarũ sensu maxime oĩum valeat, cuius rei causa est ꝙ sensorium sincerũ minimeq; terrenũ corpulentumue obtinet, cutẽ ẽt tenuissimã prę cæteris aĩalib. hõ suapte natura pro magnitudine habet Arist. in 5. de generatione aĩalium cap. 2.

Hoĩes caluescunt parte capitis priore canescũt prĩo tẽporibus, sed nemo vel tẽporibus vel occipite caluescit. Arist. in 5. de generat. aĩal. cap. 3. & ibi vide causam.

Hoĩes suis ętatibus hiemẽ ęstatẽq; faciunt, quaõbrẽ nemo anteq̃ coire incipiat caluescit, sed a venereo potius coitu id euenit. l. his q̃ sunt sua natura eo propensiores. Arist. in 5. de Generat. aĩal. cap. 3.

Hoĩs cutis est tenuissima, & ideo diuersitas in colore pilorũ in homine non sequitur cutim, sicut in cęteris animalibus Arist. in 5 de generat. aĩalium cap. 5.

Hõ solus animalium vtitur rõne. Arist. in 5. de generat. animal. ca. 7. idem in 1. Politicę.

Homo vnus ex numero oĩum aĩalium vim obtinet cogitandi & cũ memorię atq; disciplinę cõplures animantes eẽ participes possunt: nullus tamen pręter hoĩem potest reminisci. Aristo. in 1. de Historia animalium cap. 1. in fine.

Hominis naturam ancipitẽ societatis & solitudinis apertum est 1. de Historia animalium cap. 1.

Hominis cõparatione aliqua sunt calidiora quæ absolute sunt minus calida, vt vinum antiquum respectu musti. Auerr. in 2. de generat. aĩalium cap. 2. vbi etiã conciliat dicta medicorũ cũ Arist. de albumine oui, quod ẛm Arist. est calidum, & ẛm medicos frigidæ cõplexionis. vide etiam in 2. de Anima commen. 105.

Hõ aĩaliũ oĩum maxĩe notũ nobis necessario est, & ideo pimum hominis ptes nobis explicandę sunt, vt enim nummos ad id quod sibi quisq; exploratum certumq; habet probare solet: in cæteris etiam rebus agendum est. Arist. in 1. de genera. animal. cap. 6. Ex hoc collige ꝙ ordo doctrinę qñq; incipit a perfectiori, & hoc vbi illud fuerit notius, & hoc causæ fuit ꝙ ẽt Aristo. in 2. de aĩa. prius egit de visu q̃ de tactu, cuius tñ oppositũ obseruauit Auic. in 6. naturaliũ. in lib. etiam de partibus animaliũ 2. cã, 10. idem inuenies ꝙ primũ de homine est differendum. Aduerte tamẽ ꝙ illud hẽt locũ de ptibus exterioribus, sed in interioribus secus est. Et ideo Aristo. in 1. de natura animaliũ. cap. 16. huiusmodi partes interiores ex alijs animalibus dignosci præcipit ĩ quibus homo conuenit cum alijs.

Homo ĩ obsceño & nudissimo omnium animalium corpore est, & vngues minimas pro magnitudine habet minimum nanq; est in eo excrementum terrenum. Arist. in 2. de generatione animalium cap. 4. in fine capituli.

Homines habentes membra gracilia sunt salaciores. Aristote. in 3. de Generatione Animalium capite primo.

Homini

Homini monstruositates minus accidere solent q̃ alijs animalibus q̃ plura pariunt, quia singulare perfectumq; parit: quapropter & homini locis quibus mulieres perfœcundæ sunt magis id euenit, vt in ęgypto. Aristote. in 4. de Generatione animalium cap. 4.

Hõ solus ex aĩalibus metuere, cõfidere, atq; sperare põt: nã audacia, metus, & spes statim ostendunt se rationalis animæ ditioni subesse; quia futurum & consequens tempus videntur respicere, quod bruta non possunt Themistius. 3. de anima capite. 38.

Homo cum oĩbus generibus ambigit, nam & viuiparum est paruiparũ, & multiparum intermediũ est. Arist. in 4. de Generatione animalium. cap. 4.

Homini non vnũ tẽpus pariẽdi cõstitutum est sicut cęteris aĩalibus, sed plura, quippe cum & septimo mense & decimo nascatur atq; ẽt inter septimum & decimũ positis, qui. n. mense octauo nascuntur & si minus viuere tamẽ possunt. Aristot. in 4. de Generat. animalium. cap. 4. Contra medicos asserentes octimenses viuere non posse. de hoc vide Conciliatorẽ in dña. 49.

Cõtra medicos.

Homines pilosi libidinosiores & seminis copiosiores sunt q̃leues: pili. n. abundãtia & hirsuties copiam indicat excremẽti. Arist. ĩ 4. de Generatione Animal. cap. 5.

Hominũ genus magis in maribus q̃ in fęminis generandis læsionẽ recipit cum in cæteris animalibus nihilo poti⁹ mares q̃ fœmię ita ꝓueniãt, cuius rei causa est ꝙ in hominibus longe mas a fęmina ĩ calore differt naturę quo fit vt mobiliores sint mares in vtero q̃ fœminæ, motu autem ipso frangun tur cum recens quodlibet pro sua imbecillitate facile frangi possit. Arist. in 4. de Gener. animal. ca. 6.

Hominũ ĩ genere qui geminι mas & fœmina prodeunt minus seruãtur cum in cæteris animalibus nihilo referat, hoĩbus. n. hic concursus pręter naturam est, cum nõ pari tempore mas & fœmina discernantur, Arist. in 4. de generatione animalium cap. 6. quod iõ dixit, quia mas citius in vtero concipitur & perficitur q̃ fœmina.

Homines in ferendo vtero cum cęteris animalibus dissident, cum. n. cætera plurimi temporis valeant corpore cum vterum ferũt, mulieres magna ex parte ęgræ degunt. 4. de Genera. animal. cap. 6. & ibi vide causam. Nam vt ait Philosophus cæteris animalibus aut exigua purgatio aut nulla manifesta fit, mulieri plurima euenit quę cũ per vteri gestationem desierit infestat atq; perturbat.

Homo plus tẽporis q̃ quoduis aĩal viuit excepto elephante. Aristo. in 4 de Gener. aĩalium cap. vltimo.

Hominis ꝑduratio prouenit ex ei⁹ complexione q̃ similis est complexioni aeris ambientis ipsum calidi & humidi Auer. in 4. de Gener. aĩalium cap. vltimo. & elicitur ex tex. ibid. vbi Aristo. dicit causa ne quoduis animalium diutius viuat est ꝙ pro aere ambiente tẽperatẽ.

Homo quia prudẽtissimus animalium fuit ideo manum obtinuit, sed non quia manus obtinuit prudẽtissimus fuit, vt male Anaxa. opinabatur. 4. de partibus aĩaliũ. cap. 9. Eandem sententiam approbat

bat Gale. in 1. de vtilitate particularum capi. 3.

Hominis renes bubulis similes sunt qui sunt tanq̃ compositi ex pluribus renibus neque æquabiles sunt vt sunt cęterorum quadrupedum, quo fit eorum motib' difficile curari possint etiam si nuper ęgrotare inceperint, accidit. n. vt qui multum renibus laborẽt difficilius remedium adhibeatur q̃ si vtero infestarentur ex. 3. de partib. animalium capi. 9.

Hominibus qui vitio renum laborant licet pinguescere: iuuat tamẽ si pingues admodum efficiãtur le tales accidunt dolores. ibidem.

Homo solus animaliũ titillat̃ propter cutis tenuitatem, & ꝙ ipse solus rideat ex 3. partib. animal. ca. 10. de septo transuerso.

Homo solus cùm dormit sternitur, quia solus erectus incedit. ex lib. de somno & vigilia. & vide Themistium cap. 21.

Homini soli accidere solet vt quidam fel in iecore habere videantur, quidam vero careant. ex 4. de partib. aĩalium cap. 2.

Hominibus aĩalia bruta demẽtiora sunt, quia pomilionis figurata habent oĩa, & inter hoĩes pueri q pomiliões sunt ideo viris sunt dementiores, & inter viros qui pomiliones sunt dementiores sunt. ex libro 4. de partib. aĩal. cap. 9.

Homo animalium prudentissimus est, ideo manus ei natura tribuit: Anaxag. aũt cõtrariũ opinabatur ꝙ quia hõ manus obtinuit, ideo animalium prudentissimus est, & male. natura. n. rem minorem maiori portioniq; addere solet nõ maiorem nobilioremq; minori. ex 4. de partib. animal. cap. 9.

Hominem non bene a natura sed deterrime fuisse creatum eo ꝙ nudum & inermem natura eũ produxerit, non recte sentiunt qui ita dicunt. ex 4. partibus aĩal. cap. 9.

Hõ & viuiparæ quadrupedes maxillam sursum, deorsum, atq; in latera agitant: pisces vero & aues & ouiparæ quadrupedes solum sursum atq; deorsum, & nullo modo in latera. vide causam in. 4. de partibus aĩalium cap. 10.

Homo quinquẽnio fere capere vt̃ diminutionem omnis magnitudinis quæ reliquo toto tpe cõparat̃. 1. de Gene aĩal. ca. 18. prope finẽ.

Homines quidã in vno tpe non generant & in alio generãt, quia cũ semine eorũ admiscetur aliqđ inutile excrementũ. Auer. 1. de Genera. aĩaliũ ca. 1. vbi ponitur improbatio antiquorũ de semine, & est sententia Arist. ẽt ibidẽ in ca. 18. & inde etiam euenit quòd ægri minus sunt prolifici.

Homo oĩum aĩaliũ prudentissim' est. Arist. 2. de Genera. animl. cap. 4. prope finem.

Homo authoritate Hypocra. si eẽt simplex vel ex vna sola re cõstitutus nunq̃ permutaretur neq; aliquam passionẽ reciperet, ĩmo eẽt incorruptibilis & impermutabilis neq; generabilis esset, sed esset ab ęterno. Simplex. n. non permutatur nec ad aliam naturã conuertitur. ex lib. destru dispu. 2. in Solut. vltimi dubij. Authoritas est Hypocra. in lib. de natura humana. hoc etiam testatur Galen. in principio tertij paruæ artis.

Hominis natura nedum viuẽdi sed & bene viuendi rationẽ obtinuit,

quippe,

quippe qui ex aīalib' nobis cogni tis, aut vnū ex oībus diuinitatis est particeps, aut oīum maxīe. ex 2. de partibus aīal. cap. 10. Si cupis mirabiles hoīs proprietates intelligere, requre Albertū cognomēto magnum in. 22. lib. de aīalib. cap. 5.

Hominis caput macilētū omniq; carne exutū eē necesse est. ex 2. de partibus aīal. cap. 10. Et ibi addit opinio antiquorū & reprobat tenentium hominis caput si carnosius esset, diutius viueret.

Hō mouet magis palpebras q̄ aliquod aliud animal, quia habet eas molliores, & quia nā plus de nobilioribus sollicita est. ex 2. de partibus animalium. Commenta. in cap. de membris visus.

Hō omnium animaliū maxime pilloso capite est. vide causam in 2. de partibus animalium cap. 14.

Homo est finis rerū creatarū pp ipsum 2. Ph. com. 24 & ibi vide tex. quomodo sit intelligendum.

Hō non debet decipi in vita ex hoc φ accidit sibi de bonitate casus q est res incerta. 2. Phy. com. 56.

Hō hoīem generat ex mā & sol. 2. Phy. tex. com. 26. idem 12. primæ Philosophię tex. com. 13.

Hominē generari ab hoīe ī infinitū est verū per accidens & in eius generatione est primū, & est sol & intelligētia operās 5. Ph c. 13. p ītelligentiā autē pōt exponi substātia abstracta, q̄ est primus motor, in quo sunt oēs formę ī actu, licet in prima materia sint in potentia 12. Meta. cō. 18. potest ēt intelligi virtus informatiua existēs in semine hominis, nā sol & homo generant hominem 2. Phy. tex. cō. 26. & 12. Metaphy. tex. cō. 13. nā virtutes informatiuę docētur ab Aristo. in 2. de generat. animal. ca. 3. & etiam Cōmētator testatur in 7. Metaph. com. 31. aut vtrumq;. idē in lib. destruct. dispu. 1. in Solutione 5. dub. & 12. & vide clarissime in disp. 4. in Solu. 2. dub.

Homo nō intelligitur magis q̄ homo, aut ęquus magis q̄ equ' sicut intelligitur albedo magis q̄ albedo. Commentator. 6. Phy. cō. 45. vbi patet differētias accidentium suscipere magis & minus. & idem tenet Auerr. in communitatibus super Porphirio.

Homo & album sunt idem fm subiectū, & quę sunt eadem fm subiectum sunt eadem per accidens 6. Physi. tex. cōmen. 85.

Homo quilibet cōuenit nobiscum in hoc q. illud qđ mouetur ex se, ē dignius vt sit primum prīcipium q̄ illud quod mouetur ex alio 8. Physic. cōmen. 39.

Hō non potest generari a nō femine hoīs, quia tunc ille hō diceretur ęquiuoce, cū homine generato ex semine. Auerr. in 8. Physicæ auscultationis in te. com. 46. & est locus vbi digreditur astruēdo nullā specie fieri a casu in natura, & φ genita per putrefactionem non sunt eiusdem speciei cū genitis ex semine & propagatione. & est ista opinio damnata ferè ab omnibus latinis. vnde & beatus Tho. & Sco. in prīo sententiarū distinctiōe secūda. q. 5. arguit cōtra Auer. deducendo primo ipsum ad contradictionem. Nam in accidentibus eadē species potest fieri & ab vniuoco & ab equoco, vt calor a motu generari potest, vt patet secundo Cœli. commen. 42. & tex. & ex primo

Digressio de genito ex putri: māvbi defendit via Auerr. cōtra latios.

primo Metheororum. item calor fit a calore, item hoc idem habet concedere in substantijs, & de facto concedit ipse Cōmen. de igne qui generatur a motu, sicut generatur ab igne. 12. Metaphy com. 18. Amplius quæcunque possunt ostendere eandem esse naturā fm speciem, sunt eadem in genitis ex putri materia & in genitis ex semine. Nam habent eosdē motus, vnitas autem motus arguit vnitatem & identitatem naturæ, vt patet primo Cœli, & Commentator ibidē commento 8. vnus motus nō prouenit nisi ab vna natura. Amplius habent easdem operationes eadē organa respectu motus progressiui ab eisdem conseruantur & ab eisdem corrumpuntur, habent ēt eadem membra, vnde sequitur vt habeant easdem formas, quia mēbra cerui non differunt a mēbris leonis, nisi quia anima differt ab anima, vt ipsemet Commentator testatur primo de Anima comm. 52. habent etiam easdem operationes, vt dicit Augustinus quòd generatum per putrefactionem generat alia, vt videmus de apibus, & vespis generatis ex putri materia, & etiam apparet de plantis. Amplius contradicit sibi magister eius Aristote. in 7. primæ Philosophiæ, in tex. commen. 23. & 31. vbi habet quòd quemadmodum aliqua ab arte fiunt eadem, & a casu, sic etiam in natura possunt aliqua fieri eadem a natura, & a casu, ita quòd vt asseruunt, si opinio eius vniuersaliter intelligatur est opinio falsa. Nos autē credimus doctrinā istius viri fundatam esse in veris principijs Philosophiæ. Arist. enim in primo Physicæ auscultationis volens probare quomodo ex primis contrarijs fiunt omnia quæcunque fiunt in natura, inquit, quòd hoc oportet in ratione considerare, & ideo altius exorditur vbi inducit dignitates: quasdam: quarum veritas vt dicit Simplicius, se extendit nō solum ad naturalia, verum etiam & ad generatiōes artificialiū, vt astipulatur etiam ipse Arist. in exemplis adductis. & Commentat. etiā idem notat in commento quadragesimo quinto, quæ tales sunt ꝙ non quodlibet agit in quodlibet, nec quodlibet patitur a quolibet, nec quodlibet fit ex quolibet, nec quodlibet corrumpitur in quodlibet, sed determinatum fit ex determinato & corrūpitur in determinatum, & inducit hoc primo in his quæ sunt simplicia, & quæ fiunt per alterationem: deinde inducit illud idem in compositis, & in his quæ fiunt per concretionē, vt dicit Themistius, & secretionē, vnde asserit, similiter autē hoc est & in alijs, quoniam nō solum simplicia eorum quæ fiunt, sed etiam composita fm eandem se habent rationem, sed dispositiones oppositæ latent: & ibi concludit ꝙ in generatione compositorum tam a natura q̄ ab arte, omne quód fit, fit ex suo opposito determinato. vnde cum generatio compositorum in quadam consonantia consistat dicit ꝙ omne consonans fit ex inconsonanti, sed non ex quolibet. vnde vt inquit Themistius, consonantia domus non fit ex inconsonantia nauis, aut econtra, nec consonantia hominis ex ea quę asini, aut

Vid. I Ista O vbi inuenies hoc signum

aut ecõtra, sed ex propria sibi correspondente. vide ibid. tex.c.46. domus fit non ex eo ꝙ composita sunt hęc s. ex eo ꝙ diuisa sunt hæc sic, vbi Commẽ. vult ꝙ domus fit ex sua priuatione opposita q̃ non cõsistit in quibuslibet rebus, quia non reperitur in lignis ex quibus fit nauis, vel ĩ ęre ex quo fit statua sed in determinatis rebus, quia vt dicit Them. ista inconsonãtia domus inuenitur in lapidibus & in cemẽto, & incõsonantia nauis in lignis ex quibus fit nauis, & ẽt qa litera dicit sic vbi litera arabica habet & in determinata dispositione vult Cõmen. iuxta intentionẽ Philosophi ꝙ priuatio formæ domus non consistit in lapidibus in quacũq; dispositione existentibus, nã nõ dicimus ꝙ in monte vnde adhuc lapides non sunt excisi consistat priuatio formę dom⁹, nec priuatio nauis est in arboribus quæ sunt in nemore: priuationes n. formarum sm philosophos sunt in subiectis propinquis nõ in subiectis remotis: non enim priuatio hoĩs consistit in elementis aut in cibis, sed in menstruo mulieris non in quacũq; dispositione exñte: est. n. vt aiunt Phisici & medici, aliquod menstruum adeo fetulentũ ꝙ nõ põt esse materia conueniẽs ad hominis gñationem, vt testatur experimentum de illis quę in primis diebus concipiunt ꝙ fetus leprosi euadũt. sic igitur Arist. iudicio cõpletur ꝙ cuiuslibet cõpositi generatio fit ex priuatione determinata exñte in subiecto determinato, & sic determinato. videlicet. ꝙ sit ĩ dispositione propinqua. Nam 2. de anima vniuscuiusq; act⁹ in potentia exñte & disposito aptus natus est fieri, sic passum dispositum patitur ab agente. Mirum est igitur per vitam meam de istis viris illustribus qui videt gñationes rerum artificialium requirere priuationes determinatas & in subiectis determinatis & in dispositionibus determinatis existentibus: & tñ in naturalibus hoc non concedunt pręcipue in compositis perfectis sicut sunt animalia & plãtæ: si enim priuatio domus non inuenitur in quacunq; materia indiscriminatim sed in determinata, multo magis credendum est hoc in rebus naturalibus & præcipue in rebus animatis, quõ igitur fieri põt vt eadẽ priuatio respectu eiusdem formæ sm speciem inueniat̃ in materia digesta & in materia putrefacta: nam materiæ quæ fundant priuationes proprias sunt materiæ propĩquę respectu formę nõ materiæ remotæ. Amplius respectus formę ad materiam propriam est necessarius, quia formæ propriæ diffiniuntur per materias proprias, & vnius rei non possunt esse plures diffinitiones, & inde sequitur vnã formam non posse inueniri nisi in vna materia. Amplius nisi ita esset quõ demonstratio Philosophi in 1. de gener. anim. deduci possit dum probat ꝙ talia quæ ex putri materia genita sunt generant quidem sed illud quod genitum est: diuersum est a gignentibus ita ꝙ non est mas neq; fęmina. Amplius si vna & eadem species posset fieri ex putredine & semine tunc natura faceret aliquid ociosum. si igitur natura põt generare speciẽ aliquam sine semine, magis igitur & fœminæ

feminę coitus est res vacua. Amplius si hoc esset non esset nisi propter solicitudinem naturæ in conseruanda forma, sed natura rei nobilioris magis solicitudinem gerit: videretur igitur naturã istum duplicem modum magis applicauisse speciebus perfectiorib' quod non videmus. Nam vt inquit, si talia genita ex genitis ex putri materia haberent mas & feminã & coire possunt & generarent, tunc aut talia genita essent eiusdem speciei cũ gignẽtibus, aut alterius speciei, si eiusdẽ speciei pariformiter esset etiã de animalibus gignentibus ꝙ debuerũt generari ex his quę erãt eiusdẽ speciei: nam hoc in cęteris, vt inquit, animalibus videmus. vnde Socrates ex quo genuit aliquẽ sibi similẽ in specie, Sophronisius eius pater, etiã genit' est ab aliquo sibi simili in specie, hoc aũt in casu non videmus: vnde pulices & pediculi, vt inquit Ioannes Philoponus in illo loco qui ex materia putri geniti sunt, generãt quosdã vermiculos albos qui nõ sunt eiusdem speciei cũ ipsis: si igit' isti vermiculi generare possẽt aliqua quę eiusdẽ speciei sunt, pariformiter & tales vermiculi fuissent geniti ex his quæ sunt eiusdem speciei, quod est falsum, & contra sensum & experimentum. si autem generãt aliqua diuersarum specierum pariformiter erit etiã de illis genitis ꝙ generabunt alia & non eiusdem speciei propter prædictã causam, ergo alterius speciei: & ita generatio specierum excrescet in infinitum. natura autẽ abhorret infinitum, modo stante via latinorũ asserẽte in animalibus priuationẽ eiusdem formæ s̃m speciem saluate posse in diuersis materijs videlicet digesta & putri. Dicam ꝙ ratio Arist. nulla est, quia dicam sibi ꝙ ista animalia genita ex his quæ ex putri materia genita sunt, sunt eiusdẽ speciei cum generãtibus, & talia etiã generabũt alia quę sunt eiusdem speciei cum illis, & sic nõ procedit generatio specierũ in infinitum, vnde pulices & pediculi nati ex putri materia sunt eiusdẽ speciei cũ illis vermiculis genitis per propagationem ex illis, quia dicã ꝙ eadem priuatio formę reperitur in materia putri ex qua generata sunt prima, & in materia digesta ex qua generata sunt secunda, & ita rueret demonstratio Philosophi in loco allegato, & ideo mens Auer. est mens Arist. vt vides. Ad ratiões igitur Scoti, primo nego ꝙ Cõmentator sibi cõtradicat, quia in accidentibus quæ respectu substantiarum habent entitatem diminutam illud non inconuenit vt idem possit generari ab vniuoco & ab equiuoco, sicut ipse bene glo. sat in. 12. metaphy. cõmen. 18. & similiter est de elementis quę sunt substantię imperfectæ: & sunt, vt dicit. 3. cęli. cõmẽ. 67. medię inter substantias & accidentia, sed loquendo de generatione substãtiarum perfectarum pręcipue vt sunt animalia & plantæ secus est, quia plura requirũtur ad generationes perfectorum q̃ imperfectorum entium: in istis enim generabilibus & corruptibilib', vt dicit Cõmen. in. 2. cęli. cõmẽ. 62. quãto aliquid est nobili' & perfectius tãto pluribus motibus cõsequitur finẽ suũ, & ideo in talibus eadẽ species non

pōt fieri a natura & a casu. Ad au thoritatē August. respondetur ꝙ, vt dicit Albertus Magnus in tract. de tēpore, August. & Galenus non cognouerunt naturas rerū : tñ dato ꝙ dictum Augustini habeat locum, ꝙ animalia & plantæ ex materia putri gñant, aliās sunt illæ q̄ sunt genitæ ex semine: rñdetur ꝙ verū est, sed nō sequitur ꝙ sint eius dē spēi : quia, vt dicit Philosophus in primo de generatione aīalium, licet genita ex putri mā gñaut. vide ēt in 8. de natura aīalium. ca. 1. vbi dicit plantarū numerum aliud munus esse in se ꝙ gñant alteram sibi silem in his quę ex semine generant, tñ illud non est mas neque femina, sed ea q̄ sunt ex semine nata gñant aliqua quę sunt eiusdem spēi. Et mirū est quō isti accusant Auer. & non aduertūt ꝙ accusant Arist. in hoc, quia Arist. in illa demonstrōne allegata ꝑsupponit ꝙ aīalia gñantia sile in specie differūt specie ab aīalibus gñantibus illud, quod nō est mas, neq; femina mō aīalia illa q̄ ex putri mā sūt genita sunt hmōi, q̄a nō gñant, neq, mas, neq; femina, igit̄ sunt diuersarū specierū ab aīalibus generantib' marē & feminā: talia aūt sunt quæcunq; ex semine gignūtur. Cōfirmatur ex sñia Arist. in 5. de hystoria aīalium ca. 1. vbi dicit, ꝙ in pisciū gñe nōnulla nec mares, nec fœminæ gignunt̄ quæ licet genus idē cū aliis sortiantur, tñ specie differunt, & in eodē cap. posita diuisione in qua aīalia cū stirpibus cōueniunt, v3, quia quędā ex semine, quædā sponte naturę nascunt̄, quę aut humo putrescēte, aut stirpe putrescēte cōsistunt, vt plura insecta cernimus gñari ī aīalibus ipsis excremētisq;, partiū gñantur. de his in fine capituli dicit. Quæ aūt per se, aut in aīali, aut in terra, aut in stirpe gñantur, vel in eorū partib' generantur eadēq;, maris & fœminæ sexu distincta sunt, iis coeuntibus gignitur quidem aliquid, sed ex quo nihil amplius gigni possit. vet g. coitu pediculorū lēdes dictæ procreātur, muscarū, vermiculi, pulicū, genus vermiculorū in speciē referēs, ex quibus nec ea quæ gñariut proueniant, nec aliud vllū animal, sed id quod sunt sordes tm̄ ꝑsistunt. Adduco Arist. authoritatē in 6. de natura aīalium in hac mā cap. 15. vbi loquitur de piscibus, q̄ sponte nasci possunt, vbi habet, ꝙ ex his quæ coitu nascuntur nasci possunt sponte etiam nonnulla, vt asserit de mugilibus, qui nascuntur in stagnis in q̄bus neq; ouum, neq; semen cōtinetur. Ex hoc aūt clare ostenditur ꝙ istud genus mugilaginum taliter procreatum, nō est eiusdē speciei specialissimæ cū illo quod ex coitu fit, q̄a illo ex coitu ē mas, & fęmina, sed in isto nequaq̄ sicut dicit ibidē Aris. cap. 14. de anguilla quę neq; ouum, neque semē habet, & ideo nō est mas, neque femina, vt dicit Ari. in 4. de natura aīalium. cap. vlt. & hoc ostenditur ex sentētia Philosophi ibi. d. enim sunt, qui omne mugilū genus sponte oriri opinentur, sed nō recte. Nam & oua eorum fœminæ & mares semen genitale hr̄e mares cernuntur, verum genus quoddam eorum est quod nō coitu, sed ex limo, arena ue enascatur. Ecce igit̄ aperte ꝙ aliud genus s3 Arist. est mugilum ex coitu, & aliud eorum

rum, qui spõte prodeunt, sumit.n. genus pro specie, vt sui moris est in illis libris, plerunq; fallacia igitur cõsequentis decipit eos, quia licet eadem animalia apud Arist. ex coitu & sponte nasci possunt, non ex hoc propterea sequitur eadem specie prouenire, quia hoc impossibile est propter allegatas rõnes, & q gen⁹ pro specie plerunq; in libris de animalibus ab Arist. sumatur, ostēditur ex octauo de natura aĩalium. Ad rõnem negauit assumptum q quęcunq; possunt agere, quia non habent easdē operationes, quia nõ possunt generare sibi simile in specie 2. de anima. tex.c. 34. Naturalissimum opus viuentium est quęcunq; non orbata spontaneã generationem habentia generare tale quale ipsum, & similiter non hñt eadem mēbra, quia tunc in eis eēt mas, & fęmina, quod Arist. negat: de motu aũt patet q vnitas motus infert vnitatē naturæ in simplicibus, nã de illis Arist. loquitur ibi: tamen dico, q nec motus sunt idem specie, quia anima mouens & corpus motum differũt specie: vt ego teneo: si aũt tu hoc assumas tunc petis, in hoc enim est qõ, de colore autem, & de aliis accidentibus cõmunibus non est cura, quia talia inueniuntur etiã in rebus specie & genere differentibus. Ad illud vero in quo dicitur, q cõtradicit magistro: in septimo metaph. respondetur, q vt inqt lucidissimus Themistius in primo de anima mirandum est de illorum prudentia, qui volunt extra vim probationũ hře cum ab exemplo sit argumentum infirmissimum. & Comment. 2. de anima. com. 67. exēplorum requiri manifestatio, & nõ verificatio: exemplis enim vtimur non vt ita sunt, sed vt audiant, qui addiscũt. Dico igitur quòd dicit Arist. in septimo meta. dum dicit, q quemadmodum in artificialibus eadem sanitas potest fieri à natura, & ab arte, seu casu, sic in natura eadē animalia possunt fieri cum spermate, & sine spermate: dico q similitudo in hoc exēplo de sanitate non currit quantum ad omnia q sicut eadem sanitas secundum speciē potest fieri à natura & ab arte, seu casu, sic idem animal specie potest fieri a casu, & a natura, quia tunc contradiceret sibi Philosophus in primo de generatione animalium manifeste, sed similitudo solũ currit penes hoc, q sicut sanitas potest fieri diuersis modis, scilicet ab arte, & a casu, sic animalia possunt fieri cum spermate, & sine spermate. Amplius isti peccant per fallaciam consequentis, quia textus ad eadem, sed non dicit eadem specie. sunt igitur eadem genere, aut specie subalterna non specialissima. amplius sunt eadem accidente, & similitudine, quæ est causa deceptionis.

Homo in generatione hoĩs non largitur aliud nisi illud quod ē quasi instrumentum, per quod agũt corpora cœlestia, & virtutes informatiuę etiam quę sunt in seminibus fiunt a corporibus cęlestibus, & ideo corpora cęlestia concurrunt, vt artifex, & homo vt instrumentum 8. phy. com. 47. idem 12. metaphysi. com. 13. & 18.

Homo est paruus mundus, & animalia 8 phy. com. 17. & 57.

Hõ minimus nãliter ē terminatus

in natura & maximus similiter: si .n. magnitudines rerum nō essent terminatæ, non haberēt pfectionē q̄sitam in nā p motū augumēti. 8. phy.cō.62.& 44.& 6.phy.32.& 91.

Homines multi putando scientiam habere ignorāt. ex disputatione 3. in solutione. 13. dubij.

Hō proportione sui corporis prę cęteris aīalibus plurimū cerebri hēt, & inter hoīes magis mares mulieribus. ex. 2. de part. aīalium. cap. 7.

Homo ex animalibus solus rectus incedit. ibidem.

Hoī linguā nāliter q̄ aīalibus dedit habet.n.hō linguā idoneā & ad duplicē vtilitatē datā, vt nā plerunq; facere solet: nā & ad saporū sensum, & ad formationē sermonis sibi cōfert. ex. 2. de partib. aīal. ca. 16. idem in 2. de anima. t.c. 88.

Homini lingua absoluta mollissima & lata præ cæteris animalibus est. ibidem cap. vltimo.

Hoīs cor vergit ad sinistrā partē, in cęteris vero aīalibus in medio pectore ē, qa hō aīaliū maxime hēt refrigeratā partem sinistrā. in 3. de part. aīal. ca. 4 vbi agit de corde.

Hominis solius aīalium, vt ita dixerim, cor palpitat, quia solus hō expectatione, aut spe rei futurę mouetur. 3. de partibus animalium. cap. 6. vbi de pulmone agitur.

Homini soli aīalium vngues natura tñ operiméti gratia dedit, tegūt .n. extremos digitos: sed aliis aīalib9 ad aliū vsum molita est. ex. 4. de partib. aīal. cap. 9. Et aduerte q̄ Gal. & medici accusant Ari. ī hoc.

Homo vnus cauda caret, nates hēt, quod nulli quadrupedum datum est. ex 4. de part. animal. cap 9.

Homini nates natura tribuit & ad sedendum, & ad cooperiendum anum. ibidem.

Hominis pedes maximi sunt proportiōe magnitudinis, solus.n.homo animalium rectus incedit. ex 4. de partibus aīalium. cap. 9.

Homini est quid propriū sessio fm Gal. sicut est habere staturam rectam. Auer. in 4. de partibus aīalium in cap. de pectore.

Hominis præcipue cerebrū sero ab humore frigoreq; vēdicatur: nā & sinciput inter ossa vltimum cōfirmatur. Ari. in 2. de gene aīal. ca. 4. prope finē. vbi dicit, cerebrū hoīs præ cęteris esse humidissimum & maximū ꝓportione corporis hēt.

Homines multi nō pōt recipere primas propōnes, aut propter diminutionem in natura, aut pp defectū exercitationis, aut pp pessimā cōsuetudinē quę radicata ē in eis. primo cęli. cō. 22. vide ēt in 2. primæ philosophiæ. cō. 15. & tex. & primo cœli. cō. 90. & in 2. phys. cō. 6. & in prologo super 3. physic.

Hominis actio prima intentio non est propter suum esse: & ipse etiā non est nisi propter complementū diminutionis istius esse, secūdum hoc erit actio huius prima intentione propter aliud, secunda pp se, in rebus aūt diuinis est econuerso .s. q̄ actio eorū prima intentione est propter se, secūda vero propter aliud, & hoc ponēdū est in scīa naturali, & declarādū in scīa diuina. 2. cœli. c. 17. & 21. & 11. met. c. 36.

Homo in pluribus rebus enuntiare non pōt fm rei naturā, sed fm sui possibilitatem. 2. cęli. com 60.

Homines tres mouere nauim, & q̄ vnusquisq; trium hoīum non moueat nauim, est falsum: iste.n. sermo,

mo.s.ꝙ impoſſe eſt vt vnuſquiſq; triũ hoĩum non habeat potẽtiam qua moueat nauim per ſe, & vnuſquiſq; eorũ in congregatione habeat potentiã qua moueat nauim per ſe, ita ꝙ vnuſquiſq; non hẽat põam qua moueat nauim ĩ actu, & cũ eſt in cõgregatione habet potentiam vt moueat ipſam actu eſt ſermo valde impoſſis 3.cęli.cõ.8.

Hominis iuuẽtus ſm medicos eſt vſque ad.35.annos,& ſi poſuerimus ꝙ tẽpus iuuentutis eſt equale tẽpori ſenectutis,tũc vita nãlis hoĩs eſt vſq; ad 70.annos.ex 2.de generat. & corruptione.com.58.

Hõ praue odorat 2.de aĩa. t.cõ.92.

Homo habet guſtum certiorem olfatu 2.de anima. tex, cõ.94. idem ex libro de ſenſu & ſenſato.

Hõ eſt prudẽtiſſimus aĩalium ibid.

Homines ingenioſi & nõ ingenioſi ex ſenſu tactus dignoſcunt. ibidẽ.

Hoĩes molli carne ſunt bñ apti mẽte,duri aũt carne ſunt inepti. ibid.

Homo & aĩalia anhelantia impoſſibile eſt vt olfaciant ſine inſpiratione 2.de anima.t.c.98.

Hõ per virtutẽ rõnalem differt ab aliis aĩalibus,vt dictũ eſt in multis locis 3.de aĩa.c.1.cõſiſe.12.primæ philoſophiæ c.38.& 10.ethi.ca.9.

Hõ non eſt intelligens in actu niſi propter continuationẽ intellectus cum eo in actu 3.de aĩa com.5.in ſolutione ſecundæ quæſtionis.

Homo ponit principium ſuę conſiderationis de rebus poſſibilibus ex præſentibus rebus quas videt:& iõ poſſibile eſt vt homo cogitet in aliqua re,adeo ꝙ inueniet ex eo aliquod indiuiduum quod ante non ſenſit,ſed ſenſit ei ſimile nõ ipſum idem 3.de aĩa.c.33.idẽ cõ.5.& 20.

Homo non eſt generabilis & corruptibilis niſi per virtutem cogitatiuam 3.de anima. commen.33.

Hõ in ſtatu quo habet intellectum adeptum ſm Themiſt aſsimilatur Deo quoquomodo in hoc,ꝙ eſt omnia entia quoquomodo,& ſciẽs ea quoquomodo 3.de aĩa. cõ.36.

Homines poſſunt ſe inuicem iuuare ad habendum intellectum adeptum,ſicut iuuant ſe in ſciẽtiis ſpeculatiuis 3.de aĩa.com.36.

Hõ inter oĩa aĩalia eſt melioris tactus,& præcipue caro palmę & maxime caro indicis.ex cõmento lib. de ſen.& ſen.

Homini non ſolum propriũ eſt erectum ſtare,verumetiam & ſedere, cũ ſolus vertebrũ habeat quo vtiliter ſedere põt & hoc multos latet Gal.ĩ 3.lib.de vtil.part.cap.1.& 3.

Homo ſolus inter aĩalia pedeſtria bipes eſt,& erectus incedit,quoniã manus habet.ibid.Galenus.

Homini ſoli dorſum eſt ſm rectitudinẽ tibiarũ:& iõ ſolus rectus incedit.Gal in 3.de vtil.part cap.3.

Homo non iõ erectus incedit vt cęlum poſſit intueri Gal.in 3. de vtilitate part.ca 3.vbi improbat hãc opinionẽ, & oſtẽdit quõ Platonis dictum ſit intelligendum.

Homo melius diſtinguit differentias ſenſibiliũ olfatus,ꝙ cętera aĩalia,& tamen multa animalia cõprehendunt fortius odores à remotis. Auer.in lib.de ſenſu & ſenſato, & eſt ſententia Ariſt.in 5.de generatione animalium.cap.2.

Homo cõprehendit differẽtias rerum ſenſibilium quaſi medullam de cortice:bruta aũt quaſi cortices fructuũ. Auer.in fi.libri de ſenſu.

Hominis auditus eſt via ad diſcipli-

nam, quia disciplina non fit nisi p loquelã, quæ non redditur nisi per auditum, sed intelligere quid signi ficant verba nõ est auditus, sed intell's. Com. in fi. libri de sen. & sen.

Homini propriũ est reminiscentia, memoratio aũt est ĩ omnibus ani malibus imaginãtibus, & existima tur ꝙ multa aĩalia non imaginan tur, vt vermes & habẽtia conchas. ex cõ. libri de memoria & remin.

Homo bonę rememorationis est il le, qui est tardi motus in cuius aĩa figuntur formæ, & est ille cuius cõ plexio posterioris cerebri est reti nens formam consistẽtem in ipso, & est ille cuius hac parte domina tur siccitas magis, q̃ humiditas. ex com. Auer. super lib. de memoria & remin. prope finem.

Homo rememorat multotiens qđ sensit in pueritia, quia in pueritia multum amat formas, & miratur multũ in eis, quapropter figitur in a'pectu earũ, quapropter difficile amittit eas. ex lib. de memor. ibid.

Hõ sentit quandoq; in somno qđ sentit per quinq; sensus absq; hoc, ꝙ ibi sit aliquod sensibile extrinse cũ per contrarium motum ei, qui accidit ĩ vigilia ex lib. de so. & vig.

Homini accidere potest vt somniũ vnum sibi interpretetur in alio so mnio, sicut accidit Herculi. ex lib. de diuinatione fm quietem.

Homini accidit vt videat somniũ, & postea obliuiscatur, & postea for te rememorabitur illud in vigilia. ibidem.

Homines habentes complexiones melancolicas, & frigidas sunt ve rioris somnij propter virtutẽ ima ginatiuam: nam humiditas coope rit virtutes & opilat vias spirituum & facit somnum sile morti, ita ꝙ ferè nihil imaginat' dormiẽs. ibid.

Homo habet nãm comprehenden di sciãs speculatiuas per proprias propositiones habitus, & si habeat cõprehendere eas sine propositio nibus, tũc ille propositiones essent ociose. ibidem prope finem.

Hominũ vita sequitur proportionẽ cordis cõplexionalem, quæ ẽ inter virtutes actiuas, & passiuas, & ideo videmus multos hoĩes quorũ mẽ bra manifeste sunt fortia, & virtu tes eorum sunt magnæ, & contin gunt eis ægritudines mortales & moriuntur ante senectutem, & vi demus alios minoris virtutis, & de bilioris venire ad senectutem, licet vtantur regimine cõsimili. ex lib. de cã lõgitudinis & bre. vitę. Auer.

Homines habitantes in insulis ma rinis sunt lõgioris vitæ, q̃ habitan tibus in agrestibus. ibidem.

Hominum genus arte, & rationib' viuit. ex proœmio meta.

Hominibus ex memoria fit experi mentum. ibidem.

Hominibus scientia & ars per expe rimentum euenit. ibidem.

Homines propter admirari & nũc, & tũc inceperũt philosophari ibid.

Homo liber est, qui sui causa & nõ alterius gratia est. ibidem.

Hoĩum nã multipl'r serua est. ibid.

Homini non est impoĩe intelligere abstracta, sicut impoĩe est vesperti lioni inspicere solem, licet sit diffi cile. Com. in. 2 met. c. 1. vide idem. in 9. met. in vlt. tex. vbi dicit, igno rantia. n. talium in nobis nõ est ta lis qualis cecitas. idem in 3. de aĩa. cõ. 36. & 12. meta. tex. c. 38. & 39.

Hominũ complemẽtum nõ perfici tur nisi per cõgregationes, & con gre-

gregatio per bonitatē, esse ergo boni est necessariū, & nō est necessariū eos scire veritatē 2. met. cō. 14.

Homines quidā non cōcedunt prima intellecta nisi inquātum sunt famosa, & si cōtingat ꝙ opposita illorū sunt negabūt ea 2. met. c. 15.

Homines quidam in quibus imaginatiua dominatur supra cogitatiuam, non credunt demonstrationibus nisi concomitetur eas imaginatio, & ideo isti nō possunt credere extra mundū non esse nō plenū, aut vacuū, aut tēpus, neq; credere ēt entia quæ non sunt corpora, neq; in loco, neq; in tempore 2. meta. commen. 15.

Homo, & ens homo, & vnus homo idem & non diuersum aliqd oñdit fm dictionē repetitā 4. met. t. c. 3.

Hoīes decipiuntur circa ea ꝗ ignorāt 4 met. t. c. 8. vbi Cōm. in com. supplet, dicit enim: hoīes. n. nō decipiunť nisi, aut ī eo quod nesciūt, aut in eo, cuius cognitio nō est valde manifesta.

Hō hic singularis cū fiet terra non est iste homo in actu, neq; potentia propinqua, aut remota sicut entia, sed si ista terra fuerit homo in potentia, erit alius homo numero: non autem erit ille homo corruptus. 4. met. com. 20. Ex quo patet ꝙ ad præterita nō est potentia, neque propinqua, neq; remota, vbi scire debes ꝙ vt scribit Com. in 4. phy. com. 120. duplex est priuatio, quędam pręcedit esse, & cū ista priuatione cōiungitur posibilitas essendi, quædam vero sequitur post ipsum esse, & cum ista nō coniungitur aliqua posibilitas essendi iē secundo, & de ista loquitur. Cōm. ꝙ corruptum non est in potentia, neq; ꝓpinqua, neq; remota, vt idē numero redire possit. vñ 12. meta. com. 11. si talis potētia quę in aduentu formę corrūpitur possēt eadem numero redire, tūc corruptū possēt redire idem numero.

Homo quodammodo est finis omnium 2. phy. tex. c. 24. nō intelligiť illa propositio sicut intelligūt eam vulgares ꝙ homo sit finis oīum entiū, sicut patet intuēti verba, & intentionē Arist. loquitur. n. ibi de rebus factis ab arte respectu talium. hō quodāmodo est finis, vt exponit Themist. & Simpl. & Cōment. in cōmento dicit hoīem quodammodo esse finem rerum creatarū propter ipsum, nō quia ponat creationem, sed fm suam consuetudinem appellat oēm factionē & generationem rei creationem, quia aūt hominis natura multifariam serua est, vt dr̄ in procemio meta. Artes quædam propter necessitatē & quędam propter delectationem inuentæ oēs sunt propter hominē, quia aūt finis duplex est, cui, & cuius gratia, vt ī philosophia dicit se determinasse, aut in morali, vt exponit Themistius, & Simpl. aut in prima philosophia: in 12. n. met. tex. com. 37. videtur ponere istam duplicem distinctionē finis. s. cui, & ē finis præexistēs motui, & finis gratia cuius & ē finis motus, sicut æger est finis cui. i. ad cuius cōmodum accersitus est medicus, & sanitas est finis grā cuius ꝑꝑ quā medicus ē accersitus, aut ꝑ philosophiā pōt intelligi nālis nā. nam ī 2. de aīa. t. c. 35. & 37. poniť ista distinctio, homo igitur est quodāmodo finis reꝝ artificialiū, quia est finis ad cuius cōmodū oēs artes inuen-

tæ sunt. sed nunquid sit aliquis locus in philosophia in quo elici possit hoiem quodãmõ esse finẽ oĩu3 entiũ, dico ꝙ Com. in 2. de aĩa. cõ. 32. dicit: finis aũt & cõplemẽtum aĩalium habentiũ virtutẽ cogitatiuã. i. intelligibilem: idẽ 2. physi. cõ. 26. hoĩs forma est vltima propter quã fuit materia. & Arist. in 2. de aĩa. in tex. cõ. 37. ostendit qũo aĩa est finis corporis ĩ genere causæ finalis: ostendit ista rõne quia oĩa corpora physica sunt aĩæ instrumẽta, & quia aĩa hoĩs est perfectissima maxime de illa verificabitur illud. vnde 7. politicæ semper deterius nobilioris gr̃a esse dr̃, respectu igitur rerũ corporearum gñabiliũ patet qũo ex naturalibus dici põt hoĩem esse finẽ, sed respectu æternorũ nunquid hõ sit finis, respondeo est finis secũdaria intentione. nam 12. Meta. cõ. 36. & 2. cęli. tex. com. 21. & 17. ęterna primaria intentione agunt propter se, & secundaria intẽtione agunt propter ista inferiora. & si Deus, & natura de rebus nobilioribus magis curãt, sequitur ꝙ hõ precipuus erit finis secundaria intentione intẽtus à Deo, & ab intelligẽtiis. vñ Com. in. 2. phy. com. 75. scribit ꝙ nãm agere propter finẽ est maximũ fundamentum in sciã diuina ad probãdum ꝙ Deus habet maximã solicitudinem circa ea quæ sunt hic, nã aũt & Deus de nobilioribus rebus maiorẽ solicitudinem gerũt. vnde 2. physic. tex cõ. 46. deridet antiquos asserentes casum, & fortunam esse in cęlestibus animalibus, & non in generabilibus, & in libro de diuinatione fm quietem, vbi ostendit quæ sit cã veri somni de futuris, & dicit ꝙ sunt ab intelligẽtia pp maximã solicitudinẽ quã habet erga ipsum hoĩem: fm viam ẽt Them. homo est finis secũdaria intẽtione maxime principaliter q̃ alia quæ sunt hic propter sil'itudinẽ. Nã hõ felix est, quodãmodo sicut Deus ĩ hoc, ꝙ est oĩa entia quoquomõ, vt dicit Cõm. authoritate Themistij 3. de aĩa. cõ. 36. & vt inquit Arist. in 10. ethic. ca. 10. si dij curã habent humanarũ rerũ vt creditur & rõnabile est maxime gauderet optimo & cognatissimo, tale aũt hñti mens est. &c. & 12. meta. tex. com. 38. deductio autem qualis optima paruo tempore nobis.

Homo demonstratus nõ diuiditur in partes quæ sunt homo, cõtra sophistas & Petrũ de Mantua. Commentator 5. meta. com. 11.

Hõ essentialiter distat ab animali vno modo, & alio modo est idem essentialiter 5. meta. com. 13.

Homo conualescens est, & homo cõualescit nihil differt 5. metaph. tex. com. 14.

Homo differt à planta p aĩalitatem quę est qualitas in eo. Com. in 5. meta. c. 19. & est in cap. de qualit. vbi elicitur ꝙ species diffinita p genus suum differt à rebus nõ cõtentis in illo gener·, per specificas aũt differentias differt à spẽbus in eodẽ gñe contentis. vult. n. Com. in illo commento ꝙ prima acceptio qualitatis fm quã differentia substantialis dicitur qualitas se extendit tam ad differentias specierum specialissimarum quæ sunt species vltimæ quàm ad differentias generum, licet commentum communiter inueniatur ibi deprauatum, sed ista est rei veritas, sicut supe-

superius notaui cum in litera D de differentia memini.

Hominis multæ sunt causæ animal bipes, attamen homo fm se homo est. 5. meta. tex. cõ men. 23.

Homo non omnis bonus, aut malus, aut iustus, aut iniustus, sed & medium. 5. metaph. tex. cõm. 27.

Hominum genus denominationē potius assumunt a primo patre q̃ a prima matre 5. meta. cõm. 33. & est ratio vt dicit Cõmētator quia motor est nobilior materia ex quo sumitur denominationem quandoq; sumi a nobiliori.

Homo falsus dicitur qui est promptus & electiuus talium rationum non pp aliud aliquid, sed propter seipsum. 5. meta. tex. cõmen. 34.

Hominis quiditas est homo vno modo, & nõ est homo alio modo, & est forma hominis, & non est homo qui est congregatus ex materia & forma. 7. primæ philosophiæ. cõm. 21. & cõm. 33. & 34. & 43. & 12. metap. cõm. 14. Inde colige de mente peripateticorum formam esse rei quiditatem, & ꝙ materia nõ est pars quiditatis, sed est vehiculum differens ipsam quiditatem. licet Auicenna in 5. suæ metaphy. cap. 5. teneat ꝙ in cõpositis forma est pars quiditatis, & nõ est tota rei quiditas, quem sequitur beatus Thomas, & Scotus ĩ 7. metaphy. & Antonius Andreæ, & isti non distinxerunt inter essentiam & quiditatem in rebus compositis ex materia & forma, & ista fuit causa erroris. Nam Aristote. in 3. de anima expresse reclamat huic sententiæ dicens in conceptis cum materia aliud est caro & carni esse, & magnitudo & magnitudini esse, vnde materia bene est pars essentiæ, sed non est pars quiditatis, vt declaraui in theorematibus.

Homo hominem generat nisi quid præter naturam fiat. 7. metaphy. tex. cõmen. 28.

Hominem itelligere sine carnibus & ossibus impossibile est. 7. meta. tex. cõ. 37. vide in concordantijs.

Hominis affectus sunt subditi rationi, non autem brutorũ, vide Themistium. 3. de anima. cap. 38.

Homo albus est vnum per accidēs. 7. metaphy. tex. cõmenti 41.

Homo nõ dicitur albedo sed albus, neque ambulatio sed ambulans. 9. metaphy. tex. cõm. 12.

Homo authoritate Prothagoræ est metrum omnium rerum, 10. met. t. commen. 5.

Homo eremita qui non est pars ciuitatis non est bonus, neq; malus. 10. meta. cõmen. 16. idem 5. met. cõm. 27. quia videlicet ciuitati neque bonum, neq; malum affert.

Hominis species nõ sunt homines quamuis diuersę carnes & ossa ex quibus hic & hic. 10. met. t. cõ. 25.

Homo est albus quia Callias est albus. 10. mete. tex. cõ. 25. Inde collige accidentia per accidens seu communia prius competere indiuiduis, & secundario speciebus, qđ etiam Porphyrius asseruit.

Hominis albi & equi nigri est diuersitas specie, sed non inquantũ hic albus & hic niger. 10. metaph. tex. commen. 25.

Hominis facit hoĩes rationalitas. Commentator. 10. meta. cõm. 25. & elicitur ex tex.

Homo hominem generat 12. met. tex. cõm. 18. idem in secũdo phy. tex. cõ. 26. 12. met. tex. com. 40.

Homines

Hypolepsis quā nos susceptionē dicere possumus, aut existimationē est tanq̄ genus oīum habituū existentium in intellu, vt est scīa, opinio, intells, & id genus. Themis. 2. de aīa. sup tex. cō. 152. Nota tamē q̄ ēt quandoq; sumit pro aliqua specie, vt pro opinione, sicut ibidē in tex. cōm. 157. sicut in 2. phy. est in simili de casu, vt nosti.

Hypotheticæ propositiones syllogismorū ducentium ad inconueniēs sunt duobus modis, modus I quo præcedens est posse aut necessariū & cōsequentia necessaria, & in his semper ponit præcedens & cōcluditur consequēs, & modus in quo præcedēs est impoße & cōsequentia est necessaria, & in hoc semper destruit præcedens. 7. physi. cōm. 2. idem in 1. priorum in digressione de syllogismo hypothetico.

Hyppomanes quid sit, vide Arist. in 6. de natura animalium. cap. 18. licet Theocritus I pharmacheutria sit alterius opinionis. Et aduerte diligenter apud Arist. hoc vocabulū esse multiplex, quandoq;. n. sumitur pro humore simili semini quē genitale equa tempore coitus emittit, quandoq; vero significat carunculā quandam fronti pulli adhærentem nascens, vt patet ibidem libro. 6. de natura animaliū. ca. 22. & hoc etiam veneficijs esse idoneum dicunt.

De Hyppomane etiā vide quę scribit Arist. in 8. de natura aīaliū. ca. 24. vbi dicit, quę aūt de hoc fabulant figmēta muliercularū & professorum carminis incantamentorum potius esse credendum est.

Hypocrates & alij medici dixerūt q̄ causa putrefactionis est caliditas & humiditas, & hoc quia non distinxerunt illud quod est per se ab illo quod est per accidens 4. metheororum. cōmen primo.

Hypasus methapontinus, & Heraclitus ephesius ignem asseruerunt esse principium omnium, ex erratis primi metaphy.

De litera I.

ID inter esse dicit in qd̄ prius aptum natum est peruenire quod permutatur q̄ in quod vltimū fm naturam cōtinue permutans, 11. primæ philosophiæ. cap. 11. & 5. physi. tex. cōmen. 22. & ideo arabes mediū in motu inter appellāt.

Idem fm subiectū est idem per accidens, sed vere idem est illud quod est idem per formā. Cōmentator 6. Physi. commento. 85.

Identitas est vnitas quædam pluriū essendi vt ipsi vtimur vno vt pluribus, veluti quando dixeris ipsum ipsi idē, nā vt duobus vtimur vno. 5. meta. in ca. de eodem & diuerso.

Idē seipsum trāsmutare non pōt. primo de gene. tex. cōm. 73.

Idē & similiter se habens semp idē aptū ē facere. 2. de ge. & cor. t. c. 56

Idē fm idē nō pt esse ī actu & ī pōa.

Idem eidem non erit per se causa contrarij. 4. metheo. tex. cōm. 56.

Iecur ad temperiem sanitatēq; corporis multum confert, finis nāq; eorū in sanguine situs est potissimum. iecur aūt omnium viscerū excepto corde sanguine refertissimū est. ex 3. de partibus ani. c. 12. vide in cōtradictiōibus nup editis.

Iecur latere sinistro, lien latere dextro cōtineri visus est. Aris. in 4. de ge. an. c. 4. vide ēt ī 1. de na. an. c. 8 vbi dicit hoc visū fuisse ī nōnullis quadru-

quadrupedibus. vide etiam in 2. de generatione animalium. cap. 17. vbi dicit quãdo hoc euenit id prodigiose euenire putandum est.

Iecur hominis rotundum est simile bubulo. primo de natu. ani. c. 18.

Iecur magna ex parte maximoq; animalium numero felle caret, verum in nõnullis id habere sibi annexum videtur. ibidem.

Ignis generatur ab igne sicut a motu 12. primæ philosophiæ. cõ. 18. & 7. primæ philosophiæ. cõ. 31. vide 2. cœli & mundi. cõmen. 32.

Ignis quia est ĩ fine subtilitatis, ideo non recipit quantitatem maiorẽ, & terra quia est in fine corruptionis & grossitiei, ideo non recipit quantitatem minorem. 4. methe. cõmen. 1. idem 2. de anim. cõ. 97.

Igne excepto, omnia reliqua elemẽta putrescunt: etenim terra, aer, aqua, oĩa hæc sunt materia igni. 4. metheororum. tex. cõmen. 4.

Ignis nullum aĩal generat, neq; constitui quicq̃ densis vel humidis vel siccis videtur. 2. de gñatione animalium. cap. 3. idem in 2. cap. de substantia orbis Comment & in 12. meta. cõm. 18.

Igni & elemento esse non idem est, sed vt quidem re & natura ignis, elemẽtum nomen vero significat eo quod acciderit ipsi, quia est aliquid ex hoc vt primo in existẽte, sic & in causa & in vno & in talibus oĩbus. 10. meta. tex. cõm. 2. inde colligitur nutrimentum respectiuum esse de quiditate absoluti.

Ignis aufertur ablatione caloris nõ primo sed mediante ablatione formę ignis, sicut risibilitas aufert hominem, sed nõ primo sed p ablationem rationabilitatis. 8. me. c. 5.

Ignis actio ẽ calor maximus & motus ad superius 8. met. c. 5. ignis calor est ĩ eo sicut abscissio ĩ gladio, & actio manus in manu nõ sicut ablatio in ablato 8. met c. 5. hoc dictu est sicut ꝓprietas eius, & nõ est differentia substantialis per cuius ablationẽ primo aufertur natura speciei constitutę per talẽ differẽtiam specificam constitutiuã.

Ignis non est primũ calefaciẽs quia est passiuus, sed necesse est vt primũ calefaciẽs calefaciat per qualitatẽ nõ passiuã. ex. 2. ca. de sub. or.

Ignis solus & maxime speciei est. 2. de gene. & corrup. tex. cõ. 50. idem 4. metheo. tex. cõ. 5. vbi dicitur ꝙ oĩa cẽnta putrescunt excepto igne.

Ignis quilibet eiusdem speciei est cũ alio igne. 1. cœli. tex. cõmen. 77.

Ignis non lucet nisi cum adunatur cum alio corpore & differentia in hoc inter ignem & corpora cœlestia est manifesta. Cõmẽ. in lib. de sensu & sensato. idẽ 4. cœli. cõ. 32.

Ignis generatio amota non est immediate a calore cœlesti diffuso in aere, & motus ꝑdisponit subiectũ. Cõmen. in paraphrasi metaphysi. tract. 2. ibi & dicamus.

Ignis est veracius mediũ inter materiam & formam q̃ sit aqua, & aer. 3. colli. cap. 38. de visu & auditu.

Ignis qui est superius nõ dicit ignis cum isto qui est apud nos fm Alexandrum, nisi æquiuoce 1. cœ. cõ. 91. idem in 2. de gene. & corrupti. cõ. 21. & 4. cœli. cõ. 32. & in prima parte canticæ canticorũ. cõmẽ. 15. vbi clarissime loquitur de hoc.

Ignis quando non habet euentationem cito extinguitur vel debilitatur, & ideo carbonarij tegũt carbones cum terra, vt ignis nõ transeat

per omnes partes carbonum & faciat cinerem. 3.coll.c 3.

Ignis quilibet calefacit, non tamen cõuertitur ꝙ quodlibet calefaciẽs fit ignis.2.cœli.tex.cõm.42.

Ignis quilibet non lucet. Cõment. in paraphrasi.2. de cœlo. sum. 3. quæsito 1.& idem in 4.cœli.c.22.

Ignis corrũpitur duobus modis aut ex se,i.propter defectum materiæ, & etiam ex contrario,sed modo accidentali cum contrarium non potest corrumpere ipsum,donec habuerit materiam conuenientem sibi.3.cœli.cõmen.52.

Ignis calidum proprium est, terræ vero sicci, sicut dictum est in his, quæ de elementis. Philosophus in libro de sensu & sensato, & habet in 2. de generatione & corruptione.tex.cõmen.21.& 23.

Ignis exitus a lapide non est in ca. translationis,sed est in ca. alterationis,& trãsmutationis. 3.cœ.cõ.56.

Ignis semper videtur conseruare figuram pyramidalẽ.3.cœ.cõ.67.

Ignis non est ignis in actu nisi in calore & siccitate, quæ sunt in summo.3.cœli.cõm.67.

Ignis per velocitatem motus ſm antiquos habet figuram pyramidalem,& secundum alios habet figuram sphæricam.3.cœ.l.cõm 69.

Ignis per se & prima intẽtione congregat omogenea, secundaria autem intentione & per accidens segregat etherogenea.3.cœli tex.cõ. 74. idem in 2. de generatione & corruptione. tex.cõmen 8.

Ignis in aquam conuerti nõ potest nisi prius in aerem conuertatur secundum Themistium.5 phy. sup tex. 10.contra quẽ vide Auer. ibi.

Ignis duobus modis corrumpitur, a contrario, & a seipso marcescens 3.cœli.tex.cõm.62.

Ignis partes & motus earum ad superius demonstrant ignem esse superius 4.cœli.tex.cõmen 32.

Ignis esse ex motu partium demonstratur demõstratione quia, & est demonstratio ad speciem subiecti in scientia,quod raro contingit 4.cœli.cõmen. 32.

Ignis qui est apud nos nõ est ignis, qui est elementum.4.cœli, cõ. 32.

Igni cum fuerit extra suum locum accidit illuminatio,sicut congelatio aquæ.4.cœli. cõmento.32. idẽ in libro de sensu & sensato.

Ignis qui est hic corrumpit corpora,sed ignis qui est in suo loco naturali est generans,idem in 2.cap. de substantia orbis, & in 2.de generatione animalium habetur ab Arist.cap.1.& 12. primæ philosophiæ cõm. 18,vide in concordan.

Ignis qui est apud nos diffinitio,est ebullitio corporis calidi & sicci. idem in 2. de generatione & corruptione.tex.cõmen.21.

Ignis non mouetur ad locum aeris nisi violenter, & aer etiam ad locum ignis. 4.cœ.cõm.39.

Ignis cũ ꝑ se incendit est gñatio,& qñ apponunt ei ligna est augmentatio.1.de.gene. & corru.t. cõ.39.

In quibus facere est & pati necesse est vnam horum esse naturam subiectam.1. de generatione & corruptio.tex.cõmen.43.

Ignis est superabundantia caliditatis, quemadmodum glacies frigiditatis.2.de generatione & corruptione.tex.cõm. 21.

Ignis nihil generat, neque glacies. ibidem, vide in concordantijs.

Ignis non agit quatenus ignis, nec

terra

terra quatenus terra, quatenus autem inest conrrarietas eatenus in vnoquoq; hæc & faciũt & patiuntur. Philosophus in libro de sensu & sensato.

Ignis qui est in vltimo continentis non est in fine ebullitionis authoritate Alexandri, sed ignis qui est hic est huiusmodi. 2. de ge. & cor. cõmen. 21. idem cõmen. 15. in prima parte canticæ canticorum Auicennæ, & 4. cœli. cõmen. 32. vide in concordantijs.

Igni contrarium est aqua, & terræ aer. 2. de generatione & corruptione. tex. cõ. 22. vide in cõcordãtijs.

Ignis & terra magis sincera sunt, aqua & aer sunt magis mixta. ex 2. de generatione & corruptio. tex. cõmen. 22. vide 4. cœli. cõmen. 26. quomodo sit intelligendum.

Ignis est magis calidi q̃ sicci 2. de generatione & corruptione, tex. cõmen. 23. vbi patet vnam solam qualitatẽ in summo attribui cuilibet elemento, & ista est opinio Alexandri in libro naturaliũ quæstionum, & in libro metheororũ, & est opinio Auer. sine dubio.

Ignis maxime & solus speciei est. 2. de generatione & corru. tex. cõ. 50. vbi Cõmen. dicit ꝙ propotio ignis ad alia elementa, est sicut formæ ad materiam.

Ignis mouet deterius q̃ instrumentum. 2. de gen. & corru. tex. cõ. 55. vbi Cõmenta. reddit causam, inquit enim ꝙ motio ignis est vilior motione instrumenti: instrumentum enim nõ mouet sine artifice, & cum mouebit cũ artifice, mouebit ad generationẽ, ignis vero cũ mouebitur per primũ mouẽs, mouebit ad corruptionẽ, vide in concordantijs. Amonius tamen in 2. de natura. in tex. cõm. 41. dicit motionem ignis esse deteriorem motione organi: nam organa quãdo sunt proportionata agẽti attingũt finem propter quẽ agunt, sed destituta ab agente & artifice nullius damni sunt causa, sed ignis destitutus ab anima & non regulatus est causa corruptiõis, vnde Galenus recte dixit febrem esse calorem naturalem mutatũ in igneũ.

Ignis est cõcausa in augmento, nõ tamen simpliciter causa sed magis anima. 2. de aĩa. tex. cõm. 41.

Ignis augmentum in infinitum est quousque fuerit cõbustibile. 2. de anima. tex. cõmen. 41.

Ignis dominabitur ĩ corporibus nutribilibus. 2. de anima. cõmen. 41. vide in concordantijs.

Ignis in vtrisq; videtur in tenebris & in lumine. 2. de aĩa. tex. cõ. 74.

Ignem qui infrigidatus est ꝑꝑ admixtionẽ corporũ frigidorũ vulgus non appellat ignẽ, & forte vocat ignem corpora calida, licet sint humefacta per mixtionẽ dũ remanẽt calida calore igneo. 2. d aĩa. c. 115.

Ignis est maxima dimẽsio quã materia recipit, & minima est dimensio terræ. 2 de anima. cõm. 97.

Ignis aut nullius sensus est, aut est cõmunis omnibus: nihil enim sine calore sensitiuum est, secundo de anima. tex. comen 130.

Ignis innatus est alterare omne corpus per virtutem existẽtem in eo, sed tamẽ cũ hoc patiť quoquo modo ab eo qđ alterat & assimilať cũ eo aliquo mõ silitudinis. i. acqrit ab eo formã igneã minorẽ forma igneã alterãte. 3. de aĩa cõ. 20. vbi innuit dari reactionẽ. idem. 1. de genera-

generatione & corruptione. 53. & 3. phy. cō. 8. & 4. methe. c. 10.

Illud qđ in rei veritate dicitᶠ generari est illud in quo inuenitur iste motus. 1. phy. cō. 60. Ex quo patet ꝙ materia cū sit subiectū gñationis & corruptionis, vere generatᶠ & vere corrūpitᶠ. Nā vt inqt Cōmen. hic motus est in moto, quia mot' est actus mobilis, & p cōsequens mobile ē illud qđ denoīatur a motu. ex 3. ph. cū igitᶠ gñatio sit ī materia tāquā in subto mobili, gñatio. n. est actus gñabilis inquantū gñabile ē, sed ppqd iste modus loquēdi nō est in vsu, sicut est ī alijs motibus, dico ꝙ est quia subtum gñationis & corruptiōis subalis est ens in pura pōa, & latet nos, subtū vero aliorū motuū est ens in actu, & est manifestū, denoīatio aūt attribuitᶠ entibus in actu, vt p3. 9. primę philosophię. tex. cōm. 7. Si aūt dicitᶠ ꝙ Arist. in fine primi phy. demōstrat ꝙ materia nō gñatur, neque corrūpitᶠ, dico ꝙ illud intelligitur terminatiue, nō. n. accipit esse p gñationē, neq; nō esse p corruptionē, nō. n. gñatᶠ res, neq; corrūpitur, sed sphera enea, vt dicitᶠ in. 7. meta. & ideo recte dixit Cōm. ꝙ subtum generationis vere generatur, licet hoc non sit famosum.

Illud quod in rei veritate dicitᶠ fieri hoc apud græcos est subiectū. primo physi. cōm. 61. vide quō sit intelligendū Arist. in 7. primæ philosophiæ. in tex. cōm. 25. Et inde accepit eā lucidissimus Them. Nā quādo priuatio latet solemus in obliquo loqui, vt ex ęre dicim' statuā fieri, & ex lignis minimū, qñ vero mota est in recto, vt hominē musicū fieri dicimus, aut sanū, qa priuationes sunt manifestę.

Illud quod est p se intelligentia & intellectus non est impossibile, vt sit causa pluriū entium fm quod de eo intelligūtur multi modi. 12. metaphy. cōmen. 44.

Illa quæ sunt inter primū genus & vltimam differentiam, sunt quasi genus. 7. metap. tex. cō. 43.

Illuminatio & obscuritas quæ sunt in corporibus cœlestibus, & in istis inferioribus videntᶠ magis dici equiuoce quām fm prius & posterius. 2. c. de substantia orbis. Et ibi vide causam.

Ille est primus locus vbi naturalis inspicit alium modū essendi ab illo de quo considerat, patet in 8. physi. vbi demōstrat primū principium mouens esse abstractū a magnitudine. 1. phy. cōm. vlti. dixit aūt illū locū esse primū respectu tertij de anima. vbi etiam demonstrat eē entis abstracti eē intellm.

Illa quę non conueniunt, neq; in genere propinquo, neq; in gñe remoto, vt hō non corpus qđ dicitᶠ de corpore cœlesti & corruptibili: & intellectus nomen quod dicitᶠ de intellectu humano & de separatis intelligentiis, & sicut nomen entis qđ dr de rebus corruptibilibus & eternis, cōueniētius est vt talia vocabula ingrediantᶠ noīa equoca q̄ vniuoca. Ex lib. destr. disp. 5. ī sol. 5

Illud quod est propinquū ad habendum, hēt tāq̄ habitū apud ītellm.

Illud qđ attribuitᶠ alicui p suā partē apud Arist. est aliud ab eo quod attribuitur per accidens. 4. physi. cō. 33. idem. 5. physi. tex cōm. primo.

Illud quod innatum est moueri, innatum est quiescere. 5. phy. cō. 11.

Illud qđ est per accñs admixtū cū

eo quod est per se frequenter decipit.8.physi.cõmen.27.

Illud quod est accidens totius est illo qđ est per se.8.physi.cõm.27.

Illuminatio & similia ex qualitatibus quę fiűt sine alteratione sunt in cœlo.1.cœli.cõm.21.& ibidem cõmen.20.& in 2,capitulo de substantia orbis.

Illius in quo non est potentia diffinitio est, vt nunquam exeat ad actum.1.cœli.cõmen.137.

Illud quod inuenitur propter se prima intentione, necesse est, vt inueniatur propter aliud secũda intentione, nisi illic sit natura, quæ nõ innata ad largiendũ.2.cœ.cõ.21.

Ex hoc loco male intellecto quidã eliciunt Deũ benedictum ẜm mẽtem Cõmen. non mouere effectiue cœlum,quia dicunt ꝙ illa exceptionis nota in prefata propositione fuit addita ad excipiẽdũ primã cãm quæ nõ est innata ad largiendum, sed isti errant vehementer, immo quælibet substantia separata est innata ad largiẽdum. Et prima causa est in fine largitatis,sicut est in fine bonitatis, & ideo dic ꝙ illud fuit dictum per Auer. ducendo ad impoẜe.q.d.ꝑ ẜe prima intentione,cũ oẽ tale sit spirituale & nõ corporeũ. 2.intẽtione agit ꝑ aliud nisi ibi esset natura, quæ nõ est innata largiri suã bonitatẽ, qđ̓ impoẜe,quia ibi non est malũ, neque liuor,& hoc põt colligi ex verbis eius in fine illius cõmenti, sic enim in simili. Arist.arguit & accusat Simonidẽ in proœmio primæ philosophiæ,q asserebat scientiam diuinã in solo Deo esse, & illam nulli cõicari: semp intelligẽtiæ adhęret vt comes assedaq; ei⁹.

Imaginationem ita diffiniunt vt eã τυπωσιν.i.figurationem in aĩa, & in parte principi faciant, sed figura hæc imaginatio non est, sed cum eiusmodi figuram imaginamur potestatis functio est,nãq; si figuram & imaginationem idem esse cõcesseris statim efficies vt hi qui figuram illam habuerint, etiã cum nihil imaginentur, nihilominus in imaginatione sint pariter id absurdissimũ sequit̓,vt simul atque eodem ĩ actu tpis in pluribus imaginationibus versemur, quæ etiam tot numero sunt quot illa sunt,quorũ in nobis simulachra seruãtur. Alex in paraph.de aĩa.in ca.de phãtasia. eãdẽ ferme sñiam inuenies in Themi.in cõm. super 1.lib.de memo.& remini.cap.11.

Ex hoc nota contra illos qui tenẽt spẽm sensibilẽ nõ esse realiter distinctam a sensatione & spẽm ĩtelligibilẽ nõ esse distinctã ab intellectione.Vñ Alex.in ꝑdicto loco expresse asserit, sicut ĩ sensu tria sunt sensibile & virtus sensibilis & potestatis eiusdem functio, ita in imaginatione & in intellectu,eodẽ mõ tria sunt,v3,imaginabile & virtus imaginatiua & eiusdẽ virtutis circa imaginabile functio, sic ẽt est intelligibile & virtus intelligẽs, & eiusdem virtutis circa intelligibile functio. Idem asserit Themi.ab breuiator Alex. circa hoc, & ꝑpea Alex.relicta illa imaginationis diffinitiõe vera,adducit q̃ ab Aris.posita sunt,inq̃t.n.imaginatiõis imaginatrix vis& sensibilis subo una sunt rõne ac diffõne disperentur. Alex.ibi.ĩ ca.de phãtasia.Ergo diffinitio hmõdi afferri põt,vt motio a sensu in actu ꝑfecta dicat̓.Hi.n.

qui

qui imaginationem figurationem quadã in parte aīæ principij esse asserunt in relicto vestigio, non autẽ in actione circa vestigium imaginationem ponere videntur.

Imaginationes veras & vehementes catalepticas. i. appræhensorias appellare consueuimus, ea de causa, quia appræhensio in talibus nihil aliud q̃ assensus est, imaginationẽ vero falsã & quæ in vero hebes ac dubia est acatalepton. i. vi apprehẽsoria carentem vocamus. idẽ Alex. ibidem.

Imago & animal depictum in tabula sunt eadẽ subto, sed rõne differũt, ex lib. de Memo. & reminiscẽtia, vide Themist. de hoc ibi, lib. 1. cap. 13.

Imaginatio confert in intelligendis mathematicis imposito aut visenti & tractãti diuina, quibus vis hæc magnitudinem & colorem affingit, ita conuenit vt quæ statu eterno sunt, & quorum substantia tempora vias vices non sentit, sine mole & tẽpore cogitari nõ pñt Them. snīa in 1. lib. de Memo. & Remini. ca. 9. & vide ibi pulchram Plato. in phedone authoritatẽ cap. 7. ubi inquit. ꝙ imaginatio implexa nec puras & dilucidas reddi patitur. Ista ẽt est snīa diui Aug in 1. de Trini. Idẽ sentit Boe. in 1. de Trini. Idem sentit Alber. cognomento magnus in prin. suę primę philosophiæ. vbi scire potes causam, quia aliqui satis proficiunt in mathematicis disciplinis & in diuinis non pñt proficere & econtra, &c.

Imaginatio & memoria sunt eadẽ subiecto. Ex lib. de Memo. & reminiscẽtia, & Them. ibi lib. 1. cap. 10.

Imaginatio seu visio est effigies in viscer primario. i. cordis impressio imaginatio non ipsa impressio habẽda visio est quippe qñ visio act⁹ & administratio sit ei⁹ virtutis cui imprimitur, & quæ concipiẽdi visa potentiam obtinet, alioquin nihil visentibus & imaginantibus nobis imaginatio & visio haberetur, quia teneretur effigies, immo vere imaginationes plures essent simul, quia plures effigies & plures impressiones simul reperirẽtur. Themist. in lib. 1. de memoria & reminiscẽtia cap. 11.

Imaginationes prouenietes ab artifice sunt mediæ inter cõpræhẽsiones vl'es & particulares, & sunt mediæ inter diffinitionẽ rei & suam imaginationẽ sibi propriam, & similiter sunt imaginationes animalium in operationibus artificialibus naturalr operatis, vt sunt domus apium & hirundinum, ex Philosophorum snīa, ex lib. destructio nũ dispu. 16. in solut. secũdi dubij.

Immobile tripl'r dicitur. 11. primæ philosophiæ. ca. 10. in fi. & 5. phy. tex. cõmẽ. 20.

Impossibile factum eẽ dicẽs, aut esse, aut futurum esse. mẽtitur 9. meta. tex. cõmẽ. 6.

Imaginatio ẽ virtus per quam imaginantur præcisæ res quæ vidẽtur impossibiles. Et iõ falsitas est propria imaginationi & sẽsui non contingit nisi per accidẽs. 4. met. cõ. 24.

Impotẽtia ẽ priuatio potẽtię. 5. metapha. tex. cõ. 17.

Impossibile est scire aliquid eorũ q̃ sunt posita in artibus nisi præsciantur ītellecta prima ī illa arte. 1. metaphy. cõmẽ. 47.

Imaginatio in animalibus perfectis fit ex quinq; sensib⁹ 3. de aīa. c. 56.

Imaginatio est in alijs animalibus, sed cogitatio est in rationalibus 3. de anima.tex.cō. 57.

Imaginatiua semper est in motu & actione continua, & illi attribuitur actio secunda: quia virtus rememoratiua & cogitatiua non agunt in somno. Cōmen. in lib. de So. vi.

Imaginatio duplex, perfecta & impfecta, perfecta est in aīalibus perfectis, imperfecta & inexplanata ī imperfectis vt sunt vermes & muscæ. Themist. 3. de anima cap. 68. idem habet Cōmen. in 2 de aīa.cō. 20.

Imaginatiuę virtutes motus intenduntur in somno, propterea quia soluta est a ligamento virtutis cogitatiuę, quia tunc non ministrat ei, ibidem Cōmentator.

Imaginatiua virtus propter suam diuersitatem in complexione est causa quod quidā hoīes sunt verioris somnij q̄ alij, ex cōmento libri de diuinatione.

Imaginatiua virtus semp est in motu in somno & in vigilia. ibidem.

Imaginatio proprię & sm translationē sumitur, & qñ sumitur sm translationē de opinione & sciā & aliis habitibus prędicatur. Alex. in paraphrasi de aīa. in cap. de phantasia. Vnde Auer. in 3. de aīa. intelligere plerunq; appellat imaginari pintellectum, imaginatio autem proprie sumpta, est motio quædam p quam nobis secūdaria quædam gignuntur in anima.

Imaginatiuæ malitia actionis eius est in velocitate motus de vna imagine ad aliam, & in paucitate cōformationis formæ, & bonitas suæ actionis est in bene imaginando illam rem, quam imaginatus fuerat, & in confirmando, & huic actioni cōuenit complexio frigida & sicca, quia frigiditas facit tarditatē motus, & siccitas confirmationem formæ. ibidem.

Imaginatiua virtus habet maximū dominium in melancholicis, ita q in vigilia comprehendūt illud qd alij compræhēdunt in somno. ibi.

Imaginatiuæ motus semper est in thesauro virtutis rememoratiuæ & cogitatiuæ, & in thesauro sensus cōis. ibidem propè finem.

Impedimentum intellus semper est a falsitate, & nunq̄ a veritate. Cōm. in prologo. 3. phy. & est Arist. sñia. in 1. ethicorum. cap. 8. Verum vero consonat ex omni parte, falsum autē statim dissonat a vero, idem 3 de anima. cō. 5.

Impoſe est vt aliquid in vno sit de vno prędicamēto, & in alio de alio 5. phy. cō 10. & 8. meta. cō. 5. & 1. phy. tex. cōmen. 27. Intelligitur tamen in his quæ vniuoce dicuntur, nam sciētia in nobis est qualitas & in deo est substantia.

Impoſe est ire Thebas & sitū esse Thebas 6. phy. te. cō. 7.

Impoſe est vt idē motus equalis velocitatis ptrāseat totū & ptē in eodē tpe, nedū in tpe īfinito 6. ph. c. 20.

Imaginatio est gñatio, & oīs gñatio est motus 8. phy tex. cō. 26.

Impoſe nō sequitur ex falso poſi, sed ex impoſi 8. ph. t. c. 36. & ex. 1. prio.

Imaginatio in corporibus cœlestibus est eadem oībus modis, & cum ita sit est eadem, sicut imaginatum est idem, & cum imaginatio sit eadem non inuenieť nisi in vno imaginato. Sententia autē est in hoīb9 1. cœli. cō. 90. Et est locus a paucis intellectus. Dubitat. n. Commē. ibi in demonstratione illa quæ vł esse

sumpta

supra ex prīa philosophia. Cur quē admodū in hominibus, vnū obiectum mouet plures imaginantes & appetentes, vt idem cibus pariformiter ēt nō pōt fingi ꝙ sint plures cœli & plures mundi, qui tñ idem primum principiū appetēt, cū motus cœli fiat per desiderium & intellectum, & ipse soluit p verba prædicta, quæ sunt valde confusa, & ni fallor solō eius in hoc consistit ꝙ ī intelligentiis abstractis, & corporibus cælestibus, cum primo principio est ordo & dependentia essentialis, in nobis vero ē ordo accñtalis, in quibus imaginans & intelligens cum intellecto non sunt eadē oībus modis. Et iō in nobis pōt cōtingere ꝙ vnum moueat in ratione amati & desiderati plura eque primo per diuersas imaginationes, sicut videmus ꝙ vnus īperator potest duos cōsiliarios equaliter diligere & honorare, quia hic est ordo p accñs, sed inter mundū & primū principiū est ordo per se & essentialis, & ibi, quia intellectum intelligēdo & intelligēs fit vnum quod est motum ab eo essentialiter in rōne amantis, oportet ꝙ sit unum numero. Et hoc est vnus mūdus seu vnū cęlū, ista est sua solō. Alexā. aūt dixit rōnem illā esse probabilē. Simplicius aūt dixit ꝙ multitudo non pōt īmediate coniungi vnitati.

Iminagitiua virt⁹ valde iuuat in hoc ꝙ possit esse alius mūdus, quia possumus imaginari extra mundū vacuum continentem ipsum in quo posse sit esse alium mūdum, primo cœli. cō. 92. & 93.

Imaginatio vr intellectus esse propter duo. primū quia sicut imaginatio fallitur qñq;, & qñ; vera est, sic ēt intellectus quia sicut intelligimus dum volumus, ita etiā imaginamur dū volumus, 2. de aīa Themist. super tex. 159.

Imposse & falsum differunt. 1. cœli tex. cō. 119. itelligitur de falsō possibili, quia falsum duplex est vt dicit Cōmenta. in comen. & habetur in 2. priorum.

Imaginib⁹ in nostris sursum & deorsum non sunt ex respectu sed ex similitudine. Cōmenta.

Imposse dupl̄r dr̄ aūt ꝙ simpl̄r nō verum erit dicere ꝙ fiet vtiq;, aut nō facile, neq; cito aut bñ 1. cęli te. cō. 112. 2. cœli. cō. 10. ita ꝙ Cōmen. vult & innuit istam diuisionem, ꝙ istę sex differentiæ positionis sunt duobus modis verę & non veræ, veræ sunt in aīalibus perfectis in quibus est principium motus localis, non veræ aūt dupl̄r, aut ex sitē, sicut in imaginibus nr̄is quę assistāt nobis, aut ex respectu tm̄, vt sūt reliqua inaīata vt colūna, & id gen⁹.

Imaginatio semper intelligentię adheret, vt comes assecla q; eius indiuidua. Them. in 1. lib. de Memor. cap. 8. & habetur in tex. ibi. & ēt 3. de aīa. tex. cō. 30. & 39.

Impotentia quælibet præter naturā est, etenim in aīalibus impotentię omnes præter naturam sunt, vt senectus & decrementū 2. cœ. t. c. 37.

Imaginatio per intellectum in abstractis a materia semp est in actu. 2. cœli. cō. 37.

Imaginatio vt inquit Plato associata implexaq; aīo, actiones eius turbidat, neq; puras & dilucidas reddi patitur. Themist. refert in libro de memoria. libro. 1. capit. 7. & nota quod est authoritas Platonis in phedone.

quo

quo ingreditur non.n.alibi existés mutat locum, sed separabilis dr, & nobis extrinsecus nō vt qui alio se transferat, & locū mutet, sed separabilis quidem est, ceu qui p se sit, & a materia abiunctus. separatur vero a nobis qn̄ nō intelligitur nō quia trāsferatur, nam eo modo etiā nobis aduenerat. ibidem Alexand. Ex quo patet in via Alex ꝙ illa authoritas in 2. de anima. separatur hoc ad hoc sicut perpetuū a corporali interpretari debet de intellectu agente sm Alex.

¶ De intetellectu in habitu q̄uo se intelligat.

Intellectus in habitu & operans seipsum intelligere potest non quatenus intellectus est, quia simul secūdum idem intelligeret & esset intelligibilis, sed quatenus intellectus in actu idem est his quæ actu intelliguntur, hęc itaq; intelligens seipsum intelligit, siquidem hæc quæ intelligit dum intelliguntur intellectus fuerit. Alex. in tract. de intellectu cap.4 idem sequitur ipsemet Cōmē. in paraphrasi de aīa. in cap. de intellectu in actu & etiam in 3. de aīa. in expositione tex. cō. 8. ubi recitat ēt aliam expōnem Alpharabij, quę tamen non est tenenda, nota ēt ꝙ alium modū Alex. in eodē loco adducit quo intellectus seipsū intelligit, non quatenus est intellectus, sed quatenus & ipse intelligibilis est. Accidit. n. intellectui, vt ēt intelligibilis sit, nam cum ipse sit de numero entium, & sensibilis nō sit, relinquitur vt intelligibilis sit nā, si intellect⁹, quaten⁹ intell'us, est seipsum intelligeret, tunc sequeretur ꝙ nihil aliud intelligeret ꝙ intellectus nō esset. Hæc illæ.

Intellectus & sensus percipiunt receptionem formaꝝ sine materia. Vn̄ sicut intellectus seipsum intelligere dr pro coniuncto, hæc quæ intelligit sunt actu intellectus, sic sensus seipsum sentire dr qn̄ hæc sentit quę actu eadem sibi fiunt. Alex. in tract. de intellectu in cap.4. Vide in contradictionibus nuper editis.

¶ De intellectu agente, ex alio de intellectu. Cap.3.

Intellectus agens est a quo intellect⁹ materialis acquirit habitum similis, vt inquit Aristo. lumini, nam vt lumē cū coloribus est, vt visibiles sint actu cū potestate visibiles sint, ita intellectus iste intellectum potestatis, & materialem actu intellectum facit habitum intellectualem in eo afformans.

Intellectus agens est sui nā intelligibile & actu huiusmodi. ibidem.

Intellectus agens est effectiuum intellectionis, & ad actum ducens intellectum materialem. ibidem.

Intellectus agens ab extrinseco accedere dr, qui nō est pars nec potestas aliqua animæ nostræ, sed ab extrinseco nobis accedens, qn̄ ipsum intelligimus, siquidem per formæ susceptionem intentio fit. ibidem. Ex quo patet sm Alex. authoritatem illam philosophi in 2. de generatione animalium cap.3. esse de intellectu agente interpræ tandam, & nō de intellectu materiali.

Intellectus agens forma est & substātia absque mā incorruptibili, ideo ab Arist. īmortalis merito nuncupatur, sed vnaquæq; aliarum formarum materialium intelligibiliū intellectus est qn̄ intelligitur, sed non est intellectus qui deforis accedit, sed qui fit dum intelligitur, intelle-

tellectus aũt agens ẽt est intellectus anteq̃ ĩtelligat ĩ re, cũ a nobis intelligitur extrinsecus, vt dicit ibidem.

Intelligere diuersificatur ſm diuersitatem naturæ 3. de anima. cõ. 35.

Intellectum materialem asserentes esse virtutẽ gñabilẽ & corruptibilẽ nullã viã habent quo possimus cõtinuari cũ intellectibus abstractis. 3. de anima, cõ. 36.

Intellectus agens ſm Alpharabium in nícomachia tenẽtem opinionẽ Alex. de intellẽu materiali nõ est cã pñi nisi agẽs tm̃ 3. de aĩa cõ. 36. licet oppositũ sẽserit in epl̃a ꝯtinuatiõis.

Intellus & sensus oẽs ſpẽs rerũ recipe natæ sunt illæ sensibiles, hæc vero intelligibiles. Alexã. in paraphrasi de anima in 1. ca. vbi declarat, quo modo aĩa est quodãmodo res oẽs cõtra illos qui negant species intelligibiles, & est expressa ſnĩa Arist. 3. de aĩa tex. cõ. 38. vide qõnem nostram in speciali de hac materia.

¶ De intellectu materiali quare materialis dicatur.

Intellectus materialis dr̃, quia est in potentia oĩa, quia quod est in potẽtia ſm ꝙ huiusmodi materiale est. Alex. in tractatu de intellectu. ca. 1. Vbi aduerte ꝙ vt Cõmẽ. etiam dicit. 12. met. cõ. 26. potentia reducit̃ ad mãm, & 1. ca. de ſuƀa orbis. materia substantiatur per posse, ita ꝙ est dr̃ia substantialis eius, & 7. meta. tex. cõ. 22. sed mã est per quam res põt esse & non esse, sic. n. potentia & actus sunt principia omniũ. 10. prædicamentorũ, quia in quolibet prædicamẽto est aliquid proportionale materię, & aliqd ꝓportionale formæ, & potentia reducit̃ ad materiam, & actus ad formam, vt dicitur. 12. metap.

¶ De eodem.

Intellus cum nec per corpus aliquid percipiat, nec corporis facultas sit, nec patiatur nullum omnino entium actu est, nec est, hoc aliquid potẽs, sed est simpilciter potestas quædam huius perfectionis & animæ specierum & notionum susceptiua. Alex. in lib. de intellectu. cap. 1. vbi de intellectu materiali agit. Vide in contradictionibus nuper editis.

¶ Dr̃ia inter intellum mãlem & intellectũ in habitu ſm Alex. in tractatu de intellectu. Cap. 2.

Intellectus in habitu est similis artificibus qui habitũ hñt, & pñt per ipsum operari q̃ artis sunt, sed intellectus materialis est similis his q. pñt artem assumere, & artifices euadere. Item intellectus in habitu non inest nisi perfectioribus, & illis qui eam intelligunt, sed intellectus materialis in oĩbus est qui perfecta anima cõmunicant, hoc est ipsis hominibus. Cõm. aũt in 3. de aĩa. istã dr̃iam secundam ponit inter intellectum speculatiuum & practicũ, quia intellectus practicus est cõis oĩbus, sed speculatio non, vt patet in cõmẽ. 1. vbi per cognitionẽ interpretatur intellectum speculatiuum, & intellectum operatiuum.

¶ Intelligibile materiale quomodo dicatur intellectus.

Intelligibile materiale fit actu intelligibile & actu intellectus ab intellectu agẽte denudante ipsum a materia, & quãdo actu intelligitur intellectus fit cum ante sui natura nõ esset, intellus. n. in actu nihil aliud est q̃ forma quæ intelligitur, quia vnumquodq; eorum quæ simpliciter

diter intelligibilia non sunt, quum intelligitur intelsus fit. Alex. in tractatu de intellectu. cap. de intelsu. agēte, idem ī paraphrasi de anima. in cap. etiam de intellectu agente.

Intellectus secus percipit species rerum sensibilium, secus sensus. sensus n. non fit idem cum cū rei sensilis spē, quis non more materiæ speciē excipiat, nam cum in his sunt in oib' passim, quæ ex materia & specie, cōstituuntur, aliud est id quod est rē esse, aliud est id quod est rei esse, neq;.n. est idem æs & æri esse, quippe æs simul vnūquodq; est & materia & species. Æri autem esse nō per vtrunq; est, sed per diffinitionem & speciem, quę subiectę materiæ ingenua æs ipsam efficit. Alex. in paraphrasi de aīa cap. de intelsu sm actum, vide in contradictionibus nuper editis.

Intelligibilia alia ptāte, alia actu, potestate sunt materialia, quia ad hoc vt intelligibilia fiant indigent intellectu, qui disiungit earum formas ab appendiciis materiæ, abstracta aūt suapte natura intelligibilia sunt, & non indigent cognoscentis auxilio ad hoc vt intelligibilia fiāt. Alexan. in paraphrasi de anima. in cap. de intelsu, & est intelligibile secundum actum, idem Cōmen. 3. de aīa. cō. 18. idē Alexan. ibidem in cap. de intelsu agente scribit, ꝙ res materiales tunc sunt intellectus dū intelliguntur ꝙ si non intelligātur non sunt intelsus.

Intelligēs & id quod intelligitur idē sunt simpliciter in abstractis a materia, sed in materialibus res intellecta non est idem simplr intelligenti, quia hoc non euenit, vt fiat idem nisi dum intelligitur, tunc.n. est solum intellectus, sed spēs abstracta ēt intelsus est, & si nō intelligatur. Alex in paraphrasi de anima. in ca. de intellectu in actu & re intelligibili. vide 3. de anima tex. commē. 13. vsq; ad 15.

Intelsus m̄alis & subiectus corruptibilis est, & simul interit cum anima, cuius est potestas. Alex. in paraphrasi de aīa. in cap. de intellectu agente. contra illos qui asserunt intelsm potēm sm Alex. esse incorruptibilē, nā in pn̄ti loco solū intelsm agentem asserit eē incorruptibilē.

Intellectus actionis cum intellectu materiali idem efficitur, vbi ipsum considerat ob id quod singulis tēpus intellectis idē fit cum res eædē intelliguntur, & quodcunq; est id quod intelligitur tale cum id ipm intelligit fit, Alex. in cap. de intelsu agente in paraphrasi de aīa. vbi cōsidera modū quo ītelsus fit ipsum intelligibile.

Intellectus agens de foris nobis genitus est & incorruptibilis. Alex. ibi. in cap. de intelsu agente, vbi pōdera. ꝙ authoritas Arist. 2. de generatione animalium cap. 3. exponitur de intellectu agente, & non de intellectu possibili: quod non viderunt sequaces eius.

Intelsus pōæ statim ē in nobis dū generamur & in lucē edimur. Alex. ī para. de aīa. in c. de intelsu pōæ. idē Them. in 3. de aīa. cap. 39. auctoritate Theoph. licet dr̄ia sit inter Alexan. & Theophrastum.

Intellectus in habitu posterius innascitur, & est forma & habitus atq; perfectio intellectus materialis. Alexan. in para. ca. de intelsu ī habitu.

Intellectus materialis recipit spēs sine materia, sicut sensus, licet sen-

 sus

sus alteratio non fit, non tamẽ absque alteratione quapiam fieri posse vr̃, in intellectu vero cum idem modus est quod ad intelligibilium rerum susceptionem, intellect⁹ nullius sensorii corporalis officio fungitur, sed ad id quod intelligibile & dignoscendum ipse sibi satis est. Alex. in paraph. de aĩa in cap. de intellectu practico & speculatiuo, vide etiam in isto cap. quid sit suscipere morę materiæ, & quid sine materia, & vide etiam Them. in 2. de anima in ca. 42. super tex. cõ. 122. pulchre de hac mã & diffuse.

¶ De intellectu in habitu.

Intellectus in habitu species virtus atq; perfectio est intellꝰus materialis. Alex. in paraph. de aĩa. in cap. de intellectu in habitu.

¶ Quare appellatur intellectus in habitu.

Intellectus cum ab assidua functione in habitum redigitur, ita vt per se deinceps operari possit, tunc is intellectus gignitur quem velut habitum appellamus: redacta ad scientem similitudinem & proportionem qui in medio consistit eius qui secundũ potestatẽ sciens & eius qui ſm potestatem agens dicitur, & quantum ab eo qui per scientiã actu operatur deficit, tanto scientẽ ſm potestatem exuberat. ibidem Alexander.

¶ De intellectu in actu.

Iam vero agens habitus intellectus in actu dicitur, intellectus nanque in habitu nil aliud esse videtur q̃ depositę illę coaceruateq; & quiescentes considerationes. Alex. in paraphrasi de aĩa. cap. de intellectu in actu, vbi etiã dicit, ꝙ intellectus in actu nihil aliud est q̃ intellĩ spẽs.

Intellectus practicus & in aĩalibus diuinis colligitur ex sententia Arist. in scĩa libri de cœlo, vt notat Simplicius & Ammonius in 2. de aĩa. in expositione tex. cõ. 32. vbi tex dicit. ꝙ incorruptibilibus in quibus est ratiocinatio quam greci logismon appellant in illis reliquæ potentiæ animæ, & hoc fuit dictum propter corpora cœlestia quæ hñt intellectum practicum & ratiocinationem conuenientem suę vitę, non tñ est intellectus practicus in eis sicut in nobis, qui propter indigentiam finis, & cum inquisitione & dubitatione inquirimus ex fine ad ea quæ sunt ad finẽ, vt docet Philosophus in 2. ethicorum de processu consultatiuo: sed est alterius rõnis: nã intellꝰus Dei vt intelligit se, dicitur cõtemplatiuus, vt autem gubernat sua prouidentia mundũ sic practicus dicitur & elicitur ex 2. cœli. tex cõ. 61. vbi dicit tex. Nos aũt de his vt de corporibus solis, & vnitatum ordinem habentibus, in animatis autem oĩno perquirim⁹. oportet autem tãq̃ participantibus existimare praxim & vitã, idẽ apparet 1. cœli tex. cõ. 20. ubi dicitur recte vr̃ natura futurum ingenitũ & incorruptibile exemisse a cõtrariis, inter ꝯtraria. n. gñatio & corruptio, vbi Cõmẽ. in cõmẽto ponit duplex naturę consilium in illo casu primum & secundum, consimile vide apud Plato. in Thimęo vbi inducit mũdi opificẽ cõsilio vtẽtẽ in cõditura mũdi vt poteris vider̃.

In intellꝰu tria spectanť intelligibile: vis intelligẽdi, & actus qui de ambobus paritur. Themistius in 1. de memoria & reminiscentia. cap. 11. vbi dicit, ꝙ etiam in sensu tria sũt

sensibile

sensibile, vis sentiendi, & actus qui ex vtrisq; conficitur, habet etiam secundo, ex. 3. de anima. t. c. 2.

Intelligentiæ cœlestes seu animal cęleste, licet forte cognoscẽs quidem sit sensibilia, sed alia via quàm sensu, idest illa qua causæ generantes effecta, & euenta sua cognoscunt. Themi. in. 3. de anima. ca. penul. & est in expositione te. com. 66. Simpli. autem in. 2. de anima, in expositione tex. com. 29. exponẽs illud, alterius autem cogitatiuum & intellectiuum vt hominibus, & si aliquod alterum huiusmodi ẽ & honorabilius: inter alias expositiones dicit, hoc posse intelligi de animalibus diuinis, vt sunt cœlestia, quia talia habent sensum, & appetitum non passiua, neq; a sensibilibus extrinsecis excitata & mota, sed ab intrinseco cognoscentes & distinguẽtes omnia sensibilia, & oportet hoc reducere ad istum modum Themi. nam si velit vltimum intellectum eẽ aliam virtutem ex numero virtutum sensitiuarum, non est mens ista Arist. vt bene notat Cōmen. in. 3. ca. de substan. orb. contra Auic. & in. 2. Meta. com. 36. & in fine. 3. de anima, hoc etiã Theologi nostri sentiunt. vnde Auer. in tract. 4. suę paraphr. super scientia diuina, allegat auctoritatem Ioannis asserẽtis, nunquid ille qui creauit ignorat.

Intellectus quo cogitamus, & sapimus non vr̃ cum aliis virtutibus communem rationem habere, nec enim potentia, aut pars animæ esse potest, vt cæteræ, sed substantia q̃dam intelligitur longe præclarior, melior, pulchrior, quæ tamen in naturam inferiorẽ ignobilioreq; se inserta recepta sit, lucidissi. Themi. sententia est in. 2. de anima. t. c. 32. vbi Arist. dicit. de intellectu autem speculatiuo, alia rõ est, idem notat Arist. in. 2. de anima. t. c. 21. vbi dicit. de intellectu autem speculatiuo nihil adhuc manifestũ ẽ, sed vr̃ esse aliud genus aĩę. Et hoc solum contingere separari sicut ꝑpetuum a corruptibili, vbi sm Cōmẽ. soluit illam q̃onem. vtrum vnaquæq; virtus ex prædictis sit anĩma, aut pars animæ, & dicit in quibusdam patere, in quibusdam vero esse dubium, & dubium erat de intellectu de quo non est anima, nec pars animæ, immo est de natura superiori ad naturam animę, vt notat Cōm ibi, & hic cō. 32. Hinc scire poteris ꝙ intellectiuũ quod numeratur inter potentias aĩæ, nō est intellectus abstractus, qui mens alicuius ornate loquentis dr̃, sed est dianoeticum, & est intellectus passiuus qui corrumpitur, & ẽ in parte sensitiua, nam omnes Peripatetici notant ex mente Arist. intellm̃ abstractum qui deforis accedit, nō esse animæ potentiã, sed eẽ substãtiam quandã longe pulchriorem, quàm sit anima. Hinc etiam nota contra illos qui ponunt intellectũ non esse substantiam, sed potentiã quæ est de secunda specie qualitatis, vt tenuit beatus Thom. in. 1. de anima. disputans. q. 12. Et in prima parte sententia. q. 77. arti. 1. Et vide pro sententia Them. & Auer. authoritatem Arist. in. 1. de aĩa. in tex. c. 65. vbi dicit, intellectus autẽ vr̃ in alio fieri, vel accedere vt habet alia litera, substantia quædam existens & non corrumpi.

Intellectus non hoc modo intelligit res

res,quæ efferunt nobis verba. Nã hoc mirabile in intellectu est,audimus in tempore,intelligimus non in tempore,sed momento. Them. 3.de anima.ca.42.

Intellectus agens,& eo amplius causa rerum princeps, id est Deus, & vniuersaliter intellectus, qui ab omni potentia absolutus est, neque malum,neque priuationes intelligit.3.de anima.tex.com.25.Et vide ibi Themi.

Intellectus agens, & si priuationes, & mala non intelligit,sicut intellectus potestatis,non propterea imperfectior videri dicitur, nõ enim numero rerum,quæ sciuntur perfectio,aut præstantia corrogatur, sed pondere,nec qui plurima intelligit,idem etiam pluris est, sed qui meliora,nobilioraq; nouerit.Themistius.3.de anima cap.45.& cap.51.diuinus separatusq; illæ anim⁹ qui intellectus agens vocatur nullam intelligit naturalium formarum,propterea ꝙ potentia liber ẽ, & imperfectione, qua priuationes solent cognosci,atq; hoc nõ ignobilitatis, sed nobilitatis potius, & præstantiæ argumentum est, nam neque mori potest, aut occidere, neque tamen eo vilior his est, quæ possunt occidere.

Intellectus agens differt ab intellectu potestatis, quia intellectus, & intelligibile in eo distincta non sunt,quemadmodum ĩ intellectu potentiæ, sed intelligibilis est qua intellectus retroq; intellectus,quia intelligibilis. Item veritas alio modo in intellectu agente spectatur, alio in intellectu potentiæ. Intellectus.n.agens veritas ipsa est,quia non est eo verus efficitur ꝙ alia : sed quòd seipsum intelligit,sed intellectus potentiæ illius prætenuis refert veritatem simpliciem,non attingit,sed eam quæ obuersa, & opposita falsitati atque mendacio est, quia necesse est, si in affirmatione veritas sit,in negatione haberi, & contineri mendacium, quo fit, vt veritati nostrę mixtũ semper mẽdacium sit,vt quotiens de veritate instituitur mentio simul quoque de mendacio cogitemus,& quasi admonemur.Themisti.3.de anima.ca.45.Inde collige nullum intellectum præter intellectum potentiæ intelligere componendo,& diuidendo secundũ Peripateticos.

Intellectus potestatis nihil actu esse dicitur.3.de anima tex.commen.5.quod sic intelligendum authoritate Theophrasti,vt omnia hęc ad potestatem referãtur,vt sunt in sensu,non tamen vsque eo ad viuum resecanda res est, neque tam nihil actu probandum, vt neq; ipsemet sit:calumnia hæc esset,& oratio cõtentioni cauilloq; proxima,sed ita intellectum,vt in animo talis quædam sui generis potentia sit pro subiecto formarũ ac gremio qualis ĩn rebus materialibus facultas illa est,quæ constitutioni earum, & concretioni substernitur. Themi. 3.de anima.ca.39.

Intellectus & sensus formarum receptiones,sicut materia quæ sibi propria sunt percipiunt. Alex. in trac. de intellectu ca.4.vbi ostẽdit quõ intellectus ĩ habitu seipsum cognoscit, ex quo patet contra negantes species intelligibiles.

Intellectus seu mens dicitur extrinsecus accedere.2.de gene. animal. ca.3.authoritate Theophrasti referente

mente Them. 3. de ani. cap. 39. non ita statuendum est, vt qui vere appositus inuectus habeatur, sed vt qui statim ab ortu quasi comprehendere nos complectiq; soleat.

Intellectus agens, & intellectus potentiæ, partim duæ naturæ sunt, partim vna. Nam & id quod ex duabus facultatibus forma, & materia conditur vnum esse intelligimus, intellectus enim duplex apud Aristo. & Theophrastum est, vnus patibilis & corruptibilis, quem communem illi vocant, & corpore nō abiunctum, alterum autem totum id quod ex intellectu agente, & intellectu potentiæ componitur, quem & separatum a corpore & incorruptibilem, & ingenitum statuunt. Them. 3. de ani. ca. 39.

Intellectus cum īcorporeus sit quomodo pati a corpore potest, aut initii, vtrū a corpore, an ab ipso principium sit quæsiuit Theophrastus, & solutio eius est, qui plane ipsum pati videri potest ab illo ortum habere, nihil enim ipsum a seipso patitur. At vero causam præstare omnium actionum, hoc est, vt intelligant res, vel non intelligant, quemadmodum, & in sensu perspicitur vtique ab ipso intellectu profusa videtur. Themi. 3. de anima cap. 39. Vbi innuit tam in sensu, quàm in intellectu passionem causari in potentiam ab ipso obiecto, sed actionem causari a potentia, sic intelligas dictum Arist. in lib. de sensu, ꝙ sensibile sensum agere facit, quia per sui motionem excitatus sensus operatur & sentit sic intelligis dictū Auer. in 2. de ani. c. 149. quod recipere aliud est a iudicare illud.

Intellectus præteriti & futuri temporis agnitionem habet, & illa facultas quæ superior est vtiis & imaginatione. 3. de aia. The. ca. 41. vbi ꝑ virtutē superiorē intellige memoriam ſm The. quia illa ꝑcipit tꝑs ꝑteritū, vt dr̄ in lib. de mem. & rem.

Intellectus vtriusq; pontificium obtinet, & ꝙ multas notiones in vnā potest conducere & cohibiliter nectere, & ꝙ notitiam temporis cum rerum cognitione coniungit, quorum neutrum, neq; imaginationi, neq; sensui datum. Them. in. 3. de ani. ca. 41. vbi de mente eius vr̄ ꝙ propositio non potest fieri nisi ab intellectu solo. Auer. tamen tenet cogitatiuam etiam posse particulr̄ discurrere, & Diuus Tho. in. 2. de ani. in lec. 13. in expositione text. 65. ꝙ cogitatiua apprehendit indiuiduum, vt existens sub natura cōi qd conuenit ei inquantum vnitur intellectiuæ in eodē subiecto, &c.

Teneo cum Themi. intellectum possibilem & agentem esse vnum subiecto & rōne sola distingui, qa 3. de ani. inquit. t. c. 21. De intellu aūt, & speculatiua potentia, q̄ contemplatur aīa, & sapit nihil liquet adhuc, sed vr̄ genus aliud animę esse, & hoc solū contingere separari, sicut perpetuū a caduco, & in. 3. de aīa. t. c. 20. loquens de intellu agēte, dicit hoc solū esse perpetuum & immortale, p3 aūt, ꝙ istę duę snīæ coincidūt. Et tunc quero, vtrū hoc dictū Arist est absolute & simplr̄ itelligēdū, qd videl3 nihil sit īmortale nisi intellect⁹ agēs, & si sic, male. d. qa ēt aliæ intelligētiæ q̄ mouēt orbes, quarū numerū inuestigauit in. 12. primę philoso. ēt ipse immortales sunt, aut intelligitur inter partes aīę, & sic habeo intētū,

sed

ſed quia intellectus etiam poſſibilis immortalis eſt, ſequitq́ꝫ ſit idẽ cum agẽte. ſed ſm viam Auer. dic ꝙ litera tranſlationis arabicæ in 3. de ani. 20. vbi etiam ſermo de intellectu agente non habet ly ſolũ, ſed hoc non ſaluat, quia ſaltem ly ſolum, habet in. 2. de ani. in te. 21. Et tunc quæro quid per intellectũ ibi Ariſt. intelligit, aut paſſibilem, & tunc agens non erit ſeparabilis, aut agentem, & tunc non erit poſſibilis, ideo aliter oportet dicere in via Auer. & eſt ꝙ intellectus poſſibilis non eſt ſimpliciter, & quo ad eſſentiam, & quo ad operationem abſtractus & immortalis, quia ſententia Ariſt. eſt vt dicit Comm. in 12. com. 1. de ani. ꝙ eſt abſtractus ſm ſubſtantiam, & ꝙ nihil intelligit ſine imaginatione, & ſic quodammodo intellectio eius, vt depẽdet ab imaginatione eſt corruptibilis, ſed intellectus agens & ſm eſſentiam, & ſm primam eius operationẽ eſt abſtractus, & ſic ipſe hoc modo vtroq; inter partes animæ, ſolus eſt immortalis. Et nota bene hoc, & ſi dicatur, quia. 3. de anima. cõmento. 36. intellectus poſſibilis habet intellectionem ęternam per quam ſemper intelligit intellectum agentem, vt in ſe conſideratꝰ vt videtur elici ex mente Auer. in 3. de anima. in com. 36. & in. 3. de anima. cõ. 5. in ſol. q. 3. vbi expreſſe dicit. ꝙ intellectus materialis ſi ĩtelligit iſta, quæ ſunt potentia intellecta, multo magis intelligit ea, quæ ſunt actu intellecta, & expreſſe dicit ibi, ꝙ hoc quod intelligit, q̃ ſunt actu ĩtellecta, expedit ipſum ꝙ non poſſit intelligere materialia quia illa propoſitio recipiẽs debet eſſe denudatũ a natura recepti, nõ intelligitur ſimpliciter, ſed cum cõditione. Reſpondetur ꝙ intellectꝰ materialis poteſt conſiderari dupliciter. Vno modo in ſe, & ſic dr̃ intellectus rectiꝰ quàm anima, aut aĩæ pars, quia anima non eſt reſpectu eſſentiæ, vt dicit Auic. in principio ſexti naturaliũ, nec ſine corpore eſſe poteſt. 2. de ani. t. cõ. 26. Dico igitur cõſiderando in. 1. de anima. com. 12. conſiderat intellectum materialem, vt eſt pars animæ, & vt eſt in nobis, & ſic eſt abſtractus ſm eſſentiam nõ ſm opus, quia de intellectione, quæ habet ꝑ diſcurſum patet, de alia, quæ eſt in ſtatu adeptionis illam non poteſt habere in nobis niſi in poſtremo poſt complementum, & ad adeptionem intellectus ſpeculatiui qui eſt dependens non ſolum ab agente poſſibili, verumetiam ab intentionibus imaginatis. Ecce quomodo ſemper talis intellectus, vt eſt anima, vel pars aĩæ in ſua operatione, quodammodo eſt ligatus cum phantaſia, ſed intellectus agens ſolus eſt abſtractus, quia non eſt paſſiuus, nec intelligit, vt eſt in nobis per imaginationem, licet in copulatione qua copulatur, vt agens abſtrahit ab imaginatione, ſed vt vnitur, vt forma intelligit per eſſentiam, in hoc eſt diuerſitas in via Auer. inter abſtractionem intellectus materialis & agentis, aut dic ꝙ intellectus agẽs ſolus eſt immortalis, & abſtractus inter virtutes animæ ĩ ſupremo gradu abſtractionis poſſibilis in virtutibus animæ, ſic ſoli ſibi competit abſtractio, & immortalitas, ſed intellectus materialis, licet ſit abſtractus & immortalis

ralis, non tamen ita perfecte, sicut siquis dicat solē esse magis abstractum quàm lucem, & est etiam sententia illa Themi. 3. de ani. ca. 36.

Intellectus agens est hominis essentia & forma. Themistius. 3. de anima. cap. 27.

Intellectus agens est forma formarum respectu eorum, quæ sunt hic quàm cum natura attraxit receptui canit in eoq; finem quasi extremam manum imponit Them. ibidem. quod etiam Cōmē. asserit in 2 de aīa. t.c. 32. vbi dicit, complementum autem animalium & finis eorum qui intendebatur in generatione quem cū natura potuit pertingere stetit, est modus animalium habentium virtutem speculatiuam, cogitatiuā, & intelligibilē.

Intellectus agens indiuisibiliter intelligit, & quæ ipse indiuisibiliter tradit, intellectus potentiæ diuisibiliter recipit. Nec ex hoc debem⁹ mirari, qn̄ huius rei exploratum exemplum habemus, quia affectiones corporum candor nigror & eius generationis cæteræ, quanquā ꝓpria ratione, & suapte natura indiuisibiles, atq; inseparabiles sint, ī materia tn̄ diuisibiliter & sensibiliter recipiuntur. ibidem.

Intellectus agēs nō intelligit ea post mortem, quæ vnà cum intellectu mortali didicit. Them. 3. de aīa. capi. 28. & 29. vbi conciliat dicta in 1. de ani. in tex. com. 66.

Intellectus qui ex potestate componitur eadem quæ considerat scribit & literis mandat, non tamen scribit ea quæ potestate constant, sed quatenus intellectus agens ē, Themi. 3. de ani. ca. 27. hic ostenditur de mente eius ꝙ isti duo intellect⁹ sunt vnum subiecto quòd notauit etiam Com. 3. de anima. c. 20.

Intellectus agens non est primę propositionis. ibidem. intellectus agēs non est Deus. ibidem. s. 3. de anima. ca. 28. & 29.

Intellectus agens ab Arist. comparatur luci. 3. de ani. t. c. 18. vbi Themi. d. ca. 32. ꝙ Plato autē comparauit intellectum agētem soli, quia intellectum & animum hoī Deo, quam simillimum volebat.

Intellectus impassibilis est. 3. de ani. t. c. 7. vbi nota ſm Arist. de sensu & sensoriis, tum de intellectu ita existimasse, vt sensus minus quidem passioni obnoxius esset, quàm instrumenta, non tamen in totū īmunis separatusq;, intellectus autem, vt qui citra instrumentum corporeū functiones suas absolueret omnino impatibilis abiunctusq; diceretur. Them. 3. de ani. 34. ca.

Intellectus potentiæ differt ab intellectu patibili. vide Themist. 3. de anima. cap. 35.

Intellectus agens vnus est in omnibus hominibus, & eius æternitas ad singulos homines nihil pertinere videt̄, & illuminat omnes sicut sol obtutus omnium animalium ſm Them. 3. de anima. ca. 32.

Intellectus agēs est magis separatus quàm intellectus potestatis, sicut si quis diceret solem esse magis separatum quàm lucem. Themi. 3. de anima. cap. 36.

Intellectus agens est prior dignitate, natura, & perfectione, intellect⁹ vero potestatis est prior tempore in nobis. 3. de anima. ca. 36.

Intellectus agens dat actum intellectui possibili, per quem potest intelligere, & dat actum phantasmatibus,

tibus, vt fiant actu intellecta, sicut lumen dat actum eius, & visui coloribꝰ, & vide pulchre de hoc Themi. 3. de ani. ca. 24. & intelliges ex hoc dictum Auer. in. 3. de anima. comm. 5. in solutione qõnis tertiæ. vbi dicit, ꝙ intellectus agens illuminat intellectum possibilem.

Intellectus agens est effectiuus intelectionis, & ad actum ducens intellectum materialem. Alexan. in tract. de intellectu. in cap. de intellectu agente.

Intellectus non sicut ars seorsum a sua materia est, sed totus intellectui potẽtiæ intextus immersusq; est, vt si fingamus excussorem in ære aut ferro esse, & ideo intelligimus dum volumus. Themist. 3. de anima. cap. 25. & est super tex. 19. & vide in. 1. ca. ex mente Them. ꝙ intellectus agens & possibilis sunt idem re, sed distinguũtur ratione, sicut bene notauit Com. 3. de anima. com. 20.

Intellectus agens est sicut architectus quidam fabricatorq; nouonum. ibidem Them.

Intellectus agens est proximus intẽtione Deo, nam & Deus quodammodo est res ipse, & ad quendam modum creator & opifex rerum. Them. 3. de ani. ca. 25. contra tenẽtes ipsum esse vere Deum.

Intellectus agentis substantia est actus non de potentia aliqua erutus exutusq;, sed suapte natura. Them. 3. de ani. ca. 26. Ex hoc loco patet solutio ad rationes illorum qui tenent ad mentem Aristo. & Commentato. intellectum agentem eẽ Deum, moti authoritate Aristotelis. tertio de anima. tex. commen. 19. vbi videtur dicere ꝙ substãtia

Digressio contra modernos de intellectu agẽte an deus sit.

intellectus agentis sit purus actus, cum quo non est admixta potentia, & ideo non quandoq; dr̃ intelligens, & quandoque non, sed solus Deus est cui non est admixta potentia. 3 de anima. in solutione. 3. quæstione in commen. 5. &. 5. metaphysi. cap. de perfecto, ipse enim solus est perfectio simpliciter sine inperfectione. Amplius intel ſs agẽs nihil intelligit eorum quę sunt hic & hæc ẽ conditio Dei. 12. met. t. c. 51. Amplius Comẽ. 3. de ani. dicit se esse concordem cum Alex. de intellectu agente, sed Alex. posuit intellectum agentem Deum eẽ. Amplius. 12. meta. comm. 38. Deduco autem qualis optima: dicit ꝙ nos in statu fœlicitatis dependemus ab illo principio, a quo cęlum dependet, sed hoc est primum principiũ, dicimus nos ex mente Them. intellectum agentem dici actum, vt ipse exponit, quia non est forma educta de potentia materię, sed non dicitur actus simpliciter, cui nulla sit annexa imperfectio, quia hoc est Dei tantum, & ita dico etiã fm Commẽ. vnde equiuocatio decepit eos in hoc. Ad secundum decepit eos locus consequentis, quia arguunt in secunda figura ex ambabus affirmatiuis in materia nõ cõuertibili, nam & aliæ intelligentiæ præter Deum non intelligũt apud Peripateticos aliquod eorum quæ sunt hic, hoc enim non est solius intellectus agentis proprium. Ad tertium concordat cum Alexan. in modo ponendi intellectum agentem non in re posita, quia Alex. ponit intellectum agentem non ratione tantum, verumetiam re ipsa distinctum esse a possibili, sed Themistius

mistius ponit ꝙ est distinctio secundum rationem tantum, & qđ ista ibi actu, & passu sunt secundũ similitudinem, & in hoc discordat a Themi. & tenet quo ad istũ modum ponendi cum Alexandro, sed non concordat omnino opinando ꝙ sit Deus. Ad vltimum verũ est ꝙ homo fœlix depẽdet a Deo, sed eo modo quo potest, videlicet per intellectum agentem, quia distantiæ entium sunt valde diuersę. Amplius Arist. 3. de ani tex com. 17. expresse concludit intellectum agentem, & possibilem esse partẽ animæ; quia in omni natura &c. & hoc non Deo competit. Amplius ibidem. 20. solum hoc immortale modo, hoc non potest referri ad Deum, quia etiam aliæ intelligentiæ sunt immortales. Et ideo oportet, vt hoc referatur ad partes seu potestates animæ, quia solus intellectus agens est qui est idem secũdum Themistium, licet Commẽ. aliter dicat.

Ordo.

Intelligentia prima, quæ mouet orbem stellarum, est principium a quo deriuatur ordo in cæteris separatis intelligentiis tractatu. 4. in paraphrasi metaphysico. Et ibi vide qualis sit ordo in cęteris, & vide de hoc diffuse in. 12. metaphysi. commen. 44. vbi tanguntur duæ viæ, videlicet via mathematicorum, & via Aristo. ordo in intelligentiis a prima quomodo sit non habemus propositiones sufficiẽtes circa hoc, ibidem. idem repetit ibidem. vbi tenet vtranq; viam ꝙ motor saturni sit secundus in ordine, & etiam ꝙ motor solis.

Intellectus agens est vltimus in ordine motorum cœlestium. Et ponamus ipsum esse motorem orbis lunæ, ex paraph. meta. tract. 4. vbi loquitur de ordine intelligentiarum & ex hoc patet ipsum non eẽ Deũ; vide in cõtradictionib. nup editis.

Intellectus opus magis ẽ quieti quã motui simillimum, vnde abstemij purgatius, & vibrati⁹ quàm temulenti cognoscunt, & silentio noctis magis quàm interdiu, corpore inoffenso quàm conturbato, senecta ætate quàm iuuenta: quia iuuenũ corpora plurifario motu interestuant. 1. de anima. tex. com. 49. & Themi. ibidem. ca. 21.

Intellectus authoritate Auer. in disputatione prima, in solutione vltimi dubii, est forma abstracta a corpore, sicut nauta respectu nauis, scribit enim, dicimus nos quòd non est impossibile reperiri perfectiones similes dispositionibus, ꝗ separantur a subiecto, vt nauta a naue, & artifex a suo instrumento, vnde si corpus esset tãquam instrumentum animæ, esset ergo dispositio separata, & Themistius. 2. de anima. in expositione text. 11. inquit. nec tamen ratio vlla prohibet haberi aliquam animę partem quæ a corpore absoluta disperata que sit, qualis ea quę neq; corporis totius, neq; partis alicuius ita actus aut perfectio est, vt forma & figura ferri, qualis videtur mens intellectusq; esse, nondum enim ostensum est, an eius vis ita sit corporis humani perfectio, vt possit tamen esse abiunctus & separatus a corpore, sicut vector, & gubernator nauis qui quanquam est actus, & perfectio nauis, tamen iunctus, aut adherens naui non dicitur, & ex hoc patet

patet in via Peripateticorum esse duplex genus formarum. videlicet dantium esse per inherentiam, & dantium solum operari, qđ multi negauerũt, &c. Et ex hoc te. 11. collige contra illos: qui ex deffinitione vniuersali data de anima volunt apparere de intentione Arist. animam intellectiuam esse formã formaliter inherentem, & formaliter dantem esse homini, quum tñ Arist. posita illa diffinitione confiteatur non apparere ex illa diffinitione, an sit aliqua pars animę, quę sit sicut nauta nauis perfectio. C ab juncta & separata, nam hoc demõstratur in. 3. Et ex hoc etiam collige multo fortius contra illos qui dicunt Arist. determinasse in. 1. de anima per illam rõnem in tex. cõ. 12. nullam animam esse a corpore abstractam, quia si qua esset maxime eẽt intellecta, quia si est aliqua abstracta anima, habet operationẽ sibi propriam, quum tamen Arist. confiteatur in. 2. de aĩa, posita diffinitione animæ vniuersali ex illa non apparere hoc, vnde lucidissimus Them. in præsenti loco vult "illam rationem potius esse descrip" tionem quàm diffinitionem, quia perfectę diffinitiones, q̃ dant quidditatem debent esse media in demonstrandis omnibus proprietatibus essentialibus, vt patet. 1. de anima. t. c. 11. Et ideo est sicut descriptio, quia actus non vniuoce dicit̃ de omni anima, vnde Arist. sic expresse dic. t. figuraliter igitur determinetur, & sic describatur de aĩa.

In omnibus intelligẽtiis corporum cœlestium est verum dicere ꝙ intelligunt omnia, & etiam est verũ dicere, ꝙ non intelligunt ea quæ sunt sub ipsis, quia nõ est defectus illi, qui cognoscit aliquid scientia perfectiori si sciat illud scientia imperfectiori, immo imperfectio est quid oppositum huius. Nam ille qui non potest videre aliquid visione mala, sed videt ipsum visione pfecta, nequaquã habet imperfectionem in hoc ex paraphr. meta. tract. 4. Inde patet Arist. & Peripateticos tenuisse Deum non intelligere ea, quæ sunt hic, eo modo quo sunt in seipsis, sicut intelliguntur ab intellectu nostro, sed cognoscuntur nobiliori modo, & eminentiori.

Intelligentias separatas esse substantias nullum habet dubium, quia sunt principia substantiæ, item cũ respectu substantiæ ad materialia transferantur, multo magis ad immaterialia, & non substantia verius dicitur de primo principio cũ eius substantia sit causa cęterorum in paraph. tract. 4. Substãtia.

Substãtiæ separatæ vtuntur vita nobili. ibidem. Vita

Substantiæ separatæ habent delectionem. ibidem. Delectio enim consequitur apprehensionem. idẽ 12. metaph. commen. 39. vbi dicit ꝙ quemadmodum vmbra consequitur corpus, &c. Delectio.

Intelligentia prima delectatur in essentia sua tantum, & delectatio eius est supræma omnium, sed aliæ intelligentiæ delectantur in essentia sua, & etiã in essentia prima. ibid.

De pluralitate intelligentiarũ.

Intelligentiis separatis necesse est esse vnum primum, quod præcedat alias secũdum naturam, quia omnis pluralitas ab vnitate procedit. ibidem.

Pluralitas

Pluralitas in intelligētiis inest eis ex hoc ꝙ vnaqueq; intelligit de seipsa pluralitatem, ideo oportet ꝙ prima intelligentia sit vnum indiuisibile, quod per id intelligit nisi vnam rem simplicem, scilicet eius essentiam. ibidem.

Intelligentia prima non potest intelligere aliquam pluralitatem, neque in eius essentia, neque extra eius essentiam, ipsum enim est idē simplex de se. ibid.

Vnitas.

In intelligentiis separatis est vnitas ex hoc, quod intelligibile in eis est vnum. Et hoc fit eleuando illa intelligibilia plura quibus identificatur vnumquodq; ipsorum ad vnū intelligibile sequitur dē necessitate, ꝙ ipsa vnitas vere, & primo reperitur in ipso primo, deinde in sequenti ipsum postea in sequenti illud secundum ordinem. ibid.

In intellectu nostro est maior pluralitas intelligibilium, quàm in aliquo alio intellectu. ibid.

In prima intelligentia vnitas & simplicitas ęquantur, licet ab ipsa proueniant plura, quorum vnum est altero nobilius. ibidem. Et habetur in. 12. metaphysico. commen. 44. vbi discutit quomodo ab vno simplici potest immediate prouenire multitudo.

Ordo.

In intelligentiis nobilitas attēditur ex vna quatuor rerū. videlicet ex velocitate motus, aut ex magnitune corporis mobilis maioriq; ambitu, aut ex magnitudine stellarū, aut ex pluralitate motuum quibus perficitur motus stellę & paucitate. tract. 4.

In intelligentiis separatis ista duo conuertuntur. v 3. ꝙ quęcunq; cōprehendit aliquid aliud, illud quidem aliud erit eius causa, & quòd quodcunq; est eius cā concipitur a causato, & impossibile est, vt causatum intelligat essentiam suam prę ter hoc ꝙ concipiat id quo extat sua essentia, sed iam fuit declaratū ꝙ quodlibet ipsorum comprehendit essentiam suam, ergo necesse ē ꝙ causatum ab ipsis concipiat suā causam, ex tract. 4. in paraphr. metaph. ibi & dicamus ꝙ iam fuit declaratum in lib. de anima. inde patet intelligentiam inferiorem intelligere superiorem, intellectio essentiam suam, & non per essentiā superioris, vt quidam male intellexerunt ex mente Auer.

Intelligibile est perfectio intelligentis, & eius forma, vt est ostēsum in libro de anima, ex paraphrasi metaphy. tracta. 4. non intelligitur ꝙ sit forma perficiens. per formalem inherentiam, sicut tenent illi qui tenent intelligentiam superiorē formaliter inherere inferiori, & dare sibi esse formaliter, & ꝙ intelligit inferior per essentiam superioris, moti ex authoritate Cōm. 12. metaph. commen. 44. solum ibi est cā & causatum sm ꝙ intellectum est causa intelligentis, patet autem intellectum esse causam intelligentis, sicut formam, vt declaratū est in lib. de aīa, sed in libro de anima. non fuit declaratum intelligibile informare intellectum per inherētiam, quia intellectus dicitur locus specierum, & non materia, ex. 3. de aīa, immo neq; sensus est materia sensibilium vt bene notat lucidissimus Them. in. 2. de anima. ponēs differentiam inter passionem sen-

suum & passionem corporum inanimatorum, sicut & Arist. ibidem tex.commen. 57.&.58.& 3.de anima.tex.commen.38. Idem declaratur de sensu communi a Themistio.3.de anima.8. capit. vnde est obiectum in sensu, vt forma in esse abstractionis perficiens, sicut de his principiis cognitum perficit cognoscentem, non autem est per informationem,& per inhetentiam. & ideo concludit ꝙ intellectus habens lapidem in esse abstractionis, nō demōstratur lapideus. Et ideo illa authoritas.12.metaph.est contra illos,qui vtuntur ea pro se, illa authoritas etiā fuit adducta a Gregorio de Arimino,& a Ioanne de Baccone in secundo sententiarum, ad probationem, ꝙ intelligentia non est causa efficiens orbis, nec ꝙ ipsę habeant effieiens sempiternū, quia in illis non est causa, nisi eo modo quo intelligibile est causa ītelligentis,sed intelligibile est causa formalis non efficiens, sed ęquiuocatio decepit eos, quia secus est in rebus abstractis, secus in nobis, quorum intellectus est passiuus: audiant quæso Auerroem in lib. destructionum,disputa. tertia, in solutione.18.dub.iuxta finem ꝙ in hac specie entium separatorū forma,& finis idem sunt. igitur illud, quod finem dat est forma,& illud quod dat formam est agens,igitur idem primum principium, quod est omnium istorum agens forma, & finis,& hoc ipsi non attingunt, vide etiam Themistium.3. de anima super tractatu sextoꝗ, vbi dicit,animam intellectiuam & sensitiuam esse locum non sicut locū, qui ambit nos,sed pro quāto quodammodo anima fit illud, quod sentit & intelligit,& sic intelligentia inferior quodammodo fit superior,& intelligit ipsam.

In intelligentiis separatis impossibile est,vt causa comprehendat causatum suum,nam aliter posset conuerti causa in suum causatum,& perficeretur nobilius per minus nobile,quod est impossibile.ibid.

Intelligentia prima cum non sit causata ab alia,non intelligit aliud nisi essentiam suam. & non comprehēdit causatum suum. Et hoc non solum est propriū primo principio, verumetiam est quid commune omnibus corporibus cœlestibus, quia non videmus ipsa concipere res eo modo quo habent esse, quia si ita fieret,nobilius perficeretur ꝑ ignobilius,& eorum conceptus essent generabiles & corruptibiles, quemadmodum fit in intelligibilibus humanis, vbi pondera illud ī verbum eo modo quo hn̄t eē.ibi.

In intelligentiis separatis quodcūqꝫ indiget ad intellectionē suę essentiæ pluribus principiis,illud est minoris simplicitatis.ibid.

In intelligentiis separatis agens, & passum seu causa, & causatum diuersificantur in gradu nobilitatis, & excessus in eadem specie, & non in diuersitate speciei. ibidē. sensus autem est in principiis mālibus.

Intelligentiarū oīum ꝑter primam intellectio est comparatiua.ibid.

In intelligentiis separatis si id quod intelligit cātum de his principiis esset idē cum eo qđ intelligit cā de se ipsa,tunc nulla eēt diuersitas inter cām & cātū,& nulla eēt pluralitas in his rebus separatis.ibid. Ex hoc patet contra illos qui tenent inferiorem

riorem intelligere superiorem per essentiam superioris, tunc igit' nulla esset diuersitas inter inferiorem & superiorem.

Intelligentiæ abstractæ perficiunt adinuicem, & in eis est recipiens, & receptibile. Vide in concor. nuper editis. ibid.

In intelligentiis abstractis est multitudo propter naturam possibilitatis intellectus inuentę in eis, vnde solum primum intelligens est liberatum ab ista natura. ibid.

Intelligere & cognoscere differunt, nam intelligere ē simplices terminos compręhendere, cognoscere vero est terminos complexos iungere aut diuidere. Them. 1. de ani. ca. 26. Et ibi vide differentiam quę virtus sit præstantior, an quæ simplicia appręhendit, an quæ componit & diuidit.

Intellect' possibilis efficitur omnia modo similitudinis & receptionis. 3. de ani. cō. 18. idē in. t. c. 6. &. 38.

Intellectus cuius est abstrahere intellectum, necesse est, vt præcedat in nobis intellectum, cuius est recipere intellectum. 3. de anima. commento. 18.

Intellectus agens transfert intentiones imaginatas de ordine in ordinem, & facit de potentia intellectis actu intellecta. ibid.

Intelligentia agēs nihil intelligit ex eis quæ sunt hic. 3. de ani. cō. 19.

Intelligentia agens necesse est, vt sit abstracta, & non mixta, neq; passibilis sm quod est agens omnes formas intellectas. 3. de anima. commento. 19.

Intellectus quo cogitamus, & sapimus non est potentia, aut pars animæ, vt cæteræ, sed substantia quædam intelligitur longe pręclarior, melior, pulchrior, quę tamen in naturam inferiorem ignobilioręq; se inserta recepta sit. The. 2. de ani. & cap. 12. super tex. 22. inde patet intellectū esse potentiam de secunda specie qualitatis sm Peripateti.

ntellectus non intelligit aliquid esse indiuisibile per aliquam rem eius, nisi perceperit ipsum habere aliquid indiuisibile absolute, sicut non intelligit differentiam vnius rei ab alia nisi postquā intellexerit differentiam absolutam, ex tracta. 1. in paraph. meta. cap de vno.

Intelligibiles ex sui natura sunt res sensibiles in potētia, ita ꝙ possunt intelligi, & vide causam diuinam ab Auer. in paraph. meta. tracta 2. & est quia principia vltima rerum sensibilium est conceptio per intellectum. In hoc enim est similitudo inter artem & naturam, vt dicitur. Et inde subtiliter elice cām, q̄ intelligibilitas est a forma, & sensibilitas a materia, & quia vl'itas est a forma, & indiuidualitas a mā, & quia entia vt entia; & vt intelligibilia pertinent ad diuinum, & vt sensibilia, & transmutabilia ad naturalem, nam primus actus, qui est sine potētia. & materia prima, sunt duo extrema in latitudine entiū, forma est, participatio diuini eē, & iō ex hoc habuit ꝙ sit intelligibilis a materia qd sit sensibilis inquātū forma est, talis particulatio habuit qd esset subiectū vl'itatis 1. cœli, vt inclinat ad materiā h3 ꝙ eēt singularis, vt forma est, hēt ꝙ sit quidditas, vt in materia hēt ꝙ sit essentia, sic materia diuersificat essentiā a quidditate, vt est diuina partitio ptinet ad diuinum, qui est artifex, per

primas participationes, & simplicissimas, quo ad secundas ad artificem particularem, & licet isto modo concepta forma, vt forma sit subiectum. vlterius tamen si comparetur hæc forma, & hæc materia ad iudicium, compositum potius est, hoc & vnum numero per hãc formam, quàm per hanc materiam insecta, vt alibi declaraui ex mente Aristo. & pręsertim secundum viã Auer. quia non inconuenit sm diuersos respectus, vt opposita verificentur de eodem, &c.

Intellectus ex hoc ꝙ compręhendit infinita in propositione vniuersali, & iudicat de eis iudicio vniuersali est nõ materialis omnino, & hoc est fortissimum argumentum. Et ideo Aristot laudat Anaxagoram cum posuerit primum motorem separatum a materia, & formã separatam. Et ideo non patitur ab aliquo entium, causa enim passiõis est ipsa ex physicis disputationibꝰ, in disputatione tertia in fine, idem vide. 3. de anima. in commen. 19. vide in. 8. phy. t. com. 37. de Anaxagora in. 3. de anima. t. c. 4.

Intellectus ab intelligibilibus non patitur, sed in ipsa intelligibilia, quasi transit Themist. 3. de anima super tex. 14.

Intellectus & intelligibile in nobis, non sunt idem omnimode, & vide causam huius in disputat. 6. in solutione. 2. dub.

Intellectus si quis omnino sine materia fuerit, tunc intelligibile idem omnimode esset cum intellectu. ibidem.

Intellectus separatus non dependet ab entibus in sua intellectione, qui libet nanq; intellectus dependens a rebus intellectis, sequitur necessario ordinem entis, & perficitur ab eo. Et ideo deficit in eo quod intelligit de eo, sicut intellectus humanus deficit in compręhensione eorum. ibidem.

Intellectus fit similis rebus, quas cognoscit, compositus, si compositꝰ, simplex si simpliciter. Them. 3. de anima. super tex. 10.

Intellectus in intelligendo essentiã assimilatur lineæ rectæ sm Aristo. sed in intellecto iudicium assimilatur lineæ curuæ, vide cãm in The. 3. de anima. super tex. 10.

Intellectus separatus quem naturæ entium sequũtur est ordo, ex quo causatur ordo entium, sed ipsius cõpręhensio non denominatur, nec vniuersalis, nec particularis, vniuersalia nanque intelligibiliũ entium sequuntur entia, & seruiunt eis posteriora. ibidem.

Intellectus illę quem sequuntur omnia, intelligit necessario entia in eo quod intelligit de seipso ordinem cuiuslibet entis, non ꝙ intelligit aliquid extra se, tunc enim causaretur ab illo quod intelligit, & non esset causa. ibidem.

Intellectus est locus specierum. 3. de anima. tex. comm. 6. Et vide Themistium ibi.

Intellectus separatus secundum Peripateticos non intelligit nisi seipsum, & intelligendo seipsum intelligit omnia entia, quia intellectio sua nihil aliud est nisi omniũ entium ordo, ibi.

Intellectus & intellectus Dei separatus differunt, quia in nostro compręhendens, & compręhensum differunt aliquo modo, sed in Deo sunt idem omnimode, verumtamẽ intel-

Intellectus noster habet similitudinem quandam cum intellectu separato, quia noster intellectus sumit illam similitudinem adiunctã separatis. Et declaratio huius est, quia intelligibilia dicti intellectus sunt pura, & nuda ab omnibus defectibus, qui nostrum intellectum consequũtur. v.g. intells ẽ intelligibilis inquantũ est intellectus. Hoc enim est intellectus qui est intelligibilis omnimode, nam quicquid habet denominationem aliquam defectibilem, necessario habet eam rõne cuiusdam entis perfecte ratio nem illam habentis. ibid.

Intellectus diuinus comprẽhendit multitudinem intelligibilium alio modo quàm intellectus noster, ex dispu. 6. in solut. 3. & ibi ostendit pulchre quomodo philosophi negauerunt Deum intelligere plura, & est modus quem non negant nostri Theologi.

Intelligibilia humana dupliciter numerãtur, sed intelligibilia Dei neutro illorum modorum, sed modus ille a nobis non est comprehensibilis. ibidem.

Intelligentiæ terminum habent limitatũ quẽ non pertrãseunt. ibid.

Intellectus potestatis est cõiunctior humanæ animę, & additior quàm sit intellectus agens. Them. 3. de anima. ca. 23. & est super. tex. 17.

Intellectus nostri scientia potentialis est, sed scientia Dei actualis est, & necessaria. ibid.

Intellectus humanus non potest cõprẽhẽdere infinitum in actu, quia scibilia apud nos separabilia sunt, sed si poneretur aliqua scientia in qua omnia scibilia vnici possent, finitum, & infinitum in ea essent ęqualiter. ibidem.

Incorporeum aliqd qd sit recipiens impoſſe est, siue per se, siue p accñs, nisi in aliquo, quia dubiũ est de intellu in potentia. Ex lib. dest. dispu. 7 in sol. 3. dub. hoc aũt ni fallor dixit pp opĩonem The. & Theophr. qui voluerunt q̃ intells poſſis agẽs & speculatiuus sunt vno subiecto, & q̃ actio & receptio nõ intelligun tur, nisi sm similitudinẽ in eis. ipse autem tenet oppositum, q̃ recipiat intells poſſis species intelligibiles, sed nullus alius intells recipit apud ipsum aliquod accidens. 12. metaphy. com. 25.

Intells simplex, & intelligibile sunt vnum & idẽ realr, sed plura respectiuę, & per accñs v 3. rõne subiecti, vbi psubtum expone obiectũ. ex dispu. 7. in sol. 3. dub.

Intells nomẽ apud philosophos dr̃ analogice de separatis intelligentiis, ita q̃ primus intells est cã aliorum. Ex disputatio. 7. in solutione vltimi dubii.

Intellectus humanus an sit ex materialib' formis, fuit maximum dubium apud philosophos, Ex dispu ta. 10. in sol. 2. dub.

Intelligentiæ nullo alio modo mouent corpora cœlestia, nisi per modum imaginationis per intellectũ quàm sequitur desiderium, sicut desideratum mouet ipsum desiderans, & ideo corpora cœlestia habent intellectum de necessitate cũ sint comprẽhensiua, & hęc demonstratio est propter quid, & quia, in paraphrasi meta. trac. 4.

Intellectus diuinus & humanus tantum ęquiuoce communicant. Ex dispu. 10. in sol. 3. dub.

Intellectus diuini scientia non diui-

dit verum a falſo in oppoſitis,ſicut repetitur in humana ſcientia.v.g. quia aut ſcit alia,aut nõ,& iſta duo ſunt contradictoria, vnde verifica ta vna ſpecierum, neceſſario alia ẽ falſa, ſed in Deo benedicto ambo verificantur, ſed duobus reſpectibus.videlicet ꝙ ignorat ea modo inferente defectum, ſicut eſt in humana ſcientia,& ſcit ea modo non inferente defectum.Ex diſput. 10. in ſolu. 3.dub.

Intellectus natura, vt dicit Ariſtot. princeps philoſophorum dominatur toti,ex diſpu.11.in ſolutio. primi dub.& eſt in. 3.de anima. in te. commen.4.& in. 8.phyſic. in tex. commen.37.ex ſententia antiqua Anaxagoræ.

Intelligentiæ motum aliquem non patiuntur neque aliquo modo innouantur. Ex diſputatio. 12. in ſolutione. 3.dub.

Intelligentiæ ſeparatę non ſolum ſunt motor verum etiã agens quo quomodo corporum cœleſtium, in paraphraſi metaph. tracta.4.ibi ex dictis apparet,vbi vt notaui ſuperius,differentia eſt inter agens, & mouẽs,nam motor reſpicit motum tantum, agens vero eſſentiã mobilis,vt notaui ex mente eius ſupra in cap.de agente.

Intelligentiæ ſunt quodãmodo formæ corporum cœleſtium, & vide modum ab Auer. ibidem. vbi dicit,ꝙ ſunt formę aliquo modo,vnde formæ corporum cœleſtium nihil aliud ſunt quàm id quod intelligunt ex ipſis pro quanto. v 3.cœlum dicitur intelligens ſic intelligentia dicitur forma cœli quodãmodo, quia non eſt alius modus vitæ niſi gradus vitę intellectualis & ideo dicit quodammodo, quia non eſt forma inherens, vt finxerunt quidam,intellectus enim nullius corporis actus eſt.

Intelligentiæ ſeparatę ſunt fines corporum cœleſtium pro quanto mouentur ab eis per modum deſiderij.ibidem.

Intelligentiæ ſeparatę ſunt iſtius eẽ ſenſibilis cauſæ veluti forma & agens & finis, & ibidem ponitur declaratio.

Intellectus humanus valde deficit ĩ ratione & cauſis naturalium rerũ maxime in illis altioribus & ſublimibus corporibus,quorum neſcimus quantitates,& eſſe ſubſtantiarum illorum totaliter ignoramus, & dicimus ꝙ corpus ſupercęleſte non eſt,neq; graue, neq; leue. Ex diſpu.14.in ſol.vlti.dub.

Intellectum poſſidentia habent producere res, prout proueniunt ab imaginationibus vniuerſalib⁹. Ex diſpu.16.in ſol.2.dub. idem in libro de diuinatione ſm quietem.

Intellectus non alligatur alicui virtutum animæ alligatione formæ in ſubiecto. Ex diſpu. phyſicis, diſputatione.2.in ſol.2.

Intelligentiarum ſeparatarum cauſa pluralitatis earum eſt diuerſitas earum naturarum quas recipiunt in eo ꝙ intelligunt de primo principio,& in eo ꝙ acquirũt ab eo de vnitate,quæ eſt vna actio in ſe recipiens plura ſm earum pluralitatẽ.Ex li.deſt.diſp.3.in ſol.vlt.dub.

Intelligentiæ ſeparatę quæ materiã non habent,& ſunt per ſe exiſtentes,& non ſunt corpora nõ poſſunt habere ſubſtantiales denominationes,ex quibus conſtituiť ſubŝa,quãto magis denominationes additę

ſupra

supra substantiam eis cōuenire nō possunt. Ex dispu. 5. in sol. 4. dub. Vide tamen quomodo de separatis prædicationes substantiales, vel denominatiue fieri possint, vel non possint. 12. met. com. 39.

Intellectus nomen propriū est Dei substantiæ apud Peripateticos excepto Platone. Ex dispu. 5. in solu. vltimi dub. vbi impugnat Algazelem imponentem Peripateticis, q̄d nomen intellectus dictum de Deo significat relationē: facit locus iste pro opinione subtilis Doctoris in prima quæstione, quolibetorum quæstione prima, vbi tenet ꝙ intellectualitas nō h; rōnē attributi eo mō quo de attributis loquuntur Theologi. De⁹. n. ē vita intell'alis. Ex. 12. primæ philosophiæ. t. c. 39.

Intellectus nihil aliud est in essentia a forma rerum separatarum a materia, & si hoc est in rebus, quæ de earum natura non separantur ꝙ sunt pura scientia, & intellectus, vt sunt per intellectum separatę, quanto magis illę quæ de earum natura sunt semp̄ separatę digniores sunt, ꝙ sint purus intellectus, & pura scientia. Ex disputa. 6. in solutione secundi dub.

Intelligibilia rerum eadem sunt, q̄ rerum veritates. ibid.

Intellectus nihil aliud est nisi comprehensio intelligibilium. ibid.

Intellectus, & intelligibile in nobis sunt idem inquantum intelligibile. ibidem. vbi dicit quòd nulla est differentia, nisi inquantum sunt rerum intelligibilium, quæ res non sunt intellectus, immo fiunt intellectus, prout intellectus separat eas a materia.

Prima cōclusio. In intelligentiis separatis declaratū est, ꝙ illud q̄d sibi finis est: illud q̄d dat esse, forma enim, & finis idem sunt in hoc genere entium, igitur illudmet quod dat finem, illudmet dat formam, & illud quod dat formā est agens, igitur illud q̄d dat finem huic eē est agens, apparet igitur ꝙ primum principium est omnium istorum principium. s. agens & forma & finis Ex libro destruc. disput. 3. in solutione. 18. dubij cōtra Gregorium Ariminen. & contra Ioannem de Baccone. in. 2. sententiarum. distinctione prima. q. prima, Asserentes intelligentias, & vniuersaliter sempiternas substātias non habere causam æternam in genere causæ efficientis. Cōtra Grego. de a - & Io. de Bacco.

Secunda conclusio. Intelligentia prima quæ est primū principium dat entibus sensibilibus vnitatem, & eorum vnitas causa est colligatiue pluralitatis ab illa vnitate, & ideo est principiū horum entium efficiens. s. forma & finis. ibid. Vbi aduerte in istis duabus conclusionibus. Commē. velle Deū gloriosum esse causam in triplici genere causæ omnium entiū intelligibilium, vt patet ex prima, & sensibilium, vt patet ex secūda.

Intellectus non est in omnibus animalibus, sicut est sensus, sed nec in homine quoque comparet omni. Them. 1. de anima ca. 11. Vbi aduerte, vt dicit etiam Com. 3. de aīa cō. 1. intellectus speculatiuus non est in oīb. idem imponit Greg. Nicenus. Arist. in lib. de homine, &c.

Intelligere subas separatas in principio p̄ intell'm humanū est sicut claritati in oculo, hoc. n. non reperit̄ in hac virtute in suo primo eē, sed solummodo in suo esse vltimo. 9. meta. com. 22. Et ita dicitur iacere,

sicut castigaui, quia verba illa com muniter male iacent. consimile. 3. de anima. com. 36.

Inseparatis substantiis differentia, quæ est inter causam, & causatum est, q prima causa habet esse in se: & secunda causa habet esse respe ctiue. s. respectu primæ causæ. Ex disp. 3. in sol. 20. dub.

In substantiis separatis causatis a pri ma causa, esse causatum est in sua substantia subiecta, & nō est quid additum super eam, sicut est in ma terialib' causis v.g color est quid additum per se existens in corpore & esse ipsius ad visum est quid re latum. Et ideo entia separata sunt substantiæ relationis materiæ, sed formæ sensibiles sunt de natura re lationis, vt declaratum est in lib. de anima. Ex lib. destru. disput. 3. in solu. 10. dub.

Intellectio substantiarum fit per po tentiam, quæ fit in intellectu spe culatiuo apud suam vltimam per fectionem similem potentiæ, quæ fit apud visum in aspectu colorū, non per potentiam de modo potē tiarum cogitatiuarum, quæ acqui runtur per cognitionem, vt existi mauit Auempace. 9. metaph. com men. 22. &. 3. de ani. com. 36. vbi patet fœlicitatem humani intelle ctus consistere fm Peripateticos in præsenti vita, in cognitione intui tiua substantiarum separatarum, & non in cognitione scientifica, q̄ habetur per demonstrationem, li cet hoc non sit consonū fidei nrę.

Intellectus noster licet non sit infi xus materiæ, habet tamē aliquam dependentiam cum materia, & iō si in eo intellectus & intellectum sunt idem, ex eo quod non est infi xus materiæ, multo magis hoc ve rum est in aliis separatis intelligē tiis, quæ nullam habent dependen tiam a materia, ex tract. 4. in para phrasi metaph.

Intellectus adeptus fm Alex. sol' re manet, & non est pars animæ no stræ, neq; est forma materialis, vt declaratum est in libro de anima. Cōm. 12. meta. comm. 17 & idem habetur in. 3. de ani. com. 5 in pri ma parte digressionis, sed alia est opinio Theophra. Themi. & alio rum Peripateticorum.

Intelligentia agens est quasi forma in intellectu materiali, & ipsa agit intellecta, & recipit ea secūdum in tellectum materialem. 12. meta. com. 17. idem. 3. de anima. cō. 4. 18. &. 19. & com. 5. &. 20. &. 36.

Intellectus in habitu habet partem generabilem & corruptibilem, & illud quod corrumpitur est actio eius, in se autem non corrumpitur & ex extrinseco intrat nos. 12. me taph. commen. 17. &. 3. de anima. com. 5. in solu. secundę qōnis, & in com 20. idem habetur.

Intellectus de intelligentia agente, & eius loco, & prosperitate eius ex ipsa quæ est potentia, est quasi lo cus istius intellectus non quasi ma teria 12. primæ philosophiæ. com men 17. Ex quo patet intellectum possibilem respectu agentis recti' dici locum quàm materiam.

Intellectus aliquis æternus possibile est, vt intelligat aliquod generabi le & corruptibile. 12. metaphysic. commen. 17.

Intelligentiæ non mouent, vt for mæ exeant ex potentia in actum, ita q hoc sit prima pfectio ipsarū, sed ē cōsequēs eatū perfectionum.

12. primæ

12. primę philosophię; cō. 36. cōsimile 2. cœli 17. & 21. cōmentis.

Intellectus ab intelligibili mouetur. 12. me. t. cō. 37.

Intellecta formarum collocantur in intellectis per se, sed intellecta materierum collocantur in intellectis per assimilationem. 12. meta. cō. 37. anthoritate Alex. idem 7. meta. cō. 8. in calce. cōmen.

Intelligentiæ abstractæ in eo ꝙ sunt abstractæ dñt esse principia eorū, quorū sunt principia duobus modis, sm ꝙ sunt mouentes, & sm ꝙ sunt finis motus. 12. meta. cō. 38. & 36. & 44 idem 1. cap. de substantia orbis cōtra Auic. & etiam in 2.

Intelligentia agens inquantum est abstracta & est principium in nobis, necesse ē vt moueat nos sm qđ amatum amans, & si omnis motus necesse est vt continuetur cum eo a quo fit sm finē, necesse est vt continuetur in postremo cum hoc intellectu abstracto, ita ꝙ erimus dependentes a tali principio a quo cę lum dependet, ꝗuis hoc sit in nobis paruo tempore, sicut dicit Aristo. 12. metaphy. cō. 38. Ex quo videtur de mente Auer. intellectum agentem esse Deum, vt aliqui sibi ex hoc loco imponnnt, sed hoc nō est de intentione eius, vt notaui super expositione. 17. cōmen. super 12. huius, & ibi vide quomodo hic locus sit intelligendus, quantū autem spectat ad præsentem locū, patet error istius opinionis ex tex. cō. 39 vbi Arist. & Cōmē. continuando sermonē suū de tali principio ponit differentiam inter talē intellectum a quo cœlum dependet, & inter intellectum qui est in nobis, quia ille semꝑ est actus, noster autē quandoq; est potentia, quandoque actus, quod nō esset si idem esset intellectus, agens qui est in nobiscum quo cōtinuatur immediate & ipse Deus.

Contra ponētes intellectū agētē eē Deū.

Intellectum cum intelligitur fit idē cum eo, 12. meta. cō. 39.

Intellectus volupias qui quādoque est in potentia, & qnq; in actu differt a uolupiate intellectus qui semper est in actu, & est ille qui in nulla existit materia, quia voluptas ei* est sempiterna. 12. meta. tex. cō. 39.

Intellectus & intellectum & intelligens reducuntur in vnum, & non differūt nisi respectu dispositionū, intellectus. n. inquantum intelligit intelligibile dicitur intelligens, & inquantum intelligit per se dicitur intellectus per se & est ipse intellectus, econtrario illi quod intelligit per aliud, & inquantum quidē intellectus est illud quod Itellgitur, dicitur quod intelľus est res intellecta. 12. primæ philosophiæ. cō. 39.

Intelligere quod est in nobis est valde delectabile & nobilius omnibus rebus quæ sunt in nobis. 12. meta. tex. cō. 39.

Intellectus natus est diuidere ea quę sunt adunata ī esse, sicut diuidit materiam a forma, & formam a congregato ex materia & forma, 12. meta. cō. 39.

Intellectus in propositionibus quas format de rebus abstractis, non intelligit differentiam ex natura rei inter subiectum & prędicatum, neq intelligit ꝙ sint nomina synonyma, sed intelligit esse differentiam inter subiectum & prædicatum in talibus sm assimilationem tantum, ita ꝙ dispositio & dispositum reducūtur ad vnam intentionem

omnibus

omnibus modis absq; aliqua distõne ĩ rei essentia, sed in propositionibus substantialibus formatis ab intellu de rebus compositis ex materia & forma, licet subiectum & prædicatum reducantur ad vnam intentionem in actu sunt tñ duo in potentia qñ intellectus diuidit subiectũ a prædicato, quia intellectus natus est diuidere adunata in esse 12. meta. cõmẽ. 39.

Intelligẽtiarum ordinatio a prima causa est prima, sed ordinatio ipsarum adinuicem nõ est præcisa 12. meta. cõ 44.

Intelligentiæ separatę præcedunt seinuicẽ in nobilitate, & prima quæ mouit motu diurno præcedit oẽs ĩ nobilitate, & est omnium causa in paraph. meta. tract. 4.

Intelligentiarũ ordinatio sm Arist. est sm ordinem orbium motorũ ab eis. 12. meta. cõ. 44.

Intelligentiæ sm Auic hñt adinuicẽ consecutionem, ita φ vna consequitur aliam, sicut causatum consequitur suã cãm: ab vno. n. & simplici non prouenit nisi vnum. Et istæ sermo est imaginabilis, quia illic non est practica eius, nec consecutio nec actio, ita φ vna actio consequitur vnũ agens, tñ. n. est illic cã & causatũ, sicut intellum est causa intelligentis. 12. meta. cõ. 44.

Intelligentiarum perfectio cõsistit in intelligendo cãm primã & propriam. 12 met. cõ. 44.

Intelligẽtiæ oẽs intẽdunt motũ diurnum qui est primi motoris actio 12. primæ philosophiæ. co 44.

Intelligentia prima mouens primũ cęlum est quasi finis cõis & vlis habens actionem cõem, dispõ. n. in iuuamento corporum cœlestium in creando entia quæ sunt hic, & conseruando ea est, sicut dispõ regẽtiũ bonorũ qui iuuãt se adinuicẽ in regendo bonam ciuitatem. 12. meta. cõ. 44.

Intelligentię mouẽtes orbes pp ista assimilantur artibus sibi subseruiẽtibus, quæ tandem ordinantur ad vnam artem principalem, a qua accipiut sua prĩcipia, sed differũt, q̃a formæ artis mouentes sunt in mã, intelligentiæ autem non 12. meta. cõmen. 44.

In intelligentiis non est potẽtia, quare neq; agens, ab agente. n. nihil ꝑuenit nisi extractio eius quod est in potentia ad actũ. 12. me. cõ. 44.

Intelligẽtiarum dñia in dignitate & nobilitate est rerum in eadem specie existentium, & propterea vna est causa alterius, in paraph. meta. tract. 4.

In intelligentiis tñ est intellectus & intellectum & perficiens & perfectum, quemadmodum artes perficiuntur adinuicem, & reducuntur omnes ad artem v lem continentẽ illas a qua omnes sua principia sumunt 12. meta. cõ. 44.

Intelligentiæ primæ scientia comparatur primæ philosophiæ, & sciẽtę aliarum intelligentiarum sunt similes aliis scientiis propriis particularibus quæ sunt sub prima philosophia, sicut dñs Nicolaus Peripateticus. 12. meta. cõ. 44.

Intellectus primus seipsum intelligit, etenim non videre quãdã melius est q̃ videre si optimum sit intelligentia. 12. meta. tex cõ. 51.

Indiuisibile oẽ est quod materiam non hẽt. 12. meta. tex. cõ. 51.

Intellectum est perfectio intelligentis. 12. meta. cõ. 51.

Intel-

Intellectus in nobis non intelligit se nisi accñtalr 12.meta cõ.51.& habetur ex 3.de anima tex.cõ.8.

Intelligentia semper vr̃ alterius scĩa vt sensus & opinio & meditatio, sui vero non ex proposito 12. meta. tex.cõ.51. vbi Cõmenta.d. ꝙ audit nobis intellecto ꝙ sit forma intellectus & sensato ꝙ fuerit sentire sensus & causa in hoc est, quia intellectus in nobis non est intellectum oĩbus modis & magis remotũ est hoc quod sensatum sit ipsæ sensus.

Intellectus & intelligentia hñt plus de vnione in aliis intelligẽtiis q̃ in intellectu nr̃o, nam licet intellect⁹ noster sit ipsummer intellectum, aliquam tñ habet transmutationẽ, ex hoc ꝙ attribuit materiæ, in paraphrasi tract.4.

Intelligere intellectus & intelligibile idem sunt in abstractis a m̃a, secus in nobis. 12.meta.tex.c.51.

Intellectorum multitudinis in nobis causa est alietas in intellectũ & rẽ intellectã 12.meta.cõ.51.

Intellectus primus semp necesse est, vt sit simplex & vnum simpliciter. 12.primæ philosophiæ cõ.51.intellige ꝙ in qualibet compositione est deuenire ad vnũ simplex & indiuisibile in illo genere, vt colligitur ex verbis eius.

Intellect⁹ primi intelligentis est simplicior oĩbus intellectibus, & est vnus simpliciter sine aliqua multitudine, neq; pp alietatem intellectus & intellecti, neq; pp multitudinẽ intellectoꝝ. 12.primæ philosophię cõmen 51.

Intellectus & intellectum cum fuerint adunata perfecta adunatione contingit, vt intellecta multa plura quæ sunt intellectus vnius adunentur perfecta adunatione & terminẽt vnum & simplex omnibus modis 12. primæ philosophiæ cõmen.51.

Intellectus diuinus sm Them. intelligit oĩa ex hoc ꝙ intelligit se principium eoꝝ 12.meta.cõ.51. Et ibi vide impugnationem eius.

Intellectus Dei scit naturam entis simpliciter in eo ꝙ est ens tñ 12. meta.cõ.51.& in libro destruct. in disp.10.in sol.3.dubij.

Intellectus Dei sm veritatem scit omnia, quia scit se tm̃ scĩa in esse, qđ est causa eorum esse. ibidem.

Intellectus diuina scientia equiuoce dicitur scientia cum scientia nostra. scientia.n.eius est causa entis, & scientia nostra est causata ab ente. ibidem.& in disput. in solutione. 3. dubij.

Intellectus diuini sciẽtia nõ est vniuersalis neq; particularis. ibidem.

Intellectus diuinus non disponitur per sciẽtiam quę est in nobis, neq; per ignorantiam ei oppositam 12. meta.cõ. 51.

Intellus Dei scit se tñ, & nihil aliud extrinsecũ. 12.meta.cõ.51.

Intelligibilia vera exigunt sine dubio ens reale extra animam. veritas enim est adequare rem ad intellectum, scilicet vt sit ita in anima, sicut est extra animã. Ex libro destru. disputatione prima. in solu. 22. dubij.

Intellectus alio genere vnus est, alio communis. Themist. 1. de anima. cap.20.

Intelligibilia vna sunt propterea ꝙ consequuntur se vt numerus nõ vt magnitudo, quum.n. hoc potest, hoc intelligo, tunc distincti & discreti sunt act⁹, nec actuant, sed dein

cepa

Intel-

Intellectus perscrutatorem oportet præscire quid sit anima,& ante pręscire quid sit animatum.ex lib. destructio disp.3.in solone.16.dubij vide consimile in principio lib me theo.vbi ponit ordinem librorum scientiæ naturalis.

Intellectus indiuidua comprehendit,quia ipse indiuiduus est, diuidua vero quia vi sua contrahit & sequestrat,ita vt tanq̃ indiuidua possint intelligi: nam cum hoc verbo quid sit rē esse significo .i. rōnē & & formā ipse cōicat,ipse īdiuiduū & simplicem facit & primæ finitiões ipsæ sunt formæ,quas ille in materia positas a materia primum exoluit,demum intelligit.Them. 1. de anima cap.20.

Intellectus licet imobilis sit, afferre tn̄ possumus quemadmodum res quæ in motu sunt intelligit,nec.n. intelligit quatenus mouentur sed quatenus eandem formā & speciē obtinēt,nec fm numerū sed fm formā intelligit,etiam si res innexam materiam habeant & motum etiā intelligit eodem modo quo cætera,quia.s. formam ipsam & rationem motus intelligit,vt cum motum talem aut talē actū esse declarat. Them.1.de aīa.cap.21.

Intellectus nihil aliud est nisi cōprehensio entium formarum prout imāles sunt.ex lib. destru. dispu.3. in sol.18.dubij.

Intellectus humanus & alij intellus cōicant in hoc q̄ intelligunt entiū formas,& q̄ forma cuiuslibet ē id quod comprehendunt de formis entiū & eorum ordine,sed differūt quia entium formæ causæ sunt humani intellectus, ab eis.n.perficit sicut quælibet res perficitur a sua forma, sed intellectio aliarū intelligentiarū est causa entium . ex lib. destru.disp.3.in sol.18.

Intellectum est perfectio intellectus sicut forma.ibidem.

Intelligentiæ separatæ ad vnū principium separatum reducunt,quod est principium oīum causarum , & forma & ordo quæ in hoc principio sunt nobilior est formarum & ordinum, & hic ordo est cā & principium oīum ordinū.ex lib.destr. dispu.3.in solone.18.dubij.

Intellectus primus non intelligit nisi seipsum,& intelligendo seipsum omnia entia intelligit,sed ī nobiliori esse & ordine qui esse pōt.ibid.

Intellectus qui est posteriorum primo intellectu,ita se hēt q̄ substantia eius est hoc q̄ comprehēdit de formis & ordinibus in primo intellectu existentibus & non intelligit posteriora,eo quia causatus est: & si intelligeret posteriora,iterū esset causatus a causa.ibidem.

Intellectus prim⁹ id quod intelligit de ipso,vt dicūt Philosophi est omnium entium causa,& id quod intelligit quilibet posteriorū de primo est quodammodo quod est cā propriorum entium, & quod est cā suiipsius,ibidem.

Intellectus diuinus seipsum cognoscendo nihil dicitur ignorare,& licet non intelligat entia sicut nos, quorum scientia causatur ab entibus, intellectus tamen dei intelligit oīa in nobiliori ordine, qui ēt patet ex eodem loco.

Intellectus dei scientia non est vlis neq; particularis, quia ambæ istæ sunt cāte ab entibus,& sunt gñabiles & corrup.ibid.

Intellus dei si intelligeret entia prout

vt sunt causæ suæ scientiæ esset generabilis & corru & nobilius persi ceret a viliori. ibidem.

Intellectus diuini scientia est omnia entia, sed ĩ nobiliori esse q̃ sint in se ipsis. ibidem.

Intelligentiarum prouentus positus ab Auic. pp hoc ꝙ ab vna non prouenit nisi vnum nullus est, non. n. sequitur ex extensione vnius virtutis in pluribus rebus ꝙ sit ĩ ipsa virtute pluralitas. ex disp. 3. in sol. 18. prope finem. vbi ẽt adducit rationem ex imaginatione seu intellectione oĩum intelligentiaꝝ q̃ sunt de eadem prima intelligentia: nã, vt inquit, non ẽ impoſſe ꝙ ab eadẽ re sumantur diuersæ imaginationes, sicut non est impoſſe ꝙ ex diuersis rebus sumat̃ vna imaginatio: nos. n. in diurno motu opinamur ꝙ oĩa corpora cęlestia vnã rẽ imaginãtur: quapropter oĩa in tali motu diurno ab vno motore mouentur. s a motore stellaꝝ fixarum. cõ simile vide contra Auic. 12. meta. cõmen. 44.

Intellectus nomen dictum de ĩtellectu humano & separatis intelligentiis rationabilius est vt ingredi debeant tã vocabula equiuoca q̃ vniuoca. ex lib. destru. disp. 5. in solone 3. dubii.

Intelligibilia fm opinionem Aristo. sunt noua, & fm opinionem dicentium formas esse sunt æterna 7. meta. cõ. 58. idem 1. meta. cõ 49. & 7. phy. cõ. 20. & in 1. posteriorũ analiticorum in paraphrasi cõ. 2. & in 3. de aĩa cõ. 20. Ex quo patet quãtum errauerint qui tenent Auer. tenere Arist. non discrepare a Plat. in hoc ꝙ nr̃m scire sit reminisci: nam authoritates adductæ in dictis locis non recipiunt glosam. sicut vides. I

Intelligere quod est in põa non venit ad actum nisi per aliud intelligere in actu 9. met. tex. cõ. 20.

Intelligentiæ separatæ impoſſe est vt dẽt aliquã formã formarũ mixtaꝝ cũ materia 7. meta. cõ. 31.

Intellectus in mathematicis cõprehendit facile diuisionẽ formarũ a materiis, quia illæ inueniuntur in diuersis materiis, ĩ naturalibus vero difficile est, quia non potest abstrahere eas in imaginatione a mã.

Intellectus nõ differt a sensu fm Empedoclem, Parmenidem, & Homerũ, & mutatur fm cõplexionis mutationem. 4 met. tex. cõ. 21. & 2. de anima, tex. cõ. 150.

Intellectus nullus intelligit ꝙ cõtraria sunt sil̃, aut ꝙ sunt idem. 4. met. cõ. 21. & tex. cõ. 9.

Intellecta rerum fm Arist. notificãt sub̃as rerum, & non sunt sub̃æ eaꝝ 1. meta. cõ. 45.

Intellectus motus nõ est motus. ibi.

Intellectus animæ nostræ sic se hẽt ad ea quę manifestissima sunt ĩ natura, sicut oculi nocticoracũ se hñt ad lucem diei 2. meta tex. cõ. 1. vbi considera ꝙ fm Auer. exemplum illud nõ dicit impossibilitatem sed difficultatem. Et licet beatus Tho. & Scot. cum sequacibus studeant istam Auer. impugnare sententiã, aduertant tñ istã fuisse Aristo. opinionẽ: nã in 9. primæ philosophię Arist. loquens de intellectione taliũ rerũ simplicium & abstractarum inquit, ignorantia taliũ nõ est sicut cæcitas: cæcitas. n. ẽ vt vtiq; si ĩtellectiuũ nõ habeat aliquis, quem locum exponens D. Tho. ab ipsa tãdẽ veritate coactus dicit. Ex quo patet ꝙ fm sententiam Aristo. humanus

manus intellectus pōt pertingere ad intelligendum sub̄as simplices, quod videtur sub dubio reliquisse in 3. de anima. cum hoc quod fuit sn̄ia Theo. Alex. & Them. & oı̄um antiquorum peripateticorum, vt patet in 3. de aīa. cō. 36.

Intellectus dispositio de re intelligibili est sicut dispositio sensus de sensibili. 2. met. cō. 1. idem 3. de anima tex. cō. 1.

Intelligere non solum est substantiarum sed accidentium. 1. meta. tex. cō. 29.

Intellectus praticus differt a speculatiuo fine. 3. de aīa tex. cō. 49.

Intellectus speculatiui finis est scire tm̄, operatiui vero operari 3. de aīa cō. 49. idem 2. meta. tex. cō. 3. & 3. de anima. tex. cō. 34.

Intellectus est mouens fm ꝙ est desiderans, non fm ꝙ est cōprehēdēs 3. de anima. cō. 49.

Intellectus oīs principiorum rectus est 3. de aīa. tex cō. 51.

Intellectus in actu est cuius esse declaratum est in lib. de aīa. qui dat propria vl̄ia in rebus speculatiuis, & qui dat vera somnia. Cōmenta. in lib. de Somno & vigilia.

Intelligentiæ abstractæ intelligunt naturas vl̄es, vt est declaratum in 1. philosophia. ex lib. de So. & vig.

Intelligentiæ abstractæ si intelligerent indiuiduum necessario essent materiales Cōmen. ibidem.

Intelligentia abstracta non est inopinabile vt det naturam vl̄em indiuidui facti animæ imaginatiuæ, & anima imaginatiua recipit ipsum particulariter fm ꝙ est in materia quemadmodum dat perfectiones animales vl̄es, & mā recipit eas particulares. ibidem.

Intellectus & intellectum sunt idem in corporibus cœlestibus 1. cap. de substantia orbis.

Intelligentiæ credere inconueniens est, vbi aduerte ꝙ intelligentia sumitur pro imaginatione 3. physic. tex. cō. 75.

Intellectus tria hēt quæ pn̄t quæri de ipso, quorū vnū est vtrū in substantia intellectus sit transmutatio aut alteratio. secundū ē, vtrum suū esse in se sequat̄ alterationē & transmutationem essentialiter ita ꝙ sit facta in rei veritate, tertiū est vtrū suum esse sequatur alteratione per accn̄s. 7. phy. cō. 20.

Intellectus qui est postrema perfectio hoīs, non est admixtus cū materia 2. met. cō. vlt. idem 3. de aīa tex. cō. 4. & in cō. 5. diffuse.

Intelligibile est per formam & sensibile per materiam. 1. cœli. cō. 92.

Intelligentia quę est virtus in natura cœlesti quodammodo assimilatur formæ naturali, & quodammodo assimilatur formæ abstractę. 2. cœli cō. 3.

Intellectus humanus non pōt comprehēdere veritatē cōparationis inter partes cœli q̄ sit nobilior, an illa q̄ est sub polo meridionali, an sub polo septentrionali. 2. cœli. cō. 16. vide in concordantiis.

Intellectus abstract⁹ acqrit pfectam nobilitatē sine actione, quia actio eius est eius sub̄a 2. cę. cō. 62.

Intellectus ex profunda rerum scrutinio exercetur & in actū deducit̄ & summū inde perfectionis gradum pertingere pōt. Auer. in para. 2. de cęlo summa 3. quæsito. 5.

Intellectio nō fit in tpe, licet tpe existēte intelligamus & contēplemur 7. phy. 20. & Them. ibi aperte.

Intel-

Intellectus est qui facit vniuersalitatem in rebus. 1. de aĩa cõm. 8. idem 2. de aĩa tex. cõ. 60. & 3. de aĩa cõ. 18. & 12. meta. cõ. 4.

In intellectu materiali ista est sententia Arist. s. ꝙ est abstractus a corpore, & ꝙ impossibile est vt intelligat aliquid sine imaginatione. 1. de anima. cõ. 12.

Intellectus fm prudentiam dict', nõ eodem modo existit in oĩbus animalibus, sed neq; in oĩbus hoĩbus 1. de anima. tex. cõ. 24.

Intellect' actio aut est diffinitio, aut demõstratio. 1. de aĩa tex. cõ. 48. cõ simile. 3. de aĩa. 21 22. &. 36.

Intellectio quælibet seu practica seu speculatiua est terminata. 1. de anima. tex. cõ. 48.

Intelligere melius attribuitur quieti q̃ motui. 1. de anima tex. cõ. 48.

Intellectui melius est non cum corpore esse, quemadmodum consuetum est dici & melius videtur 1. de aĩa tex. cõ. 49. vbi Cõmen. d. ꝙ nã intellus videtur valde opposita eẽ naturæ corporis.

Intellus materialis comprehendit intentiones omnium entium. 1. de anima. cõ. 65. idem. 3. de aĩa. tex. c. 4.

Intelligere & considerare marcescũt quodam interius corrupto, ipm aũt impose est 1. de aĩa tex. cõ. 66.

Intelligere & amare aut odire non sunt illius passiones, sed huius habentis illum fm quod illum habet. 1. de aĩa. tex. cõ. 66.

Intellectus fortassis est diuinum aliquod & impassibile, ibidem.

Intellectus est aliud genus animæ, & si dicatur anima erit fm equiuocationem. 2. de anima cõ. 21. & tex. idem 3. de anima cõ. 3.

Intellectus speculatiuus existimatur ꝙ non est anima neq; pars aĩæ: optandum. n. est propter nobilitatẽ eius & diuersitatẽ ad alias partes ꝙ est de natura superiori naturæ aĩæ 2. de anima. cõm. 32. idem ibidem tex. cõm. 21.

Intelligimus dum volumus, sed nõ sentimus dum volumus. 2. de anima tex. cõ 60.

Intellectus est cõmunis omnibus. cognitio autem nõ 3. de anima cõ. 1. vbi per intellectum ĩtelligit cognitionem operatiuam, per cognitionem vero speculatiuam.

Intellectus cum omnia intelligat necessario est ĩmixtus. 3. de aĩa. text. cõme. 4.

Intellectiua virtus, vt intellecta mouent eam, est passiua, vt vero mouẽtur ab ea est actiua, & iõ dicit Aris. ꝙ necesse est ponere in aĩa rationali has duas differentias. s. virtutem actionis & virtutem passionis. & dicit aperte ꝙ vtraq; pars eius est neq; gñabilis neq; corruptibilis. 3. de aĩa cõ. 4. Ex quo patet quãtum deuiauerint moderni Bononiẽses, & ille Suessanus a via Auer. asserẽtes ipsum non discrepare ab Alex. de intellectu agente Dicunt. n. ꝙ intellectus agens ex snĩa Auer. est deus, & tamen in præsenti authoritate citat sentẽtiam Arist has duas virtutes esse in anima rationali & ꝙ sunt eius differentiæ & partes: nã hoc est maximum Themist argumentum contra Alex. in 3. de anima cap. 31. ex demõstratione Aristo. in 3. de aĩa tex cõ. 17. vbi demõstratꝙ cũ in omni natura sit vnum tanq̃ materia, ꝙ est oĩa fieri, aliud vero quod sit omnia facere, concludit in aĩa has duas naturas & differentias esse oportere.

Amplius

Amplius Cōmenta. 3. de anima. cōmen. 19. expresse dicit q qui cō cedit demonstrationem de intellectu agente per quam ostendit ipsum esse immixtum & separatum de necessitate oportet cōcedere cōsimilē demōstrationē de ītellectu materiali: nam quemadmodum intellectus agēs ex hoc q creat oēs formas materiales: abstrahēdo eas a materia & trāsferendo eas de ordine in ordinē, oportet q nō sit corpus, neq; virtus ī corpore, nec vnit aliqua forma materiali, eodē mō intellēs materialis cū recipiat oēs formas materiales debet esse denudatus ab oī materialitate, ita q erit simplex & separatus: manifeste autem patet quòd dictum suum nullum robur obtineret si tenuisset intellectum agentem non esse partē aīæ nostræ, sed deū: nā tūc hēt manifestā instantiā aduersarius quia dicam sibi q non oportet, si cōcessero virtute illius demōstrationis intellectū agentē esse separatū qd per consimilē deberet cōcedere de intellectu materiali, quia dicā nō esse cōsimilitudinē immo est maxima diuersitas, nam scīa dei est causa entiū, & scīa intellectus materialis est causata ab entibus, scīa dei est substantia eius, & intelligibile, & intellectus in eo sunt idem oībus modis, secus longe est de intellectu materiæ. Amplius. 12. primæ philosophię. cō. 17. recitat opinionē Alexā. ponētis solū intellectū adeptū esse immortalē. v3. intellectū agentē & intellectū materialem esse generabilē & corruptibilem, & similiter intellectū in habitu. v3. speculatiuū, postea recitat opinionē Theo. & Themis. & aliorum peripateticorū asserentiū intellectū materialē remanere, & q intellectus agēs est abstractus, & est quasi forma in intellsu materiali & qd est quasi cōpositus ex materia & forma, & q ipse creat intellecta vno modo & recipit ea alio modo. postea vero ipse recitat opinionem propriā, vbi dicit q in lib. de materia perscrutati sumus de istis duabus opinionibus, & diximus q intelligētia agēs est quasi forma in intellectu materiali, & q ipsa agit intellecta & recipit ea fm intellectū materialem, & q intellectus materialis est ingenerabilis & incorruptibilis: & declaramus illic q hæc est sñīa Aristo. & q intellectus in habitu habet partē gñabilem & corruptibilē: illud aut qd corrūpitur est actio eius, in se aūt non corrupitur & q ex extrinseco intrat nos. &c. vbi patet q refert se ad declarationē libri de aīa: manifestum, est aūt ex pñti authoritate in cōmen. 4 & etiam in cōmen. 5. & in cō. 17. 18. 19. & 20. & 36. q ipse ponit intellectū agētē & intellectū materialē esse duas dñas siue partes essentiales aut potestatiuas aīæ rōnalis, quarū vna est tanq̄ forma, & alia est tanquā materia, aut tanquā locus respectu alterius quia intellectus materialis fm aliquem respectū pōt dici sicut materia, & fm aliū respectū verius dicitur locus intellectus agentis quā materia, vt declaraui in 12. primę philosophiæ. in cō. 17. Nec obstat authoritas Auer. in 3. de aīa, cōm. 20. vbi dicit, cōsidera igit qm̄ est dñia inter istas tres opiones. s. Platonis, Themisthij, & nr̄am opinionē, & fm expōnem Themisthij nō

indiget in istis ĩtellectis nisi ad ponendũ ĩtell'm mãlẽ tm̃ aut intellectũ materialẽ & agẽtem fm modũ siñitudinis, vbi enim nõ ẽ uera generatio nõ est agẽs; & nos cõuenimus cũ Alex. in mõ ponendi intellectũ agentẽ, & differim' ab eo in nã intell's materialis, & differimus a Themistio ĩ nã intell's qui est in habitu, & in mõ ponendi intell'm agentẽ. Non. n. intellexit Cõmen. se cõuenire in intellectu agẽte cũ Alexã. pro quanto posuit intell'm agentẽ esse deũ; quia de hoc nulla fuit facta mẽtio ab Auer. in illo loco, nec in toto 3. de aĩa, est aliquis loc' expressus vbi ponat hoc, sed cõuenit in mõ ponẽdi intell'm agẽtẽ quæcunq; intelligentia sit, uel de' uel alia de hoc nõ curat, nã in tali modo discrepat a Them. & conuenit cũ Alex. Them. enĩ nõ posuit intell'm agentẽ nisi fm modũ siñitudinis, sicut sibi imponit Cõmẽt. ibi. & in 3. de aĩa. cõm. 5. in solone 1. q̃ōnis. voluit. n. Them. & Theophrastus ꝙ intellectus mãlis, & intellectus agẽs, & intell's speculatiuus sunt vnus intell's fm subiectũ, & nõ differunt nisi p tres dispõnes q̃ accidũt sibi, vñ fm The. intell's agẽs non agit uere producẽdo spẽs & intentiones in ĩtellectu materiali, nec ĩtell's materialis uere recipit, sed ista intelligũtur fm siñitudinẽ & fm modũ intelligendi nĩm. & ideo opinati sũt intell'm speculatiuũ simpl'r esse æternũ, sed Alex. posuit intellectũ agentẽ uere pducere spẽs, & intellectũ materialẽ recipere: in hoc mõ igit' ponẽdi concordat Auer. cũ Alex. in intellectu agente, & discrepat a Themi. quia Themisti' posuit fm modũ siñitudinis, & Alexã. fm ueritatẽ, & nõ ẽ cõueniẽtia in subtia posita, quia iã apte dicit intell'm agẽtẽ esse partẽ aĩæ, & eius dñam: nunquã aut ẽ Arist. nec Cõmẽt. alicubi dixit deũ esse partẽ, aut dñam aĩæ nr̃æ: hoc enim ẽ remotũ ualde ab excellẽtia & simplicitate dei. Nõ obstat authoritas Cõm. in. 12. primç philosophiæ. in cõm. 38. ubi dicit sup illis verbis philosophi, deductio qualis optima paruo tpe nobis. Ex hoc apparet bene ꝙ Arist. opinat' ꝙ forma hoĩum in eo ꝙ sũt hoĩes nõ ẽ nisi p cõtinuationẽ eorũ cũ ĩtell'u, qui declarat' in lib. de aĩa esse principiũ agẽs nos & mouẽs nos: ĩtelligẽtiæ. n. abstractæ in eo ꝙ sunt abstractæ debẽt esse principia eorũ, quorũ sunt pricipia duob' modis, fm ꝙ sunt mouẽtes & fm ꝙ sunt finis: intelligẽtia n. agẽs in quãtũ ẽ abstracta & ẽ principiũ nobis, necesse ẽ ut moueat nos, sicut amatũ amãs, & si oĩs motus necesse est ut cõtinuet' cũ eo a quo sit fm finẽ, necesse est ut ĩ postremo cõtinuet' cũ hoc ĩtellecto abstracto, ita ꝙ erim' depẽdẽtes a tali principio a quo cçlũ depẽdet, q̃uis hoc sit paruo tpe nobis sicut dixit Arist. Nõ. n. uoluit Cõm. dicere in pñti authoritate intell'm agentẽ esse deũ; qui est primus motor qui sit nr̃a pfectio ĩmediate: nã dicit ꝙ perfectio seu forma hoĩs in eo ꝙ homo est p cõtinuationẽ eius cũ ĩtellectu abstracto qui declaratur in lib. de aĩa, sed intell's qui declarat' in lib. de aĩa q̃ est hoĩs forma ẽ intell's agẽs, qui ẽ pars aĩæ nr̃æ, & nõ est primus motor, quia de primo motore nõ uerificatur ꝙ sit pars aĩæ nr̃æ. unde ratio Auer. in hoc cõsistit, q̃ç libet forma

forma abstracta inquãtũ ẽ abstracta est duobus modis principiũ & cũ vt cõparatur ad suũ causatũ, videlicet ẜm agẽs & ẜm formã seu finẽ; sed intelligẽtia agens quę est abstracta est hominis inquantũ homo perfectio & forma per suã continuationem cum eo, ut est declaratum in. 3. de anima. in cõm. 5. & 36. Igitur est principium hoĩs duobus modis. videl. secũdũ agens et ẜm finẽ: ẜm agẽs cõtinuatur hoĩ in principio: ẜm finẽ cõtinuatur hoĩ in postremo. vñ quẽadmodũ cęlũ depẽdet a primo motore qđ ẽ principiũ abstractũ duplici modo secũdum agens, & secundum finem, sic etiã a proprio abstracto qđ ẽ intellectus agẽs depẽdet hõ isto duplici mõ, est igit similitudo in gñe principij abstracti quaten⁹ abstractũ, sed nõ similitudo in spẽ uel in numero vt illudmet principiũ numero qđ mouet cœlũ in rõne formæ & finis, illudmet moueat nos ĩmediate hoc duplici mõ: hoc .n. falsum ẽ, q̃a tale qđ mouet nos est intell's, q ẽ declaratus in lib. de aĩa. & iste ẽ pars aĩæ nostrę & nõ ẽ primus motor: bene uerũ est φ hõ p intell'm agentẽ cõtinuat' ẽt primo motori; quia ab illo & cœlũ & tota natura depẽdet. vñ in. 3. de aĩa. com. 36. vbi loquitur de ista cõtinuatione dicit, φ manifestũ est φ cũ iste mot⁹ cõplebitur: statim iste intell's nobiscũ copulabitur oĩbus modis, & tũc manifestũ est φ proportio eius ad nos in illa dispositione, est sicut proportio ĩtellectus in habitu ad nos, & cũ ita sit, necesse est vt hõ intelligat p intellectũ sibi propriũ oĩa entia, & vt agat actionem sibi propriã in omnibus entibus, sicut intelligit per intellectum qui est in habitu qñ fuerit continuãs cũ formis imaginabilib⁹ oĩa entia intellectione propria: hõ igitur ẜm hũc modũ, sicut dicit The. assimilatur deo in hoc φ est oĩa entia quoq̃uo & sciens ea quoquo modo: patet autẽ The. nõ tenuisse intellectũ agentẽ esse deum, cuius authoritatẽ adducit Cõmenta. in declarando hoĩs felicitatem p intellectum sibi propriũ cõsistere in intellectione omniũ entium quoquomodo, quia The. 3. de aĩa. 31. cap. expresse inuehit cõtra Alexan. hoc opinãtem, nõ aduertũt isti φ sunt ordines & gradus in perfectione & beatitudine entiũ, & φ distãtiæ entiũ sunt valde diuersæ ĩ hoc. unde Arist. 2. cœli. tex. cõm. 64. & 65. distribuit entia in quatuor ordinibus, vt bene colligit Cõment. in cõm. 66. primus enim ordo est entium cõsequẽtiũ nobilitatem pfectam sine operatione: & talia, vt asserit, diuersantur secundũ magis & minus. felicitas enim substantiarũm separatarum non consistit in puncto, sed habet latitudinem: scribit enĩ Auer. in lib. destruct. disp. 3. in solutione. 17. dubij. quod nõ omnes intellectus sunt in vno simplicitatis gradu: non enim sunt in vno relationis gradu ad primum principium, neque aliquis eorum simplicitatẽ habet, similem simplicitati primi principij: primus enĩ habet de se esse, & alij habent esse relatum, & post paulo dicit: nõ .n. sequitur quod quamuis intellect⁹ intelligens & intelligibile in separatis intelligentijs sit vnum & idem, quod sint equales in simplicitate. Philosophi enim ponunt φ

intell's differũt in hac proprietate ſm magis & min', & dicta ſimplicitas nõ reperiť ſm veritatẽ niſi in prĩo ĩtellectu,& cã huius ẽ ꝙ ſubã primi intell's eſt quid p ſe exñs, & alij intell's intelligunt de ſeipſis ꝙ in primo intellectu cõſiſtãt. vnde ſi ĩntell's intelligẽs & intelligibile in quolibet horũ intellectuũ eſſẽt in gradu vnitatis ꝙ ſunt in primo eẽt ipſorũ ſubã ſiſis ſubæ aliorum qd eſt falſum,eandẽ ſnĩam ſcribit, 12.primæ philoſophiæ.cõ.44.cõtra Auic. ponentẽ primã intelligẽtiã nõ eẽ cãm immediatã oĩum: dicit n.ꝙ iſte ſermo ẽ imaginabilis:nõ enim eſt illic prouẽtus, aut cõſecutio,neq; actio:ita ꝙ dicam' vna actio cõſequiť agentẽ: tñ enĩ eſt illic cã & cauſatũ ſm ꝙ dicim' ꝙ intellm eſt cã intelligẽtis, & cũ ita ſit nõ eſt impoſſe vt illud qd eſt p ſe intelligẽtia & intell's ſit cã pluriũ entiũ ſm ꝙ de eo intelligũtur multi modi:illud igiť qd intelligit motor corpis cœli de prĩo motore, & eſt cã in aĩa cœli, aliud eſt ab eo qd intelligit ex eo motor ſaturni orbis, & ſilr ẽ de vnoquoq; eorũ,ſ. ꝙ pfectio vniuſcuiuſq; eorũ eſt in ĩtelligẽdo cãm primã & ꝓpriã. Ecce igiť ꝙ ſi in ordine abſtractorũ ẽ diũa in pfectiõe,& cũ ĩ vnoquoq; orbe alicui' planetę ſũt plures motores partiales q ordinanť ad motorẽ principalẽ illius ſtellæ, & felicitas eorũ cõſiſtit in intelligendo cauſam primã quæ eſt vniuerſalis oĩbus & etiam in intelligendo cauſam ꝓpriã:nã in talibus intellectibus eſt pficiens, & perfectũ,ſic hoĩs btĩtudo conſiſtit ĩ intelligendo cãm primã & ĩ ĩtelligẽdo cãm propriã. vnde p propriã cãm intelligit cãm primã ,qa p intellm agẽtem ĩtelligit deũ & alia abſtracta: & iſta eſt via Cõmẽ. Nã 3. de aĩa. cõ.5. in ſolutio.2.qõnis verſus finẽ dicit, & ideo opinandũ eſt qđ iã apparuit nobis ex ſermõe. An ꝙ in aĩa ſunt duæ partes ĩtellectus quarũ vna eſt recipiens cuius eſſe declaratum eſt: alia aũt eſt agens, & eſt illud quod facit intentiones quæ ſunt in virtute imaginatiua eſſe mouentes intellectũ materialem,& hæ duæ partes ſunt non generabiles, neq; corruptibiles, quid clarius dicere potuit: & parũ infra qua Themiſtius tenuit intellectum ſpeculatiuũ eſſe cõſtãntem ex ĩtellectu agẽte & materiali: tantum ipſe dicit ꝙ in aĩa ſunt tres partes intellectus,ſ.agens,recipiẽs, & factũ,& duæ iſtarũ ſunt æternæ ſimplr,ſ.agens & intellectus recipiẽs,ſed intellectus tertius.v3.ſpeculatiuus quodãmodo ẽ gñabilis & corruptibilis & quodãmodo eſt æternus:nã rõne intentionũ imaginatarũ a qua habet qđ ſit ver' intellectus ſpeculatiuus eſt corruptibilis,ſ3 rõne intellectus materialis a quo hẽt ꝙ ſit vnũ entiũ ſic eſt ęternus:ſimiliter ẽ æternus ſm ſpẽm,ſ3 ſm indiuiduũ eſt corruptibilis. Amplius Cõmẽ. in 3. de aĩa. cõ.20.exponẽs verba tex cõm.19. vbi litera tranſlationis arabicæ habet & iſte intellectus eſt etiam abſtractus,dicit ꝙ ly etiam ſignificat non ſolum intellectũ agentẽ eſſe impoſſibilem & immixtum, verũ etiam alium intellectum.v3.materialẽ,& dicit ꝙ ĩ hoc cõuenit The. cũ eo,& diſcrepat Alexãder, patet aũt ſi videanť verba The.ꝙ ipſe poſuit intellm agentẽ nõ eſſe deum

vt

vt Alexãder, sed posuit ipsum pertinere ad aĩam rõnalẽ, ꝗ rõne distinguat ab intellu mãli sm The.
Intellectus materialis nullã hẽt in sui substantia de formis materialibus. 3. de anima. tex. cõm. 4.
Intellectus materialis non est corpus neq; virtus ĩ corpore. ibidem.
Intellectus quo opinat & intelligit aĩa nihil est actu eorũ q̃ sunt ante intelligere. 3. de aĩa. t. cõ. 5. vbi Cõmenta. dicit in principio com. 5. & ista ẽ diffinitio intellˢ materialis. videlicet, ꝙ est illud qđ est in potẽtia oẽs intẽtiones formarum materialiũ vl'ium, & nõ est ĩ actu aliqđ entium anteq̃ intelligat illud.
Intellˢ agẽs est principiũ ad quasdã res q̃ sũt sub orbe lunę, sed primũ principiũ est principiũ oĩum rerũ. Auer. in paraphrasi meta. tract. 4. Inde patet cõtra Alexã. achillinũ, & Suessanũ, qui tenẽt intellm agẽtem esse deũ sm Auer. idẽ ẽt colligeex Auer. ibidẽ in tract. 4. vbi dicit ꝙ intellˢ noster si quid ĩtelligit de abstractis est sm ordinem, & id qđ primo cõprehẽdit est id qđ est ꝓpinquus nobis & ẽ intellˢ agẽs: & sic gradatim vsq; ad primã intelligentiã, & parũ infra dicit, & id qđ diximus est via Arist. & sociorũ eius. nã ipsi ostendũt intellm agẽtẽ cognoscere ea q̃ sunt hic. i. sub ipso: & nihil differt siue admiserimus hoc in intellectu agẽte siue in eo qđ ẽ supra ipm de his pricipijs. intellˢ materialis recipit oẽs forãs materiales vl'es, sed materia recipit formas oẽs materiales sensibiles ñ cognoscẽs neq; cõprehendẽs. 3. de aĩa. cõ. 5. in principio. & ibidẽ cõ. 18. & Cõmentator reddidit cãm in cõ. 5. quia materia non cognoscit, & ẽ quia recipit formas diuersas & istas, & tu considera sup hoc.
Intellectus speculatiuus est generabilis & corruptibilis pp subiectum p quod est verus. i. pp intentiones imaginatas nõ pp subiectũ per qđ est vnũ entiũ. i. pp intellm mãlem 3. de aĩa. cõ. 5. in sol. primę q̃õnis.
Intellu materiali & intẽtione intellecta in actu fit maxie vnũ: quod enĩ fit ex eis nõ est aliquid aliud sicut est in alijs cõpositis ex mã & forã. 3. de aĩa. cõ. 5. in sol. 2. q̃õnis.
Intellˢ agens nunq̃ cessãt a creãdo intellecta simplr & ĩtellˢ materialis ĩ recipiẽdo, licet cessent ab hac, scilicet gñone vel ab hac receptione. 3. de aĩa. cõ. 5. in sol. q̃õnis. 2.
Intelligentia quælibet excepta prima habet aliquid simile materiæ, & aliquid simile formę, & nulla intelligentia est liberata a potentia simpliciter, nisi prima, quæ nihil intelligit extra se. 3. de aĩa. com. 5. in solutione quæstionis. 3.
In intelligẽtia prima essentia ei' est quiditas eius: in alijs aũt quiditas & essentia diuersant q̃noq̃ũo. ibi.
Intelligentiarũ multitudo intelligi nõ posset nisi esset hoc gen' entiũ, qđ sciuim' in sciã de aĩa. ibidem. & commen. 14.
Intellˢ recipiens necesse ẽ vt intelligat intellm in actu: cũ enim intellexerit forãs materiales & dignior est vt intelligat forãs abstractas. 3. de aĩa cõ. 5. in solõne q̃õnis. 3.
Intellˢ agentis respectus ad intellm materialẽ est respect' lucis ad diaphanũ, & respectus formarũ materialium ad ipsum est respect' coloris ad diaphanum. ibidem.
Intellˢ materialis pficit per intellm agentẽ & illuminat p ipsum. ibid.

cap. perfectionis iudicis: actio aũt non est fm illũ modũ in caplo per fectionis agentis. 3. de aĩa. cõ. 19.

Intells passiuus corruptibilis est, & sine hoc nihil intelligit anima 3. de anima. tex. cõmen. 20.

Intells materialis est prior in nobis quã intells agẽs fm cõtinuationẽ fm Them. & Cõmẽt. sed fm Alex. est prior fm esse & gñonẽ. 3. de aĩa cõmen. 20. contraponentes in via Cõmen. intellectum esse formam formaliter inhærentem hoĩ.

Intells materialis cũ fuerit acceptus simpliciter & non respectu indiui dui nõ erit prior aliquo mõ priora tatis ĩ tellectu agẽte. 3. de aĩa. c. 20.

Intells in habitu est alius ab intellu agẽte fm Alex. & hoc oportet cre dere, artifex enim aliud est ab arti ficiato, & agens ab acto cõtra The mistiũ, qui opinabatur oppositũ 3. de anima. comm. 20.

Intellectui materiali non accidit ut qñque intelligat & qñq; nõ, nisi re spectu ĩdiuidui, nõ in respectu spe ciei. 3. d aĩa. cõ. 20. idẽ cõ. 5. 19. ib.

Intells agens cum nõ fuerit accept⁹ respectu alicuius indiuidui, nõ in uenitur qñq; abstrahens & quau doq; non, sed semper inuenitur ab strahere. 3. de aĩa. cõm. 20. & 19.

Intells materialis & ĩtells agẽs sunt duo uno mõ, & sunt unũ alio mo do, sunt enim duo per diuersitatẽ actionis eorum: actionis. n. intells agẽtis est gñare, istius aũt infor mari. sunt aũt unum quia intells materialis perficitur per agẽtẽ & ĩ telligit ipsum. 3. de aĩa cõm. 20.

Intells ĩ libro de aĩa dr quatuor mo dis. s. de intellectu materiali, & de intellectu agẽte, & de intellectu in habitu: & de uirtute imaginatiua. 3. de anima. com. 20.

Intells agẽs & intells materialis nõ ponũtur in aĩa nostra fm opĩonẽ Themistij nisi secũdum modum similitudinis, vbi enim nõ est vera gño nõ ẽ agẽs. 3. de aĩa. cõm. 20.

Intellectus agens patiens & faciens idem sunt secũdum subiectum se cũdum opinionem Themistij. 3. de aĩa. cõm. 20. uide pro hoc The mistium. 3. de anima. cap. 25.

Intellu quẽ Arist. uocauit passiuũ. in 3. de aĩa diuersant hoĩes ĩ qua tuor uirtutib⁹ dictis in topicis: & p. istum ẽt ĩtellectũ homo differt ab alijs aĩalibus. 3. de aĩa. cõm. 20.

Intellectus materialis est qui appre hendit simplicia & q cõponit ea. oportet enim ut uirtus comprehẽ dens simplicia & composita sit ea dem contra Auem pacem asseren tem uirtutem compositiuam esse diuersã ab imag. 3. de aĩa. cõ. 22.

Intells agẽs non intelligit priuatio nem oĩno. 3. de aĩa. cõmen. 25.

Intells. cõprehendit priuationẽ per habitum. 3. de aĩa tex. cõm. 25.

Intells nõ oĩs sed ipsius qdquid erat esse uerus est. 3. de aĩa. tex. cõ. 26.

In intellectu mãli non accidit fides nisi qa intellectũ eius ẽ materiale, idest compositum. 3. de aĩa cõ. 26.

In intellectibus separatis cõprehen sio eorum est formatio tantum & veritas in eis nunquã admiscetur cum falsitate. 3. de aĩa. cõm. 27.

Intells in ꝓpõne negatiua prius di uidit ꝑdicatum a subiecto postea cõponit ea. 3. de aĩa. cõm. 22.

Intellectuale desiderium differt a de siderio sensibili, quia sensibile non mouetur nisi apud præsentiã sensa ti in actu, econtrario intellectuali. 3. de anima. cõmen. 29.

BB iiij Intel-

Inanimata habent sursum, & deorsum, & dextrorsũ, & sinistrorsum solum per respectum ad nos 2.cœli tex.com.10.

In inanimatis non sunt quærenda principia fm loci differentias. 2 cęli.tex.com.9.

Inanimatæ res non alterantur nisi alteratione corporali: animatæ autem alteranť alteratione spirituali existente in sensibus, & corporali existente in rebus sensibilibus. 7. physic.com.11.

Inanimata semper mouēt aliquod exteriorũ, aĩal autē dicimus seipsũ mouere 8.phy.tex.c.17.idē Com. ibidem com.27 & 29.

In conceptis cũ materia non est idē quod quid est: cũ eo cuius est qđ quid est 7.meta.tex com.41.idem 3 de aĩa.tex.com.9.& 8.meta.tex. com. 8. vide in theorematibus de hoc in proprio theoremate.

Incontinēs agit fm concupiscentiã. 3. de anima.tex.com.47.

Indiuiduum artificiale est vnum p violentiam 10 met. tex.c.primi.

Indiuiduum naturale quod est vnũ in rei veritate est vnum per continuos existentes per suam formam 10 metaph.com.1.

Indiuiduum ab alio indiuiduo distingui non debet ab aliqua proprietate nisi p accidens, Imo indiuidua ab inuicem distinguunť materia.ex lib. destructionũ disputatione. 1. in solutione 7.dubij.

In dictis fm esse necesse est idem eē subiectum & prędicatum 7. meta. tex.com.19.& 20.

In dictis fm accidens non est idem subiectum & prędicatum.ibidem, & in seq.tex.c.21. vbi dicit,ꝙ in dictis fm accidens non est idē quod quid esse, id inquam, cui ipsum accidit, & id quod accidit.

Indiuiduũ cõpositum ex mã, & forma est gñabile in rei veritate, sed forma nõ est gñabilis, neq, corruptibilis nisi per accidēs, & silr ē de materia 7.meta. cõ.23. idem ibid. tex.com.26.27 31.& 33.idem 12. meta com.18.

Indiuiduum aĩalis & indiuiduũ hominis.3.meta. com.2. ex quo patet genus habere indiuiduum.

In indiuiduo non est substãtia nisi materia & forã particularis ex qb' cõponitur 7.meta.com.44 intellige quo ad partes cõponentes, quia 5.meta com.6. in cõposito est natura addita naturæ componentiũ. & in 3.de anima.com.5.in solone 2.qõnis iuxta dimidium. idem 7. meta.26.27.& 60.commētis.

In indiuiduis eiusdem speciei nõ est hoc prius, & illud posterius. 3.met. tex. commen.11.

Indiuiduũ substantię, quod sit prius indiuiduis accidentiũ est manifestum p se. Auer.7.meta.com 2. Ex illo loco clare elicitur in accidētibus esse propria indiuidua p principia intrinseca cõstituta ex proprio genere cõtra illos, qui asserunt accidētia indiuiduari per subiectum, sed aduertēt subiectũ esse cãm extrinsecã respectu accidentis, & materialem tñ.sicut bene notat Cõmētator in 4.meta. com.2. ita ēt tenet expresse Simpl.in 4. physicæ auscultationis I expõne tex.c.132. vbi expresse dicit, ꝙ albedo existēs in niue, & in cerusa etiã si a subiectis cognitione abstrahantur differunt propriis dñis: sunt.n.albedinis, & dulcedinis proprie fm seipsas differētiæ etiã si a subiectis abstractæ

Contra diuum Thomam ponenté accidētia indiuiduari per substãtiam.

ſtractæ intelligantur accidentia.
Indigeſtio ē a frigiditate. 4. metheororum. tex. com. 14.
Indigeſtionis tres ſunt ſpecies, omotes, moliaris, ſtatenſis, ſupra.
Indigeſtio eſt imperfectio ꝓpter indigētiam propriȩ caliditatis. 4. metheororum. tex. com. 18.
Indiuidua alia ſunt ſubſtantiarum, alia accidentium. Cōmen. in com. libri de diuinatione ſm quietem.
Indiuidua ſubſtantiarū quȩdā ſunt ſubſtantiarū ſimpliciū. ſ. partes elementorū, quȩdā vero ſunt ſubſtantiarum cōpoſitarum. ibidem.
Indiuidua ſubſtātiarum cōpoſitarū quȩdā habēt aīas, vt aīalia & vegetabilia, quȩdā ſunt carentia aīa, vt mineiȩ. ibidem.
Indiuidua ſubſtantiarū oīa ſunt terminatarū cārum agētiu; cū nullū indiuiduū ſubæ īueniať caſu. ibid.
Indiuidua aīalium & plantarū ſunt determinata in eē, & ſunt determinatarū cārum p motus corporū ſupercȩleſtiū, vt eſt declaratū in lib. de aīalib. & vegetabilibus. ibid.
Indiuidua accidētium quȩdā ſunt a cauſis nālibus, quȩdā vero a naturalibus, & voluntarijs. ibid.
Indiuiduū nullū a nā fit eſſentialr niſi ſm ſcīam, aūtem inſtrm eius artificis, ſicut dicit Ariſt. nō moueť niſi ſm artificem ex cōmen. lib. de diuinatione ſm quietem.
Indiuiduum cōpoſitum, licet nō ſit principium in doctrina demōſtratiua, eſt tn̄ principium acquiſitionis vl'is, quod eſt principiū doctrinæ demōſtratiuȩ. 1. phy. com. 1. & eſt ſnīa Ariſ. in calce primi poſter. in illo cap. de principijs autē. hoc idem habet Com. 12. met. com. 4.
Indiuidua cȩterorum prædicamentorum præter ſubſtantiam ſunt in indiuiduis ſubſtantiæ. primo phy. com. 15. & 7. meta. com. 2. vbi dicitur quod manifeſtum eſt, ꝙ indiuiduū ſubſtātiæ eſt prius indiuiduis aliorū accidentium. Caueāt igitur ponentes principium indiuiduationis eſſe quantitatē, aut aliquod accidens, ſiue abſolutum, ſiue reſpectiuum. Cōtra ponētes quātitatē, aut accidēs aliquod eē principiū indiuiduationis.
Inductio in qua non inducunť oīa particularia eſt rō imperfecta. primo phy. cō. 48. vide. 2. prior. ca. 23
In deſcriptionibus nō poteſt aliquis facere plus iſto. ſ. Ariſt. i. nullus potuit melius deſcriptiones aſſignare 2. phyſi. com. 1.
Inductio, & diuiſio, & ſyllogiſmi hypothetici. v3. qui ſunt nā hypothetici vſitātur in declaratione eorū, quȩ indigēt modicula innuitione, & nō adducunť ad declādū nāľr. ignota 2. phy. com. 3. & in 6. phyſi. com. 41. & in. 1. prior. in digreſſione de ſyllogiſmo hypothetico, & alibi frequēter.
In diffinitione paris & imparis non apparet materia, q̄ eſt cā tranſmutationis. 2. phyſ. com. 19. & 6. met. tex. com. 2. & 7. met. tex. com. 36.
In diffōne ſimi apparet mā, nō aūt in diffinitione cōcaui. idem vbi. ſ.
Indiuiduū ſubȩ famoſi⁹ dr ſūa īter oēs ſignātiōes ſubȩ, & vide cā 3 ī paraph. met. Auer. trac. 1. ca. 1. d ſuba.
Inductio demōſtratiua eſt qn̄ acquiriť certitudo, & vl'itas anteq̄ compleanť oīa particularia. 2. phy. cō. 80. vide idem 2 priorum. ca. 23. & 8. phyſic. com. 33.
In diffinitionibus rerum naturaliū apparet materia, aut manifeſte, aut conſecutiue. 2. phy. t. c. vltimi.
Indiuiſibile ſuppoſitum indiuiſibili ex

ex parte qua est indiuisibile, nõ facit aliquid maius. 6. phys. com. 2.

Inductio in qua non percipitur, ꝙ prędicatio sit essentialis, nõ dat certitudinẽ naturalẽ, licet ĩ ea oĩa particularia inducunt. 8. phys. cõ. 33. vide in 2. priorum. cap. 23. vide ẽt in 2. phy. com. 80.

Indiuiduum prędicamẽti substãtiæ est prius inesse indiuiduis accidentiũ, & hoc est manifestũ. 7. primæ philosophiæ. com. 2. Ex quo elicit primo indiuiduũ prædicamẽti subẽ nõ esse hoc, & vnũ numero ꝑ aliquid de ꝑdicamentis accñtiũ. 2. elicit alia ꝑdicamenta habere propria indiuidua formaliter distincta ab indiuiduis substantiæ, & ꝙ non tantũ accidentia indiuiduentur ex subiectis in quibus existunt. & huius opinionis fuit etiam Simplicius in 4. physicæ auscultationis in tractatu de tẽpore, in expositione tex. com. 132. ꝙ albedo in niue, & albedo in cerusa si cogitatione abstrahãtur a suis subiectis adhuc differunt ab inuicem per proprias differentias albedinis: sunt. n. differentiæ albedinis & dulcedinis, & aliorum accidẽtium fm se seorsum a propriis subiectis sumptorũ. sed pro opinione opposita videtur facere tex. com. 3. in. 7. primæ philosophiæ, vbi Arist. mouet quæstionem vtrum videre, & sanare, & sedere, vnumquodq; eorum sit ens, cũ nihil ipsorum fm se sit, nec fm se aptum natum est, nec separari possibile a substantia, sed magis videns entium aliquid est, & sedens, & sanans: vide pro hoc quæ notaui in cõtradictionib' septimi met.

Nota contra d. Thomã, & Egidium Ro. & sequaces ipsorũ

Indiuiduorũ multitudo in eadẽ specie ex diffinitione prouenit. Commẽtator primo cęli. cõ. 4. & 98. idẽ 2. de anima. com. 34.

Inductio in qua inducuntur omnia particularia est primus ordinũ certificationis. primo cęli. com. 128.

Indiuidua supra quorum cõpositionem vincit ignis, perfectiora sunt ĩ esse, q̃ ea in quorum compõne vincit terra. primo de generatione. & corrup. com. 18. & elicitur ex tex.

In indiuiduis est processus in infinitũ per accidẽs. 2. de gñat. & corruptione. cõ. vltimo. & 5. phy. cõ. 13. & primo cœli. com. 22.

Indiuisibile esse ẽ dubiũ, sed ignem esse est manifestũ. vide in concordãtijs. 1. de anima. com. 29.

Indiuiduũ fit hoc per formã. ex. 2. de anima. tex. cõ. 2. Forma est per quam fit hoc aliquid idem. ibidẽ tex. 8. & 60. Non valet autem glo. Thomistarum glosantium hãc, & consimiles authoritates quo ad actũ existẽdi: dicunt. n. ꝙ Com. & Ari. dum dicunt indiuiduum esse hoc per formam intelligunt, ꝙ indiuiduũ existit in actu per formã, sed dicunt, ꝙ non habet vnitatem numeralem a forma, sed a materia: & isto modo nituntur euadere. Sed ꝑ vitam meam ista solutio stare nõ potest, quia Commen. 2. de anima com. 9. in principio cõmenti dicit, cũ declarauit, ꝙ ita est aĩa de corpore, sicut forma de materia. Foĩa . n. in corporib' nãlibus magis habet nomẽ substãtiæ, q̃ materiæ, & ꝙ indiuiduũ nõ fit ĩdiuiduũ nisi ꝑ formã, qa nõ est indiuiduũ nisi fm ꝙ ẽ ens in actu, & est ens in actu ꝑ suã formã non per suã materiam. vbi patet, ꝙ Commentator probat indiuiduum esse indiuiduum per formã, quia est in actu per formã. si autem

Nota de principio indiuiduationis.

ſi autem Commẽ.intelligit indiui duũ eſſe indiuiduum per formã.i. exiſtens ꝙ formã, tunc accipit idẽ ſm idem in probatione ſiuipſius, & eſſet probatio eius. indiuiduum exiſtit in actu per formã quia exiſtit in actu per formã indiuiduũ, & ita eſſet petitio principij. Et ideo dicimus nos, ꝙ indiuiduũ veritatẽ materialẽ habet à forma, & actualẽ exiſtẽtiam etiã habet a forma: materia autẽ eſt principiũ receptiuum quod ẽ de integritate indiuidui, ſicut pars eſſentialis eius. vnde primo de aĩa, com. 90. forma ẽ cauſa cõtinuationis & vnitatis numeralis: omne.n. quod ẽ vnum & cõtinuum eſt ꝑ ſuã formam, & non per ſuã materiam. Et nota qꝫ multi Auerroiſtę in hoc grauiter decepti ſunt.

Indiuiſibile dupliciter dicitur actu, vel potẽtia. 3. de anima. t.c. 23.

Infinitum nõ deſideratur ab aliquo neq; poteſt acquiri ab aliquo. & ideo errauit Auicẽ. dicẽs ex mente philoſophorũ fuiſſe ꝙ cęli in ſuis motibus appetunt infinitos ſitus particulares. ex lib. deſtruc. diſput. 14. in ſolutione primi dubij.

Infinitus ꝓceſſus in cauſis apud philoſophos eſt quodãmodo impoſſibilis, & quodammodo neceſſarius vꝫ, quando infinitum ſumit̃ per ſe & recte, ita ꝙ ꝑcedẽs ſit ſubſequẽtis cauſa, tunc eſt impoſſe: ſed quando ſumitur per accidẽs, & circulariter, ita ꝙ corruptio pręcedẽtis ſit neceſſaria in eſſe ſubſequẽtis, & ꝙ ſit ibi primũ agens, tunc infinitas ẽ poſſibilitas, & dat exẽplum pulchrũ de pluuia, vapore, & nube, & etiam in artificialibus. vide in lib. deſtruct. diſput. 4. in ſolu. ſecundi dubii.

Infinitas ſm Auic. nõ eſt impoſſibilis, niſi in rebus habẽtibus ſitũ, ſed nullus veracium philoſophorũ poſuit hoc, Imo oppoſitũ põt oſtẽdi demonſtratiuè ex diſput. 4. in ſolutione quarti dubij.

Infinitas cauſarum lucidiſſime demõſtratur in omni genere cauſæ ab Auer. in paraphraſi meta. tract. tertio verſus finẽ ab illo loco, & dicimus ꝙ ſi ponamus plura cauſata q̃ duo, vſq; ad finẽ illius tractatus, vbi breuiter, & ſuccinte adducit omnes rõnes. Ariſ. 2. met. circa hoc.

Infinitatẽ cauſarũ ſi quis negauerit, non poterit primã cauſam ab ęterno aſſerere. eſſe.n. cãtorum infinitorũ primam cãm æternalẽ infert, ex qua acqrit eſſe infinitũ. ex diſp. 4. in ſolu. 6. dubij.

Infinitum corpus nõ erit, neq; ſenſibile, neq; intellectuale. 11. primę philoſophiæ. cap. 9.

Infinitum nõ idẽ in magnitudine, & motu, & tpe, vt vna natura quædam. ſed quod poſterius eſt dr̃ ſm prius, puta motus ſm magnitudinem in qua mouetur, aut alterat̃, aut augetur: tẽpus autem propter motũ. 11. primæ philoſophię. cap. 9. in fine. idem 3. phyſ. tex. cõmẽti 70. vide in cõcordãtijs nup editis.

Infiniti quędã ſpẽs reperitur, neceſſario ſequẽs eſſe cuiuſdam principij primi ab ęterno, & hoc nõ tantum reperitur in motibus cõtinuis vel ſeparatis, Imo in rebus etiam in quibus putari poteſt, ꝙ præcedẽs ſit cauſa ſequentis, vt dicimus, ꝙ homo gñat hominem ſibi ſimilem. ex lib. deſtruct. diſp. prima in ſolu. 5. dubij. idẽ 5. phy. com. 13.

Infinitum nõ poteſt intelligi in ſuo eſſe ab anima. ex lib. deſtruc. diſp.

prima in solutione.6.dubij. & habetur ex 2.primæ philosophiæ in tex.com.11.vbi dr̃ intelligere non est non statuentem.
Infinitum in actu impoſſe est apud Philosophos,tam in rebus corporeis,q̃ in rebus incorporeis:& nullus sapiẽtum potuit intelligere talia distinguendo inter habẽtia situm,& carẽtia situ:nisi Auic.ex libro destruc.disp.1.in sol.7.dubij.
Infinitum non ita potẽtia est tanq̃ actu futurum separabile,sed notitia.eo.n.ꝙ non deficiat diuisio oñ duntur hunc actum esse potentia,in separari vero non.9.met tex.c.11.
Infinitum esse in potentia quõ intelligitur.vide in 9.met.t.cõ.11.
Infiniti non est determinatũ.6.metaph.t.c.4.idẽ.2.phy.40 & 50.
Infinitum nõ est pertrãsire in tpe finito 2.met.tex.com.13.
Infinitam lineã intelligere nõ possumus,nisi acceperimus eam finitam,& iterando eam infinities,& hoc nos facit intelligere infinitũ. 2.meta.t.com.11.
Inflammabilia sunt quæcunq; non humida existẽtia,exhalabilia sunt 4.metheororum.t.c.49.
Inflammabiliũ quędam sunt liquabilia,vt æs. quædam non sunt liquabilia,vt lignum.quædam vero vtrunq; habẽt vt thus. 4.metheororũ.t.c.48.& ibi reddit causa.
Infinitum dr̃ duobus modis in tẽpore & in vigore.3.cap.de substantia orbis.& 2.cęli.39.& 71.& 12.metaph.com 41.
Infinitum esse in vigore, cuius causa est corpus in quãtum corpus impossibile est in corporibus, siue cœlestibus,siue alijs.3.ca.de subst.or.
Infinita virtus in vigore esset in corpore composito ex materia,& forma,si in eo esset virtus infinita in tempore.ibid.
Infinitum & finitum sunt de differentijs quantitatis.primo phy tex.com.15.infiniti.n & finiti rõ congruit quantitati,& non substantię idem.8.phy.com.79.& 3.phy.cõ.24.idem primo phy.18.
Infinitum etiam,nec imaginatione potest comprehendi,quia deponit quandoq;,tum etiam,quia id qđ adiicit semper finitum est,idq; eatenus donec mens labore cogitationis affecta destituat fastidioq; manus det. Themistius in 3.phys. in fine. & habetur in tex. ibidem.
Infinitum & finitum non dicuntur nisi de quanto,non de fine quanti. primo physic.com.18.
Infinitum fm ꝙ infinitum,ẽ ignotum.primo phy.tex.com.35.& 2. met.tex.com.11.& 1.poster.
Infinitum primo apparet in continuo 3.phy.tex.com.primi. vide in concordantijs.
Infinitum contingit continuo, aut est differentia eius. Comment. 3. physi.com.1.
Infinita multiplicari per infinita est contra rõnem.1.phy. com.38.
Infinitum apparet primum in continuo.3.phy.tex.com.primi.
Infinitum ponentes, posuerũt illud primo principio.3.phy.t.c.25.
Infinitum,a naturaliter loquẽtibus fuit positum tanq̃ accidẽs principijs & elemẽtis rerum mobilium. 3.phy.tex.com.27.
Duo infinita eẽ nõ pñt,quia alietas exigit discretionẽ,& discreta ĩquãtũ sũt discreta sũt finita 3.ph.c.30
Infinitum dicitur quinque modis. 3.physic.34.

Infiniti

primo cęli tex.t.54. Et ex illo.54 tex.aduertat diligenter peripateticos cōtra nōnullos temerarios imponētes Arist.repetitionē & superfluitatē,cum tñ nihil fine forti rōne dixerit,vt scribit Cōment.1. de gñatione.cō.38.vnde ibi Arist.expresse testatur se alio mō determinasse de infinito in physicis, quia vł: hic vero alio modo.hęc etiam in diuersis sententijs easdē demonstrationes adducit eodem modo, sicut dicunt quidam ꝙ fuerit malus metaphysicus, quia vident easdem demōstrationes adduci in plerisq; locis,quas adduxit in scientia naturali,sed videant quęso,ꝙ non adducuntur eodem modo, nec ad eundem finem videāt cōmentum 6.in 2.met.& cōmentū.5.septimi.

Cōtra imponētes repetitionē, & superfluitatē in dictis Arist.

Infinitum asserētes mundum eē in quantitate negant ipsum habere principium,siue æternum, siue nō æternum. & qui ponunt,ꝙ mundi sunt plures,coguntur ponere plura principia. primo cœli.cō.33.

Infinita potētia est maxime potētia oīum potētiarum corporū,cum sit maioris quātitatis oīum corporū, potētiæ.n.corporum sequunt̃ magnitudines eorum.1.cœli.t.cō.33.

Infiniti corporis necesse est infinitā esse grauitatem: & similiter est de leui.primo cęli.tex.com.46.

Infiniti ad finitum nulla est proportio primo cęli. tex. com.52.& 64. & 8.phy.tex.com.15.

Infinitum corpus si cōcessum fuerit agere ĩ tpe,de necessitate sequit̃ ipsum hr̃e proportionē ad finitū, qđ est impoſſe.1.cęli. c.64. in fi.com.

Infinitū in magnitudine ē infinitū in potētia,vbi ꝑ potentiam intelligas virtutē,seu vigorē.1.cęli.cō.65 vide cām ibid.ex tex.com.33.& in 3.cap.libri de subst. orb.

Infinitū comprehendit duo tempora necessario, nisi infinitum esset maius infinito,primo cęli. 128.

Inter infinitum, & finitum non est medium,& hæc diuisio est nota ꝑ se. primo cęli.133.

Infinitum in tpe inuenitur accidentaliter.primo cęli.cō.133.vt sit maius altero,quia de tpe nihil existit actu,sed infinitū in actu repiri maius alio impoſſe est.

Infusum est quod habet alienā humiditatē in profundo, humidum vero quod habet alienā humiditatem in superficie 2.de generatione & corruptione.tex.com.14.

Infinitum est duobus modis s̃m circulum,& s̃m rectitudinē.2. de generat.& corrup.tex.cō.67. & 68.

Infinitū nō hēt principiū neq; vltimum.2.de gener.tex.com.68.

Infinitum cū oporteat abscindi melius est vt hoc fiat in principio. 2. de anima.tex.com.136.

Infinitum melius ē, vt abscindatur in principio.3 de anima. com.36. & 2.de anima.tex.com.136.

Ignorare vilia est melius,q̄ scire 12. meta.tex.com 51.

Ignarus debet curare de veritate, sicut infirmus de sanitate. 4. meta. tex.com.18.Imo magis, quāto.n. intellectus ē nobilior corpore,tanto intellectus perfectio est nobilior perfectione corporis: ita enim scribit in simili Arist. 1. ethic. cap. 17.de ciuili & medicina.

Ingrossatio fit a frigido duobus modis per se.vz.& per accidens. 4.metheororum.in summa.

Ignotum & indeterminatū incōueniens est,& impoſſe determinare & conti-

Insecta

Insecta omnia tam pennata q̃ non pennata, olfatum habere certũ est 4. de natura aĩalium. cap. 8.

Instrumẽtis oĩum sensuũ proprium est ꝙ nihil habet actu ex illis quæ cõprehendunt nisi instrumentum tactus, quod est cõpositum ex qualitatibus quas comprehendit. ex cõmen. libri de sensu & sensa. idẽ 3. de anima cõmen. 60.

Instrumentũ nutrimenti non est de ratione eius, vt sit instrumentum motus, quia est magis cõueniens vt nutrimentũ fiat per instrumentum quietis 2. Coll. cap. 18.

Instrumenta iudicantur eadem aut diuersa operationibus 2. de anima tex. cõm. 18. quia opera sunt fines instrumentorum.

Insensibilia sunt illa q̃ nõ diuidunẽ fm longitudinẽ sed fm latitudinẽ, & cã est ĩ hoc cã positiones filorũ seu villorũ. 4. metheoro. in sũma.

In spermate apud gñationẽ hoĩs nõ cessant partes fieri hoĩs & partes spermatis receder, donec forma humana pficiatur, & hoc si forma hominis recipit partitionẽ 1. phy. cõ. 62. & 6. physi. comm. 59.

Insomnia in somno vltimo sunt veriora. vide causam in 2. de somnijs & Themistium ibi. cap. 17.

Instrumenta artium quodãmodo motum artis habent. pri. de generatione aĩalium. cap. 20.

In situ non est motus. 4. physi. 45. & 6. physi. 85.

Instantis natura eadem est fm subiectum & distracta fm rationẽ 4. physi. cõm. 104. & tex. cõm. 121.

Instans per se & per accidens. instãs per se est indiuisibile & est in ratione intellectiua, instans per accidẽs est diuisibile & est in ratione exẽplaria 2. de anima. cõmen. 146. licet Themistius aliter exponat.

Instans & prius & posterius in tpe sunt, sicut vnitas, & impar, & superfluum in num. 4. phy. t. cõ. 115.

Instãs agit tps, sicut translatum agit translationẽ & punctus mensurã, vt geometræ dicunt, ꝙ punctus cũ mouetur facit mensuram 4. phisi. cõmen. 104. & 121.

Instans est notius tempore 4. physi. ibidẽ vbi dicit Themistius. 4. phy. 104. ꝙ momentũ notius & manifestius est tempore. nam de tota intẽsitate tpis solũ momentũ attingit.

Instãtis pportio ad tempus est sicut moti ad motũ. 4. phy. cõ. 104.

Instans & tempus se inuicem consequuntur, vt alterũ sine altero consistere non posset, vt inquit Themistius. 4. physi. 104. fere de momentis conflatus constitutusq; numerus, nam momentũ quodammodo vnitas est tẽporis, vide in contradictionibus nuper editis.

Instans multiplicationẽ si quis non percipiat, non potest tẽpus percipere 4. physi. tex. cõ. 100. & cõ. 106. & 8. physi. cõm. 11. cõtra Themistium opinantẽ ꝙ tẽpus põt percipi per perceptionẽ vnius instantis.

Instans nõ potest bis demõstrari in actu sicut punctus. 4. phy. tex. cõ. 121. & 105. & 106. vide Themistium. 4. physi. in 127.

Instans vere & transũptiue. 4. physi. tex. cõ. 122. & 6. phy. cõm. 24.

Inter puncta & instantia semper aliquod vnigeneum est. v3. puncta & instantia. 6. physi. cõm. 2.

Instans est indiuisibile secundũ subiectum, & diuisibile secundũ rationem 6. physi. tex. cõm. 24. idem 4. physico. cõm. 121.

ipse motus 8. physico. cōm.4.vide 4. cæli. cōmen.25.

Iracundus in hora iræ suæ & habēs calorem ascendentē habet visionē corruptam,& forte videbit vnū ac si essent duo,propter motū contin gentem spiritui apud iram. ex cōmen. libri de sensu & sensato. idē 3. de anima cōm. 66.

Ira est appetitio vlciscendi cuiuspiā, qui nos ferè contempserit,quæ nō in oībus sensu præditis , sed in absolutis & perfectis animalibus habetur:non.n.ostreæ & vermes tametsi sentiunt irascunt. Alexan.in paraphrasi in cap. de vi īpulsoria.

Ira est feruor sanguinis circa cor. 1. de anima.tex.cō.16.

In ira iudicat animus rem successione vēdicationeq; dignam , sed cor animalis agitatur & sanguis qui cordi diffusus est inflammat atq; succenditur, in metu vero iudicat anima rem dignā formidine, pars deinde quædam cōtrahitur corporis,mox frigescit & consternitur,& vt poeta inquit. Pallor simul occupat ora. Themistius primo de anima.cap.25.& est super tex.63.

Iste modus hominū , qui per suam naturam non possunt distinguere inter illud quod est manifestū per se,& illud quod est manifestū per aliud,nūquam potuit philosophari nec poterit.2.physi.cōm.6. con simile primo cęli.cōm. 22. vide 2. metaphy.tex.cōmen.15.

Ista propositio est maximū fundamentum in scientia naturali, & in scientia diuina naturam agere pp finē.2.physi.cōm.75.

Iudicia hæc existimare opus est puta imaginari,assentire, apprehendere,suspicari,opinari,scire,ratiocinari,considerare, intelligere, quæ proculdubio ab vno quopiā fiunt quod cōmune sit omnibus atq, illud criticum siue iudiciale est,iudicium vero ab eodē per aliam atq; aliam potestatem fit,eadem in sensibus perspecta ratione,nā sicut in sensibus singularia & propria sensibilia singularibus sensoriis agnoscimus,cōmunia cōmuni sensu pcipimus,perinde quasi sensus oīs ab eodem quidē fiat, sed per aliud atq; aliud,ita iudicialis quædā potestas est & imaginari & assensum prçstare cōprehendere, suspicari, opinari,deprehendere,quarū functionum differētias cōmuni iudiciali parte dignoscimus, Alexā. in paraphrasi de anima cap. de impulsu & vi impulsoria. contra illos qui ponunt virtutem sensitiuā apprehendere suum actū.

Iuuenum cōplexio est calida & humida,& senū est frigida& sicca.ex li. de lōgitudine & breuitate vitę.

Iuuentutis tēpus equale est senectutis 2. de generatiōe & corruptiōe. cōmen.57. & elicitur ex tex.cōm. 58.ibidem.vbi dicitur tēpus gnōnis ęquale esse tēpori corruptiōis.

Iuuentus hominis fm medicos est vsq, ad.xxxv. ānos,& si posuerimꝰ ꝙ tempus crementi est æquale tēpori senectutis, tunc vita hoīs naturalis est vsq; ad septuaginta annos,& ideo magister dicit ꝙ vita ē media in lxx.& lx.annos. Cōmen. in 2.de gnōne & corrup. cōm. 58.

Iudicantur res aliæ quidem per intellectum, aliæ vero scientia , aliæ autem opinione , aliæ vero sensu 1. de anima.tex. cōm.27.

Iudicium attribuitur potentiæ inquantum est actus, & forma receptio

ptio autem est subiectum & potentia, recipere enim aliquid aliud est a iudicare illud 2.de aīa.cō. 149.

De litera L.

Abra data sunt animalibus pro dentiū tutela, homini autē etiam propter sermonem ex. 2.de partibus animalium.cap. 16.

Lac est cōe terræ & aquę,lignum vero terræ & aeris, oleum vero aquæ & earis.4.metheororū.t.cō.48.

Lac non reperitur in ouiparis sed in viuiparis animalib⁹:& ideo aues, serpentes,& pisces lacte vacant. ex 4.de partibus animalium.cap. 10.

Lacte carent aues & pisces 3. de natura animalium.cap.20.

De lacte equę. Lac cameli est tenuissimum, post equæ tum asinæ.ibidem. Ex quo colligi potest lac equæ in ethicis non minus immo magis conferre quam lac asinæ:nam idem est iudiciū de sanguine & lacte,sed sanguis hoīs est tenuissimus & mundissimus.3.de natura animalium. cap. 19. Et sic videtur ꝙ lac equæ sit magis conueniēs cum lacte humano contra medicos. nisi forte diceret ratione frigiditatis lac asinæ magis conferre.

Lac mulieribus quibusdā natu maioribus suctū,frequentior prodijt. 3. de natura animalium cap.20.

Lac marib⁹ aliquibus interdū gigni tur,& vide de capro Lemnio exemplum. ibidem.

Lac cogit succus ficulneus & coagulum. ibidem.

Lac mulierum lactentibus commodum est quod liuorem trahit quā quod candidum est, & fuscę salubrius habent quam cādidę,est porro ad alendū validius in quo plus casei est, sed infantibus salubrius ꝙ minus casei contrahat. 3.de natura animalium. cap. 21.

Lactis copiam medica herba extinguit,sed cytisus & eruū auget.ibi.

Lactis odor & sapor permutātur in fluxu sanguinis menstrui. ideo nutrix debet abstinere a coitu, quia coitus prouocat sanguinem menstruum.ex.6.Colli.cap.6.

Lac & caro cameli suauissima sunt. 6.de natura animalium. cap.26.

Lactis bonitas & malignitas reqratur 7. de natura animaliū.cap.5.

Lactis aduentus in muliere requiratur 7. de natura animaliū.ca.11.

Lac seruatur quandiu mulier concipit tum desinit atq; extinguitur tā in homine quām in quadrupedibus viuiparis. ibidem.

Lac melius est feminę,deinde asinę, postremo capræ. Auerroes.5.Col. cap. 34. & cap. 44.

Lac citius recipit immutationē omnibus alijs rebus ab aere. 5. Collig. cap.44.

Lac quia est materia similis materiæ primæ humiditatis radicalis, ideo est magis iuuatiuum ethicis omnibus alijs rebus.ibidem.

Lac bonum est senibus habentibus venas largas, sed necesse est vt cū melle exhibeatur. 6.Colli.cap.9.

Lac fit his feminis quæ animal intra se generant. 4 de generatione animalium. cap. 8.

Lac est sanguis concoctus. ibidem.

Lapis non est in anima sed species. 3.de anima. textu commen.38.

Lapides carent odore,quia sunt insipidi, ligna vero contra odorem habentia & saporem continent. Alexander in primo de anima.capi. de olfatu.

Liber de cælo & mundo præcedit librũ de generatione & corruptiõe. 3. cæli. tex. cõm. 42 com. 56. idẽ in principio libri metheororũ.

Liber de partibus animalium præcedit librum de anima, nam hæ sunt materia animæ. Commẽtator in principio libri metheororũ.

Liber primus physicorum inquirit principia substãtiæ gñabilis & corruptibilis. Auer. sententia in paraphrasi primi de celo in fine. & Themistius idem sentit primo phy. super expositione tex. 50. idẽ notat Simplicius cõtra illos qui volũt ẽt ibi inquiri prĩcipia corpis cęlestis.

Liber de partibus animaliũ ordine doctrinę præcedit librũ de anima. Commentator in principio libri metheo. idem asserit Alexander in principio enarrationis de anima, vbi inquit, quia si ea quæ cõmode & apte de animæ substantia profe runtur, contradictionibus implicare non volumus: primo loco ipse possidentis animã corporis apparatus contemplandus est, & internarum inuicem & externarũ partium cum ipso venustatis & pulchritudinis consensu, lex & dispositio conquirẽda: simul. n. hæc ipsa speculati fuerimus, haud quaquã vlterius admirabile & nostra opinione minus esse videbit, vt in corpore supra quã opinari possumus, mirabiliter atq; ambitiose disposita anima tot in se motionum principia possidens contineatur.

Librum de mineris & de plantis nõ habemus: nisi duos tractatus. Cõmentator 1. physi. cõm. 57.

Literarum quędam lingua producuntur, quædam vero labris cõprimunt. ex 2. de partib⁹ aĩaliũ. c. 16.

Literæ vocales voce & gutture, consonãtes aũt lingua & labris ꝓferũtur. 9. de natura animaliũ. cap. 9.

Lien in dextro latere, iecur in sinistro cõspectus est. Arist. in 4. de generatione animalium. cap. 4.

Lignum centum librarũ magis põderat quam plumbũ vnius libræ, quia cõstat ex tribus grauibus, in aqua vero est leuius, quia tũc sunt in eo duo grauia. 4 cæli. tex. cõ. 30.

Ligna supernatant in aqua præter hebanũ. 4. metheo. tex. cõ. 42.

Ligamentũ est corpus medium inter corpus ossis, & corpus musculi. 1. Colli. cap. de ligamentis.

Linea recta nulla perfecta est. 1. cæli. tex. cõm. 12.

Linea fm ꝙ linea põt diuidi in infinitum, nõ aũt fm ꝙ est terrestris aut ignea, 4. phy. c. 72. & 3. phy. 60.

Linea recta non superponitur circulari. 7. physi. cõm. 24.

Linea recta ducta inter duo puncta est breuissima, & ipsa est mensura 5. physi cõm. 24.

Linea recta dicitur imperfecta, quia potest ei addi & minui ipsa adhuc existente linea, sed non circularis, ex tracta. pri. in paraphrasi metaphy. cap. de perfecto.

Linea circularis habet extrema adunata, imo in rei veritate nõ habet extremũ 2. cęli. cõ. 35. vide. 8. phy. tex. cõm. 73. & 3. de anima. 55.

Linea recta vna solummodo cadere potest inter duo puncta, sed in finitę curuę inter duo puncta cadere non possunt. 1. cæli. tex. cõ. 27.

Linea recta cadit in diffinitione cõtrariorum, vide quomodo sit hoc in paraphrasi super primo cæli in sum. 6. & 1. cælj. cõm. 29.

Linea non potest imaginari esse infi-

infinita nisi ex pte longitudinis, q̃ ẽ in ea quasi mã & quasi genus, sed ex parte dñæ quæ ponit̃ in descriptione eius. videlicet: ipsam esse si ne latitudine est finita, & ita etiam est de superficie & corpore. primo cœli. comm. 39.

Linea impoſſe est vt tangat spherã nisi contactus eius sit mathematicus non nãlis, 1. de anima. t. cõm. 13. vide etiam 5. physi. cõment. 22. & 30.. & primo cœli. 32. & tertio mataphysi. cõm. 8. & primo de generatione & corruptione. 44. de duplici cõtactu naturali & mathematico.

Linea infinita intelligi non põt nisi acceperimus eam finitam iterando eam, secundo metaphysi. tex. cõmm. 11.

Linea recta est magis vna & continua quã flexa. 5. meta. t. cõm. 8.

Linea reflexa & angulos habẽs vna & nõ vna dici potest. ibid.

Linea tortuosa quasi est cõposita ex duabus lineis. ibid. Cõmentator.

Lineæ tortuosę partes nõ equæ uelociter mouentur sicut partes lineę rectę. 5. metaphy. cõm. 8.

Linea maxĩa ĩ mũdo cuius vnus finis est superius simpliciter & alter est inferius simpliciter, necesse est vt determinetur per terram; quia hæc est via Cõmen. 5. physi. c. 24. idem primo cœli. tex. cõm. 27.

Lineæ arcuales ĩter duo puncta sũt infinitæ. ibidem.

Linea non mouetur, sed corpus. ibi. idem 6. physi. cõm. 32.

Linea circularis maxime vna est; qa tota & perfecta est. 5. meta. tex. cõ. 11. idem primo cœli. 12.

Linea circularis est perfecta; & linea recta est diminuta. 5. met. t. c. 11.

Linea diuiditur ſm unũ; superficies ſm duo; corpus ſm omnem modum. 5. metap. tex. cõm. 12. idem primo cœli. tex. cõm. 2.

Linea arcualis non potest equari lineæ rectę, neque nõ recta rectę. 10. meta. cõm. 10. uide ĩ cõcordãtijs.

Linea recta est breuissima linea ducta inter duo puncta ſm geometricam considerationem, & est dictum large 7. phy. cõm. 29.

Linguam habet animal quatenus significet aliquid alteri. 3. de anima tex. comm. ultimi.

Lingua non habet aliquem saporẽ in actu, & ideo quando imbibitur aliquis humor in ea corrumpitur gustus, ex commento libri de sensu & sensato.

Lingua mollis lata & absoluta ad literarũ explanationẽ & ad sermonis expressionem maxime accommodata est, ex 2. de partibus aĩaliũ cap. vlt. vbi dicit, ꝙ ea ratione euenit vt aues quæ literas exprimere possunt, sunt latiori lingua q̃ cęte.

Lingua vtuntur aues ad sui sensus mutuã interpretationẽ. ibi. &. 9. de historijs aĩalium. cap. 10,

Lingua mouet sensum saporũ, esculentorum aũt omniũ voluptas in descendendo contingit. du m. n. deglutimus lingua sentimus; & salsa, & dulcia; & reliqua generis eiusdẽ ex 4. de partibus animalium. cap. 10. vbi agitur de partibus ouiparorum. idem in 2. de anima. in tractatu de gustu.

Linguam omnia ouipara habẽt excepto vno cocodrillo fluuiatili, & vide causam in 4. de partibus aĩalium. cap. 10. & ibi etiã ꝙ oĩa maxillam inferiorem mouẽt excepto cocodrillo, qui superiorem mouet; quia

quia vtitur illa loco pedum, quia pedes eius cum sint breues, sunt inutiles ad capiendum.

Lingua lacerti inter quadrupedes ouiparas bifida vt serpentibus est; parteq; extrema pilosa admodum. ex 4. de partibus aĩalium.cap.10.

Lingua in molli animalium genere nulli data est, sed est caro quædam exigua, qua vice linguæ vtuntur 4. de natura animaliũ.cap.1.

Linguæ vice aliquibus palatum tributum a natura est, vt inter fluuiatiles cyprino, ita vt nisi diligenter inspexeris lingua id esse videat̃. 4. de natura aĩalium.cap.8.

Lis & amicitia proprie non inueniũtur nisi in animalibus & præcipue rationabilibus, nõ in eis quæ non sunt aĩalia.8.phy.cõ.15.

Locus est medium aut orizon. primo cœli. tex.cõment.73.

Locus idẽ numero est totius & partis.primo cœli.cõ.84.& 80. & habetur ex tex.vide in cõcordãtijs.

Locus terræ & aquæ est vltimum aeris. primo cœli.cõmen.91. vide in concordantijs.

Locus cœli est duplex secundũ imaginationem,& fm naturã, colligit̃ ex eodem cõm. ibidem.

Locus cœli est vnus, & est medium mundi circa quod reuoluitur. primo cœli.tex.cõm.100.

Loca cœli sunt infinita.primo cœli. cõ.10.vide in concordantijs.

Locus idem est ante & post super quo succedũt partes corporis sphærici, secus autem est de non sphericis 2. cœli.cõm.27.

Locus spheræ naturaliter est conuexum centri, 2.cœli,cõ.27.

Locus aquæ naturalis in quo quiescit,& vnde violenter mouetur est terræ superficies. Comment.in paraphrasi.2.de cœlo.summa secunda,quæsito tertio. Vide in concordantijs.

Locus infimus locorum qui est terræ est centrum:non autem qui est centro propinquior. Comment. secundo cœli.cõmen.31.

Locus superior diuinior est loco inferiori.2.cœli.t.com.34.

Locus omnium corporum quæ circulariter mouentur,quod est medium mundi debet esse vnum,quoniam sicut locus totius & partis ẽ vnus in corporibus grauibus & leuibu ,sic est in circularibus cõtra ponentes eccentricos, & epiciclos. secundo cœli.com.35. vbi aduerte quod secundum viam Auer. in secundo cœli.in cõm.32.& in.2. ca. de substantia orbis ex oĩbus orbibus resultat vnũ totum,& fit vnus actus, & ita etiam primo cœli. cõ. 10. scribit contra Ptolomæum ꝙ planet, sunt partes corporis rotundi, nec mouentur motu locali per se,sicut oportet dicere ponentem epiciclum esse,vide pro hoc ẽt secundo cœli.tex.com.48.& 49.

Loca non diuersantur adinuicẽ,nisi inquantũ sunt in dimẽsionibus rectis,& in corporibus rectarum dimensionũ,& ideo loca elemẽtorũ sunt diuersa, locus vero orbium ẽ vnus numero.2.cœli.com.35.

Loca in quibus est quies naturalis & motus nãlis sunt eadẽ num. 3. cœli.commen.25.

Locus est cõueniens & simile ei qđ mouetur.4.cœli.tex.com. 22.

Locus differt a forma,quia licet vterque finis sit, tñ locus separatur, & forma nõ est sepabilis 4. cœli. cõ. 23.vide quomodo sit intelligendũ 4.physi.

4. physi.cõmen. 18.

Loco sunt fines motuum localiũ in grauibus & leuibus, & sunt quasi forma, quia sunt pfectiua. 4. cœli. cõ.25.& habet ex t.c.24.ibi.&.25.

Loci contrarietas non est manifesta per se. 4. cœli.cõmen.33.idem.6. physi.comm.92.& 8. physi.,16. & 62.& 5. physi.comm.9.

Locus in corporibus simplicibus est perfectio & forma.4.cœli.com.34. Vide in concordantijs.

Locus superior est sicut forma respe ctu loci inferioris.4.cœli.t.co. 35.

Locus est causa essentialis consimilitudinis & contrarietatis corporũ simplicium.4.cœli.com.35.

Loca quæ sunt inter duo extrema necesse est quod sint duo, quia impossibile est quod contraria admisceantur, & oportet vt in natura mixtionis inueniatur intentio in medio duorum extremorum. 4. cœli.com.34. contra Themistiũ.

Loca sunt tantum duo, scilicet circunferentia & centrum.4.cœli.cõ. 40. & tex. comm. 5. Vide in concordantijs.

Loca in vltimis elementis sunt causæ locatorum, sed in alijs corporibus est econuerso, videlicet quod locata sunt causæ locorum, licet hoc inueniatur in eis secundũ pri⁹ & posterius, & non equaliter, & ꝙ compositorum illud quod est vicinius elementis locus est magis necessarius in suo esse, & indiget plus loco secundum illud esse, & quanto remotius tanto minus, ita quod existimatur quod necessitas locati sit necessitas esse loci, quarto cœli. commen.40.

Locus & tactus est in mathematicis, primo de generatione & corruptione.tex.com.44. vide in concordantijs nuper editis.

Loca efficiũt morũ diuersitatẽ ĩ aĩa lib⁹. Arist.ĩ 8.de nã aĩmaliũ.c.29.

Locus non debetur corpori nisi pp. suas dimẽsiones nõ per accidentia aliorum pdicamẽtorũ, & ideo mathematici non abstrahunt magnitudines mathematicas a loco.

Locata ĩ aliquo loco necessario, aut sunt illud corpus cui naturaliter debetur ille locus, aut sunt aliquid in quo illud corpus dominatur, secundo de generatione.cõme.49.& elicitur ex tex. idem primo cœli. tex.cõment.12.& 19.

Loco indiuisibili existente respectu aliquorum necesse est cũ supponũtur adinuicem, vt nullum diuisibile proueniat vt duo puncta, ĩmo in finita si existerent in eodẽ loco, primo de aĩa.tex.cõm.70.

Loca frigida & sicca p accidens sunt causa longitudinis vitæ, quia carẽt putrefactione, quæ fit ex calore, ex libro de longitudine & breuitate vitæ,

Locus sensibilis circa nos in generatione & corruptione perseuerat solũ ens.4.metaphy.tex.cõm.23.

Locus in quo est generatio & corruptio est indiuisibilis respectu totius.4.metaphy.tex.cõm.23.

Loca maris littoralia sunt bene ex calido & frigido temperata. quo fit vt caro piscium littoralium magis, constet, cũ pelagorũ mollis humida solutaq; sit. Arist.in.8.de natura animalium.cap.13.

Locus vtrum sit separatum spatiũ, vide quarto physi. 36. & ibidem Themist. qui præclare digreditur contra Galenum ibid. sed statuamus inquies.]

Locus est vltimũ continẽtis imobile primo. 4 phy. t. cõ. 41.

Locus differt a vase, quia vas mouetur essẽtialr, & loc' ẽ imobilis p se, & si mouet̃ ẽ p accñs. 4. phy. t. c 41

Locus nauis potius est totũ flumen q̃ pars cõtinẽs nauim. Cõmẽt. ibi.

Locus debetur corpori ratione dimẽsionis nõ ratione aliorum accidentium. 4 physi. t. c. 76. & 77. & Themistius & Cõment. ibidem.

Locus aquæ est inferius, sed nõ simpliciter, & locus aeris est superius, sed nõ simpliciter. 4. physi. 42. & 4. cœli. 26.

Locus & locatum sunt relatiua. 4. physi. com. 42.

Loci propria equalitas est fm continentiã, nõ fm mẽsuram cõmunẽ respectu locati. 4 phy. cõm. 43.

Locati collatio ad locũ, est sicut contenti ad cõtinens. 4. phy. com. 43.

Locum esse per se, non est de necessitate vt res sit mota per se, sed potius est vt sit de necessitate essendi quietem naturaliter. 4. phy. cõ. 43.

Locus licet non sit de necessitate corporis, tamen est de necessitate vt res mota sit in loco, aut per se, aut per accidens, locus enim est de necessitate motus. 4. phy. cõmen. 43. contra Alexandrum.

Locus est prior situ, & ideo aliquid non potest habere situm quod nõ habet locum, quia locus accipitur in diffinitione situs. 4. physi. cõm. 45. vide etiã. 6. phy. cõm. 85.

Locus secundum quod est finis accidit ei augumentum per accidens in corporibus quæ sunt facilis passionis secundum quod est finis eorum, vt est aqua & aer. Cõmen. 4. physi. cõm. 47.

Locus secundum quod est finis est in aliquo non secundum modum quo aliquid est in loco, sed secundum modum quo superficies dicitur esse in corpore 4. phy. t. c. 47.

In loco proprio vnum quodq; naturaliter manet rationabiliter. 4. physi. tex. cõm. 48.

Loci equalitas non est equalitas dimensionũ, sed est equalitas continentis. 4. physi. com. 77.

Locus & tempus generari non pñt. 8. physi. com. 15.

Loci mutatio vltimum est in his quæ sunt in generatione. 8. physi. tex. cõmen. 58.

Loci sex sunt differentiæ oppositæ ante, retro, sursum, deorsum, dextrum & sinistrum, & ratio est, quia tres sunt corporis dimensiones, lõgitudo, latitudo, & profunditas. extrema longitudinis sunt sursum & deorsum, latitudinis dextrũ & sinistrum, profunditas vero ante & retro. Cõmen. 8. phy. com. 64.

Loci differentię in homine sunt manifestę per se, in mundo vero indigẽt demõstratione. 8. phy. cõ. 64. idem. 2. cœli. 9. & 12. com.

Loca contraria habent contrarietatem ex diuersitate extremorum in actu in linea recta, & ista est prima causa eius. 8. physi. cõm. 76.

Loci remotio est sicut remotio naturarum in substantia, & hoc non solum est in elementis, verum etiã in corporibus cœlestibus, primo cœli. comm. 16.

Locus totius & partis idem est. primo cœli. tex. comm. 19. quomodo sit intelligendum: vide in 3. physi. Themistium & Auer. in expositione tex. 52. & Themistium in tertio physi. in tex. 48. vbi dicit, nõ quod eadẽ exequataq; moles sit vtrunq; comple-

» complectens:sed ꝙ quemadmodũ
» ipsi toti, supernus aut infernus pe-
» culiaris est locus sit idem peculia-
ris duabus partibus.

Locus in quo mouetˀ terra naturaliter est, idem cum loco in quo mouetur violenter. 1. cœli. cõ. 62. vide infra. ibidẽ. in cõ. 70. vbi ponitˀ pulchra differẽtia inter locum in quo aliquid mouetur, & inter locũ ad quem aliquid mouetˀ, quia locus ĩ quo mouetur aliquid naturaliter, est idẽ cũ loco in quo mouetˀ violenter, sed locus ad quem mouetur naturaliter est diuersus a loco ad quem mouetur violenter. Quod non est in loco, neque per se, neq; per accidens nõ potest esse p se motum. 4. phy. cõm. 45. & 43.

Logica argumẽtatio est cuius ꝓpositiones declaratę sunt in logica. 1. physi. com. 35.

Logica vsitatur duobus modis. ibid. & 8. phy. cõ. 70. & 2. meta. cõ. 15. & 7. metaphy. cõmen. 2.

Logicę res vsitantur dupl'r, vel sicut instr'a & methodi & regulę dirigẽtes intell'm & custodientes ipsum ab errore, & hoc ẽ propriũ offĩn, illi⁹, vel ex eo, qa accipiũtur res ibi declaratę tãq̃ ptes artis demõstratiuę, & vtuntur eis aliꝗ artes demõstratiuę, & vtuntˀ eis aliꝗ artes tãq̃ ꝑsupposito & radice supposita eo mõ quo artes demõstratiuę solent cõmunicare ĩ hoc ꝙ aliquę vtuntˀ aliquo qđ in alia sciã scitur p demõstrationẽ vt astrolog⁹ & mathematicus assumunt a geometra ꝙ semidiameter sit equalis costę exagonę in paraphrasi meta.: tracta. 2. in principio.

Logici sermones appellantur extranei, & philosophiã quę cõponitur ex ipsis Arist. appellat extrãneã vn dr ꝙ ipse cõposuit philosophiã extraneã. 4 phy. cõ. 87, vide in. 1. cęli cõ. 70. & vide q̃ appellentˀ logicę demõstratiões. Arist. in. 2. de gñatione aĩalium. cap. 6. Et q̃ño Arist. cõposuerit philosophiã extraneã, vide ipm in. 1. cęli. in tex. cõ. 190.

Logica demonstratio est q̃ procedit ex veris propositionibus, sed nõ ꝑ prijs, sed gñalibus. 1. cęli. cõm. 70. idẽ. 8. phy. cõm. 70. & 4. phy cõ. 87 vide clarissimę in paraphrasi. 1. de cęlo ĩ sum. 7. ꝓpe finẽ. Nota authoritatẽ Alex. vt refert Simplicius in. 3. physi. in expõne tex. 19. ꝙ rõ logica dr, aut qa ꝓcedit ex probabilibus, aut quia in solo s'mõe suæ fides cõsistit, & nõ ex reb⁹ sumit firmitudinẽ, sicut rõnes Zenonis destruentes motũ, dicuntˀ logicę, aut rõ logica dr, quia ꝓcedit ex cõmunibus, & nõ ex proprijs, sicut dicit Cõmẽ. in p̃fatis authoritatibus, & est authoritas Arist. in 2. de gñatione aĩalium. cap. 6. vbi dicit logicã appello demrõnẽ, qa quo vĩor eo remotior a ꝓprijs principijs ẽ, & pa rũ. ĩ. dicit, rõnes. n. q̃ nõ ex ꝓprijs ducũtˀ pricipijs, inanes sũt eadẽ ratiõe. 2. de aĩa. tales diffõnes logicas appellat & inanes. tex. 11. Mihi ãt vr̃ ꝙ logicę seu dialecticę rõnes ẽt dñr q̃ cõcludũt & arguũt ad vtrãq; partẽ cõtradictiõis, qa hoc op⁹ est dialectici, & sic sunt rõnes dialecticę adductę in. 1. phy. q̃ ꝓbant principia eẽ cõtraria, & ꝙ nõ sunt contraria, vt notat Cõm. 1. phy. cõ. 52. Et ista ẽt dubitatio ĩtroducta in. 3 phy. ĩ tex. 19. ẽ dialectica, qa ꝓbat ꝙ mouere & moueri non sit actus diuersi fm eẽntiã neq; ꝙ sunt vn⁹ actus fm eẽntiam, vt patet ibi.

Logicæ

Logicę ars quædã est vtis oĩbus sciẽtijs,& q̃dam ẽ ꝓpria vnicuiq; sciẽ. 2.metaphy.cõ.15. idẽ in ꝓhemio suo sup.12 metaphy.&ĩ paraphra si sup primo de ptibus aĩaliũ.&ĩ.3 ethico cõm.3.&co logiẽ ex tex.ibi. vbi dicit Arist. ꝙ quisq; bene iudicat q̃ cognoscit,eorũq; bon⁹ est iudex. singula igitur is qui ĩ singulis, simplr̃ aũt is qui ĩ cunctis eruditus est, idẽ primo de aĩa. cõ.5. idẽ.1. phy.cõ.8.& 35.& 2.phy.cõ.16. 8. phy.cõ.70.& 7. metaphy.cõm.2.

Logicus & Philosophus.i.diuin⁹ cõueniũt in pscrutatione de eisdẽ rebus,quia vterq; considerat de ente simpliciter. 3.metaph. cõm. 2. idẽ 4. metaphy.tex.com.5.

Logicales rationes magis apꝓpriãtur scientię diuinę q̃ alijs scientijs. Cõment.in.3.metaph.cõm.4.idẽ primo physi cõm.35.

Logic⁹ cõsiderat de diffinitione ſm ꝙ est instrumentũ ducens intellm̃ ad intelligendũ qdditates rerũ,sed Philosophus ſm qđ significãt nãs rerum,vbi p Philosophum intelligas primũ Philosophũ p antonomasiã.7.meta.cõm.42.

Logica cõsideratio appellatur illa q̃ nõ fit ex propositionibus cõtinentibus, ꝓpositiones enim falsæ quędam sunt conuenientes, & quædã nõ.12.metaphy.cõmen.4.

Logicę ars ponit petitionem ꝙ sint hic causę & causata, & ꝙ sciã illorum causatorũ non erit pfecte nisi ex sciã causarũ eorum,ex physicis dispu.disputa.1.in solo.3.dubij.

Logica demonstratio appellatur q̃ quo vlior est, eo remotior a ꝓprijs rei principijs est, Arist. in.2. de generatione animalium.cap.6.

Longitudo est latitudine prior. 2. cœli.tex.cõm.12.

Longitudo cœli est ſm polorũ substantiã.2.cęli.tex.cõm.14.

Longitudo recta non est finis, sed finitur per aliquod, quod est finitũ per se,& est longitudo rotunda.4. cœli. com. 40.idem primo cœli. tex.com.12.

Longitudo & breuitas vitæ dicũtur multis modis,aut secundum comparationẽ ad genus,aut ſm cõparationem ad spẽm,aut ſm cõparationẽ ad indiuiduũ, aut ſm cõparationẽ ad aliquẽ modũ.v.g quod habitantes in regionibus calidis & humidis,sunt longioris vitę, habitantibus in regionibus frigidis & siccis.ibidem.vbi collige duplicem esse putrefactionem.

Loquẽtes sarraceni habent pro possibili aliquid generari ex nihilo.8. physi. comm.4.

Loquentes opinãtur,ꝙ omnia sunt possibilia:& quod nihil est necessarium,primo cœli. com. 78. vide quomodo debet intelligi,primo cęli.com.22.& 9. primę phil.cõ.7.

Loquentes propter consuetudinẽ negant nãm esse,&etiam veritatem: & ponunt omnia possibilia esse.2. metaph.com.14.vide consimile.9 meta.com.7.& 12. meta.cõm.18. & 8. physi.cõ.4 .& 15.

Loquẽtes sarraceni dicũt agẽs vnũ esse qđ operatr̃ oĩa sine medio. 7. meta.cõ.31.in fine cõmẽti. idẽ.9. meta. cõ.7.& 12.meta.cõ. 18. & ĩ 8.physi. cõm. 15. Vbi nota vt dicit Cõmẽt.in lib. destructionũ,dispu. 3. in solutione. 18. dubij. quod sunt duę sectę sarracenorũ, vna dicitur monãcęla,& alia dicitur assaria,& ista assaria expsse tenet hoc, ꝙ agẽs sit quoddã oĩa sine medio.

Loquen-

Luna in eclipsi nõ patitur in sua sub stãtia vt accidit in qualitatibus passiuis, sed solum transmutatur in loco tm̃ 8 meta. tex. cõ. 22.

Luna fm aliquos est causa inuentionis crisium, tu debes scire q est causa remota quæ non est necessaria medico 3. Coll. ca. 9. de causis egritudinũ cõpositarum materialiũ.

Luna p mensem agit hiemẽ & æstatem, sicut sol per totũ annum, sed dña est, quia sol ista operatur p suã appropinquationẽ ad zenith nostrorum capitum, & remotionem, sed luna per incrementum & decrementum luminis ista efficit, ex 4. de generatione anim. cap. 2. & idẽ habet Auer. ibidem.

Luna principium est pp solis societatẽ, receptumq; lucis, fit. n. quasi alter minor sol, quãobrẽ conducit ad oẽs generationes pfectionesq;, calores. n. & refrigerationes cũ moderatione quadam, gñationes sine moderatione corruptiones efficiũt Arist. in 4. de generatione anima. cap. vltimo.

Lunæ natura similis est naturæ terræ, vt dicit Arist. in lib. de animalibus 1. cœli cõ. 16. & 2. cap. de sub̃a orbis, & 2. cœ. 32. & 42. & 49. consimile. 12. meta. cõ. 44.

Luporum genus habet fęminas multum libidinosas & salaces, ita q mares ad coitum ipsę frequentes allitiunt, inuitãt, cogunt, puniunt etiã nisi pareant. Aristo. in 5. de natura anim. ca. 2. inde forte Romanæ linguæ institutores, meretrices lupas merito nuncupauerunt.

Lupi cum canibus coeũt in cyrenẽsi agro. 8. de natura anim. cap. 28.

Lupi & canes non alio tempore herbas tangunt nisi cum morbo laborant, herba. n. ingesta euomũt, atq; ita purgantur. 8. de nã anim. cap. 5.

Lutum & terra liquescit 4. metheo. tex. cõmen. 40.

Lux & color differunt. 2. de anima. cõmen. 67.

Lux fm Auempacem largitur coloribus habitum & formam, in obscuro. n. sunt colores in potentia. sed fm Auerr. lux solum est necessaria pp medij dispositionem, vt possit moueri a colore 2. de aĩa. cõ. 67. & 69. & cõ. 73. & 74.

Lux est illud i quo fit vmbra ex corpore grosso 3. Coll. cap. 38.

Lux est visibilis per se, color aũt mediante luce 2. de ani. cõ. 72.

Lux habet duas reflexiones, fortẽ & debilem 2. de aĩa. cõ. 70.

Lucentia in nocte quare luceant, vide rõnem Sosigenis, qui fuit præceptor Alex. q fidem facit, referente Them, in 2. de anima cap. 24. & est super tex. 72.

Lux non est in oculo per naturam oculi, sed intrat ipsum ab extrinseco. Ex cõ. lib. de Sen. & Sensato.

Lux in eo q lux, videtur calefacere qñ reflectitur. 2. cap. de sub̃a orbis. 2. cœli. cõ. 42.

De littera. M.

Agister primus nũq̃ creditur aliqd dixisse sine forti probatione 1. de gña. & corrup. cõ. 38.

Magis & minus & ęquale eiusdẽ generis sunt. 2. de generatione & corrup. tex. cõ. 37.

Magis & minus in rebus differentibus cõmunicãt in eadẽ natura. 4. phy. cõ. 71.

Magis & minus est in quo plus aut

minus contrarij est 5.ph.t.cõ.19.
Maius est manifestius minori. 10. meta.tex.cõ.9.
Magnetis complexio qñ transmutatur non attrahit ferrum, sicut dum confricatur cum alleis vt dr 8.phy. cõ.35.& 7.phy.cõ.10.
Magnitudines non esse indiuisibiles declarauit Arist.ex natura contiguorum & continuorum, secũdo ex natura moti & motus, tertio ex natura velocioris & tardioris. 6.ph. cõmẽ. 22.
Magnitudines in corporibus circularibus sunt, sicut spatia in corporibus rectis. 2.cœli.cõ.46.
Magnitudinis expers est illud ad cuius constitutionem absolutionéq; nullus est vsus magnitudinis, et si diuidi aut distrahi ex accidenti possit, non.n. plus album est quod bipedale est q̃ ꝙ pedale. Themi. 1. de anima.cap.20. vide in concordantiis nuper editis.
Magnitudinem & figurã motu sentimus 2. de anima.tex.cõ.33.
Magnitudo est de natura continui, & vnum est de natura discreti 3. meta.tex cõ.16.
Magnitudinũ diuisio in infinitũ est maximũ fundamentum inter mathema. 3.phy.c.31.& 39.56.& 60.
Magnitudo nõ est actu infinita, sed põa 3.phy.tex.cõ.56.
Magnitudo ut cõsideratur a natura li, & vt cõsideratur a geometra, habet dispositiones oppositas, & etiã conuenientes 3. phy. cõ. 60. idẽ 3. cœli cõ. 6.
Magnitudo est diuisibilis in infinitum, sed non est augumentabilis i infinitum 3.phy.tex.cõm.68. vide cõ.60.ibidem.
Magnitudo quanta põt esse in potẽtia tanta põt esse in actu 3.ph. tex. cõ.69.& vide cãm huius in cõ. ibi.
Magnitudinem, motũ, & tps ex indiuisibilibus cõponi eiusdẽ rõnis est 6.phy.tex.cõ.4.
Magnitudo si fuerit Idiuisibilis, motus erit indiuisibilis. 6. ph.te.cõ. 9.
Magnitudinẽ hñs latius se diffundit, q̃ corpus quale. Commen. in paraphrasi primi de cœlo summa pria. Vide pro hoc etiam 3.cœli cõ.6.& Philosophũ in 11.primæ philosophiæ.cap.3.vbi hẽt ꝙ mathematicus circa ea q̃ ex ablatione theoriã facit, circũtollens.n. oĩa sensibilia speculatur, puta leuitatem & grauitatẽ, & duritiem, & contrarium: adhuc aũt caliditatem & frigiditatem & alias sensibiles contrarietates, solum.n. derelinquit quantum & continuum, horum quidem ad vnum, horum aũt ad duo, horum vero ad tria, & passiones horum in quantũ quanta cõsiderat & continua, & non fm aliud aliquid speculatur. idem et scribitur. 6. primæ philosophię.tex.cõ.2. vbi habet ꝙ physica se hñt vt symũ, & metaph. vt concauum.
Magnitudinem hñtium aliud est locus, aliud linea, aliud superficies, aliud corpus. ibidem in paraph. vide in concordantiis.
Magnum non est contrarium paruo, neq; equale est medium inter illa, magnum.n. & paruum non maxime distant. i. perfectæ cum inueniatur maius magno, & minus paruo. 10. meta. cõ. 19. cogita de illa deductione.
Magnum & paruum vno modo sũt in capl'o relationis, & alio mõ sunt accñtia quantitatis. 5. meta. cõ. 18. Ex quo patet vnum & idem poni posse

posse in diuersis prædicamētis sm diuersas rationes.
Magnū & paruū appropriātur quātitati continuę multū vero & paucū quantitati discretę. Auetr. in 2. Coll. in ca. de complexionibus mēbrorum officialium.
Magnum & paruum Plato reducebat ad materiam, & vnū ad formā. videlicet. ad ideam 1. phy. cō. 80.
Magnum & duplum non diuersantur pp diuersitatem, in se, sed pp diuersitatem recipientis 7. physico. tex. cō. 27.
Malum de necessitate est pp priuationem, aut pp alterū contrariorū cui accidit priuatio alterius cōtrarij. v. g. ęgritudo cum sit quoddam esse est malum pro quanto inest ei priuatio sanitatis, ex 3. tract. paraphra. meta.
Malū nō existit in rebus diuinis, sed in natura mortalium 3. cœ. cō. 25. idem 9. meta. tex. cō. 19.
Malum ex priuatione proficiscitur atq; ex ea contingit interitus The. 1. phy. super 80. tex. & est sententia Arist. ibi in textu.
Malū est natura posterius bono 9. meta. tex. cō. 19.
Malum & peccatum non est in sempiternis, neq; corruptio 9 metaph. tex. cō. 19.
Mala & ea q̄ sunt sine solicitudine, proueniunt ex necessitate materię, & non ex diminutione agētis 12. meta. cō. 52.
Malum & bonum quę sunt materia & fora a quibusdā posita sunt principia 12. meta. cō. 54.
Malū pilare quid sit requiratur 7. de de natura anim. cap. 11.
Malū nō est distinctum a rebus quę sunt in potentia. 9. meta. 19.

Māmæ in mulieribus sunt maiores gratia lactationis, in viris aut sunt pp tutelā cordis. Ex 4. de partibus anim. Auer. in cap. de prætore.
Māmæ datę sunt aīalibus his, q̄ aīal intra se concipiunt & in lucē edūt, sed q̄ oua pariunt, aut ouo intus cōcepto aīal post in lucem excludunt hæc māmis & lacte carent, vt pisces & aues 3. de natura ani. ca. 20.
Manus est organū organorū. 3. de aīa. tex. cō. 38. idem Gal. in 1. de vtilitate particularum. cap 2. & 4.
Manus est soli hoī propria. 4. de partibus animalium cap. 9.
Manus diuiditur in tres partes magnas. s. vlnam, brachiū, & extremā manū Gal. 2. de vtili. parti. cap. 2. Notanter aūt dr̄ in tres partes magnas, quia manus diuisio in partes paruas est in tres partes. s. in digitos, & quod græci metha carpiō appellant, & carpon sicut diuisio pedis ēt est in digitos, & quod græci tarson appellāt, & in planum 3. de vtilitate particularum. cap. 6.
Manus non est vnū instr̄m, sed multa: & vt ita loquar, est instr̄m ante instrumentā. Ex lib. 4. de partibus anim. cap. 9. idem 3. de anima tex. cōmen. 38.
Manus hominis non semper est hominis pars, sed potens opus perficere. 7 meta. tex. cō. 39. idem ibidem tex. cō. 35. de digito.
Maneries disciplinæ sunt diffinitio, diuisio, inductio, enthimema, & exemplum. Auer. in prologo physico adde etiam syllogismum hypotheticum per naturam, de quo egit in libro primo priorum in digressione, talibus enim instrumentis vtimur in declaratione eorum q̄ indigent aliqua innuitione aūt

consolatione, in hoc.n. differunt a via doctrinæ vt notaui in dñijs.

Manifestum est quod quicquid separatur fm esse, separatur rõne, & non cõuertitur 2.phy.cõ.19.& elicitur ex tex. contra Plato. de ideis. Vide cõsilsẽ in 12.me.c.27.& c.39.

Manifestum est per se, quod natura agit propter aliquid.2.phy.cõ. 80.

Manifestum est quod in sola mutatione quæ est fm qualitatem cõtingit Indiuisibile eẽ.6.ph.cõ & c.49.

Mare sui natura calidũ est. Arist. 3. de gñatione anim.cap.11.

Mare aliquid dulcis humoris continere, argumentum est eo experimento, quo si ex cera vas tenui latere finxeris, idq; annexa lineaĩ mare demittas inane: die ac nocte vna humoris copiam dulcis intra se colliget 8.de nã anim.cap.2.

Mare sub caniculæ tẽpore euertitur 8.de nã anim.cap.15.

Mare est elementũ aquę 2.metheororum cap.1.

Mare est ęternum fm speciem generabile & corruptibile fm partẽ.ibidem.& in principio.

Mari accidit salsedo, nõ fm ꝙ est elementum, nam sapor accidit mixto & complexionato.ibidem.

Mare fetidum quod est in philistea, dicitur quod in illo impõe est animal aliquod viuere propter fortitudinem amaritudinis eius, & etiã putatur ꝙ hoc mare cum aduenit in ipso aliquod animal magnum; seu grossum non descẽdit propter admixtionem partium terrestriũ cum aquis eius 2.metheo.Cõmen. cõmen. 1.

Mare est vbi, quandoq; fuit arida 2. metheo.cap.1.& vide ibidẽ cõm.

Mare fm partẽ diuisum cito putrescit, fm vero totum non 4.metheo. tex.cõ.13.

Marem dicimus id animal, quod in alio gignit, fęminam vero quod ĩ se, ex 1.de gñatione anim.cap.2. vide etiam 1.de histo.anim.cap.3.

Maris & fęminæ sexus vbi distinct⁹ non est in his semen veluti conceptus est, conceptum autẽ dico primam ex mare & fęmina mixturã. ibidem.

Mares & fęminæ pollutionem quæ noctu per quietem accidit patiuntur. Arist.in 2.de gña. anim. ca. 4.

Marium & fęminarum ortus fit seruata ꝓportione terminata in quãtitate & qualitate inter semen maris & semen fęminę, & ideo aliqui homines reperiuntur non habuisse liberos in vna etate, qui translati ad aliam etatem habuerunt. & quidam visi sunt ex vna muliere nõ generare qui cum alia generant. Aliqui etiam in vno anno gñare marem & in alio fęminam, nonnulli etiam ex vna muliere gñant marẽ, & ex alia fęminam. Auer. in. 4. de generatione anim. cap.1. in fine capituli, & est sñia quæ aperte colligitur ab Arist.ibid. in cap. 2.

Mares magis flatibus aquilonijs, q̃ austrinis gignuntur. Arist.in 4.de gñatione aĩalium.cap.2. vbi etiam subdit ꝙ pastores aiunt interesse ad maris ac fœminæ feturam pecoris non solum si ita accidit, vt initus aquilonijs flatibus, aut austrinis fiat, sed etiam si cum pecus coit spectat ad aquilonem, aut austrum, ita minimo interdũ momento datur causa caliditatis, aut frigiditatis.

Marium ac fęminarum procreationes causa & diuersitas, ex quinq; rebus

rebus prouenire pôt, ex ætate, complexione, ex flatu ventorum, ex nã loci, & ex aere & aqua. Auer. in 4. de gña. aĩa. cap. vbi ponuntur iudicia quibus gñatio a gñatione fœminæ discernatur. & habentur ex tex. Arist. ibidem cap. 2.

Mares in vtero celerius conficiũtur & crescunt q̃ fœminæ, extra vterũ vero fœminæ, & vide causã in 4. de gñatione anim. cap. 6. & Auer. ibi.

Marium partes superiores & priores validiores sunt q̃ in fœminis 4. de natura anim. cap. vlti.

Mares partes illas, quas velut arma natura tribuit, robustiores habent q̃ fœminæ vt dentes, cornua, calcaria, vngues, & id genus. 4. de natura anim. cap. vlti.

Mares in genere insectorum & locustarũ sunt minores fœminis, & minus superuenit in coitu maius, in talibus. 5. de natura ani. cap. 28.

Mares in gñe pisciũ, qui mustelli appellãtur gñantur in parte leua vteri, fœminę vero in parte dextra, atq; ẽt parte eadẽ mares & fœminæ 6. de natura anim. cap. 10.

Mares feruciunt ex coitu, fœminæ vero ex partu. Arist. 6. de natura aĩal. cap. 18.

Mares aquilonis flatu potius, austri fœminæ concipiuntur. 6. de natura anim. cap. 19.

Mares vel fœminæ gñentur a quarũ natura efficit. ibidem.

Mares canum, quia plus laborant fœminis, minus viuaces sunt, in laconicis tñ, in cæteris autem & si non ad modũ constat viuaciores sunt, vt in reliquis 6. de natura animalium. cap. 20.

Mares vt plurimum sunt viuaciores fœminis 6. de natura anima. ca. 20.

Vbi aduerte ꝙ pôt contingere oppositum, vt in aliquo generẽ aĩaliũ, fœminæ sint viuaciores marib⁹, tradit. n. Arist. in 6. de natura aĩalium ca. eodem, ꝙ canes Laconici ita se habẽt, ꝙ quia mares plus laborant q̃ fœminę, ideo fœminę sunt viuaciores maribus. Amplius autẽ propter coitum hoc prouenire potest, vt in genere equorum fœminę diutius viuunt q̃ mares, vt testatur Arist. in 6. de natura animalium. cap. 22.

Mares Suũ castrati maiores, ferocioresq; euadũt, vt scite Homerus fingit cũ dicat. Nutrijt ex secrũ syluis horrentibus aprũ. Instar nõ bruti sed dorsi montis opaci. 6. de natura animalium. cap. 28.

Mares fętus magna ex parte circa 40. diem, dextro potius latere mouenť, fœminę sinistro. 7. de natura animalium cap. 3.

Mares plurimi vsq; ad. 60. annũ generãt, quẽ si excesserint vsq; ad 70. procedunt, & iam quidã annos septuaginta nati genuerunt. 7. de natura animalium. cap. 6.

Mares in pedestribus sanguineis nõ ouiparis, sunt maiori ex parte maiores & viuaciores fœminis, excepto mulorũ genere, ei⁹ enim fœminę & maiores & viuaciores sunt. 4. de natura animalium. cap. vltimo.

Masticatio nulli⁹ cõcoctionis causa est, sed facilitatem cõcoquendi potius pręstat. Ex. 2. de partibus animalium. cap. 3. & videtur esse contra Auic. in cap. de humoribus. vbi d. nutriens masticatione aliquam recipit digestionem. & forte sunt concordes, quia illa pręparatio appetit aliqualis digestio, sicut generatio appetit natura, quia est via in naturam, ex. 2. phy. tex. cõmen. 14.

Masculinũ & fœmininũ sunt diuidẽtia animal, sicut simum & nõ simũ nasũ, & sicut equale & inæquale diuidunt quantum. 7. metaphy. tex. cõmen. 17.

Mas nullus in prole elaborare solet Arist. in. 3. de generatione animalium cap. 10.

Mas & fœmina potentia quadam & in põa diffiniunt, qd. n. põt concoquere & secernere, & constituere semen atq; principium obtinet formę id mas est. quod autem recipit & non põt constituere & secernere id fœmina est. Arist in 4. de genera. anim. cap. 1.

Mas in semen agit tres formas, vna est specifica propria huic spẽi, alia est forma masculinitatis, quæ est veluti dña illius speciei. tertia aũt est forma indiuidualis, quæ est hoc agens determinatum ue. Et iõ qñ agẽs dñabitur perfecto dñio supra mãm præstabit ei illas tres formas, & erit silitudo perfecta. Auer. in 4. de gener. anim. cap. vbi ponuntur causę silitudinis inter natos & parẽtes, & est snĩa Arist. ibidem cap. 3.

Mas & fœmina sunt animalis passiones propriæ, sed non fm substantiam veram in materia & in corpore. 10. meta. tex. cõ. 25.

Mas tribuit formã & motũ ꝓpriũ, sed fœmina materiã exhibet, sicut ĩ lactis coagulatione succus aut coagulum est quod inspissat. 1. de generatione anim. ca. 20.

Mas in constitutione corporis animati vim creandi præbet sed fœmina materiam exhibet, corpus. n. ex fœmina est, aĩa vero ex mare. Arist. in 2. de gener. aĩa. cap. 4. & ibidem, parũ ante principiũ capituli, in solutione, qõnis, quia fœmina nõ potest ex se generare aĩal, dicit quod ideo est quia mas est efficiens animæ, mas. n. ratione diffinitur.

Materia non est separabilis in rebus 4. phy. tex. cõ. 59. vbi Cõmẽ. exponit ꝙ qñ dicimus ꝙ materia nõ est aliquid demonstratum in actu, nõ debemus intelligere ꝙ possit separari a rebus demonstratis in actu, sed intendimus ꝙ in sua essentia non est aliquid demonstratũ, neq; est in se aliquod demonstratũ, qm si ita esset non reciperet res demõstratas. Ex quo patet contra ponentes actum entitatiuum siue existentię propriũ in prima materia. Cõtra H. de Gand. & Sco.

Materia cõtrariorũ vna est 4. physi. tex. cõ. 84.

Materia prima in suo esse non hẽt actũ admixtũ oĩno. Cõmẽ. 5. phy. cõ. 8. contra ponentes actũ entitatiuum in via Auerr.

Materiæ quæ recipiũt formas nõ dicuntur formæ 7. phy. cõ. 15. idẽ. 7. meta. 24. & 34.

Materia prima nõ est exñs in actu, ideo nõ potest esse per se motum. 8. physico. cõm. 30. & 5. physi. tex. cõmen. 8.

Materia ex qua aliquid generat est illud quod in rei veritate dicit moueri motu qui est de potentia essentiali. v. g. aer qui est in potẽtia ignis ad superius, est id quod mouetur ĩ rei veritate & essentialiter ad superius qñ fit ignis 8. phy. cõ. 32. & cõmen. 4. contra Ioan. Gram & 3. cę. cõ. 28. & 4. cœli cõ. 24. & 25.

Materia existente diuersa diuersabitur & forma 8. phy. cõ. 46. 4. cœli, cõ. 37. 8. meta. tex. cõ. 11.

Materia est causa contingens eius accidentis, quod præterq̃ in pluribus euenit 6. meta. tex. cõ. 5.

Mate-

Materia recipit contraria successiue 6.meta.cõ.8.

Materia est multiplex, alia n. est alterationis tm̃. vt panis respectu sanguinis: alia est cõpositionis, vt lapides domus, alia est compositionis & alterationis, vt elemẽta respectu mixti: alia est fm quantitatẽ vt partes totius: alia fm similitudinem, vt præmisse respectu conclusionis. Ex 2.phy.tex.cõ.31.

Materia fm se nõ est quid neq; quãtitas, neq; aliquid eorũ quibus ens est determinatum 7.meta. tex.cõ. 8. vide in Theorematibus nostris quomodo sit intelligenda ista propositio in proprio Theoremate de hoc. & aduerte vnum annotatione dignum, quod ibidem Philosoph' subdit, quare quod est vltimũ fm se, neq; quid, neq; quantitas, neq; aliquid aliud est, neq; negationes, etenim hæc erunt fm accidens. Ex quo loco videtur sequi ꝙ materia in se, neq; est formata, neq; non formata, quia tam affirmatio formæ ꝗ eiusdẽ negatio est extranea a natura materiæ. & ita videntur duo mala sequi, primum ꝙ cõtradictoria opposita non diuidunt verũ & falsum in omnibus quod est cõtra Philosophum in prædicamentis, in sermone de oppositis, & est contra primũ principiũ, quod est p se notũ & concessum ab omnibus. videlicet. de quolibet dicitur esse vel nõ esse. Amplius est contra determinationem antiquorum Peripateticorum. videlicet. Alexandri & Themistij in digressione de priuatione & potentia materiæ, & Simplicij etiam asserentium ꝙ quando Peripatetici asserunt materiã esse inaffectam, seu informem non intelligunt nomine inaffecti priuationẽ qualitatis, sed prorsus negationem, qualia sunt illa illiteratus, immusicus: pro eo quod est non musicus, & non literatus. nam si inaffectio illa priuationem significaret, quum priuatio qualitas quædam esse videatur hoc ipso materia ipsa qualitatem amplecti pręferrique materia videretur, in quibus itaque negatio vera est in his priuatio non sequitur: non enim de quo potest dici non iustum de eodem dici potest iniustum, neq; de quo verum est dicere ꝙ comã aut capillitium non habet de eodem verum est dicere quod caluet. nulla igitur essentia materiæ in eo potest consistere quod est priuatum esse, sed quemadmodum cera ex qua fingi leo potest, non est amplius cera quum factus est leo, " ita & primum illud subiectum qđ " potest formas omnes suscipere, " quamuis priuatum omnibus videatur esse, non tamen in eo quod subiectum est priuatum esse, dici ue potest: subiectum enim nullo modo esse posset si formam cum priuatione reciperet, sed priuatum esse dicitur ea ratione secundum quam ei accidit accommodatio atque habilitas quædam, ad formas omnes suscipiendas dixi accidit, quia priuatio in se absoluta, quædam res est quàm referatur & accõmodetur ad altera. Sed in veritate in hac sententia est maxima difficultas. nam isti incidunt in easdem angustias, quas euitare contendunt, nam certum est quod quando Peripatetici asserunt materiam esse inaffectã fm se, considerãt illã ĩ prima illa sui notione, qua

Digressio. verũ materia fm ꝙ mã habeat aliq̃ affirmationẽ uel negationẽ sibi propriam,

nō refertur ad alia, sed est absoluta & prima eius notio. si igr̄ in illa cō cedūt materiā eē inaffectā nō qđ in affectio sit priuatio, ac cogāt materiā dicere aliquā qualē sibi propriā, aut formā eadē rōne vr̄ sequi, si ipsi intelligant vocabulo inaffecti puram negationē, tūc.n vr̄ materiā in sua prima notione includere aliquā negationē, & hoc est longe deteriusq̄ primū, quia negatio nō pōt cōstituere intellēm alicuius entis positiui. & cōfirmat̄, qa vt dicit Philosoph⁹ in pn̄ti loco, negationes oēs formarum verificant̄ de materia p accn̄s & earū affirmationes: sicut ēt bñ declarat Cōm. ī pn̄ti loco. d. n. deinde incepit declarar̄ q̄ sit natura isti⁹ materiæ &. d & intelligo p materiā illud quod est exn̄s p se, qđ est, neq, quale, neq; quātū, neq; aliqđ p̄dicamētorū, qm̄ est in pōa oīa ista. 10 p̄dicamēta vt declaratū est in physicis. Declaratū. n. ē eē subtr̄ oīb⁹. 10. p̄dicamētis, & qđ suū eē est aliud ab esse cuiuslibet eorū, & vltimū subtum qđ est subm̄ p se, & primo nō est illud in quo dr̄ quale, nec aliud p̄dicamētorū. 10. nec priuatio istorū entiū, qm̄ hoc est ei p accn̄s, & intendit subtum. igr̄ vltimū quod per subam suā est aliud ab vnoquoq; p̄dicamētorū & a suis priuationibus, cū oīa ista sīt ei p accn̄s. Et dicit hoc qm̄ si aliqua forma, aut aliqua priuatio esset in materia essentialr̄, nō reciperet oēs formas: & ꝯfirmat̄ p Arist. in 2. de interpretatiōe, ubi dicit, ꝙ prius & fm̄ se bonū est bonū & posterius, & fm̄ accn̄s bonū nō est malū, ī nō facer̄. n. intelligit̄ facere, vt dr̄ in 2. elēcorū, negatio. n ē natura posterior affirmatione, vn̄ 3. primæ philosophiæ t. c. 3. multis. n. modis idē sciētib⁹ magis quidē scire dicim⁹, eū q nouit ī ipo eē qđ res sit, q̄ i, nō esse, & horū eorundē magis alterū altero, sed maxīe qđ ē & non q̄tū, aut quale Ex qbus verbis mās̄feste colligit̄ ꝙ prima mā in sua pr̄ia notione, sicut nō includit priuationē aliquā, ita ēt nō includit aliquā negationē, & ita expositores nō euadūt difficultatē istā, sicut vides. ex aduerso aūt sequit̄ ꝙ contradictio nō est oppō cui⁹ nō sit dare mediū fm̄ se, qa materia in prima notiōe, neq; ē fōrata, neq; nō fōrata, qđ est ꝯtra primū p̄ncipiū vt dixim⁹, & ē qō satis ardua, sicut vides. Aui. ī 5. suę prīæ p̄hiæ. c. 1. multū subtilr̄ & diffulē ꝓsequit̄ istā difficultatē, nā postq̄ declarauit ꝙ qlibet natura ī eē qdditatiuo ꝯsiderata est tm̄ ipsa, & solū ī cludit in tali eē p̄dicata qdditatiua quę ī prīo mō dn̄r de ea, vt dicit de eqnitate qđ ē tm̄ eqnitas, & nō est vna, nec multa, nec exn̄s ī aīa, nec ī istis sēsibilib⁹, nec in actu, nec in pōa, parū. ꝟ. q̄rit, si quis aūt interrogauerit nos de equinitate fm̄ ꝯtradictionē. s. an equnitas ex hoc qđ est eqnitas sit aliqđ vel nō. non erit rñsio nisi fm̄ negationē qcqđ illud fuerit: non aūt fm̄ negationē eius qđ ē, sed ei⁹ qđ dr̄ de ea, qm̄ nō dēt dici ꝙ eqnitas ex hoc quod est eqnitas nō est, sed ex hoc qđ ē eqnitas nō ē eqnitas aliqua, nec aliquid aliorū, si aūt p̄tes qōnis fuerīt duæ affirmatiuę īmediate, tūc non erit necesse rñdere aliquā illarum vllo mō, qm̄ alterius earū. s. affirmatiuę quæ ꝯcomitat̄ negationē intellīs ē ꝙ cū res ñ fuerit appropriata altera affirmatiua ap ꝓpriabit̄ hac altera affirmatiua. Cū āt fuerit appropria-

priata hac eius essentia nõ erit ipsa proprietas: hõ.n. cum est vnus, vel albus, tñ essentia ipsa humanitatis non erit essentia albedinis, aut vnitatis, cum ergo subiectum quæstionis fuerit positum ipsa humanitatis veluti aliquod vnum, & interrogauerit nos fm aliquod contrariorum dicentur, vtrum est vnus, aut multa, tunc non erit necesse respondere aliquod illorum, ipsa.n. humanitas ex hoc quod é ipsa humanitas nõ est aliquod illorum in cuius diffinitione non accipitur, nisi ipsa humanitas, &c. Ita pariter dicendum puto de prima materia in sua prima notione cõsiderata, quo ad prædicata primi modi, si quis interrogauerit nos fm contradictionem, an materia ex hoc ꝙ est materia sit aliquid, vel non: respondẽdum est per distinctionem, nam si quæstio fiat de his, quæ constituũt intellectum eius, sic materia est aliquid, est enim substantia & ens, & tale ens quod est materia, sic enim negationes istorum de materia dici non possunt. Si autem quæstio sit de aliis aduentitiis materiæ, quę de materia per accidens prædicantur, sic respondendum est per negationem, nam materia ex hoc ꝙ est materia non est forma substantialis, nec accidentalis, nec compositũ ex materia & forma, nec vñr aliquid de his, quæ sunt aduẽtitia ei. sic intelligitur dictum istud Arist. in præsenti loco, ꝙ negationes omnium prædicamentorom per accidens prædicantur de materia intelligendo per substantiam, substantiam in actu, quia materia non est substantia in actu, nec aliquod accidens. Et similiter illo modo intelligunt Peripatetici materiam esse in affectam.i. non habentem aliquam qualitatem, aut formam, ita ꝙ negatio oĩum formarum adducitur in responsionem ad qõnem propositam nobis de materia fm se considerata, an. v з. materia fm, ꝙ materia sit forma aliqua, vel negatio cuiuslibet formæ verificetur de ea. & dico secundum verum eẽ. non tamen materia in suo intellectu includit talem negationẽ, sed ex intellectu primo eius consequiẽ verificatio illius negationis, sicut bonũ ex primo suo intellectu bonum est, & fm se bonum, bonum. Et ex hoc concomitatur bonũ nõ esse malum, Similiter iuxta istam sententiam, si proponuntur duæ affirmatiuæ cõtrariæ immediate de materia fm, ꝙ est materia. v з. vtrũ materia, vt materia est formata, vł materia, vt sic est priuata forma, tunc non est necesse dare aliquam illarum, quia materia vt sic neque formata est, neq; é priuata forma, licet in esse realis existentiæ, non euadat ab vtroq; illorum. Et est ac si diceremus vtrum corpus viuens vt viuens qualitatiuè considerandum sit sanum aut ęgrum, quum sanum & ęgrum sint contraria. Sed dices, quare de materia non verificatur immediate per viam sequelę priuatio formæ fm ꝙ materia est materia, sicut verificatur negatio formæ per viam sequelæ? Soluitur, quia ex intellectu primo quidditatis rei, primo apparet negatio aliorum, quæcunq; nõ sunt id quod est: & non apparet aliqua affirmatio ex his, quæ res non est quidditatiuę, sicut sunt proprietates rei, vnde cum intellectus priuationis-

tionis sit, saltem ex connotato aliquam qualitatem significans, vt d.Tho.& expositores,& sunt quasi quædam materiæ proprietas, vt dicit Commen. in sua media expositione sup.1.phy.& etiam primo cœli.cõ.20.vbi dicit,ꝙ in materia non est alia possibilitas,nisi per separationem a forma,& est sicut abscissio ex acumine gladij. si ita esset sequeretur materiam habere aliquam priuationem,& qualitatẽ inseparabilem, & ita non esset denudata fm essentiã ab omni qualitate & forma, sicut bene deducit Commen. in præsenti com Considera igitur diligẽter quia vidi plures meo tempore qui non potuerunt euadere ab hac inquisitione. Immediate patet ꝙ neutrum uerũ est,& scias pro solutione difficultatis vnum,quod licet cõtradictoria absolutione diuidant verum & falsum in quocunq;, & non sit dare medium inter illa, tñ qñ contradictorijs additur aliquid distrahens ab oppositione eorũ,non sunt amplius contradictoria, sicut inter esse & non esse nihil mediat,sed inter non esse simpliciter & esse mediat aliquid, vt dicitur in primo phy.tex.com.77.quia esse in potentia mediat, sic inter formatum & non formatum nihil mediat,vnde materia aut est formata,aut nõ formata,& dicitur ꝙ est non formata. Sed qñ dicitur, vtrum materia per se sit formata, vel per se, aut quidditatiue sit non formata, dico ꝙ vtraq; falsa est quidditatiue, & sic non contradicunt, & ita est in sisñ de materia fm ꝙ materia, quia illa reduplicationis nota nõ est ps subti ꝑpõnis.sed est condõ specificatiua fm q̃ cõsideratᷓ & notã beneq; hoc.& nota q̃ ista sñia concordat cum dictis & determinatis p Alex. in 1.lib. naturalium qõnum. q.vlti.vbi quærit.vtrum forma sit fm se in materia, vel fm accñs, & tandem concludit ꝙ forma non est p se in materia, loquendo de primo mõ pseitatis, sicut neq; priuatio, tñ forma & priuatio sunt in materia p se in secundo mõ, sicut par & impar non sunt p se de rõne numeri, sed sunt numeri ꝓprietates, in quarum rõne sumitᷓ subtum, sic in ratione formæ materialis sumitᷓ materia, sicut appet ex rõne in qua ponitur corpus organicũ, & in rõne ẽt priuationis ponitur materia, quia priuatio non est nisi carentia formæ in materia apta nata recipere formã. vñ sicut non oĩs numerꝰ est par, nec omnis ĩpar, sed vel est par, aut impar; sic materia, aut est formata, aut est priuata forma.

Materia est substantia diminuta, qa est in potentia.7.meta.cõ.9.

Materia prima in 1.phy declaratur esse fm ꝙ est materia nõ fm ꝙ est subña.ibidẽ.& in 2.phy.cõm.21.& cõ.4.vide in simili in 1. meta. cõ. 15.& 18.& 4.meta. cõ. 1.

Materiæ actio est transmutatio.7. meta.cõ.9.idẽ 1.cœli.c.20. vbi dicit ꝙ in materia non est potentia nisi apud separationem eius a forma,& opatio istius potentiæ, quæ est ex ea quasi abscissio de acumine gladij, est gñatio. & corruptio. vide in concordantijs.

Materia in naturali philosophia cõsideratur, vt est principiũ transmutationis, sed in prima philosophia cõsideratᷓ vt ẽ subña in potentia.7. meta.com.9.

Materia

Materia non prædicať de eo cuius est mā nisi fm denoīationē.7 met. c.25.& 34.&43.& 9.met. c. 12.& 1.meta. cō. 17. & 1.phy. cō. 15.

Materia non est gñabilis & corrupti bilis nisi p accñs.7.me.c.23 idē 1. phy.t.c.82.& 12. met.cō.18.idē 7. meta.tex. cō. 26.27.& 31.& 33.

Materia prædicať denoīatiue de materiato & non formalr prædicatione dicēte, hoc est hoc, vt statua nō est lapis, sed lapidea.7.meta t.c.24 vbi aduerte ꝙ ista est vna dria inter genus & materiā, sicut bñ notauit Cō.in pñti.cō.& ēt 7.meta.cō. 43.& 1.meta.cō.17 & 12.met. cō. 14. Et longe vberius ante ipsum Alex.scripsit demſatiue de hoc in 2.lib.naturalium qōnū. q. vlti. ꝙ materia non sit genus.

Materia diuersa sūt eadē spē, vt Sortes & Callias.7.meta.t.cō.28. idem sumiťdistōnē indiuiduorū in eadē spē esse a materia, consilr scribit Cō.in lib.destr.in prima dispu. in sol.7.dub.vbi inqt.cā plalitatis & nūerabilitatis apud Philosophos ē materia & cā cōueniētię in multitudīe numerali ē forma, sed ꝙ possint inueniri res plēs in nūero in vna forma fm materiā īpoſe est. nullū nāq; indiuiduū ab alio indiuiduo distingui debet ab aliqua ꝓprietate, nisi p accñs. īmo indiuidua abinuicē distinguunť a materia, idē 1.primæ philosophiæ. cō. 40. Vbi aduerte vt declaraui subtiliter in qōne spāli de principio indiuiduationis, ꝙ distinguēdo principiū assilatiuū contra principium distinctiuū, sic forma a ꝓprietate est principiū cōueniētię & silitudinis, & mā appropriata est principium distōnis. genitū. n. assilatur gñanti in forma, tñ principiū constitutiuū & distinctiuum respectu cōpositi magis est forma q̄ mā: oē enim quod est vnū nūero, & cōtinuū est vnū p suā formā, & non p suā mām, vt dicit Cō. 1.de aīa. cō. 90. Et hoc intelligiť principlr, silr ēt Philosophi videntes multitudinē nūeralē in eadē spē nō inueniri, nisi in hōib⁹ formā in mā, qa in abstractis a mā nō est talis multitudo apud Peripateticos, vt patet in 1.cœli & mūdi.in t.c.93. vbi dē ꝙ qñ mā tota ē comprehensa sub vna forma, nō pōt esse nisi vnum suppositū in vna spē. iō appropriauerunt principiū nūerositatis, & diuersitatis istorū mā3 & nō formā.

Et ex ista auctoritate Cō in lib. destr. collige māifeste cōtra illos q asserūt primū principiū distōnis indiuiduorū in eadē spē, esse aliq̄ ꝓprietatē accñtalē, sicut q dixerūt ꝙ distinguať primo p q̄titatē. hoc enim licet verū sit a posteriori, sed nō a priori, īdiuidua. n. distinguūtur abinuicē mā, vñ Cō. 7 primę philosophiæ, cō. 2. ex pſſe dicit ꝙ Indiuiduū subiectum est prius alijs indiuiduis accidentium.

Mā nō est sepabilis a reb⁹ nisi disfōne. The.4.phy tex cō.59.& habeť in tex.idem.tex.84.

Mā īmediate trāsmutari nō pt a formis sepatis, nō. n. trāsmutat mām nisi illud qđ ē in mā.7.met. t.c.28 & idē hř j.ibidē.c.31.vbi Cō.dicit ꝙ oē mixtū cum materia, fit a mixto cum materia. idē in 8. phy. in cō.15.& in lib.destr.ī disp.prima.

Mā ē cā multiplicationis gñabiliū ab vno gñante.7.meta.t.c.28. idē 1.met.c.40.& I lib.destr.prima.in solōne septimi dubij. īqt. plaritas nume-

numeralis.s.diuisio, sequitur causam in forma rõne materiæ.

Materia transmutatur a corpore habente qualitatem actiuam, aut potentiam, quæ agit per corpus habẽs qualitatem actiuam, 7.meta.com. 31.idem ibidem.cõmẽ.28. &.12. met.cõ.18.idem.8.physi.com.15.

Materia fm cõsiderationem ad substantiam compositam ex materia, & forma, est pars substãtię, sed secũdum considerationem ad substantiam declarãtem essentiã rei, nõ dr esse pars substantiæ, sed esse apparens deferens formam in suam diffinitionem. Auerr. sententia in 7.primæ philosophiæ.in com. 34. idem ibidem.com. 21. & 43. Vbi apparet ex mente eius naturam nõ esse partem quidditatis rei, licet sit pars essentialis compositi, differentia.n.magna valde est apud Peripateticos inter essentiam & quidditatem in rebus generabilibus cõpositis ex materia & forma. 3. de aĩa. tex.com.9. sic etiam sentit lucidissimus Them.in.3.de ani.ca.27.& est opinio Alex.& omnium Peripateticorum. Auic. autem in tracta. 5 suæ primæ philosophiæ. cap.5. de assignanda comparatione diffinitionis & diffiniti, tenet formam totam rei quidditatem, esse partẽ. vnde vult materiam esse partem quidditatis, sicut est pars essentiæ, & non distinxit inter essentiam, & quidditatem. Et hanc opinionem imitatur etiam Diuus Tho.in.7. metaph.in lec.9.super expositione tex.com.34.& in lib.de entitate & & essentia, & in prima parte summæ.q.75.& in 3.parte.q.50. & in 4.distin.44.& Scotus in.7.suæ metaph.q.16. & in.3. sententiarum. dist.22. Et Antonius And.ĩ.7. metaph.q.12.sed vt dixi causa erroris Auic. fuit quem errantem isti sunt sequuti, quia non distinxerunt in materialibus essentiam a quidditate, neque distinxerunt inter partes sm fidem ipsius speciei, & inter partes fm imaginationem, & est differentia magna valde, nam vt scribit Commen. in primo metaphy. in commen.45. Aristo.opinatur ꝙ intellecta rerũ non sunt substantiæ rerum, sed significant, & notificant substantias rerum. Certum est enim ꝙ materia est pars essentiæ, quia ẽ ex partib⁹ fm fidẽ componentibus in esse reali substãtiam compositam, tamen genus non est materia, licet sit materiæ proportionale per Porphyrium in cap.de differentia, & per Philosophũ in 7.primæ philosophiæ. in tex commen. 43. & Alexan. in libro.2.naturalium quæstionum, quæstione vltima, demonstratiue probauit hoc, vt etiam confitetur Commen. 1. metaphy. commen. 17. & 12.meta.commen. 14.& tamẽ genus est de quidditate speciei: si igitur idem in compositis ex materia & forma esset essentia & quidditas, partes essentiæ essent partes quidditatis, sed secus res se habet, vt dicitur in 7.primæ philosophiæ in tex.commen. 41.& in 3.de anima tex.cõm. 9. De hoc vide quæ scripserim in Theorematibus, in proprio Theoremate, quod incipit. In conceptis cũ materia, aliud est quod quid est ab eo, cuius est quod quid est.

Materia & forma differunt, qm̃ forma prædicatur per se de habente formam, sed ꝙ declarat quidditatem

tem eius substantialem, materia vero non prædicatur de habente formam uera prædicatione, ne dũ vt prædicetur per se. Idolum enim non dicitur cuprum, nec hõ caro. 7. metaphy. cõm. 34 idem ibidem commen. 23. vbi dicitur, ꝙ materia non prædicatur nisi sm denoĩationem. consimile 7. metaphy. 43 & 45. com. & 9. metahpy. cõm. 12.

Materia, alia sensibilis, alia intelligibilis. 7. metha. tex. cõ. 34. & 35. & 39. & 5. metaph. cõ. 3. & 8. metaphy. tex. com. 15. vide in Theorematibus.

Materia sm se ignota est. 7. metaph. tex. cõ 35. consimile primo phy. tex. cõm. 69. & in 1. cap. de substãtia orbis.

Materia sensibilis est, vt æs & lignũ & quælibet mobilis materia. 7. metaph. & tex. commen. 35.

Materia intellectualis est, quæ in sensibilibus existit, non inquantum sensibilia sunt, vt mathema. ibidẽ.

Materia cum fuerit non erit res, forma aũt cum fuerit erit res. 7. metaphy. cõ. 37. & fuit sententia istius dicti Commentatoris sumpta a lucidissimo Themist. in 2. de anima in principio. vbi scribit istud esse discrimen inter materiam & formam, nam res a materia habent, vt fierent, a forma vero vt essent.

Materia etiam erit quorũdam non sensibilium. 7. meta. tex. com. 39.

Materia non solum a physico sciri debet, verum etiam ratio seu forma & magis. 7. metaphy. tex. cõ. 39. idem 2. phy. 21, & 26. & in 1. de partibus animalium. cap. 1.

Materia est propria entibus naturalibus. 7. meta. com. 39. Vide in contradictionibus nuper editis.

Materia non prædicatur de re nomine principali. 7. metaph. cõ. 43. & 23. idem 9. metaph. tex. cõm. 12.

Materiæ natura talis est, quod per eam potest res esse & non esse. 7. metaph. tex. com. 53.

Materiæ natura talis est, ꝙ eius q̃dditas & forma est recipere formã 7. metaph. commen. vlti. idem primo cap. de substantia orbis, vbi. d. ꝙ natura materiæ substãtiatur per posse, & in 2. phy. com. 15.

Materiam dico, quæ non est hoc aliquid ens actu: potestate aũt est, hoc aliquid. 8. meta. tex. com. 33.

Materiam localem si quid habet nõ est necesse illud habere materiam generabilem & corruptibilem. 8. meta. tex. com. 4. idem infra tex. com. 12. & 12. metaph. text. com. 10. idem primo physi. com. 63. & in libro de substantia orbis per totum ferè, & in primo cœli. commen. 20. & 95.

Materiam esse subiectum, est declarandum in sciẽtia naturali, sed materiam esse substantiam est declarandum in scientia diuina. Commentator in 8. metaphy. com. 4. vide idem in 2. phy. c. 21. & 7. metaphy. com. 9. & 12. metaph. cõ. 5.

Materia quæ est subiectum trãsmutationis substabtialis quando recipiet formam, assimilatur ei quod est in actu, & qñ dimiserit eam assimilatur non esse. 8. meta. cõm. 4.

Materia non dicitur de diffinito nisi sm ꝙ est genus eius, genus enim significat materiam sm ꝙ est in potentia illud quod habet materiam & sic prædicatur de habente materiam. Nomen aũt materiæ significat materiam sm quod est aliquid in actu existẽs pars illius, cuius est

minus contrarij est 5.ph.t.cō.19.
Maius est manifestius minori. 10. meta.tex.cō.9.
Magnetis complexio qñ transmutatur non attrahit ferrum, sicut dum confricatur cum alleis vt dr 8.phy. cō.35.& 7.phy.cō.10.
Magnitudines non esse indiuisibiles declarauit Arist.ex natura contiguorum & continuorum, secūdo ex natura moti & motus, tertio ex natura velocioris & tardioris.6.ph. cōmē.22.
Magnitudines in corporibus circularibus sunt, sicut spatia in corporibus rectis.2.cœli.cō.46.
Magnitudinis expers est illud ad cuius constitutionem absolutionēq; nullus est vsus magnitudinis, et si diuidi aut distrahi ex accidenti possit, non.n. plus album est quod bipedale est q̄ ꝙ pedale. Themi.1.de anima.cap.20. vide in concordantiis nuper editis.
Magnitudinem & figurā motu sentimus 2.de anima.tex.cō.33.
Magnitudo est de natura continui, & vnum est de natura discreti 3. meta.tex cō.16.
Magnitudinū diuisio in infinitū est maximū fundamentum inter mathema. 3.phy.c.31.& 39.56.& 60.
Magnitudo nō est actu infinita, sed pōa 3.phy.tex.cō.56.
Magnitudo ut cōsideratur a naturali, & vt cōsideratur a geometra, habet dispositiones oppositas, & etiā conuenientes 3. phy. cō. 60. idē 3. cœli cō. 6.
Magnitudo est diuisibilis in infinitum, sed non est augumentabilis I infinitum 3.phy.tex.cōm.68. vide cō. 60.ibidem.
Magnitudo quanta pōt esse in potētia tanta pōt esse in actu 3.ph. tex. cō.69.& vide cām huius in cō. ibi.
Magnitudinem, motū, & tps ex indiuisibilibus cōponi eiusdē rōnis est 6.phy.tex.cō.4.
Magnitudo si fuerit Idiuisibilis, motus erit indiuisibilis.6. ph.te.cō. 9.
Magnitudinē hñs latius se diffundit, q̄ corpus quale. Commen. in paraphrasi primi de cœlo summa prīa. Vide pro hoc etiam 3.cœli cō.6.& Philosophū in 11.primæ philosophiæ.cap.3. vbi hēt ꝙ mathematicus circa ea q̄ ex ablatione theoriā facit, circūtollens .n. oīa sensibilia speculatur, puta leuitatem & grauitatē, & duritiem, & contrarium: adhuc aūt caliditatem & frigiditatem & alias sensibiles contrarietates, solum.n. derelinquit quantum & continuum, horum quidem ad vnum, horum aūt ad duo, horum vero ad tria, & passiones horum in quantū quanta considerat & continua, & non fm aliud aliquid speculatur.idem et scribitur.6.primæ philosophię.tex.cō.2. vbi habet ꝙ physica se hñt vt symū, & metaph. vt concauum.
Magnitudinem hñtium aliud est locus, aliud linea, aliud superficies, aliud corpus.ibidem in paraph. vide in concordantiis.
Magnum non est contrarium paruo, neq; equale est medium inter illa, magnum.n. & paruum non maxime distant.i.perfectæ cum inueniatur maius magno, & minus paruo.10. meta. cō. 19. cogita de illa deductione.
Magnum & paruum vno modo sūt in capl̄o relationis, & alio mō sunt accñtia quantitatis.5.meta.cō. 18. Ex quo patet vnum & idem poni posse

posse in diuersis prædicamētis fm diuersas rationes.

Magnū & paruū appropriātur quā titati continuę multū vero & paucū quantitati discretę. Auerr. in 2. Coll. in ca. de complexionibus mēbrorum officialium.

Magnum & paruum Plato reducebat ad materiam, & vnū ad formā. videlicet. ad ideam 1. phy. cō. 80.

Magnum & duplum non diuersantur pp diuersitatem, in se, sed pp diuersitatem recipientis 7. physico. tex. cō. 27.

Malum de necessitate est pp priuationem, aut pp alterū contrariorū cui accidit priuatio alterius cōtrarij. v. g. ęgritudo cum sit quoddam esse est malum pro quanto inest ei priuatio sanitatis, ex 3. tract. paraphra. meta.

Malū nō existit in rebus diuinis, sed in natura mortalium 3. cœ. cō. 25. idem 9. meta. tex. cō. 19.

Malum ex priuatione proficiscitur atq; ex ea contingit interitus The. 1. phy. super 80. tex. & est sententia Arist. ibi in textu.

Malū est natura posterius bono 9. meta. tex. cō. 19.

Malum & peccatum non est in sempiternis, neq; corruptio 9 metaph. tex. cō. 19.

Mala & ea q̄ sunt sine solicitudine, proueniunt ex necessitate materię, & non ex diminutione agētis 12. meta. cō. 52.

Malum & bonum quę sunt materia & forā a quibusdā posita sunt principia 12. meta. cō. 54.

Malū pilare quid sit requiratur 7. de de natura anim. cap. 11.

Malū nō est distinctum a rebus quę sunt in potentia. 9. meta. 19.

Māmæ in mulieribus sunt maiores gratia lactationis, in viris aut sunt pp tutelā cordis. Ex 4. de partibus anim. Auer. in cap. de prætore.

Māmæ datę sunt aīalibus his, q̄ aīal intra se concipiunt & in lucē edūt, sed q̄ oua pariunt, aut ouo intus cōcepto aīal post in lucem excludunt hæc māmis & lacte carent, vt pisces & aues 3. de natura ani. ca. 20.

Manus est organū organorū. 3. de aīa. tex. cō. 38. idem Gal. in 1. de vtilitate particularum. cap 2. & 4.

Manus est soli hoī propria. 4. de partibus animalium cap. 9.

Manus diuiditur in tres partes magnas. s. vlnam, brachiū, & extremā manū Gal. 2. de vtili. parti. cap. 2. Notanter aūt dr̄ in tres partes magnas, quia manus diuisio in partes paruas est in tres partes. s. in digitos, & quod græci metha carpiō appellant, & carpon sicut diuisio pedis ēt est in digitos, & quod. græci tarson appellāt, & in planum 3. de vtilitate particularum. cap. 6.

Manus non est vnū instrm̄, sed multa: & vt ita loquar, est instrm̄ ante instrumenta. Ex lib. 4. de partibus anim. cap. 9. idem 3. de anima tex. cōmen. 38.

Manus hominis non semper est hominis pars, sed potens opus perficere. 7 meta. tex. cō. 39. idem ibidem tex. cō. 35. de digito.

Maneries disciplinæ sunt diffinitio, diuisio, inductio, enthimema, & exemplum. Auer. in prologo physico adde etiam syllogismum hypotheticum per naturam, de quo egit in libro primo priorum in digressione, talibus enim instrumentis vtimur in declaratione eorum q̄ indigent aliqua innuitione aūt

consolatione, in hoc.n. differunt a via doctrinæ vt notaui in dñjs.

Manifestum est quod quicquid separatur fm esse,separatur rône, & non cõuertitur 2.phy.cõ.19.& elicitur ex tex. contra Plato. de ideis. Vide cõsisse in 12.me.c.27.& c.39.

Manifestum est per se,quod natura agit propter aliquid.2.phy.cõ. 80.

Manifestum est quod in sola mutatione quæ est fm qualitatem cõtingit indiuisibile eē.6.ph.cõ & t.49.

Mare sui natura calidũ est. Arist. 3. de gñatione anim.cap.11.

Mare aliquid dulcis humoris continere, argumentum est eo experimento,quo si ex cera vas tenui late re finxeris,idq; annexa lineā mare demittas inane:die ac nocte vna humoris copiam dulcis intra se colliget 8.de nã anim.cap.2.

Mare sub caniculæ tẽpore euertitur 8.de nã anim.cap.15.

Mare est elementũ aquę 2.metheororum cap.1.

Mare est ęternum fm speciem generabile & corruptibile fm partẽ.ibidem.& in principio.

Mari accidit salsedo, nõ fm ꝙ est elementum,nam sapor accidit mixto & complexionato.ibidem.

Mare fetidum quod est in philistea, dicitur quod in illo impossẽ est animal aliquod viuere propter fortitudinem amaritudinis eius, & etiã putatur ꝙ hoc mare cum aduenit in ipso aliquod animal magnum; seu grossum non descẽdit propter admixtionem partium terrestriũ cum aquis eius 2.metheo.Cõmen. cõmen. 1.

Mare est vbi,quandoq; fuit arida 2. metheo.cap.1.& vide ibidẽ cõm.

Mare fm partẽ diuisum cito putrescit,fm vero totum non 4.metheo. tex.cõ.13.

Marem dicimus id animal, quod in alio gignit, fęminam vero quod in se,ex 1.de gñatione anim.cap.2. vide etiam 1.de histo.anim.cap.3.

Maris & fęminæ sexus vbi distinct' non est in his semen veluti conceptus est, conceptum autẽ dico primam ex mare & fęmina mixturã. ibidem.

Mares & fęminæ pollutionem quæ noctu per quietem accidit patiuntur.Arist.in 2.de gña. anim. ca. 4.

Marium & fęminarum ortus fit seruata ꝓportione terminata in quãtitate & qualitate inter semen maris & semen fęminę, & ideo aliqui homines reperiuntur non habuisse liberos in vna etate,qui translati ad aliam etatem habuerunt.& quidam visi sunt ex vna muliere nõ generare qui cum alia generant. Aliqui etiam in vno anno gñare marem & in alio fęminam, nonnulli etiam ex vna muliere gñant marẽ, & ex alia fęminam. Auer. in. 4. de generatione anim.cap.1. in fine capituli,& est sñia quæ aperte colligitur ab Arist.ibid.in cap. 2.

Mares magis flatibus aquilonijs,ꝗ austrinis gignuntur. Arist.in 4.de gñatione aĩalium.cap.2.vbi etiam subdit ꝙ pastores aiunt interesse ad maris ac fœminæ feturam pecoris non solum si ita accidit, vt initus aquilonijs flatibus, aut austrinis fiat, sed etiam si cum pecus coit spectat ad aquilonem, aut austrum,ita minimo interdũ momento datur causa caliditatis, aut frigiditatis.

Marium ac fęminarum procreationes causa & diuersitas, ex quinq; rebus

rebus prouenire pôt, ex ætate, com plexione, ex flatu ventorum, ex nã loci, & ex aere & aqua. Auer. in 4. de gña. aĩa. cap. vbi ponuntur iudicia quibus gñatio a gnatione fœminæ discernatur. & habentur ex tex. Arist. ibidem cap. 2.

Mares in vtero celerius conficiũtur & crescunt q̃ fœminæ, extra vterũ vero fœminæ, & vide causã in 4. de gñatione anim. cap. 6. & Auer. ibi.

Marium partes superiores & priores validiores sunt q̃ in fœminis 4. de natura anim. cap. vlti.

Mares partes illas, quas velut arma natura tribuit, robustiores habent q̃ fœminæ vt dentes, cornua, calcaria, vngues, & id genus. 4. de natura anim. cap. vlti.

Mares in genere insectorum & locustarũ sunt minores fœminis, & minus superueniũt in coitu maius, in talibus. 5. de natura ani. cap. 28.

Mares in gñe pisciũ, qui mustelli appellãtur gñantur in parte leua vteri, fœminę vero in parte dextra, atq; ẽt parte eadẽ mares & fœminæ 6. de natura anim. cap. 10.

Mares ferociunt ex coitu, fœminæ vero ex partu. Arist. 6. de natura aĩal. cap. 18.

Mares aquilonis flatu potius, austri fœminæ concipiuntur. 6. de natura anim. cap. 19.

Mares vel fœminæ gñentur a quarũ natura efficit. ibidem.

Mares canum, quia plus laborant fœminis, minus viuaces sunt, in laconicis tñ, in cæteris autem & si non ad modũ constat viuaciores sunt, vt in reliquis 6. de natura animalium. cap. 20.

Mares vt plurimum sunt viuaciores fœminis 6. de natura anima. ca. 20.

Vbi aduerte ꝙ pôt contingere oppositum, vt in aliquo generẽ aĩaliũ, fœminæ sint viuaciores marib⁹, tradit. n. Arist. in 6. de natura aĩalium ca. eodem, ꝙ canes Laconici ita se habẽt, ꝙ quia mares plus laborant q̃ fœminę, ideo fœminę sunt viuaciores maribus. Amplius autẽ propter coitum hoc prouenire potest, vt in genere equorum fœminę diutius viuunt q̃ mares, vt testatur Arist. in 6. de natura animalium. cap. 22.

Mares Suũ castrati maiores, ferocioresq; euadũt, vt scite Homerus fingit cũ dicat. Nutrijt ex sectũ syluis horrentibus aprũ. Instar nõ bruti sed dorsi montis opaci. 6. de natura animalium. cap. 28.

Mares fœtus magna ex parte circa. 40. diem, dextro potius latere mouent, fœminę sinistro. 7. de natura animalium cap. 3.

Mares plurimi vsq; ad. 60. annũ generãt, quẽ si excesserint vsq; ad 70. procedunt, & iam quidã annos septuaginta nati genuerunt. 7. de natura animalium. cap. 6.

Mares in pedestribus sanguineis nõ ouiparis, sunt maiori ex parte maiores & viuaciores fœminis, excepto mulorũ genere, ei⁹ enim fœminę & maiores & viuaciores sunt. 4. de natura animalium. cap. vltimo.

Masticatio nulli⁹ cõcoctionis causa est, sed facilitatem cõcoquendi potius pręstat. Ex. 2. de partibus animalium. cap. 3. & videtur esse contra Auic. in cap. de humoribus. vbi d. nutriens masticatione aliquam recipit digestionem. & forte sunt concordes, quia illa pręparatio appetit aliqualis digestio, sicut generatio appetit natura, quia est via in naturam, ex. 2. phy. tex. cõmen. 14.

Masculinũ & fęmininũ sunt diuidẽtia animal, sicut simum & nõ simũ nasũ, & sicut equale & inæquale diuidũt quantum. 7. metaphy. tex. cõmen. 17.

Mas nullus in prole elaborare solet Arist. in. 3. de generatione animalium cap. 10.

Mas & fęmina potentia quadam & in põa diffiniunt, qđ. n. põt concoquere & secernere, & constituere semen atq; principium obtinet formę id mas est. quod autem recipit & non põt constituere & secernere id fęmina est. Arist in 4. de genera. anim. cap. 1.

Mas in semen agit tres formas. vna est specifica propria huic spẽi. alia est forma masculinitatis, quæ est veluti dñia illius speciei. tertia aũt est forma indiuidualis, qua est hoc agens determinatumue. Et iõ qñ agẽs dñabitur perfecto dñio supra mãm prętabit ei illas tres formas, & erit siĩitudo perfecta. Auer. in 4. de gener. anim. cap. vbi ponuntur causę siĩitudinis inter natos & parẽtes, & est sñia Arist. ibidem cap. 3.

Mas & fęmina sunt animalis passiones propriæ, sed non fm substantiam veram in materia & in corpore. 10. meta. tex. cõ. 25.

Mas tribuit formã & motũ ꝓpriũ, sed fęmina materiã exhibet, sicut ĩ lactis coagulatione succus aut coagulum est quod inspissat. 1. de generatione anim. ca. 10.

Mas in constitutione corporis animati vim creandi præbet sed fęmina materiam exhibet, corpus. n. ex fęmina est, aĩa vero ex mare. Arist. in 2. de gener. aĩa. cap. 4. & ibidem, parũ ante principiũ capituli, in solutione, qõnis, quia fęmina nõ potest ex se generare aĩal, dicit quod ideo est quia mas est efficiens animæ, mas. n. ratione diffinitur.

Materia non est separabilis in rebus 4. phy. tex. cõ. 59. vbi Cõmẽ. exponit ꝙ qñ dicimus ꝙ materia nõ est aliquid demonstratum in actu, nõ debemus intelligere ꝙ possit separari a rebus demonstratis in actu, sed intendimus ꝙ in sua essentia non est aliquid demonstratũ, neq; est in se aliquod demonstratũ, qm̃ si ita esset non reciperet res demõstratas. Ex quo patet contra ponentes actum entitatiuum siue existentię propriũ in prima materia. Cõtra He. de Gand. & Sco.

Materia cõtrariorũ vna est 4. physi. tex. cõ. 84.

Materia prima in suo esse non hẽt actũ admixtũ oĩno. Cõmẽ. 5. phy. cõ. 8. contra ponentes actũ entitatiuum in via Auerr.

Materiæ quæ recipiũt formas nõ dicuntur formæ 7. phy. cõ. 15. idẽ. 7. meta. 24. & 34.

Materia prima nõ est exñs in actu, ideo nõ potest esse per se motum. 8. physico. cõm. 30. & 5. physi. tex. cõmen. 8.

Materia ex qua aliquid generaẽ est illud quod in rei veritate diciẽ moueri motu qui est de potentia essentiali. v. g. aer qui est in potẽtia ignis ad superius, est id quod mouetur ĩ rei veritate & essentialiter ad superius qñ fit ignis 8. phy. cõ. 32. & cõmen. 4. contra Ioan. Gram & 3. cę. cõ. 28. & 4. cœli cõ. 24. & 25.

Materia existente diuersa diuersabitur & forma 8. phy. cõ. 46. 4. cœli, cõ. 37. 8. meta. tex. cõ. 11.

Materia est causa contingens eius accidentis, quod prærerq̃ in pluribus euenit 6. meta. tex. cõ. 5.

Mate-

Materia recipit contraria successiue 6.meta.cō.8.

Materia est multiplex, alia n. est alterationis tm̄. vt panis respectu sanguinis: alia est cōpositionis, vt lapides domus, alia est compositionis & alterationis, vt elemēta respectu mixti: alia est fm quantitatē vt partes totius: alia fm similitudinem, vt præmisse respectu conclusionis. Ex 2.phy.tex.cō.31.

Materia fm se nō est quid neq; quātitas, neq; aliquid eorū quibus ens est determinatum 7.meta. tex.cō. & vide in Theorematibus nostris quomodō sit intelligenda ista propositio in proprio Theoremate de hoc. & aduerte vnum annotatione dignum, quod ibidem Philosoph⁹ subdit, quare quod est vltimū fm se, neq; quid, neq; quantitas, neq; aliquid aliud est, neq; negationes, etenim hæc erunt fm accidens. Ex quo loco videtur sequi ꝙ materia in se, neq; est formata, neq; non formata, quia tam affirmatio formæ q̄ eiusdē negatio est extranea a natura materiæ. & ita videntur duo mala sequi, primum ꝙ cōtradictoria opposita non diuidunt verū & falsum in omnibus quod est cōtra Philosophum in prædicamentis, in sermone de oppositis, & est contra primū principiū, quod est p se notū & concessum ab omnibus. videlicet. de quolibet dicitur esse vel nō esse. Amplius est contra determinationem antiquorum Peripateticorum. videlicet. Alexandri & Themistij in digressione de priuatione & potentia materiæ, & Simplicij etiam asserentium ꝙ quando Peripatetici asserunt materiā esse inaffectam, seu informem non intelligunt nomine inaffecti priuationē qualitatis, sed prorsus negationem, qualia sunt illa illiteratus, immusicus: pro eo quod est non musicus, & non literatus. nam si inaffectio illa priuationem significaret, quum priuatio qualitas quædam esse videatur hoc ipso materia ipsa qualitatem amplecti proferrique materia videretur, in quibus itaque negatio vera est in his priuatio non sequitur: non enim de quo potest dici non iustum de eodem dici potest iniustum, neq; de quo verum est dicere ꝙ comā aut capillitium non habet de eodem verum est dicere quod caluet. nulla igitur essentia materiæ in eo potest consistere quod est priuatum esse, sed quemadmodum cera ex qua fingi leo potest, non est amplius cera quum factus est leo, ita & primum illud subiectum qđ potest formas omnes suscipere, quamuis priuatum omnibus videatur esse, non tamen in eo quod subiectum est priuatum esse, dici potest: subiectum enim nullo modo esse posset si formam cum priuatione reciperet, sed priuatum esse dicitur ea ratione secundum quam ei accidit accommodatio atque habilitas quædam, ad formas omnes suscipiendas dixi accidit, quia priuatio in se absoluta, quædam res est quàm referatur & accōmodetur ad altera. Sed in veritate in hac sentētia est maxima difficultas. nam isti incidunt in easdem angustias, quas euitare contendunt, nam certum est quod quando Peripatetici asserunt materiam esse inaffectā fm se, considerāt illā i prima illa sui notione, qua

Digressio. vtrū materia fm ꝙ mā habeat aliq̄ affirmationē uel negationē sibi propriam,

nō refertur ad alia, sed est absoluta & prima eius notio. si igr in illa cō cedsit materiā eē inaffectā nō qđ in affectio sit priuatio, ac cogāt ma teriā dicere aliquā quale sibi propriā, aut formā eadē rōne vr sequi; si ipsi intelligant vocabulo inaffecti puram negationē, tūc.n. vr materiā in sua prima notione include re aliquā negationē, & hoc est longe deterius q̄ primū, quia negatio nō pōt cōstituere intellectum alicuius entis positiui. & cōfirmat, qa vt dicit Philosoph' in pñti loco, negationes oēs formarum verificant de materia p accñs & earū affirmatio nes: sicut ēt bñ declarat Cōm. ī pñti loco. d. n. deinde incepit declarar q̄ sit natura isti' materiæ &. d. & intelligo p materiā illud quod est exñs p se, qđ est, neq, quale, neq; quātū, neq; aliqđ pdicamētorū, qm̄ elt in pōa oīa ista. 10 pdicamēta vt declaratū est in physicis. Declaratū. n. ē eē subtū oib'. 10. pdicamētis, & qđ suū eē est aliud ab esse cuiuslibet eorū, & vltimū subtum qđ est subm p se, & primo nō est illud in quo dr quale, nec aliud pdicamētorū. 10. nec priuatio istorū entiū, qm̄ hoc est ei p accñs, & intendit subtum. igr vltimū quod per subam suā elt aliud ab vnoquoq; pdicamētorū & a suis priuationibus, cū oīa ista sīt ei p accñs. Et dicit hoc qm̄ si aliqua forma, aut aliqua priuatio esset in materia essentialr, nō reciperet oēs formas: & ɔfirmat p Arist. in 2. de interpretatiōe, ubi dicit, ꝙ prius & fm se bonū est bonū & posterius, & fm accñs bonū nō est malū, ī nō facer. n. intelligit facere, vt dr in 2. elēcorū, negatio. n ē natura posterior affirmatione, vñ 3. primæ philosophiæ t. c. 3. multis. n. modis idē sciētib' magis quidē scire dicim', eū q nouit ī ipō eē qđ res sit, q̄ ī. nō esse, & horū eorundē magis alterū altero, sed maxīe qđ ē & non q̄tū, aut quale Ex qbus verbis māifeste colligit ꝙ prima mā in sua pria notione, sicut nō includit priuationē aliquā, ita ēt nō includit aliquā negationē, & ita expositores nō euadūt difficultatē istā, sicut vides. ex aduerso aūt sequit ꝙ contradictiō nō est oppō cui' nō sit dare mediū fm se, qa materia in prima notiōe, neq; ē forata, neq; nō forata, qđ est ɔtra primū pricipiū vt dixim', & ē qō satis ardua, sicut vides. Aui. ī 5. suę priæ phiæ. c. 1 multū subtilr & diffulē ɔsequit istā difficultatē, nā postq̄ declarauit ꝙ q̄libet natura ī eē qdditatiuo ɔsiderata est tm̄ ipsa, & solū īcludit in tali eē pdicata qdditatiua quę ī prio mō dnr de ea, vt dicit de eqnitate qđ ē tm̄ eqnitas, & nō est vna, nec multa, nec exñs ī aīa, nec ī istis sēsibilib', nec in actu, nec in pōa, parū. ī. q̄rit, si quis aūt interrogauerit nos de equinitate fm ɔtradictionē. s. an equinitas ex hoc qđ est eqnitas sit aliqđ vel nō. non erit rñsio nisi fm negationē qeqđ illud fuerit: non aūt fm negationē eius qđ ē, sed ei' qđ dr de ea, qm̄ nō dēt dici ꝙ eqnitas ex hoc quod est eqnitas nō est, sed ex hoc qđ ē eqnitas nō ē eqnitas aliqua, nec aliquid aliorū, si aūt ptes qōnis fuerit duæ affirmatiuę īmediate, tūc non erit necesse rñdere aliquā illarum vllo mō, qm̄ alterius earū. s. affirmatiuę quæ ɔcomitat negationē intellis ē ꝙ cū res n̄ fuerit appropriata alteta affirmatiua ap ppriabit hac altera affirmatiua. Cū āt fuerit appropria-

priata hac eius essentia nõ erit ipsa proprietas: hõ.n. cum est vnus, vel albus, tñ essentia ipsa humanitatis non erit essentia albedinis, aut vnitatis, cum ergo subiectum quæstionis fuerit positum ipsa humanitatis veluti aliquod vnum, & interrogauerit nos fm aliquod contrariorum dicentur, vtrum est vnus, aut multa, tunc non erit necesse respondere aliquod illorum, ipsa.n. humanitas ex hoc quod ẽ ipsa humanitas nõ est aliquod illorum in cuius diffinitione non accipitur, nisi ipsa humanitas, &c. Ita pariter dicendum puto de prima materia in sua prima notione cõsiderata, quo ad prædicata primi modi, si quis interrogauerit nos fm contradictionem, an materia ex hoc ꝙ est materia sit aliquid, vel non: respondẽdum est per distinctionem, nam si quæstio fiat de his, quæ constituũt intellectum eius, sic materia est aliquid, est enim substantia & ens, & tale ens quod est materia, sic enim negationes istorum de materia dici non possunt. Si autem quæstio sit de aliis aduentitiis materiæ, quę de materia per accidens prædicantur, sic respondendum est per negationem, nam materia ex hoc ꝙ est materia non est forma substantialis, nec accidentalis, nec compositũ ex materia & forma, nec vñr ali quid de his, quæ sunt aduẽtitia ei, sic intelligitur dictum istud Arist. in præsenti loco, ꝙ negationes omnium prædicamentorom per accidens prædicantur de materia intelligendo per substantiam, substantiam in actu, quia materia non est substantia in actu, nec aliquod accidens. Et similiter illo modo intelligunt Peripatetici materiam esse in affectam. i. non habentem aliquam qualitatem, aut formam, ita ꝙ negatio oĩum formarum adducitur in responsionem ad q̃onem propositam nobis de materia fm se considerata, an. v3. materia fm, ꝙ materia sit forma aliqua, vel negatio cuiuslibet formæ verificetur de ea. & dico secundum verum eẽ. non tamen materia in suo intellectu includit talem negationẽ, sed ex intellectu primo eius consequiẽ verificatio illius negationis, sicut bonũ ex primo suo intellectu bonum est, & fm se bonum, bonum. Et ex hoc concomitatur bonũ nõ esse malum, Similiter iuxta istam sententiam, si proponuntur duæ affirmatiuæ cõtrariæ immediate de materia fm, ꝙ est materia. v3. vtrũ materia, vt materia est formata, vl̃ materia, vt sic est priuata forma, tunc non est necesse dare aliquam illarum, quia materia vt sit neque formata est, neq; ẽ priuata forma, licet in esse realis existentiæ, non euadat ab vtroq; illorum. Et est ac si diceremus vtrum corpus viuens vt viuens qualitatiuẽ considerandum sit sanum aut ęgrum, quum sanum & ęgrum sint contraria. Sed dices, quare de materia non verificatur immediate per viam sequelę priuatio formæ fm ꝙ materia est materia, sicut verificatur negatio formæ per viam sequelæ? Soluitur, quia ex intellectu primo quidditatis rei, primo apparet negatio aliorum, quæcunq; nõ sunt id quod est: & non apparet aliqua affirmatio ex his, quæ res non est quidditatiuę, sicut sunt proprietates rei, vnde cum intellectus priuationis-

tionis sit, saltem ex connotato aliquam qualitatem significans, vt d. The. & expositores, & sunt quasi quædam materiæ proprietas, vt dicit Commen. in sua media expositione sup. 1. phy. & etiam primo cœli. cō. 20. vbi dicit, ꝙ in materia non est alia possibilitas, nisi per separationem a forma, & est sicut abscissio ex acumine gladij. si ita esset sequeretur materiam habere aliquam priuationem, & qualitatē inseparabilem, & ita non esset denudata fm essentiā ab omni qualitate & forma, sicut bene deducit Commen. in præsenti com. Considera igitur diligēter quia vidi plures meo tempore qui non potuerunt euadere ab hac inquisitione. Immediate patet ꝙ neutrum uerū est, & scias pro solutione difficultatis vnum, quod licet cōtradictoria absolutione diuidant verum & falsum in quocunq;, & non sit dare medium inter illa, tñ qñ contradictorijs additur aliquid distrahens ab oppositione eorū, non sunt amplius contradictoria, sicut inter esse & non esse nihil mediat, sed inter non esse simpliciter & esse mediat aliquid, vt dicitur in primo phy. tex. com. 77. quia esse in potentia mediat, sic inter formatum & non formatum nihil mediat, vnde materia aut est formata, aut nō formata, & dicitur ꝙ est non formata. Sed qñ dicitur, vtrum materia per se sit formata, vel per se, aut quidditatiue sit non formata, dico ꝙ vtraq; falsa est quidditatiue, & sic non contradicunt, & ita est in fini de materia fm ꝙ materia, quia illa reduplicationis nota nō est ps subti ꝓpōnis. sed est condō specificatiua fm q̄ cōsiderat & nota bene hoc. & nota ꝙ ista snīa concordat cum dictis & determinatis p. Alex. in 1. lib. naturalium qōnum. q. vlti. vbi quærit. vtrum forma sit fm se in materia, vel fm accñs, & tandem concludit ꝙ forma non est p se in materia, loquendo de primo mō pseitatis, sicut neq; priuatio, tñ forma & priuatio sunt in materia p se in secundo mō, sicut par & impar non sunt p se de rōne numeri, sed sunt numeri ꝓprietates, in quarum rōne sumit subtum, sic in ratione formæ materialis sumit materia, sicut appet ex rōne in qua ponitur corpus organicū, & in rōne ēt priuationis ponitur materia, quia priuatio non est nisi carentia formæ in materia apta nata recipere formā. vñ sicut non oīs numerus est par, nec omnis īpar, sed vel est par, aut impar, sic materia, aut est formata, aut est priuata forma.

Materia est substantia diminuta, qa est in potentia. 7. meta. cō. 9.

Materia prima in 1. phy declaratur esse fm ꝙ est materia nō fm ꝙ est suba. ibidē. & in 2. phy. cōm. 21. & cō. 4. vide in simili in 1. meta. cō. 15. & 18. & 4. meta. cō. 1. ...

Materiæ actio est transmutatio. 7. meta. cō. 9. idē 1. cœli. c. 20. vbi dicit ꝙ in materia non est potentia nisi apud separationem eius a forma, & opatio istius potentiæ, quæ est ex ea quasi abscissio de acumine gladij, est gñatio. & corruptio. vide in concordantijs.

Materia in naturali philosophia cō sideratur, vt est principiū transmutationis, sed in prima philosophia cōsiderat vt ē suba in potentia. 7. meta. com. 9.

Materia

Materia non prædicatʳ de eo cuius est mã nisi ſm denoĩationē.7 met. c.25.& 34.& 43.& 9.met. c. 12.& 1.meta. cō. 17. & 1.phy. cō. 15.

Materia non est gñabilis & corruptibilis nisi p accñs.7.me.c.23 idē 1. phy.t.c.82.& 12. met.cō.18.idē 7. meta.tex. cō. 26.27.& 31.& 33.

Materia prædicatʳ denoĩatiue de materiato & non formalʳ prædicatione dicēte,hoc est hoc, vt statua nō est lapis,sed lapidea.7.meta t.c.24 vbi aduerte ꝙ ista est vna dña inter genus & materiã, sicut bñ notauit Cō.in pñti.cō.& ēt 7.meta.cō. 43.& 1.meta.cō.17 & 12.met. cō. 14. Et longe vberius ante ipsum Alex.scripsit demŕatiue de hoc in 2.lib.naturalium qōnũ. q. vlti. ꝙ materia non sit genus.

Materia diuersa sũt eadē spē,vt Sortes & Callias.7.meta.t.cō.28. idem sumitʳ distōnē indiuiduorũ in eadē spē esse a materia,consiĺe scribit Cō.in lib.destr.in prima dispu. in sol.7.dub.vbi inqt.cã pĺalitatis & nũerabilitatis apud Philosophos ē materia & cã cōueniētię in multitudīe numerali ē forma, sed ꝙ possint inueniri res pſes in nũero in vna forma ſm materiã ĩpoĺe est. nullũ nãq; indiuiduũ ab alio indiuiduo distingui debet ab aliqua ꝓprietate,nisi p accñs. ĩmo indiuidua abinuicē distinguuntʳ a materia,idē 1.primæ philosophiæ. cō. 40. Vbi aduerte vt declaraui subtiliter in qōne spãli de principio indiuiduationis,ꝙ distinguēdo principiũ assiĺatiuũ contra principium distinctiuũ,sic forma a ꝓprietate est principiũ cōueniētię & siĺitudinis, & mã appropriata est principium distōnis. genitũ. n. assiĺatur gñanti in forma, tñ principiũ constitutiuũ & distinctiuum respectu cōpositi magis est forma q̃ mã: oē enim quod est vnũ nũero, & cōtinuũ est vnũ p suã formã,& non p suã mãm,vt dicit Cō.1.de aĩa. cō. 90. Et hoc intelligitʳ principĺr, siĺr ēt Philosophi videntes multitudinē nũeralē in eadē spē nō inueniri,nisi in hñtib' formã in mã, qa in abstractis a mã uō est talis multitudo apud Peripateticos,vt patet in 1.cœli & mũdi.in t.c.93. vbi dr ꝙ qñ mã tota ē comprehensa sub vna forma,nō pōt esse nisi vnum suppositũ in vna spē.iō appropriauerunt principiũ nũerositatis,& diuersitatis istorũ mã; & nō formã.

Et ex ista auctoritate Cō. in lib. destr.collige mãifeste cōtra illos q asserũt primũ principiũ distōnis indiuiduorũ in eadē spē, esse aliq̃ ꝓprietatē accñtalē,sicut q dixerũt ꝙ distinguatʳ primo p q̃titatē.hoc enim licet verũ sit a posteriori,sed nō a priori,ĩdiuidua.n. distinguũtur abinuicē mã, vñ Cō.7 primę philosophiæ,cō.2.ex pſſe dicit ꝙ Indiuiduũ subiectum est prius alijs indiuiduis accidentium.

Mã nō est sepabilis a reb' nisi diffōne.The.4.phy tex cō.59.& habetʳ in tex.idem.tex.84.

Mã ĩmediate trãsmutari nō pt a formis sepatis,nō,n.trãsmutat mãm nisi illud qđ ē in mã.7.met. t.c.28 & idē hr ĩ.ibidē.c.31.vbi Cō.dicit ꝙ oē mixtũ cum materia,fit a mixto cum materia. idē in 8. phy. in cō.15.& in lib.destr.ĩ disp.prima.

Mã ē cã multiplicationis gñabiliũ ab vno gñante.7.meta.t.c.28. idē 1.met.c.40.& ĩ lib.destr.prima.in solōne septimi dubij. ĩqt. pĺaritas nume-

numeralis.s.diuisio, sequitur causam in forma rõne materiæ.

Materia transmutatur a corpore habente qualitatem actiuam, aut potentiam, quæ agit per corpus habẽs qualitatem actiuam, 7.meta. com. 31.idem ibidem. cõmẽ.28. &.12. met.cõ.18.idem.8.physi.com.15.

Materia fm cõsiderationem ad substantiam compositam ex materia, & forma, est pars substãtię, sed secũdum considerationem ad substantiam declarãtem essentiã rei, nõ dr esse pars substantiæ, sed esse apparens deferens formam in suam diffinitionem. Auerr. sententia in 7.primæ philosophiæ.in com. 34. idem ibidem.com. 21. & 43. Vbi apparet ex mente eius naturam nõ esse partem quidditatis rei, licet sit pars essentialis compositi, differentia.n.magna valde est apud Peripateticos inter essentiam & quidditatem in rebus generabilibus cõpositis ex materia & forma. 3. de aĩa. tex.com.9.sic etiam sentit lucidissimus Them.in.3.de ani.ca.27.& est opinio Alex.& omnium Peripateticorum. Auic. autem in tracta. 5 suæ primæ philosophiæ. cap.5. de assignanda comparatione diffinitionis & diffiniti, tenet formam totam rei quidditatem, esse partẽ. vnde vult materiam esse partem quidditatis, sicut est pars essentiæ, & non distinxit inter essentiam, & quidditatem. Et hanc opinionem imitatur etiam Diuus Tho. in.7. metaph. in lec.9.super expositione tex.com.34.& in lib.de entitate & & essentia,& in prima parte summæ.q.75.& in 3.parte.q.50. & in 4.distin.44.& Scotus in.7.suæ metaph.q.16. & in.3. sententiarum. dist.22. Et Antonius And.l.7. metaph.q.12.sed vt dixi causa erroris Auic. fuit quem errantem isti sunt sequuti, quia non distinxerunt in materialibus essentiam a quidditate, neque distinxerunt inter partes fm fidem ipsius speciei, & inter partes fm imaginationem, & est differentia magna valde, nam ut scribit Commen. in primo metaphy. in commen.45. Aristo.opinatur ꝙ intellecta rerũ non sunt substantiæ rerum, sed significant, & notificant substantias rerum. Certum est enim ꝙ materia est pars essentiæ, quia ẽ ex partib⁹ fm fidẽ componentibus in esse reali substãtiam compositam, tamen genus non est materia, licet sit materiæ proportionale per Porphyrium. in cap.de differentia, & per Philosophũ in 7.primæ philosophiæ. in tex commen. 43. & Alexan. in libro.2.naturalium quæstionum, quæstione vltima, demonstratiue probauit hoc, vt etiam confitetur Commen. 1. metaphy. commen. 17. & 12.meta.commen. 14.& tamẽ genus est de quidditate speciei: si igitur idem in compositis ex materia & forma esset essentia & quidditas, partes essentiæ essent partes quidditatis, sed secus res se habet, vt dicitur in 7.primæ philosophiæ in tex. commen. 41.& in 3.de anima tex.cõm.9. De hoc vide quæ scripserim in Theorematibus, in proprio Theoremate, quod incipit. In conceptis cũ materia, aliud est quod quid est ab eo, cuius est quod quid est.

Materia & forma differunt, qm forma prædicatur per se de habente formam, sed ꝙ declarat quidditatem

tem eius substantialem, materia vero non prædicatur de habente formam uera prædicatione, ne dũ vt prædicetur per se. Idolum enim non dicitur cuprum, nec hõ caro. 7. metaphy. cõm. 34 idem ibidem commen. 23. vbi dicitur, ꝙ materia non prædicatur nisi ſm denoĩationem. consimile 7. metaphy. 43 & 45. com. & 9. metahpy. cõm. 12.

Materia, alia sensibilis, alia intelligibilis. 7. metha. tex. cõ. 34. & 35. & 39, & 5. metaph. cõ. 3. & 8. metaphy. tex. com. 15. vide in Theorematibus.

Materia ſm se ignota est. 7. metaph. tex. cõ 35. consimile primo phy. tex. cõm. 69. & in 1. cap. de substãtia orbis.

Materia sensibilis est, vt æs & lignũ & quælibet mobilis materia. 7. metaph. & tex. commen. 35.

Materia intellectualis est, quæ in sensibilibus existit, non inquantum sensibilia sunt, vt mathema. ibidẽ.

Materia cum fuerit non erit res, forma aũt cum fuerit erit res. 7. metaphy. cõ. 37. & fuit sententia istius dicti Commentatoris sumpta a lucidissimo Themist. in 2. de anima in principio. vbi scribit istud esse discrimen inter materiam & formam, nam res a materia habent, vt fierent, a forma vero vt essent.

Materia etiam erit quorũdam non sensibilium. 7. meta. tex. com. 39.

Materia non solum a physico sciri debet, verum etiam ratio seu forma & magis. 7. metaphy. tex. cõ. 39. idem 2. phy. 21, & 26, & in 1. de partibus animalium, cap. 1.

Materia est propria entibus naturalibus. 7. meta. com. 39. Vide in contradictionibus nuper editis.

Materia non prædicatur de re nomine principali. 7. metaph. cõ. 43. & 23. idem 9. metaph. tex. cõm. 12.

Materiæ natura talis est, quod per eam potest res esse & non esse. 7. metaph. tex. com. 53.

Materiæ natura talis est, ꝙ eius q̃ditas & forma est recipere formã 7. metaph. commen. vlti. idem primo cap. de substantia orbis, vbi. d. ꝙ natura materiæ substãtiatur per posse, & in 2. phy. com. 15.

Materiam dico, quæ non est hoc aliquid ens actu: potestate aũt est, hoc aliquid. 8. meta. tex. com. 33.

Materiam localem si quid habet nõ est necesse illud habere materiam generabilem & corruptibilem. 8. meta. tex. com. 4. idem infra tex. com. 12. & 12. metaph. text. com. 10. idem primo physi. com. 63. & in libro de substantia orbis per totum ferè, & in primo cœli. commen. 20. & 95.

Materiam esse subiectum, est declarandum in sciẽtia naturali, sed materiam esse substantiam est declarandum in scientia diuina. Commentator in 8. metaphy. com. 4. vide idem in 2. phy. c. 21. & 7. metaphy. com. 9. & 12. metaph. cõ. 5.

Materia quæ est subiectum trãsmutationis substãtialis quando reci piet formam, assimilatur ei quod est in actu, & q̃n dimiserit eam assimilatur non esse. 8. meta. cõm. 4.

Materia non dicitur de diffinito nisi ſm ꝙ est genus eius, genus enim significat materiam ſm ꝙ est in potentia illud quod habet materiam & sic prædicatur de habente materiam. Nomen aũt materiæ significat materiam ſm quod est aliquid in actu existẽs pars illius, cuius est

materia

materia, & ideo nõ prędicatur de habente materiam.8.metaphy.cõ mẽ.6.vbi elicitur dr̃ia inter genus & materiam, quia genus prædicatur formaliter de cõposito ex materia & forma, materia vero nequaq̃, sed solum denominatiue nõ nomine principali.7.metaph.tex.com.23.& 43.

Materia neq; elementum est, neq; ex elementis. 8.meta.text.com. 8. Vide in concordantijs nup ediris.

Materia, alia cõis, alia propria 8.meta.tex.com.11.

Materia ea vna existente contingit fieri diuersa propter mouentem causam.ibidem.

Materia ex vna plures fieri materias contingit duobus modis, vel in eodem ordine, & differẽtur fm magis & minus: vel in diuersis ordinibus.8.meta.com.11.

Materia existente vna & motore vno de necessitate gn̄atũ erit vnũ. 8.meta.c.11.idẽ in 12. met. cõ.11.

Materia existente diuersa, & motore diuerso de necessitate gn̄ata erũt diuersa.8.met.cõ 11.& t. cõ. 12.

Mã exñte vna gn̄ata p̃t esse diuersa pp mouentẽ cãm 8.met.t.c.11. vbi Cõ.limitat illã ꝓpõnem h̃re locum in artificialibus tm̃, fallit aũt in nãlibus, vt patet in 8. phy. in t. cõ.46. Est.n.in nãlibus principiũ ꝙ non quodlibet fit ex quolibet, sed determinatum ex determinato, & in eodem cõ.11.expressẽ dicit, ꝙ quædam materiæ recipiunt formas diuersas, & quędam formę non recipiunt, nisi vnã mãm, verũ est in entibus artificialibus, in entibus aũt nãlibus q̃libet forma habet ꝓpriam materiam.

Materiã forsan quædã non hñt, aut non talem, sed fm locũ mobilem. 8.metaph.tex.com.12.

Mã in rei veritate, cuius esse est in potentia nõ inueni͛t, nisi in substãtijs gn̄abilibus & corruptibilibus: sub̃æ vero æternæ, q͂a in eis nõ est potentia ad corruptionẽ nõ est in eis mã: sed materia earũ, est aliqd exñs in actu.s.corpus, indignius habent hoc nomen subiectũ, q̃ hoc nomen materia.8.met.c. 12.idem in 2.ca.de sub̃a orbis & alibi sæpe.

Materia quæ est in potentia, est cã alterationis passiuæ.8.met.t.c. 12. & primo cœli.tex.com.21.

Materia prima est in potentia vtrũque contrariorũ eodẽ termino. 8. met.c.14.idem 1.phy. cõ 6.& 82. & 2.physi.com.48.

Mãm intellectualẽ, aut sensibilẽ nõ hñtes, statim sunt id quod sunt. 8. meta.t.c.16.vbi dicit Cõ. in cõ. ꝙ illa quæ non hñt materiã, nõ hñt cãm aliã a se in hoc ꝙ sunt vnum, & in hoc ꝙ sunt ens: ecõtrario eis quæ sunt in materijs, per formas enim fiunt composita ex materia, & forma vnum & aliquid ens, &c.

Materia est principiũ passionis & cã pp quam patiens pati͛t.9. met. t.c. 2.vide limitationẽ ab Auer. in 3. de aĩa.in cõ.5.in principio digressionis, & ibidẽ in cõ.28.vbi declarat, cuius passionis mã sit cã. inqt .n.ꝙ materia non est cã receptionis simpliciter, sed cã receptionis transmutabilis.s.receptionis hui⁹ entis indiuidualis.

Materiam esse in potentia ad infinitas formas, ẽ sicut ĩfinitũ eẽ ĩ potẽtia.talis.n.potẽtia nõ dr̃ respũ act⁹ q͂a potentia q̃ dr̃ respũ actus ẽ finita, sed hoc intelligi͛t ꝙ potẽtia sp associat͛ ei 9.me.c.11.Et h͛ ex tex.

Mate-

Materia remota nō dr̄ esse in potentia, illud, cuius est potentia 9. primę philosophiæ. tex. cō. 12. Inde collige dr̄iā, inter mām remotam, & ꝓpinquam q̄ innuit Cō. in cō. dicēs, & intēdit declarare ꝙ materia, q̄ pōt simpl'r nō indiget, i. hoc ꝙ exeat in actū, nisi vno motore tm̄. Materia aūt q̄ nō dr̄ posse simpliciter, sed ꝑ potentiā remotā exit in actū ꝑ plr̄es motores vno motore fm remotionē, aut ꝓpinqtatē.

Materia propinqua rei non ꝑdicat̄ de re, cuius est materia noīe ptincipali, sed denoīatiue, vt non dr̄ idolum cuprū, sed cupreū 9. metaphy. tex. c. 12. Idē 7 metaph. t. c. 43. & cō. 23. Et aduerte ꝙ Cō. dicit in 9. met. cō. 12. ꝙ hoc non est ꝓpriū idiomati græcorū, sed in nr̄is idiomatibus. i. arabicis, hoc est manifestum in rebus naturalibus, sed in artificialibus nō est manifestum.

Materia ꝓpinqua dr̄ esse in potentia simpl'r, & dr̄ materia simpl'r nō remota. 9. metaph. cō. 12. Vide in concordantijs nuper editis.

Materia & vl̄e differunt, quia materia non ꝑdicat̄ de re noīe principali, sed noīe denoīatiuo. vl̄e autem prædicatur de re, vt homo est animal 9. metaph. tex. com. 12.

Materia potentia est, donec veniat ad spēm, qn̄ vero actu est, tunc in spē est. 9. metaph. tex. com. 16.

Materia dum est in potentia, non est perfecta per formam, neq; habet esse quod habet forma, sed dū venit ad actūm, tunc perficitur per formam, & habet esse quod habet forma. 9. metaph. commen. 16 Ex quo patet fm Auer. doctrinam, ꝙ licet materia sit essentia diuersa ab ipsa forma, esse tñ habet a forma, & non est aliud esse materiæ, & aliud formæ. vt dicit. n. diuinus Beotius in lib. de vnitate & vno. oē esse est a forma, quod describentes Peripatetici dixerunt, esse est existentia formæ in materia.

Materiam cōem habentia adinuicē transmutantur. 10. metaphy. text. cō. 12. & hr̄ propriæ in primo de generatione & corruptione. in te. com. 43. & 53.

Materia contrariorum eadem est. 10. metā. tex. com. 14.

Materia negatione ostendit̄. 10. metaph. tex. com. 24. Vide in concordantijs nuper editis.

Materiæ diuersitas est cā differentium rerum per accn̄s, quia quæ conueniunt in forma, & differunt fm materiam differunt per accn̄s, vt duo anuli, quorum vnus est ex auro, alter vero ex argento. 10. metaph. tex. com. 24.

Materia non facit dr̄iam. 10. metaph. tex. com. 25.

Materiam primā esse probare, est sermo naturalis e contrario. Auic. 12 metaph. cō. 8. idem 1. phy. cō. vlti. & 2. physi. commen. 22. idem 12. metaphy. com. 6.

Materia assimilatur mixtioni, quia res admixtę propinque sunt, vt sint in potētia 12. metaph. com. 9. vbi declarat, quare Anaxagoras posuit mixturam.

Materia, ꝑpea q̄ est in potētia omnia, est cā in hoc ꝙ gn̄atio nō abscinditur. Cō. 12. metaph. cō. 9. & est dictum Aristo. de quo inquirit in primo de generatione & corruptione. tex com. 15. & infra.

Materiam nullus sciuit in rei veritate ante Arist. Cō. 12. meta. c. 9. colligit ex 1. phy. tex. com. 79.

Mate-

Materiam habent omnia quæcũq; transmutantur, sempiterna autem mobilia latione non habent materiam generabilem, sed vñ & quo. 12 primæ phy. tex.com. 10. & 8. meta.tex.com. 12.

Materierũ naturæ diuersantur fm diuersitatem naturæ transmutationis. 12. primæ philosophiæ. com. 10. & primo physic.com. 63. & in 3. de anima. in commen. 5. in principio digressionis.

Materia generabilium est in potentia, translatorum aũt est in actu. 12. metaph. tex. com. 10. idem in 2. cap. de substantia orbis, & primo cœli. commen. 95.

Materia quæ est in potentia, est in omnibus corporibus, vt opinatus est Auic. sed errauit in hoc. Ipsam opinionem imitatus est etiam Egidius Roma. in tracta. speciali de materia cœli.

Materia quæ est in potentia in substãtijs generabilibus & corruptibilibus est causa fatigationis & corruptionis in eis. 9. meta. tex. cõ. 17.

Materia prima est vna, tamen multa est in potentia, & habilitate. 12. primæ philosopiæ. com. 11. idem primo de generatione, com. 22. & tex. com. 24 & 4. phy. tex. cõ. 84.

Materia prima, primo habet potẽtias, seu habilitates ad recipiendũ primas cõtrarietates. s. formas omnium quatuor elementorum. Secundo vero habet potentias consimilium partium mediantibus formis quatuor elementorum, & istæ potentiæ diuersantur fm diuersitatem mixtionis quatuor elementorum. 12. meta. com. 11. idem 3. cœli. commen. 67.

Materia fm q caret differentijs formarum individualiũ dicitur vna numero, & non quia fiat vna forma numero. 12. meta. comm. 14. idem primo physi. com 63.

Materia & forma vniuersalis, & præcipue quæ est genus differunt. 12. meta. com. 14.

Materiæ cõitas est pura priuatio, & est in anima tantum. Et cõitas quę intelligitur in formis cõibus est extra animam in potentia. 12. meta. commen. 14.

Materia fm q intelligitur cõius omnibus rebus generabilibus, non habet esse fm hunc intellectum extra animam, cum non intelligátur sic, nisi fm priuationem omnium formarum. 12. meta. cõ. 14.

Materiæ perfecta imaginatio, quæ sit, vide 12. meta. com. 14.

Materia non est sensibilis per se, sed per formam. 12. meta. com. 14.

Materia non habet esse, nisi per hoc q sentitur, & non per se. 12. meta. commen. 14. vbi ponit q materia non habet esse, nisi a forma, licet alia sit substantia & essentia materiæ, & alia formæ, contra Scotum, & Henricum de Gandauo.

Materia, quia non formam habet, ideo non habet intentionem intellectam ab ea. 12. meta. cõ. 14. pro quo vide primo cœli com. 92. vbi dicit Commen. q forma est subiectum vritatis. Et iste est intellectus cuiuslibet formæ, & ideo materia non habet rationem alicuius cõis prædicabilis de pluribus, quia est primo diuersa ab omni forma.

Materia, quia non habet formam, ideo non habet naturam propriã, sed sua natura est in comparatione. 12. metaphy. cõmen. 14. idem primo phy. tex. com. 69.

Mate-

Materia est illud ad quod innuitur fm̃ sensum, forma autem non cõprehenditur fm̃ sensum, nisi fm̃ suam actionem, & ideo non comprehenditur, nisi fm̃ intellectum. 12. metaph. com. 14.

Materia & natura non sunt propriè substantiæ abstractæ, sed corpus, & anima. Cõ. 12. metaphy. cõ. 25. authoritate Alexandri vbi aduerte ꝙ Aristo. ibi ponit diuisionem entium, quod. v3. quædam sunt separabilia & sunt substantiæ. quædam inseparabilia, & talia sunt accidentia. Et Alexander fm̃ vnam expositionem dicit & substantiæ vere separabiles sunt corpus & anima. Materia vero & natura non sunt propriè substantiæ separabiles. vbi collige naturam esse infra animam, & materiam esse infra corpus, & ideo orbis cœlestis recti' dr̃ corpus aut subiectum q̃ materia. Corpus. n. in eo ꝙ corpus separari potest a passionibus transmutantibus substantiam, sed nõ mã, q̃a materiã confestim sequitur cõtrarietas, vt dicit Arist. in lib. de lõgitudine & breuitate vitę. Et in 2. de gñatione dicit. in tex. cõ. 6. nos aũt dicimus aliquam materiã vnã sensibilium, sed semper est cũ contrarietate ex qua gñant̃ vocata elementa. Et ita dicit Cõm. in lib. de sub̃a orbis. cap. 1. Ita ẽt natura est infra aĩam, q̃a aĩa est principium naturæ & omnis motus: animata enim sunt principia oĩum corporum naturaliũ. 12. meta. cõ. 25. & 7 bem idem habet in principio libri de anima. Silr̃ anima est separabilis a contrarietate, quia quæ contrariantur in natura non contrariantur in anima, lapis enim nõ est in anima, sed sp̃es lapidis, sed lapis bñ est in natura; & ideo ꝓpriæ sub̃æ sepabiles potius sunt corp' & anima, quã materia & natura, semper. n. respectus imperfectionis ad perfectius, est respectus potẽtiæ ad actum, aut instr̃i ad agens, vñ materia constituit̃ ꝑ potẽtiam, sed corpus dicit actũ, & ideo orbis rectius dr̃ corpus, aut subtũ quam materia, natura ẽt est aĩæ instr̃m, vt patet, 2. de aĩa. tex. c. 41. contra Empedoclem & antiquos asserentes ignem esse cãm augumẽti, &c. Et ideo Cõm. in cõ. 25. dicit authoritate Alex. ꝙ Arist. diuisit formas naturales & primã materiã, quia non sunt sub̃æ in actu, sicut anima & corpus, aut quia videntur esse causatę a substãtiis sepatis.

Materia est cã potẽtiæ in rebus in q̃bus est potentia. 12. primæ philosophię. com. 30. idem 7. metaph. tex. com. 22. & 53.

Materia non ipsa seipsam mouebit. 12. primę philosophiæ. tex. c. 30. vbi aduerte ꝙ hoc est verũ tam in natura quàm in arte.

Materia nõ intelligit̃ ꝑ se, sed ꝑ assimilationẽ, forma aũt intelligit̃ ꝑ se. 12. primę philosophiæ. c. 37. idẽ primo physi. tex. com. 69.

Materiam non habens est simplex. & quod est simplex, nõ habet materiam. 12. meta. com. 49.

Materia q̃ q̃dẽ est vna, nulli est contraria. 12. meta. tex. com. 53.

Materię essentia ipo'e ẽ vt fit essentia motoris 12 primę philosophiæ. contra Empedoclem. tex. com. 54. idem 2. phy. tex com. 70.

Materia est cã multitudinis & numerabilitatis apud Philosophos, & cã cõuenientiæ in multitudine ma

teriali est forma. Ex lib. destru. dispu. 1. in solut. 7. dub.

Materiam voco nõ ens simpliciter, non quia omnino sit nihil, & vsquequaq;, sed id quod nuda & mera potentia, cuiusmodi est prima. & originalis materia. The. 5. phy. super text. 2. vide in concordantiis nuper æditis.

Materia inquantum materia nõ generatur, oporteret nanq; quod materia haberet materiam in infinitum. ex. 1. disp. in sol. 11. dub.

Materia & forma a principio separato, sm Peripateticos non procedunt, immo agens apud eos in rebus generabilibus, & corruptibilibus non agit, neq; formã, neq; materiam: immo agit ex materia cõposita, ex eis, ex dispu. 3. in solutione. 11. dub.

Materia est causa corruptiõis apud Philosophos. ex disp. 4. in sol. 2. du.

Materia quælibet habet accidentia propria fixa in ipsa sine accidentibus, quæ manant a forma, & hæc accidentia, q̃ sunt in materia, sunt causæ multitudinis varietatũ, quę in naturis indiuiduorum inueniũtur, quemadmodum accidentia ꝓpria formæ sunt causæ multitudinis varietatũ, quæ in moralitatib9 indiuiduorũm hominum cognoscuntur, vt est declaratum in naturali philosophia. 6. Coll. ca 1.

Materiæ signum apud Philosophos est passio & formæ signum est operatio. Ex dispu. 6. in sol. 6. du. & ex dispu. 10. in sol. 2. dub.

Materia seminalis ex qua aĩalia consistunt nõ indefinita est, nec ĩ plus, nec in minus, vt ex qualibet gñari queant, queadmodũ pficiẽdi cuiusque aĩalis, certa ẽ magnitudo, tum ad maius, tũ vero ad minus, quem terminum non supergradiunť, vt vel maiora, vel minora euadãt, sed in medio magnitudinis spatio excessum defectũue inter se capiunt: atq; ita hõ alius alio auctior est, & cæterorũ vnũqdq; aĩaliũ. Arist. in 4. de gñone aĩa. ca. 4. Consimile hr̃ in. 2. de anima. in. t. c 42.

Materia quę alit eadẽ est illi, ex qua generationem natura constituit. Arist. in. 4. de gñone aĩa. cap. 8. vbi agit de lacte. idem in. 2. de genera. & corr. t. c. 50. vbi dr̃ ꝙ omnia nutriuntur, ex eisdem ex quib9 sunt.

Materia crementi & generationis eadem est. 8. de natura animalium. cap. 1. & 2.

Materia est ꝑ formam, & compositum ex materia & forma, est ꝑ operationes. Auer. in 2. Coll. in ca. de cõpõnibus membrorum officialium. vbi d. ꝙ hoc ne dũ est verum in naturalibus, verumetiam in artificialibus.

Materia duplex, quædam est prima quæ est impceptibilis, & quædam habens formã. Ex paraphr. meta. tract. 1. ca. quid gratia.

Materia hñs formã est duob9 modis vnus est, vt eius forma nõ corrumpať in aduentu alterius formę totali corruptione, immo inest ei forma materiæ mediocri quodãmõ, vt sunt quatuor elñta materia corporum compositorum, vt fuit declaratum in lib. de gño. & corrup. Scdsest illud genus materiæ ĩ quo remanet forma mãæ adueniente alia forma, vt est dispõ in quibusdã corporibus similarium partium ad recipiẽdam aĩam, hoc tñ appropriatur nomine subiecti. ibid.

Mã numerať in entibus, lȝ non sit aliquid

aliquid I actu sm q̃ est mã.1.phy. cõ.66.vide.4.physi.com.59.&.1. cap.de substan.orb.

Mã & forma pñt distingui sm diffõnem, sed non in esse.1.physi.c.65. &.2.phy.te.com.12.

Mã non habet formam propriam, neq; priuationem propriã.1.phy. cõ.66.63.69.&.3.cœl.cõ.67.&.7. meta.t.c.8.1.cap.de substã.orb.1. etiam phy.com.27.4.phy.c.59.

Mã nõ potest intelligi per se, sed sm comparationem.1.phy.c.69.&.1. ca.de subst.or.&.7.met.cõ.& tex. 35.4.phy.cõ.16.&.2.phy.com.& tex.26.vide in concord.

Mã ad suam essentiam constituendam non indiget ptãte, neq; potestas vlla in prima, ac simplici notione materiæ includitur. Themi. Alex.Simplic.& Auerr.indubitata sñia.Them.in.1.phy.in digressione.vide in Theorematib.

Materiæ modus essendi est, q̃ non est in actu, sed est modo medio inter non esse simplr, & esse in actu. 1.phy.c.70.&.5.phy.cõ.7.&.12. meta.11.&.14.com.

Materia in prima sui & simplici notione est quędam res in se, & existit actu.The.ibid.vide in Theorematibus quomodo sit intelligendum.

Materia est non ens per accidens, & priuatio est non ens per se.1.physi. com.75.& tex.c.79. contra Platonem.vide in concor.

Materia est quasi composita, ex esse & non esse.1.phy.79.

Materia subiecta cum forma causa, est eorum quæ fiunt, sicut mater. 1.phy.tex.com.80.

Materia in secunda sui notione qua comparatur ad alia includit potentiam.idem ibid.

Materia appetit formam, sicut turpe bonum, & fœmina marem.1. phy.tex.com.81.

Materiam sine relatione intelligere perdifficile esse scio, vt nuda & sola intelligatur. verũtamen assequi poteris, si in eadem indaginẽ paulo acrius incubueris, studiumq; cõtuleris.Them.ibidem.idem sequitur Cõm.in.12.meta.in com.14. & in com.39.

Materia recipit formas alternatim, quando forma agens est præsens. 1.phy.com.81.

Materiæ accidit turpitudo, propter mixtionem cum priuatiõe.1.phy. commen.81.

Materia non potest declarari esse, nisi in scientia naturali.1.physi.commen.vltimo.

Materia non prima, est composita ex forma & materia.2.physi.com. 10.idem.1.ph.com.1.

Materia si separaretur a forma, tunc quod non est in actu esset in actu. 2 phy.com.12.idem.3.phy.c.65.

Materia consideratur a naturali, vt est materia formę. materia conside ratur a diuino, vt est vnum entiũ. 2 physico.com.21.idem.7.meta. 9.&.39.&.2.metaph.com.vltimo 1.meta.commen.15.&.18.4.meta phy.commen.1.12.meta.com.5. &.6.commen.

Materia alia particularis, alia generalis, & vide differentiam a Them.2. phy.super tex.7.

Materiam esse informem quõo sit intelligendũ.vide Them.ibid.vbi dicit, q̃ in affectio non significat priuationem, sed negationem.

Mã & subiectũ differunt, vide Themi.1.phy.in digressione.idem sequitur Simpli.ibidem, & ante istos

Mate-

Materia non cognoscitur esse nisi per transmutationem in substantia 4.ph.tex.c.38.& 1.ph. c.63.& com. vlti.8.metaph. 4 & 12.com.

Materia est suba fm qp sublstat formæ,& forma est substantia fm qp constituit 7.meta.com.7.

Materia species non est:qa spēs qualitas est,in materia aūt est sine qualitate,neq; est. Alex.in para cap. 4 vbi probat qp anima est inseparabilis a corpore.

Materiæ more suscipere idem,est ac materiam fieri rei quæ suscipietur in paraphrasi de anima in c. de intellectu practico & speculatiuo. Alex.& ibi vide quid sit suscipere species sine materia,idem etiā asserit The.in paraphra. de anima. lib.& cap. 42.& est super text. cō. 122. vide pulchre.

Materia nulla de forma sibi inherēte iudicium ferre potest,quia materia suapte ingenio bruta irrationabilisq; est, ratio vero tū de alijs iudicat,tum ratione & forma,rōnē & formam apprehendit.Them.2. de anima 42.& est super text. cō. 121. Inde collige quomodo intelligunt Peripatetici materiā impedire cognitionem, quia sensus non est vt forma existens in materia sit cognitione priuata. Alioqn animalia & homines carerent cognitione,sed modus recipiēdi materiæ appropriatus ē cogntioni repugnans,quia materia recipit cum transmutatione reali, quæ fit per quatuor qualitates, & recipit formas diuersas,& istas,vt dicit Com. in 3.de ani.c.5.in principio digressionis.& quod mote materiæ recipit est materiam fieri rei, quæ recipitur,sed sensus recipit non more materiæ, quia non fit materia agentis formę,visus enim non albet neq; nigricat,& forma coloris recipit non mā, qa forma coloris agit in sensum non compositum; vt dicit The.in præsenti loco. Amplius in eodem puncto organi est species albedinis, & species nigredinis,secus est de materia.

Materia ipsa infinitum,si per se sola spectetur.i.in priuatione, infinitas aūt ipsa priuatio est. non tamen idcirco quia infinitas in materia, & priuatione est.materia ipsa per se potest esse diuisionis subiectum, sed corpus continuum sensibile, nam diuidundę res actu subsistūt, sed qnamobrem dictum est infinitatem diuisionis pertinere ad materiam, nempe quia compositum & id quod diuiditur corpus non amittit formam in diuisione, sed retinet, ita cum nō possit a forma pendere,a materia pendeat necesse est. The,aurea & notabilis sententia in 3.ph.super 72.

Materia & forma hoc discrimine distant,quia a materia res habuerūt vt fierent, a forma vero vt essent. The.in 2.de ani.in principio. Quā snīam transtulit Auer in 7.primæ philosophię.in cō.37.vbi habet qp materia cum fuerit nō erit res, sed forma cum fuerit erit res. nam recte dicitur a materia res habere, vt fiant,quia materia est, ex quo fit aliquid,vt in existente, vt dicitur I calce primi phy. Esse vero est a forma,qp vt inquit Boetius in libro de vnitate & vno. Peripatetici describentes dixerunt esse, est existentia formæ in materia, ens enim & vnum quum multipliciter dicantur quod verè est actus est,2.de anima

tex.commen.7.

Materia fm Plato. cognoſcitur cognitiõe nota, & extranea: cognitio aũt adulterina ſeu extranea nũcupatã in ſenſu q̃ i intellu; ꝓprie illa q̃ non de facie aut vultu rei q̃ contẽplamur elicitur, ſed de forma illa qua priuat. The.3.de ani. ca.44

Materia corporũ ſimpliciũ eſt ſimplex quædam, & a ſpecie ſequeſtrata natura, quæ ſuapte rõne informis atq; infigurata omni ſpecie carere dignoſcitur, & eſt ſimpl'r materia, ſed materia quæ compoſitis corporibus ſubijcitur materia quidem eſt, ſed nõ ſimpl'r materia, qñ quidem non ſine ſpẽ aliqua ſubijci vr. Alexander in principio ſuæ abbreuiationis de aĩa. idẽ t3 Com. 4.phy.c.71.& 8.ph.c.30.& 3. cœli.c.67.contra fatuos qui ponunt ex mẽte Auer. forã corporeitatis.

Materia cũ dicat analogice.i.ſ3 priꝰ & poſterius de materia corporum cęleſtium, & de prima materia. & in hijs quæ dicuntur fm prius, & poſterius, prius eſt cã poſterioris, neceſſe eſt vt materia corporũ cœleſtium ſit cauſa, vt hæc materia ſit ex paraphraſi meta.tract. 4.

Materia prima vt ſit, indiget formis elementorum, quæ ſunt cãæ propinquæ per modũ formæ & finis. Nam materia impoſ'e eſt vt de cauſis habeat aliam cãm niſi has duas cauſas, quia agẽs ideo efficit aliqd, qa præſtat eſſentiã ſuam, q̃ vr̃ eſſe eius forma, & materia prima non eſt eſſentia formæ quod habeat agens. ex paraphraſi meta.tract.4.

Materia in compoſito indiuiduo eſſe in potentia intelligimus, ita ꝙ ſeparabitur forma ab ea p corruptionẽ illius indiuidui, & ſic iuenietur tráſmutari in actu poſtquam fuit in potentia. in paraphraſi metap. tract. 2.

Materierũ quędã ſunt ſubales, & diffinitiones taliũ neceſſario ꝓcedũt diffinitum, & quędã ſunt accidẽtales, vt æs, & lignum reſpectu trianguli: & figuræ, & diffõnes taliũ nõ ꝓcedunt diffinitum. ex paraph. meta.trac.2.& hr̃ in 7.met.de partib. diffinitionis.tex.com.33. & infra.

Materia ꝙ ſit intelligibilis non habet ex hoc quod eſt materia, quia res non eſt intelligibilis niſi per hoc quod eſt in actu, ſed ſi intelligimus ipſam hoc fit continuo illud fit per attributionem, & hoc de materia prima, vel accidit ſibi hr̃e actum, & hoc de materiis prius vnicuiq; enti. Auer. ſñia in para met. trac.2. idem 1.phy.t.c.69.

Ex hoc patet contra formalizantes, qui volunt intelligibilitatem eſſe paſſionem primo competentem enti inquantum ens. ſed Peripatetici dicunt ꝙ eſt primo competens enti, in actu; licet. n. oẽ ens ſit intelligibile, nõ tñ primo ex parte qua eſt ens.

Materia eſt cauſa vt res ſit ſenſibilis & forma eſt cã vt res ſit intelligibilis. 1.cęli.c.95.& in paraphraſi meta.tract.2.

Materierum duo ſunt gñ'a, vnum ẽ ſubiectum tranſmutationis ſubalis, & proprie nominatur materia, aliud eſt ſubiectum aliarum tranſmutationum, & appellatur vt plurimum ſubiectum. ibid. in para.

Materia alia cõis, & alia propria, & differũt inter ſe, quia quæ hñt materiam cõem pñt adinuicẽ tranſmutari, & vnũ eſt in potentia ad ſuũ oppoſitũ, ſicut & reliquum, vt ſunt

sunt corpora simplicia, aqua n. est potentia aer; & aer est potentia aqua, sed quæ habent materias proprias & diuersas non est transmutatio reciproca, interea nec vnum e in potentia reliquum, vt materia propria flegmatis est vnctuositas, & materia coleræ sunt res amaræ: & licet vnctuositas vel pinguedo sit in potentia flegma, tñ flegma non est in potentia pinguedo, & licet viuum sit potentia mortuũ, tamẽ mortuũ non est in potentia viuũ. & ideo non quodlibet fit ex quolibet, & res non solũ distinguuntur per suas formas, verum etiã & p suas materias, & per causas efficientes & finales in 2. tract. meta.

Materia non habet potentiam nisi apud separationẽ eius a forma, & si aliqua forma esset in materia q̃ non posset separari a materia: tũc natura otiose egisset. 1. cœli. c. 20.

Materiæ operatio quæ est ex ea, sicut abscissio de acumine gladii, est gñatio & corrup. 1. cœli. c. 20.

Materia communis est in potentia, sed orbis cœlestis est materia in actu. 1. cœli. c. 95. idẽ 2. cap. de sũba orbis. & 8. met. com. 12.

Materiæ plurimorũ indiuiduorum sunt terminatæ quantitatis, & excessus inter eas est terminatus. 1. cęli. com. 95. idem. 3. de ani. tex. c. 41. & 6. phy. 32. & 91.

Materia est causa abscissionis continuitatis esse & eius æternitatis. 2. cœli. c. 38. idem 7. primæ philosophię. tex. c. 22. & 53. & 1. cœli. 20.

Materia est causa q̃ in rebus generabilibus inuenitur casus, & ideo corpora cęlestia carent casu, quia non est ibi materia. 2. cœli. c. 45. & idem 2. phy. c. 48. 9. meta. tex. cõ. 19. 6. metaphy. t c. 5.

Materia & forma non habent grauitatem, sed congregatum habet. 4. 3. cęli. authoritate Alex. com. 8.

Materia & forma ꝓpinqua rei sunt gñabilia & corruptibilia p accidẽs quia existunt in cõposito per se generabili & corruptibili, sed materia remota, vt est prima materia, est ingñabilis & incorruptibilis. 3. cœli. c. 61. idem 1. phy. com. 81.

Materia habens formã est receptibilis quarundam formarũ. sed materia prima cum sit sm se sũbm informę, est receptibilis omniũ formarũ. 3. cęli. com 67.

Materia prima est vl̃is cũ nullã habeat formam omnino. 3. cœli. cõ. 67. vide in concordantijs.

Materia prima non est ens in actu, sed est ens in ente in actu nõ distincta ab eo. 3. cœl. c. 29. idẽ 2. ph. c. 12.

Materia est vna sm sũbm, & plura sm habilitates, & hoc est declaratũ in pluribus locis. 4. cęli cõm. 35. idem 12. primę philosopię, cõ. 11. 1. de gñatione & corrup. tex. c 22. & tex. c. 29. & 4. phy. tex. cõm. 84.

Materia recipit contraria æqualiter, secus aũt de corpore cõposito, nã corp' sãitatẽ recipit essẽtial'r, & ęgritudinẽ accidẽtaliter. 4. cœli. cõ. 35.

Materiã vnã sp contrariis supponere op3, siue transmutet' sm locum, siue sm augumẽtationẽ & diminutionẽ, siue sm alterationem. 1. de gñatione & corrup. tex. cõ. primi.

Materia principal'r est sũb3 gñationis seu transmutatiõis sũbalis, aliarũ vero trãsmutationũ est sũbm sm posterius. 1. de gñatione & corruptione. t ex. com. 24.

Mã est vna numero, & plures potẽtia & habilitate. 1. de gñatione. c. &

tex.29.quo aũt fit vna nũero. vide 12.primæ.philosophiæ. com. 14.

Materiam impossibile est a magnitudine esse separabilem. 1.de generatione & corrup.tex.c.32.

Materia est in continuo fluxu, forma aũt est permanens. 1.de generatione & corrup.c.35.

Materia authoritate Alexandri nõ dissoluitur fm totum, sed remanet in ea aliqua pars fixa, alioquin possibile esset formam separari. 1. de generatione & corrup.c.38

Materia est causa passionis, causa autem passionis consimilis est eadẽ materia, passionis aũt dissimilis cã est dissimilitudo materię. 1. de generatione & corruptione, com. 54 & elicitur ex tex.

Materia fm ꝙ materia est passiuũ. 1.de gñatione & corrup. te.c. 55.

Materia non prædicatur de eo cui⁹ est materia, vera nominatione in rebus generatis: sed in rebus alteratis. 2.de gene.tex. com.4.

Materia in generabilibus est causa p quam res potest esse & non esse. 2. de generatione & corrup.text. cõ. 51.idem 7. meta text.c.22. & 53.

Materia est principium transmutationis inquantum transmutatio: forma aũt cum inuenitur quiescit transmutatio. & ideo antiqui, qui assignauerunt cãm materialẽ trãsmutationis melius dixerunt, q̃ qui posuerunt cãm formalem, sicut fecit Plato. 2. de generatione & corrup. tex com.52.

Materiæ est moueri & pati, mouere aũt & facere alterius est potentiæ. 2.de gñatione & corrup tex. c.53.

Materia est potentia, spẽs aũt endelechia 2.de ani t.c.2.

Materia non differt a forma in cõposito nisi potentia 2.de ani.cõ.7. idem 10.met.com.23.

Materia nullũ habet esse in actu in rebus naturalibus fm ꝙ est materia, & esse in actu nõ est nisi ipsius formæ. 2.de aĩa cõ.8.idem 5.phy. cõ.8. vbi dicit ꝙ in materia nõ est actus oĩno. Ex quo patet, ꝙ actus existentiæ cõpetit formæ p essentiam, & mãæ & cõposito competit ratione formæ, & nõ oportet dicere aliũ esse actũ existendi materiæ, & alium formæ, & aliũ cõpositi ex materia & foã, nõ.n.oportet multiplicare entia sine necessitate: omne.n esse a forma est, vt dicit etiã Boetius in lib. de vnitate & vno. Licet igit̃ substantia materiæ alia sit a sub̃a formæ, & similr̃ cõpositum ex vtroq;, tñ vnũ est existere & ista est via peripateticorũ antiqua. consimilẽ sñiam de mã inuenies. 2.phy.c.12. & 1.phy. c.76. & 3.cœli.c.29.7.primæ philosophię t.c.8. & vide ample quæ scripsi in illo theoremate quod incipit. Materia non est quid, neq; quantum neq; quale. &c.

Materia prima non est cã receptionis simpliciter, sed est cã receptionis transmutabilis. 3.de ani. c. 14. & com.28 & com.5.

Materia ita a physico cõsideratur vt cogitationem ad formam referat vniuersam. Them.2.ph.ex t.c.26.

Materia sustẽtat̃ p posse & potẽtia ẽ dña sub̃alis materiæ. 1.ca.de sub̃a orbis. Ex hoc inualuit opĩo multorũ asserẽtiũ mã3 nõ dicere aliquã entitatẽ in actu, sed merã põam & ꝑ hoc adduxerũt aliã authoritatẽ in 5.phy.com. 8. vbi Com. scribit ꝙ i eẽ materię nõ admiscetur actus oĩno. & adducũt ꝑ hoc ẽt autho-

thoritatē Philosophi in 7. primæ philosophiæ. t.c. 8. asserentis mām non esse quid, neq; quantum, neq; quale, neq; vniuersaliter aliqd eoꝝ quibus ens est determinatum, sed est potestate omnia hæc. Ex aduerso autem aliqui asseruerunt materiam esse actum quendam entitatiuum, sicut fuit Henricus de Gandauo, & Scotus, & Gregorius Ariminen. ita ꝙ materia non solū est essentia quædam distincta ab essentia formæ, verum etiam est existentia quædam distincta ab existentia formę: & ita cum existentia realiter non distinguatur ab essentia, sicut materia habet essentiam distinctam a forma, sic habet & existentiam: & sic dicunt Deum per sui omnipotentiam posse facere materiam existere sine omni forma. ꝓ hac opinione facit authoritas Themistij, qui asserit materiam in prima sui notione consideratam, esse aliquid actu. Et quia ista auctoritas multos tempore meo philosophantes in errorem traxit, cogor in hoc digressionem adducere ex mēte Alexandri in 1. physi. & in 2. libro naturalium quæstionum, capite seu quæsito. 7. & declarabo digressionem auream Themistij, qui voluit exponere mentem, Alexan. fuit enim (vt inquit Commenta) abbreuiator Alexan. sententia igitur Themist. est in illa digressione, ꝙ priuatio tametsi nō sit aliqua res in natura subsistens, sed sola ratione consistens: est tamen necessaria in transmutatione rerum: alioquin res fieri non posset, nisi diceretur rem esse anteq̄ fieret. Sed tūc dubitat, si enim priuatio consequitur materiā & est de substātia eius, cum priuatio desinat esse in aduentu formæ, tunc sequitur materiam corrumpi in aduentu formæ: & cōfirmatur, quia cum materia sit ens in potentia, potentiam autem concomitatur priuatio, sequitur ꝙ cū priuatio desinit in aduentu formę, desinat etiam potestas materiæ, & per consequens essentia eius. Volens autem Themist. soluere huiusmodi argumenta altius exorditur, asserens ꝙ entium qualitercunque existentium, quædam sunt sibi attributa secundum se, quædam vero vt comparātur ad alia, vt ligno bipedale esse competit vt secundū se consideratur, sed bipedale esse non competit ligno nisi vt comparatur ad alterum puta ad pedale: eodem modo asserit materiam secundum se consideratam aliquid esse, & hoc secundum se sibi competere, sed potestatem esse hoc habet vt comparatur ad alterum: non enim penes hoc ꝙ est materiam esse, habet hoc potestate, esset enim materia materiæ: sed manifestum est ꝙ ipsa existens primo aliquid & ipsa existens actu sic quorundam est & potestate ad talia se haber. & ista est mens Themistij ad verbum, licet illæ Hermolaus modicum curans de verbis, aliter transtulerit.

Ex quo elicitur quomodo secundum Themistium & Alexandrum intelligatur materiam secūdum se consideratam esse aliquid actu. nō enim intelligitur materiam habere actum entitatiuum, sumendo actum entitatiuum pro actu existētiæ, ita vt materia habeat alium actum existendi ab actu quem habet a forma in composito cuius est pars, sed bene habet actum entitatiuum

tiuum, quia est quædam entitas distincta ab entitate formæ, & est substantia & natura quędam distincta a forma, quia pars substantiæ est substantia, & materia est pars substantiæ demonstratæ: & ideo est substantia & alia q̃ forma, vt patet. vnde bene materia est entitas, & substantia quædam distincta a substantia quæ est forma, & est substantia quædam quæ actu est materia & subiectum. Hoc.n. quod est esse materiam aut subiectum non sibi competit potentia, sed actu. nam si, vt inquit, hoc etiã sibi competeret potentia, tunc materię esset materia: quia dicit Commenta 12. metaphy. commen. 26. ꝙ potētia reducitur ad materiam, & ita primũ potentiale esset in potentia alterius materiæ, quod est absurdum: tunc enim primo daretur prius, & esset etiam processus in infinitum in materiis, sicut bene apparet deducenti. Vnde per vitam meam male intellexerunt proterui, asserentes materiã nihil actu esse, sed esse puram potentiam: tũc enim esset pura priuatio si nihil omnino actu possideret. Dicit enim Commenta. 3. de anima. commen. quinto in solutione quæstionis tertię, ꝙ propositio dicens ꝙ recipiēs debet esse denudatum a natura recepti, nō dicitur simpliciter, sed cũ conditione. s. ꝙ non est necesse vt recipiens non sit in actu omnino, sed vt nō sit in actu aliquid eorum quę recipit: & ita etiã materia si dicitur esse in potentia ad omnes formas substantiales & accidētales, sm se est denudata ab omni forma: quia de se non est forma nec habens aliquam formam sibi propriam, sed non propter hoc ꝙ materia est iñ potentia ad omnē formam dicitur esse in potentia ad omnia simpliciter: non enim est in potentia ad seipsam: alioquin esset a seipsa denudata, & ita materia est in potentia materia: quod non capit intellectus. Materia igitur sm se est actu materia, & secundum se actu est subiectum: & substantia quædam actu substans. ista enim non competunt sibi potestate sed actu: & sic materia actu existente materia efficitur postea potentia ad alia distincta ab ea. & sic patet exemplũ adductum per Themistium de ęre, ꝙ ęs cum actu subiectum sit quoddam, efficitur postea materia potestate respectu aliorum. Non est igitur mens Alexand. & Themistij ꝙ prima materia sit in actu existēdi distincto ab ipsa forma, sed ꝙ est actus quidam, idest entitas quædam actu distincta a forma & per se: quia simplicia seipsis distinguũtur. & si hoc intellexisset Henricus, & Scotus cum sequacibus, peripateticis consentirent, sed alius est eorum sensus. Insuper addit Themist. quód duobus nominibus ascriptis materię. videlicet, subiecto & materia: alterum quidē videtur conuenire ipsi secundum se consideratę: hoc autem magis secundum respectum quem habet ad alia a se: ambo enim ad alterum dicuntur: & nanque materia alicuius est materia, & subiectum alicui est subiectum. verumtamen quando vt materia capitur tunc est cum priuatione & potestate: dicitur enim materia respectu eius ꝙ nondum factum est, sed quando sumitur vt subiectum non omnino

no cum priuatione dicitur, nihil enim prohibet subiici in existenti speciei. Materia aūt quomodo esse poterit respectu illius cum non habet potestatem, vnde æs donec infiguratum fuerit dicere poteris materiam statuæ esse, sed dum determinatum & perfectum fuerit per formam, nullatenus materia sed subiectum dicitur. Ista sunt verba Themistij iuxta literam. Vbi patet error, qui vsque ad mea tempora perseuerauit. nam in translatione Hermolai dicitur oppositum, videlicet, ꝙ istorum duorum nominum, videlicet, materia & subiectum: hoc nomen materia potius competit materiæ secundū se consideratę, subiectum uero cōpetit sibi vt comparatur ad alia. Et per vitam meam est totum oppositum: nam ratio quam adducit esset contra conclusionem, quia cōclusio est secundum literam Hermolai, ꝙ hoc nomen materia rectius competit materiæ in sua prima notione q̄ subiectum. & ratio est, quia nomen materia concernit priuationem & potentia, quod nō concernit subiectum. sed per iā allegata per Themistium in principio digressionis, potentia & priuatio non competunt materiæ in sua prima notione, sed in secunda, igitur hoc nomen materia potius competit materiæ dum consideratur in comparatione ad alia, q̄ dum consideratur in se, & quia subiectum non includit ex ratione sui modi significādi priuationem neque potentiam, & materia in sua prima notione etiam non includit potentiam neque priuationem. rectius igitur in prima notione sui materia dicitur subiectum q̄ materia. & si illę Barbarus ita curasset de medulla, sicut curauit de cortice, non detrusisset in errorem multos ex philosophantibus tempestate sua & mea. Et aduerte ꝙ absoluta notio materiæ est prior quo ad naturā q̄ secunda eius notio quæ est in comparatione. quia primo ethicorum cap. 5. ens per se est prius natura enti ad aliud. sed secunda notio eius est prior quoad nos. videlicet, dum comparatur ad aliam pręsertim per transitionē, sicut naturalis scientia quoad nos præcedit diuinam. Confirmatur quia materia in prima sui notione, vt est res quædam absoluta, pertinet illa consideratio ad diuinum. vt testatur Cōmenta. 7. meta. cōm. 9. & 12. meta. cōmen. 14. Et quia secundū peripateticos materia nō cōparatur ad alia, nisi pro quanto est potentia ad alia, cum respectus potentiæ & priuationis importetur per nomen materiæ, & istæ respectus potentiæ & priuationis nō importetur per hoc nomen subiectum. Rectius igitur illud nomen. videlicet. subiectum transfertur ad mām in se cōsideratā, q̄ hoc nomē materia: licet etiā subiectū sit de nominibus importantibus respectū, quia subiectū dr̄ respectu alicuius subiectum. Et ideo soluitur contradictio inter Themisti. & Commenta. quia Cōmentator octauo metaphysi. commen. 4. dicit quòd ad scientiam diuinam pertinet declarare materiam esse substātiam: & ad naturalem pertinet declarare ipsam esse subiectum: & tunc materia, vt a naturali consideratur, dr̄ relatiue ad formā 2. physi. cōm. &

tex.

tex. 26. Soluitur concedendo totum ꝙ naturalis considerat materiam, & respectu futuri ex quo aliquid potest fieri, & sic dicitur materia: & respectu præsentis, vt dicitur subiectum formæ per quam actu perficitur, cum hoc tamen stat quòd tametsi vtrunq; istorum nominum in respectu consistat, quia materia alicuius est materia, & subiectum alicui est subiectum: quia tamen materia non dicitur relatiue ad alia quæ est secunda eius notio, nisi per potentiam & priuationem. sic enim potentia & priuatio competunt materiæ, vt comparantur ad alia. ideo hoc nomen materia potius competit sibi in secunda notione, & hoc nomen subiectum magis in prima: est enim nomen subiecti magis remotum ab illa ratione contrahente materiam ad secundam sui notionem, q̃ hoc nomen materia, licet vtrunque respectum dicat. & ista sine dubio est mens antiqua Alexan. & Simplici⁹ in primo physico. in expositione tex. commen. 56. expresse recitando sententiam Alexand. ita asserit, sicut scripsi, & notaui. ita etiam notat dominus Albertus cognomento magnus, in quinto metaph. tract. secundo, capitolo 4. quòd materia vt substantia & fundamẽtum est prior ad materiam, vt est in potentia. quia isto secundo modo est subiectum mutationis, & motus, priori autem modo est ante mutationem & motum. vt non exhibeatis fidem translatoribus modernis, qui curant ornatum verborum, & dimittunt sensum: & satius putant errare mentem quàm linguam.

Ad authoritates igitur Commẽ. in libro de substantia orbis respondetur, quòd non est intentio eius dicere quòd potentia sit vera differentia substãtialis materiæ: alioquin contradiceret sibi ipsi in primo physico. commen. 70. vbi habet quòd si potẽtia esset de essentia materiæ, tunc materia corrumperetur in aduentu formæ. sed voluit dicere quòd vt asserit Themistius, licet materia in prima sui notione sit quædam res absoluta, est enim substantia, sic enim non est potentia de ratione eius, tum propter rationem adductam, tam quia conceptus potentiæ est conceptus entis ad alterum. nono enim primæ philosophiæ potentia relatiue dicitur ad actum: substantia autem materiæ est conceptus entis ad se, idest absolutus: sed in secunda sui notione competit sibi tanquã differentia, sicut albedo, licet non sit de ratione hominis, est tamen de ratione hominis albi: ita licet potentia, licet non sit de ratione materiæ in se & absolute considerata, in secunda tamen notione sui sic est de ratione eius: quia si materia comparatur ad alia oportet ipsam per potentiam comparari. cui de necessitate est annexa priuatio: dicere enim aliquid esse in potentia, est dicere aliquem modum priuationis: vere tamen loquendo potius talis potentia est materiæ proprietas. sicut dicit etiam pręfatus Commentator in sua media expositione, super primo physico. & quia rerum proprietates plerunque circumloquuntur nobis differentias occultas rerum: sic potentia circumloquitur nobis rationem illam quæcunq; sit per quam

materia distinguitur á forma.

Ad aliam autem Auerr. authoritate in quinto physico. commen. octauo. respondetur quòd sensus talis est quòd in essentia materię nullus actus omnino includitur: quia, videlicet, in sua essentia considerata est primo diuersa ab omni actu & substantiali & accidentali: quia nec est forma, nec formatum, nec habet aliquam formam, neque priuationem: tamen cum hoc stat q̄ sit actu entitas quædam, quæ est subiectum in quo fundatur potentia ad omnem formam, & priuationem. vnde Commenta. 7. primæ philosophiæ. commento vltimo scribit de prima materia, quòd natura ista est illa, cuius quidditas & forma est recipere omnem formam. Ad authoritatē Philosophi, in septimo metaphysi. respondetur quòd materia non est quid, idest substātia in actu, sicut est forma, & habens formam: & ita etiam non est quanta in actu, aut qualis: sed bene est substantia quæ est in potentia omnia hæc, vt ibidem dicitur per Auerroëm in commento. Sic igitur habes quòd licet materia potestate sit respectu omniū formarum, tam substantialium q̄ accidentalium: in se tamen secundum naturam prius est aliquid actu, & posterius natura efficitur alia potestate. nam quod in se nullo modo aliquid actus habet, nullo pacto potētia respectu aliorum esse potest. sic igitur materia in se est actu materia & actu substantia quædam, quæ potentia est omnia alia quorum capax esse potest. Recipiēs enim debet esse denudatum ab eo quod recipit, non quòd debeat esse denudatum ab esse simpliciter.

Materia non denudatur a corporeitate, quia tunc haberet dispositionem substantialem, & haberet nomen & diffinitionem, sentētia ista est Auer. in primo physicæ auscultationis. commen. 63. quam consequentiam Burleus isto modo nititur deducere stantibus tribus pręsuppositis, quorum primum est, q̄ materia prima nunq̄ potest denudari ab omni forma substantiali: secundum est quòd ad hoc q̄ materia prima recipiat aliquam formam substantialem diuisibilē aut materialem, oportet quòd sit extensa, aliter non quantum reciperet quantum. tertium est quòd materia non est extensa nisi per dimēsiones quæ dicuntur corpus. ex quibus sequit̄ quòd si materia prima non esset denudata a corporeitate, non esset extensa per tertium suppositum: & per consequens non posset recipere aliam formam substātialem materialem diuisibilem: quia quælibet forma substantialis materialis est diuisibilis & extensa, & per consequens nullam formā substantialem materia posset recipere: & quia non potest stare sine omni forma, sequitur ergo quòd si materia denudaretur a corporeitate quòd materia haberet aliquā formam substantialem dātem nomen & diffinitionem. Sed in veritate primum suppositum est verum per ea quæ scribit Commen. secundo physic. cōmen. 12. si enim materia posset esse sine omni forma, tunc quod non esset in actu, esset in actu. & tertium suppositum est verum de facto, quòd omnis forma

ma materialis sit extensa in via ei⁹, qui ponit quantitates esse coæternas primæ materiæ, & omnem formam aduenire materiæ quantæ: sed qui ponerent oppositum non est admittendum illud suppositū. & etiam secundum suppositum absolutè est falsum: nam dimensio fundatur immediate in substantia materiæ, & tamen materia non est quanta de se. & ideo non oportet ꝙ recipiens quantum, sit quantum in actu: sed sufficit quòd sit potentia quantum. Et ideo aliter deduco illam consequentiā ex mēte, Auerr. in primo capitulo lib. de substantia orbis. dicit enim Commentator quòd causa propter quā materia primitus recipit dimensiones recipientes dimensionem terminatam, est quia est multa in potentia. & ideo si illa potentia debet reduci ad actum oportet si in eodem tempore materia debet reduci de potentia ad actum sed pluribus formis cum formæ istæ sint diuersæ, & non possunt simul esse in eadem materia. oportet igitur quòd materia habeat diuisionem in suis partibus: & ita cum diuisionem habere non possit nisi per dimensiones. oportet igitur vt dimensiones præcedant, aliter in eodem tempore non posset habere plures formas in actu, sed solum vnam haberet in vno tempore, & si illa corrumperetur succederet alia: & sic semper vnam. si autem materia non esset in potentia ad multas formas nec simul nec successiue: & cum materia non possit stare sine forma, opotteret illam formam esse perpetuam in materia, & esset in substantia eius dans sibi nomen & diffinitionem, & ita illa separari non posset, quia non est in potentia ad multa, & cum non possit stare sine forma, tunc igitur illa forma quam haberet esset incorruptibilis, & nulla alia esset generabilis, ex quo non erat potentia ad aliam per suppositum. nā quod impossibile est factum esse, impossibile est fieri, & quod impossibile est fieri, impossibile est factum esse. Bene igitur dictum est quòd si materia denudaretur a corporeitate, oporteret quòd haberet aliquam formam substantialē dantem sibi vnitatem numeralem, & esse actualis existentiæ, quę corporeitas fuit sibi ab æterno: propterea quia erat potētia multa. & ideo si non haberet corporeitatem, signum est quòd non est potentia multa: & ideo cum sine forma stare non possit, esset igitur ita actu sub ea quòd non est potentia ad aliam: & ita nunquam a prima posset expoliari. vñ deductio stat super illa diuisione quòd materia aut est in potentia multa, aut non. si primum aut est in potentia multa in eodem tempore existēte possibili illam multitudinem reduci ad actum, aut in diuersis temporibus. si primum, oportet quòd diuidatur, sed non habet diuisionem nisi per dimensiones, igitur illæ præcededunt. si vero illa potentia esset in diuersis temporibus, tunc materia solum in vno tempore haberet vnam formam: vnum enim subiectum habere nisi vnam formam substantialem est impossibile. vt dicit Commentator primo capitulo de substantia orbis. Vnde circumscripta dimen-

mensione a materia, non negat Cõmenta. multitudinem istam formarum cum successione, sed semper in vno tempore vna forma esset. Si vero detur secundum condiuidens principalem, videlicet. quòd materia non est in potentia ad plures formas, nec in eodem tempore, nec in diuersis temporibus: tunc cum sine forma stare non possit, haberet de necessitate semper illam eandem formam: & quia non est in potentia ad aliam partẽ, illa alia generabilis non esset, nec ista quam possideret esset corruptibilis: quia tunc si corrumperetur, materia staret sine omni forma, & tunc quod non est in actu esset in actu, quod est impossibile. vnde nil melius est q̃ exponere Auerroem per ipsummet Auerroem.

Materia prima est vna numero primo physico. commento sexagesimo tertio. Ista conclusio declaratur per Auerroem in 12 primę philosophiæ. in cõm. 14. per illam distinctionem, vnũ numero bifariã sumiť, positiue & priuatiue. vnum numero positiue est ꝙ hẽt vnã formam substantialem dantem sibi talem vnitatem: dicitur enim in secundo de anima. textu commenti secundi quòd forma est substantia per quam est hoc aliquid. & primo de anima commen. 90. omne quod est vnum numero, & continuũ est per suã formã, & nõ ꝑ suã mãm: alio mõ aliqd dr̃ vnũ numero priuatiue. quia videlicet non habet in se aliquam formam dantem sibi vnitatem numeralẽ, quemadmodum Socrates est vnus numero per vnam formam. vnde Commentator vult quòd materia differt a forma vniuersali. multi enim crediderunt quòd quia natura materiæ primæ est communis omnibus rebus generabilibus & corruptibilibus, crediderunt materiam esse genus, sed inquit Commentator quòd est differentia inter communitatem formæ generalis seu communis, & inter communitatem primæ materiæ: quia communitas formę generalis est extra animam in potentia. & ideo scire aliquid in vniuersali est scire in potentia. sed communitas primæ materiæ est pura priuatio, & non est extra animam, sed in anima tantum, & est locus satis obscurus. Nam si communitas formę communis extra animam est in potentia, cum potentię sit annexa priuatio. nono metaphysi. commento tertio de necessitate, videtur ergo quòd etiam talis communitas formarum sit priuatiua. ex aduerso etiam si communitas materiæ est priuatiua cum priuatio sit annexa potentiæ, sequitur etiam talem communitatem esse potentialem, & ita non erit solum in anima, verumetiam extra animam, sicut erat de forma communi. Soluitur ex mente Alexan. & Themistij, qui fuit abbreuiator eius in digressione aurea de priuatione materiæ, ꝙ illa non est vera priuatio dum dicitur materiam secũdũ se esse inaffectam seu informen, sed est negatio pura: dicit. n. negationẽ formæ & formati, quia materia prima de se neque est forma, neque formatum: differentia enim

enim magna valde est īter negationem puram & ipsam priuationem, quia vt habetur in secundo libro de interpretatione. negationem puram affirmatio priuatoria non sequitur, quia non si aliquid non videt, cæcum propterea esse affirmabitur: de lapide enim verum est dicere quòd non videt, tamen lapis cæcus non est, neque si aliquid capillicium non habuerit caluum propterea esse affirmabitur: priuatio enim quodammodo est qualitas quædam: & ideo talis informitas vel inaffectio in prima materia non est vera priuatio, sed negatio sola: alioquin sequeretur materiam in sui substantia habere aliquam qualitatem. vnde Aristote. decimo primæ philosophiæ. text. cōmen. 24. materia negatione ostēditur: pro quanto igitur materia in se considerata nō est forma neq; formatum, sic dicitur vna numero: quia non habet formam dantem sibi vnitatem numeralem, & sic etiam dicitur communis pluribus: quia non habet differentias formarum indiuidualium, ex quibus est multitudo. Et sic vides quomodo cōmunitas materiæ est priuatiua summendo priuationē large pro negatione. negatio autem est purum ens rationis. & ideo Cōmentator dixit in commento decimoquarto, quòd communitas materiæ isto modo est solum in anima tantum. sed communitas formarum vniuersalium est extra animam in potentia: quia extra animam non sunt nisi singularia in actu, in quibus saluatur natura formæ communis: non enim vniuersalia sunt extra animam in actu, sicut posuit Plato, tunc enim non opus esset ponere intellectum agētem sicut dicit Commenta. tertio de anima commen. 18. sed solum sunt singularia a quibus intellectus abstrahit vniuersale: & ideo communitas formæ habet aliquid extra animam potentiale, & sunt singularia in quibus saluatur, & ista est ratio diuersitatis. Licet igitur priuatio propriæ dicta quæ distinguitur contra negationem præsupponat potentiam: tamen priuatio large quæ est ipsa negatio nullam potentiam præsupponit, nec aliquem habitum ponit, aut qualitatem, & talis est priuatio communitatis materiæ, quia est negatio formæ. Sed tunc iterum est difficultas, quia videtur quòd materia habet intentionem vniuersalis prædicabilis de pluribus numero differentibus, quia certum est quòd materia prima extra animam per dimensiones interminatas, est diuisa & multiplicata in varias, & diuersas partes, quæ stant sub diuersis formis. est enim sententia Philosophi in duodecimo primæ philosophię in tex. commen. 27. quòd singularium causæ sunt singulares, etenim dicit singularium aliud tua materia, species, & mouens, & mea, vniuersali autem ratione eadem. & in secundo physico. tex. cōmento 38. idem habetur: & tunc certum est quòd illa portio materiæ primæ quæ stat sub forma Socratis est materia, & similiter portio materiæ quę stat sub forma Platonis, & ita cum istæ portiones sint numero differentes, sicut

aut vult Aristote. sequitur igitur quòd materia prima dicta de illis habet vnitatẽ spẽi amplissimę. Ad hoc respondet Alexã. achillin in 1.lib.de elementis, in dubio. 8. negando materiã habere intentionem speciei, quia spẽs habet partes subiectiuas, de q bus species prædicatur in recto, sed materia respicit plures materias indiuiduis communicatas tãquam partes, integrales, quę non recipiunt totius prædicationem cuius sunt partes, tamen materia homogeneum est habens partes eiusdem rationis. Sed ista solutio seipsam interimit. nam quotiens aliquod totum integrale est homogeneum dum diuiditur in suas partes ibi est duplex diuisio, vna in partes integrales, alia vero est in partes subiectiuas; quia istæ in homogeneis inseparabiliter se consequuntur, sicut aqua est quoddam totum integrale homogeneum, & quando diuiditur in plures partes est ibi duplex diuisio, & totius integralis in partes integrales, & totius vniuersalis ĩ suas partes subiectiuas, & licet aqua nõ prædicetur in recto ex parte qua est totum integrale, prædicatur tamen ex parte qua est totum vniuersale, vt clarum est. Amplius si materia prima per te est totum homogeneum, de necessitate sequitur materiam habere rationem vniuersalis prędicabilis de pluribus. scribit enim Cõmentator primo cœli. commen. 19. vbi Aristo. probat quòd in elemẽtis cum sint homogenea quo fertur pars fertur & totum, quia eadem in talibus est ratio de parte & toto. dicit Cõmẽ. sic. Natura partium corporum consimilium eadem est cum natura totius diffinitione, & cum sit eadem diffinitione ẽ eadem forma; & si fuerit eadem forma, erit eadẽ actione proueniẽte ab illa forma: si igitur prima materia per te est homogeneum totum eiusdem rationis cum suis partibus, tunc natura partis cum toto est eadem diffinitione, & si est eadem diffinitione, est eadem forma, & sic materia habet rationem formæ cõmunis prædicabilis de pluribus quod pri. negabas. Dixit autem Suessanus super illa authoritate Cõment. 12. meta. com. 14. quod materia potest sumi vt pars, & sic non prædicatur nisi de seipsa: & potest sumi vt totum, & sic bene potest prędicari de pluribus in quale. vnde vult quod Auerroes licet neget primam materiam non habere rationem vniuersalis ꝑdicabilis in quid sicut genus, habet tamen rationẽ cõmunis prædicabilis de pluribus in quale sicut differentia. Ista solutio est purus error, quia prima materia, si est primo diuersa a forma potentiali qualis est forma generica, multo magis erit diuersa a forma actuali qualis est differentia: maior enim est conuenientia inter genus & materiam, quam inter materiam & differentiam, vt est videre. 7. meta. tex. cõmen. 43. genus non est præter generis species, & si quid est, illud vt materia est, Amplius Porphirius in capitulo de differentia dicit quod genus est proportionale materiæ & differentia formę. vnde propter conuenientiam inter materiam & genus, Alexander in libro naturalium quęstionum demonstrauit

scripsit materiam non esse genus, vt testatur etiam Cōmentator. 1. meta. cōm. 17. & 12. meta. cō. 14. Dicamus igitur sermonē nō intellectum a modernis ꝙ materia prima ſm mētem Auerrois in illo cō mēto habet duplex esse, vnum est esse quo intelligitur, aliud est esse ſm ꝙ sentitur. in primo esse consideratur in se, vt dicitur esse vna numero priuatiue modo exposito, & illo modo non prædicatur, nec de seipsa, nec de alijs, non de seipsa, qa prędicatio eiusdem de seipso est in naturalis, & est in fine abhominationis. vt dicit Cōmentator in primo priorū in digressione de quarta figura, & est nugatoria, vt dicit Cōmentator contra Auicen. vnde prędicatio præter naturā non meretur dici prædicatio, vt dicit lucidissimus Themistius. 1. posteriorum. cap. 38. Materia etiam prima illo modo considerata non prędicatur de alijs, quia forma est subiectum vniuersalitatis, vt dicit Commenta 1. cœli. cōm. 92. sed materia prima illo modo nō habet formam intellectā ab ea, & ideo non habet rationē alicuius formę cōis, neq; generalis, neq; specifice, & de tali materia illo modo cōsiderata nulla prorsus trahitur ꝑdicatio neque essentialis neque denominatiua, quia est pręssissime considerata, & habet esse vt sic in anima tantum, habet iterum materia aliud esse secundum ꝙ sentitur, & hoc habet extra animam in composito sensibili cuius est pars, & in tali esse materia considerata, licet sit vna ſm subiectum, est tamē plures ſm potētias & habilitates, & in primo quidē esse pertinet ad diuinū, & in secūdo esse ptinet ad naturalem, vnde Philosophus in primo de generatione, & corruptione, in tex. cō. 22. dicit ꝙ materia ē qualiter eadē, est aūt qualiter altera. vbi Cōmentator scribit in cōmento ꝙ mā est vna ſm subiectū, & multę ſm potentias & habilitates ad recipiēdum formas cōtrarias, & sic recipit diuersitatē & ſm speciē & ſm numerum, ſm diuersitatem formarū quibus afficitur, & recipit rationē prędicabilis de pluribus, qa tūc consideratur vt est formata. sic enī rerum specie differētium materiæ sunt specie differentes. vt dicit Cōmentator. 8. physi. cōm. 46. & primo de aīa. cōm. 53. & materię rerum numero differentiū sunt numero differētes. vt dicit Arist. ī. 12. meta. t. c. 27. & 7. metaphy. t. c. 28. Sortes & Callias diuersa sūt ꝓpter materiam, & de materia taliter cōsiderata verificatur etiā dictū Philosophi in. 7. & in. 8. metaphy. tex. cōm. 6. vbi Cōmentator ponit documentū dicens, & non debes dubitare in hoc ꝙ fuit dictum in. 7. s. ꝙ materia non prędicatur de aliquo ſm nomen & ſm diffinitionem. & est dictum hic ꝙ diffinitiones naturales constituuntur ex formis & materijs. Vbi patet cōsideranti ꝙ loquitur de materia, vt est sub forma & in secunda sui notione, & vt comparatur ad materiatum, tunc enim predicatur vt denominatiuū prędicatum. dicimus enim idolū esse ligneum aut ęreum, sed nō ęs. aut lignum, & de tali materia formata etiam verificatur ꝙ in diffinitione accidentium cadit vt differentia, presertim quando in abstracto diffiniuntur, sicut nasus in

diffi

diffinitione simitatis, sed patet quod non est cõsideratio ista de illa materia de qua Auer. loquebatur, nec secundum illam considerationem secuncundum quàm dicitur habere esse in anima tantum. nunquam igitur materia habet rationem prędicabilis nisi ratione formę, sed nõ ratione sui in se pcise conceptę. & sic patet solutio ad omnia obiecta. Sed tunc est vna difficultas, quia non videt quod prima materia possit intelligi per priuationem omniũ formarũ, quia materia cœli est magis actualis quam materia prima, & tamen materia cœli quę est orbis, non potest intelligi sine forma. quod ostenditur per Auerroem in libro de substãtia orbis. cap. 2. vbi dicit quod si intellectus poneret illam sine intelligentia esset sicut de motu. vnde sicut motus non remanet, sic nec orbis: igitur orbis nõ potest abstrahi a sua forma Multo igitur magis prima mãa quae est in fine & in vltimo gradu potẽtialitatis & imperfectionis poterit abstrahi ab ipsa forma.

Ad hoc respondet pręfatus Achillinus vbi supra, asserendo differentiam esse inter materiam cœli & inferiorum, quia materia cęli nullam prioritatem habet ad formã cęli, & sic nullo modo pręscindi põtest a forma sua, quia hoc esset abstrahere posterius a suo priori quod implicat, sed materia istorum inferiorum, licet absolute sit simul natura cum forma, quia est correlatiua formæ, & sit materia posterius forma in genere causę formalis, quia in illo genere est causata, tamẽ prioritatem habet ad formam in genere causæ materialis, & sic minus repugnat materię inferiorum abstrahi a sua forma quàm materię superiorum: quamuis ipsa sit magis potentialis quàm materia cęli, quia materiam primam pręscindere a forma, est quodammodo præscindere prius a posteriori. Sed ista solutio stare non potest, quia tunc Auerroes in secũdo cap. de substantia orbis posuisset casum implicantem contradictionem in esse intelligibili, & tunc casus ille esset derisibilis. Amplius Cõmentator in primo cœli. cõm. 92. & in 2. cap. de substantia orbis comparat materiam cœli ad materiam primam ponendo differentiam, quia materia cęli est in actu, & materia prima est in potentia, & tunc quęro vtrum in tali comparatione intellectus Auerrois abstrahit materiam cœli a sua forma, quando comparauit ipsam materiam primę aut non, si primũ habetur propositum quod intellectus potest abstrahere materiã cęli a sua forma, si non, igitur est mala comparatio, quia cętera nõ sunt paria; quia cõparatur materia cęli vt est habens formam ad materiam primam sine forma: & tunc dicam sibi quod si materia cęli est in actu, est ratione suę formę, & non est ex sua ĩtrinseca ratione: dicam enim quòd materia prima etiam vt est formata est in actu, & ita non habet Commentator intẽtum suum. Amplius si cęlũ non posset intelligi sine forma, quõ igitur diuersificati fuerunt Philosophi, cum quidam asseruerunt ipsum esse primam causam. Aliqui vero dixerunt quòd est causatum a prima causa, vt dicit Commentator in primo cœli commento. 20.

Amplius falsum est quod cœlum nullo modo prioritatis pręcedit suam formam, quia pręcedit secundum nostram cognitionem: cœlum enim est sensibile sensu visus, & certum est quod Philosophi via motus primo cognouerunt naturas corporales, quàm naturas abstractas. Amplius sicut res se habet ad esse sic se habet ad cognosci, sed materia prima est magis propter nihil quam orbis. dicit enim Comment. in vltimo cap. libri de substantia orbis, quod materia habet gradus, & potentia habet gradus. vnde ex secundo capite de substantia orbis est ex perfectissimis modis materię, quæ possunt inueniri in corporibus: & ita magis videtur dependere tam in esse quam in cognosci materia prima a forma materiali, quàm materia cęli a forma spirituali: & hoc teneo sine dubio. Nec valet, quia tunc posterius abstraheretur a suo priori. nam vt scripsi in Theorematibus, propositio illa vulgata quę asserit posterius non posse abstrahi a suo priori, locum habet vbi prius est de quidditate inferioris seu posterioris, sed fallit vbi secus est. Nam certum est quod pur mathematice considerant numeros & magnitudines nulla habita consideratione substātię: nulla enim mathematicarum de substātia considerat nisi astrologia. 2. meta. tex. comm. 44. Et ex hoc etiam sequitur, si illa opinio vera esset, quod tunc si cęlum non potest abstrahi a sua forma quod cum astrologus considerat de substantia cęli ęterna, consideratet de intelligētia, quod nullus vnquam Peripateticus asseruit. Et propterea dico quod quæcunque sunt realiter distincta, intellectus potest seorsum separare, licet in re non separentur: diuidit enim materiam a forma licet natura non diuidat, & hoc tam in corruptibilibus quā in rebus ęternis: maior enim longe est diuersitas inter intelligentiā & orbem, quàm sit inter materiā istorum & formas corporales: & maior est diuersitas cęli ab intelligentia, quam sit distantia & diuersitas corporum cęlestium a corporibus quę sunt hic, quia corpora omnia sunt in eodem ordine, licet sit ibi prioritas, & posterioritas, & natura corporis & natura intellectus sunt in diuersis ordinibus: & ideo sicut intellectus potest abstrahere corpus corruptibile a corpore æterno, sic potest abstrahere corpus æternum a substantia spirituali. vnde Cōmentator. 2. cœli. com. 3. dicit quod licet ex intelligentia & orbe fiat vnum numero, tamē est secundum dispositionem magis diminutam quam sit dispositio recipientis & recepti in forma abstracta propter causam prædictam. Tunc dico quod casus Auerrois ē possibilis secundum imaginationem, & quærit Cōmentator posito quod intelligentia non esset quid esset de orbe: & ipse respondet quod esset sicut est de motu, vt ostendat quod tametsi cœlum non habeat compositionem neque principium intrinsecum per quod possit corrumpi: sic enim ex se formaliter loquēdo est necesse esse, est tamen causatum ab intelligētia in ratione causæ efficientis & finalis ab æterno: & ita sicut motus cęli non esset si intelligentia efficiens motum non

esset:

esset: sic cęlum non esset si intelligentia quę dat sibi permanentiam ęternum non esset. Non dicit igitur Comment. ꝙ intellectus non potest intelligere cęlum nō intellecta intelligentia, quia hoc falsum est, sed dicit ꝙ cęlum nō potest remanere in existentia, si causa eius nō existeret: & ista est via eius, vt patet inspicienti verba eius. Sed est ardua difficultas ad huc, vtrum materia ī illa prima notione sui qua a diuino consideratur, vltra vnitatem illam priuatiuam qua dicitur vna numero, habeat aliquam vnitatem positiuam, cum ens & vnum eandem naturam significent. Ad hoc respōdetur ꝙ materia sicut in se considerata est substantia & ens, sic etiam est vna vnitate transcendenti, quę conuertitur cū ente, nec Auerroes hoc negare potest. vnde Albertus cognomēto magnus, qui fuit diligens speculator in scientia diuina. in tractatu. 2. cap. 4. dicit ꝙ materia potest considerari duobus modis. vno modo vt est substātia & fundamentum, & sic est diuersa substantia a forma, & forma etiā vt est substantia est diuersa a materia, & illo modo consideratę non referuntur ad inuicem, nec illo modo vna est causa alterius. Materia enim non est causa substantiæ formę: quia materia est potentia, & id quod est potētia nō est causa eius quod est in effectu. forma aūt secū dum suam naturā actus est: forma etiam non est causa, quia materia sit substantia, vel quia materia sit materia: tamē forma causa est q̄ materia sit in effectu siue in actu, qa forma dat materię esse in actu, non inquantum est hęc forma vel illa, sed inquantum forma est absolute: & ideo per successionē formarum mā semper ē ī actu, & corruptio vnius est generatio alterius, & quia forma est propter q̄ ē actu materia, & mā non potest esse in rerum natura nisi sit in actu. ideo forma est causa quia materia sit. & ideo sequitur ꝙ si nulla sit forma, ꝙ materia non erit, & si nō sit materia, non erit materiatum. Et ex hoc accipitur ꝙ forma aliquo modo est prior materia prioritatē causę, quia licet non sit causa materiæ vel substātiæ eius in eo quod materia, vel in eo ꝙ substantia est: tamen est causa esse materiæ, & non est causata ab ea, & paucis interpositis dicit ꝙ aliud est dicerē materiam in esse substantiæ esse eandē numero: & aliud in esse materię esse idē numero: & aliud est dicere hoc aliquid. i. substantiā demōstratam esse idē numero: sicut enim supra dictum est, indiuisio causa est vnius: & inde cōtingit ꝙ materia in esse fundantis substantię indiuisa est & manet, & diuidit in esse materię prout materia est in potentia, quia secundū esse fundamenti videtur esse vna materia in omnibus, quę materiā habēt, & hoc modo nihil prohibet esse vnū in formis, quę sibi succedūt, sed in esse materię cui coniuncta est potentia non est sic, quia potentia ad vnum non necessario est potentia ad alterum: materia enim vt substantia & fundamentum prior est ad materiam fm ꝙ materia est in potentia, quia isto secūdo modo ē subiectum motus & mutationis, priori autem modo est ante mutationem & motum. Et si quęritur

quid sibi tribuit vnitatẽ numeri, Dicendum ẽ ꝙ nihil, nisi indiuisio sui esse ſm ꝙ sic vel sic consideraꝰ, hæc ille, & est sententia consonãs, sicut vides, opinioni Alexandri & Themistij ĩ digressione primi phy. & oĩbus Peripateticis, sicut vides.

Materiam nullam habet formã sibi propriam & naturam existentẽ in actu, sed eius substantia est in posse. 1. capite de substantia orbis. & primo physi. cõm. 63. & 69.

Materia difficile intelligi aut imaginari potest, nisi per comparationẽ ad alterũ, sicut dicit Aristoteles. 1. cap. de substãtia orbis. & est authoritas Philosophi in primo. phy. t.c. 69. vide in concordantijs.

Materia non habet diuisionem nisi per dimensiones: & ideo primitus recipit tres diuisiones, quæ dicũtur corpus. 1. cap. de substantia orbis. & 1. physi. cõm. 63.

Materia nunquam denudatur a dimensionibus non terminatis: quia tunc corpus fieret ex non corpore, & dimensio ex non dimẽsione. 1. cap. de substantia orbis.

Materia ideo primitus recipit dimẽsiones recipientes dimẽsionem terminatam, quia est multa in potẽtia: quoniam si non haberet dimẽsiones, non reciperet simul formas diuersas nec numero, nec specie. nisi in temporibus diuersis: sed in eodem tempore non inueniretur nisi vna forma, & cum hoc materia esset vna numero ibidẽ. Ex quo patet qualiter deducaꝰ cõsequẽtia in qua tãtum laborauit Burleus. 1. physi. cõm. 63. vbi Cõmẽtator habet, ꝙ si materia expoliareꝰ a corporeitate, tũc materia haberet formam dantem sibi nomen & diffinitionem.

Materia, vt dicit Arist. nõ habet esse in actu nisi ſm ꝙ videtur quẽadmodum forma non habet esse in actu nisi ſm ꝙ intelligitur. Cõmẽtator in. 1. capite de substantia orbis. idem. 12. primæ philosophiæ. tex. cõm. 14. vide in concordantijs qũo sit hoc intelligendum.

Materia habet gradus & potentia similiter. vltimo capite de substãtia orbis. Ex hoc patet solutio ad argumentum Ioannis grãmatici: arguebat enim ꝙ si materia corporũ cœlestium nõ est eiusdẽ rationis cum istis, tunc talis materia esset cõposita ex aliquo cõmuni in quo conueniunt, & ex aliquo proprio vtriq; per quod differunt. Diuus Thomas tenens corpora cœlestia esse composita ex mã & forma, alterius rationis ab istis inferioribus isto modo nititur soluere istud argumentũ in. 1. de cœlo & mundo ĩ lectione. 6. inquit enim ꝙ, istæ materiæ sunt diuersæ, sed non propter aliquã compositionẽ, vt imaginabatur Ioannes grãmaticus, sed ꝑ habitudinem ad diuersas formas: quia vna est totalis, & alia est partialis, sic enim potẽtię diuersãtur ſm diuersitatem actuum. Sed ista opinio non videtur esse de intẽtione Arist. ꝙ orbis seclusa intelligentia sit cõpositus ex materia & forma, immo est corpus simplex. vt late probatum est per Auerroem in libro de substantia orbis, tum quia licet materię distinguantur per habitudines ad diuersas formas, hoc ẽ extrinsece, quia habitudines istæ sunt tres respectus, & ꝑtinent ad ꝓdicamẽtum relationis, sed istę materię cum sint substantiæ & substã

tia

ria a toto genere est ens absolutum ens enim ad se ē natura prius, ente ad alterum. Quæro igitur in illo priori si sunt diuersę, vel idē: & si sunt diuersæ. quæro igit ꝙ diuersificantur. & sic argumentū Ioānis grāmatici stat in suo robore: si vera est propositio Philosophi ꝙ oīs distinctio sit p actum. 7. meta. t.c. 49. & sic istę erunt compositæ ex cōmuni vtriq;, & ex aliquo ꝓprio. Et ideo melius est dicere iuxta viā Auerrois ꝙ orbis non est substātia composita, sed simplex: & est materia in actu, & est diuersa a materia in potentia, quæ est in istis per suam rationem intrinsecam: materia enim habet gradus, & potentia gradus. vnde secus est de simplicib' & de principijs, secus de cōpositis & principiatis: cōposita enī distinguūtur per suas formas principaliter, & principiata differunt p sua principia, sed simplicia ipsa & principia non differunt p alia priora: sic enim procederetur in infinitum, & illo modo locum habet in cōpositis ꝙ distinctio est p actum, sed nō est vniuersaliter vera de simplicibus. vnde dico ꝙ orbis est in supremo & pfectissimo gradu materierū corporalium: & prima materia est in gradu infimo, & in medio sunt alia vt elementa & id genus, quę differunt etiā ſm magis, & ista via tutior est sicut vides.

Materiæ entium oppositorum seu contrariorum, debent esse opposiſæ siue contrariæ, secundo metheororum. cap. 2.

Materia non mouetur per se. 1. metaphy. cōm. 11. vide etiam. 5. phy. tex. comm. 8.

Materia prima vere recipit diffinitionē elemēti positam in. 5. meta. Cōmentator. 5, meta. commen. 4. in calce cōm.

Materia nō est genus. 1. meta. cōm. 17. & 12. meta. cōm. 14. vbi Commentator dicit ꝙ Alexāder scripsit demonstratiuè ꝙ mā nō est gen', pro quo vide Alexandrū. in. 2. lib. nālium qōnum. qōne vltima.

Materia primo recipit formā magis vniuersalem, & ea mediāte, formā minus vniuersalem vsq; ad indiuiduales. 1. metaphy. cōm. 17.

Materia est vna numero in multis secundum ꝙ eius esse est in potentia. primo metaph. commen. 17. & 12. metaphy. cōm. 14. & primo physi. cōm. 63.

Materia nō potest prædicari de speciebus generatis ex ea. 1. metaph. commen. 17. & 12. meta. cō. 14.

Materia est vna numero secundum ꝙ est subiectum formarum indiuidualium, & multa secundum formas, quia diuiditur per eas. primo metaphy. cōmen. 17. & 12. meta. commen. 11. & 14. primo de generatione & corruptione. cōmen. 22. & tex. comm. 29, & 4. physi. tex. com. 84.

Materiale non trāsmutatur nisi ab alio materiali. primo meta. t. cō. 31. & 7. meta. cōm. 31.

Materiam oportet intelligere in remota. 2. meta. tex. com. 12. vbi Cōmentator glosat in generatis compositis ex materia & forma, aut formis.

Materia alia intelligibilis, alia sensibilis: materia sensibilis est, vt lignum, & cę: materia autem intelligibilis sunt, vt sunt mathematica. 7. meta. tex. comm. 35. idem. 8. metaph. commento, & tex. 15. Digressio contra D. Tho. Egidium ro. & Scotū.

Sanctus Tho. in 2. phy. in lectione 3. in expositione tex. cõm. 18. & in quæstionibus super Boetio de trinitate, quæstione qua quærit vtrum consideratio mathematica sit sine materia, videtur dicere substantiã circũscriptis accidentibus esse materiam intelligibilem, quia sic non remanet cõprehẽsibilis nisi ĩ intellectu, eo ꝙ sensibiles potentię non ptingunt vsq; ad substantiæ cõprehensionem, & quia substantię accidunt accidẽtia ordine quodã: quia prius natura accidit sibi quantitas, deinde qualitas, deinde passiones & motus. vnde cum accidentia sm̃ sui rationem dependeant a substãtia, non pñt p intellectũ abstrahi a substantia; sed quantitas potest intelligi sine qualitatibus sensibilib' a quib' dicitur materia sensibilis; quantitas enim nõ depẽdet a qualitatibus sensibilibus. & ideo potest abstrahi ab eis, sed non potest abstrahi a substãtia q̃ est materia intelligibilis. & ibidẽ dicit ꝙ cũ dicimus ꝙ forma abstrahit a mã, non intelligitur de forma substantiali, quia forma substantialis & mã sibi correspondens dependent adinuicem, & vnũ sine alio nõ possit intelligi, eo ꝙ proprius actus ĩ ppria materia fit: sed intelligit de forma accidentali, quę est qualitas & figura: a qua quidẽ materia sensibilis abstrahi nõ potest, cum qualitates sensibiles nõ possunt intelligi non intellecta quãtitate, sicut patet ĩ supficie & colore: nec etiã potest intelligi subiectum motus, qđ nõ intelligitur esse quantũ. Cõsimilẽ susam imitatur Egidius romanus in 2. phy. in loco allegato. Scot' ẽt in. 6. meta. qõ ne prima tenet subiectũ sciẽtiarũ mathematicarũ ẽe substãtiã corporeã. & Auicẽ. & vniuersaliter oẽs ponentes formã corporeitatis coęternã in mã, videtur tenere substãtiã corporeã eẽ subiectum & mãm ĩtelligibilẽ, a qua nõ abstrahunt scientię mathematicę. Sed in veritate ista nõ ẽ mẽs Arist. nec antiquorũ expositorũ. Arist. n. in. 12. primę philosophiæ. t. c. 44. expresse dicit ꝙ ex mathematicis sola astrologia de substantia sempiterna sensibili mẽtionem facit, aliarũ vero de nulla substãtia mẽtionem faciunt. Amplius Themi. 1. de aĩa in expositione. t. c. 16. expresse dicit mathematicũ solũ inania spacia cõtemplari. & Simplici' in 2. physi. in expõne tex. 18 & 19. dicit geometrã solũ corpus qđ est trina dimensio, nõ aũt mãm, aut motũ cõsiderare, ita etiã Them. immo Themisti. dicit ꝙ astrolog' quando vnà cum mathematico. i. cũ geometra cęlestium corporũ accidẽtia speculatur, nõ illorũ substãtiam quęrit, &c. Ita etiã Cõm. dicit ꝙ nõ cõsiderat de eis vt sunt cęlestia mobilia, sed vt sunt figurę tñ. Amplius patet ex diffinitionibus positis ĩ geometria & arithmetica, vbi patet nullam dari per substantiam neque compositam, neque simplicem. vt patet in libro elementorum Euclidis de diffinitione lineæ, superficiei, corporis, figuræ, circuli, trianguli, & ita est de diffinitione numeri & passionum eius in arithmetica. Amplius dicit diuus Thomas, & Egidius quod cum accidentia sint posteriora substantia, non possunt abstrahi: & sic cum qualitates sensibiles sint posteriores quantitate

litate, non possunt abstrahi, quia posterius non potest abstrahi, a suo priori. Respondet φ quādo prius est de quidditate posterioris, tunc posterius non potest abstrahi a suo priori, sicut sp̄es non p̄nt abstrahi a gn̄ibus, nec inferiora a superiorib⁹: sed si prius nō est de q̄dditate posterioris, intell's bene pōt abstrahere: intell's enim, vt dicitur 12. meta. cōm. 39. potest multa separare quæ natura nō potest, quia aūt subiectum non est de quidditate accidentis, intell's pōt abstrahere accn̄s a subiecto. quia potest intelligere accidens intellectione simplici nō considerādo de substātia, quæ est subiectum eius. vnde Arist. in p̄dicamentis docuit qūo intellectus potest intelligere verū correlatiuū alicui⁹ isto modo, procedit per viam abstractionis, circū scribendo omnia ab illo quæ accidunt, & sunt extranea illi, sicut ad non circūscribendo ab ipso φ sit homo & animal, & eadē ratio substātia sola remanēte relatione dn̄i apud intellectū, q̄a tali remanente adhuc seruus dr̄ ad dn̄m. ideo dn̄s est per se correlatiuū serui. Aristo. igitur docuisset modū impos̄m si intell's nō posset abstrahere accn̄s a subiecto: immo magis, quia loqtur ibi de accn̄tibus quę sunt in capitulo relationis quę h̄nt esse dimi nutū, intātū φ q̄dā reputauerūt p̄dicamētū relationis esse de sc̄dis intellectis, vt. d. Cōmen. 12 meta. com. 19. multo igit̄ fortius intell's poterit abstrahere quātitatē & qualitatem a substātia, quæ sunt entia absoluta & maioris entitatis. Amplius φ dicit Thomas φ intell's formā substātialem nō potest abstrahere a materia, quia in quadā relatione consistit. Respōdetur φ nō sunt relatiua s̄m esse, sed s̄m dici. Amplius est cōtra Arist. in 2. phy. tex. cōm. 12. vbi dicit φ natura dr̄ de forma quæ non est separabilis s̄m esse, sed s̄m rationem. vbi lucidissimus Themistius dicit, formā porro dicimus non re, sed ratione a materia abiungi. Amplius hoc ē cōtra Arist. 2. physi. tex. cōmē. 26. vbi licet dixerit materiā esse quodammodo ad aliquid: in eodē tn̄ textu terminans q̄ōnem in qua q̄rebatur vsq; ad quē terminū se extendit cōsideratio quidditatiua naturalis philosophi, dicit, φ vsq; ād sp̄es separatas quidē sed ī materia existētes. vbi Themist. & græci exponunt φ quanquā formę matériales quādoq; possunt cogitatiōe a materia separari: nō tn̄ p̄nt actu aut subsistentia eximi: licet Commētator locū illum aliter interpretetur. & diuus Thomas dicat illud p̄pter al̄as rationales: tn̄ illud s̄m antiquos expositores veritatē habet de oībus formis materialibus. & est authoritas Philosophi. 1. de generatione & corruptio. tex. cō. 41. vbi dicit, hęc autē sp̄es sine materia vt immaterialis potentia in materia existens. &c. Amplius Cōmenta. 12. meta. cōm. 39 expresse dicit φ intellectus innatus est diuidere cōiuncta in esse in ea, ex quibus cōponuntur, q̄uis in esse nō diuidantur sicut diuidit materiam a forma, & formā a cōposito ex materia & forma, ita etiā dicit 7. met. cōm. 27. φ generatū est diuisibile in duas partes ratione, non actu. s. in materiā & formā. & 2. phy. cō. 13. dicit formā esse separatā a materia

teria

teria ſm diffinitionem, quod etiã dicit diuus Thomas. & Egidius de qualitatib⁹ falſum eſt: quia Ariſt. in 12. primæ philoſophię vult, ꝙ in omni prędicaméto eſt propria potẽtia & proprius actus: & ex conſequenti intellectus pōt intelligere qualitatẽ per ſua ꝓpria principia nihil cõſiderãdo de principijs quãtitatis: in omni. n. genere eſt inuenire quid propriũ. vt dicitur in 6. topicorũ. Dicamus igitur vt aperiamus veritatẽ in hoc quæſito ꝙ vt notat Alexander in principio libri priorum. naturalis in pleriſque locis vtitur mathematica abſtractione: ſcientię. n. ſibi inuicem famulantᷣ. dat autẽ exemplũ Alexander ſicut qñ intellectus ratione abſtrahit formam a materia, & ſicut abſtrahit accidentia a ſunſtantia. vnde licet naturalis per diffinitionem naturalẽ non poſſit diffinire formã ſine materia, nec ecõtra. qa ſic vt naturaliter conſiderantur, in relatione quadam conſiſtũt, vt dicitur in 2. phyſi. in tex. cõm. 26 & ſic etiã diffinitiones cõpletæ accidentiũ propria debent dari p ſubiecta, &c. nihilominus per cogitationem & abſtractionẽ ſimplicem poteſt cõſiderare formã non conſiderando materiã aut econtra. & ſimiliter de accidẽte & ſubiecto. ſed tunc naturalis in iſtis caſibus vtiᷣ mathematica abſtractione nõ naturali quatenus naturalis, quia diffinitiones naturales ꝯcernunt materiam ſenſibilem: & ꝙ hoc verum ſit oſtenditur Ariſt. authoritate in primo cęli & mundi. tex. com. 92. & 93. Quod in omnibus habẽtibus formã in materia, ſiue ſint arte ſiue natura conſtantia: alterũ ẽ ipſa ſm ſeipſam forma, & ꝙ eſt mixta cum materia. vnde. d. iſtam propoſitionem verã eſſe in ſolutione illius quæſtionis, & confirmatur, qa videmus intellectũ aliquas diſpoſitiones attribuere formę ſm ſe cõceptę, quarum oppoſitas attribuit eidẽ vt concipitur cum materia. Dicit enim Cõmen. in 3. cæli. cõmẽ. 28, & etiã in 4 cæli. cõmen. 22. ꝙ grauitas in motu elementi, ſm ꝙ eſt forma tantũ ẽſt motor, ſed ſm ꝙ eſt ĩ prima materia eſt mota. qđ quidem fieri nõ poſſet ſi intellect⁹ nõ eſſet aptus abſtrahere formam a materia ſeu diuidere eam. Animaduerte igitur & bene conſidera ꝙ eſt magna differentia, dicere intellectum poſſe abſtrahere vel diuidere hoc ab hoc, & dicere itellectum poſſe diffinire hoc ſine hoc. Nam abſtrahere hoc ab hoc nihil aliud eſt, quã intelligere hoc, alio nõ intellecto, & hoc intellectus vniuerſaliter facere poteſt in oĩbus iuuicẽ coniunctis in eſſe, vbi vnũ nõ eſt de quidditate alterius, & quia materia & forma ſunt ꝓprimo diuerſa, & ſubſtantia & accidẽs ſunt primo diuerſa, & ſubiectũ non eſt de quidditate ꝓprię paſſionis. dico ꝙ intellectus indiſcriminatim poteſt iſta per abſtractionẽ & diuiſionem quãdam apprehendere: quia innatus eſt diuidere ea q̃ ſunt coniuncta in eſſe. tñ intellectus nõ poteſt diffinire formam materialem ſine materia, nec ecõtra: nec poteſt diffinire accidens ſine ſubiecto ꝓprio: quia diffinitio explicat completę rei eſſentiã: & licet forma nõ ſit de quidditate materię, nec econtra: quia tñ in quadam relatione conſiſtit, vt dicitur in 2. phyſi. ideo non

non potest completę diffiniri, nisi in eius diffinitione ponatur materia, vel expresse, vel consecutiue. vt dr. in 2. physi. in tex. cōmenti vltimi, & similiter completa diffinitio accidentis debet dari per subiectū, quod cadit tanq̃ additum. vt dicit in 7. metaphy. tex. cōm. 17. Non distinxerunt igitur isti doctores inter actum abstrahendi, & diffiniendi, & tamē est magna distinctio, licet vterq; ad primā intellect⁹ operationem pertinere videatur, sed ē differentia magna, sicut inter actū imperfectum & perfectū, si bñ consideras. Vnde Arist. isto modo docuit in 2. physi. in tex. cō. 19. ad discernendū diuersitatē ī natura formarū in sua abstractione a materia sensibili ex diffinitionibus earū ponendo regulā, ꝙ quæcunq; formę diffiniri possunt sine materia sensibili, tales ex ratione sui sūt abstractę a mā & vt sic ptinēt ad mathematicū: quęcunq; vero impossibile est vt sine materia diffiniantur ptinent ad naturalē: impossibile .n. ē quiditates naturales diffinire sine materia & trāsmutatione, vt dicit Cōmenta. 7. meta. cōm. 39. vnde ex diffinitionibus, quę cōplete rei naturam ostendunt talem drīam venatus est. & isto modo ēt ꝓcessit in 6. meta. dum venatus est diffinitionē formalē in scientijs speculatiuis ex diuersis modis diffiniēdi, pp hoc igitur dixit in 2. phy. in loco pallegato: fiet autē hoc vtiq, manifestum si aliquis tētauerit vtrorūq; » dicere terminos & ipsorū accñtiū: » impar quidē enim & par, & rectū, » & curuū, adhuc aūt & numerus, & » linea, & figura sine motu, caro aūt, » & os, & homo nō adhuc, sed hęc sicut naris simū, sed non sicut curbū dicitur. Vbi notat Com. cōmēto. 19. ꝙ formarū quędam sunt magis separabiles, & quędam minus. vnde formę illę quę indifferenter concipi possunt sine materia sensibili, & cū materia sunt illę in qbus cōuenit naturalis cū mathematico, sed mathematicus cōsiderat & diffinit eas absq, materia, quę est principiū transmutationis: naturalis vero cū materia, sed illę formæ quę nullaten⁹ sine materia diffiniri possunt, illę sunt appropriatę naturali, aut artibus medijs, quæ etiā sine materia sensibili diffiniri non possunt. vt dr̄ in 2. phy. tex. cō. 20. licet minus appareat ī eis quam ī puris naturalibus: & vt redeamus ad propositum . materia intelligibilis , vt Aristoteles dicit sunt mathematica i. res mathematice, sicut. v.g. in geometria punctus, & magnitudo, seu continuū & passiones eius vt abstrahūt a qualitatib⁹ sensibilibus dñr materia intelligibilis, siue tale continuū sit ad vnū diuisibile vt linea, siue fm duo vt supficies, siue corp⁹ quod est vndequaq; diuisibile . vñ Cōmmen. in 3. cęli cōm. 6. inquit ꝙ geometer cōsiderat corpus inquantū est quātum, sine accidētibus aliorū prędicamentorū: sed naturalis ꝯsiderat corp⁹ tunc cū accñtibus cęterorū pdicamentorū. & ista ēt est expressa snīa Arist. in 11. meta cap. 3. inqt enim mathematicus circa ea q̃ ex ablatione theoriā facit: circūtollēs enim oīa sensibilia speculatur, puta leuitatē & grauitatem, & duritiē, & cōtrarium. adhuc autē & caliditatem, & frigiditatem, & alias sensibiles q̃litates seu ꝯtrarietates . solū autem

tū derelinquit quātū & cōtinuū, horum quidē ad vnū, horum vero ad duo, horū autē ad tria, & passiones horū inquantū quanta sunt & continua. & nō secundū aliud speculatur, hæc ille. Ita dic consequēter in arithmetica ꝙ numerus, & vnitas, & passiones numeri inquātum sunt q̄titas discreta, & abstrahunt a cæteris prædicamētis sunt materia ītelligibilis in arithmetica. Sed cōtra istā determinationē instať, quia Ari. in 4. prīæ phi losophiæ. t. c. 4. tot sunt partes phi losophię, quot sūt partes substātię & ita nō vř eē aliqua scīa speculatiua, q̄ nō sit de suba, & cū scīa mathematica sit ī numero scientiaꝝ speculatiuarū. videť ergo ꝙ sit de substantia. Amplius tu dixisti ꝙ naturalis nō potest diffinire formā sine materia, neq, accidēs. sine sub iecto ꝑprio: & quæ est ratio diuersitatis ꝙ mathematicus diffinit sine substantia, q̄ est subiectū quantitatis, si materia ītelligibilis a qua mathematicē nō est abstracta nō est substantia, sed est quātitas vel continua, vel discreta. Ad primū rn̄detur fm expositionem Auerr. per philosophiam Arist. intellexit primā philosophiā, quæ per antonomasiam philosophia dicitur: & quia substātiæ quędā sunt abstractæ a materia, quædā vero inter se in materia. sic prima philosophia secať in duas partes, quarū altera cōtemplatur substantias materiales quatenus substantiæ & entia. sunt. alia vero cōsiderat de abstractis, & ista est via Auero. sine dubio ibi. Vel fm Alexand. sicut in entibus mathematicis quædā sunt prima, quædā scda. idcirco mathe. q̄dā est 1. quędā 2. quędā. 3. 1. v. g. ē quę circa plana versať. 2. quæ circa solida, deinde astrologica quæ solida quę in motu sunt cōsiderat, tum mechanica quæ nascentia & pereuntia tractat, qui ordo in substantijs quoq; reperiť. nam primę sunt ingenitę & immortales q̄ corpore vacant nec mouentur, de quibus prima philosophia edisserit. 2. vero philosophia de sempiternis quæ motu cientur. 3. quæ substantias cōsiderat nascentes & intereūtes, nam hæ substantiæ vltīæ sunt. vbi patet ꝙ duo vltima mēbra per tinent ad naturalē sub rationibus sensibilibus, licet eadē pertineant ad diuinū sub rationibus transcen dentib'. vt notat Cōmenta. 12. mētaph. cōm. 1. 6. & 29. ita ꝙ fm nul lam expositionē cogimur dicerē mathematicas puras de substātia theoriā facere. Ad aliud rn̄detur ꝙ mathematicus, vt dicit Cōmenta. in 1. physi. cōm. 1. solum causam formalē considerat. vnde solū formā declarātē quidditatē cōtinuī, aut discreti, vel passionū istorum vt abstrahunt a suba, & a cæteris ꝑdicamentis, & tales diffinitiones sūt media q̄ sufficiunt ī demōstrādis accn̄tibus q̄ emanāt a suo subiecto in tali eē imaginabili: & ideo nō ingreditur (vt inquit Cōmen.) in diffinitionibus taliū materia, q̄ est causa transmutationis sed naturalis, quia est artifex sensatus, versatur enim circa res sensibiles, non potest abstrahere a tali materia sēsibili nec a substantia tali a qua fluit esse sensibilę, & si quandoq; diffiniret illę essent diffinitiōes dialecticę & vanę, vt dicit Philosoph' in primo de anima. tex. cōmē. 11. vnde

vnde Cōmentator 1. physi.cōmē. vltimo dicit ꝙ formarū quędam sunt in materijs,& quędā sunt abstractę a materia. & ideo consideratio de formis est duarum scientiarum,s.naturalis & diuinæ:quia quidditatiue naturalis considerat formas materiales, & diuinus abstractas,& patet ꝙ nulla fit mētio de sciētijs mathematicis:quia opinio eius fuit,mathematicū purum solum circa quantitates versari, & hoc teneo.

Materia dupl'r dicit̄,aut quo ad ipsū prima,aut omnino prima. 5.met. tex.cō. 5. vbi Commen d.ꝙ materia dr̄ duobus modis, aut cōis oībus entibus,aut ꝓpria vnicuiq; enti. idem. 3.cæli. cōmē. 67.& 1. physi. cō. 82.& 2. physi. 10.

Materia non dr̄ natura, nisi quia recipit naturam s.formā quę principaliter ē nā. 5.meta.tex.com.5.

Materiā vnam habent vniuersaliter quæ adinuicem transmutantur,5. meta.tex.cōm.11.idem 1.de generatione & corrup. tex.cōm.43.

Materia est prior forma fm potestatē, forma autē est prior materia secundū actum.5. meta. tex. cōm. 16.& est in caplo de priori.

Materia prima est tanquā genus altissimum: materia aūt propinqua est vltimā formā habens in generatione.i.quæ recipit vltimā formam.5.metaphysi. cōmē.29. Ex quo loco possumus declarare authoritatē Auerr. in 1. physicæ auscultationis.in cōm.1.in qua adeo laborauerunt expositores vt Egidius rom. in quolibeto.5. q.19.& simil'r Ioannes de baccone in quolibeto 2. q̄ōne, qua quęrit vtrum materia sit pura potentia simil'r Burleus in illo loco multū laborat, tñ ex presenti loco Cōm. potest declarari per seipsum. prima.n materia est sicut genus altissimū, per genus altissimū intelligo genus generalissimū. Vbi aduerte ꝙ nō est intētio Auerrois assimilare primā materiā generi generalissimo quātum ad prædicationē & vniuersalitatē ꝑdicationis,tunc.n.sibi manifeste contradiceret in primo meta. cōm. 17.& in 12. metaphy.cōm. 14. vbi inquit, ꝙ prima materia nō habet intentionē alicuius cōis, vniuersalis ꝑdicabilis de pluribus sicut genus. Alexander enim scripsit demonstratiue ꝙ materia nō sit genus,sicut dicit.& est videre in 2.lib. naturaliū q̄onum.q̄ōne vltima, Sed talis similitudo est pęnes hoc, nā sicut genus altissimū non habet superueniens gen' in quod possit resolui. sunt enim decē gn̄a gn̄alissima,vt dicit Porphirius, tāquam decē rerū prīcipia: principij autem propriū est primum esse. 5. meta tex.cōm. 1. Sic prima materia nō habet priorē in qua resoluatur.& ideo appellatur simplex.per vltimā formā autē intellexit formam vltimatā non ordinabilem ad vlteriorē formam,sicut ī mixtio vltimæ formæ est forma mixti:& illa nō ordinatur ad vlteriorē,sicut formæ elementariæ ordinant̄ ad formā mixti,vt patet ex fine primi de gn̄one. Et ideo quęcunq; mediant inter primā materiā & vltimam formā,appellant̄ materiæ cōpositæ & formę cōpositę: quia materia taliū reducit̄ ad primā materiā,& forma talium ordinat̄ ad vltimā formā.Sic igit̄ primā præter materiam & vltimā formā,omnia media

media sunt materiæ compositę & formæ compositæ, sed illa duo tm̄ sunt causę simplices. Quod aũt dixit Egidius illud intelligi fm diuersum modũ abstractionis, quia forma generis & forma speciei fm Auerroẽ sunt vnũ realiter, sed differunt fm maiorem aut minorẽ abstractionẽ: materia enim, vt dicit Cõmentator 1. meta. cõ. 17. prius recipit formas magis vniuersales, & eis mediãtibus recipit min⁹ vniuersales vsq; ad indiuiduales. licet hoc verũ sit ꝙ huiusmodi gradus dãtur in forma, & etiã in materia. vt est videre in vltimo capitulo libri de substãtia orbis ab Auerroe, vbi dicit ꝙ materia habet gradus, & potẽtia habet gradus: nihilominus videt᷑ mihi ꝙ ista expositio nõ quadrat expositioni Auerrois, qui vult ꝙ Aristo. in ꝓbatione illius maioris, in qua dicit᷑. Tunc enim opinamur cognoscere vnũquodq; cum cãs primas cognoscimus, & prĩcipia prima, & vsq; ad elemẽta. Vbi dicit ꝙ per causas primas intelligit causas simplices existẽtes ĩ re primas nõ cõpositas, & sunt prima materia & vltima forma, & ex ꝯsequẽti loquit᷑ de causis realib⁹ & in esse reali cõsideratis, & non fm abstractionẽ rationis. quia Philosophus naturalis est artifex realis, & sua interest cognoscere oẽs causas reales, & propinquas, & remotas, sed illa cõsideratio fm differẽtiam rationis inter gradũ minoris abstractionis pertinet ad artificẽ rationalem vl᷑ cõmunem. vnde dicit. Quæ enim sunt præter primã materiã & vltimam formam cuiuslibet rerum naturaliũ, sunt materiæ cõpositæ & formę cõpositæ.

Impugnatio Egidiirom.

loquitur. n. fm esse rationalę. Et ex hoc patet quanto plus sit accusatione dignus ille bonus Ioannes de baccone in loco allegato, qui ꝑ vlimã formã exposuit primũ motorem, motus authoritate Cõmentatoris in. 12. meta. cõ. 18. vbi habet ꝙ omnes formæ naturales sũt in potentia in pria materia, & sunt in actu in primo motore. Sed hoc iterum stare non potest: quia licet dictũ Cõmentatoris sit verum, ibi tñ non facit ad propositum, quia Cõmentator dicit hic ꝙ per causas simplices Arist. intellexit causas existentes re primas & nõ compositas, vbi patet ꝙ loquitur de causis intrinsecis primis. Manifestum est autẽ ꝙ primus motor non ẽ de principijs intrinsecis, sed extrinsecis. Sed dices tunc ista expositio non potest verificari nisi in mixtis & in habentibus plures formas, in elementis autem non videtur verificari vbi non est nisi vna forma tantum. Soluitur quòd, vt dicit Cõmẽtator primo physico. cõ. primo, propositio illa Philosophi. omnia habẽtia principia cãs & elementa non cognoscunt᷑ nisi ex cognitione principiorum, aut causarum, aut elementorũ suorum impossibile est vt hæc cõiunctio, aut, sit sicut copulatiue natura, nã dispositio scientiæ certe inuenitur in rebus habẽtibus causas quasdam per scientiam illarum causarum, sicut inuenitur in habentibus oẽs causas. Tunc igitur in simili in elementis non est nisi materia prima & forma elemẽti, & illa est vltima forma in elemento, quia vlteriorem non habet neq; priorem secundũ rem. & ideo scientia de elemen-

Impugnatio Ioãnis de baccone.

Obiectio.

Solutio.

mētis perficitur in scientia causa rum simplicium præcise quātum ad causas intrinsecas, sed scientia mixtorū habentiū plures formas & plures materias perficitur ex cognitione causarū simpliciū & cōpositorum. nō igitur impedit expositionē Cōmentatoris aliquid hoc quod obijciebatur, sicut vides clare. nam quod dr̄, quod enim est inter primā materiam & vltimam formā cuiuslibet rerum naturaliū sunt materię cōpositę & formæ cō positę, intelligit in qbuscunq; sit plures formæ, plures materiæ, ī ca rentib⁹ n. multitudine tali impose est vt hoc verificetur maxime fm naturalē considerationē, quæ considerat res in esse reali, & non fm esse rōnis, vt dictum est.

Materia alia remota, alia propīqua, 5. meta. tex. com. 29.

Materia dicitur genus. 5. meta. tex. cōm. 33. & est in capitulo de gn̄e. vide in concordantijs.

Materia & forma dicunt diuersa genere. 5. metaphy tex. com. 33. Vbi aduerte q̄ litera Arabica ibi ē corrupta, quia dicit q̄ sunt idē gn̄e & Cōm. exponit q̄a fit ex mā & forma vnum. vide in concordantijs.

Mathematicę demonstrationes procedunt a notioribus naturæ & nobis simul. 1. phy. cō. 2. idē. 7. meta. tex. cōm. 10. & 3. cæli. com. 61. & 1. de anima. cōm. 10.

Mathematicæ considerant de causa formali tātum, quod patet primo physi. cōm. 1. vide qūo fit intelligendū. 2. physi. cō. 68.

Mathemathici non dicūt magnitudinem augeri in infinitū in actu, sed solum esse quantācunq; voluerint finitā, tertio phy. tex. c. 71.

Mathematicæ magnitudines habēt contactū. 5. physi. cōmen. 22. & habetur in primo de generatione & corruptione. in texto cōmē. 44. & 4. physi. tex. cōmen. 76. idem. 5. physi. cōm. 30. & 39.

Mathematicus cōtactus assimilatur continuo, quia vltima reuertūtur in vnum 5. physi. cōm. 22. & 30. & 39. secus de contactu naturali, quia duo vltima remanent duo demonstrata in actu.

Mathematicus aliter cōsiderat magnitudines, & aliter naturalis, primo cæli. cō. 1. idem 2. physi. tex. com. 18. & 3. cęli. com. 6.

Mathematica nōnulli crediderunt esse substantias. 6. meta. tex. cō. 5.

Mathematic⁹ circa ea quæ ex ablatione theoriam facit, circuntollens enim omnia sensibilia speculatur, puta leuitatē & grauitatem, & duritiem, & contrariū, adhuc autem caliditatē & frigiditatem, & alias sensibiles contrarietas. solum autē derelinquit quantum & continuū 11. primæ philosophię. cap. 11. Ex quo loco manifeste deduci potest materiā intelligibilem esse ipsum quantū vt abstrahit fm ratio nem ab omnibus qualitatibus & contrarietatib⁹ sensibilibus, vt declaraui in theorematibus in proprio theoremate de hoc. vbi declaraui qūo sit intelligendū mathematicum non abstrahere a materia intelligibili, cōtra Egidium roma. & alios tenentes materiā intelligibilem esse substantiā.

Mathematicorum quidditates possunt ītelligi sine sensu, & motu, & sine mā sensibili. 7. met. tex. c. 39. & 37. & 6. metaphy. tex. cōm. 2.

Mathematicus vtit cōmunibus pro prie

prie. 11. primę philosophię. cō. 3. & in 1. posteriorū analiticorū. tex. cō. 24. & in 4. primæ philosophię tex. cōmen. 7.

Mathematici solā quātitatē spectāt quo opere neq; vsus corporis naturalis est, neq; affectionū herentiū corpori in eo ꝙ naturale est, quales sunt caliditas, frigiditas, humiditas, siccitas, sed in contēplationē sola spacia ipsa mera, inaniaq; & confinia corporū adhibentur. Themistii sententia. 3. de aīa. cap. 50. Inde scire potes quid sit materia intelligibilis cōtra multos latinorū. vide quę scripsi in theorematibus de hoc.

Mathęmatica ideo abstractatione & abiunctione constare dicuntur, qm̄ ab his quę in naturalibus corporibus vsitantur loco, qualitate, tēpore, actione, motu, affectionibus, & reliquis generibus eximunt, abiungūturq;. Themistius in 3. phy. 71. & habetur ab Aristotele in 10. met. cap. 3. & Auer. in 3. cęli. cō. 6.

Mathematicus vtitur longitudine, latitudine, & puncto indimensibili separatim atq, seorsum: q̄uis minimum illorū subsistat actu per se, quia tn̄ fingunt subsistere, in consideratione per se sine mendacio veniunt. Themistius 3. phy. sup tex. 71. Ex quo scire poteris differentiam inter naturalē & mathematicum. nā licet Arist. in 2. physi. tex. cō. 16. dixerit corpora physica habere superficies, & longitudines, & puncta, sicut mathematica. tn̄ naturalis nō considerat talia inquantum naturalis est, vt sunt seorsum & separatim se habētia: sed si quādoq; naturalis cōsiderat solam longitudinē sine latitudine tunc vtitur mathematica abstractionē, sicut etiā in plerisq. alijs rebus, vt bene notat Alex. vnde nulla est physica magnitudo nisi corpus. sicut bene notat Simplicius authoritate eiusdem Alexādri in primo cęli & mundi. vnde lineę naturales sūt corporeæ, & superficies sitr: & pūcta naturalia sunt corporea, quare nus naturalia sunt, sicut sunt minima naturalia, & sicut sūt poli mūdi naturales, sed mathematice sūt pūcta indiuisibilia. sicut notat Cōmentator in 2. cęli. cōm. 14. & in 4. physi. in cōm. 118. Et sic loquuntur Peripatetici de istis. Et nota bene hoc, quia latini nostri de hoc sunt in maxima altercatiōe. vndo lucidissimus Themistius expresse in præsenti loco dicit ꝙ non oīs linea naturalis est, quæ & naturā requirat & locū. nam mathematice quædam dicūtur, quarū veluti locus est animus speculantis.

Mathematicorū entium gn̄a repreſentāt materias fictas intentionales. ex paraphrasi meta. tract. 2.

Mathematicæ scientię, & sciētia de aīa considerant res partim in materia, partim vero, a materia abiunctas res simplices, in prologo primi physi. & Amonius (vt Philoponus tradit) in principio libri de anima, de qua opinione vide quæ scripserim in q̄onibus miscellaneis. &c.

Mathematici: oēs naturales affectiones a contēplatione sua reijciunt, solas merasq; magnitudines, & nuda ac inania spacia finiunt, finiendis his neq, materiā neq; naturalem qualitatē adiungunt. Themi. 1. de aīa. com. 17. contra illos, qui ponunt substantiam corporeā esse subiectum scientiarū mathema.

Mathe-

Mathematica dicuntur ex ablatione,& naturalia ex appositione. 3. cæli.tex.com.6.

Mathematicis quçcunq; inconueniẽtia accidunt, necesse est naturalibus accidere. 3.cæli. cõm. 6. Vbi vide limitationẽ Auerrois ꝙ habet veritatẽ in pluribus, sed non in oĩ loco.& vide bene calcem commẽti sexti iam allegati: quia bene intelliges hoc.

Mathematicus & naturalis conueniunt in hoc,ꝙ continuũ est diuisibile in infinitum,sed differunt ꝙ sit augumentabile in infinitũ: qa mathematicus cõcedit hoc, sed naturalis negat illud,vide causam. 3. cæli. cõmen.6.

Mathematicus cõsiderat continuũ, vt est separatum a materia: sed naturalis vt est cõiunctũ materiæ.ibidem cõ.6.& 1. cęli.com.1.

Mathematici cõsideratio de corpore est,inquantũ est quantum sine alijs accidentibus: sed cõsideratio naturalis est de corpore inquantũ est quantũ cũ cæteris accidẽtibus cæterorũ prędicamentorũ 3.cęli.c. 6.idem habetur ab Aristo. in 11. primæ philosophiæ.cap.3.

Mathematici ex diffinitionibus facile in notitiam accidentium deueniunt:naturales vero ecõuerso proclivius ex accidẽtibus in diffinitionem accedunt. Themistius 1. de anima.tex.cõm.11.consimile habetur ab Auerroe primo physi. cõ. 2. & in 7. meta. cõm. 10.

Mathematica habent tactum & locũ. 1.de generatione & corruptio. tex. cõ.44.idem.4. phy. 47. & 76.

Mathematicæ artes primum circa ęgyptum constiterunt. ibi namq; sacerdotum gens vacare dimissa est.ex proemio meta.

Mathematica existentiũ sine motu sunt extra ea quæ sunt circa astrologiam,disputãt tñ & tractant omnia de natura. 1.meta. tex.cõ.19.

Mathematica non admiscent cum materia. 2.meta. tex. cõm. vltimi.

Mathematicæ non demonstrãt per genus causæ finalis. 3. metaphy. tex. cõm. 3.

Mathematicæ nullam de bono aut malo faciunt rationẽ.ibidem. Ex illo textu colligitur in mathematicis non esse bonũ. vide tñ & considera diligenter ꝙ (vt inquit Auerroes in cõmento.) ista res indiget consideratione. vbi scire debes ꝙ Arist.in 13.metaphy.ĩ calce primi capitis ĩquit, quoniam autẽ bonũ „ & honestũ alterum, hoc quidem „ semper ĩ prasi,bonũ autẽ & in im- „ mobilibus dicẽtes nihil dicere ma „ thematicas scientias de bono aut „ optimo,mentiunť: dicunt enim & „ demonstrãt maxime, non.n.si nõ „ nominatũ. opera autẽ & rationes „ ostendunt nõ dicunt de ipsis:boni „ autẽ maxime species,ordo,& con- „ mensuratio,& id quod terminatũ est quę maxime ostendunt mathe mathicæ scientiæ, & qũo multorũ causa videnť hoc.&c. Et iste est locus quem innuit Auerroes in commento 3.super 3. primæ philosophię dum dixit super istis verbis. & ipse dixit in tractatu de quo loquitur in principijs mathematicorum ꝙ ordinatio numerorũ & magnitudinum inuenitur in eis, & indiget hoc perscrutatione. Vbi scire debes ꝙ vt notat bene Alexander in præsenti,ratio adducta per Philosophum est deceptio quædã: nã hac potissimũ cã mouetur ad ostẽ

Digressio an in mathematicis sit bonum.

dendum in immobilibus non esse bonum, quia omne bonū finis ē. finis autē cuiusdam actus finis est: omnis autē actus cum motu est. inquit enim: nā non omne bonū suapte natura agendū est, sed partim agendum, partim contēplandum: non agendum cuiusmodi ē in mathematicis, veritas enim eorum quæ bonum quoddam est vt finis in ipsis expetitur. Et ideo animaduerte bene & considera ꝙ etsi Philosophus ista adduxit ibi est ī parte argumentatiua, nō quia hęc sit eius intentio ꝙ in scientijs mathematicis nulla sit bonitas, alioquin scientię speculatiuę nō essent de numero bonoꝝ & honorabiliū, contra Philosophum in principio libri de anima. patet. n. authoritate Philosophi scientias mathematicas enumerari inter scientias speculatiuas 6. metaphy. tex. cōmen. 2. Et licet Plato dixerit illas esse ꝓpter exercitium, vt alias declaraui, quia tamen quandoq; Aristo. ex mente ꝓpria videtur etiā asserere illud in entibus mathematicis nō esse bonū neq; finis rationem. Debes scire ꝙ vt est sententia Philosophi in 2. physi. tex. cō. 18. eędem sunt lineę mathematicæ, & naturales, & quia formę istę non termināt motum, nec habent rōnem finis, nisi vt sunt naturales, quia mathematicus abstrahit a motu, & ꝑ huiusmodi fine per motum attingendo, sic sub illa ratione non est ī eis ratio boni neq; finis, sicut ē in naturalibus. & hoc est qđ pulchre declarauit Auerroes ī 2. phy. in cō. 74. formæ quæ sequitur naturam entis, non est dicta nobilior, vt forma mathematica. non enim dicimus ꝙ lineæ exeuntes à centro circuli ad circumferentiā sunt ęquales, vt circulus sit nobilior, sed hoc contigit naturæ circuli: & ideo nobilitas nō inuenitur in formis mathematicis: hoc enim .s. nobilitas nō accidit formis, nisi ſm qđ sunt finis. quare intelligas modo quomodo bonitas & nobilitas non est in formis mathematicis, quia cum sint eędem cum formis naturalib⁹, non habent bonitatē, nisi vt sunt in materia sensibili in esse naturæ, seu reali, qui sic sunt finis motus agentes, & non habent bonitatem istæ formæ, & sunt in imaginatione vt cōsiderant̄ a mathematico. dicit enim Commen. ꝙ balneum in anima mouet vt efficiens, & balneum extra animam mouet vt finis: bonum enim & malum sunt ī rebus. & aduerte ꝙ Cōmen. 3. metaphysi. cōmento. 3 dicit ꝙ potest contingere vt sit in immobilibus bonum, sed non per se, sed per accidens, quod ideo dicit, pro quanto sunt eadem subiecto cū rebus mobilibus in quibus per se est ratio finis, qui attingitur per motum, qa ibidē Cōmen. dicit ꝙ mathematica licet sint in re mota, tñ non mouentur nisi per accidens, & sic etiā ꝑ accidēs sunt finis mot⁹, & sic bonum in eis inuenit̄ per accidens illo modo, sed non propter hoc tollitur, quia contēplatio entium mathematicorū quorū finis est veritas nō sit de genere bonorū: & qa etiam illarum scientiarū cognitio multis artibus & mechanicis, & speculatiuis possit esse proficua & vtilis, vt dixi in concordantijs super primo physicorum.

Mathematica licet sint in re mota, ta-

tamen non mouentur nisi per accidens. tertio metaphysico commento. 5.

Mathematicarũ scientiarum quędã sunt primæ, vt arithmetica & geometria: quędam sunt non primæ, vt prospectiua & musica. ex 4. meta. tex. com. 4: vnde colligitur sciẽtias medias, magis enumerandas esse in genere scientiarum mathematicalium, quàm cum naturalibus. vide in concordantijs.

Mathematicorũ sunt principia elemẽta & causę 6. primę philosophię tex. cõ. 1. Ex quo patet Auerroẽ. Alexandrumq;, & alios gręcos expositores etiã aĩr potuisse exponere authoritatẽ illã ĩ principio physicæ auscultationis. vbi Arist. exorditur dicens, in vnaquaq; doctrina cuius sunt principia vel causæ, vel elemẽta, cognitio ex horũ fit perceptione atq; scientia: ipsi enim per principia exponunt causas agẽtes: & mouentes, & per causas fines, & per elementa principia existentia ĩ re, vt sunt materia & forma iuxta autẽ istam expositionẽ mathematicorũ nõ essent principia, elẽnta, & causæ. cuius tñ oppositũ scribit Philosophus in pñti authoritate, immo Aristo. in hoc loco subdit propositionẽ vniuersalẽ dicẽs & totaliter omnis scientia intellectualis participans aliquid intells circa causas & principia est, aut certiora, aut simpliciora. & licet non addat & elementa, hoc fecit breuitati indulgens fm suam consuetudinẽ: ita ꝙ vlr quęlibet scientia vel speculatiua, quę ẽ vere intellectualis; vel pratica, quę particeps est intellectus: qa agibilia de quibus est scĩa pratica non sine intellu fiunt, vt patet ex 3. de anima. & ex 6. ethicorum. & ex 2. physi. Vnde videt mihi oẽm sciam fm. Arist. sententiam esse ex principijs, causis, & elementis. Nã principia immediata ĩ qualibet scĩa quæ sunt propositiones per se notę & concessę in illa scientia rõne qua nõ habẽt in tali scientia priores propositiones, per quas demonstrari possunt, sic talia principia dici possunt. scribit enim Aristoteles in principio 5. meta. ꝙ de ratione principij est primũ esse. & 1. posteriorũ dicit. Idẽ autẽ est primũ & principium, & eædẽ propositiones inquantũ sunt causę cõclusionis demonstratę, sunt causæ nõ solũ in inferẽdo, sed in essendo. siquidẽ demonstratio faciens scire est ex causis vtroq, modo; & pñtim in demonstratione simplr dicta, in demõstratione autẽ quia, dicunt causæ in inferendo tñ, in ordine aũt ad totã demonstrationẽ, quę formalr cõponitur ex eis dñr elementa. siquidẽ ratio elnti est vt sit in re quę cõponitur ex eo. vnde 5. meta. tex. com. 4 dicit expresse, ꝙ elnta etiam dicunt respectu demõstrationũ: & sic demõstratiões primę ĩ vnaquaq, scĩa, dñr elnta respectu aliarũ demonstrationũ. vbi Commentator dicit primę demonstrationes quę cõponuntur ex primis propositionibus sunt elemẽta omnium demonstrationum quæ cõponuntur ex eis: demonstrationes enim compositę dissolnuntur in demonstrationes simplices. istę autem non dissoluuntnr in alias, & ita saluare possumus in omnibus scientijs esse principia, causas, & elementa iuxta istam sententiam, quid enim melius esse po

rius est maior loco partis.5. physi. cōm. 52. idem Them. ibidē vide pro hoc 4. cęli.tex.cōm. 22.

Mediorū diuersitas in istis duabus causis.s.in difficultate & facultate resistentię,aut motus, aut quietis eorum est causa in diuersitate mo tus eiusdem moti, aut mobilium consimiliū.4. physi.cōm.71.

Mediū quod contra fertur magis q̄ mediū manens.4.phy.tex. co,71.

Mediū in primis qualitatib' vr̄ ꝙ sit temperatū 6.phy.cō.32.qđ differt fm magis & min' ab extremis.

Medium tutissimū est,& ideo natura cor constituit in medio Aristo. in 3. de parti.aīaliū.cap.4. de corde,& habetur expresse ab Alexan. dro in paraphrasi de anima.cap.vl timo.ideo astut' Vlisses nauim suā cōstituit ī medio,vt inqt Homer'.

Mediū pinguius seu spissius, magis impedit quā subtilius.ibidem.

Mediū est quodammodo extrema. 5. physi.cōmen.& tex.6.

Mediū cōponit ex duabus extremis in media dispositione exūtibus.5. physi.cō.6. & 19. & 52. idē 4.cęli. cō.26.& ibi. vide qūo intelligit.

Mediū est in qđ aptū natum est pri mum ptingere mutās qùam in qđ vltimū.5.phy. tex.cō.22.

Mediū ī minimis in trib' ē. ibidē.

Mediū est cōtrariū extremo p id qđ habet in se de alio extremo.5.phy. cō.52. Ex quo bene dixit Burleus ꝙ non nisi violēter glosari pōt de mente Cōmen.cōtraria nō esse re fracta in medio, nā expresse dicit ꝙ uiride nō trasmutatur ad albū, nisi fm quod est in eo de nigro, & non trasmutatur ad nigrum, nisi nisi secūdū ꝙ est in eo de albo,& si militer qñ albū transmutat in viri de,transmutat nigrū in viridi existens,& nigrū dum trasmutat ad viride,trāsmutant ad albū qđ est ī viridi.idē 5,phy.6.& 19.& 10.me. cō.23.& in 2.de aīa.95.& 105.

Lorēs expressus in Auerr. ꝙ glosari nō potest ꝙ contraria sint for-

malit in alio quodāmodo.

Mediū quoddā differt fm magis & minus,& quoddā fm formam. 6. physi.cōm.32. vbi nota ꝙ mediū fm formā est illud quod vere cum acquirit terminat motū, & tale est terminatū,& differt specie ab extre mis, sed medium fm magis & mi nus est ad quod non terminat mo tus,nec ab extremis distinguit spe cie,sed fm magis & minus,& fit ta le necessarium ex cōmixtione con trariorū in subiecto,quod trāsmutatur de vno extremo ad aliud, & tale est in potentia, & sunt varia bilia in infinitū. Nota bene hoc.

Medietatē pertransire est in potētia, non in actu.6.physi.cōm.52.

Medium relatiue dr̄ respectu extremorū. 7.phy.cō.17.

Mediū nō est inter virtutem & vitiū 7. physi.com.18.

Medium ad vtrunq; extremū vnū & idem numero est, ratione autē duo.8.physi.tex.com.65.

Medietates infinitas pertransire in potentia in tēpore finito non ē im possibile, sed necessarium.ibidem.

Media omnia sunt in eodem genere cum extremis. 10.meta. tex.com. 22,& 5.physi. tex.com.22.

Media hęc dicim' in quacunq, permutari prius est necesse ꝙ permutatur. 10.meta..tex.com.22.

Media omnia sunt oppositorū quorundam.ibidem.

Media contrariorum necesse est cōponi ex ipsis extremis. 10. metaphysi. tex. com,22. Et vide ibi mē tem Auerr. claram contra Burleū

oppo-

oppositum tenentem.

Media si essent specie distincta ab extremis, non esset medium, seu inter, secundum Arabes, quod est necessarium in motu. Cõ. 10. nie. cõ. 23, vide in cõcordãtijs nup editis.

Media omnia inter contraria eẽ cõposita ex contrarijs nõ solum verũ est, verũetiam & sua conuersa ẽ vera. v 3. & omnia composita ex contrarijs sunt media. ibidem.

Medicus edificat, nõ inquantũ medicus, sed inquantum edificator. 1 physi. tex. com. 74.

Medicus per se nõ sanat nisi alium. 5. phy. co. 2 & 2. phy tex. co. 3.

Medicina nõ est ramus scientię naturalis, vt opinatus est Algazel, qa scientia naturalis est speculatiua, & medicina ẽ ars factiua, ex dispositione physicis in solutione primi dubij cõtra Conciliatorẽ.

Cõtra Cõciliatorẽ I differentia I.

Medicina sumit prĩcipia sua a scientia naturali. & qñ aliquid cõmune in vtraq; scientia istarũ considera tur, consideratur duobus modis diuersis. Sanitas enim & egritudo cõsiderantur in scientia naturali, vt sũt passiones entiũ naturaliũ. Medicina vero cõsiderat de eis vt vnã earũ cõseruat, & reliquã destruit. ibidẽ.

Medicina est ars operatiua exiẽs ex principijs veris in qua quęritur cõseruatio sanitatis corpis humani, & remotio suę ęgritudinis fm q possibile fuerit in quolibet corpe. Auer. sñia in 1. Col. in principio.

Medicinæ artis finis non est ad sanandum omnino, sed ad faciendũ illud quod potest fieri, & in quantitate conuenienti, & tempore conuenienti, & postea debet expectari finis, sicut est in arte nautarum: & in regimine exercitus. ibidem. ista etiam est sententia Arist. in primo topicorum. ca. 2. vbi dicit. neq; .n. rhetor omnino persuadebit. neque medicus omnino sanabit, sed si ex contingẽtibus nihil omiserit, sufficiẽter eũ dicem' habere disciplinã.

Medico conueniens est sumere complexiones membrorum a naturali Philosopho. Auer. in 2. Col. ĩ cap. de complionibus membrorum cõsimilium.

Medicinæ artis aliquid est speculatiuũ, & illud est scientia naturalis, & aliquid practicum. ibidẽ Auerr.

Medicinæ pars speculatiua est accepta a causis multũ remotis sanitatis & egritudinis, sicut svt elemẽta & similia. ibidem Auerr. & est sententia Aristo. in principio libri de sensu & sensato, vbi dicit, q physici interest sanitatis & ęgritudinis prima inuestigare principia, vbi per prima intelligendum est remota, quia proxima spectant ad medium pręcipue, vt sunt intẽta per artẽ, cõtra Diuũ Thomam, qui per prima exposuit naturalia. Nullibi enim cõsueuit Arist. sumere in hoc sensu primũ, sed hoc aut sumitur primo vt primum distinguitur cõtra proximum, vt primo physi. tex. cõmen. primi. vbi notat Cõm. q doctrina ordinata est incipere a cognitione causarum primarũ rei cognoscendę perfecte, deinde intendere ad cognitionẽ aliarum causarũ remotarũ fm ordinẽ, donec perueniatur ad causas propinquas q sanitatis & egritudinis causę particulares a medicina cõsiderentur, patet e x secundo phy. tex. cõ. 26. sed de hoc vide q in cõtradictionib' nuper editis scripsi, vbi dedi alium modum exponẽdi illam

Simplici' etiã dicit in prologo sciam naturalẽ largiri prĩcipia medicine & aliis artib' mechanicis.

sunt venenum, & ex alia sunt medicina, non quia sunt medicina ex parte qua sunt venenum, quia nõ est extraneum vt dicatur ꝙ diuersificantur actiones vnius agentis, diuersificatis dispositionib⁹ subiecti locorum. Dic tu pro medicis qđ medium est duplex, quoddam qđ est compositum ex extremis vt colores medij respectu albi & nigri, & de talibus verum est ꝙ sunt eiusdẽ generis, & sunt similia. quoddam vero est medium ſm similitudinẽ in participando dispositiones extremorum, & talia non sunt necessaria eiusdem generis, nec similia, & illo modo intellexerunt medici.

Defensio, medicorũ.

Medicina lazaartica occidit sanum, quia non habet prodesse nisi quando in corpore est dispositio venenosa. ibidem.

Medicinę habent quatuor operationes primas, secundas, tertias, & ꝓprias, sed cibus nõ hẽt nisi vnã operationem, quia nutrit tantum. 9. colliget. cap. 24.

Medicinę princicipia ꝓ maiori parte habent inductionem, & experimenta cognita, vide diffuse de hoc 5. Colliget. cap. 24.

Medicina vt dicit Gale. duobus instrumentis fuit inuenta ratione & experimento. 5. Colliget. cap. 25. authoritas ista est in principio primę particulę afforismorũ. cõm. 1.

Medicinarum compositarum iudicium in complexione perfecta reddi nõ potest ex sapore, quia potest esse vna medicina composita, ex rebus quibusdam habentibus saporem, & ex quibusdam carentibus, & nõ potest fieri indiuiduum de toto ex parte. similiter medicina composita discerni non potest ex odore propter eandem causam, quia potest esse composita ex aliquibus odoriferis, & non põt ferri indiuiduum ĩ hac re de toto propter partem, sicut illæ qui iudicauit rosam calidam, quia est aromatica 5 Colliget. cap. 28. & 27.

Medicinarum significatio ex colore est multo debilior, alijs significationibus ex sapore & odore sumptus: propterea quia color non est nisi ĩ superficie corporis colorati, & propterea inuenies secundũ plurium quod complexio partis ĩ qua est color, est alia quàm complexio totius colorati. 5. Coll. cap. 29.

Medicinarum purgatiuarum nulla est sine aliquo veneno, excepto reubarbaro, eo quia confortat omnia membra corporis, ideo cum do ipsum cum alijs medicinis refrenat alias medicinas, quia frenum suum est cum eo. 5. Colliget. cap. 42. vbi loquitur de raueth. i. reubarbaro.

Medicinarum simplicium compositio necessaria est propter tres causas, quas vide in. 5. Colliget. ca. 67.

Medicinę compositę operatio est vnum in commixtione artificiali, sicut est vnum in cõmixtione naturali & non plura. 5. Colliget cap. 57. contra Gale. & ibi aduerte expręsse colligi ex mente Auer. complexionem ex naturalibus qualitatibus resultantem esse vnum & nõ plura, contra opinionẽ multorũ.

Medicina est ars operatrix inuenta ratione, & experimento conseruã sanitatem & remouens egritudinẽ & hæc est veracior diffinitio, quẽ in aliquo librorum alicuius Auer. fuit inuenta. 6. Colliget. cap. 1.

Medicinę ars aliquãdo deficit in indiui

diuiduis propter materiales præparationes, quæ sunt in ipsis, quod est quia non est impossibile, vt sint duo homines vnius eiusdem complexionis temperatę ęqualiter, & vtantur vno regimimine, & vnus ipsorum perueniet ad meliorem finem quem consequi potest per suam naturam, in alio vero in eodem regimine generabuntur humores, qui mortem inducēt, & causa huius, quia in eius complexione est mala prçparatio fixa, quę est causa, vt in ipso hçc malitia generetur. 6. Colliget. cap. 1.

Medicina est pars in qua necessaria est prçter vniuersalium rerum cognitionem, experientia propter q̃ particularia principia habentur in eo quod in vno quoq; indiuiduo fieri debet, & scias ꝙ ista principia omnia scribi nō possunt, quia sunt infinita, & ista pars scientię medicinalis nobis vetat habere perfectionem in hac arte, eo quia magis appropriata experientię q̄ ratioui, & propter hoc dicit Hypocrates, ars longa, & vita breuis. 7. Colliget. cap. 6.

Medicina actualiter frigida vniuersaliter membris principalibus nō est apponenda, licet sit potentialiter frigida. 7. Colliget. cap. 7.

Medicinæ laxatiuæ facilius & citius expellunt humores subtiles quàm grossos. Et quidam medici dixerunt, quod nunquam dederunt aliquam medicinam laxatiuam ad purgandum aliquem humorem, quin prius purgaretur cholera. 7. Colliget. cap. 9.

Medicinæ multum resolutiuę resoluunt subtule & grossum purificant, septimo Colliget. cap. 31.

Medicina est ars mechanica, & multi mirabantur de hoc, & ignorauerunt quid ipsi quid dixerim de mechanicis artibus, in secundo physico septimo. Colliget. cap. 31. in fine, & primo de anima, com. 17.

Medicinæ artis finis est habendus secundum plus, hoc est secundum plurimas ægritudines, & plurima indiuidua, & plura tempora: sicut hoc accidit hominibus malis artibus mechanicis, quia artifex quãdoque consequitur intentionem, & aliquando priuatur ea, & causa illarum sunt media quæ in illa arte cadunt, sicut maris nauigium & agricultura. 7. Colli. cap. 31.

Medulla est excrementum sanguinis in ossibus concretis ex. 2. de partibus animalium. cap. 6.

Medulla spinæ dorsi non est, sicut cęterę. ibidem.

Medulla suapte natura calida est, ex secundo de partibus animalium. cap. 1. cuius tamen oppositum sentiunt medici.

Medulla cerebri non est sicut medulla quę est in ossibus, quia tu vides ꝙ est in eo pars pinguosa, aut vnctuosa, quando coquitur ad ignem ingrossatur & exiccatur, ideo quod pars aquosa quæ est in eo resoluitur per calorem & remanet in eo pars terrestris. Auerr. 2. Colliget. cap. de cerebro.

Medulla quæ est in ossibus est superfluitas cibi eorum. 2. Colliget. cap. 8. de iuuamentis membrorū consimilium.

Mel terrę, oleum vero aeris. 4. meteor. tex. cō. 41.

Melancholici parum dormiunt, & multū comedunt. vide causam in libro de somno & vigi. & Them. ibidem

vide exemplum.

Membrorum quædam ſunt compoſita ex elementis prima compoſitione, & quædam ſunt cōpoſita ſecunda compoſitione mediante prima. 2. Colliget. cap. 1. vbi aduerte quòd ſecundum ipſum in præſenti loco membra conſimilia dicuntur generari ex elementis prima compoſitione, ſed membra officialia dicuntur generari ex elementis ſecunda compoſitione, quia mediantibus cōſimilibus prima generantur. Et animaduerte quod dictum eſt intellgendum ſano modo, nam ſimpliciter non eſt verum & abſolute dictum eius. videlicet quod membra conſimilia generantur ex elementis immediate, immo generantur per media, ſed hoc eſt intelligendum in comparatione membrorum organicorum quę per multo plura media generantur, & iſto modo intelligas dicta eius.

Membra conſimilia ſunt materia compoſitorum membrorum. 2. Colliget. cap.7.

Membra conſimilia, licet non ſint iūcta niſi propter compoſita, tamen quodlibet eorum habet operationem propriam, quia manifeſtatur plus in compoſito. ibidem.

Membra conſimilia non generantur ex cholera, & flegma & melancholia, ſicut ex elementis, ſicut generatur ex ſanguine. 2. Colliget. cap. 1. & ibi vide cauſam contra medicos, quia in vulua non inueniuntur in actu cholera flegma & melancholia quæ miſceantur inuicem, vt ex ſui mixtione poſſit reſultare vnum tertium.

Membra frigida in corpore non dicuntur, quia ſunt priuata calore, ſed quia ipſa caliditas decoxit, & frigiditas ea cōgelatur, vnde quia complet ea & dominatur eis, ideo frigida nuncupantur ſimpliciter membra ſicca ſunt appropriata ſiccitati, ideo quia ſiccitas eſt illa q̄ complet & dominatur eis non q̄a ſunt priuata humiditate, quia mixtio & digeſtio ſtant per humiditatē. Auer. ſententia in. 2. Coll. cap. de complexione membrorum conſimilium.

Membrorum officialium ſanitas inquantum officialia ſunt, conſiſtit in debita qualitate quantitatis inquantum quantitas eſt, & in poſitione ſua naturali. &c. Auer. in. 2. Colliget. cap. de complexionibus membrorum officialium. Vbi aduerte intentionem in illo cap. eſſe ꝙ ſicut ſanitas membri conſimilis eſt complexio eius bona, per quam agit ſuas actiones, aut patitur ſuas paſſiones, ita eſt quædam ſanitas membri officialis, alia ab illa quæ eſt conſimilis, & q̄ ſibi merito conſimilium debetur, quę, videlicet ē, officialis inquantum officiale eſt, & iſta dependet ex debita quantitate figura & numero & ſitu, vnde ſanitas eius vt ſic, eſt idem quod bonum plaſma.

Membra non exercent actiones & paſſiones niſi per calorem innatū, infuſum eis vltra calorem cōplexionalem, qui eſt in membris conſimilibus, & hoc eſt demōſtratum per ſcientiam demonſtratiuā & cognitum per experientiam anothomię. 2. Colliget. cap.7. vbi paulo poſt dicit ꝙ aggregatum ex iſtis duobus caloribus eſt, ſicut forma

per

per quam membrum agit & patitur. & hoc est quod moderni dicũt complexionem innatam actuatã per influentem.

Membra inordinata sunt ad attrahendum superfluitates sanguinis non trahunt, nisi quia sunt sibi cõuenietes in cibo, & scias hoc, & ne tradas obliuioni. Auer. 2. Colliget. cap. 9. de iuuamentis membrorũ officialium. Vide in concordantijs nuper editis.

Membra non agunt neq; patiuntur nisi per calorem naturalem cõtemperatum per frigiditatem proportionatum ei, quia declaratum est ĩ naturali philosophia ꝙ frigiditas est, sicut instrumentum temperãs calorẽ nãlem qui est primũ agens & substantiale, ideo quodlibet mẽbrum operatur suam actionẽ per illum calorẽ correctum cũ illo instrumento cõuenienti ei: & quãdo frigiditas aduenit ei nõ multa, ita ꝙ calor nõ egreditur suam formã naturalem, tunc diminuitur operatio membri, sicut in cibis qui ascẽdunt in stomacho, sicut in sanguine flegmatico qui generatur ĩ epate, & quãdo calor agens breui augmentatione, ita non trahit calorẽ agẽtem a sua forma naturali multum, tunc fit mala augmẽtatio in opatione mẽbri, sicut in stomacho generante fumositatem ex cibis, & sicut in epate generãte multã choleram fit magnũ augmẽtũ in calore vel frigiditate, ita ꝙ calor naturalis membri exeat a sua forma naturali, tunc mẽbrum operabit' operationẽ contrariam operationi naturali, sicut stomachus qui corrumpit cibos. Auerro. aurea sententia in. 3. Colliget. cap. 21. de accidentibus superuenientibus virtutibus epatis.

Membri operatio non cõpletur nisi p calorem cõparatũ mensuratũ, & nõ est differentia ex qua qualitate exeat tẽperantia. 3. Collig. cap. 31. idem ibidẽ. cap. 32. vbi dicit ꝙ mẽbrum non agit, neq; patitur naturaliter nisi pp complexionem tẽpe ratam in quatuor qualitatibus.

Membra fortia expellunt supfluitates ad membra debilia, & ad hoc adiuuat cõmunicatio membrorũ & habilitatio viarum. 7. Colliget. cap. 28. & 29.

Membrorum vtilitas in sua cõpositione duplici principio dignoscit, primo referẽdo illam ad actum. 2. vero si ratione & cognitione variãtes membri constructionem nullã magis rationabilem & idoneam inueniamus. Gal. in. 3. lib. de vtilitate particu. cap. 13. De prima supositione etiam vide ipsum in. 1. lib. cap. 8. vbi authoritate Hippocratis confirmat illam asserens omnia membra sibi esse compassibilia in ministerium vnius operationis, &c.

Membra cerui non differunt a mẽbris leonis nisi quia anima differt ab anima, & hoc etiam manifestũ est in indiuiduis eiusdem speciei, & ideo diuersi sunt mores, primo de anima. cõm. 52. idem Gale. in primo de vtilitate particu. cap. 1. & Hippocrates asserebat ludibres animas, ludibria corpora fuisse sortitas vt asserit Gale. ibidem. cap. 22. vbi de simio loquitur, & ibidem dicit Aristo. dixisse vniuersalia quælibet ornata esse ornatu sibi competenti, vide etiam a Gale. eãdem sententiam in tertio de vtilitate particu

particula. in fine vltimi capitu. vbi etiam de simio confirmat naturã dedisse & ad mores animæ & virtutes corporis vtiles particulas. vbi collige causam distinctionis principalem esse a forma, non solum ĩ distinctione specifica, verumetiam in distinctione numerali contra Diuum Thomam & Egidium Romanum.

Memoria brutorum differt a memoria hominum, quia homo nõ solũ meminit se vidisse aliquando audiuisseue, sed etiam futurum tempus a præterito discriminat. bruta hoc solum cognoscunt se mõ corruere, aut olim corruisse: item homo recordari se percipit hoc mutis negatum est. Themi. in primo lib. de memoria & reminiscentia. cap. 5. inde patet error ponentium bruta cognoscere per eandem virtutem suam actionem.

Memoriæ bonitas attribuitur habẽtibus cõplexionem mediã, & ideo iuuenes habent bonã memoriã, & obliuio accidit pueris & senibus ꝓpter humiditatem accidentalem, ex libro de memoria & reminiscẽtia in fine.

Mensura in vnoquoq; genere quod minimum, secundo cœli. tex. cõm. 28. & 10. meta. t. c. 3. & 4.

Mensura cuiuslibet generis est quo primo vnumquodq; cognoscim⁹. 5. metaph. tex. cõm. 12. idem. 10. meta. tex. cõm. 3. vbi Cõme. dicit cõmẽ. 12. in loco allegato, ꝙ mensura in omni genere est magis manifesta apud nos.

Mentitus est, non similiter q dixit quatuor esse qnq; sicut ille qui dixit quatuor esse mille. 4. meta. tex. cõ. 18. Ex quo elicitur ꝙ est latitudo in falsitate, sicut & in veritate. nam sicut prima principia sunt notissima in veritate, & per accessum ad illa mẽsuratur veritas aliarum propositionũ, illud enim est verius, quod est primo vero ꝓpinquius, vt dicit Aristo. in eodem. 4. metaphy. tex. com. 18. Similiter opposita primorum principiorum sunt notissima in falsitate, & sunt summa in illo genere. Et ista etiã est sententia Augu. in primo de trinitate cap. 1. quod magis fallit qui opinatur deum eius esse potentiæ, vt seipsum ipse genuerit: quã qui opinatur deum esse cãdidum, aut qui opinatur deum esse nunc obliuiscentem, nunc vero recordãtem, nam illa in corpore, hæc vero in animo reperiuntur. sed qui opinatur deum gignere seipsum eo plus errat: eo ꝙ non solum, q. deus ita est, verum etiam nec spiritualis, nec corporalis creatura, nulla enĩ res seipsam gignit vt fit.

Mensibus fluentibus mulier potest concipere ibidem in. 7. de natura animalium. cap. 1.

Mensibus fluentibus impgnantib⁹ accidit vt pũa pariãt, & proles, aut minus vitalis, aut infirma procreetur. ibidem.

Menstrui & seminis eadem natura est. ex libro de insomnijs. Arist. vbi aduerte ꝙ Themi. in cõment. ibidem. cap 10. dicit ꝙ viri etiam sua menstrua patiuntur. & ego noui quẽdam qui singulis mensibus sanguinem hemorroidalem patiebatur, qui erat iam octuagenarius.

Menstruis fluentibus macula imprimitur speculis. ibidem. & vide causam quia difficilius abstergitur in speculis nouis q̃ antiquis.

Menstrua

Menstrua sunt excrementum sicut semen in maribus, primo de generatione animalium..19.

Menstrua fluunt in feminis illa ætate, qua semen est in maribus, & illa ætate qua mares desinunt habere generandi facultatem menstruorum ꝓ fluuiuum, cessat in feminis. ibidem.

Menstruis fluentibus magna ex parte feminis neq; marisce, neq; varices, neq; fluxus sanguinis narium accidere solet. ibidem, Auerroes isto modo interpretatur ꝙ generatio deficit in feminis, quando mẽstrua deficiunt, sicut desinit in maribus gñatio desinente genitura.

Menstruorum pro fluuium est solũ animalibus viuiparis datum est. ibidem.cap.19.

Menstrua non sunt in mulieribus, quia sint calidiores viris, vt quidã antiquorum opinati sunt. immo accidit propter frigiditatem complexionis earum, ex qua accidit in digestio. ibidem.

Menstruũ & genitura, licet vtrunq; extremum sanguinis sit, differunt tamen quia menstruum est extremum inconcoctum, genitura vero est extremum perfectissimæ cõcoctionis.

Menstrua quare non apparent in feminis aliorum animalium, sicut in mulieribus, vide Auerroim ibi. & Arist. ibidem.cap.20.

Mẽstrua nullo circuitu certo descri buntur, tendunt tamen moueri decrescente mense, & vide causam in secundo de generatione animalium. cap.4.

Menstrua nulli generi auium contingunt, sed solum animalibus sanguineis viuiparis, sed oua in auibus sunt excrementa, sicut menstrua in mulieribus. Auer.in. 3.de partibus animalium. cap. primo elicitur ex tex.

Mensura quælibet finita est. 10. metaphysi. tex.cõm. 3.& 4. & 3. phy. commen. 59.

Mensura debet esse eiusdem generis cum mensurato. 10. metaphysi. tex.commen.4.& 4.physi. comm. 119.& 133.

Mensura prima in aliquo genere ẽ indiuisibilis. 10. meta.tex.cõ.3.& 4.& 4.phy.t.cõ.133.& 6.phy.64.

Mensurantia se adinuicem sunt illa, in quibus est equalitas.7. physi. commen.21.

Mensurantia se adinuicem superponuntur, 7.physi.cõm.24.

Mensura quarta non datur, secundũ quàm diuidi possit magnitudo. 1. cæli.commen.2.

Mensura non est differens a mensurato nisi multitudine, quia nõ est mensuratum nisi plura metra. 4. physi.tex.cõmen.133.

Mens duplex, equiuoca seu secundũ prius & posterius. & vniuoca. 4. physi.commen.133.

Mensurandi ratio primo inuenitur in quantitate, hinc enim venit ad alia metrum 10. metaph.tex. cõ. 2.& præcipue habet locum in quãtitate discreta, quia in illo primo Inuenitur ratio mensurandi.

Mensuræ rationem habet vnũ principium in vnoquoq; genere. ibid.

Mensuræ diffinitio est illud ꝑ quod mensuratur quantitas discreta. 10. metaphy.tex.cõm.2.

Mensuræ rationem illud habere dicitur, quo primo vnumquodq; cognoscimus. 10. metaphysi. tex. commen.3.

Mensura

Mensura habet rationem minimi & indiuisibilis, aut simpliciter, aut secundum sensum, vel institutionem, elicitur, ex. 10. primæ philosophiæ. tex. com. 3.

Mensura est vnigenea mensurato. 10. meta. tex. com. 4.

Mensurę non omnes sunt eodē modo indiuisibiles, sed quædam sunt indiuisibiles simpliciter, & quædā secundum institutionem. 10. metaphysi. tex. cōm. 4.

Mens sola extrinsecus accedit eaq; sola diuina est, nihil enim cum eius actione cōmunicat actio corporalis. Arist. in 2. de generatione animalium. cap. 3. Dicit Petrus Pompon. in suo definitorio. cap. 13. ipsam authoritatem principaliter intelligi de animabus cęlestiū corporum nō de intellectu humano, nam Arist in istomet loco dicit, animam sensitiuam & intellectualem prius esse in potentia quā in actu, & ista est conditio generabilium & corruptibilium ꝙ quandoq; sunt potestate, qnādoq; actu. Sed fallitur per vitam meam, quia Arist. ibi nullam quæstionem mouet de anima corporis æterni vtrū de foris accidat vel non, sed solum de anima & virtutibus animæ existentibus in animali generabili & corruptibili, nam propositis duab' questionibus, quarum altera erat de semine, si non sit pars concept' quo natura vertatur eius corpulentia; & altera de anima ipsius animalis, vtrum in semine & cōceptu sit. 3. q̄stio est de mente seu intellectu, quonā tēpore & qūo eam recipiunt q̄ proprium impartiri possunt, hoc enim vt asserit plurimū dubitatur, & incipiens a solone. 2. nōnis, dicit animā vegetabilē sensibilem pariter & intellectualē pri' esse in potentia q̄ in actu, sed tunc subdit ꝙ, aut omnes contingere cum ante non essent necesse est, aut omnes cum ante fuerint, aut partim cum ante non fuerint, & contingere, aut in materia non subeuntes semen maris, aut eo quidem inde venientes, sed in mare aut omnes extrinsecus contingere, aut nullā, aut partim extrinsecus, partim nō extrinsecus. In q̄bus verbis manifeste dedit ītelligi, ꝙ licet oēs iste tres animæ cōueniāt ī hoc ꝙ prius dicūtur esse in potentia q̄ in actu, est tamē difficultas an iste modus potestatis sit vniuocus vel equiuocus, saltem analogus. Alioquin ista diuisio incassum fuisset adducta. & ideo Arist. determinās hoc subdit, cęterum omnes ante eē impossibile his rationibus ostenditur Quorum enim principiorum actio est corporalis, hæc sine corpore in esse non possunt: v.g. ambulare sine pedibus, itaq; extrinsecus ea venire impossibile est, nec ipse per se accidere possunt, cū inseparabilia sint, neq; cum corpore, semē enim excrementum alimenti est. restat igitur vt mens sola extrinsecus accedat, eaq; sola diuina sit. nihil enim cum eius actione cōmunicat actio corporalis. vbi patet Arist. soluere quæstionē de mente hominis, quia de ea quærebatur quo tempore & qūo, & vnde eam recipiāt ea quæ principium participant, & qs est a deo rudis, hoc nō esse q̄situm nisi de intellectu q ē in nobis? non est enim dubium apud Peripateticos quo tēpore accedat intellectus in corporibus cœlestibus,

bus, & quomodo & vnde corpora cęlestia recipiant tale principium. Nam apud Arist. corpora cœlestia ab æterno sunt animata & viua, & intelligentia ab ęterno. Ostenditur etiam hoc ex solutione quæstionis primæ ibi motæ, in qua quærebatur quid fiat de corpulentia genituræ, formato fętu, nunquid sit pars constituręę magnitudinis, & quia dixerat in semine cõtinere calorẽ nõ igneum, sed cœlestem, qui est radix & proprium vitæ, dicit scire solummodo istã quæstionem [corpus autem geniturę in quo semen animalis principij contentum vna prouenit].i. vt exponit Ioan. Grammaticus, calor qui est semen & radix animali principij: i. animę [quę habet inanimare corpus partim separabile est a corpore].i. istud proprium aïale, idest anima ipsa partim inq̃ est separabile a corpore. s. tale principium animale, & declarat in quibus hoc verificetur, & dicit [in quibus diuina pars comprehenditur quæ mens appellatur].i. in hominibus, in istis enim generabilibus mens non est nisi in hominibus tantum [partim vero inseparabile] hoc dicit propter alias virtutes animæ, quæ sunt inseparabiles a corpore [hoc inq̃ genituræ sententiæ dissoluitur versumq; in spiritu euanescit] &c. Vbi clarissime patet Arist. loqui de mente quę est in nobis & dicitur aliquo modo in semine contineri, extrinsecus. s. modo iam declarato, vbi ista, intelligẽtiæ cœli minime adaptari possunt, immo Alexan. in tracta. de intellectu, iam etiam intelligit hæc de intellectu agente, vt terminat generationem hominis, & non vt est in intellectus rerum cœli &c. Vide igitur penè ad quid deueneris cũ tua pertinacia qui vis intellectum hominis sm Arist. esse mortalẽ, & nõ vides ꝙ alia ratione intellectus dicitur esse in potẽtia in semine, & alia ratione anima negatiua & sensitiua, quia intellect⁹ terminat extrinsecus, sed vegetatiua & sensitiua sũt per se terminus intrinsece generationis, & quis potuit per vitã meã locum istum melius interprætari q̃ Theophrastus qui viua voce audiuit Arist. cuius hæc est sententia referente Themist. in 3. de anima in cap. 39. inquit enim de intellectu potestatis hęc dicit Theophra. quomodo intellectus potestatis homini extrinsecus accedat, quomodoque tanq̃ appositus inuectusq; „ sit, quæritur quemadmodum con- „ genitus vobis dicatur, demum quę „ natura confirmatio naturaq; eius „ sit. Certe id quod dicitur nihil a- „ ctu esse intellectum ad potestatem „ omnia recte hactenus dicitur, quẽ „ admodum & in sensu, non tamen „ vsque ad viuum resecanda res est, „ neque tamen nihil actu probãdus, „ vt neque ipsemet sit. calumnia hęc esset, & oratio contentioni cauilloque proxima, sed ita intelligẽdum vt in animo talis quædam sui generis potentia sit, pro subiecto formarum, ac gremio qualis in rebus materialibus facultas illa est, quæ constitutioni earum & concretioni substernitur. porro quod dicitur mentem extrinsecus accedere, non ita statuẽdum est. vt qui veræ appositus inuectusque habeatur; “ sed vt qui statim ab ortu quasi cõ- “ prehendere nos complectique soleat &c. Verum de hoc fuit ser- “

mo prolixus,habitus a nobis in spetiali tractatu de hoc, quid senserit Arist. de Imortalitate intellect' humani. ibi.n.ostendimus causas erroris istius viri, qui non distinxit apud Arist. inter animam & intellectum,& credidit ꝙ si hominis intellectus habet operationem nō dependentem a corpore, vt a subiecto ꝙ hoc non sufficit ad demonstrantē ipsum esse vere intellectualem,& tñ hoc est falsum. Nā Arist. in 8.physicæ auscultationis ex hoc ꝙ primus motor mouet æterno tēpore,demonstrauit ipsum esse abstractum a magnitudine,quia virtus in magnitudine existens non potest habere operationem æternam, igitur virtus quæ non est in magnitudine est abstracta,si per te intellectus humanus non est virtus in magnitudine, quia nullius corporis est actus, igitur est virtus abstracta. Nec valet fictio illa de cōsequentia, quæ habetur primo de anima tex. cōmen. 12. ꝙ si intelligere est phātasia, aut non sine phātasia, quòd propterea credis dictū hoc fuisse ꝙ requiratur ad hoc ꝙ intellectus sit vere abstractus,oportet ꝙ non dependeat a corpore,nec vt a subiecto,nec vt ab obiecto, & ideo Aristote dixit phantasiam, vt denotet ꝙ est in subiecto, vel non sine phantasia, quia dependet ab obiecto,o Petre quantum erras,nō est intentio Aristotel. ista,alioquin ipse sibi contradiceret. Nam primo de anima tex. commenti tertij dicit. inquirimus autem contemplari, & cognoscere naturam eius & substantiam, & quæ sunt propriæ passionis ipsius, & quæ communes, sed consequentia Aristote. fuit dicta propter antiquos, qui posuerunt intellectum esse phantasiam, & secundum fuit appositum secundum mentem propriam, & tunc consequentia Aristote. est ibi, sed ostendam difficultatem, nam fuit maxima difficultas,an intellectus intelligat abstracta per essentiam, tunc enim operatio illa est abstracta, vtroq; modo & a subiecto & ab obiecto. Vnde si nullam haberet talem operationem, intellectus istæ abstractus non esset,sed iam hoc sequitur licet in tertio de anima, ista quæstio non fuerit determinata, est tamen determinata alibi, vt notat Diuus Thomas in nono primæ philosophię. in textu commen. vlti. & Cōmentator & etiam græci expositores ibi. ista igitur consequentia est ad ostendendum difficultatem de qua est inquirendum,sed non est assertiue tenenda,& Aristote. in tertio de anima locut' est de ista intellectione, quam passim experimur in nobis, sed de alia dixit esse considerandum posterius. tamen omnes Peripatetici præcipui, vt Theophrastus, Alexander, & Auerr. ponunt illam, vt patet intuentibus opera ipsorum.

Memnonis ambiguitas tangitur 3. metaphysi. text. cōmen. quartidecimi. & in prologo primi posteriorum analyticorum.

Meridionalis pars velocius recipit frigiditatem q̃ caliditatem. Commentator secundo metheororum cap. secundo.

Merularum duo sunt genera, nigrū & candidum, nono de natura animalium cap. 19. vbi dicitur candidum solum circa Cyllenem Archadię

tiç & non alibi nasci.

Metaphysica est de rebus nõ admixtis cum materia, & si consideraue-rit in rebus admixtis cum materia, considerabit in modo secundum quem non admiscentur cum materia. verbi gratia, res naturales diuidi in potẽtiam & actum vnũ, & multitudinem & substantiam & accidens. secundo meta. cõmẽ. vlti.

Vbi aduerte ꝙ entis quod est subiectum in metaphysica sunt tres diuisiones essentiales. videlicet, per substantiam & accidens, de qua diuisione Aristot. egit in tractatibus de substantia. videlicet in 7. & in 8. metaph. isti enim libri appellantur tractatus de substantia. secunda diuisio est per potentiam, & actum, de qua agitur in nono metaphysi. tertia diuisio est per vnum & multa, de qua agitur in 10. meta. ita notabiliter scribit Auer. in prohemio septimi primæ philosophiæ. Aduerte autem ꝙ res nõ admixta materiæ, aut separata a materia ẽ duobus modis, vel secundum essentiã, quia nunq̃ sunt in materia, sed habent existentiam extra materiam vt deus & intelligentiæ. quædam vero sunt separata uel non admixta materiæ per indifferẽtiam, quia ratio eorum saluari potest, & in rebus materialibus, & in rebus separatis a materia secundum essentiã, sicut est substantia & actus & potẽtia, & ens & vnum & multa, & id genus & scientia diuina dicitur esse de abstractis a materia vtroq; modo, vnde omnes res naturales consideratę sub istis rationibus transcendentibus, vt sic a diuino considerãtur, sicut dicit Commentator secundo physic. commento quarto. & 21. & septimo metaphysic. commento quinto, & nono. & duodecimo metaphysic. commento primo. quinto. & 29. & alibi infinities &c.

Metaphysica diuiditur in duas partes, sicut enim substantia est duplex, sensibilis & abstracta 5. meta. tex. cõ. 4. vbi dicitur quot sunt partes substantiæ, tot & philosophiæ. i. primæ philosophiæ, vt exponit ibi Commentator.

Metaphysica quare ita dicatur, vide 4. meta. cõ. 4.

Metaphysica sumit numerum motorum ab astronomica scientia, ex paraphrasi meta. Auer. tract. primo cap. primo.

Metaphysica diuiditur in tres partes, in prima agitur de substantiis, vel rebus sensibilibus inquantum sunt entia. in secunda de principiis substantiæ, quæ sunt res separatæ, & de attributis earum, & istæ duæ partes sunt necessariæ. tertia vero pars disputat & speculatur de subiectis scientiarum particularium, & remouet errores eorum in quos inciderunt antiqui, scilicet in scientia logicali, & in duabus sententiis particularibus, scilicet in naturali philosophia, & mathematica, & ista est melioris notę gratia, cum modus esse plurium subiectorum scientiarum particulariũ, & modus esse ipsorum fit ex rebus per se notis, sed cecidit in eis error apud antiquos, & est de perfectione scientiæ soluere errores. Aduerte quòd dicit istam scientiam soluere errores circa subiectum logicę, propter scire quod est subiectum in ea 3. cœ. cõmẽ. 4. Nam 4. primæ philosophię disputatᷓ cõtra

antiquos negantes ſcientiá eſſe, & ex hoc patet error illorum, qui aſſerunt Ariſt. in prohemio posteriorum analiticorum facere hoc ex paraphraſi metaph. Auer. tractatu 1. ca. 1. Vide etiam aliam diuiſionem meta. bimembrem penes tres diuiſiones entis in prohemio ſuper ſeptimo metaphyſicæ.

Metaphyſica habet cõſiderare de ente ſimpliciter, & de generibus & differentiis in quas diuiditur eſſentialiter. 9. meta. cõ. 1. idem 4. & 6. meta. in principio.

Metaphyſicus conſiderat principia ſcientiarum cõmuniter. 11. primæ philoſophiæ. cap. 3.

Metaphyſicę vtilitas eſt in nobiliori & altiori gradu, licet ſit de genere vtilitatis ſciarum particulariũ, nõ eius proportio ad alias eſt proportio finis & perfectionis cum p eius cognitionẽ habeatur ſcia cauſarum entium, quod eſt intentum cognitionis humanæ, ex paraphraſi meta. Auer. tract. 1. cap. 1. ſic intelligas dictum eius. 12. meta. cõ. 44. vbi dicit. ꝙ per hanc ſcientiam inuenitur homo in ſua vltima perfectione eſſendi, & vide quę ſcripſerim olim in cõtradictionibus prologi Auer. in 1. phyſic.

Metaphyſicæ ordo ẽ vt locetur poſt ſcientiá naturalem, nam vt diximꝰ, ipſa vtitur pro radice ſuppoſita eo quod illic fuit declaratũ de eſſe virtutum, quæ non ſunt in materia. Et veriſimile eſt ꝙ hæc ſcientia vocetur meta propter ordinem eius in doctrina licet ſit prima ĩ eſſe, ex paraphraſi Auer. in meta. tract. 1. cap. 1. Ex quo elicitur ordinẽ doctrinæ in ſcientiis ſpeculatiuis eſſe vt præcedat ſcientia mathematica, poſtea naturalis, & poſtremo ſcientia diuina, cuius oppoſitum tenuerunt Platonici, & Albertus ex latinis, & Auicenna. Idem Simplicius in prologo primi phyſicorum, vbi dicit, ꝙ ideo metaphyſica dicitur, quia poſt naturalium rerũ cognitionem ordinata eſſe videtur.

Metaphyſica pro maiori parte vtitur demonſtrationibus ſigni, nam ſemper accipimus ſignum a rebus notioribus nobis ad notiores naturæ, Auer. in paraphraſi meta. tract. 1. in principio.

Metaphyſica vt plurimũ vtitur declarationibus logicalibus, & qualiter. vide in paraphraſi metaphyſica tract. 2. in principio.

Metaphyſicæ duodecimus quid conſideret, vide in tract. 4. & paraphra. metaphyſicæ.

Metaphorę non ſunt vſitandæ in doctrina demonſtratiua, colligitur ex ſẽtẽtia philoſophi in 2. poſte. tex. cõ. 22. vbi habetur ꝙ nõ eſt diſputandum, neq; diffiniendũ per metaphoras. ita etiam iubet in 2. topicorũ. cap. 2. vbi dicit. nam mentiẽtes, & qui quod ineſt alicui in eẽ dicunt, peccant, & qui nominibus extraneis res appellant, vt plantã hominem tranſgrediẽtes nominationem, & hoc dicit propter Platonẽ qui diffiniebat, eſſe plantam inuerſam, & Cõmentator in 1. cœli cõ. 106, contra plurimos inquit. q aut peccant, aut deuiant a veritate, aut male docẽt, & lucidiſſimus Them. „ in paraphraſi primi de anima. cap. „ 20. inquit. nam non eſt ęquum in „ altiſſimis philoſophiæ quæſtioni- „ bus, aliud ſentire, aliud dicere, cum „ enim ſemper res digna homine „ eſt ne a mente vera diſſentiant, tũ id

id maxime in rebus obscuris & creperis obseruandum; quo ea quæ suapte ingenio, & natura remota & condita videantur verbis illustribus & q̃ maxime potest declarantibus vendicantur a tenebris. Hoc etiam colligitur ex sententia Philosophi in secundo metheororum. cap. 1. vbi impugnat opinionẽ Democriti de mari, vbi. d. illam opinionem eius non deficere a fabulis Esopi, & magis reprehendit ipsum, quia Esopo licebat more poetarum aliquid in metaphoris tradere, sed Philosophis veritatẽ inquirentibus non licet hoc facere. & ex illo loco potest etiã Homerus defendi a dictis Aristo. qui in secundo physico. dixit poetam derisoriè apposuisse mortem esse finem propter quem nati sumus Nam dicam sibi ꝙ licet secundum veritatem finis habet rationem boni: & physicę mors finis dici non potest, tamen poetis quibus datum est in metaphoris posse loqui hoc bene licuit. Et confirmatur, quia ipsemet Aristo. in quinto metaphysi. cap. de perfecto, & est in tex. cõme. 21. expresse dicit, ꝙ mors secundũ metaphoram dicitur finis, vnde credendum est Aristo. non increpasse Homerũ ex eo quòd poeticè vsus est illo sermone metaphorico, quia tunc contradiceret sibiipsi in locis allegatis, & in sua arte poetica, sed locutus est secundum rei naturam, Et ex hoc frater mi colli ge quantum Arist. abhorreat locutiones istas metaphoricas in sententiis speculatiuis, quarum finis est veritas, quod plerunque poetarum sermones metaphoricos damnant quibus datum est ex arte metaphoricæ posse loqui. Et ideo caueat Alexand. & sequaces eius tenentes ex mente Magistri intellectum materialem esse mortalem, quum Aristote. in tertio de anima. & in primo & secundo appellet eum simplicem, immixtum, incorruptibilem, immortalem atque diuinum, oporteret enim omnia ista metaphoricè poetarum more interpraetari, sicut bene etiam notauit Commentator in tertio de anima. in cõmento quinto. quòd opinio ista manifeste discordat, & a verbis Aristote. & a demonstratione eiusdẽ, & nota bene hoc. nota tamẽ quòd vbi est indigentia nominũ in propria significatione possunt vti transumptione & metaphoris, vide Themistium in libro de Memoria & Reminiscentia. libro primo cap. vndecimo. & est etiam sententia Alexand. in paraphra. de anima. in capitulo de phantastica virtute.

Metaphoræ non sunt adducendæ in doctrina demonstratiua, regula est Aristotel. in secundo posteriorum. vbi docet & præcipit non esse diffiniendum, neque disputandum in metaphoris. Nota tamen ꝙ licet quandoq; vti in rebus quæ non possunt intelligi per comparationem ad alterum, vt scribit Cõmentator primo physi. cõmen. 81. vbi Aristo. dicit materiam appetere formam, sicut turpe pulchrum, & fœmina marem, & habetur etiã in tertio de anima cõment. 14. de intellectu qui comparatur tabulæ non scriptæ. item fallit vbi vera vocabula definiunt, tũc enim ars imitatur naturam in hoc, quę semper de possibilibus facit quod melius est, & ideo ex nominum carentia

propriorum possumus abuti verbis metaphoricis,ita notat Alex.pulchre in paraphrasi de anima.in ca. de phātasia.idem abbreuiator eius Themist. annotauit in simili in 1. libro de Memoria & Reminiscentia.cap.11.vbi loquitur de impressione & vestigio in sensu derelicto. inquit enim. illud .n. nemo ignorat cum impressionem,aut effigiē, aut figuram dicimus abusionē esse nominum,nam proprie impressio & sigillum recessu & eminētia parum constat. Nota etiam ꝙ licetin doctrina demonstratiua nō liceat nisi in istis casibus,licet tamē poetis ad libitum iuxta illud.Oratij in arte.

Pictoribus, atque poetis.

Quidlibet audendi semper fuit ęqua potestas.

Minima pars ignis est composita ex materia & forma 3.met.cō.17.

Minus est ante maius in generatione,quia maius resoluitur in minus 1.metaphy.cō.14.

Minimus color est terminatus per se,sicut minima forma,& ita est in corporibus simplicibus, sicut in cōpositis 6.phy.cōmen.49.idem ibidem.cōmen.91.

Minus exit a via naturali qui dicit omnia moueri,q̄ qui dicit omnia quiescere, licet vtrunq; sit falsum. Cōmē.8.physicorum.in principio cōmenti 23.quod ideo dixit,quia natura licet sit principium motus & quietis,tamen analogicè, vt scribit Commenta.in secundo physic. cō. 1.& 3.

Minus aliquo non est necesse paucū esse.10.meta.t.cō.21. quia vt dicit Cōmen.in cō.non sequitur ꝙ omne quod minus est aliquo,sit diuisibile,sed potest esse omnino indiuisibile,& ista est dispositio vnius cū duobus,& ideo vnū non est paucū.

Minima pars ignis est terminata 6. physi.cōmen.32.& 91. 1.physico. 36.37.38.& 8.physi.44.& secundo de anima 41.& 97.7.physic.cōmē. 2.8.phy.62.1.cęli.116.& 3.cęli cō. 9.6.etiam phy.49.& 57.

Mixtio priuationis cum materia,est causa in hoc ꝙ desiderium naturale est in materia ad recipiendū formam.1.phy.cō.81.

Mixtum quodlibet cum materia necesse est vt fiat a mixto cum materia,& quodlibet non mixtum cum materia, fit quoquo modo a non mixto cum materia.7.meta.cōm. 31.pōdera ly quoquo modo,quia in abstractis a materia non est propriè factio, aut generatio, sed sm similitudinem 4.cœli cō. 1.& 12. meta.cō 44.

Mixtum quodlibet vt declaratū est in 4.metheoroꝝ, consistit ex dominio partis calidę agētis & partis humidæ patientis,cū quibus fit mixtio & coctio. Auer.in 2. Colli. cap. 1.vbi impugnat opinionem medicorum de distemperantiis complexionum simplicibus. Vbi aduerte ꝙ ex mente Arist.in 4. metheoro. videtur fuisse omne mixtum perfectum cōparatione ad equale ad pondus,esse plus calidum q̄ frigidum,& plus humidum q̄ siccū,propter præfatam rationē,quā Auer. bene perpendit.

Mixtio & compositio differūt, quia id quod ex quibusdam cōmixtū, ex his est quibus cum admiscetur, sed non illa,sed compositum est illa,ex quibus constat,sed compositione quadam & ordine. Alexā.in para-

paraphrasi de aïa cap. de phantasia. hinc scire potes mixtum dicere naturam distinctam, & superadditã miscibilibus, aliter mixtio esset ad sensum, vt dicitur in fine primi de generatione & corruptione. Et inde nota ꝙ substantia composita dicit tertiam entitatem a componentibus distinctam, contra vulgares.

Mixto existẽte, necesse est simplicia esse 1. cæli. tex cõ. 97.

Misceri passiones & formæ nõ possunt. 1. de genera & corruptione. tex. cõmen. 83.

Misceri quodlibet cum quolibet impossibile est. ibidem.

Mixtio & generatio differunt. ibid.

Mixtio & augumentum differunt. ibidem.

Mixtio & alteratio differunt. ibidẽ.

Mixtum est aliud a miscibilibus in actu. 1. de generatione. tex. cõ. 84. idem. 7. metaphy. tex. cõ. 60. & 1. de anima. 77.

Mixti quælibet pars mixta est 1. de generatione tex. cõ. 86.

Misceri non possunt, quorum non eadem est materia. 1. de gñatione. tex. cõmen. 87.

Miscẽtur melius, quæ in parua sunt diuisibilia. ibidem. 88. & 89.

Miscentur bene humida nisi fuerint viscosa. ibidem.

Mixtio est miscibilium alteratorũ vitio. 1. de generatione & corruptione. tex. cõ. vltimi.

Miscibilia sunt in potentia in mixto sm Arist. vt dicit Auicẽna, quia saluarur essentia eorum, sed remittuntur accidentia. 1. de generatione. cõmen. vlt Vide tamen exquisite, de hoc 3. cæli cõ. 67.

Miscibilia quæ miscentur corrumpunt intentiones adinuicẽ 2. de gener. & corru. tex. cõ. 48.

Mixtio non est generatio simpliciter, neq; alteratio, sed cõposita fiũt ab elementis sm mixtionem, & elementa fiunt a compositis sm dissolutionem 2. de gener. & corruptione cõmen. 48.

Mixtio fit qñ alterum contrariorũ non fuerit simpliciter dominans, sed fuerit dñans dñati, & tunc gñabitur ex eis aliquod medium, sed tamen illud mediũ declinat ad partem dñantis. ibidem.

Mixta corpora quæcunque circa locum mediũ sunt, ex oĩbus composita sunt simplicibus 2. de genera. & corrup. tex. cõ. 49.

Miscibiliũ quædã sunt facile polia, sicut butyrũ & quædã non sunt velociter passibilia nõ liquefiũt, sicut lana ex 4. met. co. c. 1. in digressiõe.

Mixtio vera nõ fit p paruitatẽ ptiũ, illa. n. est mixtio apud sensũ, sed vera mixtio fit, cũ mixta alterantᶜ ad inuicẽ, donec fiat ex eis fora media 1. met. cõ. 16. vide ẽt 1. de gen. & cor. tex. cõ. 86. 89. & 90. & in 2. de gen. tex. cõm. 48.

Mixtio non intelligitur nisi post segregationem 1. met. cõ. 16.

Miscibilia reuertuntur in vnum sm qualitatem & ꝯtinuationẽ, & ĩ hoc dñr ꝯsolidatis 5. met. cõ. 5. Ex quo patet ꝙ ĩ vera mixtiõe resultat vna forma mixti supaddita & distĩcta a formis elẽtorũ refractis, & oĩa vna quãtitate terminata terminãtᶜ, ita ꝙ quælibet pars mixti mixta, si. n. plura corpora sitᶜ esse nõ pñt est pp diuersas quãtitates terminatas, qbꝰ terminantᶜ: scribit. n. Philosophꝰ in 4. phy. 76. si corpus cubũ separatũ a sensibilibus passionibus poneretᶜ in aqua, cederet sibi aqua.

Modus generationis eorũ quæ mouent se adinuicem est per accidens, verbi gratia, ꝙ homo in generatione hominis non largitur nisi illud quod est quasi instrumentũ & corpora cœlestia sunt quasi artifex, & virtutes informatiuę fiũt a corporibus cœlestibus. 8. phy. cõ. 47. idẽ 7. primę philosophiæ. cõ. 31. & 12. meta cõ. 13. & 18.

Modi mouentiũ desiderabiliũ mouentium nos, sunt alij a modis mouentium intelligibilium quæ mouẽt nos 12. meta. cõ. 36.

Modi essendi in alio sunt octo vsi ter 4. phy. tex. cõ. 21.

Moderni ponunt vnum agens omnia entia sine medio, scilicet deum 9. metaphy. cõ. 7. idem in 12. metaphy. 18. versus finem vbi dicit, & quũ loquentes nostræ legis opinabãtur ꝙ agens agit creando formam ex nihilo & nullum huiusmodi agens viderunt hoc, dixerũt vnum agens omnia entia sine medio, vbi patet istam opinionẽ fuisse loquentium in lege sua. Nam lex nostra christianorum hoc non concedit. Dicit enim August. in libro de libero arbi. Deus res quas condidit sic administrat, vt eas proprios motus agere sinat.

Mola mulieribus aut solum aut maxime accidit, vide causam in 4 de gener. anim cap. 7.

Mola gignitur dum ex humore concoctu difficili cõceptus cõstitit. ibi.

Mola dum emittitur adeo obdurescit, vt vix ferro transfigi possit ibi.

Mollities & durities, & subtilitas & spissitudo non significant nisi super virtutes patientes, scilicet super humiditatem & siccitatem, & non super virtutes agentes 5. Coll. ca. 26.

Monstra raro accidunt 2. physi. tex. cõmen. 77.

Monstra accidunt ex errore naturę, sicut in arte. 2. phy. 82.

Monstrum quodammodo est qui suis parentibus similis non est. Aristotel. in 4. de generatione animalium. cap. 3.

Monstrum oblesio quædam est. Aristo. in 4. de generatione anim. cap. 3 in fine.

Monstrũ aliquod dari cuius caput sit arietis aut bouis, & reliquum hominis impossibile est ibidem, sed bene põt esse similitudo quædam.

Monstra contingunt in auibus numerosos conceptus gignẽtibus, vt in gallinis magis q̃ in paucos generantibus conceptus, ex 4. de generatione animaliũ ca. 4. in principio.

Monstrorũ causa ex materia sumitur, ibidem. vbi Auerr. dicit ꝙ etiã 1. veniũt ex debilitate virtutis agentis, aut propter impedimẽtũ receptionis formæ.

Monstruosi partus minus hoĩ cõtingunt, quia singulare perfectũq; generare solet, ex 4. de gen. ani. cap. 4.

Monstruosi partus contingere solent, vel secundum qualitatem vel secundum numerum, vel fm magnitudinem, vel fm situm mẽbrorum: in qualitate, vt aĩal quod non est mas nẽq; fęmina quod incertũ appellatur: in quantitate, vt si habuerit caput maius aut minus. In numero vt si habeat duo capita in situ, vt si habeat iecur in sinistro latere, & lien in dextro. Auer. & Aris. ibidem.

Mõstrorum vnitas & multitudo ex principali mẽbro dignoscitur, nã si cor fuerit vnum, vnũ animal erit, si plura, plura ibidem.

Mon-

Monstruositates quandoq; contingunt in ægritudinibus sicut in rebus naturalibus, sicut sanitas ex vlceratione pulmonis, & similia. 7. Coll. cap. 31.

Mori vtrum in tempore contingat, an in temporis confinio, vide Themi. 6. physicor. super. 45. vbi soluit argutiolam sophistarum probantium aliquem non esse mortuum.

Mors est ex necessitate yle. i. materiæ. Com. in prologo. 1. phy.

Mors est vltimum proueniens ex necessitate materiæ. 2. phy. com. 25. & in prologo super. 1. phy. idem. 2. phy. tex. com. 88.

Morbus est aduentitia senectus, senectus vero est naturalis morbus. Arist. in 5. de gene. anima ca. 4.

Mortuus ex gladio nō dicitur ꝙ corruptio eius est ex tēpore, sicut mortuus ex vita humana completa. 4. phy. te. com. 128.

Motum diuersitatem loca efficiūt. Arist. in. 8. de natura animal. cap. 29. Vbi aduerte ꝙ loquitur de animalibus brutis. Gale. autem in lib. qui inscribitur ꝙ potentiæ animæ sequuntur corporis complexionē, tenet etiam hoc in hominibus, sed falsa est opinio eius absolutè intelligenda.

Mos est Aristo. vti abbreuiatione. 1. phy. com. 6. &. c. 35. &. 1. de gener. & corru. com. 38

Mos est vt illud quod est cōe omnibus artibus dicatur in logica, & ꝓprium vnicuiq; arti dicatur in illa arte. 1. phy. com. 16. eandem sententiam habet Com. in sua paraph. in lib. de parti anim̄. Ex hoc soluit Achilles Thomæ in. 1. phy. in prologo super tex. 2. contra Auer. con sidera quia consimile est de ptima philosophia.

Mos est in sermonibus demonstratiuis innuere summam. Comē. 5. phy. com. 5.

Mobilia corruptibilia & mobilia æterna sunt vnius scientiæ. 2. physi. com. 71. &. 12. met. com. 29.

Motu ablato, aufertur natura. 1. phy si. t. c. 8. idem. 2. phy. 71. &. 1. phy. t. c. 11. &. 8. phy. 22. &. 23.

Intelligitur per viam signi, nam ablatio naturæ aufert motum per viam causæ.

Mouentium quędam mota mouēt, quædam vero immobilia manentia mouent. 2. phy. t. c. 71. &. 73.

Mouentium naturaliter quoddam est physicum, quoddam vero non est physicum, quia non habet in se principium motus. 2. phy. t. c. 37. vide etiam in. 1. de genē. & corru. tex. com 14.

Motor primus habet duas proprietates, quia est pęnitus immobilis, & quia est omnino primus. 2. phy. tex. com. 73. & vide ibi Simpli. pulchre declarantem.

Motus est primus actus rei, quæ potestate est aliquid, quia vltimus actus videtur esse forma, quam res quā primum assecuta est quiescit. Themi. 3. phy. super tex. 7.

Motui accidit ꝙ sit non ens ex eo ꝙ procul est ab ente, vnde Pithagorici diffinientes motum per nō ens, accidens potius quoddam motus, quàm naturam videtur significasse. 3. phy. The. super. 13.

Mouens & motum sunt priora quā agens & patiens. 3. phy. com. 3. Vbi animaduerte, ꝙ litera communiter est deprauata, & ita legit eam Burleus & cōiter inuenitur, iacet enim ꝙ sunt perfectiora. sed in veritatē Correctio literæ.

ritate, licet Burleus defendat illam literam videtur mihi ꝙ locus sit mendosus propter causam, quam immediate subnectit. Cōmen. ibi. Nam Arist. in tex. enumerans diuisiones illas quæ sunt in cap. relationis. d in tex. Arabico, & quædā fm agens & patiens, & vlr fm mouens & mobile. Cōm. apposuit documentum ponderans ly vlr, dicēs
„ & dixit, & vlr fm mouēs & motū,
„ quia mouens & motum sunt priora quàm agens & patiens, cum oē
„ agens sit mouens, & non conuerti-
„ tur, vbi si iaceret (perfectiora) documentum non esset ad propositū vlitatis expresse in litera, sicut patet clarissime intuenti, in re autem perfectiori non reperitur ista vniuersalitas fm subsistendi consequētiam, non enim dicimus ꝙ homo sit perfectior animal, quia omne animal sit homo, & non omnis homo sit animal, & ita sine dubio locus ille est deprauatus, & similitudo est causa deceptionis, quia vbi scribitur pfectiora, dēt scribi priora, illud enim est prius a quo non cōuerti ť subsistendi consequentia, vt dicitur in prædicamentis, & in 5. meta. in ca. de priori: emendari debet sine dubio. Consimilem sententiam, vide in. 1. de genera. te. cō. 45. &. 12. met com. 23.

Motu ignorato, necesse est ignorari naturam. 3. phy. t. c. 1.

Motus est actio motoris in re mota. 3. ph. c. 2. 5. phy. com. 3. &. 8. phy. cōm 4. idem. 3. phy. 6, 18. 19.

Motus non habet diffinitionem vni uoce dictam, sed fm prius & posterius. 3. phy. com. 4. & com. 6. idem 8. phy com. 4.

Motus nihil aliud est quàm generatio partis post partem, ad quem intendit motus donec perficitur, & sit in actu. 3. physi. com. 4. &. 5. physico. com. 48.

Motus tot sunt species, quot & entis 3 phy. te. com. 5.

Motus est actus entis in potentia, in quantum in potentia. 3. physi. t. 6.

Motum quodlibet fm ꝙ est in actu & est in potentia, habet duas perfectiones. 3. phy. com. 6.

Motus diffinitio est communis motui nouo & antiquo. 3. physi. cō. 6. &. 8. phy. com. 4.

Motus auguméti & alterationis sūt plures motus, & non sunt vn⁹ motus continuus. 3. phy. com. 6. &. 8. physi. com. 23.

Motus augumenti a principio motus vsq; ad finem est compositus, ex pluribus motibus, & ex pluribus quietibus.

Motus continuatio magis apparet in motu locali. 3. phy. com. 6. &. 8. phy. com. 23.

Mouens physicè omne mobile est. 3. phy. tex. com 8. &. 2. physi. t. cō. 71. & 1. phy. 11. Vbi aduerte ꝙ ibi reperitur duplex litera, vna est ista, quæ communiter inuenitur, & est litera quam sequitur Aspasi⁹ & Com. in com. alia est litera Alexā. & Them. quę dicit, omne quod mouetur physicè mobile, & est melior, vt notat ibi Simplicius auctoritate Alexan.

Motus diffinitio non est nota per se 3. phy. com. 12.

Motus diffinitio declaratur triplici via, ibidem.

Motor qui in mouendo mouetur est motor in potentia. 3. physi. tex. com. 16, cuius immobilitas quies est, & ibi dicitur ꝑpter causam ibi allega-

est aeris successio, sed translatio aeris. 4 phy. com. 68. vide diffuse de hac materia in. 8. phy. c. 81. & in 3. de cœlo & mundo. cõ. 28.

Magna differẽtia est ponere in mo tu, ꝙ aptatio fit necessaria, & ponere ipsam esse causam agentem mo tũ, aptatio. n. est de necessitate mo tus, & non est cã agẽs motum. Cõmen. 4. phy. cõ. 70. hinc eligitur aliud esse conditionem necessario requisitã respectu alicuius effect', & aliud esse cãm agentẽ eiusdem.

Motus velocitas & tarditas variatur aut rõne medij, aut rõne mobilis, 4. phy. tex. cõ. 71.

Mobilia ęqualia in grauitate, & leuitate, & magnitudine, & figura mota in vno & eodem medio sunt ęqualis velocitatis. 4. phy. c. 71.

Motuum ęqualitatis & diuersitatis causa, est diuersitas, & ęqualitas ꝓportionis motoris ad rem motã. 4. phy com. 71.

Motus violenti differunt a motibus naturalibus, nam in motibus violentis, cum fuerint duo motores æquales in potẽtia, diuersitas erit pp impediẽs: sed in nãlibus erit æqualitas & diuersitas pp ęqualitatẽ aut diuersitatem proportionis mo toris ad rem motam. 4 phy. cõ. 71.

Motus velocitas & tarditas nõ sunt motus additi & diminuti ab eo, vt putauit Auẽpace. 4. phy. cõ. 71.

Motus naturales nullum habent im pedimentum, vnde nota ꝙ differẽ tia est dicere in motu esse impedimentum, & in motu esse resistentiam. 4. phy. cõ. 71.

Motus naturales corporũ simpliciũ qui fiunt mediante aere & aqua, non sunt impediti a medio. 4. phy. cõ. 74. & 71. & 3. cœl. c. 28.

Motum habet aliquam resistentiã cum motore in motibus naturalibus, vt potẽtia motoris excedat po tentiã illius, alioquin quilibet motor, moueret quodlibet corpu. 4. physi. com. 71.

Motus corporum cęlestium diuersatur pp diuersitatem proportionis, quæ est inter motorẽ, & rem motã ex resistentia. 4. phy. cõ. 71. idem. 2. cœli. c. 38. 39. & 71.

Mobile quodãmõ est sibi, & quodã mõ contrariũ motori 4. ph. c. 71.

Motus resistentia inuenitur inter motorem, & rem motã, qñ res mo ta fuerit distincta per se: intellige, idest qñ potest res mota distingui per se in duo in actu. s. in partẽ per se mouentẽ, & partẽ per se motã. 71. cõ. in 4. phy. Cõ.

Motus elementorũ impossibile est, sine medio fieri. 4. phy. c. 71. idem 3. cęli. com. 28.

Motus resistẽtia, aut est ex ipso mo to, vt in animalibus, & corporibus cœlestibus, aut erit ex ipso medio, vt in elementis, aut est ex vtroque, vt in animalibus quæ mouẽtur in aere & aqua. 4. phy. cõ. 71.

Mobilia quæ diuiduntur in duo in actu, non necessario indigẽt medio in sui motu, sed si fuerit, erit ꝑ accidens. 4. phy. cõ. 71.

Mobilia quæ mouẽtur ex se, vt grauia & leuia, quæ non diuidũtur in motorem in actu, & motũ in actu necessario indigent medio. 4. phy si. cõ. 71. & 3. cœli. cõ. 28.

Mobilia grauia & leuia, ęqualia in magnitudine, figura, & modo, & fuerint maioris declinationis, sunt velocioris motus, quàm illa, quæ sunt minoris declinationis: & proportio temporis ad tempus, est si-

cut

tur ad motū alterius, & nullo modo per se moueri potest, & sic illud quod mouetur fm partem mediat' inter motum per se, & motum per accidens isto modo sumptū. Aliud est igitur per accidēs ad quod motum fm partem reducitur, & aliud inter quod, & id quod est per se me diare dicitur.

Motum per se est illud, de quo ē sermo philosophi naturalis, quia nulla ars considerat motum per accidens. 5. phy. cō. 1. & habetur in te. cō. 6. & vide causam istius in. 6. meta. tex. com. 6.

Motor est tribus modis, per se, p partem, & secundū accidens. 5. physi. tex. com. 2.

Motus quilibet quinq; necessario requirit, mobile, motorem, terminū a quo, terminū ad quem, & tēpus. 5. physi. te. com. 3.

Motus constituitur in substantia eius. ex tribus causis, tanquā extrinsecis. s. moto, termino a quo, & termino ad quem. 5. phy. cō. 3.

Motum est primū, & dignius quod disponitur per motū, deinde illud ad quod est motus, postremo vero illud, ex quo est motus. 5. physi. commen. 3.

Motor est de causis extrinsecis mot' & tempus est de accidentibus consequentibus motum. ibid.

Motus magis denominaꝛ ab eo ad quod est, quā ab eo, ex quo est. 5. phy. t. cō. 4. & vide causam in. 2. de ani. tex. cō. 49. idem. 5. physic. tex. commen. 48.

Motus subiectum est in actu. 5. phy si. tex. com. 8.

Motus est inter contraria mediata. 5. physic. 9.

Motus est in tribus prædicamentis. 5. phy. t. c. 9. & tex. c. 10.

Motus non est in ad aliquid. 5. phy. t. c. 10. vide The. 5. ph. su p tex. 16.

Motus est inter contraria medium, & hoc est manifestū per se. Cōm. 5. physi. com. 9.

Motus fm aliquos est in prædicamē to passionis quo ad receptionem motus. 5. phy. cō. 9. & ibi vide etiā aliā opinionem, quæ fuit Auicē. & tandem viam suam.

Motus habet duplicem cōsideratio nē fm materiam, & fm formam. 5. phy. com. 9.

Motus destruitur ex contrarietate non construitur: quia non sequiꝛ si concesserimus, ꝙ in illo in quo non est contrarietas nō est motus, vt in illo, in quo est contrarietas sit motus. 5. phy. com. 10.

Motus essentialiter non sequiꝛ motum, sicut formæ quiescētes sequū tur motum, sed si hoc fuerit, erit p accidens 5. phy. com. 12.

Mobile quodlibet quod transmutatur de aliquo ad aliquid, dū moueꝛ semper separatur a parte illius, ex quo mouetur, & acquirit partem illius ad quod moueꝛ. 5. phy. t. cō. 12. idem. 3. phy. cō. 4. idem. 6. phy. tex. cō. 32. & 8. phy 70.

Motum quodlibet quod habet motum fm partem potest habere motum fm totum, quia pars cum diuidatur fit totū. 5. phy. c. 17. idem com. 1. ibid.

Motus est in tribus prædicamentis. 5. phy. tex. com. 18.

Mot' localis & fm ꝓpriū, & fm cōe innolatus ē, sit aūt fm cōe loci mutatio vocata. 5. phy. t. c. 18.

Motū esse in tribus ꝑdicamētis inuuit Arist. ex ista cā vr, q a in eis ē cōtrarietas, hæc. n necessaria cā est in

sm esse eorum. 5. phy. cō. 18. vide in concordantiis.

Motus alterationis nō est nisi in genere qualitatis passiuę. 5. physico. com. 18. & in. 7. physi. demonstratur ab Arist. a tex. com. 14. vsq; ad tex com. 20.

Motus in quantitate continet duas species, & sm suā cōitatem non hēt nomen. 5. phy. t. c. 18. vbi patet etiā in accidentali species quandoq; eē magis notas & noīatas, quā sint genera. Nullus enim imponit nomē rei quā ignorat, vt. d. Cō. in. 7. meta. com. 54. & habetur in. 4. metaphy. com. & tex. 10.

Motus esse non potest in contradictoriis, nec in contrariis immediatis. 5. phy. tex. com. 26.

Motus diffinitio posita in. 3. physic. simpliciter non competit nisi tribus motibus, qui sunt in tribus prędicamentis. 5. phy. cō. 21.

Motus in rei veritate nō fuit distinctus a generatione in. 3. physi. sed in. 5. Cō. 5. phy. com. 21.

Motus vnus dicitur multipliciter: genere, specie, & numero. 5. physi. tex. com. 31.

Motuum conuenientia, aut differētia sm speciem est ex conueniētia termini ad quem est motus, aut ex dfia. 5. phy. t. c. 31. & 35.

Motus idem sm speciē requirit vnitatem specificam medii. 5. ph. tex. commen. 33.

Motus circularis specie differt a motu recto, quia circularis fit per lineam circularem, & rectus per rectam. ibidem.

Motus vnus simpliciter est qui est vnus sm substantiā & numero est. 5. phy. tex. cō. 34.

Motus vnus numero tria requirit, vnitatē numeralē mobilis, vnitatē termini ad quē, & vnitatem temporis. 5. phy. t. c. 34. & 35.

Motus naturæ accidit ꝙ sit in tempore, quia motus non quidditatur per tps. 5. phy. c. 35. vult dicere, ꝙ non est tps de quidditate motus: licet sit cōsequens inseparabiliter ipsum motum, vide consimile. 5. phy. cō. 3. & 4. phy. cō. 98.

Motus continuus est vnus numero. sed modo magis diminuto, quā sit in re quiescente. 5. phy. cō 36.

Motus quorū vnus reuertitur post alium, differunt a partibus eiusdē motus continui, cuius vna pars generatē, & alia corrūpitē. 5. ph. c. 36.

Motus quilibet est cōtinuus. 5. phy. tex. com. 39.

Motus vnus simpl'r est continuus, & si continuus vnus. ibid.

Motus quilibet non potest cū quolibet continuari. ibid.

Motus habiti siue sesei, vt dicūt Arabes, sunt, q̄ neq; idē gn̄e, neq; idem spe cōsequēter se hn̄t. 5. ph. t. c. 40.

Motus vnus & continuus in tribus conuenire debent. 5. phy. t. c. 41. & 34. & 4. phy. 105. & 7. physic. tex. commen. 5.

Motus vnus genere prior est naturaliter motu vno in specie, & motus vnus specie est prior nāliter motu vno in numero, & mouts vnus numero est prior motu illo, cuius tēpus est vnum. 5. phy. cō. 41.

Motus completus in specie est cui non potest fieri additio, vt motus circularis. 5. phy. cō. 42.

Motus completus in genere est qui est motus translationis, præcedit enim naturaliter omnes alios, & ē perfectior. 5. physic. commen. 42. & in. 8. physico. probatur a tex. cō. 55.

55.vsq; ad tex.com.61.

Motus est de genere perfectionis ad quam peruenit motus, sed est perfectio diminuta. 5.physicor. com. 54.& com.9.

Motus quilibet est regularis, aut irregularis. 5.phy.t.c.43.

Motus diuiditur per ęqualem & inęqualem fm φ genera, & species diuiduntur per modos, & accidentia. 5.phy.cō.44.& habetur in tex. quia idem est quod regulare & irregulare.

Motus diuersitas ex quatuor causis prouenire potest, in velocitate, & tarditate. 5.phy.t.c.44.

Motus corporis cęlestis non potest esse irregularis, seu vt dicunt Arabes inęqualis, inquātū est corporis cęlestis, non tamen inquantū motus hoc tibi repugnat. 5. physicor. commen.45.

Motus habiti seu sesei, non possunt adinuicem continuari. 5.phy. tex. commen.45.

Motus denominatio magis est a termino ad quem, quàm a termino a quo. 5.phy.t.c.48.

Motui contrariatur quies, quæ est ī termino a quo, non quies, quę pau latim generatur per generationē motus, & est quę est in termino ad quem. 5.physi.com.54.& habetur etiam in tex.

Motus primus, & motus vltimus nō datur fm Arist. licet motus sit principium & finis. Themistius sexto physico. super.48.

Motus quilibet diuiditur per differētias contrarias fm naturā, & pręter naturam. 5.phy.t.c.57.

Motus & quies possunt simul esse in diuersis partib⁹ eiusdem moti, sed duo motus cōtrarii in diuersis partibus eiusdem moti, simul inesse non possunt. 5.phy.Cōm cō.62.& ibi vide calcem cō. quomodo hoc sit intelligendum.

Motui vere contrariatur oppositus motus, sed quies opponit ei priuatiuè. 5 phy.62.

Mobile impossibile ē maius eē motu.6.phy com 6.

Motus si fuerit indiuisibilis, motū erit indiuisibile.ibid.

Motum si erit indiuisibile, motum simul est motum & mouetur.6. phy tex.com.9.

Mobile quodlibet quod mouetur contingit velocius & tardius moueri.6.phy.t c.15.

Motus inquantum motus, potest velocitari ī infinitum, nō autē inquātum accidit sibi φ sit in corporib⁹ naturalibus.6 phy.cō.16.

Mota diuersa abinuicem non possunt habere vnū motum cōtinuū 6.phy.com.35.

Motus diuisiones, & temporis, & eius quod mouetur, & eius in quo est motus, necesse est easdem esse, 6.phy tex.cō.37.

Motus habet duas diuisiones, vna ē ex parte mobilis, alia est ex parte tēporis 6.phy.tex.cō.33.&.te.com. 35.&.36.&.4.phy com.102.& ibi vide differentiam.

Motus datur vltimū, sed nō primū. 6.phy.t.c.40. Vbi The. super.48.dicit. bene motus dari principium, sed non dari primum motū, & hoc inquit Aristot. sentire authoritate Theophrasti.

Moueri quodlibet præcedit mutatum esse.6.phy.t.c.52.

Motus si diuideretur in indiuisibile, daretur primus motus, prima magnitudo, & primum tempus 6. physi.

esse, quod tñ falsum esse liquet. ex 1.phy.tex.cõ.11.& ex.8.ph. ꝙ mobile aũt sit notius motu p₃, qa ponitur in diffõne motus.3.phy. 16. vbi lucidissimus Them.d.expresse ꝙ mobile notius est aliquãto quã motus: non enim idem est motum esse, & quid sit motus exploratum habere. Nam vt sit motus, neminẽ latet: quid aũt sit, quærimus. At vero motum esse res motæ nobis ostendũt: hæc aũt sunt, quæ nos mobilia nuncupamus: qa is qui in diffiniẽdo mouet ad mouitionẽ mobilis rei mobilis habet, affert rẽ magis planam & notam ad docẽdum ad quod erat ignotius. Nota tñ ꝙ licet The. dicat ꝙ res motæ motum nobis ostendunt, non intelligas ex hoc ipsum demonstrari demonstratione signi, quia demonstratio est ad quæsitũ quod ẽ ꝓpositio nãliter ignota, sed loquit̃ de oñsione sensata: ex hoc.n. ꝙ inspicimus mobile in alio loco, aut dispõne in vna hora, & in alia, ex hoc sentimus motum eius.

Motor qui quando mouet mouetur, est corpus necessario.7.physic. commen.35.

Motus vniuscuiusq; velocitas sequit̃ excessum potentia motoris supra rem motam.7.phy.t.c.35.

Motio quælibet siue naturalis fuerit, siue innaturalis necessario req̃rit resistentiam inter motorẽ & rẽ motã: & ista resistẽtia cõius est fm quod alterum est agens, & alterũ est patiens.7.phy.cõ.35.

Motus proueniens in corporibus cœlestibus a virtutibus existẽtibus in materia ꝙ fiat in tpe, est ex natura motus.7.phy.cõ.35.

Motus existit vt vita, omnibus natura subsistentibus.8.phy.tex.cõ.1.consimile in principio libri metheororum.

Motum esse omnes affirmant de natura aliquid dicentes.8.ph.tex.cõ.1.consimile.1.phy.t.c.11.

Motus principium de oĩbus mobilibus est sicut aĩa de reb. viuis.8.ph.cõ.1.vide.2.cœli.t.c.68.

Motus perscrutatio an sit antiquus, vel nouus, non solum est necessaria ad esse primi motoris: verũetiã ad cognitionẽ mũdi, vtrũ sit ęternus vel nouus.8.phy.t.c.1.

Motus diffinitio non est inducta ab Aristo.in principio.8.physi. ad demonstrãdum ꝙ ante omnem motum sit motus, vt credidit Alpharabius & alii.8.physico.comm.1.& commen.4.

Motus primus fm opinionem Aristo. non habet alium motum continentem ipsum.ibid.

Motibus particularibus quos continet motus vniuersalis, non competit continuatio, & æternitas primo & essentialiter.8.physic.cõ.1.

Mobile esse prius tempore motu, intelligitur duobus modis. primus est vt mobile sit alterius speciei a specie moti, in qua est ipse motus. secundus est, vt sit idem numero mobile in potentia cum moto in actu 8.phy.com.4.

Motui nouo inquantũ nouus est, & nõ inquãtũ mot' est cõpetit vt potẽtia tpe sit ante actũ.8.ph.cõ.4.

Motus diffõ in prin.8.physi. fuit inducta ad oñdẽdũ ꝙ mot' ẽ in moto. cõtra Auẽpacẽ, & Alphar.8.phi. cõ.4 idẽ etiam ibidem.cõ.1.

Motor non mouet aliquod mobile in aliquo tempore, & non ante, nisi quia non habebat dispõnem

ante,per quam poterant mouere, & cum perfecta est illa dispositio incipit mouere,& ista dispō aut est ĩ motore,aut in moto, aut in vtroque.8.ph.cō.6.&.15.

Motus ante quem est motus,non est primus tempore, neq; sm naturā. 8.phy.com.7.

Motus generationis non est prim⁹ motus tpalis: quia generatio non est motus,sed finis mot⁹.8 ph.c.7.

Motus primus dicitur esse æternus. 8.phy.com.7.

Mouentium quædam mouent duobus motibus cōtrariis, vt sunt virtutes comprehensiuę, quędam vero mouent vno motu tm̄. & sunt quæcunq; mouēt per virtutes nāles,8.phy.t.com.8.idem.9. primæ philosophiæ.te c.2.

Motor & motum sunt in cap.ad aliquid.8.phy.tex.cō.9.

Motus omnes reducuntur ad motū localem, & hoc apparet sensui.8. phy.com.9.

Motus ita se hēt ꝙ oē diuidēs motū necesse est, vt ante ipsum sit motus.& post ipm sit mot⁹.8.ph. c.1.

Mobile & id qđ mouetur nō simul quiescit, vt quod comburitur,& qđ combustibile est. 8. physic.tex. commen.11.

Mouens est duobus modis,sine appetitu & desiderio,& dr̄ hoc mouere naturale:& mouens a quo procedit voluntas,& appetitus ad mouendum,& dicitur motio voluntaria.8.physico.commen.15.vide in concordantiis.

Mouere quod sequitur voluntatem nouam a volente,est nouum necessario:sed mouere quod sequiť voluntatem antiquam est æternum necessario.8.phy.cō.15.

Motus est ex contrario in contrariū & si non,motus esset superfluus & otiosus,v3,si illud ex quo est motus fuerit idem cū eo ad quod est motus.8.phy cō.16.

Mota ab extrinseco,ꝙ quādoq; moueantur, & quandoque quiescant, causa est,vel absentia motoris, aut distantia eius,aut præsentia impedimenti.8.phy.cō.19.

Motu posito ꝙ sit nouus sm genus non potest responderi ad qōnem quærētem,cur aliquid incipit moueri.8.phy.com.19.

Mobilium quędā semper mouenť sine cessatione,vt corpora cęlestia: quædā semper quiescunt, vt terra, supra quā mouentur corpora cœlestia:quædam vero mouenť qn̄que,& quiescunt qn̄q;, & sunt quæ cūq; sunt infra cęlum,& supra terram,8.ph.com.19.

Motus nomen est æquiuocū. 8. ph. com.20.&.3.ph.c.4.

Motum ex se,non inuenitur nisi in motu locali,in cęteris aūt motib⁹ motor est extrinsecus.8.phy.com. 20.&.60.&.2.phy.com 1. &.2 de ani.com.50.&.4.cœli.cō.24. vide in concordantiis.

Motus scientia non perficitur nisi sciatur quomodo ē cursus de hoc in oībus partibus mundi.v3.de dispositione motus.8.phy.cō.21.

Motus & quies in entibus naturalibus possunt inueniri sm quinque, aut septem dispositiones. 8. physi. tex.cō.21 & illarum septem diuisionum semper tres sunt falsæ manifeste,& quatuor ignotæ.ibidem Commentator.

Motor primus non dr̄ quiescere nisi ęquiuoce.8.phy.comm.21.vide consimile de motu eius. 8. physic. com-

commen.40.

Motus ita se habet ꝙ qui dubitat de motu, dubitat de principio motus: & qui dubitat de principio, dubitat de omnibus entibus. 8.phy.cō.22.

Motus & quies cum ponátur in diffinitione naturæ, ideo ponere motum esse & quietem esse est fundamentum naturale, & naturalis non habet propositiones per quas possit contradicere negantibus alterũ istorum. 8 phy. cōm 23. & primo physi tex.com.11.

Motus termini diuisibiles sunt, non tamen eadem ratione. 6. physi. tex. commen. 37. nam quãtum per se: quale vero ꝑ accidẽs diuisibile est.

Motus est notior apud nos quiete: quies enim est priuatio motus, & motus est habitus: ideo dicere omnia moueri est sufficientius q̃ omnia quiescere 8.physi cōmen.23.

Motus auguméti & alterationis existimantur ꝙ sunt continui, sed continuatio eorum latet sensum. 8. physi.commen.23.

Motus diuisio quæ declarata est in 6.phy. est in potẽtia, & est infinita. sed diuisio de qua Aristo. loquitur in.8.physi. est diuisio in actu, & talis ẽ finita necessario. Auer.8. phy. com̃.23. Pro quo aduerte, ꝙ in 6. physi. Arist. considerauit transmutationem & motum vt sunt in tẽpore fm vniuersalem cõsiderationem & sic ibi dixit ꝙ transmutatio diuiditur in infinitum, sicut & tẽpus. sed in.8.phy. Arist. limitatius loquitur de transmutatione & motu, videlicet vt concernũt quale, & quantum, & vbi, & vt sunt ab agente finitæ virtutis, & in tali consideratione non itur in infinitum.

Motus diuiditur dupliciter, & fm tẽpus, & fm mobilis diuisionem. 6. phy.tex.commen.33.

Motus continuus in rei veritate nõ est nisi motus localis, quia est velocissimus motuum. 8. phy. cōmen. 23. vide in concordantijs.

Moueri violente ab aliquo loco nõ competit alicui, nisi quies ĩ illo loco fuerit ei nãlis. 8.ph.cō.24.

Moueri quædam apparent in rei veritate, & iudicat sensus præcise eas moueri in rei veritate: ꝑ congregationem quinq; sensuum in testi monio econtrario ei q̃d apparet visui, ꝙ aliqua apparent moueri, q̃ non mouentur 8.ph cō.26.

Motus intentio per quam processit Arist in declarando motum æternum esse, in septimo est diminuta. & ideo Aristo. iterauit ipsam, in.8. phy.cō 27. idem ibid.cō.33. &.7. phy.com 2. vide clarissime de hoc 8.phsi.com.28.

Mouens & motum sunt duob. modis, per se, & per accidens. 8. phy.t. com.27. & in principio.5.physic. idem habetur.

Motor & motum per accidens sunt duobus modis, principaliter, & secundario, & tale est quod mouet, aut mouetur per suam partem. 8. phy.com 27.

Motum per accidẽs est duobus modis, mõ quo impossibile est, vt moueatur per se, vt aĩa in corpore: & modo quo poẽ est, vt per se moueatur, vt sedentes in naui. 8.physi co.com.27. & 4.phy.com.32. & 5. physi.com.1.

Motum per accidens vniuersaliter est omne illud quod mouetur, q̃a est in moto. ibid.

Motã ex se q̃dã mouẽt ex se. i. per principiũ intrinsecũ existẽs in eis,

ut hñtia aîas: qdã vero ab aliquo extrinſeco, vt inaîata.8.ph.t.c.27. Vbi expreſſe vř ex illa deciſione, & ex proceſſu philoſophi in.8.phyſi. corpora ſimplicia numerari inter ea, quæ mouentur ab extrinſeco: cuius oppoſitum tamen Commẽtator ſcribit in infinitis locis. vide in concordantiis.

Nota de motu grauiũ & leuium.

Motũ ex ſe mouetͩ nãliter, quia oẽ tale mouetur per principiũ qd̃ eſt extrinſecũ & tale eſt nã, quia dcm̃ eſt in diffinitione nãæ, ꝙ eſt principiũ exiſtens in eo ꝙ mouetͩ. &c.8. phy.co.& tex.27. Motũ quodlibet qd̃ mouetͩ in prin. exiſtẽte in ipſo mouetͩ naturaliter.8 phy.cõ.27.

Motus aîalis qñ aîa mouet corpus ad illam partẽ ad quã mouetͩ corpus p dñium eĩnti dñantis in eo, ẽ nãlis ex parte animæ, & ex pte corporis, ſed qñ mouetur econtrario tunc motus corporis ab aîa erit nõ nãlis.8.ph.t.c.27. & in.2.cap.lib. de ſubſtan.orb.

Mota tã ex ſe quã ab alio, dupl̃r moueri pñt, nãliter, & extra nãm. 8. phy.t.c.27. Nota tñ ꝙ mota ex ſe corruptibilia poſſunt cadere ſub illa diuiſione, non æterna.

Motus corporis cœleſtis eſt ſimpl̃r nãlis.v 3.tã ex pte aîæ quã ex parte corporis.8.ph.cõ.27. motus aũt aîalis quidã eẽ põt violẽtus ex parte corporis, qui tñ aîali eſt nãlis, vt ſaltus, vt dicit Them.hic.

Motum habere motorem dubium eſt propter corpora ſimplicia.8. ph.c.28.&.2.phy.c.3.&.7.ph.c.2.

Mota violenter manifeſte mouetͩ ab alio.8.phy.t.c.28.

Mota p declinationẽ dñr quę mouentur per grauitatẽ & leuitatem. Cõm.8.phy.cõm.28.

Mota p ſe ſunt tribus modis, in motum violenter, & in motũ nãliter, & quæ nãliter mouentͩ ſunt duo, aut habentia aîas, aut quæ mouentur per declinationẽ.8.phy.cõ.28.

Motorem eſſe diſtinctum a motu prius, hoc eſt, & magis manifeſtũ in his quæ mouentͩ violẽter, deinde in aîalibus.8.ph.t.c.28.

Motor in animalibus eſt anima, & motum eſt corpus, & hoc non latet aliquem.ibid.

Motorem in aîalibus eſſe diſtinctũ a moto ſm diffinitionem, eſt manifeſtum per ſe.ibid.

Motoris alietas non apparet in corporibus ſimplicibus a moto, ſicut apparet in habentibus aîas: immo in eis non eſt alietas oĩno.8.phyſi. cõ.28. vide in concordan.

Moueri ipſa a ſeipſis videtur aîalis & animatorum proprium, & facere, ſtare, poſſe ipſa ſm ſeipſa.8.phy. tex.cõ.29.&.t.c.17.

Mobile quod ex ſe poteſt moueri, ex ſe poteſt quieſcere.8.ph.29.

Mobile quod mouetur ex ſe, irrationabile ẽ, ponere ipſum tm̃ vno motu moueri.8.phy.t.c.29.

Motor debet diſtingui a moto, aut ſm diffinitionem & eſſe, vt inaîata, quæ mouentͩ a motore extrinſeco aut ſm diffinitionẽ tm̃, & non ſm eſſe, vt eſt diſpõ in habentibus aîas: aîa.n. quæ mouet corpus eſt diſtincta a corpore ſm diffinitionẽ, ſed non ſm eſſe: quia impoſſibile eſt animam eſſe ſine corporę, niſi ęquoce.8.phy.com.30. Ex quo patet contra Scotum & ſequaces, ꝙ non eſt aliud eſſe materiæ, & aliud eſſe formæ. tunc.n dcm̃ Cõmẽt de animatis falſum eſſet, & etiam dictum Ariſt.in.2.phy.tex.com.12. vbi

vbi habet quod forma est natura non separabilis ens nisi fm rõnem. & ét præcipuum fundamentum apud Peripateticos est, quod nõ debent plurificari entia sine necessitate. cum igitur ponendo vnum esse seu existere esse respectu formæ, materię, & compositi, diuersimode tamen sufficiat, vt alibi probandum est. non oportet igitur ponere tria esse, si forma enim haberet eē distinctionem ab ipsa materia, & ab ipso composito, accideret ipsam per se extra materiam posse terminare generationem, vt patet intelligēti.

Motum ex se diuiditur in motorē in actu, & in rem motam in actu. Cõ.8 phy.c. 30. vide in concord.

Mouentur animalium corpora saltando contra naturam: his enim cum glebulenta grauiaq; sint, saltus naturalis esse nõ potest, tametsi animalium corpora saltando contra naturam mouentur, ipsa tamē animalia non dñr moueri contra naturam: quia eius quoq; principium intra se possideret: corpora vero, qa talis mot⁹ neq; ī eo. quod cor pora, neq; in eo, quod grauia cõuenit contra naturam moueri probanť. Them. 8.phy.27.

Mouere se non potest aliquod continuum, fm quod est continuũ. 8.phy. tex.c.30.&.1.de gene.t.c.78.&. 4. phy.te.com.48.

Mouentium quædam mouent per naturam, quædã vero per violentiam. 8.phy.t.c.31.

Mouetur multotiēs aliquid ad qualitatem essentialiter, & sequitur p accidens illud quantitas, sicut quãdo aqua mouet aerem ad frigus, & forte etiam mouetur aliquid ad quantitatē essentialr, & sequitur illud qualitas per accidens, sicut id ex quo nutrit͛ aïal.8.ph.cõ.31.con simile in.1.cap.de substan.orb.

Rõnem aũt huius assignat Côm. quia vnũ agens per se non hēt naturam, nisi largiendi motum tñ: & ideo si ab aliquo agēte procedunt duo, opꝫ quod vnum illorũ sit per se ab illlo agēte, aliud vero p accñs. vide in Theorema. de hoc.

Motus corporum naturalium in loco ē ab eo, quod generat ipsa, sicut ē de aliis accidentibus. 8.ph.t.cõ. 31. & 32. vide qũo sit intelligendum, cõmen.28. 3.de cœlo & mundo.

Motum ab extrinseco apparet in primo aspectu, quod moueatur violente. 8.phy.com.31. Non considerauerunt hoc ponentes intelligentiã dare esse formaliter orbi, propter hoc argumentum quod reputanť Achilles: arguunt enim quod motus cœli, aut est ab intrinseco, & sic habetur intentum quod intelligentia sit forma dans esse: aut ab extrinseco, & tunc motus ille est violentus; quia, vt dicunt, omnis motus ab extrinseco est motus violentus. & est aliquis eorum de quibus Aristote. egit in.7.physi.tex.com.10. & istã asserunt fuisse mentem Auerr. Sed videant quæso, quòd fundamentum suum est fragile: nã hoc, vt asserit Cõmenta. videtur in primo aspectu, sed non est vřr verum, quod omne motum ab extrinseco sit motum violenter, vnde ad pauca respicientes de facili enuntiant, vt dicitur in primo de generatio. & & corruptione. tex. comm.7 Patet enim de intētione philosophi, motum elementorum de potentia essentiali & etiã accidētali esse ab extrīseco. vt cõcludit͛ p ipm ibi I tex.

com.31.& in.4.cœli.tex.com.25. Nam, vt scribit Cõm.8.physi.motus elementorum enumeratur inter motus qui fiunt ab extrinseco, quia talia nõ mouẽtur ex sese, nisi prius moueantur ab aliis. Itẽ quia Arist.in.8 phy.motum per se descripsit per habere principiũ mouendi & quiescẽdi facere seipsum, tale aũt est aĩalium & aĩatorũ ꝓprium, vt patet.8.phy.t.c.29.17.& 50. & Plato in phedro inuestigat drĩam inter aĩata & inaĩata p hoc ꝙ aĩata in seipsis habent principiũ motus, sed inanimata mouẽtur ab extrinseco.& in libro de legibus, quod intrinsecus mouetur hoc viuere dicimus:qđ & Aristo.in.2.de aĩa etiam confirmare vr̃ in.t.c.13 Ista ẽt est snĩa philosophi.in.2.cęli.t.c.9.vide quæso,& nota etiã ꝙ propositio illa philosophi in.7.ph.te.c.10.ꝙ motus ab extrinseco est violentus,& est aut pulsio, aut expulsio,aut vertigo, aut attractio, aut vectio,est vera de motore qui
» est corpus, vt limitat eam The. in
» 8 physi.in expositione tex.79. vbi ait,quicquid enim mouet,si sit corpus aut pellendo,aut trahendo, aut vehendo, aut torquendo mouet: immo etiam in motore corporeo vr̃ non est vera: vt dicit Cõmẽ.3. cœli.cõ.20. vt notaui supra, sicut bene notaui in contradictionibus 8.phy.in additiõi.nuper ędiτis.& tñ motus elementorum non dicĩ violentus illo modo. Amplius aũt nec in motoribus corporeis vr̃ locum habet illa propositio ſm viã peripateticorum. Nam certũ est ꝙ motus ignis a cęlo in propria sphera non est motus violentus,cum sit ꝑpetuus,& tñ est a motore extrinseco. vnde Commen.3. cęli. com. 20.limitans illam vulgatã propõnem,quæ in primo aspectu vr̃ esse vr̃ vera,inquit: violentia.n.in rei »
veritate,vt aliquod corp⁹ moueat »
alterum corpus ab extrinseco : ita »
ꝙ in natura illius corporis moto- »
ris non sit vt moueat illud ꝙ ex eo »
mouetur semper,sed in aliqua ho- »
ra:vnde motus corporũ quæ semper mouentur a motu primi corporis,vt est motus elementorũ circularis a motu cœli, nõ possumus dicere ꝙ sit motus violentus cum semper sit.&c.Si igitur in motoribus corporeis semper mouentibus: motus ab extrinseco, nõ infert violentiã in motu:de necessitate multo minus(per vitam meam)sequiẽ hoc in motoribus abstractis p suã naturam semp mouentibus. vnde Commen.1.cœli com.22. loquẽs de motu cœli inquit. vnde apparet ꝙ impossibile est ꝙ sit semper mobile per se,nisi per principium ex- „
trinsecum non corporeum, neque „
vt sit virtus in corpore. Ad ar- „
gumentum autem eorum respon „
det formaliter Auer.in.3. capitulo „
libri de substan.orb.& mirum est „
quomodo isti non animaduerte- „
rint hoc,inquit enim , necesse est, „
vt hæc virtus,quæ non est neq; gra „
uis neq; leuis,sit in corpore simpli „
ci,& ipsum nõ hr̃e subm̃,neq; cõ- „
trariũ,& vt sit aĩa nec io nõ admix- „
ta mãę,sed aĩa corporis æterni, ita „
vt ista aĩa nõ sit abstracta à corpo- „
re suo,& cum hoc separata ab ipso „
inquantũ istud corpus nõ indiget „
ipsa,qa est pmanens p se, sicut est „
dispõ de aĩalibus,quæ sunt cũ vir- „
tutibus naturalibus: & vt illa ani- „
ma sit in eo:nã omne motũ ex se „
moue-

mouetur per uirtutem existentem in eo. Vbi clarissime patet, intelligẽtiam esse animam cęli, inquantum dat sibi motum. vnde sic ex intelligẽtia & orbe fit vnum motũ ex se, tanq̃ ex motore & moto, vt patet ĩ principio libri de substantia orbis. principium.n. mouẽs de rebus mobilibus, est sicut aĩa de reb' viuis. vt dicit Cõmenta. in principio 8. phy. sed non fit vnum sicut ex forma informante per inhærentiam: nam cęlum cum non sit compositum ex cõtrariis, nõ indiget in suo esse forma informante, & continente ipsum ne fluat, sicut sunt corpora animalium corruptibilium: immo, vt asserit, cęlum est permanẽs per se, quia formaliter est ens æternum & necessarium, licet habeat bene dependentiam ab intelligentia in ratione efficientis & finis, vt scribit Cõme. in 2. capitolo de substantia orbis: intelligentia igitur vt est motor orbis, dr̃ motor cõiunct' & intrinsecus, vt autem habet existentiam non dependentem ab orbe nec inhærentem orbi, sic dicitur principium extrinsecum & separatum: separata enim sunt de genere entium existentium per se, vt dicit Cõmentator. 7. meta. cõmen. 48. & non de genere relatiuorum: si autẽ intelligentia haberet essentiam informantem orbem, esset de numero formarum in relatione essentiali existentium, sicut est inter formam & formatum.

Motoris latentia in corporibus simplicibus est propter mixtionẽ potentiæ, quam habent accidentaliter cum potentia, quam habent essentialiter 8. phy. cõ. 32.

Motores corporum simplicium sũt duo, motor essentialiter, & motor accidentaliter 8. phy. tex. cõ. 32.

Motus de potentia essentiali ad hoc vt exeat ad actum, indiget motore essentialiter: sed motus de potentia accidentali ad hoc vt deducatur ad actũ, indiget motore per accñs 8. physi. cõmen. 32.

Mouentium vtrunq; mouere dicimus & vltimũ, & primũ, sed magis primũ: id.n. mouet vltimũ, sed nõ hoc primo: & sine primũ. vltimũ ñ mouebit, illud autem sine hoc. 8. phy. tex. cõm 33. consimile ibidem tex cõ. 38. inde sumpta est propositio vulgata authoris de causis, q̃ causa prima plus influit in effectũ, q̃ causa secunda.

Motor alter mouet per se, alter mouet per medium 8. phy. tex. cõ. 35.

Motor primus est prior motore medio, & sm nãm, & sm cãm 8. physi. cõ. 33. 38. & 39. Prioritatem naturæ in hoc loco innuit Cõme. posse stare qñque sine causalitate, quod credo ideo dictum fuisse propter prioritatem nobilitatis, quæ ab Aristo. in prædicamentis appellat̃ prioritas naturæ: tamen prioritas naturæ stricte sumpta, semper est cũ aliqua causalitate. An sit prioritas nãe sine causalitate.

Motum quodlibet necesse est habere motorem aliũ a se in esse. 8. phy. cõ. 34. vide in concord.

Motor instr̃alis nõ mouet sine principali. 8. phy. tex. cõ. 35.

Motor corporeus impse est vt moueat in loco absq; hoc, q̃ moueat̃ essentialiter 8. phy. cõ. 35.

Motus venti est de numero motuũ illorum quæ mouẽtur animaliter, cum non moueantur nisi a generãte. & simil'r ẽ de motu ferri ad magnetem. 8. vide etiã 7. phy. cõ. 10.

Motum non esse imposibile est. 8. phy tex.cō.36.

Motum postremum in mundo nihil mouet: aliter enim procederetur in infinitum 8.phy.cō.37.

Motor totius fm ꝙ est primum mouens non solum debet esse prius eo ꝙ est post solum fm diffinitionē, verumetiam fm esse ecōtrario motori, qui existit in motis ex se, quæ sunt generabilia & corruptibilia. & ideo necesse est vt iste motor sit separatus a moto, & non sit motum omnino, & sit separatus a moto. Auer. sententia in 8 phy. cō. 37.

Cōtra Alexan. Achi. & Pet. Pōponaciū.

Ex quo patet q̄tum allucinentur in via eius, qui tenent primum motorem, & reliquas intelligentias dare esse formaliter orbibus: patet.n. ꝙ in generabilibus fm ꝙ scribit Cōmentator in 8.phy. nihil dicitur esse motum ex se nisi animalia: elementa.n. vt ipse dicit in cōmē. 27. non fuerunt posita ab Aristo in illa diuisione eorum quæ mouentur ex se: quia talia non mouentur ex se, nisi prius fuerint mota ab aliis: in animalibus autē motor qui est anima est prior corpore & distinguitur a corpore moto solum fm diffinitionem: quia principiū semper est prius materia, & mouēs moto 3. de anima. tamen non distinguitur fm esse. neq; est prior fm esse: qa impose est, vt inquit, aīam eē sine corpore. vnde Philosoph' etiā in 2. de anima tex.cō.26. laudat antiquos, quicunq; dixerūt animam neq; corpus esse, neq; sine corpore esse: esse enim in corruptibilibus est fm Peripateticos existentia formæ in materia: & ideo nulla forma naturalis: nec illa quæ verè est aīa, potest esse sine corpore, sed solum fm rationem est separabilis: vt dixit Aristo. in 2. de auditu physico. tex.cō.12. vbi Cōment. exponit. i. fm diffinitionem: alia enim est diffinitio formę: & alia materiæ. si igitur primus motor est prior moto non solum fm diffinitionem, verū etiam fm esse: sequitur igitur ꝙ habet existentiam separatam ab orbe & non orbi inhærentē: & ideo bene intulit ꝙ necesse est ꝙ sit separatus a moto omnino, videlicet, tam fm diffinitionem q̄ fm esse, & postea repetit & vt non sit motum, & sit separatum a moto: & ꝙ ista fuerit clarissima Auer. sentētia, & Aris. vt ipse glosat ibi, patet ex verbis sequentibus: inquit enim adducendo causam illius dicti. Quoniā cū fuerit aliquod compositū ex duobus oppositis, quorum vtrunq; existit per se, & alterum eorum reperitur separatum a reliquo, necesse est vt reliquum sit separatū. & dat exēplum. verb. g. si terra & aqua sunt coniuncta in mixto, & vtraq; earū existit per se. ver.g. ꝙ neutra est necessaria in esse alterius: & aqua fuerit abstracta in aliquo loco a terra, necesse est vt terra etiam sit abstracta ab aqua in aliquo loco, sunt.n. duo extrema & medium: cum igitur alterum extremorum fuerit, necesse est vt aliud sit: & similiter est de primo motore cum mediis & postremo moto: media.n. licet sint plura eandem habent naturam .s. illud per quod fit motus: sunt igitur in secundo ordine sequente primum motorem, & motum est in tertio ordine: & postea addit si igitur non fuerit dictum ꝙ primus motor non est existens per se: non sequitur ex hoc ꝙ postremum mouetur,

uetur, & non mouet hoc ꝙ primũ moueat & non moueatur. & ideo addidit illis duobus propriis ꝙ posuit: ꝙ primum & principium ſm ꝙ eſt principium, eſt ſeparatum in eſſe, non in diffinitione tm̃: quũ igitur fuerit poſitum ipſum eſſe ſeparatum in eſſe cum illis duobus propriis moti. videlicet, & eius per qđ ſit motus: declarabitur tũc tertium proprium quod eſt quæſitũ in primo motore. Ex quibus verbis clariſſime patet ꝙ fundamentum totius demonſtrationis ſm Auerr. ibi ad probandũ ꝙ primus motor mouet & non mouetur, cõſiſtit in hoc puncto, ꝙ primus motor inquantum eſt primus motor non ſolum præcedit mobile ſm diffinitionem, verum etiam ſm eſſe in hoc intellectu. videlicet ꝙ ſit per ſe exiſtens, & habens exiſtentiam ſeparatam ab orbe, & non inherentem orbi, ſicut eſt de anima corruptibili cum corpore. Amplius Cõmenta. 8. phy. in principio cõ. 78. dicit ꝙ in illo capi. Philoſoph⁹ vult declarare ꝙ primus motor non eſt in materia, ſed eſt ſubſiſtens per ſe: igitur non inheret orbi per informationem. & per vitam meã hoc argumentum demonſtrat contra illam imaginariam phantaſiam.

Motuum genera quibus mouẽtur motores ſunt finita 8. phy. te. commento 38.

Motorem moueri illo modo motus, quo mouet eſſentialiter eſt impoſſibile, ſiue cum medio, ſiue ſine medio 8. phyſi. tex cõmen. 38. ſed illud impoſſibile vt ſcribit Cõmen. in cõmento nõ bene apparet in loco. i. in motu locali.

Motor ſi ad hoc ꝙ moueat eſt neceſſarium ꝙ moueatur, tunc motor qui habet iſtam diſpoſitionem in ſe eſt dignior vt ſit motor, q̃ ill: q habet iſtam diſpoſitionem ab alio 8. phy. cõ. 39.

Motum ex ſe, eſt dignius vt ſit principiũ, q̃ motũ ex alio: & in hoc quilibet homo conuenit nobiſcum 8. phy. tex. cõ. 39.

Mobile quodlibet per ſe cõtinuum eſt 8. phyſi. tex. cõmen. 40. idem 3. phyſico. tex. cõmen. & 6. phy. tex. cõmen. 32.

Motus eſt actus mobilis imperfectus 8. phy. tex. cõ. 40.

Molle eſt quod in ſeipſum eſt cedens: durum autem id quod non eſt cedens 3 cœli. tex. cõ. 1 1. & 2. de generatione & corruptione. text. cõmen. 13.

Molle quidem humidum, durũ vero ſiccum. 2. de gene. tex. cõ. 13.

Molle & durum diffiniuntur ſeu terminantur per relationem ad tactum ex 4 metheo. cõmen. 1. indigreſſione.

Molles res ſunt illæ, in quibus profundatur digitus, & ſuperficies earum remanent in diſpoſitione ſecũdum quam non ſeparantur ſeu diſcontinuantur. ibidem. & in 2. de generatione & corruptione. tex. cõ. 13.

Molle eſt quod cedit non econtra circumſtando. 4. meth. te. cõ. 30. & 2. de generatione & corruptione. tex. cõmen. 13.

Momentum ſeu inſtans per ſe tenet temporis, motus vero per accidens. Themiſtius. 4 phyſico. ſuper. 107.

Montes ſunt loca conuenientia generationi fluuiorum. & vide cauſam iſtius 1. metheororum cap. 5.

Mors

Mors est contraria vitæ, & cũ mortis nihil aliud est nisi frigiditas, & siccitas: & ideo causa vitæ est calidi tas, & humiditas. ex lib. de lõgitudi ne & breuitate vitę.

Mors sm metaphoram dr̄ finis, quia ambo vltima 5. meta. tex. cõmen. 21. in caplo de perfecto. Ex quo pa tet ꝙ Aristote. iniuste videtur damnare Homerum in 2. physi. tex. cõm. 23. vbi dicit, ridicule Poetam compulsus ad hanc sententiam afferendam extremũ ob quod, quod natus erat, fatumq; petiuit. nam licet Poetis loqui metaphorice, etsi Philosophis non liceat.

Mortuus magis dr̄ habere carnem, aut os, q̃ manum, aut brachium 1. de gener. & corruptione tex. c. 37.

Mortuum non dicitur nisi animal, quod caret vita non principio sensus & motus 1. de anima. cõ. vlti. & 2. de anima. cõ. 16. & 37.

Motus est alienior a natura animæ, q̃ quies. 1. de aĩa. tex. cõ. 49. vide in contradictionibus nuper editis.

Motor quilibet qui indiget pluribus motibus ad motionem stellæ, proculdubio est sibi quædam imperatio, respectu illius qui indiget paucioribus motibus. tractatu. 4. in paraphrasi metaphysi.

Motus æternitas demonstratur ab Auerr succincte ex rationibus 8. phy. in paraphrasi meta tracta. 4.

Motus cęli non est a sensu neque a phantasia, sed est a desiderio proueniẽte ex conceptu intellectiuo. tractatu, 4. in para. meta.

Motus corporũ cœlestium sunt triginta octo, vt est famosum apud mathematicę astrologiæ professores, ex tractatu 4. ibidem, & ibidem vide, quia dicit, ꝙ si ponamus ꝙ vnusquisque istorum orbium habeat motum proprium, tũc numerus motorum perueniet ad quadraginta quinq;: & primo aspectu videtur hęc esse opinio Aristotelis. sed Alex. dicit oppositum in suo libro de principiis vniuersi, & ibi vide pulchram inquisitionem circa hoc.

Motor qui mouet motu diurno, est nobilior omnibus aliis: cum ipsi moueantur quodammodo per accidens ab ipso, & ipse nõ moueatur ab ipsis, in paraphrasi meta. tracta. 4. vide quomodo alii per accidens quodammodo mouentur. 8. phy. cõmen. 52.

Motores vniuscuiusq; planetæ sunt propter motorem planetæ: quia omnes motus eius sunt propter motum planetæ: & motores septẽ planetarum sunt causati a motore magni orbis. ex paraphrasi meta. tractatu. 4. & 12. meta. cõm. 44. idem habetur.

Motus vnius prouenit ab vna natura, & vna natura est principiũ vnius motus. 1. cœli tex. cõ 7. & 8.

Motus ignis & aeris, similiter motus aquę & terræ differunt specie propter diuersitatẽ suorum locorum sm speciem. Cõmenta. 1. cęli. cõ. 8. contra Ioan. Gram.

Motus lapidis molendini, vt dictum est in 2. de physico auditu, habet duos motus præter naturam. videlicet, motum sursum, qui est contrarius veraci & motum circularẽ, qui est quasi medium inter duos motus, primo cœli. cõmen. 10.

Credo ꝙ litera sit corrupta, quia debet stare in 5. de physico auditu, quia ibi agitur de cõtrarietate motus: & hoc forte dixit in sua media expo-

expositione, vel in paraphrasi: quia in cõmento magno nullibi in lib. phy. inuenitur ista authoritas.

Motus circularis ignis, aeris, & aquæ dicitur equiuoce ꝙ sit circularis. 1. cœli. cõ. 10. & ratio est, vt inquit Comentator, quia non est simplex neq; circularis: ideo aũt nõ est simplex: quia in cõmen. 14. eiusdẽ primi inquit: motus ignis, & aeris in circuitu est compositus ex motu recto, & ex motu in circuitu: ideo autem non est circularis, quia motus circularis ex diffinitione sua est, q est circa medium mundi, & hoc soli motui cęlesti competit, vt patuit commento 5.

Moueri circulariter fm naturam nihil potest, nisi sphera. ibidem primo cęli. commento. 10.

Motus prior est corporis prioris. primo cęli. tex. cõm. 12.

Motus simplex quidam est fm naturam, quidam præter naturam. primo cęli. tex commen. 14.

Motus simplex qui alteri inest præter naturam, alteri inest fm naturã ibidem. & infra tex. commen. 18.

Motus circularis nulli inest accidentaliter. i. pręter naturam, nisi sumatur accidẽtaliter, vt est oppositum essentiali. primo cęli. cõmen. 14. idem scribit in paraphrasi in summa 4 vbi habetur: motus enim circularis iuxta naturæ ordinem non nisi spherico corpori inesse potuit: accidẽtaliter autem uel secundum rerum euentum nil prohibet huic corpori non spherico, vt igni aeriq; competere.

Motus vnus specie non est nisi vnius corporis. primo cęli. commen. 18 idem ibidem cõm. 8. cõtra Ioannem Grammaticum.

Motus rectus differt specie a motu circulari: & ideo si motus circularis haberet contrarium, dignius esset sibi contrarius motus rectus, q̃ motus circularis 1. cęli. tex. cõ. 24.

Motus recti sunt contrarij adinuicẽ propter loca. 1. cœli. tex. commen. 26. & 30

Motus contrarij super semicirculo non sunt contrarij, inquantũ sunt in circumferentia circuli duo puncta: sed inquantum sunt extrema lineæ rectę, seu extrema diametri 1. cęli. tex. cõmen. 28.

Motus vnus est, quia id quod fertur vnum est non simpliciter, sed in eo quod fertur 4. phy. tex. cõ. 105. vide Them. ibi, & Simplicium.

Motus circulares si essent contrarij essent super eosdẽ polos, & sup idẽ. centrum. 1. cęli. cõ. 32.

Motus circularis non habet contrarium, non inquantum est in corpore mathematico, sed inquãtum est in corpore naturali. primo cęli. cõmen. 32.

Motus circularis est ab eodẽ in idẽ. primo cœli tex. cõmen. 30. & tex. cõmen. 100.

Motum quodlibet secundum rectitudinem, non mouetur nisi ad aliquid, ad quod cũ peruenerit quiescit, nisi motus eius esset ociosus, & hoc videtur nobis naturaliter esse motum. 2. cę. cõ. 58.

Motus aut est fm naturam, aut violentiã. 1. cœli. tex. cõmen. 62. idem ibidem tex. cõmen. 76. vide in concordantiis.

Motus violentus non differt a motu naturali nisi secundum modũ tm̃: motus enim in aere si fuerit ad superius est violentus, si ad inferius est naturalis. 1. cœ. cõmen. 62. vide ibidem

ibidem in cõmen.70.

Motus infiniti vtilitas est continuatio & perpetuitas essendi. 1. cœli. cõmen. 6. idem 2. de generatione & corruptione. tex. cõmen. 56. & 12. metaphysi. tex. cõmen. 33. & 8. phy. tex. cõ. 53. & in principio libri metheororum.

Motus qui vni corpori est violentus ex simplicibus, oportet ꝙ sibi contrarius sit eidem naturalis 1. cœli. tex. cõ. 76.

Motuum diuersitas in corporibus est propter diuersitatem formarũ substantialium, non propter diuersitatem in relatione aut quantitate, neq; in alio prædicamento. primo cœli cõmen. 81. idem ibidem cõmen. 5.

Motus elementorum non est secundum attractionem, neq; expulsionem, neque secundum impulsionem, primo cœli. commen. 81. & 89. & 3. cœ. c. 28. & alibi infinities.

Motus eorum quæ sunt einsdem speciei, ad vnum locum numero est. 1. cœli. tex cõ. 82.

Motu naturali carens, caret etiã motu violento. 1. cœli. commen. 82. idem 3. cœli. tex. cõ. 18. & 19. & cõmen. 25.

Motus termini specie differunt. 1. cœli. tex. cõ. 86.

Motus localis inuenire contrarium est magis occultum q̃ in alteratione. 1. cœli cõ. 86. idẽ. 5 phy. cõ. 9. & 8. phy. cõ. 16.

Motus circularis quodammodo habet contrarietatem respectu diametri, quapropter stella in vno extremo dicitur ascendens, & in alio descendens 1. cęli. tex. com. 87. & 28.

Motus elementorum in sua actione non variatur ex distantia aut propinquitate ad sua loca naturalia: non secus enim mouentur ad propinqnum q̃ ad remotum, eo ꝙ causa illorum motus nihil est penitus q̃ forma eorum naturalis. 1. cę. Cõmenta. in para. in summa 8. cap. 5. & habetur ex tex, cõ. 81.

Motus sine physico corpore nõ est. 1. cœli. tex. cõ. 99. Ex quo patet ꝙ idẽ est ens mobile, & corpus mobile physicè loquendo, & non fuit ens mobile positum in diffinitione motus, quæ data fuit in 3. physico. tanq̃ aliquid generalius q̃ sit corpus mobile, sicut quidam asseruerunt: quia materia est ens mobile motu generationis: & tamen non est corpns mobile. Sed videant quæso isti cõmen. 21. 5. physicorum. vbi vult Cõmenta. ꝙ intentio Aristo, in 5. est demonstrare ꝙ diffinitio motus data in 3. physicorum verè non competit nisi motui, qui est in tribus prędicamentis: & ꝙ generatio & corruptio quæ sunt in prædicamento substantię, non sunt motus nisi equiuoce. in quinto enim physic. distinxit Aristot. inter motum & mutationem, quod non fecit in tertio, nec etiam in quarto physicorum, vt patet in tractatu de tempore. vbi asserit in tex. cõ. 97. nihil aũt differat nobis in pręsentia dicere motum aut mutationem. & Cõmenta. in 6 physi. commen. 32. scribit quòd omne transmutabile in diuisibile transmutatione, est etiam transmutabile in tempore: quia trãsmutatio est finis motus, & finis non potest separari a re cuius est finis: dicit. n. Aristote. in principio libri de generatione & corruptione, ꝙ si alteratio est impossibilis, ꝙ generatio etiam

etiam est impossibilis.

Motuum æternorum quidam sunt generantes entia, & quidam conseruantes 2.cœ. cômen.2. vide pro hoc in 2. de generatione & corruptione tex. côm.56.& in 12. meta. tex.cômen. 33.

Motus cœli non est naturalis, sicut motus elementorum.2.cœli cô. 3. & redditur ratio, quia tunc esset generabile & corruptibile.

Mobilia quorum formæ sunt in materia, non sunt infinita nec in vigore, nec in duratione. Commentator primo cœli in paraphrasi, in fine.

Mobilia quorum formæ sunt separatæ a materia, non habent infinitatem vigoris: quia finitas vigoris necessario sequitur naturam mobilis ex parte qua corpus est, & habens finitam magnitudinem: hoc enim demonstratum est in primo cœli, in tractatu de infinito, quòd omne corpus siue rotundum siue rectū finitum est, & finitam habēs virtutē. idem ibidem.

Mobile quodlibet per se ex forma, & subiecto conficitur. Commentator in paraphrasi primi de cœlo in fine. vnde in via eius cœlum, vt est animatum & compositum ex duabus naturis, rectius dicitur esse compositum ex forma & subiecto, q̄ ex materia & forma, quia secunda compositio est generabilibus & corruptibilibus propria: de qua Aristo. egit in primo de physico auditu, vt glosat ipse in præsenti loco.

Mobilium quædam habēt formam in materia: quædam vero ita se habent, quòd formæ eorum nullam permanentiæ vim sumunt a suo mobili. primo cœli in paraphrasi in fine.

Motuum diuersitas ostendit in rebus animatis diuersitatem principiorum mouentium 2. cęli cô. 13. & in 1.cœli cô.5.& 81.

Motus supra terram est nobilior motu sub terra. & ideo motus cęli sub terra est propter motum, qui fit supra terram, secundo cęli côm. 13. idem in paraphrasi summa secunda, quæsito 1.

Motus cœli licet non habet principium temporale, habet tamen principium I magnitudine: quia aliud est principium temporis, & aliud est principium magnitudinis 2.cęli.cô.13.& habetur ex textu.

Motuum multitudo duplici via inuestigari potest. secundo cęli. cômento 17.

Mobile quodlibet mouetur circa aliquod quiescens 2.cęli.tex.côm.17. idem 8.phy.tex.cô.84. 1.cęli 97.& 3.de anima.55.

Motus cęli est motuū velocissimus 2.cęli tex.côm.27. & 10.meta. tex. cômen.3.& 4.

Motus corporum cęlestium nō sunt contrarij, sicut motus elementorū: quia isti motus sunt cōtrarij, quia formę eorum sunt contrarię 2.cęli cô.33.vide in concordantiis.

Motus quilibet irregularis intensionem habet, & remissionem, & virtutem 2.cęli tex.cô.35.

Motus naturalis intēditur in fine 2. cęli.tex.c.35. vide in concordātiis.

Motus violētus maximus est in principio. ibidem.

Motus proiectorum in medio intenditur ibidem.

Motus circularis non habent principium, neq; finē. neq; medium. ibi.

Motus

Motus leulab,est,fm q reputo,quando poli vnius orbis mouentur super polos alterius orbis, sicut est motus solis cum motu diurno: accidit.n.in suo motu vt moueatur super lineam lonlebię.2.cę.cō.35.

Mobilia quædam vigorantur in fine motus,propter maximum desiderium ad finem.ibidem.

Motus irregularis prouenit aut ex parte motoris, aut ex parte mobilis,aut ex utroq; 2.cęli.tex.cō.36.

Motor in aīali corruptibili mouet quandoq; per partem instrumenti, & quandoq; per totum instrumentum. Motor cœlestis non mouet per instrumentum, vt declaratum est 2. cęli cō. 36. vide pro hoc in 3. cap. de substantia orbis. & in 12. primę philosophiæ.cō. 36. vbi declaratum est q motor cœli mouet per intellectum & volūtatem.

Motor primi est primus & non corruptibilis, & ingeniti ingenitus & īcorruptibilis,& simplicis simplex. 2.cœli.tex.cō.36.

Motus naturales recti sunt terminati duobus modis,& quia sunt inter loca terminata, & quia habent velocitatem terminatam, sed motus circularis est terminatus solū, quia habet velocitatem terminatā, quia non est ab vno loco terminato ad alium 2.cœli.cōm.38.Simplicius autem, & Diuus Thomas referunt etiam primum modum terminationis motui circulari,ratione vni⁹ reuolutionis.

Motus quilibet siue naturalis siue voluntarius habet velocitatem terminatam, quia omnis motus habet motorem terminatum 2.cœli cōmen.38.

Motores corporum cœlestium differunt in potentia & in esse,& cum omnes moueant infinitum remanet, vt non differant nisi propter diuersitatem proportionis eorum, & vnumquodq; quod mouetur. 2. cœli cō. 38.

Motores corporum cœlestium habent potentias finitas: quia si potentiæ eorum essent infinitæ in vigore mouendi, non esset proportio inter motorem & rem motam. & non esset differentia inter eos,neque multitudo, & si ita foret,tunc motus proueniret in instanti 2.cœli cō.38 consimile ibidē.cō.39.& 71.

Et ex istis locis, frater mi,scire potes,& etiam ex 8.phy. cō. 79. & ex 3.cap.de suba orbis. quantū discedāt a via Auerr. qui ad mentē eius tenuere deum benedictum esse infiniti vigoris. vide in concordātiis.

Motus natus est ignire & ligna, & lapides,& ferrum 2.cę.tex.cō.42.

Motus corporum cœlestium est ex desiderio rationali: & ideo motus diurnus nō prohibet alios motus: prohibitio enim fit violente, & nō est illic motus violentus omnino. 2.cœ.cōmen.58.& 2.cœli. cōm. 3. idem 12.meta.cōmen.36. Contra mathematicos,qui ponunt primū mobile motu raptus mouere alias spheras.

Motus cœlestes variantur in velocitate ex fortitudine desiderij.ibidē. cōmen.58.

Motum quodlibet in loco habens figuram terminatam est animatū necessario 2.cœli.cō.61.

Motus necessarii in orbibus adhuc non sunt demonstrati.2.cœli.commen. 62. eandem sententiam imitatur Albertus cognomento magnus.

Motus

Motus cęli habet contrarietatem q̃ est inter motorem, & rem motam tm̃.2.cæli. cõmen.63.siue oppositionem siue q̃uocunq; volueris appellare.

Mot' ẽ nobilior quiete.2.cęli.c.66.

Motum quodlibet siue habuerit formam naturalem, siue non habet velocitatem terminatam, sed appriatur corporibus habẽtibus formam materialẽ:ꝙ motus eorũ est abscissus.2.cęli.com.71.& 38.

Motus violentus non intelligitur nisi in respectu naturalis.2. cęli. tex. cõ.83.idem 1. cęli.tex.cõ.14.

Motus remotio largit' grauitatẽ, frigiditatẽ, & quietẽ,& vicinitas largitur leuitatẽ, caliditatem, & motum. 2.cęli. cõmen, 94. & 102.

Motus naturalis est vnus, & motus pręter naturam sunt plures. 3.cęli. tex. cõmen.18.

Motus circularis cœlestorum, vt motus ignis a cęlo non est violẽtus, neq, naturalis.3.cęli. tex. commẽ. 20. idem in 2.metheororũ.cap.2. vide in concordantiis.

Motuum diuersitas consequitur diuersitatem formarum. 3. celi. cõ. 23. idem 1.cęli.cõm.5.

Motus fortis & motus debilis sunt eiusdem speciei, & non differunt nisi fm magis & min'.3.cęli.c.25.

Mutus lapidis ꝓiecti ab aliquo deorsum, est cõpositus aut quasi cõpositus.3.cęli.tex.com.28,

Motus lapidis ꝓiecti ab aliquo sursum est simpl'r violentus. ibidem. Ex quo colligitur ꝙ motus violentus est duobus modis, vel simplex, vel compositus.

Motuum alii simplices,alij mixti.3. cęli. tex. cõ.35.& 1.cęli.tex.cõ.7.

Motus quilibet est ex contrario terminato ad contrarium terminatũ. ꝙ est perfectio illi.4.cęli.tex c.22.

Motus in simplicibus non habet nisi vnam causam simplicem.4.cęli. cõmen.22 contra Themistium. secus autem est de motu in compositis. vnde sanitas in homine fit ex pluribus vna causa.

Motus in loco differenter attruibuit' elementis & animalibus, quia in animalibus attribuit' ei ꝙ est actu, sed in elemẽtis attribuitur ei quod est in potentia illud elemẽtum. 4. cæli.cõmen 22 & 24.& 25.

Motus localis in elementis similiter se habet sicut accidentia inseparabilia a forma, quæ existũt in re statim cum ipsa forma ab agente.4. cæli. cõmen.22. & 8.phy.cõmen. 32.& 3. cęli. cõmen.28.

Mouens & motum in elementis nõ sunt distincta in actu.4. cęli. com. 22.idem 4. physico. cõmen.71.& 8. ph.30.& 3.cę.c.28.& 4.cęli,24.

Motor & motũ in elẽtis sunt idẽ ĩ subiecto,& differunt fm modum: grauitas enim est motor inquantũ est forma, & est motum inquantũ est in prima materia.4.cęli cõ.22.

Mobili cuilibet contingit vt primo moueatur a suo motore, & secũdo a remouente impedimentũ,& hoc commune est in omnibus motib' grauium & leuium,& aliorũ mobilium naturaliũ.4.cęli.com.25.

Motuum trium varietatis duæ causę sunt, natura mobilis, & natura eius ad quod est motus. 4. cęli. in paraphrasi, summa 2. vbi etiam subdit diuersitas naturarum mobiliũ,& diuersitas naturarũ mouẽtiũ ac diuersitas finis ipsorum motuum causę sunt,quibus varientur ipsi motus in se.

Motus qui fit ex necessitate vacui, vt quando aufertur aqua & descendit aer ad locum eius, est violentus. 4. cæli. com. 39.

Mot⁹ aquę ad superius in vase ignito, quando supponit aquę habet tres causas. 4. cæli. com. 39.

Mouentium duo sunt modi, quorum alterū nūquā mouet sed semper mouet: alterum vero semp mouetur ab eo. 1. de generatiōe & corruptione. tex. com. 14.

Motus augumenti differt a motu locali, tam recto q̄ circulari. 1. de generatione & corrup. tex. cō. 25.

Mouere ampli⁹ q̄ agere est. primo de gñatione & cor. tex. cō. 45.

Moués primū in motiuis ē īmobile, & in factiuis primū efficiēs īpassibile. 1. de gñatione & corr. t. c. 54.

Motus si in velocitate comparātur, duę cōditiones requirunt, vt. s. fiāt per idem spatium, vel rectū vtriq; vel circulare vtriq;, & vt sint vniformes eiusdē speciei. Themist. 4. phy. in tex. 129. & hētur ex 7. phy.

Motus localis est continuus & ęternus: & ideo generatio est cōtinua & ęterna, ex. 2 de generatiōe & corruptione. tex. com. 55. & 56.

Motum dr̄ dupliciter, vel sm̄ se, vel quia est ī moto, motum aūt quia est in moto est ēt duobus modis, aut modo quo impossibile est moueri, vt albedo per motū corporis albi, aut modo quo possibile est vt moueat per se, vt nautę in naui. 1. de anima. tex. comm. 37. idem 5. physi. cōmen. 1. & 4. phy. 32. & 6. physi. 86. & 8. physi. 27.

Motus attribuitur alterabili et augumentabili, modo accidentali, sed alterabili propter corpus differens; seu augumentabili & diminuibili propter partes corporales augumentabiles & diminuibiles. 1. de anima. cōmen. 39.

Mobile quod mouetur motu recto, si mouetur, naturaliter mouebitur & violenter. 1. de anima. tex. cōm. 40. & ista est glosa Cōmentatoris in com. ibi. videlicet. ꝙ habet locum de motu recto, quia in motu circulari falsa est propositio. idem 2. cęli. 84.

Motus essentia est cōposita ex esse in potentia, & ex esse in actu, & ideo plures antiquorū existimauerunt ipsum non ens. 1. de anima. com. 43. idem 3. phy. 14.

Motus animę quidam habent principium ab anima, quidā vero terminātur ad aīam. 1. de aīa. t. c. 64.

Mouentur & patiuntur omnia ab actiuo & actu ente. 2. de anima. tex. com. 54. idem 3. physi. tex cōmen. 17. & 2. de generatione & corruptione. tex. com. 53.

Motor extrinsecus alius a sensibilibus ponendus est in sensibus animalium. 2. de anima com. 60.

Motus, quies, & numerus sunt sensibilia cōia, quę ab oībus sensib⁹ sentiunt, sed figura & quantitas solū a visu & tactu pcipiuntur. 2. de aīa com. 64. contra Themistium.

Motus duplex, quidam qui est act⁹ imperfecti, quidam vero est perfecti actus. 3. de anima. tex. commē. 28. consimile in 2. de anima tex. tex. commen. 57.

Motus processiuus aīalis fit cū imaginatione & desiderio: nihil enim mouetur voluntarie nisi aut desiderando aliquid, aut fugiendo ipsum. 3. de anima. tex. cō. 44.

Motus processiuus animalis, semper est prosequentis, aut fugientis. 3.

3. de

3. de anima.tex.com.46.

Mouentia duo esse videntur, intellectus & appetitus: si quis posuerit phantasiam esse intelligentiã quãdam. 3. de anima.tex.cõ.48.

Motor quidam immobilis, quidam vero est motus & motor. tertio de anima.tex.cõmen.54. & 8. physi. tex. cõmen.35.

Motus giratiuus est compositus ex attractione, & impulsione. 3. de anima.cõmen.55.

Motus rectus habet principiũ & finẽ diuersa in magnitudine & diffinitione: sed in motu circulari nõ sunt distincta nisi ẜm diffinitionẽ tm̃.3. de anima. cõm.55.idem 8. physi.73.& 2.cęli.tex cõm.35.

Motus processiuus animalis cõponitur ex expulsione & attractione. 3. de anima, tex.cõm.55.

Motum ex se componitur ex duab' naturis.i. recipiente & agente. 1. cap. de substantia orbis.

Mouens & motum esse in eodẽ impossibile est. ibidem.& 3.de anima com.4. & 8. physi.cõ.40.

Motus circularis quem habet corpus cęleste, est motus animę. secundum ꝙ anima tm̃. Commen.in 2. cap.de sustantia orbis.

Motus animalis secundum ꝙ ẽ corpus, potest esse naturaliter & etiã extra naturam, sed secundum ꝙ ẽ animal semper est naturalis: quia non mouetur secundum ꝙ est animal nisi ab anima, & anima mouet corpus naturaliter. 8. physico. tex.commen. 27. & in 2. cap. de substantia orbis.

Motus corporis cęlestis cum in eo non sit principium contrariũ motui animę, ẽ motus simpliciter naturalis, videlicet, per animã & per corpus. 8. physico.cõmen. 27. vide in concordantijs.

Motus circularis accidit cuilibet elemento pręter terram, & nõ est violentus neque naturalis. 2. metheororum. cap. 2. vbi agitur de ventis. idem tertio cæli cõm.20.

Motum primum ex se secundum Platonem ita se habet, ꝙ motor & motum sunt idem omnino, sed secundum Aristotelem est compositum ex moto, & ex motore non moto. 2. metaphysi. commen. 6. idem ottauo physico. cõmen. 40. & 7. physico. cõmen.2.& 2.phy. commento.3.

Motus dicitur ens, quia est via ad verum ens. 4. metaphy. tex. commento. 2.idem primo cęli. cõmẽ. primo. vbi dicit commenta. omnia entia aut sunt substantiæ, aut accidentia, aut sunt viæ ad esse istorum & sunt vniuersaliter transmutatio. vide in theorematibus de hoc.

Mouens est prius natura moto, & si hæc ipsa adinuicem dicantur, nihil minus. quarto metaphysi.tex. cõmen. 25.idem 3. de anima tex. cõmen. 19.

Motus & permutatio non est nisi in contraria & media, 4. metaphysi. texto cõmento. 27. vbi Commentator in commento dicit, quòd est primum cognitum, quod trãsmutatio est ex oppositis aut medijs inter ipsa. idem primo physi. a tex. cõmen.43. vsque ad 50.idem primo de generatione & corruptione 50. idem.10.metaphy. tex.cõ.23.

Motus cõponitur ex esse, & non eẽ, & ideo describitur sic: motus est actus entis in potentia ẜm ꝙ in potentia.4.metaphy.commen.28.

Motus diffinitio est ambigua, tum quia motus est in pluribus prędicamentis, tum quia vnumquodq; prędicamentum ex illis in quibus est motus, diuiditur per duos modos, quorũ vnus est nobilior, & ali⁹ vilior, Cõmen. 3. physi. cõmẽ. 5. Oẽs expositores conueniunt istam fuisse Aristotelis mentem, motum dici de suis speciebus, sicut ens de entibus: ens autẽ dicitur analogice de substantia, & accidẽte. Et ideo animaduerte & cõsidera ꝙ ex hoc fundamento soluuntur arduę difficultates in philosophia, contingentes modernis ĩ suis quęstionib⁹: qa credunt omnes cõditiones motus vniuoce reperiri in motu locali, & in cęteris motibus: & per vitã meã isti sunt in maximo errore: conditiones attributę motui sunt quia est subiecti entis in actu. sic enim distinguitur a generatione & corruptione. vt patet 5. physi. tex. cõ. 7. & 8. quod fiat de contrario, in contrarium 5. physico. tex. cõm. 6. ꝙ sit continuus & fiat in tẽpore: modo ista non vniuoca, & eadem ratione ĩueniuntur in motu locali & in cæteris motibus: subiectũ. n. motus localis potest suam vnitatẽ perfecte possidere: nam motus localis non abijcit a substantia vt dr̃ in 8. physi. tex. cõm. 55. secus est de alijs motibus. Amplius contrarietas equiuoce. i. nõ secundũ vnã rationem inuenitur in loco & in qualitate: quia contrarietas in loco est in forma & in subiecto: secus de contrarijs in qualitate: quia talia sunt duo in forma & vnum in subiecto: quia loca non numerantur nisi propter numerationẽ subiecti. vt dicit. Commẽtator. 4. cęli. cõmen. 38. Amplius contrarietas in qualitate seu in motu alterationis est disponens ad corruptionẽ: est enim cum vera actione & passione, pręsertim quę est inter primas qualitates: sed quantitatis contrarietas non est talis. nõ enim quantitas est de principijs actiuis. 4. physi. cõmen. 84. Amplius continuatio in motu locali & in alteratione & augumento non sunt eiusdem rationis: nã continuatio ĩ motu locali est manifesta per se: impossibile enim est aliquam partem eius fieri subito, sed in alijs motibus est qõ non parua, vtrum aliqua pars eorum videatur posse fieri subito. nam in aliquibus videtur subito fieri. vt dicit. Commẽtator. 6. physi. cõmen, 74. & ita determinat finaliter. 8. physi. cõmẽ. 23. & etiã in 3. physi. cõm. 6. ꝙ motus augumenti non est vnus & cõtinuus a principio vsq; ad finẽ, sed est compositus ex pluribus motibus & ex plurib⁹ quietibus. & rationes Auerrois sũt, vt mihi videt, duę principales: nam cum vera augumentatio quę est in solis viuentib⁹ fiat per additionem nouę materię, necesse est ꝙ fiat per minima. & ideo factio & acquisitio talium minimorũ est indiuisibilis, & fit in instanti, ideo impossibile est partes motus augumenti sibi inuicem continuari nisi in instanti, & ita instans esset immediatum instanti, & tempus componeretur ex instantibus: nam minima caro est terminata. primo physi. 34. similiter si continuatio esset in motu augumenti, oporteret ꝙ cuilibet parti sensibili tẽporis correspõderet aliqua magnitudo sensibilis terminata

nata, acquisita i illo tempore, qđ ē contra sensum. nā videmus in anno aliquid augeri per digitalē quātitatem, & illa non potest diuidi in partes tot actu sensibiles, in quot diuiditur annus. nam diffinitio entis sensibilis & terminati in actu est vt tangi possit. ideo non potest aliquis fingere tales partes esse in actu, & correspōdere singulis partibus temporis. sed non sunt a sensu comprehensibiles: quia hoc est contra diffinitionem & terminum entis in actu, qui est vt sit ens tāgibile, vt dicit Cōmen. vbi supra. & ideo Commen. concludit ꝙ continuatio vere non reperitur nisi in motu locali. vnde motus prius dicitur de motu locali. secundo de motu alterationis. postremo autē īter omnes motus est motus augmenti & diminutionis. Sed tūc est difficultas quomodo motus augumenti fiat in tempore: si enim motus iste augumēti fit per acquisitionem quantitatis factā per minima, cum talis acquisitio fiat in instanti, tunc motus augumenti non mensuraretur a tempore. hoc autem videtur esse contra Aristotelem in 4. physi. in tex. cōm. 132. vbi querit utrum tēpus sit numerus cuiuslibet motus, vel vnius tm̄. & soluēdo dicit, ꝙ est numerus cuiuslibet mot⁹: inquit enim, & nāq; quod generatur & corrumpitur in tempore, & augumentatur & alteratur. Amplius in eodem 4. physi. tex. com. 129. demonstratur ꝙ oē quod mouetur, mouetur ī tēpore. quia in omni motu reperitur velox, & tardum, talia autem tempore mēsurantur. & Aristoteles dicit hoc esse in motu locali. & similiter dicit etiā esse in alijs motibus. Et has difficultates euadere volentes Burleus in 3. physi. & Ioannes Gādauensis in speciali quæstione de motu augumēti dicūt, ꝙ loquēdo de motu augumenti proprie dicti, qui solum in viuentibus reperitur, teste Cōmentatore primo cęli. cō. 22. sumitur dupliciter, vno modo pro conuersione nutrimēti in substantiam alimēti, & alio modo ꝓ extēsione cōsequente materiā sic cōuersam a calore & ab anima ipsius viuentis. & tunc dicunt ꝙ augumentatio proprie non est motus primo modo, tum quia subiectum motus est ens in actu. sed subiectum augumentationis primo modo est prima materia quæ est ens in pura potentia, tum quia terminus motus est accidens. sed terminus augumentationis primo modo sumptę ē forma substātialis: tum quia omnis motus ē cōtinuus: nulla autem talis cōuersio potest esse continua quantūcunq; modica, quoniā sic auctū esset infinitum. sed accipiēdo motum scđo modo, sic motus augumenti est vere motus: quia habet omnes conditiones requisitas ad motum, vt patet discurrenti. Sed contra istam opinionem instat Petrus Pomponatius in speciali tractatu de motu augumēti libro 1. cap. 9. inquit. n. ꝙ sermo istorū est corruptus quia impossibile ē motū augumenti sumi ī prima significatione, quia impossibile est sumere augumentū sine quātitate, quia in intellectu formali augumēti cadit quantitas: qa est motus ad quantitatē: sed cōuersio illa nutrimenti intelligit nō intellecta quantitate, vt dicit. n. Ari.

1. de gñatione. nutritiuo non importat nisi solã substantiã. tex. cõ. 41. & ĩ 2. de anima. tex. cõm. 47. ꝙ cibus & augumentatiuũ differunt ratione. nã inquantũ est potentia caro seu substãtia nutrit, inquãtũ autem est potentia quãta caro auget. Quod si dicat, vt asserit, ꝙ illa cõuersio nõ importat simplr̃ substantiam, sed substantiã plurem q̃ sit deperdita, hoc nihil proficit: q̃a si importat plurem materiã cum quantitas inseparabiliter insequat̃ materiã: sequitur (fm eos p̃sertim qui tenent viã Commentatoris ꝙ quantitas est coęterna materię) ꝙ ibi sit etiam plus de quantitate: & tũc nunq̃d acquisitio illius quãtitatis sit motus verus augumenti: nec ne? patet ꝙ sic, quia habet oẽs cõditiones, quia est ad quãtitatẽ, & est de contrario in contrariũ, & in subiecto in actu: quia quantitas terminata fundat̃ in ente in actu: & tñ non est extensio, vt ipsi fatentur: ꝙ si forte dicatur talem acquisitionem nõ esse verũ motum. Qđ quia deficit sibi successio, sed ẽ subita mutatio in quantitate sicut illuminatio, vel est cõpositum quod dam ex multis nutritionibus inquantum insequuntur gñonẽ substantię: nam ex acquisitione subę acquirit̃ illa quãtitas: quapropter nõ est verus motus. hoc, inquit, nõ satis facit: quia Ari. in 1. de gñatione agit de illa augumentatione q̃ est motus, & est eadẽ subiecto cum nutritione & sola ratione distingui tur. vnde illę tres conditiones motus augumenti. videlicet ꝙ fiat ali quo extrinseco adueniẽte, & ꝙ sit idem numero ꝙ augetur. & ꝙ quęlibet pars aucti augeatur: non possunt cõuenire extensioni, quia extẽsio illa nõ fit aliquo extrinseco adueniente. Et si cõcedatur augumẽtationẽ de qua Arist. loq̃tur in 1. de gñatione, nõ esse motũ: quę igitur augumentatio erit? Dices, pro extẽsione, sed hoc est falsum: q̃a illa est cõis viuẽtibus & nõ viuentibus, vt patet. Quod si dicat̃ ꝙ extẽsio vt facta ab aĩa est ꝓpria viuẽtibus, hoc nihil est, quia motus non specificant̃ a causis efficiẽtibus: q̃a efficiens ẽ de causis extrinsecis motus, ut dicit Cõmen. 5. phy. cõmẽ. 3. Amplius cũ Arist. de tali extensione in 1. de generatione nõ meminerit, videtur Arist. fuisse diminutũ. Amplius seq̃tur ꝙ nõ erunt tres motus: quia si motus augumẽti est talis extensio, cũ iste nõ termi netur ad quantitatẽ, sed ad qualitatem. erit igit̃ alteratio: raritas enĩ est in qualitate. 7. phy. cõ. 15. & 8. phy. com. 84 & ideo finalr̃ pręfat' doctor concludit ꝙ augumẽtatio non ẽ formalr̃ extensio, loquendo de vera augumentatione, quę est ĩ viuente: & de qua Philosophus loquitur 1. de generatione. vnde illud membrũ non dr̃ augumẽtatio proprie sed improprie. sed vt asserit, augumẽtatio proprie potest sumi stricte, & minus stricte. Stricte sumit̃ ꝓ acquisitione maioris quãtitatis, quod fieri non potest absq; aduentu quãtitatis extrinsece, fm quam fit acquisitio maioris loci, vt dicit Philosophus 1. de generatione. tex. cõmẽ. 25. Minus stricte autẽ est acquisitio pluris materiæ, quę pluralitas materiæ non dicit proprię quantitatem, q̃ maiorẽ locum occupat, vt manifestum est. Et ideo ad argumentum eorũ respon-

ſpondet, ꝙ illa diuiſio non eſt ſuffi ciens. nam augumentatio proprie nullum illorũ duorũ eſt neq; conuerſio neq; extenſio, ſed eſt acquiſitio quantitatis per aduentũ nouæ materię. Et ſi dicit̃ ꝙ hęc acquiſitio non eſt ſucceſſiua, rñdet conceden do totum, quia motus non dicitur vniuoce de omni motu, ſed analogice. & ideo vera ſucceſſio & continuitas reperitur in motu locali. vnde cũ ſit coniuncta augumentatio nutritioni q̃ fit per minima, ideo nõ poteſt eſſe continua etiam per modicum tẽpus. ſed ſi nutritio dicitur continua, eſt quia q̃diu viuimus anima uel generat vel diſponit ad generationẽ: & ſic auctio poteſt dici continua, quia eſt coniuncta nutritioni, ſed nutritio nõ meruit nomen motus, quia ſubiectũ eius eſt in potentia, & termin' eius eſt ſubſtantia, neq; eſt de cõtrario in contrariũ, quæ ſunt conditiones motus: ſed has conditiones habet motus augumenti. iſta ſunt dicta eius. Sed iſte vir in contradicẽdo iſtis non caret reprehenſione, quia etiam ipſe patitur eaſdẽ anguſtias. nam ipſe dicit ꝙ augumentatio ꝓprie dicta q̃ inuenit̃ in ſolis viuẽtibus ſumit̃ min' ſtricte, acq̃rit̃ minus ſtricte & magis ſtricte, & min' ſtricte acquirit̃ ꝑciſe; p acq̃ſitionẽ pluris materię, & illud pl' (ſm ipm qui tenet cõtra Auerroem ꝙ dimẽſio interminata nõ datur) nõ eſt p quantitatẽ. tunc igit̃ reflecto argumentũ eius cõtra ipſum, ĩtellectus augumentationis proprie dictę nõ poteſt abſtrahere a quantitate, ſed in hoc caſu in augumento minus ſtricte intellectus abſtrahit a quãtitate, igitur talis tranſmutatio non eſt augumentatio, ſed nutritio, quia non terminatur per te ad quantitatem, ſed ad ſubſtantiam materiæ, quod eſt contra Philoſophum primo de gñatione & corruptione. tex. cõ. 41. & 2. de anima tex. cõ. 47. vbi ponit differentiam inter motũ augumẽti, & ipſam nutritionem: dicit enim ꝙ ſunt vnus motus ſm ſubiectum, & duo ſm rationem: quia aliquid vt cibus vt eſt potentia caro nutrit, ſed vt eſt potentia caro quanta auget. Dices ꝙ talis modus includit quantitatem in potentia, licet non includat quantitatẽ in actu. Contra, quia tunc nõ differret nutritio ab augumẽtatione, q̃a termin' actualis nutritionis qui ẽ caro, eſt in potentia quãtus. Amplius, deinde fit ab eo quod eſt ſm actum, & nõ ab eo qđ eſt ſm potentiam. 2. phyſi. tex. cõm. 11. Amplius, illud quod actu includitur in diffinitione augumenti, actu intelligit̃ in ea. ſed in diffinitione proprie dicta actu ĩcluditur magnitudo: quia Ariſtoteles in libro 1. de generatione nõ loquitur niſi de augumentatione proprie dicta; ſicut & iſte concedit, & illam diffinit in tex cõm. 30. vbi dicit ꝙ augumẽtatio eſt exiſtentis magnitudinis additamentum, diminutio vero minoramentũ. Ecce quõ actu exprimit̃ magnitudo in ĩtellectu ei': & cõfirmat̃, q̃a illud qđ auget̃ ꝓprie eſt actu quãtũ. & ſub illa ratione eſt ſubiectum augumenti. confirmat̃ per verba Philoſophi in tex. cõ. 30. vbi expreſſe dicit, manifeſtũ eſt ꝙ id quod augumentatio nõ eſt ex potentia habẽte magnitudinẽ, actu vero nullã. ſeparatũ enim eſſet quod cõe: qđ

clarius? Ampli' si solutio sua vera esset ꝙ in itellectu augumenti proprie sumpti, debet apparere magnitudo in potentia & nõ in actu, tũc soluit argumentũ eius contra Burleum, & Gandauẽsem: quia ipsi dicent ꝙ augumẽtatio proprie dicta in propria significatione, secundũ primũ membrũ, sumitur pro conuersione nutrimenti, inquantũ est in potentia ad quantitatẽ terminatam. & ita argumenta eius nõ magis militant contra istos, q̃ contra authorem, sicut vides. Et ideo dicamus ad argumentũ eius, quia adducere inconueniens non est soluere, ꝙ nutritio & augumẽtatio dupliciter considerari possunt, vno modo absolute, alio mõ comparãdo vnũ ad alterum: & tũc dico ꝙ nutritio & augumẽtatio sunt duæ transmutationes, realr & formalr distinctæ. ꝙ sint formalr distinctę patet ex verbis Aristo. qui dicit ꝙ ratione distinguũt. ꝙ sint etiã realiter distinctæ, patet, possũt.n. adinuicem separari, quia semper nutrimur, nõ autẽ semper augemur. vt dicit' primo de gñone. tex. cõ. 41. & in 2. de anima. Amplius nutritio ẽ nutritio quia fũdatur in subiecto ente in potẽtia, & terminat' ad subiectum, sed augumentatio est motus, quia fundatur in ente in actu, & est de cõtrario in cõtrariũ, quia a quantitate impfecta ad perfectã. Quod si dicat' ꝙ hoc est cõtra Ari. quia dicit ꝙ sunt unum ſm subiectum: igit' sunt idem realiter. Soluitur, ꝙ dicunt' esse vnum ſm subiectum, sicut album & dulce, qa lac ẽ subiectum vtriusq; qualitatis: tñ albedo & dulcedo formaliter & realiter distinguunt', sic nutritio & augumentatio circa idem obiectũ materialiter versantur, tñ distinguũtur re & rõne inter se. cõsiderando igit' sic rationes formales istoꝝ, sic augumẽtatio proprie dicta nullo mõ potest sumi ꝑ illa conuersione nutrimenti precise, immo sic formaliter talis est nutritio. alio mõ põt considerari vt nutritio ordinat' ad augumẽtationẽ; quia cũ augumẽtatio inter alias conditiones requirit ꝙ fiat ex aliquo adueniente ab extrinseco, sic præsupponit necessario nutritionem, & sic nutritio illa sub ratione qua ordinatur ad augumẽtationẽ, potest dici augumẽtatio proprie in prima significatione. sicut Arist. dicit in simili in 2. physi. tex. cõm. 14. ꝙ generatio dr̃ natura, quia est via in naturã. vnde sicut scribit Com. in 3. cęli cõ. 9. ꝙ comparatio est accidens separabile a re: res autem non semper separatur a se, secundum enim, ꝙ est respectiuũ habet dispositiones contrarias & infinitas: & secundũ quòd est essentia non habet nisi vnum, & est quasi essentia eius: & ita licet conuersio nutrimenti absolute non includat quantitatem in se consideratã: tamen nutritio, vt est pręparatio ad augumẽtum, includit quantitatem nõ intrinsece, sed terminatiue & extrinsece. & iste est intellectus Burlei & Ioannis. Pro solutione aliorum argumentorum eius pręsuppono vnũ, ꝙ duplex est extensio magnitudinis, vna quæ fit ex aliquo ingrediente. alia vero quæ nullo ingrediente fit, vt potest colligi ex quarto physice auscultationis in textu commenti. 63. puta illa quæ fit ex alteratione. & tunc dico ꝙ est magna

magna differentia inter istas duas extensiones, tum quia illa quæ fit ex aliquo ingrediente, dicitur proprie & vere augmentatio, & est in rebus viuentibus. & fit secundum omnes partes, sed illa quæ fit ex simplici alteratione, aut per accumulationem est in rebus inanimatis: licet nihil prohibeat ꝙ etiam talis inanimatis contingere possit: & talis vt scribit Cõmentator in. 4. physicorum in cõmento. 63. dicitur additio, non augnmentum; & non fit secundum omnes partes corporis. etiam est alia differentia, quia augmentum vel extensio facta aliquo ingrediente terminatur per se, & principaliter ad quantitatem, sed ad qualitatem terminatur per accidens seu cõsecutiue; sed extensio quæ fit per simplicem alteratione, principaliter terminatur ad raritatem quę est qualitas, & secundario ad quantitatem, sicut expresse dicit Cõmentator ꝙ rarum & densum sunt contraria in quantitate. i. consecutiue, quod ostenditur ex verbis eius, quæ immediate subnectit, inquit enim cum trãslatio de raritate in densitatem fit trãslatio de maiori magnitudine ad minorem, ꝙ autem detur extensio aliqua quæ primo terminatur ad magnitudinem & per accidẽs, aut secundario ad raritatem, & ꝙ ista sit in viuentibus tantum, apparet expresse ex sententia Auerrois in primo de generatione & corruptione cõmento. 38. vbi expresse ponit modum quo fit vera augmentatio in viuentibus. inquit enim, aut dicemus ꝙ in membro naturaliter est causa extensionis in omnes dimensiones, qua propter accidit ei raritas: & illa humiditas cibalis diuidit se in omnibus partibus eius, scilicet in minimis foraminibus, quando illa foramina extendunt, & quando fuerint impleta illa humiditate, transmutatur illa humiditas in partes carneas minimas, & applicabit se illis, & iterum contingent in illis partibus carnosis nouis foramina minima, & cum membra iterum extendentur rarefient omnia illa foramina, & implebuntur per humiditatem cibalem per virtutem attractiuam, & cũ calor coagulauerit illam reuertetur in carnem & os, deinde tertio rarefiet, & sic erit cremẽtum membri augumentati. Amplius ꝙ detur extensio quæ proprie terminatur, & primo ad quantitatem & nõ ad qualitatem patet ex. 8. physicorum in tex. cõmen. 32. vbi Aristoteles loquitur de secunda potentia essentiali, & accidentali: & dat exẽplum in substantia: de aqua, quæ dicitur esse in potentia leuis & de aere: & similiter dat exemplum de qualitate vt de scientia: similiter ponit exemplum in quantitate dicens, & quãtum extenditur nisi aliquid prohibeat vbi sanctus Thomas dicit ꝙ similiter est in motu quantitatis: quia ex quo facta est additio ad quantum, statim sequitur extensio in corpore augumentabili, vbi patet ꝙ loquitur de vero augumento. Ex quibus verbis elicitur manifeste ꝙ causa extensionis quę est in membris. s. anima & virtus animę, principaliter operatur illam extensionem secundum omnes dimensiones, secundum videlicet longitudinem, latitudinẽ, & ꝓfunditatẽ: licet vt dicit Cõm. 5. meta-

metaphy. principaliter respicit longitudinem, secundo latitudinem, & postremo profunditatem, vt patet in cōmen. 1. manifestum est autem ꝙ istæ dimensiones, ad quas terminatur ista extensio, sunt magnitudines, vt patet in principio primi de cœlo. tex. cōmen. 2. & in. 5. metaphy. commen. & tex. 18. in capitulo de quanto, & ad talem extensionem consequitur raritas in membro ex generatione nouorum foraminū. Ex quo patet alia differentia adhuc ꝙ ista extensio quæ fit ex aliquo extrinseco, & fit secundum omnem dimensionem. videlicet secūdum longitudinem, latitudinem, & profunditatem secundum proportionem naturæ cognitam: sed extensio illa quæ acquiritur per rarefactionem, non credo ꝙ fiat secundum omnem dimensionem: tum quia videmus ꝙ si corrigia rarefiat: fit maior extensio in longitudine, & tunc diminuitur in latitudine, vt patet ex experimento: tum quia Cōmentator in. 4. metheororū in summa, quando loquitur Philosophus de laufficabili dicit, ꝙ plumbū ex vna verberatione mouetur secundum omnem dimensionem, sed augetur in longitudine & latitudine, & diminuitur in profunditate: & tu vide frater, Aristotelem in. 4. metheororum in tex. commen. 30. vsq, ad finem, vbi loquitur de cōmunibus passionibus mixtorum ꝙ inuenies verum esse quod diximus, ꝙ talia mixta non possunt secundum omnem dimēsionem augeri, vel diminui per viam condēsationis, & rarefactionis, vt patet de impressibili, descissibili, & truncabili, & de alijs multis, & cum hoc est sententia Commentatoris. 4. physi. com. 63. ꝙ additio non fit secundum omnes partes corporis: videmus hoc ēt in rarefactione mixti, ꝙ licet augeatur ſm longitudinem, videtur diminui in profunditate. Amplius dato ꝙ aliquod inanimatum ſm omnes tres dimensiones augeri posset: tamen adhuc differt ab augumento animatorum: quia tale est secundum proportionalitatem naturalem: vt dicit Auicenna in loco prællegato, & ita non est in corporibus inanimatis. Sed dato ꝙ ista extensio per viam rarefactionis in inanimatis fieri possit, secundum omnem extensionem omnium trium diametrorum, adhuc differt ab illa extensione animatorum, quę principaliter terminatur ad dimensiones terminatas specie distinctas ab illis, ad quas terminatur rarefactio in animatis corporibus. Vnde mirum est per vitam meam, quomō iste bonus vir ita manifeste errat in hoc ꝙ dicit istas extensiones terminari ad eosdem terminos, quasi dimensio inquātum dimensio absolute sit terminus augumenti naturalis. in quo enim differret, ergo augumentum mathematicum a naturali? cum Aristoteles expresse reclamat in 2. physi. lineas, corpora, & puncta cōsiderari à naturali, vt sunt termini physici corpis. vnde augumentatio est ad qōnē sensibilem, vt est terminus naturalis corporis & Cōmentator. 1. de generatione. com. 38. non augetur inquantū est quantum, sed inquātum est quantum habens formā. vnde accidētia terminata cū insequantur

quantur formam sunt distincta ex distinctione formarum, vt dicit Cōmen. in libro de substātia orb. & 1. de aīa. cō. 53. mēbra cerui nō distinguūtur à mēbris leonis, nisi qa aīa distinguitur ab aīa, & hoc nō solū est in spēbus, verūetiam & in indiuiduis spērū. dicit enī Arist. 12. metaphy. tex. cō. 27. q vnumquodque indiuiduum habet pprià materiā & ppriam formā: & per consequens habet accñtia indiuidualia propria, quæ fm Porphiriū impossibile ē q habeat vnus & alter. & Auicenna dicit in caplo de complexionibus ī prīo canone, q deus gloriosus dat vnicuiq; īdiuiduo cōplexionē ppriam, in qua cōicare aliud est impossibile. immo iste vir contradicit suę doctrinę: quia in fine primi libri dicit, q ad vnitatem numeralē cōpositi reqritur vnitas formę, & ad vnitatem formę requiritur vnitas agētis. Vnde Socrates fm ipsum non potuit generari ab alio q̄ a patre suo. vbi patet q vult ex causis extrinsecis posse eē distinctionem in effectibus, & ideo non constat sibi in scribendo, sed fert sicut nauis agitata ventis. Quod si dicat quòd secus est de efficientibus in specie: quia talia non diuersificant spēm: contra sicut vniuersaliū causę sunt vniuersales, sic particulariū causę sunt particulares; igitur sicut efficientia numero distincta causant distinctionē numeralem, sic & q̄ specie distinguūtur. Amplius licet efficiens ī motu quando nō est finis non diuersificat motum: tum qñ vnum cōtrariorum est efficiens & finis motus, tunc diuersa efficientia diuersificant motum & effectum, sicut qñ calidum ex frigido generat calidū & econtra, talia sunt efficientia specie distincta, & motus, isti sunt specie distincti. & quia. 3. physi. tex. com. 17. semper existimabitur aliqua species mouens, licet quantitas proprie nō sit de principijs actiuis, quia tamen quantum generat quantum sibi simile in specie, & forma quantitatis terminatæ, sic potest dici q extensiones animatorum specie distinguuntur, vt fiunt ab anima, ab illis, quę fiunt a natura in rebus animatis. Dicamus ergo q motus augumenti si dicitur fieri per minima est ratione nutritionis, quæ est præuia ad verum motum, qui formaliter est illa extensio ad omnem dimensionē factam ab anima, ad quam sequitur raritas, vt dixi, & ille motus fit in tempore: aliter motus augumenti si non fieret formaliter in tempore non esset verus motus. vnde Commen. 5. phy. cōm. 21. vult q diffinitio data de motu in. 3. phy. non verificatur de trāsmutatione, quæ est in substantia: & reddit causam, qa forma est indiuisibilis & transmutatio est de non esse. Ecce igitur q de ratione & conditione motus est vt forma sit diuisibilis. i. diuisibiliter acquisibilis & nō per minima, quia etiā forma substantialis quæ est vere substantia, per minima acquiritur. Sed dices, quare Cōmentator dicit q continuatio nō apparet in motu augumēti sicut in motu locali? Respondet, q Cōm. seipsum declarat, & mirū est peruitam meā, qūo viri isti allucinati sunt in hac re. Nam Commētator inquit, ī motu enim locali id qd mouet a principio mot' vsq; ad fine, nō īter ponitur

Obiectio.

Solutio.

ponitur quies: & ideo continuatio est manifestior in eo: sed motus augumenti de initio motus vsque ad finem componitur ex pluribus motibus, & ex pluribus quietibus, q si augumentatio vt distinguitur formaliter a nutritione, fieret per minima quæ in instanti acquirũtur, motus augumenti componeretur non ex motibus, sed ex mutatis, & ideo dicamus q Cõment. est adeo clarus, q clatior esse nequit. Nam non est dubium q Commentator loquitur de motu augumenti, qui est in rebus viuentibus, quia talis fit p mutationẽ quæ fit p minima: patet autem q talis augumentatio est a quãtitate impfecta, ad q̃titatẽ pfectam. vnde motus augumẽti cõpletus in homine perficitur vsque ad. 25. annos: patet autem q cum talis motus necessario requirat aduentum nouę materiæ, quę materia transfertur substantialiter per minima, propter istam rationem contingit augumento inquantum augumentum est motus, vt non possit esse vnus numero & continuus a principio motus vsque ad finem. vnde si per possibile fieri posset, vt augumentatio hominis fieret non psupposita nutritione q̃ fit per minima, tunc homo a principio postquam natus fuit vsque ad. 25. annum cõtinue augeretur: sed hoc esse non potest, pp necessariam & essentialem connexionẽ cum nutritione, sed quia motus localis est natura prior omni motu, & mutatione, & non necessario psupponit aliquam mutationem secum coniunctam, quę fiat in instãti propter quam abscindatur eius continuatio, ideo potest esse vnus, & continuus a principio vsque ad finem; vnde si graue esset in summa distantia a centro, remoto impedimento continue sine interruptione descenderet: non fuit igitur mens Commen. dicere motum augumenti formaliter distinctum a nutritione esse instãtaneum, quia hoc implicat: quia successio in motu, licet non sit de motus quidditate, est tamen de proprietatibus per se insequentibus motum, vt patet in tractatu de tempore. Sed intentio eius fuit q motus augumenti a principio vsq; ad finem nõ potest fieri sine interruptiõe, sicut potest fieri motus localis: & ideo augumẽtatio completa viuentium fit in tẽpore, & talis augumẽtatio est composita ex pluribus motibus & pluribus quietibus, sicut optime declarant verba Cõmenta. in commen. 38. supra adducta. Amplius quod augumentatio, vt est motus formaliter distinctus a nutritione fiat in tempore, alia ratione ostẽditur: dicit enim Philosophus in primo de generatione & corruptione tex. cõ. 25. vbi ponit differentiam motus augumenti, & motus alterationis, ĩquit enim q illud quod alteratur, » non de necessitate mutat locum, » sed illud quod augetur & diminuitur mutat locum, aliter tamẽ quã » id quod fertur q vniuersum mutat locum, sed quod augetur est sicut quod deducitur, non quemadmodum quæ sphęrę: hę enim in simili loco transmutantur manente toto. quæ autem eius q augetur semper in ampliorem locum: in minorem eius quod diminuitur. si igitur partes eius qd augetur semper in ampliorem locum mouentur,

tur, hoc autem non potest esse nisi in tempore, quia non potest aliqd in ampliorem locum mutari sine tempore, sed hoc est dum augetur. igitur augumentatio est in tempore per quam per se primo acquiritur quantitas in eo q augetur & p accidens amplior locus, & ista est veritas. Nec videlicet si aliquis dicat q augmentatio est in instanti: sed si id quod augetur dicitur augeri in tempore est ratione motus precedentis, sicut etiam similiter dicim' q id quod generatur dr generari in tpe, & id quod corrumpit corrumpitur in tempore. Hoc nõ soluit, quia licet generatio & corruptio possunt dici fieri in tempore e merito quo sunt termini immediate cõsequentes alterationem quæ est verus motus & successiuus, sed de augumento hoc non potest dici: quia motus augumenti immediate sequitur nutritionem quæ non est motus, sed mutatio. Dices, erit ratione alterationis quę pcedit nutritionem. Sed hoc est maius absurdum, quia pariformiter relatio dici posset acquiri per motum in tempore illo modo. vnde Commentator. 8. physi. commen. 73. motus sequitur motum per accidens, sicut illuminatio motũ candelę, aut quia vnus est perfectio alterius: & sic motus augumẽti sequitur nutritionem tanquam perfectio eius, licet nutritio non sit vere motus. Et ex his intelligis differentiam inter motum localem & alios motus in continuatione, qa continuatio, vt dicit Cõmentator. 6. physi. commen. 74. est manifesta per se, quia impossibile est aliquam partem eius fieri subito: sed in alijs motibus habet difficultatẽ, vtrum aliqua pars eorum fiat subito, videtur enim q aliqua pars fieri possit subito, & hoc dicit propter augumentationem: quia cum augumentatio sit motus ad quantitatem per acquisitionem nouę materię, acquisitio nouę materię est pars motus augumenti saltem ex connotato: & quia illa acquisitio fit per nutritionem & per minima: & ratio eius est q fiat in instanti, sic quo ad illud dicit fieri subito, sed quo ad suũ formale q est extẽsio illius acquisitæ materię, & iam conuersę in omnem dimensionẽ, sic est in tempore, & ita est de illis alterationibus, quæ sunt connexę cum mutationibus subditis, sed quia motus localis non necessario requirit aliquam mutationem subitam quę sit pars eius, ideo continuatio eius est manifesta a principio vsque ad finem. & animaduerte q vt supradixi, augumentatio completa viuentis fit in tempore, licet non continue, sed cum interruptione modo declarato, similiter potest dici q id quod generat, generatur in tempore, loquendo de generatione completa quæ fit per minima: & ita etiam potest dici de corruptione viuentium, si est verum dictum Aristo. in 2. de partibus animalium, & in. 3. quod cor est primum quod viuit, & est vltimum quod moritur, & non solum ratione alterationis pręuię, verum quia talis generatio completa fit ex pluribus motibus & ex plurib' quietibus, sicut de augumentatione completa. Vnde vt bene intelligas, scire debes q quemadmodũ generatio diuersimode inuenitur

diffinita

diffinita ab Arist. sic est de augmentatione: nam aliter generatio diffinitur in primo physic. & aliter in primo de generatione, & aliter in 4. metheororũ, & aliter in libro de morte & vita: cum. n. ordo doctrinæ sit ab vniuersalioribꝰ, & sermo libri phy. est prior in ordine, & est sermo vl'is, ibi diffinit' generatio in vl'i, vt respicit, tã substantiam, q̃ accidentia: nam vt dicit Philosophꝰ 1. physi. tex. cõ. 57. intentio eius in illo libro est inuestigare principia oĩs gñonis. vbi Cõmen. exponit, ꝙ per cõem generationem intelligit gñonem quæ est in substãtia & in oĩbus prædicamentis, & de substãtia generationem, quę est cõis quatuor corporibus. s. igni, aeri, aquæ, & terræ, & corporibꝰ cõpositis, & vniuersaliter gñationem vnius ex vno, sed gñonem vnius ex pluribꝰ perscrutanda est in lib. de gñatione, & sic exponit etiã Them. & iõ ibi diffinitur gño ꝙ est trãsitio ex non esse ad esse. in libro aũt de generatione & corruptione diffinit', gño conueniens elementis, quia liber ille dr̃ de elementis. 2. de anima. tex. cõ. 117. & sic diffinitur in tex. cõ. 23. & 24. generatio est trãsmutatio totius in totum, nullo sensibile remanente, vt subiecto, licet & in fine primi de generatione inuestigetur modus gñonis, quo vnũ fit ex pluribus. sed ista rectius dicit' mixtio quàm generatio, vt ibidem declaratur. & sic concorda, dictum Commentatoris in pręallegata authoritate primi physico. commen. 57. Tertio diffinitur generatio, vt est communis corporibus mixtis in animatis & inanimatis sub ratione generali: & sic diffinitur in quarto metheororum in tex. commen. 2. vbi dicitur, est autem simplex generatio & naturalis permutatio ab his virtutibus, cũ habeant rationem ex subiecta materia vnicuiq; naturæ, generant aũt calidũ, & frigidum obtinentia materiam. Quarto diffinitur gño propria viuentium quatenus viuẽtia sunt, in libro de morte & vita. vbi dicit', generatio est prima participatio aĩæ in calido nãli, & vita est eius permansio. sic scire debes, quòd augumentatio diffinita in quinto physicor. sumitur vniuersaliori modo quàm in libro de generatione, & corruptione, quia ibi solum consideratur, vt est motus factus in subiecto ente in actu de quantitate imperfecta ad quantitatem perfectam, non cõsiderando aliquam aliam rationem: & ita est illa diffinitio cõmunis & vniuersalis. vnde etiam in primo cęli Aristoteles isto modo loquitur de augumentatione vniuersaliter in tex. cõ. 21. vbi dicitur: fm passionem aũt quęcunq; transmutantur physicorum corporum habentia omnia, & augumentum & decrementum, puta animalium corporum & partes ipsorum, & plantarum, similiter & elementorum. vnde Commẽtator ibidem cõm. 22. distinguit ꝙ additio in quantitate, & diminutio sumitur tribus modis, aut fm augumentum verum, & diminutionem veram. & hoc tãtum inuenitur in plantis, & animalibus, aut secundum alterationem, vt accidit aeri, & aquę cum inspissantur, qđ fiunt minoris quantitatis. aut tertio fm accumulationem, vt est in muro, vel in aceruo lapidum, vel vt habet

alia litera, vt est in mineris, sed augumentatio in libro de generatione & corruptione, diffinitur in propria significatione, & est acquisitio maioris quantitatis per ingressum nouæ materiæ. Et quia talis augmentatio connotat in suo intellectu, & necessario præsupponit talem nouæ materiæ appositioné, quæ fieri aliter non potest nisi per mutationé, ideo est necessario motus augumenti merito eius annexus mutationi.i.nutritioni, licet ratione sui intellectus formalis, qui est extensio illa, iam additæ, & conuersæ materiæ in omnem dimensionem sit veræ motus, & in tempore fiat. & ita est etiam de alterationis terminis ad generationem veram, & corruptionem verá, quæ sunt instantaneę mutationes, ꝙ tales non possunt cõmutari cũ subsequẽtibus, sed alteratio ad quam non sequitur mutatio, nil prohibet vt possit esse continua a principio vsq; ad finem, vnde Cõm. non dicit vniuersaliter de omni alteratione esse simile, sicut de augumento, sed dicit de quibusdam. sed de augumentatione proprie dicta est vniuersaliter verum, propter causam eius assignatam. quia talis intellectu eius importat illam acquisitionem nouæ materiæ, quæ aliter esse nõ potest, q̃ per veram mutationem, quę per minima fit, & in instanti quod non est de intellectu alterationis inquantum alteratio est, licet illud contingere possit, & sic intelligis verba commẽti 23. octaui physicorum, vbi dicit. & ex hoc apparet bene illud, quod dicit Alpharabius in principio sui libri de entibus transmutabilibus, scilicet quòd de diffinitione motus apparet continuatio in motu, in vniuersali est sermo non verus, sed non apparet hoc nisi in motibus localibus de quib' dicitur hoc nomen principaliter. In alijs autẽ in quibusdam apparet continuatio, scilicet vt partes eorum inueniãtur distinctę abinuicem, & in quibusdam non apparet hoc, quia partes eorum non inueniuntur secundum illum modum. Vnde sic etiam tollitur contradictio in cõ. 23. & in com. 6. tertij physic. quia dicit in commen. 6. ibi ꝙ ex diffinitione motus apparet cõtinuatio in motu, & hic commen. 23. dicit, ꝙ Alpharabius dicens hoc, non dicit verum. Sed soluitur, quia Alpharabius dicit ex diffinitione motus apparere in vniuersali continuationem inueniri in omni motu, sed Comment. dicit, quòd solum ex illa diffinitione continuatio est manifesta in motu locali, quod est primum analogatum sub illa diffinitione, q̃a in illo apparet à principio motus vsque ad finem esse continuationem, sed in alijs motibus hoc latet, vtrum à principio vsque ad finem possint continuari, nam quando motus quiescit, tunc motus est perfectio eius, quod est in actu, & quia motus annexi mutationibus, necessario merito mutationis quæ fit in instanti quiescunt, hinc est, quòd omnis augumentatio viuentis, & omnis alteratio annexa, necessario mutationi non potest esse continua à principio vsq; ad finem, & ista est mẽs Auer. ni fallor. Q̃d aũt dixit Caietanus, augumentationem fieri per cõuersionem nutrimenti, & ꝙ primum

mum minimũ acquiritur in instã ti, sed subsequens conuersio nutrimenti cum maiori quantitate sit successiua, & sit verus motus continuus, frustra ẽ, quia Cõmen. in. 1. de generatione & corruptione. cõ. 38. vbi ponit modum quõ fiat augumentatio propria viuentis vniformiter loquitur de primo, secundo, & tertio minimo, vt poteris videre, & cum hoc contradicit Cõmentatori, quia si augumentatio propriæ quę motus est illa successiua conuersio, & illa per illum est uere motus continuus a principio vsque ad finem, igitur vera augumentatio est motus continuus a principio vsque ad finem, & Commentator dicit oppositum, quare contradicit Auer. manifeste in via eius. Nec valet ratio Pomponatij aduersus istam determinationem in primo libro. cap. 14. vbi dicit, ꝙ illa extensio non potest esse vere augumẽtatio, quia hoc supra dicit se improbasse, tum etiam qa dicit hanc opinionem menifeste contradicere Arist. in primo de generatione. tex. com. 41. vbi dicit: ꝙ nutritio & augumentum sunt idẽ subiecto, sed differunt ratione, qua enim acquiritur substantia, est nutritio, qua quantitas, est auctio. Quid expressius? vult igitur Arist. simul nutriri & augeri, & dum nutritur acquiritur substantia, dum augetur quantitas. Vnde sic scribitur in tex. 41. fm igitur ꝙ potentia vtrunq;. videlicet quanta caro auget, quid est enim quantam oportet generari & carnem, secundum id enim ꝙ solum substantia caro nutrit, etenim sic differunt cibus & augumentatiuum. Sed in veritate iste homo grauiter fallitur, vnde enim valet, nutritio & augumẽtatio sunt idem subiecto, igitur simul aliquid nutritur & augetur? patet enim hoc in pluribus habere instantiam, nam album & dulce sunt idem subiecto, quia in eodem lacte est vtraque qualitas, igitur si album actu videtur in lacte dulce simul gustare, valet ne ista cõsequẽtia? eo magis ꝙ ipse in ca. 15, immediate post. 14. declarat ꝙ Aristo. istomet modo intellexit nutritionem & augumentum esse idem subiecto, non ꝙ sint vnus motus, aut vna trasmutatio realiter, sed sunt duæ transmutationes & re & ratione distinctę, sed dicuntur vnum subiecto pro quanto versantur, idem materialiter, sicut inquit dicimus album & dulce esse idem subiecto, non ꝙ sint vna realiter albedo & dulcedo, sed qa sunt in eodem lacte, modo argumentũ militat. Ampli⁹ quomodo ex hoc habeť ꝙ nutritio & augumẽtum simul sunt, cum Arist. in eodẽ tex. dicat oppositum? quia inquit qđ quandiu saluatur aliquid nutriť, sed non augetur. Vnde non vidit Auicen. in summa de virtutibus, in cap. de virtutibus ministratis naturalibus, vbi dicit ꝙ nutritiua virt⁹ crescitiuę virtuti deseruit, eo quod nutritiua quandoq, affert nutritiones ei ꝙ dissoluitur æquale, quandoq; minus, quandoq; plus, sed crescitiua non erit nisi quod cum ingreditur plus fuerit eo ꝙ dissoluiť, & ostendens non quamlibet additionem esse verum augumentum, sed secundum tres dimensiones ꝓportionaliter inquit, non tamẽ totum ꝙ totaliter existit est crescitiua,

ua, impinguari enim post macredinẽ in ætate consistentię est istius sectę, non tamen est augumẽtum. Non enim est augumentum nisi illud quod fm naturalem proportionalitatẽ in omnibus existat dia metris, quatenus ipsum ad crescen tiæ ducat complemẽtum, deinceps vero post hoc nullo modo est ibi crescẽtia, & postea parum infra po nit operationes tres virtutis nutritiuæ, vna quarum est permutatio substantialis quã operatur ĩ nutrimento, & alia est adherentia p quã viuit. Et tertia est assimilatio in accidentibus, vnde istæ operationes possunt separari abinuicem, sicut medici ex sensatis demonstrant ex varijs ægritudinibus. Ecce igit ꝙ prius sunt opationes virtutis nutritiuę, & postea sequitur operatio crescitiuæ. Est.n.ordo inter istas operationes. non igitur fuit mens Arist. ꝙ pro illa mensura pro qua aliquid nutritur pro illa augetur, quia nutritio fiat in instãti, ẽt augmentatio esset in instanti, & hoc nunq̃ Arist. neq; Cõm. dixerũt, licet bene Cõm. dicat augumẽtum rõne nutritionis quã præsupponit eẽ in instãti, sed non rõne sui, & ab Auicẽna nõ discrepat Cõm. in fi. cõm.38. in primo de gñone & corruptione, vt supra allegaui, & ĩ cõ. 91. sup. 1. lib. cãticę cãticorũ Auic.

Motus vnus dr̃ qui non diuidit̃ fm tempus. 5. metaph. tex com.8.

Motus & tẽpus sunt quãta p accñs. 5. meta. in cap. de quanto, & est in tex. cõ. 18. vide in concordãtijs.

Motus est cõtinuus & quãtus nõ, qa id quod mouet̃, sed quia id fm ꝙ ẽ cõtinuum & quãtum. 5. metaphy. tex. cõ. 18. vide in concordãtijs.

Motus est ab Arist in. 5. metaphysi. enumeratus inter species quantitatis, quod tamen non fecit in prædicamentis, & vide causam huius. 5. metaph. com. 18.

Motus & tẽpus sunt quantitates per se & cõtinuę. Cõm. 5. metaph. cõ. 18. vide in concordantijs, quia videtur esse authoritas contra sententiam Aristo. in tex. & forte ista authoritas duxit Burleum in. 3. & 4. physic. ad dicendum motũ esse per se quantitatem. Et aduerte, ꝙ Gregorius Arimin. in secundo sen tentiarum, dist. 2. q. prima, in fine primi artic. dicit, locum istum in Auer. esse deprauatum vitio scriptoris, & male sensit, vt ostendi in concordantis. Et tu vide si placet.

Motus nõ est consuetum vt mẽsure tur p suam partem, sed p suum spatium, aut per tempus. ibidem.

Motus diffinitio quæ dicit, ꝙ est potẽtia actiui & passiui inquantũ huiusmodi notior est. 3. phy. tex. cõ. 23. vbi notat Cõm in com. ꝙ sunt tres motus diffinitiones. Prima ẽ, quæ ponitur in tex. com. 6. motus est actus entis in potẽtia secũdum ꝙ in potẽtia. Secunda est, motus ẽ actus mobilis inquantum mobile, quæ ponitur in tertio phy. tex. cõ. 16. Tertia est, quæ ponitur in prę senti tex. 23. & differunt quia ista vltima est notior alijs duabus propter qõnem, vt exponit Cõmen. cõ tingẽtem, vtrum motus sit in motore, aut in moto, sed secũda est no tior prima, licet prima magis indicat substantiã motus, vt ẽt notauit Cõm. in. 3. phy. in com. 16. & licet multi multa dicant in illo loco, veritas tamẽ vt mihi videtur est ista, ꝙ secunda q̃ datur per mobile in-

quantũ mobile est diffinitio materialis, quia subiectũ motus formale est mobile inquãtum mobile, & nõ est ens in potẽtia inquãtum in potẽtia, licet mobile sit ens in potẽtia, nã ratio illa est magis transcendens, q̃ nãlis, si bñ consideras, quia aũt subiectũ cõparatur ad accñs, sicut materia, vt dicit Cõm. in cõ. 2. super. 4. metaph. ideo illa secũda, q̃ magis explicat proximũ, & formale motus subiectũ est nãlis, & est notior, quo ad nos, nã scribit Philosophus in. 4. physicę auscultationis. in tex. cõ. 104. ꝙ mobile est notius motu, quia est hoc aliquid, & demõstratum in actu, & est permanẽs. Et idẽ scribit Cõm. in. 2. phys. com. 32. vbi dicit, ꝙ motũ est notius motu, quo ad nos, sed diffinitio prima magis demõstrat essentiam, seu substãtiam motus, quia datur per potẽtiam inquãtum potentia, quia aũt ratio potentiæ est de cõstituentibus motus quidditatem, nã Arist. venando motus q̃dditatem à priori per diuisionẽ entis ꝑ potentiã, & actũ, & alias diuisiones, vt patuit in tex. c. 3. &. 4. cõcludit, ꝙ impoẽe est motũ ĩ alio genere collocare, q̃ in gñe actus imperfecti, qui ẽ actus permixtus potentiæ, vt patet in tex. cõ. 12. & 14. vñ Cõmen. dicit, ꝙ antiquos latuit iste actus medius, quia igit quidditas motus in actu imperfecto cõsistit, & talis resultat ex potẽtia permixta cũ actu, ideo potẽtia, quæ apparet in prima diffõne magis pertinet ad motus substãtiam, & mobile quod apponitur in secũda diffinitione magis pertinet ad mãm, & sic potẽtia dr̃ formalis, & secunda mãlis ꝑꝑ cãm prędictã, & sc̃da est notior quo ad nos, sed prima ẽ notior, quo ad nãm, & prima ẽ potius metaphysicalis sic absolutẽ cõsiderata, q̃a oẽs partes eius sunt termini trãscendentes. Et secunda est naturalis, quia datur per mãm sensibilẽ, quia per mobile inquãtum mobile. Et ista fuit cã quę coegit Arist. vltra primã ponere secundã, quia videbat illã esse altioris sciẽtiæ, nã vbi metaphysicus diffiniẽs motũ ponit ens in põa inquãtum in potẽtia, nãlis debet loco eius ponere mobile inquãtum mobile, nã rõ entis in põa inquantum in põa, nõ est rõ nãlis, sed trãscendens, & iõ videmus Arist. in 12. primę philosophię. in ca. 8. venari eãdem diffinitionẽ primã motus pręcise per easdẽ diuisiones, & vias sicut fecit hic in. 3. sed secundã diffõnem positã hic obmisit, quia videbat istã pertinere ad specialẽ artificem. Et nota bene hoc, quia nullus ex antiquis expositoribus, nec ex modernis, neq; arabibꝰ, neq; gręcis, neq; latinis aĩaduertit sup̃ hoc. Sed Deo sit laus illustrãti intellm̃ ad ea quę pr̃es nr̃i obmiserũt. Tertiã aũt diffinitionẽ datã de motu nõ solum ꝑꝑ cãm allegatam ab Auer. iudico notiorẽ secunda, verũetiam ẽ alia cã, nam motus cũ nõ sit actus abscissus à motore in mobili, sed est depẽdens in tota sua substãtia ab ipso motore, sicut dicit Cõmẽ. 12. meta. com. 41. propterea secunda quę datur per solũ mobile ẽ diminuta, quia facit suspicari motũ esse actũ abscissum à motore, cũ in illa nõ appareat nisi mobile, sed secunda quę ponit vtrunq; est notior, & magis cõpleta. Vnde mirũ est per vitam meã q̃uõ Cõm. in 5. physic. dicat

dicat cō.3.motū in sua substantia cōstitui ex tribus causis, mobili ter mino à quo, & terminū ad quem, tanq̄ ex causis intrinsecis, qa motor est de causis extrinsecis, & tps ē de accñtibus cōsequentibus motū, sed licet subiectū motus ponatur ī diffōne motus incōpleta, tñ in diffinitione notiori, & cōpletiori apparet ēt motor vt dicit philosoph⁹. Amplius licet motus formal'r sit ī moto, tñ in esse, & conseruari plus dependet à motore, q̄ à moto, vt ip se tenet. 12. meta. cō 41. vbi reddit cām, quare in substātijs aliqd possibile ex se non pōt perpetuari ab alio, in accidētibus aūt sicut ē motus, secus est, quia motus ē ens possibile ex se, & nō habet necessitatē essendi nisi à motore, & nō à mobili, quia in cęlo, vt inqt nulla alia est pōa nisi ad quietē. Cęlū.n.inquantū corpus pōt quiescere, vt ip se asserit in.7.phy. cō.2. vnde mobile non est de qdditate motus, sed cadit tanq̄ additū, vt patet cōiter de substātia quæ ponit̄ in diffōne accñtis: vt patet.7.meta. tex. cōm. 17. & ideo nō est incōueniens etiā φ in motus diffōne ponat̄ motor. Et cōfirmatur, φ ipse in via sua habet dicere hoc, quia ipse tenet in cōm. magno super primo poste. φ in diffōnibus accñtium in quibus cā efficiēs coexistit, debet poni illa cā, sicut dicit de eclipsi in cuius diffinitione ponit̄ interpositio terræ, qa est coexñs illi, igit̄ cū motus sit actus nō intercisus, neq; decisus à motore in mobili, sed sit cōtinuus, vr̄ etiā fm sua fundamēta p vitam meā, φ in diffōne cōpleta motus non solum mobile, sed motor debet poni, & hoc teneo.

Motus vr̄ esse de numero cōtrariorū, 3.phy.tex. cō. primi. Accidit in hoc maxima cōtrouersia apud Peripateticos de motus qdditate, Arist.n.in principio. 3. phy. continuās intētionem ad pręcedētia dicit, φ quia in diffōne naturę posita in secūdo, fuit positus motus. Ideo oportet diffinire motū, & quia in rōne motus cū sit de numero cōtinuorū, ita ēt dicit Cōm.in sua metaph. super. 3. phy. φ in diffinitiōe motus apparet cōtinuum, vt vr̄ apparet contrariū, & in rōne cōtinui apparet infinitū, ideo oportet cōse quēter pertractare de cōtinuo, & īfinito, vbi lucidissimus Them. expresse dicit. φ in diffōne motus statim cōtinuitatis mētio hr̄, & Cōm. in cō.6. expresse dicit. φ ex diffōne motus apparet cōtinuatio ī motu. Motus.n. vt dicit Philosophus de earū rerum numero vr̄ esse, quæ vi dētur esse cōtinuę. Amplius ex cōi hoīum cōsensu, qui Alexādro teste non pōt esse falsus in libro de fato, quia oēs hoīes imaginātur motū esse quātitatem quādam successiuā, & ex hoc sequit̄ φ primū prędicatū, φ est de motus quidditate, ex his quæ sunt proxima suo intellectui sit quantitas cōtinua. Et confirmatur, quia nō est maior ratio de motu quā de tempore, sed tempus est per se quantitas cōtinua. ergo & motus, antecedēs pbabitur, quia. 12. metaph. tex. com. 29. tempus, aut est idē quod motus, aut est motus passio quędam, & cōfirmat̄ quia Cōm. in 5. metaph. com. 18. expresse dicit, φ motus, & tempus sint quātitates per se. Amplius aūt Cōm. in 4. phy. in cō. 99. declarans dictū Philosophi, qūo pri⁹ & poste

 tius

tius in motu sunt idē subiecto cū motu, sed differunt fm esse, inquit, ꝙ prius & posterius, cū fuerint accepta fm ꝙ sunt in subiecto, tunc erunt partes motus, cum aūt fuerint cōsiderata fm quidditatem, & diffinitionē, tunc prius, & posteri⁹ erunt, aliud à motu, qm̄ motus est in quantitate, & prius, & posterius sunt ī numero, si igitur prius & posterius vt quidditatiue, & fm diffinitionē cōsiderata differunt motu quia motus est in quātitate, & pri⁹ & posterius in numero, igit̄ motus qdditatiue est quantitas. Ex aduerso aūt vr̄ esse sn̄ia Arist. qui inuestigans à priori quidditatē motus, nō diffinit ipsum per quantitatē. Amplius dubitatur contra motus, diffinitionē, quia bona diffinitio debet cōpetere oībus contentis sub diffinito, sed cum motus diffinitus. in. 3. sit in quatuor prædicamentis, vt patet. 3. phy. tex. cō. 4. illa aūt diffinitio nō cōpetit motui ī substātia, quia ibi nō est perfectio diminuta. Motus. n. vt dicit Com. 3. phy. com. 4 motus nihil aliud ē nisi gn̄atio partis post partem, donec tota forma perficiat̄, & sit in actu, sed hoc nō reperit̄ in forā substātiali, quia illa nō recipit magis, neq; minus, vt patet ex pdicamentis. Amplius illa diffō dat̄ p ignotiora, quia ens in pōa inquātum ī pōa sunt ignotiora motu. Si dicat̄, saltē secūda diffinitio est melior q̄ datur p mobile Sed cōtra, quia datur p ęque ignotū. forte dices, tertia notior est. contra, quia datur per cām extrinsecam, sed in diffinitionibus rerū nō debēt poni causæ extrinsecæ, vt tenet Cōm. in cō. magno super primo poster. com. 35. Et cōfirmatur p Cōm. 5. phy. cō. 3. vbi dicit. ꝙ motus in sua substātia ex tribus integrat̄ mobili, termino à quo, & termino ad quem. Motor .n. est de causis extrinsecis, & tēpus de cōsequentibus motū. Amplius frustra fit p plura, quod pōt fieri p pauciora, sed prima diffō sufficit, q̄ dicit motū esse actū entis in pōa inquātum in pōa. Quare igit̄ posuit aliā, ꝙ est actus mobilis inquātum mobile, ita ꝙ loco potētiæ inquātum in pōa posuit mobile inquātum mobile. Vide de hoc Alexādrum & Them. super tex. 16. Et cōfirmatur, quia vnius rei vna est diffō. Ad oppositum est Philosophus. Primo videamus, an motus sit p se quātitas, vt tāgit primū argumētum. Burleus tenet partē affirmatiuā, pp authoritatem Cōm. 5. metaph. tex. c. 18. Vnde dicit, ꝙ motus sumitur tripliciter, pro forma fluēte, & sic nō est per se quantitas, quia vt sic est in quatuor prædicamētis, pro fluxu formæ, & sic ē ī prædicamēto passionis, & pro duratione illius fluxus, & sic est quantitas successiua diuisibilis fm lōgitudinē ad diuisionem tpis, & diuisibilis fm oēm dimensionem ad diuisionē mobilis, sed vt dixi, in qōne de tēporis quidditate. Ista opinio Burlei contradicit Aristo. in. 5. meta. qui dicit, motum esse quantum per accn̄s. Amplius tūc Cōm. fuisset diminutus si istā acceptionem motus neglexit. Gregorius Arimin. in secūdo sn̄iarum dist. 2. q. 1. in fine primi art. dicit authoritatem Cōmen. in. 5. metaph. esse vitio scriptoris deprauatam, & deficit vna negatio, quia debet stare, ꝙ motus, & tempus nō sunt per se quan-

Primus articul.

quantitates, aliter Cōmen. contradiceret Ari. & confirmat hoc, quia vterq; ponit, ꝙ motus est diuisibilis propter spatiū & tēpus propter motū, & ex cōsequenti sequitur ꝙ vtrunq; sit quantū per accidēs, nec pōt. vt inquit glosari dictū Cōm. quod sumit motū pro tempore, vt quidā glosant, quia Cōm. loquitur in numero plurali, quia dicit, ꝙ tēpus & mot⁹ sunt quātitates per se, & cōtinuę. Sed tūc remanet maxima difficultas, quia quicquid sit, de motu cū tēpus sit per se species quātitatis cōtinuæ, vt patet in prædicamētis, vr̄ ꝙ Arist. sibi cōtradicat. Amplius quō dicit Gregorius vitium fuisse scriptoris quā Cōm. seipsum ibi declaret. Vnde videt̄ mihi sentētiam Cōm. istam fuisse ꝙ aliqua sunt quātitates p se duobus modis. vno mō substātialiter, & in primo mō dicēdi per se, sicut est magnitudo, & numerus. alio mō aliqua dn̄r quātitates per se, secundo mō pro quāto accidunt rebus quæ sunt quātitates per se, & p suā substātiam, vnde quia motus cōsequitur magnitudinē, quę magnitudo p suā substātiam est quātitas quidditatiue, & in primo mō sic motus ē quātitas per se, ꝓ quanto est passio veri quāti, & hoc stat cū tex. ꝙ sit quātum per accñs ipse motus, vt ly p accidēs, distinguitur cōtra per se, primo mō, sed non vt distinguit̄ contra p se secūdo mō.

Sed dices, quid de tpe cum tempus nō possit dici quātum p se illo mō, quia cōsequitur motū, & motus nō est quātitas p suā substantiā, seu qdditatē p ipsum? Et ita vr̄ esse cōtradictio ī paruo spatio. Dico, ꝙ ēt tēpus dr̄ quātum per accñs rōne magnitudinis, quia tps cōsequitur magnitudinē mediāte motu, quia quicquid ē cā causę, est cā causati. Vnde vide frater mi, verba cōmenti, qđ dicit, ꝙ ista .s. motus, & tps sunt quāta p accñs, quia motus cōsequit̄ p se magnitudinem, & diuidit̄ per diuisionē eius, & tps cōsequitur motū. Vñ non dicit Cōment. esse quātum per se, quia cōsequit̄ illud qđ est essētialiter quātitas īmediate, sed hoc est mediāte motu. Et ista sine dubio est via Cōmēt. vnde si motus, & tps sunt quātitates p se, est secundo mō non primo, & quidditatiue, & illo mō sunt quātitates per accñs, vt ly p accñs, distinguitur cōtra quidditatē, sicut ēt notaui ī cōtradictionibus. Secundū istā viam Cōm. dic ad argumentū illud de cōi cōsensu, ꝙ non est falsum, quia motus est quātitas p se. scđo modo, & sic illa imaginatio est vera. Sed tūc est difficultas, quia vr̄ esse in primo, quia est ꝑdicatio formalis in abstracto, q̄ non pōt esse vera, nisi in primo mō, vt bene deducit Scotus & formalizantes, & cōfirmat̄, quia est predicatio superioris de īferiori, vt p se patet. Rn̄det̄ primo negando illud dictū Scoti vl̄ter. Sed cōtra, quia Aris. in 4. phy. arguit cōtra antiquos dicentes motū esse formaliter, vt patet in tex. cō. 95. & 96. si aūt ista p te motus est, p se quātitas est formalis, & est vera, quia est passio quātitatis per se, sic ista absolute posset concedi, tēpus motus est per se, quia est per se passio motus, & hoc Aris. cōcedit. 12. meta. com. & tex. 29. vbi dicit. ꝙ tēpus, aut est mot⁹, aut est motus passio quędam, cum aūt disiunctiua vera detur p mem

bra opposita refert dicere tps esse p se motũ, & dicere, ꝙ sit motus passio quędã, & ita si illa põt cõcedi p Cõm. ita sequeret, ꝙ & ista. & ita nulla esset prorsus dria inter istam & illã cõtra Philosophũ, & Cõm. vñ Cõm. 4. physi. com. 98. dicit, ꝙ accñtia motus sunt multa, quorũ vnũ est tps, vnde bene ista cõcedit, tps est passio motus: sed illa absolute est falsa. tẽpus est motus, quia cũ sit formalis, & in abstracto si esset vera nõ esset nisi in primo mõ. Cõfirmatur. quia Arist. 3. phys. ex eadẽ cã in tex. cõ. 22. dicit. ꝙ oĩno, & proprie, neq; doctio cũ disciplina idẽ, neq; actio cũ passione, & rõ est, quia licet possit cõcedi, ꝙ actio & passio sunt idẽ subiecto, qa motus, vt ibi dr, cui insunt hæc est vn⁹ & idẽ, vel melius, licet agere, & pati sunt idẽ rõne motus, vel moueri, cui illa insũt. Actio tñ, & passio nõ sunt eadẽ, quia talia abstrahũt à subiecto, vñ identitas ex subiecto est idẽtitas p accidẽs, sicut ista est vera per accñs, albũ est. Sed fm græcos expositores, & melius iudicio meo aliter est dicendum. v3. ꝙ secus est de motu, sec⁹ de tempore, motus enim fm grçcos nõ est per se in aliquo prædicamento, sed est tanquã via, vnde quidditas motus nihil aliud est q̃ actus imperfect⁹, quia in nullo alio genere potest ordinari, vt dicit Ari. expresse. 3. phy. 13. quia accidens accidenti non accidit, nisi quia ambo eidẽ accidũt. 5. meta. in ca. de eodem, & est tex. post. 15. & caret cõmento. Et ideo quãdo abstractum de abstracto verificatur prædicatione formali dicente, hoc est hoc, nulla alia veritatis cã esse põt, nisi quia conceptus vnus includit per se, & quidditatiue cõceptum alterius extremi. Et ideo sine dubio oportet pp prædictas causas dicere istã de virtute sermonis in via Cõm. esse falsam, motus est per se quantitas, & tps est p se quãtitas, sed debẽt reduci ad bonũ intellectũ. v3. ꝙ sunt passiones rei quæ substãtialiter, & quidditatiue & formaliter est quantitas, & illa est magnitudo vt diximus. Ad aliud negatur fm Cõm. ꝙ est ꝓdicatio superioris de inferiori, quia si quãtitas esset genus propinquum motus inquãtum motus Arist. posuisset illud in diffõne mot⁹, & tũc quãtitas quidditatiue ꝓdicaret de omni specie motus, & tũc quõ alteratio est per se quãtitas, sed est ꝓdicatio magis ampli de minus amplo, sicut quantũ est magis amplũ q̃ quale, & tñ ista non est per se in primo mõ, quale est quãtum. Ad illud quod Arist. dicit, motũ eẽ de numero cõtinuorum. Respondet, ꝙ secus est videri secus est esse. tex. dicit, videtur aũt, ꝙ propterea dixit, ꝙ fm veritatem quidditatiue motus non est quãtitas cõtinua, licet videatur propter immediatam concomitãtiam quã habet ad substãtiam motus ipsã quãtitas continua, & vt scribit Cõm. in tract. de tẽpore. in cõm. 95. multotiens existimatur, ꝙ illud quod sequitur rẽ sit vera rẽs, vnde Cõm. dicit. 3. phy. com. 2. illa quę sequuntur motum quæ sunt propinqua substãtia ei⁹ est cõtinuum, vbi patet, ꝙ cõtinuatio est de cõsequentibus essentiam motus, & nõ est de cõstituentibus motus quidditatem. Nã quod est ꝓpinquũ substãtiæ alicuius nõ ẽ substãtia eius, licet appareat eẽ, ꝓpinqui-

pinquitas.n.& similitudo sunt cau sæ deceptionis,vt dicit beat⁹ Aug. Vnde scias frater mi,vt dicit Cõm. 4.phy.com.98.accñtia motus sunt multa,quia habet quantitatem,& habet qualitatẽ, magnitudo.n.& lõgitudo,& breuitas ptinẽt ad quã titatẽ motus, & velocitas, & tardi tas ad ei⁹ qualitatẽ,vt patet.4.phy. cõ.95.& prius natura motus est quãtus,q̃ sit qualis,& prius natura accidit motui quãtitas,& qualitas, q̃ tps, quia tẽpus accidit motui in rõne mensuræ mẽsurantis ipsum, & quo ad quãtitatẽ,& quo ad qua litatẽ,& rõ rei mensurabilis ꝑsup ponitur rõni mẽsuræ,& ꝙ cõtinua tio sit de accidẽtibus motus, appa ret ẽt ex.4.phy. in tex.cõm.99.vbi Cõm. expresse dicit,cõtinuationẽ esse vnũ ex accidẽtib⁹ motui,ideo ex diffinitione motus apparet cõti nuatio,quia vere diffõnes hoc ha bẽt,vt ex eis appareãt accidẽ tia cõ sequentia,vñ ex illa diffinitione ꝑt apparere quis motus est cõtinuus à principio,vsq, ad finẽ,& quis nõ põt esse cõtinuus,nã in motu loca li,hoc est possibile,nõ aũt in motu auguměti alicuius aucti de princi pio motus,quo incipit augeri vsq; ad terminũ motus cõpleti,& sic cõ tinuatio apparet in descriptione ẽt motus quæ datur per proprietates, non aũt in quidditatiua diffinitio ne. Ad authoritatem Cõm.in.91. cõ.dico,ꝙ rõ formalis alicuius põt sumi ex descriptione, & à poste riori, & sic dicimus, ꝙ motus ſm ꝙ quid erat esse sui, differt à prio ri, & posteriori, quia motus perti net ad quantitatem,sed prius,& po sterius ad numerum,sed nõ loqui tur de quod quid erat esse motus à priori,& quo ad naturam,quia il lud nõ constituitur per quantita tẽ. Accedit etiam,ꝙ Cõmen. ibi,& Philosophus cõsiderant motũ, vt est mẽsurabilis per tempus,& quia tempus mẽsurat quantitatẽ acci dentem motui,& nõ motus essen tiam,vt patet in tex.com.119. sic motus, vt mensurabilis per tẽpus habet suum esse in quãto, & prius, & posterius in numero.

Motus quia est cõtinuus fuit neces se,vt subiectum eius esset cõtinuũ. & nõ de natura discreti,causa.n.cõ tinuitatis motus est subiectũ eius. 8.phy.commen.40.

Motũ quodlibet est corpus,siue po natur mouere se, siue moueat ab alio.8.physic.tex.cõ.40.& fuit de monstratum.in 6.phy. tex. cõ.32.

Mouere se aliquid ſm ꝙ mouet,im posse est in motis, & mouẽtibus, q̃ dñr vniuoce.8.physi.tex.com.40. Scotus in secundo sñiarum.dist.2. q.9.& Grego.Arimi.istum locum perscrũtantes cõuenerunt in hoc ꝙ apud Philosophũ ille motus di citur vniuocus,quãdo principium effectiuũ motus, & terminus mo tus sunt eiusdẽ speciei, & rõnis, vt est in motu alterationis, vbi calefa ciens ꝑ caliditatẽ tanq̃ per princi pium productũ inducit consimilẽ caliditatẽ,vnde talis motus est vni uocus,& in tali impossibile est, ꝙ aliquid idẽ moueat se,vt clare de ducunt,sed est alter motus æquiuo cus,sicut dum principium efficiẽs nõ est eiusdẽ rõnis cũ termino mo tus,sicut est in motu locali,vbi pa tet,ꝙ terminus motus,& principiũ nõ sunt eiusdem rationis, & asse runt,ꝙ tali motu æquiuoco aliqd, vt ẽ in actu virtuali,& idẽ est in po

Digressio cõtra Scotũ & Grego.Arim.

tentia formali pōt localiter mouere ſeipsū,ſicut aſſerūt in via Auer. 4.cęli.cō.22.& 3.cęli cō. 28. quod graue exiſtēs ſurſum mouet ſe,vt ē potētia deorſum.Eſt.n.habēs actū virtualē per quē pōt ſeipſum mouere,& eſt in illo loco in pōa formali reſpectu,vbi deorſum,& ſic ī motu æquiuoco ſic intellecto non incōuenit,vt idē ſit mouēs ſeipsū.

Mirum eſt qūo viri iſti illo mō allucinēt in iſto loco,nā demōſtrō Ariſt.ibi eſt ad probādum,ꝙ primū motū ex ſe nō poteſt ſeipſum mouere,ita ꝙ idē ſit,& motū mouens,& motū,& eſt de motu locali ꝑcipue illa demrō,& ſic Ariſ. adducit demrōnem in motu ęquiuoco, in quo ſm nos non inconuenit, vt idem moueat ſeipſum,& ſic eſt extra propoſitū,īmo eſt contra propoſitū,ſed cā quare iſti,& ſequaces eorū in pleriſq; cōſimilibus deſcierunt in via Peripateticorū fuerunt cauſæ quas imponit Auer.Auic. & prima fuit neglectus textuū,vt patet tertio de aīa.cō.30. inquit.n.& cauſa erroris huius viri,in quo etiā nos fuimus lōgo tpe,fuit quia inſpiciebamus verba expoſitorū,& nō verba Ariſt.Scda cā fuit quā allegat.3. cęli c.67. paucitas exercitationis ī philoſophia,& bona cōfidētia in proprio ingenio. Tertia fuit,quia miſcēt credita cū nāliter demōſtratis,hanc cauſam allegat Cōm.contra Auicē.& Philoſophū cōm.22.vbi ſcribit,ſ rmo eius ſemper inuenitur medius inter Peripateticos & loquētes. Dicam⁹ igit cum antiquis expoſitoribus,& cū Auerroe præſertim,ꝙ per motum vniuocum intellexit Philoſophus motū proprie dictum,qui reperit in rebus corporeis,qui motus fuit diffinitus in.3.phyſic.vnde inquit Cōm.īpoſſibile eſt,ꝙ aliquid ſeipſum moueat ſm quod mouetur,& hoc eſt ī mouētibus,& motis, quę dñr vniuocè.& dixit hoc,quia hoc nō eſt impoſe niſi in motoribus,ꝙ ſunt corpora,aut virtutes in corporibus,& ſubdit,& ideo exiſtimauit Plato,ꝙ mota ex ſe mouent à motoribus abſtractis,& ꝙ mouens ſe eſt abſtractū,& ꝙ abſtractum eſt mouens ſe,ſed ſi hoc fuit ita, tunc motus,& mouere illic dicētur ęquiuoce cū motu,qui eſt hic,qđ pro tāto dixit,qui ſi dicamus entia abſtracta mouere ſe,hoc eſt inquantum intelligūt ſe, ſed talis intellectio eſt motus ęquiuocus,& alteri⁹ rōnis à motu,qui eſt ī corporibus, aut in virtutibus exiſtētibus in corpore,unde in illo cōmen. imponit Platoni,ꝙ ipſe poſuit tria.primū,ꝙ prim⁹ motor nō eſt corpus, & hoc eſt verum. ſecundū fuit,ꝙ oīs motor,ſiue fuerit corpus,ſiue nō, non mouet niſi moueat eodem modo motus vniuoce, ita ꝙ ſi prim⁹ motor localiter mouet cęlū, etiā localiter mouetur.tertium,ꝙ intulit ex hoc fuit, ꝙ Plato poſuit aīam eſſe extra corpus,& eē ęternā,quia mouet ſeipſam,& Cōm. ſoluit, ꝙ hoc eſſet verū, ſi aīa moueret ſeipſam eſſentialiter,& moueret ſeipsā motu proprio abſtracto,& declarat qs ſit iſte motus abſtractus proprius dicens,ſcilicet,vt intellectus,& intellectum in ea eſſent idem,vt eſt declaratū de primo motore,& de cæteris motoribus abſtractis, ſed iſte motus dicitur ęquiuoce cū motu,qui eſt à motoribus, qui ſunt corpora,aut virtutes ī corporibus: quid

q̄d clarius, aut q̄d manifestius dici potuit contra istam opinionē isto-rum? Breuiter colligendo fragmē ta ne pereant, dicamus, apud Peripateticos nullū simplex posse seipsum mouere motu proprie dicto, sed motu equiuoco, vt est motus metaphoricus est: necessariū, quia deus intelligit seipsum, & ibi, idem est intelligens & intellectum, & in tellectio omnibus modis & simpliciter & in alijs intelligentijs eodē modo, sed secundū dispositionem magis diminutam q̄ sit in primo principio, vt declaratū ē alibi &c.

Motus animæ & intelligentiarū est equiuoce dictus: cum motu qui est ī motoribus qui sunt corpora, aut virtutes in corporibus. 8. physico. commento 40.

Moueri totum a parte est per accidens, & magis remotū est totum mouere partem essentialiter. 8. physi. cōmen. 42.

Motum impossibile ē vt diuidatur in infinitum in actu. 8. physi. tex. com. 44. vbi elicit Com. dari motum primū seu minimū, & illud ē principiū super quo Arist. fundauit demonstrationē suā in principio, 7. physi. idem 7. physi. cōm. 2. & 6. physi. 32. & 91.

Motores primi apud Arist. sunt duobus modis vt materialis, & iste constituitur per rem motā & immaterialis. & iste non dicit continuus nisi per accidens, cōtinuitas enim essentialiter nō ē possibilis in omni motore, primo quia non est corp' 8. physi. cōmen. 44. Non cōstruas autē ly hoc, referendo ad propositum antecedens, vt sit sensus q; motor primus immaterialis sit continuus per accidēs, quia oppositum scribit in eodē com. ipsemet, sed ad remotū. videlicet ad mototem primum in generabilibus, sicut est anima in animalibus, quæ est diuisibilis per accidens.

Motor in motis ex se non ē diuisibilis, neq; per se, neq; per accidens, quia non mouet, neq; essentialiter neq; accidentaliter. 8. phy. cō. 44.

Motor primus vtrū sit vnus aut plures, hoc cōsiderādū est in alia sciā q̄ in scia naturali. 8. phy. co. 45. & primo physi. tex. cōm. vltimi. vide. 12. meta tex. cōm. 49 idem 8. physi. cōmen. 48.

Mota generabilia & corruptibilia nisi essent determinata & continuata a motu corporum cælestiū non essent, nedum vt continuaret esse in eis. 8. physi. cōmen. 47. & habetur in principio libri metheororū. vbi dicitur, oportet mundū istū inferiorem superioribus lationibus esse continuū vt oīs eius virtus inde guberne. idē. 1. cęli. tex. c. 100.

Motus si continuus est & vnus est 8. physi. tex. com. 48.

Motus cōtinuus est qui ab uno mouente, & vnus q̄d mouet. ibidem.

Motus cōsequentet se habentes nō sunt cōtinui, ibidem.

Motus æternitate demoustrat esse motoris æterni in 8. physi. & etiā ex ęternitate motoris ostenditut æternitas motus. 8. phy. cōm. 50. Vbi manifeste patet dari regresū in scientia, vnde subdit q; cū istæ duæ viç fuerint coniunctæ, tunc ē firmior scientia, consimilē sententiam de regressu inuenies in Auerroi in 6. physi. cōm. 12. & 15. & 1. de anima. cō. 11. idem. 8. physi. cōm. 53. Ex quo patet etiam cōtra illos qui asserunt regressum non posse Digressio de regressu.

posse dari ĩ scĩa nisi respectu diuersorũ hoĩũ qa impoĩe ẽ ꝙ respectu eiusdem hoĩs sit notior causa & efficiens, aliqui autẽ volẽtes hoc euitare posuerunt ꝙ habito primo ꝓcessu q ex effectu ad causam, tunc intellectus negotiatur per cõpositionem & diuisionẽ, aut per aliam viã, & sic acquirit maiorẽ notitiã de causa ita ꝙ notitia causę intenditur, & sic potest fieri regressus, & non erit petitio principij, ĩmo tũc procedimus a causa magis nota.

Nobis autẽ videtur vtraq; opinio falsa esse. Nam videmus eundem Arist. in eodẽ quęsito argumẽtari utroq; mõ, & quia & propter quid vt clarum est, & quilibet in se hoc potest experiri, si autẽ illa negotiatio est necessaria, quomodo igitur omittitur a Philosopho qui docuit artem demonstrandi. vnde in primo posteriorũ. vbi loquitur de demonstratione quia, & propter qd, dat exemplũ de planetis ꝙ nõ scintillãt, quia sunt prope, & ostẽdit ẽt illas prope esse ex hoc ꝙ non scintillant ex sola mutatione extremi, si autẽ negotiatio illa esset necessaria, mirum est qũo Arist. nõ docuerit illã, nec vtatur ea, nam nulla negatione facta: immediate ꝙ ostensum fuit per motũ cęli primũ motorem esse, regredit᷑, & ita inuenimus obseruatũ vbiq; locorũ. Dicam⁹ igitur nos dari regressũ, nec pp hoc erit demonstratio circularis, nã Arist. negat circulũ in demõstrationibus simpl̃r, in sensu, quẽ ponebant antiqui, vnde inquit. circulo quoq; ꝙ impoĩe sit demõstrare simpl̃r manifestũ est, sed Arist. vult ꝙ primus processus qui est ab effectu ad causam per demonstrationem quia, non est simpliciter scientificus, nec simpl̃r demõstratiuus, quia non generat scire simpliciter diffinitum in posteriorib⁹. qd est rẽ per cãm cognoscere pp q̃ res ẽ, vnde demõstratio qa, non est demõstratio, lꝫ sit demõstratio qa. vnde lucidissimus Themi. in 2. posterio. cap. 30. inquit. Nullũ inconueniẽs sequit᷑ si cã cũ sua cõclusione retorq̃ri dicatur. Nec. n. eadem rõ vtrinq; reciprocãdi ẽ, sed cũ ab euentis ad cãm subitur syll᷒s, tũ vocat᷑ cũ econtrario ẽ absoluta demõstratio dr̃, vnde Alex. & Io. Grãma. & Simplicius illũ primũ processum p demonstrationẽ quia, appellant fieri p syll̃m coniecturalẽ. Ampli⁹ aũt scire debes ꝙ sunt tria demonstrationũ gñ͞a, vt scribit Cõmen. in prologo 1. phy. & 2. cæli clare cõmen. 35. videlicet, demonstratio dans causam & esse quę est potissima demonstratio, quæ simul vtrãq; q̃stionem absoluit. v3. quia ẽ, & pp quid est, istud. n. est illius demõstrationis ingeniũ, vt dicit lucidissim⁹ Themi. Aliud vero est signi, & est qñ ex esse effectus q est notior quo ad nos demonstramus eẽ causę ignotũ quo ad nos. tertiũ genus ẽ. demõstratio ꝓpter quid tñ, quæ dr̃ ab antiquis demõstratio causæ tñ, vnde per talẽ demonstrationẽ per quã regredimur a causa nõ reuertimur ad idẽ pręcise a quo inchoauimus motum, nam in primo processu ab esse effectus concludimus esse causę, in 2. vero processu per causam non demonstratur esse effectus qa non erigi᷑ demonstratio ad per se nota ad sensum, non fit demonstratio nisi ad quęstionẽ, quęstio autẽ est pro-

propositio naturaliter ignota, esse effectus fuit pcognitum a nobis si ne demonstratione, quia supponit φ est notum apud nos, & ideo in 2. processu regredimur demonstrātes ppter quid illius effectus, quod est diuersum ab esse eius. Nā quæstio quia est, & quęstio propter qd est, sunt quęstiones diuersæ, stat. n. aliquem effectum quo ad quia ē, esse per se notū vt esse eclipsis, qui tñ latet quo ad propter quid est, & ideo nō est motus iste circularis, sicut vides, nec sequit φ idem respectu eiusdē sit notum & ignotū eodē modo, nec eodē processu, & hoc pauci admodum intellexerunt.

Motor quilibet non potest euadere ab alterā istarū triū disputationū, nam aut mouet & non mouetur, aut mouet & mouet ab altero, aut mouet & mouet ex se. octauo phy sic. tex. com. 50.

Motor vnus essentialiter nō mouet nisi vno moto. 8. phy. cō. 51. & 31.

Mota ex se quæ sunt hic si motores eorū mouet pluribus motibus, hoc est p accidens. 8. phy. t. co. 51.

Motor primus in animalibus, licet sit induisibilis, mouetur tñ accidētaliter, quia constituitur per corp⁹. 8. phy. cōm. 51.

Motor quilibet ī subiecto mouetur per accñs ad motū sui subiecti deferēns ipm. s. in loco. 8. phy. t. c. 51.

Motum quodlibet ex se φ qñq; mouetur, & qñdoq; quiescit mouet ab extrinseco. 8. phy. tex. com. 51.

Motus animæ ad corporis motum, non est sicut motus partis ad motum totius, sed est sicut motus albedinis ad motum sui subiecti. 8. physi. com. 51.

Mouetur per accidens quodlibet qđ mouetur, quia est in moto. octauo physico. tex. commen. 51. idem quinto physi. in principio.

Motus motui possunt fieri a motore non moto mediante moto ęterno 8. physi. tex. cōmen. 53. & com. 15. ibidem.

Motus localis est causa propinquitatis & distantiæ. 8. phy. tex. c. 55.

Motus alius est prior, & est circularis, alius posterior & est rectus. 8. physi. tex. com. 55.

Motus continuus est dignior motu consequenter se habente. 8. physi. tex. comen. 56.

Motus continuus habet æternitatē essentialiter, sed in successiuo æternitatis est accidentaliter, octauo physi. tex. com. 56.

Motus localis est prim⁹ motuum. 8. physico. tex. cōmen. 55. & 12. metaphy tex. com. 38.

Motus localis potest esse sine aliis motibus, sed alii nō sine ipso, ideo est natura prior alijs. 8. physi. tex. cōmen. 56.

Motus localis in mundo maiori pcedit alios motus, in minori vero sequitur. 8. phy. tex. com. 57.

Mutatio loci iam perfectorū motus est. 8. phy. tex. com. 57.

Motus generationis in animalibus præcedit omnes alios motus, secundum φ prędicamentum substantiæ præcedit reliqua prædicamenta, in quibus est motus. 8. physi. cōmen. 57.

Motus localis vltimus est in his quę sunt in generatione. 8. phy. tex. cō. 58. Vbi aduerte φ Themi. soluit apparentem contradictionē ibi, qa superius fuit dictum motū localē esse priorem tpe alijs, nūc vero videtur dicere oppositū, sed ad hoc

ait

actu quiescit. 8. physi. com. 70.

Mobile quodlibet quod mouetur aliquo motu finito diuerso secundũ speciem, necesse est vt moueatur a quiete opposita illi motui. 8. physico. tex. cõmen. 71. & habetur etiã in 5. physi.

Mobile quod mouetur motibus oppositis, oportet quòd singulariter moueatur eis cum impossibile sit simul moueri. 8. physico. texto commento. 71.

Motus quilibet qui non est pars motus, neq; perpetuus, necesse est vt incipiat post quietem. 8. physico. cõmen. 71.

Motus non sequitur motum nisi quando secundus fuerit perfectio primi non oppositus illi, aut hoc contingit per accidens. sicut illuminatio domus per candelam quę sequitur motum candelę. 8. physi. cõmen. 71.

Motus circularis habet principium & finem vnum subiecto, sed duo ſm rationẽ, sed in motu recto sunt duo secundũ rationem, & ſm subiectum, 8. physi. tex. cõm. 73.

Moueri vno motu cõtinue impossibile est, excepto motu circulari. 8. physi. tex. cõmen. 74. contra antiquos, qui asserebant omnia esse in cõtinua alteratione & transmutatione. Inde Collige ꝙ etiam in animatis non est vnus motus numero, aut vna operatio, vna continua a principio vitæ vsq; ad vltimum. Si dicatur de nutritione quia tandiu viuim⁹ quãdiu nutrimur. Dic, ꝙ anima nutritiua non semper eũdem actum habet; vt patet exercitatis in Philosophia. Si dicat de motu cordis, patet etiã ꝙ ibi ẽ qes mędia inter motũ sistoles & diastoles.

Motus augumenti aut diminutionis, cum sint oppositi, habent quietem in medio. 8. physi. tex. cõ. 74. vnde patet dari statum, idẽ 8. phy. tex. cõm 23. & 3. de anima. cõmẽ. 59. vide in concordantijs.

Motus quilibet ſm locum, aut circularis, aut rectus, aut mixtus q illis posterior est cũ ex illis compositus sit. 8. physi. tex. com. 75.

Motus simplices sunt duo, videlicet, rectus & circularis, quia dimensiones simplices sunt duę, motus aũt mixtus est qui fit super lineã curuam, aut giratiuam, quę est cõposita ex linea recta & circulari. 8. physico. com. 75. idem primo cęli. tex. cõm. 5. & ibi vide Auer. & Albericũ quomodo hoc sit intelligendum, an, videlicet, simplicitas motus sumatur prius ex mobili, an ex spatio.

Motus circularis est perfectus & motus rectus ẽ diminutus. 8. phy. tex. cõm. 75. idem 1. cęli & mũdi. tex. cõm. 12. & 2. cęli. tex. cõm. 23.

Motus finitus est diminutus, qa potest sibi additio fieri, quia inuenit perfectior eo. 8. phy. tex. com. 75.

Motus circularis est prior ratione, idest diffinitione, motu recto, quia accipitur in diffinitione eius, quia motus rectus est qui fit a medio & ad medium, & medium non inuenitur nisi in circulari. 8. physi. cõ. 75. Ex quo Collige quid sit esse prius ratione altero, sicut & substãtia propter eandẽ causam est prius ratione accidente. 7. metaphysi. tex. commen. 4. Quid sit pri⁹ rõne aliquo.

Motus circularis non habet principium, medium, & finem determinata, sicut sunt in motu recto. 8. physi. tex. com. 76.

Mobile

concludit contra istam viam est hoc, quia si ex intelligentia & orbe fieret vnum, sicut ex forma dante esse, oporteret istam compositionẽ cognosci per Philosophum naturalem, quia in hoc damnat Auer. Auicen. opinantem naturalem sumere a diuino corpora esse composita, cum quęlibet cõpositio in corporibus inuenta non possit cognosci nisi via alicuius transmutationis, patet autem ꝙ secundũ Arist. viam, vt testatur Commentator in principio libri de substantia orbis compositio ex intelligẽtia & orbe tanquam ex duabus naturis fuit inuenta per motum localem, sed per motum localem naturalis nõ peruenit nisi ad cognitionem primi motoris inquantum est primũ mouens, & sic ostendit esse ipsum in maximo circulo, quia ibi pręcipue apparet eius operatio, vt etiam exponit Cõmenta. in cõmen. Nõ autem naturalis per illam viã ascẽdit ad cognitionem primi principij, vt est forma dans esse, vt isti fingunt. Nam vt scribit Commẽ. 12. metaphy. cõm. 5. licet primus motor & prima forma, & prim⁹ finis sunt eadem subiecto, differunt autẽ ratione, vnde prim⁹ motor & prima materia a naturali cõsideranť, sed prima forma & primus finis a diuino, vt dicit Cõmentator in prologo primi phy. & in 3. meta. cõ. 3. Forte dices ꝙ postquã naturalis ascẽdit ad cognitionem primi motoris demonstrando illum esse abstractum a materia diuinus est, postmodum qui declarat quod est prima forma, & sic ꝙ sit forma dans esse orbi declaratur in scientia diuina. Sed hoc quidem stare non potest, quia licet verum est vt asseuerat Cõmen. in commen. 5. duodecimi primæ philosophię, ꝙ postquam diuinus accepit pro cõstanti a naturali primum principium esse abstractũ ab omni materia & magnitudine, tunc declarat ꝙ sit forma & finis omnium entium, tamen nullibi in scientia diuina declaratũ est primum principium esse formam informantem cælum, aut aliquod ens per formalem coniunctionem & inherẽtiam, immo oppositum inuenitur determinatum, vt est aperta sententia Auer. duodecimo primæ phylosophiæ. cõ. 37. vbi Arist. ibi erat in tali loco, vt ostenderet quõ primũ mouet in rõne finis & formæ, & inqt. pfectionẽ ad quas mo„ uetur perfectũ, quædã sunt in sub„ iecto quod perficitur vt est sanitas„ in corpore, & quædam sunt per„ fectiones extrinsecę ad quas mouetur ipsum quod perficitur, sicut sunt omnes actiones seruorum erga dominum suum, & ista est dispositio primi principij respectu omnium entium. Ecce igitur clare ꝙ diuinus dum declarat Deum gloriosũ in ratione qua est prima forma, nõ declarat ꝙ sit forma cõiuncta, aut inherẽs, ĩmo ꝙ ẽ forma separata, & extrinsecus pfectius, qa prima informatio derogat simplicitati diuinę, non. n. haberet perfectã subsistẽtiã p se, si cęlũ informaret, vt patet intelligẽtibus, & ineuitabiliter sequeretur ipm per accñs moueri ad motum orbis, & ista demõstrant in veritate apud intelľm bene dispositũ & habilitatum ad comprehensionem veritatis. neq; nãlis igitur, neq; diuinus agnouit

istam

istam mirabilem vnionē & extraneam, quam isti imponunt pmo principio qui nōn possunt transcēdere sensum.

Motor corporeus nō mouet nisi aut expellendo, aut attrahēdo, aut vtrūque agendo. octauo phy. tex. cōm. 85. consimile 7. phy. tex. com. 10.

Motus quilibet fm locum quem lationem vocamus, aut est rect⁹, aut circularis, aut ex his mixt⁹. primo cęli. tex. cōm. 5.

Motus cęli ē naturalis ex parte subiecti simplicis fm primam solutionem, vel ex parte formę abstractæ fm secundam. Vide primo cęli. cō. 5. vbi est digressio.

Motuum diuersitatis causa ē diuersitas naturarū agentium tam fm genus q̃ secundū speciem. 1. cæli. com. 5. & 81. & 2. cęli. com. 13.

Motus simplex non diuidit in duo, videlicet circularem & rectum pp diuisionem, sed propter diuisionę mobilis, vt quia mobile simplex, aliud est rotundum, aliud rectum, ideo motus etiam simplex ē alter circularis, alter rectus. 1. cęli. cō. 5.

Motus circularis & rectus diffiniuntur in scientia naturali, vt sunt in corporibus naturalibus motis natura, non violentia aūt arte, & vt sunt sensibiles, pmo cęli. cō. 5. idē habet in paraphrasi.

Motus circularis est terminatus natura propter terminationem medij, sed alij mot⁹ circulares qui sentiuntur non sunt naturales, quia non habēt centrum terminatum; primo cęli. cōm. 5. quod ideo asseruit, quia mediū qd ponitur in diffinitione motus circularis est mediū mundi, vt scribit Alex. referente Simplicio & tale est natura terminatum & vnum, vt est demonstratum in 1. cęli & mundi. Et tale etiā ponitur in diffinitione motus simplicis recti, vt asserit etiam Auer. in pręsenti loco.

Motus mixti est ab elemento pr̄edominante. primo cęli. tex. cōm. 7. & 8 & 2. de anima. 14, & 39.

Motus omnes compositorū corporum quę mouentur fm elementū dominans, aut sunt recti, aut incuruati, vel ad dextrū, vel ad sinistrū. vel ante, vel retro, vel circa mediū, vt motus ventorū: & oēs sunt compositi p̄ter illos q fuerit ad supius, vel ad inferius. 1. cęli cōm. 7.

Motus cū dr̄ esse actus entis in potētia fm q̄ in potentia: potentia illa qualis sit. vide 9. meta. tex. cō. 11.

Motor primus est actus in quo non est potentia oīno. 9. metaph. tex. cō. 17. & 12. metaphy. com. 41.

Motus cęli diurnus ab astronomis sumitur pro mensura per quē mēsurant cęteros motus, quia est velocissimus, & tempus istius motus est minimū omniū temporū. 10. metaphy. tex. cōm. 4.

Motor primus in physicis fuit declaratū de eo q̄ sit ęternus & absolutus ab oī materia, & post. i. in scīa diuina fuit declaratū q̄ nō solum est principiū tanq̃ motor, sed tanq̃ forma & finis. 10. meta. cōmen. 7. idē. 12. meta. cōm. 5. & 6. 36. 38. 41 & 44. & quarto meta. cōm. 1. & 3. metaphy. cōmen. 3.

Motus nō est pręter res in quibus ē. 11. primę philosophię cap. 8. & in 3. phy. tex. commen. 4.

Mot⁹ & mutationis tot sunt species quot entis. ibidem.

Motus est actus possibilis inquantū poss̄e. 11. metaphy. cap. 8.

Mobilis

Mobilis proportio ad motū est proportio materiæ ad formā.9. meta. cōmen. 11.

Motor mouet tribus modis, aut ſm accidens, aut ſm partem, aut ſm ſe primum. 11. primæ philoſophiæ. ca.10.in principio.& in 5.phy.tex. cō.2. de motore habetur eadem diſtinctio, ſed diſtinctio iſta triplex de terminis motus ponitur ibi in tex.cōm.5. Animaduerte tamen ꝙ conſimilis diſtinctio fieri poteſt & de tempore in quo fit motus, vt bene notauit ibi dominus Albertus.

Motus cum perpetuus ſit & perpetua in tempore non ſint quomodo motus æternus in tempore erit. Vide Themiſtium 4. phyſi. ſuper 117. & cogita.

Motui contrarium, aut motus eſt, aut quies. 5.phy.tex.cōmē.8. & 11. primæ philoſophiæ.cap.10.

Motus eſſe motum dupliciter contingit, vel vt ſubiecti vel vt termini. 5.phy.tex. cō. 11. & 11. primæ philoſophiæ cap.10.

Motus eſt motus alicuius, & qualitas eſt qualitas alicuius 12.met. cō. 3. & elicitur ex textu.

Mobile & ī mobile non habent idem principium cōmune, iſta eſt cauſa in hoc ꝙ ſcientia de mobilibus eſt alia, a ſcientia de immobilibus 12. meta. tex. cō. 6. Caueant igitur ponentes vnionem entis ne cogantur dicere ſcientiam naturalem & diuinam eſſe vnam & eandem ſcientiam.

Motus localis non prouenit ab extrinſeco motore. 12. primę philoſophiæ. cō. 18. parū poſt dimidiū. vide in concordantiis nuper editis.

Mouens nullam efficit paſſionem, ſed omne agens facit paſſionem, & ideo omne agens eſt mouens, & non omne mouens eſt agens. 12. metaphy.cōmen. 23. & habetur in primo de generat. & corruptione. tex.cōmen.45.

Mouentis primi forma eſt quodam modo omnes formę. 12.metaphy. text. cōmen. 24. & cōmen. 18. in calce cōmen.

Motum & tempus impoſſibile eſt fieri, aut corrūpi. 12.meta. tex. cō. 29. & in principio 8.phyſi.

Motus ſic eſt continuus vt tempus, nā aut motus eſt, aut motus quædam paſſio 12.primæ philoſophiæ tex.cō.29. Ex hoc patet contra dominum Albertum in 4.phyſicæ auſcultationis.tract.3.cap.6. & eſt in tractatu de tempore, vbi habetur aliter motum eſſe continuum, & aliter tempus authoritatem Auicen.ſequutus. inquit enim ꝙ motus eſt continuus per accidens, & tēpus eſt continuum eſſentialiter, cū tamen Ariſt.hic & in 4.phy.tex.cōmen.99.& 5.metaphy.tex. cō. 18. & 6.phy. dicat iſta eſſe eodem modo quanta & continua.

Motus non eſt continuus niſi qui ſecundum locum, & huiuſmodi illæ qui eſt circulo 12.meta.tex.cō. 29.

Motum impoſſibile eſt imaginari ſine tempore. 12.meta.cō. 29. Vide in concordantiis.

Motor quilibet cuius ſubſtantiæ admiſcetur potentia poſſibile eſt vt in aliqua hora non moueat. 12. primæ philoſophiæ.tex.cō. 13. idē in 8. phyſicę auſcultationis cōmen. 4. 8. & 15.

Mouens primū īmune eſt a potentia, & in nulla exiſtit materia 12. metaphyſicæ cō. 35. & 41. idem. 8. phyſi.cōmen.79.

continuus, neq; vnus. vide. 8. physi. tex. cōmen. 82.

Mobile primum quod mouetur ab anima quæ non est corpus est calor naturalis, & ideo membra quādo infrigidātur motus eorum priuatur 2. Coll. cap. 18.

Motores plures incitantes se ad mouendum stellas erraticas ordinantur ad primū motorem illius stellæ, & omnes intendunt motum illius, sicut est dispositio de motoribus omniū orbiū cum motore totius 12. meta. cō. 44.

Motor qui primo mouet animal est virtus animæ, quæ est in musculo, & non est corpus de necessitate, & vide rationem demonstratiuam ab Auer. 2. Coll. cap. 18.

Motus stellarum erraticarum positus ab astrologis sunt tribus modis 12. meta. cō. 44.

Motus eiusdē stellæ impossibile est vt sit velox & tardus nisi sit compositus ex motibus. 12. phimæ philosophię. cō. 47.

Motus voluntarius est duplex, communis & proprius 2. Colliget cap. 18. & de iuuamentis membrorum quæ sunt instrumenta motus voluntarij.

Motus contrarij qui sunt super eosdem polos, sunt destruentes se inuicē, ita q impossibile est q sint duo motus contrarij super eundem polum, super polos autem diuersos & super centra diuersa possibile est. 12. primæ philosophiæ. cō. 47. idē 1. cœli. cō. 32.

Motus giratiuus est violentus 12. primæ philosophiæ. cō. 47. & 7 physi. tex. cōmen. 10.

Mouens primum immobile ens est, vnum, & ratione, & numero. 12. meta. tex. cōmen. 49.

Motus & reuolutiones cęli sunt infinitę & prior non est causa per se in esse sequentis, sed per accidēs & Philosophi non abhorrent infinitum per accidens. Ex libro destructio. disp. 1 in solu. 5. dubij.

Motus nullus potest denominari totum, neq; summa, videlicet, q sit principatus, neq; finitus nisi prout in anima sumptus fuerit, sicut de tempore & motu circulari. s. q nō possunt denominari a pari & impari nisi vt sunt in mente. Ex lib. destruct. disp. 1. in sol. 6. dubij.

Motus reuolutiones pręteriti temporis, aut futuri priuatę a Philosophis reputantur, quomodo sit intelligendum. ibidem.

Motus aliquis ex supercęlestibus si desineret ordo totius vniuersi destrueretur, vel si esset etiā destrueretur, aut esset alius ordo. Nullum enim istorum motuum est sine necesse esse, aut sine bene esse. ibidem in sol. 11. dubij.

Motus in quocunque animali ex diuina prouidentia consistit in proprio loco eius, videlicet, in meliori naturaliter, ibidem.

Motus corporum cęlestium differunt specie. Ex libro destructionum, disputatione prima, in solutione. 11. dubij.

Motus corporum cœlestium omnes ad vnum finem reducuntur, & ad vnum principium, vt vere simile reperitur in pluribus artibus erga vnum finem tendentibus omnes, namq; illæ artes ad vnam & eandem reducuntur quæ princeps aliarum artium sine dubio est. Ex libro destructionum, disputatione tertia, in solutione. 18. dubij.

idem 12.meta.44.& 2.cœli.42. & in 2.cap.de substantia orbis.

Motus diuersi in genere sm Philosophos conceduntur esse æterni, necessario qui est vnus motus in rerum natura, vnius numero ab æterno. Et causa etiam q esse corporũ generabilium & corruptibiliũ in partibus & æternorum sm totum est, quia est vnum corpus, & in partibus, & in toto æternum, & hoc est corpus celeste. & infiniti motus sũt sempiterni in genere, quia est vnus motus numero sempiternus, & est motus firmaméti, & ille motus nõ componitur ex pluribus reuolutionibus in actu, sed tm̃ in intellectu. Ex dispu.4.in sol.6.dubij.

Motus qui generat ignem, agens ipsius non est motus, at agẽs vtriusq; illorum est idẽ genere. s. calor diffusus in elementa a calore stellarũ, & est ipsemet aer, verũtñ ipse motus præstat dispositionem qua recipit subiectum formã ignis. Ex paraphrasi meta.tracta.2.ibi. & dicamus idem 7, meta.31.12.meta.cõ.18. & quæ sequuntur &c.

Mobile quod mouetur motu circulari non mouetur naturaliter. Ex disp.13.in sol.1. quod intellige sic capiendo naturam 1. principio, qd' mouet de loco incõpetenti ad locũ cõpetentem, qua signatione natura sumebatur ab Algazele ibidem, vt patet ibidem. in sol. 4. vbi dicit q principium motus nõ est virtus naturalis in cęlo, sicut est in elemẽtis, & vide quæ sequuntur.

Motus orbium non est violentum: quia est principium oĩum motuũ. Ex dispu.13.in sol.4.& habetur in 1.cęli. & 2.diffuse.

Motus inspirationis principium habet a corde & motus volũtarius est coniunctus huic motui, & ideo accidit q pulsus magnificat per motum, & minoratur per quietem. 2. Coll.cap.18.de iuuamentis membrorum motus voluntarij.

Motus est perfectio cuiuslibet viuẽtis inquantum viuit. & si animalia nobis præsentia quãdoq; quiescũt, est per accidens ratione materię necessitantis & inducentis laborẽ. Ex. 14.dispu.in sol.1.dubij.

Motuum cęlestium diuersitas q quidam sint versus occidentem, & quidam versus orientem est, quia cœli habent dextrum & sinistrum, quia sunt animati, & quod est dextrum vni est sinistrum alteri, & tandem in hoc nulla alia ratio est nisi simplex natura. Ex disp.14.in solutione vltimi dubii.

Motor naturalis mouet vt motor & agẽs, sed motor abstractus qui mouet animas corporum cęlestiũ mouet, vt forma & finis. Ex libello de continuatione intellectus abstracti cum homine, vide in concordantiis nuper ęditis.

Motus leuior a vehementiori expellitur 5.de generatione animalium ca.1. vbi redditur cã propter quid, qui aut suum conspectum a calore validiore transtulerint, aut de sole in opacũ se contulerint, nõ cernũt.

Motus anhelitus cõpletur per duos mot⁹ nãlem. s. & volũtariũ. Auer. contra Galenum.2.Coll.cap.19.de iuuamentis membrorum anhelitus. vbi dicit. q sũt duo prima mobilia. s. musculus in motu voluntario. & cor, & pulmo in motu nãli.

Motor planetarum mouetur per accidens, vide quomodo hoc sit intelligendum. 8.phy.cõ.52.

Motores eorũ quæ sunt hic mouentur per accidẽs ratione sui subiecti, quia constituuntur per sua subiecta, quia motor in talibus est forma & motum materia, sed motores planetarum dicuntur motores per accidens qui subiectum motus ab eis mouetur etiã a motore totius. 8. phy. cõ. 52.

Motor per accidens equiuoce dicitur de illo qui mouetur ad motum sui subiecti, & de illo qui dicitur esse motor per accidens, quia subiectum eius mouetur ab alio motore 8. phy. cõ. 52.

Motori cui accidit in corporibus cęlestibus vt suum motum moueatur ab alio diminutioni attestatur, & ideo perfectior mouentium est mouere motu diurno cum nõ accidat sibi hoc. 8. phy. cõ. 52.

Motus localis est primus motuũ triplici primitate, temporis, naturę, & perfectionis. 8. physi. a tex. cõ. 55. vsq; ad tex. cõ. 66.

Motum augumenti pręcedit motus alterationis, & motum alterationis præcedit motus localis. 8. phy. tex. cõ. 55.

Multitudo absoluta est communior multitudine numerali, sicut vnum absolutum est cõmunis vno numerali. Auer. contra Auic. tract. 3. metaphysi. in paraphra. ibi obiicit aũt Auic. vbi per multitudinem absolutam, & vnum absolutum intellige vnum & multa, quæ sunt entis inquantum ens diuisiua.

Multitudo fm aliquos antiquos erat priuatio vnitatis potius q̃ vnitas vt sit priuatio multitudinis, quia priuatio est ignobilior habitu. contra quos vide Auerro. in 3. tract. meta. in paraphrasi & ibi soluitur dicta eorum ratio.

Multitudinem entium esse ex materia, & non propter formam prima philosophia docuit Cõmenta. 1. cęli in paraphrasi summa 8. capite 5. vide 7. primæ philosophiæ. tex. cõ. 28. & 12. primę philosophiæ. tex. cõmen. 49.

Multo est diuisibile potestate in nõ continua, magnitudo autem ꝙ in continua 5. metaphy. tex. cõm. 18. in capit. de quanto.

Multum & magnum differũt, quia multum est in discretis, magnũ vero in continuis. 5. metaphysi. text. cõmen. 18.

Multipliciter dictis & si nulla differentia ad sermonem necesse est intellectum confusum habere. 1. cęli tex. cõ. 110.

Multoties peruertitur intentio rerũ propter translatores, & sequitur ex hoc mutatio in sermone Auerr. 1. metheororum. in digressione de via lactea.

Mundum qui ponit esse infinitum in quantitate, negare habet ipsum habere principium, siue æternum, siue non ęternum. & qui ponit mũdos esse plures, cogitur ponere plura principia. 1. cęli. cõ. 33. Vide pro secũdo dicto Philosophum in 12. primæ philosophiæ. in tex. cõ. 49.

Mundum esse nouum & antiquum maxima est dñia. ibidem cõ. 33.

Mundi corruptio secundum Platonem possibilis est ex parte materię, sed est impossibilis ex parte agẽtis. Vide quomodo in primo cęli. cõmen. 124.

Mũdus impossibile est vt sit maior, aut minor. 2. cęli. cõmen. 29. & ibi vide causam.

Mundi consistẽtia nihil est nisi existentia

corrumpitur quando adunatio fit per amicitiã, & corrumpitur quando multiplicatio fit per litẽ 8. phy. cõ. 2. secus aũt erat de partibus mũdi, vt videtur Auer.

Mundus intelligibilis, quem per se animal vocant Platonici ex numeris primis rãq̃ ex elementis componitur, atq; in illo ideæ & principia mundi sensibilis spectantur. 1. de anima. tex. cõmen. 26. & Themist. vbi clarissime authoritate Xenocratis in his quæ de natura cõmentatus est.

Mundus complectur per tria, per motorem ęternum, & per motum ęternum ab eo, & per motum non motorem. 8. phy. cõ. 48.

Mundi huius existentia his duabus uirtutibus consistit, videlicet, virtute motus, & virtute quietis 8. phy. cõmen. 84. idem primo cœli. 97. & 2. cœli. 102.

Mundus perfectus est, tum quia corpus est, tum quia nihil cõtinet ipsum, partes vero mundi perfectę sunt, solum quia corpora sunt, diminutæ vero quia partes Auer. in paraphasi 1. de cœlo. summa. 3. idẽ 2. cœli. cõmen. 4. vbi addit etiam tertiam perfectionem, quia mundus est vnus numero, partes vero sunt plures, & ideo diminutę sunt etiam partes respectu totius ex ista causa, quia multitudo indiuiduorum, vt ait. in eadem specie ex diminutione exoritur, & ideo mundus omnibus modis perfectus est. differentia quo ad duo prima membra inter mundum, & partes habetur etiam ibidem in tex.

Mũdus si finitus est, primum Theorema Euclidis verum esse non posset vt videtur, & vide solutionẽ pulchram a lucidissimo Themist. in 3. phy. super tex. 71.

Mundus finitus est ratione corporis spherici quod ex sua natura finitũ est, & terminatum ab vna superficie, sed corpora recta non sunt finita p se, quin possint diminui & augmentari. Ex libro destruct. disput. prima, in solut. 11. dubij.

Mundus necessario hẽt corpus sphericum ambiẽs ipsum alioquin corpora procederent in infinitum, aut terminarentur ad vacuum, & ambo ista sunt falsa, ibidem.

Mundus sm Philosophos non potest esse maior neq; minor. Ex lib. destructionũ, disputatione 1. in solutione 18. dubij.

Mundus si esset per se ens ab ęterno, non inquantum mobilis, quia quilibet motus componitur ex partibus nouis, mundus nullum haberet agens. Ex libro destruct. disputatio. 3. in solutione 7. dubij.

Facit pro opinione Gregorij Ariminen. & Ioan. de Baccone, in secundo senten. distinct. prima, quęstione prima. quòd æterna quæ sunt supra motũ non habent causam efficientem. Sed hoc non conuincit, quia Commentator hic accipit agens in propria sua significatione sumptum, quod vt ipse Algazel arguebat secundum Philosophos est, quod extrahit rem de potentia ad actum, actio enim agẽris apud Philosophos nihil aliud est nisi extrahere rem de potentia ad actum, & tale agens est verum & præsupponit potentiam, quia si non esset potentia, non esset agens. 12. metaphysi. commen. 18. & potentia præsupponit materiam aut subiectum, quia in priuatione

 nulla

nullla est possibilitas, vt dicit Commentator in disput. prima in solo. 15.dubij Et ideo mundus inquantum mobilis habet agens, quia motus educitur de potētia mobilis ad actum, & est semper cū aliqua sui innouatione in suis partibus, sed si esset ens æternum sine motu, non haberet tale agens verum, quia tale vt diximus præsupponit materiā aut subiectum, & agit in tempore, & actio vere sumpta fundatur in motu ex 3. phy. & motus in mobili, & motum necessario sequitur tēpus, & ita ante mundum esset materia & motus & tempus, & ista patēt intelligentibus. tamen mundus & quodlibet æternum, quo ad suam entitatem habet agens fm similitudinem sumendo illud quod dat esse sine motu, sic enim æterna dependent a Deo tanq̄ a causa efficiēte dante esse illis sine motu, quia licet res generabiles a prima cā non sortiantur esse nisi mediante motu, tamen æterna cum sint supra tēpus & motum īmediate, causantur a scientia eius, quia scientia eius est causa entium. 12.meta.cōmē. 51. Et istud est agens fm similitudinē dictum, & hoc testantur verba eius in præsenti solutione, subdit enim, Philosophi dicunt mūdum esse ab ęterno, & nominat̄ ab eis antiquus ad differendum ab illo, quod innouatur ex re aliqua, & in tempore, & post priuationem, & hunc mundum generationis, vt.d. Cōmenta. intendebat remouere Arist. a corpore cęlesti in 1.cęli. vt poteris videre in cōmen. 20. vbi dicit φ generabile vere & non transumptiue sumptum est quod generatur in tēpore, & ab aliquo, & istum modū generationis vult excludere Arist. quia talis generatio vt dicit hic fit ex aliqua re tanquam ex subiecto seu materia, & fit in tēpore & post priuationem.

Mundus est innouatus a Deo benedicto secundum Philosophos, & quomodo, vide in libro destructionum, disputatione 3. in solutione septimi dubij.

Mundus suprēmus cum Deo glorioso sic se habet cum rebus inferioribus, quod mundus inferior in suo esse semper est adiunctus priuationi in suo esse, & adhuc adiungitur ei sicut est in esse motus. s. φ semper indiget mouente. & in hoc differunt res æternæ a rebus creatis, quia effectæ, quando sunt non adiungitur eis priuatio, propter quā agente indigeant, & ab eo cōtinnetur suum esse. Ex disputatione 3. in solōne 8. dubij. Vide in contradictionibus nuper editis.

Mundus si in tali dispositione esset φ eius substantia non esset in motu non indigeret post in suo esse Deo benedicto, sicut domus post suum esse non indiget domificatore. Ex libro destructionum, dispu. 3. in sol. 9. dubij.

Mundus fm Auicennam est de prędicamento relationis. ibidem.

Mundus vt opinati sunt Philosophi habet causam agentem ab æterno, qui semper produxit eum de priuatione ad esse, Ex libro destructionum, disputat. 3. in solutio. 10. dubij. Vide in concordantiis nuper editis.

Mundus est vnus secundum Aristote. & ab vno procedit, & vnum quodammodo est causa vnitatis, & pluralitatis causa alio modo.

Ex lib.destru.disputatio.3.in solutione.12.dubii.

Mundus ex quinque constat corporibus.s.ex corpore supercœlesti, & ex quatuor aliis corporibus elemētalibus, quorum vnum est graue absolute,& est terra, aliud leue absolute,& est ignis, & duo alia media.s.aer & aqua,& hoc demōstratiue a Philosophis est probatum, ex lib.destruct.disputa.1. in solut. 12.dubii.

Mundus habet vnam virtutem diffusam spiritualem, ex qua colligātur omnes virtutes spirituales, & corporeæ,& est vnigenea extensa in toto vniuerso. Alioquin nullus ordo esset in eo. Ex disputa.3.in solu.18.prope finem, & est philosophi sententia 1.cœl.100.& in principio libri metheo.

Mundus secundum philosophos vere similis est vni ciuitati, in qua est vnus princeps sub quo sunt multi principatus subiecti ei. Ex disputatione.3.in solut.18.dub.in fine,& habetur ex fine primæ philosophiæ & etiam.ibidem.cō.44.

Mundus apud philosophos habet causam agentem æternam. & ratio eorum est, quia mundus est opus, aut quid consequens opus, & quodcunq; sic se habens indiget sine dubio agente essendi in suo esse, quia concluserunt ex hoc ꝙ mūdus habet agens existens in suo eē, ex dispnta.4.in lib.destruct.in solutio.1.dub. Ecce locum apertū contra Gregorium Ariminensem & Ioan.de Baccone volentium solum motum habere causam efficientem æternam ſm Auer.sed nō cœlum, aut aliquam substantiam, patet enim ꝙ si cęlū deponit quan-tum ad motum, deponit etiā quātum ad suum esse per eandem rationem, Nec valet si dicatur ꝙ Cōmenta.loquitur de toto mūdo, sed non de cęlo. Sed contra, quia Commen.in lib.destru.in.3. disputa.in solutionē.10.dub. facit etiam eam dērationem de cęlo. inquit enim, ꝙ esse corporis cœlestis consistit in motu,& ideo dans motum dat esse de necessitate. Amplius in .2. cap.de substantia orbis.expresse dicit quod cęlum & si simplex sit, & corrumpi non possit, & non indigeat in suo esse anima sensibili, neque imaginatiua sed tantum indiget anima mouente ipsum in loco semper,& virtute quæ non sit corpus, neq; virtus in corpore ad largiendum ipsi permanentiam æternam & motum æternū,& qui non habent principium neq; finem. Et debes scire ꝙ istud corpus cœleste non indiget virtute mouente, semper tantū, sed largiēte virtute in se & in sua substantia permanētiam sempiternam. Ecce quō expresse substantia cęli dependet in eodem genere causæ, sicut & motus ab ipsa intelligentia quod continuatur ex casu quem pouit statim, subdit enim quoniam & si simplex sit, & non habet potentiam vt corrumpatur, tamen est finite actionis necessario, quia est finitarum dimensionum & terminatarum superficie continente ipsum, & omne tale cum intellectus posuerit ipsum existens per se necessario est, vt ita sit de finitate suæ permanentiæ, sicut de finitate suæ actionis, declarauerat enim iam in 8.phy.com.79. &.12.meta.clarius com.41. ꝙ omnis potentia existēs in corpore est finita

Contra Greg. Ari. & Ioā. de Baccone.

finita necessario, & licet cœlum nõ habet nisi potentiam ad vbi, illa est necessaria finita etiã, & propterea non est in cœlo potẽtia, nisi ad qetem. cum autem cœlum suum esse habeat in motu consistens, si quis poneret cęlum per se, sine intelligẽtia ita esset, sicut est de motu eius, vnde sicut motus cœli non esset, nisi esset motor separat⁹, ita etiã nec esse cœli? quid clarius, & apertius dici potuit. immo mirũ est de istis viris illustribus, qui ita allucinati sunt in præclarissima, quia Cõmẽ. in eodem loco fatetur se fecisse illã digressionem propter amorẽ. quia multi dixerunt sm Aristo. cœlum non habere causam, nisi mouentẽ tantum, & non efficiẽtem, aut agẽtem. Et est opinio ista quã isti imponunt Auer. & Arist. & tñ Commentator ex sententia illam opinionem reprobat. & immorari in hoc est superfluum.

Mundus necesse est, vt habeat vnũ efficiens sagacissimum & sapientissimũ, a quo entia cuncta seriatim ministrentur. Ex disputatio. 9. in solu. 3. dub. & habetur ex fine. 12. primæ philosophiæ.

Mundus si innouaretur inquãtum est ens naturale magis esset conueniens, quod innouaretur ex principiis naturalium rerum, quàm ex principiis artificialium rerum. s. a voluntate. Ex dispu. 10. in solutione primi dub.

Mundus non potest habere aliam dispositionem naturalem ab ista in qua est modo. octauo physico. com. 9. & 21.

Mulier inuenitur a masculo & magis. 7. Metaphy. commen. 31. & elicitur ex tex. vbi Philosophus dicit quòd non in omnibus dispositionibus generatum dicitur assimilari generanti. Non enim, vt inquit. oportet quòd ex viro semper vir fiat, etenim ex viro fœmina etiam fit, & Commenta. addit & magis, vbi collige quòd sunt plures fęminæ quàm mares, & huius causa naturalis esse potest, quia maior potentia caloris, & virtutis requiritur ad generationem maris, quàm fœminæ. Theologi autem aliam huius causam assignant, &c.

Mulier specie non differt a mare. 10. Metaphysi. tex. commen. 25. & ibi vide causam.

Mulieres molliores leuiores & minus pilosę sunt, quàm viri propter menstrua. In viris autẽ huiusmodi excrementum tendit in partes terrestriores. Auer. primo de generatiõne animalium. in commen. quod correspondet capi. 19. in tex. Aristotelis, & incipit in Auer. sermo de quidditate seminis fœminei.

Mulieres concipere possũt sine delectatione in coitu, Arist. 1. de gerratione animalium. capitu. 19. vbi Auerro. dicit, quòd vulgus putat, quando sic impręgnantur parere masculos, & ipse interrogauit mulieres, quibus fidem adhibebat, & affirmarunt illud.

Mulieres habent humiditatem, quã emittunt hora coitus, & ex necessitate materiæ, & propter delectationem, sed hoc non arguit illã habere vim ad generandum effectricẽ, nam puero in somno accidit delectatio, & tamen semen eius non est prolificum. ibidem. Vide etiam Aristote. primo de generatio. animalium. cap. 20.

Mulier

Mulier & equa dum grauida sunt coitum patiuntur. Aristot. in 4. de generatio. anima. cap. 5.

Mulieres quæ ad rem veneream incontinentes sunt, libidine cessant cum sæpius generarint. Arist. in. 4. de gener. anim. cap. 5.

Mulieribus laborare assuetis facilis est partus, labore enim excrementa consumit, quæ in mulieribus otiosis augentur, cunq; parturigo laboriosa sit, labor & exercitatio actę vitæ facit, vt spiritum retinere possint in qua re partus facilitas conciliatur. Aristote. 4. de generatio. animalium. cap. 6.

Mulieribus paucis contingit vt prægnantes felicius degant, & corpore melius valeant. videlicet, his quarum in corpore exigua continentur excrementa, quæ absumi possunt cum alimento quod fętui ministratur. Aristotel. in. 4. de generatio. anima. cap. 6.

Mulieribus pili in mento non prodeunt, nisi in terminum cum menstrui cursus substituerunt. & vt in terra Caria sacerdotibus mulieribus euenire aiunt quod diuinationis iudicium interpretatur. 3. de natura anima. ca. 11.

Mulieribus quibus profluuium mẽstruorum deest, magna pars sterilis est, verum fieri potest, vt aliquę etiam earum sine eorum profluuio concipiant. 7. de natura anim. capit. primo.

Mulieres candidiores, & minus corpulentæ, plus mensibus abundant fuscis & carnosis, ibid.

Mulierem concepisse argumentum est cum statim a coitu locus sicessit, & si semen intus susceptum in septimum diem permanserit concepisse iam certum est. 7. de natura animalium. cap. 3.

Mulieres in vtero tardius quàm mares perfectionem quarumcunque partium recipiunt, sed cum in lucem prodierint, fœminæ otius quã mares accrescunt, & ætate florent, & senectute macerantur, & magis quæ pluries pariunt. 7. de natura animal. ca. 3. vide causam. 4. de generatione anim. ca. 6.

Mulieribus concipientibus accidũt purgationes effluxiones, & abortiones, & vide istorum differentiã, in. 7. de natura animalium. capi. 3. purgationes enim accidunt cum cõceperit, vt plurimum ad temp⁹ quoddam. f. triginta dierum, maxime si concepta est fęmina, quadraginta autem si mas a partu etiam purgationes eodem modo consequi volunt effluxiones vocantur, quæ intra septimum diem corruptiones incidũt, abortiones autem quæ inter quadragesimum.

Mulieres quæ marem conceperunt minus pallent, & facilius exigunt contra quæ fęminam, sunt enim pallidiores, & grauius degunt. 7. de natura animalium. capitu. 4. & est sententia Hippocra. in libro separatorum sermonum.

Mulieribus pluribus desinunt menstrua circa quadragesimum annũ, quod tempus quæ excesserint his ad sexagesimum seruantur, etiam nonnullæ eo tempore pepererunt, sed vltra hoc tempus nulla potest protrahere. septimo de natura animalium. cap. 5.

Mulieribus grauidis appetitus varij prouenire solent, citoq; commutari, qd picare quidam a pica auedenominant 7. de nã anim. ca. 4.

Mulier

terra

commen.17.

Nasus symus est vnum essentialiter, sed homo albus est vnum per accidens.7.meta.tex.cō.41.& vide ibi Auer.declarantem hoc, quia concauitas in naso est īseparabilis, sed albedo ab homine non est inseparabilis: albedo enim inuenitur in pluribus speciebus aliis ab hoīe.

Natura nihil agit superfluū.1.phy. com.56.idem.1.cœli.32.

Naturalis non debet cōtradicere ei qui negat sua principia.1.physico. tex.com.11.idem.8.phy.t.cō.22. Vnde Them.hic adducit pulchrā rōnem: nam si physicus potest demonstrare naturam esse, aut hoc erit per principium naturale, & si sic, tunc est petitio principii. aut ex aliquo principio extrinseco, & sic non erit demonstratio, aut rō naturalis, sed alterius artificis, quia demonstrationes specificantur a mediis tangit Cōm.8.ph.cō.22.

Naturalis non accipit a primo philosopho corpora componi ex materia & forma.1.ph.contra Auicē. Cōm.com.vlti.

Naturalia differunt ab artificialib⁹, quia habēt principium motus per se.2.phy.tex.com.2.

Naturæ diffinitio est manifesta per se, & ponitur in scientia naturali. 2.phy com.3.

Naturæ diffinitio non dicitur vniuoce neq; æquiuoce, sed secundū prius & posterius.2.phy.com.3. & 5.meta.com 5.

Naturam esse est manifestū per se. 2.phy.com.3.&.t.c.6.

Natura quæ est forma, est substantia, quæ est in subiecto quod sustentatur per illam.

Natura quæ est materia est substantia, quia est subiecta.2.physi.commento.4.

Naturalis accipit a primo philosopho, quòd natura quæ dicitur de forma est substantia.2.phy.c.4. & 5.meta.com 5.

Naturalis considerat de superficie, linea, & pūcto, & corpore, vt in materia, & vt sunt vltima corporis sensibilis, seu transmutabilis. 2. physi. tex.cō.16 1.cœli cō.1.3. cœli. cō. 5.6.meta.tex.cō.2.

Naturam agere propter finem est propositio maxima, & est maximum fundamentum in sciētia naturali, & in scientia diuina, quia si naturalis non concesserit eam, tūc negat principium finale, & negat materiam eē propter formam. Ex quo sequitur ipsum negare agens, & similiter si diuinus negauerit eā, non habet viam ad probandum ꝙ hoc habet solicitudinem de rebus quæ fiunt hic.2.phy.cō.75. Et aduerte ꝙ rōnes illæ adductæ in 2. phy.ad probandum naturam agere propter finem, non sunt naturales, quia naturam agere propter finem est manifestum per se: & tales rōnes vsitantur cum aduersariis. s. negantibus principia naturalia, sicut notat Cōm. in eodē.2.phy. cō. 80.& tex.cō.84.& per consequens sunt dialecticæ, vel primæ philosophiæ, vt dicit Cō.ibid cō. 84. nam propria per se nota nō possunt demonstrari, sed elēchice possunt persuaderi. vt patet ex.4. primæ philosophiæ tex.cō.9.

Natura complet multa, quæ sunt p artem, & ars multa, quę sunt per naturam.2.phy.cō.77.& 79.

Naturalis magis debet considerare de causa finali, quàm de causa materiali.

teriali.2.phy.tex.cõ.91.

Natura constantium nihil inordinatum.8.ph.tex.cõ.15.

Natura est causa omnis ordinationis.ibidem.

Natura constantium partes etiam a natura sunt, non sic in his quæ arte, aut manu fiunt: domus enim p artem fit, lapides non fiunt. Them. in principio.2.phy.

Naturales res non sunt extra ordinẽ nisi raro casualiter. Cõm. 8. phsic. cõmen.15.

Naturalia videntur habere eũdem ordinem terminatũ.s.currere eodẽ modo, aut semper, aut frequenter: illa autem quorum principium est voluntas videntur diuersificari, & non sequi eundem modum actus.ibidem.

Naturæ actiones necesse est, vt habeant continuationem & æternitatem, aut in agendo alterum contrariorum tantum, vt motus ignis ad superius semper, & terræ ad inferius: aut in agendo duo contraria successiuę, sicut de generatione & corruptione consequentibus motum solis, & aliis contrariis consequentibus istum motum.8. physicorum.commen. 15. & elicitur ex textu ibid.

Natura partis & totius est eadem.8. physi.com.15.

Naturalis in diffinitionibus vtetur materia, sed diffiniet per formam. Themistius in.2. physicorum. super tex.21.

Naturalium quædam sunt corpus, & magnitudo, vt corpora simplicia: quædam vero habent corpus, & magnitudinem, vt corpora mixta, & præcipue animata, & quędam sunt principia habentium corpus, & magnitudinẽ, vt materia & forma.1.cœl.cõ.1.

Natura rerum omnium est trina.1. cęli.tex cõ.2.

Natura non patitur aliquid torpere, aut feriari, sua in singulis ingenia continentur, officia quæque & gestiones suas quęq; agnoscit, agitantq;, & quasi pensa persoluunt. The.1.de aĩa.tex.cõ. 13. & sumit ex.1.cęli.tex.cõ.32.& ex.3. de aĩa. tex.com.45.

Natura naturata ita fecit. v3. ꝙ posuit numerũ ternarium in rebus, & nos sequimur opus eius. 1. Cęli commne.2.

Natura de cęlo & aliis corporibus ęqniuoce.1.cœl.cõ.5.vide pro hoc 2.phy.com.3.

Natura dicitur de forma abstracta, quæ est in cęlo, sicut dicitur de aliis formis corporum simplicium. Cõm.1.cęli.comm.5. vide in concordantiis.

Naturale in aliqua specie, necesse ẽ, vt sit prius accidente.1. cœli. com. 14.&.62.idem.4.physic com. 43. & 67.&.2.de anima.133. &. 3. de anima.28.vide consimile de quiete.2.cœli.14.idem.17.&.tex.com. 83.&.18.idem.3.cœli.te.com.18. &.4.cęli.41.com.

Naturæ rerũ dant eis, aut vt semper sint, aut semper non sint, aut vt aliquando sint, & aliquando nõ sint. 1.cœli.com.138.

Natura constantia ex eisdem corrũpuntur ex quibus constant.1.cęli. tex.com.vlti.

Natura facit de possibilibus semper, quod melius est. 2. cęli. text.com. 34.idem.8.phy.tex. com,56.& in 2.de partibus animalium, capitu. 14. Aduerte tamen pulchram differen

differentiam quam notat Cōmē. in com.34.2.de cœlo,quia melius ex duobus possibilibus in animalibus,quæ sunt hic,est contingēs,sed melius de duobus possibilibus in rebus æternis est necessarium. sic igitur licet naturam in omnibus efficiat de possibilibus quod meli⁹ est,non tamen est eadem rō corruptibilium & æternorum: quia nō sunt eiusdem tribus, vt dixit doctissmus Homerus in.4.Iliados, & philosophus. 10. primæ philosophiæ.t.c.vlti.

Natura nihil,vt contingit operatur neq; de animalibus curasse, ꝙ sunt hic,cœlestia autem quæ sic præciosa sunt despexisse putandum est 2. cœli.tex.cō.50. Inde elicitur, ꝙ natura de rebus nobilioribus magis sollicita est.consimile.2. physi. contra antiquos.t.c.46.& in.1. de partib.anima.ca.1.

Natura nihil ociosum operatur.2. cœli.com.& tex.50.&.1.cęli. text. commen.32.

Naturalis & astrologus conueniūt in q̄onibus de ordine & situ,& qualitate motuum,sed in maiori parte astrologus dat quia, & naturalis propter quid.2.cœli.com.57.vide etiam.1.meta.cō.19.&. 12. meta. commen.44.

Naturalis & astrologus eandem q̄onem absoluere possunt a priori & per causam, sed modus causarum est diuersus,quia astrologus demōstrat per causas abstractas fm rationem a materia,sed naturalis per causas,quæ sunt conceptę cum materia.2.cęli.com.57.idem.2. phy. tex.com.18.&.19.

Natura nihil irrationabiliter, neq; frustra facit.2.cęli.tex.cōmen.59. &.1.cœli.32.

Natura adequat & facit ordinem.2. cœli.tex.com.69. Inde tangit Cōmen.in prologo physicę auscultationis.& Græci expositores ostendentes naturam iustitiæ esse in entibus,quæ est iustitia distributiua, quæ attenditur secundū geometricam proportionem, tribuens vnicuiq; fm eius dignitatem.Quod & antiquissimus Hippoc.etiam asseuerauit,inquiens naturam animalium esse iustam,peritam,præuisiuā,vt allegat Gal.in 5. de vtilitate parti.cap.9.

Naturales ponunt naturā esse,& naturalia quasi hoc sit notum per se. 2 cœli.com.83.idem.2.ph.cō.3.& tex.cō.6.&.1.cęli.commen.5.& 8. physicor.23.

Naturalis sicut ponit ꝙ corpora naturalia habent motum naturalem sic ponit ꝙ corpora naturalia debēt habere quietem naturalem in corporibus,quę apta nata sunt moueri & quiescere.2.cœli.cō.84.idē 1.physi com.11.

Naturalis & geometer cōicant in tribus magnitudinibus, sed diuersis modis,quia naturalis considerat, vt sunt in materia: Geometer vero vt sunt separata a materia.3.cœli. com.6.&.1.cęli.commen. 1. &.2.. physico.18.&.19.

Naturalibus magnitudinibus inconuenientia contingentia in maiori parte non contingunt mathematicis,& ratio est,quia considerat de illis,vt sunt vltima materiæ,sed mathematicus,vt sunt abstracta.3.cœli.tex.com.6.

Natura semper desiderat quod melius est.ex.2 de generatione & corruptio.tex.cō.59.

Natura-

Naturalissimum opus viuentium est,quæcunq; perfecta ,& non orbata,aut generationem spontaneã habeat facere,tale alterũ quale ipsum.2.de ani.tex.cõ.34.

Natura constantium oĩum terminus est,& ratio magnitudinis& augumenti.supra.t.c.41.

Natura nihil frustra facit,neq; deficit ĩ necessariis,nisi in orbatis,& im perfectis.3.de ani.tex.cõ.45.&.1. cęli.t.c.32.&.2.cęli.50.&.59.

Natura entia quælibet habent ascẽsum,& descensum in suo esse.3.de ani.com.45.

Natura quæ sursum semper principalior est.3.de ani.t c.57.

Natura dęmonia est nõ diuina. Aristo.in libro de diuinatione secundum quietem.

Naturalia omnia,aut sunt propter aliquid,aut sunt accidentia necessario consequentia materiã.3 de ani. tex.com.60.idem.2.physico.text. commen.88.

Natura specialis nullum habet esse, nisi in intellectu.1.Metaph.cõ.26. idem.1.de ani.cõm,8.&.3.de ani. cõ.18.12.Meta.cõ.4.

Nulla natura est media inter abstractum,& materiale:hæc,n.duo cõtraria ęternum,& corruptibile manifestum est,quòd sunt immediata 1.Metaph.cõ.39 idem.1.physico.com.vlti.&.3.de anima in solutione tertiæ quęstionis.cõ.5.&.12. Metaph.cõ.25.

Natura est principium quoddam, & causa gẽtis & motus,eius in quo est,primo,per se,& non secundum accidens.2.physi.tex.cõ.3.Notanter dicitur esse principium:quia notat causam efficientem,quia principium proprie sumitur pro causa agente & mouente. vnde Simpl.& omnes græci expositores asseruerunt principium positum in diffinitione naturæ stare pro causa efficiente:dicitur autem quoddã,quia ẽt intellectus practicus ẽ de principiis efficientibus:non enim omnia quæ fiunt a natura fiunt:fiunt etiã nonnulla ab aliis causis,sicut est intellectus & casus.dicitur autem, & causa,quia natura non solum dicitur de forma cuius est agere & mouere,verunetiam de materia,cuius est pati & moueri.2. de generat.& corrup.tex.cõ.53.& quia sicut dicit Cõm in.2.phy.cõ.1.aliqua corpora nãlia respectu alicuius motus habẽt principium actiuum tantũ, vt elementa in motu locali : nõ.n. habent principium passiuum maxime dum mouentur de potentia accidentali, quia non habent resistentiam intrinsecam:non.n.diuiduntur in partem per se mouentẽ & in partem per se motam,sicut animalia cum sint solum composita ex prima materia & forma : & mã non potest esse subiectum motus. 5.physico.tex.cõ.8.& ista est sententia eius.4.phy,cõ.71.vbi habeť ꝙ elementa in vacuo non possunt moueri.& in.8.physic.cõ.30.&.3. cęli cõ.28.& alibi frequẽter:in motu autem alterationis habent principium passiuum,& non actiuum: & ideo principium in descriptione naturæ sumiť ęquiuoce pro principio actiuo & passiuo.i.analogice,sicut dicit,quia in descriptionib. nõ potest aliquis facere plꝰ isto, & iõ causa,cum distinguatur a principio secundũ rõnem stat pro materia. Aut aliter dici põt,ꝙ principium dr̃ proprie,& causa proprie,

& sicut principium stat pro causa efficiente, & secundum Cōm. etiā pro materia possumus sumere causam pro causa finali: quia finis est causa causarum: & tunc posset subtiliter dici ꝙ cum motus positus in diffinitione naturæ sit motus large sumptus qui diffinitur l. 3. physi. vnde Arist. in principio. 3. physi co. ostendens rationem ordinis dicit, ꝙ quia in diffinitione naturæ ponitur motus. ideo oportet diffinire motum quid sit, & patet quòd motus ibi se extendit ad generationem substantialem: & tunc potest dici ꝙ natura est principium effectiuum aut materiale, vt vult Cōmen. in aliis motibus proprie dictis: in motu vero generationis q rectius dicitur mutatio natura est causa s. finalis. vnde Aristote. in. 2. physi. tex. com. 14. dicit generationem eē, aut dici naturam: quia est via in naturam: denominationes enim in naturalibus fiunt a termino ad quē, & a fine. iuxta illud philosophi in. 2. de anima. text. com. 49. a fine vnumquodq; denominare iustum est. Aut aliter etiam dici posset, & est alia ratio, quia sine dubio diffinitio ista dicitur analogicè de superioribus & inferioribus, & de principio passiuo & actiuo: siꝉr de diuersis motibus non dicitur secundum vnā rationē vniuocam: & similiter neq; sm vnam & eandem rōnem potest esse respectu motus & quietis. vnde in habētibus motum & quietem est causa vtriusq;, & in habentibus motum tantum natura dicitur esse ꝓpriū motus, & in habentibus quietē tm̄, dr̄ esse cā quietis, nam si quies sumatur, vt est motus priuatio. sicut dicit Cōm. in sua media expositione super. 2. phy. & 9. Met. com. 13. ita exponit Com. in. 2. Meta. com. vltim ꝙ natura dr̄ esse principium quietis in rebus, quæ qn̄q; transmutatur, qn̄q; non: ita etiam dicit Cōm. in. 2. cœli & mundi in com. 84. vbi dicit ꝙ, sicut naturalis ponit naturam esse principium motus naturalis: ita ponit ꝙ sit principium quietis in his quæ nata sunt moueri. & quiescere proprie non dicitur habere causam, aut principium, aut virtutem agentem, sicut scribit Com. in vlti. cap. de substā. orbis ꝙ quies est priuatio, & non est potentia. vnde d. Aristot. quòd cum stellæ careant causis motus, quas habent corpora cœlestia, de necessitate habent quietem infinitam, quæ est priuatio motus: & similiter dicit ꝙ terra debet habere quietem infinitam, quæ est priuatio motus: quia caret agente motū in ea infinitum. vnde dicit ꝙ quies non est per virtutem, sed per priuationem virtutis. vnde. 2. cœli. commen. 101. medium non est causa quietis terræ sed grauitas eius. & si medium est causa, non est inquantum est medium, sed inquantum est medium corporis, quod circulariter mouetur, & si est causa, est remota: & melius est dicere ꝙ sit causa seruans quietem, quàm causa agens: & ideo ly principium positum in diffinitione naturæ respicit motū, & causa respicit a proprietate quietem. aut pp aliam rationē: nā corpora nālia, quæ nāliter mouenť, & nāliter quiescunt, moueņť vt quiescant vnde quies in talibus est magis nālis quā mot᷑, quia pp qđ vnūquodq; tale & illud magis. vnde

vnde elementa dum mouentur ad sua loca de potentia accidentali, dicuntur moueri de potentia violenta, quia illa potentia accidẽtalis nõ inuenitur in eis, nisi passa fuerint violentiam: vt dicit Com. 3. cœli. com. 28. & 8. physic. com. 32. nam elementum in sua naturali dispositione debet esse in suo loco, & quãdo est in suo loco, tunc quiescit. & ideo si est extra suum locum naturale est sibi moueri ad suum locũ: & hoc est quia elemento vis illata fuit vt esset extra suum locum. & ideo Cõment. 4. cœli & mundi. in com. 26. & 31. dicit ꝙ diffinitiones grauis & leuis datæ per quietẽ, magis demonstrant dispositiones naturales & naturam eorum, quàm diffinitiones datæ per motum. tũc igitur principium respicit motum & causa quæ dicit finẽ respicit quietem: impossibile enim est, vt dicit Porphirius, Auicen & Auer. istam diffinitionem intelligere nisi diuisim, omnia enim ista contingunt, quia non est vera diffinitio, nec vniuoce dicta sed descriptio, vt inqt Albertus, est maioris manifestationis, quàm sit nomẽ. Ex quo patet ꝙ principium nõ ponitur propter priuationem, vt dicit Albert⁹ qui voluit formæ inchoationem esse in materia, & illa cum sit priuatio est principium, sed non est causa: nam talis aptitudo & forma in esse illo imperfecto non est ens in actu: oẽ autẽ quod agit, agit ſm ꝙ est in actu: & per consequens nõ est principium alicuius motus talis priuatio: sed ponitur principiũ, vel pro causa efficiente tantum, vt voluit Alexan. & Them. qui dixerunt ꝙ elementa nullius motus habent in se principium, nisi motus localis: plantæ vero omnium motuum habent in se principiũ m excepto locali. animalia vero oĩum motuum absolute. vel sumitur ſm Cõm. pro principio actiuo & passiuo, sed Cõm. non ponderauit: deinde qũo sumat causa, & oportet supplere sicut diximus. & sić teneo ꝙ diffinitio naturæ competit cęlo, & inferioribus analogicè: ſm enim naturam prius competit cœlo, sed ſm famositatem prius cõpetit istis quę sunt hic. distinctio habetur ex Auer. 2. Meta. com. vlti: & ideo vt dicit Porphirius, Auic. & Com. debet intelligi ista descriptio diuisim vnde ly, et, debet sumi pro aut: in cœlo enim natura est principium ciens sempiternum motum, in terra sempiternam quietem, in cæteris motum & quietem. ista est etiã sententia Cõm. in. 9. Meta. cõ. 15.

Contra formã corporis in materia.

Alii autem, vt Simplicius exponunt etiam in cęlo esse quietem respectu centri, polorum, & axis, & ẽt quia cœlum quiescit ſm totũ, quia non mutat locum ſm se totum, saltem ſm subiectum: & terra etiam mouet, quia si poneretur extra suũ locum moueretur, aut quia mouetur motu alterationis, mouetur ẽt ſm partes: potest etiam dici in cœlo esse quietem respectu partium: quia stellæ, quæ sunt nobiliores partes orbis, non mouentur per se, vt demonstratum est in. 2. cęli & mundi, prima tamen via magis placet. Similiter dico, quòd cum motus analogicè dicatur de locali, & aliis motibus natura, principaliori modo dicitur esse principiũ motus localis, & secundario aliorum motuum. Motus enim loca-

lis, vt demonstrat philosophus in 8. physicor. tex. commento. 55. vsque ad 60. est prior aliis motibus natura, tempore, & per fectione. cuius argumento est, quod Aristo. in. 1. cęli & mundi, volens probare omne corpus physicum secundum naturam esse mobile secundum locū, probat illud ex diffinitione naturę, quę est principium motus, quod non procederet, nisi motus principaliter in diffinitione naturæ supponeret pro motu locali. & confirmatur: nam tenendo diffinitionem illam esse communem analogicè superioribus, & inferioribus, oportet partes quaslibet in illa diffinitione esse cōmunes vtrisq;, aut saltem principaliores, sicut est motus. sed in nullo motu communicant cœlestia cum inferioribus, nisi in motu locali. vt demonstratum est in. 1. cęli & mūdi. & in lib. de substant. orbis. quia motus localis apparet principaliter in naturæ diffinitiōne, & alij motus consecutiuè: impossibile. n. est intelligere aliter. dicitur autem eius in quo est primo, vt dicit lucidissimus Themist. quia principiū motus in scanno est, sed nō primo, sed primo est in ligno. dicitur autem per se, quia licet nauta in naui sit primo, nam in nullo priori potest nauta esse quàm in naui, non tamen est nauta per se de intellectu nauis, neq; nauis de intellectu nautæ: talia enim sunt prædicata, quæ per se alterum de altero dicuntur, vel quando prædicata sunt accepta in ratione subiectorum, & sunt causæ eorum. aut econtra, sicut sunt prædicata per se primi modi, & secundi modi, & ideo ponitur ly per se, per non secundum accidens ponitur ad differentiam medici, qui licet primo, & per se habeat artem medicinæ, per quā est formaliter medic⁹, & curatiuus aliorum: tamen per accidens agit in seipsum inquantum medicus: hoc. n. declaratur ab Aristo. in litera. Cōmen. autem aliter exponit, sed melius placet expositio ista græcorū.

Qui autem ad euitandam nugationem ordinant præpostero modo: vt ly non secundum accidens præponatur ad ly per se, & ly per se ad primum nihil est, quia. 7. primæ philosophiæ tex. com. 43. siue superi⁹ præponatur siue inferius, non propter hoc euitatur negatio. Et ideo oportet dicere istas tres particulas referri ad diuersa, & quod non habet istum ordinem, vt vnum sit contrahens & aliud contractum, sicut est in veris diffinitionibus in quibus totum refertur ad vnam intentionem. hoc enim est in vniuocis, sed in analogis & ambiguis oportet ad diuersa comparare, sicut diximus: ęquiuocatio. n. decepit istos.

Quod autem. d. Boeti. naturam hic diffinitam, & Albertus cum eo, non cōuenire superioribus. sed solum corporibus, quæ sunt hic: quia motus cœli non est a natura, sed a voluntate, & a principio separato, tum etiam, quia natura non mouet motum infinitum. nec nā mouet corpus in suo loco cuiusmodi sunt in cœlo, quia infinitus est, & semper circa eundem locū mouetur. Dicimus cū supportatione hoc falsum esse. nā Arist. in. 1. cęli venaturus cęli substantiam quid sit, & qualis sit naturæ, sumit illā propōnē pro maximo fundamēto, vt dicunt oēs expositores, quod oē corpus physicū est mobile secundum locum: vt patet in text.

cō

cō. 5. & probat illud ex naturæ diffinitione. frustra autem hoc fecisset si naturæ diffinitio superiorib⁹ nō competit. & quod dicitur, ꝙ natura non mouet infinitum motum, neq; in suo loco. Respondet Commen. in disputa. 13. in solu. 4. dub. ꝙ est verum de natura inferiorū. & ideo dicit ꝙ motus cœli non est naturalis, sicut motus elementorū: & ita etiam dicit in. 2. cœli. com. 3. patet autem non obstante, ꝙ motus cœli sit voluntarius potest etiā esse naturalis: & ex parte orbis, qui concurrit, vt materia, seu melius, vt subiectum, & ex parte formæ, q̄ est intelligentia separata, sicut declarauit Cōmē. in. 1. cœli. com. 5. & 2. cœli. com. 3. ex parte quidem orbis, quia cum sit corpus simplex & cuiuslibet corporis simplicis sit aliquis motus sm naturā simplex, sicut motus naturalis leuis est sursum, & motus grauis deorsum. sic motus orbis cum sit neutrum, neque graue, neq; leue habet potentiam naturalem, vt moueatur motu naturali circulari ab intelligentia causante in eo illum motum, & potest dici naturalis ex parte formæ, quia ex quo intelligentia licet sit principium separatum, non dependens in esse ab arte, nec constitutū in esse per ipsum: quia tamen est appropriatum principium in mouendo ipsum, sicut forma est appropriata materiæ: sic dicitur anima eius inquantum influit sibi motum, vt dicit Cōmē. in. 2. cœli. cō. 3. & dicitur esse in eo, quia intelligentia ibi est vbi operatur, & illo modo dicitur esse coniuncta sibi. & sic cœlum vt est quodāmodo animatū illo modo, dr̄ esse motū ex se. & ista est sententia Cō. in. 3. cap. de substant orbis. vnde etiam dici potest motus cęli esse naturalis ex parte animæ, & ex parte corporis. vt habet ipse in. 8. physico. comm. 27. vbi dicit, quòd motus corporis cęlestis est simpliciter naturalis tā ex parte animæ, quàm ex parte corporis, non quòd velit Com. intelligentiam vere esse naturā, immo est supra animam, & anima supra naturam, sed per viam similitudinis & proportionis. quia sicut forma materialis habet causare motum in subiecto proprio, sic proportionabiliter intelligentia in orbe, & motus naturalis in cœlo, non est alius a voluntario. vt dicit Commē. 2. cœli. cō. 3. & fuit dictum Alexan. Quod aūt dixit Albertus & Egidius Roma. ly primū positum in diffinitione naturæ sumi pro ꝓximo, ad excludendū vegetabilem & sensitiuam, quæ mouēt per qualitates tanquā per instrumenta, & organa, hoc quidem stare non potest, quia tunc sm istam rationem animalia, & plantę non dicerentur esse a natura. cuius oppositum dicit philosophus in text. nec anima aliquo mō posset participare istā rōnē naturæ, quod est contra expositores grecos. Amplius, sequeretur elementa in motu locali non haberent conterere per formā tanquā per principiū actiuū ꝙ est natura, quia motus localis licet causetur principaliter a forma substantiali, causatur tñ mediāte grauitate, aut leuitate accidentali. d. in. Cōm. 1. cœli com. 17. ꝙ grauitas & leuitas significant habitus & formas, quæ sunt principia mouentia principaliter, & significant ēt qualitates. vñ

ſicut agens naturale nõ agit per eſſentiam in motu alterationis tanquam per principium proximum agendi;ſic in motu locali. Ariſt.n. in lib.de ſenſu dixit, ꝙ ignis non agit inquantum ignis,ſed inquantum calidus:ſiſr cũ natura ſit principium etiam alterationis & augumenti,vt.d.Cõm.in plantis & animalibus, & in talibus concurrunt qualitates,vt concauſæ,& vt inſtrumenta.non eſſent igitur iſti motꝰ naturales,cuius oppoſitum habet in tex.& a Them.& ab Auer. in cõ. 1.Et ideo melius eſt exponere, vt græci,aut vt Cõmẽ. Et ꝙ quidam reprehendere voluerunt iſtam naturæ diffinitionem:quia natura videtur eſſe aliquid abſolutũ, & iſta datur per reſpectum nihil eſt,quia licet natura ſm rem nõ ſit niſi materia,& forma, quæ ſunt ſubſtantiæ quædam,& entia quædam abſoluta:tamen vt nãli conſiderãtur in reſpectu conſiſtunt. vt patet.2. phyſico.26. & ideo conſiderantur vt ſunt principia motus, quorum vnum eſt actiuum, & aliud paſſiuum:ſub rõnibus aũt abſolutis, & tranſcendentibus a diuino conſiderantur.ſed ſuus intellectus perfectus in relatione,ſeu reſpectu conſiſtit,vt a naturali conſiderantur. & quia nomen naturæ.d. reſpectũ principii,ideo in deſcriptione naturæ ponitur principium loco generis.nec obſtat ꝙ ſi principiũ ſumitur pro cauſa efficiente ꝙ cum efficiens,& finis ſint extrinſeca igitur non differunt eſſe in eo in quo ſunt,quia licet cauſa efficiens ſit extrinſeca a ſuo effectu:tamen poteſt eſſe intrinſeca in ratione qua ẽ forma,quæ ẽ pars eſſentialis nãu:forma enim eſt intrinſecá elemento; tamen eſt principium efficiens motum qui eſt effectus diſtinctus a motore:motor enim eſt de cauſis extrinſecis motus.5.phyſic. commento.3.

Natura quælibet forſan materiam habet.2.Meta.tex.comm.vlti. vbi animaduerte, ꝙ vt ſcribit Auer.in com.ideo dixit forſan,ſeu ferè propter intellectum : intellectus enim qui eſt poſtrema perfectio hominis eſt abſtractus a mã. conſimilẽ modum loquendi habet philoſophus in.6.primæ philoſophiæ.tex. cõmẽ.1.vbi dicit,phyſica theorica quędam eſt,ſed theorica circa tale ens quod eſt poſſe moueri, & circa ſubãm,quæ ſm rõnẽ, vt ſm magis non ſeparabilem ſolum. vbi etiam Auer.ponderans ly ſm magis inqt „ & dixit in maiori parte pp intellectum. „ conſimilem modũ loquẽdi „ habet philoſophus in prin.1. de cęlo & mundo. vbi inquit,ſcientia de natura fere plurima videtur circa corpora & magnitudines, & horũ exiſtens paſſiones & motus.

Natura ſecũdum famoſitatem magis,ſeu prius dicitur de corporibus generabilibus & corruptibilibus, quam de corporibus cœleſtibus.2. Metaph. commen.vltimo. Pro quo animaduerte quod natura, & naturæ diffinitio poſita in.2.phyſi. dicitur ſecundum antiquos peripateticos de vtriſq;, ſcilicet corporibus generabilibus,& etiam de ęternis.quicquid ſenſerit in hoc Boetius,& Albertus. & dicitur ſecundum prius, & poſterius, vt ſcribit Commen:2.phyſico.comm. 3. tamen animaduerte ꝙ iſta comparatio poteſt fieri duobus modis, vl' ſimpli-

simpliciter, vel quo ad nos, seu fm famositatem, & tunc si comparatio fiat simpliciter, & quo ad naturam dico, quod natura per prius dicitur de cœlestibus: est enim regula, ꝙ quando aliquod nomen dicit de duobus, quorum alterum est cā alterius simpliciter, & per prius dr̄ de cā, & ꝑ posterius fm quid dr̄ de causato. sicut est videre in. 8. physi. ab Auer. in cō. 77. & in. 7. Meta & in. 8. vtrobiq; in cō. 7. cum igitur corpora cœlestia sint causæ generabilium & corruptibilium. vt. d phi losophus in prin. lib. Metheor. sic natura per prius inuenitur, & eius ratio ibi, quam in corruptibilibus. sed fm famositatem, & quo ad nostram cognitionem secus est, quia ista sunt nobis ꝓpinquiora, & magis operationes eorum, & proprietates istorum innotescunt nobis, quàm illorum. & ideo Cōm. dixit ꝙ ista secundū famositatem sunt magis naturalia.

Natura est vl'r principium transmutationis in rebus transmutabilib' per se, & est principiū priuationis transmutationis in reb', quę qn̄q; transmutantur, & qn̄q; nō. illa aūt quæ semper remanent eodē modo modorū transmutationis. s. in motu locali, æquiuoce dr̄ de eis nā & de aliis. Com. 2. Meta. cō. vlti. Vbi clare potes inde colligere qualiter diffinitio naturæ fm Cōm. non potest vniformiter intelligi nec copulatiuè, sed diuisiuè. & fuit etiā sententia Porphirii, & Themi. in paraphrasi super principio. 2. physi. vbi dicit, cœleste & diuinum corpus ex cipio, in quo natura est principiū ciens sempiternum motum, non etiam causa, aut principium quie- tis. eandem sententiam, vide ab Auer. in sua media expositione, sup libro. 2. physi. & in. 2. cœli. in com. 84. & in. 9. Meta. com. 13. de hoc tamen supradixi contra Albertum, & Boetium diffuse.

Quasi diffinitio naturæ sit intelligenda fm Auer.

Naturaliter inuentum in aliquo nō inuenit in quodam eius, & in quodam non, nisi hoc sit verbis tantū, non ratione. 4. Metaphy. com. 27. idem. 2. cœli. com. 59. &. 1. poster. tex. com. 8.

Naturalis non diffinit sine materia, neque secundum materiam. ex. 2. physico. tex. com. 21. vbi Arist. dicit in tex. ꝙ cum natura dupliciter dicatur, sicut de symo, quid sit intédimus sic considerandum est: quare neq; fm mām huiusmodi, neq; sine materia. Quem locum sanctus Thomas interpretans asserit duas fieri rationes. prima est, quia cum duplex sit natura materia, & forma, & scientia naturalis sit de natura, igitur de vtraq; nā cōsiderat. sed scientia nālis ita se hēt circa nālem, sicut est de symo. sed volentes scire quid sit symum in diffinitione symi ponūt mām, quæ est nasus, & concauitatem, quæ est forma: sic etiam nālis in cognitione nālium, vtrunq; cognoscit mām & formam, & ideo cognitio nālis non est sine mā, neq; fm mām tm̄ quia oportet etiā cognoscere formam. Themist. autem, Simplic. & Auer. volunt solum vnam ibi fieri rationem, sicut prætendit series, & contextus verborum, quod etiam euidentius apparet in græco idiomate, & Simplicius multum subtiliter introducit intentionem philosophi ibi, quia enim in textu. 20. immediate præcedente di-

Annotatio pulchra.

xerat ꝙ ex mathematicis quædam physicam lineam accipiunt, sed nõ considerant, neq; diffiniunt illam inquantum est physica, sed inquantum mathematica, vt geometria: quædam autem assumunt mathematicam lineam, sed non diffiniũt eam inquantum mathematica, sed inquantum physica: cõse.ˢuẽs fuit ostendere quõ physicus diffinit ẽt physica, & asserit ꝙ est sicut qui diffinit symum, in quo ponitur dum diffinitur, tam materia quàm forma, & licet diffinitio naturaliũ nõ sit sine materia, tamẽ naturalis nõ per materiam diffinit, & cognoscit compositum ex materia, & forma, sed per formam. vnde lucidissimus Themist. in eodem loco dicit quare naturalis in diffinitionibus vtetᷣ materia, sed diffiniet per formam. & Simplicius eandem expositionẽ sequitur in illo loco. non enim litera græca habet notam exclusionis, vt litera arabica. propter quam Cõm. cogitur exponere ꝙ naturalis non ſm materiam tantum. idest sine forma cognoscit, & diffinit. quam expositionem ẽt latini sunt secuti. vnde nãlia cognoscuntur non per mãm, sed per formam: nã mã ẽt substantia scibilis est p analogiam ad formam: forma aũt est origo cognitionis iam compositi quã materiæ, & est expositio multum subtilis & vera, ni fallor. Ex quo patet de mente Them. & Simpli. & omnium expositorum antiquorum formam esse quidditatẽ, sed mã non est pars quidditatis, licet sit pars essentiæ & mirũ est de diuo Thoma, & Ioã. Scoto qũo in hoc defecerint a vera, & antiqua doctrina peripateticorum: ãsserũt enim materiam & formam esse de quidditate, secuti in hoc Auicẽ. 5. Met. suæ, sed secus se hẽt res. Nã in conceptis cum mã differt essentia a quidditate, vt dicitur in. 3. de ani. ma. tex. cõ. 9. & 7. primæ philosophiæ. tex. com. 41. forma enim est ratio, & quodquid erat esse rei, vt vbiq; locorum Arist formam diffinit. sicut enim scribit Cõm. 1. cœli. com. 92. forma autem est subiectum vniuersalitatis, & iste est intellectus cuiuslibet formæ. cum autẽ obiectum intellect⁹ nostri sit vl̃e, forma sola erit quodquid erat esse quod est intellectus obiectũ. materia aũt, vt dicit Cõm. 12. meta. cõ. 14. non habet intentionem alicuius cõis, aut vl̃is prędicabilis de pluribus. & ideo Arist. 7 Meta. tex. cõ. 35. dixit materiam ſm se esse ignotam modo nihil dat quod non habet: & ideo materia inquãtum ſm suam puram naturam consideratᷣ, non potest esse cognitionis principium, sed si aliquo modo facit ad cognitionem, hoc est vt est subiecta formæ: & ideo materia, vt dicũt præfati viri, & est cum hoc sententia Auer. in. 7. Metaph. com. 34 ponitur in diffinitionibus rerum naturalium tanquam vehiculum deferens quidditatem, sed non quia sit pars quidditatis. Sed tunc cõtra istam viam sunt tres arduæ difficultates. & prima est contra Themist. quia dicit ꝙ naturalis vtetur in diffinitionibus materia, sed diffiniet per formam. sed hoc contradicit Arist. in. 1. de ani. tex. cõ. 16. vbi ponit differentiam inter physicum, & dialecticum. Dialecticus enim (vt asserit) diffinit per formã, sed physicus diffinit per materiã

&

& Themistius dicit φ physicus nō diffinit p materiā, sed per formā. contradicit igitur magrō, & tunc perit dīa inter dialecticum & physicū, vt patet intuenti. Secunda difficultas est, quia si forma ē tota rei quidditas, & diffinitio nō explicat nisi quidditatem. igr̄ diffinitio dēt dari per solā formā, & ita mā non est necessaria in diffinitionib'. Tertia difficultas est qa tūc diffinitiōes sub̄arum naturalium nō r̄ esse per additamentū. Nam si mā quæ ponitur in diffinitione cōpositi nō est pars quidditatis cōpositi, igr̄ cadit vt additū: & ita diffinitiones nāliū sub̄arum non erunt diffinitiones simplr̄, sed per additamentū: sicut sunt diffinitiones accidentium. cōtra Philosophū 7. meta. tex. cō. 17.

Ad primū soluit̄ φ ideo Themi. d. naturalē & si vtit̄ materia in diffinitionibus nō tñ diffiniet p mām, sed per formā: pro quanto cōpositum & diffinitum cognoscitur per formam, & non per materiā, quia materia fm se est ignota: quicquid enim intelligitur, intelligitur fm φ est in actu 9. meta. tex. cōm. 20. vbi dicitur, inueniuntur aūt diagrāmata actu, forma autem actus est: materia autem est potentia, & potentia est ratio occultationis & ignorantiæ, non cognitionis. sed Arist. vult naturalem diffinire per materiam sensibilem, & ideo non est cōtradictio inter Aris. & Them. quia non sunt discordes in vna & eadem intētione materiæ, sicut patet. Nec eodem modo vtitur seu accipit diffinire vterq;. nā Them. dū dicit naturalē non diffinire per materiam intellexit tanq̄ per id quod est principium cognitionis, aut tanq̄ per id quod sit quidditas, aut pars quidditatis, vtitur tñ materia in diffinitione tanq̄ necessaria in ratione vehiculi. Quo aūt dialecticus dicatur per formam diffinire satis in theorematibus declaratum est. Ad secundam difficultatem r̄ndet Cōm. in 1. de anima. cō. 16. inquit. n. φ qui in diffinitionibus rerum accipit materiam & demittit formam diminute accipit. qui vero ponit formam, & dimittit materiā, vr̄ dimittere aliquid quod non est necessarium in diffinitione verum tñ non est ita, quia forma in diffinitione debet sumi cum dispositionibus in quibus existit. Pro quo scire debes φ vt scribit Cōmenta. in. 2. phy. cō. 18. formarum quædā sunt quæ indiscreminatim diffiniri possunt cum materia & sine materia: & istę sunt illæ formæ in quibus cōuenit mathematicus & naturalis, sicut est magnitudo & numerus: linea. n. superficies, & corpus, & eorū propria: similiter numerus, & accidentia propria numeri indifferenter diffiniri possunt & cum materia sensibili, & sine, & ideo talia ab vtroq; considerantur, verum, alia, & alia ratione, vt ibi dr̄. nam naturalis talia diffinit vt sunt in materia sensibili, & vt sunt termini corporis naturalis. sed mathematicus diffinit illa abstrahēdo a materia sensibili. sunt etiam aliud genus formarum, quod impossibile est sine materia sensibili nec esse, nec diffiniri, & istud est appropriatum sciētię naturali, sicut dr̄ ibi in tex. est caro & os. & 7. met. tex. cō. 37. impossibile est hoīem diffinire sine carnibus & ossibus. & Cōmen. ibidē cō. 39 impoīe est quidditates naturales

intelligere sine transmutatione & motu.i.sine materia, q̄ est principium transmutationis: in diffinitionibus aūt entium mathematicorum, nō apparet hmōi materia, quæ est principiū trāsmutationis. vt dicit Cōmen.2.phy.cō.19. licet bene in illis appareat materia intelligibilis:& ideo diffinitiones cōpositorum nālium indigent mā, nō q̄a mā sit pars quidditatis:sed quia cōpositum constituit̄ p formā talē quæ necessario habet esse in materia,& debet explicari sicuti est. Ad vltimā difficultatem respōdetur ꝙ licet mā nō sit pars quidditatis, est tñ pars essentię cōpositi ex mā & forma: & ex materia & forā fit p se vnū,sicut ex pōa & actu.8.met.t.c.15.sed ex subto& accnte nō fit p se vnū,sed fit vnū p accns:& iō diffinitiones accñtiū datæ per subm dicunt̄ esse diffinitiones p additamētū,non aūt diffinitiones subarum. Accedit ēt ad hoc ꝙ subm est in diuerso gñe ab illo,in quo est accñs, sed materia est in illo gñe saltē reductiue ī quo est ipsum cōpositū. Solutio igr̄ oīum rōnum apparet visa & intellecta dr̄ia inter essentiā & quidditatem in istis quæ cū mā concipiuntur: hæc.n.visa dr̄ia soluit oēm ignorantiam. vñ Cōmen. 7 meta. cō. 21. scribit forma hoīs est hō vno modo,& forma hoīs nō est hō alio modo, & est congregatū ex materia & forma. vult dicere ꝙ si homo sumatur pro hominis quidditate, forma hominis solum homo est illo modo:si vero homo sumatur sm essentiam, quia essentia hominis est congregatū ex materia & forma, & pars illo mō non est totū, sic forma hoīs non est hō,

Natura vniuersalius vtitur Philosophus,q̄ naturalis & etiam philosophus disputat contra negantes naturam,quod nō facit naturalis. Cōmenta,contra Auic.5. meta. cō. 5. idem 2.phy.cō.3.

Natura dr̄ 1.de forma. 5. meta. tex. cō 5.idem 2.phy.tex.cō.12.& 1.cęli.cō.5.& 7.meta.39.

Natura dicit̄ de generatione 5. metaphy.tex cō.5.& 2.phy.te. cō. 14.

Naturalis habet diffinire per materiam sensibilem.6.meta.tex. cō. 2. & 1.de anima tex.cō.16.

Naturalis habet considerare de aliqua forma,videlicet,de illa quæ impossibilis est reperiri sine materia. 6 meta.tex.cō.2.idem 3. cœli.tex. cō. 1. vbi dicitur oēs subæ naturales aut corpora sunt, aut cum corporib⁹ gñantur & magnitudinib⁹.

Naturalis sententia est speculatiua & non operatiua. ibidem.

Naturalis scientia considerat de reb⁹ mobilibus: mathematica aūt de rebus abstractis sm diffinitionē, sed non sm esse.

Naturalia sunt in quorū diffinitione apparet nā, & voluntaria sūt in quorum diffinitione apparet volūtas,diuina aūt sunt,in quorum diffinitione apparet deus.6.met.cō.2.

Naturales formæ aut plures, aut omnes non sunt sine materia. Commenta.7.meta.cōm.39. vide quare dixit,aut plures, in 6. meta tex. cō.1. vbi Philosoph⁹ hēt consilēm modū loquendi:inquit.n. Physica thæorica q̄dā est,sed theorica circa „ tale ens qd est pot̄e moueri, & circa „ subām q̄ sm rōnem vt sm ma- „ gis nō separabilē solū. vbi Cōmen. ibi pōderat ly sm magis,ad præseruandum sed ab intellectu.

Natu-

Naturalis non solū de materia, verū etiā & de forma considerat magis. 7. meta. tex. cō. 39. idem 2. physi. tex. cō. 21. & 26.

Naturales quidditates non possunt intelligi sine sensu & motu, sed bene mathematicę. 7. meta. tex. cōm. 37. & 39. vbi per intelligi intelligas diffiniri, vt notaui in contradictionibus nuper ęditis.

Naturalis considerat de substantiis sensibilibus inquantum sensibiles sunt, sed primus philosophus inq̄tum substantiæ. 7. meta. cō. 39. 5. & 9. 12. meta. 1. 5. 6. & 29.

Naturalis scientia est philosophia secunda fm naturam, non fm ordinem doctrinæ. Cōmen. 7. meta. cō. 39. idem 2. meta. cō. 3.

Naturalibus entibus propria est materia. 7. meta. cō. 39. & rō est, quia naturalis est de his quæ sunt in motu: oportet aūt intelligere materiā in re mota, vt dr̄ 2. met. tex. cō. 12.

Naturæ nomen multiplex est 5. meta. tex. cō. 5. & vide etiam Themist. 2. phy. super tex. 7.

Natura quælibet congregata ex duabus naturis conuenientibus, necesse est vt sit de natura componentiū 7. meta. cō. 48.

Naturales subæ sunt ab oībus cōfessæ. 8. meta. tex. cō. 1. & tex. cōm. 2.

Contra diuū Tho. Ex hoc patet φ corpus mobile nō pōt demonstrari in scientia naturali, quia ad per se nota & cōfessā ab oibus non erigitur demonstratio. vt patet. 2. phy. tex. cō. 6. cuius oppositum tenuit diuus Thomas.

Naturales substantiæ generabiles habent omnes causas. 8. meta. tex. cō. 12. idem in 2. phy. tex. cō. 70.

Natura in diuino, cęlestiq; corpore est sciens sempiternum motū, non autem est causa aut principium quietis Them. in 2. phy ī pricipio.

Natura est in gn̄e potentiæ. 9. meta. tex. cō. 13. vbi Cōmen. in cōmētō dicit probans hoc, quia natura est principiū ratione principii est potentia, & potētia est genus eorum, quia continet naturalia & artificialia, potentia. n. vt. d. Cōmen. ibi. dr̄ de naturalibus & artificialibus.

Natura & ars conueniunt in hoc φ intendunt actum & non potentiā. 9 meta. tex. cō. 16.

Naturalis, accidētia & principia speculatur entium inquantum mota, & non inquātum entia. 11. primę philosophiæ. capite. 3. iuxta finem. idem 7. primę philosophiæ. cō. 9. & 1. physi. Cōmen. in suo prologo in principio, vbi intentionem declarat naturalis scientiæ. ex 6. primæ philosophiæ. tex. cō. 2.

Naturalis, scientia & a practica & a factiua altera est. 11. meta. cap. 6.

Naturalis scientia est de habentibus in seipsis principium motus. 5̄.

Naturalis scientia scietiarum prima esset, si quidem naturales subæ primæ entium forent. 11. meta. ca. 6. idem 6. meta. tex. cō. 3. vide in proprio theoremate de hoc.

Naturalis habet dare causas mobiles, substantiæ materiales & mouētes, formales aūt & finales non pōt 12. primæ philosophiæ. cō. 6. vide in concordantiis.

Natura licet non intelligat aliquid, tn̄ rememorat ipsam de causis nobilioribus ea, quæ dūr intelligentiæ. 12. meta. cōmē. 18 authoritate Them. & est in pria parte digressionis, vbi dicit φ fm Platonem hoc est aīa mūdi q̄ fit ex dijs secūdis: & fm Arist. est a sole & orbe decliui, & ibi-

& ibidem prope finem cōmenti cō firmat hoc idem ex propria senten tia. vide pro hoc lucidissimū Themist. in paraphrasi super 1. physicę auscultationis in expōne tex. 81. de appetitu materiæ, vbi īquit: etenim verissimum puro ꝙ dicitur prouidentiam fuisse quæ & turpi desiderium honestatis & egenti opulentiæ quantum sit satis inieceri.

Natura quandoq; vtitur organo pp melius: quandoq; vero propter necessitatē eius cuius grā factum est. Gale. in 4. de vtil. parti cap. 17. vbi de intestinis loquitur, & in hoc casu 2. instrumentū participat virtutem principalis agentis. vnde intestina hñt vim digerendi cibum virtute ventris, & venæ hñt vim transmutādi sanguinem virtute epatis, licet intestina non sint organū digestionis neq;, venæ sanguificationis, & hoc ibi Gale. aperte dicit. Et nota bene hoc, in quo casu instrumentum pōt attingere formā quę est ab agente.

Natura quod potest facere vno instrumento nō facit duobus. 12. me ta. cō. 45. consimile 1. physi cō. 59. vide exemplum in 2. de anima tex. cō. 88. vbi philosophus dicit ꝙ natura vtitur aere respirato in duo opera, sicut lingua in gustu & locutione, idem in simili plerunq; inuenies in libris de partibus aīalium, & a Galeno in libris de vtilitate particularum, & de iuuamentis membrorum.

Natura per multi iugam formarū successionem tendit ad vnum finē. Themist. 2. phy. super 78. idem habetur ab Arist. expresse in 5. de natura animalium. ca. de insectis. idē habetur in 2. de generatione animalium. cap. 3. Them. aūt dat exēplum de herba, stipula, spica, & gluma, quæ omnia ad vnum finē tendunt, quod est triticum ipsum.

Naturam omnē & omnem substantiā impassibilem fm se optimū sortitā esse sinē existimandum est. 12. meta tex. cō. 48.

Natura esse, in plus est q̄ fm nām esse: nam sunt. n. quædam res natura quæ fm naturā esse non pñt, quā lia sunt vitia oblesionesq; ue ab ipsa natura contractæ. Themist. 2. phy. super tex. 5.

Naturales res in infinitum nō perseuerant in sua natura nisi per accñs. ex lib. destruct. disp. prima in solutione. 2. dubij.

Naturæ opus non est a scientia. ex lib. destructionū dispu. 3. in solutione primi dubij.

Naturæ actio necessario ē in sua substantia; sed non in volentis substantia. ibidem.

Natura igitur sic ita sibi vult, vt siderum conuersionibus & eorum numeris generationis & obitus numeret, sed exquisite id facere nequit propter materię indefinitionem & ꝙ multa principia incidunt, quę generationes destructas fm naturā & corruptiones impediant. Aristo. in fine 4. de gene. anim. idem 2. de gener. & corrup. tex. cō. 57. Inde patet nō oīa ex necessitate prouenire.

Naturæ opera si essent a sapientia separata seu remota, remoueretur eā ab oībus naturę effectibus. ex disp. 9. in sol. 3. dubij. idē 12. me. cō. 18.

Naturæ opera procedunt sicut opera artis: & ideo concluserunt Philosophi ꝙ a primo intellectu virtutes naturales procedunt: & ille est qui omnibus entibus ordinem dat. ex dispu.

disp. 10. in sosone. 2. dubij.

Naturæ ordo & processus hic est vt respectu inferiorum superioribus vice formarum vtatur, respectu superiorum inferioribus loco māæ. Themist. 3. de aīa. cap. 27.

Naturalis scientiæ octo sunt partes sm Arist. ex dispu. 1. in lib. physicarum disputationum. contra Algazelem, vt idem tenet in principio libri metheororum.

Naturalis philosophiæ nō est ramus medicina, neq; scientia de iudiciis stellarum, neq; physionomia, ibidē in phisicis disput. vbi supra.

Naturali scientiæ non sufficit via diuisiua per se, neque via sensus per se, sed via composita ex vtraque via, scilicet ex diuisione & ex testimonio sensus in enumerādis speciebus sui subiecti in plerisq; locis, vt in scientia de animalibus. Commentator in 1. de partibus animalium prope finem.

Natura quod aliūde dempserit, vbi hēt, reddere ad aliā partē solet. ex 2. de partibus animalium. cap. 14.

Natura plerunq; vteē vnico instrumento ad plures actiones 2. de aīa. tex. cō. 88. & in 2. de partibus animalium cap. 16.

Natura raro aggregat in eandē speciem animalium duo diuersa adiutoria eiusdem adiumenti pro conseruatione. Cōmen. in 3. de partibus animalium cap. de cornibus & eorum iuuamentis.

Natura rem nobiliorem in meliori bus locis cōstituere solet, nisi quid maius impediat. ex 3. de partibus anim. cap. 4.

Natura interdum excrementis commode vtitur. ex 4. de partibus animalium. cap. 2.

Natura ab inanimatis continue ad animalia transit per ea quæ viuunt quidem, sed non sint animalia ita vt parum admodum alterum ab altero differre videantur propter suā propinquitatem. ex 4. de partibus anim. cap. 5. idem Auerr. ibidem in cap. de duro testato. vbi dicit ꝙ natura semper mouetur ad medium anteq̄ transferatur ad vltimum extremum, aliter natura egisset quid inane. s. ꝙ esset priuata aliquo gñe & nō perficeret ipsum: laudetur ergo deus sapiens cognoscens.

Natura vbi duob' ad duo opera vti potest, nec aliud impeditur, nihil tale natura facere solet quale per inopiam ars excussoria obelisco lichinium ex vera lucernaq; cōponit. attamen si id fieri non potest, tunc vno ad duo opera vtitur. 4. de partibus anim. cap. 6.

Natura ī profundo quod præcipuū est semper collocat, quod non præcipuum vero in superficie Gale. 1. de vtili. parti. ca. 17. intelligitur in viuentibus quæ sunt hic: nā in magno mundo primus motor est in circumferentia magni orbis.

Natura rem minorē maiori potiorique addere solet: non autem maiorem nobilioremq; minori. ex. 4. de parti. anim. cap. 9. idem. 7. politicæ. vbi scribitur ꝙ deterius semp est nobilioris gratia.

Natura ex his quæ fieri possunt, facere solet quod melius est. ex. 4. de partibus animalium cap. 9. idem 2. cœli tex. cō. 34.

Natura nihil superuacuum efficit. 4. de partibus anim. cap. 10. &. 11.

Natura instrumenta ad officium, non officia ad instrumenta accommodat. ex 4. de partib'. ani. ca. 11.

Natura

iducis rebus fulgere sapientiã, prouidentiam, & potẽtiã inuictam dei.

Natura adeo sensim paulatimq; de inanimatis ad animata trãsit vt cõtinuatione ipsa lateat eorum confinium & medium vtrius nam sit extremi. Arist. 8. de nã anima. cap. 1.

Et ex hoc collige contemplationem talium mediorum, quæ participant conditiones oppositorũ extremorum esse valde arduam, sicut egregie notauit Simpli. in 1. de anima in expõne. 9. tex.

Natura sępicule solet suos fines tanq̃ trãsgredi, proinde in aliquibus dubium sit, animalia sint an radices, radices an lapides. Them. 2. de anima cap. 5. vide in 8. de natura animalium. cap. 1.

Natura magis proprie dicit͛ de formis simplicioribus q̃ de organicis, organicæ rectius dicuntur animæ. ex paraphrasi metaph. tract. 1. cap. de natura.

Natura apud medicos dicitur de virtute regitiua totius quæ est nutritiua, quia est simplicior inter oẽs virtutes: & ideo non pñt transferre nomen naturæ ad virtutẽ cordis. ibi.

Nani & pueri multum dormiunt, & habentes capita magna. ex libro de Somno & vigilia.

Necessarij entis dispositio est vt nõ sit per suam actionẽ, sed actio eius est propter ipsum 2. phy. cõ. 82. vide 2. cœli. cõ. 17. & 21. & 12. meta. cõmen. 36.

Necessaria multa sequuntur per se multa possibilia. vnde possibile est in signis vt propositiones eorũ sint compositæ ex propositionibus possibilibus, & necessariis, sed tñ necesse est vt maiores sint necessarię, qm̃ hoc modo contingit ꝙ cõclusio sit necessaria. 7. phy. cõ. 2.

Necessaria multa habent causas. 8. phy. tex. cõ. 15.

Necessarium fm Auic. duplex ex se & ex alio. Cõmen. in paraph. 1. de cęlo vlti. cap. & 8. physi. cõ. 79. & 2. cęli. cõmen. 71.

Necessariũ ens nullam habet possibilitatẽ. 2. cœ cõ. 33. & 34. & 12. met. cõ. 39. & 9. meta. tex. cõ. 17. vide in concordantiis.

Necessarium est duobus modis fm Auicẽ. videlicet, ex se & necessariũ ex alio, possibile tñ ex se: & reputatur ꝙ ista sit opinio Alex. in quibusdã suis tractatibus. 3. capite de substantia orbis, & ibi vide impugnationem istius dicti, & in 1. capite etiam. & 8. phy. cõ. 79. & in 12. primæ philosophiæ. cõ. 41.

Necessarium non contingit aliter & & aliter se habere. 4. meta t. cõ. 25.

Necessarium pluribus modis dicitur. 5. meta. tex. cõ. 6. & 12. meta. tex. cõmen. 38.

Necessarium pro violento. ibidem.

Necessariũ est quod impossibile est aliter se habere. ibidem.

Necessarium quoddam est in naturalibus, & quoddam est in voluntariis. 5. meta. cõ. 6.

Necessarium simpliciter est duobus modis, quorum vnus est vt aliquid non possit alio modo esse per se, alter vero quod fit propter aliud primus modus a modernis appellatur ineuitabile in esse, secundus vero a modernis appellatur debitum & necessarium per aliud. Cõmentator 5. metaphysi. commen. 6. vbi per modernos intellige Auicennam, & Algazelem, & sequaces istorum.

Necessitas dr̃ duobus modis 12. metaphysi.

taphyſi.tex.cõmen.38.

Neceſſariorum quoddam eſt neceſſarium per ſe,& quoddam p aliud: iſta diffinitio nõ eſt vera niſi in motu cęli tm̃.non aũt in ſubſtantiis. vide cõm.12.meta.cõ.41.

Neceſſitas eſſendi non eſt additum quid ſupra eſſe extra aĩam imo eſt quędam proprietas in ente neceſſario, nullamq; infert additionem ſupra ipſius ſubſtantiam, & nõ aliud dicit niſi cauſæ remotionem, videlicet,ꝙ illud principium nõ eſt cauſatum ex aliquo ex lib. deſtr. diſp. 3.in ſoľ.14.dubii. vide in contradictionibus nuper editis.

Neceſſe eſſe quomodo fuit a ſaracenis & ab Auicenna probatum,& ꝙ via Auicẽ.ſit inſufficiens,& quæ ſit via demonſtratiua ad probandum neceſſe eſſe require in diſputa. 8 in lib.deſtru.in ſoľ.1.dubij.

Neceſſarium eſſe non eſt denominatio negatiua,imo affirmatiua conſequens naturam rei non habentis cauſam.ex diſputatione 8.in ſoľone vltimi dubij.

Neceſſitas iu rebus naturaliter ẽ duplex, vel ex materia vel ex fine. ex 1.de partibus animaliũ. cap. 1. ſm tranſlationem Theodori. & ex. 2. phy.tex.cõ.87.

Neceſſitas eſt duobus modis, vnus eſt vt eſſentia primi ſit neceſſaria eſſentiæ vltimi,alter vt nõ ſit ex neceſſitate ſed propter melius, vt melius eſt eſſe duo q̃ vnum. Cõment. in 2.Colľ.cap.8.de iuuamentis mẽbrorum conſimilium.

Neceſſariũ dicitur tripľr, primo pro illo quod impoſſibile eſt vt ſit ſine eo ratione materiæ,vt animal ſanguineum impoſſibile eſt vt non reſpiret.2.modo pro violento,3.modo pro eo quod impoſſibile eſt aliter ſe habere,& iſto modo corpora cęleſtia dicuntur neceſſaria. ex paraph. meta.tract.1.cap.de neceſſario. vide etiam Ariſt.5.meta.cap.de neceſſario.

Negans principium negat pluralitatem & motum : quia principiũ eſt cauſa vtriuſq;.1.phy.cõ.8.ꝙ ſic intelligitur,quia principium relatiue ad principiatum:relatiua autẽ poſita ſe ponunt, & ideo ſi principium eſt principiatum eſt modo principium & principiatum ſunt multa: non.n.capit intellectus vt aliquid ſit ſuimet principium.2.de anima. tex cõ.47.& eſt etiam ſententia diui Auguſt.in 1 de trinitate. cap.1. nulla omnino res eſt quæ ſeipſam gignat vt ſit; quomodo autẽ principium ſit cauſa motus, patet ex deſcriptionibus principij poſitis in 5.primæ philoſophię. tex. cõmen. 1.in quibus ſemper apparet motus aut vniuocus, aut equiuocus, ſicut eſt cognitio, vt patet diſcurrenti.

Negationem vnam eſſe duorũ impoſſibile eſt quod non eſt in priuatione.10.meta cõ.19.

Negationes non inferunt pluralitatem in ſubſtantia negati,neq; relationes inferunt in ſubſtantia relati. ex libro deſtruct. diſputatione 5. in dubio vltimo, authoritate Algazelis & Auerrois,quia non ſibi contradicit in illo dubio, niſi de intellectu tantum, quod non ſignificat relationem in deo,ſicut ipſe Algazel peripateticis impoſuit.

Negationes quæ currunt curſu nominum priuatorum ſ. negationes quę ſumuntur in diſtinctione entium ab inuicem habẽt ſine dubio cauſas,quæ inferunt illis entibus

illas

illas negationes. ex disputatione. 7. in solutione. 4 dubii.

Negatio & priuatio differunt, quia negatio est ablatio alicuius simpliciter: priuatio autẽ est ablatio alicuius in aliqua natura terminata. 4. metaphy. tex. com. 4.

Nenufar authoritate Auenzoar a proprietate habet colericos præseruare a febre 6. Colli. cap. 11. vide etiam 7. Colli. cap. 11. de cura febris colericæ, vbi ad corrigendam scamoneam iubet exiberi cum syrupo de nenufare, & syrupo de pomis & masticę: quia syrup⁹ de nenufare frangit qualitates primas scamoneæ. s. caliditatem & siccitatem, & cum hoc cõfortat sua aromaticitate membra principalia: & idem operatur syrupus de pomis, & mastix confortat & remouet nocumentum membrorũ principalium. Et nota bene hoc in actu practico in medicinarũ solutiuarum exhibitione, contra rudes.

Neotericorũ more loqui est distinctus, & cum maiori indagine rem tractare: priscorũ verò more loq est cũ paucitate ĩquisitionis. Auerroes in paraphrasi 4. de cęlo summa prima. cap, 3. & elicitur ex textu com. 11. ibidem: loquens enim de antiquis dicit ꝙ modo magis nouo intellexerunt. vbi Commen. cõ. 11. colligit ꝙ sermo posterioꝶ debet esse acutior & rectior, & causa est in promptu, quia posteriores viderunt dicta priorum & nõ ecõtra. Dicit. n. Philosophus in p̄rio primę philosophię ꝙ philosophia balbutiendo incepit; ars enim quolibet in sui exordio ẽ cruda & ĩmatura, sed maturaẽ postea, & deĩde. paulatim decoratur & perficitur, sicut testatur Auicenna in 7. suæ primæ philosophię. cap. 2.

Nerui habent introitũ in sensum & motum. 2. de anima. com. 116.

Nerui a natura triplici intentione sunt distributi: alij ꝑpter sensum, alij propter motum, alij ad percipiendum cõtristantia. Galenus. 5. de vtilita. parti. cap. 9.

Nerui inter partes exãgues causam sentiendi præcipuã obtinẽt. Themistius primo de anima. cap. 14. super tex. 32. cum hoc concordat Commentator. 2. de anima. com. 116. & medici omnes.

Neruus cũ nõ perueniat ad omnes partes carnis in quib⁹ fit sensatio, non potest dici ꝙ animal sentit ꝑ neruum tñ: patet autẽ de se carnẽ sentire per omnes suas partes. ex. 2. de partibus animalium. in cap. de carne Cõmen. vbi subdit ꝙ nõ debet dici ꝙ fiat sensatio per neruũ sine alijs membris: nam simile huius dicit Galenus de visu ꝙ fit per duos neruos obticos: quamuis etiã ipse dicat humiditatem glacialem esse membrum proprium visus, & subdit ꝙ hoc erit si concedamus neruos inueniri in omnibus animalibus. sed si non inueniantur nihil faciunt ad sensum nisi melioris notę gratię.

Neruorum iuuamentum ſm Galenum est ad deferendum sensum & motum voluntariũ omnibus mẽbris. sed ſm Aristo. nerui non sunt facti nisi ad temperandum calorẽ intrinsecum ad hoc vt det virtutẽ sentiendi. 2. Colli. cap. 8. de iuuamentis membrorum cõsimilium, idem dicit ibidem vbi ponit iuuamenta carnis.

Neruus apparet ꝙ nascuntur ex cerebro

rebro eo q non sunt īfixi in ipso, sicut dicit Galenus ibidem, vide in concordantijs nuper editus.

Neruus & cerebrum non sunt principium sensus tactus. sed in animalibus habentibus ista contēperant organū tactus, quod est caro. in. 2. de partibus animalium. in cap. de carne Commentator.

Neruus ex humore mucori simili nascitur & aliter Aristo. 3. de natura animaliū. cap. 5. cogita, quia facit pro opinione medicorum.

Neruus ignē non patitur cum vena patiatur, & incisus solidari nō potest. Arist. 3. de nā aīaliū. cap. 5.

Neruorum natura nō ab eodem initio continua procedit, sicut natura venarum. ibidem.

Nihil debet esse ociosum in natura, nec etiam in arte. 1. physi. com. 50. idem 1. cæli. tex. com. 32. & 3. de anima. tex. com. 45.

Nihil aliud ē causa generationis & corruptionis nisi materia propter non esse. i. priuationē, quæ est immixta in substantia eius. Commentator primo phy. cōmen. 79. & 1. & 3. capitulis de substantia orbis. & 1. cęli. com. 20.

Nihil per accidens prius est in his quę sunt per se. 2. phy. tex. com. 65. primo cęli. com. 14. 4. physi. 43. 4. metaphy. com. 14.

Nihil q ē de natura incorporea habet quantitatem. 4. phy. com. 10.

Nihil recipit se neq; per se neq; per accidens. 4. phy. tex. com. 26. & 27.

Nihil ad numerū nullam habet rationem. 4. phy. tex: com. 71.

Nihil dicit transmutatū nisi qđ ē in fine trāsmutationis. 6. phy. t. c. 57.

Nihil corrumpitur in nihil, & nihil ex nihilo generatur. 3. cęli. cōmē. 52. idem 1. physi. tex. com. 34.

Nihili, seu non entis nullę sunt differentię. 4. phy. tex com. 67.

Nihil simpliciter intelligitur duob⁹ modis, aut q non est substantia & est aliquod aliorum pdicamentorum, aut q non est substantia nec aliquod aliorū prędicamentorū. 1. de gñatione & corr. tex. co. 11.

Nihil eorū quę a natura & ſm naturam sunt inordinatum est. natura enim est causa omnis ordinationis. ex. 8. phy. tex. com. 15. Vbi aduerte q in plus ē aliquid esse a natura & esse ſm naturam: nam non solum habitus & dispositiones cōuenientes & formæ a natura sunt, verūetiam priuationes & monstra & corruptiones a natura sunt. sicut notat pulchre Themist. in 2. phy. & Simplic. in expositione tex. cō. 5. & ideo Philosophus animaduertens ad hoc dixit, nihil eorum quę sunt a natura & ſm naturam .i. ſm naturalem & consuetum ordinem naturę est inordinatū. quia bene aliquid a natura genitum potest esse inordinatū. nam quid generat nutrit, & auget monstra nisi natura? sed talia & si a natura sint, non tñ sunt ſm naturā genita impedimento naturę aduenıente pp materiam. & ideo Commentator ī cōmento dicit illā propositionem quę a natura sunt esse ordinata, habere veritatem vt in pluribus: sed raro illa propositio fallit, sed cū limitatione Philosophi semp vera est. Et ex illo loco, patet quid sit dicendū ad q̄ōnem fieri solitā in fine 2. phy. a doctoribus quęrentib⁹ vtrū mōstra sint a natura v⁹ a casu: aliqui enim vt Burleus distinguūt demōstro, qđ potest bifariā sumi vel

vel pro aggregato ex īdiuiduo alicuius speciei & monstruositate, & sic dicunt talia non esse effectus naturæ, alio mō ꝓ indiuiduo cui accidit illa mōstruositas & sic sunt a natura. Nōnulli aūt dixerunt esse a natura vl'i. alii cōuerso modo ꝙ sunt a natura particulari. Nos aūt iuxta peripatheticorū doctrinā dicimus ista a natura fieri, nutriri, & augeri, sed non ſm naturā: etiam monstra quæ non ſm naturā fieri dñr possunt dici a casu eē facta sed non a fortuna. sicut docuit nos Philosophus in 2. phy. tex. cō. 65. vbi ponit differentiā inter aliquid esse a fortuna & a casu. vbi dicit, maxime aūt a fortuna esse est separatū in his quę a natura fiant, cū. n. aliquid extra naturā tunc nō a fortuna, sed magis a casu factū esse dicimus: sed tū est hoc alterū: illius. n. causa exterius est. istius autē interius. Vbi animaduerte ꝙ mōstra & si a casu, dici possunt facta fuisse & nullo modo a fortuna, tū ꝓprie loquēdo talia etiā a casu nō sunt, quia effectus casualis proprie sum ti cā est extra, sed monstruosi effectus cā est intra, quia materia ē ex sui superabundantia, vel defectu, vel ex suis qualitatiuis & quātitatiuis dispositionibus, cā monstrorū & materia est ex causis intrinsecis. & ideo large dñr a casu esse, sed ꝓprie sunt a natura, sed nō ſm naturam facta: ita notāt greci, & Commen. in verbis obscuris ibi dicens ꝙ iste est alius modus naturæ, &c.

Nihil patitur ſm quod est vnum. 9. metaphy. tex. com. 2. vbi Commē. dicit ꝙ Aristo. per hoc intendebat declarare ꝙ in re simplici non est passio neq; potētia omnino: & ꝙ illud in quo est potentia est compositum: & fuit antiqua sententia diuini Hippocratis in libro de natura humana. vbi scribit quod si homo esset res vna non vtiq; doleret neq; pateret neq; corrūperet, quia sicut dicit nō inueniret aliquid qd faceret eum dolere, & pati, & conuerti. Hoc etiam consonat dictis Galeni in principio libri de morbis & accidētibus inuestigantis numerum morborū. vbi habet ꝙ q̄a corpus compositū est ex contrarijs elementis hn̄tibus potestatē cōmisceri, & mutari, & ad seipsa cōuerti, & passionib' subijci est corpus corruptibile, & mutabile, & passibile, nō solū ex natura cōpositionis, vt asserebat Democritus ex atomis indiuisibilibus faciens cōpositionē, sed ēt ex nā cōponentiū, & ideo d. ꝙ si corpus eēt simplex nō recipet magis, nec min', nec meli', nec pi' s3 si ex diuersis ptib' fuerit cōpositū & ad se inuicē passibilib' multa diuersa sibi erūt aliis alia meliora.

Nihil ex non ente fieri, & omne ex ente fere, omniū eorū qui de natura est cōmune dogma. 11. primæ philosophiæ. cap. 5. iuxta principium. idem in 1. phy. tex cō. 34.

Nihil eorū q̄ natura fiūt fit ab arte, nec econtra. Cōmenta. authoritate Alexandri in 12. primę philosophiæ. cōm. 13. Ex quo videtur ꝙ ars alchimiæ non sit possibilis.

Nisi in scientia naturali demonstraretur modus entium separabilium non essent nisi scientia doctrinalis & nālis. 1. phy. cō. vlti. Quod quō sit intelligēdū vide ī theorematib.

Niuis & pluuię locus est vnus & materia vna, sed differunt per diuersitatem agentis, quia frigiditas ge-

nerans niuem est intensior,& frigiditas generans pluuiam est remissior. 1. metheororũ.cap.4.
Nigrum est albi priuatio vt lucis tenebrę. 10. meta.test.cõ.7.
Nobile modicum nobilius est multo ignobili. 2. cęli. com. 60. & fuit sententia Arist. in primo de partibus animalium.cap. 5. vbi scribit.
» Res enim illas superiores tametsi
» leuiter attingere possumus, tamen
» ob eius generis excellentiã cogno-
» scendi,magis oblectamur, q̃ cum
» hęc omnia iuncta nobis tenemus:
» queadmodum quãlibet partẽ minimamq; corporis nostrę puellę delitiarũ vidisse gratius & iocundius est,q̃ cęterorum hominũ mẽbra tota perspexisse & contrectasse.consimile elicitur ex primo de anima,tex.com.primi.
Nobilitas essendi in intellectib' abstractis non acquiritur per actionẽ 2. cæli. cõmen.62. & habet ibidẽ tex.commen.64.
Nobilitas abstractorũ consistit in seipsis,sed nobilitas aliorũ entium cõsistit ĩ actione eorũ.2.cęli.c.62.
Nobilius semper prius est viliori. 3. meta. tex. com 11.
Nobilitas nõ accidit formis nisi ſm ꝙ sunt finis.2.physi.com.74. consimile habetur in 2.primę philosophiæ,tex.com.8.vbi dicitur, ꝙ facientes infinitũ latẽtes auferũt boni naturam.vbi Commen.in commen. notat ꝙ bonum in entibus non est nisi ꝓpter causas finales Vbi animaduerte ſm Philosophũ in eodem loco. v 3. 2 physi. 74. ꝙ tunc forma habet rationẽ finis,qn res ab ea habet dignitatem & nobilitatem non simpliciter sed ſm naturã vniuscuiusq; rei:dignitas.n. simpliciter & perfectio & nobilitas simpliciter,vt notant ibi expositores,& etiam Commen. in 5.primę philosophiæ in cap.de perfecto,nõ est nisi in primo principio quod deus est. Et aduerte ꝙ licet in naturalibus forma & finis veniant multotiens in vnum ſm subiectum & dno ſm rationem: alicubi tamen ratio formę,& ratio finis separant̃, sicut est in mathematicis, vbi solũ est ratio formæ & non finis, quia ĩ immobilibus non est ratio boni, neq; finis. Sed dices,q̃ũo sciri potest per regulam necessariam quã do ista separantur & quando non? Ad hoc autem Alex.& Themisti';quos etiam Cõmẽtator sub verbis obscuris sequitur, dixerunt, ꝙ hoc patet ex diffinitionib' rerum: nã cum diffinitio exprimat formã & rei quidditatem: quotiens proposita diffinitione statim apparet rem tali modo melius esse q̃ quouis alio modo,tunc forma illa non solum forma, verum etiã finis rationem obtinet:sed quoties proposita diffinitione rei non statim apparet rem illam melius hoc modo se habere q̃ alio, tunc res illa solũ forma est, & nullo modo finis. Et hoc videre licet in diffinitionibus rerum naturalium, quia positis rerum diffinitionibus apparet rei dignitas & nobilitas, ſm quã res taliter se habent quam aliter,vt ex hominis diffinitione dicente hominem esse animal rationale mortale apparet ꝙ melius est hominẽ habere cõplexionẽ maxime tẽperatam & remotã ab excellentijs cõtrariorum sicut est de facto,q̃ alio modo: molles enim carne sũt apti mente & ratiocinio. vt patet ex. 2. de

de anima, tex. com. 94. similiter ex diffinitione auis, videlicet, quod est animal a prædominio aereũ manifeste apparet quod melius est aues habere alas quã carere alis. Sed ex diffinitionibus rerum mathematicarum non statim apparet quare res melius sit isto quam alio se habere mõ, vt posita circuli diffinitione & quadrati non statim apparet quare melius sit circulũ hoc quam alio se habere modo. vnde Themistius ibi dicit, non enim queadmodum ex hominis, equi, plantarũ diffinitione statim ostenditur quid sit in illis speciebus optimũ præstantissimumque, ita in mathematicis euenit: quis.n.non derideatur si pergat probare melius circulo esse vt lineæ a centro profectę pares sint aut quadratę vt illę quę quadratum obambulant? Quod
» etiam animaduertens Cõmenta.
» inquit ibi in cõm. 74. forma in re
» bus naturalibus est vt ens sit in sua
» dispositiõe nobiliori secundum quod est
» illud ens, non nobilius simpliciter:
» nobilius.n.in esse non est nobilius
» simpliciter: & dixit hoc vt notifi-
» cet quod forma non sequitur naturã
» materię necessario, vt opinati sunt
» antiqui naturalium, sed natura in-
» uenit eam propter hoc quod ens sit in sua
» natura nobilius: & ideo forma quę
» sequitur naturã entis, nõ est dicta
» nobilior, vt forma mathematica:
» non enim dicimus quod ex hoc quod li-
» neæ exeuntes a centro ad circunfe
» rentiam sunt æquales vt circulus
sit nobilior, sed hoc contigit naturæ circuli, & ideo nobilitas non inuenitur in formis mathematicis. hæc enim .s. nobilitas non accidit formis nisi secundum quod sunt finis, hæc Commentator.

Sed tunc est maxima difficultas, quia Aristo. in 13. primæ philosophię in fine primi capituli. inquit. bonũ autẽ & in immobilibus dicẽtes nihil mathematicas sciẽtias dicere de bono aut optimo mentiuntur: dicunt enim & demonstrant maxime, non enim si nõ nominatum: opera autẽ & rationes ostendunt &c. quod animaduertens Auer. in 3. primæ philosophiæ. cõ. 3. exponens dictũ Philosophi. ibidẽ asserẽtis in mathematicis nõ eẽ rationẽ finis neque boni, inquit, quod ipse dixit quod ordinatio numerorũ & magnitudinũ inuenitur in eis, & indiget hoc perscrutatione, vbi in eodẽ loco dicit Cõment. quod in immobilibus non inuenitur bonum per se. & ponderans hoc Commentator dicit & dixit per se, quia potest contingere vt in rebus mobilibus sit bonum, sed non per se. vnde secundum quod mihi videtur, tunc in aliquo obiecto scibili inuenitur ratio boni per se, quando ex ratione & diffinitione dante rei quidditatem statim apparet rei bonitas, & quod melius est rem illo, quàm alio modo se habere, sicut apparet ex diffinitionibus rerum naturaliũ, vt diximus: sed quando ex diffinitione talis rei non statim hoc apparet, tunc si in tali obiecto sit aliqua bonitas, hoc non est per se, sed accidit: nam non est dubium quod in figuris mathematicis est ordo & nobilitas. nam in 2. cęli. tex. com. 12. demonstratur circulũ esse nobiliorẽ & perfectiorem omniũ figurarũ, quia tamen illa nobilitas non euidenter etiam immediate apparet ex circuli diffinitione, vt dicit Themi. & Cõm. ideo contingit naturę eius: ista ni

fal-

fallor ē peripateticorū ſnīa in hac re,q̄ non niſi maximo labore,& in non paruo tempore mihi ĩnotuit. Et aĩaduerte etiā vnum quod etiā alias in cõtradictionibus memini me annotaſſe,qd refert dicere ĩ en tib' mathematicis nō eſſe rōnem boni, & refers dicere ſcīas mathematicas nō habere rōnem boni, qa primū uerū eſt, & ſm eſt falſū: nam entia mathematica & nālia non ſunt diuerſa ſm ſubiectū,ſed ſm rōnem:& ideo eadē forma,vt ĩ mathematica ſcīa conſideraṫ, hꝫ pciſe rōnem formæ & non habet rationem finis, & ſic abſtrahit a rōne boni,ſed vt ĩ naturali ſcīa cõ ſideraṫ vtroq; modo cõſideraṫ, & ideo vt ē finis intētus ab agente ſic habet rōnem boni,ſed ſcię mathematicę cū ſint ſm peripatheticos de numero ſciarum ſpeculatiuaꝝ, ſic ſunt de numero bonorū, & ĩ eis ē ordo,& ex earū cognitione ĩtellꝰ perficiṫ,& nō ſolū exerceṫ,vt voluerunt Platonici,vt notauit Amoniꝰ ſuper porphirio. Amplius dant pluribus artibꝰ ſubalternatis multa principa &conferunt ad multa, vt alibi notauimus. Sed tunc eſt difficultas qūo poteſt eſſe nobilitas in habitu ſcientifico ſi nō inuenitur p ſe nobilitas & pfectio in obiecto. Niſi eſſet q̄ habitus ſciētificus nō depēdet ab obīto tanq̄ a cā totali,& ideo pōt aliqua participare ex alia rōne q̄ ex rōne obiecti: licet.n.habitus ſciētificus in certitudine & abſtractiōe depēdeat ab obiecto,vt patet in 1. poſterio. in illo cap. certior aūt ſcīa ē altera:altera tū in nobilitate nō ſemp ab obiecto depēdet,licet hoc plerunq; contingat. vt eliciṫ ex pricipio libri de aīa,& ex.2.primę philoſophię.tex. cō.2.ſed illud ē verū vt frequētius: ſed nō credo illud ſemp verū eſſe, ſicut eſt in caſu. Et tu cõſidera diligentius, quia non eſt poſteris prę cluſa via ad altiores ſpeculationes.

Nobilius nō tendit deſiderio in vilius. 12. primę philoſophiæ.tex.c. 30.& habetur in 7.politicę, vbi habetur q̄ vilius ſemper eſt nobilioris gratia.

Nobilitas rerū compoſitarū ſe inuicem excedentiū non attendiṫ niſi penes paucitatē cõpoſitionis &propinquitatē ad primū ſimplex ĩ illo gñe.12.primę philoſophię.cō.51. vbi patet perfectiones rerū attendi penes proximationem ad ſummū contra Sophiſtas.

Nobile in omni gñe eſt ſimplex.& indiuiſibile,& ſingulare, & per ſe extra cõpoſitū.ſ.q̄ ſubſtātia entis nō eſt in cõpoſitione: ſicut calidū ſimplr̄ eſt ignis, cui nō eſt admixtum aliud corpus,p quod fiat modici caloris.12.prīe philoſo.c 51.

Nobile id eſt qđ ex bono pdiit gñe, generoſum vero qđ nō a ſua natura degeneɾauit. primo de hiſtoriis animalium.cap.1.

Noctes plenilunij ſunt tepidiores. ex 4.de parti.anima.cap.5.

Nomen libri phyſicorū eſt auditus nālis,vel ſermo nālis, vt Cõmen. in prologo. ſed allegat extraneam cām:melius gręci vt Simplicius. Nā ſcriptorū Ariſt. duæ ſunt ſpēs, vna earū q̄ exteriora nominabat, & de hoc meminit Ariſt. in 1. cęli & mundi.tex. cō. 100. quales erāt hyſtoricę & rethoricę meditationes,& demū oīa ea q̄ minus tum curę,tum diligentię indigebant.altera eorū q̄ auſcultatoria nūcupabat

bat, in qbus philosophia remotior subtilior agitabat, ex quo numero est iste liber. Aduerte et q ab Aristo. nuncupat prim' sermo nalis, vt patet in 1. celi. tex. c. 20. dr et in speciali lib. de pricipus et de motu.

Nomina synonima nō vsitantur in doctrina demonstratiua. Auerr. 1. phy. cō. 1. & 4. phy. com. 129. 1. celi. com. 1. huius ratio (ni fallor) est, quia nihil debet esse superfluū in scientia, in hoc enim ita ē de arte, sicut de natura, prout scribit Cōmen. 1. physi. cōmē. 50. & ideo dixit Linconiensis q mos est sapientum verba onerare sententijs. Nota tn̄ q ad exponendū licet quandoq; vti noībus synonimis, vide p hoc Auer. 4. physi com. 45. notanter aūt apposuit in doctrina demōstratiua, qa in arte poetica, aut oratoria hoc non solum licet, immo est necessariū. & Plato asseruit nō est habēda de noibus cura quibus magnarū rerū cura proponitur, vt recitat Gale. 2. de diffe. feb. cap. 7.

Nominū nō est magna solicitudo habenda. 1. phy. com. 1. idem Themistius 1. de anima. cap. 19. Platonis etiā snīa fuit si nomina neglexerimus magis diuites prudentia ad senectutē perueniemus. Galen' refert in 4. de vtilit. parti. cap. 13. vide qūo sit intelligendū in cōtradictionibus nuper editis.

Nomen dictū de aliquibus simplr & sm prius: de alijs vero dicit sm quid aut per posteri': illud de quo dr per prius est semper causa posterioris. 8. phy. com. 77.

Nomina septimo die pueris imponuntur: plures enim ante septimū diem conuulsione intereunt. 7. de natura animaliū. cap. vltimo.

Nomē cognitionis & sciē nōn sunt noīa synonima, quia scīa demonstratiua nō vtitur noibus synoninus. consimile 1. phy. tex. cō. 1.

Nomē priuatiuū tria signat, aut. n. mōstrat priuationē intētionis q̄ demōstrat nomē habit', vt cū dr de ceco q est non hn̄s visus, aut diminutionē visus vt demōstrat hoc nomen debilis visus, aut malū visum vt videat phātasmatá. 3. celi. c. 25. & ē simile distinctione medicorū de opatione lesā q̄ dr tribus modis aut diminute, aut corr. aut ablate.

Nominū quedā dicūtur equiuoce, & quedam sm prius & posterius. 1. de gnatione. tex. com. 44.

Nomē in rebus nālibus 1. dr de forma: & scdario de cōgregato, in artificialibus vero ecōtrario. quia primo dicit de materia, & scdario de cōgregato. 2. de aīa. com. 8.

Nominū expositio in scīa diuina ē pars illi' sciē, ecōtrario ei qd est in alijs sciētijs: qa in alijs sciētiis exponunt noīa apud vnamquāq, cōsiderationē in vnaquaq; qstione, sed in scīa diuina exponūtur noīa in vno tractatu. v3. in 5. meta. non ad distinguendū nomē, equiuocū, sed in nūerando intētiones de quibus cōsiderat ista scīa. Auer. 3. metaphy. com. 1. & idē. 5. meta. com. 1. cōtra Nicolaū peripateticū.

Nomina denominatiua significant vnum compositum. 3. metaphysi. com. 16. vide etiam 1. physi. com. 25. vide in concordantijs.

Nomina denominatiua significāt substantiam & accidens. quarto. metaphysi. com. 3. & 3. metaph. cōmen. 16, vide tamen quid 1. significēt Auer. quinto metaphy. cōmen. 14. contra Auicennam.

Nominibus non significantibus au ferretur adinuicem disputare: secũ dum veritatem autem & ad seipsum. 4. metaphy. tex. com. 10.

Nomen quod significat vnam intẽtionem, necesse est quod ĩponens illud nomen ad significandum illam intentionẽ intelligat illam intentionẽ: qui enim non intelligit vnam intentionem, non potest ponere nomen oĩno 4. meta. t. c. 10.

Nomina denominatiua q̃ prędicantur de vno non significant vnã intentionem. 4. meta. commẽ. 11. & elicitur ex tex. & sensus est quòd nomen non dicitur significare vnã intentionẽ ex hoc ꝙ prędicatur de vno, alioquin sequeretur ꝙ album, & musicum, & homo vnũ & idem significarent, quod tamẽ ẽ falsum: refert enim vnum significare, & de vno, vt dicitur in textu.

Nomina multa quæ significant aliqua quæ sunt vnã diffinitionẽ habentia, sunt nomina synonima, vt vestis, & tunica. 4 meta. tex. co 11.

Nomen quando significat aliquid in nominato, quod est ei necessarium, & est idem in numero cum eo significat substantiam, & si significauerit in nominato aliquod nõ necessarium ei nec est cum eo vnum, tunc illud est accidens. 4. meta. tex. com 12.

Nominum expositio est pars scientiæ diuinæ, secus in scientia naturali & in alijs scientijs particularibus. 5. meta. cõ. 1. Vbi animaduerte vnum pulchrum dictũ Alexandri. 5. meta. in expositione textus 5. in capitulo de natura in fine, vbi dicit: illud aũt intelligere oportet singula q̃ vt plurifariã dicta partitur, nõ accipi vt equiuoca, sed vt quæ ab vno & ad vnũ referuntur.

Nomina aliqua de quibus Arist. distinguit significata eorũ in 5. meta. sunt ꝓpinqua synonimis, & cõmunibus apꝓpriatis. 5. meta. cõ. 4. quid per noĩa synonima Cõmẽ. intelligat clarum est. Nam sunt diuersa noĩa eãdem tñ intentionem significantia, sicut vestis, tunica, & indumentũ, & de talibus Cõmen. locutus est in 1. phy. cõm. 1. & 1. cœli. com. 1. dicẽs ꝙ nomina synonima nõ vsitanť in doctrina demõstratiua. & 4. phy. com. 129. dicit. displicet expositorib⁹ ipsum vti nominibus synonimis: vnde in simili dicit ꝙ ista noĩa elementũ, principium, & causa, dum cõiter sumũtur sunt noĩa synonima, sed dum sumuntur ꝓprie distinguunť: & hoc voluit significare cũ dicit hic in pręfata authoritate, ꝙ sunt propinqua noĩbus cõibus appropriatis: appellat enim nomẽ cõe quod de multis intentionibus dici põt: sed qñ appropriate sumiť, tunc sumitur ꝓ vna intẽtione tñ: nam licet elemẽtũ cõiter potest de omni causa dici, proprie tñ de causa materiali: & principium communiter licet de omnibus etiam causis dici potest, appropriate tamen dicitur de causa mouẽte, & agẽte, & causa appropriate diciť de fine, licet cõmuniter dicatur de omni cã. sic igiť intelligis quę nomina sunt propinqua synonimis, & communibus appropriatis.

Noĩa denominatiua primo significãt accñs, secundario subm, cõtra Auicẽ. Cõmenta. 5. meta. com. 14.

Noĩa q̃ dñr de affirmatione & negatione, dñr pure equiuoce, & vl'r de oppositis 7. meta. com. 15.

No-

Nomen non imponitur rei, quam homo ignorat. 7. meta. tex. com. 54. idem. 4. met. tex. com. 10.

Nomen vtrum significat cōpositū, an formam, quæritur ista quæstio à Philosopho in. 8. metaph. in tex. cōmenti septimi. Et notat ibi Cōmentator, ꝙ ista qō procedit in nominibus significantibus essentias. i. substātias rerum, & non in accidentali: quod ideo dixit quia, vt ipse tenet contra Auic. 5. meta. com. 14. noīa denominatiua primo significant formam, & secundo subiectum.

Nomen significās essentiam primo significat formā, & secundario cōpositū ex materia, & forma. 8. metaph. tex. com. 7.

Nomen nō significat rem nisi ſm, ꝙ est in actu. 8. metaph. cō. 7. & est authoritas Philosophi in. 9. primę philosophiæ in tex. com. 7. & in 2. phy. tex. com. 11.

Nominum propriorū inopia cogit nos qñq; metaphoricis vti. Them. primo de memoria. cap. 11. idem Alexāder in paraphrasi de anima. in cap. de phantasia.

Nominū oportet si disputatio futura est vnumquodq; esse notū, non facto autē hoc cōicatio sermonis esse non poterit, oportet igitur nominū vnumquodq; esse notum, & significare aliquid & nō multa, solum aūt vnum, si autē plura significet manifestum facere ad quod fert nomen eorum. 11. primæ philosophiæ. cap. 3.

Necessarium præceptum i disputationibus.

Nominū inopia facit nos declinare à principali ad cōitates. Auicen. 5. meta. cap. idem Cōm. 7. metaphy. com. 41. & 8. meta. com. 5. contra Alexandrum.

Nomina analoga dicuntur nō cōtinētiæ rerum attributarū ad vnū, & taliū proprietas est, ꝙ ascendant ad primū illius generis, qđ est causa aliorū prima appellatorum illo noīe, & ideo talia nō cōicant ī vna natura cōi, & probatio huius est, quia istorū quoddā est causa cęterorum, & cā præcedit causatum, & impoſſe est, vt natura causæ, & cāti sit vna, & eadem in genere, nisi in particularibus causis: & ideo hæc species cōicationis opposita est cō municationi gn̄ali. ex lib destruc. disput. 7. in solu. vltimi dubij.

Nomen fuit impositū formis quiescentibus, & verbū formis mobilibus. Cōm. 5. phy. com. 9.

Nomen famosius videtur significare aggregatū ex materia & forma, licet quādoq; dicatur de forma, & est id cui verius applicatur nomē: sed si fiat cōparatio inter has duas significationes, tūc significatio de composito est prior tempore, & posterior ſm esse: & eius significatio de forma est posterior tpe, & prior ſm esse, quia nō est moris plebis distinguere inter indiuidua substantiæ tali differentia. ex paraphrasi meta. tract. 2. vide idem in. 8. met. cō. 7. & in 2. de aīa. com. 8.

Non inuenitur corpus simplex qđ alteretur ex se, aut quod gn̄etur ex se: sicut inuenitur corpus simplex quod trāsferī in loco ex se. 2. physi. com. 1. 4. phy. com. 71. 8. phys 20. & 60. & 2. de aīa. com. 50. & 115.

Nō dubitamus, ꝙ corpora simplicia mouent ex se. 2. phy. cō. 3. & 1. & 4. phy. 71. 3. cęli 28. 4. 12. 24. & 25.

Non debet aliquis dicere, ꝙ diffinitio naturæ sit cōclusio demonstrationis. 2. phy. com. 3. & com. 6.

Non

Non oĩs homo eſt aptus,vt ſit medicus.2.phy.com.3.

Non quodlibet gñatur ex quolibet. 1.phy.tex.cõ.43. & 2. phy. tex.cõ. 45.& 8.phy. 46. & 2.meta. cõ.15.

Nõ omne quod eſt à natura eſt ꝑp aliquid.2.phy. cõ.77.vide pro intellectione huius Them in.2.phy. in expoſitione tex.5 vbi dicit, ꝙ a natura etiã eſſe dicuntur priuationes & peccata naturæ,licet talia ſ3 nãm non ſint. & ita dicit Simplic. in eodem loco.

Non ens non tranſmutatur.3. phy. tex.com.12.& primo phyſic. com. 71.& tex.com.75.&77.

Non omne de quo dicitur hoc nomen vnũ dicitur de eo ſm ꝙ quidditas ſit eadẽ,vt vnũ dicitur de tunica,& veſte.3.phy.tex.com.21.facit pro ponentibus cum identitate reali ſtare diſtinctionem formalẽ.

Non entis nulla eſt dña.4 phyſ.67.

Non omne ens eſt ĩ loco,ſed mobile corpus.4.phy.tex.com.47.

Non eſſe in actu quod eſt eſſe in potentia eſt proprium primæ materiæ.5.phy.com.7.& 1.phyſ. 70. & 12.mmetaph.com.11.

Nõ ens dicitur tribus modis.5.phy. tex.com.8.

Nõ quodlibet agit in quodlibet,nec quodlibet patitã quolibet: ſed determinatum à determinato, & ſiſr non quodlibet fit ex quolibet, ſed determinatũ à determinato.1.phy ſico.tex.cõ.43.inqt Simplic. ꝙ iſte ſunt dignitates cões omnibus generationibus,& naturalibus, & artificialibus, & idẽ confirmat Comment. ibidem commen. 46. Auer. autem addit,ꝙ iſte dignitates ſunt vere vniuerſalr, in omni generatione, quarum actio, & paſſio eſt quaſi genus,quod ideo credo additum fuiſſe, quia intentio Ariſt. ibi eſt probare, ꝙ omnia quæcunque fiunt,fiunt ex primis contrarijs,q͞a iſta erat vna ex tribus conditionibus principiorum,quæ non erat ꝑ ſe nota de primis contrarijs, vt dicit Comment. Et ideo Ariſt. altius exorditur ad declarandum illam ponens iſtas dignitates,ꝙ non q͞dlibet agit in quodlibet,ſed contrarium in ſuũ cõtrarium,nec quodlibet patitur à quolibet, ſed cõtrarium patitur à ſuo contrario. Et ideo ſcire debes,ꝙ eſt differẽtia inter motũ & actionem.quia in plus eſt mouere,quàm agere. primo de generatione,& corruptione.tex.cõmen.43.omne enim agens eſt mouens,ſed non econtra. Nam actio & paſſio ſunt merito contrarietatis,in talibus igitur generationibus quarum actio & paſſio ẽ quaſi genus.1.quæ fiunt merito contrarietatis habent locum illę dignitates. Nam in motu non eſt verum vniuerſaliter propter motum cęli, qui non eſt de contrario in contrariũ, ſed eſt ab eodem in idem,vt patet primo cęli.tex.com.30.& propter motum æquiuocum repe.tum in abſtractis, & in intellectu,vt patet 8.phyſi.com.40.& ſic ceſſat inſtantia Simplicij de anima,quę videtur pati dum illuſtratur à Deo cũ non ſit in ea contrarietas,ſoluit enim ꝙ ipſa inquantum indigens videtur aliquam habere contrarietatem reſpectu Dei,qui eſt perfectus,& plenus omni perfectione,& ſic ex non diuina fit diuina,ſed melius eſt dicere cum Auer.ꝙ hic non quærun tur niſi principia generationis, & corruptionis in quibus eſt actio & paſſio,

passio, talia autem sunt in quibus est cōuarietas, vnde alterationes & motus illi inuēti in abstractis sunt ęquoce dicti cū istis, qui inueniuntur in his quæ sunt corpora, aut virtutes in corporibus, sicut bene notauit Cōm. in. 8 phy. com. 4.

Non ens non dicitur quiescere, neq; transmutari, neq; esse contrarium 8. physi. com. 62. idem 5. phy. tex. com. 7. & 8. & 1. physi. 51. & 8. phy. commen. 4.

Non iustū est increpare aliquem nō inspecta causa. 2. cęli. tex. cō. 34.

Nō solū his dicere gratiā iustū est, quorū opinionibus aliquis communicauerit, sed & his, qui adhuc superficialius enūciauerūt, etenim hi conferūt aliquid, nam habitum quidē nostrum præexercitati sunt 2. meta. tex, com. 2.

Non similiter mentitus est, qui dixit quatuor esse quinque, & q mille. 4. metaph. tex. com. 18.

Non entium quædā potentia sunt. 9. metaph. tex. com. 7.

Non ens dicitur tripliciter. 12. meta. tex. cō. 11. & 5. physi. tex. cō. 8.

Nō videre quędā melius est, q̄ videre. 12. meta. tex. com. 51.

Nota singulis, & prima multotiens debiliter nota & parū, aut nihil entis habēt. 7. meta. tex. com. 10. vbi dicit Cōmen. ꝙ illa quę sunt cognita cuilibet sunt paucę, aut paruę cognitionis ī respectu eorū quę sunt cognita apud naturam.

Nota per se, & euidentissima demōstrari non possunt. 2. physico. tex. com. 6. & ibidem com. 5. & 4. metaphysi tex cōmen. 9. Themistius etiam. 2. de anima super tex. com. 152. inquit ꝙ euidētissima, & quæ ita sunt, vt videbitur attollunt rapiuntq; etiā repugnantem animū ad accessionem, siue ascensionem.

Notū est per se, ꝙ locus rei est aliud à re, & quod nihil sustētatur super se. 3. physi. com. 52.

Notum est per se, ꝙ in minori tempore pertransitur pars, q̄ totum. 6. phy. com. 21.

Nota naturaliter & ignota naturaliter inueniuntur in quolibet gñe.

Nos sumus quodammodo finis omnium. 2. physico. tex. com. 24. Aduerte tamen, ꝙ loquitur de manufactis, seu artificialibus.

Nos nō credimus scire aliquid nisi sciuerimus illud cū oībus suis causis primis, donec perueniamus ad suas cās propinquas. 2. phy. cō. 27. idem primo phy. com. 1.

Nouitas in rebus nō procedit à voluntate tantum, īmo etiam à natura, & ab euētu, vnde si innouatum solum à volūtate esset, sequeretur, ꝙ volūtas assumeretur in diffōne eius, nūc aūt diffō innouati est illud quod fit post priuationem. Ex disput. 11. in sol. primi dubij.

Nouitates nō proueniunt nisi in corporibus, & ideo Philosophi cauent sibi attribuere nouitates prīæ causæ. Ex disp. 12. in solu. 3. dubij.

Nulla sciētia speculatiua cōsiderat de ente p accidēs. Cōm 2. phys. cō. 53. pōdera, quia dixit speculatiua, vide in primo priori. in. com. 18. in calce commenti.

Nullius diuisibilis finiti vnius ē terminus. 4. phy. tex. com. 91.

Nulla obliuio maior est, q̄ cum qs perscrutatur de causa alicuius rei, & dat causam destruentem intentionē illius rei. 3. cęli. com. 56.

Nullus potest per se inuenire artes operatiuas, aut consideratiuas in maiori

Nume-

Numerus numerat numeratum essentialiter, sed per accidens numeratũ numerũ. tex. cõ. 112. 4. physi.

Numerus diuiditur per vnitatẽ, sed non continuatur per vnitatem. 4. physi. 105.

Numerus excedit omne quod est in eo ex duobus extremis. 4. phys. tex. commen. 117.

Numeri esse in anima non est omnibus modis eẽ in anima, quia tũc esset ens fictum, vt chimera, & hyrcoceruus, sed esse eius extra aĩam ẽ in potentia. s. propter subiectũ proprium, & esse eius in anima est in actu. Ex quo colligitur, ꝙ entia quibus aliquid non correspondet extra animam sunt figmenta. 4. physi. com. 134.

Numerus simpliciter nõ multiplicatur, sicut multiplicatᷣ numerus nõ simpliciter dictus. 4. phy cõ. 134.

Numerare, & mensurare, vt inquit Boetius nostra ẽ functio nostrũ est opus, nulla. n. mẽsura à natura cõstituitur, Themist. 4. physic. com. 132. in digressione. Et elicitur ex sententia Arist. in tex. dicẽtis, si nõ est anima numerus non ent.

Numero ternario tenemur magnificare creatorem in orationibus, & sacrificijs, qa omnia ista non fiunt nisi ad magnificãdum creatorem. primo cęli. cõ. 2. & elicitur ex tex.

Numero ternario appellationes assignamus. primo cęli. tex. com. 2.

Numerus ternarius est perfectus. 1. cœli. tex. com. 2. & 3.

Numerorum principia vtrum sint eadem numero, aut specie dubiũ est. 3. cęli. com. 35.

Numerus denarius perfectus est, & oẽm vᷣ comprehendere naturam numerorum. 1. meta. cap. 2.

Numerorum natura fm aliquos, & idearum est vna natura, fm alios aũt alia est natura numerorum & formarum, sed ẽ natura media inter formas, & sensibilia, & ista fuit opinio Platonis. 1. metaph: cõ 8.

Numerus numerat se, aut per vnitatem, aut per numerum. 1. metaph. tex. com. 37.

Numeri mathematici sunt impassibiles. primo meta. tex com. 38.

Numerorum tres sunt species, est. n. numerus mathematicus, qui non multiplicatur per multiplicationẽ rerum numeratarum, & est numerus formalis, qui diuersatur per diuersitatem entium, & est numerus cuius iste numerus est forã, & sunt sensibilia primo metaph. com. 38.

Nota tamẽ, ꝙ illa diuisio sequitᷣ fm mẽtem antiquorũ, cõtra quos arguit Philosophus, & Cõm. ibidẽ, „ pro illo vide Themistiũ primo de „ aĩa. ca. 12. super. 26. vbi recitat opi „ nionẽ Thimei. inquit. n. cum incor- „ poreã nãm à quantitate continua „ remotissimã putarent, vtpote quæ „ nullã molem, aut diffusionem ha- „ beret, sed sub discretã cõmode ca- „ dere viderent, numerũ illi, & mul- „ titudinẽ asciscebant, non oẽm, sed „ quam vere, & simplices vnitates at „ tollerent. Dixi veras, ac simplices „ vnitates, quia numerus, qui ad in- „ corporea pertinet nõ cõstat ex his „ vnitatibus, quæ corporali naturæ „ mortaliq; tribuuntur, nullum. n. „ corpus perfecte vnum est, quia in „ infinitũ secabile est, q̃obrẽ nume- „ rũ illũ tanq̃ ex speciebꝰ, & formis „ collectũ forãlẽ, seu specificũ appel- „ labant cõtraq; eius gñis numeros, „ vt rerũ forãs, & spẽs ꝑdicabãt, atq; „ huic sentẽtiæ versus ille congruit. „

Quæq;

Quæq; suos retinent numeros numero omnia constant.

Numerus est ens existens extra animam. primo meta. com. 36. vide quõ sit intelligendum in.4. physi. com.131. Dicit.n.ibi Com. esse numeri in anima nõ est in oĩbus modis, sed in anima est in actu, & extra animam est in potentia per subiectum eius proprium, & esse eius in anima est in actu. s. quando anima fecerit illam actionem.

Numerus cognoscitur & multitudo per priuationem cõtinui. 2. de aĩa tex. com. 133. quod qualiter sit intelligẽdum, vide in digressione infrascripta.

Numerus cognoscitur à sensibus negatione cõtinui Aristotelis sententia est in.2. de anima. in tex. com. 133. dicit Simplicius in isto loco, ꝙ non est intelligendũ numerum sentiri per negationem continui. i. tanq̃ per priuationem sicut tenebra à visu, & sicut absonum ab auditu. Nam numerus per se sensibilis est sicut, & vnũ, & est mouẽs potentiam sensitiuam. Iam.n. Arist. in hoc tex. enumerans omnia sensibilia cõia, quorũ alterum erat numerus, dixerat ꝙ oĩa motu sentimus, vnde nõ est dictũ Philosophi intelligẽdum ꝙ tanq̃ priuatio sentiatur, quę nõ mouet sensum, vt tenebra, quę non mouet visum, sed qm̃ opponitur vnum multitudini cũ multitudo consistat in congregatione vnius simul quod est continuum fm vnũquodq; ex quibus multitudo constat, & quia in reb⁹ sensibilibus vnum, vt continuũ est vnum, & cũ in multitudine numerali non appareat tale vnum continuum, quamuis numerus vnus existẽs fm diuisam collectionem & vnus ẽ, & cognoscitur, sed nõ vt continuus, & hoc manifestat negatio continui. v3. non vt solum vnũ cognoscit, hoc.n. cõtinuum est in omnibus sensibilibus, sed tanq̃ in collectione multorum talium collectione recusante cõtinuationem & istũ modum dicendi, vel consimilem imitatur Paulus Venetus in præsenti loco, inquit.n. ꝙ vnum & multa sumũtur dupliciter, vel absolute, vel ĩmutatiue, absolute vnũ est priuatio, & multitudo est habitus, sed immutatiue vnum est habitus, & multitudo est priuatio, vnde dicit, ꝙ nõ sumitur priuatio hic vt tenebra respectu lucis, sed eo mõ quo vnum contrariorũ est priuatio perfectionis. Nam certius & euidẽtius iudicamus de vno, q̃ de multis. Et ideo quãtum ad imitandum sensum vnum est habitus, & numerus est priuatio. Sed Cõm. Albertus, & diuus Thom. videntur dicere ꝙ numerus est priuatio vnitatis continui, iste locus in veritate est multũ difficilis, quia si numerus est ens reale, & est forma absoluta cum sit in prædicamento absoluta, neq; habet aliquam vnitatem & entitatem, & per cõsequens põt illo modo esse sensus obiectũ, cum Arist. dicat omnia sensibilia motu sentiri, vnde nõ est dubium, ꝙ seclusa omni animæ operatione in manu ẽ numerus quinarius digitorum, & in oculis binarius, & iõ difficile est videre quõ numerus sit priuatio vnitatis, & ꝙ auget difficultatẽ, est qa Them. tenet in. 10. meta. ꝙ vnũ & multitudo opponũtur priuatiue, & vnũ est priuatio, & multitudo habitus, & nũc dicit oppo-

positum,& per vitam meam quantũ est locus iste obscurus post longam perscrutationẽ videtur mihi in hoc esse distinguendum. Pro quo nota, ꝙ formarũ sunt diuersi gradus. quędam.n.sunt cõiunctæ ſm esse, & diffinitionẽ in materia sensibili, quædã vtroq; modo abstractæ, quædam sunt medio mõ, quia ſm esse cõiungunt, & ſm rõnem abstrahũt, primus gradus est appropriatus nãli, secũdus diuino, tertius est cõis naturali, & mathematico, sed duobus diuersis modis, quia si diffiniantur cũ materia sensibili pertinẽt ad nãlem, si absq; ptinent ad mathematicũ. Et nota, ꝙ ista sunt ista quæ à Philosopho hic dicuntur sensibilia cõia, vt magnitudo, motus, figura, quies, vnũ, numerus, & q̃ ad ista reduci pñt, vt tẽpus, locus, situs, & id genus. Vbi aduerte, ꝙ entia nãlia & mathematica sunt eadẽ subiecto, sed distinguunt rõne foꝛali, vt linea mathematica, & linea nãlis, & id genus, nã vt sunt naturales res sic sũt in materia sensibili, & cũ ea intelliguntur, vt vero sunt mathematica sic in abstractione cõsistunt. Et nota, ꝙ in ista diuersa cõsideratione de istis possunt diuersa & opposita verificari, sicut alias diffuse probaui rationibus, & authoritatibus. Dico igitur, ꝙ ẽ duplex numurus, naturalis, & mathematicus, & ẽ multiplex differẽtia inter hęc, quia numerus naturalis causatur ex diuisione continui, & rectius dicit multitudo, q̃ numerus, & partes ei⁹ sũt vnitates corporales, & diuisibiles, quia continuum non diuiditur in res indiuisibiles, & iste numerus, seu multitudo est vnum ex sensibilibus cõibus, sed numerus mathematicus componitur ex vnitatib⁹ īdiuisibilibus, nec talis est sensibile commune, nec talis, vt sic habet esse sensibile, sed habet esse in abstractione consistens, vnde lucidissimus Them. in 4. physi. in expositione tex. 102. expresse dicit numerum quendam esse quantitatẽ discretam, & aliũ esse quãtitatem cõtinuã, vt est tripedaneũ telũ, & vult numerũ positũ in diffinitione tpis esse cõtinuũ non discretum, quicquid dixerit ibi Cõm. Item alia est dña, quia partes numeri mathematici diuidunt numerũ, sed non cõtinuant, nec cõtinuare possunt, sed partes numeri sensibilis diuidunt numerũ sensibilẽ, & possunt ipsum cõtinuare, qa ex decẽ lineis põt fieri vna linea cõtinua, sed ex decẽ vnitatibus indiuisibilibus nõ põt fieri vnus numerus ꝙ sit quantitas vna continua. Iterum est alia differentia, quia numerus mathematicus constat ex vnitatibus, quę vnitates sunt indiuisibiles, & per consequens talis vnitas. d. formaliter indiuisionem in quantitate, & est priuatio, sed vnitas numeri sensibilis est vnitas diuisibilis, etenim pars continui cõtinuum est, & continuum. d. aliquam formã positiuam, quia cõtinuum est cuius partes copulantur ad aliquem cõem terminum, dico tũc, ꝙ recte Cõm. dicit in cõmento isto, ꝙ comprehẽsio numeri, & multitudinis, vbi credo ly, & teneri expositiue, quia multitudo rectius dicitur, q̃ numerus iste, qui est sensibile cõmune comprehenditur per priuationem cõtinui quod est magnitudo, quia sensibile quod offertur sensui semper

per est aliquod continuum, & aliquod sensibile, & corpus. Et nota, quod numerus, qui ex vnitatibus constat indiuisibilibus numerũ habet .i. binariũ, sed numerus, qui cõponitur ex rebus, & nõ ex vnitatibus absolute, vtpote ex lineis equis bobus. Nam dicimus tres lineas decẽ equos, talia. n. numeros dicere solemus, sed in talibus si de multitudine quæras est inuenire minimum vt minima multitudo linearũ sũt duæ lineæ si de magnitudine vera nõ est minimum, quia quælibet talis res continuæ in infinitum secari põt. Themist. 4 physi. 108. nullum. n. indiuisibile est per se obiectum sensus, & ideo vnitas illa indiuisibilis quę est principiũ numeri mathematici, & numerus ex illis resultans nõ est res extra aĩam in actu, & per cõsequens talis non põt mouere sensum in actu, quia semper existimabitur aliqua spẽs mouens. 3. phys. tex. com. 17. Et quod hoc sit verum oñditur authoritate Aris. in. 4. phy in tex. com. 130. vbi dicit, quod nihil aliud est aptũ numerare nisi aĩa, aut animæ intellẽs, vbi Cõm. dicit, quod esse numeri est ĩ anima in actu, & extra aĩam in potentia ꝓpter subiectũ eius proprium, vbi recte diximus nos, quod numerus mathematicus & nãlis sunt vnum subiecto, & duo sm rõnẽ. Pro quo aĩaduerte, quod facta diuisione continui in plures partes, quarum quęlibet est vna in se, aĩa abstrahit a qualibet istarũ partium vnitatem indiuisibilem, & ex illis indiuisibilibus vnitatibus cõponit numerũ, qui est quãtitas discreta, & ista vnitas indiuisibilis, & forma numeri mathematici in actu, nõ est in abstractione animæ. Et ideo dicit Auer. in tract. 3. in paraphrasi metaph. quod nisi esset aĩa non esset vnitas, neque numerus in actu, nec ex hoc sequitur, vt scientia mathematica nõ sit scientia realis, quia ex hoc quod est de entibus abstractis ꝑ intellectum nõ sequitur, vt sit de secundis intellectis, nõ. n. omne, quod intellectus intelligit per abstractionem est ex secundis intellectis, quia tũc omnis sciã illo modo eẽt de secundis intellectis, quia est de realibus, & talia nõ habent esse nisi in intellectu, vnde cõceptus primo abstractus à re, est ex primis intellectis, & de illis est sciẽtia realis, sed conceptus causati ex animę cõparatione obiecti congrui sunt de secũdis intellectis, & de talibus sunt scientiæ rõnales, mõ conceptus entium mathematicorum sunt ex primo ordine. Puncta etiã & momenta, quod non dicant formam positiuã extra aĩam habetur ex tertio de aĩa. tex. com. 25. vbi Philosophus dicit, quod cognoscunť, vt priuationes. s. puncta per priuationẽ continui, & ita de momẽtis, quia nullã habẽt formã cui intellẽs possit incumbere, vt notat Themis. 3. de aĩa. cap. 44. Et ideo vĩ mihi, quod numerus sensibilis ex diuisione cõtinui cãtur extra animã. nihil aliud est nisi vnitates suæ, ex quibus cõstat, vt numerus decem equorũ realiter nihil est in actu nisi decem equi, & sensus cognoscit istũ numerum negatione continui, inquantum apprehendit istos decem equos in diuersis sitib⁹ & locis existentes, & nõ in vno situ continuo, nec vt sunt vna superficie continua terminati, vt in exemplo clariori de aqua exñte in vno vase,

vase, apprehēdit eam vt est vnū, cōtinuum in vno situ & loco, sed si diuidatur in decem vasa apprehēdet numerū istarū decē aquarū p negationem cōtinui, inquantum apprehendit illas in diuersitate continuationis, quam prius habuerant, quam etiam possunt recipere si iterum vniuentur, De instanti esse in diuisibili ꝙ nō habet esse extra animam, nisi in potentia tātum, sed in actu sit in sola mēte & cognitione, vide. 4 physi. tex. cō. 121. & ibi vide clare Them. & Auer. de hoc idē & habetur ibidem cō. 105. & 106. & vide etiam Them. in 6. physi. in expositione tex. 73. vbi dicit mobile sortiri æqualem spatium sibi, dū mouetur momento & potestate, vt sm fictionem nostram, & non sm actum. Cōmen. etiam 2. de anima. 146. instās per se ꝙ est indiuisibile, & illud quod comprehenditur per rationem intrinsecam non illud in quo dr̄, quia tale est per accidēs eo ꝙ est diuisibile. Cōment etiā 2. cæli. cō. 14. d. ꝙ punctus indiuisibilis & non existens in moto quod mutat locum sm materiam non mouetur, neq; per se, neq; per accñs, & ibidem d. ꝙ quies polorum est sm geometricam imaginationem, & est transsumptiua & nō vera. idem 4. physi. cō. 118. Et sic comprahēsio numeri & multitudinis, vt dicit Cōmen. est per apprahensionem priuationis continui quod est magnitudo, quia non apprehēdit plura, vt sunt vnum continuum inter se, sed vt sunt priuata tali continuatione quā sunt apta recipere in eo ꝙ magnitudines sunt, & p hoc patet ad obiecta ꝙ numerus prædicamentalis qui est quantitas discreta resultans ex vno quod est principiū eius, dicit vnam formā in actu, quia sex est semel sex non bis tria, neq; ter duo. 5. meta. tex. cō. 19. sed illa est in esse abstractiōis apud intellectum, sed numerus sēsibilis est subiectū numeri mathematici extra numerum existens, & causatur ex diuisione continui, & ex vnitatibus diuisibilibus, & in re non correspondet sibi extra animā in actu, nisi suæ vnitates, quia oē existens extra aīam est vnum in actu, & nō potest vnū accidens numero realr existere in diuersis subiectis in maxima distantia existentibus, vt si vnus homo sit in oriente, & alter in occidēte, istæ numerus binarius non dicit vnum accidens numero realiter extra animam in actu existens, in istis duobus in tam magna distantia existentibus, sed extra animam, istæ binarius non habet esse nisi in potentia, pro quanto anima a quolibet istorum duorū potest abstrahere vnitatem indiuisibilē i actu, & ex illis elicere in actu, & cōponere binarium in actu. & hoc est dictum Auer. dum dicit, ꝙ esse numeri extra mentem est in potentia propter subtum eius, & isto modo frater mi, intelligas de motu ꝙ si consideretur motus vt causatur a mutato per sui fluxum, sic est imaginatio mathematica, sed si consideretur vt motus causatur a mobili per sui fluxū ab vno loco ad aliū, sic est ens sensibile. Vnde Cōmē. 3. phy. cō. 60. dicit, ꝙ istæ propositiones, punctus motus facit lineam & linea superficiem, & superficies corpus; sunt propositiones geometricæ opinabiles, & non habēt esse extra animam. Distingue igitur

considerationes istas, vt sunt sensibilia naturalia a seipsis, vt sunt in abstractione mathematica existentia, quia est magna diuersitas, quia motus vt causat ab indiuisibili mutato non est sensibile, neq; propriũ, neq; cõmune, sicut numer' vt causatur ab vnitate indiuisibili, neque proprium, neq; cõmune sensibile est, sed mathematicum, sed motus vt est in mobili corporeo & magnitudine. sic est sensibile cõe, & sic cõtinuum vt causatur a puncto non est sensibile, neq; proprium, neque cõe, sed vt est cõpositum ex continuis partibus, & iunctum propriis sensibilibus, & sentitur motu & ꝑpriis. i. mediãtibus sensibilibus propriis. sic est sensibile cõmune. Vñ Cõmen. 4. phy. cõ. 102. dicit, ꝙ motus habet duplices partes, quædam sunt simul, & sunt illę quas habet ex diuisione mobilis, & sic causat speciem repræsentatiuam sui habet alias ex fluxu imaginario mutati sm prius & posteri', & sic motus non est congregatus, & mens facit ipsum, vt dicit Cõmen. 4. physi. cõ. 104. & vt sic quo ad istas partes mẽsuratur a tempore, nam tẽpus fit ab aĩa, vt dicit Alex. vt recitat Cõmẽ. & Them. 3. de aĩa ĩ expõne tex. sed licet ego non teneã hoc oĩbus modis, sed in actu, nam extra aĩam tps habet esse propter subiectum eius, vt dicit Cõmen. 4. phy. cõ. 131. Et ideo motus bene potest regenerare speciem sui quo ad primas partes sm quas est per se sensibilis & a naturali consideratur, sed quo ad partes illas successiuas ex fluxu ipsius mutati causatum est ens imaginarium, & a mathematico consideratur, & sic est de tempore vt causatur ex fluxu instantis, vt dixi in tractatu de tempore, quia tẽpus quodãmõ est mathematicæ cõsiderationis & quodãmõ nãlis. Vide igr̃ & considera quia ad hoc pauci admodum peruenire potuerunt, quo modo autem omnia sensibilia cõmunia motu sumuntur, satis dixi ĩ contradictionibus in præsenti cõ. 133. secundi de anima, & ibi vide.

Numerus non habet esse nisi in primo numerorum. s. in dualitate, deinde in aliis speciebus numerorũ, & dualitas est prima forma formarum numerorum. 3. meta. cõmen. 11. vide 12. meta. tex. cõ. 2.

Numerus est coaceruatio vnitatum 3. meta. tex. cõ. 16. ita dicit etiam Boetius in principio suæ arithmeticæ. cap. 3. numerus est vnitatũ collectio uel quãtitatis aceruus ex vnitatibus profusus.

Numeri inquantum numerus sunt propriæ passiones, vt imparitas & paritas, cõmẽsuratio, equalitas, excedentia, & defectus. 4. metaphysi. tex. cõmen. 5.

Numerorum compositorum quidã assimilantur superficiei circulari; & quidam corporali. 5. metaphysi. tex. cõ. 19. vbi dicitur etiam ꝙ talia, aut sunt qualitates in quantitatibus, aut sunt quantitates multiplicatę per qualitates.

Numerus non habet actionem neq; passionem, 5. meta. tex. cõmen. 20. vbi Cõmenta elicit hoc ex tex. nã Arist. ibi postq̃ declarauit primum modum relatiuorum quæ referuntur per modum vnius & numeri, transit ad secũdum qui est eorum quæ dicuntur secũdum actionem & passionem, & talia sunt quæ dicũtur sm potentiam actiuam & passiuam,

tiuam, & Aristo. ibi in tex. dicit. ꝙ eorum quæ sunt fm numerum nō sunt actiones, vide etiam pro hoc. 4 physi.cō.84. vbi dr, ꝙ quantitas non est de principiis actiuis.i. alteratiuis. Ex quo patet error medicorum rudium facientium differentiam in administrando pillulas in numero pari, vel in numero impari, ac si numerus esset de principiis actiuis. Nota tamen ꝙ hoc habet locum de actione corruptiua, quia sensibilia cōia agunt per se in sensum imprimendo propriā speciem, vt tenet Themist. in 2. de aīa. & Cōmen.cō.233.

Numerus est īmaterialior quantitate continua, & vide causam tract. 3. in paraphrasi meta. ibi, & dicamus vnum materiale, vbi expresse ponit causam esse, quia vnum quod est principium numeri, & numer' ipse depende ex operatione animæ, quia si anima non esset, non esset neq; entitas numeralis, neque numerus, secus est de linea, & huius ɔtrariū tenuit Aui. & nota hoc.

Numerus respectuum qui demonstrantur per hoc verbum, habere, est fm numerum respectuum qui demonstrantur per hanc propositionem, in, sed differunt, quia hoc verbum, habere, dignius dicitur de respectu continentis ad cōtentum & possidentis ad possessum, sed ista præpositio, in, dignius dicitur de respectu contenti ad continens. 5. meta. 28. cōmen.

Numerus non dicitur totus sed oīs. 5. meta. tex. cō. 31.

Numerus non remanet idem parte sublata. 5. meta. tex. cō. 32.

Numerus quomodo potest esse species multitudinis, & fuit dubium Auicen. vide solutionem ab Auer. in tract. 3. meta. ibi, obiicit tamen Auicenna.

Numerum nonnulli arbitrati sunt esse substantiam. 7. meta. tex. cōm. 5. vide etiam 1. meta. tex. cō. 3. vide etiam 1. meta. tex cō. 35.

Numerus est compositio vnitatum vt dicitur a quibusdam 7. metaph. tex. cō. 49.

Numerus oīs vno cognoscitur. 10. meta. tex cō. 2.

Numeri principiū fm ꝙ numerus vnum est ibidem.

Numerus est pluralitas vnitatū. 10. meta. tex. cō. 4.

Numerus mensuratur per vnitates secundum ꝙ est compositus ex vnitatibus nō fm ꝙ est numerus, quia numerus inquantum numerus, mēsuratur per numerū. 10. meta. tex. cō. 4. rō est quia mēsura semper est vnigenea mensurato.

Numerus & vnum opponuntur aliqualiter, non vt contraria, sed vt ad aliquid, in quantum enim hoc metrū est, illud vero mensurabile sic opponunt. 10. primæ philosophię. tex. cō. 21. vbi collige aliqua absoluta posse induere respectum aliquem fm ꝙ relatiue opponuntur, sicut in simili notaui tibi aliàs de materia & forma.

Numerabile est numerus aut numerum habēs, 11. primę philosophiæ cap. 9. & in 3. physi.

Numeros inquiunt esse ideas asserētes, & de numeris quādoq; sicut de infinitis quādoq;, vsq; ad denariū determinatis loquuntur. 12. meta. tex cō. 42.

Numerus substantiaꝝ mouētiū est fm numerum motuum. 12. primę philosophiæ. tex. cō. 43. & cō. 28.

Numerus ternarius perfectus est. 1. cœli tex.cō.5.

Numerum motuum Philosophi sū munt pro cōnstanti, sed astrologi sunt diuersi in hoc, sed qūocūq; sit melius est scire opiniones hoīum ī hoc q̄ nihil. 12.meta.cō.45.

Numerus orbium deferētium & reuoluentium, aūt sunt quinquagintaquinque, aut quadragintasepté. 12. metaphy.tex cō.47.

Numerus motuū in quo conueniūt moderni astrologi in orbibus requiratur. 12.meta.cō.48.

Numero quæcunq; multa sunt mul tam materiam habēt 12. metaph. tex.cōmen.49.

Numerus manere potest absque eo ꝙ numeret, vt sensile sine eo ꝙ sentit, vt Boetius putat, sed fallitur, qa ea quæ referūtur ad aliquid simul habentur, & quæ potestate sunt ad res eiusdem habitus referūtur. Themist.4.phy. 130. Vide in concordantiis nuper ęditis.

Numerus est principium omnium sensibilium & ītelligibiliū fm Plat. 3.phy.25.& Them.ibidē expresse.

Numerus non facit continuum, nec vt species, nec vt mouens. 12.meta. tex.cō.vltimi.

Numerus infinitus nō est par neq; impar, quia esse eius est in potētia, & id cuius esse est in potentia; de natura priuati reputari potest. Ex libro destruct.disputa. 1.in solutione 6. dubij.

Numerus alius discretus alius cōtinuus 4.phy.tex cō.vltimi, & Themist 4.physico.super tex. 102. expresse.

Numerus qui est in prædicamento quantitatis non est ille met numerus, qui reperitur in vnoquoq; genere. Auer. tracta. 3. in paraphrasi meta.in principio.

Numerus generatur per hunc modum, nam quando intellectus denudat ab istis particularibus istam rem indiuisibilem in duo particularia, vel plura, illud erit illud vnū quod est principium numeri. Et quando iterat ipsum cogitans ipse generatur numerus, ex 1 tract. metaphyc. in paraphrasi cap. de vno, vbi vide diligenter rationes Auicennæ de vno opinantis, ꝙ vnum quod est principiū numeri sit conuertibile cum ente. Et causa erroris fuit, vt dicit Cōmen. quia ipse admiscuit accidentia insequentia rē fm intellectum cum accidentibus insequentibus ipsam fm esse, & putauit vnum dici vniuoce de omnibus decem prædicamentis, & non secundum prius & posterius, & ꝙ est vnum numerale id .s. quod est synonymū enti, vbi collige Auicē. posuisse entis & vnius vnionē quā secutus est Scotus.

Numerus duplex numerans & numeratus. 4.physi.tex. cōmen. 102. & 110.

Numerus mot' est duplex, alius est partium motus secundum ꝙ sunt insimul, alius est partiū motus fm ꝙ in eis inuenitur prius & posterius. 4.phy. 101.

Numeros differentium vnum accidens numero impossibile est esse, impossibile.n.est vt vna res numero insit pluribus, alioquin vnū dehisceret in plura. Them 4.physi.in digressione super. 132. contra Heruetum, qui vult numerum esse formam absolutam vnam numero in diuersis reb' numeratis subiectiuē.

Numerus par fm Pithagoricos est prin-

principium infinitudinis.3. physi. tex.cômen.16.

Nutritio primo attribuitur mẽbris consimilibus vt est declaratum in naturali philosophia, & fit per modum mixtionis & mediante calore naturali qui non est primus motor, sed est anima nutritiua, propterea quia operationes caloris non sunt determinatę nec ordinatę ad vnum finem manifestum. 5. Colliget.cap.3.

Nutrimentum in animalibus q̃ sũt apta dormire cum aduenit corpori ascendet ex eo vapor ad caput & cor & grauabunt instrumenta motus & dormiet, & quando fuerit digestum alleuiabuntur instrumenta motus & expergefiet, 8.phy.tex.cõ.51.De causis etiam somni & vigiliç inquire in libro de Somno & vigilia. Notabiliter autem dixit in animalibus habentibus aptitudinẽ ad dormiẽdum, quia dubiũ est de quodam genere piscium, vt notauit Alex.in cõ. super libro de Sensu & Sẽsato, & videtur esse sententia Aristot. in libris de historiis animalium.

Nutritiuę virtuti membra deseruiẽtia sunt os, isophagus, stomachus, epar, chistis fellis, splen, renes, & vesica.3.Col. cap.16.

Nutrimentum per quod fit augumentum quodammodo est simile, & quodammodo contrarium.8. phy.tex.cõ.55.& 1.de generatione & corruptione.tex.cõ. 39. & 2. de anima.tex cõ.45.& 1.cœ.t.cõ.21.

Nutrimentum debet esse omogenũ cum nutriendo & equale in specie, videlicet, vltimum nutrimentum. 1.cœ tex.cõ.21.idem 2.de anima. tex.cõ.45.

Nutriendum si non fuerit præparatum corruptioni augetur per nutrimentum adueniens, si vero fuerit præparatum corruptioni diminuitur per ipsa elementa, donec resoluatur in materiam, vel materias, ex quibus est compositum.Cõmẽ. 1.cœli.cõm.21. vult dicere ꝙ illud quod nutritur si est in statu profectus augetur, si in statu declinationis & defectus; tũc diminuitur, iuxta Arist.sententiam in 2.de generatione & corruptione.tex.cõ 57.ponentis statum generationis & profectus esse equalem statui corruptionis & defectus.

Nutrimentum augumentationi idẽ est quidem, esse vero alterum est. 1.de gener.tex cõ.41.idẽ 2.de anima.tex.cõ.47.

Nutriuntur omnia ex eisdẽ ex quibus sunt.2.de gener.tex.cõ. 50.

Nutritiuum potest esse sine sensitiuo.2.de anima tex.cõm.15. & tex. cõmen. 31.

Nutricibus nõ competũt vina neq; pueris, differt.n.nihil forsan ipsos bibere vel nutrices.Arist in lib. de Som.& vigilia.Ideo Auicen.dixit, ꝙ cura infantis est cura lactis, quod nota in actu practico diligẽter, inde prouenit ꝙ degenerant frequẽter filij, & præsertim nobilium.

Nutrimẽtum est duplex indigestũ, & tale est contrarium, & digestum, & hoc est simile, 2.de aīa.te.cõ.45.

Nutritionis organa sunt triplicia. Gal.5.de vtil.particu.cap.14.

Nutritio fit per digestionem & cõmotionem in animalibus & plantis medicinæ calore naturali, licet existimetur, ꝙ plantę attrahant nutrimentum a terra, & ibi digeratur. Commentator in 2. de parti-

De littera. O.

caprini, alij nigri, & vide cām istius discriminis in 5. de gener. animalium. cap. 1.

Oculorum ęgritudines sunt glaucoma & lusciositas. ibidem.

Oculi cæterorum animaliū in vnoquoq;, vnicolores sunt, sed hominis diuersi colores & equi inter bestias. ibidem.

Oculorum cesietas & canities, sunt duæ affectiones consequentes cruditatem humoris, & paucam eius concoctionem. Arist. in 5. de generatione animalium. cap. 1. & Auer. ibidē. cap. de varietate coloris oculorum. Ex hoc patet error illorū, qui asserūt ab Homero Palladem glaucopim appellatam, ea ratione ꝙ oculus glaucus sit visu pollens, cum glaucedo seu cesietas oculorū insequatur cruditatem, & per consequens non confert ad præstantiā visus, imo verius puto illam sic appellatam, quia haberet oculos noctue quę apud græcos glaus appellat, quia haberet oculos noctue q̄ apud græcos glaus appellatur. Noctua. n. Palladi dicata est, talc. n. animal noctu venatur & vigilat. Vnde monetę atheniensiū, noctue signabantur quia mineruę auis est, iuuat enim mineruam, nocturnis impallescere chartis.

Oculi humor ille, quo videmus, pupilla est. 1. de natura anim. cap. 9.

Oculi partes. ibidem require.

Oculi album, in egritudinibus acutis si rubeum fuerit, & ipsius venę nigræ, aut obscurę fuerint, signum mortis ē proculdubio. 4. Col. c. 43.

Oculi partium iuuamenta assignata a Galeno, pro maiori parte sunt arbitratiua, & sine dubio quodlibet ipsorum habet iuuamentum proprium in se & pars dominās in eō, & suus finis non est nisi vt colores imprimantur in ipsum. 2. Colliget cap. 15. de iuuamentis oculi & partium eius.

Oculos omnia animalia quę animal generant habent præter talpā, quā modo quodam habere dixerim, cū tamen omnino habere negē, quippe cum omnino quidē non videat, nec perspicuos habeat oculos, ex. 1. de natura anim. cap. 9.

Oculi qui cōditi sunt, clarissime cernere in genere quoq; brutorū animalium possunt, modicus autē situs nota est morum optimorum. 1. de natura. cap. 10.

Oculi qui mediocriter conniuent, notam morum laudabilium habent. ibidem.

Oculorum rotūnditas est signū maximum portendens lepram. 4. Colliget. cap. 37.

Oculos habentia animalia, quędam humidos, quædā duros hñt, & quædam palpebris vtuntur, & quædam palpebris carent. Ex 2. de partibus anim. cap. 3.

Oceanū & thetim antiquiores quidam, proprium gñationis fecerūt, ex erratis primi metaphysicæ.

Odor sm opinionem Arist. non est corpus dissolutum ab odorabili in aere. 2. de aīa. cō. 76. & idē. ȷ̄. cō. 97.

Odorū differentiæ non sunt manifestæ, sicut differentiæ saporum. 5. Colliget. cap. 28. & 2. de anima. cōmen. 92.

Odor & color habent duplex esse naturale, & extraneum. 2. de anima cōmen. 76. & 97.

Odores quia non sunt multum manifesti acceperunt nomina a saporibus. 2. de aīa. tex. cō. 95.

Odores medij componuntur ex extremis, sicut sapores & colores medij componuntur, ex saporibus & coloribus extremis 2. de aïa text. cõ.95.& 105.

Odoratus inuenitur fortior in multis animalibus q̃ in homine, vt in aquilis & apibus. 3.Col. cap.36.

Odor est sicci sicut sapor humidi. 2. de anima tex.cõ.100.

Odor est analogus sapori. Alexã. in paraphrasi de aïa in cap.de olfatu.

Odorem habentia habent etiam saporem, & insipida odore carent, vt lapides, idem Alex. ibidem.

Odoratus sensus fit per medium aerem, & reperitur ẽt in animalibus carentibus sanguine, vt in apibus & formicis. 3.Col. cap. 36.

Odoratus sensus attribuitur igni, visus aquæ, auditus aeri, & vide cãm. 3.Col.cap.36.

Odoratus fit in primo pari neruorũ qd exit a cerebro in opposito duarum caruncularum similium capitibus mãmillarũ. Auer.1.Col.cap. de anathomia neruorum.

Odoratus instrumentum est nasus, & in animalibus olfacientibus fit per attractionem, & in non olfaciẽtibus sine attractione, vt in apibus. 2.Coll. cap. 17. de iuuamento instrumenti olfatus. olfatus sensus secundum Arist. fit in duobus meatibus qui sunt in naso, & fm Galenũ fit in duabus caruncculis similibus capitibus mãmillarum.2. Coll. ca. 17. De iuuamentis instrumenti odoratus. Vide etiã pro hoc Auerroem in 3. Coll. cap. 38. de sensu visus & accidentibus ei, vbi narrat quomodo fiat uisio, & inquit. Et scias ꝙ sensus visus recipit formam rerum in hunc modum, quia aer mediante lumine recipit formas rerum primo & postea mouet ad tunicam inferiorem, & illa dat aliis quousque hic motus perueniat ad postremam, post quam stat sensus cõmunis q apprehendit formas rerum, & vide quæ sequuntur. Alexander etiam in paraphrasi. cap.de impulsu dicit. ꝙ videre ad visum, audire ad auditum, & reliqua id genus ad proprium sensum spectaut, sentire tamen in cõmuni ad sensũ communem perinde quasi sensus omnis ab eodem quidem fiat, sed per aliud atq; aliud, intellige vltimate ista verba Alexan. Veritas tamen est ꝙ sensus particulares sunt distincti a sensu cõmuni, sed habẽt colligantiam cum eo. Aristo.n.in 2.de anima, tex.cõ.144. habet propria organa, quorũ origo est cor a quo dependent, vult ꝙ vnusquisq; sensus est respectu proprij subiecti sensibilis & in sensorio proprio, vnde isti sensus quinque. Vnde Arist. in libro de Sensu & Sensato, & in 2. de partibus animalium.cap.10. exprese dicit tactum & gustũ a corde manifeste dependere, & vult visum & auditum esse in capite, & olfatum medium tenere, & reddit ibi causam, & nota vt inquit Commẽtator 2. de anima comen. 140. sensibilia mouent tantum sensus, mouent & mouentur, primũ sentiens est motum tantum. idest sensus communis, & quia post motionem quæ est receptio in sensu com muni sequitur iudicium quod attestatur actui, receptio vero potentiæ. secundo de anima. commento. 149. inde prouenit ꝙ vt sensus communis est iudex, sic habet modum formæ, & principalis agentis

agētis,& sensus exteriores, & sic habent rationem instrumenti, & sic operatio denotat agens, & nō ascribitur instrumento, & illo modo intelliguntur authoritates Themistii & Auer. & sic primus ordo spiritualitatis incipit in sensu communi, quia in sensibus exterioribus est veluti in via, quæ ordinatur ad terminum, & vt sic via non differt a termino viç, sicut imperfectum a perfecto, & quia vnumquodque a fine denominare fas est, ideo primus gradus spiritualitatis formæ est esse quod habet forma in sensu communi, tamen ex hoc non sequitur, quia ista forma in sensu proprio habeat esse spirituale, vnde Commenta. in. 2. de anima, & Arist. dicunt ꝙ nec caro est vltimū sensorium tactus, nec vt ampliat Cōm. ibidem. com. 146. pupilla in visu, nec lingua in gustu, & sic de aliis, quia vltimum sensorium est, vbi est sensus cōmunis, & hoc est cor, tamē sensus isti proprii habēt propria instrumenta, & operationes actus colligatos tamen, modo prædicto, & hoc etiam dicit Arist. in lib. de somno & vigilia, ꝙ sensus visus quisq; habet aliquid proprium, vt visus videre, & auditus audire, & sic de aliis, omnes tamen habent virtutem communem, nā non est visus per quem cernimus nos videre, nec audit qui sentit audire, & ideo actio sensus communis est magis spiritualis, quàm sensitiua exteriorum, & in plus, quia potest in plura.

Odorem habens habet etiam saporem, Cōm. in lib. de sensu & sensa.

Odorabilium natura est fumosa, & testatur hoc, quia multa quæ non habent odorem, dum appropinquant igni habebunt odorē. ibid.

Odorabilium indiuidua sunt notiora nobis quàm indiuidua saporū. 3. Coll. ca. 36.

Odoratus sensus in animalibus, quæ odorant sine attractione, vt in apibus & formicis est clarior quā in illis quæ odorant per attractionē. ibidem. vide in contradictionibus nuper ęditis.

Oleum ex vitellis ouorum est supremum iuuamentum in mitigando dolorem supra pinguedinem anseris & gallinæ.

Oleum dulce & nouum oliuæ temperatum est, & est conueniens homini s͂m totam suam substantiā, licet declinet partim ad caliditatē. 5. Coll. ca. 36.

Oleum est ex rebus in quibus dominatur humiditas & caliditas eo, ꝙ partes aereæ in eo sunt manifestæ multū. Et si aliquis quæreret quomodo potest esse, vt partes aereæ in eo dominentur cum videamus ꝙ ingrossatur & congelatur, & inspissatur a frigore, & dicitur quòd non congelantur a frigore, nisi res aquosę, debemus respondere ꝙ nō congelatur propter frigiditatem, nisi pp conuersionem multam suarum partium ad aquam. 5. Collig. capit. 24.

Oleum citissime iniectos odores suscipit, vt in vnguentis. Arist. in libro de insomniis. idem etiam patitur vinum.

Oleum natat super aquam, quia a ꝓ dominio est aereum. Cōm. in. 4. Metheo. in summa prope finem, & etiam in tex. cō. 40.

Oleum non elixabitur ipsum s͂m se ipsum. 4. Metheo. te. cō. 27.

Oleum

Numerus numerat numeratum essentialiter, sed per accidens numeratũ numerũ. tex. cõ. 112. 4. physi.

Numerus diuiditur per vnitatẽ, sed non continuatur per vnitatem. 4. physi. 105.

Numerus excedit omne quod est in eo ex duobus extremis. 4. phys. tex. commen. 117.

Numeri esse in anima non est omnibus modis eẽ in anima, quia tũc esset ens fictum, vt chimera, & hyrcoceruus, sed esse eius extra aĩam ẽ in potentia. s. propter subiectũ proprium, & esse eius in anima est in actu. Ex quo colligitur, ꝙ entia quibus aliquid non correspondet extra animam sunt figmenta. 4. physi. com. 134.

Numerus simpliciter nõ multiplicatur, sicut multiplicatʳ numerus nõ simpliciter dictus. 4. phy cõ. 134.

Numerare, & mensurare, vt inquit Boetius nostra ẽ functio nostrũ est opus, nulla. n. mẽsura à natura cõstituitur, Themist. 4. physic. com. 132. in digressione. Et elicitur ex sententia Arist. in tex. dicẽtis, si nõ est anima numerus non erit.

Numero ternario tenemur magnificare creatorem in orationibus, & sacrificijs, qa omnia ista non fiunt nisi ad magnificãdum creatorem. primo cęli. cõ. 2. & elicitur ex tex.

Numero ternario appellationes assignamus. primo cęli. tex. com. 2.

Numerus ternarius est perfectus. 1. cœli. tex. com. 2. & 3.

Numerorum principia vtrum sint eadem numero, aut specie dubiũ est. 3. cęli. com. 35.

Numerus denarius perfectus est, & oẽm vr̃ comprehendere naturam numerorum. 1. meta. cap. 2.

Numerorum natura ſm aliquos, & idearum est vna natura, ſm alios aũt alia est natura numerorum & formarum, sed ẽ natura media inter formas, & sensibilia, & ista fuit opinio Platonis. 1. metaph. cõ 8.

Numerus numerat se, aut per vnitatem, aut per numerum. 1. metaph. tex. com. 37.

Numeri mathematici sunt impassibiles. primo meta tex com. 38.

Numerorum tres sunt species, est. n. numerus mathematicus, qui non multiplicatur per multiplicationẽ rerum numeratarum, & est numerus formalis, qui diuersatur per diuersitatem entium, & est numerus cuius iste numerus est forã, & sunt sensibilia primo metaph. com. 38.

Nota tamẽ, ꝙ illa diuisio sequitʳ ſm mẽtem antiquorũ, cõtra quos arguit Philosophus, & Cõm. ibidẽ, „ pro illo vide Themistiũ primo de „ aĩa. ca. 12. super. 26. vbi recitat opi „ nionẽ Thimei. inquit. n. cum ĩcor- „ poreã nãm à quantitate continua „ remotissimã putarent, vtpote quæ „ nullã molem, aut diffusionem ha- „ beret, sed sub discretã cõmode ca- „ dere viderent, numerũ illi, & mul- „ titudinẽ asciscebant, non oẽm, sed „ quam vere, & simplices vnitates ac „ tollerent. Dixi veras, ac simplices „ vnitates, quia numerus, qui ad in- „ corporea pertinet nõ cõstat ex his „ vnitatibus, quæ corporali naturæ „ mortaliq; tribuuntur, nullum. n. „ corpus perfecte vnum est, quia in „ infinitũ secabile est, q̃obrẽ nume- „ rũ illũ tanq̃ ex speciebꝰ, & formis „ collectũ forãlẽ, seu specificũ appel- „ labant cõtraq; eius gñis numeros, „ vt rerũ forãs, & spẽs ꝑdicabãt, atq; „ huic sentẽtiæ versus ille congruit. „

Quæq;

Quæq; suos retinent numeros numero omnia constant.

Numerus est ens existens extra animam. primo meta. com. 36. vide quõo sit intelligendum in.4. physi. com.131. Dicit.n.ibi Com.esse numeri in anima nõ est in oĩbus modis, sed in anima est in actu, & extra animam est in potentia per subiectum eius proprium, & esse eius in anima est in actu. s. quando anima fecerit illam actionem.

Numerus cognoscitur & multitudo per priuationem cõtinui. 2. de aĩa tex.com.133. quod qualiter sit intelligẽdum, vide in digressione infrascripta.

Numerus cognoscitur à sensibus negatione cõtinui Aristotelis sententia est in.2. de anima. in tex. com. 133. dicit Simplicius in isto loco, ꝙ non est intelligendũ numerum sentiri per negationem continui. i. tanq̃ per priuationem sicut tenebra à visu, & sicut absonum ab auditu. Nam numerus per se sensibilis est sicut, & vnũ, & est mouẽs potentiam sensitiuam. Iam.n.Arist. in hoc tex. enumerans omnia sensibilia cõia, quorũ alterum erat numerus, dixerat ꝙ oĩa motu sentimus, vnde nõ est dictũ Philosophi intelligẽdum ꝙ tanq̃ priuatio sentiatur, quę nõ mouet sensum, vt tenebra, quę non mouet visum, sed quõ opponitur vnum multitudini cũ multitudo consistat in congregatione vnius simul quod est continuum ſm vnũquodq; ex quibus multitudo constat, & quia in reb' sensibilibus vnum, vt continuũ est vnum, & cũ in multitudine numerali non appareat tale vnum continuum, quamuis numerus vnus existẽs ſm diuisam collectionem & vnus ẽ, & cognoscitur, sed nõ vt continuus, & hoc manifestat negatio continui. v3. non vt solum vnũ cognoscit, hoc.n. cõtinuum est in omnibus sensibilibus, sed tanq̃ in collectione multorum talium collectione recusante cõtinuationem & istũ modum dicendi, vel consimilem imitatur Paulus Venetus in præsenti loco, inquit.n. ꝙ vnum & multa sumũtur dupliciter, vel absolute, vel ĩmutatiue, absolute vnũ est priuatio, & multitudo est habitus, sed immutatiue vnum est habitus, & multitudo est priuatio, vnde dicit, ꝙ nõ sumitur priuatio hic vt tenebra respectu lucis, sed eo mõ quo vnum contrariorũ est priuatio perfectionis. Nam certius & euidẽtius iudicamus de vno, q̃ de multis. Et ideo quãtum ad imitandum sensum vnum est habitus, & numerus est priuatio. Sed Cõm. Albertus, & diuus Thom. videntur dicere ꝙ numerus est priuatio vnitatis continui, iste locus in veritate est multũ difficilis, quia si numerus est ens reale, & est forma absoluta cum sit in prædicamento absoluta, neq; habet aliquam vnitatem & entitatem, & per cõsequens põt illo modo esse sensus obiectũ, cum Arist. dicat omnia sensibilia motu sentiri, vnde nõ est dubium, ꝙ seclusa omni animæ operatione in manu ẽ numerus quinarius digitorum, & in oculis binarius, & iõ difficile est videre quõo numerus sit priuatio vnitatis, & ꝙ auget difficultatẽ, est qa Them. tenet in.10. meta. ꝙ vnũ & multitudo opponũtur priuatiue, & vnũ est priuatio, & multitudo habitus, & nũc dicit oppositum

positum,& per vitam meam quantū est locus iste obscurus post longam perscrutationē videtur mihi in hoc esse distinguendum. Pro quo nota, ꝙ formarū sunt diuersi gradus. quędam.n.sunt cōiunctæ fm esse, & diffinitionē in materia sensibili, quædā vtroq; modo abstractæ, quædam sunt medio mō, quia fm esse cōiungunt,& fm rōnem abstrahūt, primus gradus est appropriatus nāli, secūdus diuino, tertius est cōis naturali, & mathematico, sed duobus diuersis modis, quia si diffiniantur cū materia sensibili pertinēt ad nālem, si absq; ptinent ad mathematicū. Et nota, ꝙ ista sunt ista quæ à Philosopho hic dicuntur sensibilia cōia, vt magnitudo, motus, figura, quies, vnū, numerus, & q̄ ad ista reduci pñt, vt tēpus, locus, situs, & id genus. Vbi aduerte, ꝙ entia nālia & mathematica sunt eadē subiecto, sed distinguunt̄ rōne forāli, vt linea mathematica, & linea nālis, & id genus, nā vt sunt naturales res sic sūt in materia sensibili, & cū ea intelliguntur, vt vero sunt mathematica sic in abstractione cōsistunt. Et nota, ꝙ in ista diuersa cōsideratione de illis possunt diuersa & opposita verificari, sicut alias diffuse probaui rationibus, & authoritatibus. Dico igitur, ꝙ ē duplex numurus, naturalis, & mathematicus, & ē multiplex differētia inter hec, quia numerus naturalis causatur ex diuisione continui, & rectius dicit̄ multitudo, q̄ numerus, & partes ei⁹ sūt vnitates corporales, & diuisibiles, quia continuum non diuiditur in res indiuisibiles, & iste numerus, seu multitudo est vnum ex sensibilibus cōibus, sed numerus mathematicus componitur ex vnitatib⁹ Jdiuisibilibus, nec talis est sensibile commune, nec talis, vt sic habet esse sensibile, sed habet esse in abstractione consistens, vnde lucidissimus Them. in 4. phys. in expositione tex. 102. expresse dicit numerum quendam esse quantitatē discretam, & aliū esse quātitatem cōtinuā, vt est tripedaneū telū, & vult numerū positū in diffinitione tpis esse cōtinuū non discretum, quicquid dixerit ibi Cōm. Item alia est dr̄ia, quia partes numeri mathematici diuidunt numerū, sed non cōtinuant, nec cōtinuare possunt, sed partes numeri sensibilis diuidunt numerū sensibilē, & possunt ipsum cōtinuare, qa ex decē lineis pōt fieri vna linea cōtinua, sed ex decē vnitatibus indiuisibilibus nō pōt fieri vnus numerus ꝙ sit quantitas vna continua. Iterum est alia differentia, quia numerus mathematicus constat ex vnitatibus, quę vnitates sunt indiuisibiles, & per consequens talis vnitas. d. formaliter indiuisionem in quantitate, & est priuatio, sed vnitas numeri sensibilis est vnitas diuisibilis, etenim pars continui cōtinuum est, & continuum. d. aliquam formā positiuam, quia cōtinuum est cuius partes copulantur ad aliquem cōem terminum, dico tūc, ꝙ recte Cōm. dicit in cōmento isto, ꝙ comprehēsio numeri, & multitudinis, vbi credo ly, & teneri expositiue, quia multitudo rectius dicitur, q̄ numerus iste, qui est sensibile cōmune comprehenditur per priuationem cōtinui quod est magnitudo, quia sensibile quod offertur sensui sem-

per

per est aliquod continuum, & aliquod sensibile,& corpus. Et nota,q numerus,q ex vnitatibus constat indiuisibilibus numerũ habet .i.binariũ, sed numerus,qui cõponitur ex rebus, & nõ ex vnitatibus absolute,vtpote ex lineis equis bobus. Nam dicimus tres lineas decẽ equos,talia.n.numeros dicere solemus,sed in talibus si de multitudine quæras est inuenire minimum vt minima multitudo linearũ sũt duæ lineæ si de magnitudine vera nõ est minimum,quia quælibet talis res continuæ in infinitum secari põt.Themist. 4 physi.108. nullum.n.indiuisibile est per se obiectum sensus, & ideo vnitas illa indiuisibilis quę est principiũ numeri mathematici, & numerus ex illis resultans nõ est res extra aĩam in actu, & per cõsequens talis non põt mouere sensum in actu, quia semper existimabitur aliqua spẽs mouens.3.phys.tex.com.17. Et q hoc sit verum oñditur authoritate Aris.in.4.phy in tex.com.130.vbi dicit,q nihil aliud est aptũ numerare nisi aĩa,aut animæ intells,vbi Cõm.dicit,q esse numeri est ĩ anima in actu,& extra aĩam in potentia ꝑpter subiectũ eius proprium, vbi recte diximus nos, q numerus mathematicus & nãlis sunt vnum subiecto,& duo fm rõnẽ. Pro quo aĩaduerte,q facta diuisione continui in plures partes, quarum quęlibet est vna in se, aĩa abstrahit a qualibet istarũ partium vnitatem indiuisibilem,& ex illis indiuisibilibus vnitatibus cõponit numerũ, qui est quãtitas discreta,& ista vnitas indiuisibilis, & forma numeri mathematici in actu,nõ est in abstractionẽ animæ. Et ideo dicit Auer.in tract.3.in paraphrasi metaph.q nisi esset aĩa non esset vnitas,neque numerus in actu,nec ex hoc sequitur,vt scientia mathematica nõ sit scientia realis,qa ex hoc q est de entibus abstractis p intellectum nõ sequitur,vt sit de secundis intellectis,nõ.n.omne,q intellectus intelligit per abstractionem est ex secundis intellectis, quia tũc omnis sciã illo modo eẽt de secundis intellectis,quia est de realibus, & talia nõ habent esse nisi in intellectu,vnde cõceptus primo abstractus à re,est ex primis intellectis,& de illis est sciẽtia realis, sed conceptus causati ex animę cõparatione obiecti congrui sunt de secũdis intellectis,& de talibus sunt scientiæ rõnales,mõ conceptus entium mathematicorum sunt ex primo ordine. Puncta etiã & momenta, q non dicant formam positiuã extra aĩam habetur ex tertio de aĩa. tex. com.25. vbi Philosophus dicit, q cognoscunt,vt priuationes. s. puncta per priuationẽ continui, & ita de momẽtis,quia nullã habẽt formã cui intells possit incumbere,vt notat Themis.3.de aĩa.cap.44. Et ideo vr̃ mihi,q numerus sensibilis ex diuisione cõtinui cãtur extra animã. nihil aliud est nisi vnitates suæ, ex quibus cõstat, vt numerus decem equorũ realiter nihil est in actu nisi decem equi, & sensus cognoscit istũ numerum negatione continui, inquantum apprehendit istos decem equos in diuersis sitib⁹ & locis existentes,& nõ in vno situ continuo,nec vt sunt vna superficie continua terminati,vt in exemplo clariori de aqua exñte in vno vase,

vase, apprehēdit eam vt est vnū cōtinuum in vno situ & loco, sed si diuidatur in decem vasa apprehēdet numerū istarū decē aquarū p negationem cōtinui, inquantum apprehendit illas in diuersitate continuationis, quam prius habuerant, quam etiam possunt recipere si iterum vniuntur, De instanti esse in diuisibili q nō habet esse extra animam, nisi in potentia tātum, sed in actu sit in sola mēte & cognitione, vide. 4 physi. tex. cō. 121. & ibi vide clare Them. & Auer. de hoc idē et habetur ibidem cō. 105. & 106. & vide etiam Them. in 6. physi. in expositione tex. 73. vbi dicit mobile sortiri equalem spatium sibi, dū mouetur momento & potestate, vt sm fictionem nostram, & non sm actum. Cōmen. etiam 2. de anima. 146. instās per se q est indiuisibile, & illud quod comprehenditur per rationem intrinsecam non illud in quo dr, quia tale est per accidēs eo q est diuisibile. Cōment. etiā 2. celi. cō. 14. d. q punctus indiuisibilis & non existens in moto quod mutat locum sm materiam non mouetur, neq; per se, neq; per accns, & ibidem d. q quies polorum est sm geometricam imaginationem, & est transumptiua & nō vera. idem 4. physi. cō. 118. Et sic comprȩhēsio numeri & multitudinis, vt dicit Cōmen. est per apprȩhensionem priuationis continui quod est magnitudo, quia non apprehēdit plura, vt sunt vnum continuum inter se, sed vt sunt priuata tali continuatione quā sunt apta recipere in eo q magnitudines sunt, & p hoc patet ad obiecta q numerus prȩdicamentalis qui est quantitas discreta resultans ex vno quod est principiū eius, dicit vnam formā in actu, quia sex est semel sex non bis tria, neq; ter duo. 5. meta. tex. cō. 19. sed illa est in esse abstractiōis apud intellectum, sed numerus sēsibilis est subiectū numeri mathematici extra numerum existens, & causatur ex diuisione continui, & ex vnitatibus diuisibilibus, & in re non correspond: t sibi extra animā in actu, nisi suȩ vnitates, quia oē existens extra aīam est vnum in actu, & nō potest vnū accidens numero realr existere in diuersis subiectis in maxima distantia existentibus, vt si vnus homo sit in oriente, & alter in occidēte, istȩ numerus binarius non dicit vnum accidens numero realiter extra animam in actu existens, in istis duobus in tam magna distantia existentibus, sed extra animam, istȩ binarius non habet esse nisi in potentia, pro quanto anima a quolibet istorum duorū potest abstrahere vnitatem indiuisibi'ē i actu, & ex illis elicere in actu, & cōponere binarium in actu. & hoc est dictum Auer. dum dicit, q esse numeri extra mentem est in potentia propter subtum eius, & illo modo frater mi, intelligas de motu q si consideretur motus vt causatur a mutato per sui fluxum, sic est imaginatio mathematica, sed si consideretur vt motus causatur a mobili per sui fluxū ab vno loco ad aliū, sic est ens sensibile. Vnde Cōmē. 3. phy. cō. 60. dicit, q istȩ propositiones, punctus motus facit lineam & linea superficiem, & superficies corpus; sunt propositiones geometricȩ opinabi'es, & non habēt esse extra animam. Distingue igitur

consyderationes istas, vt sunt sensibilia naturalia a seipsis, vt sunt in abstractione mathematica existentia, quia est magna diuersitas, quia motus vt causat ab indiuisibili mutato non est sensibile, neq; propriũ, neq; cõmune, sicut numer' vt causatur ab vnitate indiuisibili, neque proprium, neq; cõmune sensibile est, sed mathematicum, sed motus vt est in mobili corporeo & magnitudine. sic est sensibile cõe, & sic cõtinuum vt causatur a puncto non est sensibile, neq; proprium, neque cõe, sed vt est cõpositum ex continuis partibus, & iunctum propriis sensibilibus, & sentitur motu & ꝓpriis. i. mediãtibus sensibilibus propriis. sic est sensibile cõmune. Vñ Cõmen. 4. phy. cõ. 102. dicit, ꝙ motus habet duplices partes, quædam sunt simul, & sunt illę quas habet ex diuisione mobilis, & sic causat speciem repræsentatiuam sui habet alias ex fluxu imaginario mutati sm prius & posteri', & sic motus non est congregatus, & mens facit ipsum, vt dicit Cõmen. 4. physi. cõ. 104. & vt sic quo ad istas partes mẽsuratur a tempore, nam tẽpus fit ab aĩa, vt dicit Alex. vt recitat Cõmẽ. & Them. 3. de aĩa ĩ expõne tex. sed licet ego non teneã hoc oĩbus modis, sed in actu, nam extra aĩam tp̃s habet esse propter subiectum eius, vt dicit Cõmen. 4. phy. cõ. 131. Et ideo motus bene potest regenerare speciem sui quo ad primas partes sm quas est per se sensibilis & a naturali consideratur, sed quo ad partes illas successiuas ex fluxu ipsius mutati causatum est ens imaginarium, & a mathematico consideratur, & sic est de tempore vt causatur ex fluxu instantis, vt dixi in tractatu de tempore, quia tẽpus quodãmõ est mathematicæ cõsiderationis & quodãmõ nãlis. Vide igĩ & considera quia ad hoc pauci admodum peruenire potuerunt, quo modo autem omnia sensibilia cõmunia motu sumuntur, satis dixi ĩ contradictionibus in præsenti cõ. 133. secundi de anima, & ibi vide.

Numerus non habet esse nisi in primo numerorum. s. in dualitate, deinde in aliis speciebus numerorũ, & dualitas est prima forma formarum numerorum. 3. meta. cõmen. 11. vide 12. meta. tex. cõ. 2.

Numerus est coaceruatio vnitatum 3. meta. tex. cõ. 16. ita dicit etiam Boetius in principio suæ arithmeticæ. cap. 3. numerus est vnitatũ collectio uel quãtitatis aceruus ex vnitatibus profusus.

Numeri inquantum numerus sunt propriæ passiones, vt imparitas & paritas, cõmẽsuratio, equalitas, excedentia, & defectus. 4. metaphysi. tex. cõmen. 5.

Numerorum compositorum quidã assimilantur superficiei circulari; & quidam corporali. 5. metaphysi. tex. cõ. 19. vbi dicitur etiam ꝙ talia, aut sunt qualitates in quantitatibus, aut sunt quantitates multiplicatę per qualitates.

Numerus non habet actionem neq; passionem, 5. meta. tex. cõmen. 20. vbi Cõmenta elicit hoc ex tex. nã Arist. ibi postq̃ declarauit primum modum relatiuorum quæ referuntur per modum vnius & numeri, transit ad secũdum qui est eorum quæ dicuntur secũdum actionem & passionem, & talia sunt quæ dicũtur sm potentiam actiuam & passiuam,

siuam,& Aristo. ibi in tex. dicit. ꝙ eorum quæ sunt sm numerum nõ sunt actiones, vide etiam pro hoc. 4 physi.cõ.84. vbi dr̃, ꝙ quantitas non est de principiis actiuis.i. alteratiuis. Ex quo patet error medicorum rudium facientium differentiam in administrando pillulas in numero pari, vel in numero impari,ac si numerus esset de principiis actiuis. Nota tamen ꝙ hoc habet locum de actione corruptiua, quia sensibilia cõia agunt per se in sensum imprimendo propriã speciem,vt tenet Themist.in 2.de aĩa. & Cõmen.cõ.133.

Contra rudes medicos.

Numerus est ĩmaterialior quantitate continua,& vide causam tract.3. in paraphrasi meta. ibi,& dicamus vnum materiale, vbi expresse ponit causam esse, quia vnum quod est principium numeri, & numer' ipse depende ex operatione animæ, quia si anima non esset, non esset neq; entitas numeralis, neque numerus,secus est de linea, & huius ɔtrariũ tenuit Aui. & nota hoc.

Numerus respectuum qui demonstrantur per hoc verbum, habere, est sm numerum respectuum qui demonstrantur per hanc propositionem,in, sed differunt, quia hoc verbum,habere,dignius dicitur de respectu continentis ad cõtentum & possidentis ad possessum,sed ista præpositio, in, dignius dicitur de respectu contenti ad continens. 5. meta. 28. cõmen.

Numerus non dicitur totus sed oĩs. 5.meta.tex.cõ.31.

Numerus non remanet idem parte sublata.5.meta.tex.cõ.32.

Numerus quomodo potest esse species multitudinis, & fuit dubium Auicen. vide solutionem ab Auer. in tract. 3. meta. ibi, obiicit tamen Auicenna.

Numerum nonnulli arbitrati sunt esse substantiam.7.meta.tex.cõm. 5.vide etiam 1.meta.tex.cõ.3.vide etiam 1.meta.tex cõ.35.

Numerus est compositio vnitatum vt dicitur a quibusdam 7.metaph. tex. cõ. 49.

Numerus oĩs vno cognoscitur. 10. meta.tex cõ.2.

Numeri principiũ sm ꝙ numerus vnum est ibidem.

Numerus est pluralitas vnitatũ.10. meta.tex.cõ.4.

Numerus mensuratur per vnitates secundum ꝙ est compositus ex vnitatibus nõ sm ꝙ est numerus, quia numerus inquantum numerus, mẽsuratur per numerũ. 10. meta. tex. cõ.4.rõ est quia mẽsura semper est vnigenea mensurato.

Numerus & vnum opponuntur aliqualiter,non vt contraria,sed vt ad aliquid,inquantum enim hoc metũ est, illud vero mensurabile sic opponunt. 10.primæ philosophiæ. tex.cõ.21. vbi collige aliqua absoluta posse inducere respectum aliquem sm ꝙ relatiue opponuntur, sicut in simili notaui tibi aliàs de materia & forma.

Numerabile est numerus aut numerum habẽs, 11. primę philosophiæ cap. 9.& in 3.physi.

Numeros inquiunt esse ideas asserẽtes,& de numeris quãdoq; sicut de infinitis quãdoq;, vsq; ad denariũ determinatis loquuntur. 12. meta. tex cõ. 42.

Numerus substantiaꝶ mouẽtiũ est sm numerum motuum. 12. primę philosophiæ. tex.cõ.43. & cõ.28.

Numerus ternarius perfectus est. 1. cœli tex.cō.3.

Numerum motuum Philosophi sū munt pro cōstanti, sed astrologi sunt diuersi in hoc, sed qūocūq; sit melius est scire opiniones hoīum ī hoc q̄ nihil. 12.meta.cō.45.

Numerus orbium deferētium & reuoluentium, aut sunt quinquagintaquinque, aut quadragintaseptē. 12.metaphy.tex cō.47.

Numerus motuū in quo conueniūt moderni astrologi in orbibus requiratur. 12.meta.cō.48.

Numero quæcunq; multa sunt mul tam materiam habēt 12. metaph. tex.cōmen.49.

Numerus manere potest absque eo ꝙ numeret, vt sensile sine eo ꝙ sentit, vt Boetius putat, sed fallitur, q a ea quæ referūtur ad aliquid simul habentur, & quæ potestate sunt ad res eiusdem habitus referūtur. Themist.4.phy. 130. Vide in concordantiis nuper ęditis.

Numerus est principium omnium sensibilium & ītelligibiliū fm Plat. 3.phy.25.& Them.ibidē expresse.

Numerus non facit continuum, nec vt species, nec vt mouens. 12.meta. tex.cō.vltimi.

Numerus infinitus nō est par neq; impar, quia esse eius est in potētia, & id cuius esse est in potentia; de na tura priuati reputari potest. Ex libro destruct.disputa. 1.in solutione 6. dubij.

Numerus alius discretus alius cōtinuus 4.phy.tex cō.vltimi, & Themist.4.physico.super tex. 102. expresse.

Numerus qui est in prædicamento quantitatis non est illemet numerus, qui reperitur in vnoquoq; genere. Auer. tracta. 3. in paraphrasi meta.in principio.

Numerus generatur per hunc modum, nam quando intellectus denudat ab istis particularibus istam rem indiuisibilem in duo particularia, vel plura, illud erit illud vnū quod est principium numeri. Et quando iterat ipsum cogitans ipse generatur numerus, ex 1 tract.¦me taphyc. in paraphrasi cap. de vno, vbi vide diligenter rationes Auicennæ de vno opinantis, ꝙ vnum quod est principiū numeri sit conuertibile cum ente. Et causa erroris fuit, vt dicit Cōmen. quia ipse admiscuit accidentia insequentia rē fm intellectum cum accidentibus insequentibus ipsam fm esse, & putauit vnum dici vniuoce de omnibus decem prædicamentis, & non secundum prius & posterius, & ꝙ est vnum numerale .i .s. quod est synonymū enti, vbi collige Auicē. posuisse entis & vnius vnionē quā secutus est Scotus.

Numerus duplex numerans & numeratus. 4.physi.tex. cōmen. 102. & 110.

Numerus mot' est duplex, alius est partium motus secundum ꝙ sunt insimul, alius est partiū motus fm ꝙ in eis inuenitur prius & posterius. 4.phy. 101.

Numeros differentium vnum accidens numero impossibile est esse, impossibile.n.est vt vna res numero insit pluribus, alioquin vnū de hisceret in plura. Them 4.physi.in digressione super. 132.contra Heruetum, qui vult numerum esse for mam absolutam vnam numero in diuersis reb' numeratis subiectiuè.

Numerus par fm Pithagoricos est prin-

principium infinitudinis. 3. physi. tex. comen. 26.

Nutritio primo attribuitur mébris consimilibus vt est declaratum in naturali philosophia, & fit per modum mixtionis & mediante calore naturali qui non est primus motor, sed est anima nutritiua, propterea quia operationes caloris non sunt determinatę nec ordinatę ad vnum finem manifestum. 5. Colliget. cap. 3.

Nutrimentum in animalibus q̃ sũt apta dormire cum aduenit corpori ascendet ex eo vapor ad caput & cor & grauabunt instrumenta motus & dormiet, & quando fuerit digestum alleuiabuntur instrumenta motus & expergefiet, 8. phy. tex. cõ. 51. De causis etiam somni & vigilię inquire in libro de Somno & vigilia. Notabiliter autem dixit in animalibus habentibus aptitudiné ad dormiẽdum, quia dubiũ est de quodam genere piscium, vt notauit Alex. in cõ. super libro de Sensu & Sẽsato, & videtur esse sententia Aristot. in libris de historiis animalium.

Nutritiuę virtuti membra deseruiẽtia sunt os, isophagus, stomachus, epar, chistis fellis, splen, renes, & vesica. 3. Coll. cap. 16.

Nutrimentum per quod fit augumentum quodammodo est simile, & quodammodo contrarium. 8. phy. tex. cõ. 55. & 1. de generatione & corruptione. tex. cõ. 39. & 2. de anima. tex cõ. 45. & 1. cœ. t. cõ. 21.

Nutrimentũm debet esse omogenũ cum nutriendo & equale in specie, videlicet, vltimum nutrimentum. 1. cœ tex. cõ. 21. idem 2. de anima. tex. cõ. 45.

Nutriendum si non fuerit præparatum corruptioni augetur per nutrimentum adueniens, si vero fuerit præparatum corruptioni diminuitur per ipsa elementa, donec resoluatur in materiam, vel materias, ex quibus est compositum. Cõmẽ. 1. cœli. cõm. 21. vult dicere ꝙ illud quod nutritur si est in statu profectus augetur, si in statu declinationis & defectus; tũc diminuitur, iuxta Arist. sententiam in 2. de generatione & corruptione. tex. cõ. 57. ponentis statum generationis & profectus esse equalem statui corruptionis & defectus.

Nutrimentum augumentationi idẽ est quidem, esse vero alterum est. 1. de gener. tex cõ. 41. idẽ 2. de anima. tex. cõ. 47.

Nutriuntur omnia ex eisdẽ ex quibus sunt. 2. de gener. tex. cõ. 50.

Nutritiuum potest esse sine sensitiuo. 2. de anima tex. cõm. 15. & tex. cõmen. 31.

Nutricibus nõ competũt vina neq; pueris, differt. n. nihil forsan ipsos bibere vel nutrices. Arist in lib. de Som. & vigilia. Ideo Auicen. dixit, ꝙ cura infantis est cura lactis, quod nota in actu practico diligẽter, inde prouenit ꝙ degenerant frequẽter filij, & præsertim nobilium.

Nutrimẽtum est duplex indigestũ, & tale est contrarium, & digestum, & hoc est simile, 2. de aĩa. te. cõ. 45.

Nutritionis organa sunt triplicia. Gal. 5. de vtil. particu. cap. 14.

Nutritio fit per digestionem & commotionem in animalibus & plantis medicinæ calore naturali, licet existimetur, ꝙ plantę attrahant nutrimentum a terra, & ibi digeratur. Commentator in 2. de parti-

De littera. O.

caprini, alij nigri, & vide cám istius discriminis in 5. de gener. animalium. cap. 1.

Oculorum ęgritudines sunt glaucomia & lusciositas. ibidem.

Oculi cæterorum animaliũ in vnoquoq; , vnicolores sunt, sed hominis diuersi colores & equi inter bestias. ibidem.

Oculorum cesietas & canities, sunt duæ affectiones consequentes cruditatem humoris, & paucam eius concoctionem. Arist. in 5. de generatione animalium. cap. 1. & Auer. ibidẽ. cap. de varietate coloris oculorum. Ex hoc patet error illorũ, qui asserũt ab Homero Palladem glaucopim appellatam, ea ratione ꝙ oculus glaucus sit visu pollens, cum glaucedo seu cesietas oculorũ insequatur cruditatem, & per consequens non confert ad præstantiã visus, imo verius puto illam sic appellatam, quia haberet oculos noctue quę apud græcos glaus appellaẗ, quia haberet oculos noctue ꝗ apud græcos glaus appellatur. Noctua. n. Palladi dicata est, tale. n. animal noctu venatur & vigilat. Vnde monetę atheniensiũ, noctue signabantur quia mineruę auis est, iuuat enim mineruam, nocturnis impallescere chartis.

Oculi humor ille, quo videmus, pupilla est. 1. de natura anim. cap. 9.

Oculi partes. ibidem require.

Oculi album, in egritudinibus acutis si rubeum fuerit, & ipsius venę nigræ, aut obscurę fuerint, signum mortis ẽ proculdubio. 4. Col. c. 43.

Oculi partium iuuamenta assignata a Galeno, pro maiori parte sunt arbitratiua, & sine dubio quodlibet ipsorum habet iuuamentum proprium in se & pars dominãs in eo, & suus finis non est nisi vt colores imprimantur in ipsum. 2. Colliget cap. 15. de iuuamentis oculi & partium eius.

Oculos omnia animalia quę animal generant habent præter talpã, quã modo quodam habere dixerim, cũ tamen omnino habere negẽ, quippe cum omnino quidẽ non videat, nec perspicuos habeat oculos, ex. 1. de natura anim. cap. 9.

Oculi qui cõditi sunt, clarissime cernere in genere quoq; brutorũ animalium possunt, modicus autẽ situs nota est morum optimorum. 1. de natura. cap. 10.

Oculi qui mediocriter conniuent, notam morum laudabilium habent. ibidem.

Oculorum rotũditas est signũ maximum portendens lepram. 4. Colliget. cap. 37.

Oculos habentia animalia, quędam humidos, quædã duros hñt, & quædam palpebris vtuntur, & quædam palpebris carent. Ex 2. de partibus anim. cap. 3.

Oceanũ & thetim antiquiores quidam, proprium gñationis fecerũt, ex erratis primi metaphysicæ.

Odor sm opinionem Arist. non est corpus dissolutum ab odorabili in aere. 2. de aĩa. cõ. 76. & idẽ. ĩ. cõ. 97.

Odorũ differentiæ non sunt manifestæ, sicut differentiæ saporum. 5. Colliget. cap. 28. & 2. de anima. cõmen. 92.

Odor & color habent duplex esse naturale, & extraneum. 2. de anima cõmen. 76. & 97.

Odores quia non sunt multum manifesti acceperunt nomina a saporibus. 2. de aĩa. tex. cõ. 95.

agētis,& sensus exteriores, & sic habent rationem instrumenti, & sic operatio denotat agens, & nō ascribitur instrumento, & illo modo intelliguntur authoritates Themistii & Auer. & sic primus ordo spiritualitatis incipit in sensu communi, quia in sensibus exterioribus est veluti in via, quæ ordinatur ad terminum, & vt sic via non differt a termino vię, sicut imperfectum a perfecto, & quia vnumquodque a fine denominare fas est, ideo primus gradus spiritualitatis formæ est esse quod habet forma in sensu communi, tamen ex hoc non sequitur, quia ista forma in sensu proprio habeat esse spirituale, vnde Commenta. in. 2. de anima, & Arist. dicunt ꝙ nec caro est vltimū sensorium tactus, nec vt ampliat Cōm. ibidem. com. 146. pupilla in visu, nec lingua in gustu, & sic de aliis, quia vltimum sensorium est, vbi est sensus cōmunis, & hoc est cor, tamē sensus isti proprii habēt propria instrumenta, & operationes actus colligatos tamen, modo prædicto, & hoc etiam dicit Arist. in lib. de somno & vigilia, ꝙ sensus visus quisq; habet aliquid proprium, vt visus videre, & auditus audire, & sic de aliis, omnes tamen habent virtutem communem, nā non est visus per quem cernimus nos videre, nec audit qui sentit audire, & ideo actio sensus communis est magis spiritualis, quàm sensitiua exteriorum, & in plus, quia potest in plura.

Odorem habens habet etiam saporem, Cōm. in lib. de sensu & sensa.

Odorabilium natura est fumosa, & testatur hoc, quia multa quæ non habent odorem, dum appropinquant igni habebunt odorē. ibid.

Odorabilium indiuidua sunt notiora nobis quàm indiuidua saporū. 3. Coll. ca. 36.

Odoratus sensus in animalibus, quæ odorant sine attractione, vt in apibus & formicis est clarior quā in illis quæ odorant per attractionē. ibidem. vide in contradictionibus nuper ęditis.

Oleum ex vitellis ouorum est supremum iuuamentum in mitigando dolorem supra pinguedinem anseris & gallinæ.

Oleum dulce & nouum oliuæ temperatum est, & est conueniens homini fm totam suam substantiā, licet declinet partim ad caliditatē. 5. Coll. ca. 36.

Oleum est ex rebus in quibus dominatur humiditas & caliditas eo, ꝙ partes aereæ in eo sunt manifestæ multū. Et si aliquis quæreret quomodo potest esse, vt partes aereæ in eo dominentur cum videamus ꝙ ingrossatur & congelatur, & inspissatur a frigore, & dicitur quòd non congelantur a frigore, nisi res aquosę, debemus respondere ꝙ nō congelatur propter frigiditatem, nisi pp conuersionem multam suarum partium ad aquam. 5. Collig. capit. 24.

Oleum citissime iniectos odores suscipit, vt in vnguentis. Arist. in libro de insomniis. idem etiam patitur vinum.

Oleum natat super aquam, quia a ꝓ dominio est aereum. Cōm. in. 4. Metheo. in summa prope finem, & etiam in tex. cō. 40.

Oleum non elixabitur ipsum fm se ipsum. 4. Metheo. te. cō. 27.

Oleum

Oleum ab igne & tempore albeſcit, & ingroſſatur,albeſcit quidē euaporante aqua ſiqua inerat,ingroſſatur autem,quia marceſcente calido ex aere fit aqua.4.Metheo.tex. commen.40.

Oleum eſt cōe aquæ & aeris, lignū terrę,& aeris,lac vero terrę & aquę quarto Metheororum. text. commento.48.

Oleum,cera,& pix,magis cum aliis, quàm per ſe inflāmabilia ſunt.4. Metheo.tex.cō.48.

Oleum non patitur epſeſim, neq; ingroſſatur,quia exalabile eſt,ſed nō vaporabile,aqua autē non eſt exalabilis,ſed vaporabilis.4.Metheo. te.cō.48.

Oleum oliuę inſpiſſatur & congelatur a frigiditate,ꝓpterea quia partes aereæ,quæ ſunt in ipſo conuertuntur ad aquam, & etiam oleum inſpiſſatur a calore,quia reſoluuntur partes aqueæ, & remanent aereæ,cum terreſtribus in eo dominantibus,vnde vſr̄r omnes res,ꝙ inſpiſſanť a calore & frigore equaliter ſunt aereæ, & aqueæ, & earū partes ſunt conglutinatæ ſimul. 5.Coll.ca.26.

Olfatus eſt odorabilis & non odorabilis Non odorabile autem eſt triplex,2.de anima. tex. commen. 96.aliud enim eſt nullum habens odorem,aliud prauum,aliud vero paruum odorem.

Olfactibilia curant ab ægritudinibꝰ capitis,quia caput eſt frigidum & humidum,& olfactibile,in maiori parte eſt calidum & ſiccū. Auer. in fine lib.de ſenſu & ſenſa.

Oliua quia eſt amara in fructificando,ideo ſeneſcit. Auer.in.3.de generatione animalium.cap.1. & habetur in tex.ꝙ arbores & plantæ,ꝙ nimis fructificant cito pereunt, ſicut & animalia, & datur ibi exemplū de gallinis.

Olorum in more eſt in genere volucrum, vt alter alterum deuoret. 9.de natura ani.ca.1.

Olores aquilam ſi pugnam cęperit repugnantes vincunt, ꝑipſi autem nunquam niſi prouocati inferunt pugnam,canere etiam ſoliti ſunt, & præcipue iamiam morituri.9. de natura animalium.capit.12.Ad hoc alludens Ouidius in epiſtolis. dixit.

Sic vbi fata vocant, vdis abiectus in herbis.

Ad vada menandri concinit albus olor.

Optimum ſemper, aut proportionale quod primum. 12. Metaphſic. tex.com.37.

Omiomera ſunt veluti quæ metallantur,vt æs,aurum,argentum ferrum,ſtamnum,lapis, & alia huiuſmodi.In animalibus autem & plātis velut neruus,caro,oſſa,pellis, viſcera, pili, crines, venæ, ex quibus conſtant anomiomera,puta facies, manus,pes.& talia. In plantis autē lignum,cortex,radix,folium,& ꝙcunq; talia.4. Metheororum. tex. commen.48.

Omnia prædicamenta ſunt diuiſibilia,aut per ſe,aut per accidens, per ſe vt quantitas,per accidens,vt reliqua.1.phyſic.cō.18. Ex quo patet nullum indiuiſibile, & immateriale eſſe in prædicamēto in via Auerro.vide in concor.

Omne habens materiam eſt generabile & corruptibile.1.phyſi.cō.79, 1.cœli.cō.20.1.ca.&.3. de ſubſtā. orb.1.phyſi.63.

Omne ens diligit permanere. 1.ph. tex.cō.81.&.2.de ani.34.

Omne quod loquitur Arist. in lib. physi.est propter principium mouens. 1.phy.cō.vltim.&.8. physic. commen.1.

Omnis artifex debet considerare de accidentibus sui subiecti.2.physic. tex.commē.17.&. 1. posteriorum multotiens.

Omne propter quod est aliquid cū illo est vnius scientiæ. 2. phy. tex. commen.23.

Omne in habentibus finem,& motum continuum,finis est vltimū illius motus.2.phy.tex.cō.23.

Omne quod est ante finem est propter finem. 2.ph.tex.cō.29.

Omnia quæ sunt ante finem sunt ꝓpter finem.2.ph.t.c.81.

Omnes antiqui conueniunt in hoc ꝙ ex nihilo nihil fit.Cōm. in prologo.3.physi.& habetur. 1.physic. tex.cō.34.omnes qui de natura locuti sunt in hoc conuenerunt, ꝙ ex nihilo nihil fit.

Omne quod est,aut est principium, aut ex principio, 3.phy.t.com.29. vbi Cōm.omne ens,aut est causa, aut causatum.

Omne existens in subiecto est min⁹ existens per se,quàm suum subiectum.Cōm.3.physi.com.36.& est etiam in tex.

Omne sensibile aptum natū est alicubi esse.3.phy. tex.cō.48. Et vide Cōm.in cō.quomodo sit propositio ista,& consimiles ibi positę intelligendę,vult enim ꝙ sensibile sumatur ibi pro tangibili.

Omne quod est ęquale alicui est finitum.3.phy.cō.49.

Omne corpus simplex est finitum. ibidem.

Omnis res est vna per suam formā. 3.phy.cō.68.&.1.de ani.cō.90.

Omne corpus est in loco per se, vel per accidens,vel secundū partes.4. physic.com.43.

Omne quod mouetur naturaliter ad aliquid,est vnigeneum cum eo. 4.phy.cō.48.

Omne excedens aliquid diuiditur in excessum,& in id quod exceditur. 4.phy.tex.cō.71.

Omne quod mouet aliud per actionem necesse est,vt moueatur ad illum locum ad quem attrahit ipm, 4.phy.cō.79.vide.7.com.10.quomodo intelligatur.

Omnis quies est in tempore.4.phy. tex.com.118.

Omne quod est in aliquo numero numerus excedit ipsum ex duobus extremis.4.phy t.c.17.

Omne quod consumitur a mensuratione finiti est finitum necessario.6.phy.cō.20.

Omne prædicatum in quo inuenit transmutatio,inuenitur in eo diuisibilitas,vel per se,vel p accidens 6. physi.cō.34.&.37.

Omne quod mutatur in tempore mutatur.6.phy.te.cō.50.

Omne moueri præcedit mutatum esse.6.phy.tex.cō.52.

Omne mutatum præcedit mutari. 6.phy.te.cō.55.& infra,

Omne quod factum est necesse est fieri prius, & quod fit factum esse prius necesse est.6.physi.tex.commento.59.

Omne de quo vere dicitur ipsum esse motum,aut quiescens est illud, quod innatum est recipere motū, & quietem,& est in loco in quo innatum est recipere motū,& quietē & in dispositione, fm quam innatum

tum est recipere motum & quietem.6.phy.t cō.67.idem 4.physi. tex.cō.118.&.5.physi. tex cō.20. & 6.phy.30.

Omne quod est postquã non fuit, necesse est ipsum prius fuisse in potentia quã in actu.8.physi.tex.cō. 4.idem.9.Meta.tex.cō.13.&.3.de ani.tex.cō.20.27.&. 12. Metaph. tex.com.32.

Omnia quiescere & huius rationẽ quærere dimittentes sensum infirmitas quædam est intellectus.8 physi.tex.cō 22.

Omnis opinio cui contradicit sensus est opinio bona.8.physic.tex.com mento.26.

Omne quod mouetur a principio existente in ipso mouetur naturaliter.8.phy.cō 27.

Omne quod est in potentia aliquid exibit aliquãdo in actum, & si nõ, tunc natura ageret otiose. Cōm.ē. 8.physicor.com.64.idem. 1. cœli. commen 20.

Omnes leges conueniunt in hoc, ꝙ Deus habitat in cœlo.8.phy. com. 84.& habetur in propria forma,in 1.de cœlo & mundo, in tex. com. 22.&.96.&.100.idem.2.cœli.tex. cōmen.2.&.74.

Omnia entia,aut sunt substãtiæ,aut accidentia,aut sunt via ad esse istorum,& vniuersaliter sunt transmutatio.1.cœli,comment.1. Vide in Theorematibus.

Omne totum & perfectũ non differunt sm speciem, sed siquidem in materia,& in his de quibus dicuntur.1.cœli.tex.cō.3.quã differentiam Auer.in cō.ita declarat,nam si fuerit quantitas continua, tunc est totum,in discreta est oẽ, in forma vero & quãtitate est perfectũ; idem habet in paraphrasi. 1. cœli, in summa.2.

Omnia physica corpora sunt mobilia secundum locum.1.cœli. texto commen 5.

Omne in quo est possibilis additio est diminutum.1.cœli.tex.12.idẽ ibidem.tex.com.4.&.8.physi.tex. commen.75.

Omnes homines de diis habent existimationẽ, & omnes qui sursum est,locum deo attribuunt, & græci & barbari quicunq; putãt deos, 1.cœl.te.cō.22.&.96.&.100.

Omnia a vim inferente longius facta tardius feruntur. 1. cœli. text. commen. 89.

Omne quod non existit in materia impossibile ẽ ex eo inueniri plusꝗ vnum in sua spẽ.1.cę.te.cō.90.idẽ 12.primæ philosophiæ. tex. commento.49

Omnia quiescunt dum veniunt in proprium locum,eius vero ꝙ circunfertur idem est locus, vnde incępit & in quem consumat.1. cœli tex com.130.

Omne habens actionem in se,habet actionem in alio, & quod habet actionem in se,est spirituale nō corporeum,2.cœli.cō.17.

Omnes naturales substantię,aut corpora sunt,aut cum corporibus generantur & magnitudinibus.3. cę li.tex.com.1.

Omne quod non vere dicitur de singulis,non vere dicitur de toto, qa vnaquęq; partium non est totũ, & congregatio est totum.3.cœli.cōmen.8.idem.1.cęli.17.&.4.physi. commen.43.

Omne de quo dicitur aliquid sm comparationem non est necessariũ,vt habeat illud per se, nisi substantiali-

stantialiter diceretur in respectu alterius, si enim aliquid dicit de aliquo fm comparationem, & istud existit in eo per se necessario, istud dictum non est in eo fm ꝙ est cõparatiuũ, sed fm ꝙ cõparatio accidit ei, 3. cœli. cõ. 9.

Omne factum prima intentione est essentialiter, secunda aũt est accidentaliter. 3. coel cõ. 74.

Omnia appetunt esse diuinum, & immortale, & illius gratia agunt quæcunque agunt fm naturam. 2. de ani. t. c. 34. idem. 1. ph 81. & 2. cœli. tex. cõ. 64.

Omnia duo quorum subiectum est vnum & alterum est perfectius altero, semper respectus perfectioris ad imperfectius est respectus formæ ad materiã. 3. de anima. commento. 36.

Omnes homines natura cognoscere desiderant. ex prohemio primæ philosophiæ, ita in veritate dēt stare. Et mirum est de tot viris illustribus quomodo vsque ad ista tēpora transtulerint, scire, cum litera græca iaceat, πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται. εἴδησις autē apud græcos non sciētiam, sed cognitionem significat quæ est tanquã genus respectu sciētiæ, scientia enim est per demõstrationem, sed cognitio se extendit ēt ad immediatas propositiones, & ēt ad cognitionem sensitiuam, vnde Arist. cõsuetudo fuit in principiis librorũ ab vlioribus exordiri iuxta doctrinam traditam in principio libri physicæ auscultationis, hoc ostendit principium libri ethicorum, & principium libri posteriorum analiticorum, & principiũ libri physicorum, & in plerisq; locis, & confirmatur, nam probatio a signo ex dilectione sensitiua circa hoc tendit, nam homines omnes amant sensus naturaliter propter cognitionem, nedum propter vtilitatem, nam & si nihil agere deberemus adhuc illos diligimus, & pcipue visus sensuum, quia hic maxime ad cognitionem proficit, mã nifestum est autem ꝙ omnes homines non amant naturaliter sensus propter scientiam proprie, quæ per demonstrationem habetur, nã vt scribit Alexan. in principio libri priorum, ꝙ hominis proprietas est cognitio ipsa, & contemplatio veritatis, sicut enim quodlibet aĩal habet aliquid sibi peculiare sic & homo, vnde pueri etiam natura ferũtur ad cognitionem, & delectantur ex auditu fabularum, nullam inde consequentes vtilitatem præter cognitionem ipsam. Vnde animaduerte ꝙ & si cætera animalia nobiscum communicent in cognitione sensitiua, tamen in hoc differimus ab ipsis, quia natura sensus animalibus largita est propter salutem, & vtilitatem eorũ, vt eis mediantibus prosequantur iuuantia, & euitent nocentia, sed non dedit eis sensus propter cognitionem tm̃ citra vtilitatem, vnde non appetũt sensus propter cognoscere, sed propter vtile, sed hoc homini propriũ est, nam vt testatur philosophus in præsenti loco, non enim solum vt agamus, sed etiam si nihil acturi essemus, videre præ cæteris sane expetimur, vnde Auer. in 2 cœli. com. 77. scribit ꝙ brutorum cognitio non desiderat aliquam cognitionem intellectus, igitur Arist. sincerus talis est ab vlibus exordium sumens

mens. inquit. ꝙ omnes homines natura cognoſcere appetũt, & hoc oſtenditur perſuaſione ſumpta a ſigno, ex ſenſuum dilectione. quia homines naturaliter appetunt, nõ ſolum propter actionem, vt leuia, verum propter ipſam cognitionẽ, quia cognitio ipſa naturaliter appetitur ab homine. ſi autem ſenſus eſſet, ꝙ homines natura appetant ſcire propriè dictum, quod eſt per demonſtrationem, tunc probatio ex dilectione ſenſuum non eſſet ad propoſitum niſi ſentire eſſet per demonſtrationem intellgere quod Ariſt. doctrina abhorret, tum ex libro Poſterio. analiticorum, tum etiam ex. 2. de ani. cõtra antiquos qui non diſtinxerunt inter imaginationem, & intellectum. licet. n. ſenſus ſit adminiculum ad ſciẽdũ. Aliud tamen eſt ſcire, & aliud ſentire, nolo tñ propter hoc negare, quinetiam ſcientia & contemplatio veritatis ſit homini propria, ſed dico intellectum Ariſt. non de ſciẽtia, ſed de cognitione, quæ eſt genus ſcientiæ fuiſſe, & ex hoc patet ſolutio ad quæſtiones Latinorum in principio primæ philoſophiæ, quia omnes procedunt ex malo intellectu literæ.

Omne compoſitum ex materia, & forma eſt diuiſibile. 1. Metaphyſi. commen. 7.

Omnes principia contraria faciunt. 1. phyſi. tex. com. 41. & in. 4. Meta. tex. commen. 6.

Omnia aut contraria ſunt, aut compoſita ex contrariis. 4. Metaphyſi. text. commen. 6. Animaduerte tamen, ꝙ vt ſcribit Comment. ibi in commen. illa diuiſio eſt ſecundum probabilitatem, & nõ eſt ſm neceſſitatem, quia corpus quintũ, neq; eſt contrarium, neq; eſt compoſitum ex contrariis. conſimile. 1. cœli. com. 20. & in lib. de ſubſtã. orb. ferè per totum, vbi oſtenditur cœlum eſſe æternum, &c.

Omnes homines cõueniunt in hoc ꝙ indiuidua corporum exiſtentiũ per ſe ſunt ſubſtantiæ, & ꝙ in eis eſt principium. Commen. 7. Metaph. com. 5.

Omne quod ſit diuiſibile ſemper oportet eſſe, & eſſe hoc quidem hoc, hoc vero hoc. 7. Metaph. comm. & tex. 28. idem. 1. phyſi. tex. com. 64. Vbi animaduerte ꝙ Commen. exponit hoc habere veritatem non actu, ſed ſecundum rõnem, vide ſuperius in litera. G. ibi, generatum omne diuiſibile eſſe oportet, quia late declaraui ibi hoc.

Omne principium eſſendi eſt principium numeri, & omne principium numeri eſt principium eſſendi. 10. Meta. tex. cõ. 7.

Omne ad omne, aut idẽ, aut aliud. 10. Meta. tex. cõ. 10.

Omne cuius elementum eſt ſubſtãtia eſt ſubſtantia. 12. Meta. tex. cõ. 19. intelligitur de elemento propinquo, vt gloſat Cõmẽ. 12. Meta. commen. 22.

Omne cuius cauſa eſt generabilis, & corruptibilis eſt generabile, & corruptibile. 12. Metaph. tex. com. 29. ibi enim dicit philoſophus ꝙ ſi omnes ſubſtantiæ eſſent corruptibiles omnia eſſent corruptibilia.

Omnis motor cuius ſubſtantiæ admiſcetur potentia poſſibile eſt, vt in aliqua hora nõ moueat. 12. Metaph. tex. com. 30. idem. 8. phyſico. commen. 4. & 15.

Oẽ æternum eſt actio pura, & ꝙ eſt actio

actio pura non habet potentiam. 12.Meta.cō.30.&.35.&.44.

Omne compositum ex duob',quorum alterum potest esse per se,possibile est alterum esse per se, nisi sit compositio substantiæ, & accidentis. v.g. idomel quia componitur ex aqua & melle,& aqua inuenitur per se,necesse est, vt mel inueniatur per se. 12.Meta.com.35.idē in.8.phy.com.37.

Omne compositum ex duobus oppositis si inuenitur vnum eorum per se,& reliquum. 12.Metaphysi. commen.35.

Omnino quoruncunq; substantia est in subiecta materia horum nihil contingit factum esse non existente quædam materia. 1.cęl. tex. commen 94.

Oppositum ęquiuocatur in arabico. 1.phy.com. 60. quod ideo dixit,quia apud arabes,quandoq; oppositū sumitur pro termino a quo, & quandoq; pro termino ad quē.

Opposita quorum potentia est potētia contrariorum non diuidunt verum & falsum nisi in eo,quod innatum est recipere illa. 3.phy.cō. 24. idem in prædicamentis in sermone de oppositis, idem. 10. Metaph. tex com. 15.

Opposita duo non posse simul congregari in eodem, est propositio communis pluribus vna scientia. 8.phy com.70.

Oppositum intelligitur per suū oppositum 3.de ani. com. 21. idem 1.de ani.tex.cō.85. 1.cœli. tex. cō. 101.&.2.cęli.te.cō.40.

Oppositio primo,& essentialiter inuenitur in eis, quæ opponuntur in loco. 8 Met.cō.4 consimile in prædicamentis,in ca.de quantitate, & in. 10. primę philosophiæ.in com. 53.vide in concor.

Opposita sola non contingit simul existere. 10. Meta.te.com.17.

Oppositionis quatuor modi sunt. 5.Meta in ca.de eodē & diuerso,& in post prędicamentis in sermone de oppositis.

Opposita & extrema in artibus,& in naturalibus circa idem susceptibile semp videnť fieri,ex lib.de somno & vigilia,in principio.

Opinio & phantasia motus quidam videntur esse. 8.phy.tex.cō.26.

Opiniones easdem non semel, neq; bis,sed infinities oportet putare puenisse ad nos. 1.cœli.text.cō. 22. idem. 1.metheor.

Opiniones de mundo sunt quatuor aut φ non sit generabilis & corruptibilis,& est opinio Arist.qui fuit prim' inter græcos,qui tenuit hoc, & ante ipsum fuit opinio antiqua Caldeorum. Aut φ sit gñabilis, sed nō corruptibilis,& fuit opinio Platonis, Aut quod sit generabilis, & corruptibilis,& fuit opinio Empedoclis,& Heracliti, Aut φ non sit generabilis,sed bene corruptibilis, vt sunt loquentes in legē maurorum.Commen. 1.cœl.com. 102 vide in concordan.

Opiniones antiquorum hodiernis temporibus imaginari non possūmus,neque perficere eas, quia non sunt famosæ. 2.cœli.cōm.72.idem 1.de ani.com.26.

Opinio differt a phantasia. 2.de ani. tex.com. 154.

Opinio Hypolepsis est,quam susceptionem dicere possumus, & circa ea versať,quæ aliter se habere pōt. Alex.in paraph.ca.de phantasia.

Opinioni inheret fides, 2. de anima, tex.

Numerus ternarius perfectus est. 1. cœli tex.cō.3.

Numerum motuum Philosophi sū munt pro cōnstanti; sed astrologi sunt diuersi in hoc, sed quocūq; sit melius est scire opiniones hoīum ī hoc q̄ nihil. 12.meta.cō.45.

Numerus orbium deferētium & reuoluentium, aut sunt quinquagintaquinque, aut quadragintaseptē. 12.metaphy.tex cō.47.

Numerus motuū in quo conueniūt moderni astrologi in orbibus requiratur. 12.meta.cō.48.

Numero quæcunq; multa sunt mul tam materiam habēt 12. metaph. tex.cōmen.49.

Numerus manere potest absque eo ꝙ numeret, vt sensile sine eo ꝙ sen tit, vt Boetius putat, sed fallitur, qa ea quæ referūtur ad aliquid simul habentur, & quæ potestate sunt ad res eiusdem habitus referūtur. The mist.4.phy.130. Vide in concordantiis nuper ęditis.

Numerus est principium omnium sensibilium & ītelligibiliū fm Plat. 3.phy.25.& Them.ibidē expresse.

Numerus non facit continuum, nec vt species, nec vt mouens. 12.meta. tex.cō.vltimi.

Numerus infinitus nō est par neq; impar, quia esse eius est in potētia, & id cuius esse est in potentia; de natura priuati reputari potest. Ex libro destruct.disputa. 1.in solutione 6. dubij.

Numerus alius discretus alius cōtinuus 4.phy.tex cō.vltimi, & Themist 4.physico.super tex. 102. expresse.

Numerus qui est in prædicamento quantitatis non est illemet numerus, qui reperitur in vnoquoq; genere. Auer. tracta.3. in paraphrasi meta.in principio.

Numerus generatur per hunc modum, nam quando intellectus denudat ab istis particularibus istam rem indiuisibilem in duo particularia, vel plura, illud erit illud vnū quod est principium numeri. Et quando iterat ipsum cogitans ipse generatur numerus, ex 1 tract. me taphyc. in paraphrasi cap. de vno, vbi vide diligenter rationes Auicennæ de vno opinantis, ꝙ vnum quod est principiū numeri sit conuertibile cum ente. Et causa erroris fuit, vt dicit Cōmen. quia ipse admiscuit accidentia insequentia rē fm intellectum cum accidentibus insequentibus ipsam fm esse, & putauit vnum dici vniuoce de omnibus decem prædicamentis, & non secundum prius & posterius, & ꝙ est vnum numerale id .s. quod est synonymū enti, vbi collige Auicē. posuisse entis & vnius vnionē quā secutus est Scotus.

Numerus duplex numerans & numeratus. 4.physi.tex. cōmen. 102. & 110.

Numerus mot' est duplex, alius est partium motus secundum ꝙ sunt insimul, alius est partiū motus fm ꝙ in eis inuenitur prius & posterius. 4.phy. 101.

Numeros differentium vnum accidens numero impossibile est esse, impossibile.n.est vt vna res numero insit pluribus, alioquin vnū dehisceret in plura. Them 4.physi.in digressione super. 132.contra Heruetum, qui vult numerum esse formam absolutam vnam numero in diuersis reb' numeratis subiectiuē.

Numerus par fm Pithagoricos est prin-

principium infinitudinis.3. physi. tex.cōmen.16.

Nutritio primo attribuitur mẽbris consimilibus vt est declaratum in naturali philosophia, & fit per modum mixtionis & mediante calore naturali qui non est primus motor, sed est anima nutritiua, propterea quia operationes caloris non sunt determinatę nec ordinatę ad vnum finem manifestum. 5. Colliget.cap.3.

Nutrimentum in animalibus q̃ sũt apta dormire cum aduenit corpori ascendet ex eo vapor ad caput & cor & grauabunt instrumenta motus & dormiet, & quando fuerit digestum alleuiabuntur instrumenta motus & expergefiet, 8.phy.tex. cõ.51. De causis etiam somni & vigilię inquire in libro de Somno & vigilia. Notabiliter autem dixit in animalibus habentibus aptitudinẽ ad dormiẽdum, quia dubiũ est de quodam genere piscium, vt notauit Alex. in cõ. super libro de Sensu & Sẽsato, & videtur esse sententia Aristot. in libris de historiis animalium.

Nutritiuę virtuti membra deseruiẽtia sunt os, isophagus, stomachus, epar, chistis fellis, splen, renes, & vesica.3.Coll. cap.16.

Nutrimentum per quod fit augumentum quodammodo est simile, & quodammodo contrarium.8. phy.tex.cõ.55.& 1.de generatione & corruptione.tex.cõ. 39.& 2. de anima.tex cõ.45.& 1.cœ.t.cõ.21.

Nutrimentum debet esse omogenũ cum nutriendo & equale in specie, videlicet, vltimum nutrimentum. 1.cœ tex.cõ.21.idem 2.de anima. tex.cõ.45.

Nutriendum si non fuerit præparatum corruptioni augetur per nutrimentum adueniens, si vero fuerit præparatum corruptioni diminuitur per ipsa elementa, donec resoluatur in materiam, vel materias, ex quibus est compositum.Cõmẽ. 1.cœli.cõm.21. vult dicere ꝙ illud quod nutritur si est in statu profectus augetur, si in statu declinationis & defectus; tũc diminuitur, iuxta Arist. sententiam in 2.de generatione & corruptione.tex.cõ 57.ponentis statum generationis & profectus esse equalem statui corruptionis & defectus.

Nutrimentum augumentationi idẽ est quidem, esse vero alterum est. 1.de gener.tex cõ.41.idẽ 2.de anima.tex.cõ.47.

Nutriuntur omnia ex eisdẽ ex quibus sunt.2.de gener.tex.cõ. 50.

Nutritiuum potest esse sine sensitiuo.2.de anima tex.cõm.15. & tex. cõmen. 31.

Nutricibus nõ competũt vina neq; pueris, differt.n.nihil forsan ipsos bibere vel nutrices.Arist in lib. de Som.& vigilia.Ideo Auicen.dixit, ꝙ cura infantis est cura lactis, quod nota in actu practico diligẽter, inde prouenit ꝙ degenerant frequẽter filij, & præsertim nobilium.

Nutrimẽtum est duplex indigestũ, & tale est contrarium, & digestum, & hoc est simile,2.de aĩa.te.cõ.45.

Nutritionis organa sunt triplicia. Gal.5.de vtil.particu.cap.14.

Nutritio fit per digestionem & cõmotionem in animalibus & plantis medicinæ calore naturali, licet existimetur, ꝙ plantę attrahant nutrimentum a terra, & ibi digeratur. Commentator in 2. de parti-

caprini, alij nigri, & vide cām istius discriminis in 5. de gener. animalium. cap. 1.

Oculorum ęgritudines sunt glaucoma & luscioſitas. ibidem.

Oculi cæterorum animaliū in vnoquoq;, vnicolores sunt, sed hominis diuersi colores & equi inter bestias. ibidem.

Oculorum cesietas & canities, sunt duæ affectiones consequentes cruditatem humoris, & paucam eius concoctionem. Arist. in 5. de generatione animalium. cap. 1. & Auer. ibidē. cap. de varietate coloris oculorum. Ex hoc patet error illorū, qui asserūt ab Homero Palladem glaucopim appellatam, ea ratione φ oculus glaucus sit visu pollens, cum glaucedo seu cesietas oculorū insequatur cruditatem, & per consequens non confert ad præstantiā visus, imo verius puto illam sic appellatam, quia haberet oculos noctue quę apud græcos glaus appellat̃, quia haberet oculos noctue q̃ apud græcos glaus appellatur. Noctua. n. Palladi dicata est, tale. n. animal noctu venatur & vigilat. Vnde monetę athenienſiū, noctue signabantur quia mineruę auis est, iuuat enim mineruam, nocturnis impallescere chartis.

Oculi humor ille, quo videmus, pupilla est. 1. de natura anim. cap. 9.

Oculi partes. ibidem require.

Oculi album, in egritudinibus acutis si rubeum fuerit, & ipsius venę nigræ, aut obscurę fuerint, signum mortis ē proculdubio. 4. Col. c. 43.

Oculi partium iuuamenta assignata a Galeno, pro maiori parte sunt arbitratiua, & sine dubio quodlibet ipsorum habet iuuamentum proprium in se & pars dominās in eō, & suus finis non est nisi vt colores imprimantur in ipsum. 2. Colliget cap. 15. de iuuamentis oculi & partium eius.

Oculos omnia animalia quę animal generant habent præter talpā, quā modo quodam habere dixerim, cū tamen omnino habere negē, quippe cum omnino quidē non videat, nec perspicuos habeat oculos, ex. 1. de natura anim. cap. 9.

Oculi qui cōditi sunt, clarissime cernere in genere quoq; brutorū animalium possunt, modicus autē situs nota est morum optimorum. 1. de natura. cap. 10.

Oculi qui mediocriter conniuent, notam morum laudabilium habent. ibidem.

Oculorum rotunditas est signū maximum portendens lepram. 4. Colliget. cap. 37.

Oculos habentia animalia, quędam humidos, quædā duros hn̄t, & quædam palpebris vtuntur, & quædam palpebris carent. Ex 2. de partibus anim. cap. 3.

Oceanū & thetim antiquiores quidam, proprium gn̄ationis fecerūt, ex erratis primi metaphysicæ.

Odor sm̄ opinionem Arist. non est corpus dissolutum ab odorabili in aere. 2. de aīa. cō. 76. & idē. j. cō. 97.

Odorū differentiæ non sunt manifestæ, sicut differentiæ saporum. 5. Colliget. cap. 28. & 2. de anima cōmen. 92.

Odor & color habent duplex esse naturale, & extraneum. 2. de anima cōmen. 76. & 97.

Odores quia non sunt multum manifesti acceperunt nomina a saporibus. 2. de aīa. tex. cō. 95.

Odores medij componuntur ex extremis, ficut fapores & colores medij componuntur, ex faporibus & coloribus extremis 2. de aīa text. cō.95.& 105.

Odoratus inuenitur fortior in multis animalibus q̄ in homine, vt in aquilis & apibus. 3.Coll.cap.36.

Odor eft ficci ficut fapor humidi. 2. de anima tex.cō.100.

Odor eft analogus fapori. Alexā. in paraphrafi de aīa in cap.de olfatu.

Odorem habentia habent etiam faporem, & infipida odore carent, vt lapides, idem Alex. ibidem.

Odoratus fenfus fit per medium aerem, & reperitur ēt in animalibus carentibus fanguine, vt in apibus & formicis. 3.Coll. cap. 36.

Odoratus fenfus attribuitur igni, vifus aquæ, auditus aeri, & vide cām. 3.Coll.cap.36.

Odoratus fit in primo pari neruorū qđ exit a cerebro in oppofito duarum caruncularum fimilium capitibus mămillarū. Auer.1.Coll.cap. de anathomia neruorum.

Odoratus inftrumentum eft nafus, & in animalibus olfacientibus fit per attractionem, & in non olfaciētibus fine attractione, vt in apibus. 2.Coll. cap. 17. de iuuamento inftrumenti olfatus. olfatus fenfus fecundum Arift. fit in duobus meatibus qui funt in nafo, & fm Galenū fit in duabus carunculis fimilibus capitibus mămillarum.2. Coll.ca. 17. De iuuamentis inftrumenti odoratus. Vide etiā pro hoc Auerroem in 3. Coll. cap. 38. de fenfu vifus & accidentibus ei, vbi narrat quomodo fiat uifio, & inquit. Et fcias ꝙ fenfus vifus recipit formam rerum in hunc modum, quia aer mediante lumine recipit formas rerum primo & poftea mouet ad tunicam inferiorem, & illa dat aliis quoufque hic motus perueniat ad poftremam, poft quam ftat fenfus cōmunis q apprehendit formas rerum, & vide quæ fequuntur. Alexander etiam in paraphrafi. cap.de impulfu dicit. ꝙ videre ad vifum, audire ad auditum, & reliqua id genus ad proprium fenfum fpectant, fentire tamen in cōmuni ad fenfū communem perinde quafi fenfus omnis ab eodem quidem fiat, fed per aliud atq; aliud, intellige vltimate ifta verba Alexan. Veritas tamen eft ꝙ fenfus particulares funt diftincti a fenfu cōmuni, fed habēt colligantiam cum eo. Arift.n.in 2.de anima, tex.cō.144. habet propria organa, quorū origo eft cor a quo dependent, vult ꝙ vnufquifq; fenfus eft refpectu proprij fubiecti fenfibilis & in fenforio proprio, vnde ifti fenfus quinque. Vnde Arift. in libro de Senfu & Senfato, & in 2. de partibus animalium.cap.10. exprefe dicit tactum & guftū a corde manifefte dependere, & vult vifum & auditum effe in capite, & olfatum medium tenere, & reddit ibi caufam, & nota vt inquit Commētator 2. de anima comen. 140. fenfibilia mouent tantum fenfus, mouent & mouentur, primū fentiens eft motum tantum. id eft fenfus communis, & quia poft motionem quæ eft receptio in fenfu communi fequitur iudicium quod atteftatur actui, receptio vero potentiæ. fecundo de anima. commento. 149. inde prouenit ꝙ vt fenfus communis eft iudex, fic habet modum formæ, & principalis agentis

ag:tis,& sensus exteriores, & sic habent rationem instrumenti, & sic operatio denotat agens, & nô ascribitur instrumento, & illo modo intelliguntur authoritates Themistii & Auer. & sic primus ordo spiritualitatis incipit in sensu communi, quia in sensibus exterioribus est veluti in via, quæ ordinatur ad terminum, & vt sic via non differt a termino viç, sicut imperfectum a perfecto, & quia vnumquodque a fine denominare fas est, ideo primus gradus spiritualitatis formæ est esse quod habet forma in sensu communi, tamen ex hoc non sequitur, quia ista forma in sensu proprio habeat esse spirituale, vnde Commenta. in. 2. de anima, & Arist. dicunt ꝙ nec caro est vltimũ sensorium tactus, nec vt ampliat Cõm. ibidem. com. 146. pupilla in visu, nec lingua in gustu, & sic de aliis, quia vltimum sensorium est, vbi est sensus cõmunis, & hoc est cor, tamẽ sensus isti proprii habẽt propria instrumenta, & operationes actus colligatos tamen, modo prædicto, & hoc etiam dicit Arist. in lib. de somno & vigilia, ꝙ sensus visus quisq; habet aliquid proprium, vt visus videre, & auditus audire, & sic de aliis, omnes tamen habent virtutem communem, nã non est visus per quem cernimus nos videre, nec audit qui sentit audire, & ideo actio sensus communis est magis spiritualis, quàm sensitiua exteriorum, & in plus, quia potest in plura.

Odorem habens habet etiam saporem, Cõm. in lib. de sensu & sensa.

Odorabilium natura est fumosa, & testatur hoc, quia multa quæ non habent odorem, dum appropinquant igni habebunt odorẽ. ibid.

Odorabilium indiuidua sunt notiora nobis quàm indiuidua saporũ. 3. Coll. ca. 36.

Odoratus sensus in animalibus, quæ odorant sine attractione, vt in apibus & formicis est clarior quã in illis quæ odorant per attractionẽ. ibidem. vide in contradictionibus nuper çditis.

Oleum ex vitellis ouorum est supremum iuuamentum in mitigando dolorem supra pinguedinem anseris & gallinæ.

Oleum dulce & nouum oliuæ temperatum est, & est conueniens homini sm totam suam substantiã, licet declinet partim ad caliditatẽ. 5. Coll. ca. 36.

Oleum est ex rebus in quibus dominatur humiditas & caliditas eo, ꝙ partes aereæ in eo sunt manifestæ multũ. Et si aliquis quæreret quomodo potest esse, vt partes aereæ in eo dominentur cum videamus ꝙ ingrossatur & congelatur, & inspissatur a frigore, & dicitur quòd non congelantur a frigore, nisi res aquosç, debemus respondere ꝙ nõ congelatur propter frigiditatem, nisi pp conuersionem multam suatum partium ad aquam. 5. Collig. capit. 24.

Oleum citissime iniectos odores suscipit, vt in vnguentis. Arist. in libro de insomniis. idem etiam patitur vinum.

Oleum natat super aquam, quia a ꝑ dominio est aereum. Cõm. in. 4. Metheo. in summa prope finem, & etiam in tex. cõ. 40.

Oleum non elixabitur ipsum sm se ipsum. 4. Metheo. te. cõ. 27.

Oleum

Omne ens diligit permanere. 1.ph. tex.cō.81.&.2.de ani.34.

Omne quod loquitur Arist. in lib. physi.est propter principium mouens. 1.phy.cō.vltim.&.8. physic. commen.1.

Omnis artifex debet considerare de accidentibus sui subiecti.2.physic. tex.commē.17.&. 1. posteriorum multotiens.

Omne propter quod est aliquid cū illo est vnius scientiæ. 2. phy. tex. commen.23.

Omne in habentibus finem,& motum continuum,finis est vltimū illius motus.2.phy.tex.cō.23.

Omne quod est ante finem est propter finem.2.ph.tex.cō.29.

Omnia quæ sunt ante finem sunt ꝓpter finem.2.ph.t.c.81.

Omnes antiqui conueniunt in hoc ꝙ ex nihilo nihil fit.Cōm. in prologo.3.physi.& habetur. 1.physic. tex.cō.34.omnes qui de natura locuti sunt in hoc conuenerunt, ꝙ ex nihilo nihil fit.

Omne quod est,aut est principium, aut ex principio,3.phy.t.com.29. vbi Cōm.omne ens,aut est causa, aut causatum.

Omne existens in subiecto est minꝰ existens per se,quàm suum subiectum.Cōm.3.physi.com.36.& est etiam in tex.

Omne sensibile aptum natū est alicubi esse.3.phy.tex.cō.48. Et vide Cōm.in cō.quomodo sit propositio ista,& consimiles ibi positę intelligendę,vult enim ꝙ sensibile sumatur ibi pro tangibili.

Omne quod est ęquale alicui est finitum.3.phy.cō.49.

Omne corpus simplex est finitum. ibidem.

Omnis res est vna per suam formā. 3.phy.cō.68.&.1.de ani.cō.90.

Omne corpus est in loco per se, vel per accidens,vel secundū partes.4. physic.com.43.

Omne quod mouetur naturaliter ad aliquid,est vnigeneum cum eo. 4.phy.cō.48.

Omne excedens aliquid diuiditur I excessum,& in id quod exceditur. 4.phy.tex.cō.71.

Omne quod mouet aliud per actionem necesse est,vt moueatur ad illum locum ad quem attrahit ipm, 4.phy.cō.79.vide.7.com.10.quomodo intelligatur.

Omnis quies est in tempore.4.phy. tex.com.118.

Omne quod est in aliquo numero numerus excedit ipsum ex duobus extremis.4.phy t.c.17.

Omne quod consumitur a mensuratione finiti est finitum necessario.6.phy.cō.20.

Omne prædicatum in quo inuenit transmutatio,inuenitur in eo diuisibilitas,vel per se,vel p accidens 6. physi.cō.34.&.37.

Omne quod mutatur in tempore mutatur.6.phy.te.cō.50.

Omne moueri præcedit mutatum esse.6.phy.tex.cō.52.

Omne mutatum præcedit mutari. 6.phy.te.cō.55.& infra,

Omne quod factum est necesse est fieri prius,& quod fit factum esse prius necesse est.6.physi.tex.commento.59.

Omne de quo vere dicitur ipsum esse motum,aut quiescens est illud, quod innatum est recipere motū, & quietem,& est in loco in quo innatum est recipere motū,& quietē & in dispositione, sm quam innatum

tum est recipere motum & quietem.6.phy.t cõ.67.idem 4.physi. tex.cõ.118.&.5.physi. tex cõ.20. & 6.phy.30.

Omne quod est postquã non fuit, necesse est ipsum prius fuisse in potentia quã in actu.8.physi.tex.cõ. 4.idem.9.Meta.tex.cõ.13.&.3.de ani.tex.cõ.20.27.&. 12. Metaph. tex.com.32.

Omnia quiescere & huius rationẽ quærere dimittentes sensum infirmitas quædam est intellectus.8 physi.tex.cõ 22.

Omnis opinio cui contradicit sensus est opinio bona.8.physic.tex.commento.26.

Omne quod mouetur a principio existente in ipso mouetur naturali ter.8.phy.cõ 27.

Omne quod est in potentia aliquid exibit aliquãdo in actum, & si nõ, tunc natura ageret otiose. Cõmẽ. 8.physicor.com.64.idem. 1. cœli. commen 20.

Omnes leges conueniunt in hoc, ꝙ Deus habitat in cœlo.8.phy. com. 84.& habetur in propria forma,in 1.de cœlo & mundo, in tex. com. 22.&.96.&.100.idem.2.cœli.tex. cõmen.2.&.74.

Omnia entia,aut sunt substãtiæ,aut accidentia,aut sunt via ad esse istorum,& vniuersaliter sunt transmutatio.1.cœli,comment.1. Vide in Theorematibus.

Omne totum & perfectũ non differunt sm speciem, sed siquidem in materia,& in his de quibus dicuntur.1.cœli.tex.cõ.3.quã differentiam Auer.in cõ.ita declarat,nam si fuerit quantitas continua, tunc est totum,in discreta est oẽ, in forma vero & quãtitate est perfectũ; idem habet in paraphrasi. 1. cœli, in summa.2.

Omnia physica corpora sunt mobilia secundum locum.1.cœli. texto commen 5.

Omne in quo est possibilis additio est diminutum.1.cœli.tex.12.idẽ ibidem.tex.com.4.&.8.physi.tex. commen.75.

Omnes homines de diis habent existimationẽ,& omnes qui sursum est,locum deo attribuunt, & græci & barbari quicunq; putãt deos, 1.cœl.te.cõ.22.&.96.&.100.

Omnia a vim inferente longius facta tardius feruntur. 1. cœli. text. commen.89.

Omne qnod non existit in materia impossibile ẽ ex eo inueniri plusꝗ vnum in sua spẽ.1.cę.te.cõ.90.idẽ 12.primæ philosophiæ. tex. commento.49

Omnia quiescunt dum veniunt in proprium locum,eius vero ꝙ circunfertur idem est locus, vnde incępit & in quem consumat.1.cœli tex com.100.

Omne habens actionem in se,habet actionem in alio, & quod habet actionem in se,est spirituale nõ corporeum,2.cœli.cõ.17.

Omnes naturales substantię,aut corpora sunt,aut cum corporibus generantur & magnitudinibus.3. cę li.tex.com.1.

Omne quod non vere dicitur de singulis,non vere dicitur de toto, qa vnaquęq; partium non est totũ, & congregatio est totum.3.cœli.cõmen.8.idem.1.cęli.17.&.4.physi. commen.43.

Omne de quo dicitur aliquid sm comparationem non est necessariũ,vt habeat illud per se, nisi substantiali-

stantialiter diceretur in respectu alterius, si enim aliquid dicit de aliquo sm comparationem, & istud existit in eo per se necessario, istud dictum non est in eo sm ꝙ est cõparatiuũ, sed sm ꝙ cõparatio accidit ei, 3. cœli. cõ. 9.

Omne factum prima intentione est essentialiter, secunda aũt est accidentaliter. 3. cœl cõ. 74.

Omnia appetunt esse diuinum, & immortale, & illius gratia agunt quæcunque agunt sm naturam. 2. de ani. t. c. 34. idem. 1. ph 81. & 2. cœli. tex. cõ. 64.

Omnia duo quorum subiectum est vnum & alterum est perfectius altero, semper respectus perfectioris ad imperfectius est respectus formæ ad materiã. 3. de anima. commento. 36.

Omnes homines natura cognoscere desiderant. ex prohemio primæ philosophiæ, ita in veritate dẽt stare. Et mirum est de tot viris illustribus quomodo vsque ad ista tẽpora transtulerint, scire, cum litera græca iaceat, πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται. εἴδησις autẽ apud græcos non sciẽtiam, sed cognitionem significat quæ est tanquã genus respectu sciẽtiæ, scientia enim est per demõstrationem, sed cognitio se extendit ẽt ad immediatas propositiones, & ẽt ad cognitionem sensitiuam, vnde Arist. cõsuetudo fuit in principiis librorũ ab vlioribus exordiri iuxta doctrinam traditam in principio libri physicæ auscultationis, hoc ostendit principium libri ethicorum, & principium libri posteriorum analiticorum, & principiũ libri physicorum, & in plerisq; locis, & confirmatur, nam probatio a signo ex dilectione sensitiua circa hoc tendit, nam homines omnes amant sensus naturaliter propter cognitionem, nedum propter vtilitatem, nam & si nihil agere deberemus adhuc illos diligimus, & pcipue visus sensum, quia hic maxime ad cognitionem proficit, manifestum est autem ꝙ omnes homines non amant naturaliter sensus propter scientiam proprie, quæ per demonstrationem habetur, nã vt scribit Alexan. in principio libri priorum, ꝙ hominis proprietas est cognitio ipsa, & contemplatio veritatis, sicut enim quodlibet aĩal habet aliquid sibi peculiare sic & homo, vnde pueri etiam natura ferũtur ad cognitionem, & delectantur ex auditu fabularum, nullam inde consequentes vtilitatem præter cognitionem ipsam. Vnde animaduerte ꝙ & si cætera animalia nobiscum communicent in cognitione sensitiua, tamen in hoc differimus ab ipsis, quia natura sensus animalibus largita est propter salutem, & vtilitatem eorũ, vt eis mediantibus prosequantur iuuantia, & euitent nocentia, sed non dedit eis sensus propter cognitionem tm̃ citra vtilitatem, vnde non appetũt sensus propter cognoscere, sed propter vtile, sed hoc homini propriũ est, nam vt testatur philosophus in præsenti loco, non enim solum vt agamus, sed etiam si nihil acturi essemus, videre præ cæteris fane experimur, vnde Auer. in 2 cœli. com. 77. scribit ꝙ brutorum cognitio non desiderat aliquam cognitionem intellectus, igitur Arist. sincerus talis est ab vlibus exordium sumens

mens. inquit. ꝙ omnes homines natura cognoscere appetũt, & hoc ostenditur persuasione sumpta a signo, ex sensuum dilectione. quia homines naturaliter appetunt, nõ solum propter actionem, vt leuia, verum propter ipsam cognitionẽ, quia cognitio ipsa naturaliter appetitur ab homine. si autem sensus esset, ꝙ homines natura appetant scire propriè dictum, quod est per demonstrationem, tunc probatio ex dilectione sensuum non esset ad propositum nisi sentire esset per demonstrationem intelligere quod Arist. doctrina abhorret, tum ex libro Posterio. analiticorum, tum etiam ex. 2. de ani. cõtra antiquos qui non distinxerunt inter imaginationem, & intellectum. licet. n. sensus sit adminiculum ad sciẽdũ. Aliud tamen est scire, & aliud sentire, nolo tñ propter hoc negare, quinetiam scientia & contemplatio veritatis sit homini propria, sed dico intellectum Arist. non de sciẽtia, sed de cognitione, quæ est genus scientiæ fuisse, & ex hoc patet solutio ad quæstiones Latinorum in principio primæ philosophiæ, quia omnes procedunt ex malo intellectu literæ.

Omne compositum ex materia, & forma est diuisibile. 1. Metaphysi. commen. 7.

Omnes principia contraria faciunt. 1. physi. tex. com. 41. & in. 4. Meta. tex. commen. 6.

Omnia aut contraria sunt, aut composita ex contrariis. 4. Metaphysi. text. commen. 6. Animaduerte tamen, ꝙ vt scribit Comment. ibi in commen. illa diuisio est secundum probabilitatem, & nõ est sm necessitatem, quia corpus quintũ, neq; est contrarium, neq; est compositum ex contrariis. consimile. 1. cæli. com. 20. & in lib. de substã. orb. ferè per totum, vbi ostenditur cælum esse æternum, &c.

Omnes homines cõueniunt in hoc ꝙ indiuidua corporum existentiũ per se sunt substantiæ, & ꝙ in eis est principium. Commen. 7. Metaph. com. 5.

Omne quod fit diuisibile semper oportet esse, & esse hoc quidem hoc, hoc vero hoc. 7. Metaph. comm. & tex. 28. idem. 1. physi. tex. com. 64. Vbi animaduerte ꝙ Commen. exponit hoc habere veritatem non actu, sed secundum rõnem, vide superius in litera. G. ibi, generatum omne diuisibile esse oportet, quia late declaraui ibi hoc.

Omne principium essendi est principium numeri, & omne principium numeri est principium essendi. 10. Meta. tex. cõ. 7.

Omne ad omne, aut idẽ, aut aliud. 10. Meta. tex. cõ. 10.

Omne cuius elementum est substãtia est substantia. 12. Meta. tex. cõ. 19. intelligitur de elemento propinquo, vt glosat Cõmẽ. 12. Meta. commen. 22.

Omne cuius causa est generabilis, & corruptibilis est generabile, & corruptibile. 12. Metaph. tex. com. 29. ibi enim dicit philosophus ꝙ si omnes substantiæ essent corruptibiles omnia essent corruptibilia.

Omnis motor cuius substantiæ admiscetur potentia possibile est, vt in aliqua hora nõ moueat. 12. Metaph. tex. com. 30. idem. 8. physico. commen. 4. & 15.

Oẽ æternum est actio pura, & ꝙ est actio

actio pura non habet potentiam. 12.Meta.cō.30.&.35.&.44.

Omne compositum ex duob⁹, quorum alterum potest esse per se, possibile est alterum esse per se, nisi sit compositio substantiæ, & accidentis. v.g. idomel quia componitur ex aqua & melle, & aqua inuenitur per se, necesse est, vt mel inueniatur per se. 12.Meta.com.35.idē in.8:phy.com.37.

Omne compositum ex duobus oppositis si inuenitur vnum eorum per se, & reliquum. 12.Metaphysi. commen.35.

Omnino quoruncunq; substantia est in subiecta materia horum nihil contingit factum esse non existente quædam materia. 1.cęl. tex. commen 94.

Oppositum ęquiuocatur in arabico. 1.phy.com. 60. quod ideo dixit, quia apud arabes, quandoq; oppositū sumitur pro termino a quo, & quandoq; pro termino ad quē.

Opposita quorum potentia est potētia contrariorum non diuidunt verum & falsum nisi in eo, quod innatum est recipere illa. 3.phy.cō. 24. idem in prædicamentis in sermone de oppositis, idem. 10. Metaph. tex com. 15.

Opposita duo non posse simul congregari in eodem, est propositio communis pluribus vna scientia. 8.phy com.70.

Oppositum intelligitur per suū oppositum 3.de ani. com. 21. idem 1.de ani.tex.cō.85. 1.cœli. tex. cō. 101.&.2.cęli.te.cō.40.

Oppositio primo, & essentialiter inuenitur in eis, quæ opponuntur in loco. 8. Met.cō.4 consimile in prædicamentis, in ca.de quantitate, & in. 10. primę philosophiæ. in com. 53. vide in concor.

Opposita sola non contingit simul existere. 10. Meta.te.com.17.

Oppositionis quatuor modi sunt. 5. Meta in ca.de eodē & diuerso, & in post prędicamentis in sermone de oppositis.

Opposita & extrema in artibus, & in naturalibus circa idem susceptibile semꝑ videnť fieri, ex lib. de somno & vigilia, in principio.

Opinio & phantasia motus quidam videntur esse. 8.phy.tex.cō.26.

Opiniones easdem non semel, neq; bis, sed infinities oportet putare ꝑuenisse ad nos. 1.cœli.text.cō. 22. idem. 1. metheor.

Opiniones de mundo sunt quatuor aut ꝙ non sit generabilis & corruptibilis, & est opinio Arist. qui fuit prim⁹ inter græcos, qui tenuit hoc, & ante ipsum fuit opinio antiqua Caldeorum Aut ꝙ sit gñabilis, sed nō corruptibilis, & fuit opinio Platonis, Aut quod sit generabilis, & corruptibilis, & fuit opinio Empedoclis, & Heracliti, Aut ꝙ non sit generabilis, sed bene corruptibilis, vt sunt loquentes in legē maurorum. Commen. 1. cœl.com. 102 vide in concordan.

Opiniones antiquorum hodiernis temporibus imaginari non possumus, neque perficere eas, quia non sunt famosæ. 2. cœli. cōm.72. idem 1.de ani.com.26.

Opinio differt a phantasia. 2.de ani. tex.com.154.

Opinio Hypolepsis est, quam susceptionem dicere possumus, & circa ea versať, quæ aliter se habere pōt. Alex.in paraph.ca.de phantasia.

Opinioni inheret fides, 2. de anima, tex.

tex.com.157. Dicit enim Alex. in paraphrasi de ani.cap.de phantasia ꝙ opinio nihil aliud est quam assensus cum ratione & iudicio.

Opinionem Plato dixit esse copulationem sensus, & imaginationis, cuius improbatio ponitur in.2.de anima.tex.com.157.

Opinio vniuersalis non mouet, sed opinio particularis.3.de anim.tex.commen.58.

Opinio est contingentis aliter se habere, sed scientia est necessariorum 7.Meta.tex.cō.53. & in.6.ethico. ca.4.& in calce.1.posteriorū analiticorum.

Opiniones stultas admodum scrutari fortasse stultum est, ex.3.de partib.animalium.cap.3.idem.1.topicorum, cap.9.

Opiniones corruptę de prīcipiis substantiæ sensibilis destruuntur in scientia naturali, & in scientia diuina, sed diuersimode sunt. in sciētia enim naturali tractatur de substantiis, vt sunt transmutabiles, & de principiis, vt sunt principia trāsmutationum, & illo modo impugnantur ibi opiniones corruptæ, sed in scientia diuina speculatur de ipsis, vt sunt principia entium & substātiæ, & hac ratione destruuntur opiniones corruptæ inquantum sunt principia substantiæ & entis, ex tractatu.2.in paraphrasi Met. Ex hoc patet contra fatuos solere volētes. Aris. fuisse verbosum & superfluū, cum de eisdem opinionibus agat in diuersis scientiis.

Opinio sub existimatione quā græci hypolepsim vocant continetur, vt species sub genere. Themi.2. de anima super.7.

Oportet disquisitores non inimicos esse iudicaturos verum sufficienter, 1.cœli.tex.com 101.

Operationes consequuntur differētias, quæ sunt formæ.3.cęli.commento vltimo.

Operatio est finis substantiæ compositæ, & forma est finis materiæ. 2.Collig.cap.7.

Operationum genera sunt notiora apud nos, virtutes vero sunt notiores quo ad naturam.2.Coll.ca.7.

Operationes accipiuntur in diffinitionibus loco formarum, seu differentiarum, quando differentiæ rerum lateant.4.cœli.cō.6. &.26. consimile.8.phy.32.

Operatio est complemētum & perfectio operantis.9.Metaphysi. tex. commen.16.

Operatio est finis potentiæ, Them. 2.de ani. super tex.cō.33.

Operationibus res distinguuntur non figura. Auer.in.1.de gene.animalium in illo cap. vbi ponit' improbatio antiquorum, contra Gal. & dat instantiam de mammis mulierum, & marium, cum in figura conueniant, & tamen in mulierib⁹ sunt propter lac, vt Gal. fatetur, & in maribus sunt ad tutamen cordis, ita collum matricis in muliere, licet sit simile peni in mare, tamen in muliere est ad extrahendam humiditatem, quæ causat delectationem in coitu, sed penis in mare est propter semen, similiter Gal. retulit in oculo talpe esse omnes tunicas requisitas ad oculum, præter telam araneam in qua fit visio. Et iō licet oculus talpę similis sit oculis aliorum animalium in figura, nō tñ hēt oculi operationem. Similiter ouo subuentaneo nihil deficit, nec in multitudine, nec paucitate, nec

nec in figura cum ouo coitus, & tamen differunt essentiali differentia, quia ex ouo coitus potest generari pullus, sed ex subuentaneo nequaquam. hæc Auer. & hoc etiam facit contra Scotum in primo sententiarum, distinctione, 2. de genitis ex putrefactione, qui ex figura, & magnitudine, & colore probato esse eiusdem speciei.

✚ Pro Auer. facit authoritas philosophi in. 2. de anima. tex. comm. 38. vbi habetur φ instrumenta eadē, aut diuersa iudicantur operibus, & est ratio in promptu, quia organa sunt propter opera, sicut propter finem, & a fine vnumquodq; perpēditur. 2. de anima. 49. sicut in simili potentiæ per actus distinguūtur, & innotescunt, quia ex his, quæ primo gerimus, vt. d. Them. & ex his quantæ, & quales sint vires in nobis perpendimus.

Opera quæ vel non sunt naturæ cōmunia, vel singulorum generum propria, horum nullum alicuius gratia; aut est, aut fit, oculus enim alicuius gratia est, sed cæsius non alicuius gratia est, nisi hęc sit affectio generis propria, sed vt quę necessario fiant ad materiam & principium quod mouerit, causæ eorū referendę sunt. Arist. in. 5. de gene. animalium, in principio, inde scire poteris differentiam inter ea, quæ sunt ex necessitate materiæ, & illa quæ sunt propter finem, vide etiā in. 2. phy. tex. cō. 85.

Opus antiquum fit ab agente antiquo, & opus nouum ab agente nouo. Ex lib. destru. dispu. 1. in solutione. 13. dub.

Opium est in fine amaritudinis, & inducit propter frigiditatem suam paralisim, & hoc significat φ amaritudo sequitur, quandoq; frigiditatem nedum caliditatem. 5. Col. contra Gal. & medicos capi. 27. & ibi tollitur rn̄sio medicorum ad hoc.

Ordo libri physicę auscultationis est primus inter omnes libros scientiæ naturalis Auer. in prologo ph. & in principio libri Metheo. idem dicit, idem. 1 physi. tex. com. 4.

Ordinata doctrina debet procedere a primis causis sm ordinem ad vltimas causas. 1. phy com. 1. & 2. ph. tex. commen. 72.

Ordo in animalibus magis est quā in vegetabilibus. 2. phy. cō. 83.

Ordinis causa est dignior ordine. 8. physi. com. 15.

Ordinationis causa, natura est, nihil enim inordinatum est eorum, quę natura constant. 8. physi. tex. com. 15. vera est, vt glosat Commenta. in commen. vt in pluribus, quia raro causauiter res, quædam in natura sunt extra ordinem.

Ordo completus est agere alterum contrariorum continuè. 8. physic. commen. 15.

Ordinem impossibile est recipere illud quod habet naturam carendi ordine.. 3 cęli. cō. 22.

Ordo propria natura sensibiliū est, 3. cœli. tex. com. 24.

Ordo omnium est. 2. de gene. & corrup. tex. com 57.

Ordines formæ sensibilis sunt quinque, vide in commen. libri de sensu, vbi dicit, quòd sunt tres ordines formarum, vnus est corporalis, secundus est spiritualis. & est in sensu communi, tertius est magis spiritualis, & est in virtute imaginatiua. Quorum primus est corporalis magni corticis, & est forma sen-

sibilis extra animam. Secundus est esse istius formæ in sensu communi, & est primus ordinum spiritualium. Tertius est in virtute imaginatiua, & ẽ magis spiritualis. Quartus est ĩ virtute distinctiua. Quintus est esse eius in virtute rememoratiua, & est magis spiritualis, recipit enim medullam eius, quód distinguunt tres virtutes a cortice. Auer. in commen. libri de memoria & reminiscentia, ex quo patet sensationem, & iudicium sensuum exteriorum, non constituere aliquem ordinem distinctum a iudicio sensus communis, quia tunc daretur sextus ordo, vnde visio propriè non fit in oculo, licet fiat mediante oculo, nec auditio fit in aure, licet fiat mediante aure. Et ista est sentẽtia etiam lucidissimi Themistii. in. 2. de anima, in expositione tex. commẽ. 146. vbi scribit hęc verba formaliter: ex his quæ dicta iam sunt constare arbitror, neque visum in pupilla primum esse, neque auditum in auribus, neque gustum in lingua, sed sensus omnes ĩ prima illa sentiendi vi sedem habere, & quód si quandoque diximus quinque nobis esse sensus omnes ex eo accipi volumus, quinque instrumenta haberi, & quinque canaliculos sensibilibus spiritibus, quos tanquàm a fonte vno per instrumenta illa riuatos quinq; sensibus natura distribuit, sensum vero propriè illum primum intelligimus, qui instrumentis his ceu famulitio vtitur iam ea quæ extrinsecus deferuntur quinque sensibus tanquàm diuersoriis, & domiciliis recipi æquum fuit, at regis ac principiis sedem vnam constitui oportet, quemadmodum enim quamuis multi magistratibus libelliones pragmatici exceptores assideant, vnus tamen est qui ius habeat sentẽtiæ ferendæ, ita & hic, tametsi multa instrumenta machinamentaquè sint in quæ rerum simulachra recceptentur, vna tamen vis arbitra est, quæ de omnibus sciscat, pronunciet, iudicet, hæc illa vis est qua nos visu videre, & auditu audire sentimus, eadem enim potẽtia percipi actiones sensuum necesse est, quia differentias actionum cognoscimus. Alexan. etiam in paraphrasi de anima. in cap. de tactu istam etiam sententiam videtur tenere, vbi clarissime patet Auerr. in hoc a lucidissimo Themistio non dissentire, licet communis latinorum sententia sit in oppositum, sed si bene considerauerint, inuenient istam fuisse magistri sententiam. Arist. enim in libro de somno & vigilia dixit, somnum esse ligamentum primi sensitiui, vnde Auer. in com. d. ꝙ in somno reuocatur sensus cõis ab instrumẽtis sẽsuũ, & ꝙ quidditas somni est introitus sensus communis in corpus, & ꝙ vigilia est motus istius virtutis ad sua instrumẽta extra corp⁹, vnde hoc etiam significari potest, vt asserit etiam, quia vigilanti accidit, ꝙ dũ fortiter cognouerit de aliquo, ꝙ non percipit sensibilia transeuntia per ipsum, quia tunc contrahũtur instrumenta animæ sensibilis, & inducũt cõem sensum ad interi⁹ corporis, & ad adiuuandũ virtutem cogitatiuam, virtus enim cogitatiua viget apud quietem aliorũ sensuum. Et ideo homo cognoscit in somno futura, & non in vigilia.

Istud igitur est potissimum signū visionem non perfici in oculo, sed per sensum communem mediante oculo, ad alia enim fortiter intenti delata sub oculis non videmus, quod nō contingeret si visus esset ī oculo distinctus a sensu communi sm rem. Amplius Cōmen. in eodem lib. de somno & vigilia dicit, ꝙ ceci & surdi non carent sensu communi, sed instrumentis per ꝗ sensus communis videt & comprę hendit sensibilia, vnde mens Arist. & Themist. & Auer. est ista. quòd sensus communis mediantibus oculis causat visionem, & dicitur visus, & mediantibus auribus causat auditionem, & dicitur auditus, & sic de aliis, non ꝙ sint virtutes istæ realiter distinctæ a sensū communi, vt sunt imaginati latini. Dicit enim Auer. in. 2. de anima. in commen. 149. ꝙ Arist. quasi opinatur ꝗ virtus primi sentientis melius ē, vt dicatur esse vna forma, & multa instrumentis copulatis cum ea, per quæ transeunt motus sensibilium, quousque copulentur cum ea, quā dicere ipsam esse vnam subiecto & plura secundum formam, quæ describuntur in ea, illud enim esse est dignius ei, vt est iudicans, istud vero secundum ꝙ est recipiens.

Amplius Auerr. in commen. libri de somno & vigilia dicit, quòd sensus communis vno modo est vnus, & alio modo multi. Est enim vnus quia comprehendit omnia quinq; sensibilia, & est multi, quia habet multa instrumenta. s. oculū, nares, & aures, &c.

Ordo librorum & partium totius philosophiæ naturalis requiratur in. 1. Metheoro. ab Auer. in principio primi capitu.

Ordo non est nisi, aut respectu primi positi, aut intellecti. 5. Metaph. commen. 16. in ca. de priori, & dicitur ex tex. vbi patet ꝙ pri⁹ & posterius sunt etiam ordinis differentiæ. 1. physico. commen. 41. Vide etiam in prædicamento quantitatis, vbi probat quantitates non habentes positionem habere ordinē, quia habent prius & posterius. Ex quo patet ꝙ ratio formalis ordinis non potest consistere sine priori & posteriori peripatheticè loquēdo.

Ordinis carentiæ diffinitio est exitus a via naturæ, & rei ordinatę diffinitio est, vt inueniatur secundū viam naturæ. Commentator elicit in paraphrasi super. 3. cœli, in summa tertia, contradictione tertia, capit. 2. & hoc ex tex. philosophi ibidem. tex. cō. 24.

Ordo non est in substātia. 7. primę philosophiæ. tex. cō. 43.

Ordo est in omnibus entibus, sed non eodem modo. 12. Meta. text. commen. 52.

Ordo in corporibus cœlestibus est absque eo, quòd admisceatur eis aliquid per accidens, sed ordo in his quæ sunt sub corporibus cœlestibus, est cum priuatione ordinis quandoque per accidens. 12. Metaphysico. com. 52. idem. 2. physi. tex. cōmen. 46. & est sententia Aristotelis expressa in primo de partibus animaliū. cap. 1. vide etiam in 8. physic. in com. 15. & in. 2. physi. tex. com. 82.

Ordo vniuersi destrueretur si vnus ex cœlestibus motibus cessaret, qa nullus istorum motuum est sine necesse esse, aut sine bene esse. Ex libro destruction. disputatione. 1. in

tex.commen.50.&.4.cœli,tex.cōmen.25.&.35.

Orizonti contrarium est medium, sicut contrarietas est duorum extremorum lineæ rectæ, quæ quidem maxime aduersantur. Auerr. in paraph.4.de cœlo,in summa prima,cap.2.

Os est superius in animalibus,& radices in plantis.secundo de anima. tex.commen.36.

Ossium magnorum coniunctio requiritur, vt quod suscipit habeat concauitatem, quod suscipitur vero & ingreditur indiget gibbositate,quibus natura ligamenta apponit.Galenus,secundo de vtilita.particulari.cap.11.

Ossa digitorum sunt sine medulla, & sunt dura & spissa.Gal.1. de vtilitate partic.cā.15.

Ossa leonis exiguam & perobscurā medullam obtinent ex.2. de partibus anim.cap.6.idem.3. de naturā animal.cap.7.

Ossa instituta sunt a natura ad sustētandum carnem.2.de partibus animalium.cap.8.

Ossium multitudo in corpore est ꝓpter multitudinem motuū. 2. Colliget cap.8.

Ossa aliquibus membris data sunt ad custodiam,vt ossa pectoris. ibi.

Ossium & venarum natura similis est. vtraque enim ex vno orsa continua est. Ex secundo de partibus animalium.ca.9.

Ossium principium est spina dorsi. ibidem.

Ossa leonis ex sui attritu forti,ignē excutiunt.ibid.

Ossium maius iuuamentum est ad fortificandum , & stabiliendum corpus,sunt enim sicut fundamentum corporis,& iuuamentum , secundum est ad tuendum & abscōdendum,vt os cranei respectu cerebri,& ossa pectoris respectu cordis. 2.Colliget.capit 8. de iuuamentis membrorum consimilium,vbi ponitur etiam tertium iuuamētum, & est,vt possit fieri resolutio super fluitatum vaporosarum, sicut sunt commissuræ,quæ sunt in craneo.

Ossis & cartilaginis natura eadem est, quapropter neutrū præcisum recrescere potest.ibid.

Ossa hominis sunt.348.absque ossibus paruis,quæ replent spatia iuncturarum , & absque osse epiglottis,& absque osse cartilaginoso, qđ dicunt aliqui anathomici, quod est in corde. 1. Coll.in cap. de anathomia dentium & ossium.

Ossa capitis humani sunt absq; dentibus viginti tria. Auer. 1.Col.cap. de ossibus capitis.

Ossa manus sunt triginta.ibid.

Ossa pedis sunt.29.ibid.

Ossa spondilium a capite vsq; ad os nominatum agit, sunt.24. sed aliqui sunt qui habent vnum plus,& aliqui habent vnum minus. ibid.

Ossium omnium vltimum in homine concrescit, quod cerebrum obtigit. primo de natura animalium cap.7.

Os capitis in muliere habet vnam suturam in orbē,os viri habet tres. ibid.licet vt.d.visum sit etiam os viri,sine sutura.

Ossa leonis nullam intra se continere videntur medullam , quia valde exiguam, eāq; in paucis continēt. 3.de natura ani.cap 7.vide tamen clarius.cap.10.vbi dicit,ꝙ ossa leonis partim nullam, partim exiguā admodum habent.

Ossa non semper augentur, sed pili & his cognata augentur, quandiu insunt, & magis cũ corpora egrotant, aut senescunt, & vide eãm in 2. de gñatione aĩalium. cap. 4.

Ossa præcisa nõ recrescunt, nec cartilago rupta reparatur. 3. de natura animalium cap. 7.

Oscitantes aut spiritũ reddẽtes accipiente sue minus audiunt. Aristot. in 5. de gñatione animalium. cap. 2. & ibi redditur causa.

Oscitatio quid sit. vide 3. colliget. capitu. 30.

Ouum subuentaneum & ouum coitus non differunt in figura, nec in multitudine & paucitate, sed differunt essentiali dña, quæ est forma aĩata qua pullus est pullus, & ex ouo subuentaneo. Arist. summit argumentum ꝙ mas præstat fœtui ipsam formam, & femina materiã, quia in ouo subuentaneo nihil de fecit nisi receptio formæ animatæ, materia. n. in se tota reperitur in eo Auer. 1. de gñatione aĩaliũ. cap. vbi ponitur ĩprobatio antiquorũ. vide Aristo. ẽt ibid. cap. 195. in 1. de generatione animalium.

Oui gallinæ albugo est magis omni alia re mitigans in mordicationibus, 5. colliget. 48.

Oui vitello sine albumine medici noui quare in vulneribus vtuntur vide ibidem.

Oua subuentanea ferentes aues ex subuentaneis fecunda redduntur. 3. de gñatione aĩalium. cap. 20. & 6. de natura aĩalium. cap. 2.

Oua piscium ouiparorũ vbi a femina ędita fuerint mas super ouis semen aspergit. ibidem Arist.

Oua & vermis differunt. Alia. n. quędam pariunt ouum quædã vermẽ, sed ex ouo vna pars est materia animalis excogniti, reliqua vero nutrimentum, sed vermis in animalibus gignẽtibus vermem vt in sponte nascentibus est materia generationis animalis tm̃, non autem alimentum aliquo mõ. Arist. & Auerro. sententia in principio secundi libri de generatione aĩaliũ. cap. 1.

Oua subuentanea non sunt reliquię partus, quẽ coitus fecerit 6. de natura animalium. cap. 2.

Oua aquaticarum auiũ & terrestriũ differunt, quia oua auium aquaticarum plus lutei continent ꝓportione quàm albi, & differunt etiam colore. ibidem.

Oua oblonga & fastigio cacuminata feminas edunt, sed oua rotũda, & pte sui acutiore obtusa edũt mares. ibidem.

Oua gallina incubante si tonuit pereunt. ibidem.

Oua omnia auium sunt bicolora, & similiter omnium pedestrium seu quadrupedum. i. habent colorem album & citrinũ, albũ vocatur albumen, citrinũ vero vocatur vitellus. Ex 3. de generatione animaliũ cap. 1. in Auerro. & ẽt in text. vide ẽt sexto de natura aĩaliũ. cap. 2.

Oua piscium sunt vnicolora. ibidẽ. & vide cãm diuersitatis, quia oua auium sunt bicolora, & pisciũ vnicolora.

Ouũ est excrementũ sicut mẽstruũ in femina. ibidem.

Oua subuentanea sunt minora & insuauia propter inconcoctionem. 3. de gñatione animalium. cap. 1.

Oui albumem est initium generationis animalis, ex quo animal generatur, vitellus autem ad nutrimẽtum pertinet. Et inde ẽt colligitur albu-

albumẽ oui esse calidius. Contra medicos quam sit vitellus qui est terrestrior. Ex 3. de generatione animalium cap. primo, & secũdo. Vide etiam pro hoc Auer. ibidem cap. 2. vbi adducit rationes euiden tissimas ad hoc. Et animaduerte be ne dicta Auer. cõciliantis dicta Me dicorum cũ dictis Philosophorũ. Nam medici concedunt inueniri aliquas res calidiores aliis, quum ta mẽ sint frigidiores in respectu cor poris humani, & ideo dicta eorum non contradicunt dictis Aristo. Et nota bene hoc, quia in multis deseruiet tibi.

Oui pars superior est magis dura inferior, vide causam in 3. de generatione animalium. cap. 2.

Ouorum partus atq; animalium econtrario modo prouenit, animal enim conuersum in suũ caput prin cipiumq; exit, at ouum quasi conuersum in pedes nascitur, & vide causam ibidem.

Ouum in vtero quomodo augetur. vide ibidem.

Oua temporibus calidis deprauantur sicut vina fece subuersa temporib⁹ calidis coacescunt. 3. de generatione animalium cap. 2.

Ouum a nullo exangui animali generatur. ibidem.

Oui candidum & luteum contrariã naturam habent, luteum enim gelu duratur & coit, calore vero humescit, at candidum gelu non concrescit, sed humescit potius, & cum ignitur solidescit. 3. de generatio. animalium. cap. 2. idẽ sexto de natura animalium cap. 2.

Oua plura si in patellam conquassentur bene, & postea decoquãtur vsq; ad pepensim, inuenies ex omnibus luteum in medio, & albumen circũambiens luteum. in sexto de natura animalium. cap. 2. & vide causam ab Auer. in 3. de generati one animalium. cap. 2.

Oua auium omnia perfecta ędũtur, piscium vero oua imperfecta ędun tur, quapropter semine maris asper sa fecunda redduntur. Ex tertio de generatione animalium. capitu lo quinto.

Oua gallinarum sunt meliora cęteris, & decocta cũ oleo maxime nutritiua sunt. 5. colliget cap. 36.

Oua piscium non sunt bicolora vt auium, sed vnicolora. 6. de natura animalium. cap. 10.

Oua in cubitu auium aperiri & fœtum excludi naturę ratio est, non tamen ita solum oua aperiuntur, sed etiam sponte in terra, vt in ęgypto obruta fimo pullicię pereant, & syracusis potator quidam ouis sub scoria in terra positis tãdiu potabat, donec oua ederent fœtum; iam vero & quum in vasis quibusdam tepidis essent concocta sponte oua pullos prompsere. 6. de natura animalium. cap. 2.

Oues potu maxime pinguescunt, quamobrem æstate salem die q̃nto dari soliti sũt singulis cẽtenis sin gulos modios: sic enim pecus inco lume atque pinguis redditur. octauo de natura animalium. capitulo decimo.

Oues præcipue ex superabundanti renum pinguedine intereũt, quod vbertate pabuli fit, vt in sicilia agro leontino fieri constat, quocirca sero diei agere oues ad pascua pastores loci illius solent. Aristo. tertio. de natura animalium. cap. 17.

De litera P.

Particu-

com.1.&.4.phy.com.32.&.8.phy sico.27 &.1.de anima.37.& quinto physico.17.

Partes magnitudinis ex quibus generatum generatur sunt diuersæ in specie.6.physi.com.59. vide.4. cœli.comm.41.

Partes non mouentur per se ad motum totius, neq; mouentur per accidens pure, sicut accidentia.6. physico.com.86.&.5.physi.com. 1.4. phy.com.32.1.de ani.cõ.37.

Partis natura & totius eadem est. 8. physi com.15.

Partes corporis simplicis non simul mouentur sicut mouentur partes corporis figurati, sicut apparet in circulis qui fiunt in aqua, quando lapis cadit in ea.8.ph.cõ.82.

Partes quantitatiuæ potentia dicuntur esse in toto, vel potentia pura, & est quando sunt continuę, vel q̃n sunt in actu in ipsa re, sed sunt illi alligatæ, vel inuicem coniunctæ, & tunc dicuntur esse in potentia fm posterius.in paraphr. meta.tex.1. ca.de potentia & actu.

Pars mouetur ad totum non fm ꝙ est totum, sed fm ꝙ est in suo esse naturali: locus enim partis & toti⁹ vnus & idem est.1.cœli.cõ.58. idẽ Aristo.in.4.cœli.tex.com.22. vbi scribit ꝙ si quis transponat terram vbi nunc est luna, non mouebitur pars terræ ad totam terram.

Partes animalium aliæ communes, aliæ propriæ.1.de hysto.ca.2.

Partes corporis naturaliter sunt ex natura corporis cuius sunt partes. 2.cœli.tex.com.41.

Partium quædam sunt formales, & quædam materiales.7. Meta. text. comm.35.&.37.

Partes consimiles quomodo describãtur.vide.5.meta. comm.4. &.1. cœli.com.19.

Pars vna non operatur in actu, sed in potentia, quoniam vnus vir de triginta non mouet nauim solus, & cũ motio eius coniungit cũ præparatione & potentia proueniente a vigesimo, non mouebit nauim necessario.septimo physico. commento.37.

Parmenides mulieres calidiores viris opinabatur, argumento copia sanguinis, qua menstrua fiunt. Empedocles vero econtrario.ex. 2. de partibus ani.ca.3.

Parmenides existimabat, ꝙ entia sunt duobus modis vera, & existimabilia, & vera sunt intelligibilia, & sunt vnum, existimabilia vero sunt sensibilia & sunt plura.1. phy sic.commen.41.

Parmenides asseruit primũ deorũ, amorem dicens, cunctorum illæ deus primum produxit amorem, ex erratis, 1.Meta.cap.2.

Parmenides vnum dixit esse principium quo ad rationem, Melissus vero quo ad materiam, quia hic quidem finitum, illę vero infinitũ id ait esse.ibid.

Parmenides nõ solum vnam ponit eẽ causam, sed & duas aliqualiter. ex erratis primi metaphysi. quod quõ sit intelligẽdum vide Alex.q adducit verba Theophra.in.1.lib. de rebus nãlibus: inquit.n.Parmenides, heleata qui huic.i.xenophani successit vtraq; via ingressus est: statuit.n.vniuersum esse sempiternum & generationem rerum tueri conatur, non ꝙ similẽ de vtroq; sniam habeat: sed re vera vniuersũ vnum esse ratus, ideq; ingenitũ, & globosum ad tuẽdũ gñonẽ ex opinione

stantiæ extrinsecæ a re quę mouetur ad eas vt assimiletur eis, vt inueniantur omnes actiones seruorum, quoniam sunt erga genera intétionum domini sui. & ista est dispositio omnium entium cum primo principio. 12. meta. cōmen. 37. Vbi scire poteris quomodo deus excelsus est perfectio & forma omnium entium. Hinc patet error modernorum asserentium omnē formam formaliter perficere per inherentiam suum formabile & nullam esse formam extrinsecus perficientem, sicut nauta nauim.

Perfectum est maximum in vnoquoque genere. 10. metaphysi. tex. cōmen. 13.

Perfectum est cuius non est possibile & aliquid extra sumere, finem enim habet. 10. meta. tex. cō. 13.

Perfectum nō eget aliquo. ibidem.

Perfectius est illud per quod acquiritur perfectio. 9. meta. cō. 16.

Perfectum est habens finem 5. met. tex. cōmen. 29.

Perfectum vnumquodq; & substantia omnis tunc perfecta est, quando secundum speciem proprię virtutis nulla defecerit pars eius, quæ secundum naturam magnitudinis. 5. meta. tex. cō. 21. & est in cap. de perfecto. Ex quo loco collige dari magnitudinem secundum virtutem, & non solum secundum molem. vide in simili. 10. metaphysi. tex. cōmen. 13.

Perfectio transumptiue dr̄ de malis, vt perfectus latro, & perfectus calumniator. ibidem.

Perfectum aliud simpliciter, aliud in genere. ibidem.

Perfectum aliud fm q̄titatem, & est primus modus, aliud fm qualitatem, & est secundus modus positus. ibidem.

Perfectio substantię prouenit ex perfectione in magnitudine & qualitate. Cōmen. ibidem.

Perfectum est cuius finis est studiosus, & est tertius modus. ibidem.

Perfectum vnumquodq; tunc maxime est cum attingit proprie virtuti, & tunc maxime fm naturam est. 7. phy. tex. cō. 18.

Perfectio non est diuisibilis. ibidem cōmen. 18.

Perfecta sunt quorum nihil inuenitur in eis per quod dicuntur imperfecta in eis aut extrinsecus, & ista ē dispositio primi principii. s. dei. 5. meta. cō. 21. Ex quo patet deum esse simpliciter perfectum. idem. 3. de anima, in solut. 3. quęstionis. in cō. 5. & cō. 14. & 12. met. cō. 32.

Perfectio hoīs est per scientias speculatiuas. Cōmen. in prologo physi. idem Aristo. in. 10. ethicoꝝ. ca. 10. vbi nota ꝙ fm viam eius ponentis intellectum adeptum, ꝙ hoc intelligitur tanq̄ in dispositione præuia necessaria & vltimate disponente ad felicitatem, sic ipse tenuit in. 3. de anima. cō. 36.

Perfectum redditur quod imperfectum est in rebus, in quibus vnū est imperfectius, aliud vero perfectius adiectione pfectionis. Alexāder in paraph. de aīa. ca. vltimo.

Perfectio diuina maxima est cui oīa entia appetunt assimilari fm ꝙ possunt. 1. phy. tex. cō. 81. & 2. de aīa. tex. cō. 34. & 2. cœli tex. 64.

Perfectum autem nullum est finem nō hn̄s. 3. phy. tex. cō. 64.

Perfectio est indiuisibilis, quia est finis rei nālis, & finis ē indiuisibilis. 7. phy. cō. 18. idem 6. phy. cō 46.

Perfe-

Philo-

Philosophorum legales repiũtur inimici. ex ꝓhemio libri destructionũ. vnde legit in vita Arist. ꝙ fuit accusatus eretice prauitatis apud sacerdotē summū atheniensiū: q vocatus noluit accedere: dixit. n. non sinā Athenienses bis in philosophos peccare: pauloante. n. Socr. morte damnarunt.

Philosophi non abhorrēt ꝯcedere Infinitum per accn̄s, & ꝙ vna reuolutio seu mot' in īfinitū sit ante aliū per accidens. ex lib. destruc. dispu. prima in solone quinti dubij.

Philosophus habet dare cās formales & finales subę sensibilis. i. diuinitus. 12. primę philosophię. com. 6. nā prima forma & primus finis a methaphisico consideratur 4. primæ philosophiæ. cō. 1. & 5. metaphy. com. 5. & hoc ēt declarat Cōmentator in commen. 6. 12. metaphysic.

Philosophus. i. diuin' ponit has duas causas mouentē & materialē principiū perscrutationis de duabus aliis causis, & primo cām materialē, & declarat illā p propōnes illas easdem, quibus vsus est in scientia naturali. Et ideo vr̄ ꝙ hæc consideratio non est ꝓpria huic scientiæ, sed est pars scientiæ naturalis, sed quia vicinæ sunt hę duæ ꝯsiderationes, & necesse est vti vna earū in altera quasi principio. ideo fecit rememorationē de ;hoc qđ declarandū est in scientia naturali, sed tñ hoc magis gn̄alr̄ q̄ in scīa naturali. Cōmē. 12. meta. com. 6. consir̄e vide in 2. meta. cō. 6. contra illos qui dicunt Aristotelē fuisse rudē in prima philosophia, quia nō vr̄ ꝯsideratio ei' alia a ꝯsideratione naturali. Cō. n. r̄ndet ad hoc dicens, ꝙ istæ duæ sciētię vicinæ sunt. s. scīa quæ ꝯsiderat de principijs subæ mobilis in eo ꝙ est mobilis, & quæ ꝯsiderat de eis in eo ꝙ substātiæ, & ideo posse est vti his propositionibus magis gn̄alibus q̄ in scientia naturali, nō in eo ꝙ est substantia mobilis, sed in eo ꝙ est substantia simpliciter.

Philosophi scīa est entis inquantum ens vl̄r & non sm̄ partem. 11. primæ philosophiæ. cap. 3. vbi manifeste p totum illud caput ostendit scientiam diuinam esse de quidditatibus rerum, sub rationibus transcēdentibus & vl̄ibus, & ꝙ non considerat quidditates rerum in particulari præsertim illarum, quæ sm̄ esse non abstrahunt a materia sensibili & motu.

Philosophia prima de his duobus cōsiderat. s. de ente inquantum ens & de principiis & causis entis inquantum ens. Commentator in commen. primo. super 12. metaphysi. authoritate Alexandri, quod non est intelligendum cum pręcisione, vt notaui in expositione mea super illo libro.

Philosophię tres erunt theoricę, mathematica, physica, & theologia. 6. metaph. tex. cō. 2.

Philosophię diuisionem secundum animi potestates, vide a Simplicio primo physi. in prologo. & a Ioanne Grammatico in principio de anima.

Philosophia est animæ perfectio, & est corporis medicina. Simplicius in prologo. primi physic & colligitur ex sententia Philosophi primo ethicorum capitul. 17. & ex quarto metaphysic. tex. commen. 18. vbi inquit, quòd ita homo dicitur curare de veritate, sicut infirmus

de sanitate.

Philosophia non considerat nisi de reb' exñtib' extra aĩam. 1. met. tex. com. 44. Nec intelligitur vt intellexit Ioannes de Ianduno, & Bononienses ꝙ scientia considerat res & rerum quidditates vt concernunt actualem existentiam. vnde asserunt diffinitiones & demonstrationes esse de actualiter existentibus fm ꝙ existunt. Sed ista opinio stare non põt, quia res existentes fm ꝙ existẽtes, apud peripateticos sũt singulares: non enim dantur vniuersalia extra animam existentia, sicut posuit Plato. 3. de aĩa, cõ. 18. & 1. de anima. cõ. 8. & 12. meta. cõ. 4. Sed de singularibus quatenus singularia sunt non est diffinitio, neque demonstratio, vt patet primo posteriorum, & 7. primæ philosophiæ. vbi ẽt hr̃ ꝙ singularibus æternis sub rõe qua sunt singularia, nõ est diffinitio, vt patet ibi in tex. c. 55. & est vnus ex erroribus contingentibus circa vle. Amplius The. expresse dicit in 1. poster. in illo capitulo eorum aũt quæ sæpe fiunt, ꝙ non demonstratur eclypsis de hac luna quæ cernitur, neq; hæc eclypsis quæ in hoc tpe fit: singulariũ enim & existẽtium est sensus & nõ intellectus, quia intellectus & scientia est vniuersalium, vt patet 2. de anima. tex. cõ. 60. Amplius ista opinio manifeste est contra sñiam Auerro. in sua paraphrasi super. 4. cęli & mundi, in summa 1. cap. 1. contra The. expresse. n. ibi scribit hæc verba. Nos aũt dicamus pfectius diffinitiones constitui ex gñe & differentia quarum neutra a diffinito seiungi potest, quia pars est diffiniti, vt in posterioribus ostenditur. ꝙ autem proprie rei actiones constituant loco differentiæ in rebus, vbi drĩæ nõ apparent fm se totum, vti in palmæ diffĩõne dicimus ipsam esse arborem dactilum producẽtem, quod & ibidem ostẽsum est, quemadmodũ igitur huiusmodi diffinitiones fieri solent vbi primum perfectũq; diffinitionum genus haberi non potest, & quando tunc loco differẽtię actio sumitur, non est intentio, ꝙ hæc ipsa inuenta sit in actu: siquidem interdũ inuenta est actio, quandoq; minime. Differentiæ aũt & ꝙ illarum fungitur officio separari quidem nequeunt: alioquin non esset palma nisi dum dactilorum fructũ producit, si intentio eius esset in ei' diffinitione dactili productio actu, quod falsum ẽt constat: sed ponitur loco naturalis drĩę de cuius more est vt talis actio proueniat, siue hæc ipsa actio ꝓcedat ab ea sẽper, siue non semper. &c. Per ens igiẗ extra animam non intellexit Commen rem existẽtem fm ꝙ existẽs, sed rem habentem essentiam seu quidditatem ad differentiam non entium sicut sunt figmenta, & vniuersaliter quæ sunt impossibilia, & non habent conceptum intelligibilem de eis. & sic intelligitur dictũ Commen. 2. phy. commen. 71. dũ dixit primam philosophiã esse de rebus existentibus inquantum existunt, idest considerat entia inquã tum entia sunt, vt dicit Philosoph' in principio quarti, & etiã in principio sexti primæ philosophiæ: de hoc tamen alibi diffuse scripsi in quæstione quadam ordinaria de temporis quidditate, vbi late viam istam impugnaui.

Philo-

Philosophia prima cõsiderat maxime de principiis q̃ sunt prima in esse & in cognitione. 1. meta. cõmẽ. 30. idem in prohemio meta.

Philosophia prima balbutiens visa est de oĩbus nouum existens circa principium & primũ. 1. metaphy. tex. com. 51. consimilem sẽtẽtiã inuenies in 7. primæ philosophiæ. cap. 2. apud Auicen. vbi inquit, ars quælibet in sui exordio ẽ cruda & immatura, sed maturatur postea, & deinde paulatim decorat & perficitur: talis fuit antiquitus philosophia apud græcos, primum quidem persuasibilis. s. rethorica, deinde quia incidit deceptio ĩ ea fuit dialectica in vna ex partibus eius .s. naturali quæ apud plures eorũ fuit vsitata.

Philosophię natura est quærere maximam perscrutationem. 2. meta. com. 2. tex. 15.

Philosophia prima proprie conside rat d̃ prima forã & prĩo fine. 3. metaphy. com. 3. & com. 4 idem in ꝓlogo suo super 1. physi. & 4. meta. com. 1. & 7. metaphy. com. 5. & 9. & 12. metaphy. com. 6.

Philosophus ẽ ille qui scit principia & cãs substantię. 4. meta. cõ. 2. vbi per Philosophũ intelligas diuinũ: sciã. n. diuina per anthonomasiam dr̃ philosophia prima, via naturæ & nobilitatis, licet via doctrinæ sit postrema.

Philosophia vera differt a logica ꝑ modũ scientię: philosophia enim considerat de ente consideratione demõstratiua: logica aũt conside ratiõe probabili, sophysta vero diuiditur ab eis ꝑ intentionẽ intẽtã in vita: sophysta enim intẽdit se videri philosophũ, vt acquirat gl̃iã aut aliud gratiarũ humanarum; philosophus vero tm̃ intendit scire veritatẽ. 4. meta. tex. com. 5.

Philosophus debet ꝯsiderare de priuatione, quia priuatio ẽ vna diuisionum oppositoꝝ, & philosophus debet considerare de oppositis. 4. metaphy. tex com. 6.

Phisicæ & scdæ philosophiæ modo quodã opus est circa substãtias sensibiles speculatio. 7. meta. tex. cõm. 39. põdera, quia dixit quodã modo, & pro hoc vide in 7. primæ philosophię, com. 5. & 9. & 39. & 12. metaphy. 1. 5. & 6. & 29. com. & alibi infinities. Facit pro opinione tenentium substantiã sensibilem seu naturalem esse subiectũ philosophiæ naturalis, quæ dr̃ secunda philosophia ſm ordinẽ naturę, nõ ſm ordinẽ doctrinæ, vt bene notat Cõm. ibi in com. 39. & etiam in 2. primæ philosophiæ. in com. 3. & Auicen. in principio suæ meta. vnde in 7. metaphy. com. 39. dicit ꝙ Philosophus naturalis cõsiderat de substantiis sensibilibus inquantum sensibiles sunt sed prim' philosophus in quantum substantiæ sunt, & ita dicit in oĩbus ꝑinductis authoritatibus: ad primũ. n philosophũ spectat oĩa cognoscere sub rationibus transcendẽtibus & vniuersalibus, quia sapientis ẽ omnia cognoscere vt contingit, vt dicitur in prohemio primę philosophię.

Phisici ẽ de anima quadã speculari quęcunq; non sine materia est. 6. meta. tex. cõ. 2. vide ample in 1. de partibus aĩaliũ. ca. 1. vbi animaduerte ꝙ tametsi Cõmen. in 2. phy. cõ. 26. & in 3, de anima, cõm. 17. teneat considerationẽ quidditatiuã naturalis se extẽdere vsq; ad intel-

lectiua quæ est immaterialis & ab stracta apud Aristo. ſm eius ſententiam. Aristo.tamen in illo loco tenet oppositnm sicut videre poteris in cōcordantiis nup ęditis.

Phisica est ſophia quædam, ſed non prima. 4. meta.tex.com.7.

Physici quidā putant de tota nā dicere & de en te.4.meta.tex.cō.7.

Physici est cōsiderare de oī anima, aut tali, primo de anima.t.c.15.

Physicus diffinit per mām, & dialecticus per formam.1.d aīe.tex.cō. 16.idem. 2.physi.18. 19. & 92. & 7.me.34.35.39.37.55.& 8.ph.52

Physicus tenetur considerare quęcūque mota mouet, qcunq; aūt nō, non sunt amplius physicę consideratione.2.physi. com.71. vide 1. physi.com.11.

Phantasia est motus factus a ſensu ſm actū.2.de aīa,tex.com.161.

Phantaſma ſeu viſio differt ab inſomnio.ex li.de ſomno.vide Themiſtium in li.de inſomniis.cap. 3.

Phantasia oīs aut rationabilis aut ſenſibilis est. 3.de aīa,tex.cō.56.

Phantasia cū mouet nō mouet ſine appetitu.3.de anima.t.cō.50.

Phantasia deliberatiua in ſolis rōnabilibus est. 3.de anima.tex.cō.56.

Phātaſma ſocratis & notio ſocratis non ſunt idem. Themiſtius. 3.de aīa.cap.55.Inde collige cōtra illos qui tenent ſenſationē realiter non diſtingui a ſpecie ſenſibili.

Phantasia nō ē idē cū ſenſu. 4.met. t.c.24.idē 2. de aīa.tex. com.153.

Phantasia est distincta a ſenſu. 2.de anima tex.com.156.

Phantasia non est in omnibus animalibus. ibidem.

Phantasia & opinio motus quidā eē videntur.8, phy.tex.com.26.

Phylomites aliqualiter philoſophus est:fabula enim ex miris conſtituitur.ex ꝓhemio prīę philoſophię.

Philoſophantiū plurimi ſolas eas quæ in materię ſpecie putauerunt eſſe principia.ibidem.

Pica voces plurimas cōmutat:ſingulis.n.ferè diebus diuerſam emittit vocē.9.de nā animaliū.cap.13.

Piſces parui magis laudabiles ſunt, quia in aīalibus quę naſcunt in aqua magnitudo corporis ſignificat multā humiditatem : & proptetea multæ ſquamę & ſpinę laudant in eis,quia ſignificant rē cōtrariā ſuę copłoni.5.Colli.cap.30.& 33.

Piſces fluuiatiles & lacuſtres optimi ſunt poſt partum & ſeminis genitalis emiſſionē vt plm.8.de natura animal.cap. vltimo,

Piſciū gn̄o ex ouo differt a gn̄one auium,eo ꝙ altero caret vmbilico q ad mēbranā teſtę ſubditam tendat.alterū.n.tm̄,qui auibus ad vitellum fertur,habet meatum.6.de natura aīalium.cap.10.vide ꝓ iſta dr̄ia ibidē.cap.3, vbi oſtendit quo in prima auium gn̄atione duo venales meatus a corde exoriunt. Et ex illo loco experimento ſenſato ſcire potes cor eſſe venarum principium contra Galenum.

Piſcium guloſus oiū maxime mugiis ē atq; inſatiabilis, quāobrem ventre diſtēto graue ſcit,& niſi ieiunus ſit heret inhers.8.de natura animalium.cap.2.

Piſcibus cum hoībus annus bene cedit,tunc & piſcibus feliciter degere contingit 8.de nā aīaliū.cap.19.

Piſcib⁹ commodiora ſunt loca quę algarū copia ſcatēt ſupra.

Piſcibus vniuerſis morbus peſtilens nullis incidere vr̄ vt hoībus,& qua dru-

drupedū gnī.equis,& bobus,& reliquis tum feris tum vrbanis. ibid.
Pisces habēt olfatum & auditum,& probatur experimentis multis ī 4. de natura aīalium.cap.8.
Pisces dormire multis experimentis ostendit.4.de nā aīalium. cap.10.
Pisciū feminę sunt viuaciores maribus. vt constat, eo q feminę vetustiores q̄ mares capiuntur. 4.de natura animaliū.cap.11.
Piscibus anni sicci morbosi, auibus vero anni pluuiosi sunt. 8.de natura aīalium.cap.18.
Pisces q nō brāchias sed fistulā hñt vt delphini,balęę, & reliq cete,aīal gñant & spirāt,& aerē recipiūt, habēt enim pulmonē: visus est.n.delphinum dormire ac rostro emerso stertere.6.de nā aīaliū.cap.12.
Pisces licet nō habeāt pulmonē per quē respirent,nā tñ loco ei⁹ posuit nares ī genis eoꝶ in quib⁹ sūt parua foramina p q̄ ingredit vapor aquę,& nō aqua. Auer.in 3.de partibus aīaliū.in cap.de pulmone.
Pisciū null⁹ testes nec ītus nec extra habere cōpertū est, nec serpentes, nec ex his aliqd q̄ pedib⁹ carēt, sed ei⁹ vice meatū excremēto gñoniq; accōmodatū eundē hñt,ex.4.đ partibus aīaliū,cap.11.prope finem.
Pisciū qddā genus,nō ē neq; mas neq; femina, vt anguilla, & gen⁹ mugillū quoddā in fluuijs lutulētis. Aristo.in 2.de generatione aīaliū. cap.4. iuxta dimidium capituli.
Pisces littorales pręstantiores sunt pelagicis,quippe qui & copiosiore & meliore cibo nutriant. 8. de natura animaliū.cap. 13.& ibidē require qui littorales, & qui pelagici sunt,& qui ancipitis naturæ.
Pisces in thorace nō habēt nisi cor, & ideo carent vocē cū pulmonē nō habeāt.6.de vtilita.par. cap. 2.
Pisces odorant sine anhelitu. 2. de anima. com.76.
Pisces in acheloo fluuio vociferant per branchas.& illa vociferatio est equiuoca.2.de anima.tex.cō.87.
Pisces non habent veram vocē propter tres causas.2. de aīa,t.c.91.
Pisces ouipari vigent vere donec pariant: viuipari aūt autūno. 9. de natura animaliū cap.37.
Piscis cētipeda cū hamum deuorarit euomit foras sua interiora donec hamū eiiciat,tum recipit intro & valet eadem qua ante salubritate.9.de natura aīaliū,cap.37.
Pingue omne exangue est. 3.de natura animaliū.cap.19.
Pinguescunt omnia animalia quibus venter calidus est quiete & in motione.8.de nā aīaliū. cap.6.
Pinguedines sunt mitigatiuæ dolorū.& pinguedo anseris fm Gal.in hoc est fortior pinguedine gallinę. 5. Colli. cap.13.
Pingue oē calidum est.3. de partib⁹ animalium.cap.9. vide ēt pro hoc Gale. in 4.de vtil.parti.cap.9. vbi adducit duas rōnes ad ꝓbandū,q pinguedo sit calida 1. ex sensu,qa vtimur illa ꝓ oleo,tum qa cito inflāmatur,nullū autem frigidū cito inflāmat. vide etiā Arist.2.de parti bus animaliū.ca.5.vbi dicit q pingue inter humida cōe ignis & aeris est.& tamen medici dicūt q generatur cum frigido.cogita.
Pinguia aīalia minus seminis habēt q̄ macilēta,& sunt magis infecūda 1.de gñone aīaliū.cap.18.& 19.
Pilorū significatio ex colore ꝓ maiori parte nō verificatur,nisi in climatibus tēperatis.4. Coll.cap.8.&

est sñia Galeni in 2. paruę artis.

Pili q̄diu insunt augent & alia his cognata vt vngues, & magis cū corpora ægrotant, aut senescunt: ossa vero non semper augentur. & vide causam in 2. de generatione animal. cap. 4. prope finem.

Pili in defunctis augentur, sed nasci nequeunt. ibidem prope finem.

Pilus est siccius oībus membris, & post ipsum os, & post illud cartilago, & post illam ligamentū, & post illud panniculus, & post venę pulsatiles, postea neruus 2. Colli. capitulo de complexionibus membrorum consimilium.

Pili crispi duriores sunt q̄ recti. 5. de generatione animal. cap. 3.

Pili scitharū & thracū sunt plixi & simplices, æthiopū vero crispi, ibi.

Pilorum materia est excrementum aereum cutis, cuius iudicium est ꝙ si cutis incidat nō nascunt ibi pili. Auer. 5. de generatione aīaliū. cap. de varietate pilorum, & ibi dicit ꝙ ex cute duo excrementa deciduntur sicut ex reliquis mēbris, vnum est humidum, sed humidum dissipatur, siccum vero pilorū est mā.

Pilus fm Galenū generat ab vno vapore fumoso adusto. contra quem vide. 2. Colli. cap. 8.

Pili materia est vapor, quem nā attrahit & conuertit in pilum, vt corpus mundificetur a mala materia ex corpore ibidē Auer.

Pili pileo vel alio tegmine intecti celerius canescunt. 5. de generatione aīaliū, cap. 5. & ibi vide cām.

Pili ruffi celerius canescunt q̄ nigri: imbecilla. n. quæq; celerius canescunt, atqui ruffitas est quasi imbecillitas pili. 5. de generatione animalium cap. 6.

Pilorum crassitudinis ac tenuitatis cā est cutis potissimū, aliis. n. crassa aliis tenuis est, & aliis rara, aliis densa. est. Arist. 5. de gñatione aīa. ca. 5. & inde collige ex cutis tenuitate & pilorū & vnguium possumus iudicare de ingenii bonitate.

Pilorū longitudinis & breuitatis cā est multitudo, aut paucitas humoris. 5. de gñatione aīaliū. cap. 5.

Piloꝝ diuersus color ī cæteris aīalibus causatur a cuti præterq̄ in homine. 5. de gñone aīalium. cap. 5.

Pili inueniūtur ob necessitatē excrementi calidi eleuati ad cutim, verū tamen qñ nā potest hmōi excremēto vti pro aliqua vtilitate id facit, sin autem ponit ipsum in loco, vbi non noceat operationibus animaliū, vt sunt pili pectoris, & qui prope pudenda exuberant, & ppea lex non prohibet abradere hmōi pilos. Auer. in 2. de partibus aīalium, caplo de mēbris visus.

Platonis maior ratio qua fuit mot⁹ ad ponendum ydeas fuit ex gñone aīalium sine semine & plātarum, in quibus videtur ꝙ generatio talium fit a suo simili fm formā. Auer. sententia in 7. primæ philosophiæ. cō. 31. & 12. primæ philosophiæ. cō. 13. & 18. vide pro hoc ēt lucidissimum Themi. in sua paraphrasi super 1. de anima. cap. 24.

Plato duo ꝯstituit infinita, magnū, & paruū. sed Pytagoras solum numerū parē dicit esse infinitum. 3. physi. 26. & 27. Et nota ꝙ Porphyrius dixit ꝙ Arist. etiam sequitur opinionē Platonis in hoc, vt dicit Cōme. dispu. 3. in solone vltimi. sed ipse non approbat, sed dicit ꝙ ista opinio Platonis est magis propinqua veritati.

Plato

Plato posuit multitudinem in entibus prouenire a mediatoribus, Pithagoras vero a mā, alii vero ab instrumentis. ex libro destru. dispu. 3. in solutione. 12. dubii.

Plato per magnū & paruū mām significabat, p vnū vero cām efficiētē & formā. 1. physic. tex. 34. vide Themi. 1. de aīa, cap. 12. in fine.

Plato posuit numeros esse principia & numeros non esse infinitos nec in diuisione neq; in augumēto fm Plato. nō in diuisione, quia terminať ad vnitatē: neque in augumento, quia vsq; ad decem plurificat numerum. 3. phy. 61.

Platonis dictū q deus creauit angelos, manu deinde pcepit eis creare alia mortalia & ipse remāsit ī quiete. nō est intelligendū ad literam. 12. meta. com. 44. require istud Platonis dictum in Thimeo.

Plato posuit in hoīe intellm̄ alium mortalē, alium immortalē. & non discordat Arist. in hoc ab eo, Themist. 3. de aīa, cap. 37. & 38. vbi dicit: neq; enim intellsī corpore collocari aīr & habitare posset, nisi affectibus mediis necteretur obligaretq;: alioquin vt diuinus Plato inquit (tex. com. 61.) impurum cum puro sociari & cōciliari nō posset: dii, inquit, qui animam immortali origine prędită acceperūt, obduxere ei corpus mortale quod vti fieri posset vtque immortalis forma in corpore mortali clauderetur, texuerūt genus animę alterum fragile ac mortale.

Plato ab vni' ydea ītellm̄, ab ydea dualitatis sciām, ab ydea trinitatis opinionē, ab idea quaternitatis sensum pberi existimabat. vide 1. de aīa, t. c. 27. & vide ibi The. & Auer.

Plato in 10. lib. de legibus diffiniuit aīam esse rem ipsam seipsam mouentem, cuius impugnatio poniť 1. de anima. tex. cō. 36, & infra.

Plato vltra hoc corp', aliud ēt latentius aīę coaptauit. Them. 1. de aīa sup tex. 13. idē asserit Proclus sup Thimeum, & Simplicius 1. de anima. volunt n. Platonē triplex corpus seu vehiculū aīę posuisse ęthereum, elementale, & hoc quod sub sensu cadit.

Plato posuit motū ęternū ante mūdi gnonē, posuit enim motū inordinatū quē deus deduxit ad ordinem. 12. meta. cō. 30. vide de hoc etiā 3. cæli & mundi. in cō. & t. 25.

Plato, Leucippus, & Democritus posuerunt motum ante mundi generationē. 12. meta. tex. cō. 30.

Plato posuit substātiā immobilem duplicis naturę. s. formas & mathematica, q posuit esse media inter formas abstractas & substantias sensibiles. 12. meta. com. 5. in fine cōmenti authoritate Alexandri.

Plato duo infinita posuit magnum & paruū tanquā p enigma nobis significās infinitū in adiectione, & infinitū in diuisione. 3. phy. t. c. 61.

Plato opinabať q vniuersalia sunt subę, & principia subę sensibilis: opinabať n. q gnā sunt nāę abstractę, & nō sunt exntia in particularibus ita q cōiūganť ī eis. 12. met. cōm. 4. idem 1. de anima, cōm. 4. & 3. de anima. com. 18.

Plato opinabať vniuersalia eē subās & priora particularibus pp diffinitiones & scientias, quę sunt de vniuersalibus. 12. meta com. 4.

Platōi sępe accidit dicere extranea & remota a natura rei, quia vniuersaliter inuenitur sermo eius semp in

disputatione. 12. meta. com. 4. Ex quo loco sumunt quidam licere I disputatione dicere falsum, sed iste non est intellectus Arist. neq; Cō. ibi, vt declaraui in expositione 12. Amplius disputatio doctrinalis & scīfica nō admittit falsū 1. cę. 111.

Plato opinabatur ꝙ quidditates primarū sūbarum sunt aliç a primis substantiis. 7. meta. com. 2.

Plato nō male sophysticā circa non ens ordinauit: sunt. n. sophystarū rōnes circa accidens. vt est dicere maxime oīum. 6. meta. tex. cō. 4.

Plato asserebat species & mathematica duas substātias, tertiā vero sensibiliū corpoꝝ. 7. met. tex. com. 5.

Plato extra cęlū neq; corpus neq; Ĩcorporeū vllum eē existimauit: nā neq; ydeas suas extra cęlū locauit. 3. phy. 25. & Themi. ibidem.

Plato vere & maxime ens. s. ydeam appellabat ens specialissimum. Themi. 1. phy. 26. tex.

Plato non distinxit inter materiā & priuationē 1. phy. com. 66. & 80.

Plato solus fuit ꝓpinquus videre veritatē in natura materię, sed nō bñ distraxit eam. 1. phy. com. 79.

Plato opinabať ꝙ aliquid moueat se. 2. physi. com. 3. & 7. phy. com. 2. & 8. physi. com. 40.

Plato opinatus ē ꝙ vniuersalia sunt causę particulariū. 2. phy. t. c. 38.

Plato existimauit aliquod simplex non compositū ex potentia & actu posse moueri. 3. phy. com. 8. idem 8. physi. com. 40. & 7. physi. com. 2. & 3. cœli. com. 28.

Plato infinitum esse principiū rerū sensibilium & intelligibilium opinatus est, quia numerū esse principium sensibiliū & intelligibilium posuit, excogitata ratione vt ydee numeris continerentur. 3. phy. 25. & Themistius. ibidem.

Plato posuit infinitū principiū sensibilium, quia posuit infinitū in causa materiali q̄ apud ipm ē magnū & paruū, & magnū apud ipm crescit in infinitū, & paruū diminuiť in infinitū. 3. phy. tex. com. 25.

Plato posuit formas. i. ydeas nō esse intra mundū, nec extra mundum, quia nō sunt in loco. 3. ph. t. c. 35.

Plato fuit primus qui principia materialia rerum sęnsibilium elementa appellauit, vt author est Eudemus, & Simpli. in prologo physi. sic potes ĩtelligere illud 1. phy. tex. com. 48. vbi dr̄, omnes quidem elementa & ab ipsis vocata principia & vere & sine rōne ponentes, tñ cōtraria dicunt tanq̄ ab ipsa veritate coacti ponentes, & vl̄r numerū indiuisibile qualitateȝ habet: qui. n. punctus qualitatē habere poterit cū natura affectio neq; figura pūcto potest inesse. 1. phy. Themist. in tex. 18. & inde elicitur.

Plato posuit duo pati & vnū agere, antiqui vero ꝙ duo principia agūt & vnum patitur. 1. physi tex. com. 55. Nam Themist. & Cōmenta per posteriores intelligit Platonē & sequaces.

Plato vsque ad decem facit numerū 3. physi. tex. com. 61.

Plato posuit materiam esse locū. 4. physi. com. 14. 15. & 59.

Plato putauit ĩfinitum eē principiū sensibilium & intelligibilium, qa principium rerum tam sensibiliū q̄ intelligibilium numerum putauit 3. phy. tex. com. 25.

Plato in Thimeo materiā locum eē dixit. in his vero quę sine titulo per numerū. i. per magnū & paruum. eam

eam significauit.4.physi.tex.cōm. 15.& Themistius ibidem.

Plato dixit motum proiectorū fieri ab aere fm successionem.4. physi. com.68.idem 8.phy.cōm.82.

Plato solus generat tempus. 8. phy. tex. com.10.&4. physi.com.88.

Plato dixit tēpus esse motum totius cęli.4 phy.tex.com.93.

Plato assimilauit puerū dormienti, ebrio,& infirmo, quia scientia in puero non est in actu, sed acciden tia & humores impediunt ipsum, 7.phy.tex.com. 20.

Plato posuit mundum generatum, sed non corruptibilem.8.physico. com.2. & tex.com.10.

Plato inqt cognitio q̄ habet de materia notha & extranea est,act⁹ aūt tā in sensu q̄ in intellectu nothus est extraneus,qui nō de vultu & facie eius rei quam contēplamur elicitur.sed de forma illa qua priuat. Themist.3.de aīa.com.44.

Platonem dubitari nō potest,ex his dialogis quos scriptos reliquit,animam esse corpus putasse,alioquin nec Arist. contra Platonem sed cōtra Thimeum inuehitur,&Them. 1.de anima.cap,20.

Plato simul posuit tēpus factū fuisse cum cœlo,cœlum autem factū elicit.8.phy.tex.com. 10. ille est loc⁹ apertus Aristo. imponere Platoni mundū incepisse de nouo, quia factio non est nisi cū nouitate,vt patet in 1. de generatione & corrup. in capit. de facere & pati. & ita tenuit Alexander, quicquid senserit Simplicius,& alii qui dicunt Arist. in hoc solum in verbis fuisse discordem a Platone.

Cōtra Simpli. & alios cōcordātes pla. cū Arist.

Plato dicit q̄ nisi hoībus cōia essent multa,sed propriū quid aut improp miscuum contineret in sigulis,nō esset admodum facile ostendere & significare alteri voluntatem suā, Themistius 3.de aīa.cap.32.

Plato fm suam positionem credidit q̄ omnis motor de necessitate mouetur.8.phy.com.39.

Platoni videbat q̄ motum ex se cōponitur ex moto & motore q̄ mouet se.8.phy. tex.com.40.

Platonici dicunt corpora diuidi in indiuisibilia,quod est impossibile, 8.physi.com. 4.

Plato opinatus est q̄ omne mouens se est æternum. 8. physi. com. 46. idem ibidem com.40. ideo opinabatur animam ęternam esse.

Plato opinatus ē aīam eē principiū oīum motuū.8.phy.tex.cō.73.

Platonis opinio fuit aliqd corruptibile ex se posse ꝑpetuari ab alio, & Alex. in quibusdā suis tractatibus idē dicit d̄ corpore celesti, qd,inqt, sortitū fuisse ęternitatē a suo motore. Auer. 8.phy.com.79.

Plato nominabat illud qd̄ fuit ante tēpus seculum,quia tempus est factum apud ipsum,& intēdit per seculum esse terminās omnia entia quæ fuit ante tēpus. 1.cęli.cō,100.

Plato posuit mundū fuisse generatū sed nō corruptibilē. 1.cęli.t.c.102.

Plato dum dixit mundum esse gñatum intellexit q̄ non sit in tēpore generatus,sed semper fuit, vt dicūt defendētes ipsum,sed quia suę partes natura ꝑcedunt ipsum,tūc Aristo. non discrepat ab eo in hoc.tamen male fecit inducendo mūdū esse gñabilem sed non corruptibilem.hoc enim nō intelligit ex generatione nec cū difficultate,& maxime cū dixit,q̄ efficitur ex nō ordine ī ordinē.1.cęl.cō.105.& 106.

de anima. com. 7. idem in com. 73 & 74. super primo canticę canticorum Auicen. de opinione etiã Ari. require in primo de anima. cõ. 89. 90. 92. & 93.

Platonis opinio vt cõiter dicitur fuit ꝙ anima ẽ natura media inter formas abstractas indiuisibiles, & inter foras sensibiles diuisibiles fm materiã. Them. vero dixit, ꝙ Plato intendebat p istam naturã mediã intellectum inter oẽs partes animæ. 1. de aĩa. com. 26.

Plato opinabatur ꝙ disciplina & rememoratio idẽ sunt. 2. de aĩa, cõ. 58. & 3. de anima, com. 20. idem 7. phy. tex. com. 20. idem. 1. meta. 48. & 49. idem 7. meta. com. 58.

Plato ex hoc ꝙ idẽ est scitum in magistro & discipulo credidit, ꝙ disciplina esset rememoratio. 3. de aĩa. com. 5. iuxta finem cõmenti.

Platonis opinio, & Themist. & antiquorum expositorũ fuit ꝙ intellecta existentia in nobis sunt æterna, & ꝙ addiscere sit rememorari. 3. de anima, cõm. 20. Ista authoritas fecit multos credere etiam illã fuisse Auer. opinionem & etiã Aristote. verum hoc non est de intentione eius. vt est videre in sua media expositione in primo posteriorum in commen. 2. & 7. metaphy. cõm. 58. & primo meta. cõmẽ. 48. & 49. & 6. physi. cõmen. 59. Amplius ipse discrepat à Themist. de intellectu in habitu, quia fm Themistium est ęternus absolute cum sit constans ex intellectu agente et materiali fm Themist. sed Cõm. tenet ꝙ etiam vltra hæc concurrũt intentiones imaginatæ, & ideo est corruptibilis fm iudiciũ, licet fm speciem sit æternus.

Platonis negocium post Italorum philosophiam successit. 1. metaphi. tex. com. 5.

Plato in maiori parte sequebaẛ eos qui posuerunt mathematica esse principia rerum sensibilium, quia Plato dicebat naturã formarũ, & numerorum esse eandẽ naturam. 1. met. cõ. 5. & 8. met. tex. c. 10.

Plato consentiebat Cratilli, & Heracliti opinionibus, asserentibus sensibilibus omnibus semp defluẽtibus ipsorum sciam haberi nõ posse. primo meta. tex. com. 5.

Plato ydeas appellauit foras & exẽplaria, formas quidẽ, quia sunt formæ sensibilium rerum: exẽplaria autẽ quę aspicit, sicut artifex inspicit formas artificiati. & si nõ, tunc quodlibet fieret ex quolibet. primo meta com. 6. Vbi scire debes, ꝙ etiam Arist. naturam quę est forma exemplar etiã alia ratione appellabat, q̃ fecerit Plato, vt notat lucidissimus Them. in 2. phys. in expositione tex. 28. vbi Arist. de causis loquens inquit, alio vero modo » species & exemplar, inquit, voco au » tem exẽplar non eodẽ modo quo » hi, q ydeas posuere, separatas quasdam » species atq; ipsas per se nullo » innexu materię subsistẽtes, sed pro » pterea, quia definita pręscripta q; ẽ » eorũ oĩum forma quę à natura p » ueniunt hoĩs, equi, bouis, fici, olei, » platani etiam illud principiũ, vnde » hęc oriũtur eatenus pergit mouendo » & exercendo materiã donec forma illa & spẽs materiæ coaptetur, & cõgruat plene atq; perfecte, huic etiam sententię astipulatur Com. 12. primæ philosophię. com. 18. in calce cõmenti. vbi inquit. Ergo calores gñati ex caloribus stellarum gene-

gn̄antes quālibet sp̄ēm specierum aīalium habēt mēsuras ꝓprias illius caloris ex quātitatibus motuū stellarū, & disp̄onibus earū ad inuicē in propinquitate & remotiōe, & ista mēsura ꝓuenit ab arte diuina ītellectuali q̄ est similis vni formi vnius artis principalis sub qua sunt artes plures, ſm hoc igitur est intelligēdum ꝙ natura facit aliq̄d perfecte & ordinate: quāuis nō intelligat quasi esset recta ex virtutibus agētibus nobilioribus ea quæ dn̄r intelligentiæ: istæ autē ꝓportiones, & virtutes q̄ fiunt in elemētis ex motibus solis, & aliaꝝ stellarum sunt hæ, quas reputat Plato eē formas, & eas intendit, sed lōge inspiciebat eas, quapropter dicit formas esse. &c.

Plato posuit vnitatem ex parte formæ, & multitudinem ex parte materiæ: sicut.n. vnus mas īplet multas feminas, sic ab vna ydea possūt induci varię formæ in materijs. primo meta. tex. com. 9.

Plato diffiniuit ꝙ principia sunt ſm formam, & ſm agens. ibidem.

Plato sp̄ēm asserebat esse rei formā tm̄, sed non congregatū ex mā, & forā. ibidē. vide in ꝯcordantiis.

Plato opinabaṫ opinionē esse copulationē ex sn̄ia, & imaginatione, & improbaṫ in 2. de aīa. tex. cō. 157.

Plato magnum, & paruū principiū velut materiam asseruit, Italici infinitū, Empedocles ignem, aerem, aquam, & terram, Anaxagoras partes similares infinitas. 1. metaphy. post tex. cōmenti. 9. est. n. tex. non habens cōmentum.

Plato posuit numeros quosdam eē intelligibiles, quosdam vero sensibiles. 1. metaph. tex. com. 24.

Plato opinabatur, ꝙ vnitas est principium puncti, & dualitas est forā lineæ, & trinitas est forma superficiei, & quaternitas est forma corporis. & opinabatur cū hoc, ꝙ corpus esset compositū ex superficiebus, & superficies ex lineis, & lineæ ex punctis. 1. met. tex. cō. 43.

Plato asserebat, ꝙ linea esset cōposita ex lineis indiuisibilibus. ibidem.

Plato opinatus est, ꝙ in primo moto ex se, idē est motor, & motū oīno. Arist. aūt opinaṫ quod est compositum ex motore, non motor ex ipso moto. 2. meta. com. 6. idem 7. phy. com. 2. idem 2. phy. com. 3. & 8. phys. com. 40.

Plato & Pythagoras dixerunt ens, & vnum significare substantiam rerum. 3. meta. com. 2.

Plato & Pythagorici opinati sunt ꝙ ens, & vnū non significāt de entibus nās compositas, sed fingunt ꝙ vnumquodq; earū significat vnā intentionē simplicem. & naturales & Empedocles cōueniunt in eis in hoc, ꝙ non significant ens, & vnū naturas cōpositas, sed simplices, sed tn̄ differunt naturales ab eis, qa dicunt sermonem manifestiorem in hoc, q̄ Pythagorici, quia ens, & vnū ꝙ significant substantiam entium est ipse numerus. Plato autem dicit, ꝙ sunt ipsæ formæ numerales: nāles aūt posuerunt vnū & ens eē eꝑutum rerū sensibiliū, vt ignem, aut aerē, aut aquā. 3. met. tex. c. 16

Plato posuit ens, & vnum sicut gn̄a vniuoce dicta de oībus. 3. metaph. tex. cō. 15. & fuit notatū per Alex. ibi. & diuū Tho. hoc idē est ex mē te Auer. 12. metaph. com. 2. & exposui late in commētariis meis super illo loco.

Plato

Plato posuit aïam mundi esse illud qđ rememorat naturā ī eius actionibus, dirigendo illā ad finē intentum quę sit Plato. sitia à dijs secundis, sed ſm Arist. & à sole, & ab orbe decliui. Cōm. 12. met. com. 18. authoritate Them. in prima parte digressionis, vbi recitat opinionem Themistij. Nota tamen, ꝙ Comment. non vult, ꝙ in orbe decliui & à sole sit, vt anima inuenta in actu ex sententia Arist.

Plantarum nullū aliud munus eē vř nisi ꝙ similē quęq; sibi faciāt alterā. v3. quę semine orianť. ex 8. de natura aïalium. ca. 1. idē. 2. de aïa. tex. cō. 34. Nota ergo ꝙ gño similis est proprietas viuentiū ex semine genitorū, & non sponte nascentiū. Facit ꝓ opinione Auer. q̄ (ni fallor) est Arist. de genitis ex mā putri, quicquid latini dixerūt in hoc.

Plantarū generatio aut semine, aut auulsione, aut sobole pficitur. Arist. 3. de gñatione animal. cap. 11.

Plantæ aliquæ, seu stirpes repiuntur crescentes super aquam, vt lentigo aquæ & aliæ. Cōmen. 4. de partib. aïal. in cap. de aïali testato & duro & colligit ex tex. Arist. ibidem cap. 5. vbi dicit etiam, ꝙ aliquæ plantę euulsæ diu possunt viuere, vt epipetrum, ꝙ diu suspensum viuit.

Plātæ terra eiusq; calore veluti ventre vtunť, indeq; cōfectū alimentū attrahūt, quapropter nullū excrementū cōtrahi ī stirpibus solet. ex 2. de partib. aïalium. cap. 3. & 10.

Plantarū, seu stirpiū natura, quia stabilis est, nō ex multis ac dissimilaribus partibus cōstat. 2. de partib⁹ animal. cap. 10. & 2. de anima. tex. com. 6. & pondera in isto tex. seu cap. 10. secūdi de partib⁹, ex intentione Phi fuisse sciam de aïalibus, ordine doctrinæ esse ꝓponendam sciæ libri de plātis, pp multiformē partiū dissimilariū spēm sortitam fuisse aïalium genus, & in his alia aliis magis, & eo amplius quo non viuendi solum, sed ēt bene viuendi gratia rōnē natura eorū obtinuit, quale hoīum genus, vn̄ ꝑpter istā cām in sciā illa de aïalibus principiū de hoīe differēdū esse decernit, ꝯtra Arabes expositores, & latinos nostros oppositū sentiētes, vide q̄ scripsi in theorematibus in. 14. theoremate. Nota contra Arabes expositores & contra latinos ꝗ ordine sciæ de aïalib⁹ & plātis.

Plantas ſm Arist. qui mediā rōnem secutus est nō aïalia, sed aïatas nūcupat, Plato āt ista cōfundit, Stoici vero neq; aïata, neq; aïalia fateren tur. Them. 2. đ aïa. ca. 8. sup tex. 18.

Plantę non sentiunt pp non habere medietatem, neq; hmōi principiū possibile recipere species sensibiliū 2. de aïa. tex. com. 124. vide Themistium in illo loco melius exponentem, q̄ exposuerit Auer. & vide rōnem Themi. vbi arguit, ꝙ si natura dedisset sensum in plantis frustra dedisset: & nota ꝙ (vt refert) in plantis non est species vitalis p₇ penetrabilis, qui tamen omnibus sensibus cōmunis est.

Plātarū nutrimentū in pōa est ī pluribus rebus, & ideo nō indigēt sensu quo distinguāt cibū, sicut aïalia indigēt in distinguēdo ꝯueniēs ab inconueniēti. 2. de aïa. com. 28.

Plantę quę pingues sunt, fronde ppetua virēt. 5. de gñone aïal. cap. 3.

Plātæ nō habēt nisi sursum, & deorsum, tamen habent dextrum, & sinistrum, sed sola animalia in quibus ē sursum, & deorsum hn̄t dextrum, & sinistrum. 2. cęli. com. 12.

Planeta

positionem gñis & differentiæ est quasi.pluralitas à materia & forma procedens: diffinitiones nãq; accidũt compositis à parte formæ, & materiæ.ibid.in sol.3.

Pluralitas apud philosophos ẽ duobus modis.s.simpliciũ.i.intelligentiarum quæ sunt causę ad ĩuicem donec ad vnã causam sui gñis reducantur,& pluralitas orbium quę prouenit à multitudine illarũ causarum,& pluralitas rerum inferiorum procedit à materia, & forma & corporibus celestibus.ex disput. 3.in sol.12.dubii.

Pluralitas indiuiduorũ in eadẽ specie ex diminutione exoritur. Auer. 1.cęli.com.4.& 98.consimile 2.de anima.com.34.

Plumbum est grauius ferro, licet sit rarius illo.4.physi.tex.com.85.vide cõsimile qũo istę qualitates separentur in.3.cęli.com.10.& in 2, de gñone & corruptione.com.15. dicit etiam Them.in pręsenti loco videlicet.4.phys.85.ꝙ densum spectat vt graue,& durum sit, rarum vero vt leue & molle sit: non tamẽ hoc perpetuũ est,nec vt quicq̃ durius est,ita etiã grauius fuerit: dissonat.n.hęc ratio ĩ ferro & plũbo.

Plumbũ est dissolutiuũ curui grossi torti dum subtiliter laminatũ superponitur,& hoc quod habet virtutem dissoluere.si igitur quod habet virtutem dissolutiuam respectu carnis hoĩs, licet in eius cõplexione dominetur frigiditas.

Plumbum ex vna verberatione per malleum mouetur ſm tres dimensiones, recipit.n.augumẽtum in lõgitudine & latitudine, & diminuiť ſm profunditatem. Cõm.in summa quarti metheororum, vbi tractat de latificabili.

Plumbum est grauius terra.3.cęli. commen.9.

Plumbum in laminas diuisum supnatat,ſm vero longitudinem submergitur.vide cãm.4.phys.tex.cõ. 74 & 4.cęli,tex.cõ.42.vsq; in finẽ.

Potabile est cõe gustui,& tactui. nã ſm humiditatẽ pertinet ad tactũ, ſm saporem vero ad gustum.2.de anima.tex.com.103.

Polipus fatuus quidẽ est cũ ad manũ demissam hoĩs accedit,sed prudens rei familiaris cũ oĩa colligat, & in suo recõdat domicilio, & sui mutatione coloris venatur pisces: trahit.n.sibi colorẽ similem his q̃bus appropinquauerit saxis.9.de natura animal.cap.37. hoc etiam Theognidis poeta vidit.

Polipum seipsum edere falsum est, sed aliqui brachia corrosa habent à congris. 8.de natura aĩal. cap.2.

Polipus natat obliquus.4.de natura animal.cap.1.

Poliporũ multa sunt gña. ibidem.

Poli mundi sunt signati naturaliter ita ꝙ impoľe est ꝙ sint alibi.ex libro destruct.disput.prima,in solutione.11.dubii.

Poli animati sphericæ figuræ sunt similes membris nostrorum corporum,& nulla est alia differentia in hoc,nisi quia mẽbra in animalibus nostris quæ non sunt sphericę figuræ,differunt in figura & potentia,sed in animalibus sphericis differunt solum põa tm̃. ibidem.

Polus dicitur quiescere geometricẽ, & non vere: nulla.n substantia est actu in orbe quæ non moueatũr. 2.cęli.cõ.14.idẽ.4.phy. com.118.

Poli dñr quiescere transumptiue. 4. phy.cõ.118.idem 2.cęli,com.14.

Polorum

Possibile est omne illud ex quo non accidit impossibile, 8.phy.cõ.73.

Possibile possibile ex extrinseco est possibile ex se. primo cęli.commẽ. 124.vbi dicit Comment. ꝙ etiam conuersa est vera secundum Arist. ꝙ omne possibile possibile ex se ẽ possibile ab extrinseco, sed ista cõuersio latet.

Possibile non est nisi respectu agentis & patientis,& impoẽ est imaginari possibile aliquid ex parte patientis,quum illud etiam sit possibile ex parte agentis: 1. cęli. 124.

Posse in ęternis est necessarium. 2. cęli.com.33.& 34.

Posse præcedit esse in vtroq; modo factionis,quod.n.ẽ impoẽ nõ fit. primo cap.de substan.orbis. idem 9.primæ philosophiæ. tex. cõ, 13.

Posse quo substãtiatur materia differt à materia, quia posse dicit' respectu formæ: materia autem est vnum entium per se.primo cap.de substan.orbis.

Possibile si positũ fuerit in esse nullum impossibile accidet, falsum ãt fortassis.8.phy.com.36.

Post ꝓpositio notat tps preteritum. 5.phy.com.56.& 8.phy.tex.cõ. 10.

Post,dicitur multis modis. 7.meta. tex.com,36.

Post pręposițio quandoq; dicit ordinem temporis,quandoq, ordinem ſm esse, seu naturæ. colligitur ex primo cap.de substan.orbis. vbi dicit Cõm.ꝙ quantitas aduenit orbi post suam formã, & inquit Cõm. & intelligo post, ſm esse, & nõ ſm tempus.consimile hꝫ ab eodem de ly,prius,in 2.cap.dę substan.orbis. vbi habetur ꝙ agẽtium quoddam est prius tempore acto,quoddã vero est prius natura.

Posteriora semper præcedentia sequuntur. 5.met.tex.com.12. Inde colligitur ꝙ semper vnitas maior infert minorem & non conuertiẽ.

Posterius nõ est posterius nisi prioris. 2.meta.tex.com,10.

Potionibus vtẽtes in septimanis annorum, aut in eorũ medietatibus melius faciunt,q̃ illi q oĩ anno purgationes exercent, qa vt plurimũ egritudines hominibus non accidunt nisi circuitibus terminis aut circa ipsos.6.coll.cap.14.

Potentia proprius & remotius idem à seipso esse põt,vt geometra dormiens remotius q̃ vigilans est,isq; remotius, q̃ qui iam contemplatur.2.de generatione animalium. cap.1. iuxta finem.

Potentia à potentia solo officio, & actione distinguitur,sed pars à parte dispescitur.Themi.1. de anima super tex.7.& fundatur opinio hęc super. 2.de aĩa. tex.cõmen.33.vbi Arist.dicit potentias distingui per actus,& actus per obiecta.

Potentia expoliatum & purũ quodlibet apud peripatheticos intellꝭ ẽ. ex disput.6.in sol.6. dubii.

Potentia in quocunq; existit aut illud est corpus,aut est virtus in corpore,& ideo in quo nõ est potẽtia illud neque corpus est, neq; virtus in corpore. 12. meta. com.41. authoritate Themistij versus finem commenti.

Potentiæ mouentes existẽtes in corporibus sunt duobus modis,quędã sunt in corporibus generabilibus, & corruptibilibus, & istę non possunt semper mouere potentiæ alię sunt in corporibus æternis, & istas possibile est dicere quoquomõ, ꝙ nõ pñt semper mouere, & alio mõ pos-

possibile est dicere ꝙ semper mouent 12.meta.com.41.

Potentia esse de natura priuati existimari pôt.ex lib.destruc.dispu.1. in sol.dub.6.idem.9.primę philosophię.com.3. vbi licet dicere aliquid in potentia est dicere aliquē modum priuationis: potentia. n. (vt inquit Them.) est annexa priuationi.in digressione de priuatione & potentia materiæ in primo phy.auscultationis.

Potentiæ corporales sunt diuisibiles ſm corporis diuisionem 12.metaph.tex.com.41.& 8. physi. tex. com.78.& 79.

Potentia multipliciter dicitur,est.n. potentia in alteratione in substantia & vbi.12.meta.com. 41. idem primo phys.com.63.& 8.metaph. 4. & 12.metaphysi. tex. commen. 10.& secūdo. & vlt.cap.lib.de substantia orbis.

Potentias oēs in corpore existentes eē finitas est verū, sed nō cōsequitur omne corpus habere omnem potentiam, quia corpus cęleste nō habet potentiam nisi in vbi tantū. 12.meta.com.41.

Potentia quęlibet existens in corpore mouetur accidentaliter, & non essentialiter.ibidem.

Potētia quę est in corporibus ad vbi tm̄ possibilis est ex se, sed est necessaria ab alio, sed potentia quæ est in corporibus ad esse impossibile ē vt acquirat necessitatem ab alio. 12.meta.com.41.& 8. phy.cō.79.

Potentiam existenté in corpore finitā esse, existimatū est hoc solū veritaté habere in corporibus gñabilibus & corruptibilibus, nō autem de potētia existēte in corpore ęterno: & in hoc errauerunt Zubij, & sapientes eorum.vnde ſm peripateticos oīs potentia existens in corpore vel æterno, vel non æterno est finita necessario. 12.meta.com.41.

Potentia & actus sunt principia omnium decē prædicamentorum, q a quodlibet quandoque est in potētia, & quandoq; in actu. 12. meta. tex.com.26. Inde scire poteris nullum æternum reponi in prædicamento, cum nullum sempiternum sit in potentia quandoq; & quandoq; in actu. vt dicitur in 9.primæ philosophiæ, tex.com.17.

Potētia reducitur ad materiam. 12. meta.tex.com.26.vbi Cōm. dicit, ꝙ potentia quæ est in materia est super indiuiduum compositum ex ea, & ex forma.

Potentia existimatur esse ante actū, quia omne agens fuit in potentia, & non omne quod est in potentia aget: ideo videtur potētia eē prior actu.12.metaphy.tex. cō.30.& ibi soluitur.

Potentia per aliud intelligitur, actus autem per se. 12.meta. com.37. vide in concordantijs nuper ędītis.

Potentiam esse non indiget demſone.& ideo Arist. in.9.tract. in quo loquiť de potentia & actu vbi ostēdit potentiam pręcedere actum, & dixit impossibilia contingentia ad negantes potentiam esse, & ponentes eam cū actu illud non faciunt nisi ad confirmandum. Cōm. 12. met.com 9.& elicitur, ꝙ licet ad ꝑ se nota nō sit demonstratio, in scia tamen ad hominem negantē possunt adduci rationes ad cōfirmandum. consimile de loco vide in.4. physi.com.1.

Potētiarum numerus est ſm numerum specierum generabilium. 11. metaph.

meta.com.11.idem.4.physi.com. 120.& 8.physi.com.46.

Potentia si non esset ens non esset agens omnino: & si agens, non etiam nihil esset hic omnino ĩ actu 12. metaph. commen.18. in calce commenti.

Potentia dicitur bona, vel mala ratione actus. ĩ paraphrasi metaph. tractat.3.

Potentia est causa priuationis quæ est ipsum malum, & ideo in rebus in quibus non est potentia nõ est malum aliquod. ibidem.

Potentia res existentes sunt similes rebus. 10. meta com.2. vide nono meta. tex.com.7.

Potentiæ quædã existunt per nãm, quædam consuetudine, & quædã per disciplinam. 9. meta. tex.c.10.

Potentiæ sine ratione quando agẽs appropinquat passo, & nõ fuerit ĩl lic aliquod extraneũ impediẽs necesse est, vt agens agat, & patiaĉ patiens, sed potentiæ rõnales secus se habẽt. 9 primę philosophię. tex.c. 10. & ibi vide cõm. nã quæ agunt sine rõne, agunt alterũ contrariorũ tantum, quæ aũt sunt cum ratione agunt duo contraria: sciẽtia .n. est scientia contrariorum, & quia nõ possunt agere vtrunq; contrariorũ per se. quia tunc duo contraria simul fierent, quod est impossibile: ideo oportet esse aliqđ principium prius potentijs mouentibus, ꝙ sit causa in hoc, ꝙ agat alterum contrariorum quandoque, & alterum quandoque. & hoc est verum principium, tale autem est appetitus, & voluntas quæ est ab intellectu.

Potentia propinqua nõ aduenit subiecto quomodocunq; disposito, sed eo mõ quo possit exire in actũ, vt si dicamus geniturã eẽ in potentia primo propinqua hominẽ quæ est proiecta in vulua tali modo quo non ostendat eam aer extrinsecus ita ꝙ alteretur, & ita est ĩ rebus artificialibus. in trac.3. met.

Potentia ꝓpinqua differt à potentia remota, quia indiget vno solo mouente prçsertim in nãlibus rebus ad hoc vt exeat in actu, sed remota pluribus. Amplius aũt denominatio fit in forma à subiecto ꝓpinquo, vt archa est lignea, sed nõ à remota, quia non dr̃ archa terrea. ex paraphrasi meta. tracta. 3. item aliquid ꝓprie dicitur esse in potẽtia à potentia ꝓpinqua, sed remota dicitur largo modo ibidem.

Potentia quę dr̃ esse in infinito nõ intelligitur de potẽtia q̃ dicitur respectu actus, ista.n.ẽ finita. sed intelligitur cum dr̃ esse infinitum in potentia. i. ꝙ semp potentia associatur ei. 9. meta.com.11.

Potentia quę dicitur respectu actus est finita. ibidem.

Potentiæ quæ dicuntur in rei veritate possunt quandoq; exire in actũ, ita, ꝙ in eis non remaneat potentia aliquo modo, & tunc erit verũ eas dicere exire in actum simpliciter non in actum incompletum. 9. meta.tex.com.11.

Potentia accepta in diffinitione motus est de genere potentiarum quę non exeunt in actum simpliciter, quia si talis potentia exiret in actũ simpliciter, tunc destrueretur motus. nono meta.com.11. Ex quo intelligis dictum Auer. in.3.physi. commen.6. vbi dicit, ꝙ ex diffinitione motus apparet continuatio in motu: motus.n. quãdo quiescit erit perfectio eius quod est in actu.

Potentia quæ est in infinito, & potentia quæ est in materia ad infinitas formas, & potentia quæ ponitur in diffinitione motus sunt de eodē gñe.v3.sunt de gñe potētiarū quæ non exeunt in actum simplr, sed sunt potētię quę nunq̄ separantur ab il o quod pōt.9.meta.com. 2. tex.11. Ex quo patet potētiam esse duobus modis.vide,& 3. phys. tex.commen.57.vbi dicitur, ꝙ aliter infinitum dicitur esse in potentia,q̄ ęs dicatur esse in potentia statua.& vide Themist. ibi.

Potentia quæ ponitur in diffinitione motus,& inuenitur in tempore & in diuisione quantitatum, non potest esse separata nisi in cognitione,nono metaphysic.tex.cō.11. Inde collige intellectū aliqua posse separare,quę natura separare nō potest.sicut bene notauit. Cōmen. 12. meta.com.39.

Potētia quæ nunq̄ separatur à re q̄ dicitur in potētia non pōt separari nisi in cognitione; & non in esse, quia illud quod est separatum de ea,ē illud quod intellectus actu intelligit de ea.9.meta.tex.cō.11.

Potētia dicitur de naturalibus & artificialibus.9.met,tex.com.13.

Potētia est pp actū & nō econtra:nō.n.alia vident,vt visum habeāt,sed visum habent vt videant.

Potētia nō inuenitur in aliquo sempiterno.nono metaphys. tex.com. 17. & Cōm.in cōmēto dicit, ꝙ potentia non est nisi in gnābilibus.

Potentia omnis simul contradictionis est.9.meta. tex.com.17.

Potētia fatigationis est maior, & potentia corruptionis est minor. nono meta.com.17.

Potētia pręcedit actum tempore fm iudicium, nō autem simpliciter.9. metaph.tex.com.13. & 12. metatex.com.32.vbi dicitur potentiam existimare priorem actu est, quidē vt bene,est autem vt non bene.

Potentia & actus in plus sunt horū quæ dicuntur fm motum solum. nono primę philosophiæ,tex.commen.primi.

Potentiæ quædam sunt fm similitudinem,vt in mathematicis.9 primæ philosophiæ.tex.com.2.quædam fm rei veritatem,vt sunt potētiæ in rebus transmutabilibus.

Potentia passiua est principium trāsmutationis ab alio inquātū aliud, potētia vero actiua est principium transmutationis in aliud inquantū aliud.9.meta. tex com. 2. Vbi Commētator notat, ꝙ ideo in diffinitione passiuæ potentiæ ponitur ab alio inquantum aliud,quia est manifestum, ꝙ nihil patitur à seipso. & ideo in diffinitione actiuæ potentiæ ponitur in aliud inquantum aliud,quia est manifestum,ꝙ nihil agit in seipsum.vide in simili Auer.in lib.destruct. dicto in disputatione prima,in fol.primi dubij,vbi scribit principium concessum ab omnibus est, ꝙ nulla res seipsam permutare potest.idem 3. de anima.com 4. Ex quo poteris videre quantū deuiauerit à via peripatheticorum Scotus ille subtilis in.9.primę philosophię. q.14. vbi quęrit,an aliquid ꝑt moueri, à seipso,& in 2.sniarum, dist.2. q.10. & dist.25.q.vnica.verū illi accidit plerunq; dum de sensibilibus tractat,quod accidit Platoni.aduersus quē Arist.ita scribit in.1.de gñone & corruptione.tex.cō.7.Causa aūt quare non potuerūt cōfessa videre

Inexperientia fuit. ideo quicunq; magis insudauerūt nālibus, magis pñt supponere talia principia quibus multa possunt cōplicare, q autem ex multis sermonibus indocti existentium entis intuentes, & ad plura respiciētes de facili enūciāt.

Potentiæ cuiuslibet passiuę diffinitio recipit diffinitionē potētiæ primę materię.9.meta.tex.cō.12.

Potentię cuiuslibet actiuę diffinitio recipit diffinitionē actionis primę formę quę est absoluta ab oī materia.ibidem. & hoc rōnabiliter, qa dicit Cōmen.12.meta.com.18.in calce cōmenti, ꝙ oēs proportiones & formę sunt in pōa in prima mā, & in actu in primo motore. & ibidē cō.24.habet quod forma primi mouētis quodāmō est oēs formæ.

Potentiæ aliæ irrationales, alię rōnem habentes.ibidem.

Potentię rationales agunt duo contraria simul, vt medicatiua sanitatis & ęgritudinis factiua pōa est.9.meta.tex.cō.3.& ibi redditur causa, quia scīa contrariorum est eadem, ratio aūt eadem ostendit rē, & priuationem, non tñ similiter.

Potētię irrationales sunt alterius cōtrariorum tm̄.ibidē & tex.cō.18.

Potētia existere significat aliquem modum priuationis, & dicere aliquid habere potentiam.ad hoc est, secundum ꝙ caret illo ad quod potest.9.meta.com.3.

Potētia qua aliqua transmutant ad inuicem dicitur potētia passiua, & ista est mā passiui.5.meta. cō.26.

Potētia & actus sīr sunt ī substātia, & in forma: dicimus.n.ꝙ ī lapide est forma mercurij, & in potētia & in actu: potētia quia hēt nām recipiendi eā: actu vero, qa recipit illā. Cōm.5.met.cō.14. Ex quo patet, qōo res antequā fiat dicatur eē potentia. contra ponētes pōam obiectiuam distinctam à subiectiua.

Potētię nōnullę aliquas magnitudinis partes quasi trāscursu pereūt, nō diuidendo secandove, sed pparando atq; ita afficiēdo, vt secari & diuidi aliqn̄ possint, nō.n.semp ad discretionē potētiarū subiectę magnitudines dissecant, vt est in stillicidiis cauātib' lapidē, vbi nō oportet, vt singulis stillicidiis sua ramēta respondeant. Themi. septimo physic.38.

Potentia opponitur actui relatiue. 9.met.tex com.11.& com.5.& 1 de anima.com.6.

Potentiam aliā esse ab actu manifestum est.9.met.cō.& tex.6.

Potentiā negantes destruunt motū. tex.cō.6.& Cōm.reddit cām, quia motus est perfectio entis in potētia fm ꝙ in potētia, & ideo cū potentia non fuerit. non erit motus.

Potentia multis modis dicitur 5.meta.cap.de potestate.& est tex com. 17.vide etiam.2.physi.com.15.& 10.meta.tex.com.15.

Potentia secundū metaphoram est in geometria.ibidem.vbi Cōmen. dicit, ꝙ in rebus mobilibus reperitur potentia verē, sed in geometricis transumptiue.

Potentia non est de substantia materiæ.primo phy. com.70.vide in concordantijs.

Potentia nō est corruptibilis per se, sed priuatio est per se corruptibilis.1.physi.com.82.

Potentię passiuę sunt duplices, quędā sunt paratę recipe duo cōtraria ęqualiter, & qdā sunt paratę digni' recipe alterū, in primis est cōtingēs

 ęqua-

ęqualiter non in secundis. 2. physi. com. 48. vide. 4 cęli. com. 35. in fi. & 2. cęli. tex. com. 38.

Potétię rerū cōtrariarū sunt ꝯtrarię. 3. phy. cō. 11. & 1. cęli. 119. & 121.

Potentia qua aliquid est diuisibile ī infinitū alia est potentia qua ęs est in potentia statua, quia ista reducitur ad actum. 3. phy. tex. com. 57. & 58. Ex quo elicitur non oēm potentiā esse reducibilem ad actū, sed vbi potentia pōt separari ab actu, sunt aūt res quarū differentiæ substantiales conseruant suum eē in coniunctione potentiæ cum eis, vt in rebus, quarum esse est in motu, rerum. n. quędam sunt in actu, vt homo, & quędam sunt quarum esse ita se habet ꝙ potentia admiscetur cum actu, & si potentia non fuerit non erit actus, vt dies.

Pótétia naturalis & innaturalis ſm Alex. nō est qualitas, septimo physic. com. 20.

Potétia naturalis & innaturalis ſm Auerroem non est qualitas alterabilis. ibidem.

Potentię cęlestes ſm ꝙ mouent tempore infinito non habent proportionem, sed ſm ꝙ vnaquęque mouet corpus proprium propria velocitate secundum hoc habent proportioné ad motum, vel cum moto. 7. phy. com. 35.

Potétiarum cęlestiū diuersitas in velocitate mouēdi prouenit forte ex diuersitate nārum mouentium in nobilitate ſm magis, & minus, & diuersitate naturarum corporum quæ mouentur ab eis.

Potentia non solum tempore præcedit passionem existentem in passo, verumetiam præcedit ſm tempus virtutem agētem in agente, quod enim cōburit innatū erat ante cōburere. 8. phy. tex. com. 4.

Potētiam eē ante actū in motu non cōpetit motui inquantū motus est sed inquantū nouus 8. phy. cō. 4.

Potentia ad motū est duplex, essentialis, seu naturalis, & potētia accītalis siue violēta. 8. phy. tex. cō. 32.

Potētia essentialis nō exit in actum nisi à motore essentialiter, potentia autē accidentalis exit in actum à motore accidentaliter. 8. physic. tex. com. 32.

Potētia essentialis est in subiecto, ex quo aliquid gñatur, sed potétia accidētalis est in ipsamet regenerata, 8. physi. com. 32.

Potétia est causa compositionis alicuius, ex duabus substantiis, si illa, vel aliqua substātia sit vna in actu, & potentia illa erit simplex. 8. phy. 78. com. & idem habetur. 8. meta. tex. com. 15. Caueant ergo, qui ponunt in via Arist. & Auer. intelligentiam dare esse formaliter orbi, & facere per se vnū, sicut ex potentia & actu, quia tunc in cœlo esset alia potentia à potentia, quę est in vbi, sed videant pauperes ꝙ illa cōpositio est generabilibus & corruptibilibus propria, sicut patet ex fine octaui primæ philosophię. Cōtra Alex. Achillinum, & Pet. Pōp.

Potentia actiua infinita non potest esse in materia, non aūt veritatem hēt de potētia passiua. Auer. limitatio est. 8. phy. com. 79. Caueāt ergo ponentes inchoationē formæ ab ęterno in mā, q̄ coagit ad gñonē. Cōtra ponentes inchoationē formalem.

Potentia materialis actiua si minori tempore agit actionē maiorem, q̄ sit actio minoris potentiæ, necesse est, ꝙ in ęquali tempore agit maiorem actionem, q̄ minor. 8. physi. tex. cōmen 79.

Potētiæ

Potentiæ nomen conuenientius est & manifestius apud Philosophos, præsertim est qñ dicitur id quod ē aptum inueniri in actu post hoc, & talis est potentia quę dicitur de materia ex tract. 1. in paraphrasi meta. ca. de potentia & actu.

Potentia existens in corpore composito ex materia, & forma si posset habere motionem infinitam, tunc infinitum esset maius infinito. 8. phy. com. 79

Potentiæ motiuæ possunt dici infinitę duobus modis in duratione, videlicet, & in vigore. 8. physic. com. 79. idē primo ca. de substan. orbis, & 12. meta. commen. 41. & secūdo cœli com. 71.

Potentia motiua in vigore dari non potest, nisi motus posset fieri in instanti. ibidem.

Potētię incorporeæ non habent ꝓportionem, quia ꝓportio est solius quantitatis ad quātitatem, vel eorum quę insunt quantitatibus. 8. physi. com. 79.

Potentię mouētes cuiuslibet finitæ, necesse est, & tempus finitum esse. 8. phy. tex. cō. 86.

Potētię corporū sequunt̄ magnitudines eoꝝ. 1. cęli. 33. c. & 46. & 48.

Potētia est aliquo mō priuatio, sed est de speciebus priuationis quum id quod priuatur solet habere, in paraphrasi metaph. tract. 1. ca. de potentia & actu.

Potentię defectus diffinitur p minimum, licet potētia ipsa ex fine sui actus terminetur. 1. cęli. 116. idem in paraphrasi primi de cęlo, summa. 10. parte. 2.

Potentia actiua terminatur per vltimum finem eius quod agit, sed potētia passiua p minimū eius à quo patitur. 1. cęli. tex. commen. 117.

Potētię oppositorū non sit̄ congregantur in eadem mā, queadmodū nec ipsa opposita. 1. cœli. com. 119. & 121. vbi aduerte, ꝙ Cōmenta. in com. 121. limitat ipsam ad contraria immediata, & ī sua paraphrasi in summa 10. parte. 2. dicit, ꝙ potentiæ ad opposita considerate in subiectis ꝓpinquis sunt diuersę, & in diuersis temporibus.

Potētia ad aliquid esse non ē infinita cum fuerit accepta in materia ꝓpinqua, sed cum fuerit accepta ī prima materia, sed tunc non est illius indiuidui nisi p accidens. Cōmenta. 1. cœli. com. 120. idem. 4. physi. commen. 120. contra Ioannem Gandauensem, qui posuit infinitas potentias simul in materia ab ęterno.

Potentiam infinitam ad corruptionem impossibile est inuenire, neq; essentialiter, neq; accidētaliter, sed ad generationem infinitam eē potentiam accidentaliter, non autem essentialiter non inconuenit. 1. cœli. com. 120.

Potentię oppositę quę sunt ad duo opposita immediata, impoſſe est, ꝙ ambę simul separatæ inueniantur à suis actibus. Cōm. in paraphrasi super. 1. cęli, summa decima, parte 3. & 1. cęli. com. 121.

Potētia dr̄ partes esse ī toto, & hoc dupliciter, vel de partibus fm qualitatem, vel de partibus fm quātitatem, ex tract. primo meta. in paraphrasi, ca. de potentia, & actu.

Potētia nulla est media inter finitū & infinitū cū potētia infinita est. tm̄ vna potentia. 1. cęli. com. 134.

Potentia non intelligitur nisi respectu futuri, & ideo, qui dicit, ꝙ est

mo cap. de substantia orbis, &.8. phy.tex.com.78.& 79.

Potétiæ debent diffiniri p suos fines, & non p illud quod est ante finem, & per eos distinguitur quçlibet potentiarum rerũ habentiũ potẽtias diuersas. 1. cçli. tex. com. 116. vbi dicit Simplicius, φ sicut minor grauitas est in maiori, sic minor potẽtia continetur in maiori, & maius est maioris principium, & minus minoris. diuus Thomas autem dicit, φ diffinitio debet dari per vltimum quod dat speciẽ, & complementũ, quia illud vnũ est, & in indiuisibili consistit, & teste Porphyrio, ca. de differẽtia. Vide consimilẽ sententiã in. 10. ethic. cap. 9.

Potestate ens est indefinitum. 4. metaph. tex. com. 15.

Prãdium differt à cena fm diuersitatem tpis tũ. 8. meta. tex. com. 5.

Prędicamẽta accidẽtium habent ordinem inter se, vt sunt in substãtia quia hoc manifestũ est, quantitas .n. est in prima inter cætera cum nõ reperiatur quãtitas nisi in corpore, nec locus nisi in aliquo corpore inquantum est corpus, nec situs nisi in locato, agere autẽ & pati non nisi mediante vbi & situ, & habere non inest nisi mediante situ & vbi, non tamen est impossibile, vt duo prædicamenta habeant in hoc eundem gradum, vt qualitas & vbi, quia non videtur vnum istorum præcedere aliud, secũdum suum esse in substantia. Ex paraphrasi meta. tract. 2. in principio.

Prędicatio alia est naturalis, alia nõ naturalis. 7. meta. com. 59.

Prędicata essentialia sunt illa q̃ adunantur cum subiecto, & adunãtur adinuicẽ, ecõtrario aũt sunt pdicata accñtalia. 7. meta. tex. com. 11.

Contra Ioannem de Gand. ponentem formam generatam esse realr distinctam à forma specifica.

Prædicata essẽtialia primi modi sũt tria, genus, & differentia, & diffinitio. 7. meta. com. 11. cõtra formalizantes, ponentes quartum membrum, & qñ idem prędicatur de seipso, cum tamen illa pdicatio non solum non est per se fm Peripatheticos in primo modo, imo neq; est naturalis pdicatio, sed est nugatoria, vt dicit Cõm. 4. meta. com. 3. & nos prolixe probauimus hoc in nostris Theorematibus, in illo Theoremate, Substantia prima de nullo prædicatur.

Prædicabilia accñtalia quędam pdicantur per se, & quędam per accñs. 7. meta. tex. com. 11.

Prædicata accidentalia per se prædicata de substantijs nõ indicant rei quidditatem. ibid.

Prædicata per se dicuntur trib⁹ modis, primo tractatu. cap. de essentia in paraphrasi metaphysicæ. idem Themist. primo poster. cap. de per se, vide in contradictionibus nuper ęditis.

Prędicamenta quę habent compositionem cõmuniter existimãtur, φ non essent, si anima non esset. Cõment. in. 6. metaph. com. 8. vbi per talia prædicamenta intelligas illa quæ important aliquam comparationem & respectum, vnde de prædicamento relationis scribit Comment. 12. metaph. commen. 19. qd est minimę entitatis, & φ quidam existimauerunt illud esse de secundis intellectis.

Prędicabilia q̃ declarant qdditatem indiuidui substantiæ, sunt digniora

hoc nomine ens, q̃ pdicabilia alio-rũ accñtium. 7. met. tex. cõ. 2.

Prędicatio hoîs de homine perfecto p scientias speculatiuas, & de non perfecto, aut non habente aptitudinem, vt perficiatur est ęquiuoca. Auer. in prologo primi physic. vbi pondera, ꝙ non quilibet habet aptitudinem, vt perfici possit, vide pro hoc in. 2. primę philosophiæ. tex. commen. 15. de habẽtibus naturæ impedimentum, vide etiam 2. phy. cõ. 6. & 2. cęli. com. 22.

Prędicatum quod dicitur conuertibiliter de duobus, oportet, ꝙ illa duo inuicem conuertuntur, primo cœli commen. 125. & habetur ex primo priorum analit.

Prędicamentorum distantia est diuersa à distantia contrariorum, etenim nonest merito contrarietatis sed ideo dicuntur distare adinuicem, quia non generantur mutuo inuicem, neq; aggregantur in eodem subiecto. in paraphrasi meta physic. tract. 3. ibi, & dicamus, ꝙ vnum opponitur multitudini multis modis.

Prædicatum quod competit alicui per se simul eidem p accidens competere non potest. 1. de anima. tex. com. 42. & habetur primo poster. in ca. de per se.

Prædicata essentialia inueniũtur in genere eorum quæ dicuntur multipliciter, sicut inueniuntur in genere eorum quæ dicuntur vniuoce, sed non inueniuntur in eis quæ dicuntur ęquiuoce, licet in eis inueniatur quoddã verum, tamen non est essentialiter, possibile. n. est, vt aliquod prædicabile pdicetur vere de aliquo nomine ęquiuoce. verbi gratia, omnis canis est pulcher, sed non inuenitur in eis pdicabile essentiale omnino. 4. meta. cõmen. 2. vbi p prædicata essentialiter dicta, intelligas pdicata per se primi modi, & secundi modi dicendi per se, quia sola illa ingrediũtur in simpliciter scibilibus fm Aristo. in. 1. posterior. nam quæcunq; neutraliter insunt accidentia sunt, in ana logis igitur inueniuntur prędicata primi modi dicendi per se, quia talium sunt diffinitiones, vt patet de diffinitione naturæ, vt patet. 2. physic. tex. cõ. 3. sicut est diffinitio motus. 3. physic. com. 4. & tex. com. 6. sicut est diffinitio de anima, vt patet. 2. de anima. com. 7. & 30. & 3. de anima. com. 5. cõtra Alexan in talibus etiam pdicata secundi modi per se, quia ex secundo poster. si subiectum est analogum, & passio etiam est analog, & econtra, sed in pure ęquiuocis bene potest contingere, vt aliquod pdicatum verificatur de omnibus modis, seu significatis, sed non essentialiter, sed accidentaliter, vt ista, oĩs. canis est pulcher, sunt. n. tres ꝓpositiones & oẽs sunt verę, sed pulchritudo non verificatur de eis, nec in primo, nec in secundo modo dicendi per se, in plus enim est ꝓpositio vera, q̃ sic prępositio per se.

Prędicatio eiusdem de seipso est nugatoria, elicitur ex. 4. meta. in com men. 3. & ex 10. meta. com. 8. in calce commenti.

Prędicationes de generibus, & differentijs in lingua Arabum fiunt ab abstracto. Dicunt enim ꝙ homo est aĩalitas, & rationalitas, & apud eos nõ fit prędicato denominatiua de pdicato substantiali, qa non dicunt hoîem eẽ intellectiuum in para-

paraphrasi metaphysico. tractatu tertio. sic intelligas dictum eius in 7. metaphy. com. vbi dicit q̃ sortes est aīalitas & rationalitas.

Præparationes indiuiduales sunt infinitę & cognosci nõ possunt a nobis per signa & reddunt artem medicinæ imperfectam. 6: Col. cap. 1.

Pręparatio est priuatio aliqua & nullam habet naturam nisi pp naturã subiecti, & illo mõ fuit possibile vt pręparationes diuersentur in vnoquoque ente, 3. de aīa. com. 14.

Præparatio quælibet in eo q̃ pparatio vere nihil dicitur esse in actu, ex illis quæ recipit. ibidem.

Præcordia traiecta in præliis risum attulisse, pditum est, & vide cãm in 3. de partibus animalium. cap. 10. vbi agitur de septo transuerso, græci frenes appellant.

Præcordiũ siue pericordium est mẽbrana in qua cor inuoluitur s̃m Alexã. in paraphrasi de anima, cap. vltimo, notatur q̃ vt ait Gal. antiqui pcordium os stomachi etiam appellare consueuerunt, sed hoc ẽ large. Vide in lr̃a de diafragmate.

Præcessio entis non temporalis non est respectu temporalis, neq;, causalis vt vmbrę respectu ipsum corpus, neq; temporalib⁹, vt est in natura entium mobilium, sed est pręcessio esse impermutabilis & nõ in tempore respectu esse permutabilis & in tempore. Ex libro destructionũ disputa. prima in solutione dubii, 14. Vide in contradictionibus nuper editis.

Præmissę dicuntur principia conclusionis, vel quia sunt sicut efficientes, uel quia sunt sicut materia, vnde est secundum viam similitudinis, ex paraphrasi meta. tract. 1. cap. de principio.

Priuatio quanquam nullibi subsistat, sed sola ratione necessaria, tñ. est ceu altera quædam natura, q̃ alteri naturæ accidat. Themistius in digressione primi phisic.

Priuatio efficit vt materia sit potestate non actu. Themist. 1. physi. super tex. 78.

Priuatio ita se habet q̃ in ea nulla ẽ possibilitas, si enim in priuatione esset possibilitas, possibile esset q̃d priuatio reduceretur ad esse. Ex libro destruct. disputa. prima, in solutione. 15. dub. Vide in contradictionibus nuper editis.

Priuatione existẽte oportet etiã essentiam rerum corrumpi, si vero non fuerit oriri omnia atq; nasci necesse est, nihil enim omnino fieri potest nisi corruptio alicuius dissoloq, pcederet, alioquin omnia fuissent sempiterna & immortalia malum igitur & interitus ex priuatione pficiscitur atque contingit. Themi. 1. physi. super. 80. tex.

Priuatio non intelligitur per se, sed in respectu sui habitus. 12. metaphysicæ. cõm. 37. & 3. de anima. tex. comen. 25.

Priuatio est contradictio quędam. 10. metaphy. tex. cõmẽ. 15. aut in potentia determinata aut concepta cum susceptiuo. 10. metaphy. tex. cõmen. 15.

Priuationis alicuius mediũ ẽ ibidẽ.

Priuatio dicitur multis modis. 10. metaphysi. tex. cõmen. 15. & 5. metaphy. tex. com. 27.

Priuatio & habitus non diuidunt verum & falsum, nisi quando subiectum eorum fuerit ens, aut terminatum, secus autem est de contradictione, 10. meta. tex. cõmẽ. 15.

idem

Pri-

Priuatio non est substantia neq; accidens, ibidem.

Priuatio non est natura neque forma, sed formæ velut mera absentia, Themist. 1. physi. super. 69.

Priuatio semper machinatur ad maleficium. 1. phy. tex. com. 80.

Priuatio accidit materiæ de necessitate, primo physico. cōmen. 81.

Cōtra Egi. Roma. Caueat Egidius Romanus in cœlo ponens primam materiam eiusdem rationis cum ista sine priuatione, materiam enim confestim sequitur contrarietas. Ex libro secundo de morte & vita, & per consequens priuatio.

Priuatio est causa q̄ desiderium naturale est in materia, primo physi. cōmen. 81. Vide in cōcordātiis.

Priuatio non est potentia, vltimo cap. de substantia orbis.

Priuatio pluribus modis sumitur in scientia diuina q̄ in logica, in qua tantum tres modi sunt positi, in paraphrasi. metaphy. Cōmen. tract. 1. cap. de oppositis.

Priuatio existens in prima materia non est priuatio simpliciter, immo est sicut forma materiæ. 2. phy. cō. 15. & habetur etiam in tex. quod quomodo sit intelligendum, vide in concordantiis contra ponentes inchoationē formarū, qui sup hoc fundāt pręcipue suā opinionem.

Priuatio quando non habet nomē, tunc locutio de subiecto fit in obliquo, quia in tali denotatur priuatio importari, & non fit in recto, vt dicimus ex ære fit statua, & nō æs fit statua, sed vbi priuatio habet nomen, fit de subiecto in recto, vt homo fit music⁹, quia priuatio nomen. s. immediata, inflexio enim de recto videtur abiens quoddam & recedens significare, rectius vero casus subsistens & remanens.

Priuationes quodammodo habent diffinitiones. 3. phy. com. 13.

Priuatio non habet in se diuersitatem, quia est non ens, 4. physico. tex. commen. 67.

Priuationes terminantur & mensurantur in respectu habituū. 4. phy. com. 118. vide idem 3. de anima. tex. com. 25. & 1. de anima. tex. com. 85. & 4. physi. 120.

Priuatio duplex, q̄dam pręcedit esse & cum ea coniungitur possibilitas essendi, & q̄dam sequitur post esse, & cum ea non est possibilitas rem essendi. 2. physi. com 120.

Priuatio fortis quę p̄cedit suum esse terminatur per tempus qn̄ accipit in subiecto propinquo. v. g. in sanguine menstruo, sed cum accipit respectu possibilitatis quę est prima materia, inuenietur infinita in pręterito. 4. physi. com. 120. & 1. cęli. com. 120. contra Ioan. de Gāda. qui tenuit infinitas esse potentias particulares in prima materia.

Priuatio non proprię dicitur contraria formę, sed data quadā rudiuscula nominis ratione, nam si exactè loqui voluerimus priuatio, absentia quædam est formæ. Themistius 5. physico. 9.

Priuatio qualitas quędam esse videtur. Themist. in digressione primi physi. Vide in concordantiis nuper ędditis.

Priuatio non transmutatur, sed subiectum priuationis. 1. physi. 51. & 5. phy. com. 8. 8. physi. 4. & 62.

Priuationes in quibusdā suis nominibus p̄feruntur, quibusdam vero nō ipsę priuationes, sed alioꝝ solę negatiōes habentur, nā cōtra oībus

vbi dicit, quod primus modus prędicabilium essentialium continet tria .s. genus,& differentiam,& diffinitionem, quæ componitur ex eis.

Cōtra formalizantes.

Ex quo patet error formalizantiū ponentium quartum modum, & est quādo idem pdicatur de seipso, volunt enim habens prædicationē esse in 1. modo dicendi per se in 4. ordine, sed hoc quidem stare non potest, vt dixi in annotationibus cōtra ipsos, tum quia pdicatio primi modi, cum sit deseruiens simpliciciter scibilibus est prędicatio quæ est s͠m naturam, sed ista ē prę ter naturā,& in fine abhominatio nis, vt dicit Cōmen. in 1. priorum, in digressione de 4. figura, tum q͠a talis propositio non pōt ingredi in demonstratione, quia solum ingre ditur in syllō. Ex oppositis qui est obliquitas & pdicatum contra syllogismum, vt patet in 2. priorum, & patet ex diffinitione sylli, tū q͠a ē nugatoria, vt dicit Commentator 4. metaphy. com. 3.

Primum prīcipiū in genere. v3. causæ formalis non potuit sciri in sciē tia naturali. Cōmen. primo physi. com. 69. & tex. com. vltimi, & in prologo super 1. phy. & 3. met. cō. 3.

Primus Philosophus declarat perfectē substantiam materiæ quæ sit per cōparationem eius ad oēs differentias entium inquantum sunt entia. 1. physi. cōm, vltimo. idem 7. meta. cōm. 5. & 9. & 12. meta. cōmen. 1. 5. & 6. Ex quo patet quod 1. & absoluta notio materię pertinet ad diuinum, vt dixit etiam lucidissimus Themist. in digressione de potentia & priuatione materiæ in primo physi.

Primus Philosophus non potest declarare naturā. 2. physi. com. 3.

Primus Philosophus pōt cōtradicere negātibus naturam eē ibidē.

Primus Philosophus cōtradicit opinionibus inductis de primis principiis. ibidem.

Primi motoris duæ sunt proprietates, & quod in mouendo non mouet, & quod sit primum omnium rerum. 2. physi. com. & tex. 74. inde patet deum mouere vt efficiens, & nō solum vt finis contra multos.

Primum principium materiale potuit declarari ante diffinitionē motus & accidentia motus, sed nō primus motor. 3. physico. cōmen. 1. Vide in concordantijs.

Primum quandoq; sumit prout est synonymum ei quod est per se, & quandoq. sumitur magis propriē. v3. vt distinguitur cōtra per se, q͠a in plus est per se quam primum, vt dicit Com. in 2. phy. com. 3. distinctio habetur 5. phy. com. 3.

Primū in translatione est locus qui sequitur locum, ex quo mouet res mota 6. physi. com. 32.

Primum ī gnatione & corruptione est minima pars quæ potest inueniri de generato. 6. phy. com. 32.

Prima magnitudo rei generatę ex partibus diuersis bene dat, sed non datur prima magnitudo, ex generato, ex magnitudine in qua īcepit generatio, nec datur prima magni tudo, quia non datur magnitudo quæ sit prima a qua incepit generatio 6. physi. com. 59.

Primum principium sophistarum est asimilare sensibilia vera sensibilibus falsis 8. physi. com. 24.

Primum principium non constitui tur per subiectum quod mouetur ab ipso, sed econuerso subiectum con-

constituitur p ipsum 8. phy.com. 52.idem 1. & 2.cap. de substantia orbis,& 1.physi. com. 63. 2.cœli. cõ. 3. nõ intelligitur corpus celeste constitui per primum principium tanquam formam formaliter perficienté ipsum,vt intellexerunt qui dam,quia vt scribit Cõmen. in 3. cap. lib. de substantia orbis, orbis non indiget in suo esse forma, sed dr̃ constitui in dispositionibus necessariis,sicut in corpore hominis, & in corpore facto propter finem, indiget enim anima mouente ipsum in loco semper & largiēte sibi permanentiam æternam,sicut largitur sibi motum æternum, vnde bene dependet ab ipso sicut a fine & ab efficiente natura,non tẽpore præcedente ipsum,vnde in lib. destruct. dispu. 4. in sol. secundi dubii expresse dicit,ꝙ corpus cælestè non indiget in suo esse anima nec in sua conseruatione ꝑpetua. sicut indigent animalium corpora, sed indiget vt sit animatum,quia id ꝙ est nobilius,oportet ꝙ habeat nobiliorem gradum, sed animatum est nobilius inanimatis,& fuit ista etiã ratio Alexã. & ante ipsos fuit rõ Arist. in 2. cęli,in tex.cõ.61. inquit,sed vt nos de corporibus ipsis solum & vnitatũ ordinẽ quidẽ habentibus,inanimatis autẽ omnino perquirimus,oportet autẽ tanquã participãtibus existimare actione & vita,vbi clare Arist. testat̃ corpora cęlestia animata esse, sed ibi nõ est alia anima q̃ illa quæ est principium praxis.i.actionis & vitæ,praxis.n.non est nisi in hñtibus intellectũ, intell's aũt nullius corporis actus est,vnde mirũ est,ꝑvitã meã, quo isti possunt imaginarį intelligentiã informare & actuare corpus,cũ hoc repugnat ĩtellectui,quatenus intell's est,sed cã erroris fuit, qa asserũt nullã esse formam quę format̃ nõ informet,vnde sic ẽt tenent de ĩtellectu hoĩs in via Auer. & Arist. dñt enim nõ inueniri formam separatam q̃ extrinsece perficiat solũ dando operationẽ & motum,sed hoc fundamẽtũ ẽ falsum apud Arist. & apud Auer, nã tunc frustra Arist. inquisiuit in 2. de anima,vtrũ aliqua aĩa, aut pars aĩę eẽt actus,sicut nauta nauis. Amplius Com. illam distinctionẽ manifeste ponit in 12. primæ philosophiæ, in cõ. 37. inquit.n. ꝙ perfectionum ꝑp quas mouet̃ perfectũ q̃dam sunt qualitates qb⁹ ꝑficitur illud qd mouet̃, vt illud qd mouetur ꝑp sanitatẽ,& quędã sunt subię extrinsecę a re,q̃ mouentur ad eas, vt assimiletur eis vt sunt oẽs actiones seruoꝝ,q̃m̃ sunt erga gr̃a intentionum dñi sui. Amplius Com. in 1. disputa. ꝯtra Algazelẽ in solõne vltimi dubii,inquit.dicimus nos ꝙ ad hoc respondendũ est. v3.ꝙ non est impoĩe reperiri ꝑfectiones separatas similes,dispõnibus quę separantur a subto vt nauta a naui, & artifex cũ suo instrumento, & loquit̃ ibi apte de intellectu hoĩs, & ĩmorari, amplius in hoc, est super fluum,qa late alibi scripsimus. Dicamus igitur ꝙ cum intelligentia, prius natura vniatur orbi q̃ accidẽtia eius,omnia accidentia sunt terminata ibi,& sic intelligentia constituit suum subm̃ in dispositionibus necessariis quãtum ad motũ, & indiget orbe, vt ex ipsa fiat vnũ animatum quantum ad appetitũ & motum, vt dicit Cõm. in fine 1. cap.

cap. de subã orbis, neutra autē operatio indiget formali inherētia & actuatione, quia intelligētia appetit per essentiam & mouet per suū intelligere & velle, & non mouet manu aut pede, nec indiget vllis aut ligamētis vt suum mobile moueat, sicut est de anima corruptibilium, & hoc isti non attingunt.

Primus Philosoph' debet destruere verba oīum sophistarum, quorum sapientia est negare prima principia & destruere sapiētiam. primo cęli. cōmē. 78. consimile 1. physi. cō. 8. & 3. cæli. cōm. 4.

Primæ contrarietates quæ sunt fm tactum solum elementum constituunt. 2. de generatione & corrup. tex. cōmen. 7.

Prima cognita a nobis naturaliter ī quolibet gñe entium sunt, sicut locus ianuæ in domo quem nullus ignorat. 2. metaphy. com. 1. & tex. Aduerte tñ ꝙ Alex. locum illum aliter interꝑtatur iuxta prouerbiū antiquitus celebratum, in foribus quis delinquet? & tu vide si placet, sat mihi fueris te reddere cautū circa hoc. Cōm. autem exponit hoc de principiis, & etiam satis sustentari potest expositio eius, sed Alex. de tota scientia,

Pria philosophia cōsiderat de dignitatibus & ꝓpositionibus cōmunibus omnium sciētiarum. 4. meta. tex. com. 7. & com. 8.

Prima philosophia ꝯsiderat de pria subã. 4. meta. tex. cō. 7. vbi Com. per primã substantiã exponit principium substantiarū, & est deus, & scientia naturalis nō est ista scientia quia nō considerat de 1. ente, primum autem hic est illud quod est prius nobilitate & causalitate qd quomodo sit intelligendū, vide Auer. in cō. vlti. sup 1. physi. & in cō. 26. & in 2. phy. & in cōmen. 3. octaui phy. hoc enim locum habet quo ad quid est, sed quo ad si ē pertinet ad naturalem.

Pria philosophia habet posse in cognoscendo principia cognitiōis & ordines eorū inquantū cognitio ē, & non inquantum sunt principia alicuius cognitionis. 4. met. t c. 8.

Prima principia elenchicè probari possunt, non demonstratiue. 4. metaphy. tex. com. 9.

Primū principiū est ꝙ opposita nō possunt eē simul, & sine hoc principio impoſe est philosophari, & ita est de aliis pricipiis cognitionis similibus huic, vt ꝙ dictiones habent significationes terminatas, & ꝙ diffinitiones sunt necessariæ. 4. metaphy. tex. com. 9. & ibidē Cō. dicit, ꝙ ista dignitas est prior oīb' dignitatibus & cōis naturalr omnib', & impossibile est vt ratiocinatio, aut dispositio sit sine illa.

Prima philosophia prio & pricipaliter cōsiderat de principiis entis in quantum ens. 5. meta. com. 1.

Primo nō existēte posterius nō erit nec ecōtra. 1. meta tex. cō. 10.

Primus motor impoſe est vt declaretur nisi per signū naturale. 2. phy. cō. 22. & 1. physi. com. vlti.

Prius naturaliter est quod potest esse sine aliis, & alia non sine eo. 5. metaphysi. in capi. de priori, & 4. physi. cōmen. 7.

Prius substantia necesse est substantiam esse. 12. meta. tex. com. 45.

Prius & posterius non possunt esse si tempus non sit. 12. metaphysico. tex. cōmen. 29. & 8. physisico. tex. commen. 10.

idem in 2.cap. de substantia orbis, & aduerte q Auer. in cõ.isto.104. primi de cœlo asseruit non dari tertium modum prioritatis. vide in concordantijs.

Prius sm substantiam debet eẽ pri⁹ sm accidentia quam substantiã, 2. cœli.com.22.

Prioritas sm vnitatem & simplicitatem est alia a prioritate sm diffinitionem & numerum, secundo cœli.com.25.

Prioritas perfectionis est magis propria omni alia prioritate, 2. cœli. commen.25.

Prioritas sm naturam eodem modo reperitur in reb⁹ æternis, sicut & ĩ gñabilibus præterquam q in gñabilibus quæ sunt priora naturalr, vltra in ejs reperitur prioritas temporis, 2.cæli,c.104.idẽ in 2. cap. de substantia orbis & 1.cœli. cõ.105. & 106.contra negantes Deum esse cãm in triplici gñe causę, vnde in eodem com.104.clarius subdit, q cãta eodem mõ necessitatis sequũtur suas causas in rebus gñabilibus, & in rebus æternis, præterquam q in æternis ista necessitas semp fuit, & semp erit, sed in gñabilibus illa necessitas est ligata cũ ṫpe essentię causæ tm̃.s.cũ cã fuerit vt sit causatum, & hoc ligamentum qd est inter causas & cãta est manifestius in gñabilibus apud nos, quàm in reb⁹ æternis. Et ideo forte vtitur in æternis ad inducendum certitudinẽ necessitatis, quæ est inter causas & causata.s.ponendo eas gñatas, cum hęc necessitas sit manifestior inter causas, & cãta in gñabilibus. Exeat nunc Ioan.ille de Bacco, & Grego. Ariminẽ. & dicant Aristo. & Com. non vidisse alium modũ ꝓductionis in gñe causæ efficientis nisi illũ qui fit in tẽpore, paret n. quod ista authoritas non recipit glosam, q a Commen. defendit Arist. ab argumẽto Themistij in hoc casu, sicut sciunt qui intelligunt, vnde in eodem comẽ. clarius Com. ad confusionem istius opinionis, subdit, q gñatum & non gñatum non differũt in necessitate quæ est inter causam & cãtum. v.g. q si domus esset æterna necessario causę eius essent æternæ. v3. lapides et lateres essent æterna, manifestũ est aũt q si causæ materiales domus essent æternæ multo magis causæ efficientes, q a nõ potest intellectus imaginari domum esse ab æterno lateribus existentibus ab æterno si cã efficiens domus non fuerit ab æterno, quia vt dicit Aristo. in 12. primæ philosophiæ. in tex. cõm.30. non. n. materia ipsa seipsam mouebit, sed thectonicarum, & in 2.ph.tex. cõ. 70. materia non coincidit cũ alijs causis. Et confirmaťquia 2.ph.tex.cõ. 72. & 1.de gñatione & corrup.tex. com.14. causæ gñationis pręcipue sunt materia & motor, si igitur domus gñatio ab æterno præsupponeret materiam ęternam, igitur, & agens æternum, immo magis agẽs, quia 3. de ani.tex.cõ.17. vbi est dare passum, ibi est dare agens, ẽt hoc patet, ex 9. meta.tex.cõ.2. vbi potẽtia actiua diffiniť p passiuam, & ecõtra, vñ Cõmẽ. contra Aui. & Alex. in 8 phy.79. & in 2.cœli.cõ.71. & ĩ 12. metaph.com.41. habet q nihil est possibile ex parte passi, quin sit possibile ex parte agentis & econtra, immo magis videtur domus generatio dependere a cã efficiente q̃ a cã materiali, quia 3. de anim.tex.

tem.19.scribit Arist. ꝙ semper honorabilius est agens patiente, & principium materia, vbi principiū supponit pro causa efficiente in ꝓpria significatione, vt glosant Alexan.& Commen.1.phy.super tex. primo, sic igitur habes locum clarum præcipue I via Auer.ꝙ æterna sine implicatione contradictionis possunt habere causam efficiētem ab æterno, cuius oppositū isti tenēt, prætereo multas eius alias authoritates in libris destructionum contra Algazelem, quæ ad idē faciunt.

Prioritas sm subiectum & materiam est prioritas sm naturam, 2. de generatione & corruptio.com.7. Vbi aduerte ꝙ prioritas ē duplex, vna sm formam seu finē, alia sm subiectum seu materiam, & vtraque est prioritas naturæ in suo genere, licet simplr loquendo prioritas naturæ quæ est sm formam & finem sit absolute prior, vt patet 9. primæ philosophię.tex.commen. 13. vbi probatur ꝙ actus simplr est naturā prior potentia, materia autem est radix potentiæ, & forma actualitatis 12.metaph.co. 26. potentia reducitur ad materiam, & actus ad formam.

Prius natura est ꝙ cum aufertur, aufertur aliud & non econtra.primo metaph.com.4.& 5.metaphy.cap. de priori.

Prius sm diffinitionem non debet esse prius natura sm esse, primo metaph.com.4.

Principium tēporale aliud est a prīcipio magnitudinis.2. cœli. com. 13.idem primo physic. tex. commen.23.

Principium prioris prius est, 2.cœli tex.com.112.

Principia quęuis magnitudine parua sint, tamē facultate sunt magna, hoc est.n.principiū esse, vt ipsum quidem sit causa multorum, sed ipsius nulla sit superior causa. Arist. in 5.generatione animalium. cap. 7.vide Auer.in 3.de ani.cō.4

Principium in rebus immobilibus, quidditas est. Arist.in 2. de generatione animalium.cap.4.vltra dimidium capituli.idem habet Cō. 1. physi.commen.1.vbi dicit, ꝙ scientię mathematicę demonstrant solum per genus causę formalis.

Principio exiguo immutato multa ex his quæ a principio sunt immutari solent, ex primo de gener.animalium.cap.2

Principium habens, habet & finem, & dicere aliquod prīcipiatum sine fine falsum est. Ex libro destruc. disputatione secūdā, in solutione primi dubij.

Principium naturalr mouēs duplex est, sed alterum tm̄ naturale est, alterum quum non habeat intra se principium motus, neq; naturam, hoc autem est causa rerum inducens immobilis ipsa & prima rerū omnium. Themi.2.physi 72. & habetur in tex.

Principium quidem & primum entium est immobile & sm se & sm accidens. 12. primę philosophiæ. tex.com.43.

Principia omnium entium nō sunt contraria, quia principia corporū cœlestium contraria non sunt. 12. meta tex.c.53.contra antiquos.

Principale & sumptum. i. abstractū & concretum differunt, quia sumptum significat illud quod significat principale & magis, vita enim significat aliquid non in subiecto.

Vnum

Vnum autem significat aliquid in subiecto.s.formam in materia, & habitum in subiecto, 12. metaphy. com.39.

Principium generationis eorũ quæ non generantur a sibi simili est sol & orbis decliuis, sed principium generationis eorũ quæ a simili gñantur est, non tñ principium simile in specie, sed cum sole & orbe decliui, & ideo Aristo.dicit, q̃ sol & homo generant hominem. 12. meta. com.40.& 13.& 18, idem 7. meta. com.31.

Principium est perfectius principiato. 12.metaph.com.& re.40. Vide in Theorematibus quia fallit i pri cipio materiali, & sm aliquos etiã fallit in forma, fallit in agente vniuoco.

Principia omnium decem prędicamentorum sunt eadem sm proportionem, 12.metaphysic. tex. commento, 22.

Principium & elementum differũt inter se, 12 primæ philosophiæ. te. com.23.vbi Cõmen.notat in cõ q̃ principium dignius est vt dicatur de causis extrinsecis, elemẽtum autem de causis intrinsecis, idem primo phy.com. 1. & 5. metaphysic. com.4.

Principiũ est aliud ab eo cui' est prĩcipiũ, & mouens est aliud ab eo, qd mouet ab eo, 12.met.t.c 24.

Principia subiecti scientiæ non pñt i scĩa demõstrari demſone pp qd, sed bñ demſone signi, 12.me.cõ. 5. & in 2.ph. c. 22.contra Auicennã.

Principia propinqua decẽ prædicamẽtorum necesse est esse diuersa, 12.primę philosophię.t.c.21.

Principia ꝓpinqua in omnibus substantijs non sunt eadem, sed formę simplicium sunt aliæ a formis cõpositorum, & materiæ eorum propinquæ sunt aliæ a materijs istorũ. 12.metaph.com.22.

Principiũ quodlibet essendi est principium numeri, & principium numeri est principium essendi ; decimo.meta.com 7.

Principium dicitur de existẽti in re, & de existenti extra rẽ, cã vero dr̃ maxime de cã agente & fine, & qñ que dicitur de causis qatuor, elemẽta vero non dicuntur nisi de causis existentibus in re, 8.meta.cõ.2. Vide in concordantijs nup ędditis.

Principia substantiæ naturalis.i.mobilis aliter consideranẽ in scientia naturali, & aliter in scĩa diuina. Cõmen.7.meta.c.5. vide ibidem cõ. 9 & 12.meta.com.15 & 6.

Principium operationis est finis cognitionis & econtra, 7.primæ philosophiæ, cõ.23. idem 2 ph. c. 89.

Principium omne terminus est, sed non omnis terminus est principiũ 5.metaphy tex.com. 22.in cap.de termino.

Principiũ cã & elemẽtũ sumunẽ cõiter & propriæ.1.ph com.1.

Principiũ ꝓpriæ sumiẽ ꝓ cã agente & mouente.ibidẽ.rõ est, quia de ratione principij est primũ esse, quinto meta.& quia sm esse reale pcedit agẽs formã & finẽ sñr agens sm naturam & perfectionem est prius materia; 3.de anĩ.t.c.19.ideo principium in ꝓpria significatione supponit pro cã agente & mouente, q̃ ãit sit differentia inter agẽs & mouens, requiratur in primo de generatione, & corruptione. in tex. cõmen.43. Nota tamen vnum ex sententia Eudemi referente Simplicio, q̃ oẽs antiqui vsq; ad tempora

Platonis nomine principij intelligebant materialia principia, & hoc testatur ante ipsum Arist in primo ph ĩ tex. cõ. 48. omnes. n. elementa & ab ipsis vocata principia. Ná Plato fuit primus qui talia elementa Pnuncupauerit.

rincipium aliud tpis, aliud magnitudinis. 1. ph. t c. 23.

Principiorũ tres sunt condõnes, primo ph. tex. com. 43.

Principia oportet sp manere. 1. ph. tex. cõ. 50. & pondera ibi expõnẽ Auerro. contra ponentes formam corporeitatis substantialem coeternã in mã & inchoationẽ formarũ.

Principium substantiæ est substãtia, 1. ph. com. 52. idem 12. metaphys. com. 22.

Principiũ doctrinę in lib. physic. est a secundo tractatu primo physic. com. vltimo.

Principium motus in corporibus cęlestibus & aliis dr̃ ferè ęquiuoce, secundo phy. cõ. 1. & 3. 1. cęli. cõ. 5. & 2. cœli. com. 3.

Principium transmutationis in simplicibus est aliud a principio ĩ cõpositis respectu alterationis & augumenti, 2. phy. cõ. 1. quia in simplicibus respectu alterationis & generationis est fm materiam in cõpositis fm formam.

Principium in cogitatione est finis ĩ operatione, & finis in cogitatione ẽ principium in operatione, 2 physi. com. 89. idem 7, meta. tex. com. 23 Vbi nota ꝙ ista distinctio de duplici principio habet locum in artib⁹ seu sententijs operatiuis, non autẽ in speculatiuis, vt dicit Aristo. in 2. phy. in tex. com. 89. ibi enim actiones non sunt.

Principium perscrutationis naturalis est præponere sermones dialecticos sermonibus demonstratiuis, 4. phy. com. 51.

Principia sciẽarum pticularium probantur a duabus artibus vlibus. s. a topica & a diuina, sed topica remouet errores contingentes circa ipsa per dicta famosa, quare non erim⁹ tuti quin accipiat in eis falsum, diuina vero per dicta vera, & si accidat etiam ꝙ illa dicta sint apparentia seu famosa, ex paraphrasi meta. Auer. tract. 1. cap. 1.

Principium pscrutationis vtrum aliqd simplex sit, aut non sit, est quærere quid significat nomen eius, 4. ph. t. cõ. 57. idem ibidẽ cõ, 50. & in principio secundi posteriorum.

Principia scientiæ naturalis sunt alia cognitionis, alia cognitionis & eẽ, principia cognitionis sunt, vt plura entia eẽ, & mobilia. principia cognitionis, & esse sunt vt plura entia hr̃e in se causas motus, & quietis, distinctio ista est Auer. in 1. ph. com. 8. & 3. meta. cõ. 2. vnde ista diuisio datur ꝑ membra opposita, & debet intelligi cum pręcisione, vt sit sensus ꝙ principiorum quędam sunt cognitionis tm̃, quædam aũt sunt cognitionis & esse simul Vnde Io. de Gandauo quem sequunt moderni. q. 7. super 1. ph. grauiter errauerunt volentes ex mẽte Auerro. in illo loco colligi tria principia v3. cognoscendi tm̃, & talia sunt qualitates sensibiles quæ sunt principia cognoscendi substantias naturales principium essendi tm̃, vt est prima materia, vt primus motor q̃ licet sint principia essendi in suo gñe non tñ sunt principia cognoscendi, & tertiũ est principium cognitiõis & esse simul, vt est forma. Nam

Nam Auerr. & Aristo. vt patet ibi non loquuntur de principiis incōplexis, sed de complexis quales sunt dignitates & diffōnes, & suppōnes quibus vtuntur sciæ, vnde de talib' habet locum dictum Aris. & Com.

Amplius aūt dicere materiā primam esse principium essendi rerū naturalium, falsum est apud veros Peripateticos, licet.n. materia prima sit pars essentialis cōpositi, qa partes subæ sunt subæ, vt dr in 2. de aïa. Non tñ dicimus q mā est principium essendi compositi, imo forma, quia forma est p quā est hoc aliquid, vt dr ibidē, vnde lucidissimus The. in 2. de ani. iuxta principium istū locum diligenter pscrutatus dixit, q tā etsi materia & forma sint substantiæ & partes cōpositi. Illud tñ discrimē debere intelligi asseruit inter materiam & formā, quia res a materia habuerunt vt fierent, a forma vt essent, & hoc satis rationabilr & Peripatheticè dixit, nam materia est ex quo fit aliquid vt inexistente, 1. physic. tex. cō. 81. Forma aūt est per quā est hoc aliquid, 2. de aïa. t. c. 2. & infra ens, & vnum cū multiplr dicaē quod vere est actus est tex. c. 7. & hoc etiā doctissimus Com. asseruit 7. primæ philosophiæ. cō. 35. inquit.n. materia est quę cum fuerit nō erit res, forma aūt cum fuerit erit res, vnde sicut non valet in artificialibus est materia lectuli, puta lignū, igitur lectulus est, sed bene valet econtra, est forma lectuli, igiē ēst lectulus, ita est de materia rerū naturalium & forma, hoc ēt confirmat præcipuus latinorū Seuerinus Boetius in lib. de vnitate & vno, vbi dicit, q oē esse est a forma. Nec valet glosa Scoti & sequacium q hoc sit verum solum de eē specifico, quia immediate subnectit, quod ēt Peripathetici describentes dixerunt esse est existentia formæ in cōposito, & ideo qui dicunt materiā hre actum existentiæ alium ab illo per quem est in effectu i. in actu ratione formæ multiplicant entia sine necessitate, quod est contra præcipuum ex fundamentis positis ab Aristo. nam vbiq; reclamat q vbi fieri, pōt vnitas est pręferenda multitudini & finitas infinitudini, vt patet 1. ph. 41. Et in lib. de partib', & de gnatione aïalium frequēter. Aliud igitur est materiā esse ptem essentiæ seu subæ compositi, aliud q sit essendi principium. Si instet si materia est ps eēntiæ, igiē materia est essentia, igiē cum essentia sit qua aliquid est per beatū Augu. in lib. de trini. sicut sapientiæ sapere, & iustitiæ est iustū esse, sic essentiæ est ipsum eē. Dicerent vere Peripathetici q illud est verū de eēntia I actu, qualis est forma fallit de essentia diminuta, & in potentia sicut ē essentia materiæ, vnde Cō. I 2. ph. cō. 12. scribit q si materia esset seclusa omni forma, tūc qd nō est in actu esset I actu, vbi patet q illa cōsequentia nullo mō deduci pōt, si materia de se hret ppriū actū existendi, si igiē de se nō existit, nō pt esse principiū existendi alteri. Paulus ēt Venetus hallucinaē ibidē, dicit.n. q principia cognitionis eē dignitates q virtualr ingrediunē demōstrationē, sed pricipia cognitionis, & esse sunt q formalr ingrediūtur, vt motū esse ē principiū cognitionis tm̄, sed nec hoc verū, qa pricipia cognitionis pūtę ingredi, saltē

Contra Sco.

Contra Paulū Venetum.

demonstrationem signi, sicut hoc principium quod quædam quæ natura constant mouentur est principium cognitionis, & tamen ex hoc Philosophus demonstrat primum motorem esse abstractum a magnitudine, vt patet in 8. physi.

Dicamus igitur nos quod principia cognitionis tantum, & principia cognitionis & esse, ambo sunt complexa, & sunt propositiones immediatæ & per se notæ in scientia naturali, sed in hoc est differentia, quia illæ propositiones sunt principia cognitionis tantum, quæ sunt ex effectibus rerum naturalium, & sunt euidentes per se quo ad nostram primam cognitionem naturalem vt motum esse vt pluralitatem entium esse & mobilia esse. Sed principia cognitionis & esse sunt propositiones per se notæ ex causis formatæ quæ sunt euidentes quo ad naturam sicut est ista de qua Comm. exemplum apponit, plura entia habere in se causas motus & quietis, nam quid est habere in se causam motus nisi naturam, quæ est principium motus & quietis? natura autem est principium essendi & cognoscendi rerum naturalium vt clarum est, nam sicut quidditas artificiati est ab arte & forma artis, sic quidditas naturati est a materia, 2 ph. c. 13. similiter natura est principium a priori cognoscendi res naturales, vt patet. Sed plura entia esse aut motum esse. Iste sunt propositiones immediatæ & per se notæ de effectibus rerum naturalium, multitudo. n. et motus sunt effectus principiorum naturalium vt clarum est, & istæ sunt notæ ad sensum, & ideo Aristo. illas inductione declarauit, vt patet in 1. ph. tex. com. 11. inquit. n. subijciatur autem nobis aut omnia, aut quædam moueri eorum, quæ natura constant, manifestum autem ex inductione, quia autem effectus est principium cognoscendi & inferendi suam causam tantum, ideo propositiones per se notæ de effectibus quo ad nos dicuntur principia cognitionis tantum, quia per illas demonstratione signi possumus suas causas demonstrare si illæ latuerint, & iste est verus intellectus, quem nullus vsque ad mea tempora vidit, sit laus Deo. Si instetur contra illud quod materia sit principium essendi per Philosophum 7. met. 22. & 53. quia materia est per quam res potest esse & non esse, dic quod illa authoritas facit pro nobis, quia aliud est materiam aliquid esse, aliud est per materiam aliquid posse esse, quia posse esse pertinet ad fieri, & ideo lucidissimus The. in aurea digressione de potentia & priuatione materiæ dicit, quod nomen materiæ respicit futura, nomen subiecti respicit præsentia nam lignum ex quo statua fieri potest, recte materia statuæ dici pôt, sed lignum iam figuratum & habens formam statuæ dicitur subiectum, materia igitur est subiectum potens recipere esse a forma, & eadem est potens recipere non esse a priuatione, & sic dicitur causa contingentiæ & contradictionis.

Principiorum non est altera causa, sed perpetua sunt, 8. ph. tex. cô. 15.

Principia æterna si haberent actiones nouas digniora sunt, vt habeant principia quàm actiones principiorum non æternorum, 8. phy. c. 15.

Principium si remanserit vnum necessario remanebit illud cuius est principium, 8 ph. tex. com. 52.

Principium virtute maius quam magnitudine, quapropter quod in principio modicum in fine fit multum magnum, 1. cœli, tex. com. 33. ideo au-

ctori-

ctoritate Platonis maximus sermo haberi debet in principijs, vt refert Cōmen. in 3. de aīa. com. 4. ex eodem tex. allegari solet sub alijs verbis, ꝙ paruus error in pricipio maximus fit in fine.

Principiorum sermo est sermo de omnibus in potentia. l. 1. cœli. cō. 33. & ideo principiorum maxima sollicitudo haberi debet.

Principium est ꝙ ab eodē agente patitur minus patiens in minori tpe, nedū ꝙ alterū sit finitum, alterū infinitum, 1. cœli. com. 66.

Principia, quæ sunt in orbibus sunt viua, & sunt principia vitæ, quæ est hic, 2. cœli. 68. c. idē. 8. phy tex. cō mē. primi, & in principio libri metheororum.

Pricipia sensibiliū oportet forte sensibilia esse & corruptibilium corruptibilia, sempiternorū aūt sempiterna, 3. cœli. tex. com. 61. Vbi aduerte limitationem Commen. asserentis illam ꝓpōnem habere veritatem de principijs rerum sensibilium propinquis & non de remotis, quia remota principia rerum sensibilium non sunt sensibilia, sicut est prima materia & prima forma, vbi per prima; formam nō intelligas formam corporeitatis de prædicamento substantiæ, vt exposuerunt grossi pedales, quia illa nō est prima forma quæ est in prima materia, ex formis substantialibus, sed est forma elementalis, sicut scribit Commentator 12. primæ philosophiæ. com. 11. vbi habet ꝙ prima habilitas quæ est in prima materia est respectu formarum corporum simplicium, & idem tenet 3. cœli. commen. 67. Vnde non animaduerterunt isti quōd Aristo. in tertio cœli. tex. commē. 54. arguēs contra antiquos ponentes subiectū generationis eē corpus, deducit ad hoc, quōd tunc duo corpora penetrabunt se adinuicem, ita quōd occupant vnum & eūdem locum q̄a subiectum ex quo aliquid generatur est pars rei generatę, & ex consequenti in eodem loco, & ibidem tex. commen. 55. Addunt aliud inconueniens quōd si subiectum generationis esset corpus, sequeretur aliquod corpus prius esse elementis Ecce quod pro impossibili reputat Philosophus dari aliquam formam substantialem priorem formis elementalibus. Nunc autem si Aristo. & Commentator tenent illam necesse est, vt easdem ponant angustias, quas in antiquos deduxerunt. per primam igitur formam intelligas Deū gloriosum, ista. n. sunt principia remota sensibilium: nam omnia sensibilia sunt in potē tia in prima materia. & sunt i. actu in primo motore. Primus autem motor prima forma & primus finis sunt eadem subiecto, & distinguuntur ratione formali, vt patet 12. metaphy. commen. 5. & cōm. 6. & iste est mos loquendi Arist. & Commen. vt per primam formam Deum gloriosum intelligāt, vnde primo phy. tex. commē. vltimi. De primo autem principio sm speciē, vtrum vnum aut plura, aut quot, aut quę sunt p certitudinem primę Philosophię opus est determinare, vnde quia nihil melius est quām exponere Auerroem per Auerroē. Commentator in prologo primi physi. declarans quomodo scientia naturalis considerat quatuor genera cārū, s. mā; formā, agēs, & finē.

Deinde dicit ꝙ de primis causis solum considerat primam mām, & primum moués, forma aūt prima, & primus finis a mathematico cōsiderantur, ita dicit in cō.3.in 3.cęli, & in sua media expōne sup primo phy. de hoc tamen alibi diffuse dixi.

Principium primū est quod est potentia sensibile corpus, secundū autem principium sunt primę contrarietates, tertium vero est aqua & ignis, & alia similia, 2.de genera. & corrup.tex.com.6.

Principia sempiternorum sunt eadē gñe & numero equalia & gñabilium corporum, 2.de generatione & corruptione.tex.com.51. Vide in concordantijs.

Principia rerum diuersarū sunt diuersa, primo de anima.tex.commēto quinto.

Principia non substantię sunt non substātię, impossibile enim est substantiam elementum esse aliorum prædicamentorum, 1.de ani.78. vide in concordantijs.

Principia oportet sp manere, 1.physicę auscultationis.tex.cō.50. Ponderās aūt Alex. locū istū vt recitat Simplicius dixit ꝙ hoc est necessarium, principia sp manere, si.n. fierent principia corrūperent̄ vtiq;. demonstratum est.n.in primo cœli, ꝙ omne quod fit corrūpit̄, quare corruptis principijs corrūperentur ēt ea quæ ex principijs constāt, & ita desineret generatio, si autem hoc est inconueniens, oportet igit̄ principia sp manere, vnde ēt super hoc Platonis demōstrationem adduxit de principijs, si.n. principia fierent ex principijs vtiq;, necesse esset fieri, & ita non erant principia quæ posita fuere esse principia, vn de inquit duplicia sunt principia, quædam enim sunt veluti præexistētia & sempiterna fm numerum sicut efficiens & materia, quædam autem fm quæ generatio & corruptio fit, quemadmodum sunt principia contraria, quæ non sunt ingenerabilia, neq; sempiterna fm numerum. Amplius aūt inquit. ꝙ pluribus existentibus principijs nō omnia principia sempiterna sunt, sed principalissima, nam principia proxima non sunt sempiterna, quare non est, omne principium sempiternum est. Amplius autem subdit quòd contrariorum cū quędam vniuersalia sunt, quędam vero particularia, vniuersalia autem sunt illa sub quibus sunt cœtera, quemadmodum sunt generalissima contraria, vt sunt habitus, & priuatio, talia autem non corrumpuntur, vniuersalia enim incorruptibilia sunt, & hanc opinionem etiam recitat Albertus ex intētione Auic & dicit esse veriorem prima quam recitauit vide ipsam. Verumtamen ista opinio habet manifestam instantiam, quia in hoc primo physicorum non quæruntur principia extrinseca sicut est efficiens, sed principia materialia, & ideo dicere quòd dictum Philosophi intelligatur de primo efficiente & de prima materia locum non habet, saltem quantum ad efficiēs.

Amplius autem restat dubitatio aduersus Aristote. & aduersus Alexan. quomodo cum superius dixerit omnia constare ex primis contrarijs, quia omnis transitio est de contrario in contrarium, vel ex medio, vel in medium inter cōtraria

traria, sequitur necessario talia cõtraria permutari, vnde videtur, ꝙ vnum contrarium destruatur per reliquum, & ideo hoc continet maximam difficultatem dicere talia semper manere, vt dicit Simplic. & etiam dominus Albertus in præsenti loco idem dicit, vnde specialiter contra Alexandrum restat dubitatio, quia ipse tenet, ꝙ cõtraria, quę sunt particularia non sunt numero sempiterna, & tamen Aristo. de talibus contrariis. secundum quæ fit generatio & corruptio proposuit esse oportere semper manere. Et quod auget difficultatem est, quia adhuc non ostensum est principium tertium materiale, sed sermo philosophi solum est de principiis contrariis. Amplius autem sermo Alexand non est sufficiens, quia dicit principia contraria esse sempiterna quæ sunt gñalissima, vt ē vniuersalis priuatio & forma vniuersalis, quia vniuersalia sunt ingenerabilia & īcorruptibilia, sed quare etiam eadem ratione album vniuersale & magnum vniuersale quod est albi priuatio non erunt etiam talia sempiterna cum & talia vniuersalia sint. Lincoñ. dicit. quem etiam sequitur Albertus in præsenti loco, & fuit opinio antiqua Auicēnæ, ꝙ duo prima principia sunt prima forma corporis, & eius priuatio, ponit enim formam corporeitatis vniuersalem inseparabilem a prima materia, & illa semper manet, & priuatio eius etiam semper manet. & de istis intelligit Philosophus ꝙ semper manent, sed tunc est instantia contra ipsum, quia nullum corpus inuenitur vacuum a prima forma. s. corporeitatis, & per cõsequens impossibile est priuationem talis formæ esse in aliquo corpore, quia tunc simul & semel, idem haberet formã & eius priuationem. Respondet ad hoc ꝙ bene verum est, ꝙ nullum corpus simpliciter potest habere talem priuationē, sed bene fm quid, vnde imaginatur ꝙ forma illa generalis dicit aliquam actualitatem & aliquam priuationem annexam habet. talis autem priuatio est sua impuritas, & defectus ab eē cõpleto, & perfectissimo, & inclinatio illius ad suam originem. idest in nihil, quoniam ex se omnis res in nihil tendit, quia igitur talis forma generalis est habet actus, & aliquid potentiæ, & sicut habitus ei⁹ est prima radix omnium aliorum actuum, seu habituum sequentiũ, sic sua priuatio est prima radix omnium aliarum priuationum specialium, & ita patet quomodo in eodem stare potest priuatio cum forma. videlicet in esse incompleto, & fm quid, vnde est in esse act⁹ permixti cum potentia, sed ista via non est via Arist. nec Cõmē. quia ipsi non ponunt aliquam formam substantialem, neq; vniuersalem, neq; particularem coeternã in prima materia, vt late demonstratum fuit a nobis in speciali quæstione de hoc prolixe. vnde in principio secundi de generatione & corruptione reprehendit antiquos ponentes subiectum generationis substãtialis aliquod corpus non habēns formam determinatam & specificam, & in. 3. cœli & mundi in tex. cõmen. 54. & 55. contra antiquos arguit, ꝙ si elementa fierent ex aliquo corpore, tunc igitur esset aliquod

quod corpus prius elementis, vbi manifeste colligitur ex intentione philosophi nullam formam realiter distinctam a forma elementi ꝑcedere secundum rem formas elementarias in materia, & Auer vbique clamat primas formas quæ recipiuntur in prima materia eē formas elementarias, cum hoc ꝙ ipse substantialem digressionem fecit in .1. phy. com. 63. contra Auic ponentem huiusmodi formam. Ammonius vero aliter interpretatus ē istum locum, asserit enim non eē intentionem philosophi, dum dixit principia semper manere, itaq; velit ea esse sempiterna, sed intentio eius est, ꝙ in vnaquaq; generatione oportet inuenire priuationē, & formā, ſm quæ fit quælibet trāsmutatio. Nam vnumqdq; qđ trāsmutatur priuationem habet absentiam formæ illius ad quam dicitur transmutari, nam album corpus habet albedinem. primo formam, priuationem vero nigri, in quod aptum natum est transmutari, & erit hoc principalissime contrarietatis dictæ proprium, ideo philosophus intulit hoc tanquam causam, alias contrarietates non esse principia, quoniam non per omnia incedunt, non enim inuenies aliquam specialem contrarietatem per omnia physica corpora diffusam, non enim omnia nigra, neq; alba, neq; dulcia omnia, neq; amara, in omnibus autem est forma, & priuatio exceptis sempiternis, in generabilibus autem & corruptibilibus, vna est cōis contrarietas quę est ſm priuationem & habitum non eiusdē formæ, sed illius, in quā aptū natū est transmutari, sic igitur principalis contrarietas permanere dr̄ semper. Aliæ aūt isto modo permanere non dn̄r, dicit ēt ꝙ hoc simile ē, sicut si dicamus primā mām semꝑ manere in omni gn̄one, materias vero particulares sicut est lignum, aut æs, aut aurum non esse in qualibet transitione, ita breuiter concludit ꝙ ly semper, non importat tp̄is v'ſitatem, vt sit sensus, pricipia esse sempiterno tempore, sed dicit v'ſitatem rerum. i. in omnibus trāsmutabilibus requiri principia contraria in eorum transmutatione. Auer. autem in com. 50. dicit, principia semper manere intransmutabilia in qualibet transmutatione. v3. ꝙ non fiunt, neq; transmutātur ex aliis, nec ex alterutris, istę enim erant conditiones principiorum, & ideo non omnia contraria sunt principia, quia posteriora contraria non manent, quia ex prioribus fiunt, & sic Aristo. habet intentum suum ꝙ principia non sunt infinita, nam cum superius fuerit demonstratum contraria esse principia, & nunc sit ostensum, non omnia contraria esse principia, multo minus igitur esse poterunt infinita. contraria enim posteriorum nō possunt esse principia, quia principia debent permanere, sed illa non permanent, igitur non sunt principia, vbi permanentiam intellexit permanentiam in conditionibus primorum principiorum, & est opinio multum subtilis, sicut vides, & ideo vtraq; istarum magis est de intentione philosophi, quam præcedentes, sicut diligens peripatheticus poterit diiudicare.

Principium substantiæ debet eē substantia. 1. meta. com. 3. idem. 2. de anima.

animæ.com.2.

Principiorum quærendorum conditio est, vt sint conuenientia oib' apparentibus inexistentibus, quoniam tunc videntur esse vera.

Principia rerum quæ semper sunt, necesse est, vt sint semp, ista.n entia, quia non sunt in vno tpe, sine alio, sed sunt in oibus tpibus, ideo causæ eorum non sunt causæ in eis in vno tpe sine alio, & ista est dispositio principiorum corporū cœlestium cum corporibus cęlestib'. 2.meta.cōm.4. Ex quo patet in via Auer. sempiterna habere causam efficientem sempiternā cōtra Greg de Ari.& Io.de Bacco.

Principium non intelligitur nisi in re quæ habet finē 2.meta.cō. 7. & quod habet finē necessario h3 principium,& idem.1 cœl.versus finē.

Principium & causa aliud est a reb', quarum est principium, aut cā. 5. meta.tex.cō 11.

Principium nō dr̄ de separatis intelligentiis vniuoce, neq; ęquiuocæ, sed sm prius & posterius, & vide cām in para.meta.tract 4.

Principium firmissimum omnium est circa quod impossibile est mentiri, 4.meta.tex.com.8.&.2. meta. commen.1.

Principii demonstrationis non est demonstratio.4.meta.te.com.26. idem 1.poste.tex.com.6.

Principium multis modis dicitur 5, meta.tex.com.1.

Principium quandoq; non est rei, sed vnde quis facillime addiscet. ibidem.

Principiorum omnium commune est primum esse.ibid.

Principiorū quædā sunt intra rem, quædam vero extra rem.ibid.

Principiū doctrinæ in scientiis plerunq; est aliud ab eo quod est principiū I rei veritate, sicut Arist. fecit in multis libris.5.met.cō.1.

Principiū agēs nō ē extrinsecū in rebus nalibus sicut ē in artificialibus 5.meta cō.1. Vbi aduerte & pōdera qūo illud sit intelligēdū, nā lra translationis arabicæ in tex. est falsa, & d3 stare negatiuē, q.v3. nō ē in re, sed qui voluit defendere illā lram affirmatiuā, tūc cogit dicere illud pp aīalia q ex semine gñant, in seminibus.n.taliū sunt virtutes informatiuę, quæ operantur, & sic taliū aīaliū gñatio h3 cām agentē intra, secus est in artificialib', quorum principium est ab extra.

Principiorū qdā sunt in arte, quędā sunt in esse,& accidit in quibusdā artibus, vt principiū essendi sit idē cū principio doctrinæ,& in quibusdā nō. 5.meta.cō.1:vide.1.phy.cō. 8. vide etiam.1.phy.cō.2.

Principiorum aliorum comparatio ad primum principium est modis diuersis, sicut est ens de entibus. 4. metaph.com.1.

Principiorum quædam sunt in re, vt materia & forma, quædam extra rem vt agens, & finis.5. meta. tex.com.1.

Principium est vniuersalius cā, quia principium dr̄ de principiis transmutationis, & dr̄ de quatuor causis.5.meta.cō.4.inde sumitur vulgata propositio q oīs cā principiū est, vt patet.5.meta.tex.cōm 1.sed nō oē principium est causa, quia ibidem principium Iter alias significationes sumitur pro principio transmutationis, & motus, vnde priuatio principium est, sed nō est cā, aīr cēnt quinq; cārum genera, ita

Ita etiam Blemideus Nicieforus exorditur in sua abbreuiatione naturalis abbreuiationis. Omnis causa, inquit, principium est, sed non omne principium est causa. Latini autem nostri dant aliam ratioñe, quare principium sit in plusquam causa, quia. 5. Metaph. tex. com. primi, omnis principii commune eẽ videtur primum esse, & ideo ratio principii consistit in ordine, sed de ratione causæ est, ꝙ ad eius esse sequitur aliud, & quia priuatio adueniens entibus priuat entia entitate. multotiens enim protendenti ipsius intellectum videtur machinari maleficium, neq; esse penitus, vt dicitur in. 1. physi. in tex. com. 80. & ibidem tex. com. 68. sufficiens ẽ, alterum contrarium sui præsentia & absentia facere mutationem, priuatio enim nihil aliud est nisi absentia formæ in subiecto apto nato, sed si illa ẽ ratio causæ vt dicũt, tunc materia non erit causa. inquit enim Cõmen. in. 7. primæ philosophiæ. in comm. 37. Forma est pars quæ cum fuerit, erit res, materia vero cum fuerit non erit res, & est differentia quam Commenta. accepit a lucidissimo Themi in paraphrasi super. 2. de anima. ca. 1. vbi dicit hoc esse discrimen inter materiam & formam, quia res a materia habent, vt fierent, a forma, vt essent, & ratio primi, vt mihi datur cernere est, quia materia ẽ ex quo fit aliquid, vt inexistente, ratio vero secundi est, quia forma describitur. 2. de anima. tex. com. 2. forma est per quam est hoc aliquid. esse igitur appropriatur formæ, & fieri materiæ. Them. etiam in. 2. physi. super tex. 11. d. quamlibet rem id quod est habere ex forma non ex subiecto.

Principium doctrinæ in multis artibus non est necessarium, vt sit principium secundum naturam. Commen. contra Gal. asserentẽ ꝙ quia epar apud anathomistas ponitur principium doctrinæ ramificationis venarum conclusit, propterea epar esse principium venarum, idẽ in. 5. Meta. tex. cõ. 1.

Principiorum vltimorũ scire quidditates difficile est 4. phy. com. 16. vbi lucidissimus Themist. causam reddit, quia conãtur separatim ea cognoscere quæ seorsum cognosci non possunt, & Com. in commen. idẽ dicit, ꝙ scire formam sine materia, & materiam absq; forma, impossibile est.

Proloquium & enunciatiõ communis & maxima esse videtur idem, originem, & progressionem non posse nihilque esse pro principio, & pro eo cuius est principiũ. Themi. 6. phy 48.

Principia quæ ponit naturalis, sunt naturalia plura esse, & mobilia, & habentia principia. s. composita. 1. physi. com. 8.

Aliud principium, ex nihilo nihil fieri 1. phy te. com. 34. omnes qui de natura locuti sunt in hoc conuenerunt, ꝙ ex nihilo nihil fit. idẽ commen. in prologo. 3. phy. &c. 2. Metaph. com. 15.

Proloquium pręclarum & indubitabile ẽ ĩ quo dicitur nihil a natura, siue vsu aliquo fieri. Themist. 1. de ani. 13. & habetur. 1. cœli. 32.

Propter famositatem istius diuisionis. s. quoniam omnes intentiones diuiduntur in habitus quiescentes & mobiles conueniunt omnes gen-

etiam in hoc, quod posuerunt principia nominationum nomen, & verbũ, & posuerunt indeclinabile inter illa ad collationem, & posuerunt nomen cuilibet formæ quiescenti, & verbum cuilibet formæ mobili. 5. physi.comm.9. inde patet dictum grammaticæ speculatiuæ, quod nomẽ significat per modum habitus, & per se stantis, & verbum per modum actus, & per modum fluxus, & fieri, &c.

Processus in infinitum est in potentia non in actu. sexto physicorum 58.commen.

Proprietas quia sequitur proportionem mensurarum entium possibile fuit inueniri in vna re proprietates quasi infinitas, & res quæ est propinqua infinito, non potest sciri perfecte per arbitrium. 5.Collig. ca.24.vbi loquitur de proprietatibus medicinarum.

Prouerbium, semper aliquid noui affert Aphrica, vnde emanauerit, vide in.8.de natura ani.ca.28.

Prouerbium, qua cerui amittũt cornua, vnde emanauerit vide I. 9. de natura ani.cap.5.

Probabilia impossibile est vt sint falsa fm totum.3.de ani.com.5.in solut.2.qõnis, iuxta finem. idem in com.lib.de sensu & sensa.

Probabilia sunt magis dilecta communiter quàm demonstrabilia. Ex libro destru.dispu.3.in solutione.13.dub.

Probabile est quod qui cõsiderat de natura alicuius debet perscrutari de accidentibus illius, & cum hoc quod ẽ probabile est verum.2.physi.text. commen.17.

Prouidentia proculdubio videtur esse de particularibus ex parte somniorum veridicorum, & similium, ex pronosticis futurorum, quæ quidem in veritate est prouidentia in specie, ex dispu.16.in solutione.3.consimile in commen. super libro de diuinatione quæ est secundum quietem.

Propheta quilibet est sapiẽs, sed non quilibet sapiens est ppheta, & est verissima propositionum, ex physicis disputationibus, dispu.4.

Prophetia, vt tradunt antiqui fit ab ipso Deo glorioso mediãte aliquo ente spirituali, quod nõ est corp⁹, & est tribuens intellectum humanũ apud eos, & est id quod appellant moderni intellectum agentẽ, & appellatur in lege angelus. Ex disputationibus physicis, in disputa.1.in solu.2.dub.

Prophetia venit in dispositiõe similì epilepsiæ. Comm.in com.lib.de diuinatione secundum quietem, & ibi vide causam.

Propositiones cathegoricæ substantiales quas format intellectus de rebus compositus, differunt ab illis quas format intellect⁹ de rebus abstractis, quia dispositio & dispositum in rebus compositis, licet sint vnum in actu, sunt tamen duo in potentia, quando intellectus diuisit vnum ab altero, sed in rebus abstractis reducuntur ad vnam intẽtionem omnibus modis, & nullus modus erit quo prædicatum distinguatur a subiecto & disposito extra intellectum.f.in essentia rei, sed tamen intellectus in talibus non intelligit nomina synonima, sed ea intelligit esse differentia secundũ assimilationem. 12. primæ philosophiæ.com.39.vbi ex mente Cõmẽ. distinctio attributorum in diuinis

uinis non est ex natura rei, sed secundum modum intelligẽdi, quã viam etiam multi ex nostris Theologis sunt secuti.

Propositio illa dicens,cõueniens fieri a conueniente, tribus conditionibus verificatur. videlicet in causa agẽte, & nõ in instrumẽto, & in propinqua non remota, & in essentialiter, & non per accidens agentibus. 12. Meta. com. 24. authoritate Alexandri.

Propositio dicens ꝙ omne quod ẽ in actu prius fuit in potentia, non est vera, nam si ita esset, potentia simpliciter præcederet actum, & si ita esset, res mouerentur ex se sine motore. 12. meta. com. 32. vide. 9. meta. tex. com. 13. & 3. de ani. tex. com. 20. & 27.

Propositione minori infinita existẽte in prima figura, hoc est, de prædicato infinito, erit concludens, nõ autem si fuerit negatiua. 1. physic. commen. 10. & 1. prior. tex. commento. 7.

Propositio cuius subiectũ est ęquiuocum nõ habet subiectum essentiale, ex paraphrasi meta. tracta. 2. in principio. idem. 4. Metaphsico. commen. 2.

Propositiones assimilantur materię quia sunt in potentia conclusio, & conclusio in eis est, quasi forma. 2. phy. com. 31. & 74.

Propositio vniuersalis mouet quiescendo, sed propositio particularis mouet imminendo, instandoque actioni 3. de ani. tex. cõ. 58.

Propositio aliqua ẽ vera per se, quæ tamen est falsa per accidens. Commenta. 6. physico. commen. 15. de motu qui inquantum motus est velocitabilis in infinitum, sed pro quãto accidit motui ꝙ fuit in mãtis nãlib. sic est falsa ꝑ accidens, cõsimile de diuisione lineæ in. 71. 4. phy. inuenies ab eodem.

Propositio dicens, ꝙ duo opposita non possunt esse simul in eodem est cõis pluribus scientiis, & propositio dicens ꝙ illud ex quo aliquid transmutatur, & illud ad quod trãsmutatur sunt opposita, est propositio cõis, & sm subiectum, & secundum prædicatũ. 8 ph. com. 70. collige ibi cõitatem propositionis, ex quot causis colligi possit.

Propositiones aliquæ sunt de quibꝰ dixit Albumazar, quæ non inducunt ad primæ certitudinis ordinem, sed tamen nullus sensus contradicit eis, neque ratio, ex. 1. cœli, commen. 15. & 22.

Propositiones naturales sunt dubitabiles propter duas causas, aut rõne aliarum propositionum probabilium quæ sunt contrariæ illis, aut propter existimationem ꝙ principia scientiæ naturalis debent esse in fide, sicut principia geometriæ. 1. cœli. commen. 90. Vide in. 2. meta. tex. com. 16.

Propositiones essentiales logicales, & disputabiles differunt. Cõmẽ. in paraphrasi: 1. de cęlo & mundo, in summa 7. in fine. Vide & pondera quia multum tibi deseruiet illa doctrina in quamplurimis locis.

Propositionibus ambiguis in demõstrationibus vtimur quãdoq;, pręsertim vbi secus fieri non potest nulla præmanibus habentes principia, nisi id genus. Comm. in paraphrasi secundi de cœlo, summa. 2. quæsito primo. Intelligit autem per ambiguas in quibus prædicata non dicuntur vniuoce, sed analogicẽ,

logicè, consimile in secūdo destru ction. disputa. prima, in solutione tertii dubii.

Propositiones quas habem⁹ prę manibus de corporibus cœlestib. paucæ sunt, & dicuntur ferè ęquiuoce, quia extractę sunt ab animatis, q̄ sunt hic, & de istis & de illis animatum dicitur ferè ęquiuoce. 2. cœli. commento. 60.

Propositiones famosæ alicuius artis sunt illę in quibus nulla est disceptatio. inter eius professores, ex paraphra. Meta tract. 4.

Propositiones hypotheticę cōtinuatiue in quibus est consequens possibile esse cum antecedēte, necesse ē semper, vt destruamus antecedens & concludamus oppositum consequentis. 1. de ani. com. 13. authoritate Themi.

Propositiones primi modi dicendi per se habent prædicata, quæ sunt causæ subiectorum, sed propositionum secundi modi dicendi per se, subiecta sunt causæ prædicatorum. 2. de ani. cō. 67.

Propositiones in eo, ꝙ proportiones non sunt agentes, sed in eo ꝙ qualitates. 2. de ani. com. 143. & ratio est quia sunt relationes, & relatio non est de principiis actiuis, & ratio ē, quia omne quod agit, agit fm ꝙ est in actu, relatio autem extra animam non est in actu, sed in potentia. Vnde quidam reputauerunt prædicatum relationis esse de secundis intellectis, quia est debilis entitatis. 12. Meta. comm. 19. & sic etiam numerus non est de principiis actiuis, quia esse eius in actu est in anima, & extra animā in potentia. 4. phy. cō. 131.

Proportiones & virtutes quæ fiunt in elementis à motibus solis & aliarum stellarum sunt illę quas reputat Plato esse formas & eas intendit, sed longe inspiciebat eas, quapropter dixit formas esse. 12. Meta phy. com. 18. prope finem.

Proportiones omnes & formæ sunt in potentia in prima materia, & sunt in actu in primo motore. 12. primæ philosophiæ. commen. 18. in calce com. Vide in concordan. nuper æditis.

Proportio quæ est in mobili ad motum est proportio materiæ ad formam. 9. Meta. com. 11.

Proportio diffinitionis ad diffinitionem est sicut proportio quidditatis ad quidditatem. 7. Metaph. tex. commen. 14. & 15.

Proportio vitæ hominis ad motum continnum est sicut puncti ad lineam, & sicut finiti ad infinitum. Com. in prologo. 1. phy.

Proportio totius ad totum est sicut proportio partis ad partem, vera ē quādo ambę sunt finitæ, sed si fuerint infinitæ ambæ, aut altera, vera non est propositio, quia infinitas nō est magis neq; minus, nec ęqualе. Ex lib. destru. dispu. 1. in solutione quinti dub.

Proportiones in eo, ꝙ proportiones non sunt agentes, sed in eo ꝙ qualitates. 2. de anima. commē. 143. ex quo patet ꝙ relatio nō est de principiis actiuis.

Proportio quæstionum ad animā similis est proportioni ligamentī ad membra, & proportio scientiæ acquisitæ post illas quæstiones est similis propoitioni motus quæsiti post dissolutionem ligamenti. 3. Meta. com. 1.

Proportio impedientis ad impediēs est-

est sicut proportio motus ad motũ & hoc in motibus violentis,quando motor fuerit idem, siue impedimentum sit ex medio, siue ex ipso moto.4.phy.com.71.

Proportio eius quod congregatur ex duabus potentiis supra duo pondera,non est sicut proportio solius potentiæ ad vnum pondus.7. physi.com,38.

Porportio quælibet composita ex duabus proportionibus finitis,est finita necessario.8 physicor. commento 68,

Proportio temporis ad tempus est sicut proportio motoris ad motorem.8.physico.80.idem.7. physic. tex.com.35.&.36.

Proportio corporum circulariũ in velocitatę & tarditate est,non sicut ęst proportio spatii ad spatium,sicut est in rectis, sed est secundum proportionẽ magnitudinis, & paruitatis ipsorum mobilium. 2. cęli, com.46,& tex,

Proportio nulla est inter magnitudinem corporum cęlestium, & magnitudinem corporum facientiũ tonitrua,neq; in magnitudine, neque in violentia motus, neq; in velocitate.2.cęli.cõ.53.

Proportio superficiei ad corpus, est sicut lineæ ad superficiem, & sicut puncti ad lineam.3.cœli.cõ,5. vide in concord.

Propinquitas est necessaria ĩ actione tam potentiarum irrationaliũ quàm rationalium.9. Metaphysi. commen.10.

Propinquitas est causa deceptionis, colligitur ex.3.physi.com.15.vbi Cõm.ex sententia philosophi allegat causam erroris antiquorum ꝓpter quam collocauerũt ipsum sub priuatione,& primam causam expressit philosophus in tex.com.14 nam cum omne ens sit,aut in actu aut potentia & motus, neq; actus, neq; potentia tantum est, vnde vt inquit Com.ibi in com. latuit eos actus medius inter actum & potentiam, secundam vero causam explicat Cõm.in com.15. quia mot' est actus imperfectus, & actus imperfectus est propinquus priuationi, ideo iudicauerunt ex propinquitate ipsum priuationem esse, & est etiam sententia Augustini, ꝙ ꝓpinquitas & similitudo sunt causæ erroris,& deceptionis. Alia etiã est causa deceptionis inseparabilis consecutio vnius rei cum alia re, quam Cõm.expræssit in.4. phy.in com.95.vbi dicit multotiens existimatur ꝙ illud quod sequitur rẽ sit ipsa res,propter hanc enim causam asserit philosophus ibi antiquos fuisse deceptos asserẽtes tempus formaliter esse motum, & propter eãdem causam Stoici asseruerunt,vt scribit Alex. in paraphrasi de anima.quantitatem non esse distinctam a substantia in qua sententia perseuerant nominales. Et propter eandem causam, Subtilis Doctor tenuit proprietates rerum non distingui realiter a subiecto, & de multis aliis consimilibus,

Propinquitas & distantia non sunt nisi per translationem.8.phy. tex. commen.55.

Pruinæ & roris locus est vnus,& materia vna,& agens vnum,sed diuersificantur propter fortitudinem agentis & debilitatem.1.Metheor. commen.4.

Pseusippus plures substãtias ab vno inchoauit, & principia cuiuslibet substantiæ

substantiæ esse dixit, aliud quidem numeratorum, & aliud magnitudinum esse. 7. metaphysico. tex. commento. 5.

Ptolomeus posuit plures motus lunæ, & aliis stellis, quos, nullus ex antiquioribus posuit. 12. primæ philosophiæ. com. 45. Vide etiam. 2. cœls. com. 62.

Ptolomeus non posuit soli aliam latitudinem nisi in respectu æquinoctialis, sed antiqui opinabantur, quod vltra istam latitudinem ab æquinoctiali habet aliam a zodiaco 12. Meta. com. 46.

Ptolomeus posuit, quod in cœlo sunt sphæræ, quarum poli sunt perforati. 1. cœli. cō. 10.

Ptolomeus posuit quinq; motus in luna, cum antiquiores non posuerint nisi tres tantum. 2. cœli. commento. 60.

Ptolomei sententia successio orbiū in nobilitate nō est secundum ordinem in motibus. 2. cœli. comm. 62. vide in. 12. primæ philosophię. commen. 44.

Ptolomeus tenuit quod sub ęquinoctiali sit habitatio, & similiter Auię. licet Arist. oppositum senserit. ex. 2. metheo. ca. 2.

Pulmo in habētibus pulmonem bipartitus esse expedit. 1. de natura animalium. capi. 16. & ibi vide an spiritus per arteriam inspiratus ingrediatur cor, nec ne. vide etiā de pulmone in. 3. de natura animal. capitulo. 5.

Pulmo sanguinis plurimum ex mēbris omnibus continet, errantque qui ipsum inanem sanguinis arbitrantur. 1. de natura animalium. capitulo. 17.

Pulmo solus secundum Gale. nutritur per cor, cuius tamen oppositū sentit Arist. ex. 3. de partib. anim. Auer. in cap. de corde.

Pulmonis motus initium est a corde secundum Aristo. contra medicos. 3. de partibus animalium. cap. 6. & Auerro. ibidem in capitulo de pulmone.

Pulmone ablato hæc duo simul auferuntur, & dexter ventriculus cordis, qui gratia pulmonis genitus ē: pulmo enim vocis & respirationis est organum. Gale. 6. de vtilita. particulari. capit. 9 & nota quod contradicit Aristo. in hoc de numero vētri. cordis. ibi.

Pulmo est organum respirationis, & vocis. 3 de partibus animalium. vide etiam Galenum. 7. de vtilita. particu. cap. 3.

Pulmonis motus est a corde. 3. de parti. ani. ca. 6. contra medicos.

Putredo vel putridum excrementū rei concoctæ est, quapropter nihil putrescens gignitur. Arist. 3. de genera. anim. ca. 11.

Putrefactio est contraria generationi. 4. metheo. te. com. 3.

Putrefacta in principio fiunt humida, in postremo vero fiunt sicca. 4. metheor. tex. com. 4.

Putrefactio est corruptio quædam in vnoquoq; humido propriè sm naturam caliditatis, ab aliena cali-ditate. 4. metheor. tex commen. 5.

Et pondera cōtra rudes aliquos medicorum, asserentium hanc diffinitionem putrefactionis datam ab Aristo. non conuenire putrefactioni contingenti in humoribus, vnde febris putrida causatur, cum tamen Gale. medicorum princeps in. 2. de differentiis febrium ca 9. vbi disputat an sit febris ex putrido

do sanguine fundamentum hoc ꝑmittens quomodo sanguis potest putrescere, hãc diffinitionẽ ab Aristo. assumit.

Putrefactionis duplex est causa, vna primaria, & per se, alia secundaria, & quasi per accidens. 4 metheo. in sua summa. 5. Col. ca. 43.

Putrefactio est communis passio, & frigiditatis propriæ, & caliditatis alienæ. 4. metheo. tex. cõ. 5.

Putrefactio minus contingit in frigoribus, q̃ in æstu. 4. methe. t. c. 6.

Putrefactio duplex quædam est per viam congelationis, & ista contingit in hyeme, quędam per viam cõbustionis & dissolutiõis, & ista cõtingit in æstate. 4 metheo. com. 9.

Putrescit minus qđ mouet & fluit q̃ non motũ. 4. metheo t. c. 11.

Putrescit minus multum pauco. ibidem tex com. 12.

Putrefactionis natura stat per calorem extraneum cum humiditate superflua, & sunt ei medicinæ odoriferæ in vltimo contrarietatis. 6. Colli. ca. 12.

Putrefactionis causa efficiens est frigiditas ſm duos modos vnus est ꝑ se & est a calore extrinseco, alius ꝑ accidens, & est a frigiditate. 3. Col. caiptulo. 3. de causis ægritudinum materialium.

Putrefactio est via in corruptionẽ. commẽ. & tex. 6. 4. meta. & per cõsequens fit in tempore. hoc ẽt asserit Auic. in 4. can. cap. de febre sanguinis contra Gale. vbi litera quæ cõiter legitur est corrupta, quia iacet negatiuè, sed debet stare affirmatiuè. sic putredo habet tp̃s, & cõuersio sanguinis in coleram nõ fit nisi in tempore, & hoc non aduertit Tho. de Garbo & alii ibi.

Putridum non est necessarium esse, quod ex putrido fit. ibid. Auic.

Pueri cum vigilant non rident, cum dormiũt rident, interdũ etiam lachrimant. vide cõm. in. 5. de generat. animal. cap. 1.

Pueri plusquã cætera animalia somno dediti viuunt. ibid.

Pueri interdũ altero oculo cæsij nascuntur, vt plurimũ aũt ambobus. vide cõm. 5. de gña. ani. ca. 1.

Pueri excitati a somno præ metu se intra inuolucrum occulunt, & ibi vide cõm in lib. de in somniis prope finem & The. ibi. ca 19.

Puerum esse intelligentem in potẽtia potest intelligi duob. modis. 3. de aĩa. com. 5. in solu. 2. qõnis.

Pueris accidit epilepsia. vid causam in lib. de som. & vig.

Pueris non competunt vina, neque nutricibus. ibid.

Pulsuum sp̃es comprehendi nõ p̄nt nisi in ĩdiuiduo comparato ad pulsum sani, qui in corpore temperatæ complexionis inuenitur, aut ad aliquam octo cõplexionũ ſm Gale. aut ad quatuor ſm ꝙ apparet a radicibus naturæ. 4. Col. ca. de causis pulsuum. Nota aũt ꝙ ideo sic loquitur, quia ſm ipsum non darentur complexiones distemperatæ simplices compositæ tantum, & iõ sunt quatuor.

Pulsus dormientis est diuersus a pulsu vigilantis, & pulsus exercitati est diuersus a pulsu quiescentis. & vide cõm. 3. de parti. anima. ab Auer. in cap. de corde.

Pulsus non solum fit pp respirationem, verum ẽt pp transmutationẽ caloris naturalis, qui est instrumẽtum aĩæ ad omnia membra. ibid.

Pulsus marium est maior & fortior

sed

sed mulierum est minor, & debilior, sed est velocior, quæ velocitas in eis est loco fortitudinis. 4. Colliget. cap. 19.

Pulsus cordis temperati potest esse velox propter stricturam arteriarum. 4. Col. ca. 2.

Pulsus magnificatur per motum, & minoratur per quietē. & vide causam. 2. Col. ca. 18. in fine.

Pulsio est motus ab extrinseco. 7. phy. tex. cō. 10.

Putans diuisum diuidi & compositum componi verus est 9. metaph. tex. com. 21. idem in prædicamentis. & in primo de interpretatione, vbi dicitur ex eo q̄ res est vel non est, redditur opinio & oratio vera, aut falsa.

Parum diligēter mōstrat quicquid exceperit, vnde vestes, quę mundissimæ sunt, citissimæ inquinantur. ex lib. de insomn. Arist.

Punctus motus facit lineam, & linea mota superficiē, & superficies corpus, & figuras habere positiones sunt ppositiones geometricæ opinabiles absq; eo q̄ sunt extra animam. Cōmen. 3. phy. com. 60.

Puncta & momenta cognoscuntur per priuationem continui. 3. de anima. tex. cō. 25. vide Themi. ibi.

Puncti ad lineam nulla est proportio. 4. phy. tex. com. 71. & ibi redditur causa.

Punctus & instans differūt, quia ista actio quę est diuidere & distinguere est puncti principaliter & est instantis necessario. item punctus inuenitur in actu in linea, sed instans inuenitur in potentia in tempore, quia non potest bis demonstrari. 4. phy. com. 105.

Punctus idem potest bis demonstrari, non autem instans. 4. physi. tex. com. 121. 105. & 106.

Punctus vnus per se est duo fm rōnem. 4. ph. tex. com. 121.

Puncti diuisio est relatiua non in ei' substantia, qm̄ punctus non diuiditur, sed solummodo diuiditur fm q̄ est principium in respectu, & finis in respectu. 4. phy. com. 121.

Punctus dicitur quiescere per figuram. i. transumptiuę. 6. ph. cō. 72. vide consimile. 4. phy. com. 118.

Punctus dicitur moueri per accidēs ad motum corporis. 6. ph. t. cō. 86.

Punctus nullus actu est in continua magnitudine nisi mot' dirimatur 8. phy. tex. com. 65. & Them. & Cōmenta. ibid.

Puncta quę sunt inter principiū magnitudinis & finē, sunt i potētia cū magnitudo diuidat fm illā, potentia nō actu, pūctus aūt q ē finis magnitudinis est actu. 8. physico. tex. commen. 67.

Punctus qui est centrum sphæræ est principium pro quanto oēs lineæ exeunt ab eo ad circunferentiam, est aūt finis, vt omnes lineæ circūferentia ductæ terminantur ad ipsum, est aūt medium, vt æqualiter distat ab omnibus partibus. 8. phy. ex intentione Them. cō. 76.

Puncta & partes licet moueanē per accidens, differunt tñ, quia partes poterūt per se moueri si separētur a toto, qd puncto minime cōpetit. item motus partium est difformis motu totius existente vniformi, & partes iuxta polos tardius, quàm quæ circa æquinoctialem mouentur, quod non competit punctis. Them. 6. ph. 84. & 85.

Pūctus qui est indiuisibilis & nō existens in moto, qd mutat locū per

dicebant dextrum, & sinistrum. 2. cœli. tex. commen. 11.

Pythagoras opinatus fuit in medio ignem esse, asseruit, & terra circa medium circulariter moueri 2. cœli. tex. com. 72.

Pythagorici vocati mathematica principia omnium esse asseruerũt 1. meta. ca. 20.

Pythagorici posuerunt duo principia finitum & infinitum, & talia sunt fm materiam & formam, non fm materiã & agens, vt erant apud antiquos naturales. 1. metaph. tex. commen. 3.

Pythagorici posuerunt numerum esse subiectum omnium entiũm. ibid. vide etiã 5. phy. t. c. 25. & 26.

Pythagorici posuerunt causas rerũ naturalium res non conuenientes & non essentiales rebus naturalibus. 1. meta. te. cõ. 19.

Prothagoras redarguit geometras asserentes circulum tangere regulam in puncto.

Pythagoras transmigrationem animarum fabulose tradidit ad ciuilem aliquem vsum. 1. de anim. tex. com. 53. & Them. & Cõm. ibid.

Pytuita est primi alimenti excremẽtum, & siquid aliud huiusmodi est 1. de generatione animalium. cap. 18. vbi patet flegma & duas coleras secundum Aristot. non esse humores, sed superfluitates sanguinis, quod est verus humor, & verum imentum. contra medicos.

De litera Q.

Qui potest saluare apparẽtia ex principiis finitis, melius facit quã qui ex infinitis. 1. ph. t. c. 50. & 56. vbi aduerte ꝙ pipathetici paucitatem entium vbi fieri põt semp præfulerũt multitudini, & hoc est maximum fundamentum in doctrina eorũ, vide causam ab Auer. in com. allegatis.

Quicquid recipit aliquid non recipit illud fm ꝙ est in actu, sed fm ꝙ est in potentia. 1. ph. com. 69. & 2. de ani. com. 67. & 104. 1. ca. de sub stan. orb. 3. cœli. cõ. 67. & 3. de anima. com. 4.

Qui dicit aliquid generari ex nõ ente dicit, ꝙ vel transmutatio est in priuatione, aut ꝙ est transmutatũ sine transmutatione, 1. phy. com. 71. consimile. 8. physi. cõ. 4. & 15.

Quod non attribuitur corruptioni nisi propter fem corruptibilẽ existentem in eo, dicitur corruptibile per accidens. 1. phy. t. cõ. 82.

Quæ inueniuntur in rebus naturalibus ex necessitate, & non sunt ppl aliqd sunt ex mã, vt mors & q inueniunt pp aliqd sunt ex forma 2. ph. c. 88. idem. 3. de ani. cõ. 60.

Quod pdicat in quid & conuertit est diffõ. 3. ph. cõ. 1. & 6. topico.

Quod mouet circa aliqd quiescens tm, & nõ mouet in cõtinẽte, vt corpus est illud, cuius motus non est p accidens extrinsecũ a natura. Cõmen. 4. phy. com. 43.

Quibusdam cœlestibus corporibus quod continetur ab aliis, accidit sibi ibidem.

Quod est in aliquo existente in dispositionibus diuersis est vnum secundum subiectum, & duo fm rõnem. 4 ph. com. 104.

Qui aufert diuisibilitatem a tempore & a magnitudine, aufert velocitatem & tarditatem. 5. phy. cõ. 62.

Quicquid mensuratur a sua parte finitum est. 6. ph. 61.

Qui quærit rationes vt destruat illd quod apparet sensui est debilis discretionis. 8. ph. tex. com. 22.

Qui negat subiectum alicuius artis artifex illius artis non habet viam: neq; sermonem cum eo, cū nō habeat principia p quæ loquatur cū eo, quia negat principia ex quibus fundantur contradictiones negationis subiecti. 8. ph. com. 22.

Quod est per accidens non est necessarium neq; semp, & tale pōt non esse. 8. ph. tex. com. 36.

Quæcunq; præter naturam sunt citissime corrūpuntur 1. cœli. text. com. 15.

Quod innatum est inueniri in tpe non pōt esse sine tpe, & quod non est innatum inueniri in tpe nō inuenitur in tpe, & non habet prius, & posterius nisi in esse, sicut est de lineis cum figuris, & magis hoc est in rebus abstractis. 1. cœli. cō. 106. vbi patet in rebus æternis esse prioritatem sm naturam. vide in 2. ca. de substantia orbis.

Quod esse potest & non esse determinatum est esse plurimū, & eius quod est esse & eius quod non. 1. cœli. tex. com. 118. & habet locū in omnibus prædictis, vt ibi dicitur.

Quicquid essentialr̄ cōpetit vni indiuiduo eiusdē spēi cōpetit oībus. 2. cęli. t. c. 59. ibi. n. Arist arguit q̄ si luna est sphericæ figuræ omnia astra sunt sphærica.

Quod impossibile est vt sit impassibile est vt incipiat esse. 4. cœli. tex. com. 33. idem 6. physic. tex. commen. 92.

Quod dr̄ de aliquo diuisim non sequitur vt semper dicatur de eo cōiunctim. 1. de gene. & cor. t. c. 9.

Quæcunq; eandem materiā nō habent faciunt impossibilia entiā vt medicantia. 1. de gene. & corrupt. tex. com. 53. & 87.

Quæcunq; non in materia hn̄t formam hæc impassibilia sunt actiuorum: q̄cūq; aūt in mā, passiua. 1. de generat. & corruptio, tex. commen. 53.

Quorum incorruptibilis est substātia mota eadē numero redire possunt, quorū aūt corruptibilis solū specie nō numero ex fine. 2. de gene. & corrup.

Quod inuenitur in aliquo accn̄talr̄ oportet vt inueniatur in alio eēntialr̄. 2. de ani. c. 133. idē. 4. ph. cō. 43. & 1. cęli. com. 14.

Quidditas non dr̄ vniuoce neq; equiuoce de abstractis & de generabilibus. 3. de ani. com. 36.

Quæ verè possunt facere eorū opus, verè sunt vnumquodq;, puta oculus si videt: qui autem non potest viderę, æquiuocè, puta mortuus aut lapideus. 4. metheo, t. c. 54.

Qui dubitat & admirat ignorare vr̄ ex prohe. meta.

Quod inuenitur accidētaliter raro inuenitur. 1. meta. com. 8. idem 2. phy. com. 48.

Quæ præcognoscimus impossibile est vt addiscamus. 1. metaph. tex. com. 47.

Quod ante est cōmunius est eo qđ posterius est. 2. metaph. tex. commen. 10.

Quidditas in substantijs est simpliciter, sed in accidentib' est sm quid 7. meta. tex. com. 15.

Quidditates rerum non sunt existētes nisi per esse rerum habentium quidditates. 7. meta. t. c. 20. Sic intelligas dem Philosophi I p̄dicamētis, vbi asserit d structis primis substan-

stantijs impossibile est aliquid alio rum remanere. Nam licet rei quid ditas præcedat quo ad intellectum ipsum singulare quo ad existentiā tñ sequitur. hoc bene notauit Cō. 12. diuinorum c. 27. authoritate Alex. sic n. melius dř quàm vt Boe tio visum est, qui in prædicamentis istā ꝓpōnis difficultatē qūo in diuiduæ substantiæ primæ substātiæ esse pñt, qñquidem illud est na tura prius quo sublato reliqua auferuntur, posterioribus vero subla tis priora non auferuntur, soluit di cens, non oēm naturā in vno salua ri indiuiduo, sed in oībus singulis. Sed hoc non obstat, quia tunc ista rōne non posset prima & secunda substantia in rebus æternis reperi ri in quibus tota natura in vno sal uatur supposito. vt patet 1. cœli & mundi, in com. 4. & 98. vbi scribit Com. ꝙ multitudo indiuiduorū contingit pp diminutionē, & ideo natura non fuit contenta esse vni⁹ tñ, & ita ēt scribit 2. de ani. tex. cō. 34. & in 2. de gene. & corrupt. tex. com. 59. cōsequens aūt falsum est, & contra Philosophum in 1. cęli. t. com. 92. vbi dř ꝙ alterū est hoc cęlum & cœlum simpl̃r. 2. aūt Boetij sol'o magis vř apparens, inquit enim ꝙ quia in prædicamentis agi tur de significatione vocabulorū, & quia q̃ sensibus ꝓxima sunt, ea ēt ꝓxime vocabulis nūcupanda iu dicamus, qui enim primus hominem dixit non illum qui ex singu lis hominibus conficitur concipit animo, sed quendam singularem atq; indiuiduum cui hominis no mē imponeret, & ideo sublatis sin gulis hominibus homo non rema net. Sed nec ista secunda eius solu tio satisfacere videtur, tū quia tra hit secum arduam qōnem deprimo cognito. Null⁹ enim imponit nomen rei quam ignorat, vt dicit, septimæ primæ philosophiæ. tex. com. 54. & in quarto ēt in tex. cō. 10. si igitur primum cognitum ab intellectu esset singulare tunc sinē dubio responsio illa vera esset. sed illud est dubium & forte falsum in via Peripatheticorum apud quos fuit maxima altercatio an ab intel lectu cognosci possit, & qs sit modus quo cognoscitur nedū vt esset primum cognitum, sicut declarat Commen. 3. de ani. com. 36. authoritate Auēpacis, vbi dicit ꝙ quidditas intellecti non est quidditas singularis, neq; spiritualis, neq; corporalis cum sit declaratum ꝙ indiuiduum non est intellectū. Amplius si primus impositor imposuit hoc nomen hō alicui homini singulari inquantum singulare illud, & non sub rōne aliqua cōi, tunc inæuitabiliter sequitur quòd illud nomen non esset nomen appellatiuū. sed nomen proprium. Et confirmatur authoritate Auerro. 2. de anima, commen. 65. vbi format in simili consimilem consequentiam, dicit enim quòd si sensus pateretur ab aliquo indiuiduo secundū, quòd est illud indiduum, tunc nō pateretur ab alio indiuiduo, & bene dixit. nam vt scribit Aristote. in calce secundi posterio. analiticorum licet id quod sentitur sit singulare sensus, tamen est vniuersalis. Concludamus igitur cum Alexandro & Auerroe. in loco præallegato quòd licet singularia inesse præcedant vniuersalia, tamen vniuersalia in intellectu præcedunt singularia,

laria, vt habetur in com. 27. duodecimi primæ philosophiæ. & idē Commen. 7. meta. com. 20. dicit ꝙ quidditates rerum non sunt existētes nisi per esse rerum habentium quidditates. i. non existunt nisi ad existentiam singularium, & sic vniuersalia sunt posteriorum: actus enim & generationes, & motus omnes singularium primo sunt. ex prohemio primæ philosophiæ vide etiam pulchre Alexandrum in 1. lib. naturalium quæstionum. q. 11. vbi quærit, quō sit intelligendum dictum philosophi. 1. de aīa. tex. com. 8. animal vniuersale, aut nihil est, aut posterius est.

Quæcunq; a casu quorum materia potest a seipsa moueri hoc motu quo sperma mouet eadē fieri possunt, quoruncunq; vero nō eā impossibilia sunt aliter fieri quàm ex seipsis. 7. meta. t. cō. 31.

Quidditates naturalium non possunt intelligi sine sensu & motu, sicut quidditates mathematicorum. 7. meta. tex. com. 39. &. 37. vbi intelligas ꝙ non possunt diffiniri sicut glosaui ex mente Them. hic, & 6. primæ philosophiæ. tex. com. 2. &. 1. de ani. tex. com. 16. in contra dictionibus nuper æditis.

Quidditates naturales differunt a quidditatibus mathematicorum. ibidem tex. com. 39. quia possunt intelligi sine materia sensibili.

Quidditas rei descriptione logica, describitur sic, ꝙ est illa quā significat diffinitio, & ē alia descriptione logica, & ē, q̄ dat in rn̄sione ad quęstionem factam per quid, aut quare. 7. meta. com. 59.

Quidditas & essentia sunt idem in non habentibus materiam, neque intellectualem, neque sensibilem. 8. Meta. tex. cō. vlti. idem. 3. de anima. tex. com. 59.

Quod impossibile est factum esse, impossibile est aut, esse aut futurū esse. 9. meta. te cō. 6.

Quoruncunq; aliquid alterum est, quod fit prçter vsum horum actꝰ in facto est, vt ędificatio in ædificato, & vniuersaliter motus in mobili, quoruncunq; vero non est aliquod aliud opus præter actionem, in ipsis existit actio, vt visio in vidente, & speculatio in speculante. 9. Meta. tex. com. 16. Inde elicitur actionem esse duplicem immanentem. v3 & transeuntem.

Quæcunq; sunt præter primam materiam, & vltimam formam, sunt materiæ compositæ & formæ compositæ. 1. phy. cō. 1. licet varijs modis interpretetur illa authoritas. Mihi tamen occurrit vnus modus exponendi multum subtilis, vt per materiam primam intelligamus primam in compositione, & per vltimam formam etiam vltimam in compōne & non vltimā in resolōne, ut exposuit Burleꝰ, licet expō illa bona sit. & tunc dico ꝙ in cōpositis ex pluribꝰ causis intrinsecis ꝓpinquis & remotis sola prima mā ē mā simplex. quæ. v3. h3. rōnē materiæ & non formæ, & sola ultima forma q̄ est in cōpōne, & est causa propinqua compositi habet rationem formæ substantialis dantis esse, quia vnum compositum substātiale habere nisi vnam formā substantialem est impossibile. 1 ca. de substantia orbis, quia vnius rei est vnum esse, formæ autem mediæ dicūtur materiæ compositæ & formę compositæ, qa respectu ꝑcedētium

rium comparantur vt formę, respectu posteriorum vt materię. & ideo licet in mixto sint formę elementariæ vltra formam mixtionis, q̄ est forma supaddita ipsis, tñ illæ gerũt vicem materiæ respectu eius, & sic sp vnius rei est vna forma substantialis, & vnũ esse. & hoc est qđ dixit lucidissimus Them. in 3. de anima cap. 27. ꝙ sane ordo & ꝓcessus hic est vt respectu inferiorum superioribus vice formæ vtatur, respectu superiorum inferioribus loco materiæ. non habet igitur simplicem rōnem & respectum materię, & formę nisi extrema. s. prima materia, quę fm se ē denudata ab omni forma, & vltima forma quæ non habet vlteriorem respectu cuius materia effici queat, sed illa quæ sunt in medio habent compōnē extremorum vel fm esse, vel saltem fm denominationē, sp. n. respectus imperfectionis ad pfectius, est respectus materiæ ad formã, aut instrumenti ad agens, vt dicitur 3. de anima ab Auerroe, cõ. 36.

Quidditates naturales non pñt intelligi sine motu, & sensu, sicut quidditates entium mathematicorum. Com. 7. meta. cõ. 39. Sed tunc ē difficultas ꝙ mot' erit de qdditatiuo conceptu quidditatum naturaliũ, quod vr̃ absurdum cũ motus sit accidens, & posterius ipsa quidditate. soluit, intelligitur vt dixi in theorematibus, quia nō possunt abstrahi a principio motus quod est natura. vnde ista est ratio formalis a priori omnium q̄ in cõscientia naturali considerantur. Arist. enim 2. phy. tex. cõ. 73. eijcit a consideratione quidditatiua primum motorem, quia non habet in se principium motus & quietis & in primo de partibus animaliũ. cap. 1. dicit, non oēm animã quidditatiue considerari a naturali, quia non omnis anima est natura. Sed tunc iñ surgit maxima difficultas, quia cũ quidditates rerum naturaliũ sint substantiæ, & per consequens absoluta entia, videntur a naturali non considerari quidditatiue in ꝓpriã forma, quia si omnis talis quidditas includit naturam, & apparet natura vel formaliter vel cõsecutiue, sequitur oēm considerationem q̄ habet naturalis esse respectiua, & tandem tales quidditates in particulari cognoscentur a diuino, qđ est cõtra Philosophum. 11. primæ philosophiæ. cap. 5. & in prohemio metaphysicę, vbi hr̃ ꝙ sapientis est omnia cognoscere vt cõtingit, soluitur loquendo de cognitione qdditatiua & distincta in particulari cognoscuntur a naturali. & concedo ꝙ in tali consideratione naturalis non habet vt naturalis cognitionem absolutam, sed respectiuã. sed si quam habet absolutam habet a diuino, sed non inquantũ naturalis est. nã ꝙ homo sit sub̃a aut ens a diuino habet, sed alia prædicata naturalia omnia includunt naturã quæ est principium motus. & si cõsideras etiam accidentia isto modo cũ respectu, considerantur a naturali, quia aut sunt terminata, aut terminata, & oīa consistunt in respectu quodam ad formam & ad materiam sensibilē, vt patet intuenti. Sed dices, nonne prior est ignis q̄ sit principiũ motus? quia licet ignis sit ignis per formã suã, q̄ ē natura, & talis natura est motus principiũ. Tunc q̄ro, cõsiderare possum p intelle-

tellectum absolutum non considerando respectū.igitur possum considerare ignem in illo priori ī quo est ignis,non cōsiderando illū respectū. Et tunc q̄ro ista consideratio a quo artifice hr̄ aut a nāli,si sic igit̄ naturalis abstrahit a natura aut a diuino,si sic igit̄ diuinus cōsiderat qdditates re℞ in particulari. hoc argumentū est satis laboriosū. & Scotus & discipul' eius Antoni' Andrea in.q 9.1.meta.non bn̄ soluunt istud argumentū, quia licet verū sit ꝙ ignis cum illo ꝙ appropriat illum ad naturalē. tn̄ tale approprians non est nisi natura,quia sicut qdditas artificiati consistit in arte,sic qdditas naturati consistit in natura.2.phy.c.13.& cō.3.& 6. meta.cō. 2. sed rō naturę est ratio entis includentis respectū,vt patet. Quare dicendū puto ad hoc argumentum cū aureo quodā dicto Alexandri afrodisei summi Peripatetici qui in principio libri prio℞ d.ꝙ ī̓plerisq; naturalis vtit̄ mathematica abstractione,sicut qn̄ fm rōnem concipit & abstrahit formā a materia:dicit.n Arist.2.ph.t.c.12. diffiniens nām q̄ est forma quod ē ens non sepabile nisi fm rōnē patet aūt ꝙ hoc non est fm rōnē & modū definiendi naturalis,quia vt dicit Cō.formæ naturales nō pn̄t diffiniri fm se sine materia.in primo de aīa,cō.16.& est siīa Philosophi in 2.phy.versus finē,vbi habet ꝙ ī diffōnibus naturalium re℞ debet poni materia vel expresse,vel consecutiue.immo in 6.primæ philosophiæ.t.c.2. Arist. ponens distinctionem inter scīas speculatiuas. d. naturalem diffinire p materiā sensibilem. Et ideo sic dico in casu ꝙ naturalis vtēs mathematica abstractione pōt iu illo priori abstrahere hunc ignē inquantū ignis est,non considerando ipsum vt sua igneitas est motus principiū, sed in rōne igneitatis,& licet igneitas includat naturalitatē,hoc tn̄ non est inquantum igneitas, sed est ꝯn̄s ipsam,quia prius natura ignis est ignis q̄ sit motus principiū. Et nota bene hoc, quia nullus ante nos in via latino℞ potuit pertingere ad istud. Mathematica igitur abstractione cōsiderari pōt nō naturali, vnde igneitas naturaliter quidditatiue includit naturā.i.dū qdditatiue diffinit̄.vnde nō oīs abstractio est in naturali philosophia naturalis fm Alexan.& viros Peripatheticos antiquos.

Quando maior ꝑpositio conuertit̄ vl̄r possūmus arguere ex duabus affirmatiuis in 2.figura.2.phy.cō. 23.4.ph 33.& 41.& 2.cœli.cō.23.

Qn̄ aliquid agit aliquam actionem ita agit illam,sicut aptum natū est agere illam.2.ph.tex. com. 78.

Quando sunt duæ partes, qua℞ vna est in altera & fuerint partes vnius totius,& totū nominatur a nomine partis,poſſe est vt illud totū disponatur per illam dispositionem. 4.ph.com.24 & 25.

Qn̄ maior ꝑpō ꝯuertit̄ ꝯclusio pōt esse vl'is in figura tertia,quia tunc pōt reduci ad figurā primā.Cō. 4. phy.cō.42.ratio est,quia figura tertia descendit a prima p cōuersionē minoris, vt patet in 1.priorū trac. 1.de gn̄atione syllogismorū. vnde quemadmodū maiore existēte vl'i affirmatiua in terminis cōuertibilibus pōt sequi ex duabus affirmatiuis conclusio in 2.figura, quia pōt reduci

reduci ad figuram primam per cōuersionē maioris in terminis, quia figura secunda descendet a prima per maioris conuersionem, ita dic in hoc casu.

Quando quantitatibus proportionalibus additur eadem quantitas, illę quantitates non remanent proportionales. 4. physi. cō. 71.

Quādoq; significat id quod est raro, & quod est per accidens. 4. phy. cō. 112. Ratio aūt huius est, quia quę per se sunt, sunt de omni, & per consequens sunt semp, & non qnq; sic, & quandoq; non, vt dr̄ in 1. posteriorum analiticorum.

Quando vna & eadem res fit a duabus, oportet ꝙ fiat per eādem cām cōem, est ꝓpositio equiuoca, quia potest duobus modis intelligi. vno modo ꝙ illa res proueniat a duab' in eodem genere causæ sm̄ speciē, vt scānum factū a Platone & a Socrate habentibus eandem artē, alio modo ꝙ illa causa sit cōis sm̄ gen' inquantum causa est, sed differunt in specie, illæ causalitates, vt calceus factus ab artifice habente illam artem, & a coriario præstante materiam calcei, puta corium, sed vnus concurrit vt agēs, alter quia mām̄ præstat. Auer. cōtra. Gal. in 1. de generatione anim. cap. 1. vbi ponitur, improbatio antiquorū de semine.

Quanto magis augumentatur quantitas corporis tanto magis augumētatur potentia eius, & est propositio manifesta per se. 3. phy. cō. 42.

Quantitas non est de potentiis actiuis. 4. phy. cō. 84.

Quantitas curua est contraria quantitati rectæ. quinto physico. commento 44. quod quomodo sit intelligendum. Vide primo physic. commen. 41.

Quātitates eiusdem speciei sunt sibi inuicem ęquales, videlicet, rectę tātum aut curuæ tm̄, cum istæ sibi superponantur. 7. phy. cō. 29.

Quantitas subiecti si diuersa fuerit diuersabitur passio necessario. 7. phy. com. 33.

Quātitas ęquiuoce dr̄ de superficie, linea, & numero. 1. meta. cō. 46. Ex quo vr̄ ꝙ quantitati discretæ & cōtinuę non sit aliquid cōmune vniuocū. vide idē in cōmento magno 1. poste. cō. 73. & 83. vide in cōtradictionibus nuper ęditis.

Galenus in primo de differentijs morborum inquit, ꝙ quanti aliud discretum quod proprie quantum appellatur, aliud vero continuum, quod Græci pelicon appellāt, & nō dicit ꝙ sunt species, vt cōiter trāslatores transtulerunt locū istum.

Quantum aliud per se, aliud per accidens. 5. meta. tex. cōm. 18. & est in capitulo de quanto.

Quāta per se, alia sunt passiones, alia sunt sm̄ substantiam, ibidem.

Quanta per accidens sunt duob' modis. ibidem.

Quantitatis descriptio ponit̄. 5. metaphy. tex. cō. 18.

Quantitas discreta diuiditur in vnitates quæ sunt naturaliter indiuisibiles, sed quantitas cōtra diuidit̄ in vnitates quæ recipiunt diuisionem. 5. meta. cō. 18.

Quantitatis species famosę solū sunt enumeratæ ab Aristotel. in prædicamentis. Cōmentator. 5. metaph. cōmen. 18.

Quantitas non est substantia, sed magis cui hæc insunt septimo metaphysi text. cōmen 8. Ex quo patet error nominalium, & (vt inquit Alexan- Contra nominales.

Alexander) fuit commentum stoicorum.

Quantitas in eo ꝙ quantitas cognoscitur vno aut numero. 10. meta. tex.com.2.

Quantitatis habẽtis situm & carẽtis situ diuersum est iudicium.ex quãtitate.n.carente situ,non est impossibile imaginari processum in infinitum,sicut in habente sitũ.ex lib. destr.disputa.prima,in solone.16. dubij.vide in concordantijs nuper editis.

Quantitates corporum si ꝑmutarẽtur etiam permutarentur actiones corporum ex lib. destruct.dispu.2. in solo.5.dubij.

Quantitas dicitur de omni eo quod mensuratur sua parte, vt notificaui in libro prædicamentorũ. Auer. in paraphrasi metaph.tracta. 1. capi.de accidente.

Quantitatis alia est per se,alia per accidens.ibidem.

Quantitatis ꝑ se alia per se primo, alia ratione alterius, vt magnitudo mensura,& numerus sunt quantitates per se primo,sed tẽpus, & motus sunt quantitates per se non primo, sed ratione alterius,quia tempus est quantum ratione motus, & motus ratione magnitudinis.ibidẽ vide ẽt pro hoc in 5.meta.com. 18 & tex.& sic sedabis contradictionẽ quando Arist.d.motum & tẽpus esse quanta per accidens, vt ly,per accidens, distinguitur contra per se primo,& non contra per accidens purum.

Qualitates propriæ quæ sunt in substantijs simplicibus non sunt substantiæ, sed assimilantur substantijs,quia in simplicibus sunt ꝓpinquiores substantijs,& in alijs compositis sunt remotiores.5.ph.c.10. pro quo vide ẽt octauo meta. cõ. 5.quomodo aũt in simplicibus sũt proximiores substantiæ.vide quarto cœli.com.40.

Qualitatum attributarum alteratio ni,aliæ primæ,aliæ, secundæ & sũt quæ fiunt ex primis.7.physic.tex. com.11.

Qualitates sunt primæ humiditas & siccitas & his coniuges,circa corpora quidem diuiduę non vñr,sed circa materiam. The 1.de aĩa cõ. 12. super tex.26.vide quõ sit intelligẽdum,primo de generatione & corruptione.tex.com.6.

Qualitates in olfatib⁹ manifestę sũt, sed tñ contraria existentia in eis latent.7.phy.com.14.& 2.de anima com.92.

Qualitates plures transmutabiles videntur non recipere neq; magis,neque minus.8.phy.com.24.vide in concordantijs.

Qualitatũ prima gña sunt sine alteratione,vt genus quod est animati inquantum animatum,& genus quod dr̃ potentia naturalis, & gen⁹ quod est in quantitate in eo quod quantitas.1.cœli.com.21.Vbi aduerte ꝙ primum genus seu species qualitatis.v3.habitus & dispositio dr̃ esse animati inquantum animatum,quia pro maiori parte qualitates primæ speciei reperiuntur in animatis,vt sunt virtutes, & vitia, & scientiæ.& ita ẽt dicit Cõ.in prædicamentis.quarta vero spẽs qualitatis dr̃ esse in quantitate in eo ꝙ quantitas,quia illæ qualitates sunt fundatæ in quãtitate,vt.d.Siplici⁹, ẽt & Boetius super prędicamentis.

Nota quare prima spẽs qualitatis dr̃ esse aiad inquantũ aiatum.

Qualitas est diuisibilis per accidens 3.cœli.tex.com.7.idem 5.ph. tex. com.

com. 18. & 6. phy. com. 35.

Qualis est habitudo materiæ ad materiam, talis est formæ ad formam & compositi ad compositum. Cõmentator in paraphrasi quarti de cœlo, summa. 3. cap. 4.

Quale multimodis dicitur. 5. meta. tex. com. 19.

Quale quãdo quod interrogatur p ipsum fuerit de spẽbus existimat significare substantiam, & dum interrogatur de indiuiduis significat prædicamentum ꝙ dicitur quale, quod monstratur in diuidentibus. 7. meta. tex com. 14.

Qualitates fundatæ in quãtitate sũt differentię substantiales quãtitatũ sunt, n de suis substantijs, sicut formæ substantiales de substantijs. 5. meta. com. 19.

Qualitates per quas differunt corpora in suis substantijs, & quãtitates non pertinent motui. Com. 5. meta. com. 19. vide in 7. ph. tex. com. 18. 19. & 20. ad quas qualitates est per se motus & in quibus non est. vide etiam quinto ph. tex. com. 10 & 4. phy. 84.

Qualitatum quædam pertinẽt motui, & quædam non 5. metaphy. cõmen. 19.

Qualitates secũdæ speciei consequũtur qualitates substãtiales, & inquãtum sunt potentiæ numerauit eas Arist. inter potentias, & inquantũ sunt præparationes. 5. meta. c. 19.

Qualitates passiuę habent plus pati quàm agere, & qualitates actiuæ habent plus agere quàm pati. 3. colli. cap. 31.

Qualitas generatur duobus modis, quoniam quandoque generatur a sibi simili, & quandoque sequitur formam mixtionis primarum qualitatum. Com. 7. met. c. 32. vbi nota ꝙ sumpsit mixtionẽ pro cõplexione, quia mixtio proprie nõ est qualitatũ, sed corporum, vt patet i 1. de gene. & corrupt. tex. com. 83. non .n. omne omni miscibile, sed oportet separabile existere vtrum mixtorũ passionum aũt nulla separabilis, pp hoc Peripathetici ppie loquentes dicũt mixtionẽ esse corporum, cõplexionẽ vero qualitatũ nam de ratione miscibilis est ꝙ separari possit, & hoc nulli competit accidenti. Mixtio in corporũ.

Qualitatis prioritas est prioritas formæ 7. me. cõ. 35.

Qualitas qñq; ponitĩ diffõne ad circũloquendũ drĩam sub̃alem. 7. meta. cõ. 41. & 5. ph. com. 10. & 8. me. cõ. 5. contra Alexan. & 8. ph. cõ. 32 & 4. cœli. 6. & 26. commen.

Qualitates primæ nunquid sint formæ sub̃ales in elementis, requiratᷓ in 8. primæ philosophiæ. cõtra Ale. in cõ. 5. & in 5. ph. com. 10.

Qualitas in se in respectu alteri᷒ nõ est substantia. 8. me. c. 5. intelligitĩ his q̃ vniuoce dñr, nam fallit in his q̃ dñr æquiuoce: scĩa. n. in nobis est qualitas, vt patet in 7. ph. tex. c. 20, & in prædicamentis in cap. de qualitate, & tñ in deo est sub̃a, nã scientia æquiuoce dicitᷓ de scientia Dei & de sciẽtia nostra. 12. me. t. c. 51. quia scientia Dei est cã re᷑, & sciẽtia nostra causatur a rebus.

Qualitates q̃ pñt esse & non esse in corporibus cœlestibus, sunt aliæ ab illis qualitatibus, quibus attribuitᷓ alteratio, & illuminatio lunæ, & obscuritas, & similia. 9. me. commen. 17. & 1. cœli. commen. 21. & 2. capite de substantia orbis.

Qualitates primæ sunt initia elemétorum,

com.3.& in ꝓlogo primi phy.
Quærere quare ipsum est ipsum, nihil est quærere. 7. metaph. tex. cō. 59. Inde colligitur ꝙ in qualibet quęstione est aliquid cōcessum, & aliqnid dubium quod quæritur.
Quæstio, quandoq; quęrit causam in fieri, & quādoq; causam in esse 7. meta. tex. com. 59.
Quęstio non fit in re simplici non composita. ibid. Com. & in t.c. 60.
Quærere in re simplici vt quia hō est hō, est nugatio. 7. meta. com. 59 idem 4. metaph. com. 3. vbi hr̄ ꝙ prædicatio eiusdem de seipso est nugatoria. vide in theorematibus in isto theoremate, substantia prima de nullo prædicatur.
Quæstio non est in simplicibus, sed in compositis. 7. primæ philosophię tex. c. 60. vbi dicit Com. ꝙ in simplicibus non est qō neq; ꝑ qua re, neq; per quid, sed in talibus est alter modus qōnis.
Quęstione qualibet proposita valde bonum est audire rationes vtriusque partis, præcipue si partes sūt prudentes & famosæ. ex lib. destructio. dispu. 2. in solōne. 2. dubij.
Quæstio si est quęrit de esse vero, ex lib. destruc disputatione 8. in solutione primi dubij.
Quærere quare quædam appropriantur in eodem genere quibusdam entibus est summa fatuitas. vnde non est petendum quare terra sit terra, aut ignis sit ignis. ex disputatione. 13. in solutione tertij dubij.
Qōnis translatio ad alias qōnes est opus Sophysticum ex dispu. 14. in solutione vlti. dubij.
Quiescens quiescit pp similitudinē cōtinentis, & mouet̄ pp priuationem similitudinis inter ipsum & continens, & hoc est qn̄ mouet̄ in continente, vt sunt corpora simplicia q̄ mouentur motu recto. Cō. 4. physi. com. 43.
Quies quælibet in tēpore est. 4. ph. tex. com. 118.
Quiescit non oē immobile, sed qđ aptum natū moueri priuatur motu, ibidem ex 5. phy tex. com. 20. & 6. phy. tex. cō. 30. & tex. cō. 67.
Quies vere & transumptiue summi potest. 4. ph. com. 118.
Quies non cōtrariat̄ verè motui, sed priuatiue. 5. ph. com. 62.
Quies & motus pñt cōiūgi in diuersis partib⁹ eiusdē motı, sed duo motus ꝯtrarij nequaquā. 5. ph. cō. 62.
Quies coniuncta motui in diuersis partibus est in potentia non actu. ibidem.
Quiescēs nō dr̄ nisi qn̄ sm̄ suā nām, & locū, & tp̄s fuerit innatū moueri & nō mouet̄. 6. ph. c. & t. 30. idem infra. 67. 72. & 75. cō. idē 4. ph. cō. 118. & 5. phy. tex. com. 20.
Quietē tūc intelligit aīa qn̄ intellexerit idē corpus in eodē statu saltē in duobus instantibus. Cō. 6. ph. c. 73. & 4. physi. 100. & 106. consimile de tempore.
Quies aīalis perfectissima q̄ fit post motū est quies in somno & expergefactio ab eo est ꝑfectissimus mot⁹ qui fit post quietem ꝑfectam. 8. phy. com. 20.
Quies polorū est geometrice nō vere. 2. cœli. com. 14. & ibi vide qūo & qualiter, &c.
Quiescens accidētalr̄ non est nisi pp quiescens essentialiter. 2. cœli. cō. 14. & 1. cœli. com. 14.
Quies aūt & grauitas dn̄r ꝑ priuationē leuitatis & motus. 2. cęli. t. c. 18.

Quies

Raritas,& densitas omniũ passionũ principiũ est,& graue, nanq; & leue,& molle, & durũ, & calidum, & frigidum densitates vñr, & raritates esse quædam. 8.phy. tex.cõ. 55. vide in concordantiis.

Raritas & densitas quæ sunt in corporibus cœlestibus ęquiuoce dicũtur cùm illis, quæ inueniuntur in elementis 2.cœli.com.42. idem in 2.cap.de substan.orbis.

Rarum & densum sunt de situ. primo meta.com.15.

Rarũ & densum ſm Aristot.sunt in pdicamento qualitatis,& nõ quantitatis,licet antiqui oppositũ senserint.& ideo diffinitio illa, rarũ est cuius nõ sunt partes cõpactæ: densum vero cuiꝰ partes sunt cõpactæ, sunt ex mente antiquorũ. tales descriptiones Auer. sententia in paraphrasi tertii de cęlo,summa. 3. parte.2.in contradictione. 2.vide etiã 7.physi.com.15.vbi expresse dicit, ꝙ raritas & densitas sunt rerũ qualitates insequentes calidum & frigidum,consimile. 4. physic. commen.84.& 85.

Raritatem, & densitatẽ ponere sub substantia impossibile est, & cum hoc ponere grauitatem,& leuitatẽ sub accidente. 4.cęli.com.20.

Rarum graue esse põt, vitrum.n.rarum est,& graue,sicut aliquod densum põt esse leue, vt nubes. 2.de generatione & corruptio. cõ.15. idẽ 3. cęli. com. 10. vide etiam de hoc Themist.4.phy.super.85.

Raritas & densitas non sunt qualitates actiuæ consequẽtes calorem, & frigus. 2. de generatione.com.15.

Raritas & dẽsitas sunt causa diaphaneitatis, & non diaphaneitatis, & dicuntur secundum prius & posterius in vtroque corpore. 2. cap. de substantia orbis.

Rationes quæ nõ ex propriis ducuntur principijs inanes sunt, & rerũ esse videntur cũ longe aberrent. ex 2. de generatione animalium,cap. 6.idem. 1.de anima.tex.com.11.

Rationi fides adhibenda est si quæ demonstrantᷣ conueniunt cũ his q̃ sensu percipiuntur rebus. Arist. 3. de generatione aĩal ca.10.in fine. idem Cõm.8.phy.com.22.& 1. cęli.com.22.& 3.de anima. com.7.

Ratio aut est eorũ quę semper sunt, aut eorum quæ sunt frequenter. 2. physic.tex.com.55.

Rationes probantes naturam agere propter aliquid non sunt naturales,quia naturam agere propter aliquid est manifestum per se. 2.phy. com. 80. Ex quo patet nullum artificẽ specialem posse probare q̃ in scientia sunt per se nota.

Rationem quærere eorum quæ dignius habemus, quàm si rõnis indigeremus,est hominis male iudicantis quid est melius, & peius, & credibile,& non credibile,& principium, & non principium. 8.physi. tex.com.26.& cõsimile vide in 2. physi.tex.com.6.

Rationem quærere eorum quę sensu patent,infirmitas quædã est intellectus. 8 physi. tex. com. 22. vbi Themistius inquit, perridiculum est, vbi sensus fidem facit rationem quærere,quædam adeo imbecillitas retusioq; animi est,non statim perspicere quid desiderent, & quid non desiderent rationem: habentur enim nõnulla quæ certiora illustrioraq; sunt, quàm rationem vllam expostulent.

Ratio falsa nullius est simpliciter ra

Re-

Recto & ipsum & obliquum cogno scimus.1.de anima.tex.com.85.
Reciproca sunt finita necessario. 2. met.tex.com.7.
Redini quid sint & qbus noibus cõtingunt.vide.5.de nã aial.cap.31.
Regressum dari in scia innuit Cõ. clare.6.phy.com.12.& 15.8.phy. cõ.& tex.53.& 1. de aia. com 11.
Relationis pdicamentum nõ habet actum innatum,sed absolutũ,ideo momẽto acqrit, sed pdicamẽta in qbus est motus vtrunq; actũ retinent. Themist.3.phy.16.
Relatiuorũ natura nõ est ꝙ habeat mediũ inquantũ sunt relatiua, qa inquantũ relatiua sunt, nõ ẽ necesse,vt sint in vno gñe,quia stat vnũ corũ esse in vno gñe,& aliud ĩ alio, vt agens & passum,sed si in relõne fuerit cõtrarietas,tũc medium põt inueniri nõ merito relõnis, sed merito cõtrarietatis, vt mediũ qd est inter magnũ & paruũ, & medium quod est inter sursum & deorsum. trac.3.in paraphrasi Auer.
Relatio per se non acquirit per motum.5.phy tex com.10.
Relõ sequit transmutationẽ.5. phy. tex.com.10.& 8.phy.tex.com.9.
Relatio accidit quantitati, & cęteris pdicamentis.5.meta.com.18.
Relatio est duobus modis,aut.n.est in suba vniuscuiusq; relatiui,aut ẽ in suba vnius tm̃ & in altero propter illud.5.metaph.com 2.
Relatiua se inuicẽ diffiniunt, & non accidit inde malum.9. met.cõ.11. idẽ Porphyr.in cap.de specie.
Relatiuum est duobus modis. v3. p se,& per aliud,quia. v3.aliud refertur ad ipsum.10. meta. com.21. & 5.metaph.tex.com.20.vt de scibili & intellecto.
Relatiuis per se accidit contrarietas, sed non relatiuis per aliud.10.metaph.tex.com.21.
Relatiua p se sunt in eodẽ gñe & habent mediũ,sed relatiua per aliud nõ sunt in eodẽ gñe,& ista est causa propter quã non habent mediũ 10.meta.tex.com.22.
Relatiuorũ diffinitiones nõ sunt circulares,vt ex hoc sequatur idem assumi in suimet ratione.cõtra Auicennam in paraphrasi metaphysi. tracta.3.
Relõ est cõis oĩbus pdicamẽtis.in paraphrasi meta. trac.1. cap. de relatione.idem.5.meta.com.18.
Relatio est debilioris esse cęteris prędicamentis,ita ꝙ quidam putauerunt,ꝙ esset ex secũdis intellectis. 12. primæ philosophię.com.19.
Relationis prędicamentum quomodo distinguitur à reliquis, vt vbi, quando,agere,pati,situ, & habitu, vide differentiam pulchram ibid. tractatu eodem.
Relatio quandoq; est de primis intelligibilibus,& quandoque de secundis. ibidem.
Relationis elemẽtum est relatio, sicut elementum substantię est substantia.12.meta.tex.com.19.
Relationes nõ inferũt pluralitatem in substantia relati.ex lib. destruc. disput.5.authoritate Algazelis, & Cõm. sibi non contradicit in dubio vltimo,& solutione eius, & est authoritas Cõm. aperta de hoc in 3.cęli cõm.9.idem etiam est de negationibus,quia nõ inferunt pluralitatem in substantia negati, qa de vna re simplici plures negationes verificari possunt.
Relationis pdicamentum cõsequitur res relatas per se, non per aliud

prædicamentum,vt pater,& filius. ibidem.& ideo subtiles appellauerũt istas relationes eẽ respectus intrinsecus aduenientes fortasse.

Relationis ꝑdicamẽtum est cãtum ab aĩa in ipsis entibus, & si nõ eẽt aĩa nõ esset relatio, si nõ esset aĩa nõ esset ꝓportio,siue cõparatio:& qñ in hmõi cõparatione concipiť necesse est vnum subiectorũ eius concipi per cõceptũ alterius subiecti cũ habeat existentiã ꝑ illa duo subiecta.in paraphrasi met.trac.3. vide in cõtradictionib⁹ nuꝑ editis.

Remora pisciculus quidã est saxis assũtus,in cibos non admittendus, nomen à remorandis nauibus adeptus,vtilis ad iudicioꝝ cãs,& à materia venefica,vt aliqui volũt.Arist. in.2.de natura aĩal.cap. de serpentibus,& est in cap.14. Inde collige verũ esse dictũ Hermetis trismegisti asserẽtis ꝙ si rerũ ꝓprietates nobis innotescerent, facere possemus quicqd per magicas ꝯficitur artes, vt allegat etiam Alber. cognomento magnus in.2.mineraliũ, cap.2. & Conciliator in dña qua quærit vtrum piscis inueniri possit: mirabile enim in natura hoc est pisciculum nauim posse remorari.

Remissio non semper fit per admixtionem cõtrarij, vt Alexander asseruit in multis locis.2.cęli.cõ.15.

Remissius & intensius candidũ temperatione cõtrariorum permixtio neq; coalescit:in quo.n.plus est cãdoris in eo nigritię minus hr̃,& qđ parcius cãdidum ẽ amplius nigroris est particeps.Themist.5.physi. sup tex.19 & est sñia Arist. ibid.& Cõm.quicquid dixerit Burleus.

Remotum videtur moueri,causa ẽ, quia locus formæ rei non figitur apud diuersitatem motus oculi, & ideo homo cum videt aliquid constringendo oculum subtus videbit illud in loco alio ĩ quo prius videbat illud,& similiter etiam propter remotionem spatij. 2.cęli, cõmen. 48.& habetur in textu.

Remotio in sole nõ est causa diuersificationis in sole,quantum ad visum,sed causa eius est debilitas visus,aut propter fortitudinem luminis solis.ex.2.cęli.cõm.48.

Remotio duarum naturarum ab inuicem in subst̃ãtia est sicut remotio earum in loco,vt in elemẽtis vilius eorum est terra, & nobilius est ignis,& nõ solum elẽta succedunt sibi in hoc,verũ etiã,& corpora cęlestia.vnde Arist.d.in lib. de aĩalibus,ꝙ luna est de natura terræ. 1. cęli.tex.com.16.

Rememoratio fit in nobis ꝑ tres virtutes.s.imaginatiuã,cogitatiuã, & rememoratiuã:quarũ esse declarãdũ est ĩ lib.de sen.& sen.& istę tres virtutes in hoĩe sunt ad repræsentãdam formã rei imaginatæ qñ sensus fuerit absẽns.3.de aĩa. cõ.20.

Rememoratio est reuersio in pñti intentionis cõprehensę in ꝑterito, inuestigatio aũt istius intentionis per rememorationem est inquisitio istius intẽtionis ꝑ voluntatẽ, & facere eã pręsentari post absentiã. & ideo visum est, ꝙ inuestigatio ꝑ rememorationẽ est ꝓpria hoĩ: memoratio aũt est in omnibus aĩalibus imaginantibus,ex commento super lib.de memoria & reminis.

Rememoratio differt à cõseruatione,quia ꝯseruatio est eius qđ semp fuit in aĩa postq̃ fuit cõprehẽsum: sed rememoratio ẽ eius quod fuit oblitum. & ideo rememoratio est conser-

conseruatio abscissa, & conseruatio est memoratio ꝯtinua. Ista igitur virtus ē vna in subiecto & duæ ſm modum. si.n.cōprehensio eius fuerit cōtinua dr̄ conseruans, si diuisa dr̄ rememoratiua. ex cōmento libri de memoria in princ.

Rememoratio ē cognitio eius quod fuit cognitum, postq̄ cognitio eius fuit abscissa. ibidem.

Rememoratiua virtus est de virtutibus animæ comprehendentibus intentiones indiuiduas particulares: vniuersalis enim natura quantitatis, quā intellectus comprehendit non comprehenditur à virtute rememoratiua. ibidem.

Rememoratiuam virtutem in sua actione præcedunt duę virtutes sensus. vs. & imaginatio. ibid.

Rememoratiua virtus, & imaginatiua sunt virtutes diuersæ, quia habent actiones diuersas. ibid.

Renes pinguedo magis ambit, q̄ reliqua viscera. & vide cām in. 3. de partibus animalium, cap. 9.

Ren dexter est minus pinguis sinistro. 3. de natura aīal. cap. 17. & vide causam. 3. de part. aīal. cap. 9.

Renes in nullo aīali squāmato, aut pēnato, aut corticato inueniuntur excepta testudine. 3. de parti. aīal. cap. 9. vbi aduerte illud locū habere de testudine marina, & terrestri, vt dixit Arist. ibid. cap. 8. Sed fallit in testudine lutaria nuncupata: talis enim ob mollitudinem tegminis & vesica, & renibus caret, sed marina & terrestris, & vesicam, & renes habent.

Renes hominis dum ægritudinibus infestantur difficilius curātur q̄ in cęteris animalibus. & vide causam in. 3. de partib. animal. cap. 9.

Renes aīalia quęlibet hn̄tia habent renem dextrum supiorem rene sinistro: qa motus īcipit à parte dextra. & ideo oīa membra q̄ sunt motus gratia, necessario vergunt ad superiorē partem: pars.n. dextra validior est sinistra: quapropter supercilium dextrū magis attollitur, q̄ sinistrū, & arcuatum magis q̄ sinistrū habet. ex. 3. de part. aīal. ca. 9. Vide etiā Galen. in. 5. de vtilitate partic. cap. 6. vbi assignat alias cās, & ibi ēt reddit causam quare renes nō sunt in ęquali situ, & quare nō est vnus sicut splen, & chistis fellis, & quare non fuit vnus magnus supplens vicem duorum.

Repletio quædā est quo ad vasa, & quędā quo ad virtutē. 4. coll. ca. 9. vbi dicitur, ꝙ quando sanguis peccat, sola quantitate dicitur repletio quo ad vasa, quando vero peccat qualitate dicit̄ repletio quo ad virtutem. & ibi vide causam.

Repetitio eiusdē in scientia fieri debet, vt difficultates appareant & enodentur. Themist. 3. physi. 15. & Arist. in prędicamentis, in cap. de ad aliquid.

Repetitio ī rebus arduis fieri debet: talia.n. (vt docet Arist. in prędicamentis, in cap. de ad aliquid iuxta finem.) nō possunt perfecte declarari, nisi sepius pertractata fuerint. ita ēt scribit lucidissimus Themis. in. 3. phy. in expōne tex. com. 15. vbi Arist. repetit motus diffinitionē sub aliis verbis, inquit.n. sed denuo illa eadem repetamus, nō modo iterum, sed ter & quater, & si libuerit etiā sepius, vt difficultates illas saltē frequēti tractatu facile assequamur. Nota tn̄ ꝙ repetitio in scientiis quandoq; fit ad rememo-

candū,vt melius imprimanť, quæ docētur in artibus, ſicut dicūt expoſitores in lib. priorū. vbi Ariſt. conſueuit multotiēs facere epilogū, & hoc etiam cōtingit in ſcientijs demonſtratiuis. dicit enim Cōm. 5. phy. com. 5. Mos eſt in ſermonib' demonſtratiuis innuere ſummam etiam. Quandoq; repetitio fit ĩ diuerſis ſciētijs ſm diuerſos modos, patet quando in metaphyſica repetuntur demōſtrationes adductę in ſciētia nāli, ſed altiori mō, nā hoc obſeruat Ariſt Cōm. 2. meta. cō. 6.

Res & ens differunt, quia qñq; diciť res de oī eo de quo dr̄ ens, & quandoq; dr̄ de cōiori. ſ. de omni re concepta in anima, ſiue extra aīa; ſit, ſiue non, vt hircoceruus, chimera, ita φ nomen rei transferť ad falſas propōnes qđ non facit nomen entis. ex paraphraſi Auer. cap. de re.

Res poſteriores ex quibus nō ſequitur de neceſſitate eē aliquod prius, nō poſſunt ſummi, vt ratio ſiue ſignum ad probandum eſſe prioris. Auerro. in primo de gñatione animalium ca. primo, vbi ponitur improbatio antiquorum de ſemine. Ex quo patet demōſtrationem ſigni eſſe ex conuertibilibus. &c.

Res multę ſunt in ꝯplexionibus ſui calidiores quas in cōparatione humani corporis inuenimus frigidiores, & multę ſunt in ſuis cōplexionibus frigidiores, q̄ dum cōparanť corpori noſtro ſunt calidiores, vt vinū vetus, & muſtū. 5. coll. c. 24.

Rerū quędam ſunt in actu, & quędā habent potētiam admixtā cum actu. 3. phy. tex. cō. 3. & tex. cō. 57.

Rerum quarū ſubſtantię ſunt ſimiles contrarijs hn̄t ſubſtantias contrarias aliquo mō. 4. phy. com. 5.

Res nāles non ſunt extra ordinem niſi raro ſiue extra ordinē cāliter. 8. phy. com. 15. & 2. phy. tex. c. 82.

Res nobiliſſima ꝓpriam ſuam pfectionē poſſidere ſolet abſq; actione vlla & opere, quod vtiq; peculiare vr̄ eſſe attributum primę cauſę. Auer. in paraphraſi ſecundi de cęlo, ſumma. 3. q̄ſito. 5. Ex quo videť φ Deus glorioſus non mouet aliquē orbem ſm Auer. vide in concordantijs.

Res diuerſę ſm formā, aut ſūt cōpoſitę ex vna mā, vt corpa ſimplicia, aut ex diuerſis materijs vt corpora cōpoſita ex elñtis. 3. cęli. com. 41.

Res ſunt tribus modis, quędam ſemper ſunt, quædam vero nunquam ſunt, quędam vero quādoq; ſunt, & quandoq; non. 2. de generatione. tex. com. 51.

Res quę nō intelliguntur niſi per ſimilitudinem ad alterum notificari poſſunt per genera rethorica. 3. de anima, com. 6. & 14. & primo phy. com. 81. & 4. phy. com. 81. & 2. de anima, com. 149.

Res naturales ſunt manifeſtiores, q̄ natura. 2. phy. com. 1. & 3.

Res quarum differētiæ ſunt eadem, ipſę ſunt eędem in illo modo, ſm quem habent eaſdem differentias 3. de anima. com. 38.

Rex factæ quædam ſunt indiuidua ſubſtantiarū, & quædam ſunt indiuidua accidentiū. ex cōmen. libri de diuinatione ſm quietem.

Res ſenſibilis habet duas formas ſpiritualem & corporalem, & eſt forma rei ſenſibilis, ſed ſpiritualis eſt forma ſimilis. ex commento libri de diuinatione.

Res quę ſunt ꝑ apparentiā, ſunt determinatæ ſicut res nāles. 1. metheoro-

theororũ.cap. 2. de cometis Com.

Res quæ generantur ex quatuor elementis differunt ab elemẽtis,& differunt etiã maxime inter se ĩ quidditate & diffinitione. ver. g. caro ab osse. 1. meta.com. 12. idẽ. 1. de anima. 77. cõ. & 1. de generatione, & corruptione. tex. c. 84. & 2. de gñatione & corruptione. tex. cõ. 48.

Resistentia necessario est inter motorem,& rem motam, siue motio sit naturalis,siue ĩnaturalis. & ista resistentia communis est secundũ q alterum est agens, & alterũ est patiens. 7. phy. cõm. 35.

Resistentia in motu,aut est ex medio,aut ex mobili,aut ex vtroque. 4. phy. com. 71.

Respectuum numerus,qui demonstranť per habere, sunt ſm numerũ respectuum, qui demõstrantur per hanc ꝓpositionem, in, sed hæc ꝓpositio, in, dignius diciť de respectu cõtenti ad cõtinens, & recepti ad recipiẽs, sed hoc verbũ, hr̃e, dignius diciť de respectu continentis ad cõtentum. Cõmen. 5. met. c. 28.

Respectus verus ẽ particulariter, qa vniuersalia non habent esse extra aĩam. 12. primæ philosophiæ. cõ. 27. idem ibidem. com. 4. & 21. & 14. primo de anima. com. 8.

Responsio quę datur interrogationibus quę dñr ęquiuoce debet dari cũ distinctione. 7. met. com. 36. & est tex. Philosophi in primo cœli & mundi in tex. com. 110. vbi diciť multipliciter. n. dictis,& si nulla differentia sit ad sermonem, necesse est intellectum cõfusum habere si qs diuiso multipl'r tãquam indiuiso vtatur, manifestum. n. ſm quã nãm ipsi accidit quod dictum est. idem primo elench. idẽ. 4 phy. com. 24. qui. n. q̃onem multipliceẽ, vt vnam interrogat, aut male interrogat, aut captiose interrogat, vt testatur seuerinus Boetius in libro de interpretatione.

Rethoricæ rõnes & fides ex illis generata nõ sunt ꝓpter res in se, sed ꝑ aĩam humanam. 2. cœli. cõ. 34.

Rethoricus sermo est necessarius in istis reb⁹, q̃ sunt difficiles 3. de aĩa. com. 14. idem. 1. physi. com. 81. & 4. physic. com. 84.

Reubarbarum (vt dicit Gal. & medici) stringit ventrẽ. Sed nos videm⁹ q purgat,& est mirabilior alijs medicinis purgatiuis, quia frenum eius est cũ eo, quoniam nulla medicina purgatiuarũ est sine veneno in aliqua parte sui ista excepta. & ideo quia cõfortat oĩa mẽbra corporis dando ipsum pro purgatiuo possumus refrenare ꝑ ipsum medicinas. Auer. 5. coll. cap 42. vbi loquitur de Raued. i. de Reubarbaro, & est cautela in actu practico, ne medicinæ solutiuæ effrenitent, vt administrentur vna cum reubarbaro, quod diligentes & sapientes medici obseruant.

Reuolutiones motus ꝑteriti tpis priuatæ à Philosophis reputantur. Ex lib. destr. disp. 1. in sol. 6. dubij.

Ros est pluuia subtilis descẽdens in nocte. 1. methor. cap. 4.

Ros in cacumine montium altiorũ non descendit. ibidem.

Rotundo nihil est contrarium. primo phy. com. 41. consimile. 1. cœli. tex. com. 24. & 32.

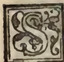
Rotunda quęlibet sunt conuenientia in specie. 1. cęli. com. 32.

Rotunditas vera nõ reperitur in materia generabili, sed in mã corporũ cœlestium tm̃. 2. cęli. tex. cõ. 22.

Rubedo declinans ad nigredinē significat sanguinis dominium, rubedo aūt quę declinat ad igneitatem significat sup coleram. 4. Colli. cap. 22.

Rutæ herbæ odor serpētibus maxime molestus est. 9. de nā aīal. ca. 6.

De litera S.

Aliua à natura instituta est in ore hominis & brāchi ad congregandū humiditatē, vt ea mediante gustētur sicca. 2. de aīa. com. 102. idē. 2. Coll. cap. de iuuamento linguæ. vbi dicit, q̄ iuuamentum huius saliuæ est, vt faciat manifestare gūstum terū saporē habētium.

Sanitatis sorā est in ꝓportione quā tuor qualitatū primarum. 2. de aīa cō. 143. & habetur in. 7. phys. tex. cō. 17. nō intelligitur q̄ sanitas essentialr̄ sit tēperamētū, qa tūc formaliter eēt relō, & cū relō non sit ex principijs actiuis, tunc igit̄ sanitas nō eēt principium ꝓductiuum opationis sane, sed intelligitur pręexecutiuę & resultatiue: sanitas. n. in cōplexione est bona dispō resultās ex qualitatib⁹ primis ꝓportionatis, & si variat̄, aut destruitur illa ꝓportio, variat̄ vl̄ destruit̄ sanitas.

Sanitatis forma quę ē in anima medici nō est in materia, sicut est forma sanitatis in corpore, quia si ita esset, tunc faceret sanitatis actiones, & ita medicus esset sanus. 12. primę philosophiæ. com. 23.

Sanitas dicitur duobus modis. dicit̄ enim de forma quæ est in anima, & de habitu, qui est in corpore, & ambo sunt idem, sed sanitas secundō modo inuenitur ab ea quæ est s̄m primum modum. 7. met. com. 23. vide in concordantijs.

Sanitates existimatū ē tot numero eēt, quot sunt ęgritudines. 3. cœli com. 18. idem. 5. physi. cō. 57. & 3. colliget. cap. primo.

Sanitatis tempus maius est tempore ęgritudinis. 3. cęli. com. 24. & elicitur ex tex. ibid. & idem inueniēs. 2. cęli, tex. com. 38.

Sanitas est dispositio proueniens ex compositione membrorum & humorum. 5. meta. com. 25. idem. 7. physicorum. 17.

Sanitas vna forte habet plures sanitates sub se oppositas ęgritudinib⁹ pluribus quæ non habēt nomina. 5. physi. com. 57. & 3. colliget. ca. primo, & 3: cœli. com. 18.

Sanitas est dispositio bona in membro cum qua ipsum operatur operationem quā habet agere per sui naturā, aut patitur passionem quā habet pati. 2. colliget. cap. 1. Nota de mente Auer. 15. ibidem, in cap. de complexionibus membrorum consimilium, q̄ tot sunt spēs sanitatis, quot sunt complexiones cōsimlium, & quia complexiones secundum medicos sunt nouem, scilicet vna temperata, & octo distemperatæ, ita etiam species sanitatis sunt nouem. & hoc de sanitate consimilium intelligendum est in via eius. &c.

Sanitas ē ad aliquid cum sit calidorum & frigidorū ad inuicē cōmensuratio quędam. 7. phy. tex. cō. 17.

Sanguis carēs fibris, aut fibris detractis inspissari non pōt, & ideo sanguis cerui, & aliorum quorundam fibris caret. in tertio de natura animalium. ca. 6.

Sanguis in habentibus sanguinem est vltimum nutrimentum, in carētibus vero sanguine id quod est propor-

proportionale sanguini. ex libro de somno & vigilia.

Sanguis & genitura communia terræ, aquæ, & aeris. 4. metheororū. tex. com. 52.

Sāguis in iecinore natura sanguinis tingitur, a iecinore influit & subit ad cor, in corde viuit & conficitur plenissime inibiq; in sanguinē perfecte conuertitur. Them. in com. super libro de somno & vigi. cap. 13. & habetur in tex. vbi dr̄. sanguinis enim oīs principium sicut diximus hic & in aliis est cor.

Sanguis est materia caloris naturalis. 5. Coll. cap. 3.

Sanguis quando supercalescit in naturam colerę declinat. 4. Colliget. capitulo. 31.

Sanguine non nutriuntur membra nisi postquam est dealbatus & eis assimilatus, & ideo hypostasis alba est laudabilis. 4. Coll. cap. 24.

Sāguis crassior & calidior ad robur corporis confert; sanguis vero tenuis & frigidior cōfert ingenio. ex. 2. de partibus aīalium. cap. 3. & 18.

Sanguis non est calidus vt aqua feruens. ex 2. de partibus animalium cap. 2. & 3. vbi dr̄ ꝙ quodammodo est p se calidus, & quodāmodo nō. vbi Auer. in cōmento in capitulo de carne dicit, ꝙ loquendo de caliditate extranea vt est calor febrilis, sic non est calidus per se, quia talis calor non assumit̃ in ratione eius, sed calor naturalis.

Sanguis in animalibus sanguineis ē vltimum alimentum. ex. 2. de partibus aīalium. cap. 3.

Sāguinis calidioris agitatio sensum infringit, & officium eius intercipit. in 2. de partibus animalium. capit. 10.

Sanguis qui est in venis non pulsantibus est sicut materia sanguinis q est in arteriis, 2. Coll. cap. 8. de iuuamentis membrorum consimilium. & ibi vide sm̄ Aristo. ꝙ nutrimentum corporis est ex duobus sanguinibus. idem etiam habet in 3. de partibus animalium in cap. de corde.

Sanguis malus (vt dicit Aris.) discurrit a naso ab ano. 3. Colliget. cap. 20. idem. 4. Coll. cap. 10.

Sanguis ex ætate mutatur, & multas habet differentias. 3. de natura animalium. cap. 19.

Sanguis asini & tauri crassissimus & nigerrimus. ibidem.

Sanguis minimū habet tactum, seu sensum, sicut cerebrū & medulla. 3. de natura aīalium. cap. 19.

Sanguis qui optimo constat habitu nec nimis crassus, nec nimis tenuis est. ibidem.

Sanguineū sudorē aliqui emiserunt ibidem.

Sanguis ceruarum & damarum caret fibris & spissari nō potest. ex. 2. de partibus aīalium. cap. 4. & 3. de natura animaliū, cap. 19.

Sanguinis in aliquibus animalibus non frigiditas, sed munditia & tenuitas efficit, vt prudentiora sint. ibidem. cap. 4.

Sanguis taurorum citissime omniū coit, atq; durescit, quia fibris refertior est, ꝙ si fibras detraxeris, sanguis non cogetur. ibidem. & 3. de natura aīalium. cap. 19.

Sanguinis natura est causa maxime diuersitatis in moribus & in his q̄ per sensum aīalibus eueniunt. ex. 2. de partibus aīalium. cap. 4.

Sanguis in habentibus sanguinem est vltimum nutrimentum, in caren-

Scientia nulla pôt demonstrare sua principia demonstratione propter quid, sed tñ bene demonstratione signi, loquendo de principiis subiecti. 12. metaph. com. 5. & 2. physi. com. 22. & 26.

Scientiarum duarum cõmunicatio in consideratione principiorũ substantiæ. s. scientiæ diuinæ & naturalis, qũo est intelligenda. vide. 12. meta. com. 5. versus dimidium com. ibi & dicemus nos ꝙ Philoso phus inquirit principia subẽ.

Scientia operantis aliquid ex luto magis debet admirari q̃ scientia operantis idem ex auro. 12. meta. com. 18. authoritate Themistii, & est in prima parte digressionis. & ratio est vt mihi datur cernere, quia ibi magis relucet splendor & vigor artis. vnde Galenus in 3. de vtilitate parti. in simili, capit. 10. prope finem inquit, ꝙ idiotam sapere facit pulchritudo mãę, artificem vero pulchritudo artis.

Scientia nulla de ente per accidens negotiatur. 11. primę philosophię cap. 10. iuxta principium. & 6. metaphy. tex. com. 4.

Scĩa aut est semper entis, aut in plus, 11. metaphy. cap. 7. & 1. posteriorum, & 6. meta. tex. com. 4.

Scire rem mutabilem non est scire, sed existimare. 9. meta. tex. com. 21. & 1. posteriorum. & in 6. ethicorum, cap. 4.

Sciẽtia nobilior est generis nobilioris. 9. meta. com. 22. & bene Com. elicit hoc ex tex. sicut poteris vider

Scire ea quæ sunt in actu est nobili⁹ q̃ scire ea, quæ sunt in potentia. 9. meta. tex. com. vltimi.

Scientiã mensurã rerum dicimus & sensum. 10. meta, tex. cõ. 5.

Scĩa de aĩalibus duplici via tradita ẽ ab Arist. p modũ hystorię in lib de hystoria aĩaliũ, & per rõnes & cãs, vt ĩ libris de ptib⁹ & de gñone aĩamalium, & in lib. de motibus anilium, & sõno, & sĩsibus. Et eodẽ pacto de stirpibus atq; plãtis duplici via rõne disseruit Simplicius in ꝓlogo phy. & ẽ snĩa ẽt Ioã grãmatici in principio libri de gñone aĩalium. & est sententia etiã Auerrois in principio libri metheororũ.

Scĩa ẽ necessarioꝝ, sed opĩo est ꝯtingẽtis aĩr se habere. 7. met t. cõ. 55.

Scire qdditates subarũ est magis difficile q̃ scire accñtium cãs, & causa in hoc ẽ simpl'tas substãtiaꝝ & cõpositio q̃ ẽ in accñtibus. 7. met. cõ. 59. Inde colligit ꝙ q̃stiões sĩplices sũ magis difficiles q̃ qões ꝯpositæ.

Scĩa rerũ non hr̃ nisi p suas qdditates, & iõ si qdditates rerũ eẽnt aliæ a rebus hñtibus quidditates. tunc non possent sciri. 7. meta. tex. c. 20.

Scĩę oẽs licet sint nobiles, scĩa tñ de deo ẽ nobilior oĩb⁹, quia subiectũ eius est nobilius oĩbus subiectis. 6. meta. tex. com. 2.

Scientia secatur quemadmodum & res. 3. de anima, tex. com. 38. intelligitur quo ad diuisionem quæ fit sm potentiam & actum, sicut habetur ibi. sicut est de sensu cũ sensi li, qa sensus in actu refertur ad sensile in actu, & sensus in potẽtia refertur ad sensile in potentia, sic etiã de scĩa: dicitur enim in 2. phy. tex. com. 38. causæ in potentia sunt effectuũ in potentia, & cã operantes sunt effectũ in actu. Et ex hoc patet (vt dixi in contradictionibus) ꝙ dictum Aristote. in prædicamentis, vbi dicit ꝙ scientia non refert ad scibile, intelligitur ad scibile in

in actu, non ad scibile in potẽtia, & ꝙ illa opinio est contra viam antiquorum, & est ad hominẽ. vide ibi diffuse. non ĩtelligitur etiã præsens ꝑpositio ꝙ scientiæ diuersæ debent esse de diuersis obiectis materialiter sumptis, quia 2. phy. tex. com. 18. ædem sunt lineæ naturales & mathematicæ. Nec intelligit̃ ꝙ scientiæ debent diuidi ſm diuersitatem naturarum in gradu essendi vario ſm perfectum & imperfectum, quia vt habetur. 2. phy. t. c. 71. scĩa de corpibus corruptibilib⁹ & æternis est eadẽ. v3. scientiã naturalis. sensus igitur propositionis ille est quem diximus. tñ conuenienter glosari potest ꝙ scĩæ distingũt̃ ex obiectis formalr̃ distinctis: nã obiecta quæ non cadunt sub vna cõi formali ratione vel vniuoce, vel saltem analogice dicta, talia pertinent ad scientias diuersas, sic corruptibilia corpora & æterna ꝑtinent ad naturalem scientiam, qa natura est ratio analogice dicta de vtrisq; vt patet. 2. phy. com. 3. & 5. meta. cõ. 5. & 1. cæli. com. 5.

Scientia diuina ſm ordinẽ addiscendi est post scientias naturales. 6. meta. com. 3. idem 7. met. cõ. 39.

Scientia nulla est de ente per accñs 6. meta. tex. com. 4 & tex. cõ. 6.

Scientia diuina diuidit̃ in tres partes prima est de diuisione entis in substantiam & accidens. 2. est de diuisione entis per potentiam & actũ. 3. est de diuisione entis in vnum & multa. Auer. sententia in prologo super 7. primæ philosophiæ.

Scire tunc maxime putamus vnumquodq;, quando quid est cognoscimus, magis q̃ cum quale aut quantum. 7. meta. tex. com. 4. idem 3. meta. tex. com. 1. vbi dicitur: multis quidem modis idem scientibus magis quidem scire dicimus eum qui nouit in ipso esse quid sit res q̃ in non esse, & horum eorundem alium alio magis, sed maxime qd est, & non quantum, aut quale, aut quid facere, aut pati aptũ natũ est.

Scientiarũ factiuarum est in faciente principium, aut intellectus, aut ars, aut potentia quædam: actiuaꝝ autem in agẽte prohæresim. 6. metaphy. tex. com. 1.

Scientia quælibet aut actiua, aut factiua, aut theorica est, 6. metaph. tex. commen. 1.

Scientia cogitatiua apud Arabes sumitur pro speculatiua. vide 6. met. cõm. 1. & 9. cõm. vltimo. & 3. de anima. com. primo.

Scientiarum quædam considerant de causis respectu alicuius, & quædam de causis simpliciter. 6. metaphysi. com. 1.

Scientiæ diuersantur in certitudine ſm diuersitatem naturæ, subiecti. 1. de anima, tex. com. 1. & 6. me. cõ. 1. & 2. me. 16. 3. de anima. 35. & 1. posteriorũ. in illo cap. Certior autem scientia altera, altera. &c.

Scientia naturalis est circa substantiam quæ ſm rationem vt ſm magis non separabilem solum. 6. metaphy. tex. com. 1. vbi Cõmenta. ponderat ly, ſm magis, ꝓpter intellectum. vbi non possũm illorũ nõ demirari prudentiam, qui ita audacter proferunt omnem formam & omnem animam, aut animæ partem esse, a materia inseparabilem ex mente Aristo. quum tñ vbique locorum Arist. præseruet se ab intellectu, sicut patet in ꝓsenti loco & 12. prime philosophiæ tex. cõ. 16.

16. vbi ponit dñam inter causas formales & mouẽtes ex hoc ꝙ causę agentes & mouentes sunt priores: causæ autem formales sunt simul, in tex. 17. subdit. si autem aliquid manet posterius perscrutandum est: ĩ quibusdam enim nihil prohibet, vt si anima est tale non omnis sed intellectus, omne nãq; impossibile forsan. & in 2. de anima. tex. com. 21. de intellectu inqt & perspectiua potentia alia ratio ẽ hoc enim solum videtur continge re separari sicut perpetuum a corruptibili.

Scientiã honorabilissimam oportet circa honorabilissimum genus esse. 6. metaphy. tex. com. 2. idem 1. de anima, tex. com. 1.

Scientia nõ est genus medicinæ sm rei veritatem, nisi sciẽtia diceretur ad scientem, & medicina ad medicum: tunc enim scientia esset gen⁹ medicinę & sciens genus medici. Cõmen. 5. meta. met. com. 20.

Scientiæ omnes circa vnum quid & genus determinatũ circuscripte de hoc tractant, sed non de ente simpliciter, neque inquantum ens. 6. metaphy. tex. com. 1.

Scientia physica circa talem substãtiam est in qua est principium motus & status in ea. 6. meta. t. cõ. 1. Ex quo patet corpus mobile aut naturale esse subiectũ scientiæ naturalis. vnde ibidem parum infra dicit physicam scientiam theoricam esse circa tale ens, quod est possibile moueri.

Scire destruentes sunt impugnandi a diuino. 4. meta com. 1. & 3. cęli. cõmen. 4.

Scientię mathematicæ sunt de magnitudinibus & numeris & de accidentibus assentialibus eorum, & scientia naturalis est de ente mobili & de accidentibus essentialibus eidem sm quod est mobile. 4. metaphy. cõmen. 1.

Scientia diuina est de ente inquantum ens, & de accidentibus essentialibus entis inquantum ens. 4. metaphy. tex. com. 1. contra negãtes entis inquantum ens esse veras passiones demonstrabiles. vide philosophũ ibidẽ tex. com. 4. expsse.

Sciẽtia proprie vbiq; primi est, & ex quo alia pendent, & ꝓpter quod dicuntur. 4. meta. tex. com. 2.

Scientia quęlibet vna & sensus vnus vnius est generis. 4. meta. tex. cõ. 2. & 1. posteriorum.

Scientiam vnam habentia non solum sunt illa quorum subiectum est unum genere aut specie vniuoce dictum, verum etiam quorum esse attribuitur vni fini, aut vni agenti, aut vni subiecto. 4 metaph. tex. commen. 2.

Scientia diuina cõsiderat dispositionem entium quę attribuuntur vni fini, & vni complemẽto: hoc enim est quæsitum in illa sciẽtia. 4. met. com. 2. eandem sententiam habet Commẽ. ibidem com. 1. vbi dicit, ꝙ prima philosophia cõsiderat de nobilissima causarum. s. de primo fine & de prima forma. idẽ. 3. met. com. 3. & 12. met. com. 6.

Scientiam diuinam opinantes non esse necessariam cõsequitur vt nullum ens sciant in rei veritate. 4. metaphy. com. 5. quod intellige simpliciter. nam aliquis in sciẽtiis particularibus potest esse sciens in genere. sed simpliciter sciens nullus esse potest sine sciẽtia diuina: principia enim scientiarum aliarum sunt

sunt per se nota ex confusa termino rum notitia, & ex metaphysi. sunt scita.

Scientia sophistica videtur esse sciẽtia, sed non est sic. 4. metaphysi. tex. cõmen. 5.

Scientiæ disputatiuæ cõmunicant in vniuersalitate considerationis: subiectũ.n. vtriusq; scientię est ens simpliciter. 5. meta. & dialectice. 3. meta. com. primo. idem ibidẽ cõ. 2. & 4. meta. tex. cõ. 5.

Scire magis dicim' illum qui nouit quid res est, quàm quid non est, 3. meta. tex. com. 3.

Scientia contrariorum est eadẽ, ista ꝓpositio est probabilis, & non sequitur ex hoc dicere ꝙ scientia cõtrariorum est eadem ꝙ scientia eorum, quę non sunt contraria non sit eadem nisi superficietenus, & secũdum ꝙ apparet exterius. Auer. 3. meta. com. 3.

Scientia naturalis tm̃ considerat genus entiũ in quo sunt omnia quatuor genera causarum. Comen. 3. meta. com. 3. idem 1. phy. com. 1. & 2. physi. tex. com. 7.

Scientię nãlis diuisio ponitur ab Auer. in 1. metheoro. cõmen. 1. & ordo, & etiam a Simplicio in prologo physico.

Scientia quæ dr̃ philosophia simpliciter est illa quæ considerat de causa finali vltima omnium entium; omnes enim causę sunt ꝓpter istã causam, 3. metaphy. com. 3.

Scientia naturalis considerat de duabus primis causis materia & motore, scientia autem diuina de duab' vltimis. s. forma & fine, & quia hę duæ causæ sunt meliores illis, ideo scientia ista est melior naturali, 3. meta. com. 3. idem in prologo 1. physi. & 4. meta. com. 1. & 7. met. com. 5. & 9. & 12. meta. com. 6.

Scientia stellarum est de mathematicis scientiis. 3. met. tex. com. 7. idẽ 12. metaphy. tex. com. 44. ex quo patet scientias medias esse magis mathematicas q̃ naturales.

Scientis omnino signum est posse docere, ex prohemio meta.

Scientia maxime principalis est dignior subseruiente, ex prohemio primæ philosophiæ, & ex primo posteriorum.

Scientiarum certissime sunt q̃ maxime priorum sunt, & quæ sunt ex paucioribus his quæ sunt ex additione, ex prohemio primæ philosophiæ, & ex primo posteriorum.

Scire vnumquodq; tunc maxime putam', dum cognoscimus primã causam. ibidem.

Scientiam naturalem & diuinã multi homines reputauerunt esse vnã & eandem scientiam. 1. meta. cõ. 18. Pro quo animaduerte ꝙ fuerũt illi qui dicebãt ꝙ ens & ens sensibile cõuertuntur, negauerunt n. genus entium abstractorũ, vnde isti non concesserunt nisi gen' entium corporeorũ, & asserebant omne ens in loco esse, vt dicitur in 4. physi. tex. com mẽ. primi. De hoc vide etiam Arist. hoc expresse asserentem in 4. primæ philosophiæ, in tex. com. 7. vbi habet, vnde nullus particulariter intendentium nititur dicere aliquid de eis, si vera aut nõ, nec geometer, nec arithmeticus nisi physicorum quidam merito facientes hoc, soli nãq; putanẽ de tota natura intẽdere, & de ente. de istis etiam loquitur Arist. in 4. metaphy. tex. com. 22. vbi scribit, huius autem opinionis causa fuit, quia

quia de entibus quidem veritatem intendebāt, entia autem putauerunt sensibilia solum.

Scientia operatiua quis vtatur rōcinatione, & speculetur, de causis tñ non est digna vocari scientia speculatiua, quia non perscrutatur de causis rerum, & de diffinitionibus earum nisi vt scientes eam agant, & nō vt sciant, sicut ē in sciētiis speculatiuis, ex com. 3. secūdi meta.

Scire impossibile est antequam ad indiuidua perueniatur, & 2. metaphy. tex. com. 11.

Scire tunc putamus cum causas ipsas nouerim^{9}, 2. meta. tex. com. 13. & 1. posteriorum, & 1. phy. t. c. 1.

Scientia naturalis declaratur p duas perscrutationes, quarum vna est p scrutatio de natura quid sit, & secūda est perscrutatio de natura cuiuslibet entis quid sit, & hoc est manifestum per se 2. metaphy. com. vltimo, & ex illo loco scire poteris ꝙ quidditates rerū in particulari nō cognoscūtur a diuino, pro hoc habes etiam authoritatem Auerr. 1, physi. com. 11. vbi scribit, intentio eius prima non est cōtradicere opinionibus falsis in hac scientia, sed declarare substantias & quidditates rerum naturalium, facit ad hoc authoritas Philosophi in 4. primę philosophię. in tex. com, 1. vbi post quā dixit, ꝙ scientia diuina considerat & speculatur ens inquātum ens, & quæ huic insūnt fm se, subdit aliarum nulla intēdit vl'iter de ente inquantum ens, verum partē eius abscindentes aliquā, circa hāc speculant' ipsum accidens, & hoc ē expresse dicit Com. in com. de mathematicis, quę assumunt magnitudines & numeros distinctos

Regresio scia diuina non considerat quiddita. rerū i particulari.

ab ente, & speculant' de eis & suis accñtibus essentialibus, & sil'r sciētiæ naturales considerant de ente mobili, & de acñtibus essentialib^{9} eidem fm quod est mobile, eandē aperte sententiam scribit Philosophus in prohemio metaphycę, vbi enumerans conditiones sapientis. inquit. ꝙ sapientis est cognoscere oīa vt contingit in vniuersali, & in 11. metaphy. cap. 3. dicit, philosophia autem de his quæ sunt in parte inquantum vnicuiq; eorum aliquid accidit non intendit, circa ens autem inquātum ens talium vnumquodq; eodem mō, & circa naturalem scientiam, naturalis. n. accidentia & principia speculatur entium inquātum mota & non inquantum entia, hoc etiam conuertitur aperte, quia naturalis diffinit quidditates naturales vt est videre in libris naturalis philosophiæ, & ita etiam est de mathematicis. Vñ de mirū est qūo aliqui ad tantum errorē peruenerint, vt asserant sciētiam diuinam nō solum in vniuersali, verū etiam in particulari quiditates rerum cōsiderare, si hoc. n. esset, tunc aliæ scientiæ superfluerēt, quęlibet. n. sciā circa duo principaliter versatur, circa qdditatē subiecti & partium, & circa passiones demonstrabiles de ipsis, quorū alterum habet per diffinitionem, alterum vero per demōstrationem, vt habetur in posterioribus analiticis. qui autē considerat p se subiectum, debet etiam considerare accidentia per se subiectum insequētia, ista. n. ꝓpositio cum hoc ꝙ ē famosa etiam est vera & necessaria, vt scribit Cōm. 2. physi. tex. cō. 17, & ita scientia diuina oīa considerarer

ratet nō solum p̄ diffinitionē, verū etiam oīa per se accidentia per demonstrationem de entibus sub quacunq; rōe, & ita alię scientię su perfluerent, nec valet fingere scīas particulares demōstrare accn̄tia p̄ accn̄s & cōmunia, de talibus enim non est demonstratio.

Scientię naturalis intētio est cognoscere causas specierum sensibiliū, & causas visibiles in eis speciebus accidentiū in eis, Auer. in prologo 1. physi. & est etiam sentētia Arist. in 2. phy. tex. com. 17. vbi pōdera ꝙ per causas visibiles intelligimus cās naturales, in hoc. n. dānat Philosophus antiquos plerunque qui rerum sensibilium tradiderunt cās intelligibiles, sicut dicit Aristo. & Com. in plerisq; locis p̄sertim. 3. cœli. tex. com. 60. & in 1. de generatione & corruptione. tex. cōm. 7 Nota etiam ꝙ & si causæ naturales sint sensibiles appropriate, tn̄ visibiles dicunť propter corpora cęlestia quę non possunt sentiri nisi sensu visus, iste. n. sensus deseruit nobis in cognitione substātiarum sensibilium tam æternarum q̄ corruptibilium, ideo. n. sensum hunc maxime diligimus, quia plures differentias rerum nobis ostendit, ex prohemio metaphysicæ.

Scientiarum speculatiuarum cognitionem sequitur acquisitio virtutum moralium. Auer. authoritate Alexand. in prologo primi phy. idem ibidem Simplicius.

Scientiæ speculatiuæ sunt duobus modis, vnus numerať propter exercitium vt mathematica, alius p̄p perfectionem p̄p quā ipsum exercitium est, sicut scientia naturalis & diuina, vide in contradictionibus prologi primi phy. quomodo sit intelligendum, quia multi hallucinantur in hoc loco.

Scientiarum quędam si considerant vnum genus causę, sicut mathematicæ genus causæ formalis tātum, q̄dā tria genera causarum, vt motorem formam & finem, vt scientia diuina, quędam omnia genera causarum, vt naturalis, primo phy. com. 1. & fuit expositio Alex. q̄uo autem mathematicus genus causę formalis tantum consideret, vide ī Theorematibus meis. q̄uo autem scientia diuina consideret tria genera & naturalis quatuor, vide quę scripsi in contradictionibus primi physi. com. 1. vnum tn̄ placet annotare hic ꝙ Scotus in. q. 1. primi metaphysi. & sequaces eius dicunt scientiam diuinam cōsiderare omnia quatuor causarum ḡna inquātum quęlibet dat esse in suo genere, circūscribēdo rationem motus & mutations, ptinet ad metaphysicum, materia & forma inquātum sunt partes essentię, efficiens inquātum dat esse circūscribendo motū. licet enim non ageret nisi mouendo, tn̄ ratio dantis esse, prior est ratione mouentis, finis autem inquātum res s̄m suam entitatem ad illud ordinatur, licet. n. illud nō possunt attingere nisi per motum & operationem, prior tn̄ est ratio ordinis s̄m esse quā s̄m operationē.

In hoc autem duo sunt a quibus ni fallor a Peripatheticis ipse dissentit, primo quantum ad materiā licet enim materia causa sit & distincta causa atq; natura a forma, ex secundo physi. tex. co. 4. & tex. commē. 70. non tn̄ dat esse ī suo genere, vnde lucidissimus Themi.

in

in principio secūdi de anima, istud discrimen inter materiam & formam cōstituit, q a materia res habuerunt vt fierēt, a forma vt eēnt. Et hoc confirmauit Auer. in 7. primę philosophię. comē. 35. inquit enim q forma est pars quæ cū fuerit, erit res, & materia est pars quæ cū fuerit, non erit res, & hoc consonat, immo resultat talis differētia ex rationibus suis, nam ratio materiæ, vt habetur 1. physi. tex. cōmē. 82. & 2. physi. texto. commento. 28. materia est ex quo fit aliquid. vt inexistente, forma autem vt dr̄ in 2. de anima. tex. com. 2. est per quam est hoc aliquid, vbi bene patet q materia describitur per fieri & forma p esse. Amplius nihil dat quod non habet, sic enim Aristo. pbat in 2. de partibus animaliū, cerebrum non esse principium sensationis. cap. 7. quia substantia cerebri sensu caret, pariformiter materia fm se non habet esse. igir̄ materia non dat esse q materia fm se non habeat esse, patet 2. de anima tex. comen. 2. & ostendit pulchre Cōm in 2. phy. cō. 12. quia aliter qd̄ nō esset in actu eēt ī actu, & doctissimus Boetius in libro de vnitate & vno, expresse dicit, q omne eē est a forma in rebus creatis. qd̄ Philosophi describentes dixerunt q esse est existentia formæ in materia, & ibi expresse dicit q materia non habet esse nisi per vnionem cū forma, & p ɔsequēs in suo genere materia circūscripta forma, nō dat esse, sed est in potētia ad recipiendū esse ex cōiunctione formæ. Aliud autem est quātum ad finem, quia ratio finis non videtur formaliter consistere in hoc q res fm suā entitatem ad illud ordinantur, licet, n. Deus gloriosus sit finis omnium entium inquantum entia sunt, nō tn̄ est finis entium præcise, sub ratione qua ens, sed sub ratione qua est optimum & amabile & desiderabile naturali desiderio ab omnibus, sic enim Arist. ostendit ipsum habere rationem finis inquātum monet in ratione amati & desiderati, quia sic habet rationem optimi & nobilissimi, vnde 2. phy. tex. com. 74. id quod est dignius non ē simpliciter, s3 ad vniuscuiusq; substantiam, vbi Cōm. expresse dicit, q nobilius non insequitur naturam entis, immo nobilitas accidit formę fm q est finis, & confirmatur de formis mathematicis. ibidē. Et etiā authoritate Ari. in 2. phy. tex. com. 31. vbi dicit, quod autem est cuius causa potissimum & finis aliorum voluit esse, & ibidem tex. com. 23. derisorie apposuit hoc finem dicere, cuius causa factus est, vult. n. non oē vltimum finē eē, sed optimum, & ideo dictum eius in hoc loco debet suppleri, vt dicat̄ finem cōsiderari sub ratione optimi amabilis & desiderabilis inquantū entia fm suam entitatem ordinantur ad illud. De hoc autem quęsito Cōm. & antiqui Peripathetici dicunt diuinum ēe considerare oēs causas in eo q sunt causæ, & sub rationibus vniuersalibus & transcendētibus, vn̄ 2. primę phylosophiæ. cō. 6. scribit & consideratio vl̄is in oībus causis in eo q sunt causæ est huius scientię, quia ratio causę & ratio entis & substantiæ sunt rationes vl̄es transcendentes, & ista est via eo𝔷 sicut vides. Sed aduersus ea q̄ dicta sunt ī surgit maxima dif

ficultas, pcipue quãtum ad primũ dictum ꝙ materia ĩ suo genere circũscripta forma nullũ dat esse. hoc enim videtur falsum propter duo, tũ quia 2. phy. tex. c. 32. cãę & sunt sibi inuicem causæ. & 5. meta. tex. com. 2. igitur materia est causa formæ quantum ad esse, & forma etiã est causa materiæ. Et confirmatur authoritate Auer. in 1. physi. cõ. 70. 2. physi. com. 32. Amplius diuus Tho. in expositione 5. meta. expresse testatur materiam quantum ad esse, esse cãm formę & formam materiæ diuersimode, tum etiam quia causa est ad cuius eẽ sequitur aliud, vnde oẽs causę sunt principia, vt dicitur in 5. primę philosophię. tex. com. 1. non tñ omne principium est cã, priuatio enim ẽ principiũ generationis rerum naturalium, non autẽ est cã, vt dr̃ in 1. phy. tex. cõ. 80. mã subiecta cũ forma causa est oĩum eorum quæ fiunt sicut mater. Altera vero pars contrarietatis multotiens imaginabitur ad maleficium ipsius, ptendẽ ti intellectũ. cum igitur mã sit causa, igit̃ ad eius esse sequitur aliud, & ex consequenti in suo genere habet esse, & dat esse p ꝯsequens. Amplius Cõm. ibi dicit in cõ. 80. ꝙ mã teria est in gñato, & forma nõ põt esse sine ea, igit̃ si forma in esse nõ potest esse sine mã, sequitur ꝙ materia dat esse in suo genere formę, & est locus oscur⁹ sicut vides. Ad hęc igitur saluo semper meliori iudicio dicẽdũ puto, ꝙ ꝓpositio illa Arist. non est vniuersaliter ꝓlata, vnde in 1. phy. tex. com. 30. sic iacet, sicut autem q̃dam & adinuicẽ causę, vt laborare causa ẽ boni habitus, & hic laborandi, sed non eodem modo, sed hic quidem sicut finis, ille sicut principiũ motus, vnde solum dat exẽplum in causis efficientibus & finalibus, & ita etiam in 5. meta. vnde oẽs greci expositores, vt Them. & Simplicius etiã sic exponunt, & ꝙ hoc non possit habere veritatem in causis materialibus & formalibus ostenditur, quia oppositum ĩuenitur determinatum ab Arist. in 2. physi. in tex. cõ. 91. vbi scribitur, & verę; phy. dicende sunt causæ, magis autẽ q̃ cuius causa. causa enim hęc materię est, sed non hęc finis. Amplius Com. in 2. phy. com. 87. habet, ꝙ antiqui ponentes causam materialem tantum, ex illa nituntur rendere causas formarum & actionis earum. opinabantur. n. ꝙ formę sequuntur de necessitate naturã materię, & ꝙ diuersitas earũ est ex diuersificatione mãę, ipse vero vult destruere hoc, quia opinat̃ ecõtrario. s. ꝙ mã sequitur formã, & idẽ tenet in 2. de anima. cõ. 60. & 1. de anima. com. 52. ꝙ melius est existimare ꝙ diuersitas materierũ sit pp diuersitatẽ formarũ q̃ econtra. Amplius Aui. in primę philosophię trac. 2. ca. 4. mã nõ ẽ cã essendi formã, vñ mã bene põt dici materia formę, nõ autem causa stricte, & proprie loquendo. Et Albertus cognomento magnus in 2. phy. trac. 2. capit. 6. super expositione illius loci tex. 30. expresse dicit ꝙ talis computatio non est inter materiam & formam, quoniam materia non est causa formæ secũdum aliquem modum, sed prius est causa compositi, sed forma est causa materiæ ꝙ sit in actu. Ad authoritatem Auer. dico ꝙ largius locutus

tus est. Pro quo debes scire ꝙ esse qddã est esse simpliciter, & tale est esse existentię, & est effectus formę & non materię, aliud est esse receptionis. Vnde ꝙ recipiat habet ex sui ratione, sed quod signate recipiat, & cum extensione, & tale esse est esse secundum quid, hoc esse habet materia apud ipsum merito dimensionum interminatarum, & ideo omnes formæ educte de potẽtia materiæ apud ipsum dicuntur constitute in esse per subiectum, loquitur de tali esse receptionis signate, vnde Cõm. 3. de anima. com. 5. & com. 28. materia non est causa receptiõis simpliciter, sed receptionis signatę & transmutabilis. Et hoc idẽ confirmat Auicen. in 9. primę philosophię ca. 4. esse materię est esse receptibile tantum, nec est causa essendi aliquid nisi ꝭm viam receptionis. Et hoc voluit dicere Cõmen. 1. phy. com. 70. vbi declarans qũo materia est causa formæ, inquit. quoniã subiectum sustentat formam secundũ ꝙ forma non potest esse sine subiecto, & sic gloso dictum Diui Thomæ; ꝙ materia non est causa formæ nisi inquantum recipit formam. recipere autem formam non est dare aliquod esse formæ, vt patet intelligẽti. Ad aliud dico ꝙ illa propositio locum nõ habet in causa materiali, pręcipue in prima materia, quia vt allegatum est per Thom. & per Auerr. materia cum fuerit non sequitur rem esse. 7. meta. com. 35. Ad aliud, non sequitur absq; materia non potest esse forma, igitur materia est causa essendi formæ, quia sine aere non potest esse & viuere homo, & sine vnione materię cum forma non potest esse compositum, non tamen dicimus aerem dare esse homini, nec vnionem dare esse composito, quia vnio est relatio & accidẽs quoddam. Ex hoc igitur nil aliud sequitur nisi ꝙ forma materialis dependet a materia tanquam a subiecto & receptiuo, & quantum ad esse extensum, qđ sibi competit merito dimensionũ indeterminatarum, cum impossibile sit materiam a magnitudine separari. 1 de gñatione & corrup. tex. com. 32. licet igitur materia sit causa compositi & sit pars essentialis eius, totum tñ esse compositum quod vnum est a forma habet.

Sciẽtię certę dispositio inuenitur in rebus habẽtibus quasdam causas, sicut inuenitur in habentibus oẽs causas. 1. physi. com. 1. vide in contradictinibus in eodem com. quomodo sit intelligendum hoc.

Scientia concedit suum subiectum esse, aut quia est notum per se, aut qa summitur ex alia sciã. 1. physi. com. vltimo, & 2. phy. 22. & 26. & 12. meta cõ. 5. & 2. de anima. 27. & 29. vbi etiam loquitur de partib⁹ subiectiuis. 6. met cõ. 1. 3. cę. cõ. 4.

Scientia, siue vlis, siue particularis fuerit, nõ potest aliquo gñe demõstrationis demonstrare suum subiectum esse 2. physi. com. 26. & 1. physi. com. vltimo.

Scientia naturalis considerat de esse formarum quousq; perueniat ad vltimam formarum materialiũ, & primã abstractorum, aut ad formas formarũ quę sunt medię ĩter illas, vt est forma hominis vltima. 2. physi. com. 26. vbi patet animã intellectiuã esse naturalis considerationis, idem. 3. de aĩa. cõ. 17.

quantū hallucinent̄ plerique ex latinis expositoribus, volentibus Ari. in prohemio 1. posteriorum analiticorum probare scire esse, & disputare cōtra antiquos negātes sciam esse, aut scientiam fieri de nouo.

Scientia diminuta. i. subalternans respectu oīum consideratorū in scia subalternata, quam Ari. nominat ex additione in illis quorum dicit, pp quid sic se habet, φ quo ad talia quæcunq; inconuenientia contingant in scia superiora seu subalternante, eadem contingunt scientiæ subalternatę, si vero in scia superiori considerantur aliqua quæ non sunt causę quorundam in scia sub alternata quo ad talia, nō oportet φ quęcunq; impossibilia contingunt scientię subalternanti eadem contingant sciētia subalternatę, limitatio est Auer. 3. cęli. com. 6. super illa ppositione textus φ quæcunq; inconuenientia contingunt mathematicis cōtingunt naturalibus, quia mathematica dnr ex ablatione & nālia ex appositione.

Scientia libri de cęlo in duobus primis libris de quinto corpe tractat, sed in duobus vltimis de aliis corporibus simplicibus grauitatem & leuitatem habentibus. 3. cęli Com. in paraphrasi, in summa prima.

Scientiæ factiuæ finis opus est, naturalis autem quod videt̄ fm sensum principaliter. 3. cęli, tex. cō. 61.

Scia de anima superat oēs alias sciētias pter scientiam diuinam in his duobus. v3 in certitudine demonstrationis, & in nobilitate subiecti, 1. de anima com. 1. vbi Themist. declarans quō constantia demonstrandi cæteras scientias pcedit. inquit ea ratione, qa aliæ scię ab hac scientia suam constantiam & certitudine reponunt, licet Alexand. aliter locum istum interpretetur vt dixi ibi.

Scientia de anima iuuat alias scientias triplici iuuamento, primo de anima. com. 2.

Scientia moralis sumit vltimum finem hoīs in eo φ ē homo & subā sui quæ sit, ex scia de aīa. ibidē.

Scientia de anima & scia mathematica considerāt res quodāmodo in materia existētes, & quodāmō abstractas. Simplicius in lib. physi. in principio & Philoponus authoritate Ammonii in principio libri de anima, sed fm viam Auer. hoc verificari potest spiritualiter in scia de anima quo ad illam partem, q̄ agit de intellectu materiali, qui ex sentētia Arist. quodāmodo est coniunctus materię, & quodāmodo ē separatus, nā fm essentiam est abstractus, sed fm opētationē est coniunctus, quia nihil intelligit sine imaginatione, sicut notat ipse in primo de anima. cōmen. 12. & 15. expresse &c.

Scientia diuina sumit a scientiā de anima substantiam sui subiecti. ibidem. & idem habetur 3. de aīa. cōm 5. in solutione quęstionis. 3. & 12. meta. cō. 36. & 2. cęli. cō. 61.

Scię in hoc differunt, quia in quibusdā ea q̄ sunt magis nota apud nos sunt causę, vt in mathematicis, in quibusdam vero est ecōtrario, vt in his quę cōtinentur in sciētia naturali in quibusdā. 1. de anima. cō. 10. & 7. meta. tex. com. 13. & 1. physi. tex. com. 2.

Scia de anima est necessaria in sciēdo primā philosophiam. 3. de aīa. cō. 5. in solutione qōnis 3.

abinuicem, sed si qua est sciētia in qua oīa scibilia vniri possunt finitum & infinitum in ea, sunt eiusdē intētionis. Ex libro destruc. dispu. 6. in solutione. 3. dubii.

Scientia dei & si neq; vniuersalis sit, neq; particularis, quia tñ scientia in nobis quæ particularis ē ī actu, ideo scientia dei magis est propinqua scientiæ particulari quàm vniuersali. ibidem.

Scientia qua scit aliquis rem, vtrum sciatur per denominationem additam supra primam, & sic in infinitum, puta qñ nos scimus rem, & postea scimus nos scire illam rem, require in libro destruc. in dispu. 6. in solutione quarti dubii, vbi ex solutione colligitur ꝙ sciens aliquā rem scit se scire illam, nam si sciendo rem ignoraret se illam scire, sic ꝓcessus esset in infinitū. vnde non est alius actus fm. rem, & ista est mens ipsius, quicquid alii dixerint super hoc.

Scīa multiplicat̃ ex multiplicatione specierum, & ideo Philosophi dñt ꝙ scientia dei non est vniuersalis, neq; particularis. Ex disputatione 12. in solutione secundi dubii.

Scientia nr̃a depēdet ab ente inquātum res adequatur ad intellectum, sed scientiæ dei habitudo ad ens, est nobilior ista. Ex dispu. 12. in solutione secundi dubii.

Sciētia de iudiciis stellarum circa futura & physionomia sunt species diuinationis, sed vna est circa futura, alia circa pręsentia. Ex disputationibus physicis in prima disp. in solutione primi dubii.

Scientia interpretationis somniorū est species diuinationis, & hoc genus sciētiarū non est speculatiuū, neq; factiuum, licet existimetur ꝙ ex eo ꝓueniat vtilitas in ope, ibid.

Scientia de imaginibus est falsa, qm̄ & si concessetimus ꝙ situs stellarum faciat impressiones in rebus q̄ fiunt hic, impossibile est vt illa impressio, fit nisi in re facta, non aūt possibile est vt impssio illius rei trāseat ad aliā rem extra eam. ibidē.

Scię pręstigiationis sūnt scientiæ q̄ ingrediūtur in capitulum mirabilium, & non habent introitum in artibus speculatiuis. ibidem.

Scientia naturalis plus fere apparet in materia viliori q̄ in aliqua alia viliori, difficilius enim introducitur generatio in materia imperfecta, & hoc etiā in artificialibus apparet, cum nobilitas artificis eiusq; perspicacitas plus polleat ī materia impassibiliori, q̄ in ea quę facilius & amplius recipit. Cōmen. in fine primi de partibus aīāliu, & nota ꝙ ista fuit sn̄ia Them. ex sentētia Cōmen. 12. meta. cōm. 18. vbi loquitur de genitis ex materia putri. colligitur tamen ex sententia magistri in 1. de partibus, cap. vltimo vbi dicit. Quamobrem viliorum animalium disputationem perfectionemq; fastidio puerili quodam sprætuisse, tulisseque mole dignum nequaquam est, cum nulla res sit naturæ, in qua non mirandū aliquid iudicium habeatur.

Scientia diuina non largitur de causis nisi formam & finem, & aliquo modo agens. videlicet non eo modo quo dicitur agens in rebus transmutabilibus, quia conditio agentis in hoc loco, non est quòd pręcedat passum præcessione temporali, sicut fit in rebus naturalibus. Auerrois in paraphrasi

 meta-

metaphysi. tractatu primo. cap. 1. vbi patet q genus agentis negauit Auerr. in rebus æternis, idem hr in 2. cap. de substantia orbis.

Scientia naturalis sicut in ea reducũtur oẽs causę cuiuscũq; rei ratione naturæ & rerum naturaliũ, sic in scĩa diuina reducũtur entium causæ inquantum entia ratione diuinitatis & rerum diuinaꝝ quę sunt entia non existentia in materia. Auerr. in epithomate metaphysi. tract. 1. cap. 1. idem 6. primę philosophiæ. com. 2. inde collige quæ sit ratio formalis subiecti naturalis philosophiæ, & quę scĩę diuinę.

Scientia naturalis considerat duas causas vltimas tm̃. s. materiã & mouens, sed scĩa diuina causam formalem & finalem & agentẽ, quia differentia est inter agens & mouens, quia mouens dat mobili motum tantum, sed agens dat formã propter quam fit motus. Auerr. in epithomate meta. tract. 1. cap. 1. hinc intelligere poteris quõ intelligit dictum eius in 1. physico. com. 1. vbi habet q diuina scientia considerat tria genera causarũ. Vbi aduerte q intelligentia vt dat motum cęlo, & dicitur anima eius, considerata naturali, vt patet 2. cęli. com. 3 sed vt dat sibi formã. i. essentiam, quia essentia orbis quam formam, Cõmen. appellat in hoc epithomate, est causata ab æterno in genere causæ efficientis nõ tempore, sed natura solum orbem prę cedens, & sic dicitur causa agens ipsius, & isto modo consideratur a diuino, & ista est sentẽtia eius hic, & etiam infra in tracta. 4. vbi ostẽdit quõ intelligentia habet triplex genus causalitatis. Dicit enim Cõ. in 2. cap. de substantia orbis, q licet orbis in se contrarium non habeat per quod corrumpi potest, habet tñ finitatem a superficie continente ipsum, & omne tale indiget virtute largiente in sua substantia permanẽtiam sempiternam, sicut indiget virtute largiente sibi motum sempiternum vt cęlum, igitur causatur ab intelligentia quo ad motum dependet ab ipsa vt a mouente, sed vt est causatum quo ad sui substantiam depẽdet vt ab agẽte, primo modo a naturali, secundo modo a diuino, & ista est via eius sine dubio.

Sciẽtia & sensus mensurant magis q̃ mensurent. 10. meta. tex. cõ. 5.

Scientia est in qualitate & scitum in substantia. 10 meta. cõmẽ. 22. vbi Cõm. in com. dicit, q stat q vnũ relatiuum sit in vno genere & suũ correlatiuum erit in alio. Et nota vt ibi dr̃, hoc habet veritatẽ de relatiuis quæ sunt per aliud, fallit autem in relatiuis quæ sunt per se relatiua.

Scire quidditates entium quæ multipliciter dicuntur est multum difficile, quia propinquant ei quod non habet vnã, naturã, & huiusmodi diffinitiones difficile inuestigantur per regulas dantes diffinitiones quæ sunt diuisio, & compositio, & demõstratio 4. phy. cõ 2.

Scientiæ omnes duobus modis principium sumunt, aut a rebus per se motis, aut ab alia scientia. 7. Colliget. vltimo cap.

Scissibilia sunt illa quæ diuiduntur fm longitudinem, 4. metheororũ, & causa in hoc est vt ibi bem dicitur causa positionis filorum, seu villorum, & est in tex. cõ. 47.

Scro-

Scropha cũ peperit primã mãmam porco,qui primus in lucem ꝓdiit præbet.6.de nã ani ral. cap.18.

Scrophis ꝓpriũ est primas mãmas primis porcis genitis tribuere. Ari. 4.de partib.animal.cap.9.& Auer. ibidem. in cap.de pectore.

Scrotũ appellaꝛ testium conceptaculum.3.de natura aĩalium. cap.1.

Secundũ differt ab eo,ꝙ est per accidens,quia fm̃ est terminatum quoquo modo, sed illud quod est per accidens est infinitum. primo physic.com.44.

Secundũ quod & causa pariter existunt.5.meta.tex.com.23.vbi colligitur,ꝙ nota reduplicationis potest reduplicare quodlibet genus causæ contra vulgares asserẽtes, ꝙ nõ reduplicat nisi genus causę formalis tantum.

Seculum cœli est terminãs esse vniuscuiusq; rei quã continet cęlum, sicut seculum vniuscuiusq; rei est suũ esse terminans oẽs partes ei⁹, seculũ vero primæ causę est suum esse terminans esse oĩum entium, quãuis non sit in tempore, primo cœli.com.100. Ex quo patet dari triplex seculum,idem etiam notauit Simplicius in eodem loco.

Semen in vegetabilibus,sperma aũt in vniuersalibus est. 1 physi. cõ.62.

Sẽper est aliquid qđ subiciꝛ ex quo fit quod fit,primo phy. tex.cõ.62. & in primo cap.de substan. orbis.

Semp existimabitur aliqua spẽs mouens.3.phy tex.com.17.

Sempiterna sunt priora fm substantiã corruptibilib⁹. 9.met.tex.c.17.

Sẽpiternum nullũ est in põa. ibidẽ.

Sẽpiterna carent labore,qa cã laboris est materia q̃ est substantia in põa,& nõ in actu.9.met. tex.c.17. Ex quo patet,ꝙ nulla forã à materia est fatigabilis, & per oppositũ quęlibet forma existens in materia fatigatur.

Sempiterna nõ habent malum,neque peccatum,neq; est in eis corruptio,etenim corruptio malorũ est. 9.metaphy.tex.com.19.

Sempiterna carent violentia, & dispositione præter naturali.5. metaph.tex.com.6.

Sensus accidit dormiẽtibus animalibus non modo quæ somnia vocantur,sed etiã ꝑter somnia vt his qui dormientes resurgunt, & quidem pleraque agunt sine somnio, sunt.n.qui dormientes resurgant & ambulent, ex.5. de generatione animalium.cap.1.

Sensibile recedente à sensibus nr̃is statim certitudo sui omnis mutatur in existimationẽ absq; eo,ꝙ in nobis accidit error.9. metaph. cõ. 22.idem.7.metaph.tex.com.53.

Sensibilibus recedẽtibus à sensu nõ est de eis certitudo, sed opinio. 7. meta.tex.com.53.vbi Cõm. dicit, ꝙ dum recedunt à sensu possunt corrumpi,& tunc non remanebit cognitio eorum apud sentiẽtes,sed tantum remanebit existimatio, & ideo singularia non habent diffinitionem,neq; demõstrationem, quia postq̃ recedunt à sensu non habent nisi existimationem.

Sensibiliũ principia si acciderint, vt in metaphysica quærãtur,hoc erit inquantum entia, nõ inquantum sensibilia.4.metaphy.com.primo. idem.6.metaph tex.com.primi,& in.12.metaph. com.1.5 & 6.& 7. metaph.com 5 & 9.

Sensus non est suimet,sed est alterũ præter sensum quod natura prius est

est sensu, mouens enim est natura prius moto. 4. meta. tex. com. 25.

Sensibile est relatiuum, quia nullam habet naturam nisi relatiuam. Nota tamen, quod hoc est ad hominem, loquitur enim ex intentione antiquorum, ibi vt patet.

Sensus est in capitulo relationis, & ideo si essent sensus æterni essent animalia æterna. 3. metaph. com. 7. vide 5. meta. com. 20.

Sensibilia dicta ad sensum iudicamus. 4 metheor. tex cō. 3.

Sensus præter vtilitatem propter seipsos diliguntur, ex prohemio metaphysicæ.

Sensus visus præ omnibus maxime, vt ita dicam, diligitur, quia multas rerum differentias demonstrat, & maxime hic sensuum nos cognoscere facit. ibidem.

Sensibilia quæ non transmutabilia essentialiter, sed permanētia. s. forma, & quędam semper sunt transmutabilia. s. materia, primo meta. com. 6. vide cōsimile primo de generatione & corruptione. tex. cō. 35. & 36. & com. 38.

Sensoriorum oīum meatus tēdit ad cor. Arist. in. 5. de generatione animalium. cap. 2. in lib. de sensu, & sensato.

Sensibilia habēt duos modos comprehensionis, modum, qui non est sciētia eorū, sed imaginatio, & modum, qui est scientia eorū, & sunt intellecta vniuersalia. primo metaph. cō. 17. iuxta illud Boetij, singulare est dum sentitur, & vniuersale est dum intelligitur.

Sensibilia sunt in triplici dria, quędam .n. sunt quę pcise iudicant esse vera, & quędã sunt, quę pcise iudicant esse falsa, licet sentiant, vt apparēt in deceptionibus visus, & quędam sunt ignota, donec surgat demonstratio, sicut apparet de paruitate solis. 8. phy. com. 26.

Sensu quotiēs agit in sensile. i. quotiens sensus in actu est, & immanebit in sensile, totiens quoq; in idē sensile imaginationē moueri, neq; enim digredietibus, aut sublatis rebus imaginationē tueri, & custodire vestigia earū posset, nisi cognosceret, & pciperet ea quorū sibi custodia esset cōcredita. Them. in 3. de aīa, fm eius decisionem & diuisionē gręcorū, cap. 15. & fm Latinos est in. 2. de aīa. in expōne tex. 159. Ibi duo collige, vnū quod si sensus aduertat, & cognoscit obiectū, & sensus interior nō percipit actū illius sensus, vt q tenet oculos apertos videt, sed nō percipit se videre, qa est distractus. Dicendū est, quod si videt etiā sensus percipit illū videre, quia si nullo mō perciperet, nec sensus exterior percepit vllo mō. secundum est cōtra Arabes, qui volunt aliam esse virtutem reseruatiuam, & alia cognitiuam.

Sensibile quandoq; sumit pro tangibili, vt primo cœli. tex. com. 68. fm expositionem Auer. & 2. de generatione & corruptione. tex. cō. 7. quandoq, pro naturali, seu mobili, vt in plogo primi phy. Cōm. inqt. quod res sensibiles sunt subiecta istius artis, quandoq; pro obiecto sensus, sicut intelligibile pro obiecto intellectus, vt. 3. de aīa plerūq;.

Sensibile nullum est nō ens in loco, primo cęli. tex. com. 69.

Sensus fortes sunt illi, qui cōprehendunt minimū eorū, quæ sunt possibilia, vt cōprehendant ex spatiis ex qbus sperat visio. 1. cęli. cō. 117. de tali

de tali sensuum fortitudine, vide Arist. in 5. de gñone aīal. cap. 2.

Sensu existēte erit phātasia & appetitus, quia vbi est sensus, erit lętitiā & tristitia. vbi aūt hæc ex necessitāte desideriū erit. 2. de aīa. tex. com. 20. & tex. com. 27.

Sensus ē de virtutibus passiuis. 2. de anima. tex. cō. 51. & 52. 59. & 60. idem. 3. de anima. com. 18 authoritate Alex. & 7. physi. com. 12. Vide in concordantijs.

Sensus cōis cuius esse demonstratū est in libro de anima, est primo & principaliter in corde ſm Arist. & Galenus dixit, ꝙ est in cerebro. 2. Colliget. cap. 11.

Sensus est duobus modis, in potentia. v3. & in actu. 2. de anima. tex. com. 53. & 138. & 139.

Sensus prima perfectio fit ab intelligentia agēte, vt declaratur in libro de aīalibus. 2. de anima. com. 59. idem, 7, meta. com. 31. & 12. met. com. 18. vbi per intelligentiam agentem intelligit virtutem informatiuam, quę vt rememoratur ab intelligētia non errante producit aīatum. vide in. 2. de generatione animalium. cap. 3.

Sensibile dicitur tripliciter. 2. de anima. tex. com. 63.

Sensibile proprium est quod nō cōtingit, altero sensu sentiri, & circa quod non cōtingit errare. 2. de aīa tex. com. 63. vbi Cōmentator glosat, hoc habere veritatē in maiori parte. Them. aūt apponit tres conditiones quas ēt vr̄ innuere. Cōm. in. 4. met. in cō. 26. in calce cōmēti.

Sensus nō sentiūt senes organa sua, & vide causam. 2. de aīa. tex. com. 52. & Alexā in paraphrasi de aīa. cap. de intellectu ī actu dicit, ꝙ sensus in actu non sentit seipsum.

Sensoria quędā simplicibus elementis constat, vt visus auditus, & olfatus. quędam vero ex oībus, vt tact⁹ & gustus. 2. de anima. tex. cō. 130. vide Themist. ibi, & Simplicium quomodo sit intelligendum hoc.

Sensus nō decipiť circa sensibile ꝓprium 4. meta. tex. com. 24.

Sēsus singuli cognoscunt suorū sensilium priuationes, vt oculus tenebras. Them. 2. de aīa. & habetur in tex. ibidem. 71. sed pręsentium sensibilis per se, absentiam vero, & priuationem per accidēs percipiunt, vt testatur idem Themistius. 2. de anima. cap. 23.

Sensus non comprehendunt essentias rerum, sicut quidam existimauerunt, sed hoc est alterius potentiæ quæ diciť intellectus. 2. de anima. com. 63.

Sensus hominis comprehendūt intentiones indiuiduales decem prędicamentorum. ibidē. & 3. de anima. 6. 20. & 33. commentis.

Sensibilia cōia sunt motus, quies, numerus, figura magnitudo. 2. de anima. tex. com. 64.

Sensus non decipitur circa sensibile propriū tribus conditionibus concurrētibus, ꝙ organū nō sit lęsum, quod nō sit perturbatum mēbrū, & ꝙ sit debita distantia. Them. in 2. de aīa. cap. 21. & est in expōne tex. 63. vide tñ Alex. in sua abbreuiatione de aīa. cap. 12. vbi arguit, ꝗ sint sensibilia per se, & quæ ꝑ accidēs, vbi sic scribit. in propriis aūt sensibilibus sensus potissime veri sunt, vbi sensibus ea seruantur illesa quibus cum sensibilia sensu innata sunt, vbi ponit quinque conditiones, & tu vide.

Sensus quilibet susceptiuus ē speciērū sine mā, vt cera anuli sine ferro, & auro recipit figurā. 2. de aīa. tex.com.121. & tex.com.138.

Sēsus recipit species sine materia, sicut cera nō aurū ab anulo recipit, sed imaginē, licet differētia sit, qa sensus quum species recipit nō fit materia earū, neq; corporea adāctione signatur, vt cera, neq; sculpitur superficietenus, sed effigies illas foris illapsa intra se totum admittit alte condendas. Them. 2. de anima. cap. 20. in fine. vide etiam Alexan. in paraphrasi de aīa. cap. de sensu cōi. vbi probatur liquido patere sensum recipere sine materia, quia visus nō albescit, neq; nigrescit. Vide clarius de hoc Them. in lib. 1. de memoria & reminiscētia. cap. 11 & Alex. in. 2. de anima. in cap. de phantasia, à quo verbotenus assumpsit; vide etiā Themis. 2. de anima. cap. 22. in tex. 68. vbi dicit, quemadmodum in cœlatura anuli, & sigillum in ceram, nam cera non in profundo, sed in superficie fingitur, aer vero, & oculus intra se totum recipit.

Sensitiuę virtutes ordinatę fuerunt ab Arist. fm nobilitatē, & non fm nām, & ideo prius pertractauit de visu, deinde de auditu, deinde de odoratu. 2. de aīa. com. 77. Auicen. autem in. 6. naturalium ordinauit istas virtutes fm naturam, vnde prius egit de tactu, deinde de gustu, deinde de olfatu, deinde de auditu, & postremo de visu, vbi collige, ꝙ ordo doctrinæ quandoque sequitur ordinē naturæ, & qñq; ordinē nobilitatis & perfectionis.

Sēsibile positū supra sēsoriū nō cāt sensationē. 2. de aīa. t. c. 98. & 75.

Sensuum oīa instrumēta, vt est declaratum in naturali philosophia sunt vacua à sensibilitate suarum apprehēsionum, quia in rebus naturalibus recipiens non recipit suū simile. 3. colliget. cap. 35.

Sēsus quilibet vnius cōtrarietatis eē vī, vt visus albi & nigri, audit' grauis & acuti, gustus amari & dulcis, 2. de anima. tex. com. 107.

Sensus idem habet instrm. 2. de anima. com. 112. & 107. & 3. de anima. com. 50.

Sentire est quoddam pati. 2. de aīa. tex. com. 118.

Sēsus aliter patitur, quàm inanimata, vide in 2. de anima Themistius pulchre. cap. 42. & 44.

Sensibilium species remanet in absentia sensibilis in sensu p aliquā morā. Them. 2. de aīa; cap. 44. idē habet præfatus expositor ibidem. super tex. com. 138. & est in 3. de anima. in Themistio, cap. 4. vide etiam Themi. in com. libri de insomnijs. cap. 8. & 9.

Sēsibilia in aīa sunt intētiones & cōprehēsiones, sed extra animam nō sunt comprehensiones, neq; intentiones, sed res materiales nō comprehensę omnino, secundo de anima. com. 121. idem. 12. metaphy. com. 14. 23. & 36. consimile de intellectu. 3. de anima. com. 38.

Sensibilium excellētiæ corrumpunt sensitiua. 2. de anima. tex. cō. 123.

Sensuum fm opinionem Arist. quidam sunt in capit. relationis, quidam vero in capitulo actionis, & passionis per se, & accidit illis relatio. 2. de anima. cō. 125. & 126. & 140. & 143.

Si sensus aliquis nobis deficeret oporteret aliquod organum nobis de

de esse.2.de anima.tex.com.28.
Sensus alius prgter quinq; nō est.2. de aīa. tex.com.128.vsq, ad.136. Et aduerte ꝙ Ari.adducit tres demōstrationes,quarū prima ē à mediis,secunda est ab instrumentis & causa data in istis demōstrationibus est quasi materialis,tertia vero est à sensibilibus,& ista demōstratio est magis firma illis duabus,cū causa accepta in ea sit finalis,vt notat Cōm.in 2.de aīa. com 129.vbi collige demonstrationes datas per causas finales eē certiores demonstrationibus datis per materiā, vide etiam in.3.meta.com.3.
Sensibile p accidens non mouet sensum,neq; formā suam imprimit. 2.de anima.tex.com.134.
Sensibile per accidēs est duobus modis. ibidem.
Sensibilia & appetibilia nō sunt loci,aut conceptacula factionū, sed potius irritamenta,& incitamenta sensuū.Themis.primo de aīa.cap. 18.& est sup tex.43. & habetur in lib.de sensu & sen.vbi dr,ꝙ sensibile sensum agere facit.
Sensus oēs habentur à non imperfectis, & non orbatis. 2. de anima. tex.com.131.
Sensibilis actus & sensus idem est & vnus.2.de anima.tex.com.138. & tex.com.141.
Sensibilibus abeuntibus insunt sensus & phantasiæ quibus sentiunt. 2. de anima.tex.com.138.
Sensuum operatio nō fit cum qualibet mensura caloris,nam fortis calor prohibet eos apprehendere sensata extrinseca,& implet eos, vt videmus in ęgritudinibus acutis aliquos,qui credunt videre, & audire res quæ non sunt.2.coll.cap.11.
Sensibilis actus,& sensitiui in sensitiuo est,sicut actio & passio in patiente,& non in agēte est. 2.de anima,tex.com.140.
Sensus est ratio quędā,& ideo excellens sensibile corrūpit sensum. 2. de anima.tex.com.143.
Sensus numerātur in relatione vno modo, & in qualitate alio modo. 2.de anima.143.
Sēsus est ꝓportio agens ibidem.
Sensus quilibet est subiecti sensibilis,qui est in sensitiuo inquantum sensitiuū,& discernit subiecti sensibilis differentias 2.de anima.tex. commen.144.
Sensus oēs quos quinque esse nouimus sunt in homine,& in omnib° animalibus terrestribus, quæ animal generant,necnon & in omnibus aīalibus habentibus sanguinē quę animal pariunt, nisi quid oblesum cōtigerit,vt in talpa. Arist.in 4.de natura aīalium.cap.8.
Sentientis primi virtus.i.virtus sensus cōmunis melius est, vt dicatur esse vna forma,& multa instrumētis copulatis cum ea.2.de anima. commen.149.
Sensibilia cōmunia consimilitudinem suam imprimunt in sensu,vt magnitudo,figura,& motu. Themist.in.2.de aīa, in tex. com.134. & fm diuisionē gręcorum est in 3. de anima. cap.2.in Them.
Sensus cōis in iudicio tribus ex causis errare pōt, prima si quod iudicauit semel fungens officio duorū sensuum,alias vno tantum iudicaret.secunda,si vno tm̄ iudicet colore electionis filiū.tertio circa communia hallucinat̄ si vni sensui institerit quę sunt pluribus cōcredita,vt dū de figura q̄ visui,& tactui commu-

cōmunis est solo visu iudicet. Themist. in. 2. de anima. tex. com. 134. sensilium susceptio non per schemata, aut figuras fit, quale. n. schema alibi erit, aut in vniuersum coloris, aut odoris. Alexander in particulari. cap. de phantasia.

Sensus propriorū semper est verus, 2. de anima. tex. com. 152.

Sensus existit in omnibus aīalibus, intellectus vero in paucis. ibidem.

Sentire nō est pati, sed iudicare, neq; discernere. Alex. in paraphrasi de anima. in cap. de intellectu practico & speculatiuo.

Sensus semper dicit verum in propriis, & falsum ī vniuersalibus. Intellectus vero econtrario, verum in vniuersalibus, & falsum in ꝓpriis 2. de anima. cō. 152. vide pro hoc 2. de anima. cō. 63. & 134. & 161.

Sētire & intelligere, nec motus sunt, nec animæ motus, primo de anima. tex com. 42. & 43. & vide ibi Themistium.

Sēsibile facit sentiens in actu postq̄ erat in potentia. 3. de anima, tex. commē. 28. idem. 2. de anima. tex. commen. 60.

Sensus est species sensibilium, & intellectus est species specierum. 3. de anima. tex. com. 38.

Sensus communis non patitur contrarias qualitates, sed ante se positas, & ad pedes genuaq; aduolutas iacentesq; contemplatur. Themistius. 2. de anima. tex. commenti. 147. vide in contradictionibus nuper ęditis,

Sensu communi sentimus, ꝙ videmus, & audimus non visu, aut auditu. Arist. in libro de somno & vigilia, & Themist. in. 2. de anima super expositione. tex. 148. contra Thomam de Garbo, & Pet. Pomponatium, idē expresse notat Alex. in paraphrasi de anima, cap. de sensu cōmuni. Inquit enim. hoc autem cōmuni sensu, & videntes nos & audiētes, & singulis sensibus sentiētes sentimus, qui enim videt audiente audire se, & videre iam sentit, nanq; non alia potestate, q̄ sensu nos ipsos sentire percipimus, neque tamē nos videre videmus, neque nos audire audimus, quū nec videre ipsum, siue visio visilis sit, neque audire, siue auditio audibilium sit, sed hoc priml & ꝓprii sensus qui communis dicitur opus, & functio est.

Sensibilia separata in speciebus sensibilibus intelligibilia sunt. 3. de anima tex. com. 39

Sensus in maiori parte non est causa longitudinis vitæ & durationis, & ideo sensibilia sunt minoris vitæ, quàm multæ plantæ. 3. de anima. commen. 61.

Sensibilis quęlibet superfluitas corrumpit sensum. 3. de anima. tex. com. vltimi.

Sensus certissimi est discernere minima quęq; circa vnumquodque genus. ibidem.

Sensus exquisitiores per partes quæ sinceriorem sanguinem habēt absolui necesse est, ex. 2. de partibus animalium. cap. 10.

Sentiendi principium semper in medio quærendum est in ipsis animalibus, ex quarto de partibus animalium. cap. 5.

Sensus communis cuius esse demōstratum est in libro de anima est primo, & principaliter in corde secundum Arist. & Gal. dixit, ꝙ est in cerebro. 2. colliget. cap. 11.

Sensatorum motus quamuis sit declaratum φ veniat ad sensum ab extra, non est impossibile, vt fiat etiam simile per contrarium. 3. Colliget. cap. 38.

Sensibilia non mouēt sensus, neque impellunt nisi remotiuscula sint, proindeq́, extrinsecus habeantur. Adiunctis innexisq; nulli ictus eueniunt, quia aliquando iam se ferirent sensus. Themistius. 2. de anima. cap. 19. in expositione tex. 52.

Inde patet error Thomæ de Garbo, & Petri Pomponatij asserentiū sensum cognoscere suum actum, hoc enim est cōtra Philosophum, & contra experimētum, nam forma existēs in subiecto non alterat subiectum, medici enim fatentur calorem in ethico febriente intensiorem eē calore febris effimere, & putride, & tamen nō sentitur, quia est fixus in membris.

Sensus sm Arist. minus patibilis est, q̄ sensorium, si enim senex oculo probo valenteque vteretur, videret ęque, ac iuuenis, non tamen prorsus impatibilis est, quia passionem sensorij obcęsionemq; ad quendā modū agnoscit, sed intellectus potentię separatus & omnino expers huius dispendij est. Vnde impatibilitatem sensus diuersam esse ab impassibilitate intellectus sensoria & internuntia declarant, quia sensus à forti sensibili translatus ad imbecillia non potest sentire, sicut intellectus ab excellenti intelligibili ad inferiora, & humiliora potest ea exquisite intelligere. Themist. 3. de anima. cap. 34. vbi concludit sensus esse minus passibiles, quàm instrumentum, intellectum vero prorsus impassibilem esse.

Sēsus extremis mundi partibus est denegatus, extremas aūt mūdi partes cœlum, & plantas accipimus quanq̄ alia ratione cęlo, alia plantis est denegatus, plantis, quia præ ignobilitate naturæ, & crassamento partem hanc, nec ꝓmereri, nec capere potuerunt Cęlo, quia eminētiore ordine dignationeq́, habebatur, q̄ vt ad hunc vsum descēderet. Themist. 3. de anima. cap. 71. & est ex mēte Arist. in 3. de anima. tex. cō. 71. & 72. Collige aliquid negari in aliquibus propter perfectionē, in aliquibus aūt ꝓpter imperfectionē, sicut aliqd attribui ꝑt alicui ꝓpter imperfectionē, aliquibus vero pp summā perfectionem & cōsequi finē suum sine actione oī cōpetit primo principio, & cōpetit terrę, sed p̄io princ. pp summā pfectionē, terræ vero pp oppositam cām, sicut hr in. 2. cęli. in com. 66.

In sensu tria sunt, sensibile, vis sensibilis, & actus, qui ex initu admissuraq; illorum tāq̄ fętus excluditur, ita etiam in intellectu tria spectantur, intelligibile, vis intelligendi, & actus, qui de ambobus patiť. Themist. in primo libro de memoria. cap. 11. ita etiam diuus August. in primo de trinitate, ex potentia, & obiecto paritur notitia.

Sēsus, imaginatio, assēsus, impulsio, actio, in animalibus ordine quodā disposita sunt, non. n. vbicunq; sensum reperetis imaginationē subsequi necesse est, quandoquidē non oīa aīantia vim imaginādi hre cōcedimus, neq; itē oēs imaginatiouē assensus cōsequitur, nō. n. globum solis pedali mēsura ꝯstare assentimur, tametsi id in nobis imaginatio percipit, post hæc non oīs assensio

assensio impulsum trahit, nã qui cuipiam quod albũ sit assentit nõ continuo in id impulsu defertur, assensus.n. quo rebus adiicimur non est impulsus ille quo in res quę coram ad sunt velut iam selectas agimur, id autẽ appetitus est. Accidit etiam, vt impulsione atq; appetitu plerunq; pciti nihil agamus, quoties appetitui, neq; consilium, neq; deliberatio suffragatur. Alex. sñia in paraphrasi de anima. in cap. de phantasia, quod nota propter qõnem illam difficilem de praxi quã nostri Theologi discutiunt in prologo sententiarum primi.

Sensus quque sunt qcunq; sunt tan quã nuntij, & exploratores sunt. Themist. 2. de aĩa. tex. com. 147.

Sensus dati sunt aĩalibus ad salutẽ. 12. meta. cõm. 36. & 3. de anima. tex. cõm. 60. & 61.

Sentiẽdi vis in habẽtibus sanguinẽ nulli parti exangui data est, nulla .n. pars exanguis sentire põt, licet sanguis nullo sensu pditus sit, quippe q̃ nulla pars aĩalis sanguis est, ex. 2. de partib. aĩal. ca. 10. Vide in contradictionibus nuper editis.

Sensorij sinceritas causa est, vt dñiæ sensibilium bene iudicent̃. Arist. in 5. de generat. aĩalium cap. 2. idem dicit de oculo ĩ fine primi capitis, vbi inquit. ꝙ quẽadmodum in veste mũdissima, vel minima macula pspicua est, sic in puro sinceroq; oculo, vel parua motio patet sensumq; efficit. At quod pcul cernat̃ motusq; à longinquis visilibus deueniat, causa est situs oculorum. Vbi colligitur, ꝙ iudicium sensibilium venatur perfecte ex organi tẽperie, sed distãtia sentiendi ex situ organi.

Semẽ in vegetabilibus, sperma ãt in aĩalibus est 1. physi. com. 62.

Semen est albũ pter spumã, & iõ errant, qui asserunt semen ethiopũ nigrũ esse. Auer. in. 2. de gñone animaliũ. cap. 1. in fi. & vide ibi Arist. cap. 2. vbi dicit. Herodotum non vera scribere cũ nigram geniturã ethiopũ dicat, quasi necesse sit omnia nigra esse eorum quibus nigra est cutis, & qui dentes eorum albos esse cernere potuit.

Seminis natura spumosa est, hocq; antiquos nõ latuit, quippe qui deã quę rei venereę pręest, ab ea ipsa facultate noĩauerunt. Arist. in 2. de generatione aĩal. cap. 2.

Semen fm Arist. non est pars fętus, seu conceptus, & Gal. contradixit ei in hoc, & Auic. etiam dicit, ꝙ est pars fętus virtutum est pars formę & non materiæ. Auer. in. 2. de generatione animalium, cap. vtrum semen sit animatum.

Seminis corpulentia dissoluitur, & versum in spiritum euanescit, cum naturam humidam, & aquosam habeat. 2. de generat. aĩal. cap. 3.

Semen dicitur agere in virtute ipsi⁹ seminantis, quod quidem iam est separatũ, desinitq; eẽ, & hoc est simile rebus admirabilibus ĩ quib⁹ datur mouẽs quod mouet aliqd, & mox quiescit, & remanet fm ꝙ de se mouetur, & mouet hmõi motu quẽ acquisiuit à primo motore sic, & in natura, nã qñ id à quo semen efficit̃ pstauerit virtutẽ nãlẽ semẽ q; mouet mãm ad pfectionẽ, & p creationẽ quo qescẽte remanet semẽ mouẽs ea virtute, ob quã rẽ nõ ẽ necesse, vt primũ mouẽs tãgat id qd mouet̃ ab ipso vsq; ad finẽ gñationis, sed tñ in principio rei. Auer. sententia

sententia in 2. de gener. anim. cap. 1. & est sña formaliter accepta ab Arist. ibidē. 1. capite versus finem ibi. hæc igr̃ soluere conandū est.

Ex hoc soluitur Achilles Scoti in 2. sententiarum, dist. 18. qui nō potuit imaginari quō semē agere possit in virtute patris.

Semen vt instrumentum habet tres proprietates fm Arist. duę sunt cōmunes rebus naturalibus, & artificialibus, sed tertia est propria rebus naturalibus tantum. Prima est, ꝙ instrm non est pars rei factę. Secunda, ꝙ instrm separatur post constituti perfectionem. Tertia q̃ est propria rebus naturalib⁹ est, ꝙ tangit omnes partes rei cōfectę intus & extra eodem mō, arte aūt tm̄ exteriora tanguntur. Auer. in 2. de genet. anim. cap. 1. vtrum semen sit animatum.

Semen est instrumentū virtutis informatiuę p partem aereā ipsius. Auer. in 2. de genera. anim. cap. 2. vbi quærit, vtrum semen sit animatum, & vide ibi pulchram digressionem contra Gale. & Auic.

Seminis profusio nō intus fit vt quidam volunt, os. n. vteri angustum, sed ante quo fęmina vaporem mittit & aut ibidē manet semen emissum, aut intus ab vtero trahitur si calidus est & modicæ temperatus, cuius rei indicium est ꝙ locus qui mō madebat resiccatus mox sentiatur, Arist. in 2. de gene. anim. ca. 4.

Semen a mulieribus emitti asserentibus accidit dicere ꝙ vbi foras emiserint retrahāt intus, siquidē quod emissum est misceri debet cū maris genitura, quod ita fieri superuacaneum est, at natura nullam rem superuacaneam facit. Arist. in 2. de gener. anim. cap. 4.

Semen tardius ex auibus emittitur q̃ ex piscibus, vide causam in 1. de gener. anim. cap. 4.

Semen genitale piscium lac appellari consueuit, 8 de nā anim. ca. 19.

Seminis natura humida est, iō meatus seminis idem cōis cum excremento humidi alimenti habetur in aliquibus animalibus, 1. de gen. anim. cap. 13.

Semē vtrū ex vnaquaq; parte corporis proueniat, vide opinionem antiquorum, 1. de generatione animalium & quatuor eorum rationes super hoc cap. 17. & vide improbationē istius opinionis in capitulo sequenti, videlicet. 18.

Semen in emissione sui causat vehementem voluptatem, propter pruriginem multam quæ accidit, qua propter siquis frequenter ea re vtitur minus afficitur voluptate, 1. de gener. anim. cap. 18.

Semen vtrum concurrat vt forma & agēs an vt materia, vide 1. de generatione anim. cap. 18. & 20.

Semen & genitura differūt. ibidem.

Semen & fructus differunt. ibidem.

Semen nec in pueris, aut senibus, neque in egris est, vide causam ibidē, vide etiam Auicen. in 3. canone, tract. 1. in 21. Fen, in capitulo de Sterilitate & Difficultate impræ gnationis.

Semen est excrementum alimenti vtilis atque vltimi. ibi. in fine capi.

Semen si proueniret ex membris organicis proueniret ex simplicibus, quibus sunt simplicia mēbra. Aristotel. ratio contra antiquos, 1. de generatione animalium cap. 18. vbi patet elementa esse formaliter in mixto.

Semen sanguinis excremētū esse signum efficax est, ꝙ qui re venerea immodice vtuntur, sanguinē emittunt. Auer. 1. de generatione animalium, in 1. cap. vbi ponitur improbatio antiquorum de semine, & habetur ab Arist. ibidē cap. 19.

Semen in vita præditis in quibus sexus maris & feminæ distinctus nō est, conceptus est, conceptum autē appello primam ex mare & fęmina mixturam. Arist. in 1. de gener. anim. cap. 20.

Semen confert ad generationē sui qualitate fm Arist. & non quantitate vt opinatus est Galenus 1. de generatione anim. Cōmen. in fine.

Semen apud Arist. est sicut instrumentum, & mas est sicut faber, & sanguis menstruus est veluti materia. Auer. sententia in fine primi de generatione animalium, & habetur ab Arist. ibid. cap. vltimo.

Semen siue genitura se habet ad mēstruum, sicut coagulū ad lac, 2. de generatione animalium. Et nota ꝙ Auic. deceptus fuit ex hoc exemplo, vt refert Auer. in 2. de generatione animaliū. in 1 ca. vbi quęrit. vtrum semen sit animatum, deuenit. n. Auic. ad hoc, vt asserat semē esse partem conceptus, non tamen ꝙ sit pars materiæ, sed est pars formæ, imaginatur. n. ipsum esse proprium calorem naturalem, aut ꝙ transmutatur ad calorem naturalē modica transmutatione.

Semen viri esse fecundū experimento in aqua, probatur certa ratione, quod enim tenue & frigidum est cito diffusum per summa innatat, quod fecundū est in imum descendit. Arist. in 2. de generatione animalium. cap. 5. in fine, idem in 3. de natura animalium. ca[illegible]

Vbi aduerte ꝙ eadem i[illegible] dicunt aliqui dum periculum facere volunt, an mulier grauida marē conceperit q̄ lacte extracto a mamilla & in aqua proiecto, si in imū descenderit marem concepisse, si supernatauerit fęminam.

Semina fecunda sunt quæ grauedinis speciem referunt eademq; potius marem fetificant, tenuia autē nec globulenta feminam gignunt, 7. de natura anim. cap. 1.

Semen in potentia continet omnes similitudines, & patris & aui, & pro aui, & ataui, vsq; ad speciem, ex. 4. de gener. anim. cap. 3.

Seminum virtutes assimilantur arti & intellectui, & differunt a virtutibus naturalibus, 7. meta. cō. 31. vide etiam. 12. meta. cō. 13. & 18.

Senes acutæ videre non possunt, nā cutis quæ pupillæ vocate obtendit: vt cæterarum partium cutes obrugat & crassior redditur. Arist. in 5. de gener. anim. cap. 1.

Senectus est naturalis morbus, morbus aūt est aduentitia senectus. Aristote in 5. de gener. anima. cap. 4. ideo recte dixerūt medici, senes debere regi regimine cōualescentiū.

Septimus metaphysicæ est tractatus primus eorum in quibus agitur de substantia. Cōmen. in prologo septimi meta. Et aduerte ꝙ dicitur primus respectu octaui meta. quia isti duo libri appellantur tractatus de substātia. Et nota ꝙ in istis duobus libris agitur de substantiis inseparabilibus a materia, inquantum substantiæ sunt & inquantum entia, sed de substantiis separabilibus agitur in 11. primę philosophiæ, vt notat in eodem loco. Cōmen. qui est

est duodecimus secundum diuisionem Latinorum.
Septimus physicorũ habet quatuor quæstiones, quarũ prima est, vtrũ omne motũ habeat motorem. 2. ꝙ omnia mota in loco reducũtur ad vnum motum, ex se primũ qđ mouetur a motore in ipso. tertia est, ꝙ omnis motor in loco est insimul cum eo quod mouetur ab eo in loco. quarta est, vtrum omnis motus habet proportionem cũ oĩ motu, 7. phy. cõ. 21.
Septenarius maximam vim habet in generatione insectorum & ouiparorum, vt in morbis dies decretorius, 5. de gener. anim. cap. 20.
Separabilia sermone .i. diffinitione existimantur separari sm esse, sed illud quod nõ separatur sermone, quanto magis non separatur in esse, 7. primæ philosophiæ. tex. cõm. 39. contra Plato. vide etiam Auer. in. 2. physicæ auscultationis, in cõ. 19. ꝙ quicquid separatur in esse, separatur ratione, sed non conuertitur, & 12. primæ phylosophiæ. cõmen. 39. dicit, quòd intellectus innatus est diuidere adunata in esse, sicut diuidit materiam a forma, & formam a cõgregato ex materia & forma, vnde intellect⁹. multa potest diuidere, quæ natura non potest, & multa similiter componit intellectus, quæ natura nõ põt.
Separatio & congregatio sunt motus locales, 8. phy. tex. cõ. 77.
Separatis iudicare sepatata non possibile est, neq; in separato tépore, 2 de anima. tex. cõ. 146.
Serpentes longum sibilum edũt 4. de natura anim. cap. 9.
Serpentes qui sunt multæ humiditatis & caloris, sunt lõgioris vitę q̃ serpẽtes qui sunt in locis calidis & siccis, aut frigidis & siccis, aut frigidis & humidis, ex commento super libro de longitudine & breuitate vitæ.
Serpentis senectus vna fere die & nocte exuitur, 8. de natura ani. c. 17.
Serpentes vino incontinentes sunt, proinde viperas aliqui vino cũ fictilibus ad sepes disposito venantur, ebriæ. n. capiuntur, 8. de natura animalium. cap. 4.
Serpentes & phalangia viuere possunt sine cibo, qđ ex his quę pharmacoporę, idest pigmentarij alunt perpendi potest. ibidem.
Serpentibus proprium est inter animalia eiusdem generis, vt reliquo quiescente corpore caput vertere in auersum possit, & vide causam in 4. de parti. anim. cap. 10.
Serpentes, stelliones, lacerti, crocodili fluuiales, mensibus quatuor frigidissimis latent hæc, nec per id tẽpus quicq̃ comedunt, lib. 8. de natura animalium. cap. 5.
Serpentes carent pene & testibus, & vide causam 1. de generatione animalium. cap. 6.
Sepia est oĩum molliũ astutissima, sola. n hęc suo vtitur attramẽto nõ modo cũ metuit, verum ẽt abscondendi cã, 9. de natura aĩa. cap. 37.
Sepia plus seu copiosius attamentũ habet q̃ polipus & loligo, vide causam in 4. de partibus anim. cap. 5.
Sermo istæ põt existimari magis ꝙ formæ quarum actiones apparent in materiis sunt separatę q̃ sermo Plat. de ideis, 7. meta cõ. 51.
Sermones compositi ex accidentib⁹, compositione ligata, quidam sunt coniuncti per accidens, & quidam sunt per se. s. per sm modum prędi-

Si

Si est, & quod quid est eiusdem rationis est manifestum facere, 6. metaphy tex. cõ. 1. intelligitur quãdo si est inuestigatur a priori, vt dicit etiam in 2. posteriorum.
Si non esset aliqua substantia præter natura cõsistentes, physica vtiq; esset prima scia, sed si est aliqua sũba imobilis hæc prior, & philosophia, pria 6. met. te. cõ. 3. vide q̃ scripsi in proprio Theoremate de hoc, & cõsidera q̃ scię de sũba considerantes sunt naturalis & scia diuina, nã nulla mathematicarum de substantia considerat excepta astrologia, quæ quodãmodo etiam naturali subalternatur, & ideo si non essent sũbæ aliæ nisi naturales, sequitur primã philosophiam esse naturalem, quia prima philosophia est primi entis simpliciter, tale autem est substantia non accidẽs, & ita ex parte obiecti simpliciter nãlis philosophia esset prima philosophia.
Si simile a simili pateretur, tunc idẽ a seipso pati posset, 1. de genera. & corru. tex. cõ. 48.
Si aliquod esset separatum calidũ, hoc nihil pateretur, primo de generatione & corru. tex. cõ. 55.
Siccitas difficilior est ad humectandum q̃ humiditas ad exiccandum, sicut frigiditas difficilius est ad calefaciendũ q̃ caliditas ad infrigidandum, 7. Col. cap. 25. & est sñia. Gal. in 9. de ingenio sanitatis.
Siccitatis proprietas est quod difficulter retinetur ab alio, & retinetur ex se, 4. metheororum. tex. cõ. 1. & 2. de generatione & corruptione. tex. cõmen. 9.
Siccitas etiam fit a frigiditate quę est in materia sicca, nã frigiditas quæ est in materia humida, vt est frigiditas aquea operatur humiditatẽ, 4. metheororum. cõ. 1.
Siccitas producitur a calore, 1. & per se. ibidem.
Siccitas innata est retinere formã lõgo tpe, licet sit difficilis receptiõis. Ex lib. de Memo. & Remini.
Siccitas longe a vita remota est, humor vero viuificus est. Ex 2. de generatione anim. cap. 1.
Siccum est bene terminabile termino proprio, difficile vero terminabile alieno, 2. de gener. & corrupt. tex. cõmen. 9.
Sicco opponitur humidum & vdũ, 2. de gener. tex. cõmen. 14.
Siccum & humidum dicuntur multifariam. ibidem.
Signa demonstratiua sunt illa quæ conuertuntur cum suis causis. s. cũ ponatur causa sequitur signum & econuerso, 6. physi. cõ. 15.
Signa confici possunt ex propositionibus possibilib⁹ & necessarijs, sed necesse est ut maiores sint necessariæ, si cõclusio debet esse necessaria 7. phy. cõ. 2.
Signa membrorum intrinsecorum vniuersaliter dare difficile est, & iõ medici istam partem dimiserunt, 4. Col. cap. 2.
Signa vera sunt posteriora, & cum fuerint posita consequuntur præcedentia, & cum præcedentia fuerint posita consequuntur posteriora. 3. cœli. cõ. 69. *vid̃ an pri ma ps p põnis con tradicãdi ctis in 26.*
Simitas est in naso de accñtibus essẽtialibus, sed albedo in homine est de accñtibus non essentialibus, 7. meta, cõ. 17. sed obuiabã, quia cũ propositio per se sit de omni, si ista est per se, nasus est symus, sequitur omnem nasum esse symum, quod est falsum, vide solutionem huius

a Themist 1. posterio. cap. 10.

Simia quia est forma ambigua inter bipedia & quadrupedia animalia, vt bipes cauda caret, & quadrupes caret natibus, ex 4. de partibus anim. cap. 9.

Simia inter quadrupedes sola cilia habet in inferiori palpebra Aristo. in 2. de natura animalium. ca. 8.

Simul & seorsum diffiniuntur. 11. primæ philosophiæ. cap. 11. & in 5. phy. tex. cō. 22. generalius aūt diffinitur simul in prædicamentis.

Simul sunt fm locum, q̄cūq; in vno loco sunt primo. 5. ph. tex. cō. 22.

Simul esse opponitur ad esse solum, & tangere opponitur ad esse separatum, 5. phy. cō. 30.

Simul in sua diffinitione recipit locum. ibidem.

Simul quandoq; importat priuationem prioritatis & posterioritatis, & in tempore, & quandoq; priuationem prioritatis & posterioritatis in causa, 2. de anima. cōm. 115.

Nota etiam ꝙ quandoq; importat priuationem diuersitatis ex parte locorum, vt 5. physi. tex. cō. 21. simul quidem igitur dicuntur esse secundum locum, quæcunque vno loco sunt primo.

Simbolum habentia facile transmutantur, 2. de gener. & corruptione. tex. cōmen. 25.

Similia dicuntur multifariam, vide. 10. meta. tex. cō. 10.

Similitudo parentum post plura genera redditur. Arist. in 1. de gener. anim. cap. 18. vbi dat exemplū de elide, quæ cum ęthiope concubuerat, & non filiam forma æthiopis peperit, sed erat ex filia ęthiopis.

Similia sunt quorum qualitas vna est, 5. meta. in cap. de eodem & diuerso, & in tex. cōmen. 20.

Simile fieri a simili, ista propositio verificatur tribus ꝯditionibus, vt sit in agente & non instrumēto, vt sit in propinquo & nō remoto, & vt sit essentialiter & non accidentalr, 12. meta. cō. 24. authoritate Alexā.

Similiter calidū & frigidū, aut durū & molle non sentimus, sed excellētius tāq̄ sensu, velut medietate existente eius, quæ insensibilibus contrarietatis, 2. de aīa tex. cō. 118.

Similitudo adeo incrementum procedit, vt solum cōe relinquatur, 4. de gener. anim. cap. 3.

Similes fiunt filij parentibus non solum in mēbris naturalibus, verum ēt in nō naturalibus, tandē in maiori parte reꝝ accn̄taliū, vt narrauit Arist. de cicatrice, quā habuit quidam pr̄ in vno mēbro, quam filius reportauit in eodem mēbro. Ego quoq; vidi in filio meo maiori qui habebat vestigium in māmis suis, quod signum habuit auus suus ex matre in māma, verum in eo erat paruum, sed nescio vtrū efficietur maius vel ne. Auer. in primo de generatione anim. cap. de improbatione antiquorum.

Simplicia ita se habent ꝙ veritas & falsitas in eis non est, sicut in compositis, quia verum in talibus est attingere, non attingere autem est ignorare, tale aūt nō est falli. 9. metaphysi. tex. cō. 22. & inde sumitur ꝙ simpliciter simplicia, aut simpl̄r sciuntur, aut simpl̄r ignorantur, & intelligitur de simplicibus quæ sūt abstracta a materia, sicut est Deus & intelligentiæ.

Simplicium subārū ignorātia non est, sicut cęcitas. cæcitas. n. ē vt vtiq; si intellectum oīno non habeat aliquis,

quis, 9. meta. text. cō. vltimi. Inde elicitur ex mente Aristotel. intellectum nostrum posse intelligere intuitiue substantias abstractas pro statu isto, & Beatus Thomas in pręsenti loco ab ipsa tandem veritate coactus, hoc idem fatetur, inquit enim ex hoc patere ꝙ sm sententiā Arist. humanus intellectus potest pertingere ad intelligendum substātias simplices, quod videtur sub dubio reliquisse in 3. de anima, & tamen in principio secundi ipse & Scotus grauiter insurrexerunt cōtra mentem Cōmenta. hoc asserētes dum dicebat illud exemplū de vespertilione, non ostēdere impossibilitatem, sed difficultatem, & iā tu videre poteris ꝙ illa Cōmenta. expositio est sumpta, ex pręsenti loco, quia Philosophus dicit expresse ignorantiam talium in nobis non esse, qualis est cæcitas in oculo.

Simplicia carent potentia omnino, & illud in quo est potentia est compositum, 9. meta cō. 2.

Simplicium non est quæstio nec doctrina, sed alter modus quæstionis talium, 7. meta. tex. cō. 60. vbi dicit Cōmenta. ꝙ est manifestum ꝙ in rebus simplicibus non compositis nō quæritur, neq; ꝑ quare, neq; ꝑ quid, sed q̄stio in istis ē alio mō.

Simpliciter quandoq; dicit cōmunitatem & vniuersalitatem, 2. physi. cōmen. 61.

Simpliciter potest sumi pro communi ad id quod est essentialiter & accidentaliter, & illo modo dicit Arist. in 8. phy. tex. cōmen. 46. ꝙ primus motor non mouetur simpliciter, quia neq; per se, neque per accidens. Potest etiam sumi simpliciter ut distinguitur contra sm quid, & isto mō dr̄ id quod substātialiter transmutatur ꝙ trāsmutatꝰ simpl'r, quia transmutatio in substantia est vera transmutatio, trāsmutatio vero in accidentibus est transmutatio sm quid, vt patet 1. phy. tex. cō. 62. & 1. de generatione & corruptione tex. cōmen. 17. Distinctio ista colligitur ex cōmē. 46. octaui physi. placuit etiam nobis hic adducere alias significationes. Quandoq; summitur simpliciter, idest rudirer & inconsiderate, vt tertio de generatione animalium. cap. 6. vbi dicit, hæc enim & Anaxagoras & alij quidam naturales simpliciter valde & inconsiderate, qui in auium ratiocinatione ita falluntur. Vnde simpliciter etiam apud philosophos distinguitur cōtra multipliciter, & sic sumpsit Philosophus secundo de anima. text. cōmen. 61. vt exponit ibi Commenta. & Porphyrius dum dixit, videtur autem neque genus, neq; species simpliciter dici. i. vno modo, sed multipliciter, vt patet. Quandoque sumitur simpliciter. idest quo ad naturam, vt primo physic. non eadem sunt nobis nota, & simpliciter. Quandoq; sumitur simpliciter pro vniuersaliter, & in hoc sensu plerunque sumitur apud Aristotel. Commen. secundo physic. commen. 61. simpliciter quandoque dicit communitatem & vniuersalitatem. Quandoque sumitur pro proprie vt dicimus hominis generationem esse simpliciter. i. proprie. Quandoque summitur vt distinguitur contra per accidens, & ita summitur primo physico. text. commen. 75. vbi dicit Philosophus, nos au-

tem & ipsi dicimus nihil fieri simpliciter ex eo quod non est, sed secundum accidens, & in 2. physi. tex. cō. 54. vbi dicitur. est autem sicut accidēs fortuna causa, simpliciter autem nullius. Quandoque sumitur pro manifeste vt 1. de aīa. t. c. 23. vbi. d. quod Democri. simpliciter dicit aīam & intellectū idē esse. i. manifeste, quia ponit ibi drīam inter opinionem eius, & Anaxa. de quo. ī t. c. 24. d. Anaxa. asit minus certificat de ipsis, vbi lra Arabica dicit; latentius aūt Anaxa. loquebat de illis. Sūmitur qnq; simpliciter pro principaliter, & sic sumpsit Philosophus in 2. de aīa. te. cō. 40 & 41. contra antiquos qui asserebant nutritionem & augmentationē simpliciter esse ab igne. i. principaliter. Aristo. autem vult quod ignis concurrit vt concausa seu instrm. sed aīa, sicut causa principalis. Quādoq; sūmitur simplr. i. necessario, & sic Arist. sumpsit in 2. physi. tex. cōm. 57. vbi ponit conuenientiam inter casum, & fortunam dicens, quod non sunt in his quæ simplr, neq; frequenter fiunt. vbi expositores & Cōmen. per ly simplr, exponunt ea quæ fiunt necessaria, quandoque sumitur simpliciter. i. sine distinctione, & sic summitur 2. de anima. tex. cō. 55. vbi dicitur, diuidendum autem est de potentia & actu, nunc enim vtimur ipsis simpliciter. i. vsi sumus hactenus istis sine distinctione & determinatione.

Simplex quodlibet caret potentia, & quod caret potentia est simplex, 8. physico. cōmen. 78. Vide in concordantiis.

Simplex & vnum non idem sunt. 12. metaph. tex. cō. 37. vbi Cōmen. dicit, quod vnumquodq; dicitur duobus modis, vel absolute, vel in comparatione. Absolutum, vtriusq; est illud quod caret materia, & omnino non est indiuisibile, simplicitas famosior significatio est simplex absolutum, per simplex autē absolutum intelligas id, quod caret materia, & est omnino indiuisibile, in hoc enim etiam est differentia inter simplex & vnum, quia famosior significatio vnius est illud quod dicitur de continuo, & tale differt a simplici, quia simplex non est diuisibile potentia nec actu, sed vnū dictum de continuo est diuisibile potentia nec actu, in potentia, licet sit vnum in actu.

Simplex non permutatur, neq; ad aliam substantiam conuertitur. Ex libro destru. disput. 2. in solutione vlti. dubij, vbi adducitur authoritas Hippocratis. in libr. de natura humana satis pulchra & ad propositum.

Simplex pluribus modis dicitur, vel quia non componitur ex pluribus partibus, & tamen componitur ex materia & forma, & sic appellātur corpora simplicia, Vel quia non cōponitur ex materia & forma, vt corpora cœlestia, Vel tertio, quia diffinitio totius & partis est vna, licet talia sint composita, ex quatuor elementis. Ex lib. destru. disp. 3. in solutione. 23. dubij.

Simplices res non habent causam actuum procedentium ab eisdē nisi naturas & formas earum. verbi g. terra non habet causam descensus nisi suam simplicem naturam terrestreitatem, & sic de aliis simplicibus, sed compositæ res habent agētes causas præter suas formas, & illæ sunt causæ illarum secundum composi-

compositiones & cōpaginationes illarum & earum partium adinuicem. Ex disp. 14. in solōne vlti. du.

Simplicia corpora sunt quęcunque motus principium hñt sm naturā 1. cęli tex. com. 7. Et intelligitur de motu sm locum, vt exponit Com. in com. & in paraphrasi. in summa quarta, idem dicit, vnde illa est dif finitio simplitis corporis, ex qua vt asserit Commē. intelligitur dif finitio corporis compositi, & est il lud quod in se habet principia plu ra vno.

Simplicis cognitio dabit tibi cogni tionem cōpositi, quinto colliget. capitulo 58.

Simplicium corporū simplices sunt motus, & mixti sunt compositorū, 1. cœli. tex. com. 7.

Simplicia cum compositis & composita adinuicem non sunt eiusdē naturę, 3. cęli. c. 8. vbi collig. ꝙ grauitas & leuitas in elemētis nō sunt eiusdem rōnis inter se, nec cū com positis cōparata, quia grauitas terræ nō ē eiusdem naturæ cū grauitate aquæ, quia pars parua terræ ē grauior aliqua pte maiori aquæ. nec grauitas simplicium est eiusdem naturæ cum grauitate cōpositorum, quia pars parua plumbi ē grauior parte maiori terræ. Consi similem snīam tenet Alex. in 1. libro naturalium qōnū. De alijs ēt qualitatibus elementorum i qō est, vbi tenet ꝙ siccitas terræ & ignis, non sunt eiusdem speciei, nec humiditas aquæ & aeris, & istam opinionem & sequitur Simplicius in secundo cœli.

Singularibus recedentibus a sensib' nescimus vtrum sint aut non sint, 7. meta. t. cō. 35. vbi Com. in com. dicit, ꝙ non habemus certitudinē, sed existimationem.

Singularium non est diffinitio, 7. meta. tex. com. 35. & primo posteriorum analiticorum.

Singularia, aut intelligentia, aut sensu cognoscuntur. ibidem.

Singularia sunt notioria apud nos, quàm magis vlīa, 7. meta. cō 10. & tex. & primo posteriorū. Vide in concordantijs super primo physic. nuper æditis.

Singulum non videtur aliud esse a suimet substantia, 7. meta. t. c. 20.

Singularium sm actum sensus est, scientia vero est vlīum, 2. de ani. tex commen. 60.

Singularia pręcedunt vlīa in esse, sꝫ vniuersalia præcedunt singularia in intellectu, 12. primæ philosophiæ c. 27. authoritate Alexādri.

Singularium hominū dr̄ia a materia proficiscitur, formæ. n. p quas sunt homines nullam inter se dr̄iā hr̄e cernuntur. Alex. in paraphrasi de ani. Ica. de intellectu in habitu, idem sentit The. in 1. de ani c. 24. vbi habet, ꝙ omnia quæ eadē specie sunt participatione materiæ distinguuntur, idem tenet Cō. in libro destruc. in disputa.

Singularium substantiarum sensibilium, nec diffō, nec demr̄atio ē, quia habent materiam, cuius natura talis est, vt cōtingat & esse, & nō esse, 7. meta. tex. com. 53.

Situs qui est prædicamentum dicit ordinem partium in loco, s͞ed sit' qui est dr̄ia quanti, dicit ordinem partium adinuicem, 5. metaphysi. commen. 24.

Situs est ad aliquid, & ideo in prædicamento situs impossibile est motum esse, 6. phy. com. 85.

Sitis

Sitis est appetitus frigidi, & humidi fames vero calidi & sicci, 2. de anima textu commen. 28.

Socratis iunioris parabola de aĩali non bene se habet, abducit enim a veritate & facit suspicari quasi contingens sit hoĩem esse sine partib⁹, sicut sine ære circulum, 7. metaᵱ. te. com. 39. vbi p iuniorẽ Socratẽ exponit Com. Platonem qui fuit Socratis discipulus, quia Socrates fuit primus qui de ideis disputare cepit vt recitat Eusebius in libro 10. de euangelica præparatione, & quia illam opin. Plato excoluit, licet multum sit Platonis opinio diuersa ab opinione Socratis, vt testatur Aris. in 13. primæ philosophiæ, nã Socrates non posuit vniuersalia separata sicut Plato, vnde Arist. in primo de partibus aĩalium. cap. 1. dicit, ꝙ Socrates temporibus vsus quidem diffiniendi increuit, sed indagatio rerum nãlium desijt, nam oẽ philosophandi studium ad vtilem virtutem ciuilemq; vsum cõuersum est, idẽ primo primæ philosophiæ tex. com. 5. Socrates circa moralia philosophante, & de tota natura nihil. Plato aũt vbiq; locorũ dum de ideis differit introducit Socratem disputantem, quod notauit Philosophus ẽt in secundo de generatio. & corruptione, in tex. com. 52. vbi scribit, sed hi sufficientem existimauerunt ad generationem causam specierum naturam quemadmodum in phedone Socrates.

Socrates circa moralia negociatus ẽ & de tota natura nihil, primo metaph. tex. com. 5. idem Commen. in prologo 1. phy.

Socratis temporibus homines perceperunt causam finalem, & ideo inceperunt regere ciuitates, 1. meta. com. 50.

Socrates apud Athenienses dubitans ne a perfectione humana expoliaretur, elegit mortem præ vita, nam pp virtutem mortuus fuit Auerr. in prologo phy. de hoc Diuus Plato fecit elegantem apologiam.

Socrati non fuerunt declaratæ viæ disciplinæ cões, & ꝓprie per vias intellige scientias speculatiuas, vt declarat Commẽtator primo physi. commen. primo, idem Philosophus in primo metap. tex. com. 5. Socrate circa moralia philosophãte, & de tota natura nihil, idem asserit de Socrate Galenus in libro de historia Philosophorum.

Socrates concionans apud Athenienses dixit, o homines ego non dico ꝙ vestra scientia somnialis diuina sit falsa, sed dico ꝙ ego sum sciens sciam humanam. ibidem Auerro.

Sol aut spiritus primordium generationis præstat vermibus & omnibus animalibus quæ ex vermibus proueniunt.

Sol & aliæ stellæ sunt principium cuiuslibet viui in natura. 12. meta. cõmen. 18.

Solis calor & stellarum diffusus in aqua & terra gñat aĩalia ex putrefactione generata, & vr̃ omnia q̃ non fiunt ex seminibus. 12. primæ philosophiæ. com. 18

Sol & astra semper agunt, & non est timendum ne quandoque stent. 9. met. tex. com. 17.

Sol & orbis decliuus sunt principiũ generationis eorum quæ fiũt a nõ simili, sed eorum quæ a sili nõ tm̃ est in principium. simile in specie, sed vnà cũ sole & orbe decliui. 12. meta. com. 40. & 13. & 18.

Sol,

Sol, & Luna, & aliæ stellæ (vt dixit Themistius) aut sunt formæ non in materia i. corpora spiritualia, aut habent materiam æquiuocè cum istis, vltimo cap. de substantia orb. idē 8 primæ philosophiæ. cō. 12

Sol & stellæ calefaciunt duobus modis, vnus est motus, alius est reflexio luminis. Commen. primo metheo. com. 1. & 2. cœli. com. 42. idē 2. capite de substan. orbis.

Sol cum calefacit terram ascendunt duo genera exhalationum, vnum est exhalatio calida, & sicca fumosa, aliud vero est frigida & humida aut calida & humida vaporosa. 1. metheo. commen. 1.

Sol & aliæ stellæ cum ascendunt in aere grosso videtur rubeę & ignis in fumo. primo metheor. cō. 1.

Solis maxima distātia & tarditas partium motus cœli vltima faciunt esse frigoris, econtrario de velocitate & propinquitate. 2. metheororū cap. 2. idem 2. cœli. cō. 94.

Sol per totum annum æstatē & hiemem facit, at vero luna per mensem id agit non accessu discessuq; lunæ, sed alterum in crescēte luce, alterum in decrescente. Aristot. in 4. de genera. anima. cap. 2.

Sol est maximus stellarū & densior & magis luminosus. 2. cœli. cō. 42.

Sol magis calefacit in æstate quàm in hieme. vide cām 2. cęli. cō. 42.

Sol vnus quum sit non tñ lumē, suū æqualiter omnibus exhibet, aliter aerem, aliter aquam, aliter lapidē, aliter lignum, aliter argentum collustrat, item aliter color purpureus aliter viridis participant lumen. Themistius primo de ani. cap. 24.

Sol fm Aristo. est sub mercurio, & venere, sed Ptolome⁹ & oēs Astrologi in hoc aduersantur Aristo. 2. cœli. com. 58.

Solis motus non incōuenit vt sit velocior motu mercurij & veneris, quāuis sit supra propter abundantiam suæ potentiæ supra potentias earum 2. cœli. com. 58.

Solem nullus mathemathicorum asseruit esse pauciorum motuum, q̄ reliqua sydera, sicut nullus recusat inferiorem esse alijs syderibus lunam 2 cœli. in paraphrasi summa tertia, quæsito 5.

Solem lunamque admittendo paucioribus motibus moueri & inferiora esse alijs syderibus pp duorū alterum euenit, aut quia nequeūt attingere eam dignitatum multitudinem quam corpora media inter hæc & supremum orbem possidere valent, qualis est dispositio reliquorum animantium cū homine. aut quia nequeunt possidere nisi dignitates inferiores dignitatib⁹ quas possidēt corpora intermedia, qualis est dispositio planetarū cū animalibus. Commē. in paraphrasi secundi de cœlo, summa tertia, quæsito 5. Et nota hoc, quia in cōmento magno hoc non asseruit, & est dictum subtile valde, propterea quia distantiæ entium sunt valde diuersæ.

Sol propinquus & remotus facit cōtraria 12. metaphy. tex. com. 33. & 34. & in 2. de ge. & cor. t. cō. 56.

Sol ab antiquis vocabatur dominus vitæ. 12. meta. com. 34 & ibi vide cām, & ēt in cō. 53. Vbi aduerte q̄ hoc est in cā cur Homerus solē magnū Iouē appellat. Iliados secūdo ἐννέα δὴ βεβάασι διὸς μεγάλου ἐνιαυτοὶ, ζεὺς enim apd græcos dī παρὰ τὸ ζῆν q̄a ē dator vitæ.

Solem

-naut in potentia sentiendi, sed solũ ea quam euaporatio alimenti cõmittit. ex libro de somno & vigil. vide etiam The. ibid. cap. 14.

Somnus est priuatio vigiliæ. ex lib. de somno & vig. in principio.

Somnus est ligamentum virtutum & confirmatio earũ: & vigilia est dissolutio virtutum & debilitas earum ibidem.

Somnus perfectus & gaudium non inueniuntur nisi in habẽtibus cõmunẽ sensum perfectum. ibid.

Somni descriptio, est priuatio mot° & vigiliæ descriptio est continuatio istius motus, & põt dici ꝙ hic motus huius sensus est formalis cã somni & vigiliæ & sensus cõisẽ subiectum somni & vigiliæ, & cor est radix, & cerebrum est ipsius primum instr̃m cum quo operatur. 3 colliget. capitu. 41. de accidentibus somni & vigiliæ.

Somnia significant sup dominium humorum. 4 coll. cap. 13.

Somnia apud medicos significant dñium humorũ in corpore. v. g. videre ignem significat dñium colerę, & somniare aquam significat dñium flegmatis, in commento libri de diuinatione in fine.

Somnus talis sua natura esse videt vt viuendi & non viuendi interliminium sit, & neq; omnino sit qui dormit neque non sit. Aristo. in 5. de gene. ani. cap. 1.

Somnium multis animalibus inesse præter hominem ostenditur. 4. de natura ani. cap. 10.

Somnus quid sit, & iuuamenta eius, & cui virtuti animæ attribuatur, & quæ sunt causæ eius, requiratur in 2. coll. cap. 21. & in lib. de somno & vigilia ab Aristo.

Sonus, vox, locutio dicuntur. vide quarto de natura anim. cap. 9.

Soni excellentes destruunt et inanimatorum corporum moles. 2. cœli. tex. com. 53.

Soni corporum cęlestium authoritate The. nihil operantur in istis iferioribus pp eorum remotionẽ, sed hoc nihil est, quia nulla ꝓportio est inter magnitudinem illorũ corporum & remotionem illorũ. 2. cœli. com. 53.

Soni ꝓueniunt ex spatijs longe maioribus, quàm sint corpora facientia illos. 2. cęli. com. 53.

Sonum ex corpore cęlesti, si ibi sonus esset, impossibile esset non peruenire ad nos, & calorẽ qui ex motu eorum causatur ꝓuenire. ibidẽ.

Sonus causari non potest ex corpore ligato cum alio vt partes nauis in naui 2. cœli. tex com. 54. & 56.

Sonus quodãmodo assimilatur materiæ, quia est propinquius materiæ literarum, & quodãmodo assimilatur formæ, quæ prædicatur de literis in quid. 7. me. c. 43. vbi Aristo. dicit ꝙ genus nõ est præter generis species: & siquidem est vt materia, est vt vox genus & materia literarum est.

Sonus duplex potentia & actu. 2. de ani. tex. com. 77.

Sonus multiplicatur sm sphericã figuram in aere, & ita est de colore, & odore. 2. de ani. c. 78. & 97.

Sonus est motus factus a percutiente & percusso in aere. 2. de ani. tex. com. 78. & com. 87.

Sonus quasi est in cap. de ad aliquid non in qualitate, sed tangibilia, & sapores magis sunt in cap de agere & pati, ꝗ in relatione. 2. de ani. com. 126.

Sophi-

Sophistica sola circa accidens versatur propter quod Plato non male dixit dicens circa nō ens versari sophisticum. 11. meta. cap 7. & 6. primæ philosophiæ. tex. com. 4.

Sortes nihil aliud est quàm animalitas & rationalitas quæ sunt quidditates eius. 7. metaph com. 20.

Sortes nō in multis dicitur, quia nō dicitur omnis sortes musicus, sicut dicitur omnis homo. 5. meta. tex. com. vacantis, in cap. de eodem & diuerso immediate post tex. c. 15. vide in concordan.

Speculatiuarum sciarum optimum genus. 11. primæ philosophiæ. c. 6

Speculatiuarum sciarum theologia est optima, circa honorabilissimū enim est entium, melior aūt & deterior vnaqueq; dr̄ sm̄ proprium scibile. 11. primę philosophiæ. co. 6. idem in 6. primæ philosophiæ. tex. com. 2. Ex quo patet iniuste aliquos taxare Auer. in primo de anima. com. 1. asserentem artes nō differre adinuicem nisi altero modo, uel aut certitudine demonstrationis, aut nobilitate subiecti. Dicunt enim non esse drīam scientiarum penes nobilitatem subiecti: o pauperes in quanto errore perseuerant, non animaduertentes ex studio contradicendi ꝙ dum Auerroem auertere conantur, Arist. ipsum euertunt, nam quid aliud Auer. est nisi Aristo. transpositus?

Speculatio de propriis posterior ea quæ de cōibus est 3. physi. com. & tex. primo. idem primo phy. textu com. 4. & 57.

Species sensibilis distinguitur realiter a sensatione, quod vide in litera R. vbi notaui ꝙ recipere est aliud a iudicio.

Species vna & eadem differens in æternitate & non æternitate inueniri impossibile est, nulla. n. nā magis distat a natura gn̄abili & corruptibili, quàm natura æterna, æterni. n a nouo distantia maior est q̄ distantia specierum adinuicē ex dī spu. 10. in solutione primi dubij.

Species prędicatur de pluribus differentibus numero in quid 1. meta. com. 28. idem Porphirius in capit. de specie.

Specie differunt quorū idem est genus. 10. meta. tex. com. 12.

Species neque mouet neq; mouet. 5. physic. tex. com. 3.

Species & passiones sunt immobiles 5. phy. tex. com. 5.

Species eadem non pōt inueniri a nā & a casu, quia illud quod fit casu, est oppositum ei qđ fit a natura 8. phy. com. 45.

Species nulla a casu est. 12. me. c. 13. & 18. & 7. meta. com. 31.

Species nulla inuenitur a casu. 7. meta. com. 22. idem 6. metap. cō. 4. & 6. idem 8. phy. com. 46.

Species est perfectio generis. 3. metaphys. tex. com. 11.

Species eadem non pōt gn̄ari ex ppagatione & ex putredine. 1. de generatione anim. Auer cap. 1. & hr̄ in textu ab Aristo quicquid latini senserint in hoc. vide ēt 8. ph. c. 46.

Sperma non est principium nec pfectū, sed hō. 12. meta. t. cō. 40.

Sperma asini est frigidū, & sperma equi est calidū, vt dixit Arist. in libro. de aīalibus, & tēperantur apud mixtionem, & fit illi nā media inter equū & asinū. 7. me. cō. 28. vid Aristo. in 2. lib. de generatione animaliū. ca. 6. contra Democritū, & Empedoclē de sterilitate muloꝝ.

Sperma

Sperma facit sicut quæ ab arte, h3 enim pṫatem spēm & a quo spma est aliqualiter vniuocum.7.meta. tex.c.31.vbi in 4.de gñatione animaliū.ca.3.fm trāslationē Theo.

Sperma viri attrahit a vulua mulieris p quādam virtutē,quā habet a forma specifica,vel a tota specie. 2.coll. authoritate Auencladis ī libro de spermate.cap.10.

Sperma mulieris non habet effectū in gñatione, & hoc probat p sensum,quia multæ impregnant sine spmatizatione,& ēt p argumentū quia tunc vir esset supfluus in gñatione.2.Coll.cap.10.de iuuamētis mēbrorū ministrantiū gñatiuę.

Sperma in maiori pte aīalisi emittitur p eandē ptē p quā emittit humidum excrementū.4.de ptibus aīaliū.capit.9.& Auerro. ibidē in cap.de pectore,& ibi vide causam.

Sperma mulieris est simile supfluitati aquosæ,& non solū hoc, sed ēt pro certo est superfluitas,& impossibile ē vt ex eo possint nutriri mēbra,est igit supfluitas discurrēs ꝓpter delectationē,sicut discurrit saliua alicuius famelici,cū viderit aliquem comedere.2.coll.capi.10.

Sperma non est ex rebus, quæ sunt pars membri, aut simplex, aut aliquod aliud.2.coll.cap.1.

Sperma est prius naturaliter anima li.2.ph.com.81.

Sphera ænea fit,sed non sphera nec æs.7.meta.tex.cō.32.Inde colligit compositum per se gñari non formam neq; mām, & hoc h3 veritatem tam in substātijs q̄ in alijs cathegorijs,vt dicitur in textu, non fit enim lignū neq; quale,sed quale lignum,neq; quantum,sed quātum lignum.

Sphera sensibilis non tangit superficiem sensibilem nisi in superficie, licet geometer dicat ꝙ tangit eam in puncto.3.me.tex.cōm.7.& 1.de ani.tex.com.13.

Sphera fm ꝙ est sphera non est in loco simplr,nisi accidat ei hoc fm ꝙ accidit spheris celestibus, quas cōtinet alia sphera.4.ph. com.43.

Sphera in eo ꝙ sphera non est nata moueri in sphera,& vlr in continēte,sicut mobilia motu recto.4. ph. commen.45.

Sphera non mutat locū fm subm, sed fm formam.4 phy.cō.45. & 6. phy tex.com.85.

Spheræ partes q̄ sunt iuxta centrū tardius mouētur partib⁹ quæ sunt iuxta circunferentiam. 6.phy.tex. commen.86.

Sphera quodammodo est quiescēs, & quodammodo est mota.8. phy. tex.com.76.

Sphera fm totum mutat locum fm formam tm̄,& non fm subiectum sed fm partes mutat locū & fm formam,& fm subiectum.6.phys. cō. 85.idem 8.phy.com.76.

Sphera non mouet fm partes,& qescit fm totum.8.phy.cō.76.idem 4.phy.contra Themi.cō.43.idem 6.ph.com.85.

Sphera naturaliter diuiditur ī duas partes, in centrum,& circunferentiam.8.phy.com.76.

Sphera q̄ mouetur sup vno centro, non est contraria spheræ quæ mouetur super alio centro.primo cœli.com.32.

Spheræ quæ mouentur super idem centrum,& sup polos diuersos nō sunt contrariæ,quia non prohibēt se.ibidem.

Sphera & supficies fm geometricā consi-

considerationem possunt tangere se ī puncto, sed ī corpore naturali non potest esse contactus nisi in parte diuisibili. Com. 1. cœli. com. 32. idem Aristo. 1. de ani. tex. com men. 13. & 5. ph. 30.
Spherica figura est substantia & natura prima. 2. cœli. tex. com. 22.
Sphera sic se habet ī solidis, sicut circulus in planis. 2. cœli. tex, cō. 23.
Sphera sola vna supficie ꝯtinet̃ ibi.
Spheræ locus naturaliter est connexum centri circa quod reuoluitur. 2. cęli. com. 27.
Spherici corpis circunferētia minor ē circūferētia corpis rectarū dimē sionū æqualis ei ī magnitudine, vt est ostensum in geometria. 2. cœli cō. 29. idē in paraphrasi ibidē summa, 2. quæsito. 3.
Spherico contiguum aut circa sphericum motum sphericum esse necesse est. 2. cęli. tex. com. 30.
Spherici corporis duo motus sunt, volutatio, & circungiratio. 2. cęli. t. com 48.
Sphera habet naturam talem, vt nō moueatur ſm totum, sed ſm partes 2. cęli. com. 51.
Sphericū corpus in rei veritate non est in lòco. 2. cœli. cōm. 51. vide 4. phy. com. 43.
Sphericum corpus ferri positum in centro spheræ adamanteæ, necessario staret in centro propter æqualitatem attractionis 2. cœli. com. 90
Spherarum numerus aut sunt quinquagintaquinq;, aut quadraginta septem. 12. meta. tex. com. 47.
Sphericum corpus est finitu3 ex sua natura ab vna superficie terminan se ipsum, secus est de corporibus rectarum dimensionum, quæ non sunt finita per se. ex lib. destruc. disputa. prima in solutione 11. dub. idem 3. cęli. tex. com. 67, & 1. cœli. tex. com. 12.
Spherarum celestium quælibet vna est. & vide eām ex libro destru. dispu. 1. in solōne. 11. dub.
Sphera inquantum sphera oportet, ꝙ habeat terminatos polos, & centrum terminatum. ex disp. 3. in solutione. 23. dub. vbi dicit ꝙ sphera cœlestis est simplex pro quanto. non componitur ex materia potētiali & forma, & quodāmodo est etherogenea prout partes polorū non sunt ab euentu, immo naturaliter sunt terminatæ.
Spheræ artificiales possunt indifferenter habere quælibet duo pūcta pro polis, secus de naturalibus, & cœlestibus. ibidem.
Spheræ situs inuenitur duobus modis. s. ſm ꝙ continetur ab alia si fuerit huiusmodi, & ſm spheram quā ipsa continet 2. cœli. com. 57
Spheræ duæ dum se secant, sectio earum est arcualis 2. cęli. com. 59.
Spherica figura non contingit nisi ī puncto. 3. cęli 69.
Spinalis medulla non est in cęteris membris seu ossibus inuenta medulla. ex 2. de partibus aīa. cap. 6.
Spiritus & exhalatio differunt. require 4. metheo. t. cō. 48.
Spiritus in aīalibus nō mouetur superius, quia pars grauis magis dominatur in eo quàm leuis, & pars leuis simpliciter quę est in eo non fit grauis nisi pp mixtionem aeris. & ideo cum istæ duę partes segregabuntur, tunc moritur animal. 4. cęli. com. 39.
Spiritus nomen æquiuocè dr de spiritu existente in semine, & de spiritu existente in corde. Auerr. 2. de genera-

generatione animalium. capi. 2. in digressione contra Gal. & Auicén.
Spiritu retento vires augent ex. 2. de gene. anim. cap 4
Spirituale magis læditur p lesioné minus spũalis, & non econtra. ex libro de memoria & remini. vbi Cõmen. dicit ꝙ ex lęsione sensus cõis, læditur imaginatiua & nõ ecõtra.
Spiritus est principium aïæ instrm intellectus, quod multi antiquorũ opinati sunt ipsum esse aïam. Cõ. 2. de partibus aïa. in ca. de cerebro, & est dem Philosophi ibidé. cap. 7.
Spiritus natura alia est, alia animæ, non. n spiritus animæ genus eẽ potest, quum habeat p se subsistentiá nullum aũt genus est tale vt possit per se subsistere. Alex. in paraphrasi de anima, c. 4. vbi probat animá esse inseparabilis a corpore.
Spiritus est vapor perceptus in corde & cerebro. Auerr. primo colliget, capitulo de anathomia mébr.
Spiritus duo sunt. s. apparens in corde, & apparens in cerebro, in epate aũt non apparet per viam sensus. 1. collig. cap. de spiritibus.
Spiritus visibilis postquàm oculus recepit colores comprehendit eos. 2. colliget, cap. 15. quod est de iuuamentis oculorum & partiũ eorum. Ex quo videtur fm Auer. spiritum esse animatum. Auicéna etiam in tractatu de viribus cordis videtur idem tenere.
Spiritus est calidior res in corpore post quam est sanguis postea caro. 2. colliget, capitulo de complexionibus membro. consimilium.
Spiritus est mundior sanguine, qa attribuitur aeri, & aer est mũdior aqua, & est declaratum in naturali philosophia ibidem. Et nota ꝙ etiam inter alias rationes ista est vna, propter quam Auerroes tenet cordis complexionem declinare ad humiditatem ratione spiritus existentis in eo. cõtra medicos qui ponunt declinare per siccitatem. Cõtra medicos.
Spiritus sunt instrumenta propinqua regimini corporis. 2. colliget, cap. 8. in fine.
Splenis caro rarior & leuior est epate, & tñ cũ nutriatur sanguine grosso melancolico deberet esse oppositum. & vide causam in quarto de vtili. particu. capit. 15. & ibi vide si splen est necessarium. contra Erasistratum, & multa ibi de hoc. &c.
Splé quare habet multas & magnas arterias. vide tres causas a Galeno i 4. de vtili. partic. cap 15.
Splen in febribus melancholicis ardet sicut ignis, & epar in febribus cholericis, & stomachus in flegmaticis, ideo in istis tribus generibus febrium conueniens est dicta mébra confortare. 7. collig. cap. 16.
Spongia an sensum habeat ambigit 5. de natura ani. cap. 16.
Spongiarum triplex genus est. ibid.
Spõgia marina similis omnino plátis existit. ex 4. de partibus animalium. cap. 5.
Spongia oĩno plantis similis est. 8. de natura animalium. cap. 1.
Spongiam sensum aliquem hře creditur argumento ꝙ multo difficilius abstrahuntur, nisi clanculum agatur vt referunt auulsores. Arist. in lib. 1. de hystorijs anima. cap. 1.
Stellę fm astronomos quędam sunt fortunatæ, & quædam nõ sunt fortunatæ, & hoc non est verum: sed tm̃ possibile est intelligere de eis, ꝙ quædam sunt meliores quibusdam, hoc enim inuenitur in absolutis

cōspiciūtur q̄ndoq;. Aris. 5. de gñatione aīaliū. cap. 1. & ibi vide cām.

Stellarum natura sempiterna est. 12 meta. tex. com. 43.

Sterilitas mulierum dignoscitur & probatur suffitu ut odores subeuntes, uterum efferantur ad locum spirandi & efficiant alitum, atq; ēt illitu, vt colores oculis impositi saliuam inficiant oris. Aristo. 2. de generatione animaliū, cap. 5. in fine.

Steriles maxime perseuerant, cū primo naturæ ortu tales cōstiterunt, gignuntur enim & mulieres uirágines, & uiri feminares, alteris mēstrua desunt, aliis vero semē tenue & frigidū est. Arist. in 2. de generatione animalium, cap. 5.

Sterilitatem faciunt, aut femineum partum aquæ crudæ & frigidæ. Aristo. 4. de generatione anim. cap. 2.

Sterilitatis multæ sunt causæ tam in maribus quàm in mulieribus, vide in 2. de generatione animaliū. c. 5.

Stillare quid sit, vide. 6. de natura aīalium, cap. 18.

Stomachi tunica quæ procedit secūdum latitudinem habet duas operationes contrarias, nam completa digestione expellit inferius vel superius per vomitum. 2. colliget. c. 9. de iuuamento membrorum officialium.

Stomachus nutritur ex chilo ex modica re, quæ potius attinet qualitati quam quantitati, & non est impossibile vt sit aliqua pars subtilis ex chilo quæ nutriat propter aliq̄ humiditatem, quia tu vides multa animalia nutriri, licet non habeant sanguinem. ibidem.

Stomachi attractio p modū sensus & appetitus seu motus est cōtrarius motui attractionis eius p modum nutrimēti solum. 3 colli g. cap. 33.

Stomachus solus sentit euacuationē nutrimēti & dissolutionem, & nō alia mēbra nisi p ipm, & vide causas pulchras ab Auerroe ibidē, vbi inter alias causas dicit q̄ hoc membrū est tāquā spēs oīum mēbrorū, quæ debēt sentire hāc resolutionē, sicut nos videmus q̄ mēbra sentiūt per neruum etiam in locis quæ nō sunt neruosa, & sicut discernit lingua cibos conuenientes ab incōuenientibus toti corpori.

Stomachus habet operationem toti corpori cōicantem, & ideo appellatur princeps cōicās. 7. collig. c. 26. vbi reddit cām quare in passionib' calidis stomachi nō debet frigidissimis vti remedijs, & dicit experimētatores multū errare ī tali cura.

Stomachus solus habet sensum ex indigētia nutrimēti, non aūt alia mēbra, vide cām in 4. de vtilit. particu. cap. 7. a Galeno.

Sternutamētū est signū augurale, vnū ex oīum spirituū gn̄ibus sāctū & sacrū. Arist. 1. de nā aīaliū. c. 11.

Stercus significat super bonitatē virtutis nutritiuę. 4. colliget. cap. 42.

Strutio partim auē partim quadrupedē refert, ex fine quarti libri de partibus animalium.

Substātia nō añcedit alia p̄dicamenta nisi altero istorū modorum, aut sicut ea q̄ sunt in eodē gn̄e antecedūt se adinuicē, sicut apud reputātes q̄ hoc nomē ens dr̄ de decē p̄dicamētis, sicut nūerus de duobus & tribus, aut sicut res antecedit res, q̄ attribuūtur ei; & nō sūt ī eod. gn̄e, ut sanitas antecedit sanabilia. 12. meta. com 2.

Substātia dr̄ ens simplr̄, & alia dn̄r entia fm̄ cōpationē. 12. me. t. cō. 3.

æternæ. Commentator, 12.primę philosophiæ,com. 1. & est sententia Aristo. in 7.primæ philosophię tex. com. 39.iuxta finem.

Substantiæ gñabilis & corruptibilis principia pertractantur in tractatu secundo & tertio primæ philosophiæ.i.in 7.& 8. & etiam in naturalibus.Cō.12.met.com. 1.

Substantiæ gñabilis & corruptibilis alio modo inquiruntur in scientia naturali,& alio modo in scientia diuina. Com.12 metaph. cōmen. primo, 5.& 29.& in 7.primæ philosophiæ commen.9.& 5. Dicit subtilis doctor in primo suę metaphy.qōne prima, & Antonius Andreas ꝙ quatuor causę inquantū, quælibet dat esse, circunscribendo rationem motus & mutationis ptinet ad metaphysicum,materia & forma inquantum sunt partes eēntiæ efficiens inquantum dant esse circunscribendo motum, licet. n. non ageret nisi mouendo, tamen ratio dantis esse, prior est ratione mouentis. finis autem inquantū res sm sui entitatem ad illum ordinantur,licet illum non possunt attingere nisi per motū & operationem : prior tamen est ratio ordinis sm esse q̄ sm operationē. Dicimus nos cum peripatheticis ꝙ illud de materia veritatem non habet, quia materia non dat esse,licet. n. peripathetici concedant materiam esse partem essentiæ, non tamē cōcedunt ipsam esse partem quidditatis,differunt.n.in conceptis cum materia essentia,& quidditas, quia illud quod talem diuersitatem causauit in compositis inter essentiam & quidditatem fuit materia quæ ē primo diuersa a quidditate.sola.n. forma est rei quidditas.& Auicen. in quinto suæ primæ philosophiæ hoc non vidit,quē secuti sunt Thomas & Scotus.& dicunt Peripathetici ꝙ esse est ęffectus formalis ipsius formæ, sicut testatur diuinus Boetius in libro de vnitate & vno, licet igitur materia sit pars essentialis compositi, non tamen dat esse, sed esse est a forma. vnde materia recipit esse a forma in composito in quo existit,dicit.n.Cō. 3.ph cō. 65. ꝙ materia inuenitur in alio sicut accidentia & formæ,sed differt ab illis, quia accidentia & formæ sunt in subiecto,aut dicūtur de subiecto,sed materia est ipsum subiectum,& non inuenitur per se, sed ī aliquo.s.in composito,& cum aliquo s.cum forma,sed materia inuenitur per formam sm ꝙ est perfectio eius,& forma inuenitur per materiam sm ꝙ est subiectum ei⁹, vbi patet ꝙ materia nullam aliam causalitatem habet,nisi quia est subiectum,ex quo fit aliquid. & hoc dixit lucidissimus Themistius in principio secundi de anima ꝙ hoc est discrimen inter materiā & formam,quia res a materia habuerūt vt fierēt,sed a forma vt essent, quā snīam imitatus est Commen.in septimo primæ philosophiæ.cō. 35. dicens ꝙ cum materia fuerit non erit res,sed cum forma fuerit statim est res. Et sic intelligas frater mi ꝙ vulgata propositio non est vniuersaliter vera, ꝙ omnis causa dat esse,immo quædam est cā recipiēs ipsum esse,sicut materia, ideo vt deducit Com.2.ph.cō.12.materia nō potest existere sine forma, alioquin quod non est in actu eēt in actu. quō aūt de quatuor causis

Contra Scotū & sequaces.

agat diuin⁹, & q̃uo cõsideratio sua differat a consideratione naturalis philosophi; alibi a nobis oñsum ẽ.

Substantiæ naturales si primę entiũ sunt, & vtiq; sciẽtia naturalis prima sciẽtiarũ erit. 11. primę philosophię. cap. 6. Inde colligitur scientiam primam esse primi generis.

Substantiæ generabiles hñt oĩa quatuor genera causarũ, & per oĩa cognoscunt̃, vt si velim⁹ scire hoĩem vere, oportet scire p oẽs causas eius 8. metaphy. tex. com. 12. aliter cogniti o eius esset diminuta.

Substantiæ æternæ quia non hñt potentiã ad corruptionẽ, carent materia, sed materia earũ est aliquod demõstratũ in actu. s. corpus. ideo dignius habent hoc nomen subiectũ q̃ hoc nomen materia. 8. meta. cõ. 12. & in. 2. cap. de substantia orbis.

Substantia & subiectum apud Arist. q̃nq; appellatione accidentis dñr. Themisti⁹. 2. đ aĩa, ĩ expõne. te. 65.

Substantia est primum ens ad quod oĩa alia pdicamẽta referunt̃: nã fm substantię rõnẽ dñr alia entia quãtitas, qualitas & alia sic dicta oĩa, nãq; habebũt rõnem substantiæ. 9. primæ philosophiæ, tex. cõ. 9. vbi Cõ. exponit ꝙ multa dñr entia fm ꝙ hñt diffinitionẽ substantiæ, pro quanto in diffinitione apparet substantia. vbi patet qualiter intelligẽda sit allegata philosophi propositio & satis vulgata in. 7. primæ philosophiæ, tex. cõ. 2. vbi habet̃. Alia vero dñr entia eo ꝙ talr̃ entis, hæc quidem quãtitates, illa vero qualitates, alia vero passiones, quia Ari. dicit vt diximus in primis sermonibus, vbi Com. exponit fm antiquã diuisionẽ. i. in. 6. &. 7. i. in. 7. 8. libro fm diuisionẽ nostram. Male igit̃ quidam intellexerũt locũ illũ asserentes ens essentiali predicatione non prædicari formaliter de accidentibus, sed de sola substantia, immo de vtrisq; pędicatur sed fm prius & posterius. ꝓ tãto. n. alia dicuntur entia pro quãto in diffinitione eorũ apparet substantia: ista enim est magistri interpretatio. Patet aũt ꝙ substantia nõ cadit in diffinitione accidẽtiũ nisi pro quãto, quia subiectũ & causa eorũ ĩ generatione causæ materialis sunt. scribit Cõ. in. 4. meta. cõ. 2. cadit. n. tanquã additũ. 7. meta. tex. cõ. 17. & infra. & ideo si accidentia dicũtur entia propter substantiam, hoc est quia ĩ diffinitione eorum sumitur substãtia, quæ est subiectũ eorum, & materia, sicut dicimus ꝙ homo est homo propter deum, tanquam propter causam efficiẽtẽ & finalẽ, tñ homo fm se homo est, vt dicit̃ in. 5. primæ philosophiæ. tex. c. 21. hominis multæ sunt causæ: attamẽ homo fm se homo est, vnde non quia deus est deus, ideo homo est homo, licet a deo sit homo, vt bene notauerũt subtiles, vide in theorematib⁹ in illo theoremate, Accidẽtia sunt entia eo quia taliter entis.

Substantia dicitur quatuor modis. 7. meta. tex. cõ. 44. &. 8. met. cõ. 2. vbi pondera ꝙ Commentator dicit substantiam famose diuidi in quatuor modos.

Substãtię sensibiles non diuersantur in suis substantijs quãdo diffiniuntur & quando non diffiniuntur. s. q̃m sunt substantiæ, licet non diffiniantur etiam minus q̃ quando diffiniuntur, sicut est dispositio in visibilibus, q̃m ipsa non sunt minus visibilia, quando non videntur, q̃ q̃n

quæ videntur.7.metaph.cōm.46.& est expressa authoritas Ari. & Cō. etiā ibidē in tex.c.58. vbi dicit Philosophus quāuis vtiq; si nō videremus astra,nō minus existimatio forent substātiæ sempiternę post eas, quas nos videm⁹. vbi Commenta. scribit ꝙ sensibilia sunt entia,licet nō intelligantur, sicut sunt entia licet non sentiantur. Ex quibus locis manifeste colligitur ꝙ,esse cognitum est aduentitium essentiæ rerum & ꝙ non est de ratione intrinseca rei cognitæ.

Esse cognitū est aduentitiū quiditati.

Substantiæ separatæ sunt de genere rerū per se existētiū.7. met cō.48. & 57.ↄtra modernos asserētes substātias separatas esse formas inherētes orbibus per informationem.

Substantia vna actu impossibile est vt sit ex duabus substātijs in actu. 7.metaphy.tex.commen.49.

Substantiæ solum est diffinitio aut maxime.7.metaphy.tex.cōm.50.

Substantia vna numero impossibile est vt de pluribus prædicetur.7. metaphy.tex.cōmen.52.

Substantia quā significat diffinitio non habet generationem,neq; corruptionem.7.meta.tex.cō.53.

Substantiæ omnis perscrutatio in scientia diuina de suis speciebus, non est nisi per substātiā, quæ dicitur forma.7.meta.com. 1.

Substantiarū quædam sunt cōcessę ab omnibus,quædam vero a quibusdam.8. metaphysi. textu commen.primo.

Substantiæ naturales sunt concessæ ab omnibus.ibidem .

Substantiæ sensibiles oēs materiam hñt.8.met.tex.c.3. vbi dicit Cō. in cō. ꝙ hoc est declaratū in sciā nāli. vide.1. cœli. tex.cō.92. vbi dicit ꝙ omne sensibile in materia existit.

Substantiarum fm rationem hæ quidem separabiles,illę vero nō.ibidē.

Substantia composita est cuius soli⁹ est generatio & corruptio.8. met. tex.cō.3.&.7.meta.26.&.27.

Substantia composita est separabilis simpľr.8.meta.tex.c.3. vbi Cōm. exponens hoc dicit,quia est separabilis & fm diffinitionē & fm esse, ad differentiam formę materialis, quæ solum fm diffinitionem est separabilis a materia & non fm esse, & etiam ad differentiam materiæ quę etiā fm diffinitionem est separabilis a forma.12.meta.cō.39. intellectus innatus est diuidere adunata in esse,sicut diuidit materiam a forma,& formā a congregato ex materia & forma, sed non est separabilis fm esse materia a forma, quia tunc quod nō est in actu,esset in actu.2.physi. cōm.12. Beatus Thomas aūt in pñti loco in.8.metaphy. super expōne tex.3. dicit ꝙ materia non est separabilis per intellectum ab ipsa forma, quia non intelligitur nisi vt est in potentia ad formā, sed forma pōt p intelľm separari a materia sensibili indiuiduante.Sed ista opinio non est peripatetica si absolute & oībus modis hoc asserat diuus Thomas. nā licet ī secūda sui notione materia non possit intelligi nisi vt est in potētia ad formā,tñ in prima sui notione bene pōt sine tali potentia intelligi, sicut pulchre declarauit lucidissimus Themist.in.1. phy.in digressione de potentia & priuatione materiæ.& Commē.1.phy. cō. 71.& in.1. capitulo de sūba orbis.

Comm[illegible] Thomam.

Substantiæ proprium est ꝑexistere aliquam substantiam in actu quæ

facit vt animal si animal nascitur, quale vero aut quantum non necessarium nisi potestate solum . 7. meta.tex.comm. 32. vide pro hoc cō.42.in 2.cœli, & mundi.

Substātia simpliciter dicitur de materia substantiæ compositæ, & de forma,& de composito ex materia & forma.7 meta.tex.com.7.& 34 idem 2.de ani.tex.com.2.& 8. metaph.tex.com.7.

Substantia maxime & primū & solum vt est dicere in sciā diuina est consideranda.7.meta. tex. com. 5. consimile hr̄ quarto primæ philosophiæ,tex.comm.2.vbi scribitur. vbiq; vero primi proprie est scientia & ex quo alia pendent & ppqđ dicuntur,ergo si hoc est substantia substantiarum, oportet principia, & causas habere Philosophum. cōsimile habetur in principio.12.metaph.tex com.1.vbi dicitur de substantia theoria est,quia substantia rum principia & causæ quærūtur. Ex quibus locis clarissime colligit̄ ꝙ tametsi ens inquantū ens est subiectum adequatum primæ philosophiæ,substantia tamen est subiectum principale in quo saluat̄ prīcipaliter natura entis.

Substantia prima est quæ non prædicatur de aliquo & alia prædicantur de ipsa.7.meta.tex.com. 7. & ī prædicamentis idem habetur. vide in theorematibus meis in proprio theoremate de hoc .

Substantia composita est posterior duabus substantijs.ex quibus componitur & ipsam esse substantiam est manifestum per se.7. meta. cō. 9.& habetur ex textu.

Substantia alia est separabilis,alia inseparabilis.ibid.& 1.phy.cō.vlt.

Substantiarum diffōnes significant vnam intentionem, accidentium vero plures 5.metaph.com.34. vide.7.meta tex.com. 17.& infra.

Substantiam cuiuslibet quod semel vt sex semel sex, non autem est bis tria aut ter duo 5.meta.tex.cō.19. & est in cap. de quali.

Substantiam q̄ maxime significare vr̄r sunt aqua, ignis, aer, & terra, ex quibus composita cōponuntur horum aūt calores & frigiditates, & siles passiones non sunt substantię.3.meta.t.c.17. Et ex illo loco p3 caliditatem & frigiditatem nō esse formas substantiales in elemētis.contra Alex. sed ꝓ Alex.sunt rationes,quia Aristo.inuestigans prīcipia corporis sensibilis. i.tāgibilis in secundo de gene.& corru.te.cō. 7.& infra dicit, ꝙ est prima materia & primæ contrarietates, ex his enim constant vocata elemēta, igit̄ur qualitates primę cū prima materia constituunt elemēta. Amplius Arist.2.de gen.& corru.dicit ignē esse contrariū aquæ,quod non eēt nisi forma ignis esset caliditas, & forma aq̄ esset frigiditas . nam licet Arist.in pdicamētis dixerit substantiam non esse ꝯtrari ā substantiæ illud h3 locū de substātia cōposita,& nō de substātia simplici, sicut est forma. Amplius diffinitio substātiæ nō dat̄ per accidentia 7. met.tex.cō.17.sed in diffōne ignis ponit̄ caliditas & siccitas, vt p3 2. de gen.tex.c.16.& in pirncipio 4. metheo.igit̄ sunt substātiæ. Amplius illud p cuius ablationem aufertur substantia est substantia rei, quia sicut qđ eo posito ponit̄ rei substātia,ē sub̄a.ita ēt qđ ita se h3, ꝙ eo ablato auferē sub̄a est sub̄a, eadem

Digressio an qualitates primæ sint substāciæ elemētis.

eadem enim sunt principia in qua aliquid resoluitur, & ex quibus cōponitur: sed ad ablationem caliditatis aufertur substantia ignis. Inquit. n. Cōmen. in cō. 67. super 3. cœli, ignis non inuenitur in actu nisi in fine caliditatis & siccitatis. Ex aduerso aūt contra Alexan. arguitur. nam in his quæ vniuoce di cuntur impossē est vnum & idem respectu vnius esse substantiam, & respectu alterius esse accidens. dixi notabiliter de vniuoce dictis, quia in his quæ dicuntur equiuoce, aut sm prius & posterius secus est, sicut scientia in deo est substātia: in nobis aūt est qualitas: equiuoce. n. dicitur scientia de scientia dei, & de scientia nostra, vt dicit Cōmē. 12. metaphy. cō. 51. ex libro destruct. disp. 6. in solōne, 5. & 6. dubij. sed caliditas in elementis & mixtis est eiusdem rationis vniuoce, conueniunt enim in nomine & ratione, similiter rectus iudex de sensibilibus sensus est & tactus nullam differentiam ponit inter caliditatem elementi & mixti. Igitur cum sm Philosophum quod vere est nulli accidit. 1. physi. tex. cō. 27. & caliditas in elemento est substantia, in mixto non erit accidens. Dicimus igitur ꝙ substantia non componitur ex nō substantiis. 2. de anima. tex. cō. 2. & ideo elementa sunt cōposita ex materia & forma substātiali: caliditas aūt & id genus sunt qualitates per quas elementa sunt actiua, & passiua, quia actio est merito contrarietatis. 1. de generatione & corrup. Et quia ignis vt ignis est subā & subā nō habet cōtrariū ideo Aristo. dicit ꝙ ignis non agit vt ignis, sed vt calidus. & quia de ratione elementi videtur esse ꝙ sit actiuum & passiuū, vt videtur colligi de mente Philosophi in. 2. de gener. & corrup. & in principio 4. metheorož. sic Arist. ibi naturaliter considerans elemēta dicit ea cō stitui ex materia prima & ex primis contrarietatibus: quia ad natū ralem non spectat inquantum natu ralis est cōsiderare ipsa vt sunt substantiæ, quia suba & accidens sunt de primis differentiis entis inquantum ens, sicut dicit Cōmen. 2. phy. cō. 4. vnde etiam Cōmē. 4. methe. cō. 1. expresse dicit ꝙ virtutes per quas elementa sunt elementa. sunt hæ virtutes quatuor, videlicet, caliditas, frigiditas, humiditas, & siccitas. elementum enim dicitur relatiue ad elementatum, & quia elnta non sunt partes mixti nisi alterentur. alteratio autē est merito qualitatum: mixtio. n. est miscibilium alteratorum vnio. & forte hoc voluit Alex. nam si caliditas esset substantia, transmutatio in caliditatē esset gnātio substantialis & non alteratio: nā vniuoce dr in simplicibus & mixtis, per hoc patet ad primum. Ad secundum. Arist. 2. de generatione & corrup. tex. cō. 49. dicit ignem esse contrarium aquę, & aerem terræ, vt contingit substātiam substantiæ contrariam esse, quod ideo dixit, quia contrarietas in substantiis non est sm esse substantiæ, sed sm qualitates & passiones inhærentas in eis. Ad aliud dico ꝙ qñ driæ substantiales rerum latēt, tunc possumus circūloqui per passiones & proprietates inseparabiliter consequentes tales formas, vt dicit Cōmen. 7. meta. cō. 41. & 8. meta. cō. 5. Ad vltimum respondet ꝙ illud

illud ad cuius ablationem primo, & per se aufertur substantia rei, est substantia: sed nego minorem. qa licet ad ablationem caliditatis aufertur substantia ignis, hoc non est primo & per se, sed est mediate forma ignis, quia ablata forma primo aufertur ignis, sicut ad ablationem trianguli primo aufertur hr̄e tres, sed ab ablationem aufertur, sed nō primo, sed mediante triangulo. similiter hoc est per accn̄s, pro q̄to forma non pōt conseruari in materia sine qualitatibus.

Substantias esse contrarias fm formas nihil prohibet. primo physic. com. 52. idem dicit in primo capi. de substantia orbis. vide in concordantijs.

Substantia & accidens sunt drīæ entis fm q ens 2. phy. com. 4. pondera reduplicationem illam. Nā vt dicit Auicenna in principio suæ logicæ, & in principio suæ primæ philosophię, ens absolute diuiditur in substantiam & accidens, sed ens vt cadit sub opere aīæ diuiditur ī res quæ sunt nostra opera & ī res quæ non sunt nostra opera, & talem diuisionem appellat Com. fm diuisionem demonstratiuam: 2. phy. cō. 71. Aut dic q dixit illud propter diuisionem limitatam, quia ens sensibile diuiditur in substantiam sensibilem, & accidens sensibile. vt innuit Com. 3. de anima, com. 5. in solutione quęstionis tertiæ.

Substantiæ simplices sunt contrariæ fm suas qualitates, & qualitates earum sunt accidentia in eis. 5. physi. com. 10. idem 8. meta. com. 5. contra Alexandrum.

Substantias, quarū propria sunt cōtraria, dicere contrarias esse aut diuersas, considerandū est, sed nō in scīa naturali. Com. 5. ph. com. 10. vide cām dicti eius in 4. primæ philosophiæ. tex. com. 6.

Si substāriæ essent contrariæ fm formas & fm subiectum, in eis nō solū non esset motus, verū etiam neque mutatio. Com. 5. phy. com. 10. vide causam huius consequentiæ in primo de gene. & corru. tex. com. 43. & in 8 primæ philosophiæ. tex. commen. 14.

Substantia dr̄ de tribus. s. de materia, forma, & composito. 2. de ani. tex. com. 2. Nota q ista diuisio primitus fuit Architæ tarentini, vt dicit Smplicius in prædicamentis, & in 1. phy. in expositione tex. 70. & ab Archita Aristo. sumpsit istā, ppria aūt Arist. dimisso fuit illa, quā posuit in prædicamentis in primam & secundam.

Substantia est illud ad cuius ablationem aufertur substantia. 2. de ani. com. 2. & 8. quod qūo sit intelligēdum vide in 8. primæ philosophię com. 5. contra Alexādrum, qui super hoc fundauit intentionem suā ad probādum qualitates primas eē formas substantiales elementorū.

Substantiarum quædā sunt sine accidentibus, quædam vero sine accidentibus esse non possunt. 12. met. com. 25. Inde collige in abstractis substantijs nullum esse accidens, ubi forte in intellectu materiali.

Substantiarum quædam sunt naturales, & quædam animatæ. 12. metaph. tex. com. 25.

Substantiarum causæ vt causæ omnium, quia destructa destruuntur. 12. meta. tex. com. 27.

Substantiam æternam immobilem esse Aristoteles declarauit propositioni-

tionibus cōibus vtriq; scientiæ. 12. meta. commen. 29. vide in contradictionibus.

Substantia necesse est illud quod est prius substantia. 12. metaphys. tex. commen. 43.

Substantiæ primæ qñq; dicuntur diuinę substantiæ. vt 12. metaph. tex. commen. 50.

Substantia dicitur multis modis, sed famosior significatio eius est illa, q̃ dr̃ de indiuiduo substantiæ. & vide cām in paraphrasi meta. Auer. tracta. 1. c. de substantia.

Substantia manifeste ponitur in diffinitionibus trium prædicamentorum v3. vbi, situs, & habitus, ꝙ patet ex eorū diffinitionibus, ex paraphrasi meta. tracta. 1. in principio.

Substātia in diffinitionib⁹ quatuor prædicamentorum. s. quantitatis, qualitatis, relationis, & qñ, non apparet, & præsertim qñ sumuntur vt abstracta per intellectum, & significantur per nomina in abstracto, vt albedo dum diffinitur quod est color disgregatiuus visus, & magis adhuc de magnitudine & figura. Nihilominus iam fuit ostēsum ipsam pro esse suo indigere substantia ex eodem loco.

Substantia recipitur in diffinitione omnium accidentium, vel potentia propinqua vt est in illis prædicamentis accidentium, in quorum diffinitione non apparet relatio ad substantiam, vt sunt quantitas, qualitas relatione & quando. Aut recicipitur actu vt in cęteris. ibidem.

Substantia respectu nullius potest esse accidens, Præpositio est quæ ex Philosopho sumitur 1. physi. quod vere est nulli accidit, fm Alexand. & Ioan. Grā. & sequaces, ꝑpō locū habet de substantia perfecta quæ ē composita ex materia & forma. vñ ipsi tenent ꝙ sit perfectior forma, quod ēt latini nostri sequuntur in hoc aduersantes Com. ꝙ asserit formam esse perfectiorem substantiā quàm cōpositum. vñ fallit fm istos græcos expositores ꝑpō in substātia simplici, sicut est forma, pp formas elementarias, q̃ sunt substātiæ in elementis, sed in mixtis substantijs pfectis sunt accñа: sic ēt glosant Arist dcm̄ in prædicamentis, vbi asserit substantiæ nihil esse cōtrariū, verum est in cōpositis, sed fallit in simplicibus, quia formæ sūbales elementariæ sunt cōtrariæ. Auerroes aūt & latini vr̃ dicunt propositionem istam veram esse tam in simplicibus quàm in compositis: in his tñ quæ vniuoce dñr. fallit aūt in ęquiuocè dictis, aut fm prius & posterius: quia scientia in deo est substantia, & in homine est qualitas. glosa Com. in 8. meta. com, 5.

Substātia sola est sepabilis. 7. primæ philosophię. t. c. 4. idē. 12. met. t. c. 3. & 1. ph. tex. cō. 14. & 39.

Substantia est prior omni accidēte tribus modis, diffōne, cognitione, & tpe. 7. metaph. tex. cō. 4.

Substantia vniuscuiusq; rei est vna essentiālr. 4. meta. cō. 3. Contra illos, qui dicunt vnū nō prædicari in primo modo dicendi per se de omnibus sicut ens.

Substantia dicitur multis modis. 5. metaph. tex. com. 15.

Substantię animatæ vñr esse principia substantiarum naturalium. 12. metaph. tex. com. 25.

Subæ tres sūt, duæ physicæ, & tertia immobilis. 12. met. tex. cō. 5. & 29. Nam substātia alia mobilis, & hęc duplex,

duplex, quędā generabilis, & quędam sempiterna, de vtraq; considerat naturalis. tertia aūt est immobilis, & de ista considerat diuinus.
Subiecto existente vno, & potentia vna, & agente vno, nulla prorsus erit multitudo. 12. me. com. 11.
Subijci oportet semp aliquid in omnibus oppositis mutationibus. 8. primæ philosophię. tex. cō. 4. vide et primo physi. tex. com. 60. & 63. & in 1. cap. de substantia orbis.
Subiectum qd est in transmutatione substantiali est ens in potentia, & suum esse est quasi mediū inter esse in actu & non esse: sed subiectum in alijs transmutationibus est in actu. 8. me. com. 4. & 1. physi. com. 63. & in 1. cap lib. de substantia orbis. 1. de gene. & corrupt. tex. com. 23. & 24. 2. de ani. com. 4.
Subiectum transmutationis substantialis qn̄ recipit formam assimilatur enti in actu, & qn̄ dimittit formam, assimilatur non enti. 8. meta. com. 4.
Subiectum & vniuersale differunt. 9 meta. tex. com. 12.
Subiectum dupl'r subijcitur, aut vt hoc aliquid vt animal passionibus, aut vt materia actui. 7. metap. tex. com. 44.
Subiectum formæ non habet esse nisi per formam, & ideo actio agentis dependet a subiecto fm ꝙ subiectum dependet a forma, cum actio agentis non depēdet a forma neq; a subiecto sine forma. 7. metaphy. com. 31.
Si subiectum formæ generaretur ab aliquo agente & forma ab alio, tūc subiectum & sua forma essent duo in actu, & vnum actum fm ꝙ est vnum actum esset a duobus agentibus, quod est impossibile. Commen. 7. meta. com. 31. in digressione contra Auicennam, Themist. & Platonem, asserētes aliud esse agēs disponens materiam, & aliud esse generans, quod inducit formam in materia.
Subiectum primum maxime videtur esse substantia, tale vero modo quodam materia dicitur. 7. meta. tex. com. 7.
Subiectum aliarum rerum conceditur magis esse substantia quàm aliud. 7. metaph. com. 7. & 8. idem 2. physi. 8. 9.
Subiecta quæ ponūtur in diffinitionibus accidentium essentialiū non sunt sicut genera dr̄iarū, quia sunt diuersa fm genus & fm naturā qd non contingit in gn̄e & dr̄ia, neq; illud quod congregatur ex accidentibus & subiecto est vnum in actu, sicut illud quod congregatur ex genere & dr̄ia. 7. metap. com. 17. vbi patet genus & dr̄iam quæ ponuntur in diffinitionibus specierū esse eiusdem generis, & significare eandem naturam fm rem. Contra Ioānem de Gandauo ponentē tot formas reales quot sūt prædicata quidditatiua.
Subiectum est prius propria passione. Commen. 5. meta. com. 16. vbi dicit ꝙ passiua passionibus ꝓprijs sunt ante passiones & accidentia, licet textus aliter iaceat in litera vera, quæ habet ꝙ alio modo priora dicuntur passiones priorum, sicut rectitudo quæ est passio lineæ est prior lenitate quæ est passio superficiei, quia linea est prior sup̄ficie.
Subiectum est terminus multiplex, & obmissis significationibus quib⁹ consueuit sumi in logica. v3. pro subie-

subiecto de quo aliquid dr, & ꝓ subiecto sciæ de quo præcognoscitur quid,& quia est,apd Philosophos aũt habet ẽt multiplex significatũ: nam subiectum qñq; distinguitur contra materiam,quia nomen materiæ refertur ad futura nomẽ subiecti ad pñtia.mã.n.sensibilib⁹ qualitatibus informata ex materia trãsit in subiectũ. vnde æs ex quo fieri potest mercurius ante susceptionem formæ,materia mercurij dici põt,introducta aũt forma dr subiectum,ita notat Alexan. in principio libri metheororũ. vbi Philosophus dicit ꝙ accidentium circa ipsum ignem & terram, & suigenea his vt in materiæ specie eorũ quæ fiũt oportet putare: vult enim quatuor elementa respectu mixtorum esse vt in materiæ specie. ideo aũt dicit,vt in materiæ specie, quia rectius dicuntur subiectum quã materia respectu mixti. & hanc,etiam dñiam notauit lucidissimus Themistius in lib.1.phy.authoritate Boeti,in digressione de potentia & priuatione materiæ. Sumitur iterum subiectum apud Philosophos ꝓ subiecto formæ.& sic æquiuocè forma substantialis dr esse in subiecto & forma accidentalis,tum quia subiectum formę substãtialis fm ꝙ ẽ subiectũ est ens in potentia,vt dicit Com.2.de ani.com.4.subiectũ vero accidentis est ens in actu præcipue accidentium terminatorũ: tũ quia subiectum formæ substãtialis sustentantur in esse per formã, sed accñа sustentantur in esse per suum subiectũ.1.phy.com. 4.& 4. meta.cõ.2.tum ẽt quia ex subiecto & forma substantiali fit vnum per se, ex subiecto vero & accidente quodcunq; accidens fuerit, non fit vnum per se,sed vnum per accidẽs, 7.meta.tex.com.17.

Subiectum ẽt in philosophia qñque sumitur pro quocũq; termino positiuo,& forma motus siue sit terminus a quo, siue sit terminus ad quẽ. & sic sumitur. 5.ph.tex. cõ.7. vbi dr ꝙ omnis motus est de subiecto in subiectum. dico aũt subiectum ex affirmatione monstratũ. Sumitur iterũ subiectũ præcise pro termino ad quem intendit motus, & isto modo sumitur in 4. phy.te. com.129. vbi dr. Dico aũt veloci⁹ mutari prius transmutans in subiectum fm idem spacium & regularem motum.vbi The.exponens inquit,voco subiectum id quo tẽdit motus locum formã & qualitatẽ.

Ex hoc poteris scire quantum errauerunt illi qui tenuerunt sanitatem esse subiectũ in medicina,sumentes subiectũ eo mõ,quo sumũt logici ꝓ subiecto sciæ, de quo demonstrant̃ ꝓprirtates & passiones, & ad quod omnia in scia habent attributionem pp authoritatem Galeni,male intellectam. in principio lib.de sectis. vbi hʒ ꝙ medicinę artis intentio sanitas est:finis vero ei⁹ adeptio:dicunt intentionem sumi ꝓ subiecto,sed non aĩaduerterunt ꝙ subiectum ꝓ intentione est terminus in quem tendit intẽtio artis, sicut Philosophi terminũ ad quem tendit motus dicunt subiectũ, illd enim quod primo obijcitur,intentioni artis medicinæ est sanitas, qa est finis principalr intentus ab arte quia aũt ars ista est factiua, & non considerat sanitatem tanq̃ rẽ speculabilem,sicut facit naturalis, sed vt est inducibilis p artẽ,sic finis vltimatus Digressio de subiecto medicinæ.

vltimat' illius artis est sanitatis adeptio: hoc. n. est quando quis artem ad actum ducere voluerit, vbi op' est duplici incedere instrumento, ratione, & experimẽto, vt dicit Galenus in cõ. 1. primæ particulæ separatorum sermonum: artis igitur in se intentio est sanitas. i. finis principaliter intentus, sed sanitatis adeptio est finis artis vt habet deduci ad actum per rationem & experimentum. vnde ipse Gal. dicit corpus humanum esse sub̃m medicinæ, sic. n. in diffinitione medicinæ dicit medicinam esse sanorũ, ægrorum, & neutrorum, & sanitas est finis medicinæ. vt dicit Arist. in principio libri ethicorum. vnde Auic. in prima Fen primi diffiniuit medicinam complete per sub̃m & finem dũ dixit medicinã esse sciãm qua humani corporis dispõnes noscuntur ex parte qua sanatur. & ita dicit Amonius super Porphirio, & Cõmenta. Alexan. in illo lib. vnde ęquiuocatio decepit eos, quia quandoq; finis & sub̃m pro eodem accipiuntur, & intẽtio vt patuit, sed nõ summit' sub̃m ꝓ subiecto de quo demonstrantur passiones, ad quod oĩa considerata in scientia habent attributionem. Subiectum ẽt apud philosophos qñq; sumitur ꝓ obiecto, vt patet. 2. de gen. & corru. tex. cõ. 7. vbi dicitur ꝙ visus est prior tactu, quapropter & subiectũ prius eodem modo sumitur in. 2. de aĩa. tex. cõ. 144. & 136. & in 3. de aĩa. cõ. 5. in solutione primę qõnis. vbi dicit ꝙ comprehendere per sensũ fit per duo subiecta, quorum vnus est per quod sensus est verus & est sensatum extra animam: aliud autem est subiectum per quod sensus est forma existens, & est prima perfectio sentientis, vbi in primo membro sumitur subiectum pro obiecto. in 2. vero pro subiecto quod subiicitur sensationi & est recipiens. Subiecta quidem natura scibilis est sm analogiam. 1. physi. tex. cõ. 69. fuit dictum Thimei Pythagorici, vt inquit Simplicius. vnde scire debes ꝙ cũ prima mã nõ habet quiditatem in actu, ideo non est intelligibilis sm se ab intellectu. vt notabiliter scribit Cõmen. in cõmento: non. n. habet intentionem intellectam ab ea. 12. meta. cõ. 14. etenim cum obiectum intellectus sit vniuersale, & forma sit subiectum vniuersalitatis. 1. cœli. cõ. 92. cum prima materia sit primo diuersa à forma, quia neq; est forma neque formatũ. ideo sm se est ignota. 7. primæ phylosophiæ. tex. cõ. 35. Cognoscitur aũt duplici cognitione. prima est quã dat nobis prima cognitio naturalis dũ procedimus a notioribus nobis ad nota naturæ: & sic cognoscimus eam ex trãsmutatione substantiali. Nã vt scribit Cõmen. 1. phy. cõ. 63. cũ videmus idem corpus permanens in eodem loco trasferri de carneitate in terreitatem, & de terrestreitate in vegetabilitatem, videmus ꝙ amitiit nomen & diffinitionem, & sic cognoscimus illud subiectum nõ hñe formã & dispositionem dantem sibi nomen & diffinitionẽ, & tunc assimilam⁹ talem nãm subiectã ad aliquod ens in actu quod est informe. Dicimus. n. mãm ita se habere ad oẽm formã sicut se habet æs ad statuam, & sicut lignũ ad lectulũ, & sicut aurũ ad anulũ. & ista cõsideratio pertinet ad naturalem & est prima

ma quo ad nos: transmutatio. n. fecit cognoscere nam & motus localis locũ. 4. physico. 38. cõ. secunda cognitio de materia quo ad nos est illa quam habemus in prima philosophia quæ est vltima via doctrinę quo ad nos, vt dicit Cõmen. 7. meta cõ. 39. & tunc prim' philosoph' habito & accepto esse primæ mãę quod fuit demonstratũ p signũ naturale, via. s. trãsmutationis sũbalis considerat ipsam vt est sũba quæ pars substãtiæ est sũba, & ipsam negatione cognoscit. Dicit n Philosophus. 10 primæ philosophię. t. cõ. 24. materia negatione oñditur. vñ considerat ipsam in sua prima notione vt est quædã sũba q̃ non est forma neq; formatũ. & ista cognitio (vt dicit Cõmen.) cũ sit p priuationẽ oĩum formarũ seu negationũ sm hoc materia nõ hẽt eẽ extra animã, sed in aĩa tũ. natura. n. nõ põt expoliare materiã ab oĩ forã, sicut facit intellectus. 12. primę philosophię. cõ. 39. & ista cõsideratio (vt inquit Cõmẽ.) nõ est de scĩa naturali, sed pertinet ad diuinũ. & iõ dixit Cõ. 7. primæ philosophiæ. cõ. vlti. loquẽdo de prĩa materia quid sit ista natura est illa cuius quidditas & forma est recipere formã, ac si dicat licet materia nõ sit neq; q̃d, neq; quãtũ, neq; vl'iter aliq̃d eorũ quibus ens est determinatũ: tñ ẽ natura q̃dã q̃ est in põa ad oĩa hæc: & hoc (vt dicit The. in digressione) cõpetit materiæ in secunda sui notione qñ cõparatur ad alia, sed ĩ prima sui notione sm naturam non includit potentiam sed negatione cognoscitur: & hoc est quod Plato dicit ꝙ intellectus primã materiã ratiocinio quodam illegitimo seu ambiguo quodãmõ cognoscit, vt transtulit Marsilius. sed rectius iacet ad verbũ spuria seu illegitima cogitatione, quia p negationẽ cognoscitur & potius ẽ ignorãtia ille modus q̃ cognitio. Hoc bñ expressit Aure. Aug. 12 lib. ꝯfessionũ. dicit. n. cognitio humana nisi ẽ eã noscere ignorando vel ignorare noscẽdo. nõ. n. hẽt (vt scribit Cõmẽt.) intentione intellecta ab ea, & nota bñ & distingue de hoc mõ duplici, alias nihil prorsus intelliges.

Subiectũ non facit transmutare seipsum. ex erratis primi metaphysicę.

Subiectum istius artis. i. scĩæ naturalis sunt res sensibiles inquantũ trãsmutãtur. i. inquantũ hñt principiũ transmutationis & quietis in prologo primi phy. Cõmen. ex hoc loco põdera rõnem formalẽ subiecti scĩæ nãlis esse naturã. idẽ 6. metaφ cõ. 1. cogita, quia alibi dicit corpus mobile esse subiectum. vide in concordantiis meis.

Subiectum principium est, & prius vr esse prędicato. 1. phy. tex. cõ. 52.

Subiectum in rei veritate est materia cuius esse est in potentia primo physic. cõmen. 54. & 1. capitulo de substantia orbis.

Subiectum est vtrunq; extremum potentia pura 1. phy. cõ. 56. vide in concordantiis.

Subiectum generationis substantialis, scilicet prima materia est vnum, quia non habet formam dantem sibi nomen & diffinitionem. primo physic. cõmen. 63. & 12. metaph. cõ. 14.

Subiectum quandoq; ne sumitur pro termino motus, vt quarto physic. text. commen. 29. vt ibi Themistius quandoq; pro obiecto potentiæ,

tiç,vt.2.de generatione. text.com. 7.&.2.de anima tex.cõ.144. vnusquisq; sensus subiecti sensibilis est, quandoq; pro recipiẽte vt sæpe in philosophia,quãdoq; pro termino positiuo,vt 5.physi.text.cõ.7.dico aũt subiectũ affirmõne mõstratũ.

Subiectũ generationis est vnum numero,nõ habens formã aliquã substãtialẽ sibi propriã,sed est in potẽtia oẽs dispositiones substãtiales & accidẽtales.1. phy.cõ.63. & 7.met. tex.cõ,8.& 1. c.de substãtia orbis.

Subiectũ substentat formam sm q forma non potest inueniri sine subiecto,forma autem substentat subiectum sm q est cõplemẽtũ eius, primo phy.com.70.& 2.phy.commen.30.& 3.physi.65.& 2.de anima. com.4.

Subiectũ primum & subiectũ secundum conueniunt, quia quod innenitur generatum ex eis p se, sed differũt quia subiectũ sm est in actu, sed primũ est modo medio inter potentiam & actum.1.phy.cõ.82. idem 2.phy.cõ.10.& 3.cœli. com. 67.& 2.de anima,com.4.

Subiectũ corporis artificialis est corpus naturale.2.physic. com.2.&.2. de anima commen.3.& 8.

Subiectum huius libri.i. physicorũ est natura & principia naturalia cũ sint communia omnibus rebus naturalibus. 2.phy.com.3.

Subiectum vltimum cõmune oĩbus rebus naturalibus est illud quod dicimus esse non formatum per se.2. physi.com.8.

Subiectum non formatum in respectu vniuscuiusq; sunt materiæ propriæ vtraq; propositio est.2.physi. cõ. 8. vide cõsimile 3.cœli, cõ.67. & 8.met.11.12.&.14.idẽ 12.met.

com.11.idem 1.physi. cõ.1.& 82.

Subiectũ casus & volũtatis est, idem 2.phy.cõ.52.vbi aduerte q per casum sm Arabes intelligitur fortuna, nã illud quod nos appellamus casum,illi appellant ex se, & subiectũ intelligas obiectum.2.phy.48.

Subiectum generationis substantialis est in potentia,sed subiectũ trãsmutationis accidẽtalis est in actu. 5.phys.tex.cõ.8.& 2.de anima cõ. 4.& primo capitulo de substantia orbis,& primo physi.commen.63.

Subiectum motus summitur dupliciter,vno modo p mobili in quo est motus,alio modo pro termino motus.5.phy.com.15.

Subiectum accidentis,nõ exit a sua substantia existente accidẽte sicut est respectu formæ, & ista est differentia inter formam & accidens.7. phy.com.15.idem.1.physic.com. 63.& 1.capitulo d substãtia orbis.

Subiectum alterationis est qnãtum necessario.7.phy.com. 32.

Subiectum alicuius artis si negatum fuerit,artifex nullum habet sermonem cum eo,cũ non habeat,principia per quæ loquatur cum eo.8. physi.com.22.

Subiectũ in alteratione non est aliud a subiecto in substantia, alioquin qũo contingeret vt subiecto in substantia ablato auferatur subiectum in alteratione?subiectũ enim alterationis non est ei subiectum nisi etiã inquantum est subiectum in substãtia. primo de gñatiõe & corrup.com.1.quod qualiter sit intelligendum,vide ibidem com. 14.

Subiectũ alterationis ẽ in actu,gñationis uero in potentia, primo de generatione & corruptione, commen.10.&.tex.commen.23.& 24.

&

& 5. physi.tex. com. 8.& 1. physi. com.63.& 1.cap.de sub̃a orbis.
Subiici oportet semper aliquod qđ sit & hoc & si numero vnum ē, specie tñ non vnum est.dico aũt specie & ratione.idem primo physicę auscultationis. tex. com.60. Ex quo colliguntur duo, primum ꝙ in omni trāsmutatiōe oportet ponere aliquod quod subiiciat̃,quod dr̃ fieri & transmutari: & ita gñō substantialis etiam, vt inquit Cō. in commento,inquantum est motus indiget aliquo subiecto qđ vere generat̃,quia motus est in moto,& denominat motum. vnde elicitur ꝙ cum subiectum gñōnis substantialis sm ꝙ est subiectum vere generatur,& tale cum sit ens in potētia,& est ipsa prima materia, tunc ista est cōcedenda ꝙ mā prima vere generat̃,quia generatio est act⁹ gñabilis inquantum generabile,& debet denominare suum subiectũ, cum autem hoc sit prima materia & non compositum ex materia & forma. materia igitur ē illa q̃ vere gñatur,sed quia entitas eius ē ignota ꝑp ipsam non esse aliquam substantiam demonstratam in actu,sicut est subiectum motus. 5. enim physi. tex.com. 8.quod generatur non est,sed quod mouetur ē. Ideo ista videt̃ nobis extranea,materia prima vere gñatur,& illam passim concedimus ꝙ subiectum motus ē id quod mouet̃, & tñ sm rei veritatem ꝑpter eandem rationem vtraq; vera est.licet enim Aristo. in fine primi phy.ostenderit materiā nō eē terminũ gñōnis neq; corruptionis,& in illo sensu negauit materiā eē gñabilē aut corruptibilē,ſi tñ negauit mām gñari, sicut subiectũ motus dr̃ moueri,quia quilibet motus & quęlibet transitio indiget subiecto cuius est act⁹, Aliud autem quod elicitur est ꝙ in pñti authoritate per id quod oportet subiici in oī transmutatione Arist. nō intellexit solam materiam,circũscripta priuatione, sed materiā vnà cum priuatione, quia aliter id quod sequitur in tex. non esset ad ꝓpositum. Sequit̃ enim & hoc. v3. ꝙ oportet subiici & si numero vnũ sit i.vnum subiecto. vt exponit Cōmen. in com. specie tñ non vnũ, vbi Arist. ponit drĩam inter materiam & priuationem annexam illi sm speciem.& hoc bñ fuit notatũ ꝑ Simplicium in illo loco.& Com. in cōmento etiam bene pōderauit illud. Dicit.n.istud quod est generatũ in actu,licet sit vnum numero.i.subiecto,tñ non est vnum sm rationem.i.sm diffinitionem. Apparēt.n.in eo duo, quorum vnum est oppositum rei quod est principium generationis.i.priuatio quę opponitur formę;& aliud est recipiens illam rem.i. materia. Sed tunc insurgit maxima difficultas qũo hoc verum esse potest,ꝙ materia & priuatio suntvnũ numero,& tñ sint duo sm speciem,ꝑ se notũ ē enim & ab omnibus cōcessum, ꝙ semper maior vnitas infert minorem: maxima autem vnitatum est vnitas materialis & verissima vnitas. vnde ex 2. de gñōne & corruptione.tex.com. 59. ens est melius q̃ non ens,& ens verum q̃ non verum, & verum sm indiuiduum q̃ sm speciem.& 12.primæ philosophiæ.com. 27. verus respectus est respectus entis particularis,cũ vniuersalia non habent esse extra animam

mam. Confirmatur ex ſententia Philoſophi 5. primæ philoſophię. tex.com. 12. vbi enumerans multiplicem vnitatem materialẽ, ſpecificam, gñicã, & vnitatẽ ſm ꝓportionẽ ponit regulã gñalem ꝙ ſemper poſteriora ꝑcedẽtia ſequunt, vt q̃cũq; ſunt vnum numero ſunt vnũ ſpecie, ſed nõ econtra, & ita dicit ꝯſequenter de vnitate ſpecifica ꝙ infert genericã, & non econtra: & ita de vnitate generica quod infert eã quę eſt ſm ꝓportionẽ, & non econtra. Implicat igitur in fundamẽtis eius dicere mãm eſſe vnum numero cum priuatione & non eſſe vnũ ſpecie. Amplius autem qũo cum materia inferius ſit ſm ſui naturã & careat omni ſpecie: priuatio etiã ſpecies aut forma non ſit ſed ſit ſola ſpeciei ſeu formæ abſentia: qũo igitur materia a priuatione ſpecie differre dicitur: nã ſpecie proprie differre dicuntur, quæ in ſe rõnem ſpeciei poſſidẽt, & ſunt aliquid formę aut actus pticipantia qđ de neutro iſtoꝝ dici poteſt. Materia. n. prima, vt dicit Cõ. in lib. de ſubſtãtia orbis, ſubſtentatur p poſſe, ita ꝙ potentia eſt differentia ſubſtantialis eius. Actus etiã eſt primo diuerſus a priuatione: quia (vt inqt Commen. 1. phyſi. com. 79.) priuatio non eſt accidens nedum vt ſit ſubſtãtia. Niſi eſſet ꝙ vt dicit Simplicius in expoſitione iſtius dicti. 1. phy. tex. com. 60.: Quod Ariſt. animaduertens hoc proprie dictũ nõ eſſe materiam ſpecie diſtingui a priuatione, ideo Ariſt. ſtatim addidit. dico autem ſpecie, & ratione: idem ac ſi ſpecies ſumat pro rõne & non in ꝓpria ſignificatione, & tũc ſenſus erit ꝙ mã & priuatio ſũt vnũ numero, & differũt rõne. i. diffinitione. ſicut Cõmen. exponit in cõmen. Sed tunc inſurgit Plotinus aduerſus Peripatheticos in 4. lib. cap. 14. vbi de materia pertractat, Nam ſi peripatheticus aſſerit materiã & priuationem eſſe vnũ ſubiecto & duo ratiõe, debuit pri' vtriuſq; rationẽ adducere & videre p ſufficientem diuiſionem vtrũ neutrum ponat in ratione & diffinitione alterius vel vtrunq; ponat in ratione vtriuſq; vel vnũ in ratione alterius & non econtra, quodcunq; duorũ fuerit, non n. poteſt (etiam ſi fingendi daretur licentia alius modus) quod ſi neutrum aſſumitur in ratione alterius. ſequit ergo ꝙ non erunt vnum ſed duo erũt ambo, atq; materia erit aliud rum q̃ priuatio, licet priuatio accidat materiæ. ſi autẽ ita ſe habeant vt vnũ viciſſim ponat in diffinitione alterius, ſicut eſt naſus ſimus cũ ſimo, ſic etiã duo erunt & nõ vnũ, ſicut etiam eſt de relatiuis, licet ipſe non dicat: relatiua. n. viciſſim ſe diffiniunt, & tñ nõ vnum ſunt ſed duo: ſi vero ita ſe habeãt vt vnum ſumatur in diffinitione alterius, & non econtra, ſicut ſe habet ignis & calor: calor. n. ponitur in diffinitione ignis, vt patet 2. de gñone & corruptione. & in 4. metheororum. non autem ignis ponit in diffinitione caloris. Eodem modo ſi priuatio ponit in ratione materiæ & materia non ponitur in ratione priuationis, tunc igit priuatio erit qualitas materię, & ita adhuc ſeq ꝙ erunt duo & non vnũ. Amplius quæ diffinitione vacant diffinitione differre nequeunt, ſed materia prima cũ ſit ſimplex diffinitione

vacat

vatat:diffinitiones.n. sunt compositorum. 8. primę philosophię. tex. cō. 16. & 7. meta. com. vltimo. in simplicibus non quæratur neq; per quare, neq; per quid. & sic valde arduum videtur Arist. posse defendi in hoc. Pro solutione igitur istarū rationum oportet ꝑnotare aliqua. nam vbi ē multiplicitas ibi est cōfusio intellectus. 1. cęli, tex. cō. 110 Dico ꝙ vnum numero apud peripatheticos est terminus multiplex. nam 5. cap. primi topicorum Arist. dicit ꝙ vnum numero dicitur tribus modis, ꝓpriissime quidē quod est idem numero noīe aut diffinitione. 2. quod est idem numero ꝓprio 3. vnum numero accidente. Secunda distinctio ꝙ vnum numero potest intelligi dupl̄r, positiue, & priuatiue, illud dr̄ vnum numero positiue quod ē vnum per vnā formam dantem sibi vnitatem numeralem: illud vero dicitur vnum numero priuatiue quod de se non habet aliquam talem formam ꝑ q̄ sit hoc & vnū numero, sed ē bene ī pōa ad oēm talem formā: stātibus istis dico primā materiā eē vnum numero nō ſm essentiā & diffōnē cū priuatione, qa q̄cunq; sunt vnū nūero illo mō sūt ēt vnū spē & vnū gn̄e. sic. n. ītelligit̄ dictū Arist. 5. primę phię. cō. 12. ꝙ vnitas nūeralis infert vnitatē specificā. ſm dictū ē ꝙ materia & priuatio sunt vnū numero accidēte, qa priuatio accidit māę. & isto mō dicimus ꝙ homo & īmusicū sunt vnū numero: & talem vnitatē peripathetici appellāt vnū subto. & sic Cōm. exposuit in cōm. & lucidissimus Them. & Alc. & Simplicius. nam ꝓ quāto priuatio seorsum a mā cōsistere nequit ꝓ tanto mā & priuatio sunt vnū numero vel vnū subto. vnde vl̄r ītēr qdlibet accidēs cum suo subto dē vnū numero illo mō pro quāto a suo subto cōsistere aut separari nō pōt, Imo addo etiā ꝙ duo accn̄tia fundata in eodē subiecto pn̄t dici vnū subto, accn̄s. n. accidenti non accidit nisi ꝓ quāto eidē accidūt. vt dr̄. 4. primę philosophię. tex. cō. 14. accn̄s accn̄ti nō accidit, nisi pro quāto eidē accidunt, vt album & dulce sunt eadē subiecto, sunt vnū numero ex subto illo modo: etenim vt dr̄ in posteriorib' analиticis in cap. illo in quo q̄rit̄ status ī prædicatis, ꝑdicatio p accn̄s ē trib' modis, vel qn̄ ꝑdicat̄ accn̄s de subto, vel qn̄ subm̄ de accn̄te, vel qn̄ accidēs ꝑdicat̄ de accidēte, licet nullus modus sit ſm cursum nālē nisi primus vbi ꝑdicat̄ accn̄s de subto. vt notauit. bn̄ Cō. in cō. 14. 4. met. & iō talia q̄ sūt vnū nūero ex subto, vel vno modo, vl' altero possūnt distingui spē & etiā diffōne. vn̄ Cō. 5. physi. com. 47. dicit ꝙ illa quæ sunt vnum subiecto & differunt ſm diffōnem non sunt cōtraria.

Per hęc igitur patet solutio ad instātias, quia ex ęquiuocatione ꝓcedunt Dico ēt ꝙ materia est vna numero priuatiue non positiue, quia si esset vna numero positiue tunc esset aliquod indiuiduum demonstratum in actu cōpositum ex materia & forma, & non esset substantia simplex. Ad aliam difficultatē. Rn̄detur ꝙ mā & priuatio dn̄r vnū subto & spē. i. rōne distīcta, qa priuatio nō potest separari a materia & iō semp est in mā vt in subto: tn̄ rō separat ea quę nā non potest separare, vt dicit Commentator. 12.

primæ philosophiæ.com.39.& sic exponit lucidissimus Themi. nam intellectus apprehendit rationem materiæ seorsum a ratione priuationis, quia ratio materię est ratio entis permanentis in trāsmutatione, recipiens transmutationem & terminum, sed ratio priuationis neque trāsmutationem recipit, neq; terminum transmutationis. Amplius materia est pars gñati priuatio non est pars. amplius mā ē substantia, quia pars substātię est substantia, priuatio autem non est accidens nedum vt sit substantia. 1. physi.com.79. Ad rationem Plotini. vnde nota ꝙ qñ duo comparātur adinuicem, & aliud habet quid rei aliud quid nominis, sicut est materia & priuatio: materia.n. habet q̄d rei 1. phy.8. est enim ex quo fit aliquid vt inexistente, priuatio habet quid nominis, ē.n. absentia forma in subiecto apto nato, talia sunt duo in ratione & non sunt duo in eē. vnde.4. primæ philosophię.tex. com.2. ens trāscendentissime sumptum dr̄ de priuationib⁹ & vniuersaliter tam de primis q̄ de secūdis intellectis, & de affirmationibus & negationibus, licet pure equiuoce dicatur.7.meta.com.15.

Subiectum transmutationis substātialis non est ens in actu. 1.cap.de substantia orbis.1.phy.com.63.2. de anima, com.4.

Subiectum vnum habere nisi vnam formam substantialem est impossibile. ibidem,

Subiecti recipientis formas substantiales nā.i. primę mā̄ę est natura potentiæ.s.ꝙ potentia est dr̄a substantialis eius. ibidem.

Si subm̄ aliqd̄ fuerit qd̄ non recipit nisi vnam formā semꝑ est vnū numero simpl̄r, ita ꝙ ī eo nō est multitudo aliqua oī no, nec in actu, nec in potentia, & ꝙ subiectum illud non diuiditur s̄m formā, neq; forma per eius diuisionem. 1.cap.de substantia orbis.

Subiecti signū Philosophi sumpserunt ex passionib⁹, & signū formæ sumpserunt ex operationibus: impoīe.n.est ꝙ actio & passio ab vna & eadem natura procedat. ex lib. destru. dispu.6.in solone.6.dubii.

Subtile est repletiuum & ē humidi, grossum vero sicci. 2. de gñone & corrup. tex. com.9.

Sudore cruento nonnulli exsudarūt 3.de nā animaliū.cap.19.

Sufficientia quando non fuerit sustentata ꝑ aliquid est de modis propinquis veritati certæ, sed qñ fuerit sustentata per demonstrationem tunc erit complementum illarum rationum.2.cęli.com.22.

Sufficientia appellatur ratio q̄ composita est ex sensus testimonio, & talis inquantum est composita ex sensus testimonio est sufficientior sermonibus ꝓbabilibus, & inquātum ipsam intrat testimonium descendit a sermonibus demōstratiuis. Cōmē.1.cæli. com.22. vide in contradictionibus.

Summa in sermonibus demōstratiuis ē sicut cōclusio in orōnibus supple rhetoricis.8.phy. cōm.77.

Sumptum & principale differūt, q̄a sumptum significat illud quod significat principale & magis, vita .n. significat aliquid non in subiecto, vnum autē significat aliquid in subiecto.s. formā in mā̄ & habitum in sub̄to.12.prīę ꝑhię.cō.39.

Supficies & figura sunt termini dimen-

mensionis terminatę. 4. phy. cō. 15. Vltima, vt superficies, linea, & pũctus non transferuntur in vbi, nisi per accidens. 4. phy. com. 9.

Superficies est colorata, est ista ꝓpositio per se. 5. meta. tex. com. 23. & est in cap. de per se. vbi dr ꝙ quando aliquid attribuitur alicui sine medio, attribuitur illi per se. Et nota ꝙ istum modum Arist. non posuit in prędicationibus p se essentialibus, quæ deseruiunt demonstrationi simpliciter dictę. vt notauit ibi lucidissimus Themist.

Sḋficies non circularis quę cōtinet æquale ei quod continet circularis necessario maior est circulari. 2. cæli. com. vltimo.

Sḋficies est visibilis per se nō 1. nec 2. modo. Themi. 2. de aīa, in expositione tex. 66. vbi nota dari tertium motum nō positum ab Arist. in posterio. analiticis.

Superius nō est idē in oībus rebus & in mundo. 2. de aīa. tex. cō. 38.

Sḋius in plātis sunt radices. ibidē.

Superius est principiū motus augumenti in plantis & animalibus. 1. cęli. tex. com. 8.

Superius simplr & nāliter est ꝙ nunquam ꝓm eius sitū variatur respectu nostri, secus est de superiori ꝓm comparationem. 4. cęli. tex. cō. 4.

Superius ad id quod ē sub ipso, semper se habet sicut species ad materiam. tex. com, 23.

Sursum & deorsum cōtraria sunt in longitudine, dextrum & sinistrum in latitudine, ante & retro in altitudine. 5. phy. tex. com. 50.

Sursum est principiū longitudinis. 1. cęli. tex. com. 8,

Sursum & deorsum non in oī corpore sunt. 2. cęli. tex. com. 9.

Sḋcilia p senectutē nōnullis adeo hirsuta reddunť vt tondendum sit, qđ ꝓpterea euenit ꝙ cohesioni apposita sunt ossium, q̄ senescēte ętate laxantur, & tñ plus humoris trāsmitti patiuntur. 3. de natura animalium, cap. 11.

Supercilium dextrū magis attolliť q̄ sinistrū, & magis arcuatū ē. vide cām. in 3. de ptibus aīaliū, cap. 9.

Surdia natiuitate etiam muti sunt, hiq; vocem emittere possunt, sed locutionem nullam. Arist. in 4. de natura aīalium. cap. 9.

Sus sola inter multipara pfectos generat fœtus, alia vero inarticulatos vt leena, canis, lupa, lupus ceruarius. ex. 4. de gñatione aīalium, cap. 6.

Sus maxime radicum appetens est, & qūo Sues pinguescant vide 8. de natura aīalium. cap. 6.

Sus ex oībus quę nouimus animalibus grandiores cōcipit. 8. de natura animalium, cap. 21. & ibi regre. morbos & remedia eorum.

Syllogismus nō fit ex substantia indiuiduali sed vniuersali. 1. met. tex. com. 27. vide 1. physi. com. 5.

Syllogismi hypothetici vsitantur ad declarandū ea quæ indigent modicula innuitione. 2. physi. cō. 5. 4. physi. com. 39. & 1. priorū in digressione de syllō hypothetico.

Syllogismi ducentes ad inconueniēs ꝓpositiones alię sunt cathegoricę, aliæ hypotheticę. 7. physi. com. 22 vide in 1. priorum in digressionē de syllō hypothetico.

De litera T.

TAlpa videtur sub pelle oculos habere. 2. de anima. tex. com. 131. idem 1. de natura animaliū. capitulo. 9.

Talpa,vt narrabit Galenus,in oculis suis habet oēs tunicas ꝑter telā araneam in qua fit visio. Auerr. 1. de gñone animaliū,cap: 1. in quo ponitur improbatio antiquorum, Talpam quodāmodo oculos habere dixerim,cum tñ oīno habere negem:quippe cum oīno quidē non videat nec perspicuos habeat oculos.verum si quis ꝑtentā membranam detrahit locus oculorum apparet,& pars nigra eorūdem situs deniq; & descriptio eadem quā legitimam conspicui oculi obtinēt, vt pote cūm obducta cute oculi ꝑfsi,confusi,oblesiq; essent dum crearentur,Ari.in 1.de natura animalium,cap.9. vide etiam ibidem in 4. libro,cap.8. Ex hac authoritate patet contra Simplicium in 2.de anima,in expositione tex.cō.131. vbi videt̄ tenere talpam habere visum debilem & subobscurum.

DIGRESSIO DE TALPA an aliquo modo habeat visum.

Aristoteles in 2.de aīa,in tex.cō. 132. vbi adducit rationem scdam ad ꝓbandum ꝙ non detur sextus sensus ex parte organi,dicit ꝙ oēs sensus habentur a nō imperfectis & non orbatis.videtur.n.talpa habere oculos sub pelle.vbi Simplici⁹ in illo loco notat ꝙ non est credendum talpam oīno priuatam esse visione sed manifesta & clara: frustra enim natura oculos dedisset pelle seu tunica tectos si sub tunica operari non possent.videt igit̄ talpa ꝑ tunicam sicut in nobis contingit ꝑ limen palpebrarū vel ꝑ ocularia & habet visum debilē,sicut animalia quę noctu vagant̄ & pascuntur. Vnde ꝑ hac opinione possunt adduci rationes,& prima est quam īnuit,quia deus & natura nihil frustra faciunt,si igitur natura dedit sibi oculos,igitur dedit sibi virtutē visiuam,quia frustra est calciamētum cuius nō est calciatio, vt dicit Cōmen. 1.cęli.com. 32. & confirmatur,quia Aristo.in 2.cęli & mūdi.tex.cō.50. vbi loquit̄ de astris, īquit ꝙ si natura dedisset astris virtutem motiuam per quā possent essentialiter transferre de loco ad locum vtiq; dedisset sibi organa, quia natura nihil frustra & temere facit,igitur a pari natura animali cui dedit organum illi etiā dedit& virtutem:alioquin frustra organū fuit datum,& ꝑterea natura nō deficit ī necessariis.sed talpa cum sit aīal quod nutrit̄ rebus habentib⁹ saporem,est.n.mobilis de loco ad locum,& licet sub terra maneat tñ nō terra nutritur. sed vt refert Albertus ī 22.lib.de aīalibus. cap.de talpa,dicit ꝙ ipse expertus est talpā nutriri libenter ex bufonibus & ranis,& se inuenisse talpam ꝑ pedem tenere fortiter magnū bufonem,& bufo fugiens iam de terra tenebat totum corpus extra terrā, & clamabat fortiter pp morsum talpæ,& comedit etiam vermes q lūbrici terrę nuncupantur,& si famescit comedit radices plantarum & ꝑcipue frugum & verum est.vnde in patria nostra comedit crocū, cū mō visus huic aīali ad venādū huiusmodi aīalia sub terra videt̄ esse sibi necessarius. Ad oppositū aūt est snīa Ari.1.de nā aīalium. cap. 9. & in lib. 4 ibidē. cap.8. vbi exꝑsse habetur ꝙ talpa oīno nō videt. Albertus in pñti loco videt̄ dicere,

vt notat nr̃ Gaetanus, ꝙ talpa, licet non videat sensibilia cõiter occurrentia, & quia vt plurimũ moratur sub terra nõ indiget oculis, & raro est supra terram, & pp consuetam operationem terræ & tenebram sustinere lumen non posset nisi oculos tectos pelle haberet, ob quod ĩ loco oculorũ exterius pilos nõ habet pellis ei⁹ vt magis sit spissa. Vñ ex his verbis colligit̃ ex intentione Alber. ꝙ qñ talpa est supra terram pcipit se eẽ super terram p lumen reflexum a pelle eius. Sed mihi videtur ꝙ ista nõ sit Alber. opĩo, quia Albert. in 22. lib. de aĩalibus. cap. de talpa dicit, ꝙ est aĩal paruũ de gñe muris, quod & mus terren⁹ & cęcus dr̃, & est breuium crurium & acuti vnguis, quinq; añ & quatuor posteriores hñs digitos coloris nigri pili mollis & breuis sed spissi loca oculorum hñs nõ oculos, vnde pellem in loco oculorũ non habet pilosam. Vnde ex hoc elicit̃ clare Alber. tenuisse talpam eẽ cęcã & nõ videre, cum dicat solũ loca oculorum hẽre & non oculos. Nec verba illa Alber. asserunt expsse illam sñiam quam sibi ĩponit Gaetanus, quia Alber. dicit ꝙ pellis eius non est pilosa vt sit magis spissa, & si vteretur ea, deberet eẽ oppositũ vt eẽt rarior & pspicua, & iõ ne alteret̃ a lumine non alteratione spirituali sed reali natura dedit sibi spissam pellem, quia lumẽ p sui reflexionẽ calefacit. Sed est in Alberto contradictio & Arist. quia Arist. in 4. lib. de natura aĩalium. cap. 8. expsse dicit de talpa ꝙ omnia aĩalia, pfecta habent oẽs sensus nisi quid læsum. lacessitumq; sit, quale genus talparum cui visus deest. non enim oculos in apetto id habet̃ cute tñ detracta quę crassiuscula obtenta sedem luminum opacat, ocp li intus lacessiti impeditiq; vident̃, sed ita vt partes easdẽ habeant oẽs quibus oculi integri constant: hñt enim nigricantem illum oculi orbiculum & ꝙ intra eum continet̃ quam vocant pupillam atq; etiam portionis albidę ambitionem, se non tã liquido q̃ oculi conspecti & eminentes nec in partem exteriorẽ apparere hęc pñt pp cutis obductę corpulentiam, vtpote cum natura inter gñandum lędat̃ atq; ita opus inchoatum relinquat̃, & Auerr. in paraphrasi super. 1. de gñone animalium. cap 1. authoritate Galeni dicit talpam habere oẽs tunicas oculorũ excepta tela aranea in qua fit visio, & expertum est hoc. Et dico ꝙ Alber. in hoc non est sustinẽdus, sed magis Arist. & Galeno est adherendum asserentibus talpam habere oculos sub pelle licet lęsos & lacessitos vt diximus. vnde Gaetanus nr̃ solebat dicere ĩ lingua latina duos viros illustres fuisse mendaces in rebus particularibus: quorum alter fuit nobilis, alter rustic⁹, nobilem asserebat Plinium quia ĩ multis mentitur, sed solet tunc dicere vt aiunt: alter vero rusticus est Alber. qui dicit se expertum, & in multis talibus non verũ dicit. Dico igitur Talpam nullo modo videre contra Simplicium & Gaetanum, qui hoc male imponit Alberto propter authoritates Aristo. Et tunc ad rationes in oppositũ respõdet̃. Ad primum rñdetur ex sententia Philosophi 2. phy. tex. com. 81. ꝙ licet ea q̃ a natura ordinata sĩt, & sint ppter finẽ, tamẽ raro casua

faliter exeunt ordinem,& est glosa etiam Com. in 8.phy. in com.15. ꝓpter impetum quod prouenit a materia. Et ad hoc animaduertens Cōmen. dixit in pñti loco.s. com. 131.ꝙ talpa non habet visum, qa non indiget cum maneat sub terra,& etiam cum hoc materia eius non potuit hoc recipere. quia mã illa cum sit multum terrestris non est perspicua,sicut requirit instrumentum visionis, & sic respondet etiam de organo,quia est verũ nisi aliquid impediat,vnde natura volens sibi dare instrumentum visus cum sit aĩal perfectũ,ex hoc ꝙ mouetur de loco ad locum fuit in gña tione lęsa,ex impedimento materię,vt dicit Arist. in ꝑallegatis locis ꝑsertim 4.de natura aĩalium, cap. 8,Et qñ dicitur,igitur sunt frustra Respondet ꝙ sunt ad aliquã vtilitatem,& est ad replendum vacuũ, & ideo non sunt omnino frustra. Diuus Thomas asserit naturã dedisse oculos talpę ad hoc vt assimilet suo generi,sed quia nõ indiguit visũ, ideo non dedit, quia non abũdat in supfluis, nam est de genere aĩalium perfectorum, & ideo Arist. dicit in tex.isto,ꝙ hęc.s.organum, visus,& auditus, hñt aĩalia qdam, .s.pfecta,ad differẽtiam impfectorum,& sunt illa quę sunt immobilia,& addidit & in non orbatis ꝓpter talpã, quę licet sit ĩter pfecta cum localiter per se moueatur, tñ est lęsa, quia non habet materiam idoneam quę possẽt recipere vltra hoc ꝙ nõ indiget. Ad illud quod indiget cibo concedo,sed cibũ quę rit per auditum,vt inqt Albert. & etiam potest dici p olfatũ,& sic nã non fuit sibi auara in necessariis.

de visibilibus & sanatiuis, vbi per simultatem nō intelligas simultatem temporis, sed vt notat Cōm. illud refertur ad causam, ita ꝙ importat priuationem prioritatis, & posterioritatis in causa non in tpe.

Tactus impossibile est carere simpliciter calido & frigido, & sicco & humido, sicut visus calore, & auditus sono, & ideo isti sensus cōprehendunt sua sensibilia fm totum, sed tactus non comprehendit nisi extrema. 2. de anima. com. 118. & habetur in tex. & etiam infra in tex. com. 119. & 3. de anima. tex. commen. 66.

Tactus est de virtutibus passiuis. 3. coll. com. 31.

Tactus dolor & delectatio. s. contraria dolori vnde causentur contra Gal. & Auicen. vide ibidem.

Tactus est tāgibilis & imaginabilis, 2. de anima. tex. commen. 120.

Tangibilis cuiuslibet passiones tactu nobis sensibiles sunt. 2. de anima. tex. com. 128. & similiter est, vt dicit Cōment. de alijs qualitatibus visibilibus, & audibilibus, & olfactiuis, ꝙ omnes sunt comprehensę à nobis.

Tactus non indiget medio extrinsecο, vt alij sensus, & vide causam in paraphrasi de anima ab Alexādro cap. de tactu, vbi tres cās assignat.

Tactus differenter dicitur medietas & alij sensus. 2. de aīa. tex. cō. 119.

Tactus organum fm Aris. est in corde. Them. 2. de anima. cap. 42. vide pro hoc Arist. in lib. de sensu, & sensato, & in. 2. de partib. animalium. cap. 10.

Tactus organum est caro. 2. colliget. cap. 3.

Tactus oīum tangibilium sicut medietas est. 2. de aīa. tex. cō. 118. vbi vide Themistium, ꝙ non est medietas sicut virtus inter vitia. 3. de anima. tex. com. 66.

Tactus solus ex sensib' per seipsum, alii vero per medium sentiunt. 3. de anima. tex. com. 66.

Tangibilium excellētia corrumpit animal. 3. de anima. tex. com. 67.

Tactus quidam est cōmunis omnibus membris, & est ille, qui est perceptiuus caliditatis, frigiditatis, humiditatis, & siccitatis, & quidā est proprius vni membro, vt est os stōmachi, quod sentit resolutionē factam in eo, & iste sensus appellatur fames & sitis, sed fames est sensus resolutionis substantiæ calidæ & siccæ, & sitis est sensus resolutionis substātiæ frigidæ, & humidæ, & sic sensus iste ꝓprius est duplex, & etiam est sensus tactus in capite virgę propter titillationem contingētem in hora coitus. 2. collig. cap. 13. de instrō sensus tactus.

Tactui & gustui appropriatur ꝙ nō indigent medio. Cōm. in libro de sensu & sen. vide in cōcordantijs.

Tactus & consolidatio differunt. 5. metaph. tex. com. 5.

Tangere diffinitur in. 11. primę philosophiæ. cap. vltimo. & 5. physic. tex. com. 22.

Tactus primum sensorium non caro non pars aliqua eiusmodi est, sed aliquod intimū. Ex. 2. de partibus animalium. cap. 10. idem. 2. de anima. com. 108.

Tactus sensorium vtrum geminū sit, aut vnum latet. ibidem.

Tactus in parte corporis similari cōsistit, vt in carne, aut aliqua gnīs eiusdem. Arist. in. 1. de historijs animalium, cap. 4. Et nota ibi differen-

autem cõpositio temporis, ex duabus quantitatibus non est sicut cõpositio mediorum colorum ex extremis, sed est fm participationem proprietatum, & est fm similitudinem, sicut est de elementis mediis quæ dicuntur esse composita ex extremis, vide modum in.4.cęli & mundi, in com.26.

Tẽpus est numerus numeratus non numerus quo numeramus. 4.phy. tex.com.110.

Tempus sequitur motum circularem non motum rectum. 4.physi. commen.111.

Tempus etiam motu mensurari potest. 4.phy.tex.com.112.

Tempus per se mensurat motũ, sed per accidens mẽsuratur a motu. 4. physi.com.112.

Tempus mensurat motum quo ad quãtitatem & esse. 4.phy. cõ.114.

In tempore aliquid esse cõtingit dupliciter, vel esse quãdo tempus est, vel à tempore mensurari. 4.physi. tex.com.115. & 116.

Tẽpus licet non sit numerus numerãs, habet tñ proprietates numeri numerãtis, vbiq; enim tempus est vnum. Themist. 4.phys. 107.

Tempore continentur quęcunq; in tempore esse dicuntur. 4.phy. tex. com.117. vide ibi Themist. quomodo sit intelligẽdum, dicit.n.generationis causa efficiens nota est, vt generatio domus est ab opifice & in tẽpore est, sed lapsus domus, & in tempore est, & iniuria temporis accidere dicitur, ita ꝙ vtrunque tempori ascribitur.

Tempus est causa corruptionis senij & obliuionis, quarto physi. tex. commen.117.

Tempus est causa per accidens generationis & corruptionis, sed respectu generationis est causa per accidens accidentis. 4.phy.com.117.& tex.com.128.& vide Themist. ibi bene declarantẽm.

Tempus est mensura quietis per accidens. 4.phy.118.

Tempus mensurat motum primo, quietem vero secundo, & per accidens. 4.phy.cõ.118.& 130.& 119.

In tẽpore esse est tẽpore mensurari. 4.phy.tex.cõ.119.& tex. cõ.114.

Tẽpora priuationum rerum terminãtur ꝑ tẽpora subiectorum suoꝶ propinquorum. 4.physi. cõ.120.

Tẽpus est mẽsura motus & quietis, sed motus per se, quietis ꝑ accidẽs. 4.phy.118. vide Themistium ibi, vbi dicit, ꝙ nõ si aliquid est in accidente, erit propterea in eo cuius est accidens, vnde quies est in tempore, & ex hoc non sequitur vt sit in motu, quia tempus motus nõ est, sed numerus & accidens motus.

Tẽpus non põt auferri nisi ponatur tempus. 4.phy. tex.com.124. idem 8.phy.tex.com. 10.& 11.

Tempus semper in principio est. 4. phy.tex.com.125.

Tempus ꝑ accidens mensurat quietẽ, quia eo tẽpore quo res quiescit alibi peragitur motus quẽ tempus per se mẽsurat. Them. 4.phy.118. Et vide etiam Themist. 4.physi. in tex.130. vbi declarat quomõ tempus est in mari cęlo & terra, vbi dicit, ꝙ sicut quæq; se habent ad motum ita se habent ad tempus, vnde res potentia mobiles potentia intelliguntur esse in tpe cuius sunt res quæ quiescunt, quæ vero iã actu mouentur actu sunt tempore.

Tẽpus motus & quietis mẽsura dici põt, sed nõ est tẽpus numerus nisi motus

motus tantũ, prius.n. & posterius, quorum numerus tẽpus est in motu spectantur non in quiete, vtpote cuius essentia nõ consistat in prioris alicuius ad aliqđ posterius transitu. Themist. 4. physi. 118. & ẽ sententia Alex. licet Simpl. oppositum teneat, & Paulus Venetus ibi.

Tempus nõ est animo dempto, ĩmo neque motus ipse quoq; constabit cum circularis motus finis, & origo sit omnis motus, sed motus circircularis ab intelligẽtia causatur. Themist. 4. phy. tex. com. 130.

Tempus & motus simul sunt, & sm potẽtiam & actum. 4. physic. tex. com. 130.

Tempus non eodem ordine inuenit in quibus est, sed quoniam primo inuenitur in cęlo, & inuenit in aliis motis, secundo propter hoc, ꝙ inuenitur in cœlo, & inuenit in quiescẽte, quia inuenit in moto. 4. phy. com. 130. & 132. & cõsimile. 128.

Tẽporis latentia est, quia est ens diminutum. 4. phy. com. 131. consimile de motu. 3. phy. com. 15.

Tẽpus licet sit numerus cuiuslibet motus, tñ nõ eodem modo, sed sm pri⁹ & posterius. 4 phy. com. 131.

Tẽporis dispositio cum primo motu est sicut dispositio consequentis cũ subiecto, & cum alijs motibus est sicut dispositio cũ rebus numeratis respectu nũeri. 4. phy. cõ. 132.

Tẽpus sequitur motum diurnũ, & iste motus ponitur in diffinitione eius. 4 phy. com. 132.

Tẽpus est continuum continuitate motus. ibidem.

Tẽpus Arist. vocat affectionẽ & accidens motus. Themist. 4. phy. in digressione I tex. 132. vbi vide Ari. 4. phy. tex. com. 130. vbi vocat tẽpus passionẽ & habitum motum, passionem quidem, quia est accidens motus, habitũ vero, quia habetur à motu, vt notat ibi Simplicius.

Tempus præsens in rei veritate est cõpositum, ex duob⁹ tpibus. v3. pterito & futuro. 6. phy. cum. 24.

Tempus minimũ datur in quo aliquid transmutat. 6. phy. tex. c. 50.

Tp̃s primum est, in cuius oĩbus partibus ẽ motus. 6. phy. com. 51.

Tẽpus & longa eius aptissima & efficacissima est ad veritatis indagationẽ ratio. Themist. in 2. phy. sup. 43.

Tẽpus est extrinsecum à re, & nõ sequitur ex ęqualitate eius ęqualitatẽ motuum, si equalitas non fuerit in substãtia motuum. 7. phys. cõ. 31.

Tempus facit prius & posterius in rebus quæ non mouentur, in reb⁹ autem quę mouẽtur prius & posterius existit per se. 8. phys. com. 10.

Tempus aut est motus, aut sequitur motum, & hoc est manifestũ per se. 8. phy. com. 10. idẽ. 4. phy. com. 98. & 12. meta. com. 29.

Tẽpus est in prædicamento quantitatis per se non primo, sed ratione motus, & motus ratione magnitudinis. Auer. in paraphrasi metaph. tract. 1. cap. de accidenti.

Temporis nihil est accipere præter nunc. 8. phy. tex. com. 11.

Tẽpus primo & essentialiter non sequitur nisi motũ diurnum. 8. phy. cõ. 11. idẽ. 4. phy. tex. cõm. 132.

In tẽpore eẽ conuenit dupliciter, vel quando tẽpus est, vel sicut in numero. 4. phy. tex. com. 115.

In tpe prius & posterius, & nunc ita se habent, sicut vnitas & impar, & superfluus in numero ibidem.

Tẽpus veraciter formæ non attribuitur, sed materiæ. 4. collig. cap. 38.

quo

quomodo sit intelligendum decla raui tibi in litera F.

Tēpus motus violenti impossibile ē maius esse tēpore motus naturalis. 8.phy.cō.15.idē. 1.cœli: tex.c.35.

Tēpus & locum nullus generare pō test.8.phy.com.15.

Tēpus apud Platonē sequitur motū cœli, sicut apud Arist. primo cœli. com.104.Vide in cōcordantijs.

Tēpus infinitum est terminatū quo quo modo, primo cœli. com.133. & tex.vbi Cōmen.dicit, quod hoc est accidētaliter.idē cō.134. ibidē.

Tēpus infinitum dr̄ ęquale aliquo modo tēpori infinito cum vnum infinitum non sit maius alio infinito.1.cœli. com.38. vbi pondera ly aliquo modo.

Tēpus dispositionis naturalis ęquale eē tēpori dispositionis pręter naturam impossibile est. & est cōtrarium sensui.1.cęli. com. & tex.38.

Tēpus dispositionis nālis est maius tēpore dispositionis pręter nām, sicut tēpus sanitatis est maius tēpore dispositionis prœter nām, sicut tēpus sanitatis est maius tempore ęgritudinis.3.cęli.tex.com.24.idē secundo cœli. tex.cō.38. facit pro opinione plusquā Cōmentatoris.

Tēpus infinitū inueniri extra aliud tēpus infinitum, ex parte qua ē infinitum, impossibile est, tertio cœli.tex.com.52.

Tēpus ab homine per se percipitur, ab alijs autem ex accidenti. Themistius.3.de anima cap.64.

Tempus & vita vniuscuiusq; habet periodum.2.de generatione & corruptione.tex.com.57.

Tempus iuuētutis est æquale tēpori senectutis.2.de gñatione & corruptione.com.57.& habetur ex tex. com.58.vbi habetur tempus gñationis æquale esse tempori corruptionis.

Tēpus aut motus est, aut est motus quędam passio. 12. metaph. com. & tex.29.notanter autē dixit quędam passio.quia plura sunt motus accidentia & passiones, sicut notat Cōm.in.4.physicæ auscultationis, in tract.de tēpore in tex. com.98. in numero quorum est ipsum tempus, vide etiā infra in tex.cō.101. & in.8.phy.tex.com.10.

Tēpus & motus circularis non possunt denominari à pari, vel īpari, nisi vt sunt in anima, extra aīam .n.esse eorum est infinitum, & in potētia, & non terminantur, nisi ꝑ animam.Ex lib.destruc. disp.1. in sol.dubij.6.

Tempus ꝑteritum non pōt concipi ab anima nisi finitū, & iō opinanť homines ꝙ quodlibet ꝑteritum tēpus extra animam sit huiusmodi, quia quando quędam res fuerit in aīa cum quadam denoīatione, crēdunt ipsi ꝙ eodem mō extra aīam inueniri possit. ibidem. Et consimile.d.Cōm.de Platone in positione ideatū in.2.phy. com.19. quia vidit vlia per opus aīæ posse separatim intelligi, siue singularibus credidit, quod ita eēt in re ipsa extra aīam, sed Cōm.dicit.12.meta. cō. 39.ꝙ intellectus pōt multa cōtangere quę natura nō potest, & multa separat intellectus q̄ natura non potest, Alia causa erroris fuit apud hoīes, ꝙ eadem quę sunt cōiuncta in esse credunt, ꝙ sint eadem fm essentiā, & rōnem formalem, vt dicit Cōm in.4.phy.in com 95.mul totiēs illud quod sequitur res existimatur, ꝙ sit res, ideo Stoici errarunt

rant credentes quantitatem nõ esse rem realiter distinctã à substantia & nominales cum eis.

Tẽpus si imaginetur ad instar lineæ rectæ intellectus errare posset circa eius æternitatem, nam cum linea habeat positionẽ, & sit in actu necesse est ipsam esse finitã. Auer. in paraphrasi meta. tract. 4.

Tempus & motus se consequuntur & tẽpus est quid actum ab anima cum motu, non tamen motus, neque tempus cessant. Ex lib. destr. disput. prima, in fol. 15.

Tempus non sequit motus, sicut finis sequitur magnitudinem, finis .n. sequitur magnitudinẽ inquantũ in ea semper actualiter inuenit sicut accñs in subiecto, sed tps cum motu non sic se habet, qa sequitur ipsũ, sicut numerus sequit numeratũ, sicut n. numerus non permutatur permutatione subiectoꝝ numerabiliũ neq; multiplicatur eorum multiplicatione, ita nec tẽpus. Ex lib. destr. disp. 1. in fol. 16. dub. vide in ꝯtradictionibus nup editis.

Tẽpus non est aliud nisi id quod cõprehenditur ab intellectu de prædicta prolongatione, vel duratione motũ mensurante. Ex libro destr. disput. prima, in fol. 8.

Tẽpus coniunctionis luminariũ diuersum est à tpe oppositionis eoꝝ, quia coniunctionis tẽpus frigidũ existit similaturq; tẽpori hiemis, oppositionis vero tps est calidum simile æstati. Auer in 2. de gñone animal. cap. 1. vtrum semen sit animatũ, & est mens Aris. ibid. cap. 4.

Tẽpora oĩum & grauiditatũ & gñonum & vitarũ dimensionẽ circuitibus obtinẽt optima rõne. Aris. in 4. de gñone aĩal. cap. vlt. idem in 2. de gñone & corruptione. tex. com. 57. vbi scribit tẽpus & vitã vniuscuiusq; cõstare periodo, stat. n. sua cuiq; dies, vt poeta testatur.

Tẽporum & regionum complexio, & an clima quartũ sit temperatius quinto, & vtrum sub æquinoctiali sit temperatum requiratur in. 2. colliget. cap. vltimo.

Tempora quatuor sunt cũ quatuor humoribus, cum quatuor elementis, quia si tẽpora resistunt, vt vnũ elementum aliud nõ vincat, vel superet, sic resistunt, vt vnus humor alium non vincat. 4. coll. cap. 14.

Tempus fm Alexand. Arist. interpretem ab homine creatur, quasi nihil aliud tẽpus sit quã hominis nuda cogitatio & mera expunctio supputatioq;, & cui nulla in re cõfirmatio, & soliditas aut euidentia responderet, quæ tamen neq; vera sunt, neq; cõsentanea ijs quæ Aris. volumine. 4. auscultatoriæ institutionis ꝓdidit. Them. 3. de anima. cap. 64. concordat cum Themist. Cõmen. in. 4. phy. in com. 97. vbi notat ex textu significari tempus fm Arist. habere esse extra animã, & vide ibidem. in tex. com. 130.

Tpis longitudo est necessaria in cõprehensione veritatis 2. met. cõ. 1.

Tpamentũ est magis dignũ vt sit ꝓportio, q̃ extrema. 2 de aĩa. t. c. 143

Termini solũ illius sunt cuius sunt termini. 4. physi. tex. com. 107. ibidem etiam com. 41. & com. 120. & tex. com. 129.

Termini duo oppositi diuidentes verum & falsum comparati ad duos alios oppositos diuidẽtes verum & falsum si vnus vnius ordinis conuertatur cum reliquo alterius ordinis etiam reliquus conuertitur cum

cum reliquo, & est locus generalis, primo cęli.com.126.& habetur in 2.priorū.cap.22.idem.1.cęli. tex. com.129.& 131.vnde istius regulæ duæ sunt cōditiones, vt dicit Cōmentator primo cęli. com.129. vt poteris videre.

Terminantis proportio ad terminatum est sicut proportio formæ ad materiam.2.cęli.tex.com.74.idē. 2 de generatione, & corruptione. tex.c.50.& 4.cęli. tex.cō.23.& 35.

Terminus non est nisi eius quod est in actu.4.meta.tex.com.15.vbi dicitur ꝙ ens in potentia est indefinitum, & sine termino, idem primo cap. de substantia orbis, & primo cęli com.72.

Terminus refertur ad terminum. 1. phy.18 & Themist.ibi clare.

Terminus est quod est cuiusq; vltimum, & cuius extra nihil est. 5.metaph.tex.com.22.

Terminus tot modis dicitᷣ quot principium, & adhuc amplius, quia oē principium terminus est, sed non omnis terminus est principium. 5. metaph.tex.com.22.

Terminum vniuscuiusq; rei non oportet quærere, sed proportionale conspicere.9.meta.tex.com.10.

Terminus eius quod ab ītellectu fit actu ex potentia ente quando volitum fit nullo exteriorū prohibente, vt in eo quod sanatur, ex.9.metaph. tex. com.12.vbi dicit Commentator, ꝙ licet ista diffinitio sit inducta de sanitate, est tamen vniuersalis omnibus actis ab arte, q̃a quilibet artifex cū voluerit & non fuerit impeditus aget suum actū.

Ternarius numerus pfectus est, primo cęli.tex.com.tertij.& com.6.

Terra quiescit in medio, quia natura eius exigit, hoc.3.phy. com.51. & 8.physic.32.

Terra nō mouetur ad cōcauū aquę nisi s̄m ꝙ illud est medium totius. 4.phy. com.42.vide clare causam in.4.cęli.in tex.com.22. & infra.

Terra est in vltimo aquæ, aqua in vltimo aeris, aer ī vltimo ignis, ignis ī vltimo orbis tanq̃ in loco.4.phy. tex.com.46.

Terra s̄m se totū est quiescēs, & s̄m partes est mobilis.1.cęli. com. 57.

Terræ si infinitæ numero inuenirĩ possent posse esset ꝙ ex oībus fieret vna terra per ꝯtactū.1.cęli.cō.57.

Terræ partes nō feruntur ad totā terram vbicunq; fuerit, nā si ita foret tunc motus eius esset sicut motus ferri ad magnetem, & tunc possibile esset ꝙ terra moueretur naturaliter superius, primo cœli.com.81. vide pro hoc.4.cęli. tex.com.22.

Tota terra ferť quo vnus bolus; & totus ignis quo vna eius scintilla. primo cęli.tex.com.73.

Terram & alia elementa non moueri, neq; attractione, neq, expulsione scire hoc est propinquū principijs naturalibus.1.cęli. com.81. vide pro hoc in.2.phys. com.3. de diffinitione naturæ.

Terra quanto magis appropinquat medio tāto citius descēdit, & ignis quanto magis appropinquat loco, qui est sursum velocius ascendit, primo cœli.tex.com.88.

Terræ superficies est tanq̃ naturalis locus aquæ in quo quiescit & mouetur inde violēter. Cōm. in paraphrasi secundi de cęlo, summæ. 2. quæsito.3.vide in concordantijs.

Terra comprehendit fine operatione.i. p quietem suā nobilitatē ꝓpter sui vtilitatē.2.cœli.tex.cō.66.

Terra

Terra mouetur ad mediũ ex sua potẽtia naturali, & medium non est causa motus eius ad medium. 2. cęli. tex. commen. 92.

Terra mouetur ad medium inquantum est mediũ totius, non inquantum est medium terræ. 2. cęli. tex. commen. 99.

Terræ medium, siue cẽtrum idẽ est cum cẽtro totius, & hoc accidit ita esse. 2. cęli. tex. com 100.

Terra ẽ sphęrica, vt declaratum est à geometricis, q̃m lapides cadẽtes ex diuersis partibus cadunt super angulos rectos, & hoc significat, ꝙ omnes intẽdunt idem pũctum terrę. s. cẽtrum, & ꝙ terra est sphęrica. 2. cęli. tex. c. 100. & 30. & 1. cęli. 44.

Terra quiescit in medio à sua forma, & non ab extrinseco. 2. cœli. tex. com. 102.

Terra quiescit in medio, sed cã quietis eius nõ est mediũ nisi accidentaliter. grauitas. n. est causa ꝙ terra quiescat in medio, & medium nõ causa essendi graué ſm, ꝙ est medium, sed ſm ꝙ est medium corporis quod circulariter mouetur, & si concesserimus ꝙ medium sit causa, erit causa remota. Et melius est dicere, ꝙ sit causa conseruans quietem, q̃ agens. 2. cœli. com. 102. cõtra Them. pro quo vide quantum ad vltimũ dictum, cõmentum primum quarti de cęlo & mundo, colligitur. n. hic, ꝙ æterna potius dñr hře causam cõseruantem, q̃ causam agẽtem, quod sic intelligẽdum ẽ, vt agẽs est in rebus generabilibus, ĩ quibus agens tẽpore pręcedit actũ, sed natura est causa conseruans, & vt contra distinguitur cõtra tale agens, inuenitur in rebus æternis, & non cã agens, sed sumendo agens, quod natura pręcedit actum, tunc idẽ in ęternis est causa agẽs, & causa cõseruans, limitatio est Auer. ex 2. cap. de substan orbis.

Terra est grauissimum elemẽtorũ, quia locus eius ẽ remotissimus ab orbe, & ignis est leuissimus, quia ẽ locus eius propinquissimus orbi. 2. cęli. 102. & 94. & primo cęli. 97.

Terra vno modo dici potest habere grauitatem in actu dum fuerit extra medium, & in potẽtia dum fuerit in medio, alio modo põt dici, ꝙ habet grauitatẽ in actu tam in medio, q̃ extra medium, vide quomodo. 2. cęli. com. 104.

Terra inquantũ corpus non est impossibile ꝙ gñetur ſm totũ quẽad modum, & ſm partes, sed ẽ impossibile, vt est vnum quatuor elemẽtorum constituentium mundum, 2. cęli. com. 104.

Terra respectu cęli est tanq̃ pũctum in sphęra. 2. cęli. com. 110.

Terræ quietis ęqualitas distãtię medij non est causa neq; propinqua; neque remota, & est causa mathematica formalis non efficiens, sed causa efficiens quietis terræ naturalis est grauitas eius. Commẽtator in paraphrasi secundi de cęlo, summa. 4. cap. 5.

Terra non facile figuratur, quia nõ facile patitur nisi sit puluerosa. v; cuius partes non retinentur. 3. cœli. com. 67.

Terra est magis sicci, q̃ frigidi. 2. de gñatione & corrupt. tex. com. 23.

Terra quidẽ aeri, igni vero cõtraria est aqua, vt cõtingit suam substantiæ cõtrariam eẽ, ex. 2. de gñatione & corruptione. tex. com. 43.

Terra est in cõcauitate aquæ, aqua in concauitate aeris, aer in cõcauitate

tate ignis,& ignis in cōcauitate cœli,vt declaratū est in lib. de cœlo. Cōm.in princ.libri metheororū.

Terra ęgypti,vt dicit Arist.nūc procedit ad corruptionem, ipsa.n.fuit mare,vt narrauit Homerus,& alii, & postea arida, seu terra, & ipsa nūc procedit ad siccitatem donec corrumpatur,& ideo non descendunt in ea pluuiæ. ex. 2.metheor. ca.1. Cōmentator.

Terræ ex quatuor quartis eius non videt esse habitabilis nisi hęc pars, vt sit locus rerum generabilium & corruptibilium, de quorū natura ē,vt sit super terrā iste locus, & causa siccitatis istius partis nō est tantum sol,verum etiā multitudo stellarum in hac parte,nā maior pars stellarum videtur esse in hac parte quam videmus. Cōmen. in.2.metheororum.cap.2.

Terremotus & ventorum eadem est materia,& huius signum est, ꝙ terremotus non contingit nisi in temporibus,in quibus inueniūtur venti,vt ī autumno,& vere. 2.metheororum.cap.2.de terremotu.

Terremotus in Corduba fortes tpe Auer. duraueunt p annum, & non cessauerunt nisi post tres annos. 2. metheororum. cap. 2. ꝓpe finem, vbi agit de terremotu.

Terra & ignis semper agūt, quia in ipsis habent motum. 9. meta. tex. commen. 18.

Terræ ꝓpria omnia sicca sunt,ex.2. de partib.animal.ca.3.

Terræ nascentia quædam sunt diminuta, & quædam perfecta. 5. colliget.cap.30.

Terræ nascētia quædā quę sunt calidæ cōplexionis nascuntur in terris frigidis,vt pineæ q̄ nascunt in Sclauonia,quędā vero frigidę complexionis nascūtur in regionibus calidis,vt tamarindi q nascunt in Arabia,& vide huius ꝓblematis duas causas. 5. colliget. ca. 30.

Terræ nascētia ꝑfecta sunt illa, quæ nascuntur in montibus,quia apparet ab eminentia montium,vt debeat generare plura terrę nascētia, q̄ alia loca,dummodo montes sint tēperati cū bona euaporatione, & cū bona mixtione caloris cū humiditate,et debet eē hoc in eis, qa habēt ascēsum in aere,& sunt ꝓpinquiores influentię corporū supiorū, & illa terrę nascētia hn̄t ꝯplexionē florum,folioꝝ, & fructuum. ibidē.

Testes in muliere nō hn̄t effectum in gn̄one, neq; semen mulieris, sicut mámillæ in viris.2 coll. ca.10.

Testes sm Arist.non sunt necessarij propter sperma inquātum sperma est,& vide rationes eius ī primo de genera.aīal.ca.4.& ab Auer.ibidē. cap.1.vbi adducit etiā Gal.sententiam oppositam Aristoteli.

Testes in piscibus & serpētibus non sunt,nec in aīalibus quæ pedes nō habent,nisi in his quæ animal intra se formare possunt.3.de natura animalium.cap.1.

Testibus exectis immutatur vox, & quare,vide.5.de generatione animalium.ca.17.

Testium situs & penis vnus est ī habentibus vtrunq;, primo de generatione animalium. ca.5.

Testiū vā ita meatibus seminalib' depēdet, quēadmodū textrices faciunt,q̄ cum stamina distenderint annectūt quas lenas vocāt.5.de gener.aīal.ca.7. vbi p lenas,vt ex Io. Grā. vel lapides,vel sinistras man' mulierū intelligas,nā vnius literæ mu-

7. phy.

7. physic.cō.9. pro quo vide. 4. cœli.com.25.

Themistij defensio pro Platone de causa quietis terræ ab argumentis Arist. & eiusdem confutatio requiratur. 2. cęli. com. 91.

Themistius in. 6. suę abbreuiationis de aīa dixit, ꝙ anima nō est illud ī quo sunt oēs formæ tantum. s. sensibile & ītelligibile, sed est illud qđ ponit omnes formas in materia & credit eas. 7. metaph. cōmen. 31. & Cōment. vere dicit, nam hæc sunt verba Themistij in 3. de anima, in cap. 52. eodem modo aīam dicere formam formarū par est, quia reliquæ formæ per aīam cognoscuntur, nō solum autem recte dicitur nām esse omnia, ꝓpterea quia formas oīum cognitione cōplectitur, sed etiam propterea ꝙ materiæ formas exhibet, & vultus imponit, ipsa. n. anima est quæ materiam rudem significatione & impressione formarum insignit, nam viuacitas oīs & vigor, qui plurimus in materia cernit, ab aīa videtur ortum habere, atq; hoc, in aīalibus quidem vr conspicuum, incōtrouersumq; est, sed in plantis & elemētis obscurius, & nota ꝙ vt dicit Cōm. Auicenna etiam fuit istius opinionis.

Themisti' dixit ꝙ sol, & luna, & stellæ, aut sunt foræ sine materiis, aut hñt materias ꝑ æquiuocationem, sicut est dispositio in materia intellectus. 8. metaph. com. 12.

Themistii expositio super tex. 2. in 12. primæ philosophiæ impugnatur per Auer. ibi, cōm. 2.

Themistius nō abbreuiauit nisi expositionem Alex. Cōm. 12. metaphysi. com. 2.

Themistius nō vr intellexisse qōo fiat gñatio, & qđ generatum dicitur fieri à cōuenienti in noīe, & in diffinitiōe. 12. primæ philosophię. cō. 18. in prima parte digressionis vbi impugnat opinionem Alex.

Theoricæ finis est veritas, practicæ vero opus. 2. meta. tex. com. 3.

Thoracē appello partē eam q̄ à collo ad pudenda vsq; trunca pertendit. 1. de natura aīalium. ca. 7.

Thoracem medici appellant quod à costis determinatur in alterutris partibus, ante quidē versus pectus & præcordia peruenientibus, retro vero versus dorsum flexis. Galen. 6. de vtil. part. ca. 2.

Timeus asseruit animam rationalē compositam esse ex duobus elemētis. v3. ex eodem, & diuerso. quod quomodo sit intelligendum, vide Themistium. 1. de anima. tex. cōmen. 26. in cap. 12.

Torpedo pisces quos appetit afficit ea ipsa, quam continet in suo corpore facultate torpendi, atq; ita retardos præ stupore capit, & vescit, abdit se in arena, & limo, tum pisces, qui adnatantes obtorpuerint corripit, quā rem pleriq; ꝯspectam à se retulerunt, Pastinaca etiā seipsam occultat, sed nō simili mō. argumentū hoc pisces sic viuere adduci ꝑt, ꝙ sæpe habentes in ventre mugilē capiunt, velocissimum piscē, cū tardissimi ipsi sint. 9. de natura aīal. ca. 37. Ex quo elicitur, ꝙ Arist. testimonio licet oīs alteratio passiua fm quam rei substātia transmutat fiat ꝑ quatuor primas qualitates, sunt tamen etiam aliæ qualitates mirabiles effectus inducētes, sicut est in hoc casu, & sicut est de magnete q̄ attrahit ferrū nō per caliditatē, neq; ꝑ frigiditatem,

neq; per humiditatem, aut ficcitatē, ficut etiam eſt de piſciculo quodam, qui ſua ꝓprietate retinet nauigia, vnde remora dictus eſt à remorandis nauibus, vt ſcribit Ariſt. in 2. de natura aīal. ca. 14.

Totũ nihil aliud eſt quā congregatio partium. 1. phyſi. com. 17. idem 4. phy. com. 43. & 3. cęli. com. 8. ꝙ quomodo ſit intelligēdum, vide in concordantijs.

Totum eſt vnũ in actu & plura ĩ potentia, quēadmodum eſt poſſibile, vt plura in actu ſint vnum in potētia. 1. phyſi. com. 21.

Totum poteſt moueri ſm ſuas partes ipſo remanente in eodem loco, vt aer. primo phy. com. 24. Vide in contradictionibus.

Totum conſequitur partes quo ad magnitudinem, & quo ad paruitatem. 1. phyſic. tex. com. 36.

Totum eſt cui nihil abeſt. 3. phyſi. tex. com. 63.

Totum & pfectum, aut idem penitus ſunt, aut ſm naturā proxima ſunt. 3. phy. tex. com. 64. & primo cęli. tex. com. tertij.

Totũ & perfectum duo hęc vocabula ſane, aut eandem oīno, aut cognatiſſimā ſignificationē habere videntur, nam totũ vocamus facta ad partes relōne, quarũ nulla deſit abſitve, perfectum vero facta relatione ad finē & terminum, de eodem quoq; prædicantur totum, & pfectum. 3 phyſ. Them. in tex. 64.

Totum ſignificat ꝙ extra ipſum nihil eſt. 4. phy. 45, idem. 5. metaph. tex. com. 31.

Totum omne & pfectum idē ſignificant ſed differunt ſm materiam, nā in quantitate continua eſt totũ, in diſcreta ē omne, in forma & qualitate eſt perfectum. 1. cęli, cō. 3. & elicitur ex tex. idē habet Commen. in paraphraſi. 1. cęli, ſũma. 2.

Totum omnibus modis eſt perfectum. i. vniuerſum, nam & inquātũ corpus pfectũ eſt, & pro quanto non continetur ab alio corpore, & pro quanto eſt vnum numero, ſed partes totius ſunt perfectę ex parte qua ſunt corpora, ſed pro quanto continētur, & ſunt plures ſic ſunt diminutę, primo cęli. com. 4. & elicitur, ex textu talis differentia.

Totum & pars idē feruntur ſm naturam, primo cęli. tex. com. 19.

Totum eſt forma, & partes ſunt materia. 5. metaphy. tex. com. 3. & 2. phy. tex. com. 31. idē. 7. metaphy. tex. cōm. 35. & 4. phyſic. com. 49.

Totum & vniuerſale ſunt ſimilia, quia ſicut totum continet partes, ita etiam vniuerſale continet particularia. 5. metaph. tex. com. 31. & eſt in capitulo de toto, idem primo phyſi. tex. com. 4.

Totum dicitur multis modis. ibid.

Totum verius in cōtinuis, & omne verius indiſcretis dicitur, ibidem.

Totum magis pręcedit partes, q̄ partes totum, quia prioritas totius ad partes eſt prioritas formæ ad materiā, & prioritas partiũ reſpectu totius eſt prioritas materiæ ad formam. 7. meta. tex. com. 35. & 39. & 4. phyſi. com. 49.

Totum in compoſito & forma differunt ratione, licet ſint eadem ſubiecto, vide Themiſt. 2. phyſic. 31. & ibi etiam inuenies differentiam inter totum & vniuerſum.

Tranſitio de non eſſe ad eē per mediũ fieri ſolet. Ariſt. in. 5. de generatione animalium, ca. primo. vide in cōtradictionibus nuper editis.

Trachea

Trachea arteria est causa spiritus. 2. de partibus aı̃alium. ca. 3. septimo de vtil. part. ca. 3. vbi etiam dicit Gal. ꝙ in animalibus naturaliter dispositis ē sine sanguine, & ibi nota ꝙ habent anulos completos in parte superiori, sed in partibus inferioribus semicompleto contra Mundinum.

Tractatus præcedẽtes septimum primæ phiæ sunt quasi præparatorij. Cõm. in ꝓlogo septimi metaph.

Trãsmutatio substãtialis facit amittere nomen & diffinitionem, primo ca. de substantia orbis. primo physi. com. 63. & 7. physi. com. 15. & 2. de anima. com. 8.

Transmutatio duplex in substantia & in accidẽtibus. 1. physi. com. 63. & primo cap. de substantia orbis.

Transmutatio substantialis & accidẽtalis habẽt aliqua communia in quibus ꝯueniunt, & sunt quatuor, & habent aliqua propria quibus differunt, ex primo cap. de substantia orbis.

Transmutatio in artificialibus magis ē de genere eius ex quo est, q̃ de genere eius ad quod est, aut saltem est magis famosum q̃ sit de eo, ex secundo phy. tex. com. 14.

Transmutatio in substantia fecit cognoscere materiam. 4. phy. tex. cõ. 38. & primo physic. com. 63. & cõ. vltimo. & 2. physi. com. 22. & 8. metaph. 4. & 12. cõmẽtis. & 12. metaphysic. com. 10.

Trãsmutatio in loco fecit credere locũ eē. 4. phy. tex. cõ. 28. & 32 & 61

Transmutatio quęlibet aufert substantiam transmutati in quacũq; specie fuerit transmutatio, præter trãsitionem q̃ est ĩ loco. 4. phy. tex. cõ. 128. & idẽ in 8. phy. tex. cõ. 59.

Transmutatio non est causa esse & generationis nisi per accidens, esse enim essentialiter nõ est in aliquo ente nisi a generante & agente, qđ est, aut natura, aut aı̃a, aut intellectus. 4. physi. com. 128. Ex isto potest fieri argumẽtum satis efficax, ꝙ Deus gloriosus totius entis causati non solum sit vera causa per modum finis (vt voluit Eudemus & Alexander, & Henricus de Gandauo, Grego. Arimin. & Io. de Bacone) verũetiam per modum causæ efficientis & producentis, nam si vere efficere perfectionis ē, & talia attribuuntur naturæ animæ, & intellectui, multo magis etiam ipsi Deo, qui intellectus purissimus ē, aut ꝓprie loquendo etiã est supra intellectũ, sic n. consueuit Arist. in pluribus locis argumẽtari de corporibus cœlestibus, asserẽs illa esse aı̃ata, & sub ꝓuidentia, & ꝙ ibi sit magis ratus, & certus ordo q̃ ĩ istis inferioribus, qa sunt nobiliora corporibus animatis, quę sunt hic, sicut patet in 2. phy. in tex. com. 45. vbi dicit, ꝙ est magna admiratione dignum ꝙ antiqui posuerunt aı̃alia, & plantas quę sunt hic, non esse à fortuna & casu, sed bene corpora cęlestia, & cõsimẽ sñiam de vita & aı̃atione cęlorum, asserit in 2. cęli, & mundi in tex. cõ. 60. vbi dicit, nos autem vt de corporibus solum & vnitatũ ordinem habentibus inanimatis oı̃no ꝑquirimus, oportet autem tãq̃ participãtibus existimare à nomine & vita. Et idẽ solertissimus naturæ rimator, animaduertens ad id quod modo dixi in primo de partibus aı̃alium, inquit. quãobrem, verisisius dixerim cęlũ & factũ esse ab eiusmodi

causa si factū est,& esse ob eā cām, q̄ animalia caduca atq; mortalia, & reddit causam subdens, ordo.n. & ritus, certusq; status longe magis in rebus patet cœlestibus, q̄ in nobis, incerta aūt & incōstans fortuitaq; conditio in genere mortali potius est, at illi genus aīalium quodq; natura constare extitisseq; censent. Cœlū autē sorte sponteq; tale esse volunt, in quo nihil fortunæ, nihil temeritatis deprehēdi potest, vbi patet ꝙ loquutus super illo fundamēto nostro contra antiquos, cōtra quos ēt loquit̃. 2. physi. lōco pallegato. valeant igit̃ qui asserūt. Aris. nō esse cām totius entis efficientē, sed finaliter tm̄, nam in pȯhemio metaph. expresse testatur Deū esse oībus principiū & cām, & in primo de cœlo & mūdo. in tex. com. 32. Dicit Deum & naturam nihil frustra agere, & fuit authoritas quam ponderauit Simplicius, & ante ipsum dux eius Ammoni⁹ dicere etiam Deū esse finē, & non efficiens nihil est dicere, nā vt scribit Cōm. in. 2. cap. de substan. orb. finis significat agens significatione necessaria, & immorari in hoc amplius est superfluum.

Transmutatio dr̃ ęquiuoce de transmutatione p se, quę est in tēpore, & de transmutatione, quæ est finis transmutationis. 4. phy. com. 129. & 6. phy. com. 32.

Transmutatū est tribus modis, aut p se, aut secundum partem, aut per accidens. 5. phy. tex. com. primi.

Transmutatū secundum partē reducitur ad transmutatū per accidens, & est quasi mediū inter transmutatū per se, & trāsmutatū qd̄ est vere per accns, sic intellige. 5. phy. cō. 1.

Transmutatio est ante trāsmutationem non essentialiter, sed per accidens. 5. physic. com. 13. &. 1. cœli. 22. & 8. physi. 47.

Transmutatio simpliciter est inter contraria simpliciter, & transitio quodammodo est inter contraria quodammodo. 5. phy. tex. cō. 19.

Transmutationes q̄ non sunt mot⁹ reperiunt̃ in substantia, & in aliis pdicamētis, ꝑter tria. 4. phy. cō. 21.

Trāsmutatum eē diuisibile, aut indiuisibile in eodē ordine est cū transmutatione, an sit diuisibilis, vel indiuisibilis, sed dignius est, vt sit latentius transmutatū esse diuisibile per trāspositionem indiuisibilem, quia existimatur ꝙ transmutatio indiuisibilis sit, aut esse debet in diuisibili. Cōm. 6. physi com. 32.

Transmutationes sunt duobus modis. v3. existens per se, & non exn̄s per se, sed consequens aliam transmutationem. 6. phy. com. 32.

Transmutabile quodlibet non in tēpore est transmutabile in tempore. 6. physi. com. 32.

Transmutationis finis non est trāsmutatio. 6. phy. com. 32.

Transmutatio ęquiuoce dicitur de illa quæ fit in tempore, & non in tempore. 6. phy. com. 32. & 5. phy. com. 21. & 4. phy. com. 129.

Transmutatio quę est in vbi; numeratur in quantitate. 6. phys. cō. 39. vide in concordantiis.

Transmutatio in subā dr̃ principaliter transmutatio. 6. phys. cō. 41.

Transmutatio quæ est in substātia fit in non tempore, scilicet prouentus formæ substantialis.

Trāsmutari ad nihilum aliquid est impossibile, quia tunc motus esset ociosus. 6. phy. com. 93.

Trans-

Transmutatum quodlibet transmutatur in tempore non in extremo temporis.8.phy.com.23.

Transmutationũ quędã disponuntur simpliciter, & quædam fm ad aliquid.8.phy.cõ.24.quod ꝓ tanto dixit,quia subiectũ alicuius trãsitionis simpliciter denoĩatur à termino,vt quod transmutatur ad nigredinẽ denominatur nigrũ, quãdoque vero non,quia in motu locali quod transmutatur in vbi, nõ dicitur vbi,sed in vbi.

Transmutatio simpliciter est transmutatio in substantia,quia illa est vera trãsmutatio,sed in accñtibus est fm quid.8.phy. com.46.

Transmutatũ in tpe transmutationis non dr̃ esse illud,ad quod trãsmutatur.8.phy.tex.com.69.idem 5.phy.13.& 16.idem.6,phy.39.

Nota quõ trãsmutatio instãanea intrat capitulũ relationis. Transmutatio quędã fit in tpe, & ẽ quæ fit p alterationẽ, quædã sine tempore,& ista intrat capitulũ relationis vt illuminatio primo cęli, cõ.21.quod ideo credo dictũ fuisse tales instãtaneas mutationes intrare capitulũ relationis,quia acquiruntur modo quo acquiritur relatio in qua nõ est p se motus, vt habetur in.5.physic.tex.com.10.vnde tales semper sunt consequentes motus pręuios, & sunt fines aliorũ motuum,vt scribit in digressione pulchra ab Auer.com.32.

Transmutatio non accidit nisi propter corporeitatem,& ideo entibus spiritualibus non accidit transmutatio.1.cęli.com.100.

Trãsmutatio quę fit in sensibus indiget tribus,sicut transmutatio in loco.v3.motore nõ moto, motore moto, & postremo moto, differũt tamen quia medium in transmutatione sensuum quiescit in eodẽ loco,secus in motu locali. 3.de anima.tex.com.65.

Transmutans quãdo trãsmutat habet aliquam veram rationem non existimari esse.4.meta. tex. cõ.22. inde elicitur authoritate Philosophi quod de rebus in transmutatione & varietate existentibus, possunt formari ꝓpositiones per se,& necessariæ,ex quibus scientia haberi potest de talibus rebus contra antiquos.

Transmutatio est media inter esse, & non esse.4.meta.com.28.

Trãsmutatio in subã fecit nos scire mãm primã esse,sed transmutatio in loco fecit nos scire ꝙ corpora cęlestia sunt habẽtia potẽtias in vbi. 8.meta.tex. commen.12.idem in principio libri de substãtia orbis, &.4.physi.com.38.

Transmutatio est in re diuisibili necessario,vt est ostensum in sermonibus vniuersalibus de natura.2. tracta.metaph.& habetur.6.phys. tex.commen.32.

Trãsmutabiliũ ĩ substantia,quædã habent cõem materiam, & istorũ proprium est,vt vnumquodq; sit ĩ potentia suum contrarium, ꝗdam vero habent materias diuersas, & talia secus se habent, nam viuum licet sit in potentia mortuum, tñ mortuum non est in potentia viuum.ibid.in paraphrasi, tract.2.

Transmutabilia adinuicem habent materiam communem. 10. meta. tex.commen.12.

Transmutationes sunt quatuor.12. meta.tex.cõ.7.& 3.phy. tex.cõ.4.

Transmutatio quęlibet est ex ente in potentia in ens in actu.12. primæ philosophiæ.tex.com.8.

De.

Venę

Venæ q̄dam cor adeunt, q̄dam vero a corde proueniunt, quę cor adeūt sunt ministrę, vt q̄ a iecinore sanguinem incoctū, & impfectum cōuehant, sed quę a corde ꝓueniunt sanguinē iam pfectum in corde generatū distribuant p totum corpꝰ. Them. in commen. super libro de somno & vigilia. capi. 13. ex hoc multa medicorū argumenta solues. Istā distōnem Them. dicit eē in lib. de nutrimento, licet apd nos liber ille nō extet. consimilē distinctionem scribit Alex. cuius Them. fuit abbreuiator, in paraphrasi de anima. in vlti. cap. vbi agit in qua pte corporis cōsistat aīę principatꝰ & ibi reddit causam, quia venę circa cor inueniuntur latiores, & quāto magis diffunduntur, tanto magis ramificantur, & redduntur angustiores.

Venarum principium est vnum, & est cor, quod etiā est principiū caloris naturalis & sanguinis, & demonstratio datur s̄m causam, & esse de hoc a b Arist. vide. 3. de parti. aīalium. Auer. in cap. de corde, & Arist. ibidem. in cap. de corde.

Venę duę oriuntur a corde, quia natura sanguinis ē duplex venalis & arterialis, ex 3. de partibus aīalium Cōmen. in cap. de corde.

Vena magna quæ exit a dextro ventriculo cordis est p̄stātior venaꝫ ab orta quę exit a sinistro, & ideo vena magna ꝓcedit ad anteriora, vena autem aborta ad posteriora, q̄a anteriora sunt præstantiora posterioribus, ex 3. de partibus animalium. ibidem.

Venæ sunt multę ꝓpter membroꝝ nutrimentum. ibidem.

Vena chilis ab Hippocrate vocatur vehiculum nutrimenti. Galenus 4. de vtili. parti. cap. 5.

Venę non pulsatiles cōponuntur ex vna tunica, p̄ter vnā, & inuētę sunt p sensum tactus q̄ ramificātur ab epate, vide in concordantiis nuper editis 1. Coll. cap. de anathomia venarum non pulsantium.

Venæ atiq; pulsatiles, alię non pulsatiles, & venę pulsatiles oēs cōponūtur ex duabus tunicis, excepta vna. primo Colli. cap. de anathomia venarum pulsatilium.

Venę, nerui, ossa, vngues, & mēbranę, & id genus ingrossantur & fortificantur a calido, & congelantur a frigido.

Vento septētrionali Hippo. adaptat siccitatem, & meridionali humiditatem, eo q̄ natura istorum ventorum est has duas facere dispositiones. 4. Colli. cap. 14.

Ventus septentrionalis aerem refrigerat, licet sit siccus, & similiter pluuia. ibidem.

Ventus est de numero eorū quę mouentur nāliter, cum nō moueatur nisi a gn̄ante. 8. phy. com. 35.

Ventositas gn̄atur a calore debili, calor. n. fortis dissoluit māᷓm dissolutione nō manifesta, nec ēt fortis frigiditas generat vētositatē, quia non est eo q̄ nō habet a sua natura vt generet ventositatē. 3. Colli. cap. 16. de accn̄tibus superuenientibus virtuti nutritiuę in gn̄ali.

Vēti & fluuii constituūtur p motū. 1. de aīa. cō. 36. idē habet Themi. 1. de aīa. cap. 19. & est sup tex. 44.

Venti fumosi sunt quatuor, orientalis, occidentalis, septentrionalis, & australis, seu meridionalis, ex 2. metheoro. cap. 2.

Ventus est exhalatio fumosa mota circu-

Veri & falsi diffinitio requiratur. 4. meta.tex.com,27.
Verum affirmationem habet in cõposito, negationem vero in disiuncto. 6. meta. tex. com. 8.
Verũ & falsum sunt in mente, & bonum & malum in rebus, 6. meta. tex. cōmen. 8.
Vera affirmatiua significat compositionem, & vera negatiua significat diuisionem.
Veritas est adęquatio rei ad intellectũ, colligitur ex 9. primæ philoso.
Veritas vt declaratum est in sua declaratione est adęquatio rei ad intellectum. s. q̄ ita sit in aĩa, sicut est extra animam. Ex libro destruct. disputatione prima, in solutione. 22. dubij. in tex. com. 21. vbi dr̄ putans diuisum diuidi, & compositum componi verus est, mentitur autem contrario se habens, atque res ipsę se habent, & parum infra, dicitur nõ propter nos existimare te album esse tu albus es, sed propter te esse album nos hoc dicẽtes, verum dicimus.
Verus respectus est particulariter, quia vniuersalia non habent esse extra animam. 12. meta cõ. 27. idẽ ibidẽ. cõmentis. 4. & 14. & alibi.
Veritas est cunctis rebus magis naturaliter desiderata a virtute intellectuali. Ex lib. destruct. disputa. prima in ꝓhemio.
Veritas quæ est in intellectu potentiæ est opposita falsitati, sed veritas quæ est in intellectu agente & separatis intelligentiis, est veritas simplex, cui minimum opponit̃ mendacium. Them. 3. de aĩa cap. 45. & habet̃ ex tex. ibidẽ. tex. com. 25. Vbi collige non omni veritati opponi falsitatẽ, sicut & de bonitate diximus in ꝓprio loco.
Veritas nequit vt plurimum ostẽdi, nisi illis qui per suam viam recte ambulauerint, & ideo multæ, quæ sapientibus patefiunt demonstratiue, apparent vulgo somnia, & dat exẽplum de sole q̄ ẽ maior tota terra centũ sexaginta sex vicib⁹. Ex libro destruct. dispu. 3. in solutione. 18. dubij.
Vesica precisa coire non potest nisi ad ipsum exordium suæ ceruicis, quanq̄ non ignoro ita aliquando contigisse vt vulnerata vesica solidesceret, sed quod ad modum raro contingit parum id admodũ considerandum censeo. Arist. in 3. de natura animalium. cap. 15. facit pro opinione Auerr. asserentis in 3. Col. in egritudinibus monstra cõtingere quandoq;.
Vesica non est data nisi animalib⁹ habẽtibus pulmonem, & vide causam 3. de partibus aĩalium. cap. 8.
Vesica inter aĩalia corticata omnia caret, excepta testudine marina, q̄ pulmonẽ habent carnosum & sanguineum, & terrestres, quæ proportione maiorem habent pulmonẽ, ibidem, fallit tñ in testudine lutaria nũcupata, quia talis & renes & vesicã habet vt dr̄ ibi cap. 9.
Vesica carent aĩalia pẽnata & corticata, exceptis testudinib⁹ ibidem.
Vesica quare aĩalibus data sit, vide Gale. 4. de vtilitate particu. cap. 18. autoritate Platonis.
Vespertilio videt̃ ancipitis naturę inter volucres & terrestria aĩalia, ex 4. de ptib⁹ aĩaliũ. cap. 11. ꝓpe finẽ.
Vespę vident̃ generari ex corporib⁹ equorum mortuorum, & apes ex corporibus vaccarũ mortuarum, & ranę ex putrefactione aquę, & muscæ-

mutatio hēt in lingua gręca vtrunque sensum recipit lagas & lecas.

Testes omnia animalia quę animal generant habent ante, vel intus vel extra excepto herinaceo, qui solus habet testes lumbis adherētes, & vide causam. 1. de generatione animalium. ca. 6.

Testes & penis non sunt in serpētibus. vide causam. ibid.

Testata omnia sponte naturæ in limo diuersa pro differentia limi oriuntur, nā in cenoso ostrea, in arenoso ꝯchę &c. 5. de nā aīal. ca. 15.

Testudines marinæ habēt os oīum robustissimum, quod quid. n. in os cęperint, siue lapidē, siue quoduis aliud perfringunt ac deuorant. 8. de natura animalium. cap. 2.

Testudo inter cortice intecta enumerāda est, & mus fluuiatilis. 8. de natura animal. ca. 17.

Testudo cum viperā ederit mox cunilā edit, quod cū quidam sæpius factū animaduertisset, vt gustata cunila viperam testudo repeteret herbam euulsit, quo facto testudo interijt 9. de natura aīal. ca. 6.

Thales Milesius opinatus est oīa esse plena dijs, primo de aīa. tex. cō. 86. vbi Themist. cui illud de proximo congruebat Iouis omnia plena compita & omne forum, fortasse vero hoc sit quod & Zenoni videtur, qui Deum meare per omnē substantiam censuit, atq; in intellectuali Deum esse intellm, in aīali aīam, in nāli naturā, in affecta affectionē & habitū. De hac Thaletis opinione, licet Arist. eum impugnat, hic tñ quodāmodo veritate participat, nā Arist. in. 3. de gener. animal. ca. 11. affirmat quodāmodo omnia esse plena animæ.

Thales philosophiæ princeps aquā asseruit omnium esse principium, ex erratis primi metaphysicæ.

Thales Milesius, & Anaximander fuerūt primi, qui post diluuiū philosophiæ studiū in græcia excitarunt, Simplicius in prologo phy. & est sententia etiam Galeni in libro de historia Philosophorum.

Tauri & apri sunt animosi, & taurorū sanguis citissime coagulatur, & vide cām in 2. de part aīal. ca. 4.

Taurus quidā cum statim à castratione iniisset impleuit. Arist. in. 1. de generat. aīal. ca. 4. idem 3. de natura animal. cap. 1. vbi aduerte, ꝙ est mirabile hoc de illo tauro, quō statim post castrationē habuerit appetitū coeundi, & videtur tamē minus esse remotum ab illo. Auer. figmento de puella impregnata in balneo, in quo mali homines sperma proiecerunt. Taceo mirandam Petri Pomponatij speculationē credentem Plinio gallinaceū fuisse loquutum, & Valerio Maximo asserentē bouem loquutū fuisse latinē, Roma caue tibi, vbi nāles cās inuestigat, in re chimerica naturaliter loquēdo, vbi tamē fuit indagator solertissimus naturæ, vt ita temerę mortalē animam esse pronunciet.

Themistius dixit cœlum nō esse in loco fm totum, sed secundū partes 4. physi. com. 43. vide etiā. 6. physi. cō. 85. & 8. physi. com. 67.

Themistius existimauit ꝙ ignis nō transmutatur in aqua nisi per medium, & est contra Aristo. in. 2. de generatione & corruptione. 5. phy. commen. 10.

Themistius peccauit in hoc ꝙ credidit demonstrationem factam in principio septimi esse superfluam,

7. phy.

7. physi.cō.9. pro quo vide. 4. cœli. com. 25.

Themistij defensio pro Platone de causa quietis terræ ab argumentis Aris. & eiusdem confutatio requiratur. 2. cęli. com. 91.

Themistius in. 6. suę abbreuiationis de aīa dixit, ꝙ anima nō est illud ī quo sunt oēs formæ tantum. s. sensibile & ītelligibile, sed est illud qđ ponit omnes formas in materia & credit eas. 7. metaph. cōmen. 31. & Cōment. vere dicit, nam hæc sunt verba Themistij in 3. de anima, in cap. 52. eodem modo aīam dicere formam formarū par est, quia reliquæ formæ per aīam cognoscuntur, nō solum autem recte dicitur nām esse omnia, ꝓpterea quia formas oīum cognitione cōplectitur, sed etiam propterea ꝙ materiæ formas exhibet, & vultus imponit, ipsa. n. anima est quæ materiam rudem significatione & impressione formarum insignit, nam viuacitas oīs & vigor, qui plurimus in materia cernit, ab aīa videtur ortum habere, atq; hoc, in aīalibus quidem vr conspicuum, incōtrouersumq; est, sed in plantis & elemētis obscurius, & nota ꝙ vt dicit Cōm. Auicenna etiam fuit istius opinionis.

Themisti⁹ dixit ꝙ sol, & luna, & stellæ, aut sunt foræ sine materiis, aut hñt materias ꝑ æquiuocationem, sicut est dispositio in materia intellectus. 8. metaph. com. 12.

Themistii expositio super tex. 2. in 12. primæ philosophiæ impugnatur per Auer. ibi, cōm. 2.

Themistius nō abbreuiauit nisi expositionem Alex. Cōm. 12. metaphysi. com. 2.

Themistius nō vr intellexisse qīo fiat gñatio, & qđ generatum dicitur fieri à cōuenienti in noīe, & in diffinitiōe. 12. primæ philosophię. cō. 18. in prima parte digressionis vbi impugnat opinionem Alex.

Theoricæ finis est veritas, practicæ vero opus. 2. meta. tex. com. 3.

Thoracē appello partē eam q̄ à collo ad pudenda vsq; trunca pertendit. 1. de natura aīalium. ca. 7.

Thoracem medici appellant quod à costis determinatur in alterutris partibus, ante quidē versus pectus & præcordia peruenientibus, retro vero versus dorsum flexis, Galen. 6. de vtil. part. ca. 2.

Timeus asseruit animam rationalē compositam esse ex duobus elemētis. v3. ex eodem, & diuerso. quod quomodo sit intelligendum, vide Themistium. 1. de anima. tex. cōmen. 26. in cap. 12.

Torpedo pisces quos appetit afficit ea ipsa, quam continet in suo corpore facultate torpendi, atq; ita retardos præ stupore capit, & vescit. abdit se in arena, & limo, tum pisces, qui adnatantes obtorpuerint corripit, quā rem pleriq; ꝯspectam à se retulerunt, Pastinaca etiā seipsam occultat, sed nō simili mō. argumentū hoc pisces sic viuere adduci pt, ꝙ sæpe habentes in ventre mugilē capiunt, velocissimum piscē, cū tardissimi ipsi sint. 9. de natura aīal. ca. 37. Ex quo elicitur, ꝙ Aris. testimonio licet oīs alteratio passiua fm quam rei substātia transmutat fiat ꝑ quatuor primas qualitates, sunt tamen etiam aliæ qualitates mirabiles effectus inducētes, sicut est in hoc casu, & sicut est de magnete q̄ attrahit ferrū nō per caliditatē, neq; ꝑ frigiditatem,

neq; per humiditatem, aut ſiccitatē, ſicut etiam eſt de piſciculo quodam, qui ſua ꝓprietate retinet nauigia, vnde remora dictus eſt à remorandis nauibus, vt ſcribit Ariſt. in 2. de natura aīal. ca. 14.

Totū nihil aliud eſt quā congregatio partium. 1. phyſi. com. 17. idem 4. phy. com. 43. & 3. cœli. com. 8. ꝙ quomodo ſit intelligēdum, vide in concordantijs.

Totum eſt vnū in actu & plura ī potentia, queādmodum eſt poſſibile, vt plura in actu ſint vnum in potētia. 1. phyſi. com. 21.

Totum poteſt moueri ſm ſuas partes ipſo remanente in eodem loco, vt aer. primo phy. com. 24. Vide in contradictionibus.

Totum conſequitur partes quo ad magnitudinem, & quo ad paruitatem. 1. phyſic. tex. com. 36.

Totum eſt cui nihil abeſt. 3. phyſi. tex. com. 63.

Totum & pfectum, aut idem penitus ſunt, aut ſm naturā proxima ſunt. 3. phy. tex. com. 64. & primo cœli. tex. com. tertij.

Totū & perfectum duo hęc vocabula ſane, aut eandem oīno, aut cognatiſſimā ſignificationē habere videntur, nam totū vocamus facta ad partes relōne, quarū nulla deſit abſitve, perfectum vero facta relatione ad finē & terminum, de eodem quoq; prædicantur totum, & pfectum. 3 phyſ. Them. in tex. 64.

Totum ſignificat ꝙ extra ipſum nihil eſt. 4. phy. 45, idem. 5. metaph. tex. com. 31.

Totum omne & pfectum idē ſignificant ſed differunt ſm materiam, nā in quantitate continua eſt totū, in diſcreta ē omne, in forma & qualitate eſt perfectum. 1. cœli, cō. 3. & elicitur ex tex. idē habet Commen. in paraphraſi. 1. cœli, ſūma. 2.

Totum omnibus modis eſt perfectum. i. vniuerſum, nam & inquātū corpus pfectū eſt, & pro quanto non continetur ab alio corpore, & pro quanto eſt vnum numero, ſed partes totius ſunt perfectę ex parte qua ſunt corpora, ſed pro quanto continētur, & ſunt plures ſic ſunt diminutę, primo cœli. com. 4. & elicitur, ex textu talis differentia.

Totum & pars idē feruntur ſm naturam, primo cœli. tex com. 19.

Totum eſt forma, & partes ſunt materia. 5. metaphy. tex. com. 3. & 2. phy. tex. com. 31. idē. 7. metaphy. tex. cōm. 35. & 4. phyſic. com. 49.

Totum & vniuerſale ſunt ſimilia, quia ſicut totum continet partes, ita etiam vniuerſale continet particularia. 5. metaph. tex. com. 31. & eſt in capitulo de toto, idem primo phyſi. tex. com. 4.

Totum dicitur multis modis. ibid.

Totum verius in cōtinuis, & omne verius indiſcretis dicitur, ibidem.

Totum magis pręcedit partes, q̄ partes totum, quia prioritas totius ad partes eſt prioritas formæ ad materiā, & prioritas partiū reſpectu totius eſt prioritas materiæ ad formam. 7. meta. tex. com. 35. & 39. & 4. phyſi. com. 49.

Totum in compoſito & forma differunt ratione, licet ſint eadem ſubiecto, vide Themiſt. 2. phyſic. 31. & ibi etiam inuenies differentiam inter totum & vniuerſum.

Tranſitio de non eſſe ad eē per mediū fieri ſolet. Ariſt. in. 5. de generatione animalium, ca. primo. vide in cōtradictionibus nuper editis.

Trachea

Trachea arteria est causa spiritus.2. de partibus aialium.ca.3. septimo de vtil. part. ca. 3. vbi etiam dicit Gal. ꝙ in animalibus naturaliter dispositis ẽ sine sanguine, & ibi nota ꝙ habent anulos completos in parte superiori. sed in partibus inferioribus semicompleto contra Mundinum.

Tractatus præcedētes septimum primæ phiæ sunt quasi præparatorij. Cōm.in ꝓlogo septimi metaph.

Trāsmutatio substātialis facit amittere nomen & diffinitionem, primo ca.de substantia orbis. primo physi.com.63.& 7.physi.com.15. & 2.de anima.com.8.

Transmutatio duplex in substantia & in accidētibus. 1.physi. com.63. & primo cap. de substantia orbis.

Transmutatio substantialis & accidētalis habēt aliqua communia in quibus ꝯueniunt, & sunt quatuor, & habent aliqua propria quibus differunt, ex primo cap. de substantia orbis.

Transmutatio in artificialibus magis ẽ de genere eius ex quo est, q̃ de genere eius ad quod est, aut saltem est magis famosum q̃ sit de eo, ex secundo phy.tex.com.14.

Transmutatio in substantia fecit cognoscere materiam.4.phy.tex.cō. 38.& primo physic.com.63. & cō. vltimo.& 2.physi.com.22.& 8.metaph.4.& 12.commētis.& 12.metaphysic.com.10.

Trāsmutatio in loco fecit credere locū eẽ.4.phy.tex.cō.28. & 32 & 61

Transmutatio quęlibet aufert substantiam transmutati in quacūq; specie fuerit transmutatio, præter trāsitionem q̃ est ĩ loco.4.phy.tex. cō.128.& idē in 8.phy.tex.cō.59.

Transmutatio non est causa esse & generationis nisi per accidens, esse enim essentialiter nō est in aliquo ente nisi a generante & agente, qđ est, aut natura, aut aĩa, aut intellectus.4.physi.com.128. Ex isto potest fieri argumētum satis efficax, ꝙ Deus gloriosus totius entis causati non solum sit vera causa per modum finis (vt voluit Eudemus & Alexander, & Henricus de Gandauo, Grego. Arimin. & Io. de Baccone) verūetiam per modum causæ efficientis & producentis, nam si vere efficere perfectionis ẽ, & talia attribuuntur naturæ animæ, & intellectui, multo magis etiam ipsi Deo, qui intellectus purissimus ẽ, aut ꝓprie loquendo etiā est supra intellectū, sic n. consueuit Arist. in pluribus locis argumētari de corporibus cœlestibus, asserēs illa esse aĩata, & sub ꝓuidentia, & ꝙ ibi sit magis ratus, & certus ordo, q̃ ĩ istis inferioribus, q̃a sunt nobiliora corporibus animatis, quę sunt hic, sicut patet in 2. phy. in tex.com.45. vbi dicit, ꝙ est magna admiratione dignum ꝙ antiqui posuerunt aĩalia, & plantas quę sunt hic, non esse à fortuna & casu, sed bene corpora cęlestia, & cōsilem sñiam de vita & aĩatione cęlorum, asserit in 2.cęli, & mundi in tex. cō. 60. vbi dicit, nos autem vt de corporibus solum & vnitatū ordinem habentibus inanimatis oĩno ꝑquirimus, oportet autem tāq̃ participantibus existimare à nomine & vita. Et idē solertissimus naturæ rimator, animaduertens ad id quod modo dixi in primo de partibus aĩalium, inquit. quāobrem, verisiũs dixerim cęlū & factū esse ab eiusmodi

causa si factū est, & esse ob eā cām, q̃ animalia caduca atq; mortalia, & reddit causam subdens, ordo.n. & ritus, certusq; status longe magis in rebus patet cœlestibus, q̃ in nobis, incerta aūt & incōstans fortuitaq; conditio in genere mortali potius est, at illi genus aīalium quodq; natura constare extitisseq; censent. Cœlū autē sorte sponteq; tale esse volunt, in quo nihil fortunæ, nihil temeritatis deprehēdi potest, vbi patet ꝙ loquutus super illo fundamēto nostro contra antiquos, cōtra quos ēt loquiť. 2. physi. loco pallegato. valeant igiť qui asserūt. Aris. nō esse cām totius entis efficientē, sed finaliter tm̄, nam in phemio metaph. expresse testatur Deū esse oībus principiū & cām, & in primo de cœlo & mūdo. in tex. com. 32. Dicit Deum & naturam nihil frustra agere, & fuit authoritas quam ponderauit Simplicius, & ante ipsum dux eius Ammoni⁹ dicere etiam Deū esse finē, & non efficiens nihil est dicere, nā vt scribit Cōm. in. 2. cap. de substan. orb. finis significat agens significatione necessaria, & immorari in hoc amplius est superfluum.

Transmutatio dr̄ ęquiuoce de transmutatione p se, quę est in tēpore, & de transmutatione, quæ est finis transmutationis. 4. phy. com. 129. & 6. phy. com. 32.

Transmutatū est tribus modis, aut p se, aut secundum partem, aut per accidens. 5. phy. tex. com. primi.

Transmutatū secundum partē reducitur ad transmutatū per accidens, & est quasi mediū inter transmutatū per se, & trāsmutatū qd̄ est vere per accñs, sic intellige. 5. phy. cō. 1.

Transmutatio est ante trāsmutationem non essentialiter, sed per accidens. 5. physic. com. 13. &. 1. cęli. 22. & 8. physi. 47.

Transmutatio simpliciter est inter contraria simpliciter, & transitio quodammodo est inter contraria quodammodo. 5. phy. tex. cō. 19.

Transmutationes q̃ non sunt mot⁹ reperiunť in substantia, & in aliis pdicamētis, pter tria. 4. phy. cō. 2 r.

Trāsmutatum eē diuisibile, aut indiuisibile in eodē ordine est cū transmutatione, an sit diuisibilis, vel indiuisibilis, sed dignius est, vt sit latentius transmutatū esse diuisibile per trāspositionem indiuisibilem, quia existimatur ꝙ transmutatio indiuisibilis sit, aut esse debet in diuisibili. Cōm. 6. physi com. 32.

Transmutationes sunt duobus modis. v3. existens per se, & non exñs per se, sed consequens aliam transmutationem. 6. phy. com. 32.

Transmutabile quodlibet non in tēpore est transmutabile in tempore. 6. physi. com. 32.

Transmutationis finis non est trāsmutatio. 6. phy. com. 32.

Transmutatio ęquiuoce dicitur de illa quæ fit in tempore, & non in tempore. 6. phy. com. 32. & 5. phy. com. 21. & 4. phy. com. 129.

Transmutatio quę est in vbi; numeratur in quantitate. 6. phys. cō. 39. vide in concordantiis.

Transmutatio in suba dr̄ principaliter transmutatio. 6. phys. cō. 41.

Transmutatio quæ est in substātia fit in non tempore, scilicet prouentus formæ substantialis.

Trāsmutari ad nihilum aliquid est impossibile, quia tunc motus esset ociosus. 6. phy. com. 93.

Trans-

Transmutatum quodlibet transmutatur in tempore non in extremo temporis.8.phy.com.23.

Transmutationũ quędã disponuntur simpliciter, & quædam fm ad aliquid.8.phy.cõ.24.quod ꝓ tanto dixit,quia subiectũ alicuius trãsitionis simpliciter denoĩatur à termino,vt quod transmutatur ad nigredinẽ denominatur nigrũ,quãdoque vero non,quia in motu locali quod transmutatur in vbi, nõ dicitur vbi,sed in vbi.

Transmutatio simpliciter est transmutatio in substantia,quia illa est vera trãsmutatio,sed in accñtibus est fm quid.8.phy. com.46.

Transmutatũ in tpe transmutationis non dr̃ esse illud,ad quod trãsmutatur.8.phy.tex.com.69. idem 5.phy.13.& 16.idem.6,phy.39.

Nota quõ trãsmutatio instãtanea intrat capitulũ relationis.

Transmutatio quędã fit in tpe, & ẽ quæ fit ꝑ alteratione, quædã sine tempore,& ista intrat capitulũ relationis vt illuminatio primo cęli, cõ.21.quod ideo credo dictũ fuisse tales instãtaneas mutationes intrare capitulũ relationis,quia acquiruntur modo quo acquititur relatio in qua nõ est ꝑ se motus, vt habetur in.5.physic.tex.com.10.vnde tales semper sunt consequentes motus prçuios, & sunt fines aliorũ motuum,vt scribit in digressione pulchra ab Auer.com.32.

Transmutatio non accidit nisi propter corporeitatem,& ideo entibus spiritualibus non accidit transmutatio.1.cęli.com.100.

Trãsmutatio quę fit in sensibus indiget tribus,sicut transmutatio in loco.v3.motore nõ moto, motore moto, & postremo moto, differũt tamen quia medium in transmutatione sensuum quiescit in eodẽ loco,secus in motu locali. 3.de anima.tex.com.65.

Transmutans quãdo trãsmutat habet aliquam veram rationem non existimari esse.4.meta tex. cõ.22. inde elicitur authoritate Philosophi quod de rebus in transmutatione & varietate existentibus, possunt formari ꝓpositiones per se,& necessariæ,ex quibus scientia haberi potest de talibus rebus contra antiquos.

Transmutatio est media inter esse, & non esse.4.meta.com.28.

Trãsmutatio in suba fecit nos scire maãm primã esse,sed transmutatio in loco fecit nos scire ꝙ corpora cęlestia sunt habẽtia potẽtias in vbi. 8.meta.tex. commen.12.idem in principio libri de substãtia orbis, &.4.physi.com.38.

Transmutatio est in re diuisibili necessario,vt est ostensum in sermonibus vniuersalibus de natura.2. tracta.metaph.& habetur.6.physi. tex.commen.32.

Trãsmutabiliũ ĩ substantia,quædã habent cõem materiam, & istorũ proprium est,vt vnumquodq; sit ĩ potentia suum contrarium,q̃dam vero habent materias diuersas, & talia secus se habent, nam viuum licet sit in potentia mortuum, tñ mortuum non est in potentia viuum.ibid.in paraphrasi, tract.2.

Transmutabilia adinuicem habent materiam communem. 10. meta. tex.commen.12.

Transmutationes sunt quatuor.12. meta.tex.cõ.7.& 3.phy. tex.cõ.4.

Transmutatio quęlibet est ex ente in potentia in ens in actu.12. primæ philosophiæ.tex.com.8.

De

De litera V.

Vacuum est locus corpore priuatus 4. physico. tex.com.6.

Vacuum est necessariũ apud eos qui generant mundum sm totum. ibidem.

In vacuo non est superius, neq; inferius naturaliter. 4.physi.com. 30. 36.& 42. 64. & 65. & 66.

Vacuum ponentes sunt bipartiti, quidam enim ponunt vacuum separatum a corporibus, quidã non, 4.physi.com.43.

In vacuo nõ est natura eadem, neq; diuersa. 4.phy com.48.

Vacuum est similis nãę.4.physi.cõ. 64. Vide in concordantiis.

Vacuũ aut ẽ priuatio omniũ decem prædicamentorum, aut est dimensio separata, 4.phy.com.65.

Vacuo dato, mobile quod poneret in eo vbicunq; positum quiesceret 4. physi.tex.com.66.

Vacuum est infinitum, & ideo non habet superius, neque inferius. 4. physi.tex.com.67.

In vacuo non est diuersitas, quia vacuum est non ens,& non ens ẽ priuatio, & in priuatione nõ est diuersitas.4.phy.tex.com.67.

Vacuo dato mobile, aut semp quiesceret, aut semper moueretur. 4. physi, tex.com.69.

Vacuo dato, comparatio ĩter ipsum & rem motã esset vna & simplex. quia vacuũ est vnum & simplex. 4.physi. com, 69.

Vacuum oportet ponere illos, qui asserunt corpus generari ex non corpore simpliciter. 3.cęli.cõm.29.idẽ 4.physi.tex.com.6.

Vacuum dato ꝙ esset, non esset causa naturalis, causæ enim naturales sunt quatuor famosæ.4.tex. cõ.20.

Vanum est cum non fiat illud, cuius causa factum est.2.physi.t.c.62.

Vapor quid sit, require 4. metheororum.tex. com.48.

Vaporatio est duplex, 5, Colliget, capitulo. 26.

Vaporabiles res sunt aereę,& sunt calidæ & humidæ.ibidem.

Vas plenum cinere tãtum recipit de aqua quantum recipit qñ est vacuum,4.physi.com.56. & vide ibi cãm istius ꝓblematis ab Auerroe.

Vas cupreum nõ descẽdit in aqua, licet cuprum descendat, & causa ẽ figura vasis, quia aer penetrat in ipso 2. cęli.com.79.

Vbicatio aut ponitur in diffinitione grauis, & leuis, aut est actio intẽtionis, quæ collocatur in diffinitione eorũ, leue enim & graue describuntur p hanc actionẽ.8.phy. cõ.32.

Vbi fuerit aliquod magis verum q̃ aliud, necesse est ibi esse aliqd verum simplr.4.meta.com.18.

Vbi est principium alicuius virtutis, ibi etiam est principiũ organi seu instrumenti illius virtutis, ex 3. de partibus aĩalium.in cap. 4. & etiã Com. ibidem.in cap. de corde, & Gale.concessit illam propositionẽ, vt dicit ibi Auerr. & dixit ꝙ conuertitur ꝙ vbi est principiũ instrumenti, ibi etiã est principium virtutis. Et nota ꝙ Auer.ibi limitat illam propositionem de primo organo, nam organum per quod virtus operatur, aliud est principium & primum aliud remotum & secundum.

Vegetabilium potẽtiam necesse est inesse in omnibus viuentibus generabilibus & corruptibilib⁹.3. de anima. tex.cõm.59.

Velo-

Venę

Venæ q̃dam cor adeunt, q̃dam vero a corde proueniunt, quę cor adeũt sunt ministrę, vt q̃ a iecinore sanguinem incoctũ, & imperfectum cõuehant, sed quę a corde ꝓueniunt sanguinẽ iam pfectum in corde generatũ distribuant p totum corpꝰ. Them. in commen. super libro de somno & vigilia. capi. 13. ex hoc multa medicorũ argumenta solues. Istã distõnem Them. dicit eẽ in lib. de nutrimento; licet apd nos liber ille nõ extet. consimilẽ distinctionem scribit Alex. cuius Them. fuit abbreuiator, in paraphrasi de anima. in vlti. cap. vbi agit in qua pte corporis cõsistat aĩę principatꝰ & ibi reddit causam, quia venę circa cor inueniuntur latiores, & quãto magis diffunduntur, tanto magis ramificantur, & redduntur angustiores.

Venarum principium est vnum, & est cor, quod etiã est principiũ caloris naturalis & sanguinis, & demonstratio datur ꝭm causam, & esse de hoc a b Arist. vide. 3. de parti. aĩalium. Auer. in cap. de corde, & Arist. ibidem. in cap. de corde.

Venę duę oriuntur a corde, quia natura sanguinis ẽ duplex venalis & arterialis, ex 3. de partibus aĩalium Cõmen. in cap. de corde.

Vena magna quæ exit a dextro ventriculo cordis est pstãtior vena ab orta quę exit a sinistro, & ideo vena magna ꝓcedit ad anteriora, vena autem aborta ad posteriora, qa anteriora sunt præstantiora posterioribus, ex 3. de partibus animalium. ibidem.

Venæ sunt multę ꝓpter membroꝝ nutrimentum. ibidem.

Vena chilis ab Hippocrate vocatur vehiculum nutrimenti. Galenus 4. de vtili. parti. cap. 5.

Venę non pulsatiles cõponuntur ex vna tunica, pter vnã, & inuẽtę sunt p sensum tactus ꝙ ramificãtur ab epate, vide in concordantiis nuper editis 1. Coll. cap. de anathomia venarum non pulsantium.

Venæ atię pulsatiles, alię non pulsatiles, & venę pulsatiles oẽs cõponũtur ex duabus tunicis, excepta vna. primo Colli. cap. de anathomia venarum pulsatilium.

Venę, neruі, ossa, vngues, & mẽbranę, & id genus ingrossantur & fortificantur a calido, & congelantur a frigido.

Vento septẽtrionali Hippo. adaptat siccitatem, & meridionali humiditatem, eo ꝙ natura istorum ventorum est has duas facere dispositiones. 4. Colli. cap. 14.

Ventus septentrionalis aerem refrigerat, licet sit siccus, & similiter pluuia. ibidem.

Ventus est de numero eorũ quę mouentur nãliter, cum nõ moueatur nisi a gñante. 8. phy. com. 35.

Ventositas gñatur a calore debili, calor. n. fortis dissoluit mãm dissolutione nõ manifesta, nec ẽt fortis frigiditas generat vẽtositatẽ, quia non est eo ꝙ nõ habet a sua natura vt generet ventositatẽ. 3. Colli. cap. 16. de accñtibus superuenientibus virtuti nutritiuę in gñali.

Vẽti & fluuii constituũtur p motũ. 1. de aĩa. cõ. 36. idẽ habet Themi. 1. de aĩa. cap. 19. & est sup tex. 44.

Venti fumosi sunt quatuor, orientalis, occidentalis, septentrionalis, & australis, seu meridionalis, ex 2. metheoro. cap. 2.

Ventus est exhalatio fumosa mota circu-

circulatiter, vel ſm circircuitū circa terram, ibidem.

Venti vt plurimum non fiunt in tēpore caliditatis inteſę, nec in tempore frigiditatis intenſæ. ibidem.

Ventus auſtralis & ſeptentrionalis magis inueniunt quā orientalis & & occidētalis. ibidē. & ibi vide cā3.

Ventus auſtralis eſt calidus & humidus, ventus autem ſeptētrionalis ē frigidus & ſiccus, orientalis aūt & occidentalis ſunt medii inter iſtos ibidem.

Venti orientales putantur de eis ꝙ ſunt calidiores q̄ occidētales. ibidē.

Venti aſſimilātur fluminibus ī hoc, ꝙ quanto magis diſtant a ſui origine & principio, tanto maiores fiunt. ibidem.

Venti meridionalis ꝓprietas eſt cōgregare nubes, & commouere eas, ſeptētrionalis vero proprietas eſt deſtruere nubes, & ſeparare partes earum 2. metheororū. cap. 2.

Ventorum diuerſitas eſt per diuerſitatem locorum 8. meta. tex. cō. 5.

Ventus eſt de numero illorū entiū, quorum ſubſtantialis diffinitio cōſiſtit in motu. Ex lib. deſtru. diſpu. 3. in ſolutione octaui dubii.

Ver eſt tēpus in quo operationes nutritiuę ſunt pfectiores 2. Coll. cap. vltimo. de cōplexionibus tēporū.

Veris temperamentum attenditur penes corpus humanum ſm medicos. ibidem.

Verę concluſiones non declarantur niſi a ꝓpoſitionibus, & ꝓpoſitiones a ſenſu 8. phy. tex com. 22.

Verum duplex, neceſſarium, & poſſibile, verum neceſſarium opponit falſo impoſſibili, & verum impoſſibile opponitur falſo poſſibili. Cō. in paraphraſi primi de cęlo ſūma. 10. parte 3. & colligitur ex tex. cō. 119. primi de cęlo & mundo.

Veritas ſicut dicit Ariſt conuenit, & teſtatur ſibi oī modo 3. de anima. com. 5. iuxta dimidium, & eſt authoritas Ariſt. primo ethicorū. cap. 10. verum vero conſonat ex omni parte, falſum autem ſtatim diſſonat vero.

Verum & falſum ſunt in eodem genere enm bono & malo 3. de anima. tex. com. 34.

Veritas & falſitas quę ſunt in intellectu ſpeculatiuo ſunt aliæ ab his q̄ ſunt in intellectu operatiuo 3. de anima. tex. com, 34.

Veritas quæ ē in intellͧu ſpeculatiuo eſt bonū ſimplr, & falſitas eiuſdē eſt malum ſimpliciter, ſed veritas quę eſt in intellectu operatiuo eſt bonū in reſpectu, & falſitas in eodem eſt malum in reſpectu. 3. de anima. com. 34.

Veritatis comprehēſio nō eſt impoſſibilis in multis rebus, & hoc eſt manifeſtum apud oēs 2. metaphy. com. 1. & textu.

Veritatis compręhēſio quodammodo eſt facilis, & quodammodo difficilis. ibidem.

Veritatis compręhenſio indiget longitudine tēporis. ibidem.

Veriſſimum eſt quod poſterioribus cauſa eſt, vt ſint vera 2. metaphyſi. tex. cōmen. 4.

Vero primo quod affinius eſt illud eſt magis verum. 4. metaphy. tex. cōm. 18. conſimile 2. meta. t. c. 4.

Verum aut nihil eſt vt Democritus ait, aut non eſt nobis manifeſtū. 4. meta. tex com. 21.

Veritatem expectare a dicentibus ſermones falſos eſt volantia perſequi, 4. meta. tex. cō. 21.

muscilliones ex vino corrupto. 12. meta.cō.18.in principio digressio nis,vbi ponit opinio Them. vide de vesparū gñatione Arist in 5. de natura aīalium.cap.20.Vide in cō tradictionibus nuper editis.

Vestes quæ mundissimæ sunt citissi me inquinant,nam purum diligē ter monstrat qcquid exceperit ex libro de insomniis Arist.& dicit, ꝙ ita ēt cōuenit in animo. Vñ poeta.

Omne animi vitium tanto conspe ctius in se

Crimen habet,quanto maior qui peccat habetur.

Via doctrinæ est triplex genus de monstrationis .s. demonstratio si gni,& demonstratio causæ, & de monstratio simpliciter. Auerr. in prologo 1. phy. Vbi aduerte ꝙ de monstratio signi est ab effectu ad causam,& dr̄ demonstratio,quia ē vel a signo super effectum,vel etiā per causam remotā vt colligit, ex ꝓcessū Arist.in 1.posteriorum. De monstratio causę tantum, seu pp quid est,qñ esse effectus seu inherē tia passionis in subiecto est per se nota ante demōstrationē,sed igno rat ꝓpter quid illius.huius exēplū accōmodatū exhibetur in 8. phy. tex.com.65.vbi demōstrat ꝓpter quid est ꝙ si duo mobilia æqualis velocitatis per idem spatium in eo dem tēpore moueantur,si vnū mo ueatur directe motu continuo per transeundo totum spatium, alterū vero reflectat replicando medieta tem bis,cuius ꝑtransit primum to tum spatium q̄ ſm medietatem re plicatam,& ē quia inter duos mo tus ꝯtrarios cadit quies media,pa tet.n.ꝙ per talem demonstrationē nō aggnatur de nouo ipsius quia ē aliqua cognitio,sed pp quid tm̄, & ideo dr̄ demonstratio pp quid seu causæ tm̄, Demonstratio vero sim pliciter seu demōstratio dans cām, & esse,seu demonstratio potissima est qñ,vt d. Themi. in 2.posterio rum.cap.2.vt communi examine vtrāq, absoluat cognitionem,& vt sit,& quàobrē sit,& ideo ab Auerr. dr̄ plerunq, demōstratio dans cau sam & esse,quia simul & semel fa cit cognoscere inherentiam passio nis,& causam inherentiæ, & ista ē notabilis via Cōm. clare in 2. cæli & mundi.in com.35.Et Latini ex positores in lib. pōsteriorū non vi dent intellexisse huiusmodi diffe rentiā. Considera ēt vt scribit Cō. in 1.cęli.com.95.ꝙ demonstratio nes ducentes ad impoſſe sunt de nu mero signorū,quia cū oēs ferè de monstrationes,quæ fiunt in scien tijs mathematicis sint ducentes ad impossibile,tunc ibi erunt demō strationes signi, quod cōmuniter non est concessum.

Via in rebus gñabilibus p naturam ē de specie eius ad quem terminat, sed differunt ſm magis & minus. 2.phy.com.14.idem 5. phy.com. 9.& 3.phy.com.4.

Via ad rem est aliud ab ipsa re. 3. physi.com.4.

Via q̄ est inter pōam & actū est de illo genere de quo est actus, & est idem cū actu,sed nō differunt nisi ſm magis & minus.5. phy.com.9.

Via legis differt a via Philosopho rū, quia via legis simplex & narra ta ponitur, ex disputatione 6. in solutione. 6.

Vinū aromaticū est melius qd repe riri potest in sincopi, & hoc est qd sua caliditate penetrare pōt p totū cor-

corpus, quod est sine amaritudine & stipticitate, & é illud vinũ ꝙ est vinosum, qđ est pungitiuũ in principio, & post est delectabile sine amaritudine & ponticitate, & sarracenis in hoc casu licet vinum bibere, quamuis eis prohibitum sit. 7. Coll. cap. 16. de cura sincopis.

Vinum digestioni citiꝰ præparatur omnibus aliis cibis & medicinis, ita ꝙ dicitur ꝙ in stomacho non moratur ad digeredum, sed in epate solum. ibidem.

Vinum dulce exhalat, pingue enim est & non coagulatur a frigore & vritur. ibidem.

Vinum quodcunq; paruam habet exhalationem, ideo emittit flammam. ibidem.

Vinum nouũ habet plus terrę quã antiquum, 4. metheororum, tex. cõmen. 48.

Vinum vnum dicit̃ & aqua vna inquãtum indiuisibile ẜm speciem. 5. meta. tex. com. 9.

Vinum natationem cibi in stomacho vetat, ventositatem resoluit, vrinam prouocat & sudorem, animã letificat, & adiuuat nãm ad expellendũ supfluitates. 7. Col. ca. 6.

Vina tẽporibus calidis fece subuersa deprauãtur. 3. de generatione animalium. cap. 2.

Vinum & ceruisia ducibus resistunt choleris & eas a corpore expellunt, melancolię vero a tota specie resistunt. 6. Col. cap. 6.

Vinum nouum absolute est calidius antiquo, sed in cõparatione corporis humani vinum antiquũ est calidius nouo. Auer. in 2. de generatione aĩalium cap. 2. vbi in simili cõciliat dicta medicorũ cũ dictis Aristo, asserentium albumen oui esse frigidiꝰ vitello, cuius cõ̃rm oppositum sentit Aristo. inquit. n. ꝙ multę res absolute sunt calidiores alijs q̃ in cõparatione corporis humani sunt frigidiores. Et nota ꝙ ꝑ hoc fundamentum multę apparẽtes ꝯtradictiones ĩter Philosophos & Medicos conciliari possunt in similibus, nam medici simpliciũ & cõpositorum cõplexiones graduãt in respectu corporis humani, medicina. n. est sciẽtia qua humani corporis dispositiones noscũtur, vt inquit princeps, ex parte qua sanatur aut ab ea remouet̃, vt habita sanitas conseruetur, & amissa recuperetur. vide ẽt in 2. de aĩa. com. 105.

Vini & olei natura maxime alienos odores suscipit. Aristo. in libro de insomniis.

Violentia non intelligitur nisi in respectu naturæ. 1. cæli cõm. 62. & 14. & elicitur ex textu.

Vis sensibilis est in corde. Arist. 3. de partibus animalium. cap. de corde, & vide etiam pulchre Alexandrum ĩ paraphrasi de anima. cap. vltimo, vbi arguit in quo loco, aut in qua corporis parte sit animæ principatus.

Violentũ & id quod est ꝑter naturã nõ est in rebus sempiternis 5. met. tex. com. 6. idẽ. 2. tex. com. 18.

Violentũ nõ est mansiuũ. 12. meta. com. 54. & 2. cęli. tex. cõ. 18.

Vires retẽto spiritu augent̃, ex scđo de gñatione aĩalium. cap. 4.

Violentum præter naturã est Arist. in 5. de generatione animalium. cap vltimo.

Violentię intentio non est nisi vt res moueat̃ contrario modo suę natu rę. 3. cęli. cõ, 18. & elicit̃ ex textu.

Violẽte motũ mouet̃ ex alio 3. cę. 20

Vio-

dicitur, principatu fungitur, vis aūt quæ neruis insita est, qua corpus rationibus quæ ab impulsu & appetitu proueniunt mouetur, famulatᵉ, suo ac ministerio obsequitᵉ. Alexā. in paraphrasi de anima. cap. de impulsu & virtute impulsiua.

Virtutis & vitij nullum est medium, 7. phy. tex. cō. 18.

Virtus & vitiū sunt duo habitus qui acquiruntur consuetudine passionum laudabiliū, aut illaudabiliū, 7. phy. tex. cōme. 19.

Virtus & vitium sequuntur passionem. ibidem.

Virtus vegetalis est propter sensilē, sensilis pp appetitum, appetitus pp intellectum est. Alex. in paraphrasi de aīa. in ca. de impulsu & vi impulsoria, nam semper vilius est nobilioris gratia.

Virtus moralis maxime operatur in hoc, videlicet, ad sciam, & maxime castitas, 7. & phy. cō. 20.

Virtus rationalis est magis spiritualis q̄ imaginatiua, quia apprehendit vniuersalia, 2. Collᵉ. cap. 7.

Virtutes quæ apprehendunt particularia habitudinibᵘ imaginatis sunt tres. s. extimatiua & imaginatiua, & reminiscibilis, 2. Collᵉ. cap. 7.

Virtus motiua voluntarie non est alia a virtute motiua in loco, vt dicunt medici, 2. Collᵉ. cap. 7.

Virtutes naturales agunt vnum cōtratiorum per se, & aliud per accñs, sed virtutes rationales agūt vtrūq; contrariorū p se octauo physi. tex. cō. 8. & 9. primæ philosophię t. c. 2.

Virtutes rōnales non quiescūt qn̄q;, & mouentᵉ qn̄q; nisi ꝑpter aliquā innouationem factam in anima, aut in corpore, aut in extrinsecis, 8. phy. cō. 8. & 15.

Virtutes quinque sūt nutritiuę animæ. s. attractiua, retentiua, digestiua, expulsiua, & discretiua, 2. Colliget cap. 7.

Virtus autem excellentia est. 1. cœli tex. cō. 116. vbi accipitur ꝙ definitio potentiarū est per sumū in qdᵉ pōt. Et aduerte ꝙ vt dicit dūs Albertus, propō locū habet in omnibus potentiis & virtutibus quę hñt rōnem totius potestatiui, tā in naturalibus q̄ in moralibus, habet et locum in virtutibus animę sm Diuum Thomā, vide in 2. de aīa. 49.

Virtus crescitiua est quasi finis nutritiuę, & generatiua ē quasi finis crescitiuę. 2. Colᵉ cap. 7.

Virtutes quæ sunt in hoīe, vt dicunt physici & medici sūt tres, videlicet, naturalis, vitalis, & aīalis. 2. Co. c. 7.

Virtutes actiuæ & passiuæ corporeæ diuiduntur ad diuisionem corporis, & ideo omnes sunt finitæ. Cō. in paraphrasi primi de cœ. ad finē.

Virtus pulsatilis est virtus cibatiua, sicut aliæ quinque virtutes ei attributę. videlicet, attractiua, retentiua, digestiua, expulsiua, & discretiua, 2. Colᵉ. cap. 7.

Virtutes actiuæ & passiuæ differūt, quia virtutes actiuæ nō indigēt motore extrinseco vt exeāt ad actum, sed virtutibus passiuis motor extrīsecus est necessarius, 4. cęli, cō. 2.

Virtus qua iudicamus istum esse Socratē aut filiū Socra. est superior ad virtutē sensus, 2. de anima. cō. 134.

Virtus quælibet existens in corpore cōposito, aut attribuitᵉ primis qualitatibus. s. formæ complexionis, aut erit virtus existens in forma complexionali, 3. de aīa cō. 6.

Virtus imaginatiua est in anteriori cerebri, & cogitatiua in medio, & re-

rememoratiua ĩ posteriori, & hoc non tantum dictum est a medicis, sed dictũ est in sensu & sensato, vbi per illud intellige librũ de memoria & reminiscentia, vbi vide ipsũ, sententia Cõmẽ. est 3. de aĩa. cõ. 6.

Virtus cogitatiua apud Arist. est virtus distinctiua indiuidualis, quæ distinguit intentionem rei sensibilis a suo idolo imaginato 3. de anima. cõ. 6. & cõ. 20. & 33. & 2. de anima cõmen. 63.

Virtus cogitatiua est de genere virtutum existentium in corpore. cõ. 6. 3. de aĩa. & cõ. 7.

Virtutes indiuiduales sm Arist. sunt distributæ in quatuor ordinib⁹, in primo est sensus cõmunis, deinde est virtus imaginatiua, deinde cogitatiua, postremo est rememoratiua, 3. de anima cõ. 6.

Virtus rememoratiua est magis spiritualis, deinde cogitatiua, deinde imaginatiua, postremo sensus cõmunis. ibidem.

Virtus imaginatiua & cogitatiua & rememoratiua non sunt nisi in loco virtutis sensibilis, & ideo non indigetur eis nisi in absentia sensibilis. 3. de anima. cõ. 7.

Virtutes animę mixtę non indicant nisi finitas intentiones & sm conuersionem oppositi, illud quod nõ indicat intentiones finitas necesse est vt non sit virtus animę mixta, 3. de anima. cõ. 19.

Virtus apprehẽdens simplicia & cõponens ea est vna & eadem virtus, contra Auempacem, qui tenuit virtutem cõpositiuam esse aliam ab imaginatiua, 3. de anima. cõ. 21.

Virtus cogitatiua qñ iuuatur p virtutem informatiuam & rememoratiuam, innata est præsentare ex imaginibus rex aliquã, quã nunq̃ sensit, 3. de aĩa cõ. 33. idem: cõ. 20. & cõmen. 5.

Virtutis cogitatiuę intẽtio nulla est nisi vt ponat rem absentem a sensu quasi rem sensatã, & ideo comprehensibilia humana diuiduntur in hæc duo, videlicet, in comprehensibile cuius principium est sensus, & in compræhensibile, cuius principiũ est cogitatio, 3. de aĩa. cõ. 33.

Virtus cogitatiua non est intellect⁹ materialis neque est intellectus in actu; sed virtus particularis materialis, 3. de anima. cõ. 33.

Virtus cogitatiua non componit intelligibilia simplicia, sed intellect⁹ materialis. ibidem.

Virtus cogitatiua hoĩs habet in strm terminatum, & est medius ventriculus cerebri, 3. de aĩa. cõ. 33.

Virtutes sensibiles quædam sunt necessariæ aĩalibus, quædam vero sũt pp melius, & oẽs diuersant sm fortitudinem & remissionem ex principio cõ lib. de sensu & sensato, vide in concordantiis.

Virtus conseruatiua & rememoratiua sunt vnum in subiecto, & duo sm modum, ex cõ. lib. de Memoria & Reminiscentia.

Virtus imaginatiua est in orizonte anteriori cerebri, & virtus distinguẽs est in medio, in posteriori vero cerebri est virtus memoratiua & conseruatiua. ibidẽ. & in 2. Coll. cap 20. de iuuamẽtis cerebri & partium eius.

Virtutes non mouentur nisi sm suũ subiectũ, ex cõ. lib. de Som. & vigi.

Virtus rememoratiua & cogitatiua non agũt in somno, sed virtus imaginatiua est quæ semper est in motu & actione cõtinua, & ideo actio

somniandi

somniandi ipsi attribuitur, ex lib. de som.& vig. Cōmen.

Virtutes interiores sunt perfectiones apud quietem virtutum exteriorū. Cōmen in cō.lib.de diuinatione sm quietem.

Virtutes sensibiles in profunde cogitantibus contrahuntur interius, adeo ꝙ accidit somn⁹ magnus. ibi.

Virtutes interiores in his q̄ nati sūt sine auditu & visu sunt perfectiores. ibidem.

Virtutes interiores q̄n mouebūtur forti motu, ꝯtrahent virtutes exteriores, adeo ꝙ forte accidet ex hoc epilēia aut sincopis, & iō accidit in dispōne sili epilepsię. ibidem.

Virtus quælibet in materia existēs ē finitæ motionis, 3. capite de suba orbis, & 8.ph.tex.cō.79. 12.primæ philosophię.tex.cō.41.

Virtutes actiuæ sunt caliditas & frigiditas, passiuę autem sunt humiditas & siccitas, 4. metheo. tex.cō. 1. & 2.de gener.& corru.tex.cō.8.

Virtutum rōnalium alia opinatrix, alia scientifica. 6.ethico. cap.2. vide pulchre Alex. in paraph. de aīa capite de virtute rationali.

Virtus altrix est in corde, vide Arist. in 3.de partibus anim.ca.4. de corde, & Alex. pulchre ī paraph de aīa. cap. vlt. vbi agit in qua parte cordis sit principatus animæ.

Virtus regitiua corporum est virtus nutritiua, & dr̄ natura a medicis, & uide cām in paraph. metaph. tract. 1. cap. vltimo.

Virtus informatiua nō format alia membra nisi mediante calore cordis, sicut virtus nutritiua non facit suas operationes nisi mediante cōplexione sua, 4.Col. cap 2.

Virtutes informatiuę in seminibus existentes, sunt, ex habente semen & sole, illa autem quæ est ex putrefactione est a sole tm̄. 12. metaph. cōmen. 13.

Virtutes naturales generatiuę similes sunt virtutibus artificialibus, 7. meta.cō.23. vide 2. phy. cō. 79. & 7.meta.cō.31.

Virtutes informatiuæ existentes in seminibus sunt virtutes diuinæ & sm Arist. in lib.de animalibus assimilantur intellectui: in hoc, ꝙ non agunt per instrm̄ corporale, & in hoc differunt a virtutibus naturalibus quæ sunt in corporibus animalium, istæ.n. non agunt actione intellectus operatiui, sed agunt p imprimentia terminata & mēbra propria, 7.meta.cō.31. vide Arist. authoritatem in.2.de gen.ani.cap.3.

Virtus informatiua non agit p mēbrum proprium, & ideo dubitauit Galenus, & dixit. nescio vtrum virtus sit creator aut nō, 7.met.cō.31.

Virtus informatiua agit per calorē qui est in semine; non ita ꝙ sit in seminibus, sicut anima in calore naturali, sed ita ꝙ sit inclusa in eis sicut anima in corporibus cęlestibus. & ideo Arist. magnificat hanc virtutem, & attribuit illam principijs diuinis non naturalibus 7.meta.cō.31. Inde collige intelligentiā non esse in corporibus cœlestibus sicut anima est in calido naturali. contra rudes.

Virtus sēsualis ab altrice differt, quia separantur in esse vt in stirpibus: item altrix est in omnibus partib⁹ corporis sitûs sēsualis, quia capillis, vnguibus, ossibusq; nullus est sensus. amplius sensualis vtitur cogitatione & iudicio, altrix vero actione sola. amplius non semp vtimur

sensuali,& vacatio eius est somnus, semper vero vtimur altrice,& vacatio eius mors est, vnde altrix etiam in somno operatur & viget magis, sensualis vero tunc feriatur & quiescit Alex.in paraphr. de aĩa in cap. de impulsu & vi impulsoria.

Virtutes quædam animæ, vt cibabilis,sensitiua,& imaginatiua, & desideratiua non habent esse nisi cum materia. 12.meta. cõmen. 17. authoritate Alexandri.

Virtutes quæ sunt in seminibus quæ faciunt aĩata,non est necesse ꝙ sint animatæ in actu, sed in põtẽtia sũt, domus quæ est in anima domificatoris est domus in potentia & non est domus in actu. 12.meta.co.18.

Virtutes existentes in seminibus,assimilantur virtutibus artificialibus, & ſm Aristo. in lib. de animalibus sunt virtutes diuinæ quæ habẽt potentiam dandi vitam & similes virtutibus quæ dicuntur intelligẽtiæ, quia perducunt ad finem. 12. primæ philosophiæ.cõm.18.idem 7. meta.cõmen.31.

Virtus quæ dat animã a Galeno vocatur formatiua,& quidam sapientum dicunt ꝙ ista virtus est separatum principium.quidam vero istorum dicunt ꝙ est intellectus,& quidam ꝙ est anima, & quidam ꝙ est corpus cœleste, quidam dicunt ꝙ non est aliud nisi deus,& ideo Galenus dubitauit vtrum agens istam actionẽ sit ipsemet deus, aut aliud. ex lib.destr.disp.3.in sol.18.dubij. idem in 7.metaphy.

Virtus quælibet corporea finita est prout diuiditur diuisione sui subiecti.ex lib.destr.disp.5.in solutione 18.dubij.

Virtus voluntaria motiua duplex, cõmunis, & est in corde.i.in musculo mouẽte cor,& particularis, & ẽ in musculo proprio vniuscuiusq; mẽbri.2.Coll.cap. 18. de iuuamentis membrorum motus volũtarij. contra Petrum Pompon.

Virtutis animalis principium ibi est vbi est principium animæ instrm quod est spiritus, tale aũt est cor. contra Gal. in.2.de partibus anim. cap. de cerebro Auer.

Virtus vitalis est in corde ſm Gale. & est diuersa a virtute animali sensitiua & motiua quæ est ĩ cerebro, & a virtute nutritiua quę est in epate:& dicit istam fuisse quęstionem Platonis & Hippocra.Cõmenta.3. de partibus anim. in cap. de corde, in digres. de principatu mẽbroꝝ.

Virtus tertia dari non potest,alia videlicet,a nutritiua & ab animali,vt posuit Gale.quia tũc daretur tertia actio distincta a nutritione, sensatione,& motu.3.de partibus in capitulo de corde.

Virtus augumentatiua aĩalium est maioris ramificationis q̃ virtus augumẽtatiua plantaꝝ.Auer. in.3.de part.anim.in cap.de corde,

Virtus informatiua existens in semine,non est anima nutritiua, vt imaginatus est Auic. Auer.in 2.de generatione anim.cap. quo quærit vtrũ semen sit animatum.

Virtus informatiua non est sub̃a separata, vt imaginatus est Abubac. ſm sñiam Arist.ibidem.

Virtus informatiua est similis arti & intellectui. ibidem. & in 7. primæ philosophię.cõ.31.

Virtutes quædam partiales aĩæ nutritiuæ insunt corporib' plures existentes,quarum quædam est attractiua cibi, quædam expulsiua excrementi

crementi cibi, alia retentiua ipsius alimenti donec fiat concoctio, alia est discretiua excremēti ab ipso alimento. Auer. in 2. de gener. animalium. cap. 2.

Virtus quęlibet actiua aut passiua requirit in operatione sua quantitatem terminatam & qualitatem terminatam ex 2. de gener. animaliū. Auer. in cap. 3. vbi declarat quomō fœtus in vtero alaliū augeat.

Virtutis bonitas & malitia sequuntur bonitatem & malitiam complexionis, & propterea a medicis ponuntur in eodem genere. 7. Coll. cā. 9. de cura putridarum febrium in generali.

Virtutum actiuarum gradus super vnam eandem complexionē sunt s̄m comparationem graduum virtutum passiuarum. Auer. in 2. Col. cap. de complexionibus membrorum consimilium.

Virtus discretiua & separatiua differūt in esse & tempore. 3. Col. c. 16.

Virtutum diuersitas est causa diuersitatis instrumentorum, & nō ecōtra. Auer. in 4. de gener. anim. cap. 1. & elicitur ex textu.

Virtutes apprehēdētes materiales. C sensitiuæ non apprehendunt seipsas neq; finem suæ dispositionis. ex libro de continuatione intellectus abstracti cum homine

Virtus extimatiua est quæ apprehēdit essentiam particularium existētiū sub vniuersalib⁹, & virtus reminiscibilis est recordatiua illorum particularium quę sunt comprehēsa ab illa virtute propria & virtus imaginatiua est illa à qua extimatiua apprehendit suam impressionem. Auer. 2. Colliget. capit. 7. Ex illo loco intelligis dictum eius in. 3. de aīa, cō. 6. vbi Cōmentā. posuit virtutem memoratiuā magis spiritualem alijs virtutibus interioribus. nam sententia eius est ꝙ imāginatiua apprehendit confuse ipsū particulare, sed extimatiua seu cogitatiua est, quę distincte elicit speciē particularis & cognoscit essentiam particularis; sed virtus reminiscibilis versatur circa facere reminisci illius particularis comprehensi cognitionem: ita ꝙ obiectum reminiscibilis est in altiori gradu spiritualitatis, quia obiectum extimatiuę est essentia rei particularis, sed obiectum reminiscibilis est illius particularis cognitio reuocata auxilio eius.

Virtus attractiua non est in granis quando seminantur & nascuntur, nisi quando seminantur integra, & si seminarentur fracta nō nascerentur: quia hæc virtus attractiua est in eis quasi forma specifica in totalitate totius grani fixa, hoc est, quando partes sunt continue coniunctæ simul, & hoc est simile calori smeraldi vel alterius lapidis præciosi, quia quando partes sunt coniunctæ in eis, & quando separate sunt priuantur ab eis, & Auenzoar reprehēdit medicos facientes aquā ordei ex ordeo prius fracto, deinde infuso in aqua. 5. Coll. cap. 31.

Vis sensualis differt ab appetitu, quia illa vtitur iudicio, hęc vero actu. appetitus. n. ad actiuam partem spectat, qn̄quidem animalium motionum causam habet: appetitus etiā a sensuali differt ordine functionum & ipse: priores enim animæ appetitū omnino sensus est: non autem semper post sensum appetitus est: & iō non vbi est sensus, ibi appetitus est.

Amplius vis sensualis i passione quadam sine affectione est: appetitus vero agendi & operandi facultatē habere videtur. Alexander in paraphrasi de anima cap. de impulsu & vi impulsoria.

Visus comprehendit album per se & nigrum per accidens, vt est priuatio albi, & hoc est vniuersaliter in comprehensione habituū & priuationum. 4. phy. cō. 118.

Visibilia mouēt media quousq; motus eorum perueniat ad virtutem corporalem. 2. cœli. cō. 12. & 7. physico. cō. 12. & 2. de aīa cō. 115.

Visio aliquibus contingit a remotis melius aliquibus a propinquis. & vide causam. 3. Coll. cap. 38. Vbi reprobatur quæstio illorum qui asserunt causam illorum, qui melius vident a remotis esse propter spiritus grossitiem.

Visus vniuersaliter non dicitur ꝙ sit fortis nisi quando videt res remotas, sicut dicit ꝙ turtur habet oculos similes colori rubini, & videt multum longe, & dicit ꝙ habet fortem visum, & hoc accidit ei pp claritatem instrumenti & bonitatem sensus. 3. Coll. cap. 38.

Visus proprietas est ꝙ non recipit colores denudatos a materia. 3. Coll. cap. 38. de sensu visus & de accidentibus. & vide in concor. nup ęditis.

Visus media sunt duo elementa, videlicet, aer, & aqua: hæc. n. media sunt inter mālia & fosalia, quāuis ignis sit veracius mediū inter materiam & formam. 3. Coll. cap. 38.

Visus accidentia habent causas naturales veras, in naturali philosophia declaratas, sed causæ datæ a medicis sunt fundatæ super falsa fundamenta, ibidem.

Visus est prior tactu, quapropter & subiectū est natura prius. 2. de generatione & corr. tex. cō. 7. vbi aduerte ꝙ subiectum sumitur pro obiecto, sic etiam sumitur 2. de aīa, cōmen. 144. 136. & 3. de anima, in commento. 5. in solutione primæ quæstionis.

Visibile quoddam in lumine, & quoddam in tenebris. 2. de anima. tex. cōmen. 72.

Visibilia in obscuro non videntur ſm colorem proprium. 2. de anima. cōm. 73. & 72. vbi nota ꝙ talia colores non sunt, quę in tenebris videntur & non in luce, & non comprehenduntur in diffinitione coloris: siquidē color est qui actu perspicui mouendi facultatem habet vt notat Alexan. in paraph. cap. 12. vbi agit quæ sint sensibilia per se & quæ per accidens.

Visio non potest fieri per vacuum contra Democritum. 2. de anima. tex. cōmen. 74.

Visu non sentimus nos videre nec auditu quoniam audimur, ex lib. de somno & vigilia. Contra Thomā de garbo & Petrum Pomponatium, qui ponunt sensus apprehendere suas actiones proprias. vide Themist. ibidem cap. 6. & in 2. de anima, in expositione tex. cō. 148. & ſm diuisionem grę corū & Themistij est in 3. de anima ca. 8. vide Alex. in paraphra. de anima, capite de sensu communi.

Visus est dignior tactu. Aristote. in libro de insomniis. vbi Themi. ibi, cap. 12. dicit ꝙ visus est acrior & certior tactu. vide in concordantiis nuper editis.

Visibile magis in se non sequitur vt sit magis visibile apud nos: sol n. est

est magis visibilis q̃ color, sed non est magis visibilis a visu nostro pp̃ mixtionem visus nostri cum materia. 3, de anima, cõ. 36.

Visus, olfatus, & auditus indigẽt medio extrinseco, proprium tamen visus est quod indiget cum medio lũ ce: non. n. videt in obscuro. ex lib. de sensu & sensato.

Visum qui argumentantur a lineis radiosis exeuntibus ab oculo ad rẽ visam. Dico q̃ inuentio talium linearum non habet intentionem secundum sensum, sed ſm intellectũ, vt intelligatur quasi vt exeant ab oculo. 3. Colliget. cap. 38. vbi vide, quomodo visio fiat. & ibi pulchra inuenies.

Visio fit per lineas & piramidem & hoc est verum, sed huiusmodi mẽsuræ nullum habẽt subiectum nisi medium diaphanum. Cõment. in lib. de sensu & sensato.

Visus p̃ pupillam ita paruam comprehendit maxima corpora, ita q̃ comprehendit medietatem sphetę mundi; & hoc ostendit q̃ colores non recipiuntur in eo ſm extensionem corporalem, sed spiritualem. Cõmentator in lib. de sensu & sensato: & pondera bene hoc.

Visus non igni sed aquæ in omnib⁹ tribuendum est. Arist. contra Empedoclem in. 5. de generatione animalium cap. 1.

Videre acute dicitur duobus modis aut q̃ procul potest cernere, aut q̃ differentias rerũ quæ cernuntur q̃ maxime cernat. 5. de gener. anim. cap. 1. & 2. & vide differentiam.

Visibilia non sunt minus visibilia quando videntur q̃ quando non videntur. 7. metaphy. cõ. 46. & est authoritas expressa Aristo. ibidem in tex. cõmen. 58.

Visibilis virtus videt se in speculo. sine alteratione, & si hoc post est de uisu, quanto magis illud erit de intellectu. 12. meta. cõ. 39. authoritatẽ Alexandri.

Videre quãuis nobilius sit q̃ non videre, tamen hoc non est simpliciter, sed in nobilioribus præstat nõ videre vilia q̃ videre. 12. metaph. tex. cõmen. 51.

Visus sedes seu organum est in cerebro, & quare. vide in 2. de partibus animalium cap. 10.

Visus aquæ naturam obtinet. ibidẽ. & in 2. de anima. tex. cõ. 130.

Visus optimus inter multum & parum humoris moderatus constat. Arist. in 5. de gen. anim. cap. 1.

Visum videre seipsum est sermo in vltimo sophisticationis & inuolutionis. ex disputationibus physicis, in secunda disputatione, in solutione. 6. dubij.

Viscera multiplicantur & ventres in aĩalibus pp̃ quatuor causas (aut oẽs aut alteram ipsarũ. 3. de partibus animaliũ in ca. de ventre ab Auer. & habeẽ ab Arist. ibidẽ. in cap. 14.

Vitulus marinus & delphin⁹ & cetarium genus, medium videtur esse inter aquatilia aĩalia & terrestria. 4. de parr. anim. ca. 11. prope finẽ.

Vitulus marinus animal generat, & habet lac, parit singulos aut geminos, & vt plurimum tres. mammis quas geminas habet, educat fętum ritu quadrupedũ. 6. de natura animalium, cap. 12. Ex quo patet non veram esse Galeni sententiam in libro de interioribus, quòd natura tot mammas animalibus tribuit quot proles, vt plurimum concipere potest.

Vitulus marinus solus inter animalia quadrupedia viuipara auribus caret. & vide causam in. 5. de generatione anim. cap. 2.

Vites quæ nimio alimento luxuriāt parum sunt fœcundę, & tunc hirci re dicuntur. & vide causam in 1. de gener. anim. cap. 18. idem in 5. de historia aīalium. cap. 14.

Vitis quædam est quam aliqui com punum vocant, quæ cum vuam albam soleat ferre, si nigrā tulit monstrum id esse non putant, cum sępissime id facere solea, t causa ē, ꝙ sua natura inter albam & nigram est. Arist. in 4 de gener. anim. cap. 4.

Vitrum rarum est & est durum, & vitrum leue est, sed nō humidum: & similiter vitrum graue est & rarum cōtra Alex. 2. de gener. cō. 15.

Viuum omne organicū est instrumentumq; est, de mortalibus & genitis loquor, quibus ad vitam pręsidio cibi sit opus. Themi. 2. de anima, cap. 5. in expositione diffinitionis animæ. Vbi scire poteris quantum deuient a via peripatheticorū illi, qui asserunt diffinitionem animæ competere intelligentiæ: cum (vt inquit Themi.) anima non sit actus cuiuscunq; corporis, sed naturalis, neq; cuiuslibet, sed viui. Viuū aūt oē organicum est ex corruptibilibus: vnde in cœlo quod est viuum & animatum non est organizatio, quia illa non indiget, licet. n. stella sit nobilior pars orbis, tamen ea non est organum ex simplicibꝰ compositum, sed est eiusdem simplicitatis sicut & orbis. idem habetur a Them. 1. de anima, cap. 24.

Viuentia & inanimata in rei veritate indigent motore extrinseco, sed est latentius in rebus habentibus aīas. 8. physi. cō. 17. & tex. cō. 20.

Vita & tempus vniuscuiusq; mensuratur periodo. 2. de gen. & corrup. tex. cōm. 57. iuxta illud poetę, Stat sua cuiq; dies. & scriptura dicit. Numerus dierum suorū apud te est. hic tñ considera de quæstione medicorum, an vita naturalis beneficio artis medicinæ possit prolatari naturaliter.

Vitæ actionis sunt quatuor gñа, quorū vnū est intelligere, secūdū sentire, tertium moueri, & quiescere in loco, quartum nutriri, augeri, & diminui. 2. de aīa tex. cō. 13.

Viuere in lingua græca dr de oī habente virtutē nutrimenti. 2. de aīa. cō. 17. & habetur ex tex. ibidem.

Viuentia quælibet siccis, humidis, calidis, & frig. alunt. 2. de. aīa. t. c. 28.

Viuere viuentibus est esse. 2. de anima. tex. cō. 37.

Vitę naturalis mensura est fm mensurā humiditatis radicalis in quolibet indiuiduo ꝑportionato proportione duplici, vt est declaratum in lib. de causa breuitatis & longitudinis vitę. 3. Coll. cap. 11.

Vita diffinit nutritione, & auctione 2. de aīa. tex. cō. 3. idem Alex. in paraphrasi. cap. 8. & in fine vbi etiam agit de ordine potētiarų animæ.

Vita equiuoce dr de superioribus & de istis. 3. de aīa. commen. 60. & 2. cœli. 60. & 71.

Vitę hominū sequunt cordis ꝑportionē cōplexionalē. ex cō. lib. de lōgitudine & breuita. vitæ.

Vita est in anima & similiter felicitas, quia qualis quædā vita felicitas est. 9. meta. tex. cō. 16.

Vita equiuoce dicitur de rebus æternis & corruptibilibus. ex. dispu. 11. in solutione. 1. dubij.

Vita

Vita procedere non potest ab eo qd vitam non habet, si enim hoc esset possibile, sequeretur q entitas procederet ab eo quod non est ens. ex disp. 11. in solutione primi dubij.

Vltimum exigit id cuius est vltimũ 2. physi. com. 18.

Vltimum vult nõ omne esse finem, sed optimum. 2. physi. cõm. & tex. 23. &. 31. &. 2. metaphy. te. cõ. 8. & 5. metaphy. tex. com. 3.

Vltimum nobile conuertitur cum fine. 2. physi. com. 23.

Vltimum intentum in rebus voluntarijs videtur bonum, sed non est in rei veritate: sed vltimum intentum in rebus naturalibus est semper bonum. 2. phy. cõmen. 31. vide causam. 12. primæ philosophiæ. commen. 18.

Vltimum duplex, nobile, & vltimũ prouenienς ex necessitate materiæ. primum est finis motus. secundũ est sicut mors. 2. phy. cõm. 23. vide etiam 2. phy. tex. cõ. 87. vide differentiam inter ista ibi commẽ. 23. in calce commenti.

Vltima sunt in loco per accidens. Commen. 5. phy. cõ. 22.

Vltimum & cuius est vltimum alterum est. 6. phy. com. 1.

Vltima sunt in habentibus vltima. 6. phy. cõ. 16.

Vltimum in intentione est principium in actione. 3. de anima. tex. cõ. 49. Idem. 2. physi. tex. cõ. 89.

Vltimo non est vlterius. 10. metaphysi. tex. com. 14.

Vltima vnius distantia, plura q̃ duo esse non possunt. ibidem.

Vltimum non est nisi vnum, quemadmodum & primum. 10. meta. commen. 14.

Vltimũ cõcaui lunę est locus ignis, & istud vocat ab Arist. vltimũ, vltimũ concaui ignis est locus aeris, & aeris aquæ, & aquæ terræ, & hoc vltimũ concaui aquæ Arist. vocauit medium. 4. cęli. cõmẽ. 23. idem. 4. phy. commen. 46.

Vltima vt superficies, linea, & punctus non transferuntur in vbi, nisi per accidens. 4. phy. com. 9.

Vmbilicum habentia omnia, per vmbilicum augentur. 7. de natura animalium. cap. 8.

Vmbra sm Philosophos non pprie sed largo modo dicitur causari a corpore, & vide causam libro de stru disp. 3. in solutiõ. 2. dubij.

Vngues sunt propter duo iuuamenta, vnum quod est commune & est propter conseruationem extremitatum digitorum, sicut ponitur ferrum in extremitate hastæ. 2. est propter sustentamentum extremæ carnis digiti, quando capit aliquid, & istud est magis proprium vnguibus manus q̃ vnguibus existentibus in pede. 2. Colliget. cap. 8. ex quo patet solutio ad motiua Galeni contra Aristotelẽ.

Vnum numero quandoq; in scīa diuina dicitur de substantijs separatis, quibus plus cõuenit dici q sint vnum numerõ q̃ alijs, quia sunt indiuisibiles sm qualitatem, quia nõ componuntur ex materia & forma, & etiã sm quantitatem: & istẽ modᵘ videtur q similatur partim vni indiuiduali, & partim vno specifico indiuiduali, quia nõn prædicatur de multis, neque dicitur vllo pacto de subiecto: assimilatur aũt vni specifico inquantũ est vna res per se intelligibilis. Auer. in tractatu. 1. in paraphrasi metaphysicę. Ex quo scire poteris vtrum vnitas nume-

numeralis & nũmerus in intelligẽtijs separatis sit accidens, & in prædicamẽto quantitatis. de quo multi Theologi nostri dubitauerunt. Et nota ꝙ istius rationis est vnitas numeralis, quæ demonstratur de mundo in. 1. cęli ab Aristotele.

Vnum opponitur multitudini pluribus modis, videlicet. primo ſm diuisibile & indiuisibile, quæ est oppositio ſm priuationem & habitum: & alio modo inquantum proprietates vnius opponuntur proprietatibus multitudinis: vnum. n. habet quasdam proprietates, vt esse idem in substantia, & ęquale in quantitate, & simile in qualitate, multitudinis vero ꝓprietates sunt oppositæ illis. ex paraphrasi metaphysicæ, tracta. 3. ibi. & dicamus ꝙ vnum opponitur multitudini multis modis.

Vnum quod est principium numeri impossibile est ꝙ opponat̃ multitudini per motum cõtrarij, quia est sibi contrarium paucum. tractatu tertio, paraphrasi ibid. & dicamus ꝙ impossibile est ꝙ vnũ opponatur multo per modum cõtrarij. & vide ibi etiam alias rationes ad hoc.

Vnũ opponitur multitudini & priuatiue & relatiue, sed duobus modis varijs. ibidem.

Vnum mensurat multitudinem, sed ista mensuratio non est de essentia vni⁹, sed accidit ei, sicut ignis est causa rerum ꝙ igneatum, & tñ est ignis absq; hoc ꝙ sit causa. ex eo igitur ꝙ ignis, est in prædicamento substantiæ, sed ex eo, ꝙ est causa est in ꝑdicamẽto relationis. ibidẽ.

Vni cũ vnũ dicat̃ esse cõtrariũ q̃uo equale opponit̃ paruo & magno? soluit̃ hoc dubium, quia opponit̃ eis per inequale. ibidem.

Vnũ nõ ordinat̃ nisi ab vno, habet veritatẽ de agẽte inquãtũ est agẽs, nõ inquantũ est forma & finis, q a forma & finis dñi agẽtia quodam modo similitudinis. tracta. 4. in paraphrasi meta.

Vnum reperitur in omnib⁹ prędicamentis, & fit numerus, verumtñ vnũ, qđ est principiũ quãtitatis discretæ non est illud vnũ qđ dicitur ſm pri⁹ & posterius de oĩb⁹ generibus, neq; etiã ille numerus qui est in quãtitate est ille numer⁹, qui reperitur in vnoquoq; gñe. Auerro. in paraphrasi. 3. meta. tract. 3. vide etiã pro hoc contra Auicẽ. 4. meta. com. 3.

Vnum numero dicitur multis modis. Auer. ĩ para. met. tract. 3.

Vnũ qđ est synonimũ enti, differt a noĩe entis in modo tm̃, nã q̃n capit̃ quidditas eius ex eo ꝙ est indiuisibilis est vnum, sed si sumitur vt est quidditas tm̃, tunc nuncupatur essentia & ens. ibidem. tracta. 3.

Vnum numero in quãtitate & multa considerantur a mathematico, & etiam a diuino. Sed duobus modis diuersis ibidem.

Vnũ numero cũ cõcipiatur per priuationem multitudinis, & ipsum sumitur in diffinitione multitudinis, quæ est numerus videtur ꝙ sit diffinitio circularis, Et fuit dubium Auic. Ad quod Com. rñdet, ꝙ hoc est sicut de diffinitione relatiuorum, quia talia licet seipsa diffiniant, tñ vnum est causa alterius, & ideo non est circulus. Sed tunc cogita replica contra Auerroem, quia nõ videtur simile, quia vnum videtur esse causa numeri; cogita.

cogita. & forte diceret Cõmentator ꝙ causa est anima ipsa,quia numerus est opus animæ ex iteratione vnitatis causatum.

Vnum quod est synonimũm enti non est accidens,neq; est illud qđ est principium numeri.cõtra Auicennam.& vide fundamenta Auicennæ & impugnationem eius. ibidem.

Vnum absolutum,& multitudo absoluta differunt ab vno numerali, & multitudine numerali. ibidem.

Vnum numerale & ipsa vnitas numeralis,& quid fabricatum ab anima in ipsis indiuiduis a motu,& si non esset ipsa anima, neque etiam vnitas numeralis inueniretur,neq; numer⁹ pęnitus.ibidẽ. Vbi aduerte inter alias drias, quę sunt inter Auicẽ.& Auerroem de vno & numero est ista, quia opinatur Auer. talia esse ab opere animæ, & ideo vult ꝙ quantitas continua est materialior quàm numerus,q̃ a quantitas continua, vt linea, & superficies,& corp⁹ habent aliquam nãm extra animam. non aũt est sic de vno qđ est indiuisibile quantitate, qualitate, & situ, quia tale non est nisi intellectu abstrahente,& similiter numerus resultans ex reiteratione talis indiuisibilitatis est ab intellectu.& ideo Aristo. dicit ꝙ nihil põt numerare nisi anima, aut animæ intellectus.4.phy.tex.cõm. 132.& si non esset anima,neq; numerus esset. Sed Auicenna voluit (cuius opinionem multi latinorum sequuntur) ꝙ ista significat naturam aliquam extra animam, sicut linea suo modo. Et nota bene hoc vltra alias differentias notas, quia Auicen. non distinxit inter vnum absolute, & tale quod est in prædicamento quantitatis,quod dicit respectum indiuisionis.

Vnumquodque entium nãlium habet in se principium motus,quod non est in artificialibus. 2. physic. tex. commen. 1. &. 3.& commen. 23. & 5. physico. 2. &. 3. de anima commen. 18.

Vnum est indiuisibile, & causa in hoc est,quia omne quod est vnũ, est per suam formam, & forma est per se indiuisibilis.3.phy.com.68.

Vnum est indiuisibile si vere vnum est. 3. physi.tex.cõ.68.&.4. metaphy.tex.com.3.

Vnigeneę res cum fuerint continuę ad inuicem non agunt,sed cũ fuerint contiguę.4.physi. cõmen.48. vide in primo de generatione, & corruptione.tex.cõ.78.

Vnum essentia & quiditas idem significant.5. physi. cõmen.34. idẽ 4. metaphysic. commen.3.contra Auicennam.

Vnumquodque diuiditur in ea ex quibus est.6.physi.tex.com.3.

Vniuoca sunt quorum diffinitiones sunt eędem voce & ratione.7. physi. tex. cõ. 26. idem in prædicamentis.

Vniuocorũ alia comparabilia sunt, alia vero non.7.phy. tex.com.17.

Vnus homo de triginta non mouet nauem solus,sed extrahit in actu illud de præparatione & potentia, quod largiuntur viginti nouem. 7.phy.tex.com.37.

Vnum vni contrarium est. primo cęli.tex. commen. 10. & habetur in.10 primæ philosopiæ.tex.com. 14.&.17.quod quomodo sit intelligendum vide duas limitationes positas ab Auer.in.8.phy.cõ.62.1

Vnum-

cat nisi vnam intentionem dictam vniuoce, & ideo tot quæstiones eis contigerunt. 3. meta. cō. 16. & istę quæstiones soluūtur per hoc, quia hęc nomina ens & vnum dicuntur multipliciter fm ꝙ Arist. contradixit Parmenidi in. 1. physic. vide. 1. phy. tex. cō. 14. & infra. Contra ponentes vniuocationem entis apud Aristotelem.

Vnius quot sunt species, tot & entis. 4. meta. tex. com. 3.

Vnitas de perfectis rebus iustius q̃ de imperfectis habetur. Themisti'. 5. physi. 42.

Vnum significat negationem & est priuatio diuisibilitatis. 4. meta. cō. 3. & decimo metaphy. cō. 8.

Vnum & ens fm Auicen. significant dispositiones additas essentiæ. ibi.

Vnius est opposita speculari. 4. meta. tex. cōmen. 4.

Vnum aut significat negationem multitudinis, aut priuationem absolutam. 4. metaphy. cō. 4.

Vnum opponitur multo, & idem diuerso, & simile dissimili, & ęquale inęquali. 4. meta. tex. cō. 4.

Vnius inquantum vnum, & entis inquantū ens eædem sunt fm se passiones. 4. meta. te. cō. 5.

Principia contrariorum sunt vnum & pluralitas. 4. meta. tex. cōm. 6. & ideo ibidem dicitur ꝙ omnia alia contraria videntur reduci ad vnū, & pluralitatem.

Vniuoca habent multitudinem ratione materiæ, ex paraphrasi metaphysi. tracta. 4. vbi colligitur ex mente Auer. expresse in abstractis a materia, nihil ꝗ multis posse vniuoce dici. sic enim ibi probat principium de separatis intelligentijs non dici vniuoce. & sic genus vniuocum appellat ipsum, quod est genus prædicamentale non comprehendit nisi materialia. vt patet. 1. cęli. cōm. 49. & super Porphirio in cap. de specie.

Vnum non significat vnam intentionem vniuoce in omnibus reb', neque est intentio diuersa in omnibus rebus, isti enim duo modi sunt impossibiles, sed dicitur fm prius & posterius. 4. meta. te. cō. 6.

Vnum non intelligentem nihil contingit intelligere. 4. met. te. cō. 10.

Vnum significare non idem significat, ꝙ de vno, alioquin musicum, & album, & homo idem significarent. 4. meta. tex com. 11.

Vnum dicuntur quorū genus vnū est, & prope hunc modum quorū materia vna est. 5. meta. te. cō. 10.

Vnum vniuersaliter esse dicuntur quæcūque non habet diuisionem inquantum non habent. 5. meta. tex. cō. 11. Ex illo loco patet vnum supra ens non addere nisi indiuisionem, vt tenet Commentator. 4. metaphy. com. 3. contra Auicēnā.

Vnam materiam habent quæ inuicē transmutantur. 5. met. tex. c. 11. idem primo de generatione. tex. commento. 43.

Vnum fm continuitatem, & vnum fm perfectionem, seu formam differunt. 5. meta tex com. 11.

Vnum aut quantitate, aut specie indiuisibile. 5. meta. tex. com. 12.

Vnitas & punctus nullatenus diuisibilia sunt. ibidem.

Vnum sunt alia numero, alia specie, alia genere, alia analogia, supra.

Vnum numero sunt quorum materia vna. ibidem.

Vnum specie quorum eadem ratio. ibidem.

Vnū

tex.cō.1.&.3.phy.tex.cō.68. vnū est indiuisibile vere, cū vere vnū sit, vt vnus homo.
Vno aut numero cognoscitur quantitas in eo ꝙ quātitas. 10. metaph. tex.com.2.
Vnum primum est metrum & mensura in vnoquoq; genere. ibidem.
Vnum non est numerus, sed principium numeri. 10. meta. tex.cō.2.
Vnum est indiuisibile, aut simpliciter, aut inquantum vnum. 10. metaphy.tex cō.5.
Vnitatis essentia simpliciter & principaliter est ī vno quod est in quātitate, deinde in qualitate. 10. metaphy.tex cō.5.
Vnitatis neglecta distinctio fuit causa erroris illorum, qui opinati sunt ꝙ vnum, quod est in quantitate discreta, est substātia, & qđ est principium entiū, & quod propter hoc numeri sunt substantię: & ista etiā fuit causa erroris Auicennæ, opinātis ꝙ vnū, quod est principiū numerorum est genus decē prædicamentorum, ita ꝙ est accidens commune eis. 10. metaphy.cō.5. &. 8. 4 metaphy.com.3.
Vnum fm Pythagoricos & Plato, est substantia quædā. 10. met. tex. com 6. vt Commenta. dicit ꝙ posuerunt vnum esse substantiā altā separatam a sensibili parte existētē.
Vnus homo nō ꝑdicat alteꝝ ab hoīe aliquid. 10. meta.tex.cō.8.
Vni esse quod vnicuiq; esse. ibidē.
Vnū & ens sunt synonima Cō. 10. meta.cō.8 nā ꝑdicamēta ęqualiter diuidunt̄ fm ea, & habet̄ in textu.
Vnum & ens significant accidens in rebus fm Auic cuius impugnationē vide. 10.met.c.8. &.4.met.c.3.
Vnum ǫpponitur pluri, magis q̄ fm vnum modū oppositoꝝ quatuor. 10. primæ philosophiæ. tex.cō.9.
Vnū & multa sunt opposita fm priuationem & habitum. 10. meta. tex.com.9.
Vnius sunt idem & simile & ęquale, multitudinis vero diuersum dissimile & inęquale. 10.meta.tex. cō. 10. vbi Cōmē. dicit ꝙ sunt ꝓpria.
Vnum per artificiū est multa: quia vnum per artem est vnum per accidens, & vnū per accidens est multa, 10.meta.cō.11.
Vni non contingit plura esse contraria. 10.meta.tex.cō.14.
Vnum & multa sunt principia & genera contrariorum, alia nāque ad hæc reducūtur. 10.meta.te.cō.17.
Vnum numero dupliciter, priuatiue, & positiue. 12. primæ philosophiæ.cō.14. vbi declarat qūo materia est vna numero per priuationē cuiuslibet formæ indiuidualis dantis vnitatem numeralem. idem. 1. phy.com.63.
Vnum & simplex non idem sunt. 12.meta.tex.com.37.
Vnum quod dicitur de continuo differt a simplici, quia continuum est vnum in actu & plura in potentia: omne enim continuum est diuisibile plura, sed simpl'r est diuisibile actu & potētia. 12.met.cō.37.
Vnū & simplex aut dr̄ simpl'r. aut in cōparatione. ibidē.cō.37. vbi dicit Cō. ꝙ absolutum vtriusq; est illud, cui non admiscetur materia, neq; est omnino diuisibile.
Vni⁹ famosior significatio est, dū dr̄ de continuo. ibidem.com.37.
Vnum fm Arist. quodammodo est causa vnitatis: & alio modo est causa multitudinis. ex dispu. 3. in solutione. 12. dubij.

Vnitas

Vnitas entis nullam aliam significationem habet nisi priuatiuã.s. priuationem diuisionis.ex lib. destru. dispu.3.in solutio.14.dubij.

Vnum ens est a quo vna simplex influitur virtus, a qua oĩa entia esse habent,& quia multa sunt entia ꝓcedẽtia ab illo vno inquantũ vnũ, sequitur multitudo necessario. Ex disput.3.in solutio.12. prope finẽ. & adde dictum eius in hoc ex solutione.18.dubij, in eadem disputatione prope finem. Vbi dicit ꝙ nõ sequitur ꝙ ex extensione vnius virtutis in pluribus rebus,ꝙ sit in ipsa virtute pluralitas, sicut quidã opinati sunt, ꝙ ab vno principio influitur vnum, & ab illo influitur pluralitas:iã.n. ab vno potest prouenire pluralitas. vbi aĩaduerte mẽtem Auer. fuisse sine dubio deum gloriosum esse illum,qui dat entitatem & vnitatem cuilibet enti, secundum capacitatem naturę cuiuslibet. & ad istarum vnitatũ productionem in latitudine tali resultat multitudo,colligata per vnitatẽ virtutis diffusę in omnib⁹, per quã consistit vniuersum & ordo eius. & isto modo intelligas quomodo esse sit effectus dei creatoris.

Vnum agẽs solum vnum effectum est propositio qua vtitur Auicen. Alpharabius, & Algazel,& est falsissima . nam sequeretur ꝙ omne generabile debeat procedere a decem agentibus,quod est absurdũ cogitare:quilibet enim effectus in rebus nobis pręsentibus ab vno efficiente fit, licet participent cũ eo decem prędicamenta.ex lib. destr. dispu.3.in solutio 23.dubij.

Vnum esse quàm plura vbicumq; fieri potest melius est. 3.de partib⁹ animalium cap.4.& est capitulum de corde. vide etiam in paraphrasi metaphy.ex. Auer.tracta.4.

Vnumquodq; est vnum per suam & vnicam formam, alioquin aliquid esset vnum per aliquid posterius ad suum esse.ex.3. de partibus animalium.cap.de corde.

Vnum ex his fieri non potest, quoniã alterum agens, alterum vero patiens est, vt agens in eo ꝙ insit, aut motor in eo quod mouetur. Arist.1.de gener.animaliũ.ca.20.

Vniuersalia quodammodo sunt in ipsa anima.2. de anima. tex.c.60. Auer.perscrutans locum ipsum asseruit ponderando ipsum modum loquendi cũ illa clausula . & dixit ꝙ ideo hoc fuit dictũ , quia postea declarabitur in.3.de anima in tex. c.30.ꝙ.phantasmata ita se habent ad virtutem intellectiuã,sicut sensibilia ad sensum: etenim vt mouetur sensus a sensibilibus,ita intellectus a phantasmatibus,& quia phãtasmata sunt intellecta in potentia non actu, & sunt in phantasia non in intellectu.ideo dixit ꝙ vniuersalia ista s.in potentia sunt quodam modo in anima,quia intentio imaginata,quæ mouet intellectum est alia ab intentione vniuersali , quæ mouet immediate. Simplicius autem aliter interpretatur locum istum. nam vniuersalia non sunt secundum prædicationem in anima,sed in singularibus,sed in anima solum sunt ſm considerationẽ. Et ita etiam Amoni⁹ interpretatur locum istũ ꝙ vniuersalia ſm subsistentiam sunt in singularibus,sed ſm cogitationem merito suæ communitatis solũ in anima sunt. Dat etiam Simplicius aliam expositionem,

nem, quo vlia quodammodo sunt in anima: vult.n. vlia, hic sumi eo modo quo in.6.primæ philosophiæ sumpsit Arist. ipsum vle. vbi asseruit φ si fuerit aliqua substantia immobilis hæc prior & philosophia prima, & vlis, sic nam, quæ sunt separata a materia & imparibilia: talia enim sunt causæ sensibilium & diuisibilium. vnde tales species seipsis, & vndiq; indiuisibiles sunt substantiæ, quæ aût in aïa substentantur solum fm rõnalem reddicionem, & non sunt indiuisibiliter vnita, & non sunt principaliter causæ, sed secũdario, propterea vlr ea quę sunt oĩum primę causę sunt intelligibilia in quæ, per intellm scientia colligitur: intellu enim terminos cognoscim⁹: termini autem sunt species, seu ydeæ ipsæ: hæ aũt non primo sunt in anima, sed secundario: & sunt quodãmodo counite intelligibilibus: & ideo dicuntur quodãmodo eẽ in aïa, qm fm colligantiã, vel coniunctionẽ ad intellm: tenuit.n. Simplici⁹ fm Arist. species ydeales esse primitus in mente diuina, & scdario in anima rõnali. Aliter exposuit Amoni⁹ φ vlia sunt in aïa quodãmodo sicut in loco, quia Arist. laudat antiquos.3.de aïa, dicentes aïam quodãmodo esse locũ specierum, non totam, sed Itellectiuã. Aut dic φ sunt in anima, quodãmodo qui sunt sicut cognitum in cognoscente, & non sunt sicut forma in materia, & ideo non denominatur lapideus intellectus, licet, lapis in esse abstractionis sit ĩ eo: lapis enim non est in anima, sed species lapidis.3.de anima.38.

Vniuersalia ordine doctrinæ sunt præponenda particularibus.i. minus vlibus existentibus sub eis pp tres causas, tum quia sunt notiora, tum vt tractatus, & demonstratio sit vlis & fm φ ipsum, tum ẽt vt nõ fiat vt petitio in scïa, Auerr. sñia in prologo.1.physi. & in prologo super commento magno super.1.posterio. & c.1.phy.cõ.57.

Vniuersum quodãmodo ĩ loco nõ esse dr̃, & quodãmodo dr̃ esse. Eudemii sñia in.3.vol. nãlium rerũ, nã pro quanto non habet ambiẽs extra se corpus sic in loco esse nõ dr̃, pro quanto vero in extimo.ſ. cœlo astra & reliqua hñr, locãbuntur proculdubio in illi⁹ extremis, ea parte qua continet ipsam, sed φ ita, & in aliquo sunt in loco esse dicuntur. The.4.phy.43.

Vniuersum & totum differunt, nã vniuersum est aggregatum ex oĩbus suis partibus, sed totum est ipsa rei absolutio atq; perfectio, quæ partibus superueniens spectat in oĩbus, quæ cõparatio max forma dr̃. Them.2.phy.31.

Vniuersum.i.totum aliud est spẽs, quæ componitur ex suis causis, aliud quod est vle quod componitũ ex suis spẽbus: aliud vero est vniuersum in rei veritate, quod est indiuiduum demonstratum, quod componitur ex suis partibus fm qualitatem.i.ex partibus essentialibus.i.ex mã & forma.1.physi.cõ.5. Vbi aduerte φ iõ indiuiduũ dr̃ totum, seu vniuersum in rei veritate, quia vera & maxima vnitas est vnitas nãlis. vnde Cõmen.in.2.de gñone & corru.t.cõ.59. & est melius, quàm non ens, & ens verum, quàm non verum, & verum fm indiuiduum, quàm secundum spe-

 cien

matibus,& vltra rõnes quas ibi adduxi addo hic. Sicut non esse in subiecto non constituit substãtiam, sed est substantiæ proprietas quædam, quod ostẽditur ratione, & authoritate. ratione quidem, quia effectus positiuus debet habere causam positiuam, nõ existere autem in subiecto non est aliquid positiuum formaliter loquendo. authoritate autem hoc patet ex prædicamentis, vbi Arist. inuestigans proprietates substantiæ inter alias assignat istam. inquit. n. cõe est autem omni substantiæ in subiecto non esse, igitur pariformiter esse in subiecto erit proprietas accidentis, diuersorum enim entiũ diuersę sunt proprietates & fuit etiam sententia Auic. in. 2. suę primæ philosophię. Amplius Alex. (de quo Cõm. in. 3. de ani. c. 14. asseruit ꝙ nullus olim Peripateticus reputabatur qui nõ esset Alexandreus) in principio libri priorum, vbi declarat quomodo modus abstrahendi, mathematicus inquam, pluribus locis deseruit naturali Philosopho. d. sicut est de forma q̃ est separabilis a materia sm rõnem, vt patet in. 2. phy. tex. com. 12. & sicut est de accidentibus, quæ licet sint in subiecto sm esse, sunt tamen separabilia a subiecto sm rõnem, quod non esset verum si inherentia esset de quidditate accidentis, quia abstrahentium non est mendacium, ex. 2. physico. tex. commen. 18 Amplius Commen. in. 5. metaphy. in comm. 14. dicit, ꝙ hoc nomẽ ens quod significat essentiam rei, est aliud ab ente quod significat verum, & ideo expositores diuersantur in. 2. topicorum, in quæsito simplici. s. dicere aliquid esse verum collocetur in quæstionibus generis, aut collocetur in quæstionibus accidentis. qui intelligit de ente id quod est commune decẽ generibus dicit, ꝙ collocatur in quæstionibus generis. & qui intelligit de ente id, quod dicitur de vero, dicit ꝙ collocatur in quæstionibus accidẽtis, & idem habet Commen. in lib. destru. destru. in dispu. 8. in solu. 1. dub. vbi determinat quid quærit quæstio, si est, quæ est quæstio simplex. inquit. n. id nanque quod præcedit in nobis quidditatem rei est id quod significat esse, verum, & ideo quando quærimus si res est ens, vel si habet esse, & illa res habet causam inferẽtem suum esse, tantum valet quantum dicere vtrum habet causam, vel non, vt patefecit Aristo. in principio secundi posteriorum. sed si illa res non habet causam, tãtum valet quantum dicere, vtrum res habet consequens suum esse, sed q̃n intelligitur de ente id quod intelligitur de re vel substantia, tunc sumitur modo generis analogicę dicti, ecce quomodo ex mente propria vult ꝙ ens vt significat substãtiam, vel essentiam rei est genus analogicè dictum de decem prædicamentis, & dicitur in primo modo dicendi per se, vnde accidentia sunt entia formaliter in primo modo. Et confirmatur, quia Commen. 1. ph. com. 27. dicit. ꝙ dicere aliquid esse, idest quòd sit ens non est prædicatio per accidens, sicut prædicatio albedinis. Amplius primo physico. comm. 25. vbi Arist. declarat rationem Parmenidis esse malam de materia dicit, quòd quãdo Parmenides assumit illã p

 posi-

positionē, quicquid est præter ens est non ens dicit, ꝙ ista est falsa, qa vtitur eo quod est multipliciter dictum, ac si esset simpliciter dictū; si enim ens significat substantiam tantum, aut quantitatem tantum, non sequitur quòd quicquid est ꝑter ens ꝙ est substantia, aut quantitas sit non ens. vbi colligitur ꝙ ens formaliter dicitur de omnib' prædicamentis, & non solū de substantia vt isti asserunt.

Vniuersalia Platonica si darentur, daretur quarta ars, seu scientia speculatiua. 1. meta. te. cō. 47.

Vniuersalia non sunt innata iterari, intellectum enim animalis non inuenitur magis vno. 1. metaphysic. commen. 45.

Vniuersalia Platonica si darētur ad quæ intellectus aspicit, sicut sensus aspicit ad sensibilia, & comprehensio sensibilium est naturalis in nobis, cum non acquiritur ex præexistenti cognitione, necesse esset, vt intellecta essent naturalia in nobis & non vt quędam sint naturalia, & quædam accepta per doctrinam. 1. meta. com. 49. Ex quo patet quantum deuiant a veritate illi, q tenent ex mente Aristote. & Commen. Auer. nostrum scire esse reminisci, sicut posuit Plato. Vide cōtra opinionem istorū, etiam Auer. in paraphrasi super. 1. posteriorū. in commen. 2. in. 7. metaphysi. cōmen. 58. & 6. physi. com. 59. & est contra Aristo. etiam. in fine secundi posteriorum, in illo capitulo. de principiis autem, vbi habet pro inconuenieti ꝙ habitus primorum principiorum, qui est adeo nobilis, & certior scientia, sit nobiscum congenitus, & lateat nos, & idem habetur hic in tex. com. 49. super 1. metaphy.

Vniuersalia Platonica si darentur ad quæ intellectus aspicit, sicut sensus ad sensibilia, sequeretur quod cæcus a natiuitate haberet scientiam de coloribus, & surdus a natiuitate posset habere scientiam de sonis. 1. Metaph commen. 49. Ex quo patet contra illos qui dicunt oppositum ꝙ cæcus a natiuitate potest habere scientiam naturaliter de coloribus, vide etiam Philosophum 1. posteriorum. in illo capitu. Manifestum est quòd distincte sensu, & in. 2. phy. tex. com. 6.

Vniuersale comprehendit res infinitas in potentia non in actu. 2. Metaphysico. commen. 13. idem. 3. de anima. com. 19. &. 12. meta. commen. 14. &. 51.

Vniuersale & indiuiduum sunt duę naturæ, hoc enim est intellectum, illud vero sensibile. 3. metaphysic. commē. 10. idem Boetius. vniuersale est dum intelligitur, & singulare est quod sentitur.

Vniuersale esse non est dubium, sed dubium est quid sit natura eius. 3. meta. tex. com. 12.

Vniuersalia separata in rebus artificialibus, & accidentibus nullus potest ponere. 3. metaphysi. tex. commento. 12.

Vniuersalia sunt communia, quia sunt in pluribus. 3. metaphysicæ. commen. vlti.

Vniuersalia sunt priora secundum rationem, singularia autem secūdum sensum. quinto Metaphysic. in tex. commen. 16. in capitulo de priori. vniuersale est simile toti, quia continet particularia, sicut totum continet partes. 5. Metaph. tex.

tex.commen.31.&.1.physic. tex. commen.4.

Vniuersale commune est quod aptum natum est in pluribus inesse. 7.Meta 45.

Vniuersalium diffinitiones habent aliquam dispositionem substantiarum existentium extra animam, & qualitatem accidentem eis. 7. Metaphy. commen.46. inde colligitur vniuersale sumi dupliciter, pro prima & pro secunda intētione.

Vniuersaliter existentium nihil vtique substantia est. 7. Metaphysic. tex.commen.48. vbi expresse colligitur, quod vniuersalia apud Aristotel. non sunt substantiæ rerum, sed sunt notiones, seu conceptus declarantes substantias rerum, sicut notauit Commentator etiam primo Metaphysico.commen.45. vnde Aristote. istam quæstionem late examinat contra Platonem in 7. Metaphy. a tex.com. 44. vsq; ad tex.comm.50.

Vniuersale est in capitu. ad aliquid, & substantiæ Socraticæ sunt de genere rerum per se existentium, & ideo vniuersale non est substantia separata.com.48. Vide etiam ibidem.com.57.

Vniuersale quod predicatur in quid de re non significat eam, vt est indiuidua, sed vt est in ea natura similis naturæ, quæ est in quolibet indiuiduorum.7. Metaphysicorū. commen.48. Vide etiam. 12. metaphy.com.4.

Vniuersaliter omnis natura congregata ex duabus naturis conuenientibus, necesse est, vt sit de natura cōponentium.7. metaphysic. commento.48.

Vniuersale nullum est separatum a singularibus.7. Metaphy.tex.commento.57.

Vniuersalia impossibile est, vt sint substantiæ rerum, quia vniuersalia rerum sunt communia, & nullum commune est substantia.7. Metaphysico.tex. commen. 57. & tex.commen.58. & hoc est quod notauit pulchre Commentator in 1.Meta.com.45. idem.9.meta.tex. commen.6.

Vniuersale & particulare sunt ad aliquid.7. Meta.com.57.

Vniuersale & subiectum seu materia differunt, quia vniuersale prædicatur essentialiter de re, materia autem seu subiectum, non prædicatur nisi denominatiuè. 9. metaph. tex.com.12.

Vniuersale nullum substantiam esse possibile est.9. metaphysico tex. commen.6. & habetur in sermonibus de substantia & ente, id est in septimo Metaphysi.tex. commen. 44. & infra.

Vniuersalia apud Platonē sunt substantiæ abstractæ, & sunt principia substantiæ sensibilis. 12. Metaph. commen.4.

Vniuersalia apud Aristotelem sunt collecta ex particularibus in intellectu, qui accipit inter ea consimilitudinem, & facit ea intentionem vnam. Plato autem ponebat vniuersalia extra animam existentia per se. 12. Metaphy. commen.4 & 3. de anima. commen. 18. &.1. de anima.com.8.

Vniuersalia sunt priora in intellectu particularibus, quæ cum auferuntur, auferuntur particularia. 12. primæ philosophiæ. authoritate Alexandri. commento. 27. vide in contradictionibus nuper ęditis.

igitur

igitur voluptates corporis nō sint hominis finis, neque perfectio, vt demonstratum est in scientiā morali, non sunt igitur propter formam, relinquitur igitur, vt sint propter materiam, & illum locum pauci intellexerunt, vt poteris videre.

Voluptas alia est respectu præteriti, alia respectu præsentis, alia respectu futuri. septimo physicor. commento. 19.

Voluptas præteriti est per rememorationem futuri, per speciem præsentis, per sensum in actu. ibid.

Voluptatis causa est comprehensio. 12. metaphy. tex. commen. 39. vbi ponitur probatio a signo, quia sensus & vigilia, & intellectus sunt nobis delectabiles & voluptatem afferentes.

Voluptas intellectus nostri qui quādoque est in potētia, & quandoq; in actu, differt a voluptate aliarum intelligentiarum, quæ semper actu intelligunt, quia nostra est ad tempus, & illarum est sempiterna. 12. meta. tex. com. 39.

Voluptati quę est in deo nulla opponitur tristitia. Commentator authoritate Alexandri, quia non consequitur passionem, cum comprehensioni eius non opponatur ignorantia. 12. metaphysicorum. commento. 39.

Volentem si poneremus aliquem vnum oppositorum ab æterno retinentem, remoueremus voluntatis dispositionem. ibid.

Volenti si duo similia ęqualia proponantur, nō magis unum, quàm aliud eligeret, nisi aliquo modo dissimilia sint, & fuerit aliqua denominatio in vno, & non in alio, si enim omnimode similia forent, & non esset ibi causa inclinans, tunc voluntas respiceret ambo æqualiter, ex libro destructionum. disputatione primā. in solutione decimi dubij.

Volucrum alia penitus volant, vt aquila, alia membrana sicca, vt apes & scarabei, alia cute, vt vespertulio. 1. de histo. ca. 5.

Vox & locutio differunt, quælibet enim locutio data, est iis etiam & vox, sed non quibus vox, illis etiā locutio inest. Arist in. 4. de natura animalium. capit. 9. locutio etiam nō perinde a natura est, sicut vox, vt ibidem habetur.

Vox est sonus animalis. 2. de anima. tex. com. 88.

Vox & sonus si indirectum semper progrederetur nemo seipsum loquentem audiret, nec etiam qui esset a tergo loquentis. Themi. 2. de anima. capitu. 27. & est super text. commen. 80.

Vox elementorum, genus est & materia. 7. metaph. tex. com. 43.

Vox tum marium, tum fœminarū immutatur, cum semen ferre incipiunt. 7. de natura animalium. capitu. primo. Vide causam in quarto de generatione animalium. capi. 8. vbi de lacte differit.

Vox est exercitium pulmonis. 6. colliget. cap. 2.

Vox non est necessaria in esse nostro, sed est ad bene esse. 2. Colliget. cap. 19.

Vox est materia orationis. Aristoteles in quinto de generatione animalium. cap. 7.

Vox alia acuta, alia grauis. ibid.

Vox fœminarum, senum, ægrorum, est acutior vt plurimum vo-

Vtentes

Vtentes hoc nomine ens pro principio, non perceperunt, nisi principium materiale tantum, & nō formale. primo phy. com. 7. & secundo physic. commen. 9. Vide etiam 4. phys. com. primo, & tex. com. 7. in quarto meta. & septimo meta. com. 8. & secundo de anima.

Vtrū in corporibus simplicibus motor & res mota sint idem, hoc indiget declaratione, non autem vtrū ab intelligētia moueantur. 2. phy. commen. 3. & septimo phys. com. 2. & quarto physi. com. 71. & octauo phys. 32. & tertio cœli. 28. & 4. cęli. 22. 24. & 25. & primo cęli. 81. & 89. & 17. & quinto phy. 18.

Vter inflatus plus trahit vacuo. 4. cęli. tex. com. 30.

Vtrum, particula, quando est interrogationis nota non quęritur, nisi de oppositis quæ simul esse nō possunt. decimo metaphy. tex. cō. 17. Dixi quando est interrogationis nota, quia aliquando est nota solutionis apud Arist. pręsertim, & ista est sententia Arist. in. 10. metaph. tex. cōmen. 18. vbi dicit. semper in oppositis est interrogatio ipsius vtrum &c.

Vteri, seu vuluæ mulieris situs ē inter intestina & vesicā. 1. de natura animalium. cap. vltimo.

Vuam albam cum soleat ferre vitis quam capnium vocant, si nigram tulit monstrum id esse non putār, quoniā sæpissime id facere soleat, causa est ꝙ sua natura inter albā, & nigram est. Arist. in. 4 de generatione animalium. cap. 4.

Vulpes quū partum ediderit, lingua lambendo refouet, & concoquit. 6. de natura animalium. cap. 34.

Vuluę pars īterior loci, & vteras appellatur, vnde fratres vterinos dicimus, ostium vero & ceruix matrix dr̄. 3. de natura aīalium. cap. 1.

Vuluas aut vteros omnia aīalia intus habent, testes vero quædam intus, quædam vero extra. vide etiā in 1. de gener. anim. cap. 12.

Vulua attrahit semē, vel pp virtutē attractiuam existētem in villo, vel pp caliditatem, vel pp vtranq; istarum simul. Auer. in 2. de generati. anim. cap. 2.

Vulua an habeat virtutem immutatiuam, hoc indiget speculatione, tamen virtus informatiua non pōt dici ꝙ sit in vulua, quia non est ipsa, quæ creat membra embrionis, sed verius forma quæ est in semine, in vulua aūt non est virtus immutatiua, nisi loco conseruātis cū attingit aer sperma, corrūpit eius complexionem. 2. Col. cap. 10.

Vultures nidificant in altissimis rupibus propterea, & ex ignoto orbe, aduenire Herodot' Brysonis rhetoris pater opinatus est, & ꝙ multi exercitum sequentes repente apparent. 6. de natura anim. capit. 5. idē in 9. de natura animalium.

Vultures habent fortem visum, ita ꝙ dr̄ de eis ꝙ ipsis existentibus in damasco, videbant morticina babyloniæ. 3. Col. cap. 38.

Vulgus non intelligit de non esse, nisi illud quod non comprehenditur visu, octauo physicorum commento. 4.

Vulgo non sunt propalanda diuina. vnde laudanda est sententia illius qui dixit, ꝙ communicans vulgo secreta scientiæ, est sicut tradens venenum quibusdam corporibus. ex disputatione sexta, in solutione sexta.

De litera. X.

Iloptoros est vermiculus a corrodendis lignis dictus, quem (vt Theodorus gaza) ligniperdi appelles. vide de eius generatione 5. de natura anim. cap. 32.

De littera. Y.

Deę Platonis nusquam sunt 3. ph. tex. cõ. 25. Ydeæ nõ prosunt nec ad scientiam, nec ad gñonẽ. 7. met. t. c. 20. vsq; ad tex. cõ. 22. probatur ꝙ non prosunt ad scientiam, sed a tex. cõ. 22. vsq; ad tex. cõm. 33. ostenditur ꝙ nõ prosunt ad gñationẽ. vide ꝑ hoc Cõ in c. 20. 22, & in c. 33. alleg.

Ydeas asserentes numeros illas esse inquiunt. 12 meta. tex. cõ. 42.

Ydeam non contingit diffinire, singularium enim est idea, vt dicunt & separabilis est. 7. metaphysi. text. cõmen. 53.

Ydeas esse rationes separatas in intellectu creatoris opinatus est Plato, vt testatur Ammonius in 1. de anima. in expositione tex. 8. & Simplicius 1. cœli, & pro hoc vide primo cęli ipsum tex. cõmẽ. 19. & est opinio Ioannis grãmatici, & multi viri illustres, vt Bessario Cardinalis, & Boetius, ex latinis, in secũda editione libri de interpretatione ait, non esse differẽtiam in hoc, nec in aliis inter Arist. & Platonem nisi in verbis solum, vnde quod Aristo. viderit etiam tales rationes ideales esse in mente diuina. isto modo astruunt, quia Aristote. 12. metaphysi. tex. cõmen. 52. ꝙ duplex est ordo, vnus qui est in duce, alter qui est in exercitu, & ille qui est in exercitu est causatus ab illo qui est in duce, sic duplex est bonũ vniuersi, vnum inuentum in ipso, & ordo duplex, aliud est in conditore. vbi aũt est ordo ibi est iudiciũ. Amplius 7. primæ philosophiæ, te. commen. 23. dicit Aristo. ꝙ forma domus in materia fit a forma domus, sine materia, & sanitas in corpore infirmi fit a sanitate, quæ est in anima medici. Amplius Aristo. 3 de anima. tex. cõ. 6. laudat antiquos qui posuerunt intellectum esse locum specierum, multo magis intellectus diuinus. Et confirmatur, quia Arist. 3. metaph. habet ꝑ inconuenienti contra Empedoclẽ deum non cognoscere omnia, sed hoc non esset nisi haberet in se rationes ydeales omnium, & confirmatur authoritate Cõmen. in. 12. metaphy. cõ. 37. vbi dicit. ꝙ opinio dicentium deum omnia intelligere, quodammodo est vera, & quodammodo non, nam sub rationibus singularibus quæ infinitæ sunt non est vera, sed bene sub rationibus specialibus. ita ergo cõcluditur, ꝙ quælibet species habet propriam ydeam in diuino intellectu. Et confirmatur authoritate Commentatoris. 12. metaphysic. cõmen. 36. ubi habet, ꝙ forma habet duplex esse, materiale & abstractum. & hoc est ꝙ volũt dicere ponentes ydeas. Amplius Aristo. in 2. physi. de scribẽs genus causæ formalis, asserit ipsam esse rationem & exemplar, sed causa exemplaris non est, nisi causa ydealis. Propter has & consimiles rationes voluerunt supradicti viri non esse discor

diam inter magistrum. scilicet Platonem & discipulum Aristotelem, nisi in verbis tantum, quia Aristoteles voluit vt ydea hominis homo diceretur, quia homines ex nominibus facile cũ eorum phantasia concurrunt ad id, quod per nomen importatur, & consuetudo est vt homo significet hominem qui est in materia sensibili, vnde Aug. in lib. 83. quæstionum. q. 46. inquit. non est verisimile, aut nullos sapientes ante Platonem extitisse, aut formas quas Plato ideas nominauit non intellexisse, siquidem tanta vis in eis sita est, vt eis non intellectis sapiens quis esse non possit.

Dicimus nos esse hoc maxima admiratione dignum, si Arist. non discrepat nisi in verbis tantum, in positione ydearum, sed in solis vocibus, cur igitur in ipsa logica eas insectatur. dicit enim in lib. primo posteriorum ualeant ydeæ Platonis. Monstra enim sunt. cur in philosophia naturali, vt in 2. physico. tex. cõmen. 26. & primo cœli text. cõmen. 92. cur in scientia morali primo ethicorum. cap. 7. facit illam protestationem in illa quęstione de per se bono, quum dicit esse per difficilem ob amicos qui ydeas introduxerunt, & dicit ꝙ duobus amicis existentibus magis piũ est veritatem in honore præferre, cur in primo & in 7. primæ Philosophiæ ostendit ydeas, neque propter scientiam, neque propter generationem esse necessarias? nunquid illa est dispositio de vocibus & non de rebus? o per uitã meam quomodo præclara ingenia allucinãtur in re clarissima, est enim processus illę de vocibus, an de rebus? discurrant quæso. & parumper consideret si dispositio illa de vocibus vel de rebus, lucidissimus Themistius in primo de anima. capit. 20. scribit in altissimis præsertim philosophiæ quæstionibus, non ęquum est aliud dicere, aliud sentire. Manifestum autem est inter altissimas philosophiæ quæstiones esse illam de ydeis. altissimum enim inquit Porphyrius est huiusmodi negocium, & maioris indigens inquisitionis. Quapropter teneo Aristo. nedum vocibus, verumetiã intellectu dissentire. alioquin oportuisset ipsum soluere rationes, quæ de rebus ipsis procedunt. Et ideo pro solutione omnium authoritatum quas ipsi adducunt, scias formam habere duplex esse, materiale & abstractum, vt forma coloris in corpore materiali habet esse materiale, sed in sensu spirituale, quia in sensu est comprehensio, & in hoc est latitudo, quia nobilius esse habet in virtute imaginatiua, q̃ in sensu communi, & in cogitatiua q̃ in Imaginatiua & in memoratiua q̃ in cogitatiua, tertio de anima commen. 6. & in intellectu nostro adhuc est in altiori gradu, & in intelligentia lunæ adhuc altius, & ita gradatim ascendunt formarum perfectiones vsque ad formam formarum quæ est prima, & est diuina essẽtia ĩ qua omnia vnitiue continentur & eminenter. 12. metaphysi. comm. 37. Est enim in supremo gradu vnitatis simplicitatis & nobilitatis, vnde deus est omnia entia nobiliori & diuiniori modo qui esse potest, & isto modo Philosophi dixerunt in diuina essentia vniri & contine- Cap. 2.

ri

ri modo q̃ sint in propria forma, vnde ens per participationem continetur eminenter.i.nobiliori modo simpliciter quã sit in seipso, & quia licuit semper Philosophis in rebus arduis exemplis vti, vt testatur Cõmentator in fine primi physico. commen 82. & in 3. de anima.in cõmento.14.propterea imaginari ꝙ sicut habens aureum dicitur habere marcellum & soldũ, & ereum bolum,& nobiliori modo præcium & valor talium possidetur in forma aurei q̃ si possiderẽtur in forma propria. sic diuinus intellectus solam diuinam essentiã intuitiue intelligendo, dicitur omnia entia intelligere diuiniori modo, q̃ si eadem in formalibus & propriis earum rationibus attingeret,& est modus qui non potest attingi ab aliquo alio intellectu, vt bene dicit Cõmen. in libro destructionum, & ista est Aristotel. sententia, & hoc est quod dicit Commentator quòd omnes formæ sunt in potentia in prima materia, & sunt in actu in primo motore, quia sunt in virtute actiua eius in qua continetur in supræmo gradu vnitatis, simplicitatis, & nobilitatis, & istæ sunt ideæ quas comminiscebatur Plato & 12. metaph. commento 36. Forma habet duplex esse, materiale & abstractum, & hoc est ꝙ volunt dicere ponentes ydeas, sed non perueniunt ad hoc. Vide igitur magnam esse differentiam inter Aristot. & Platonem, dato ꝙ Plato posuisset istas ydeas ĩ intellectu diuino, quia Plato posuit ydeas sub formalibus & distinctis rationibus in diuino intellectu, & Theologi nostri hoc asseuerant, vnde Diuus Augustinus dicit alia ratione conditus est equus, & alia ratione conditus est homo, in libro. 83. quæstionum. quæstione. 46. Sed hoc non vidit Aristot. nec eius sequaces, sed voluerunt nullum aliud esse intellectum a diuino intellectu, nisi suam essentiam modo prædicto, quia ibi non est aliqua multitudo, nec secũdum rem, nec secũdum rationem, & ꝙ ista fuerit opinio Aristotel. ex intentione Auerro. ostenditur manifeste ex verbis eius in paraphrasi metaphysicę tractat.2. vbi dicit, ꝙ licet in artificialibus est magis manifestum, omne quod generatur, generatur a sibi simili, quia forma sanitatis in corpore fit a forma sanitatis in anima medici,& domus forma in materia fit a forma domus sine materia, quæ est in anima ædificatoris, vt dicitur in 7.primæ philosophiæ. subdit ꝙ in naturalibus etiam rebus res, ita se videtur habere, ꝙ earum principia vltima sit conceptio per intellectum. Aliter enim vnde euenit eis ꝙ sunt ex sui natura aptę vt intelligantur a nobis, nam hoc est sibi quid essentiale & inherens naturæ earum, id autem ꝙ est essentiale alicui, peruenit quidem ipsi enti a causa efficiente de necessitate, nihil autem datur quo sensibile euadat intelligibile in potentia & quod de sui natura est vt intelligatur nisi eius generatio fiat ex intellectuali apprehensione, licet suum esse sensibile sit conceptum a suis principiis sensibilibus, quemadmodum in artificialibus contingit, nam accidit rebus per artem confectis ꝙ intelligantur ab illo, qui non operatur

eas

tas, propterea quia sunt ordinatę ab intellectu qui est ipsa forma existens in anima artificis. aliter.n. essent intellectæ per accidens, & similiter res se habet in natura & in rebus naturalibus. Hinc apparet generatim ꝙ dantur formæ separatę, quæ sunt causa ob quam ipsa substantia sensibilis est intelligibilis, præstant autem ipsi sensibili formam substantialem qua sit intelligibile potentia per ipsam naturam, & per corpora cœlestia, & tales formæ sunt formæ corporum cœlestium, & hoc est ꝙ quærebāt ponentes ydeas, sed non peruenerunt ad illud & consimilem sententiam vt dixi habetur. 12. metaphysicæ. commen. 18. prope finem.

Amplius Commentator in eodem. secundo tracta. in paraphrasi ibi Themistius reddit rationem pro Platone, vbi recitat quòd ideæ sunt necessariæ propter generationem animalium & plantarum, spōte nascentium, quibusdam interpositis, scribit, in quibusdam tamen entibus existimari potest, ꝙ necessitas cogit ponere formas separatas in generatione indiuidui, vt in animali non gignitiuo, in quibusdā tamen non videtur hoc necessarium, neque videtur ꝙ indigeant ipso inquantum sunt genetabilia. veruntamen si considerentur formæ generatę inquantū accidit eis ꝙ sint intelligibiles, & tandem habentes ordinem, apparebit necessarium ponere vel intro mittere hanc formam cunctis rebus, vt prius diximus: sed huiusmodi principium alio modo se habet quàm ponit a ponentibus ydeas, dicebant enim quòd intelligibile ipsius equi, & eius quidditas, vt est in materia, est idem extra materiam, & sic sequitur necessario, vt sit & detur equus hinnibilis sine materia & ignis comburens, & si sic intelligunt, errant omnino. & si ipsi velint de esse rerum separatarum id quod Aristote. intendit vt existimauit eorum fautor, scilicet Themistius, errauerunt, tandem quia transtulerunt dicta scientifica in dicta poetica, quæ non sunt vera, & sunt ad docendum populum. vbi clare patet secundum mētem Auerr. Aristo. res generabiles ratione qua sunt generabiles & sensibiles non indigere, vt sic agente separato, quia generans apud Aristote. necessario est corpus aut virtus in corpore, vt dicit hic Cōmentator & in 7. metaphysi. commen. 31. & idem est agens ꝙ transmutat materiam, & ꝙ in inducit formam, Sed si considerentur res generabiles & sensibiles, pro quanto sunt intelligibiles in potentia, quia ex sui natura habent aptitudinem vt intelligantur, & tandem vt habent ordinem, quia ordo iste in sensibilibus generabilibus esse non potest a principio, ex quo sortiuntur sensibilitatem, & est materia, quia illla est causa inordinationis, oportet ex hoc ꝙ iste ordo dependeat tanquàm a primordiali principio ab agente separato, & est primum principium a quo cœlū & tota natura dependet. 12. metaphysicæ. text. commen. 38. &. 52. vbi ostenditur quòd ordo vniuersi est sicut ordo in exercitu, qui causatur, & dependet ab ordine in duce, & bonum eius est a bonitate ducis, & sub ista ratione bene generabilia

bilia omnia, & cum ſemine & ſine ſemine, immo omnia quæ ſunt indigent iſto agente ſeparato, quod ſui virtute continet & influit eſſe intelligibilitatem & ordinem omnibus, Sed platonici, quia ipſi videntur, aut hoc intellexiſſe quod intellexit Ariſtote. vt dicit Themi. & omnes fere poſteriores expoſitores, vt Antonius, Philoponus: Simplicius, & id genus, & tunc plato peccat, quia in ſcientia demonſtratiua & ſpeculatiua non debemus vti metaphoris, vnde ex hoc quód equus eſt in virtute actiua dei, modo prædicto, non propterea illa virtus debet equ' appellari, aut aſinus, Si autem ipſi intelligunt ꝙ quidditas equi in materia eſt eadẽ cum quidditate equi intelligibili ſeparata, tunc eſt error clarus, quia daretur equus ſine materia, & ideo quõcunque intelligant Platonici & defenſores Platonis, non poſſunt euadere ab inconuenientibus, ſed vt dixi videtur mihi ꝙ Ariſto. impugnet ipſos in re, & non in ſermone tantum.

Ad illud autem ſecundi phyſico. tex. commen. 28. reſpondetur ꝙ vt notat lucidiſſimus Themiſtius ibi forma appellatur exemplar apud Ariſtote. non eo modo quo hi qui ydeas poſuere ſeparatas quaſdam ſpecies atque ipſas per ſe nullo innexu materiæ ſubſiſtentes, ſed propterea quia definita præſcriptaquè eſt eorum omnium formà, quæ à natura proueniunt hominis, equi, bouis, fici, oleæ, platani, etiam illud principium, vnde hæc oriuntur eatenus pergit mouẽdo, & exercendo materiam, donec forma ipſa & ſpecies coaptetur & congruat plene atque perfectę, vbi patet clare authoritate Themiſtij Ariſtotelem non poſuiſſe formam exemplarem, ſicut poſuit Plato. & mirum eſt de Simplicio quomodo audet dicere Ariſtote. in hoc non diſſentire a Platone, quum ipſe in prologo primi phyſicæ auſcultationis expreſſe dicat, cauſas apud Ariſtot. eſſe efficientes & fines, cõcauſas vero materiã & formã, verumtñ Plato cauſis addidit exemplarem, & concauſis inſtrumenta, ſiue officialem, & ex illo loco patet ipſum non ſecũdum Ariſtotelicos loqui, dum confitetur etiam cauſam exemplarem more Platonicorum.

Amplius Ariſto. in ſecondo phyſico. tex. comen. 19. arguit contra Platonem, & ponentes ydeas quod ad eorum poſitionem ſequitur, vt quæ non ſunt ſeparabilia ſecundum rationem a materia, ſint ſeparata ſecundum rationem, & tamen latet eos hoc contingẽs, quia cum formæ naturales ſint ſeparatę ſecundum eſſe a materia ſecundũ ponentes ydeas. igitur ſunt etiam ſeparabiles ſecundum rationem & diffinitionem, quia vt inquit Commentator in commen. quicquid ſeparatur ſecundum eſſe, ſeparatur ratione, ſed non conuertitur, modo ſi per iſtam opinionem Ariſto. concordat cum Platone in poſitione ydearum, ipſe eaſdem in hoc pateretur anguſtias, & ideo hoc argumentum debuit ſolui ab ipſo, quia ęque procedit contra opinionem eius, ſicut procedit contra Platonem. vnde iſti qui non poſſunt capere Ariſto. vere cõtradicere Platoni audiant Themiſtium primo de anima. cap. 10. vbi ſcribit certe. ſupi-

supinas illas opiniones quę animā, aut ignem, aut aquam faciunt, aut sanguinem, aut athomos rotūdas, & leues incessere, aut impellere nulla laus est, quia in id qui vis ingenio vtcunq; pingui atque tardo, nedum Aristo. vir tantus diligentia & doctrina sufficerit, proinde si Aristo. qui sententiam vetustissimam, & proxime accedentē ad verum reprehensurus taxaturusque erat illustrem in philosophia personam citauit, cui & Plato dialogos suos ascripserit, nemo ei tamq̄ male animato in Timeum, aut in Platonem iure succensuerit, ferè enim eius tota oratio non in hominum, sed in confutatione opinionū versatur, & si ex his quæ scripserint suspicari licebat in se quod scriberent & sentire &c. In eadem sententia Themist. in simili taxat Porphyrium & Andromium asserentes Aristotel. in primo de anima non taxare mentem Xenocratis, sed verba, dum dixit, animam esse numerum seipsum mouentem, vt est videre in cap. 27. in Themistio, & in primo de anima super tex. commenti. 67.

Finis Tabulæ dilucidationum. M. Antonij Zimaræ in dictis Arist. & Auer.

TABVLA OMNIVM diuisionum totius Philosophię Aristotelis ab eodem authore collecta.

APPETITVS alius naturalis, alius animalis primo phy. com. 81.

Alteratio quādoq; sumitur large, & tunc supponitur tam pro transmutatione in substantia, q̄ pro trāsmutatione in qualitate, quandoq; vero sumitur proprie, & tunc est transmutatio in qualitate, & in tertia specie qualitatis, & sic distinguitur contra alias transmutationes, colligitur ex. 2. physi. cō. 1. & ex. 5. physi. commen. 32.

Artes sunt duobus modis, quædam sunt in quibus principium est extrinsecum a subiecto, in quod agit ars necessario, vt ars edificandi, quædam vero sunt in quibus per accidens potest contingere q principium efficiens sit in subiecto, in quod agit vt medicina; quia aliquis potest seipsum sanare per artē medicinæ. 2. phy. cō. 3.

Artes sunt duobus modis, quędam sunt a quibus proueniunt actiones tantum, quædam a quibus proueniunt acta. 2. phy. cō. 3.

Artium quædam faciunt formam, quædam præparant materiam. 2. phy. tex. cō. 24. & 25.

Artes sunt tribus modis. 2. ph. cō. 25.

Agens æternum producit effectū necessario, in generabilibus vero agēs producit in maiori parte. 2. physic. commen. 74.

Artium quędam vtunt cognitione, quædā vero nequaq̄. 2. phy. cō. 86.

Alia

Appe-

sphere,& pro medio, quod est inter duo extrema contraria. 1. cęli. cõmen. 45.

Motus & quies,aut est secũdum naturam,aut violentia. 1.cęli.tex.cõ. 62.& 76.& 2.cęli.tex.cõ.83.& 84,

Motuum ęternorum,quidam cõseruant entia,& quidam generant entia.2.cęli.cõmen.2.

Mobilium quædam habent formã in materia, quędam separatam. Cõmentator in paraphrasi in fine primi de cœlo.

Mobilia quædam intendunt momentum in finem propter debilitatem, & quædam propter calefactionem, vel expansionem motus 2. cęli cõmen. 35.

Motus irregularitas, aut est ex motore.aut ex moto,aut ex vtroq;. 2. cęli.tex.cõmen. 36.

Motus spherici corporis, aut est circũgiratio,aut volutatio.2.cęli.tex. cõmeo. 48.

Mediũ duplex.magnitudinis & naturæ.2.cęli,tex.com.74.

Motus violentus est dupliciter. s.simplex,vt quando lapis sursum proijcitur,& compositus, vt quando proiicitur deorsum,tertio cęli.tex. cõmen. 28.

Motuum, alii simplices, alij mixti. tertio cęli.tex.cõmen.35.& primo cęli.tex.com.7.

Medium aliud secundum qualitatem,aliud secundum quantitatem 3.cęli.cõmen.42.idem.3.metheorum.in cap.de iride.

Mouetur aliquid dupliciter. 1. de anima.tex.com.27.

Motum quod dicitur motui quia ẽ in alio,est dupliciter.ibidem.

Motus attributi animę,quidam habent principium ab anima ut rememoratio,& quidam terminantur ad animam,vt sensus primo de anima.tex. com.64.

Motus duplex,vnus quòd est actus imperfecti, alter vero actio perfecta. 3.de anima.28.

Motor duplex,immobilis,& motor motus 3.de anima tex.cõ.54.

Mensura duplex equiuoca, seu secũdum prius & posterius, & vniuoca 4.physi.com.133.

Medium potest esse compositũ tripliciter. 1.meta.com.39.

Materia duplex,omnino prima,aut ad ipsum prima. 5.metaphysi.tex. cõmento.5.

Materia alia propinqua,alia remota. 5.meta.tex. com. 29.

Mensuratum quędam est indiuisibilis simpliciter, & quędam secundum institutionem. 10. metaphy. tex. cõmen.4.

Motum mouetur tripliciter. 5. phy. tex. cõmen. primi.& in 11. meta. cap. 10.

Motor tripliciter. ibidem. 5. physic. tex. com.2.& in 11.meta.cap. 10.

Nõ ens dicitur tribus modis 5.phy. tex com.8.

Numerus & tempus differunt, quia numerus diuiditur per vnitatem, sed non cõtinuatur, per vnitatem, sed tempus diuiditur per instans, & continuatur per instans, 4. phy. commento. 105.

Naturalium quædam sunt corpus & magnitudo, vt corpora simplicia,quædam habent corpus,& magnitudinem,vt mixta, vt pręcipue animata, quędam sunt principia habentium corpus & magnitudinem,& ipsorum corporum, vt materia & forma. 1.cęli.com.1.

Non generabile vere,& non vere. 1. cęli.

3.cęli

est de alio genere, sexto physico. cōmen. 33.

Transmutatio alia in compositis & organicis, alia in corporibus simplicibus. 6. physi. 59.

Transmutationum quædam disponuntur simpliciter, & quædam secundum aliquid. 8. physico. commento 24.

Transmutatio alia simpliciter, & est in substantia, alia per accidens, & est in accidentibus 8. physicorū. cōmento. 46.

Tria sunt, motor primus, motor medius, & postremū motum. octauo physico. 33.

Tres sunt compositiones, compositio speciei ex suis causis; cōpositio generis ex suis speciebus, & cōpositio indiuidui ex suis partibus, quæ sunt secundum sui qualitatem. Nota tamen ꝙ prima diuisio, & secunda idem sunt, sed aduerte qd compositio speciei ex suis causis est duplex per Auerr. ibidem in cōmento. 5. primo physi. quia quædam est ex causis secundum imaginationem, & quædam sunt causæ secundum fidem, causæ secundum imaginationem speciei sunt genus & differentia, ex quibus species diffinitur, & ideo dicuntur causæ secundum imagionationem, quia genera & species sunt vniuersalia, quæ apud Aristo. non habēt esse extra animam, vt posuit Plato. 3. de anima. cōmen. 18. & 12. metaphysi. commento 4. vnde 1. metaphysi. cōmento 45. Aristo. opinabatur ꝙ intellecta vniuersalia notificant substantias rerum, & non sunt substantiæ earum, causæ autem secundū fidem sunt materia & forma, quæ habent esse extra animam; per partes indiuidui secūdum qualitatem intelligas in via eius partes essentiales, ex quibus constituitur indiuiduum, videlicet materiam & formam.

Vniuersum triplex, videlicet, vniuersale quod continet species, & vniuersum quod continet causas, ex quibus constituitur species, & vniuersum in rei veritate, quod est indiuiduum demonstratum. primo physi. cōmen. 5. vbi per vniuersum intellige totum, iuxta modum Arabum.

Vniuocorum alia cōparabilia sunt, alia vero non. 7. physicorum. tex. commen. 26.

Voluptas alia respectu præsentis, alia respectu futuri, alia respectu præteriti. 7. physi. tex. com. 19.

Vltimum duplex, nobile, & tale est finis motus, aliud est contingens ex necessitate naturę, & tale non est finis, nec habet rationem boni, vel nobilis, vt mors. colligitur ex 2. physi. tex. cōmen. 23. vide etiam. 2. physi. tex. com. 87.

Vnum numero, specie, genere, analogia. 5. metaphysicæ. tex. commento. 12.

Vnum secundum formam duplex, videlicet, secundum formam generalem, & specialem.

Volucrum alia penna volant, alia membrana sicca, aliæ cute. primo de histo. cap. 5.

FINIS.

Explicit Tabula dilucidationum in dictis Aristotelis, & Auerrois, Marciantonij Zimaræ Philosophi consummatissimi.

Registrum.

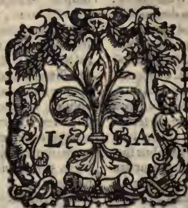
A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM

NN OO PP QQ RR SS TT VV XX YY ZZ

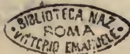
AAA BBB CCC DDD EEE FFF

Omnes sunt Quaterniones.

Venetijs Impressa in officina hæredum Luceantonij Iunctę. Anno Dñi.

M. D. LXII.

1973

